BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
14
25 Q
5
H
13-1.E.13

XX I D 5

3.C. 6.

COMMENTARIA

[illegible]

[illegible] STATV MONACHORVM

In quibus De votorum Differentia, De Proprietate abdicanda, De licentia ſuperiorum prærequiſita, De vita communi, Ac denique de Paupertate in communi, tum ex antiquiorum Patrum, tum ex recentiorum Doctorum ſententiis agitur.

[illegible] Regulas [illegible], Franciſci [illegible] Ordinum [illegible] Regulares [illegible].

[illegible] R. P. F. THOMA A IESV Fratrum Diſcalceatorum Congregat. [illegible] Ordinis Beatæ Virginis Mariæ de Monte Carmelo, per Belgium, & Germaniam Vicario generali.

ANTVERPIÆ

Apud Gerardum Wolſſchatium.

CIↃ. IↃC. [illegible]

REVERENDO ADMODVM P. N.

FR. FERDIÑANDO A S. MARIA

Carmelitarum Diſcalceatorum Congregationis S. Eliæ Præpoſito Generali

FR. THOMAS à IESV S. P. D.

TANTA *fuit ab Adæ lapſu, Reuerende admodum Pater, in eius poſteros trāsfuſa ſubſtantiæ terrenæ cupido, tantáque proprij honoris & commodi quæſitio, vt diuino planè conſilio primi Patres noſtri Elias & Eliſæus ad amplectendam ſpontaneam paupertatem, quâ nihil proprij poſsidendo, mundo deſpicabiles effecti, varijs ærumnis paterent, ſeſe accinxerint, vt hoc ſuo exemplo ceu ſalubri quodam antidoto, virus illud auaritiæ è mortalium cordibus profligarent. Nec ſanè vana fuêre eorum conſilia: quippe qui Prophetarū filios ad ſe æmulandos illicò traxerunt, è quibus deinde turma non exigua; paupertatis virtutem voluntariè colentium totâ Palæſtinâ propagata fuit donec aſſertor ipſe pauperum & pater futuri ſæculi, Vnigenitus filius Dei virtutem, quam inuenire nequiuerat in cælis, ſuo exemplo commendauit in terris, & in tantum commendauit, vt cùm vulpes habeant foueas, volucres cæli nidos, ipſe tamē non haberet vbi*

caput ſuum reclinaret. Hanc paupertatis crucem toto vitæ ſuæ decurſu confuſione contempta lubens ſuſtinuit, ſibi vtiq; propoſito gaudio ex tot fidelium agminibus, paupertatis crucem ſecum baiulaturis pullati. quæ digniſſimam laborum ſuorum compenſationem fore ducebat. ſed, proh dolor! quàm citò elanguit flos Libani, quàm citò in clauſtris refriguit paupertatis amor dum quilibet proprium amplecti commodum, in nullo vult pati defectum, dum nomine quidem, pauper voluntarius ſuſtinet vocari, nec tamen indiuiduas eius comites, famem, ſitim, abiectionem, penuriam vel inopiam vult ſuſtinere, vnde factum eſt vt complures olim florentiſſimæ religiones vſqueadeò relaxatæ fuerint vt altis lamentis ruina tanta deploranda ſit & paupertatis cultura impendio curanda, quandoquidē hæc primarium ſubſtratum ſit cui omnis ſtructura religionis innititur, vt ipſius firmitate firmetur, ipſius euerſione, funditus euertatur. Quid enim malorum non inuehitur vbi frigidum illud verbum, (meum ac tuum) locum habere incipit? vbi opes & exinde naſcens vitæ libertas ac diſſolutio cor humanum frangit vbi ſemper præſenti cupiditatū ſomite paſſiones roborantur vbi caritas intercidit dum ea quæ vni ſuperfluunt, alius ſurripere tentat? vbi deniq; cæleſtium memoria interit, dum ijs, quæ quaſi propria vſurpantur, cor humanum tenaciùs adhæret?

Hæc ego altâ mente reuoluens & plangens, Reuerende admodum Pater, ad hunc de Paupertate tractatum concinnandum manum admoui, non contemnendos in animis eius obſeruantiæ cupidis fructus ſperās prouenturos, cum ob excelſiſſimæ & honeſtiſſimæ rei argumentum, tum etiam quod auctoritatis tuæ fultus patrocinio lucē viſurus ſit, cuius nomini æternum victuro fætum hunc meum libens, meritò donaui, de-

dica-

dicaui. Id vt facerem multa me iure mouerunt ac præcipuè, tua virtutis huius cæterarum parentis obſeruantia, quá velut columna firmiſſima & in Hiſpanica & in Italicâ Congregatione noſtra felicis illius ac florentis Carmeli reſtaurationis puritatem, à P. Matre noſtra Tereſia à Ieſu inductam conſeruaſti, domuſq́; Dei gloriam & diuitias vehementer auxiſti. Hoc equidem de te quiſquis Ordinis iſtius candidatus eſt, candidè fateatur neceſſum eſt.

Cæterum ad ſſ. Patrum teſtimonia & antiqua monimenta, quibus velut gelidiſſimis fontibus terrenorum ſitis ſedatur, lucubrationem hanc recenſui: cōplurima vltrò citroq́; corradens, quibus tantæ rei argumentũ ſolidare poſſem & propugnare. Ad hæc nullum non moui lapidem vt neruoſas adferrem rationes quibus exactam tantæ virtutis obſeruantiam commendarem, & in enucleandis circa minutiſſima quæque difficultatibus omnem nauitatem adhibui, hinc varias variorum tam priſcorum quàm modernorũ ſententias adduxi: vt non mediocriter hoc in volumine me deſudaſſe, ingenuè mihi fatendum ſit.

Permitte igitur, Reuerende admodum Pater, vt qualiſcumque hæc opella & ſcriptio mea tui nominis authoritate reſplendeat, & frontiſpicium eius virtutum tuarum ſplendor illuſtret, quarum odorem vt in Religionis noſtræ hortum diutius diffundi & clauum nauigij iſtius per earum ductum gubernari concedat, Summum Deum votis omnibus obteſtor.

APPROBATIO

HVNC Reuerendi Patris Thomæ de Ieſu, per Belgium & Germaniam ſuperior. fratrum Diſcalceatorum Ordinis B. Virg. Mariæ de Monte Carmelo, de Euangelica Paupertate Tractatum eruditum cenſeo, ac prælo dignum.

Guiliel. Fabricius Nouiomagus Apoſtolicus & Archiducalis librorum Cenſor.

[illegible]

F[illegible] ad Monaſte[illegible] de natura voti [illegible] expoſitione in omnes [illegible], *Baſilij, Auguſtini, Benedicti,* [illegible] *Ordinum præcipue in Regulam Car*[illegible]*litarum,* a R. P. T[illegible]MA *a* I[illegible]SV *prædictæ Congrega*[illegible] *per B*[illegible]*gium* [illegible] *& Germaniam Vicario Generali,* [illegible]poſitum, probo, vt typis mandetur cum licentia [illegible]orum Superiorum; Datis Bruxellæ, die 14. Auguſti [illegible]C. XV

F. F[illegible]RDINANDVS *a* S. MARIA
Præpoſit Gener.

SVMMA PRIVILEGII.

A[illegible] & I[illegible] [illegible] Du-
ces [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] Mandato [illegible]
[illegible] Commentaria in
Regulam primitiuam [illegible]
[illegible], qu[illegible]
[illegible] Authore F. F. Thoma a Ieſu [illegible]
[illegible] Propheta.
[illegible] aut [illegible], in hac
[illegible] Germaniæ ditione importet, vendat, aut ha-
beat. Qui ſecus faxit, confiſcatione librorum & alia
[illegible] mulctabitur: vti latius patet in literis datis
Bruxellæ IX. Iulij M. [illegible] XI[illegible].

Signat.

Roſvere.

PRÆAMBVLA TRACTATVS
DE VOTO
PAVPERTATIS.

Tx. in c. *Non dicatis* XII. *Quæſt.* 1.

NON *dicatis aliquid proprium: ſed ſint vobis omnia communia &c.* & diſtribuatur unicuique veſtrum à præpoſito veſtro victus, & tegumentum, non æqualiter omnibus, quia non æqualiter valetis omnes, ſed potiùs unicuique, prout cuique opus fuerit. Sic enim legitis in Actibus Apoſtolorum: Quia erant illis omnia communia, & diſtribuebatur unicuique, prout cuiq; opus erat &c. *& infrà: Quicumq; autem in tantū progreſſus fuerit malum, ut occultè litteras ab aliquo, vel quodlibet munus accipiat, ſi hoc ultrò confiteatur, parcatur illi, & oretur pro illo. Si autem deprehenditur, atque convincitur, ſecundùm arbitrium Presbyteri, vel Præpoſiti graviùs emendetur.* Et infra: *Cum huius noſtræ Congregationis fratres non ſolum facultatibus, ſed voluntatibus propriis in ipſa ordinis ſuſceptione renuntiaverint, & ſe per promiſſam obedientiam penitus aliorum poteſtati, & imperiis in Chriſto & pro Chriſto ſubdiderint:*

derint: certum eſt eos nihil habere, poſſidere, dare, vel accipere ſine Superioris licentia debere. Quòd ſi propinquus vel amicus, vel quilibet fratrum cuiquam aliquid offerre voluerit; primò quidem Priori inſinuetur; & ſic ſuſcipiatur, ſi ipſe mandaverit. De quo tamen nihil fiat aliquid, niſi quod Priori placuerit. (Et præterea) Conſequens ergo eſt, ut etjam qui ſuis filiis, aut aliqua neceſſitudine ad ſe pertinentibus in monaſterio conſtitutis aliquam contulerit veſtem, ſive quodlibet aliud inter neceſſaria deputandum; non occultè accipiatur, ſed ſit in poteſtate præpoſiti, ut in rem communem redactum, cui neceſſarium fuerit, præbeatur. Quòd ſi quis rem ſibi collatam celaverit; furti judicio condemnetur.

Verba in præſenti c. à Gratiano relata, omnia ferè ſunt Auguſtini, licet non eodem loco, eodémque contextu ſcripta. Deſumpta enim ſunt, ut in ipſo tex. annotatur, ex tribus Auguſt. regulis, variiſque earum capitibus. Et quamvis gloſſa in dicto c. Non dicatis, & alii Canoniſtæ cum Navarro, commẽtario 2. de Regularibus in initio, illa verba, *Cùm hujus noſtræ Congregationis fratres* &c. uſque *ſubdiderint*, apud Auguſtinum aſſerant non inveniri, & ita exiſtimant à Gratiano ex propria mente ſub Auguſtini nomine addita fuiſſe: immeritò tamen Gratianus ſimili nota mulctatur, à qua facilè eum vindicabimus, ſi Auguſtini mentem attentè perſcrutemur. Et in primis fateor, expreſſa illa verba, quæ hic à Gratiano adducuntur, in Auguſtino non legi: leguntur tamen ſimilia, prædictorúmque verborum mens, & ſententia in prima Regula ab Auguſtino clericis tradita, expresſè inveniuntur. Ait igitur Auguſtinus ibi dicto c. 2. in hunc modum: *Si quis autem venire deſiderat ad congregationem fratrum, qui in unum eſſe videntur; non ignoret Evangelii dictum, quod dixit: Vendat omnia ſua, & eroget pauperibus*, Matth. 19. *& iterum Luc. 9. abneget ſemetipſum, & tollat Crucem ſuam, & ſequatur me: & ne tractet in corde ſuo, de victu, aut veſtitu, & ceteris, quæ neceſſaria ſunt corpori.* Hæc Auguſtinus: quibus ſatis expreſſe docet, profeſſores monaſticæ vitæ paupertatem, obedientiamq; ſervare debere. Quod ex duobus prædictis Evangelii teſtimoniis confirmat. Vnde paucis interiectis in eàdem Regula ex his ſtatim colligit Auguſtinus, *quia certum eſt, fratres nihil habere, poſſidere, dare vel accipere debere, ſine Superioris licentia.* Ecce qua ratione Gratianus licet non eiſdem verbis, ſententiam tamen Auguſtini dicto c. inſeruit, dum dixit: *Cùm noſtræ Congregationis fratres, non ſolùm facultatibus, ſed voluntatibus propriis renuntiaverint, & ſe per promiſſam obedientiam penitus aliorum poteſtati, & imperiis in Chriſto, & pro Chriſto ſubdiderint: certum eſt eos nihil habere, poſſidere, dare, vel accipere, ſine Superioris licentia debere.* Gratianus igitur tantùm Auguſtini verba, non verò ſententiam mutavit. Nam Auguſtinus ex duobus illis Evangelii locis, quorum alter de paupertate, alter verò de obedientia, docet, fratres nihil habere,

habere, dare, vel accipere poſſe. Gratianus verò expreſſiùs id adnotavit, dum dixit: *Cùm noſtræ Congregationis fratres non ſolùm facultatibus*, (quod fit per Votum paupertatis) *ſed voluntatibus propriis* (quod obedientiæ Voto præſtatur) *renuntiaverint, certum eſt &c.* ubi ex obedientiæ, & paupertatis Voto idem quod Auguſtinus collegit. Prætermiſit verò Gratianus alia, quæ ex Auguſtini regulis huic propoſito potuiſſet adducere. Ex quibus duo potiſſimùm à nobis dicto c. inferuntur. Alterum illis verbis continetur: *Et diſtribuatur unicuique &c.* uſque *opus erat.* Alterum verò in extrema c. parte à nobis additum eſt, nempe à verſiculo, *Conſequens ergo eſt*, uſque in finem. Quæ duo loca diverſis litterarum characteribus adnotantur: conducunt verò non parum, ad plenam paupertatis Voti declarationem.

Placuit etiam nobis prædicto c. Non dicatis, alia duo cc. adjungere, ſimùlque omnia exponere. Nempe c. Monachi, & c. Cùm ad monaſterium, de ſtatu monach. Nam optimè Navarrus Commentario 2. de Regularibus n. 15. advertit, prædicti c. Non dicatis, fuiſſe veluti gloſſã dictũ c. Monachi: hujus verò gloſſam eſſe c. Cum ad monaſterium. Omnium verò horum trium mentem ſententiámque expreſſiùs declaraſſe Tridentinum ſeſſ. 25. c. 2. de reformatione Regularium. Quare non abs re erit, horum cc. verba referre, & commentariis ſimul explicare, maximè verò in his, quæ ad materiam de Paupertate ſpectare videntur.

Tx. *in c. Monachi*, de ſtatu Monachorum.

MONACHI *non pretio recipiantur in monaſterio, nec peculium permittantur habere.* (Et infrà) *Qui verò peculium habuerit, niſi ab Abbate fuerit ei pro iniuncta adminiſtratione permiſſum, à communione removeatur altaris; & qui in extremis cum peculio inventus fuerit, & dignè non pœnituerit, nec oblatio pro eo fiat, nec inter fratres accipiat ſepulturam. Quod etiam de univerſis Religioſis præcipimus obſervari. Abbas autem qui diligenter iſta non caverit, officii ſui iacturam ſe noverit incurſurum.*

Tx. ex c. *Cùm ad monaſterium*, infrà eodem tit.

CVM *ad monaſteriũ Sublacenſ.* & infra: *Prohibemus diſtrictè in virtute obedientiæ, ſub obteſtatione divini iudicii, ne quis monachorum proprium aliquo modo poſſi-*

deat: ſed ſi quis aliquid habeat proprii, totum in continenti reſignet. Si vero poſt hoc proprietatem aliquam deprehenſus fuerit habere, regulari monitione præmiſſa, de monaſterio expellatur, nec recipiatur ulteriùs, niſi pœniteat, ſecundùm monaſticam diſciplinam. Quòd ſi proprietas apud quenquam inventa fuerit in morte, ipſa cum eo in ſignum perditionis extra monaſterium in ſterquilinio ſubterretur. Secundum quod B. Gregorius narrat in dialog. feciſſe. Vnde ſi quicquam alicui fuerit ſpecialiter deſtinatum; non præſumat illud accipere, ſed Abbati vel Priori vel Cellario aſſignetur. (Et infrà propè med.) *Tales enim ad agenda officia monaſterii deputentur, qui fideles fuerint & diſcreti. Nec alicui committatur aliqua obedientia perpetuò poſſidenda, tanquam in ſua ſibi vita locetur, ſed cum oportuerit amoveri, ſine contradictione qualibet revocetur. &* (in fine Tx.) *Nec æſtimet Abbas, quòd ſuper habenda proprietate poſſit cum aliquo monacho diſpenſare, quia abdicatio proprietatis, ſicut & cuſtodia caſtitatis, adeò eſt connexa Regulæ monachali, ut contra eam nec Summus Pontifex poſſit licentiam indulgere.*

Hæc ſunt, quæ in his capitibus circa Religioſorum paupertatem præcipiuntur. Adjiciam nunc Sacroſancti Concilii Tridentini decretum, non ut illud commentariis explicem; ſed potiùs, ut illo prædicta duo capita explanare valeam.

Decretum Concilii Tridentini de Paupertatis Voto integerrimè ſervando. ſeſſ. 25. c. 2.

NEMINI igitur Regularium, tam virorum quàm mulierum liceat bona immobilia, vel mobilia, cujuſcumq; qualitatis fuerint, etjam quovis modo ab eis acquiſita, tanquam propria, aut etjam nomine Conventus poſſidere, vel tenere; ſed ſtatim ea Superiori tradantur, conventuique incorporentur. Nec deinceps liceat ſuperioribus bona ſtabilia alicui Regularium concedere, etjam ad Vſumfructum, vel Vſum, adminiſtrationem vel commendam. Adminiſtratio autem bonorum monaſterio-

rum ſeu conventuum, ad ſolos officiales eorundem ad nutum Superiorum amovibiles pertineat. Mobilium verò uſum ita Superiores permittant, ut eorum ſupellex ſtatui paupertatis, quam profeſſi ſunt, conveniat. Nihilque ſuperflui in ea ſit; nihil etiam quod ſit neceſſarium, eis denegetur. Quòd ſi quis aliter quidquam tenere deprehenſus, aut convictus fuerit: is biennio activa & paſſiva voce privatus ſit, atque etiam juxta ſuæ Regulæ & Ordinis conſtitutiones puniatur.

ORDO *à nobis in horum CC. expoſitione ſervandus.*

EA quæ à nobis in his commentariis tractanda ſunt, majoris claritatis gratia, in quinque libros ſive partes dividentur. Priori parte, prima principia & quaſi elementa hujus tractationis præmittemus. Qualia ſunt acceptiones, & naturæ terminorum, quibus paſſim in hac materia deinceps utemur. Hujuſmodi ſunt, dominium, jus, proprium, peculium, uſusfructus, & uſus; quibus præcognitis, de paupertate ac de voto ſolenni, quod de ea ſervanda emittitur, ac tandem de vitio proprietatis, diſſeremus. Ex quibus facile erit, verũ ſenſum dicti c. Non dicatis, percipere. Deinde ſequentibus libris prædictorum cc. ſingulas concluſiones ſive ſententiás diſcutiemus, ita ut in ſecunda parte hujus operis, de proprietate abdicanda, de ejus gravitate, & de acquiſitione bonorum, quæ per monachos monaſterio accedit. In 3. de variis religioſorum actibus, in quibus proprietatis vitium contingere poteſt, & de licentia prærequiſita ex parte Prælati, ut monachi ſibi vel aliis diſpẽſent monaſterii bona, ſingulos ejus actus diſcurrendo, dicturi ſimus. In quarta, de diſtributione à Prælatis facienda, & de conceſſione peculii, & qualiter ſubditi bonis ſibi ad uſum conceſſis uti debeant. Ac tandem, in quinta parte de paupertate in communi, hoc eſt, de monaſteriis illis, quæ etjam ad poſſidendum bona in communi ſunt incapacia (Deo dante) agemus. Quæ omnes diſputationes in prædictis cc. proprium locum ſibi vendicant. Nam & prima, quæ veluti præambula eſt, ferè totum c. Non dicatis, & alia tria complectitur, & ſine illa haud intelligi poſſent. Secunda verò, quæ de actibus ſive ſpeciebus proprietatis tractat, in illa priori parte c. Non dicatis, fundatur: *Non dicatis vobis aliquid proprium.* Et infra in verſiculo: *Certum eſt eos nihil habere, vel poſſidere, dare vel accipere &c.* & in c. Cùm ad monaſterium, ibi: *Ne quis monachorum proprium aliquo modo poſſideat.* Et ſequentibus, maximè verò in fine c. ibi: *Ne æſtimet Abbas, quòd ſuper habenda proprietate poſſit cum monacho diſpenſare*, uſque in finem. Et in c. Monachi, ibi: *Qui verò peculium habuerit, à communione removeatur altaris &c.* Et in verbis illis prædicti c. Concilii Tridentini, in prin-

cipio ibi : *tanquam propria aut etiam nomine conventus poſſidere*: & in fine ibi, *Quòd ſi quis aliter quidquam tenere deprehenſus aut convictus fuerit*: *&c.* Tertia verò pars ſive diſputatio, quæ de Prælati prærequiſita ſcientia tractat, ſedem habet in dicto c. Non dicatis, circa illa verba, *Sine Superioris licētia debere*: & infra circa illa : *Primo quidem Priori inſinuetur, & ſic ſuſcipiatur, ſi ipſe mandaverit, de quo tamen nihil fiat aliud, niſi quòd Priori placuerit.* Et in c. Monachi circa illa , *Niſi ab Abbate fuerit ei pro injuncta adminiſtratione permiſſum.* Et in c. Cùm ad monaſterium , ibi, *Vnde ſi quicquam alicui fuerit ſpecialiter deſtinatum, non præſumat illud accipere; ſed Abbati, vel Priori, vel Cellario aſſignetur.* Et in Tridentino circa ea verba , *Etiam quovis modo ab eis acquiſita tanquam propria, aut etiam nomine Conventus tenere, ſed ſtatim Superiori tradantur*, junctis illis verbis infrà, *Mobilium verò uſum ita Superiores permittant &c.* Quarta verò, quæ de diſtributione à Prælatis facienda differit, elicienda eſt ex illis verbis dicti c. Non dicatis , *Et diſtribuatur unicuique veſtrum à præpoſito veſtro victus, & tegumentum &c.* & infrà ex illis: *Sed ſit in poteſtate præpoſiti, ut in rem communem redactum, cui neceſſarium fuerit, præbeatur.* Et c. Cùm ad monaſterium, ibi, *Ne alicui committatur aliqua obedientia perpetuo poſſidenda &c.* Et maximè ex Tridentino , illis potiſſimùm verbis, *nec deinceps liceat Superioribus bona ſtabilia*, uſque, *denegetur.* Ac tandem Quinta diſputatio, quæ eſt de paupertate in cōmuni , non abs re fundatur in prioribus verbis dicti c. Non dicatis, nempe, *Non dicatis vobis aliquid proprium* , nec in particulari, nec in communi.

Hæc ſunt, quæ nobis anſam offerunt, ac viam parant ad prædictas diſputationes huic tractationi inſerendas. Curabimus verò deinde in veſtibulo cujuſcumque libri verba prędictorum cc. in quibus illa diſputatio fundatur, pręfigere.

Horum cc. expoſitionem hoc ordine proſequi curabo , ut non omnino Canoniſtarum more hæc commentaria allegationibus , ac contrariis hinc inde coacervatis repleam; quem ſcribendi ſtilum ut ſuperfluum & pernicioſum metirò dánat Navarr. q. 3. de redd. monito 17. aſſerens, ſatis eſſe unum vel alterum textum firmum , junctā una vel altera ratione firma adducere. Nec etiā meros ac nudos Theologos imitabor, qui in moralibus diſputationibus à Sacris canonibus jejuni, aut fortè eorū obliti, omnia pro ſuo arbitrio metiuntur, caprùque conjiciunt. Nec video, qua fronte poſſit quis morales materias attingere, vel à limine ſalutare, qui vel ſacrorum canonum non ſit conſcius , aut in eis mediocriter verſatus. Quare pro mea ingenii tenuitate hæc duo conabor adjungere, ut & hæc tractatio à Theologis non ſit aliena, & canonum profeſſoribus ſit proficua.

(.·.)

PRIMA PARS

HVJVS OPERIS.

De Dominio , Vſufructu , & Vſu, de Paupertatis Voto, ac vitio proprietatis ei oppoſito.

VT veram , & hactenus ab aliis prætermiſſam declarationem ex dicto c. Non dicatis, eruamus , præmittenda ſunt in hac priori diſputatione nōnulla, quæ veluti fundamenta ſunt,

ex quibus cetera pendent. Primum, quid ſit dominium, quid proprium, quid ſit uſusfructus, & uſus, & qua ratione inter ſe differant. Secundum, quid ſit Paupertas, & in quo propriè paupertatis Votum conſiſtat. Ac tandem de proprietatis vitio, ejuſque gravitate, ac pœnis dicemus. Ex quibus verus ſenſus illius c. Non dicatis, colligetur.

CAPVT I.

Quid ſit Dominium, quid proprium, ſive peculium, quid Uſusfructus, & Vſus.

§. PRIMVS.

De Dominio.

BREVITER hæc proſequemur, ne plus juſto in his, quæ materias alias concernunt, detineamur. Dominium igitur ſic definitur. Eſt jus perfectè diſponendi de re corporali, niſi lege prohibeatur. Hæc definitio adinventa fuit à Bart. in L. Si quis vi, §. differentia, n. 4. ff. de acquirenda poſſeſſione. Quam amplectuntur communiter Jureperiti, quos Antonius Gomez ad L. 45. Tauri, n. 5. refert. Navarrus commentario 1. de regularibus n. 12. eam approbat, & laudat ut compendioſiorem, & cautiorem aliis, & Molina to. 1. de juſtit. tract. 2. diſput. 3. In qua definitione pro genere ponitur jus, quod commune eſt ad dominium & alias juris ſpecies. Additur verò, perfectè diſponendi de re, hoc eſt, omni modo & propria authoritate diſponendo de ea in quemlibet uſum, ad differentiam aliorum jurium, ut ſunt uſusfructus, & uſus, quæ non continent tam integrum, & perfectum dominium. Rejicitur etjam per iſtam particulam illud, quod quis concederet procuratori aut amico diſponendi de re aliqua, quocumque modo vellet. Quia cùm tunc illi non diſponerent de re propria authoritate, non cenſerentur habere jus perfectè diſponendi de re, quod requiritur ad verum dominium. Addit Bart. particulam illam (corporali) quia ſolùm (ut notavit Navarrus) definire voluit dominium rei corporalis, cujus tantùm propriè & ſtrictè dominium dicitur eſſe, ut advertit Molina ut ſuprà. Quamvis ſumpto dominio latiùs, ut comprehendit utile, & directum, etjam eſt jurium incorporalium, ut beneficiorum, Cathedræ &c. Quod quaſi dominium propriùs poſſet appellari.

Additur prætérea, (niſi lege prohibeatur) ut denotetur, quando jura prohibent vel impediunt alicui, ne jus quod habet in actum prodeat; aut ſi prodierit, ne factum teneat, tunc non auferre dominium ab illo, qui tale jus habet. Quare etiamſi leges prohibeant, ne pupillus, vel amens diſponant de re; tamen verè ſunt domini, ut rectè probant Molina, & Navarrus ut ſuprà, & ex multis de poſſeſſore majoratus, quòd verè ſit dominus non obſtante prohibitione ſua bona alienandi, cum Pinello, Covarruvia, Molina de primogeniis, Antonio Gomez, & plerìſque aliis ſentit prædictus Molina, ut ſupra.

Dominium eſt duplex: aliud eſt directum; aliud verò utile. Dominiū proprietatis ſine uſufructu, appellant dominium directum: Uſumfructum verò ſine proprietate, appellant dominium utile. Suppono enim nunc ex vulgatiſſimis juris principiis, poſſe quem eſſe dominum proprietatis ſive ſubſtantiæ rei, ſine hoc, quòd fructus ejus ad ipſum pertineat; & poſſe quem percipere fructus ſine proprietate,

& ſic unius, & ejuſdem rei poteſt proprietas ad unum pertinere, & ad alium uſusfructus. Illud etiam animadvertere oportet, nomine dominii aut proprietatis intelligi etiam quaſi dominium, vel quaſi proprietatem. Nam, ut bene advertit Gloſſa in c. conqueſtus de for. compet. dominiũ vel proprietas dicitur reſpectu rerum corporalium; quaſi dominium verò, vel quaſi proprietas rerum incorporalium, cujuſmodi eſt beneficium eccleſiaſticum, jus nominandi, deſignandi, eligendi, confirmandi, & alia hujus generis, in quibus etiam proprietas à poſſeſſione diſtinguitur, ut expreſſè habetur de juriſdictione in c. Licet cauſam de probat. & de jure eligendi, cap. cùm Eccleſiam de cauſa poſſeſſ. & in aliis etiam juribus.

Sed antequam explicemus, quid ſit uſusfructus, oportet ut declaremus, quid ſit titulus dominii, aut iuris, & breviter cum Molina, ut ſuprà diſput. 4. reſolvi, titulum dominii aut juris eſſe radicem ac originem, ex qua dominium aut jus oritur. Verbi gratia, titulus dominii aut juris in aliquod Regnum, eſt quempiam eſſe legitimè electum in Regem, aut per carnalem propagationem à legitimo Rege originem trahere. Similiter emptio, permutatio, vel donatio, vel eſſe aliquid relictum in teſtamento, aut legitimè ſuccedere defuncto ab inteſtato, eſt titulus dominii aut juris earum rerũ, quæ his viis nobis acquiruntur, quamvis ad comparandum dominium aut jus in re, prætet titulum, neceſſaria ſit veluti conditio ſine qua non, traditio & apprehenſio rei, ut conſtat ex L. traditionibus C. de pactis; & reſolvit latè Covarruvias 2. variarum reſolutionum c. 19. n. 1. Id igitur (ut nunc more dialecticorum loquar) quod eſt ratio fundandi dominium aut jus, tanquam illius radix & origo eſt, quod nunc appellamus titulum dominii aut juris.

§. II.

De Uſufructu.

Vsusfructus eſt jus utendi, & fruendi aliena re, ſalva illius ſubſtantia, ut conſtat ex L. 1. ff. de uſufructu. Et Inſt. eodem titulo in princip. Quare qui eiuſmodi jus habet, uſusfructuarius, ſive fructuarius dicitur. De quo videndi ſunt Summiſtæ, verbo uſusfructus; Navarrus Comment. 1. de Regularibus n. 13. & latè Molina de juſtitia & de jure tract. 2. diſ. 7. In diffinitione igitur per particulã utendi & fruẽdi, rejicitur à ratione uſusfructus, uſuarius, qui tantùm habet uſum rei, quia uſufructuarius non ſolùm habet jus ad integre utendum bonis omnibus, in quibus uſusfructus eſt conſtitutus; ſed etiam ad percipiendos omnes eorum fructûs, ita ut eo ipſo, quo illos percipit, habeat verum eorum dominium, quod nõ habet uſuarius, ut inſrà dicemus.

Deinde additur, ſalva ſubſtantia, quia uſufructuarius tenetur uti re, nõ conſumendo eius ſubſtantiam, ſed tantùm percipiendo fructus. Ex quo colliges, quòd uſusfructus (ſi propriè loquamur) tantùm eſt in rebus, quæ uſu nõ conſumuntur, ut patet ex §. Conſtituitur, Inſtit. de uſufructu, quamvis impropriè poſſit eſſe etiam in uſu conſumptibilibus, ut declarat Molina, ut ſupra.

§. III.

De Uſu.

De Vſu verò, quia is in Religioſis etiam reperitur, aliquantulum latiùs dicemus, ſi priùs ſupponamus ex D. Bonaventura in c. 6. Reg. B. Franciſci, & ex Corduba eodem c. 1. & in Summa q. 54. Navarro

varro in tract. de redd. eec. q. 1. monito 33. e. cui portio n. 15. & c. nō dicatis n. 3. & n. 14. & conſ. 14. de regul. n. 5. quod duplex eſt uſus: alius eſt facti, qui dicitur verus, & naturalis uſus, & quædā detentio, poſſeſſio, ſive adminiſtratio, quā aliqui voeāt aſinariam, quam etiā ipſa peeora habent in ſuis ſtramentis, aut cibariis. Hujuſmodi eſt, quæ ſervis competit, qui ſibi, & ſuo nomine nullius rei poſſeſſionem juris habere poſſunt, etiam eorum, quæ manducant & quibus veſtiuntur. Alius eſt uſus juris, qui nihil aliud eſt quàm jus duntaxat utendi aliena re, ſalva illius ſubſtantia, ut conſtat ex inſtit. de uſu, & habitatione per totū. Quæ diviſio ut meliùs percipiatur, hac ratione explicatur. Vſus facti nihil aliud eſt, quàm actus utendi naturalis, quo utimur aliqua re. Qua ratione equitatio dicitur uſus equi, & habitatio uſus domus. Vſus verò juris præter ipſum factum includit jus ad utendum aliqua re, quod permanet ceſſante actu utendi. Verſatur hoc diſcrimen inter habentes alterum horum uſuum. Nam qui habet uſum juris, licet non poſſit donare, vendere, locare, &c. habet tamen jus ad utendum re in ſuos uſus. Qui verò habet tantùm uſum facti, non habet jus ad utendum, ſed tantùm habet factum: ita docent authores ſuprà adducti, & Navarrus comment. 1. de regularibus, n. 13.

In definitione igitur illa, nempe uſus eſt jus duntaxat utendi aliena re &c. definitur uſus juris, in qua per particulam, utendi, rejiciuntur alia jura, quę non ſunt ad utendum, ut jus depoſitarii in comparatione depoſiti, & creditoris in comparatione pignoris; per particulam, duntaxat, rejicitur uſusfructus, qui non tantùm eſt ad utendum, ſed etiam ad fruendum re aliena.

Additur præterea, *re aliena*, quia in hac difinitione non comprehenditur jus, quod dominus rei habet, ad utendum ea, quod eùm ipſo dominio eſt conjunctum. Soletenim hic uſus cauſalis diei, quia cauſatur ex ipſo dominio, eſtque illi annexus. Vſus verò, qui hic definitur, dicitur uſus formalis, quia ex ſe eſt ſeparatus à dominio. Ponitur prӕterea, ſalva ſubſtātia, quoniam uſus quo ſubſtantia conſumitur, aut alienatur, non eſt verè, & propriè uſus, & ſic non definitur hac difinitione, ſed tantùm uſus qui eſt ſeparatus à dominio, & ſolet dici uſus nudus ſive ſimplex rei, ut conſtat ex l. 1. ff. de uſu, & habitatione, & ex extravag. Ad condirorem, de verborum ſignificat.

Differunt præterea uſus, & uſusfructus, quia qui jus habet utendi, (verbi gratia fundo alieno) ſolùm habet jus ſumendi poma, olera, flores, & ligna ad uſum quotidianum; non tamen poteſt donare aut vendere quidquam horum alteri, nec locare, permutare, aut concedere alteri jus ad ea emolumenta percipiēda, quæ ipſe uſuarius percipit, ut conſtat ex toto tit. inſtit. de uſu, & habitatione, & ex extravag. ad conditorem, & de verborum ſignificat. Vſufructuarius verò hæc omnia poteſt, ut patet ex his, quæ ſuprà de uſufructu diximus.

Sed dices an in omnib. rebus poſſit reperiri uſus formalis, qui eſt ſeparatus ab ipſo dominio? pro ſolutione obſerva, quòd res quibus utimur, ſunt in duplici differentia: aliæ ſunt, quarum actualis uſus non eſt earum conſumptio, ut domus, fundus, & omnes aliæ res, quæ licet frequenti uſu conſumantur, non tamen conſumuntur unico actu uſus; & iſtæ dicuntur res, quæ uſu non conſumuntur. Aliæ verò ſunt, quarum actualis & perfectus uſus non poteſt eſſe ſine illarū conſumptione; ut cibus, cujus uſus eſt conſumptio; vel pecunia, cujus uſus conſiſtit in diſtractione & tranſlatione ad alium dominum: & iſtæ res dicuntur uſu cōſumptibiles. De his igitur eſt difficultas, an poſſit ſeparari uſus ab earum dominio: nam qui

eis utitur; neceſſariò debet conſumere, vel deſtruere earum ſubſtantiam, quod non poteſt pertinere niſi ad verum dominum.

Secundò obſervandum eſt, quòd ius ſive facultas ad quemcumque uſum eſt duplex: alia eſt abſoluta, & independens ab alia, qualis eſt illa quam habet verus dominus cuiuſcunque rei, qui ratione dominii poteſt uti ea in quemlibet uſum. Alia eſt facultas quaſi conditionata, & dependens à voluntate veri domini ipſius rei, qualis eſt illa, quam habet amicus, vel procurator ad diſponendum de re, ut ſibi placuerit, ita tamen, ut poſſit tolli vel limitari per verum dominum, concedentem illam cum tali conditione, & dependentia. Hac diſtinctione utuntur aliqui moderni, quæ deſumpta eſt expreſsè ex Divo Bonaventura in c. 6. in expoſitione Reg. B. Franciſci, ubi in reſponſione ad V. obiectionem ſic ait: Duplex eſt uſus rerum: quidam enim utuntur rebus authoritate propria ut domini: quidam aliena, ut ſervi: in uſu ergo illorum, qui authoritate propria utuntur rebus, in his uſus non differt à dominio; in uſu autem aliorum differt. Quare fratres Minores utuntur rebus, quas uſu conſumunt; nec tamen eis dominantur.

Ex qua doctrina facilè dubitatio ſolvitur: nam uſus abſolutus, & independens rerum conſumptibilium (quatenus conſumptibiles ſunt) nullatenus diſtinguitur à dominio; ſed eſt ipſa eſſentialis ratio dominii. Ita D. Tho. 2. 2. q. 78. art. 1. ubi ideo negat poſſe ſumi pretium diſtinctum pro uſu harum rerum ab eo, quod pro re ipſa ſumitur. Quia (inquit) in rebus uſu conſumptibilibus non debet ſeorſim computari uſus rei, ab ipſa re. Et eſt communis ſententia Summiſtarum.

Quæ doctrina ſumpta eſt ex Nicolao 3. in c. Exiit, de verborum ſignificatione in 6. & eſt expreſſa ſententia Joã. XXII. in dicta extravag. Ad conditorem eodem tit. dicentis, quòd repugnat juri, & rationi dicere, quòd in iſtis rebus diſtinguatur dominium ab uſu. Juri (inquam pugnat) quia in l. 3. & toto tit. ff. de uſufructu rerum, quæ uſu conſumuntur, & inſtit. eodem tit. §. Cõſtituitur, habetur, quòd uſusfructus non poteſt conſtitui in rebus conſumptibilibus; quia in eis dominiũ ſeiungi nequit ab uſu, quod de hoc ſolùm uſu abſoluto intelligi debet. Rationi verò obviat, quia (ut ſuprà definivimus) dominiũ conſiſtit in facultate utẽdi re ad conſumptionem, vel deſtructionẽ, vel quolibet alio modo; ergo impoſſibile eſt hanc facultatẽ ſive ius utendi in rebus conſumptibilibus ſeparari à dominio.

¶ Vſus verò quaſi conditionatus, & dependens a voluntate alterius, nec in rebus conſumptibilibus, nec in aliis habet rationem dominii: Atque adeò poteſt ſeparari à dominio, & de facto multoties ſeparatur. Vt patet in exemplo adducto Procuratoris, amici, & convivæ, qui ſine ullo dominio in rebus, quæ ſibi ad edendum apponuntur, eis utitur in ordine ad conſumptionem; interim dum ea eſt voluntas illius, qui eum ad prandium invitavit. Et hic uſus practicatur in omnibus religionibus, in quibus (ut omnes confitentur) privati Religioſi non habent dominium rerum, quas uſu conſumunt. Nam incapaces omnino ſunt veri dominii: ſed dominium iſtud eſt in ipſa communitate, vel penes Summum Pontificem; Religioſi verò ex voluntate tacita vel expreſſa Prælatorum res illas conſumunt, dependenter tamen à Prælato, ita ut facultas illa poſſit per Prælatum revocari. Ergo in rebus uſu conſumptibilibus poteſt eſſe facultas, & ius ad conſumptionem, ſine dominio.

Et ratione patet ex dictis, quia dominium eſt ius abſolutum, & ad utendum re, propria authoritate; quale

quale non habet, qui tantùm habet jus conditionatum, & dependens ab alio. Et confirmatur: quia ſi poſteaquā quis conceſſit alteri eiuſmodi uſum, illum revocet; nullam injuriam irrogat illi. Cùm tamen uſuario, & uſufructuario abſoluto injuria fieret, ſi dominus rerum, quarum ſunt uſuarij, aut uſufructuarij, prohiberet eos ab earum rerum uſu, aut fruitione. Imò ſi poſt hanc revocationē alter uteretur re, injuſtè faceret. Ergo hujuſmodi uſus non eſt dominium, neque tale dominium manet apud eum, qui talem uſum habet, ſed apud aliū, qui illum conceſſit. Quia nullus poteſt ſine injuſtitia proprietatem alicuius rei ab alio tollere; ergo ſi concedens huiuſmodi uſum poteſt illum tollere, ille qui utitur, non eſt proprietarius.

Si interroges, an iſte uſus conditionatus ſit verè jus? Reſp. quòd hic uſus non eſt ſpecies iuris, cùm non ſit ius ſimpliciter & abſolutè ad utēdum re, tanquam cauſa principalis; ſed potiùs, eſt licentia ad actum utendi, dependens ab eo, qui eam conceſſit. Quare in hoc tantùm ſenſu dici poteſt facultas ad uſum & inſtrumentum iuris alterius, ad utendum re. Quid ergo, ſi non eſt uſus, hæc facultas dicetur? Reſp. 1. eam appellari à Corduba q. 1. in c. 6. puncto 2. ſuæ Reg. fas utendi. Et ut cōſtat ex c. oēs leges, diſtinct. 1. fas non eſt ius. 2. alii dicunt, hanc facultatem appellari uſum facti, nō quòd ſit nudum factum ſine iure ad illud; ſed quia eſt ius tenuiſſimum ad factum utpote inſtrumentale, & dependens à voluntate dominorum.

EX dictis reſolvi debet celebris illa difficultas, utrùm fratres minores dominium habeant aliquod rerum; an verò ſolum uſum? & quod negotium faceſſit in hac re, eſt extrema, imò contraria, Pontificum ſententia. Nam Nicolaus 3. c. exiit, de verborum ſignificatione in 6. Clemens 5. in Clem. exivi, eodem titulo, & alii Pontifices approbaverunt & declaraverunt, fratres Minores habere tantùm uſum facti, & quòd dominium earum rerum eſſet vel apud dantem eleemoſynam, vel apud Summum Pontificem. Ioannes verò 22. in extravag. Ad conditorem, & duabus ſequentibus probare contendit, in rebus quæ uſu conſumuntur, Minores non ſolùm uſum, ſed dominium habere. Quia, ut aſſerit ille, in his dominium nequit ab uſu ſeparari. Quorum ſententiæ facilè in concordiam rediguntur, ſi uſum prædicto modo diſtinguamus in abſolutum, & conditionatum. Nam prior ſententia loquitur de uſu conditionaro, quem habent fratres Minores dependenter à Summo Pontifice: Secunda verò de uſu abſoluto, quamvis de Ioanne 22. ſentiendum ſit, non fuiſſe loquutum ut Pontificem, ſed ut doctorem. Cuius obiectiones ceſſant cum adducta diſtinctione de uſu ſive facultate ad utendum, conditionata, vel abſoluta, ut ſuprà ex mente Divi Bonaventuræ reſolvimus.

§. IV.

Quid ſit proprium, & de multiplici eius acceptione.

PROPRIUM aliter apud Philoſophos, ſive Dialecticos, aliter verò apud Juriſprudentiæ profeſſores accipitur. Illi (ut videre eſt apud Porphirium c. 4. prædicabilium) quatuor modis uſurpant, qui ad præſens inſtitutum parum conducunt. Hi verò proprium, idem quod ſuum appellant, ut conſtat ex l. divus, §. ſin autē, ibi *proprio lino, propriáque cera conſignare*, ff. de officio Præſidis. Et hac ſignificatione invenies apertè uſurpatum in c. redin-

redintegranda 3. q. 1. ibi enim proprias ſubſtantias, id eſt, ſuas exponit Pontifex. Secundò accipitur prout opponitur alieno, ut conſtat ex l. eos qui §. *Sin autem judicio propriam quis fuerit cauſam proſequutus*, juncto verſ. *Is ver., qui alienum tuetur judicium.* c. de appellationibus. Sumitur etiam proprium prout opponitur termino illi, commune ſive promiſcuum. Cicero in Catone maiori: *At id quidem non proprium ſenectutis eſt vitium ſed commune valetudinis*: & clare hac ſignificatione reperies acceptum l. ut tantum vers. ſervus communis ff. de ſervis corruptis, ibi: *Si ſervus communis meus & tuus proprium meum ſervum corruperit &c.* & in c. Non dicatis, dum dicitur: *Non dicatis vobis aliquid proprium, ſed ſint vobis omnia communia.* Has, & alias acceptiones, quæ cum his coincidunt, latiùs proſequitur Quintilianus, Mandoſius in gl. facultatum parag. & proprium, & conc. 26. Quare proprietas, & dominium ex mente Navarri in d. c. Non dicatis, n. 12. apud Jurepcritos idem ſunt. Ac perinde videtur, ea quæ de dominio adducta ſunt, fore accõmodanda proprietati, quæ dominium ſonat. Attento tamen iuris rigore, negare non poſſum, conſtituendam eſſe differentiam inter dominium, & proprietatem. Proprietas enim dominium eſt ſine uſufructu, ut apertè colligitur ex l. 4. & l. uſusfructus 66. & l. cùm in fundo de iure dotium. Dominium verò eſt proprietas cum uſufructu, ut in l. 4. ff. de uſufructu. Quam etiam diſtinctionẽ ex his iuribus collegit Parladorius in lib. quotidianarum rerum c. 4. Ceterùm quidquid ſit de his iuribus, quæ merito talem differentiam inter dominium & proprietatem agnoſcunt: nos in latiori ſignificatione de proprietate diſſerimus, non ſolùm, ut comprehendit dominium, verùm etiam uſumfructum, & uſum iuris, & quodlibet aliud jus, ſi eſſe poteſt, quod ſit iuris politicum, & civile. Quod magis conſtabit ex notabili ſequenti.

Deinde proprium abſolutè ſumptum eſt duplex, ut optimè advertit Navarrus Comment. t. de regularibus n. 15. Primò quidem proprium dicitur quoad Dominium, & proprietatem, vel quaſi dominium: vel quoad veram poſſeſſionem, vel quoad uſumfructum vel uſum, præſertim quatenus ſunt iura. Et huius generis proprii, ſoli homines liberi ſunt capaces ſuo nomine, quia hi ſolùm ſunt capaces dominii. Aliud eſt proprium quoad detentionem, & uſum, adminiſtrationem, & poſſeſſionem facti tantum, cuius ſunt capaces etiam ſervi; quod proprium in rigore proprium non eſt: ſed tantùm per quandam analogiam proprium dicitur. Et hoc eſt, quod ſuprà dicebamus appellari uſum facti.

§. V.

De Peculio.

Sive peculium à parva pecunia, ut Lambynus, & alii volunt; ſive à pecore, ut Feſtus Pompeius, & communis ſententia tenet, dicatur: illud eſt certum in iure, peculium appellari, quod filiusfamilias vel ſervus habet ſeparatum à bonis paternis, vel dominicis. Vt manifeſtè probatur ex l. depoſiti §. peculium, iuncta l. ſequenti, ff. de peculio. In quo etiam ſenſu hoc nomen peculium explicarunt Bryſonius, Othomanus, & Bertutius lib. 14. de verborum ſignificatione, verbo peculium; & Duarenus ad tit. de peculio, c. 1. cum aliis, quos retulit Caldas in l. ſi curatorẽ, verbo læſis n. 89. c. de in integ. reſtitut.

Peculium etiam variis nominibus ſolet nuncupari, prout varia, & diverſa ſolet eſſe cauſa, & occaſio acquiſitionis. Nam aut filius familias

milias acquirit ex patrimonio patris, & dicitur peculiũ profectitium, aut occaſione militiæ armatæ, & appellatur caſtrenſe, aut militiæ togatæ, & palatinæ & dicitur quaſi caſtrenſe. Aut acquirit aliũde, hoc eſt, nec occaſione militiæ armatæ ſiuè togatæ, nec ex ſubſtãtia patris & appellatur aduentitium, vt communiter explicant Iuriſtæ in l. Cùm oportet. C. de bonis quæ liberis, vbi Accurſius verb. exceptis & gloſſa in Republica ff. de peculio.

Præterea peculium latiori ſignificatione dicitur, quaſi parua pecunia (Hiſpanicè *hazenduels o pegujar*) vt optimè notat Fornerius in l. paterfamilias 182. de verb. ſig. ff. & colligit Nauarr. comment. 1. de regul. n. 14. ex c. totum 1. q. 3. & ex l. peculium ff. de pecul. Ac denique peculium etiam ſumitur pro bonis in quibus quis habet dominium vt patet ex l. cogi. ff. ad Trebell. vbi peculium ſumitur pro patrimonio cuius habet dominium pater.

Peculium igitur de quo infrà diſſerendum eſt, etiã tranſlatitiè ſumitur pro illis bonis, quæ à monacho peculiariter poſſidẽtur: quòd adhuc ſubdiuidi poteſt. Aliud enim eſt peculiũ iniuſtũ iniuſteq; poſſeſſum, vt cùm monachus aliquid poſſidet ſine licentia Abbatis. qua acceptione ſumitur in dicto c. monachi. vbi dicitur. *Qui verò peculium habuerit, niſi ab Abbate fuerit ei pro iniuncta adminiſtratione permiſſum, à communione remoueatur altaris, & qui in extremis cum peculio inuentus fuerit*, &c. Peculiũ enim in hac acceptione idem quod propriũ: vnde iura omnia quæ loquuntur de abdicatione proprietatis, exponẽda ſunt etiam de abdicatione peculij in prædicto ſenſu.

Aliud eſt peculium iuſtum, quale eſt illud in quo monachus tantum habet adminiſtrationem & vſum, dependenter tamen à voluntate Prælati. Et appellatur peculium, ex ſimilitudine ad peculium profectitium, vt annotauit Nauarrus comment. 1. de regular. n. 14. Nam ſicut filius-familias peculium habens profectitium non habet dominium, neque ius aliquod ciuile; ſed tantùm adminiſtrationem, & negotiationem bonorum patris cui ſubeſt: vt patet ex l. cùm oportet iuncta gloſſa verb. ex ſubſtantia l. de bonis quæ liberis. Sic monachus dicitur habere peculium monaſticum, ex eo quòd habeat adminiſtrationem bonorum monaſterij, vel aliqua alia bona ſuis propriis vſibus deputata, dependẽter tamen à voluntate Prælati. De quo nos infrà latiùs diſſeremus.

CAPVT II.

Quid ſit paupertas, & an ſit virtus.

PAVPERTAS (ſi nominis Etymologiam conſideres) teſte Varrone de lingua latina verbum deductũ eſt à parua pecunia, ſiue vt aliis placet à paruo lare, & ſignificat carentiam magnæ pecuniæ. Pecuniæ autem appellatione non ſolùm venit pecunia numerata ſed etiam quidquid ea eſt æſtimabile, vt patet ex c. totum 1. q. 8. & ex l. pecuniæ de verb. ſignif. vbi ſic dicitur. *Pecuniæ nomine non ſolum pecunia numerata: ſed etiam omnes res tam ſoli quam immobiles, & tam corpora, quam iura continentur.* Vbi nota quod etiam iura (puta obligationes, & actiones) pecunia dicuntur vt rectè ponderauit Nauarr. vi. ſup. cùm gl. in dicto. c. totum & ita paupertas propriè dicitur carentia rerum iurium, & actionum temporalium vſibus humanis neceſſariarum.

Præterea obſeruandũ eſt paupertatem eſſe triplicem, aut enim eſt paupertas actu, ſed non affectu, quæ dicitur paupertas coacta, ſiue neceſſaria, quam quis contra ſuam voluntatem patitur vel incurrit. Alia eſt paupertas in affectu, ſed non in actu de qua loquutus eſt Dominus cum

dixit. *Niſi quis renunciauerit omnibus quæ poßidet, non poteſt meus eſſe diſcipulus*, & hanc Simpliciter, & directe pertinere ad perfectionem docet D. Tho.2.2.q.184.art.7. ad pri. & qu. 19. art.12 ad prim.

Tertia paupertas eſt quæ vtcumque coniungit affectum, & actum ſcilicet paupertas interior, & exterior, quæ nihil aliud eſt quam velle carere omnibus emolimentis, & ſubſidiis temporalibus; ita tamen coniunguntur vt vera perfectio in affectu, inſtrumentum vero ad perfectionē in ipſo actu, & effectu, conſiſtat, vt docet idem D.Tho. vt ſup. Et hæc dicitur paupertas voluntaria, & Euangelica, & hanc Dominus cōmendauit Math.5.illis verbis Beati pauperes Spiritu, quoniam ipſorum eſt regnum cœlorum. Quaſi dicit, Beati qui propter Deū ſponte diligunt paupertatem. Ita exponunt hunc locum fere omnes Patres B. Hyronimus.& Gregorius.Niſſenus, Chromatius, & Anſelmus Lyranus Abulenſis. Caiet. Ianſemus, & alij in illum locum matth. Et præterea S.Ambros. in 6. c.Luc.5. Leo in Sermon. de illis verb.Domini Mat. 5.Bern. Serm.1. de Feſto omniū SS. relati à Bellarmino tom. 1. Lib.2.de monachis cap. 2c. Quibus adde D. Tho.2.2.queſt.14.art.12.

De hac etiam paupertate voluntaria accipienda ſunt illa verba, quæ Chriſtus Dominus Mat.19.illi iuueni diuiti reſpōdit, dicēs. *Si vis perfectus eſſe, vade, vende omnia, quæ habes. & da pauperibus*, Et illud, *Ecce nos reliquimus omnia, & ſecuti ſumus te.* Vbi etiam Petrus de hac renunciatione rerū temporaliū loquutus eſt.

Adhuc autem hæc paupertas voluntaria ex parte motiui duplex eſſe poteſt, alia quæ ob curioſitatem aſſumitur, qualis fuit Cratis Thebani de qua. S.Hyeron.epiſt. 13. ad Paulinum, & refertur in c. gloria Epiſcopi.12.qu.2. Alia vero quæ renuntiat diuitiis temporalibus ob perfectiorem Chriſti ſequelam.

De hac igitur paupertate poteſt eſſe dubiū an ſit laudabilis, de quo non eſt cur immoremur, plura enim de hoc argumento ſcripſère noſtri temporis controuerſiarij contra hæreticos. Et Nunc ſufficit illud teſtimonium Chriſti Domini, Math.5. vbi non vtcunque paupertatem laudat, ſed eam maxime extollit, dū pauperes beatos apellat, & ob paupertatem illis cœlorum regna promittit. Glorioſa igitur, & laudabilis eſt paupertas, cui reſpondet tam excellens præmiū, & tam ampla merces. Et ratione conſtat, quia ſecundum rationem rectam operatur, qui ordinat exteriora bona ad interiora animæ, quæ potiora ſunt. Quare qui diuitiis abrenunciat, vt ab impedimentis, & earum ſollicitudinibus alienatus liberius vacet veritatis contemplationi, vt multi etiam philoſophi fecerunt, veram laudem meretur.

Quare illud ſolum dubitari iure poteſt, an ſit paupertas ſecundum ſe vera, & ſpecialis virtus: Nā quod ſit inſtrumentum virtutis, & aptiſſimum ad perfectionem Chriſtianam comparandam recte docuit D.Tho. 2.2.q.186.art. 3. & ſequent. Eſtque communis conſenſus Patrum vt poteris latius videre apud D.Bonauent. in Apologia paupertatis, & noſtri temporis controuerſiarios. Solum ergo eſt difficultas an hoc inſtrumentū perfectionis ſit ex ſe virtus, & perfectio. Ratio dubitandi eſſe poteſt; imprimis authoritas D. Thol. 3.contra.Gent.c. 133. vbi ait *Hoc eſt commune omnibus exterioribus rebus, quæ in tantum bona ſunt, in quantum proficiunt ad virtutem, non autem ſecundum ſeipſas.* Et in c. 34. ſeq. ad.5.Sic ait. *Neque diuitiæ, neq; paupertas neq; aliquid exteriorum eſt ſecundum ſe hominis bonum: ſed ſolum ſecundum quod ordinatur ad bonum rationis.*

Inſuper ratione probatur, quia ſi paupertas eſſet virtus, eius oppoſitū, nempe diuitiæ, eſſet vitium, quia virtuti ſemper vitium contrariatur: conſtat autem diuitias per ſe neque

bonas neque malas, eſſe vt omnes patres fatentur, ergo neque paupertas erit virtus.

Et confirmatur, quia daremus aliquas virtutes defeciſſe Sanctiſſimos viros, quales fuerint Abraham, Dauid, Iob, & alij qui diuitijs, ac alijs temporalibus rebus abundarunt. Tertio quia paupertas ſæpe à Patribus inſtrumentum perfectionis appellatur, vt ex Caſſiano coll. 1. c. 7. probat D. Tho. 2. 2. q. 188. art. 7. ergo non eſt perfectio, ac ex conſequenti nec virtus.

Quarto quia virtus debet cõſiſtere in medio: paupertas vero euãgelica extremũ liberalitatis amplectitur omnia à ſe abdicando maxime cum D. Ambroſ. aſſerat non eſſe effundendas opes, ſed diſpenſandas.

Pro contraria parte certius, & verius videtur paupertatem euangelicam veram eſſe virtutem. Dixi paupertatem euangelicam, quæ tendit ad elargitionem; & renuntiationem omnium bonorum vt expeditius Chriſtum ſequamur (Nam paupertatem genericè ſumptam vt communis eſt modis omnibus paupertatis ſupradictis, certum eſt non eſſe virtutem) Probat hoc late D. Bonauent. in Apologia pauperum in reſponſ. 13. part. 1. art 1. vbi pro ſua ſententia adducit B. Hyeron. in epiſtola ad Demetriadem qui tractans illa verba, *beati pauperes ſpiritu*, Sic ait. *Apoſtolici faſtigij eſt perfectæque virtutis omnia vendere, & pauperibus diſtribuere: & ſic leuem, & expeditum cum Chriſto ad cæleſtia ſubuolare.* Hæc Hyeron: Et vt mihi perſuadeo, id aperte fatetur D. Thom. 2. 2. qu. 1. 52 ratic. 3. ad. 2. & quæſtione 186. artic. 3. ad 1. vbi dum argumento 3. eiuſdem art. conatur probare paupertatem non eſſe virtutem, quia non conſiſtit in medio, ſed in extremo, in ſolutione huius argumenti docet conſiſtere in medio ſecundum rectam rationem, ac proinde ex hac parte non deficere à ratione virtutis.

Idem clarè iudicat in ſolutione ad 6. eiuſdem art. vbi paupertatem euangelicam appellat actum heroicum eleemoſinæ, dum ait. Quod *abrenuntiatio propriarum diuitiarum comparatur ad eleemoſ. narum elargitionem, ſicut vniuerſale ad particulare, & holocauſtum ad ſacrificium.*

Ratione prob. 1. Nam ex hoc aliquis actus eſt virtuoſus in quantum per rectam rationem ordinatur ad aliquod bonum honeſtum hoc enim fundamento probat D. Tho. 2. 2. q. 147. art. 1. & q. 152. art. 2. & 3. ieiunium, & virginitatem eſſe virtutem: hoc autem conuenit paupertati euangelicæ, quæ ex ſe ordinatur ad plura bona. Primo ad comprimendam cupiditatem, quæ radix eſt omnium malorum; quæ tollitur per voluntariam paupertatem. 2. in quantũ tollit diſpenſationem rerum exteriorum, & ſollicitudinem illarum 3. in quantum offert quis Deo ſiue pauperibus omnia bona exteriora. Qua ratione paupertas à D. Tho. dicta. q. 186. art. 7. dicitur verum inſtrumentum ad comparandam perfectionem. 4. quia paupertate liberius & expeditius à ſollicitudine; & rerũ temporalium curis abſtracti Deo vacamus. Prodeſt etiam paupertas & ex ſe eſt inſtrumentum aptiſſimum ad alia plurima bona vt D. Thom. breuiter in Iſaiam c. 48. Sub finem frequentibus verbis annotauit.

Paupertas confert multa. 1. peccatorum recognitione m. 2. virtutum conſeruationem, iuxta illud. *Pauper gloriatur per diſciplinam, & timorem ſuum.* 3. cordis quietem iuxta illud *Sufficiebat nobis paupertas noſtra, vt diuitias computaremus hoc, quod videbamus filium noſtrum.* 4. Deſiderij impletionem, iuxta illud *Deſiderium pauperum exaudiuit Dominus.* 5. Diuinæ præbet dulcedinis participationem, iuxta illud *Paraſti in dulcedine tua pauperi Deus.* 6. exaltationem, iuxta illud. *ſuſcitans de puluere egenum.* 7. cœleſtem hæreditatem, iuxta illud. *Beati pauperes ſpiritu, quoniam ipſorum eſt*

regnum cælorum. Quæ omnia bona ad quæ paupertas ordinatur, rectè à Climaco gradu. 17. Sunt his verbis declarata. *Paupertas eſt abdicatio ſollicitudinum ſaculi; iter ad Deum ſine impedimento; expulſio omnis triſtitia Fundamentum pacis: munditia vitæ, qua nos liberat à curis omnibus vita tranſeuntis, & facit vt Dei mandata perfectè exequamur.*

D. Bonauent. vt ſup. probat paupertatem eſſe virtutem, & quaſi fundamentum omnis Chriſtianæ perfectionis, hac ratione. Quia ſi, ait, radix omnium malorum eſt cupiditas (ex hac enim ſimul cum ſuperbia, quæ huic cupiditati ſemper eſt comes, omnia ſcelera originem, fomentum, & incrementum accipiunt; eſt autem hæc cupiditas in mentis affectu quaſi in ſubiecto infixa: ſumit tamen alimentum ac pabulum ex bonis exterioribus poſſeſſis. Ideo ad perfectam huius cupiditatis extirpationem vtrumque neceſsũ fuit vt non ſolum interior illa ſitis; ſed etiam externa rerum abdicaretur poſſeſſio: quorũ æternũ volũtate tãtum & ſpiritu, alterũ verò etiã opere præſtatur. Ex quo cõcludit quod ſicut cupiditas eſt fundamentum & radix omniũ illorum malorum; ſic contra paupertatem merito fore appellandam verum, & ſolidum fundamentũ totius euang. perfectionis, Et ideo Dominus ab ipſa tanquam à fundamento exorſus eſt, dum fundamenta iaceret Chriſtianæ perfectionis. Math. 19. dicens: *Beati pauperes ſpiritu*. Hæc ex D. Bonouent. vt ſup. Cum igitur paupertas conſeruet bonum rationis contra impetum paſſionum concupiſcibilis, rectè inter virtutes morales annumeratur. Hoc enim fundamento perſuaſus D. Thom. dicta. q. 146. art. vlt. probat abſtinentiam eſſe virtutem.

Secundo probatur quia paupertas eſt actus humanus bonus & laudabilis in medio conſiſtens. ergo eſt virtus. Antec. prob. ex adducto teſtimonio Chriſti Domini. Vbi pauperes beatos appellat. 3. Quia paupertas eſt materia voti, nam de illa in religione emittitur ſolemne paupertatis votum à Chriſto Domino inſtitutum vt omnes Catholici fatemur. Votum autem emitti non poteſt niſi de actu virtutis, vt rectè. D. Th. 2. 2. qu. 88. art. 2. probat Igitur negari non poteſt Euangelicam paupertatem eſſe virtutem. Vltimo. quia non apparet aliqua diuerſitatis ratio quare ieiunium, & virginitas ſint virtutes, & non paupertas: At de illis prioribus probat D. Thom. 2. 2. qu. 147. & quæſt. 152. eſſe virtutes; ergo & paupertas. Nam ſicut ieiunium abſolutè ſumptum, & virginitas etiam genericè conſiderata ex ſe nec bona, nec mala ſint tamen vt remouent impedimenta; illud carnis concupiſcentias reprimendo, hæc verò conſeruando hominem ab omni experimento venereæ delectationis, vt ſic liberius, & expeditius Deo vacare poſſit, cur non ſimiliter de paupertate philoſophari licebit? Sed petes an paupertas ſit virtus ſpecialis? Reſp. paupertatem eſſe virtutem Specialem, & ab aliis diſtinctam: Quod duplici ratione confirmo. Prima eſt, quia virtus moralis conſeruat bonum rationis contra impetus paſſionum. Quare vbi inuenitur ſpecialis ratio qua paſſio aliqua abſtrahit mentem a bono rationis, neceſſe eſt ibi eſſe ſpecialem virtutem moralem: Ita enim D. Tho. coniectatur ſæpe diſtinctionem ſpecialem inter virtutes morales; maxime vero. 2. 2. q. 146. art. 2. ſed nulla eſt paſſio quæ ita abſtrahat hominem a bono rationis quam cupiditas ſiue auaritia diuitiarum, quæ habitæ, & poſſeſſæ vt idem D. Tho. ait. q. 186. art. 3. ad 3. *Perſe quidem nata ſunt perfectionem charitatis impedire, principaliter alliciendo animum, & diſtrahendo*, hæc D. Th vt. ſup. ergo contra hanc cupiditatem, & impedimentum quod oritur ex diuitiarum poſſeſſione conſtituenda eſt aliqua virtus ſpecialis,

quæ non poteſt eſſe alia, quam paupertas.

Et confirmatur quia tres, ſunt potiſſimum paſſiones, quæ ſunt veluti fontes omnium vitiorum, nempe appetitus luxuriæ, auaritiæ, & ſuperbiæ, vt patet ex 1. Ioann. 2. *Quidquid eſt in mundo, aut eſt concupiſcentia carnis, aut concupiſcentia oculorum, aut ſuperbia vitæ*. Vnde ad repriméd um appetitum luxuriæ, ponitur virtus caſtitatis: ad coërcendum etiam appetitum ſuperbiæ, virtus humilitatis, & obedientiæ. Cur ergo ad reprimendum infeſtiſſimum diuitiarum, ſiue auaritiæ appetitum, non eſt conſtituenda aliqua virtus ſpecialis, cùm hæc paſſio maximum ſoleat eſſe rectæ rationis impedimentum, vt patet ex ſuperius adductis. Nec obſtat ſi quis dicat virtutem liberalitatis moderari hanc cupiditatis paſſionem: nam etſi verum ſit liberalitatem hanc auaritiæ paſſionem ſuo modo frænare, tamen non ita eam coërcet, & reprimit, vt non multa impedimenta remaneant. nam cùm diuitiæ adhuc poſſideantur, & hæ per ſe. natæ ſint impedire perfectionem, tum quia animum alliciunt, tum quia diſtrahunt, oportuit aliam eſſe virtutem, quæ impedimenta iſta remoueret, diuitias reiiciendo, & ſic quaſi eradicaret hanc cupiditatis paſſionem.

2. Ratione probatur quia vbicunq; eſt ſpecialis materia boni habens ſpecialem excellentiam, ibi inuenitur ſpecialis ratio virtutis vt in magnificentia, quæ quia eſt circa magnos ſumptus, eſt ſpecialis virtus à liberalitate diſtincta, quæ communiter ſe habet circa omnem pecuniarum vſum, ergo ſimili modo conſtituenda eſt ſpecialis virtus in paupertate Euangelica, cum ſit ſpecialis materia boni habēs ſpecialem excellentiam, & difficultatem ſcilicet renunciare omnibus bonis exterioribus, ſiue ea elargiri pauperibus. Ex quò apparet eſſe ſpecialem virtutem à liberalitate diſtinctam. Nam liberalitas eſt virtus, quæ inclinat ad rectè vtendū pecunia, & quicquid pecunia menſurari poteſt, vt ſunt omnia bona exteriora pretio æſtimabilia vt docet D. Thom. qu. 117. art. 3. ita tamen hoc ad liberalem pertinet vt non omnino à ſe rerum poſſeſſiones abiiciat. Vnde Philoſophus in 4. æthic. ait, quod liberalis non negligit propria, & ſæpe id docet D. Thom. prædicta 4.

Paupertas verò Euangelica ita moderatur paſſiones interiores cupiditatis circa bona exteriora, vt renunciet omni pecuniæ, & omnibus quæ pecuniā menſurari poſſunt, vt illa largiatur aliis; & ſic eſt ſpecialis virtus ab ipſa liberalitate diſtincta, quæ conſiſtit in moderatione paſſionis cupiditatis non largiendo, & retinendo aliquid ſibi vt liberalis; ſed largiendo, & renunciando omnibus poſſeſſis vt verè pauper. Quare per ſe habet ad liberalitatem vt holocauſtum ad ſacrificium, vt docet Diuus Thomas dicta quæſtione 186. articulo 3. ad 6. & colligitur ex D. Gregorio dicente quod illi qui ex poſſeſſis rebus ſubſidia egentibus miniſtrant, in bonis quæ faciunt, ſacrificium offerunt, qui aliquid Deo immolant, & aliquid ſibi reſeruant: qui verò nihil ſibi reſeruant offerunt holocauſtum quod eſt maius ſacrificium. Quod etiam ibi colligitur ex D. Hieronymo contra Vigilantium. Poteſt etiam dici paupertatem eſſe actum heroicum liberalitatis, & ſic ad ipſam pertinere non aliter ac de virgininitate ſentit Caietanus dicta quæſt. 152. articul. 3. & D. Thom. 2. 2. quæſtion. 147. artic. 3. & de ieiunio philoſophatur vt de actu abſtinentiæ.

Notandum verò eſt, vt ea quæ nuper diximus clarius percipiantur quod in hac virtute paupertatis formalis ratio quæ conſtituit in eſſe talis virtutis, eſt, velle bene vti omnibus rebus exterioribus, abrenunciando omnibus in quantū ſunt fomenta interiorum paſſionum, & im-

pedimenta ad perfectionem comparandam, vt ſic liberiùs Deo vacemus, & ſic propinqua materia paupertatis ſunt interiores paſſiones ſecundum quas homo afficitur circa res exteriores, quas paupertas omnino moderatur, & corrigit. Obiectum verò materiale remotum eſt ipſa abdicatio rerum exteriorum; finis verò eſt Deo vacare. Vnde circa bona exteriora ſecundum diuerſas rationes, diuerſæ virtutes verſantur: nam in quantum benè vtimur diuitiis eas elargiendo quando, & quo modo oportet, eſt liberalitas. In quantum verò vtimur diuitiis ſecundum quandam ſpecialem rationem in quantum aſſumuntur in alicuius operis magni expletionem, dicitur magnificentia. vt D. Tho. dict. art. 3. annotauit. Quibus addi poteſt, quod in quantum vtimur diuitiis, eas à nobis omnino abdicando, qui eſt melior vſus diuitiarum, dicitur vera paupertas.

Ad argumenta in contrarium poſita Reſpond. 1. ad authoritatem D. Thom. ibi non negare D. Thom. paupertatem Euangelicam eſſe virtutem, ſed tantum loqui de illa prout genericè, & abſolutè ſumitur, quæ vt ſic eſt indifferens, nec ex ſe ordinatur ad bonum rationis, quemadmodum ieiunium, & virginitas ſi abſolutè conſiderentur.

Ad ſecundum reſpondetur virtutibus, quæ ſunt de conſilio, non contrariari vitium, vt patet in religionibus, quarum ſtatuta, ſeu conſtitutiones non obligant ad culpam. Quæ, vt nos alibi probauimus, ad virtutem obedientiæ pertinent, & tamen earum tranſgreſſio poteſt eſſe ſine vitio inobedientiæ.

Vel, 2 reſpondetur paupertatem eſſe virtutem prout cadit ſub voto, & tunc ei opponitur proprietatis vitium, quâ etiam ratione docuit D. Thom. 2. 2. q. 152. art. 3. ad 4. virginitatem eſſe virtutem.

Ad confirmationem reſpondetur ex mente D. Thom. dict. q. 152. art. 3. ad 2. quod quamuis alicui virtuoſo deficiat materia virtutis (ſicut pauper habet materiam temperantiæ, deficit verò materia magnificentiæ) poteſt tamen habere id quod eſt formale in illa virtute, vt ſcilicet ſit in præparatione animi illam virtutē exercendi ſi hoc ſibi competeret, & à ſe id Deus expoſceret. Et hoc ſufficit ad rationem virtuoſi. Hanc autem præparationem animi habuerunt ſancti illi Patres veteris teſtamenti, & hoc ſufficit vt verè dicerentur pauperes ſpiritu.

Ad 3. reſpondetur quod licet paupertas appelletur inſtrumētum perfectionis, adhuc tamen non obſtat quin ſit virtus: nam etiam obedientia, caſtitas, & ieiunium perfectionis inſtrumenta à D. Thoma & à patribus appellantur, & ipſi confitentur veras eſſe virtutes.

Ad 4. argumentum reſpondeo, cum D. Bonauent. 1. tom. in Apologia pauperum in 3. particula quartæ reſponſionis artic. 2. quod ſicut aliud eſt medium pudicitiæ coniugalis, aliud ſanctimoniæ virginalis, ſic aliud eſt largitatis politicæ, aliud paupertatis Euangelicæ. Largitas namque politica, quia circa mundana verſatur, nequaquam etiam ſecūdum rectam rationem conſulit poſſeſſionum terrenarum abrenunciationem; ſed potius iuſtè poſſeſſorum diſtributionem, & retentionem moderatam. Quare in perſona viri politici prou. 30. dixit Salom. Paupertatem, & diuitias ne dederis mihi. Euāg. verò paupertas eo quod ad æterna ſpiritū ſubleuet, tanquam ea quæ in cœlis ſibi theſaurizat, ſuadet ſe profitentibus, debere nudari, quoad effectum dominij rebus omnibus temporalibus, & arcta ſuſtentatione eſſe contentos quantum ad vſum. Et ſic eſt ipſius modus ſiue medietas, quod ſic relinquat dominium, vt non reiiciat vſum ſicque arctitudinem vſus reſeruet vt ſuſtentationem non deuitet.

CAPVT III.

De origine, & inſtitutione voti paupertatis.

DE paupertate Euangelica perverſi fuêre hæreticorum errores. Alij illam irrident diuitias paupertati comparãtes, vt Vigilant. olim temerè, apud Hieron. & Auguſtin. affirmabat. Alij ita vanè paupertatem extollebant, vt auſi fuerint aſſerere neminem poſſe vitam æternam conſequi niſi ita diuitiis omnibus renũciauerit, vt nihil proprium retineat. horũ meminit Auguſtin. de hæreſibus cap. 40. & Epiphanius hæreſi 61. fuerunt autem huius factionis hæretici(eodem teſte Aug.) Apoſtolicivocati, qui arrogantiſſimè ſibi tale nomen cóciuêre dicentes ſe Apoſtolorũ vitam ſequi.

Eodem ferè errore maculati fuerunt Waldenſes, & eorum duces. Ioann. Hus, & Wicleph, vt habetur in concil. Conſtantienſi ſeſſ. 8. hæreſ. 36. apud noſtrum Waldenſem lib. 3. doctrinalis c. 81. & apud Caſtrum verb. paupertas, hæreſi 2. aſſerentes inter Chriſtianos maximè inter clericos omnia debere eſſe communia.

Alij denique ita paupertatem deprimunt, vt eam profiteri illicitum, & temerarium ducant. Imo nullâ ratione huiuſmodi votum ad perfectionem conducere velint. Tenuit id Deſiderius Longobardus tempore Alexand. 3. qui illicitum eſſe aiebat omnia pro Chriſto relinquere, niſi talem religionem quis ingrediatur quæ poſſeſſiones habeat, vel niſi talis ſit, qui de labore manuum viuere poſſit. Huius videtur inſecutus veſtigia Guilielmus de ſancto amore, qui tractatum quendam contra ordines mendicantes edidit. Contra hos latiſſimè ſcripſit D. Thomas in opuſculo contra impugnantes Religionem. D. Bonauent. in Apologia paup. Waldenſis in doctrinali lib. 4. ferè per totum. Bellarm. lib. 2. de monachis variis in locis, præcipuè in c. 9. 20. & 41. ſed quia nos in præſenti inter Catholicos agimus, hoc in loco refellendi non erunt iſtorum errores, ſed tantum veritas Catholica breuiter ſtatuenda.

Primum igitur conſtituo paupertatem Euangelicam non merũ figmentum, non rem nouam, aut illicitam; ſed à Chriſto Domino inſtitutam, & à multis patribus veteris Teſtamenti in magno pretio habitam fuiſſe. Et ab hoc vltimo incipiam.

Si vetera ad memoriam reuocare velimus, huius abrenunciatiationis authorem in lege veteri multò ante Chriſti, & Apoſtolorum tempora ſanctiſſimũ Eliam prophetam, teſte Iſidoro, comperiemus: is enim lib. 2. c. 15. de officiis ait. *Vnde ad monachos ſtudium defluxerit paupertatis, vel qui huius conuerſationis extiterit author, quãtum pertinet ad authoritatem veterum ſcripturarum, huius propoſiti princeps Elias, & diſcipuli eius fuerũt.* Hæc Iſidor. Hanc autẽ Eliæ paupertatem ſimul cum obediẽtia deſcripſit Ioannes 44. Hyeroſolimitan. Patriarcha, qui floruit circà annum Domini 400. Is enim in lib. quem ſcripſit de inſtitutione monachorum in lege veteri exortorum, & in noua perſeuerantiũ ca. 9. *Receſſit* inquit *Elias in ſolitudinẽ relinquens de cætero mũdanas diuitias, non ſolum mẽte, ſed etiam opere, ne per domeſticam curam, aut per facultates, & terrenas poſſeſſiones, impediretur à conſequutione perfectionis vitæ monaſticæ ad quam tunc ipſe vocabatur à Deo* & cap. 3. *Recede hinc ſcilicet de terra, & de cognatione tua non ſolum animo vt terrenis poſſeſſionibus tui generis, & caducis mundi diuitiis cor tuum non apponas: ſed etiam opere vt ipſas non poſſideas: niſi enim quis renunciauerit omnibus, quæ poſſidet, nõ poteſt meus eſſe diſcipulus.* &c. & cap. 2. clarius demonſtrat Eliam fuiſſe authorẽ huius inſtituti (Euangelicæ nempe paupertatis.) *Elias*, inquit, monachorum princeps primus extitit à quo ſancta eorum primæua

inſtitutio ſumpſit exordiũ; ipſe enim obtentu contemplationis diuinæ, & deſiderio ſublimiores profectus, longe ab vrbibus recedens, & ſeipſum cunctis terrenis ac mundanis exuens religioſam, & eremiticam vitam primus hominum de induſtria ducere cœpit.

Hanc etiam Eliæ nuditatem laudat Chryſoſtomus his verb. vnde mirabilis factus eſt Elias? nonne à libera ad Regem proclamatione? nonne à Zelo qui erat ad Deum? nonne à repudiatione poſſeſſionũ? hæc Chryſoſt. Et demum Elias proph. in tanta paupertate vixit, vt. 4. Regum. 1. legatur veſtium loco Zona pellicea amictus, victum autem modo à vidua, modo à coruo quaſi mendicatum quærens huius diſcipulus, ac inſtituto ſimillimus fuit Eliſæus proph. qui (vt. 3. Reg. 17. habetur) ab illo ad perfectiorem hanc vitã inuitatus paternis ſtatim agris, & bobus, imo ipſis parentibus, & domo relictis magnũ exemplum dedit omnia à ſe abdicantibus quam hæc inpigre pro Chriſti nomine deſerẽda ſint vnde de eo recte ſcripſit Ambr. l.1.de off.c.17. Dominus non vult ſimul effundi opes, ſed diſpenſari niſi vt Eliſeus forte qui boues ſuos occidit & pauit pauperes ex eo quod habuit vt nulla cura teneretur domeſtica ſed relictis omnibus in diſciplinã ſe propheticam daret. Similes etiam iis extitêre, qui horum vtriuſq; inſtitutum ſequentes, illorumque magiſterio, ac diſciplina perfectum monaſticæ vitæ inſtitutum tenentes prophetarum filij ſunt nuncupati. Hos enim à reliquo vulgo ſegregatos fuiſſe, & communem quandam vitam inter ſe vixiſſe apparet ex miraculis quæ Eliſæum feciſſe ſcribitur 4. Reg. 4. Cum aquis ſanãdis, tum ollæ amaritudine abſtergenda, tum denique pane qui omnibus vſui futurus erat multiplicando. Apud hos vero quanto pretio fuerit paupertas declarat diſtrictum iudicium Giezi, qui inſanabili lepra ab Eliſæo proph. ob proprietatis vitium mulctatus fuit Quia vt recte Caſſian. lib. 7. de inſtitutis cœnobiorum c. 14. *Ea quæ ne antes quidem poſſederat volens acquirere non modo gratiam prophetiæ non meruit poßidere, quam veluti per ſucceßionem hereditariam à ſuo habuit magiſtro ſuſcipere, verum è contrario æterna lepra Eliſæi maledictione perfunditur*. Hæc Caſſian. qui ibidem docet hanc pœnam Giezi fuiſſe inflictam ob prædictum vitium proprietatis. Nec leuis eſt coniectura. ſed potius id ſuadent non contemnenda argumenta, Eliam prophetam eiuſque poſteros non vtcunque paupertatẽ coluiſſe, ſed etiam voto firmâſſe, de quo nos latè diſſeruimus in libello de antiquitate, & origine noſtri ordinis & in præfationibus ad noſtram regulam.

Id tamen conſtantiſſime ſtatuendum eſt votum paupertatis à Chriſto Domino perfecte fuiſſe inſtitutum; addidi perfectè, quia etſi olim non dubitem hoc votum fuiſſe obſeruatum, & ſpiritu prophetico ab illis patribus præuiſum, tamen credendum eſt illud vel non fuiſſe ab omnibus tunc, vere agnitum, vel etiam ab iis à quibus fuit præcognitum non tam perfecte obſeruatum ſicut in lege noua in qua Chriſtus ſua vita & exemplo paupertatem docuit, & conſecrauit. Patet id 1. quia cum Chriſtus fuerit author, & conſtructor ſtatus religioſi (vt nos etiam in tt. de monaſtica profeſſione docuimus, & certum ſit hunc ſtatum conſtare ex paupertate inter alia duo vota, ambigendum non eſt illud fuiſſe à Chriſto Domino inſtitutum. Præterea prob. ex illo Math. 19. *Si vis perfectus eſſe, vade, & vende omnia, quæ habes, & da pauperibus* Quibus Chriſtus Dominus abrenuntiandi poſſeſſionibus omnibus, & diuitiis non tantum in affectu ſed in effectu conſilium altiſſimum indicauit. Imo his verbis ſimul ad votum paupertatis hortatus eſt, quia parum prodeſſet

dare omnia pauperibus, ſi quis paulò poſt iterum rediret ad lucra, & diuitias comparandas. Quare Sancti Patres intellexerunt hoc teſtimonio commendari paupertatem perfectam, quæ ſuſcipitur, & firmatur voto, & propoſito permanente. Sic D. Auguſt. in epiſt. 89. q. 4. & in pſal. 103. concl. 3. vbi totum hunc locum refert ad profeſſionem monaſticam. & D. Bernard. in Serm. Sup. hunc locum Euang. idem cenſet. videndus eſt Bellarm. to. 1. l. 2. de monach. & Waldenſis in doctrinali art. 1. c. 14. qui calumnias hæreticorum fallaſque huius loci expoſitiones elidunt. Hoc tamen vnum ex eorum mente adducam, prædicta Domini verba, non tantum in animi præparatione, & in affectu vt falſe fingunt hæretici, ſed etiam cum effectu eſſe capienda, tum quia Patres quamplurimi ita prædictum locum intelligunt; & non eſt cur velint hæretici proprio ſenſu nixi ſibi potius, quam patribus eſſe credendum: tum quia non ſolum doctrinâ, ſed exemplis verus illorum verborum ſenſus ſemper in eccleſia fuit confirmatus. Ita Chriſtus Dominus ac Redemptor noſter huius conſilij author, vt reipſa confirmaret, quæ opere docebat, mendicus, & pauper ſtetit, ita vt nec, vbi caput reclinaret, poſſideret, & cum diues eſſet, teſte Apoſt. 2. Cor. 8. 1. pro nobis egenus factus ſit, nec puduit eum in cuius manu erant omnes fines terræ, aliorum eleemoſynis ſuam vitam ſuſtentare. Et hanc filij paupertatem virgo, & mater ſanctiſſima complexa eſt. Id etiam fecerunt cæteri Apoſtoli, vt patet ex illo Math. 19. *Ecce nos reliquimus omnia, & ſecuti ſumus te*. Et omnibus illa viuendi forma à Domino præſcripta eſt, *nolite poßidere aurum, neque argentum, neque duas tunicas*. Num hoc de præparatione animi intelligi poteſt? vnde Auguſt. l. 7. de ciuit. c. 4. ait, *Dixerunt potentes illi* (.i. Apoſtoli) *ecce nos reliquimus omnia, & ſequuti ſumus te. Hoc votum potentißimi vouerant, ſed vnde hoc eis, niſi ab illo de quo continuo dictum eſt. Dans votum vouenti*. Ita Auguſt. & tandē Leo magnus in ſerm. de feſto omnium ſanctorū. *Huius* inquit, *magnanima paupertatis nobis exemplū primi poſt Dominum Apoſt. tribuerūt, qui omnia ſua ſine differentia relinquentes, ad vocem cæleſtis magiſtri, à captura piſcium in piſcatores hominū mutati ſunt*. Ex hac igitur paupertatis reg. quā Apoſtoli profeſſi ſunt, ortum habuit communis illa vita quæ inter primos eccleſiæ fideles Apoſtolorum tempore fuit in vſu, vt patet act. 4. vbi ſic legimus. Multitudinis autem credentiū, erat cor vnum, & anima vna; nec quiſquam eorum quæ poſſidebat aliquid ſuum eſſe dicebat, ſed illis erant omnia communia. Quod autem hæc cōmunis vita, & bonorum abdicatio voto tunc eſſet firmata, docet Aug. ſerm. 1. de communi vita cleric. vbi idipſum ſe cum ſuis facere voluiſſe fatetur: quod primos Chriſtianos feciſſe teſtantur acta Apoſtolorum. Et ob id ſæpe repetit nemini licere aliquid habere proprium poſt profeſſionem factam, Confirmat verò huius communis vitæ tunc temporis profeſſionem Ananiæ, & Sapphiræ exemplum, ſiue teſtimonium. Nam cum ij cum cæteris vitam cōmunem amplexarentur, & clam poſt emiſſum votum ſuorum bonorū pretij partem retinuiſſent, continuè ab Apoſtolo Petro detecti, & à Deo percuſsi miſerè perierūt. Quam mortē ob pœnā peccati proprietatis eis cōtigiſſe plures patres teſtātur vt ſunt Auguſt. Chryſoſt. Hyeron. Fulgent. Greg. apud Bellarm. vt ſup. c. 20. qui, & alij in huius ſententiæ confirmationem à nobis adducendi erunt infrà, quando de grauitate, & pœnis proprietariorum ſeſe obtulerit dicendi occaſio. Poſt Apoſtolorum etiam tempora hoc Chriſti conſilium à cunctis religioſæ vitæ profeſſoribus in ſenſu explicato fuit intellectum. Ita enim de S. Antonio D. Athanaſ. in eius vita

ſcrip-

ſcripſit. Quod cũ audiſſet in eccleſia legi hoc euangelium, *Si vis perfectus eſſe, vade, & vende omnia quæ habes*, eum mox à Deo edoctum de vero ſenſu eorũ verborum, & omnia vẽdidiſſe & dediſſe pauperibus. Idẽ de S. Frãc. D. Bonau. in eius vita teſtatur. Et Poſidon. S. Auguſt. conſideratione eorumdem verbor. omnibus abrenuntiaſſe in eius vita refert. Quod de D. Cypriano teſtatur Pintius eius Diaconus in illius vita, qui omnia vendidiſſe, & dediſſe pauperibus, motus illis verbis, *ſi vis perfectus*, &c. luculenter tradit. Ac tandem Hieron. de Hylarione in eius vita ſcripſit memorẽ illorum verb. *qui non renuntiat omnibus, quæ poſſidet*, omnia dereliquiſſe, & nudum in vaſtam eremũ perrexiſſe. Tandem ex antiquis monachorum regulis id ipſum colligitur: & imprimis optimè, & diſertiſſimè id Baſilius in regula fuſe c. 8. docet, vbi de profeſſione loquens. *Porro* inquit *huiuſmodi abrenuntiatio initium ſumit ab alienatione rerum externarum, veluti poſſeſſionum, & affectionum ad res inutiles, quomodo ſane vt fac eremus, ſuo exemplo admonuerunt ſancti Diſcipuli, Iacobus quidem, & Ioannes relicto patre Zebedæo, ipſo quoque, de quo tota illorum victus ratio pendebat, nauigio.* Et paulò infrà in confirmationem huius veritatis affert illud Luc. 14. *Qui non renuntiat omnibus, quæ poſſidet*, &c. & illud Matth. 19. *Si vis perfectus*, &c. & addit dicens. *Quo etiam ſpectat illa negotiatoris ſimilitudo, qui inuenta vna pretioſa, margarita vendidit, omnia quæ habuit, & emit eam. Planum eſt enim pretioſam illam margaritam regnum cœleſte ſignificare, quod regnum nos aſſequi non poſſe, niſi omnia ſimul quæ habemus, gloriam, diuitias, genus pro eo cõparando neglexerimus.* Hæc Baſilius. Videndus eſt Auguſt. regul. 1. clericor. vbi ait. *Si quis venire deſiderat ad congregationem fratrum, qui in vnum eſſe videntur, non ignoret euangelij dictum quod dixit: vẽdat omnia ſua, & eroget egenis, & pauperibus*: conſtabitque id latius ex dicendis infra diſput. 2. c. 1. vbi ex regulis patrum, vſus & praxis huius voti maxime circa abdicationem omniũ rerum adducetur.

Ex quibus iam aperte colligitur, quam antiquum fuerit paupertatis votum, cuius in lege veteri obſeruatio præceſſit. Perfecta vero inſtitutio à Chriſto Domino emanauit, ac demum ab Apoſtolis, primiſque Chriſtianæ fidei cultoribus obſeruatum fuit.

CAPVT IV.

Paupertatem eſſe potiſſimum perfectionis inſtrumentum, ac quod proinde expediens ſit vouere paupertatem.

IMPRIMIS conſtituo votum paupertatis potiſſimum eſſe inſtrumentum ad perfectionem charitatis acquirendam hoc dictum ex impedimentis & incommodis, quæ diuitias ipſas conſequuntur, facilius percipietur. Primum igitur eſt quòd in ipſis diuitiis vel acquirendis, vel augendis multa facile contingant peccata, teſte Paulo 1. ad Timoth. 6. *Qui volunt* inquit *diuites fieri incidunt in tentationem, & laqueum diaboli, & in deſideria multa vana, & inutilia, quæ mergunt hominem in interitum, & perditionem.* Quare rectè docuit Greg. lib. 4. moral. c. 3. Ratum valde eſſe vt qui aurum poſsident ad requiem tendant. Quod argumentũ latius & melius idẽ Greg. proſequitur in Paſtorali 3. parte; ad med. c. 21.

Tum 2. in poſſidendo, & in retinendo aliud multo grauius incommodum ſæpe reperitur, ita vt incredibile ſit quantopere omnẽ virtutis ſtudium extinguat; & cœleſtium rerum cogitationem, amorem, &

memoriam ipſam à diuinis auocet, & ad terrena omnia conuertat.

Quia cum diuitiæ eius naturæ,& proprietatis ſint, vt per ſe ſemper defluant ac dilabātur, aliorum quoque rapinis, & injurijs pateant, ad omnes etiam fortuitos caſus expoſitæ ſint. Denique etiam litium, ac iurgiorum perpetuam materiā præbeant, magnam omnino ſollicitudinem requirunt. Quæ omnia neceſſario animum perturbant, diſtrahūt ac in varias diuidunt partes, eumq; in dies obtuſiorem, ac tardiorem ad diuina reddunt. Ac denique cum terræ inhæreat, terramque aſſiduò contractet, ipſum quoque terrenum omnino efficiunt. Et ob hanc cauſā D. Amb. lib. 5. in Luc. Saluatorem noſtrum diuinum illum ſermo nem à paupertate incepiſſe credit, quia hæc omnium virtutum parens eſt. Idem quoque ſenſit Hyeron. epiſt. 13. affirmans, non poſſe in eodem pectore conuenire virtutes ac diuitias. D. quoque Bernard. epiſtola 103. *Beatus*, inquit, *qui poſt illa non abijt, quæ poſſeſſa onerant, amata inquinant, amiſſa cruciant.* Quæ dāna, & alia etiam maiora ex diuitiarum poſſeſſione (etiam ſi ipſæ inordinatè non amentur) facile ſequuntur: nam etſi non amentur, onerosa eſt ſemper eorum adminiſtratio, & cura.

Tum. 3. magnæ in ſpirituali profectu iacturæ animæ cauſa ſunt, vt Bernard. ſerm. de aduentu indicat. *Plenitudine & abundantiā temporalium obliuionem, & inopiam gigni æternorum.* Atque huic quidem obliuioni facile connectitur arrogantia, faſtus, & inſolentia. Vnde Auguſt. ſerm. 5. de verb. Domini. *Nihil eſt* (ait) *quod ſic generent diuitiæ, quomodo ſuperbiam, omne pomum, omne granum, omne frumentum, omne lignum habet ſuum vermem; vermis diuitiarum eſt ſuperbia.* Hæc Aug. Quare dici poteſt omnium vitiorum inſtrumentum eſſe diuitias, tum ob facultatem, quam præbet pecunia, cui omnia, teſte eccleſiaſt. cap. 10. obediunt, tum etiā propter impuritatē, & magnas peccandi illecebras, quas opes afferunt. Quas ob cauſas Chriſtus Dominus Math. 13. terrenas has diuitias ſpinis aſſimilauit, & quia virtutum, bonorumque conſiliorum ſemen præfocent, & quia animum lacerant.

Tum 4. ex eo diuitiarum incommoda noſcuntur, quia magnam deliciarum, & oblectationis occaſionem præbent. Huiuſmodi autem detrimentum verbis horrore, & timore plenis expreſſit Amos 6. cap. *Væ vobis, qui dormitis in lectis eburneis, & laſciuitis in ſtratis veſtris, qui comeditis vitulum de armento, & bibitis vinum defæcatum, & primis vngimini vnguentis.* Quæ Chriſtus Dominus conſiderans Luc. 6. in hæc cum magna animi anxietate prorupit verba. *Væ vobis diuitibus.* Quod verbum (væ) omnium malorum, & miſeriarum ac calamitatum ſummā ſignificat. Nec valet hæreticorum euaſio affirmantium hæc omnia incommoda euacuari, ſi ita terrena poſſideantur vt cor circa ea nō apponatur, & fiduciæ nihil in eis collocetur ita vt verè ſpiritu, & affectu pauperes ſint, licet non in actu, & effectu, quia difficillimū, & omnino ſuperat humanam facultatem, multa ita poſſidere, vt affectus ab eorum amore penitus coerceatur, D. Baſil. in regula fuſe diſputat. c. 8. ita cenſet & quaſi certum conſtituit his verbis. *Quicunque quamcunque rem ex his terrenis ac caducis ſibi reſeruat, neceſſe eſſe eius mentem in illo quaſi cœno conſepultam teneri, eique aditum ad cœleſtia meditanda præcludi, ex quo ita demenſa iaceat vt de ſupernis bonis à Deo nobis promiſſis cogitare non poſſit.* Hæc & alia Baſilius. & Auguſt. ad Paulinum, & Taraſium inquit, quod terrena diliguntur arctius adepta, quam concupita. Nam vnde iuuenis ille triſtis deceſſit, niſi quia magnas diuitias habebat? Et Chryſoſt. ſuper Math. ait quod appoſitio diuitia-

rum maiorem incendat flammam. & vehementior fiat cupido.

Nec admittenda etiam eſt alia quæ in hac parte exhiberi poſſet ſolutio, nimirum vt bona in parua quantitate,& mediocritate poſſideantur, qua ratione ceſſare videntur inconuenientia ſuperius adducta, nam contra hanc ſolutionem prædictum Baſilij teſtimonium militat,& egregiè Chryſoſt. hom.43. in Math. eam impugnat dum ſentit, multo faciliorem eſſe medicinam ad noſtros affectus ſanandos nihil omnino quam aliquid habere etiam moderatè. *Nihil* inquit *ita ſedat cupiditatis ſitim, vt deſiſtere à lucrandi concupiſcentia, ſicut amaram choleram abſtinentia, & euacuatio: facilius enim eſt vt humanum corpus volet, quàm vt plura addendo quietum reddamus deſiderium*. Et certe ita res ſe habet, vt quod dixit philoſophus ille quædam facilius omnino abſcinduntur, quã ex parte temperentur nam ſcriptum eſt à Caſſian. l. 5. de inſtit. renunt. c. 7. *facilius vidimus viros qui ab eſcis corpulentioribus omninò ſe temperarent, quàm moderatè vſos pro neceſſitate conceſſis. & qui totũ ſibi pro continentiæ amore denegarent, quàm qui eas ſub infirmitatis occaſione ſumentes menſuram ſufficientiæ cuſtodirent*. Hoc igitur quod Caſſianus de gulæ temperantia ſcribit, latius omnino patet, & ad plura extẽdi poteſt, præcipuè ad ea quorum præſentia oculos mouere, vel animum mulcere poſſit, at multo facilius ab his penitus abſtrahere, quam his temperate frui. De quo rectè ſcribit Leo Papa ſerm. 12. quadrag. *Per licitos* inquit *vſus ad immoderatos tranſitur exceſſus dum per curam ſalutis irrepit delectatio voluptatis, & non ſufficit concupiſcentiæ quod poteſt ſatis eſſe naturæ*, hactenus Leo hoc diuitiarum poſſeſſarum detrimentum, etiamſi affectum quis ab eis velit remouere latius proſequitur Doctiſſ. ex ſocietate Ieſu Hyeronimus Platus lib. 1. c. 6. & 9. & l. 3. c. 22. & ſatis indicauit id D. Tho. 2. 2. q. 186. art. 3. ad 4. dum ait. *Diuitiæ autem habitæ per ſe quidem natæ ſunt perfectionem charitatis impedire principaliter, alliciendo animum & diſtrahendo*. Hæc D. Tho. qui ad duo potiſſimum cap. impedimenta quæ ex diuitiarum poſſeſſione oriuntur reducit Primũ eſt quod ipſæ diuitiæ voluntatem ad ſe trahãt vt illis plus iuſto inhæreat, ſecundũ eſt quod mentem diſtrahant, dum in earum adminiſtratione, & cura occupatur. Vnde D. Tho. duplici ratione probat expedientiſſimum eſſe eum, qui nititur ad perfectionem charitatis, paupertatem vouere. Prima eſt quam adducit dicto ar. 3. quia cum ſtatus Religionis exercitium quoddam ſit, & diſciplina qua ad perfectionem charitatis peruenitur, ad quem finem conſequendum neceſſarium eſt, vt affectum ſuum quis à rebus mundanis totaliter abſtrahat quia minus bene cum alio amatur Deus, teſte Aug. 10. confeſſ. *minus te amat, qui tecum aliquid amat, quod nõ propter te amat*, & hic affectus niſi omni relicta poſſeſſione purus eſſe non poteſt, cum res humanæ poſſeſſæ animum ad earum amorem alliciant, vt modo dictum eſt. Inde eſt quod votum paupertatis primum inſtrumentum ſit ad perfectionem acquirendam. Hanc rationem latius proſequitur D. Bonauent. in opuſculo de Chriſti paupertate 4. 1. & in Apolog. paup. in 1. particul. 3. reſponſionis argument. 1. Ex quibus duobus locis eiuſdem fere Seraphici Doctoris verbis hanc formo rationem.

Si fundamentum perfectionis ciuitatis Dei principaliter conſiſtit in charitate, & illa potiſſimum eſt perfecta, quando omnis excluditur cupiditas, quæ venenum eſt charitatis: nam cupiditatis vitium & inordinatio radicatur in affectu mentis, occaſio vero & fomentum ſumitur à rebus extra poſſeſſis, ideo neceſſe eſt vt perfecta huius radicis euulſio vtrumque reſpiciat, vt ſic auaritiæ rubiginoſa affectio, & ſubſtantiæ terrenæ illecebroſa poſſeſſio tam

ſpiritua-

ſpiritaliter quam corporaliter abdicentur, hoc eſt affectu, & effectu renuntientur. Vnde ſi per hanc geminam abdicationem radix ipſa omnium malorum perfecte amputatur & Babylonis fundamentum euertitur, recta poteſt ratione concludi, quod perfectionis euangelicæ, per quam Chriſto configuramur, radix & fundamentum ſit ipſa Paupertas ſpiritus, ſecundum analogiam & cohærentiam, ad abdicationem rerum. exteriorum. Hæc ex Bonauent. 2. ratio, qua probat D. Th. dicta q. ar. 7. in corpore paupertatem eſſe aptiſſimum inſtrumentum ad perfectionem, ex eo ſumitur, quia paupertas quietat animum humanum ab exterioribus ſolicitudinibus, hæc enim potiſſimum inuenitur circa diſpenſationem exteriorum rerum, & ita hominem ab his inutilibus occupationibus relinquens, liberum eum circa cœleſtium contemplationem ſinit eſſe quietum. Cum ergo paupertas his omnibus curis vacua ſit, tota in æternit. amore ac ſtudio cõtinetur; nihil enim eſt, quod pauperis mentẽ impediat ac diſtrahat, non agrorũ cultus, & procuratio, nõ vectigaliũ exigendorum, vel exhibẽdorum cura, non pecunia collocãda, non lites agitãdæ, nõ timor de amittendis, vel cupiditas recuperãdi diuitias. Quod quidẽ otium quam neceſſarium ſit ad cœleſtẽ hanc philoſophiam teſtes etiã ſunt illi veteres, & Ethnici philoſophi, qui illud adeo neceſſarium iudicarunt, vt quã plurimi huic ſtudere volentes diuitias lõgè à ſe abdicauèrint. Sic de Chrate Thebano Hyronim. epiſt. 13. & de Zenone Greg. Nazianz. orat. 87. teſtantur. Et vt omnia concludam, verba B. Ioan. Climaci gradu, 17. de paupertate adijciam. *Paupertas*, inquit, *eſt abdicatio ſollicitudinum ſeculi, iter ad Deum ſine impedimento, expulſio omnis triſtitiæ, fundamentũ pacis, munditia vitæ, quæ nos liberat curis omnibus vitæ tranſeuntis, & facit vt Dei mandata perfectè exequamur.* Qui plura de hoc argumento deſiderat, legat Bonau. vt ſup. Hyeron. Platum l. 1. de bono ſtatus. c. 9. qui eruditè, vt ſolet, vtilitates paupertatis ad perfectionẽ Chriſtianã enumerat, vtpote quod omniũ ſcelerum ac vitiorũ auferat inſtrumentum, dum priuat bonorum poſſeſſione, & abũdantia, quorum damna iam ſup. retulimus. Inſuper quod omnès ferè virtutes præ ſe ferat, deinde quod maxime iuuet ad præterita peccata expianda ac delenda. Præterea quod non ſinat animos noſtros rebus his infimis adhærere: deinde quia maximè à Deo amatur. Ac denique omnia complectitur dum dicit. Nihil plenius de paupertate fari poſſe quã ſi ea verba in medium proferamus. *Beati pauperes ſpiritu, quoniam ipſorũ eſt regnum cælorum.* Quare optimè ab Auguſt. ſermo. 28. de verb. Apoſtoli dictum eſt, *fælicitas magna Chriſtianorum, quibus datum eſt vt paupertatem faciant pretium regni cælorum.* Hæc & alia ibi.

CAPVT V.

In quo cõſiſtat Votum Paupertatis & quod incapacitas dominij in Religioſis potius in obedient. quã in paupert. voto fundetur.

EX ſupradictis licet non obſcurè poſſit conſtare paupertatẽ verã eſſe virtutem, & quæ ſit paupertatis ſpecialis ratio, adhuc tamẽ difficultate nõ caret quid votũ paupertatis includat, quidve ſuperaddat huic voluntariæ renuntiationi. Pendet.n. ex hoc exactior eorũ, quæ dicenda ſunt, cognitio & vera interpretatio præmiſſi c. non dicatis. Hanc controuerſiã diluemus, ſupponendo primo ſubiectum, & fundamentum dominij in homine eſſe liberum arbitrium. Docet id Ariſt. l. 1. polit. c. 3. & D. Th. 2. 2. q. 66. ar. 1. & in opuſ. 18. art. 11. prope finem, vbi ſic ait. *Propter propriam voluntatẽ homo, & exterioribus rebus vtitur, & proprio*

corpore, ſic igitur qui propriam volũtatẽ dat, totum dediſſe videtur & art. 10. *Per libertatẽ homo eſt etiam Dominus aliorum, per hanc alijs vti vel frui poteſt, per hãc etiam actibus ſuis dominatur, &* 1. docet per obedientiam per quam homo negat hanc propriam libertatem tradere ſe in ſeruitutem aliorum. Ratio verò huius fundamenti eſt, quia poteſtas ſiue dominium in creaturas conuenit homini in quantum factus eſt ad imaginem Dei. Vt patet ex illo Geneſ. 1. *Faciamus hominem ad imaginem & ſimilitudinem noſtram, vt præ ſit piſcibus maris, & volatilibus cæli, & beſtijs vniuerſæ terræ.* Quaſi dicat, eo quod ad imaginem noſtrã conditus ſit, præſit, & Dominus ſit, ſicut & nos. Eatenus enim ſancti Patres docent hominem Dei imaginem referre, in quantum præditus eſt libero arbitrio, nẽpe intellectu, & voluntate. Quare liberi arbitrij expertia non ſunt dominij capacia.

Secundo illud præmitto præter hanc primam radicem dominij, quæ eſt libertas per quam homo redditur Dominij capax (niſi alia ſint impedimẽta, ad Dominium requiri aliud proximius fundamentum, nempe titulum dominij, dẽ quo ſup. c. 1. §. 1. Diximus eſſe velut fundamentum proximum in quo fundatur ipſum Dominium; videnda ſũt quæ ibi de hoc tt. docuimus. Quemadmodum igitur hæc duo, nempe libertas, & titulus ad Dominium requiruntur, ita ex quolibet defectu horũ homo redditur Dominij incapax, diuerſa tamẽ ratione, nam ex defectu libertatis homo fit omnino dominij incapax, defectu verò tituli tantum priuatur Dominio illarum rerum ad quarum poſſeſſionem non habet titulum Dominij aut iuris, ad huc tamen remanet capax Dominij, ea nempe capacitate, quæ à libertate prouenit.

Tertio Conſtituo incapacitatem, ſiue priuationẽ dominij, quam tam in ſeruis, quã in filijs iura Romanorũ ſtatuetunt, non aliunde in vtriſque ortum habuiſſe, quã ex defectu libertatis, hoc eſt ex ſubiectione filij ad patrem, in qua patria poteſtas patris fundatur, & ex ſeruitute ſeruorũ, ex qua ius dominij Dominorum in ſeruos conſurgit, ex quo emanauit potiſſimum iuris principium, eum qui libertate caret, ſiue in alterius eſt poteſtate cõſtitutus nihil poſſidere poſſe. Ita Caius iuriſcõſultus in l. acquiritur 10. de acquirendo rerum Dominio, his verbis ſcripſit. *Igitur quod ſerui noſtri ex qualibet cauſa acquirũt, id nobis acquiritur, ipſe enim ſeruus qui in poteſtate alterius eſt, nihil ſuum habere poteſt;* hæc Caius; cui ſubſcribũt Modeſtinus l. homo liber 34. eodem tt. vbe de ſeruo agens ait *Quia nec poſſidere intelligitur, qui poſſidetur.* Et Vlpian. in l. ſic eueniet ff. de adulterijs, inquiẽs. *In ſua enim poteſtate non videtur habere, qui nõ eſt ſuæ poteſtatis.* Quæ verba repetit idẽ Vlpiã. in l. qui in ſeruitute de reg. iu. Et deniq; conſtat clariſſimè ex §. Item vobis inſt. per quas perſonas. *ipſe enim ſeruus qui in poteſtate alterius eſt, nihil ſuum habere poteſt.* Conſtat ergo ex dictis ea ratione ſeruum nihil vt propriũ poſſedere poſſe, quia non eſt liber, ſed ſub alterius poteſtate conſtitutus & huius incapacitatis, eã cauſam reddunt prædicta iura, quia qui ſub alterius eſt poteſtate, nihil in ſua poteſtate habere poteſt.

De filio vero familias, dũ ſub patria iacet poteſtate, idẽ ius, & ob eandem rationem ſtabilitum in iure reperies; fuit enim olim ſũma & nimia parentibus in filios poteſtas legibus Romanor. tributa; habebant enim ius vitæ, & necis, lege duodecim tabularum id permittẽte. Cuius antiqui iuris extant adhuc veſtigia in l. in ſuis de liberis, & poſthumis, & l. fin. C. de patria poteſtate. Hocque iure (Patriæ inquam poteſtatis) freti Manilius Torquatũ filium, & Virginius filiam interimere potuerunt, apud Põp. l. 2 de origine iuris. Huius verò patriæ poteſtatis parẽtũ in filios plura iura varioſq; effectus in lib. cõgeſſit Aſcanius Clementinus. Inter alios effectus ſũmæ illius patriæ poteſtatis

ille fuit non minimus, quo quicquid acquirebat filius, ſtatim patri acquirebatur. vt commemorat Iuſtinian. in l. 2. c. de patria pot. & probatur in l. 3. §. verb. poteſtatis ff. de donationibus inter virum, & vx. & l. qui in aliena, de acquirenda hæreditate. Quæ omnia & alia ſimilia iura acquiſitionis, quæ parentibus ratione patriæ poteſtatis in filios conueniunt ex hoc fonte dimanant: quod filius-familias non eſt in ſua, ſed ſub paterna poteſtate conſtitutus. Quod etiã docuit Ariſt. l. 5. Æthic. c. 6. affirmans propter vinculũ patriæ poteſtatis filium cum patre vnam domum vnumq; corpus efficere, & idẽ l. 1. magnor. moral. c. 34. filium ad patrem ſicut membrum ad corpus ſe habere cenſuit. & ex eodem Ariſt. D. Th. 2. 2. q. 27. art. 9. ſcripſit filiũ dici quaſi partẽ patris, & propter hãc vnionem & familiæ coniunctionem quam habet filius cum patre, ſui hæredis nomen apud iuriſconſultos emanauit, vt Lactantius Firmianus l. diuinar. inſtitut. c. 19. annotauit. Ac etiam propter hanc vnionem, & poteſtatem parentum in filios factũ eſt, vt filius, qui non eſt ſui iuris, ſed paternæ poteſtati ſubiectus nihil ſuũ habere poſſit vt ex d. l. qui in aliena, & ex alijs iuribus allatis conſtat.

Et quamuis in aliquibus caſibus iure id permittente filius-fam. imò & ſeruus aliquid acquirere ſibi, & poſſidere valeant: tunc illis caſibus non conſiderant iura ſeruum ſub ratione ſeruitútis, ſed vt hominem liberum, nec filium-fam. vt eſt ſub patria pot. ſed quatenus legis indulgentiâ & fauore reputatur in illis caſibus vt ſui iuris, & liber ab hoc patriæ poteſtatis vinculo.

His aliquantulum fuſius prænotatis, quia ex eis pendet huius c. vera reſolutio, ſit prima aſſertio.

Prima, & potiſsima dominij incapacitas in religioſis ortum habet à voto obedientiæ ſolemni. Hæc concluſ. expreſſe eſt D. Tho. 2. 2. quæſt. 186. ar. 5. ad 1. *Per votum obedientiæ*, ait, *religioſos totaliter ſe & ſua Deo offerre, & ideo eorum obedientia eſt vniuerſalis, & ſe extendit ad diſpoſitionem totius humanæ vitæ.* Et expẽdenda ſunt illa verba, *totaliter ſe & ſua.* Igitur ante paupertatis votum iam eſt facta abdicatio nõ ſolũ propriæ voluntatis, ſed & bonorũ omnium. Probatur 1. ex patribus, & potiſſimum ex Auguſt. relato in ca. non dicatis, dum ait. *Cum noſtræ congregat. fratres non ſolum facultatibus, ſed & voluntatibus renunciauerint, & ſe per promiſſam obedientiam aliorum poteſtati, & imperio ſubdiderint. certum eſt eos nihil habere, poſſidere, dare, vel accipere ſine ſuperioris licentia debere.* Vbi manifeſtè ex obedientia ſub prælatorum imperio certam concluſ. elicit Aug. dicens: *certum eſt eos nihil habere, poſſidere,* &c. vbi gl. in dicto cap. non dicatis, verbo poſſidere mentem D. Auguſt. & veritatem quam nũc propalamus perſenſit. Et ſic verbo poſſidere ait monachos nihil poſſe habere, & reddit rationem, quia, qui ab alio poſſidetur, ipſe nihil poſſidet. Pro quo adducit tex. in dicta l. ſic eueniet ff. de adulterijs. Auguſtinus conſonant Diu. Benedict. c. 33. ſuæ reg. dum ait. *Ne quis præſumat aliquid habere proprium, nullam omnino rem, neque codicem, neque graphium, ſed nihil omnino*, & ſubiungit rationem, *quippe qui nec corpora ſua nec voluntates licet habere in propria poteſtate.* Hæc Benedict. quaſi dicat, qui non eſt ſuæ poteſtatis alteriq; ſubiectus eſt per obedientiam, nihil omnino habere poteſt. Eſt enim ita ſuma hæc poteſtas, & dominium quod prælati in monachos habent ratione obedientiæ, vt monachi hac ratione dicantur nihil ſui iuris habere poſſe, vt patet ex Chryſoſt. ad Theo. monach. *Nihil*, inquit, *hic iuris eſt in te ſicut mulier proprij corporis poteſtatem non habet, ſed vir.* D. Baſilius in epiſtola ad Canonicam *oportere*, ait *vnumquemq; religioſum ita exiſtimare ſe nequaquam ſui iuris eſſe, ſed perinde ac ſi in ſeruitutem à Deo addictus ſit: ita, & ſentire, & facere omnia.*

Hæc Baſil. vbi apertè ij patres, monachos non alia ratione, quam ob traditionem, quæ per obedientiam fit nihil ſui iuris poſſe habere decèrnunt.

Deinde prob. ratione, quia per id fit homo incapax dominij, per quod ab eo tollitur potiſſima radix dominij, quæ eſt libertas, vt conſtat ex 1. fundamento adducto: ſed voto obedientiæ formaliter & non alio voto renunciat homo propriæ libertati, & totaliter ſe alterius dominio tradit, ergo per votum obedientiæ fit religioſus incapax dominij. Ex hac traditione perfectum ius, ac poteſtas in ipſis (ſicut in alijs donationibus cõtingit) acquiritur religioni, vt optimè Caſſian. l. 4. de priſcorũ monach. inſtitutis aſſeuerat, dicens hoc eſſe præcipuum quod hi ſuos docerent vt non ſolũ vniri & his facultatibus redderentur externi, ſed ne ſui quidem ipſorum ſe dominos eſſe vel poteſtatem habere cognoſcerẽt. Imo in cap. multos 54. diſtinct. decernitur ſeruitutem quam in religione ob diuinum amorem monachi ſubeunt, diſtrictiorem eſſe ſeruitute humanã: Cum ergo per votum obedientiæ monachus vltrò ſe huic ſeruituti offerat, & ſub alterius omnino poteſtate redigatur, rectè ſequitur, ratione huius ſubiectionis, & arctiſſimæ obedientiæ nihil proprium poſſe habere, cum ſub alterius maneat poteſtate, vt iura allata de ſeruo & filio-familias apertè docent. Imo & clarius quod per votum obedientiæ monachus renuntiat non ſolum libertati, ſed etiam bonis omnibus externis docet D. Thom. 2. 2. quæſt. 186. art. 5. ad 1. Et expreſſe etiam id fatetur in opuſc. 18. art. 10. & 11. vt patet ex verb. allatis in 1. fundamento. Igitur per votum obeditientiæ fit incapax dominij, eſt enim anima quaſi arx totius ciuitatis, libertas verò quaſi clauis huius arcis, & ita hac traditã, reliqua omnia tradi neceſſe eſt, & qui eam tenet omnia teneat, ac poſſideat.

Prob. 2. quia per votum obediẽtiæ fit traditio perſonæ, & per hãc traditionem dominium monachi transfertur in monaſteriũ, vt ex dict. Patribus conſtat, & ex §. per traditionem inſt. de rerum diuiſione. Igitur per votũ obedientiæ etiã neceſſario omnia bona debent in monaſteriũ transferri. Et confirmatur à ſimili, quia ſicut qui ſe alteri dat in arrogationem, in conſequentiam transfert dominiũ, & poſſeſſionem bonorum ſuorum in arrogatorem vt definitur in l. ſi adoptauerit. ff. de precario, ita qui ſe in alterius poteſtatem dat, ex conſequenti bona ſua transfert in illum vt expreſſe in noſtro caſu colligitur ex authen. Ingreſſi C. de ſacror. eccleſ. vbi ſic dicitur. *Ingreſſi monaſteris, ipſo ingreſſu ſe ſuáque dedicant Deo.* quaſi tranſlatio, & dedicatio bonorum fiat in conſequentiã perſonæ vt patet ex illis verb. *ſe ſuáque*, & ita in d. authent. Legiſtæ docent tranſlationem fieri bonorum in conſequentiam perſonæ. Ita Bart. ibi n. 27. Bald. n. 29. Salicetus n. 3. Paulus Caſtren. nu. 8. Iaſon. nu. 28. & complures alij vtriuſque iuris authores, quos refert Carolus Tapia in dicta auhent. *Ingreſſi* verbo *ingreſſu*, num. 3. Imo ob hanc rationem auſus eſt affirmare Barth. in authentica, *ſi qua mulier*, C. de epiſcopis, & cleric. monaſterium ſuccedere monacho iure naturali, quaſi in conſequentiam perſonæ, & hanc noſtram concluſ. inſinuauit apertè Nauarr. in dict. cap. non dicatis num. 32. vbi affirmat votum obedientiæ eſſe rationem, ob quam monachus à monaſterio eiectus acquirat epiſcopo, & ibi adducit ex mente Innocentij cap. cum olim. de priuilegijs, ſuperioritatem eſſe cauſam, cur monachus non quærat ſibi, ſed alteri, & ideo cum eſt ſub obedientia & poteſtate Epiſcopi illi debet acquirere. Et comment. 1. de regularib. nu. 19. in fin. tenet liberam perſonam non poſſe quærere alteri, quæ omnia clarè confirmant noſtram ſententiam.

Vltimò

[illegible] A[illegible], [illegible] D[illegible], [illegible] c. in præ[illegible] in pau[illegible] po[illegible] ces. ſi hæ[illegible] o [illegible] pro[illegible] ſo [illegible] inca[illegible] ctus [illegible] ſatisfaciam[illegible], & [illegible] clariora [illegible] o [illegible] vt præci[illegible] ac obe[illegible] votum conſide[illegible], vt ſic [illegible] ctus & incapacitas quæ [illegible] pr[illegible] melius percipiatur [illegible] us ergo præciſè obedientiæ [illegible] & religioſum abſque pauper[illegible] vinculo conſideremus, tu[illegible] [illegible]m eſt per ſolemne obedientiæ votum [illegible] propriæ liber[illegible] traditionem, ac ſolo illo voto [illegible]um arctiſſimam ſub[illegible], [illegible] ſeruitut[illegible] ſubire, ac e[illegible] cõſe[illegible] [illegible] ruo vel ſi no[illegible]m. ex [illegible] in religio[illegible]. Hæc incapacitas e[illegible] debe[illegible] [illegible] um ſub alterius poteſta[illegible], & [illegible] accat, omnin[illegible] nihil [illegible] o[illegible] [illegible]. Quare cum iu[illegible] [illegible] a, compa[illegible]nt [illegible] famulias, ac [illegible]ruo, [illegible] h[illegible] [illegible] ſaltem præ[illegible] [illegible]enet, [illegible] ſicut il[illegible] [illegible] ſ[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] quia [illegible] poſſ[illegible]

[illegible] præciſè obedientiæ [illegible] [illegible] quo[illegible], [illegible] ſeſt[illegible] [illegible] huiu[illegible] [illegible] ſcaris [illegible] ſcr[illegible] pa[illegible]. Se[illegible] pauper[illegible]tis [illegible] obedientiæ voto [illegible] homo incapax [illegible], [illegible] cuiuſcunque alteri[illegible] quia [illegible] eſt hominem alias [illegible] præciſè [illegible] votum paupertatis [illegible] inhabilem ad rerum dominia capeſſenda. Nam quamuis hominem intendat vel contractu vel iuramento aut promiſſione non contra[illegible] vel exercendi alium actum legitimum, nihil omnino faciet, quia licet peccet contrahendo contra iuramentum vel promiſſionem factam, tamen factum ipſum tenet atque hanc ob cauſam ſiquis iuramento renunciauerit hæreditati paternæ, & ſi ratione iuramenti non poſsit eam petere, non tamen redditur inhabilis ad acquirendum ius illius hæreditatis, & ſi ei deferatur, fit legitimus hæres, & Dominus illius, licet peccet contra iuramentum accipiendo hæreditatem. Idem quoque cenſendum erit ſi præciſe paupertatis votum a obedientiæ voto ſeparatum conſideremus. Nam illo præciſè ſumpto Religioſus non fit incapax dominij; fit tamen inq[illegible]m pr[illegible] ſupponit iam perſonæ tra[illegible] per votum obedientiæ factam, ad [illegible] iſta incapacitas, quæ [illegible] paupertati voto.

Dixi, præciſè per paupertatis votum hominem [illegible] non fieri incapa[illegible], [illegible] obedientiæ [illegible] ſi a[illegible] paupertatis voto, vt de [illegible]

[illegible] *nunc* [illegible]

[illegible] B. Franc. [illegible] n. [illegible] l. 2. [illegible] Quare [illegible] ſibi vendicant à ſe [illegible] poſſeſſores omnium [illegible], aut [illegible] aliquid pro [illegible], aut quod poſ[illegible] adminiſtratio [illegible] non facti, ſolo [illegible] commodo conſiſtit. Et [illegible] poſſunt vti ſtramento, [illegible], nec tamen [illegible] ſoli ſinguli, & [illegible] & domo reliquiſque [illegible] vtuntur, ſed [illegible] aliorum, quorum vſus [illegible] [illegible] Enim etiam vim habet [illegible] votum, quo [illegible] [illegible], vt non ma[illegible], de quibus [illegible] Dominium, vt [illegible] ac i[illegible], vt [illegible] verbo di[illegible], quan[illegible] bonorum ex[illegible] antiquam [illegible] D[illegible] Ob [illegible] [illegible] ia v[illegible]

[illegible]

Quare [illegible] omnes R[illegible] v[illegible] pe[illegible] 4 [illegible] Navar [illegible] 1 [illegible] nit. 1[illegible] Alua[illegible] vt [illegible] S[illegible] [illegible] &[illegible] [illegible] trau[illegible] At [illegible] ſignif[illegible], demonſtrat, qui [illegible] om[illegible] p[illegible] pe[illegible] ſuos, & [illegible], & æ[illegible] quali[illegible] à ſe [illegible] ni, a[illegible] poſſ[illegible] iura. Et multi Pontif. agentes de paupertate [illegible] particulari fratrum Minorum, de[illegible] clarant ipſos eſſe [illegible] cun[illegible], tantumque habere in rebus ſibi conceſſis, merum [illegible] vſum fa[illegible] quem ſupr[illegible] N[illegible] poſ[illegible]ſeſſionem [illegible] appellarunt, vt e[illegible] Nicolaus [illegible] in d[illegible] regul. D. Franc. ar. 2. *[illegible] fratres Minores tantum habere [illegible] res, quæ vſus non [illegible] nomine habe[illegible] modo [illegible] iuris [illegible]* & ad [illegible] Cle[illegible]men[illegible] Pontif[illegible] M[illegible] [illegible] I[illegible] [illegible] nu[illegible] bu[illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible]

CAPVT VI.

De Comparatione Monachi, quantum ad incapacitatem cum Servo, ac Filiofamil.

VT [illegible] hæc incapacitas, [illegible] ab ob[illegible] quam a [illegible], [illegible] est [illegible] comparatione Monachi cum [illegible] [illegible] Axioma [illegible] [illegible] § [illegible] § ad hæc de [illegible] censeant [illegible] tamen [illegible]

[illegible] eſt dicere [illegible] quibus [illegible] nunquam patri, [illegible] monaſterio acquirere, nec non [illegible] eorum ſunt poteſtate [illegible]

di quod per monachum monaſterio contingit, conſequitur ad ſtrictius vinculum, nempe ad votum obediētiæ, quòd arctius, & tenacius vinculū eſt, quam ius ſeruitutis, vel patriæ poteſtatis, vtpote omnino, & in perpetuum indiſſolubile. tum etiam quia hæc incapacitas conſequitur ad potiſſimam radicem dominij, nempe ad renuntiationē omnimodam propriæ libertatis. Quod non contingit in ſeruo, neque in filio, qui adhuc in rigore propriam retinent voluntatem. Tum deniq; quia per votum paupertatis firmatur expreſſe hæc incapacitas, & omnino fit monachus inhabilis, & incapax cuiuſcunque dominij. Ac proinde pluribus, iiſque fortiſſimis titulis monachus redditur incapacior, quā ſeruus, vel filius: Quare arctiori iure ac vinculn aſtringitur, nihil proprium habere, ſed omnia quæ illi obueniunt ſtatim monaſterio acquirūtur. In quo ſenſu verum eſt quod aliqui dicunt, quantum ad acquiſitionem monachum eſſe plusquam ſeruum. Qua ratione intelligendum eſt ca. multos 54. diſtinctione dum docet ſtrictiorem eſſe ſeruitutem monaſterij, ſeruitute humanâ. Quod ratione prædictæ acquiſitionis non eſt dubitandum, & docet expreſſe id Nauarr. comment. 2. de regul. n. 42. & de redd. q. 1. monit. 12. & in Apolog. monit. 14. idque colligit ex cap. exijt §. porro, & §. adhæc de verb. ſig. in 6. quæ arctiorē in capacitatem in monachis quam in ſeruis agnoſcunt. Similiter etiam quantum attinet ad acquiſitionem; monachus cenſendus eſt plusquam filius, cum monachatus vinculum ſit arctius patriā poteſtate in qua prædicta acquiſitio fundatur. Nam ingreſſu religionis patria poteſtas rumpitur vt affirmant Nauar. comment. 3. de regul. n. 47. Ant. Gom. lib. 1. variar. c. 1. n. 4. qui pro ſua ſententia adducunt Abbatem Accurſ. Bart. & alios.

Ex hac igitur ſtricta acquirendi ratione ortum habuit illa generalis iuris regula. *Quicquid monachus acquirit, monaſterio acquirit.* Vt colligitur ex c. Abbates 1. quæſt. 2. & auth. ingreſſi. C. de ſacroſanctis eccleſijs, & ex §. illud authen. de monachis. Et ſcriptores, omnes in dicto. cap. in præſentia, & dict. cap olim, & dicta authen. ingreſſi, cuius ea eſt ratio, quia cum monachi ſint ſub poteſtate monaſterij, nihil ſibi poſſunt acquirere, ſed potius illi, ſub cuius imperio ſunt conſtituti, vt ſup. cap. præced. latiùs tradidimus.

Secundo quia cum bona ſequātur perſonam, ſi perſona eſt ſub poteſt. monaſterij, bona etiam ad illud pertinere debent. Prædicta verò regula non eſt ita intelligenda, quaſi monachus aliquid ſibi acquirat, & poſtea illud transferat in monaſterium cum ſit omnino incapax ſibi quidquam acquirendi, ſed intelligenda potius eſt ratione monachatus veluti mediante quodam inſtrumento ea quæ alias ad monachum, ſi eſſet homo liber, pertinerēt, monaſterio, acquiri vt notant Legiſtæ in dicta auth. Ingreſſi, in illis verbis *ipſo ingreſſu*, quibus denotatur quod ipſo facto quo aliquid ad monachū peruenerit, illud monaſterio acquiri. Vnde monacho ignorante, & inuito poteſt monaſterium adire hæreditatem, vt habetur c. Religioſus de electione in 6. quia Religioſus velle ac nolle non habet. Et hæc nunc de hac acquiſitone dicta ſufficiant; nam de illa latiùs infrà diſſeremus.

Si verò fiat comparatio inter monachum & ſeruum, non quantum ad acquiſitionem, ſed quantum ad rationem ſeruitutis, tunc verè dicendum erit, Monachum potiùs cū filio quàm cū ſeruo fore comparandum. Quod vt rectiùs intelligatur, comparanda erit poteſtas, quā Prælati in ſuos monachos exercent, cū ea quæ dominis vel patribus ratione dominij vel patriæ poteſtatis competere poteſt.

Sciendum igitur eſt è Gelaſio PP. (& refertur c. nullam 18. q. 2.) om-

nem

nem Religionis ſiue Monaſterij poteſtatem, tam in temporalibus, quã in ſpiritualibus ad Prælatum pertinere. Cùm .n. Religio ſit quædam perfectionis ſchola, & via optima ad comparãdam perfectionem medio Prælatorum ductu, ac magiſterio.(vt ſæpius repetit D. Tho. 2. 2. quæſt. 186. de religioſis tractans, neceſſarium fuit, vt apud Prælatos religionum ſpiritalis, & inferior iuriſdictio reſideret, quâ poſſent monachorum iura diſpenſare, verbum Dei exponere, confeſſiones audire, ſacramenta miniſtrare ac denique reliqua media ad tantam perfectionem ſpectantia, vt veros ex officio paſtores applicare decet. Quibus etiã iudiciaria poteſtas adiungitur, vt docet D. Tho. quod lib.1.art.16. *Religioſis*, inquit, *Prælatus in Capitulo præeſt, ſicut verus iudex eccleſiaſticus aut ſæcularis in iudiciali foro.* Et propter hoc gl. in Clem. Dudum, de rebus eccl. non alienandis regularium prælatorum iuriſdictionẽ quaſi epiſcopalẽ appellat. Hæc enim omnia religio ſimul cũ approbatione, ac confirmatione regulæ à ſede Apoſtolica accepit. Hac igitur ſuperiorum iuriſdictione, & poteſtate prætermiſſa, de qua hic non agimus, de alia arctiori poteſtate, quæ non immediate à ſummo Pontifice emanauit, quamuis ſummorum Pontif. authoritate, & confirmatione roborata ſit: ſed ab ipſo religioſo, qui omnino ſpontaneè, & liberè in ſuperioris manibus ſuo iuri renuntiat, cum ſe illi per profeſſionem, & præcipuè paupertatis & obedientiæ voto perfectè ſubmittit & tradit: de hac inquam poteſtate, quæ ex prædicta oblatione religioſi in Prælato conſurgit, hic tantum diſſerimus. Nã prior illa iuriſdictio non reperitur in patre, neque in Domino, vt vtriuſque fieri poſſit comparatio.

Obſeruandum eſt præterea ex Ariſt. 3. Æthic. cap. 4. duplicem eſſe principatum, vnum dominatiuum, cuius videlicet hæc eſt natura, vt princeps, ſiue Dominus præcipuè ac per ſe vtilitati ſuæ ſtudeat, ſubditorum verò commodo per accidens, in quantum eorum vtilitas in ſuam vtilitatem reflectitur, Alterum œconomicũ eſſe, qui ſubditorũ vtilitatem & commoda reſpicit primariò: propriam verò vtilitatem quaſi per accidens. Quomodo gubernator nauis præcipuè vectorum ſaluticonſulit, ſuæ vero ex accidenti, quia ipſe quoque vnus ex eis eſt, qui in naui vehuntur. Eiuſmodi eſt poteſtas patris in filios, viri in vxorẽ. Hæc Ariſtoteles vt ſuper. Quibus conſentiunt quæ adducit Plato dialogo 1. de rep. qui vt *paſtor* inquit, *qua paſtor eſt curat gregem ad ipſius gregis vtilitatem, & non ad ſua, ſic qui hominibus præeſt, nihil aliud propoſitum habet, quam eorum bonum, qui ſub ipſo ſunt.*

Præfatis ergo his, reſtat vt comprobemus monachorum obedientiam non cum illa ſeruili, quæ mancipiorum propria eſt, ſed potius cũ ingenua filiorum eſſe comparandam, ac proinde poteſtatem Prælatorum non eſſe dominatiuam, qualis eſt dominorum in ſeruos, ſed tantũ œconomicam, quæ magis propriam poteſtatem, quam aliam quamlibet dominationem refert. Et id 1. conſtat ex ſententia relata Areſtotelis ac Plat. vt ſupra. Si enim dominatiua poteſtas primo, & per ſe in ſuperioris commodum ordinatur, cum conſtet religioſos 1. & per ſe non ordinari in religionis, aut ſuperioris vtilitatem, cum religioſi non ſint propter religionem, ſed potius contrà, propter religioſos religio, euidẽter colligitur poteſtatem hanc non dominatiuam, ſed œconomicam tãtum eſſe, colligiturque euidenter ex illis verb. Luc 22. *Reges gentium dominantur eorum, vos autem non ſic, ſed, qui maior eſt veſtrum, fiat ſicut minor, & qui præceſſor eſt, ſicut qui miniſtrat.* Quæ verba, inquit, Bernard. lib. 2. de conſideratione ad Eugenium non ſolũ de humilitate, ſed & veritate dicta eſſe, modumq; & formam poteſtatis à Chriſto Domi-

no Eccleſ. ſuæ relictæ contineri. Er l. 3. comparat Bernard. hoc poteſtatis genus villico, vel pædagogo, his verb. *Nam & illi villa, & huic paruus Dominus eſt ſubiectus; & tamen neque ille villæ, neque hic Domini ſui Dominus eſt, ita* inquit *& tu præſis vt prouideas, vt conſulas, vt procures, vt ſerues, præſis vt proſis, vt fidelis ſeruus quem conſtituit Dominus ſuper familiam ſuam. Ad quid? vt des illis eſcam in tempore, hoc eſt, vt diſpenſes, non vt imperes.* Hæc Bernardus. Ex quibus apparet eũ, qui in religione præeſt, ſeruum eſſe; nã ſeruit omniũ commodis, & profectibus tam corporalibus, quàm ſpiritualibus. Quare idem Bernardus ſerm. 25. in cant. idem munus eſſe ait rectorum, ſpiritualium quod medicorum, quorum omnis cura ad ægroti vtilitatem refertur imò & ſerm. 23. ibidem eos matres appellat, idque eorum officiũ ita exhorrando demonſtrat. *Suſpendite* inquit *verbera, producite vbera; pectora lacte turgeſcant, non typho turgeant.* De quo nos late ex authoritate Baſilij. Aug. & Franc. aliorũque Patrum propè finem noſtræ reg. in exhortatione illa Prioris ad humilitatem tradidimus.

Conſtat igitur ex dictis, religioſorum ſubiectionem; quantum ad incapacitatem cum qua cõnexa eſt, arctiorem eſſe in iure acquirendi, qualibet alia humana ſeruitute, nec excogitari poſſe maiorem incapacitatem, & priuationem dominij eà, quæ religioſis competit, tam ratione obedientiæ, quam ratione voti paupertatis. Quantum verò ad alios effectus hanc ſubiectionem, & obedientiam non eſſe æque duram ac illam, qua ſerui ſunt addicti, ſed potius eſſe ingenuam ſeruitutem, & ſuauiſſimam obedientiam in qua Prælati non principum, vel dominorum iura, ſed potius Paſtoris, patris, medici, gubernatoris, ac etiam matris exerceant.

CAPVT VII.

De duplici Voto Paupertatis ſolemni & ſimplici, ac etiam de paupertate in cõmuni & particulari, quæ æqualis eſt omnibus religioſis.

Rectius percipientur ea, quænuper de paupertatis voto tradidimus ex diuiſione illa cõmunis huius voti in votum ſimplex & ſolemne, quæ diuiſio communis eſt alijs etiam votis obedientiæ & caſtitatis. De differentia inter votum ſimplex & ſolemne, multi multa hoc tempore ſcripſerunt, breuiter tamen aliorum opiniones referentes noſtrã ſtatuemus; præmittentes 1. non eſſe controuerſiam de differentia iſtorũ votorum quantum ad effectum, cũ inter omnes conſtet, ea ab effectu penes hoc differre, quod ſolemne dirimat matrimonium contractum, quia hominem reddit inhabilem ad contrahendum, ſimplex verò licet impediat contrahendum, quia peccaret ſic contrahens, non tamen inualidat neque dirimit contractum. Quare difficultas eſt, quomodo differant hæc vota à priori; id eſt, ſuis proprijs rationibus. Duæ ſunt præcipuæ opiniones de hac re. 1. docet natura ſua diſtingui, in quo autem hæc differentia conſiſtat, non vno modo explicant huius ſententiæ Authores, alij dicunt votum ſimplex eſſe, quo quis ſuæ perſonæ promittit obſequia & miniſteria, nõ tamen tradit ſuam perſonam, votum verò ſolemne eſſe traditionẽ perſonæ, & ex conſequenti aliorũ omniũ. Vnde inferunt votum ſolemne in traditione conſiſtere, ſimplex verò non item, ſic vt ſolemne votum & ſimplex differant, non aliter atque ſponſalia & matrimonia, quod ſicut in Sponſalibus eſt ſola promiſſio futuri

turi cõiugij in matrimonio verò traditio qua vnus coniux ſe alteri tradit; ſic in ſimplici voto v. g. Religionis eſt ſola promiſſio, qua quis promittit Religionis ingreſſum, in ſolemni verò traditio ipſa, qua is qui vouet, ſeſe Religioni tradit, & Religio eũ admittit ac recipit. Ex quo oritur aliud diſcrimen, quod in ſolemni voto nõ ſolum eſt promiſſio ſiue traditio, ſed etiam eſt acceptatio expreſſa ex parte Eccleſiæ ſiue Religionis, quæ loco ipſius Dei acceptat hanc traditionẽ, & ipſa ſeſe adſtringit ad ſuſtentationem & ad functiones alias obeundas in commodum profitentis, quo fit vt ſolemne votum emittatur in manibus alicuius, qui nomine Religionis ſeu potius Dei recipiat illam promiſſionem; in voto verò ſimplici ſola eſt promiſſio, quia nullus eſt, qui nomine Religionis vel Eccleſiæ recipiat, & vbi receptio nõ eſt, nequit eſſe traditio. Huius ſententiæ fuit D. Thomas & innumeri alij Authores, quos nouiſſimè latiſſiméque refert P. Sanchius, de Matrim. tomo 2. lib. 7. diſput. 25. numero. 7.

Alij aliter deſtinguunt, docentes votum ſolemne eſſe ex natura ſua perpetuum, ſimplex vero licet ex accidenti poſſit eſſe tale, non tamen neceſſario, quia ſæpe multa vouemus ad tempus. Demum alij quod ſolemne in quadam conſecratione conſiſtat, non ita ſimplex.

Secunda ſentẽtia docet votũ ſimplex & ſolemne eiuſdẽ rei, non differre per ſe ex ipſius voti ratione & natura vel iure diuino, ſed ſola Eccleſiæ conſtitutione; quã ſententiam ſequuntur ferè omnes Iuris Pontificij Interpp. & nouiſſimè grauiſſimi Authores, quos ibidem refert & ſequitur P. Sanchius. Nos verò media via incedẽtes, breviter inter hæc vota, eam diſcriminis rationẽ aſsignamus, quod licet conueniant in ratione promiſsionis, tamen ſolemne votum habet adiunctam traditionem perfectiſsimã promiſſioni, quam nõ præ ſe fert votum ſimplex, vt ſentiunt Authores primæ ſententiæ, quia Religioſus ſpõte ſe & omnia ſua obtulit Religioni, haud aliter ac ſi eſſet ſeruus Religionis, nõ habens dominium ſui corporis, ſuorum bonorũ, neque ſuæ voluntatis, ſed hæc omnia reſignauit in manus Prælati: oportebat enim in Religione Chriſtiana, quæ Dei obſequio eſt addictiſsima, inueniri ſtatum, in quo non ſolum homines voto ſe adſtringerent faciendi aliquid in Dei honorem & gloriam, ſed etiam in quo totum dominium ſuæ perſonæ Deo, ſiue Prælato eius vices gerenti in holocauſtum perpetuò traderent, quod ſine dubio perfectiſſimũ eſt genus colendi Deũ. Hæc autem traditio regulariter non inuenitur in votis ſimplicibus: quod ſi demus in aliquibus inueniri poſſe & de facto inueniri in votis emiſſis à Religioſis Societatis IESV poſt bienniũ vt Greg. XIII. declarauit: tamen illa traditio nõ eſt perfectiſſima; quia emittentes ſimplicia vota, nondũ ſunt exuti dominio ſui corporis neq; bonorũ exteriorum, quia per legitimam dimiſſionem à ſocietate, vt in citata bulla Gregorij decernitur, poſſunt iure vti ſuis bonis, & licet illa traditione reddatur Religioſus inhabilis ad cõtrahendum Matrimonium, tamen non reddit illos omnino & irreuocabiliter inhabiles, quia cum primũ dimiſſi fuerint ex ſocietate, manent habiles ad Matrimonium, quare in voto ſolemni eſt perfectior traditio, quã in ſemplici, primò in perpetuitate & independentia ab omni euẽtu. 2. in incapacitate perpetua cuiuſcunque dominij aut Matrimonij; & hæc vltima perfectio nulli voto ſemplici eſt communicabilis, quia iam eſſet ſolemne.

His igitur breuiter præmiſſis, noſtra ſentẽtia ex eo demonſtrari poteſt, quia in omni opinione illud certum eſt, voti ſolẽnis differentiam primariã eſſe illam, à qua prouenit incapacitas cuiuſcunque dominij, & irritatio Matrimonij, ſed hæc prouenit à traditione perfecta, quæ fit

per votum obedientiæ, vt in ſuperioribus annotauimus, per quam homo ſe & ſua omnia tradit Deo, non aliter ac ſi aliquis traderet ſe totum alicui & totum ius ſuum, non ſolum acquiſitum, ſed & acquirendum, & totam poteſtatem ſui corporis etiam quoad venerea, iſte omnino inhabilis redderetur ad tradendum corpus vxori, vel pecunias alteri; Similem autem perfectiſſimam traditionem fieri in voto ſolemni, nemini dubiū eſt, quia profeſſio eſt perfectiſſimū holocauſtum, & perfectiſſimus modus offerendi ſe Deo.

Dices 1. Si per votum obedientiæ fit hæc totalis & perfectiſſima traditio tam corporis quàm dominij cuiuſcunque rei, & de ratione voti ſolemnis eſt ſimilis traditio, ſequitur caſtitatis & paupertatis vota nō eſſe ſolemnia, quia per illa non fit hæc totalis & perfecta traditio, cum iam facta ſit per obedientiæ votū.

Nam voto paupertatis nemo poteſt ſe inhabilem reddere ad dominia rerum capeſſenda, vt ſupra c. 5. probauimus. Et à fortiori nemo poterit ſeipſum per caſtitatis votum inhabilitare ad Matrimonium, nec à ſe abdicare dominium ſui corporis in hac parte ſicut nec dominium rerum temporalium. 2. obiicies, quia ſicut per votum ſolemne obedientiæ fit hæc traditio totalis (quia per votum ſolemne obedientiæ tradit homo ſuam libertatem & perſonam) eandem etiam tradit per votū ſimplex obedientiæ emiſſum in Religione ſocietatis, & acceptatum per ſuperiores eiuſdem Societatis; Nam ex decreto Gregorij 13. emittentes hæc vota ſunt verè Religioſi, & cōfirmatur quia ex ſtatuto Eccleſiæ poſſet caueri tribus ſimplicibus votis fieri hanc perfectiſſimam traditionem, igitur differentia non conſiſtit in dictis. Ad primam obiectionem Reſpondeo, obedientiæ voto fieri illam traditionem perfectiſſimam in conſecutionem perſonæ, vt plenius explicauimus prædicto ca. 5. ita tamen vt hæc incapacitas & matrimonij & dominij, licet oriatur ex traditione, quæ fit per votum obedientiæ non tamen propriè eſt materia voti obedientiæ, ſed votorum paupertatis & caſtitatis, per quæ ipſo facto à vouentibus firmatur ac proinde fit materia horum votorum.

Ad 2. Reſp. votis ſimplicibus emiſſis in Societate nulla ratione fieri hāc perfectiſſimam traditionem. Nam neque qui emittit ſimilia vota neque qui acceptat ex parte Dei, intēdunt hanc totalem & perfectiſſimam traditionem & quamuis ipſi hoc ipſum prætenderent nihil facerent, imò nec ſtatuto Eccleſiæ poſſet caueri his votis ſimplicibus fieri hāc perfectam & totalem traditionem manentibus intra naturam ſimplicium votorum quia in illo caſu omnino eſſent ſolemnia vota.

Neque prædictis obſtat deciſio Bonifacij 8. in c. vnico de voto in 6. in quo decernit ſolemnitatem voti, pendere ex ſtatuto Eccleſiæ; quia licet verum ſit in hac traditione perfectiſſima conſiſtere eſſentialiter tanquam in prima radice ſolemnitatem voti & per hanc iure naturali & diuino differre à voto ſimplici, libenter tamen admittimus complementū huius Solemnitatis pendere ab Eccleſiæ ſtatuto, quia cum hæc traditio nequeat eſſe perfecta, niſi acceptetur ab Eccleſia hoc eſt à Superioribus cōſtitutis ab Eccleſia, ac in Religione Dei vices gerentibus, ad Summum Eccleſiæ Paſtorem ſpectabit poteſtatem inferioribus concedere ad acceptandum nomine Dei, & leges præſcribere, quibus ſeruatis & non aliàs, acceptatio legitima ſit ac dominij translatio in Deum & in Religionem ſequatur, vt de facto diſpoſuit Concil. Trident. circa ætatem & tempus Nouitiatus & cæremonias alias in Profeſſione ſeruandas, quæ omnia licet accidentalia ſint, ſunt tamen conditiones ſine quibus non acceptatur ab Eccleſia votum ſolemne, & ita eius complementum ſuo modo pendet ab Eccleſiæ ſta-

tuto, non tamen ob hanc cauſam ſolemnitas eſt de iure Eccleſiaſtico, ſicut eſſentia Matrimonij conſtat perfectè & integrè ex iure naturali & diuino, quamuis conditiones ab Eccleſia petitæ, ſine quibus conſiſtere nequit, ſint de iure Eccleſiaſtico. Quare prudenter Bonifacius 8. in illo c. vnico de voto in 6. non dixit, ſolemnitatem voti in ſola Eccleſiæ conſtitutione conſiſtere, ſed ex ſola Eccleſiæ conſtitutione inuentam eſſe, quia ad Eccleſiam attinet admittere Religioſi votum, ad talem effectum, vt deinceps in Deũ transferatur perſonæ dominium, & eo ipſo, iure etiam naturæ & diuino perſona ſit inhabilis ad Matrimoniũ quia tranſit tanquam mancipium diuinum in peculiare Dei dominiũ. Ex quibus non ſequitur Summum Pontificem non poſſe diſpenſare in voto ſolemni vt perperam Magiſter Soto colligebat; imò potius poſſe, quia licet traditio illa totalis & perfecta, iure naturali & diuino transfert Dominium in Deum, transferat tamen, medio iudicio & acceptatione Eccleſiæ; Eccleſia autem nomine Dei, ea quaſi tacita conditione acceptat vt ſi opus fuerit & ad eiuſdem Eccleſiæ bonum conducat, huiuſmodi perſonam vt ita dicam emãcipare ſeu manumittere, vt ſui iuris effecta dominium ſui ſuorumq; bonorũ recuperet, poſſit id liberè præſtare; nec enim Eccleſia, quæ libere poterat non acceptare, ita acceptat huiuſmodi traditionem vt deinceps poteſtatem non habeat vtendi illo Eccleſiæ membro in maiorem Dei gloriam, & eiuſdem Eccleſiæ augmentum, vti infra dicemus.

Rurſum paupertas eſt duplex, alia eſt tantum in particulari, quam omnes religioſi profitentur, alia verò eſt in communi. Illa quæ priuata dicitur, eſt de eſſentia voti paupertatis, de qua ſermo eſt in capite, non dicatis, in capite, monachi, & in capite, Cum ad monaſterium, ſæpius à nobis citatis, per quam licet quilibet religioſus abdicet à ſe capacitatem dominij, & alterius cuiuſlibet iuris ad exteriora bona, poteſt tamen in communi poſſidere in quantum in ſua religione reditus, & poſſeſſiones habentur, vt contingit in ordine Carthuſian. Benedict. & aliorum monachalium, in quibus monaſteria habent ſuos reditus, & bona immobilia,

Talis enim fuit vſus monaſteriorum antiquorum vt reciperent quidquid in commune volebant conferre, qui monaſticam vitam profitebantur, vt patet ex Augiſtino in epiſtola 109. ad ſanctimoniales. vbi ſic ait. *Quæ aliquid habebant in ſæculo quando ingreſſæ ſunt monaſterium, libenter velint illud eſſe commune*. Item ſerm. ſecundo de communi vita clericorum: *viuunt, inquit, nobiſcum in ſocietate communi, & nemo eos diſtinguit ab eis, qui aliquid attulerunt*. Et libro de opere monachorum capite 25. ideo dicit diuites non teneri ad opus manuum, quia monaſterio ſua bona contulerunt de quo latius infra 5. parte diſſeremus.

Altera paupertas in communi dicitur per quam nihil omnino, neque in communi, neque in particulari poſſidetur. Quæ non ſolum ad perſonas, ſed etiam ad conuentus quantum ad reditus, & immobilia bona extenditur, quam Franciſcus & eius ductus exemplo Dominicus ſuo ordini ſeruandum reliquerunt, vt dicitur in capite, nimis, ſecundo. de exceſſibus prælati, ibi, in arctiſſima paupertate; quæ verba de paupertate in communi ſunt intelligenda, vt ibi. notauit Abbas, & ante ipſos, (vt in capite 8. commentarior. ad noſtram regulam expoſuimus) noſtri ordinis profeſſores ab Alberto Patriarcha Hyerolol. ſimul cum regula acceperunt.

Differunt præterea vtraque paupertas, quod prima cadat ſub voto, emittitur enim de illa ſolemne votum paupertatis in omnib. Religio-

...nia, de paupertate autem in communi, non inuenio votum apud ...iam religionem. Nam licet vul... ...s exiſtimet vniuerſa præcepta reg. B. Franc. (de qua poterat eſſe dubium) eſſe ſolemnia vota, contraria tamen ſententia longè probabilior videtur nempe quod præter tria eſſentialia vota, quæ communia ſunt omnibus religioſis, nullum aliud ſpeciale emittatur à minoribus in profeſſione ſuæ reg. ſed quidquid præter hæc tria in reg. ſtatuitur, ſolum habeat vim præcepti, non voti, quod imprimis aperte colligitur ex Concil. Viennenſ. relato in Clement. exiuit de paradiſo, vbi ſic ſcriptum habetur. *Declaramus & dicimus quod dicti fratres non ſolum obligantur ad tria vota, nudè, & abſolutè accepta: ſed etiam teneantur ad ea omnia implenda, quæ ſunt pertinentia ad hæc tria, quæ regula ponit.* & infrà. *Nec tamen putandum eſt quod B. Franciſ. profeſſores huius reg. quantum ad omnia contenta in reg. modificantia tria vota æqualiter intenderit eſſe obligatos.* Et infrà ſecernit præcepta à tribus votis, ſolum ergo ea, quæ ex natura rei ſunt materia horum votorum, cadent ſub obligatione voti (ſicut in alijs religionibus fit) cætera verò modificantia tria vota, qualia ſunt arctiſſimus vſus rerum vel paupertas in communi, quæ media ſunt ad perfectiorem obſeruantiam paupertatis, ſicut ieiunia, & aliæ caſtigationes corporis ad caſtitatem, non cadent ſub voto, ſed ſub præcepto. Quare in nulla religione (quantum ego nouerim) emittitur votum de paupertate in communi: ſed tantum ea ſeruatur, vel ex præcepto regulæ, vt in noſtra religione, & in religione Minorum contingit, vel ex conſtitutionibus proprijs, qua ratione fuit introducta apud cæteros mendicantes. De paupertate verò priuata ſemper fit in religionibus ſpeciale votum vt ſup. latius prob.

Secundo differunt quod hæc paupertas in cõmuni ſolet eſſe maior vel minor ſecundum varias conſtitutiones Religionum. Paupertas verò priuata, quæ cadit ſub voto, æqualis eſt in omnibus religionibus vt tradit Syluest. verb. religio. 6. numer. 4. in fin. Et colligitur ex extrauag. quorundam de verbor. ſignif. ac ſatis ſupponit id vt certum Aluarus Pelagius liber. 2. ca. 56. 59. & 60. Eſtque ratio euidens & aperta, quia voto paupertatis abdicant à ſe Religioſi Dominium omnium bonorum, ita vt omninò fiant expertes cuiuſlibet iuris politici & ciuilis; igitur cùm omnes hac incapacitate ſint præditi, nõ eſt vnde hæc paupertas in particulari ſuſcipiat magis vel minus. Ex quo infertur quod ſtãte hac paupertatis æquali in omnibus profeſſione, fieri cõtingat vt in diuerſis religionibus vſus ſiue exercitiũ huius voti non ſit omnibus æquale. Quod ex eo prouecitæ vel quia licentiæ Prælatorũ tamen ſolet, expreſſæ ſunt inæquales. Et ideo cũ eodẽ, & ſimili voto paupertatis ſtat, quod in vna Religione talem quantitatem quis poſſit expendere in ſuos vel alienos vſus, qualem monachus in alia non poſſet diſtrahere ſine nota proprietatis, ſicut in eadem religione cum Prælati & ſubditi ſub eodem paupertatis voto teneantur, prælatus de rebus monaſterij cum debitis circunſtantijs diſponere poteſt, quas ſubditus nequit attingere.

Quod, eſt maxime memoriæ mandandum, vt eorum errorem, & ignorantiam rejiciamus, qui argumentum, & regulam ex his quæ in adminiſtratione, aut elargitione in aliqua religione contingunt ad aliam trahunt, qui conſiderare deberent illud in illa religione ex interpretata licentia licere quod omnino vbi talis licentia non extat, fieri non poſſet. Vnde etiam reiciendi ſunt authores, qui abſolutè omnibus religioſis vnam eandemque regulam circa paupertatem tradunt, cum potius inſpicienda ſint propria vniuſcuiuſque

religionis ſtatuta, conſuetudines, ac praxis recepta.

CAPVT. VIII.

De peccato proprietatis, paupertatis oppoſito, declaraturq́; verus ſenſus prædictic. Non dicatis.

COgnita voti paupertatis ratione, reſtat vi de proprietatis vitio illi oppoſito dicamus, facile enim erit ex cognitione vnius oppoſiti alterius notitiam adipiſci. Peccatum igitur proprietatis ſtrictè, & in rigore ſumptum in eo conſiſtit, vt quis appropriet ſibi bona ea, quibus in emiſſione voti paupertatis renuntiauit. Vnde poſſeſſio cuiuſlibet rei pretio æſtimabilis, aut deſideriũ illius monachum reum proprietatis conſtituit, vt latius diſp. 2. Proſequemur.

Loquimur de proprietate vt includit Dominium, & ius quodlibet ciuile. Nam cum paupertas præ ſe ferat abdicationem cuiuſcumque rei pretio æſtimabilis, vt ex ſuperioribus conſtat, nomine proprietatis intelligimus appropriationem cuiuſcunque dominij, ſiue iuris ciuilis, quod pecuniæ nomine ſignificatur. vt conſtat ex l. pecuniæ, de verb. ſig. vbi ſic dicitur. *Pecuniæ nomine non ſolum pecunia numerata, ſed etiam omnes res tam ſoli, quam mobiles, & tam corpora, quàm iura continentur.* Quodlibet igitur ius ciuile paupertati repugnat, non ac dominium ſiue proprietas rei, vt cap. 1. diximus.

Varij ſunt actus ſiue ſpecies proprietatis, cùm multiplex & varius ſit modus quo quis poteſt diſponere de aliqua re. Nam poteſt eam alienare, idque donatione, venditone, teſtamento vel alijs vijs, aut poteſt eam permutare, pignori aut depoſito tradere, commodare, mutuare, aut eam alio modo tradere. Et præterea poteſt quis in aliqua re comparare ius, eam ab eo, qui donare poteſt accipiendo. Ac denique ex rei adminiſtratione poteſt oriri ius, quale habent tutores circa pupillorum bona. Hæc ſunt, & alia iura, quæ proprietatem ſubdiuidunt, de quibus nos in hac Paupertatis tractatione ſumus dicturi, latiuſque oſtenſuri, tam ratione, quam ipſo iure hos omnes actus paupertatis voto contradicere.

Ex his, & ex ſuperioribus diſp. licet colligere verum ſenſum, veramque interpretationem dicti cap. non dicatis, in quo ſi eius verba attente conſiderentur, tria continentur. In priori apertè ſtatuitur vera, & certa concluſio. In 2. prob. duplici ratione. In 3. verò elicitur corollarium. In prima igitur parte talis ſtabilitur concl. Nullus religioſus poteſt aliquid habere vt proprium, ſed potius omnia bona monaſterij debent eſſe omnibus communia, & diſtribui vnicuique à Prælato iuxta eius neceſſitatem. In 2. vero parte additur ratio huius deciſionis, probaturque dupliciter, in illis verb. *Cum noſtra congregationis fratres* &c. vſque *debere.* Primum igitur principium ſiue prima ratio in dicto c. adducta, qua fulcitur propoſita concluſ. eſt, quia religioſi per votum paupertatis proprijs facultatibus renuntiarunt, ergo nihil proprij habere poſſunt. Secundum principium eſt, quia per votum obedientiæ propria voluntate abdicata ſe penitus Prælatorum poteſtati & imperijs pro Chriſto ſubdiderunt. Quare cùm ex ſup. c. 4. annotatis conſtet, tam per votum paupertatis, quàm obedientiæ religioſos omnem dominij ac poſſeſſionis capacitatem exuere, rectè colligitur in d. c. eos nihil habere, poſſidere, dare vel accipere, ſine ſuperioris licentia debere. Quaſi dicat, tam ratione voti obedientiæ, quàm

paupertatis Religioſi nihil proprij habere poſſunt, ac ex conſequenti, nec dare, nec accipere aliquid valēt ſine prædicta licentia, Verba igitur repetamus. *non dicatis vobis aliquid proprium, ſed ſint omnia communia.* In 2. verò parte c. quæ incipit ibi, *Quod ſi propinquus vel amicus* &c. elicit conſectarium, & quaſi demonſtrat quid conſequatur ad votū obedientiæ, & paupertatis, nempe, non ſolum nihil vt proprium retinere, vel occultè accipere, quod tam à voto obedientiæ, quàm paupertatis dimanat, ſed inſuper omnia, quæ religioſo obuenerint, Prælato aſſignentur, monaſterio acquirantur, & in ipſius Prelati ſint poteſtate vt ipſe de illis pro libitu diſponat. Ait ergo Auguſtinus in hunc modum, *Quod ſi quis propinquus vel amicus, aut etiam pater alicui religioſo, aliquam veſtem, ſiue quodlibet aliud etiam neceſſarium contulerit, non occultè accipiatur, ſed Priori inſinuetur & ſuſcipiatur ſi ipſe mandauerit, ac prætereà ſit in poteſtate Prælati, vt in rem communem redactum, cui neceſſarium fuerit, præbeatur, aut fiat quod Priori placuerit. Vnde ſi quis rem ſibi collatam celauerit, tanquam fur erit iudicandus*

Hæc ſunt, quæ in noſtro textu voluit Auguſt. opportet tamen vt ſingula diſcutiamus, quod congruentius fiet ſequentib. diſputationibus.

SECVNDA PARS HVIVS OPERIS.

De Proprietate abdicanda, & de acquiſitione bonorum, quæ per Monachorum ingreſſum monaſterio acquiruntur.

Tex. in c. *Non dicatis.*

Non dicatis vobis aliquid proprium. Et infrà: *Quicumq; autem in tantum progreſſus fuerit malum vt occultè litteras ab aliquo vel quodlibet munus accipiat.* Et infrà: *Certum eſt eos nihil habere, poſſidere, dare, &c.* Et infrà: *Non occultè accipiatur, &c.*

Tex. in c. *Monachi,* de ſtatu monachorum.

Qvi verò peculium habuerit, à communione remoueatur altaris; & qui in extremis cùm peculio inuentus fuerit, nec dignè pœnituerit, nec oblatio pro eo fiat, nec inter fratres ſepulturam accipiat, quòd etiam de vniuerſis religioſis præcipimus obſeruari.

Ex. c. *Cùm ad Monaſterium.* eod. tit.

PRohibemus quoq́, diſtrictè in virtute obedientiæ, ſub obteſtatione diuini iudicij, ne quis monachorum proprium aliquo modo poßideat: ſed ſi quis aliquid habeat proprij, totum in continenti reſignet. Si verò poſt hoc proprietatem aliquam deprahenſus fuerit habere, regulari monitione præmiſſa, de monaſterio expellatur; nec recipiatur vlteriùs, niſi pœniteat ſecundùm monaſticam diſciplinam. Quod ſi proprietas apud quemquam inuenta fuerit, in morte ipſa cum eo in ſignum perditionis extra monaſterium in ſterquilinio ſubterretur, ſecundum quod B. Greg. narrat in dialog. feciſſe. Vnde ſi quicquam alicui fuerit ſpecialiter deſtinatum, non præſumat illud accipere, ſed Abbati vel Priori, vel Cellario aßignetur. & infra. *Ne æſtimet Abbas, quod ſuper habenda proprietate poſſit cum aliquo monacho diſpenſare, quia abdicatio proprietatis, ſicut & cuſtodia caſtitatis adeo annexa eſt reg. monachali, vt contra eam, nec ſummus Pontifex poſſit licentiam indulgere.*

Ex c. Trident. ſeſſ. 25. c. 2. de reformat. regulari.

NEmini igitur Regularium tam virorum, quàm mulierum liceat bona mobilia vel immobilia, cuiuſcunque qualitatis fuerint etiam quovis modo ab eis acquiſita, tanquam propria, aut etiam nomine conuentus poßidere vel tenere, ſed ea ſtatim ſuperiori tradantur. &c. & infra. *Quod ſi quis aliter quicquam tenere deprahenſus aut convictus fuerit: is biennio actiua, & paßiua voce priuatus ſit, atque etiam iuxta ſuæ regulæ, & ordinis conſtitutiones puniatur.*

ORDO SERVANDVS.

SI verba horum capitum perpendantur, attenteq́ue conſiderentur, inuenire licebit in eis: Primum à monachis proprietatem procul re, & verbo arceri. Secundum pœnas decerni, eaſq́ue grauiſſimas in proprietarios. Tertium ita eſſe annexam religioſo ſtatui proprietatis abdicationem, vt nec ſummus Pontifex poſſit contra eam, licentiam indulgere. Quartum De acquiſitione bonorum, quæ per monachos monaſterio accedit, hæc ſunt quæ breuiter ex prædictis locis excerpſimus circa quæ huius tractationis Secunda Pars verſabitur, ſimulq́ue explicabimus alios proprietatis actus, quos etiam monachis interdici infra probabimus.

CAPVT. I.

Monachus nihil proprium dicere poteſt, nedum habere.

RATIONE voti paupertatis monachum nihil poſſe habere proprietatis ex ſuperiori diſp. cõſtat, & Patrum teſtimonijs frequenter traditur. Imprimis Vrbanus. I. in Epiſtola, ſeu decretali de paupertate loquens, ſic ait. *Quicunque veſtrûm vitam communem ſuſcepit, & vouit ſe nihil proprium habere, videat ne pollicitationem ſuam irritam faciat.* D. Baſil. in conſtitutionibus monaſticis c. 35. *Debet* inquit, *pietatis cultor, qui vitam communem amplexus eſt, ab omni priuata rerũ poſſeſſione liber eſſe*, & ſerm. de exercitatione monaſtica. *Monachum oportet cum primus nihil in vita, quod iuris ſui proprium ſit poſſidere.* Caſſian. l. 4. de inſtitutis renuntiantium c. 3. de Aegypti monachorum paupertate loquens. *nulli* inquit *ciſtellam, nulli peculiarem ſportellam liceat poſſidere, nec tale aliquid quod vt proprium retinẽs, ſuo debeat communire ſignaculo* D. quoque Bened. in ſua reg. c. 33. *Neque aliquid quis præſumat habere proprium, nullam omnino rem, neque codicem, neque tabulas, neque graphium, ſed nihil omnino.* Et D. Aug. in tribus regulis quas condidit, & maxime dicto c. non dicatis, ibi, *certum eſt eos nihil habere, poſſidere* &c. idem definitur in dicto cap. monachi, ibi, *nec peculium permittantur habere*, &c & dicto cap. cum ad monaſterium ibi, *prohibemus diſtrictè in virtute obedientiæ, ne quis monachorum proprium aliquo modo poſſideat.* Concil. Trid. dicta ſeſſ. 25. capit. 2. idem diſtricte interdicit dum ait. *Nemini igitur regularium, tam virorum, quam mulierum liceat bona cuiuſcunque qualitatis fuerit tanquam propria poſſidere*, Idem decernitur in Concil. Prouinciali Oxonienſi Anglicano, dum ait: *Quoniam non licet viris religioſis aliquid proprium poſſidere, qui ſe &*

ſuæ riter in ipſo religionis ingreſſu Domino dedicarunt. &c. In Concil. Colonien. ſub Conrard. Archiepiſ. Anno 1260. celebrato, tr. de monachis & eorum conuerſatione, & vita c. 3. *Statuimus quod monachi proprium non habeant.* Et demum in Concil. Mediolan. percelebri nouiſſime ſub B. Carolo Borromæo Cardinali, Anno 1677. celebrato parte. 3. tt. de cômmuni vitæ vſu, ac de proprietate tollenda, dum de monialibus agit, ſimilia verb. habentur: *Tuum, & meum, atque omnis priuata rerum poſſeſſio, & re, & verbo omnino tollatur neque vlla ſit, quæ quicquam poſſideat vt proprium etiamſi ad neceſſitatem conceſſum ſit.*

Nec ſolum à propriêtate res ipſa habenda. SS. Patres monachos arcendos eſſe, verum & illud ſtatuerunt, vt nec quidquam oretenùs proprium appellare illis eſſet permiſſum, Quam conſuetudinem in eccleſia primitiua fuiſſe accuraratè obſeruatam, ex Apoſtolorum actib. c. 4. accepimus, vbi legitur. *Nec quiſquam eorum quæ poſſidebat ſuum aliquid eſſe dicebat.* Vnde Baſil. in reg. Breuioribus hanc etſi regidam, interrogatione 85. protulit ſententiam *Qui dicit aliquod ſuum eſſe, ſeipſum alienum reddit ab eccleſia Dei, & charitate Domini, qui quidem & re, & verbo docuit ponendam eſſe animam, pro amicis, nedum res externas.* D. Auguſt. Serm. 1. de vita communi cleric. *Quantum* inquit *poſſumus, imitemur Sanctos de quibus loquitur liber act. Apoſt. nemo dicebat aliquid proprium.* Idem reperit epiſtola 109. Diuus Chryſoſt. ſuæ ætatis monachos commendans, ait. *Non eſt ibi meum ac tuum, ſed hoc verbum penitus elim natum eſt, multorum cauſa malorum.* Et quod magis mirandum eſt ita hunc ritum inter antiquos monachos obſeruatum fuiſſe tradit Caſſian. ſup. vt etiam ille, qui inconſideratè proprium aliquid appellabat, tanquam reus puniretur. Et hanc obſeruationem in ſuis monaſteriis ita florere magnus ille Baſil. optauit vt in quæſtionib. fuſius explicatis q. 32. Parentes etiã ac cognatos cõmuni nomine fore appellandos decreuerit. Idem denique habetur in dicto c. non dicatis, ibi. *Non dicatis vobis aliquid proprium.* In quæ verba Gerſon in opuſc. contra proprietarios ſic ait. *Si ergo expreſsè prohibet Auguſt. verbum proprietatis, à fortiori & factum.* Quaſi dicat: ſi enim aliquid proprium appellare monachis prohibetur, quanto magis illud habere aut retinere. Quare in prædictis verbis vtrumque horum prohibetur, & poſſidere aliquid proprium, & proprium aliquid habere, licet illud tanquam intrinſecum voto paupertatis præſupponatur, hoc vero tanquam vtile ad eius obſeruationem commendetur. Quæ vero ratio ſit cur tam ſeriò ac ſtrictè monachis omnis proprietas interdicatur, colligere licet ex his, quæ priori parte huius operis adduximus. vbi incommóda quæ ex poſſeſſione ſiue proprietate temporalium bonorum oriuntur. Et qua etiám ratione ſint impedimenta ad perfectionem comparandam, retulimus, & conſtabit amplius ex his, quæ ſeq. c. dicemus. Sed reſtat examinandum an proprium aliquid appellare ſit peccatum. Nauarr. dict. c. non dicatis n. 1. tunc hoc exiſtimat eſſe peccatum, quando quis non ſolum voce, ſed re appellaret, & crederet ſibi aliquid proprium; minimè verò peccatum cenſet ſi quis ſibi rem vſui à Prælato conceſſam propriam appellet. Alij vero Canoniſtæ vt ſunt Archidiaconus, Cardinalis, & Alexand. in commentariis dicti c. Non dicatis, & alij expoſitores reg. D. Aug. ſentiunt religioſum peccare, ſaltem venialiter, qui abſolute libros, cellam, veſtes, aut quid aliud proprium appellat. Quod etiam nobis videtur neceſſariò affirmandum in noſtra religione. Quia cum noſtra reg. id clare præcipiat: & hæc obliget ad peccatum veniale, non video qua ratione ij poſſint excuſari, niſi ignorantia, aut inconſideratione faciant.

In

In aliis verò prædicta obligatio ceſſat, quo ad modum loquendi, licet quoad rem in omnibus religionibus æqualis ſit obligatio.

CAPVT II.

De malitia peccati proprietatis, & de pœnis tam a Iure, quàm a Patribus impoſitis proprietariis.

VT huius peccati grauitas æqua lance ponderetur, malitiam eius conſiderare oportebit. Et imprimis ſi naturam huius vitij ſpectes, communis omnium doctorum conſenſus tenet ipſum eſſe ex genere ſuo mortale. Deinde ad ſpecificas malitias deſcendo, multæ in eo reperiuntur, quæ grauitatem eius clare demonſtrant. Cum autem peccatum hoc aperte pugnet cum voto paupertatis, manifeſtum eſt, ſacrilegij malitiam in ipſo inueniri, nam cum voto paupertatis religioſus à ſe omnia bona abdicauerit, ac in perpetuum reiecerit, ſi poſtea ea reaſſumat, ac ſibi approprietur, ſacrilegium hac proprietate committet. Quæ 1. & eſſentialis eſt in hoc peccato rario, vt ſup. c. 8. diximus.

Præter hanc ſacrilegij malitiam reperitur alia, nempe peccati inobedientiæ ratione præcepti allati in c. Cum ad monaſter. De ſtatu monachorum. Nam, cum materia huius voti ex ſe non cadat ſub obedientiæ voto, vt ſup. c. 5. diximus, certum eſt quod ſi nouum præceptum obedientiæ ei ſuperaddatur; eius tranſgreſſorem inobedientiæ reum conſtituet.

3. Huic malitiæ alia, quæ iuſtitiæ contraria eſt, ſæpe annectitur, quia ſæpe proprietatis vitium, cum furto coniunctum inuenitur. Vnde antiqui Patres peccatum hoc proprietatis furtum nominarunt. Aguſt. in ſua reg. *Quod ſi aliquis rem ſibi collatam celauerit, furti iudicio condemnetur.* & cõſentiunt Baſil. in conſtitutionib. monaſticis c. vlt *Furtum eſt*, ait, *priuata poſſeſſio.* Hugo Victorin. in expoſitione reg. S. Aug. & Bonau. 2. parte ſpeculi c. 4. ex quibus idem ſumpſerunt poſteriores. dd. Corduba in ſumma Hiſpana q. 109. & Nauarr. l. 3. de reſtitut. c. 1. n. 171. qui expreſſè docent votum paupertatis duplicem habere malitiam; alteram furti: alteram contra votum. Ratio eſt quia furtum nihil aliud eſt, quã contrectatio rei alienæ inuito Domino, vnde cum religioſus rem monaſterij dans, commutans aut vendens, aut alio quouis modo monaſterium illa priuans, rem non propriam contra Prælati, & monaſterij voluntatem contrectet, manifeſtum eſt illum furti vitio maculari. Idem dicendum eſt de monacho, qui rem acceptam ab alio occultè retinet, cum illius Dominium in monaſterium ipſo iure transferatur. Secundum id quod in c. in preſentia de probationib. dicitur. *Quicquid monachus acquirit, monaſterio acquirit.* Vnde ſi contra voluntatem Prælati aliquid occulte retinet, furti arguendus eſt. maximè quia cùm per obedientiæ votum ſe & ſua monaſterio tradiderit; contra iuſtitiam facit. ſi aliquid ignorante monaſterio poſſideat. Nõ aliter ac ſeruus vel Filiusfam. qui vſurpat ſibi bona Domino aut patre inuito, Fateor hanc malitiam iniuſtitiæ aliquando in hoc peccato non reperiri, cum fieri poſſit vt quis actum proprietatis exerceat ſine hoc quod furtum committat. Vt ſi religioſus intra monaſterium rem notabilẽ ſuis vſib. deputatam, alteri eiuſdem monaſterij donaret contra voluntatem Prælati. Tunc cum nulla monaſterij bonis iniuria inferatur, furtum non eſt, tum etiam quia ratio eſſentialis voti paupertatis non includit illam iniuſtitiæ circunſtantiam, ſed illa ex vi voti obedientiæ oritur. Nam aliud eſt non retinere aliquid eorum bonorum, quæ quis alteri acquirit, quod ratio-

ne obedientiæ monachis competit, aliud verò nihil proprium ratione voti emiſſi poſſidere. Quod ex ſe nullam includit iniuſtitiæ rationem, vt ſup. latius ſcripſimus, quamuis rariſſime proprietatis peccatum ſine iniuſtitiæ circumſtantia inueniatur.

Tertio aliam ſacrilegij malitiam ab illa ſpecie ſacrilegij ſuprà relati, ſpecie diſtinctam in præſenti poſſumus ſpeculari. Cum enim res monaſterio oblatas tanquam Deo conſecratas patres reputauerint. Et ſacræ rei furtum ſpeciali modo religioni aduerſetur ab illo diſtincto quo votum proprium contra fidem Deo debitâ frangitur inde eſt, quod rem monaſterio dicatam, inuito Domino alienare (quod proprietarij faciunt) ſpecialem ſacrilegij malitiam contineat. Quod autem res monaſterio oblatas vt ſacras Patres fuerint venerati, teſtis eſt Baſil. in quæſt. breuior. quæſt. 143. vbi curam, quam de his rebus oporteat habere religioſos, ponderans dicit debere eſſe *tanquam rei Deo deuotæ, & dicatæ*, & addit ſeq. 4. *illum qui rebus monaſterij malè vtitur, ſacrilegum exiſtimari omnium Deo nuncupatorum, & dedicatorum.* Teſtis etiam eſt Caſſian. lib. 4. inſtitut. cap. 19. vbi ſolicitudinem antiquorum monachorum in rebus monaſterij tractandis valdè exaggerans dicit *vtenſilia ac vaſa tanta ſolicitudine, curaque cuſtodiunt, nequid ex eis diminuatur, vel pereat, vt credant ſe etiam pro minimis quibuſque vaſis, tanquam pro ſacroſ. rationem non ſolum diſpenſatori præſenti, ſed etiam Domino reddituros.* Et ſeq. c. ſubiungit. *Non ſolum ipſos non eſſe ſuos, ſed etiam omnia quæ ſua ſunt, credant Domino conſecrata, Propter quod ſi quid fuerit monaſterio ſemel illatum, vt ſacroſanctum cum omni decernunt reuerentia debere tractari.* Subſcribunt Benedict. in ſua reg. c. 21. *Cunctam* inquit *ſubſtantiam ac ſi altaris vaſa conſpiciunt.* Auguſt. reg. 1. clericis tradita. *Non poterit ſibi retinere quod per pactum ad omnes pertinet, & Deo vtique conſecratum eſt.* Chryſoſt. hom. 12. in act. Apoſt. de peccato Ananiæ & Saph. tractans ſubiungit. *Cur igitur ea ſacra feciſti, & poſtea accepiſti?* & non obſcure indicat D. Th. 2. 2. q. 99. ar. 3. & collig. ex cap. qui rapit, & c. quiſquis contumax, & c. quiſquis inuentus 16. q. 4.

Ex his quaſi à priori manet huius peccati grauitas explicata. Nunc vero à poſteriori poterit dupliciter declarari. 1. ex effectibus, qui ex hoc vitio dimanant, qui non parum malitiam eius augent. Hos autem eleganter explicuit Aug. in ſerm. quodam ad Sabianum monachum, vbi multorum peccatorum, radicem hoc vitium nominat. *De radice* ait *proprietatis, gignuntur vitia hæc. Inobedientia, ſuperbia, auaritia, & contumelia, vana gloria, extollentia, voracitas, mendacium, atque luxuria.* Et alia plura mala, quæ proprietatem conſequuntur, eleganter explicuit Dyonifius Carthuſ. de reformatione clauſtralium art. 16. Et de reform. monialium ar. 5. his verbis *viri enim prudẽtes, & ſancti religionum inſtitutores ex proprietate, ſeu peculio multa peccata prouenire didicerunt vt contumaciam, ſuperbiam contentionem, factionem, auaritiam, inanem gloriam, inuidiam, mendacium luxuriam, occupationẽ infructuoſam, curam ſuperuacaneam, diſſolutionem, variam mentis diſtractionem, acediam, negligentemq́. diuini officij perſolutionem.* Hæc & alia ibi Carth. Propter quæ nequiſſimum vitium proprietatem appellat Benedict. in ſua regula c. 33. Vbi Cardinalis Turrecrem. aduuertit propterea peſſimũ vitium à S. Bened. eſſe nominatum, quia peſſimos reddit, quos illo maculari contigerit. vitium inquit hoc non ſimpliciter vitium, ſed nequiſſimum appellat, id eſt peſſimũ; in quo cognoſcitur, quod nequiſſimus eſt monachus, qui habet vel habere proprium deſiderat. Caſſian. lib. 7. de Cœnobiorum inſtitut. per multa cap. huius peccati effectus

latè proſequitur. Et imprimis de philargiæ, hoc eſt, proprietatis morbo capite 6. differens. *Quamobrem*, inquit, *nulli vilis deſpe-ctuſque videatur hic morbus, qui ſicut poteſt perfacilè declinari, ita ſi quemquam poſſederit, ad ſanitatis remedia vix peruenire conced t. Receptaculum namque eſt vitiorum, malorumque omnium radix & inextricabilis nequitiæ fomes efficitur, dicente Apoſtolo radix omnium malorum eſt cupiditas. Hæc Caſſian.* Qui deinde c. 7. & ſeq. vitia ex hoc fomite pullulantia in ſpecie deſcribit, vbi tanquam ex vberrimo fonte periuriâ, mendacia, furta, iracundiam, infidelitatem oriri, Ac deniq; cum Apoſtolo, qui 1. ad Timoth. 6. huius morbi noxia venena perſpiciens, non ſolum illum eſſe radicem omnium malorum, verum etiam ſeruitutem idolorum pronuntiat. Cernat igitur monachus ad quantam labem rabies hæc per gradus ſingulos creſcat, vt etiam idolorum ſeruitus Apoſtoli voce pronuntietur Addit quoque Caſſian. hoc vitium, virtutum omnium profectus impedire, dum c. 8. ait *Nullam deinceps humilitatis, nullam charitatis, nullam obedientiæ, non dicam virtutem, ſed ne vmbram quidem virtutis retinere contentus, id eſt, qui hoc morbo laborat, indignatur ad omnia, & ad ſinguli opera murmurat atque ſuſpirat, nullique iam reuerentia reſeruata velut equus duriſſimus ad præcipitium fertur infrenus. Nec victu quotidiano, nec ſolito indumento contentus, non ſe diutius hæc toleraturum eſſe teſtatur.* Hæc Caſſ. ac denique ipſo Caſſiano teſte, eò monachum hæc rabies pertrahit, vt ſuæ profeſſionis deſertorem efficiat. Quod & Paul. confirmat in conſtitut. monaſticis c. 35. his verbis· *Porro incommodum quod ex iſtiuſmodi poſſeſſione naſcitur, vlterius progreditur. Etenim qui propriũ aliquid habere ſtudet, is ſine dubio nihil aliud quàm disiunctionẽ & defectionẽ à cæteris meditatur.* Et infra. *Liceat mihi, quæſo per vos aliquantulum loqui audacter quod ſentio, alter Iudas efficitur, nempe quia furto exorditur (furtũ eſt enim priuata poſſeſsio) & in proditionem de nat, quando vt ille Dominum, ſic iſte etiam veritatis verbum prodit.* Hæc & alia Baſil. ibi.

2. Ex pœnis proprietariis impoſitis poterit hoc ipſum plenius oſtendi, & vt à grauiori incipiamus, multi ex Canoniſt. tenent religioſum hoc vitio maculatũ excommunicationẽ ipſo facto incurrere ita tenet Felin. in c. cum. M. de conſtitut. n. 26. & quod hæc ſit Canoniſt. opinio in c. Cũ ad monaſteriũ, de ſtatu monachorũ reg. docet Spinus in ſpec. teſtã. reg. 12. principali n. 15. Quia tamen ſine textu expreſſo loquuntur veriorem exiſtimo Theolog. ſententiam contrariũ affirmantem; quamuis in aliquibus concil. hæc pœna excommunicationis contra proprietarios ſtatuta inueniatur, vt patet ex Concil. Colonienſ. ſub Conrard. Archiepiſ. Anno 1260 celebrato, vbi tt. de monachis, & eorum conuerſatione, & vita c. 11. ſtatuitur quod Abbates excommunicationis ſententiam ſemel in anno ſcilicet ſabbatho proximo ante Dominicam, Lætare, contra proprietarios ſolemniter in cap. publicent. Idem præcipitur in Concil. Colon. ſub Henrico Archiepiſcopo Anno 1310 celebrato c. 28. tt. de monachis, & monialib. Et Syphridus Archiepiſcopus Colonien. in quibuſdam ſtatutis poſtea authoritate Apoſtolica confirmatis à Nicolao Cuſſano Card. in concil. Prouinciali Colon. celebrato Anno. 1452. ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ, præcipit, vt monachi proprium non habeant. Horum concil. decret. meminit Trull. lib. 1. de ordine canonic. regular. c. 23. & ſimile ſtatutum inuenitur apud Carthuſienſes in noua collect. ſtatutor. c. 19. n. 10. Et fortè Felinus & alij occaſionem opinandi ſumpſerunt ex aliquo prædictor. concil. prouincialium vel ex illis verb. prædict c. monachi *à communione remoueatur altaris* Deinde ex

S. ſcript. grauia colliguntur flagella quibus Deus hoc morbo laborantes mulctarit, quæ refert Caſſ. l. 7. de inſtitut. cœnob. c. 14. *Giezi*, inquit *ea quæ ne antea quidem poſſederat; volens acquirere, non modo gratiam prophetiæ non meruit poſſidere, quam per ſucceſſionem velut hæreditariam à ſuo habuit magiſtro ſuſcipere: verum etiam è contrario æterna lepra S. Eliſiæ maledictione perfunditur. Iudas autem volens reaſſumere pecunias, quas anteà Chriſtum ſecutus abiecerat, non ſolum ad proditionem domini lapſus Apoſtolatus perdidit gradum, ſed etiam vitam ipſam communi exitu finire non meruit, eamque violentâ morte concluſit. Ananias verò & Saph. ſeruantes partem quandam ex his, quæ poſſederant Apoſtolico ore morte mulctantur.* Et præter Caſſ. peccatum Ananiæ & Saphiræ fuiſſe proprietatis docuit concil. Aquuſgranenſe c. 21. & communiter conſentiunt patres Chryſoſt. hom. 10. in. act. Apoſtolorum, Hyron. cap. 19. in Matth. & epiſt. 8. ad Demetriadem. Benedict. in reg. cap. 57. Baſil. ſerm. 1. De inſtitut. monachorum, Auguſt. ſerm. 25. De verb. Apoſtol. Greg. lib. 1. Epiſt. 33. ad Venantium. Fulgent. in epiſtola de debito coniugali cap. 8. & alij multi capite 5. act. Apoſt. explicantes.

Præterea Lateranen. concil. ſub Alex. 3. celebratum. 1. parte cap. 10. de religioſo, qui proprietarius fuerit in hora mortis inuentus, loquens, pro illo oblationem fieri prohibet, his verbis. *Si religioſus peculium habuerit, niſi ei ab Abbate pro adminiſtratione fuerit permiſſum, à communione remoueatur altaris, & qui in extremis cum peculio inuentus fuerit, neque oblatio pro eo fiat, neque inter fratres ſepulturam recipiat. Abbas etiam qui iſta diligenter nō curauerit, officij ſui iacturam ſe nouerit incurſurum.* Quæ pœna ſtabilita eſt in ca. Cum ad monaſterium, de ſtatu monachor. vbi eiuſdem concil. verb. referuntur, & additur. *Cum ipſa proprietate in ſterquilinio extra monaſterium ſepeliatur, & ſi in ſacco fuerit ſepultus, exhumetur ſi ſine ſcandalo fieri poteſt, & in ſterquilinio ſepeliatur.* Idemque faciendum præcipit Clemens 3. in c. ſuper quoddam eodem tt. & in c. monachi, citaro, idē ſtatuitur his verb. *Et qui in extremis cum peculio inuentus fuerit, nec oblatio pro eo fiat, nec inter fratres ſepulturam accipiat.* D. Hyeron. ad Euſt. de virginit. ſeru. ep. 22. refert antiquos PP. eremiq; cultores monach. quendā in hora mortis certam pecuniæ partē poſſidentem inuenientes in ſterquilinio ſepeliſſe. verba Hyer. hæc ſūt *Quidam ex fratribus parcior, quam auarior, neſciēs triginta denarius Dominum venditum, centum ſolidos, quos lina texendo acquiſierat moriēns dereliquit. Initum eſt inter monachos conſilium (nam in eodē loco circiter quinque millia diuiſis cellulis habitabant) quid facto opus eſſet: alij pauperibus diſtribuendos eſſe dicebant, alij dandos eccleſiæ nonnulli parentibus remittendos. Marcus verò, & Pambo, & Iſidorus & cæteri, quos Patres vocabant S. in eis loquente Spiritu decreuerunt fodiendos eſſe cum eo; dicentes. Pecunia tua tecum ſit in perditionem. Nec hoc crudeliter quiſquam eſſe factū putet. Tantus cunctos per totā Ægyptum terror inuaſit, vt vnum ſolidū dimiſiſſe ſit criminis.* Hæc Hyron. Idē ſtatuit faciendum Aug. ſerm. 5. ad fratres in eremo, qui eadē mulctari pœna inuento quodā proprietario mandauit. *Ligate igitur manus cadaueris eius, ponentes in panno ligatos centum, & vndecim ſiclos, quos in pariete cellulæ retinebat flentes & dicentes. Pecunia tua tecū ſit in perditionē: Nō enim licet nobis ſeruis Dei eā collocare vel ponere in victu, vel veſtitu, vel in opere monaſt. quia pretium dānationis eſt.* Et tandē idē ſe feciſſe refert Greg. l. 4. dial. c. 55. (quē citat Innoc. PP. c. cū ad monaſt. qui cū deprehendiſſet monac. ad extremū vitæ 3. aureos abſconditos retinent. in ſterquilinio iuſſit ſepeliri. *Quod mox* inquit *vt mihi nuntiatū eſt (verb. ſūt Greg.) tantum malum de fratre, qui nobiſcum communiter vixerat, æqua-*

nimiter ferre non valui. Tunc nimio mærore percuſſus cogitare cœpi, vel quid ad purgationem morientis facerem, vel ad exemplum viuentibus fratribus prouiderem. Præpoſito igitur monaſterij accerſito ad me dixi. vide vt nullus ex fratribus ſe ad eum morientem iungat, nec ſermonem conſolationis ex cuiuſlibet eorum ore percipiat. Cum vero mortuus fuerit, corpus illius cùm fratrum corporibus non ponatur, ſed in ſterquilinio foſſam facite, & in eam corpus eius proijcite, ibiq; ſuper eum tres aureos quos reliquit iactate, omnes ſimul clamantes. Pecunia tua tecum ſit in perditionem. Et infra addit, hoc exemplo fuiſſe cæteros commotos, atque perterritos. Cœperunt, inquit, *ſinguli extrema quæque vilia & quæ eis habere regulariter ſemper licuerat ad medium proferre, vehemēterque formidare, ne quid apud ſe eſſet vnde reprehendi potuiſſent.* Hactenus Gregorius. Id verò quod in hac grauiſſima pœna à D. Gregorio inflicta magis lectorem mouere debet illud eſt quod ipſe Gregorius fatetur, monachum illum ante mortem de culpa ſua anxiè pœnituiſſe, ait enim. *Qui protinus de reatu ſuo vehementer ingemuit, atque in ipſa ſua triſtitia de corpore exiuit.* Imò poſt mortem orationibus fratrum & hoſtijs adiutum in cœlum euolâſſe S. Gregorius ibidem confitetur; & tamen nequiſſimum illud (S. Gregorio iudicante) vitium ſeueriori pœnâ purgauit. Hæc tamen grauiſſima pœna adhuc viget, & nullo iure derogata inuenitur, atque adeo practicè obſeruanda eſt in religionibus ſeruariq; apud Carth. docet Nauar. conſil. 75. de Regular. vbi ait in hac religione ſtatuto caueri vt monachi cum proprietate duodecim denariorum defuncti non ſepeliantur in cemeterio, & ſepulti exhumentur. Quamuis in nouâ ſtatut. collectione ſimilem pœnam non inueniam. Item etiam expreſſe habetur in cōſtitutionibus Minorum, vt conſtat ex ca. 5. de correptione delinquentium, Et in conſtitutionib. Ciſtercienſ. cap 33.

His omnibus pœnis, quæ grauiſſimæ ſunt, addit concil. Trid. ſeſſ. 25. c. 2. de reformat. regularium proprietarium, priuat. vocis actiuæ, & paſſiuæ biennio fore mulctandum & inſuper ſecundum Regulas & conſtitutiones vniuſcuiuſque ordinis puniendum. Quibus in noſtris conſtitutionibus additur pœna carceris duorum menſium, imò expulſionis ab ordine ſi correptus noluerit emendari, vt in ſpecie conceſſum eſt à Sixto 5. & Greg 13. ac Clem. 8. Quod certè anteà in prædicto c. Cum ad monaſterium ſancitum eſſe patet, dum dicitur. *Si verò poſt hoc proprietatem aliquam fuerit deprehenſus habere regulari monitione præmiſſa de monaſterio expellatur, nec recipiatur vlterius, niſi pœniteat ſecundum monaſticam diſciplinam.* hæc Innocent. ibi. Hæ ſunt horribiles pœnæ à iure proprietarijs indictæ. *Pertimeſcamus ergo* (vt Caſſian. l. 7. c. 30. loquitur) *damnationem Ananiæ & Saphiræ memoriter retinentes aliquid ex his reſeruare quæ renuntiantes penitus abdicare deuouimus. Giezi quoque pertimeſcamus exemplum, qui ob phylargiæ culpam æternæ ſupplicio lepræ mulctatur. Et aliquid ex his, quæ nec ante poſſedimus, caueamus acquirere. Nec non etiam Iudæ vel meritum vel exitum formidantes quidquam pecuniæ reaſſumere, quam ſemel à nobis abjecimus totâ virtute vitemus. Super hæc omnia conſiderantes conditionem fragilis, incertaque naturæ noſtræ, caueamus, ne dies Domini ſicut fur in nocte ſuperueniens maculatam vel vno obulo noſtram conſcientiam deprahendat. Qui omnes fructus noſtræ renuntiationis euacuans illud, quod in Euangelio diuiti dictum eſt, ad nos quoque faciat voce Dominicâ dirigi: Stulte, hâc nocte animam tuam expetent à te, quæ autem parasti, cuius erunt? nihilque de craſtino cogitantes nunquam nos de Cœnobij diſciplina patiamur auelli.* Hæc Caſſianus.

Qui-

Quibus adiungam aliam haud contemnendam Petri Damiani ad proprietarios admonitionem, qui in l. Apologetico de contemptu ſæculi c. 4. qui habetur apud Surium 7. tom. poſtquam proprietariorum peccatum Ananiæ & Saphiræ maius eſſe monſtrauit, ſic ait: *Quapropter ò Monache vis in tuo cucullo recondere Chriſtum; excute prius nummum, neq; enim in vno receptaculo congruè sociatur: nam ſi vtrumque ſimul incluſeris. alterum ſine altero poſſeſſor vacuus inuenies. Quanto quippe in egenis mundi lucris copioſior fueris, tanto à veris diuitijs ærumnoſius inaneſcis. Nummus ergo ſi eſt, in aliena protinus iura concedat, vt vacuam pectoris tui arcam Chriſtus inueniat. Magnus nempe hoſpes in diuerſorij tui quærit anguſta deſcendere, atque idcirco ſolus vult, & ſine conſortibus habitare. Quē enim cœli, terræque vaſtitas capere non valet quo pacto in exiguo tui dogmatis angulo niteris illi peregrinos ad cohabitandum ſocios adhibere? cedat, cedat terrena pecunia, vbi cœleſtis theſaurus admittitur. Quæ enim ſocietas luci ad tenebras? quæ conuentio Dei ad mammonam iniquitatis? Abijciatur ergò pecunia ærugini, tineæque & furtis obnoxia, vacet exedra cordis, quæ cœleſti mercimonio poſſit impleri: nolite* inquit, *theſaurizare theſauros in terra, vbi ærugo, & tinea demolitur, & vbi fures effodiunt, & furantur.* Et paulò pòſt ait. *Pudeat ergo te ò miles Chriſti peritura in hoc ſæculo facultate diteſcere, ne in futuro cogaris nudus, & inops perpetuò mēdicare. In talis quippe militiæ arma iuraſti, quæ nudos, & agiles expetit bellatores, onuſtos autem atque in Deo ſegnes à caſtrorum excubijs donatiui arcet immunes. Abiurat illa militia ſarcinis prægrauatum, & ante tempus ſubrogat expeditum. Non licet illic marſupia pendere nummorum, vbi thecæ tantummodo vibrantiū cernuntur armorum. In bellicoſa ſcilicet acie inerti pecuniæ non tutò ſeruitur, vbi conſtipatis cuneis aſſidua dimicatione confligitur Non ille ſolidorum ſummam ſecurius enumerat, qui circumfuſa hoſtium multitudine telorum miſſilia indeſinenter expectat. Sæpè namque in talibus dum talentum metalli cuiuſlibet trutinatur improuiſa veniens occulti hoſtis ſagitta ſtomacho librantis infigitur. Sicque fit vt qui ſolus ſibimet ſine rei familiaris adminiculo minimè videbatur poſſe ſufficere, tam ſe & ſua repentino caſu lugeat irrecuperabiliter amiſiſſe. Et qui pauper cum Chriſto in libertate dedignatus eſt viuere, diues abſque illo ſed ſeruus pecuniæ compellitur damnabiliter interire.* Sed ab his iam ſuperſedeamus, ne moralem hanc controuerſiam ad concionatorum declamationes reducamus.

CAPVT III.

An Summus Pontifex licitè diſpenſet cum monacho in proprietate, explicato in ea re, Innocent. III. reſponſo in dicto ca. Cum ad monaſterium.

CVM proprietate carere eſſentiale ſit ſtatui religionis (id enim importat ex natura ſua paupertatis votum vt ſup. parte 1. demonſtrauimus idque ita annexum eſt monachatus profeſſioni; vt Innoc. 3. in capite. Cum ad monaſterium, de ſtatu monachorum conſtanter affirmauerit, Summum eccleſiæ paſtorem non poſſe monachis ad proprietatem habendam licentiam indulgere, dum ait. Quia abdicatio proprietatis ſicut & cuſtodia caſtitatis, adeo annexa eſt reg. monachali, vt nec contra eam ſummus Pontifex poſsit licentiam indulgere) merito in dubium vertitur; an Summus Pontifex poſſit cum Monacho ſu-

per habenda proprietate diſpenſare.

Controuerſia hæc eadem eſt cum illa quam (licet breuiter) attigimus 4. parte cap. 7. nempe an poſſit Pontifex cum monacho in ſolemni voto diſpenſare; eadem enim eſt vtriuſque rei difficultas, ac proinde idem vtrobiq; eſt decidendi, ac ſoluendi modus. Quare omiſſis contrarijs illis ſententijs (pro vtraque enim parte graues militant authores, quorum claſſes, & nomina referuntur inter iuniores Can. Carol. Tapus in authent. ingreſſi verbo dedicant Deo, & Petrus Dominicus Magdalenus in l. de nu. teſtium 3. parte. cap. 1. nu. 49. & inter Theolog. P. Sanchæ tom. 2. de matri. diſp. 25. lib. 7.) ſolum id quod ad paupertatis votum attinet breuiter pertractabimus.

Nauarrus comment. 1. de regul. num. 17. & de reddit. Eccleſ. mon. 9. num. & ibidem q. 3. 11. affirmat ſummũ Pontifi. diſpenſare poſſe in voto caſtitatis, non tamen in voto paupertatis, non quia ſummus Pont. id præſtare non poſſit, ſi aliqua iuſta cauſa occurreret, tamen quia talis nulla occurrere poteſt ideo licite diſpenſare non poteſt. Nam cuilibet, ait, neceſſitati & vtilitati, cui poſſet prouidere per diſpenſationem habendi proprietatem, poteſt prouideri per conceſſionem facultatis habendi plenam adminiſtrationem bonorum, quæ ſine diſpenſatione voti competere poteſt, vt de facto competit Pontificibus Maximis de religionibus aſſumptis ad monarchiam tam eccleſiaſt. quam ſæcularẽ, quam habent, tanquam Reges Romæ, & hoc ſine vllo vero dominio, aut proprietate.

Quare hoc fundamento ductus Nauarr. abſolute aſſerit nunquam Pontif. Max. poſſe diſpenſare ſuper voto paupertatis, quia non poteſt ſe offerre aliqua iuſta cauſa in tali voto diſpenſandi.

Mihi verò imprimis certa veriorque ſententia videtur illorum qui affirmant Papam poſſe in voto ſolemni tam paupertatis, quam caſtitatis diſpenſare. Quæ opinio hodie communiter à viris doctiſſimis, grauiſſimiſque defenditur.

Et nos 1. parte dicto cap. 7. huius facultatis diſpenſandi, quæ Summo Pontif. competit, eam rationem aſſignauimus, quia etſi votorum ſolemnitas, quam in traditiune perfecta, & totali conſiſtere probauimus ſit quantum ad ſubſtantiam de iure naturali, & diuino, cum tamen hæc pendeat tanquam à conditione ſine qua non ex Eccleſiæ acceptatione (nulla enim traditio perficitur, ſi deſit eiuſmodi acceptatio) ad Eccleſ. paſtorem pertinet, qui Dei vices in hac gerit acceptatione, præſcribere leges, & circunſtantias in ea obſeruandas, tam circa ætatem, tempus, & modum, quam circa alias profitentium ceremonias. Præterea cum ex hac eccleſiæ acceptatione, & conditionibus ab ea præſcriptis pendeat voti ſolemnis ſtabilitas, Summus Pontif. traditionem illam perfectiſſimam, & perpetuam à religioſis factam ea conditione tacitâ quaſi admittere videtur, niſi Eccleſia aliud magis expedire ad maiorem eius vtilitatem, & Dei gloriam prudenter iudicauerit.

Dices: vnde colliges Eccleſiam hac tacita conditione acceptare huiuſmodi traditionem. Reſpondeo 1. id ex vſu & praxi ipſius Eccleſ. conſtare, quæ cum tempore vrgentis neceſſitatis ſoluat huiuſmodi vincula per diſpenſationem, ſignum eſt ipſam tempore acceptationis voluiſſe non abſolute, & in perpetuum acceptare, auferendo ſibi poteſtatẽ diſpenſandi.

2. Quia cum eccleſia ſit à ſpiritu ſancto edocta, & hac viâ poſſit faciliter, & prudenter prouidere multorum incommodis, & vtilitati; credendum eſt Pontif. cùm diſpenſant in huiuſmodi votis fun-

dari

dari potius in hac tacita conditione, quam alijs in iuribus non ita apertis.

Secundo mihi non placet ſententia Nauarri aſſerentis non poſſe Pontif. diſpenſare ex defectu cauſæ iuſtæ. 1. quia poteſt caſus contingere in quo iuſtiſſima offeratur Pontifici cauſa in voto paupertatis diſpenſandi. Vt ſi in aliquo regno deficiente vero ſucceſſore fideli, ac Catholico, Regnicolæ nollent monachum alias verum ſucceſſorem admittere (ſiue id iure vel iniuria fieret) niſi omnino abſolueretur à paupert. voto; ea ducti ratione; ne regnum illud eccleſiæ fieret, & ad Papam eius dominium pertineret, ad quem forſan pertinere erat neceſſe cum eligendus in Regē monachus permaneret, quia eo ipſo eccleſiæ Summoque Pontifici omnia, quæ ſibi obuenerint; acquirit, maxime cum vaſſalli pertimeſcere poſſent, ne Pōtifex poſtea vellet incorporare regnum eccleſiæ. Neque exacuat difficultatem quod Pontifex concederet monacho plenam de regno diſponēdi facultatem, nam ſaltem, manente voto paupertatis ſemper licitum eſt ſuperiori à monacho, quidquid antea conceſſerit, vendicare. Et quidquid pro ſoluenda hac ratione excogitet Nauarrus, nunquam id poterit inconueniens effugere, ac ex conſequenti ſi ex promotione monachi ad regnum communis eccleſiæ vtilitas ſequeretur, non video iuſtiorem aliquam cauſam, vt Pontifex poſſet iure diſpenſare. Secundo quia Nauar. concedit Summum Pontif. diſpēſantem in caſtitatis voto facere de Religioſo non religioſum, ergo tunc diſpenſat etiam in voto paupertatis: Alienum enim à ratione videtur nō religioſum ad paupertatem obligare vel religioſum cum paupertate ſola concedere.

Nec obſtat text. in dict. c. cum ad monaſterium, nam non incongruè reſponſum illud Innocent. intelligi poteſt, non de ſummo Ponr. i. de Papa, ſed de Epiſcopo. Pro cuius expoſitione illud obſeruare par erit, monachos olim, & monaſteria in poteſtate fuiſſe Epiſcoporum, vt habetur in concil. Calcedonenſi. can. 4. & refertur in cap. quidam 18. quæſt. 2. Et in can. 8. eiuſdem concil. eadem repetitur conſtitutio, confirmataque eſt in concil. Aurelianenſi relato in c. Abbates 18. q. 2. Imò decreto concil Nicen. can. 14. monachus nullus effici poterat, niſi impetrata licentia Epiſcopi. Et quēadmodum olim ſine Epiſcopi cōſenſu monachi in monaſterijs non recipiebantur, ſic neque eiici ab eis, niſi præmiſſa Diœceſani conſultatione; decreto concil. Meldenſ. can. 19. olim obſeruabatur. Et quantum coniici poteſt huius Epiſcopalis obedientiæ iugum tempore Innocent. 3. perdurabat. Nam in concil. Lateranen. ſub Innoc. 3. celebrato can. 12. cauetur, vt viſitatores eligerentur, qui Apoſtolica authoritate monachor. & monialium domos viſitarent; monetque ibi concil. Diœceſanos Epiſcopos, vt monaſteria ſibi ſubiecta ita ſtudeant reformare, vt cum ad ea prædicti viſitatores acceſſerint, plus in illis inueniant quod commendatione, quam quod correctione ſit dignum.

Obſeruandum præterea eſt in Europa, & Aſia Epiſcopos olim Sūmos ſacerdotes, ſummoſque Pontific. apud antiquos Patres fuiſſe nuncupatos. Breuiter id Romanorum Pontificum, concil. & ſſ. Patrum authoritate comprobatur Anacletus Papa in epiſtola 2. ad Epiſcop. Italiæ agens de Epiſcoporum accuſatione, & refertur in cap. Accuſatio q. 7. ſic ait. *Vnde liquet quod ſummi ſacerdotes*, id eſt, Epiſcopi, *à Deo ſint iudicandi, non ab humanis, aut praua vita hominibus lacerandi.* Et infra: *Summorum ſacerdotum ſibi Dominus iudicium reſeruauit.* Cornelius Papa relatus in capit. ſacrament. ſecundo, quæſtio. 5. Et Euſebius Papa adductus à Gratiano in capit. manus quoque, de conſecratione, diſtinctione quinta

idem expreſſis verbis teſtantur: & quod maius eſt Melchiades in epiſtola ad Hiſpanos Epiſcopos, illos ſummos Pontifices appellat dum ait. *De his verò ſuper quibus rogaſtis vos informari id eſt vtrum maius ſit ſacramentum manus impoſitionis Epiſcoporum, aut Baptiſma: ſcitote vtrumque magnum eſſe ſacramentum & ſicut vnum maioribus id eſt ſummis Pontificibus accommodatum. Ita* &c. Zozimus præterea Pontifex in epiſtola 1. ad Eſſichium Solonitanum Epiſcop. Cum ageret de tempore quod ſingulis clericorum gradibus erat definitum, poſtquam de lectoribus,ſubdiaconis, & Diaconis egerat,ſic ait.*Exinde ſuffragantibus ſtipendiis ad presbyterij Sacerdotium poterit promoueri, de quo loco ſi eo illum exactior ad bonos mores vita perduxerit ſummum Pontificatum ſperare debebit*, id eſt Epiſcopatum. Idem perſpicue ex concil. Agatenſ. 2. can. 25. colligitur. *Si Epiſcopus ait metropolitanus ad comprouinciales Epiſcopos epiſtolas direxerit, in quibus eos aut ad ordinationem Summi Pontif. aut ad Synodum inuitet, poſtpoſitis omnibus excepta graui infirmitate corporis, ad præceptione regia ad conſtitutam diem adeſſe non differant.* Et ibi ordinationem ſummi Pontif. Epiſcopi ordinationem intelligunt Patres, non Pontifi. Romanum vt nonnullis placuit, Gallos enim Epiſcopos in ciuitate Agatha Galliæ Narbonēſis ad eligendum Romanum Pontif. conueniſſe quis dicat? Et denique Iſidorus l. 7. Etymologiarum, c. 12. cum multa doceret de Epiſcopis *Pontifex ait, Princeps ſacerdotum eſt, quaſi via ſequentium & ipſe ſummus ſacerdos, ipſe & Pontif. maximus nuncupatur. Ipſe enim efficit ſacerdotes atque leuitas, ipſe omnes ordines eccleſiaſticos diſponit.* Ex quibus doctiſſimus quidam Neothericus in confirmatione conſil. Illyberritani l. 2. c. 30. colligit illa verba prædicti cap. Cum ad monaſterium, *cum ſuper habenda proprietate nec ſummus Pontif. poſſit diſpenſare*, intelligenda eſſe de Epiſcopo, non verò de ſummo Pontif.

Quæ interpretatio licet grauis acutaque ſit, quia tamen à communi ſententia, & interpretatione doctorum recedit, omiſſa eâ, & aliis ſeptem huius loci expoſitionibus adductis à Medina l. 5. de ſacrorum hominum continent. maxime cap. 53. verior receptiorque interpretatio eſt Innocentium Papam in dict. ca. Cum ad monaſterium, tantum hāc facultatem cum monachis diſpenſandi Romano Pontifici denegaſſe, monachis permanentibus in ſtatu ac profeſſione monachali. Hoc enim etiam ſummo Eccleſiæ Paſtori non conceditur, proprietatem bonorum cum paupertatis voto & matrimonium cum continentia vna & ſimul coniungere. Non tamen ibi Summo Romanoque Pontifici poteſtas aufertur quo minus abdicatis monachatus regulis, abſolutiſq; à profeſſione monachis poſſit eis bonorū proprietatem, & matrimonij vſum cōcedere. Quod de facto plures Pontifices feciſſe plures hiſtoriographi ſcripſêre. Hæc interpretatio cōmunis eſt Canoniſtarum fere omnium in dicto c. cum ad monaſterium & alibi ſæpe, eamq; veram eſſe ex dicti c. contextu aperte licet inferre: quia ibi Innocentius contra Abbatē Sublacenſ. à maiori conficit argumentū hac ratione. Si ſummus Pontif. non poſſit cum monacho diſpenſare, ergo neq; Abbas. At certum eſt quod Abbas ſi in aliquo caſu poſſet cum monacho diſpenſare, fuiſſet, manente illo monacho, cum iura vinculaq; monachatus ipſe nō diſſolueret ergo in eodē ſenſu de diſpenſatione Pontificis loquitur. Quaſi dicat. Pōtifex non poteſt cum eo, qui vere monachus exiſtit, diſpenſare, ergo neq; Abbas. Tū etiam quia ibi non fuit dubitatū an Abbas poſſet monachum omnino paupertatis voti vinculo abſoluere, ſed tantum an poſſet monachis verè exiſtentibus proprietatem aliquam indulgere, quod Innocentius, eâ ductus ratione negat: Quia talem licentiam nec Summus

Pontifex poteſt concedere monachò in ſua profeſſione ſtatuque permanenti.

CAPVT IV.

An bona religioſorum ipſo iure poſt emiſſam Profeſſionem acquirantur monaſterio.

BONA Religioſorum profeſſione emiſſâ niſi ante ipſam religioſi de illis diſpoſuerint ipſo iure tranſeunt in monaſterium, ſi monaſterium ſit capax ſtabilium ſiùe immobilium bonorum. Ita cautum eſt vtroq; iure & Canonico & ciuili, vt habet c. non dicatis, ibi. *Cum huius noſtra Congregationis fratres, non ſolum facultatibus, ſed & voluntatibus proprijs in ipſa Ordinis ſuſceptione renunciauerint, & ſe per promiſſum obedientiam penitus alterũ poteſtati ſubdiderint, certum eſt eos nihil habere, poſſidere, dare vel accipere, ſine Superioris licentia debere.* Et cap. 19. quæſtio. 3. vbi ſic dicitur. *Quia ingredientibus monaſterium conuerſẽdi gratia, vlterius nulla ſit teſtandi licentia, ſed vt res eorũ eiuſdem monaſterij ſint, aperta legis definitione decretum eſt.* Idem expreſſe decernitur authent. ingreſſi. C. de ſacroſ. Eccleſijs. *Ingreſſi*(inquit)*monaſteria, ſe ſuaque dedicant Deo.* Et in alijs iuribus.

Fundantur autem huiuſmodi cõſtitutiones in eo quod in conſequẽtiam perſonæ, bona debent venire: quare ſicut perſona tranſit in ius & poteſtatem monaſterij, ita ſimul cũ illâ poſſeſſio bonorũ. Præterea quia in iure monaſterium habetur loco filij, qui iure ipſo ſuccedit in paternis bonis, vt latius priori parte huius Tractatus c. 5. & 6. ſcripſimus; & hoc ipſum rationi conſentaneum videbatur, vt optimè aduertit P. Leſſius lib. 2. de Iuſt. & iure, ca. 41. dub. 10. quia æquum non eſt vt dum quis ſe totum tradit diuino obſequio, res ſuas faciat ſeruire mũdo, & qui corpus ſuum tradit ad pœnitentiam, bona ſua relinquat ſæcularibus ad luxum. Deinde quia cum in monaſterio viuere, & ab eo alimenta monachus percipere debeat par eſt vt illi potius res eius cedant, quam alijs, quibus nihil debet, & à quibus nihil expectat. Demum quia cum ſit conſilium Chriſti vt dentur pauperibus, nullis pauperibus conuenientius dare poſſunt, quã iis, qui ſunt pauperes ſpiritu, quorum eſt regnum cœlorum, & qui poſſint recipere in æterna tabernacula quales ſunt Religioſi.

Dixi (niſi ante profeſſionem religioſus teſtamento vel alia via diſpoſuit de bonis ſuis) nam tunc bona eius, qui profitetur Religionem, debentur hæredi inſtituto, quem ante profeſſionem legitimè inſtituerat, cum diſcrimine tamen, nam ſi hæres fuerit extraneus, & religio bonorum capax non ſit, ſtatim ab emiſſâ profeſſione, ad hæredem inſtitutum bona deuoluuntur, ſi vero religio ſit bonorum capax, bona nõ debentur hæredi extraneo inſtituto, niſi ſecutâ morte naturali monachi iam profeſſi. Ita reſoluit Couarru. c. 2. n. 6. de Teſtam. Vnde ſi hæres moriatur ante teſtatorem, euaneſcit diſpoſitio, & bona ſpectabunt abſolute ad monaſteriũ, niſi aliud expreſſerit teſtator. Ita Nauar. Com. 2. de regular. nu. 54. & Couarr. loco citato num. 11.

Si vero filius inſtituatur hæres, tunc hæreditas ſtatim tradenda eſt filio, ſic Abbas, Io. Andreæ Baldus, quos citat & ſequitur Couarr. c. 2. de Teſtam. num. 12. & Nauar. vt ſup. num. 48.

Si autem is, qui profitetur, non habeat liberos vel nepotes, qui ſunt ſui & neceſſarij hæredes, ſed tantum habeat patrem, vel matrem, auum vel auiam, idem quoque ius, ſecundum probabiliorem ſententiam ſeruandum erit, quæ placuit Bart. Iaſoni in Authen. ſi qua mulier &

debet exhiberi, ſed tale quod honeſte poſſit à Monaſterio per ſe vel per alium in ſui locum ſubſtitutum præſtari, alioqui enim feudum finitur, & ad directũ dominum reuertitur; feudi tamen commoditas durat ſolum ad vitam illius Religioſi, quo defuncto deuoluitur ad hæredes proximos, quibus ex ſua inſtitutione debetur, vel ſi finitur, ad dominum directum reuertitur.

Solet etiam quæri an vſusfructus quem pater tempore profeſſionis habet in bonis aduentitiis filij-familias ratione patriæ poteſtatis monaſterio acquiratur.

Duæ ſunt inter DD. opiniones, altera negat, quia per profeſsionem Religionis ſoluitur patria poteſtas ac filius ſui iuris & poteſtatis efficitur, igitur ſibi acquiret, & non Patri, quia ius acquiſitionis fundatur vt ſæpe diximus in hac patria poteſtate & ſubiectione filii-familias ad patrem.

Altera vero ſententia tenet Vſumfructum Monaſterio acquiri.

Plurimi ſunt Authores pro hac ſententia quos refert Couarr. vt ſupra & Nauarr. Comment. 2. de Regularibus num. 38.

Mihi vero prior ſententia probabilior apparet, cum totum ius acquiſitionis ad patrem ſpectans fundetur in illa patria poteſtate, vt prima parte, cap. 5. plenius probauimus.

Quare Vſusfructus quem pater habet ex alia cauſa in quibuſcunque bonis, præterquam ex patria poteſtate, ad Monaſterium pertinet, vt tam prima, quam ſecunda ſententia fatentur.

Ex quibus infertur, filio emittente profeſſionem in Monaſterio bonorum immobilium capaci, patrem ſtatim amittere vſumfructum quem habebat in bonis aduentitiis filij, ac cum proprietate conſolidatum ad Monaſterium pertinere; quia filius per profeſſionem deſinit eſſe in patria poteſtate, quæ erat fundamentum acquiſitionis paternæ, & tranſit in obedientiam & poteſtatem Abbatis, & hanc eſſe ſententiam gloſſæ, Baldi, Pauli, Decij, Innocentij Hoſtien. Io. Andreæ & aliorum affirmat Couarru.d. c. 2. de. teſtam. licet ipſe & Nauar. com. 2. de regul. n. 38. & cum ipſis alij recentiores contrarium aſſeuerent, eo ducti argumento, quod profeſsio facta à filio, iuri Patris antea acquiſito derogare nequit. Deinde quia & ſi filius à patria poteſtate liberetur, non admitt ius, quod in bonis eius antea pater acquiſierat.

His tamen non adeo vrgemur vt à priori ſententia recedamus.

Nam ſicuti filio à Principe emancipato vel in ſeruitutem ſimul cum ſuis bonis redacto, deterior fieret conditio paterna, etiam quantum ad ius quæſitum, à fortiori idem fateri debemus, ſoluta per profeſsionem patria poteſtate. Deinde quia pater, vt in ſuperioribus diximus, habens vſumfructum in bonis aduentitiis filij amittit per profeſsionem ius ſibi antea quæſitum, quia ſus patriæ poteſtatis extinguitur, cur igitur hac ipſa patria poteſtate ſoluta per ingreſſum filij, pater non amittet vſumfructum?

Sed an filius Religionem ingreſſus, antequam profeſsionem emittat poſſit de ſuis bonis aduentitijs ad libitum diſponere adhuc viuente patre, in ipſis vſumfructũ habente, dubitari merito poteſt? In qua dubitatione primo certum eſt filium de bonis aduentitiis etiam de illis, quæ ad ipſum ſpectabant, antequam habitu Religionis indueretur, pro libito poſſe ſtatuere, quoad dominium & proprietatem illorum. De vſufructu vero, maior eſt ambigendi ratio; mihi tamen probabilior videtur illorum opinio, qui exiſtimant filium non poſſe etiam de vſufructu ſtatuere quod voluerit, quia cum non ſit ſolutus ante profeſsionem patria poteſtate, non poterit iuri paterno derogare.

Plura alia diſputant ſcriptores in capite, in præſentia, de probatio-

nibus & in authentica, Ingreſſi C. de ſacroſanctis Eccleſiis. Hæc tamen breuiter attigiſſe ſat erit.

CAPVT V.

In quo alia quæ ad hanc per monachos acquiſitionem ſpectant, ſpeciatim declarantur.

EX hac præterea generali & communi regula conſtat tam in vitiuis voluntatibus, quàm in contractibus, monachum nihil ſibi, ſed monaſterio omninò acquirere, argumento l. placet de acquir. hæred. & d. cap. in præſentia, de probation. nec poſſe ſibi ſine proprietatis vitio quicquam reſeruare. Illud tamen in contractibus exercendis ſeruandum à monachis meritò monet Nauarrus comm. 1. de regul. nu. 23. quod Religioſi etiam Canonici regulares tam habentes quàm non habentes beneficia, aut officia, ratione quorum facultatem habent emendi bona mobilia, ſeu immobilia, magnoperè cauere debent, ne comparent illa, etiamſi ſint libri vel veſtes, intendentes actu ſeu virtualiter illa quærere ſibi; quia hoc eſt peccatum mortale proprietatis.

Præterea circa prædictam regulam generalem, nempe *Monachus quidquid acquirit, monaſterio acquirit*, & pro eius intelligentia primò recolere oportet, non eſſe ita intelligendam quaſi monachus primò ſibi aliquid acquirat, hoc enim eſſe non poteſt, cum incapax ſit cuiuſcunque dominij, ſed tantum intelligi debet, quod quidquid monachus acquirit, non acquirit ſibi, ſed monaſterio, veluti inſtrumentum huius acquiſitionis, non aliter ac ſeruus reſpectu Domini.

Secundo conſtituendum eſt, ea quæ monachus acquirit quoad verum dominium & proprietatem, monaſterio vel ordini acquiri, ſi alias ſit capax dominij; quidquid in contrarium ſentiat Nauarrus in apologia quæſtio. 1. monito 24. & ſequentibus, comm. ſecundo de regular. numero tertio & de redditibus quæſtio. 3. monito 33. exiſtimans Dominium horum bonorum non acquiri monaſterio, ſed Deo ac Domino noſtro Ieſu Chriſto, adminiſtrationem verò eorum generalem, & præcipuam ſummo Pontifici, particularem verò adminiſtrationem monaſterio vel ordini, idemque cenſet de aliis eccleſiaſticis bonis. Contrariam verò ſententiam cum Adriano de reſtitut. in quæſtio. quæ incipit, pro clariori intelligentia, concluſ. quarta Caietano. 2. ſecundæ, quæſtio. 43. articul. 8. Turrecrem. lib. ſecundo Summæ capite 113. & nouiſſimè Molina de iuſtitia & iure, tomo primo, titulo 2. diſputat. 29. & diſputat. 142. veriorem exiſtimo, nempe bonorum Eccleſiaſticorum Dominium verè eſſe apud eccleſias vel monaſteria, ſi illa ſint dominij capacia, eorum verò ius adminiſtrandi apud Pontificem. Ratio eſt, quia quamuis hæc bona intuitu Chriſti à fidelibus Eccleſiis vel monaſteriis ſint collata, nihil obſtat quò minus ea, quæ prædictis eccleſiis veluti in dotem ſponſæ Chriſti, donata ſunt apud ipſas quoad verum Dominium reſideant.

Videndus eſt Molina dicta diſputatione, qui fundamenta Nauarri ſoluit; Si verò Monaſterium non ſit capax dominij, tunc Dominium eſſe apud Papam; detentionem verò & vſumfacti apud Monaſterium, præſertim ſi ſit ordinis minorum vt habetur capite exijt. §. ad hæc §. porro, §. præterea de verb. ſignif. Nam in alijs ordinibus etiam incapacibus, non

eſt

inconueniens concedere, remanere apud monaſterium verum plenumque ius ciuile adminiſtrandi.

Quartò intelligenda eſt illa regula non ſolum de acquiſitis, à monacho iam profeſſo, verum etiam de illis quæ ante profeſſionem habebat; nam hæc profeſſione ipſa transferuntur in monaſterium, vt dicitur in authent.ingreſſi;niſi aliàs monachus haberet filios legitimos, quia tunc ſeruanda eſſet authentica. Si qua mulier C. de ſacros.eccleſiis, in qua decernitur patrem non poſſe, filijs exhæredatis, eorum legitimam monaſterio dicare; cui diſpoſitioni concordat l.17. tit. 1. part.6. de quo latiùs DD. dicta authentica, ingreſſi & dicta authent. ſi qua mulier, & in. cap. in præſentia de probat. Et ne in hiſce plus æquo detineamur, ad alia circa prædictam regulam obſeruanda gradum faciamus.

Quinto aduertendum, ſæpenumerò non eſſe proprietatis peccatum nocere monaſterio in iure quærendo, quamuis in iure iam quæſito eidē nocere proprietatis vitium ſit, videlicet, non acquirere ei bona quædam quando id commodè Religioſus facere poſſet, vel impedire aliquam aliam bonorum acquiſitionem, vt docet Nauarrus comment. 2. de regul. nu.31. & 32.

Ex hac igitur regula infertur etiam ea quæ Monachus proprio labore & induſtria acquirit, monaſterio acquirere; vnde ea non poteſt ſibi appropriare ſine peccato: hinc, qui notabilis pretij imaginem ſine licētia ſibi pingeret aut Codices ex ceptorios, ad prædicandum vel ſtudendum ſcriberet, proprietarius eſſet iudicandus. Ita traditione Patrum firmatur. Auguſtinus ſerm.1.ad fratres in eremo. *Nemo ex opere ſuo ſibi aliquid approprięt, apoſtolicam enim vitam optamus viuere: Si quis autem cōtra fecerit, furti iudicio condemnetur.* Et in reg. 1. c. 27. *Ita ſanè vt nullus ſibi aliquid operetur, ſed omnia opera veſtra in vnum fiant.* Quapropter (vt ex cap. 2. præcedenti conſtat) religioſum quendam, quem certam ſui laboris partem occultaſſe idem Auguſtinus inuenerat, poſt mortem fecit ſacra ſepultura priuari. Idemque Egypti Patres feciſſe refert Hyeronimus loco ibi citato. Cum Aug. ſentit Baſilius in quæſt. fuſius expli. quæſt. 41. in hæc verba. *Cui enim ſemel viſum eſt neque manuū ſuarum Dominum eſſe, ſed alteri actionem ſuā gubernandam commiſit, quomodo talis conſentanea fecerit, ſi in artis inſtrumentis authoritatem quærat?*

Vnde Caſſianus li. 4. c. 14. Benedictus in reg. c. 57. Bonau. in ſpec. diſcipl. 1. parte. cap. 4. Nauar. c. nō dicatis. nu. 40. verſ. dixi etiam, prope finem. Turrecremata eodem cap. art. 5. inter proprietatis actus numerant ſibi ex proprio labore aliquid ſine tacita vel expreſſa Prælati licētia vſurpare; ratio eſt quia omnis religioſorum labor in conuentus cedit vtilitatem, & quiquid monachus acquirit, monaſterio acquirit, ideoq; ex labore ſuo non poteſt licitè notabilem ſibi quantitatē applicare, hoc enim faciendo, furtum committeret. Et confirmatur primo, quia religioſus (vt affirmat Nauar. de reddit. q. 1. mon. 12. & Nauarra de reſtit. lib. 3. ca.1. num. 218.) ratione voti magis eſt dominij incapax, quā ſeruus; ſed ſeruus ex his, quæ proprio labore acquirit, non pōteſt ſibi ſine peccato notabilē aſſumere quantitatem, igitur nec religioſus. Confirmatur ſecūdo, quia ſi ex labore ſuo Religioſus quod vellet aſſumere, ſequeretur poſſe illum ſine Prælati licentia magnam ſupellectilem, resque valde pretioſas ſuo labore effectas aut comparatas poſſidere, imò & contingeret ſæpè ditiores eſſe religioſos alijs ſæcularibus.

Aduertendum tamen eſt, in multis eorum, quæ proprio labore & induſtria religioſi acquirunt, facilitet poſſe prælati voluntatem in ſuum fauorem interpretari, maximè ſi in illa religione probabiliter licentia tacita in ſimilibus rebus præſumatur, v. g. ſi Codices ex-

conquirantur, ea tamen acquirens iuſte poſſidet, vt ſunt bona meretricum &c. & ea quæ moniali ob hanc etiam turpem cauſam darentur, & de his nulla poteſt eſſe dubitatio quin ad monaſterium pertineant; & in hoc ſenſu accipienda eſt 2. ſententia; alia vero ſunt bona quæ illicite & acquiruntur & poſſidentur vtſi religioſus vſura vel furto rem compararet, in quo ſenſu vera eſt prima ſententia, qua diſtinctione vti etiam oportet in his quæ iniuſtè a ſeruo vel filio-familias acquiruntur.

CAPVT VI.

An ſi fiat donatio Monacho, vel relinquatur ipſi legatum eâ conditione vt nihil monaſterio acquiratur, teneat huiuſmodi legatum aut donatio.

Hanc dubitationem mouit Abbas Panorm 2. parte conſil. 44. & in c. monachi, de ſtatu monachorum, vbi Bartoli ſentent. in authent. excipitur (de bonis, quæ liberis, ſecutus, tenet eam conditionem niſi illam rectè interpretemur) aliquid impoſſibile continere, nimirum vt aliquid ſit monachi, quod monaſterio minime acquiratur; & proinde talis conditio videtur donationem vitiare, ex l. vbi pugnantia, ff. de reg. Iuris. Addit tamen ſupradictus author, ea verba ſic intelligi debere, Relinquo Titio monacho hæc & illa bona, ita tamen ne monaſterio acquiratur, hoc eſt, vt monaſterium patiatur ac ſinat, eorum bonorum Titium adminiſtrationem habere, ſiue quod idem eſt vt Titius adminiſtrationem & vſum habeat, monaſterium vero dominium acquirat, ac rurſus vt Titius habeat adminiſtrationem & vſum, quem tamen ad nutum Abbas poſſit, quando voluerit, reuocare, Ita præter authores citatos docuerunt Baldus in c. clericis de iudicijs, Syluester verbo religio 8. nu. 5. Azorius lib 12. inſtit. moral. c. 10. verſ. 3. quæritur. Emma. Rodericus tom. 2. qu. regul. q. 125. art. 2. & in eam ſententiam inclinat Nauarrus de regul. concil. 75. nu. 49. & 50.

Quod ſi inquiras quid ſit iudicandum ſi in conditione exprimatur, vt nihil iuris monaſterio acquiratur. Reſ. ex ſentẽtia Barioli & aliorũ tunc ratum & firmũ eſſe legatum, quia debet intelligi ſano modo (ſcilicet, vt monaſterium patiatur monachum habere adminiſtrationem legati, eo modo quo poteſt, ſcilicet conſentiente Abbate, & ſic nihil acquiritur monaſterio reſpectu vtilitatis, quamuis acquiratur reſpectu iuris, imo & ſi legatum relinqueretur ea formali & expreſſa conditione vt taliter commoditas & vſus ad monachum ſpectarent, vt nullatenus a Prælato auferri vel ſuper his moleſtari ab eo poſſet, etiam tunc ſecundum mentem prædictorum authorum validum erit quia tantum continet vt Prælatus permittat monacho legatariũ de bonis ſibi relictis diſponere in proprios & neceſſarios vſus, & hoc minime paupertatis naturæ repugnat. Præterea ſi legatum eſſet relictum ea conditione vt pro libito religioſus ad quoſcumq; vſus eo vti poſſet, adhuc ad monaſterium perteneret & eo monachus vti non poſſet niſi dependenter à voluntate Prælati, qui a cum illa conditio ſit turpis & contra voti paupertatis naturam, habetur pro non ſcripta, argumento text. in l. Cerdonen. ff. de oper. libertorum.

Si vero Prælatus nollet conſentire vt monachus in tali caſu habeat adminiſtrationem & vſum, legatum aut donatio nullius erit momenti, quia conditio non impletur, quæ erat, vt monachus, conſentiente abbate, adminiſtrationem haberet.

CAPVT. VII.

In quo de varijs caſibus & Religioſorum ſtatibus, quantum ad acquiſitionem diſſeritur.

ABSOLVTA iam generali illa diſputatione de acquiſitione, quæ monaſterijs competit, reliquum eſt vt ſpeciatim ad alios religioſorum ſtatus deſcendamus, varios alios caſus enumerando, quando inquam monachi ſibi, quando vero monaſterio & cui monaſterio acquirant; & Antequam ad vlteriora progrediamur, quærendum erit,

DVBIVM I.

An profeſſus Religionem in certo Monaſterio, acquirat illi, an vero alteri eiuſdem ordinis.

RESPONDETVR. Si de iure cõmuni loquamur, illi tantum acquiri in quo profitetur, vt recte probat Nauarrus Comm. 2. de regularibus, noſtro 5. & Abb. Panorm. c. in præſentia, de probat. nu. 103. Quia iure communi & iuxta regulam. S. Benedicti quodlibet Monaſterium eſt in cura & poteſtate Abbatis & Abbas ſubiicitur Epiſcopo vt Superiori, in cuius Dioceſi Monaſterium eſt conſtitutum, vnde iure communi & antiquo quilibet Monachus acquirit illi monaſterio, cuius eſt monachus, illius autem monaſterij cẽſetur monachus, cuius eſt filius, eius vero filius, in quod ingreſſus eſt & profeſſus monaſticã Regulam; ac proinde illi monaſterio acquirit, & hoc etiam de facto contingit fere in omnibus ordinibus Monachalibus, in quibus ſunt in vſu huiuſmodi filiationes. Cæterũ in ordinibus mendicantibus & in ſimilibus alijs, in quibus multa monaſteria in vna Prouincia ſubijciuntur Priori, Prouinciali, & omnia Ordinis Generali, monachus qui profeſſus eſt in vno monaſterio potius acquirit vniuerſo ordini, quam illi monaſterio, licet bona eidẽ monaſterio regulariter applicentur (Vel conſuetudine id fiat vel Cõſtitutionibus illius Ordinis) ei in quo profitetur. Ratio eſt, quia in his ordinibus non ſunt ſimiles filiationes, ac in ordinibus Monachalibus, ac proinde cum profitetur regulam, non profitetur ſe filium & monachum illius Cœnobij, ſed totius ordinis.

Et confirmatur, quia cum poſt emiſſam profeſſionem huiuſmodi religioſi indiſcriminatim deſignentur à Superioribus Conuentuales in vniuerſo Ordine, & Monaſteria alia ſæpiſſimè onerentur ægrotis aut alijs Monachis ineptis ad obſequia religionis, conſentaneum videbatur vt illorum bona priori monaſterio applicata, poſſent etiam indiſcriminatim à Generali totius Ordinis diſtribui, attenta indigentia aliorum monaſteriorum.

Præterea 3. quia cum in vna Prouincia in religionibus reformatis, ſoleat eſſe tantum vna aut altera domus Nouitiatus, ijs tantum Monaſterijs obuenirent hæreditates & legata ingredientium, cæteris monaſterijs nihil horum acquirentibus, ac proinde fieret iniuria profeſſorum domibus, quare ad Generalem ſimilium Ordinũ, imò etiam ad Prouincialem ſpectat applicare bona huius monaſterij alijs, inſpecta æquitate & neceſſitatibus ſingulorum, vt in ſpecie docuit Azorius tom. 1. inſti. moral. lib. 12. c. 10.

Quid ergo de acquiſitione monachi dicendum erit, quando monaſterium proprium illius, & alia Religionis deſtructa ſunt, cui nempe tūc monachus acquiret: Gloſſa Hoſtien. I. Andreæ, Felinus, & alij in c. cū dilecta, de reſcriptis, affirmant illa bona debere eſſe communia vniuerſis illius Ordinis monachis. Quod ſi vnus monachus ſolus remaneret; tunc certum eſt, illa pertinere ad Summum Pontificèm, qui eſt Superior Generalis omnium Religionum; cuius arbitrio expendi deberent.

Maius tamen dubium eſt de Religioſis, Franciſcanæ familiæ, qui vulgo obſeruātes vel Capucini vocantur, qui nihil priuatim; neque in communi tanquam proprium poſſidere queunt, cui nam acquirant, cū eorum Cœnobium bonorum mobilium aut immobilium minimè ſit capax? Sed de hoc diximus ſupra, oſtendentes vſum facti, ſiue adminiſtrationem, eſſe apud monaſteria; ipſum dominium verò & ius adminiſtrandi apud Summum Pontificèm.

DVBIVM II.

De Religioſo aſſumpto in Epiſcopatum.

RATIO dubitandi eſt; quia monachi ad Cardinalis vel Epiſcopi dignitatem aſſumpti, liberè quaſi veri Domini diſponunt de bonis Eccleſiaſticis, neque acquirūt quicquam ſui Ordinis monaſterijs, adde, quod Epiſcopi aliquando ſunt Comites, Marchiones, vel Duces & proinde domini rerum ad illam dignitatem pertinentium.

Magiſter Soto lib. 10. de Iuſtitia q. 5. putat Epiſcopos regulares liberos eſſe ſiue diſpenſatos in voto paupertatis, quia Epiſcopi ex monachis creati non aliter obtinent portionē ſibi aſſignatam, ac Epiſcopi ſæculares, qui verum habent dominiū ſuæ portionis, & præterea quia in c. ſtatutum 18. q. 1. decernitur, Epiſcopos habere ius ſucceſſionis hæreditariæ. Ac denique quia Pontifex interdum Epiſcopis è familia monachorum aſſumptis; ſolet concedere facultatem condendi teſtamentum.

Contraria tamen ſententia verior eſt, Epiſcopos voto paupertatis nō eſſe abſolutos, ſicut nec voto obedientiæ, vt expreſſe docet D. Thom. 2. 2. q. 88. art. 11. ad 4. & q. 185. art. 8. ac ex conſequenti; Epiſcopi eorum quæ poſt dignitatem Epiſcopalē acquiſierunt; non habent verum dominium: habent tamen plenariam poteſtatem vt his liberè vtantur dū viuūt; poſt mortem verò illorum, ad Eccleſiam, in qua ſunt Epiſcopi, non verò ad monaſterium pertinebunt, vt habetur in c. ſtatutum. 18. q. 1. & c. ne pro cuiuſlibet, 16. q. 1. iūcta gloſſa verbo, ſacrum, quam opinionem ſecuti ſunt Innocent. Hoſtien. I. Andreæ, Ancharranus Card. & Panorm. in c. cum olim. 2. de priuilegijs; eſtque opinio D. Thō. 2. 2. q. 185. art. vlt. ad 3. quem ſequitur Turrecremata in c. nulli 12. q. 5. in reſponſione ad 5. nu. 73. & Nauarrus d. c. non dicatis, nu. 6.

Neque his obſtat Epiſcopos liberè diſponere de bonis acquiſitis, quia ad hoc non requiritur dominiū, ſed ſufficit, ſi habeant adminiſtrationem, qualem canones eis permittūt tum ad ſuam ſuſtentationem, tum ad pias cauſas. Neque etiam obſtat d. c. ſtatutum in quo M. Sotus fundatur: nam ibi ſolum decernitur, monachum factum Epiſcopum quidquid poſtea acquirit, Eccleſiæ, cui præeſt, acquirere, non verò monaſterio; cuius rei ea redditur cauſa quod ſit à regula monaſtica hoc eſt à prælatorū obedientia abſolutus, quaſi dicat, non ſicut antea monaſterio acquirit, non tamen ex hoc ſequitur ſibi acquirere. Deinde ius ſucceſſionis non acquiritur denuo per Epiſcopatum, nā illud ei etiam antea exiſtenti monacho cōpetebat

& ita ſicut antea hæreditas paterna ad Monaſterium deueniret, ſi ei in Monaſterio commoranti contingeret, ita quod acquirit poſt Epiſcopalem aut Pontificiam dignitatem non ſibi, ſed Eccleſiæ acquirit.

Demum Pontificis authoritate poſſunt Epiſcopi condere teſtamẽtum; nam cum facultas diſponendi de ſuis bonis in pios vſus duret vſque ad mortẽ, poſſunt tunc Principis, nempe Eccleſiaſtici, authoritate diſtribuere in eos, quos Epiſcopi maluerint, dummodo honeſti ſint & vtiles.

DVBIVM. III.

De Monachis beneficia eccleſiaſtica obtinentibus.

REGVLARES non ſolum ſunt capaces ſui ordinis beneficiorum, vt ſit Abbatia, Prioratus, Parochia Monaſterio annexa, ſed & iure communi beneficiorum aliquid ſæcularium vt Epiſcopatus, c. nullus Religioſus, de electione, & etiã eorum, quæ annexam habent curam animarum, vt habetur c. doctos 16. q. 1. imo & dignitatis in Eccleſia ſæculari, vt præpoſituræ & decanatus ſi propriè habent curam animarũ, & merito hoc illis conceſſum eſt, quia ratione huius curæ ad ſimilia beneficia præ aliis ſunt idonei. Ad Canonicatum vero & alia beneficia ſæcularia, quibus nõ eſt annexa animarum cura, iure communi ſunt inhabiles. Ita Panorm. in c. ſuper eo de Regular. & c. quod Dei timorem de ſtat. Mona.

Dubium igitur eſt cuinam Religioſus beneficiatus ex beneficij redditibus acquirat. Reſpondetur ipſum non Ordini nec Monaſterio, ſed ſuæ Eccleſiæ acquirere. Colligitur ex c. ſtatutum 18. quæſt. 1. Vbi, vt in ſuperiori dubio annotauimus, dicitur quod Epiſcopus, qui abſolutus eſt ab obedientia & Regula Monaſtica, non Monaſterio, ſed Eccleſiæ acquirat. Sed idem iuris videtur eſſe in Religioſo tranſlato ad Eccleſiam vel beneficium, quia deſinit eſſe ſub obedientiâ & poteſtate Prælati & Monaſterij, quibus antea ſuberat, & incipit ſubeſſe Ordinario, cui illa Eccleſia ſubiecta eſt, ſecundũ gloſ. in Clem. 1. Verbo, clauſtrum, de ſtat. Monachorum.

Quam commendant Panormit. & Ioan. Andreæ in c. Monachi, de ſtatu Monachorum, quos refert & ſequitur Nauarrus Comm. 2. de Regul. nn. 6. & de redditibus q. 3. monit. 11. nu. 1. Vbi extendit hanc ſententiam ad quodcũque beneficium etiã regulare Hoc autem verum eſſe arbitror non ſolum de redditibus Eccleſiaſticis, ſed etiam de bonis acquiſitis à Monacho beneficiario ex induſtria, arte, labore, vel opera ſua, vel donatione aliorum, quia non eſt ſub obediẽtia Ordinis, vt decernitur dicto c. ſtatutum.

Et quod magis eſt, Nauarrus vt ſupra nu. 6. extendit ad beneficium quodcunque etiam regulare, etiamſi ſit ad nutum Superioris amobile, qualis eſt Abbatia extra ſuum Monaſterium aut Parœcia illi Monaſterio annexa, vnde Prælatus non poteſt illi penſionem de nouo imponere, vel fructus in vtilitatẽ monaſterij conuertere.

Ex quibus meritò infert Nauarr. Comment. 2. de Regul. nu. 10. & 11. monachum beneficiarium poſſe diſponere de fructibus beneficij ad honeſtam ſui ſuſtentationem, & ad pias cauſas, non aliter ac ſæcularis poteſt de fructibus beneficij ſui, quã ſententiam profitetur eſſe vſu receptiſſimam & apertè inſinuari in Clement. 2. §. ſed & talis, de vita & honeſt. clericorum, vbi aſſignatur differentia inter Regularem ſimplicem, & beneficiariũ, quod hic abſq; facultate ſuperioris poſſit immediatè in opera pia impẽdere, ille verò nõ poſſit. Hãc tamen Nauarri ſententiam veram exiſtimo, ſi loquamur

de

de Regularibus, qui exempti ſunt ab obedientia Prælatorum, nec ſubſunt Prælato regulari, vel de his, quibus à ſummo Pontifice collatio eſt facta; verum non eſt ita certum de alijs, qui ad nutum Prælati poſſunt amoueri. Nam quamuis Prælatus non poſſit imponere beneficio nouam penſionem, tamen poſtquam ex beneficio, inferior fructus aliquos percepit, quos in commodum ſuæ eccleſiæ non erat impenſurus, non videtur à ratione alienum vt Prælatus de illis poſſit ſtatuere, vel præſcribere modum expendendi, quia reuera huiuſmodi reputantur quaſi officiales Monaſterij vel Abbatis, quibus illa obedientia commiſſa eſt.

DVBIVM. IV.

De Monachis extra Monaſterium degentibus.

DE Monachis extra Monaſterium degentibus, qui iuſta de cauſa facultate obtenta à Summo Pontifice vel altero Superiore, extrà clauſtrum viuunt, dubitari merito poteſt, cui acquirant? In qua dubitatione primo ſtatuo, attendendũ eſſe an ſimul habeant facultatem conuertendi in ſuos vſus ordinarios pios, ea quæ operâ ſuâ & induſtriâ acquiſierint; & tunc non eſt dubium quin poſſint diſponere in vita de bonis acquiſitis, poſt eorum verò mortem cedunt Monaſtrrio, niſi facultatem habeant peculiarem à Summo Pontifice de his teſtandi. Ita Nauar. c. non dicatis, n 72. & 73. quẽ ſequitur Molina tomo 1. de iuſtit. & iure Tractatu 2. diſput. 140. qui etiam cenſet facultate à Summo Pontifice conceſſâ alicui Profeſſo degendi in ſæculo per totam vitam, eo ipſo cenſeri illi conceſſam facultatem adminiſtrandi bona, quæ ſuâ induſtriâ acquiſierit, & de illis diſponendi, etiam per donationes ſuo ſtatui conuenientes: Non vero ita amplam quàm eis Nauarrus concedit, nempe vt cappellas de bonis acquiſitis poſſint inſtituere, & ſimilia alia.

Secundo exiſtimo Religioſum qui Rom. Pontificis conſenſu extra Monaſterium viuit, ex certâ penſione in ſingulos annos ſibi aſſignatâ, poſſe diſponere de. fructibus huius penſionis in ſuum commodum & ſuſtentationem, poſt eius verò mortem bona eius ſpectant ad Summũ Pontif. quia dominium & proprietas penſionis & fructuum pertinet ad Pontificem, cuius etiam permiſſu aliquando Religioſus facultatem habet, vt fructus, qui ſuperſunt, impendat in vſus alios honeſtos, quos ipſe voluerit, Azorius tomo 1. lib. 12. Inſtit. Moral. c. 10. & adducit pro ſua ſententia Nauarrum Comm. 4. de Regular. num. 68. licet Nauarrus in contrariam videatur inclinare ſententiã. Nec tantum ea bona quæ ex penſione ſibi collata acquirit, ad Pontificis liberam voluntatẽ ſpectãt quantum ad dominium, ſed etiam cæterorũ omniũ quæ ſibi iure hæreditario, donatione arte, induſtriâ, labore ſiue alio modo acquiſierit, dominium Rom. Pontifici acquiritur, vſus vero & adminiſtratio ad ipſum Religioſum, nõ vero ad Religionem ſpectat; quia eũ exemptus ſit ab obedientiâ ſui Ordinis, nec bona proueniant ex beneficio Eccleſiaſtico; nõ ordini, neque Eccleſiæ acquirit, ſed Sum. Pontif. ita Nauuar. loco citato.

Tertiò dico Religioſum extra Monaſterium degentem, non in perpetuum, ſed ad tempus, non habentem beneficium Eccleſiaſticum aut penſionem vllã, regulariter Monaſterio acquirere. In quibus oportet cõſiderare facultatẽ ſibi à ſuperioribus vel à Summo Pontifice conceſſam quãtum ad diſpoſitionem vel adminiſtrationem bonorum & ſecundum eam in vſus ſibi neceſſarios vel pios diſponere, cætera verò bona, quorum diſpoſitio libera ei non eſt commiſſa, non ſibi, ſed Monaſterio

acquirit;adhuc nō dicitur exemptus ab obedientiâ ſui ordinis.Hæc autem quæ diximus circa bona Religioſorū decedentium, ac extra propria monaſteria degentium, nempe quod ad propria eorum monaſteria pertineāt, intelligenda ſunt de iure communi antiquo, Poſtea vero Paulus quartus in Conſtitutione, quæ incipit, Poſtquam diuina, decreuit bona Religioſorum qui egrediuntur vel eiciuntur, vel ad alium ordinem tranſeunt vel etiam ſuorum ſuperiorum conſenſu extra Cœnobia & clauſtra commorantur, vndecunq; vel quomodocunque fuerint acquiſita, ſiue ex teſtamento, ſiue ex beneficio, ſiue ex induſtria & arte, mercatura negotiatione, ſeu aliorum donatione ipſis monaſteriis, deberi, inquibus illi primo profeſſioné emiſerant, At quia iſta Conſtitio Pauli quarti vſu recepta non fuit, ideo Gregorius decimus tertius in quadam Conſtitutione, quæ incipit, Officij noſtri &c. conſtituit vt hæc Religioſorum bona ad cameram Apoſtolicam tamquam ſpolia pertinerent, quam citat Nauarrus tomo 1. conſiliorum. tit. de donationibus conſilio 10. num. 3. ſecundum nouam editionem & apertius tomo 2. inſtitution. moral. lib. 8. cap. 3. propè finem; quod crediderim intelligendum de Religioſo ex ſuperioris facultate ad tempus extra monaſterium commorante, & beneficium eccleſiaſticum ſeu penſionem habente.

DVBIVM. V.

De Monacho tranſlato ad aliam Religionem.

DE Monacho tranſeunte ad aliam Religionem, an etiam cum ipſo tranſeant bona, diſtinguēdum puto cum Menochio tom. 1 de arb. iud. quæſt. caſu 436 de propriet. & vſufructu. Si loquamur de bonorū proprietate, & Religioſus ſine iuſta cauſa & ſine authoritate Prælati fuerit tranſlatus, tunc bona iam primo Monaſterio acquiſita non transferentur ad 2. quia tranſlatio hæc debet fieri mediâ profeſſione: Hæc autem eſt inualida & nulla, & ita non competit Monaſterio ius acquirendi, ita tenet Sylueſter, verbo Religio 4. q. 10.

Si verò tranſlatio fuit iuridica, tunc tranſeunt & bona ad 2. Monaſterium, quia bona videntur acquiſita 1. Monaſterio in conſequentiam perſonæ, ergo tranſeunte perſona tranſire debent bona, Præterea, quia bona acquiruntur Monaſterio ſub quadam conditione, donec in eo erit Religioſus. Ita tenent communiter Canoniſtæ, licet Sylueſter vt ſupra, P. de Peruſio in tractatu de mutat. ſtat. eccleſ. c. 1. nu. 1. & alij, quos refert & ſequitur Molina tom. 1. de iuſt. & iure tract. 2. diſp. 140. diſtinguant de bonis, & ea, quæ ante 2. profeſſionem pertinent ad talem Religioſum, aſſeuerent eſſe prioris Monaſterij, quæ vero poſt 2. profeſſionem cōparauerit, ad 2. pertinere, idque exiſtimant colligi apertè ex c. ſtatutum 18. quæſt. 1. quæ ſententia probabilitate non caret.

Si vero loquamur ſolum de vſufructu bonorum, & tranſitus fuerit iuſtis de cauſis, tunc vſufructus erit Monaſterij, in quo emiſit 2. profeſſionem. Si verò ſine iuſta cauſa, tunc remanet apud primum Monaſteriū; cum Monacho verò tranſlato in aliud Monaſterium, & ibi in penitentiam recluſo, tantum fructus tranſeunt in ſecundum Monaſterium in alimenta, tranſacto vero tempore conſolidantur cum proprietate, & pertinent ad primum Monaſterium, ita Menochius vt ſupra Panor. Couarr. & alij citati à P. Molina loco, vt ſuprà.

D V-

DVBIVM VI.

De Monachis fugitiuis, apoſtatis, & expulſis a Religione.

MOnachus fugitiuus & apoſtata ſiue deponat, ſiue non Religionis habitum, Monaſterio acquirit, ita colligitur ex c. quanto de off. ordinarij. vbi tenet Hoſtien. I.And. Ancharanus & communiter omnes ibi ſcribentes, & ex c. Abbates, 18. q. 2. quibus ſubſcribùnt Nauarrus, c. non dicatis nu 65. Syluester, verbo Religio 4. q. 10. Carolus Iapia, in authen. ingreſſi, verbo, ſua, c. 7. n. 10. ratio eſt, quia non eſt adhuc exemptus ab obedientia & ita ſicut ſeruus fugitiuus, quidquid acquirit, Domino acquirit.

Maior tamen dubitandi ratio eſt de Monachis à Monaſterio expulſis cui nempe & quomodo acquirant. In quo varie loquuntur Authores Nauarrus cap. non dicatis, nu. 33. diſtinguit inter eiectum iuſtè & eiectum iniuſtè. Eiectus iniuſte, acquirit Monaſterio, quia per eiuſmodi eiectionem iniuſtam, non eſt præciſus ab eo, nec delictum Prælati potuit Monaſterio nocere. Pro qua ſententia citat Panormitanum in c. fin. nu. 3. de regular. Si vero iuſte fuerit eiectus, non videtur acquirere Monaſterio. Et ratio Nauarri mihi placet, quia valde conſona eſt his, quæ ſuperius adduximus, nempe quia tunc Monachus deſinit eſſe membrum obedientiæ illius; Quare nō acquirit Monaſterio cui antea erit addictus, radix enim acquiſitionis & tranſlationis bonorū in Monaſterium eſt obedientia, qua ſublata optimè colligit Nauarrus ceſſaſſe ius acqui ſitionis Monaſterio. Hanc opinionem tenet Panorm. in d. c. fin. & in c. 1. ſub finem, de Infantibus expoſitis, & Henr. Boick in d. c. finali & in cap. quanto de off. ordinarij, vbi communiter idem cenſent Canoniſtæ. Quibus fauet Innocent. in c. cum olim. 2. de priuil. nu. 3. & ibi Hoſtienſis & Ioannes Andreas nu. 3. Car. & Hen. Boick nu 4. Archidiaconus in c. Abbates, nu. 7. & 10. quamuis contrarium immerito tenuerit P. Molina, vbi ſupra, ea ratione ductus, quoniam Monaſterium per iuſtam eiectionem amittere non debet ius, quod ad illa bona habebat, quinimo cum Monaſterium amiſerit ius, & poteſtatem in perſonam, mirum non eſt quod etiam in bona amittat, & quamuis teneatur ſe reddere dignum vt iterum admittatur, dum tamen non admittitur, membrum præciſum eſt ac ſeparatum.

Sed dices, expulſus adhuc manet Religioſus, cum teneatur ſeruare vota caſtitatis, obedientiæ & paupertatis, prout ſtatus ille permittit, cui ergo tunc acquiret ſi Monaſterio non acquirat? Nauarrus affirmat quod quærit verum dominium Deo & ius adminiſtrandi eius Vicario, nempe Papæ, quamuis etiā ibi ſignificet Monachum non exemptum Epiſcopo acquirere, quia illi ex voto obediētiæ tenetur obedire eo modo, quo antea tenebatur obedire Prælato Monaſterij, & ob id acquiret Epiſcopo, in quam ſententiam inclinant Canoniſtæ citati.

Mihi vero inprimis non placet, quod Monachus eiectus acquirat Epiſcopo; Quia ſi ob aliquam rationem deberet acquirere, maximè quia eſt ſub eius obedientia ita ſtricte, ac antea erat ſub Prælato Regularium, quæ ratio inſufficiens eſt, quia Religioſus, cum ad talem Epiſcopi obedientiam non fuerit ratione voti adſtrictus (durum enim videtur & contra praxim in Eccleſia receptam, vt optimè docet Molina ſup. eos ad eam arctam obedientiam Epiſcopis præſtandam teneri, quare non aliter ac alij clerici ſiue perſonæ Eccleſiaſticæ, Epiſcopis obedire, tenetur) non video rationem aut ti-

de fideiuſſionibus in princ. Is ſolummodo fideiubere poteſt, qui liberam ſuorum bonorum adminiſtrationem habet; non ſecundum , quia ex tutelæ adminiſtratione oritur obligatio ciuilis, quæ non cadit in Religioſum, non conſentiente ſuperiore, eo tamen annuente poteſt Religioſus tutelam ſuſcipere. 16. q. 1. Quare conuentus non tenebitur in vtroq; caſu, niſi quatenus cedit in eius vtilitatem, argumento c. quod quibuſdam, de fideiuſſoribus. Ita Silu. verbo, fideiuſſit, n. 4.

Neque poteſt Religioſus abſque ſuperioris conſenſu conſentire in electionem, qua ab externis conſtituitur Procurator ſiue adminiſtrator ſicut nec ipſe (vt in Clement. Religioſus, de procur. dicitur) poteſt nomine proprio conſtituere procuratorē ſaltē in temporalibus quorū capax non eſt, quia in ſpiritualibus, quibuſdam id ei non prohibetur, pro iure enim manendi intra Monaſterium proprium & ad illud redeundi ac ferendi ſuffragium in ſuâ congregatione aut Capitulo aut in iure eligendi aut ſedendi in choro aut in iure alimenta vel impenſas à Monaſterio exigendi ſuo nomine , vel per procuratorē agere poteſt, vt rectè ſecutus Nauarrum annotauit Azorius tom. 1. inſtit. Moral. lib. 12. c. 11. dubio nono. Et quamuis ipſe cum alijs, abſolute exiſtimet Religioſum non poſſe conſtitui procuratorem.

Nos tamen diſtinguendum exiſtimamus, nam ſi loquamur preciſe de procuratoris nomine (quo in ſenſu Procurator is dicitur, qui inſtrumentū à mandante accipit cum mandato & procuratione ſpeciali ad aliquid agendum , vt non tam ipſe ſit, qui id agit, quam qui mandatum & procurationem ad id in particulari ei dedit, qui vtitur ipſo tanquam inſtrumento , quo mandans operatur ac vere agit) & in hoc caſu huiuſmodi procurator non ſibi acquirit actiones, ſed mandans ſolus eſt, qui ſibi immediate acquirit actiones & totum ius, imo & illi fit traditio, ſi quæ interuenire debeat, & huiuſmodi procurator in ſimili caſu tantū habet rationem internuncij aut quaſi epiſtolæ, qua mandans id exequitur: vnde ſicut contractus celebratus inter abſentes per internuncium aut Epiſtolam, non eſt internuncius aut epiſtola qui celebrant contractum, ſed ille qui per eos exprimit conſenſum ſuum , & eius ius & actiones acquiruntur; ita res habet in procuratione de qua loquimur, quare non video cur Religioſus non poſſit huiuſmodi procurationem aut adminiſtrationem exercere ſaluo paupertatis voto vt nihil ſibi Iuris acquirat , Fateor tamen obedientiam grauiter lædi: Si vero nomen Procuratoris latius ſumatur, nempe cum quis de mandato alterius aliquid ita agit, vt nomine proprio agat vt qui commiſſiones habent latiſſimas ad emendas in Hiſpania lanas & huiuſmodi alia, tunc quia ipſi ſunt, qui contrahunt ſuo nomine , manent omnino obligati, competuntq; ipſis alia iura & actiones ſecundum negotiorum qualitates, & quia huiuſmodi actiones à Religioſis ſine Prælatorū conſenſu non poſſunt exerceri ſine proprietatis vitio, vt latius conſtat ex ſuperioribus ob eam cauſam non poſſunt conſtitui Procuratores ad negotia extraneorum peragenda renuente Prælato.

Demum an religioſus poſſit eſſe teſtamentorum executor & an poſſit conſtitui patrinus & huiuſmodi alia, latius infra , vbi ſeſe obtulerit occaſio, differemus.

TERTIA PARS
HVIVS TRACTATVS.

De varijs Religioſorum actibus in quibus proprietatis vitium contingere poteſt.

QVæ pertinent ad acquiſitionem monaſteriorũ, quæ fit per Religioſos eorundem tanquam per inſtrumenta, eorum Monaſterijs; ſuperiori diſputatione explicauimus. Reſtant tamen explicanda alia non minoris ponderis & quæ in praxi omnino neceſſaria videntur, vtpote quæ iuuare magnoperè poſſunt Religioſos ipſos, vt cautè ambulent, cum timore & tremore ſalutem ſuam operantes; ea ſunt Primo, an Religioſus donare aliquid ſine Superioris licentia poſſit. Secundo, an poſſit recipere, Tertio an retinere inſcio Superiore aliquid valeat. 4. An proprietatis vitium ſit permutare, mutuare, accommodare aut alio modo contrahere ſine Prælati conſenſu. Deinde, an detur caſus, in quo Monachus retinere aliquid poſſit ſine Prælati licentia & quæ poſſit Prælatus intra Voti Paupertatis limites diſponere, quidvè alij Superiores ſiue Miniſtri Monaſterij, adiunctis alijs rebus, quæ valde videntur conducere ad eradicandum peſſimum proprietatis vitium. Vniuerſa autem hæc diſputatio præcipuè locum habet circa illa verba.

Textus in c. *Non dicatis.*

CErtum eſt eos nihil habere, poſsidere, dare, vel accipere ſine Superioris licentia debere: Quod ſi propinquus, vel amicus, vel quilibet fratrum, cuiquam aliquid offerre voluerit, primò quidem Superiori inſinuetur, & ſic ſuſcipiatur ſi ipſe mandauerit. Et infrà. *Conſequens ergo eſt vt etiam qui ſuis filijs in Monaſterio conſtitutis, aliquam contulerit veſtem, ſiue quodlibet aliud inter neceſſaria deputandum, non occultè accipiatur.*

Et in c. *Cum ad Monaſterium*, ibi.

VNde ſi quidquam fuerit alicui ſpecialiter deſtinatum, non præſumat iſtud accipere, ſed Abbati vel Priori vel cellario aſsignetur.

CAPVT. I.

Quando Proprietatis peccatum in elargitione alicuius rei ſine Prælati licentiâ committatur?

CErtùm eſt, inquit D. Aug. loquēs de monachis relatus in d. c. non dicatis, *eos nihil habere, poſsidere, dare, vel accipere ſine ſuperioris licentia debere.*

Ex quibus verbis perſpicuè conſtat nullum Religioſum poſſe rem aliquam extraneis ſine Prælati facultate donare. conſonat S. Auguſt. D. Benedictus c. 33. ſuæ regulæ *Præcipue*, ait, *hoc vitium radicitus, amputandum eſt, ne quis præſumit aliquid dare ſine iuſsione Abbátis*; Et ante ipſum docuerat id D. Baſilius in queſt. breu. q. 87. *dare.* inquit, *non cuiuſuis eſt, ſed eius, qui diſpoſitionem ſibi commiſſam habet.*

Ratione verò confirmatur; quia cum monachus nullius rei habeat dominium; omnia enim bona monachorum, iure ipſo in Monaſteriū tranſeant, donando ea extraneis aperte facit contra inſtitiam, cum rem alienam inuito Domino diſtribuat, & committit deinde proprietatis peccatum, rem illam ſine ſuperioris facultate diſpenſando.

Imo etiam ſuperioris permiſſu, hodie Religioſi aliquas donationes facere à Clemente VIII. fuerunt prohibiti, quæ antea illis erant permiſſæ vt habetur in conſtit. edita anno. 1594. quæ incipit, Religioſæ Congregationis, & c. vbi præcipit ne *Religioſi quicumque ſint illi ſiue viri ſiue fæminæ, cuiuſlibet Congregatio-*

nis, Societatis & inſtituti (non tamen militiæ) directè vel indirectè, palam vel occultè, tam communi, quam particulari & proprio nomine, etiam ſub quouis ſtatuti vel conſuetudinis ſeu verius corruptelæ aut alio prætextu, vel quacumque causâ, niſi in Generali Capitulo aut alia Generali Cõgregatione re maturè diſcuſſa, vnanimi conſenſu omnium, ſuperiorumque permiſſu, cauſa probata fuerit, aliquam largitionem & miſſionem munerum facere valeant, & ſubiungit ſtatim, id autem ita abſolutè & generaliter vetitũ intelligatur vt neq; omninò fas ſit quicquam donare tam ex fructibus, redditibus & prouentibus collectis vel contributionibus aut oblationibus ſiue eleemoſynis ſiue ſubſidijs certis, vel incertis, ordinarijs, ſeu extraordinarijs menſæ ſeu maſſæ communis, vel cuiuſuis fabricæ & ſacriſtiæ, quorum bona communiter vt præfertur, adminiſtrantur, ſeu quæ rationibus reddendis ſunt obnoxia, quam ex pecuniis, etiam quæ à ſingulis quouis modo acquiſitæ, in commune conferendæ omninò ſunt; Nec ſi per viam voluntariæ contributionis in commune congerantur; Nec ſi forſitan priuatim & nominatim cuilibet Religioſo à ſuis Superioribus vel à proprijs affinibus, propinquis, familiaribus, amicis, aut beneuolis vel à pijs Chriſti fidelibus etiam eleemoſynæ aut charitatis & illius propriæ perſonæ intuitu attributa ſe quomodolibet per quẽlibet Religioſum ſuo Monaſterio, domus aut loco acquiſita, vt ad libitum de eis diſponat, per ſuperiores conceſſa fuerint, præterquam leuiora eſculenta aut poculenta ſeu ad deuotionem vel Religionem pertinentia munuſcula communi tantum, nunquã verò particulari nomine (vbi ſuperiori de conſenſu conuentus videbitur) tradenda. Sed & eiuſmodi miſſiones munerum ipſis Religioſis vtriuſlibet ſexus non ſolum per ſe, verum etiam per alios tam directè quàm indirectè prohibitas declaramus, nec aliquis excuſare ſe poßit, etiamſi munera miſerit cuiuis perſonæ laicæ vel Eccleſiaſticæ cuiuſcumque ſtatus, gradus, dignitatis, ordinis vel conditionis & quauis non ſolum mundanâ & ducali, Regia & imperiali, verum etiam Eccleſiaſtica & Pontificali, aut alia maiori etiam S. R. E. Cardinalatus dignitate fulgenti, etiam proprio loci ordinario, etiam ex cauſa & occaſione benedictionis, vel ſuſceptionis habitus Regularis, tonſuræ aut profeßionis Monialium, tam ſibi ſubditarum, quam non ſubditarum, aut ipſi etiam proprio Ordinis protectori, Vice protectori, Generali vel Prouinciali, aut cuilibet alteri Superiori aut etiam cuilibet ſimplici & particulari Religioſo, ita vt inter ipſos quoque Religioſos (ne praua ambitione impulſi pro conſequendis in ſua Religione gradibus & dignitatibus alter alterius beneuolentiam aut gratiam aucupetur) quæcunque largitio aut donatio munerum (niſi rerum minimarum de licentia expreſſa, & in ſcriptis ſuperiorum) ſit penitus interdicta.

Inſuper prohibemus ne vnquam eiſdem Regularibus liceat vllas pecunias quoquo modo erogare, in alicuius etiam benefactoris aut protectoris vel Ordinarij honorem, etiam occaſione tranſitus vel primi ingreſſus, aut ad beneficiorũ acceptorum memoriam gratique animi teſtificationem ſeu pro prædictis perſonis quauis authoritate vel dignitate fungentibus honorificè, lautè & opiparè excipiendis, ſeu pro quibuſuis conuiuijs eiſdem aut cuiuis alteri quacunque occaſione vel cauſa exhibendis, vel pro commeſſationibus aut compotationibus quibuſuis perſonis tam eiuſdem Ordinis congregationis, Monaſterij, domus aut loci, quàm extraneis largiendis, aut pro exhibendis ſpectaculis, etiam pijs intra Eccleſias, Monaſteria, & domos ſacras, ſeu pias, vel extra eas in quibuſuis publicis aut priuatis, ſacris aut profanis locis, etiã vbi Sanctorũ & Sanctarũ vita aut res piæ geſtæ, etiã in memoriã Paſſionis Dominicæ populis ſpectãdæ proponũtur aut aliàs in prædictis ſiue in quibuſuis rebus ſuperuacaneis ad pompam & oſtentationem aut ad oblectationem vel paucorum lucrum & priuata commoda quomodolibet pertinentibus; Niſi reipſâ pro diuino cultu & veris Chriſti

pauper-

[illegible]rum indigentiis, ſeruato in hoc charit. ordine & habita neceſſitatis ratione de conſilio & conſenſu Superior. ſu[illegible]andis, aut aliàs in rebus licitis, & per Capitul. Gener. aut Prouinc. nō prohibitis vel taxam ibi forſan præſcriptam non excedent. ſumptus huiuſmodi fiant.

Declarantes tamen per hæc laudabilem & Apoſt. doctrinā ſacriſq; Canonibus commendatam hoſpitalitatem, præſertim erga pauperes & peregrinos nequaquam imminui aut prohiberi.

Quinimò ſi qui redditus ad id vel ex fundatione vel ex inſtitutis, ſtatutis aut conſuetudinibus aliquorum Monaſt. Ordinum aut Regularium huiuſmodi locor. aut ex Teſtator. vel donant. voluntatib. ſiue aliter applicati aut donati ſūt eos omnino vt decet integre in vſus pios hoſpitalit. huiuſmodi erogandos eſſe & præſertim in Monaſteriis ſeu locis deſertis & ab laicorum ædibus longiùs remotis: vbi tamen pauperum & verè egenorum ratio, inprimis habeatur.

Si quos verò ditiores occaſione tranſitus ſiue aliàs ex devotionis aut neceſſitatis cauſâ eò divertere contigerit, eos ſane deceret, refectorio communi cum Religioſis, menſâq; & ferculis communibus nequaquam à cæteris diſtinctis, contentos eſſe. Verum omninò ipſi Regul. in hoſpitib. huiuſmodi potentioribus excipiendis ita ſe gerant vt in eis frugalitas & paupert. Rel. prorſus eluceat.

Pari etiam ratione diſtrictè etiam prohibemus ne quiſpiam ex prædictis laicus, aliàs quàm vt ſuperiùs dictum eſt vel clericus Sæcularis quocunq; honore, præeminentiâ, nobilitate, aut excellentiâ etiam S. R. E. Cardinalatus dignitate præditus, etiam protector, vice-protector, loci Ordinarius, Prælatus Generalis, Provincialis aut Monaſterij, domus vel loci cuiuſlibet Superior, eorumvè affines, propinqui, familiar. aut Minis. vtriuſlibet ſexus, quicquam contra hanc ſup. expreſſam prohibit. recipiant.

Quod ſi vel ab aliquo particulari Relig. vel à Super. quopiam General. Provinciali aut alio quocunq; offic. fungente aut a Conu. Capit. vel Congreg. ſiue ab vniverſo Ord. & Relig. quippiam receperint, id quod acceperint, ſuum non faciant; [illegible]rum ipſo facto abſq; alia monit. Iudicis decreto. ſentent. aut declaratione ad illum reſtitut. in vtroq; foro teneantur, adeo vt reſtit. ipſa realiter non facta neq; etiam in foro conſcientiæ abſolui poſſint. Hanc autem reſtitutionem fieri volumus non priuatim ei Relig. qui donauit, ſed ei Monaſt. domui vel alteri loco, de cuius bonis facta eſt largitio, vel ſi non de eius bonis donatum eſt, in quo idem Relig. donans profeſſionem emiſit. Vel ſi nomine totius Capit. Convent. aut Congregatio. vel vniuerſi Ordin. ſeu Religionis donatio facta extiterit, pariter communi menſæ aut maſſæ, cuius nomine donatum fuerit; accepta munera re[ſt]ituantur: ita vt nec qui donauit nec Capitulum, Congregatio, Ordo aut Religio cui reſtitutio facienda eſt, illam remittere & iterū condonare aut recipientem ab obligatione reſtituendi eximere, vel vt in pauperes eroget, concedere quoquo modo poſſit.

Quod ſi quis ex ſupradictis regularibus vtriuſlibet ſexus, cuiuſuis gradus, ordinis, dignitatis, ac vbilibet locorum exiſtentibus coniunctim cum cæteris, ſeu diuiſim, noſtrarum huiuſmodi prohibitionum, ſtatutorum, ordinationum iuſſionum, decretor. mandator. tranſgreſſor fuerit. ſtatuimus vt omnibus & ſingulis per eum obtentis dignitatibus, gradibus, muneribus, & officijs eo ipſo priuatus, atque ad illa & alia ſimilia, vel diſſimilia in futurū obtinenda, inhabilis perpetuò & incapax, ac perpetua infamia & ignominia notatus exiſtat: & præterea priuationem vocis actiuæ & paſſiuæ abſque vllo Superioris decreto, aut miniſterio, ipſo facto incurrat, nec non vltra huiuſmodi pœnas, etiam tanquam contra furti, & ſimoniæ criminum reum tam per viam denunciationis accuſationis aut querelæ quàm etiā ex officio procedi & inquiri, condigniſque ſuppliciis affici debeat, pœnis aliis à iure ſtatutis, ac per alias Conſtitutiones Apoſt. aut propria cuiuſuis Ordinis, Congregat. Monaſt. domus, aut loci ſtatuta vel conſuetudines cōtra perſonas aliquid præmiſſor. committentes forſan decretis & inflictis nihilominus in ſuo robore permāſ. Hactenus pontif. cōſtit.

Hac Clementis Papæ conſtitutione, vbi fuerit recepta, multos neceſſe eſt abuſus in Monaſterijs inualeſcentes tolli; imo & multa, quæ anteà vel iure communi, vel conſuetudine ipſâ, quæ magna ex parte Sanctiſſimum Paupertatis Votum eneruare ſolebant, meritò ſunt abolita; illud tamen aduertendum exiſtimaui hanc Clementis conſtitutionem vtpotè à iure communi exorbitantem ſtrictè fore interpretandam. Sed quia nos huius Voti naturam & obligationem indagamus, præmiſſa huius conſtitutionis interpretatione ad aliorum dubiorum examinationem gradum faciemus.

CAPVT II.

Quibus Religioſis, & in quibus caſibus permiſſum ſit donationes aliquas facere.

ILLVD imprimis ſcire oportebit cùm dicimus Religioſum abſq; ſuperioris licentia expreſſa vel præſumpta nihil poſſe donare, eſſe accipiendum de Monachis ſimplicibus, qui in perfecta communitate ſub Prælatorum obedientia morantur; nam de alijs, quales ſunt beneficiarij, penſionarij, extra Monaſterium ex licentia Summi Pontific. commorantes & eiecti à religione, aliud ius erit ſtatuendum.

Et cùm multi multa ſoleant diſputare circa varia hæc Religioſorum genera, nos breuiter rem omnem 3. aut 4. punctis comprehendemus.

Primò apud omnes conſtat huiuſmodi Religioſ. cuiuſcunq; ſtatus aut conditionis ſint nonpoſſe donare ad ea quæ illicita ſunt, vt ſi quid donêt cõcubinæ aut in inhoneſt. alior. vſus diſpenſet, quia cum nihil poſſit Religioſ. diſpenſare niſi ex facultate vel ſuorum Superiorum vel S. Pont. nunquam poteſt præſumi eam extendi ad prophanas & illicitas donationes: Quod ſi id facere tentauerit factum non tenebit; quare accipiens tenetur id reſtituere vel Monaſterio vel Eccleſiæ, cuius fuerint ea bona ac proinde illa alienatio nulla eſt ex ipſo iure. Ita Molina tomo. 2 de Iuſt. & iure, diſput. 2. Imo nec debere nec poſſe Prælatum præbere huiuſmodi facultatem Monachis, cum poteſtas ipſius non in deſtructionem ei fuerit conceſſa, plenius infra docebimus.

Idem quoque cenſendum erit de religioſo à Relig. expulſo, quamuis Molin. vt ſupra non multũ ſibi conſtans in hac parte contrariũ fateatur nam ſi Religioſis beneficia Eccleſiaſtica obtinentibus, aut iuſtis de cauſis extra Monaſterium commorantibus, non conceditur à ſuperioribus ſimilis donandi licentia, imo neque poteſtatem habent, ipſo Molina teſtante, eam concedendi, non video a quo poſſit Religioſo expulſo præfata licentia etiam ad illicita concedi, cum verè ſint Religioſi; neque rationi conſentaneum videtur melioris debere eſſe conditionis, vt ampliorem habeant aliis poteſtatem? Secundo certum eſt vt ſequenti capite plenius differemus permiſſum eſſe Religioſis in eleemoſynas aut in alia opera pia monaſterij bona elargiri. Reſtat igitur inquiramus de donationibus liberis, honeſtis tamen ſecundum varia Religioſorum genera, tam exemptis quam non exemptis; oportet enim vt ſpeciatim de omnibus diſſeramus.

DVBIVM. I.

De Religioſis exemptis.

AN Religioſi qui liberam ſolent bonorum habere adminiſtrationẽ poſſint donationes in vſus honeſtos facere, vtq; donando ex fructibus beneficij vel aliorum quæ ſua induſtria & labore compararunt

ſuis

ſuis conſanguineis aut amicis maioris eſt difficultatis; Ego tamen diſtinguendum exiſtimo; nam vel termo eſt de ijs Religioſis, qui Monaſterio quantum ad dominium & proprietatem acquirunt; ſibi verò quantum ad commoditatem & liberum bonorū vſum, quales ſunt, qui extrà Monaſterium ex licentia Pontificis vel Superiorum, ad tempus, vel in perpetuum commorantur; & in hoc caſu iudicandum erit ſecundum poteſtatem & facultatem ſibi à Superioribus permiſſam: ſi verò in facultate ſiue literis Apoſtol. nihil fuerit expreſſum, vel aliàs à ſuis Prælatis non fuerit ipſis denegata, eo ipſo quo à Summo Pontifice conceſſa eſt alicui facultas per totū ipſius vitæ ſpatium degendi in ſæculo, cenſetur etiam illi conceſſa adminiſtrandi bona quæ ſua induſtria & labore acquiſierit de illiſque diſponendi etiam per donationes ſuo ſtatui competentes, vt meritò notauit Molina tom. 1. diſp. 140. Dixi (quæ ſuâ induſtriâ acquiſierit) nam ſi ex annua penſione ſibi à Monaſterio conceſſa ſuſtentetur, non præſumitur huiuſmodi licentia, niſi exprimatur.

Si verò agamus de Religioſis beneficia Eccleſiaſtica aut penſiones poſſidentib. aut etiā de illis qui à Religione expulſi, qui non ſibi, neque Monaſterio, ſed vel Eccleſiæ, vel S. Pontifici proprietatem bonorum ſibi obuenientium acquirunt, tunc abſolutè fatendum erit poſſe huiuſmodi Religioſos ſimiles facere donationes. De Religioſis beneficiarijs docent id cum Nauarro in cap. non dicatis, numero decimo ferè omnes iuniores, præcipuè Molina de iuſt. & iure, tomo ſecundo, Tractatu ſecundo, diſput. ducenteſima ſeptuageſima-ſexta & tom. 1. tract. 2. diſputatione centeſima quadrageſima. Et de Monacho expulſo idem Molina dicta diſputatione ducenteſima ſeptuageſima-ſexta. Et de penſionario Nauarrus Commentario quarto de Regularibus n. 68. Azorius tom. 1. lib. 12. Inſt. moral. c. 10.

Sed & ratione noſtra aſſertio manifeſtè prob. quia tam Religioſ. beneficiarius, quàm eiectis & penſionarius exempti ſunt ab obedientia, vt latiùs ſuprà probauimus. Quare commoditas tota, vſus & diſpoſitio bonor. quæ interim acquirunt dum viuunt, perinde ad ipſos ſpectat ac ſi Religioſi non eſſent, quia non habēt tunc cui in ea parte pareant & cuius ductum ac voluntatem ſequi teneantur: Sed potius quoad adminiſtrationem, acquiſitionem & alienationem eor. bonor. ſe habent ac ſi dominium haberent ſuiq; iuris eſſent.

Speciatim verò de Religioſo beneficiario rectè docuit Nauar. d. n. 10. & in tract. de reddit. Eccleſ. monito 25. perinde poſſe de fructib. beneficij diſponere ad honeſtam ſuſtentationem ſui & ad pias cauſas ſiue honeſt. vſus, ac ſæculari de fructib. ſui; & addit hanc ſentent. fuiſſe Cardin. à toto orbe Chriſtiano vſu receptam, & apertè inſinuari in Clement. 2. §. ſed & talis, de vita & honeſt. Cler. in qua aſſignatur differentia inter regularem ſimplicem & beneficiar. quod hic abſq; facultate Superioris poſſit immediatè fructus beneficij in opera pia impendere, ille vero non.

Præterea, quod omnis titul. Canonicus beneficij præbet facultatem diſponendi redditus in honeſtam ſui ſuſtentationem & in opera pia; qui enim eſt adminiſtrator beneficij, eſt etiam adminiſtrator fructuum. Ex quibus infert Nauar. quòd æqua ſit Regulari & Sæculari facultas iuſtè diſponendi de fructibus beneficij; quare ſicut Sæcularis non poteſt in alios vſus præter honeſtos diſponere, poteſt tamen ad congruam ſui ſuſtentationem, & pia opera impendere, ita & Religioſus. Vnde ſicut Sæcularis benefic. poteſt donationes honeſtas & ſuo ſtatui conuenientes facere, ita & Relig.

Quid verò intelligamus nomine congruæ ſuſtentationis, opus erit vt aperiamus.

Dico igitur ſuſtentat. appellatione cōprehendi non ſolū ea quæ ad ſe

ſuamque familiam alendam ſunt neceſſaria, ſed etiam illa quæ ad moderata conuiuia, pro ſui ſtatus qualitate conſanguineis & amicis aliquando exhibenda, & ad hoſpites excipiendos, non ſolum quando id charitas poſtulat (quoniam id inter opera pia merito computatur, & verbis ſequentibus Conc. Trident. ſeſſ. 25. cap. 8. de reformat. hortatur, *Admonet S. Synodus quoſcunque eccleſiaſtica beneficia ſecularia ſeu regularia obtinentes, vt hoſpitalitatis officium à SS. Patribus frequenter commendatum, quantum per eorum prouentus licebit, promptè benignéque exercere aſſueſcāt, &c.*) ſed etiam quando ſola humanitas vrbanitasque id exigit. Oportebit tamen vt in eiuſmodi conuiuijs religioſa parſimonia reluceat, vt prudenter obſeruat Nauarrus in apol. q. 1. mon. 78. Appellatione quoque congruæ ſuſtentationis cōprehenduntur non ſolum donationes remuneratoriæ vt Nauar. ſup. mon. 82. num. 9 obſeruat, ſed etiam merè liberales, dummodo moderatæ ſunt donationes pro loco & tempore iuxta conditionem ac ſtatum donantis, vt in ſpecie aduertit Molina, tomo. 1. de Iuſtitia, tract. 2. diſput. 145. Quare poterit regularis beneficiarius munuſcula aliqua ad eos mittere, à quibus neque retributionem expectat, neque aliud prius accepit; nam regulariter loquendo, vt cum iudicio aduertit P. Molina vt ſupra ea omnia comprehendit decens ſiue congrua ſuſtentatio, quæ ſecundum honeſtam & laudabilem conſuetudinem in vſu ſunt in hominibus ſuæ conditionis ac ſtatus; quare ei ea omnia licebunt, quæ beneficiarii cōditio & ſtatus poſtulant.

Dixi, fas eſſe beneficiario donationes remuneratorias facere, quia fas eſt remunerare obſequia gratis impenſa; nam licet ad id ex iuſtitia non teneatur, tenetur tamen conditione, quod moderatè fiant; nā licet (vt probè aduertit Nauarrus) æquū ſit beneficia in ſe collata plusquā ad æqualitatem remunerare, teſte D. Thomâ ſecunda ſecundæ q. 106. art. 6. non tamen immoderatè; nam quod ad æqualitatem arbitrio boni viri compenſaretur 12. aureis, poſſet iure beneficiarius regularis compenſare 14. aut 15. de redditibus ſui beneficij, non verò 30, quoniam cederet in detrimentum piorum operum, ad quæ de incremento redditruum ſui beneficij vltra ſuam competentem ſuſtentationem tenetur.

Idem quoq; & à fortiori affirmādum erit de donationibus merè liberalibus, nam ſi immoderatæ ſint pro ſtatus conditione, nō dubium, quin peccaret læthaliter, ſi eas faceret, quia defraudaret opera pia in quæ debent cōuerti ea quæ vltra competentem ſuſtentationem ex fructibus beneficij percipit, in quo ſenſu locutus eſt Nauarrus in apol. quæſt. 1. mon. 78. n. 1. dum negat donationes ex ſola liberalitate & amicitia factas de redditibus beneficij licitas eſſe, beneficiario adhuc ſæculari; intelligendus eſt enim de immoderatis, ſecus autem de moderatis, & ſuo ſtatui competentibus, vt obſeruat idem Molina ſupra citatus.

Ex quo infertur donationes factas à religioſis beneficiarijs in vſus prophanos, vel ad ditandos conſanguineos aut amicos, omnino eis prohiberi, ac proinde mortaliter peccare vt communis DD. ſentētia affirmat, & expreſſe id diſtricto Concilij Tridentini præcepto prohibetur. Nam ſeſſ. 25. c. 1. de reform. ſic dicitur, *omninò eis interdicit* (ſcilicet Epiſcopis, ſancta ſynodus) *ne ex redditibus Eccleſiæ, conſanguineos, familiareſque ſuos augere ſtudeant, cum & Apoſtolorum canones prohibeant, ne res Eccleſiaſticas, quæ Dei ſunt, conſanguineis donent, ſed ſi pauperes ſint, eis vt pauperibus diſtribuant.* Et infra. *Quæ verò de Epiſcopis dicta ſunt, eadem nō ſolū in quibuſcunq; Eccleſiaſtica beneficia tam ſecularia, quā regularia obtinētibus pro gradu ſuæ conditionis obſeruari, ſed etiam ad S. E. R. Cardinales pertinere decernit.* Hact. ſynodus Trid.

DVBIVM. II.

De Religioſis non exemptis.

DEMVM de Religioſis illis qui in Conuentu viuunt, quibus commuditas & liber vſus ac diſpoſitio aliquorum bonorum à Prælato conceſſa eſt, vt ſtipendium cathedræ aut alterius muneris, quod adminiſtrat vel cui certa portio Conventus quotannis in ſuam ſuſtentationem conceſſa eſt, ita vt illâ contentus, nihil petat amplius; vel cui certi annui redditus ſiue de bonis Conu.tanquã, bene merito ſiue à parentib.aut conſanguineis, aut ab aliquo alio ad ſumptus ſuos atq; vſum conſentiente Monaſterio aut diſpenſante Summo Pontif. conceſſi ſunt, dummodo ſeruet reſtrictionem & limitationem in illorum vſu & diſpoſitione à Prælato ſibi impoſitam, nempe vt in his rebus & non in alijs ea inſumant, vel vt recurrat ad ipſũ pro facultate aut certiorem eum faciat, quibus in rebus velit aliquid expendere. De his inquam omnibus & ſimilibus caſibus cenſendum eſt Religioſos iure poſſe de iiſdem bonis non ſolum eleemoſynas facere ſed & donare ad ea quæ illicita non ſunt vt docet Molina tomo 2. de Iuſt. diſputat. 276. & tomo 1. diſput. 140.

Fundamentum huius ſententiæ eſt, quia cum Religioſo illa bona pro eius competenti ſuſtentatione à Superiore fuerint conceſſa, poterit huiuſmodi donationes facere, ſeruando limitationes ſibi à Prælato ſuo præſcriptas, ex qua præſcriptione ſiue licentia pendet maior vel minor facultas diſpenſandi illa bona in vſus honeſtos.

DVBIVM. III.

De donationibus factis à Religioſis intra ſepta monaſterij.

MONACHVM ſine Prælati licentia tacita vel expreſſa nõ poſſe aliquid donare etiam Monachis pruprij Monaſterij & communis DD. ſententia, & ratio ipſa confirmat. Ita præter alios vt certum defendit Corduba in reg. B. Franciſci c. 6. & Mendoza quodlibet. q. 8. de paupertate concluſ. 3. qui alios autores referunt Lud. Lopez 2 parte inſtructorij c. 156. citans Victoriã Et conſtat 1. ex c. non dicatis, vbi dicit *Quod ſi quilibet fratrum cuiquã aliquid offerre voluerit, primò quidem Priori inſinuetur & ſic ſuſcipiatur.* D. Bonau. in ſpeculo diſcipl. tom. 2. ca. 4. *Proinde fratres nullatenus ſine licentia neque à ſe inuicem, neque à fratre rem aliquam accipere, aut dare attentent.*

Conſtat deinde ratione. 1. Quia dare aliquid ſine licentia eſt actus proprietatis & dominij, vt ex ſuperioribus conſtat, Ergo qui ſine Prælati facultate aliquid dat, erit dicendus proprietarius, ſecundo Quia vt conſtat ex §. primo inſtit. de vſu & habitatione, & ſup. latius probauimus 1. parte §. tertio de vſu: qui aliquid ad vſum habet, non poteſt talis rei vſum in aliũ transferre; Vnde de vſuario in textu dicitur. *Nec vlli alij eius quod habet aut locare aut vendere, aut gratis concedere poteſt.* Ergo cum Religioſus ſolum habeat vſum & non dominium rei ſibi à prælato conceſſæ, non poterit vſum illius in alium transferre. Quæ ratio maiorem habet in Religioſo vim, quàm in alijs, qui dominij ſunt capaces, cũ ſolum

habeat vſumfacti & nō Iuris. Vnde optimè docuit Soto 4. de iuſtit. q. 1. art coroll. 8. Religioſum conuiuæ comparari.Nam ſicut hic cibos, quibus veſcitur ad alios mittere vel transferre non poteſt,nec ſecum aſportare, ſine inuitantis propriíque domini licentia, ſic ille res quibus vtitur ad alios transferre non poteſt abſque Prælati facultate.

3. Quia bonorum Conuentus adminiſtratio ſoli Prælato, vel eius vices gerenti demandata eſt, vt in Conc. Trident. ſeſſ. 25. de reform. regul.c. 2. ſtatutum eſt. Et in noſtra Regula.c. de non habendo propriū, his verbis. *Et diſtribuatur vnicuique per manum Prioris vel per fratrem ab eodem ad idem officium deputatum prout cuique opus fuerit.* Et in alijs religionum regulis prout nos in Cōmentarijs noſtræ Regulæ. c. de non habendo proprium,docuimus. Nullus ergo Religioſus poterit earum rerum, quibus vtitur, in alios vſus transferre; alias diſpenſatoris aſſumet officium. Ex quo deduco Religiosum ex his,quæ manuum labore acquirit, non poſſe ſine Prælati licentia, notabilem quantitatem in alium transferre,verbi gratia, exceptorios Codices neque cruces &c. Quia cum non poſſit de his rebus (vt ſupra dictum eſt) diſponere;conſequens eſt nihil poſſe ex illis, alijs donare.

DVBIVM. IV.

De Prælatis Monachorum.

Nvm vero Prælati Monachorum, donationes facere poſſint,examinandum reſtat. Illud quidem vniuerſim de Prælatis Religioſorū certo ſtatuendum videtur,ipſos poſſe donationes remuneratorias eo ſenſu & moderamine, quo de Religioſis beneficiarijs locuti ſumus, facere. Quare de mere liberalib. quæſtio procedit. Nauarr. d. cap. non dicatis, nu. 23. exiſtimat non poſſe, idem docet conſilio 5. de Regul. n. 32. Cynus & Baldus in l. 1. Codice de procur Panorm. in c. cæterum de donationibus, nu. 4. Antoninus 3. parte tit. 16. c. 1. §. 11. Maior. in 4. diſtin. 38. quæſt. 2. quorum illud eſt fundamentum,quia Prælatus ſolum eſt diſpenſator bonorum Monaſterij,vel inter Religioſos vel in alios vſus,qui in Conuentus cedāt vtilitatem.

Contraria tamen ſententia verior videtur,nempe Superiores Religionum poſſe iuxta facultates Monaſterij ſeu conuentus, ſpectatiſque cæteris circumſtantiis concurrentibus atque ſeruatis conſtitutionibus aut ſuorum Superiorum ordinationibus circa quantitatem, modum aut dependentiam à maiori parte capituli, vel à ſuffragio aliquorum ad id deputatorū, non ſolū donationes remuneratorias, ſed & alias, quas bonum Conuentus decenſque ac recta adminiſtratio eorum bonorum poſtulare ac permittere iudicabit. Docet hanc ſententiam Molina, d. diſput. 206. & de moderatis donationibus id ipſum docuerunt Ludo. Lopez. in inſtructorio.c. 55. & 56. & iuniores alij. Cuius ſententiæ ea poteſt à priori aſſignari ratio, quia quilibet regularis,vt erudite aduertit Nauarrus,d.c. non dicatis,nu.11 factus Abbas vel Prior, eſt beneficiarius; nam Abbatia, Prioratus Conuentualis, & præfecturæ aliæ, ſunt propriè beneficia eccleſiaſtica; quare iure communi habent illam facultatem generalem diſponendi de fructibus bonorum beneficij,niſi aliundè reſtringantur; igitur ſicut alijs beneficiarijs permiſſum eſt, huiuſmodi donationes facere,permiſſum erit idētidem Prælatis regularibus,niſi alias peculiaribus ſuorū ordinum ſtatutis prohibeatur aut ar ctetur eorum facultas, vt communiter fieri ſolet in omnibus ordinibus vel conſtitutionibus ex-

preſſis vel praxi, conſuetudine à viris probis recepta. Huiuſmodi tamen donationes à Prælatis fieri poſſunt vel ad remunerandum alicuius obſequium, aut ad retinendos in amicitia & beneuolentia de ſuis Cœnobij bene meritos, aut ad aliorum animos conciliandos ad tuendum, augendũ, conſeruandumvè commune bonum ipſius Monaſterij aut totius ordinis vel in alios vſus honeſtos & bonos inſpectis circunſtantiis ſuperius adductis.

Inter prælatos vero nõ eſt æqualis facultas in diſpenſandis bonis Monaſterij; nam penes Prouincialẽ maior reſidet poteſtas, quam penes Priorem vel Guardianum, & penes Generalem plenior & vberior, quam penes prouincialem; habent enim hi authoritatem quaſi Epiſcopalem. Quare ſicuti Epiſcopi, ratione ſtatus & vberiorum fructuũ maiores poſſunt donationes facere, quã alij beneficiarij; ita Prouinciales vel Generales proportionaliter maiorem habent facultatem alijs Prælatis inferioribus, vt probe obſeruat Nauarrus lib. 3. de reſtitut. cap. 1. numero 183. & cum eo multi ex iunioribus.

Sed quæret aliquis an Prælatus habens facultatem in aliquo Ordine donandi vſque ad quantitatem v. g. 10. aureorum, poſſit plures donationes facere, quæ ſimul ſumptæ quantitatem ſibi vel à conſuetudine, vel à conſtitutionibus taxatam excedant? Reſp. affirmatiuè, dummodo ſimiles donationes in fraudẽ Conuentus non fiant, quod tunc cõtingeret, quando Prælatus videns ſe notabilem quantitatem vnicâ donatione elargiri non poſſe, plures mediocres donationes faceret, vt ſic notabilem quantitatem, quam vna vice elargiri nequiuerat, pluribus vicibus donaret, de quo infrà latiùs dicemus.

De Vicario verò Conuentus cui in abſentia Prælati commiſſa eſt cura & regimen Monaſterij, ſi aliunde limitatam non habet iuriſdictionem idem ferendum eſt iudicium, quod de Prælato ordinario, ſi hoc vnum excipias, quod non poteſt immobilia Conuentus bona alienare, vt habetur in c. cum nobis, de electione & c. is cui procuratio, eod. tit. in 6. Ex quibus apertè colligitur eiuſdem efficaciæ & valoris eſſe id quod facit is, cui Eccleſiæ adminiſtratio cõmiſſa eſt, cum eo quod à proprio & ordinario adminiſtratore fit, exceptâ bonorum immobilium adminiſtratione. Ita docuit Nauarrus Conſil 75. de regular. num. 67. & colligitur ex Syluestro, verbo, vicarius, num. 6. Sed in hoc attendendæ ſunt propriæ cuiuſcumque Ordinis conſtitutiones. Poterit tamen Prior Vicarij à ſe conſtituti poteſtatem delegatam in aliquibus reſtringere & coarctare.

DVBIVM. V.

De Procuratore & alijs conuentus officialibus.

INFERIORES miniſtri ſeu officiales, quorum quilibet ſecundum ſuum gradum & ſtatum Monaſterij bona adminiſtrat, quales ſunt Procuratores, Cellarij ſeu œconomi & alij ſimiles, nullas poſſunt extraneis donationes facere, neque liberas, neque remuneratorias ſine expreſſa, aut ſaltem manifeſte præſumpta Prælati licentia Primo hæc aſſertio, ſi loquamur de Procurat. expreſſe, eſt D. Thomæ 2. 2. q. 32. art. 8. ad 1. vbi etiam prohibet eleemoſynas à procuratore faciendas ſine Prælati conſenſu. *Monachus* (inquit) *ſi habet diſpenſationem à Prælato commiſſam, poteſt eleemoſynas facere de rebus Monaſterij, ſecundum quod ſibi eſt commiſſum* Quæ verba valde notanda ſunt. Tenet etiam gloſſa in Clement 2. §. ſed & talis, de vita & honeſt. cleri. Antoninus 3. parte. tit. 16. c. 1. §. 11. vbi procuratorem etiam

commiſſum munus, ſine Prælati licentia diſpenſare, affirmat, & conſentiunt Syluester, verbo, Religio, 6. num. 7. & Fran. Sarmo, 1. parte ſui defenſorij num. 11. Ratio eſt clara; quia quotieſcunque Regularis diſpenſat aliquid notabile ſine licentia ſui Superioris, eſt proprietarius: quare procurator eam non habens, peccabit, non aliter ac quicunque alius particularis Religioſus. Vnde ſequitur, ſine peccato mortali nihil notabile poſſe Procuratorem diſpēſare ſine Prælati licētia tacita vel expreſſa etiamſi in bonum conuentus cedat talis diſpenſatio, vt ſi ſibi vel alij religioſo librum emat, tunicam vel femoralia. Ita aſſeruit Mendoza, & ex ratione ſupra adducta, colligitur. Ex hac concluſione efficitur, Procuratoris adminiſtrationem (idem eſto iudicium de alijs officialibus) non poſſe plus extendi, quam Prælati voluntas permittat. Propterea diligenti cura ab illo Prælati voluntas penſanda eſt, & vltra eam nihil diſpenſandum.

Ex quibus colligit Mendoza quodlibeto de paupertate concluſ. 1. quæſt. 8. quā cautè ac diligenter procuratores debeant ſui muneris executioni & bonorum Monaſterij adminiſtrationi intendere. Nam quoties citra expreſſam Prælati licentiā, aut rationabiliter præſumptam, notabilem aliquē ſumptum faciunt de bonis Conuentus, proprietariorū vitiū incurrunt, & quam diu ad meliorē mentem non redeunt, vt firmiter ſtatuant à talibus ſumptibus deinceps abſtinere, ſunt in ſtatu peccati mortalis, ac proinde nec abſoluendi à Confeſſarijs. Ex quo rurſum fit non modò in prophanos vſus, ſed nec in alios licitos, vt tunicā, chlamydem, calceos, aut quæuis alia vtenſilia & ſupellectiles emendo, aut ſibi, aut alijs fratribus, bona monaſterij ſine Prælati facultate, abſq; proprietatis vitio expēdere nō poſſe Dico. 2. Cæteros Conuent. officiales nullo modo commiſſam ſibi facultatē excedere poſſe, bona monaſterij diſpenſando vel in extraneos, aut in ipſorū familiæ Religioſos, & contrarium facientes, peccabunt mortaliter contra votum paupertatis ſi res diſpenſata notabilis fuerit quātitatis. Ita cenſent ſupradicti Authores & ratione præcedenti concluſione facta conuincitur. Et vlterius ſumi poteſt ex reg. Benedicti c. 31. vbi de cellario, vel œconomo loquens, ita dicit. *Sine iuſſione Abbatis nihil faciat.* Et infra. *Neque auaritia ſtudeat, neque prodigus ſit & exſtirpator ſubſtantia Monaſtery ſed omnia menſuratè faciat, & ſecundum iuſſionem Abbatis ſui.* Idem ſumi poteſt ex Baſilio in quæſtionibus compendio explicatis. quæſt. 144. vbi de Monaſterij officialibus, & de cura ab illis in bonorum adminiſtratione exhibenda loquens. *Qui abutitur* (inquit) *velut ſacrilegus iudicetur.* Et adiungi poteſt Bonauent. In ſpec. diſcipl. 1. parte partic. 1. cap. 4. vbi ad quid officialium facultas extendatur, optime declarat. Et inter alia docet, omnia quæ ab illis dantur, danda eſſe velut nomine Prælati: *vt det quidem* (ait) *non ſecundum propriam voluntatem, ſed prout ſibi à ſuperiori fuerit conſtitutum.* De quo latius dicetur infrà. Ex his colligitur 1. Sacriſtam, œconomum, vel cellarium, ianitorem ac Refectorij curam habentem notabile aliquid contra voluntatem Prælati diſpenſantes Votum Paupertatis frangere.

Colligitur 2. quam neceſſarium ſit vt Conuentus officiales iuſtè & ſanctè miniſterium ſuum adimpleāt omni priuatos eſſe vel amoris vel odij affectu, aliàs enim ſæpius infideles inuenientur contra Paupertatis Votum diſpenſatores. De quo legendus eſt D. Baſilius, qui hoc eleganter docuit in quæſt. fuſiùs explicatis, quæſt. 34. his verb. *Multam miſericordia, & longanimitatis erga omnes prouidentiam faciant, vt neque ſuſpicionē præbeant alicui affectionis fauoris, aut inuitationis erga quoſdam.* Et infra. *Itaque à fauoris affectu, item que contentionis tum propter relata, tū*

ob aliis multa ad ſummum puros nec eſſe eos, qui fraternitatis res ad vſus neceſſarios diſtribuunt.

Sed quæres, poteritnè officialis Conuentus aut etiam ſimplex Religioſus donare externis abſque Superioris conſenſu paruula quædam munuſcula præſertim ad cibum & potum pertinentia, vel alia quæ ad pietatis & religionis ſtudium pertinent, cuiuſmodi ſunt ſacræ reliquiæ, imagines Sanctorum, ceteæ itẽ agni imagunculæ aut calculi, Pontificum authoritate ſacrati? Reſp. in his rebus, ſi expreſſe non fuerint à ſuperioribus prohibitæ, iure præſumi tacitum conſenſum, maximè ſi imagines iſtæ non fuerint prætioſæ, vel byſſo auròue ornatæ. Hactenus quæ diximus de donationibus, quæ ab vniuerſis Religioſis pro ſuorum ſtatuum diſcrimine fieri poſſunt, procedunt attento iure communi; nam in prouincijs, vbi bulla Clementis Papæ VIII. vſu recepta eſt, ſeruanda erit forma & modus in ea præſcriptus.

DVBIVM. VI.

An poßint Religioſi donationes ad cauſas pias & in eleemoſynas facere.

SVperiores Monaſteriorum, tam ex ſuperfluis Monaſterij, quàm de neceſſarijs, hoc eſt nõ ſuperfluis, ſed competentibus ad ſtatum conuentus poſſe ac debere facere eleemoſynas, cum D. Thom. in 4. diſt. 15. quæſt. 2. art. 5. quæſtiun. vltima communis ſententia docet & latius proſequitur Medina in tractatu de eleemoſynis. c. de quibus bonis eleemyſona ſit facienda §. Abbates. Et quamuis in vita poſſint eleemoſynas facere, non tamen in morte poſſunt etiam in pias cauſis aliquid legare ſine licentia Summi Pontificis, vt infrà plenius de Monachorum teſtamentis agentes edocebimus.

Qui vero modus ſeruandus ſit in diſtribuendis Monaſterij eleemoſynis, pulchre docet Baſil. magnus interrog. 100. in reg. breu dicens. *Eos aliunde ad nos accedunt, ac mendicantes aliquid petunt, quomodo dimittemus & nonquid arbitratu ſuo quiſque panem aut aliud quidu is illis debet tribuere? an vero vnicuipiam munus hoc conueniat delegari? Reſp. cum Dominus affirmans dixerit apud Mattheum, non eſſe bonum ſumere panem filiorum & mittere canibus, & tamen illud etiam approbauerit, nam & catuli edunt de micis, quæ cadunt de menſa dominorum ſuorum, cui diſpenſandi munus eſt aßignatum, is illud diligenti habita animaduerſione exequi debet, qui verò præter illius ſententiam aliquid facit, is tanquã euerſor diſciplinæ acriter obiurgandus eſt, idque eò vſque quod tueri ſuum locum diſcat, cum Apoſt. dixerit Vnuſquiſque in quo vocatus eſt, fratres, in eo permaneat apud Deum.*

Idem etiam ius erit de Religioſis alijs exemptis, de quib. ſuprà mentionem fecimus. Nam ſi his liberum eſt donare in vſus honeſtos, & quoſcunq; alios licitos, à fortiori in eleemoſynas & cauſſas pias. Quod ad cæteros Religioſos attinet, opus erit cum diſtinctione reſpondere; nam vel degunt in Monaſterio abſq; peculio aut adminiſtratione aliqua ſibi à ſuperioribus permiſſis, & tunc ſine licentia Superioris expreſſa vel probabiliter præſumpta non poſſunt èleemoſynas facere, vt inter alios docuit S. Thom. 2. 2. quæſtio. 32. artic. 8. ad 1. ſumpto argumento à contrario ſenſu. Antoninus 3. part. tit. 16. c. 1. § 11. notabili 4. vbi inquit. *Religioſus de conceßis bonis ad vſum, nihil poteſt donare etiam eleemoſynaliter: nec de eo, quod acquirit per induſtriam aliquam, nec de bonis paternis, quando ſibi committerentur ad vſum, etiamſi fieret procurator, quia omnia ſunt Monaſterij vt dicitur* 12.

quæſt

quæſt.1. c.non dicatis;niſi ſuper hoc habeat licentiã dandi,& tũc bene vtatur, aliàs diſſipatio erit. Conſentit Sylu. verbo. Religio 6.n.7.verſ. ſecundum qui Archidiaconum citat, & idem repetit, Verbo, eleemoſina.quæſt.5.& Nauarrus.c. non dicatis n. 8. & hæc eſt communis & indubitata apud omnes ſententia. Quam Doctrinam omnes extendunt etiam ad procuratores conuentuum vt expreſſe docuerunt D Thom. Antoninus & alij, præcipuè Nauar.d.c.non dicatis; n.8. & 9. Ex licentia tamen prælati probabiliter præſumpta licitè poſſunt Religioſi omnes, eleemoſynas ſecundum ſtatum paupertatis & vſum ſiue conſuetudinem illius Ordinis pauperibus elargiri; neq; opus eſt licentiam abſque dubio præſumi vt obſeruauit P. Molina de iuſtit. & iure:tract. 2. diſp. 276. Sed ſatis erit ſi probabiliter præſumatur vt in ſpecie docuit D. Thomas 2.2.q.32. art. 8.ad 1. & 2. Si verò licentia tacita non præſumatur, nullas poſſunt facere eleemoſynas.

Quando verò merito poſſit præſumi licentia tacita, quæ neceſſario debet præcedere vt iure Monachus poſſit eleemoſynas facere attendendæ ſunt Religiorum conſuetudines tacitæ & Prælatorum voluntates ita vt eleemoſynæ non vltra extendantur, niſi quantum intellexerint illorum eſſe voluntatem; De illis verò Monachis, qui extra Monaſterium de licentia Superiorum peregrinantur, aut in ſcholis commorantur, conueniunt omnes, poſſe illos facere eleemoſynas, quas honeſti ſcholaſtici aut peregrini facere conſueuerunt, hæc enim præſumpta videtur ſuperioris voluntas, qui eis neceſſaria ad peregrinationē aut in ſcholis habitationem ſuppeditat Ita inter alios Nauarrus. c. non dicatis. nu. 8. Porrò ſi Prælatus alicui in ſcholis aut alibi degenti, ſingulis annis certam pecuniæ ſummam ad ſuam ſuſtentationem tribueret, tunc quantum de ſua ſuſtentatione ſibi vellet ſubtrahere, in eleemoſynam largiri poſſet aut in alias donationes honeſtas aut aliter decenter inſumere.

CAPVT III.

Quando proprietatis peccatum in receptione alicuius rei ſine Prælati licentia committatur.

DICO 1. quotieſcunque Religioſus notabilē recipit quantitatem animo illam retinendi & occultandi Prælato, peccat mortaliter, quamuis alias habeat voluntatem reſignandi, ſi ab illo petita fuerit. Probatur 1. hæc Concluſio ex dicto c. non dicatis, in illis verbis *Certum eſt eos nihil habere, dare, vel vel accipere ſine ſuperioris licentiâ debere* quod magis explicans infrà ſubingit. *Quod ſi propinquus vel amicus vel quilibet fratrum cuipiam aliquid offerre voluerit, primo quidem Priori inſinuetur, & ſic ſuſcipiatur, ſi ipſe mandauerit, de quo tamen nihil fiat aliud, niſi quod Priori placuerit.*

In quibus verbis non ſolum prohibet Auguſtinus aliquid ab extraneis accipere ſine Superioris licentiâ, ſed etiam ab ipſimet fratribus, niſi præmiſſo Prioris conſenſu. Idem ſtatuitur in c. cum ad Monaſterium, ibi, *Quod ſi quidquam alicui fuerit ſpecialiter deſtinatum, non præſumat illud accipere, ſed Abbati vel priori aſſignetur.*

Deinde in Concilio Trident c. ſeſſione 25. cap.2. de reformatione Regularium idem præcipitur his verbis. *Nemini Regularium liceat bona mobilia, vel immobilia, cuiuſcunque qualitatis fuerint, tanquam propria aut etiã nomine conuentus poſſidere. ſed ea ſtatim ſuperiori tradantur, Conuentuique incorporentur.*

In quibus verbis animaduerſione dignum eſt, Concilium non ſolum præcipere quod Religioſi nihil occulte retineant tanquam proprium

ſed

[illegible] neq; nomine Conuentus & [illegible] re um hoc, præcepta [illegible], non ſolum colligitur ex [illegible] præceptis quibus in re graui [illegible], ſed etiam ex graui pœna quam [illegible] tranſgreſſoribus imponit. Concil. etiã Mediolanen. p. 3. Conſtitutionum C. de Monialibus, idem docet, *Bona [illegible] quæ ſingulis mittuntur ad Præfectam afferantur, neque [illegible] poſſit illa accipere aut ad vſum [illegible], niſi ſciente aut conſentiente Præfecta.*

Eadem concluſio probat. ex S. Patribus, in primis Auguſtinus in 1. Reg. clericis tradita de itinerantibus tractans, ſic habet.

Si quis autem cauſa neceſſitatis detinuet id quod à monaſterio ſecum portauit: neceſſe habet vbi præpoſitus ſuus eſt, illud proferre, quia non poterit ſibi detinere quod per pactum ad omnes pertinet, & Deo vtique conſecratum eſt & in reg. 3. *Si quis filiis ſuis aliquam contulerit veſtem, vel quodlibet aliud, non occulte accipiat ſed fit in poteſtate Præpoſiti vt in rem communem redactum cui neceſſarium fuerit præbeatur. Quod ſi aliquis rem ſibi collatam celauerit, furti iudicio condemnetur.* Idem habet Baſil in conſtitutioni b. monachor. c. 35. quatenus dicit. *Proprietatis vitium eſt priuatam pecuniam habere & clanculum iuſſu ſuperiore aliquid demoliri*, & in q. breuior q. 87. dicit. *Dare aut accipere non eſt cuſtibet ſed eius cui delatum eſt munus diſpenſandi.* Quod etiam repetit q. 91. & colligitur ex q. 142. Subſcribit Hyronim. in regul. monach. cap. 3. *Hæc perpetuo in veſtro monaſterio obſeruatio maneat, quod nulla omnino tangere aut aliqualiter retinere audeat* ſine licentia, ſcilic. Præfectæ, *per hora cenſũ, aut obulũ aut aliquid quantũcumq; minimum quodq; a matre vel ſorore mittatur.* Eandem doctrinam habet Benedict. in ſua reg. c. 33. dicens. *Ne quis præſumat aliquid dare vel accipere ſine iuſſione Abbatis.* & c. 54. *Nullatenus liceat monacho neque à parentibus ſuis, nec à quoquam hominum qualibet munuſcula accipere, ſine præcepto Abbatis.* Legem [illegible] eſt etiam c. 55 Confirmatque id Bernard. de modo bene viuendi ad ſororem ſerm. 48. de non habendo propr. vbi in fine ſermonis ſic habet. *Quicquid habes, habeto cum licentia, habeto cum benedictione. ſine licentia Abbatiſſæ, vel Prioriſſæ nihil habeas, ſine benedictione nihil recipias.* Idem quoque docet Bonauent. in ſpeculo diſciplinæ 1. parte particula 1. c. 4. tom. 2. opuſc. vbi inter multas hanc ſingularem habet ſententiam. *Statutum Religioſæ mancipationis euadit, qui in vſu proprio rem aliquam, ſiue à parentibus ſiue quibuſdam aliis recipit Aut quod maioris eſt culpæ accepta occultans ſuperiorum iudicio nõ exponit; Nulla enim res quam ſuperior non dederit aut permiſerit eſt licita proprium abdicanti.*

Sed reſponderi poteſt Sanctos patres & concil. ſolum prohibuiſſe occultam receptionem factam animo non dandi, etiamſi petatur; non verò illam quæ fit cum animo dandi acceptam rem Prælato. Hæc tamen interpretatio 1. excludenda eſt, quia in ea grauia, & expreſſa teſtimonia ſine fundamento explicantur ad libitum.

2. Quia Patrum menti clare aduerſatur. Ratio enim propter quam tantã diligentiã in concil. cautum eſt, ne Religioſus aliquid ſine licentia accipiat, eſt, quia quidquid religioſus accipit, debet eſſe monaſterio incorporatum, & Prælati adminiſtrationi ſubiacere, Sed ſi religioſus aliquid occultè retinet, etiamſi habeat voluntatem dandi, hoc ipſo res illa nõ eſt monaſterio incorporata, nec Prælat. adminiſtrationi ſubiacet: ergo. Et Confir. quia ſi aliquis rem aliquam occultè accipiat, à proprio domino, etiamſi habeat voluntatem reſtituendi, ſi petita fuerit, furti peccatum committit, ergo ſimiliter qui occultè aliquid accipit ſine Prælati licentia tacita vel expreſſa, proprietatis arguendus erit.

3. Reijcienda eſt hæc ſolutio, quia apertis verbis Patrum repugnat, in

conc.

conc. enim Trid. dicitur. *Statim ſuperiori tradantur*, & in c. *Cum ad monaſt. ſtatim reſig.* id eſt Abbati. In concil. Mediol. *Nihil accipiatur niſi ſciente, & conſentiente præfecto.* Aug. in c. non dicatis. *Non præſumat recipere niſi ipſe mandauerit.* Scilicet Prælatus Hyronim. *Neque tangere, neque retinere per horam audeat.* Benedict. *Non præſumat aliquid accipere ſine iuſsione Abbatis.* Et tandem quia ſi nullum verſatur diſcrimen inter hæc, aliquid occultè accipere cum animo reſignandi, & aliquid accipere de licentia Prælati, habereque eundem animum quorſum tantopere Patres defatigantur monachis præcipiendo, vt inconſulto Prælato nihil accipiant? cum ſufficeret dicere, monereque eos, vt ſemper ſint parati ea quæ habent in manibus Prælatorum requiſiti reſignare, & tamen vtrumque commendant; ſignum igitur eſt illud eſſe maxime neceſſarium.

4 Eandem concl. acceperunt à Patribus ſcholaſtici, & iuniores alij Hugo in reg. Aug. c. 8. *in omni enim vita nihil licet occultè recipere, vel recipi, nihil proprium retineri. ſed ſi quid alicui datur, tradendum eſt Præpoſito vt cui neceſſarium fuerit præbeat.* Idem Gerſon. Alphab. 23. litt. M. Aluar. Pelagius apud Serenam. Concl. q. 81. D. Bernardinus ord. B. Franc. Generalis quem & refert, & ſequitur Corduba ſuper reg. 5. Franc. c. 6. q. 9. inter proprietatis actus numerat rem aliquam accipere ſine licentia, & rem quamcunque Prælato celare. D. Antonin. 3. parte tt. 16. c. 1. §. 11. not. 2. Sylueſt. verb. religio 6. n 7. *Quidquid* ait *celatur Abbati proprium dicitur.* Armill. verb. religio n. 26. Nauarr. in dict. c. non dicatis, n. 13. Corduba in reg. B. Franc. c. 6. q. 7. accipientem aliquid inſcio Prælato mortaliter peccare ait, nec ſufficere eum id ſcire niſi, ſaltem tacitè, aſſenſum præbere præſumatur Nauarr. de reſtitut. l. 3. c. 1. n. 170. & ſequitur Mendoza q. 8. quod libetica concl. 5. Idemque canoniſtæ confirmant Abbas c. Cum ad monaſt. n. 8. Ioannes Andreas, & Archidiaconus apud D. Antonin. vt ſupra

5 Quia paupertatis votum hic vſque eo modo, illoque ſenſu, in concluſ. poſito in eccleſia intellectū eſt à Patribus, atque adeo qui ſine Prælati licentia aliquid occultè retinet, etiamſi voluntatem habeat reddendi, ſi petitum fuerit, contra votum facit paupertatis. Quod autem fuerit hic eccleſiæ ſenſus, collig. 1. ex citatis Patrum teſtimoniis. 2. ex graui pœna qua propriatarios Prælato aliquid cælantes puniebant non inquirentes an animum reſignandi habebant. Et confirmat quia ſecundum ſenſum Cano. Patrum & ſcholaſt. duo requiruntur vt quis à proprietatis vitio liberetur, Primum eſt, vt id quod habet cum licentia Prælati habeat. 2. vt habeat animum paratum ad reddendum ſi petatur, ita vt quolibet ex his deficiente, proprietatis vitium committatur, ergo præter promptitudinem animi neceſſaria eſt Prælati licentia.

2. Ratio pro concluſ. ſit. quia quidquid acquirit monachus, monaſterio acquirit vt communis ſentit opinio, cum Innoc. in c. Cum olim, 2. de priuileg. & clarius docetur in c. in preſentia, de probat. 89. & c. vnico 18. q. 1. erg. quicquid à monacho fuerit acquiſitū, Prælati diſpoſitioni & adminiſtrationi ſubiacet, ergo nullo modo poteſt illius rei fieri adminiſtrator ſibi applicando quod ſuū non eſt, & ad omnes pertinet ſine Prælati licentia.

3. Ratio quia aut id quod accipit religioſus, accipit cum licentia ſaltem tacita & de hoc non agimus in præſenti, aut accipit contra voluntatem tacitam vel expreſſam Prælati, & in hoc caſu ſupradicta conuincunt illum mortaliter peccare; aut tandem accipit dubitans an Prælatus conſentiret vel non, & in hoc caſu peccat etiam mortaliter, tum quia in dubiis melior eſt conditio poſſidentis, Prelatus autem ius poſſidet, vt nihil monaſterij ſine ſua licentia accipiatur tum etiam quia vt

Theol. omnes fatentur qui agit cõtra conſcientiam dubiam, peccat mortaliter. Ex huius concluſionis doctrina primò colligitur, quod ſi religioſus rem aliquam accipiat ſolum eo fine vt occultè eam retineat, etiamſi habeat voluntatem non vtendi aliquo modo illa, & eam tradendi quando petita fuerit, peccat mortaliter, ſi materia ſit grauis. Ita ſenſiſſe Victoriam refert Ludouic. Lopez inſtruct. c 156. probaturque ex dictis, quia hoc ipſo quod aliquid à diſpoſitione Prælati occultè ſubtrahitur, ius eius læditur, ac per conſequens peccatum proprietatis cõmittitur: ergo quamuis habeat Religioſus expreſſam voluntatem non vtendi re illa, mortaliter peccat, eo ipſo quo illam celat. Et confirmat. ex modo loquendi Concil. & ſereniſſimorũ. Tridentinum enim ſtatim dicit rem Prælato reddendam. Innocent. 3. in c. cùm ad monaſterium, ad verbum illud *in continenti*. Hieron. neque per horam permittit occultari, vt ſup. vidimus Bonauent. in c. 4. ſpeculi diſciplinæ prope finem. *Sunt*, inquit, *qui oblata non ſibi, ſed Prælato mox deferenda recipere licitum æſtimant, ſed regulari priuato receptionem occultam non dixerim eſſe tutam.* In quibus verbis idem videtur ſentire. Aduertenda tamẽ ſunt duo. Primum eſt, ſi ex occultatione acceptæ rei nullum vel paruum monaſterio emergit damnum, non peccare religioſum, ſi per breue tantum ſpatium illam vellet occultare. Concil. enim & Innocent. verba moraliter intelligenda ſunt, ac per conſequens ſtatim reddere dicetur, qui per breue tantum tempus illam vult detinere. Aduertendum ſecundò, quod ſi religioſus aliquid recipiat non ſibi nec monaſterio datum, ſed alteri deferendum, vt ſi eleemoſynam pauperi dandam ab alio accipiat, non peccat mortaliter, quãtumuis illã occultet.

Quintò, ex eadem concluſione infertur non ſolum non poſſe religioſum ab extraneis aliquid accipere ſine Prælati licentia, ſed neque etiam ab eiuſdem religionis fratrib. ſine proprietatis peccato. Ita expreſſè habetur in c. non dicatis. D. quoque Benedict. in c. 54. ſuæ reg. *Nullatenus* inquit, *liceat monachis, neque à quocunque hominũ, neque à ſe inuicem litteras, aut eulogia, vel qualibet munuſcula accipere, aut dare ſine Prælati licentia.* Ratio cõſtat ex dictis, quia hoc ipſo quod in propriũ vſum rem aliquam aſſumo iure Prælati vtor, adminiſtrans rẽ illam, quod eſt contra paupertatis votũ ſiue res illa ab extraneo, ſiue à fratre accipiatur, hoc enim per accidẽs eſt. Præterea quia quãuis omnia communia ſint, adminiſtrationi tamen Prælati ſubdũtur: ergo qui rem ſibi applicat, quamuis illã à fratre accipiat, ius Prælati lædit. Et hac ratione probant huius corollarij doctrinam Hugo ſuper c. 6. regul. S. Franc. & Cordub. ibid. q. 6. & cõfirmatur, quia, vt anteà diximus, religioſus nõ poteſt aliquid alteri ſine Prælati licentia dare, ergo neque recipere. Vnde in noſtra religione tanta id obſeruatione cuſtoditur, vt minimam rem ſine licentia dare, vel accipere, culpa ſit.

Tertiò, deducitur non ſolum non poſſe religioſum à quocumque alio vel extraneo, vel domeſtico rem aliquam notabilẽ accipere, verũ etiam neque ex his quæ proprio labore & induſtria monaſterio acquirit, poſſe ſibi ſine proprietatis macula notabilẽ quantitatem aſſumere ſine Prælati licẽtia tacitâ vel expreſſa, vt infrà latius dicemus. Id tamen quod voluit inferre Nauar. ex eadẽ concl. dicto c. non dicatis, nu. 13. & latius defendit in conſil. 75. de regularib. eſſe mortale peccatum litteras ſine Prælati licentia ſaltẽ tacita recipere, non video qua ratione poſſit conſtare, nam licèt D. Auguſt. in regul. D. Benedict. in reg. cap. 54. & Patres alij, vt Caſſianus l. 4. de inſtit. cap. 16. & S. Bonauentu. vt ſupr. ſeriò litterarum receptionẽ ſine Prælati licentia prohibuiſſe videantur, non ideo tamen iudicandus erit le-

thalis culpæ reus, huius rei tranſgreſſor, nam neque contra paupertatis votum, cum nulla ſit ibi materia huius voti, neque contra obedientiam grauiter peccat, cum reg. Auguſt. & benedict. non obligent ſub mortali.

Vltimò infertur religioſum à Prælato abſentem poſſe, quicquid voluerit, recipere, cum intentione tamen manifeſtandi Prælato, cùm ad eius præſentiam peruenerit. In hoc enim caſu ius Prælati nō læditur imo potius monaſterij commodo conſulit.

Secūdò in hac re dicendum exiſtimo non ſolum peccare mortaliter eū, qui aliquid ab alio ſine Prælati licentia recipit, ſed etiam qui ex rebus monaſterij aliquid ſine ipſius facultate tacita vel expreſſa appropriat. Ita cenſent omnes communiter, & ex Patribus clarius expreſſit Bernard. dict. ſerm. 48. Dicens. *Qui poſtquam ad conuerſationem monaſterij venit de rebus monaſterij aliquam facere fraudem præſumit, Iudas eſt, & pœnam Iudæ ſuſtinebit in inferno*, & poſt pauca, *Qui ſicut Iudas Iſcarioth. proprium retinent, vel de rebus monaſterij aliquid abſcondūt, conuenit illud. Aſcendunt vſque ad cælum, & deſcendunt vſque ad abyſſos.* Et antè Bernard. Caſſianus qui præcipue libro 7. c. 14. res monaſterij ſibi appropriantes etiam Iudæ comparauerat. Idem expreſsè ſentiunt D. Bonauent. in ſpeculo diſcipli. D. Antonin. 3. parte. tit. 16. c. 1. §. 11. & non video inter authores qui ab hac veritate diſſentiant.

Probatur primò, quia quamuis res monaſterij omnibus ſint communes, dominium tamen illarum ad nullum pertinet, ſed ad totam communitatē, & diſpoſitio ad Prælatum, vt dicitur in c. nullam 18. q. 1. ergo qui aliquid accipit ſine eius voluntate, committit actum proprietatis, cum diſponat de re, ac ſi eſſet propria.

Pro cuius rationis maiori intelligentia aduertit optimè Nauar. c. non dicatis. n. 8. poſſe rem aliquam dupliciter dici multis communem: Primò vt ſingulis, ita ſcilicet vt ſinguli habeant dominium in partem illius, quomodo hæreditas patris eſt multis filiis communis, & in hoc caſu poteſt vnuſquiſque ex parte quæ ſibi contingit aliquid ſine alterius volūtate accipere. Secundo modo vt vniuerſis. Quod tunc contingit quando nūllus illorum diuiſiue, vel diſtributiuè ſumptus habet dominium in illam, ſed omnes cōpulatiuè ſumpti, id eſt, tota communitas. Et in tali caſu nullus propria auctoritate poteſt ſibi aliquid appropriare ſine licentia eius qui à communitate vt diſpenſator conſtitutus eſt. Res ergo monaſterij quamuis ſint communes, ſunt tamen communes hoc 2. modo, vt per ſe manifeſtum eſt, cùm nullus ex communitate ratione voti dominium poſſit habere: Ac per conſequens qui ſine proprij diſpenſatoris licentia aliquid ſibi aſſumit, proprietarius conſtituitur.

Secundò, probatur concluſio ratione qua vtitur Nauarr. in hoc propoſito leg. 3. de reſtit. cap. 1. num. 199. dubitatione tertia. Quia aut religioſus accipit aliquid à communitate tanquam dominium illius habens, aut tanquam rem alienam. Si primo modo, exercet actum dominij ſibi prohibitum, ſi ſecundo, rem alienam contrectat, inuito Domino. Vtroque ergo modo proprietarius eſt.

Sed pro huius & præcedentis cōcluſionis maiori explicat. duo reſtant examinanda. Primum eſt, an vt Religioſus ſecurè aliquid poſſideat, ſufficiat Prælatum vidiſſe, vel compertum habuiſſe, illum ſibi aliquid ſumpſiſſe, & tacuiſſe, quamuis ipſe ſine licentia ipſius acceperit?

Reſpondent optimè Nauar. dict. c. non dicatis, n. 22. Mendoza, vt ſupr. concluſione 7. Corduba, vt ſupr. quæſt. 6. conditione 3. & quæſtione 7. punct. 3. Quod ſi Prælati ſilentium ſolum fuit permiſ-

ſiuum

ſiuum non excuſat religioſum à peccato mortali: multa enim mala permittunt Prælati ad maiora incōmoda vitanda. Si tamen ſilentium eſſet approbatiuum facti: iam reputaretur tacita licentia, atque adeo hæc religioſum ſecurum redderet. Quando verò ſilentium approbationi æquiualeat, iudicandum erit ex circumſtantiis rei acceptæ, & perſonarum, Prælati tacentis & ſubditi accipientis, vt infrà latius de licentia tacita agentes elucidabimus plenius. Secundum dubium eſt, vtrum qui accipit aliquid ſine Prælati licentia, rem tamē acceptam manifeſtam habet, ita vt à Prælato videri poſſit, vel ſæpè videatur, habeatque animum reddendi, ſi petatur, mortaliter peccet? Ratio dubitandi pro parte negata eſt, quia in tali caſu habet religioſus promptum animum ad reddendam ſuperiorē illam ſi petat: inſuper res illa eſt incorporata monaſterio & Prælati ſubiacet adminiſtrationi: ergo cum his circunſtantiis ſine licentia accipiens mortaliter non peccat.

Confirmatur, quia ſi Prælatus videat rem acceptam, & taceat, conſentire videtur.

Huius dubij ea ſit reſolutio. Quod ſi præſumatur tunc tacita Prælati licentia fieri id poſſe, ceſſante verò hac præſumptione minimè, licentia verò tacita præſumi non debet, eo ipſo quod Prælatus rem acceptam vſuique proprio applicatàm videat, taceatque; nam ſæpe ad maiora ſcādala vitanda Prælati tacent inuiti. Quare non ſufficit rem acceptam Prælati adminiſtrationi ſubiacere, ſed vlterius requiritur, vt ipſe rem illam religioſo applicauerit, vt patet ex Patribus, iuribuſque citatis: nam & duo hæc ad Prælatum ſpectare videntur. Alterum eſt applicare religioſorum vſibus monaſterij bona, Alterum poſt huiuſmodi applicationem, ea in aliorum vſus ſi opus fuerit transferre. Quare non ſufficit Prælati ſilentium quod vocant permiſſiuum, ſed neceſſariò etiam requiritur approbatiuum, quod licentiæ tacitæ locum habet.

CAPVT IV.

De peccato proprietatis, quod contingit in retentione occulta bonorum monaſterij.

Alius eſt proprietatis actus, occultare bona monaſterij, etiāſi illa ex ſuperiorum facultate alicui conceſſa fuerint: cùm aliud ſit aliquid inſcio Prælato accipere, & occultè ſiue manifeſtè illud retinere. Aliud verò cum licentia noſtris vſibus applicatum occultare, hoc eſt quod quærimus in præſenti.

In qua re, vt certum ſtatuo religioſum aliquid occultò retinentem, ne ſibi à Prælato auferatur, etiamſi id præmiſſa Prælati tacita licentia acceperit, grauiter peccare, ſi tamen alio fine occultet, non erit mortale. Ita Bernard. ſerm. 48. ad ſororem de modo viuendi. *Ergo ſi ancilla Dei (inquit) habet aliquid peculiare vel abſconditum, quod à cæteris ancillis Dei ignoratur furtum eſt: peccatum furti eſt. Quare quia omnia habet in communi cum cæteris ancillis Dei, & quaſi proprium ſibi aliud abſcondit, hoc furtum eſt. Hæc manifeſta fraus eſt. Hoc grande peccatum eſt, hoc eſt iter inferni.* Et infrà *ancilla Dei, quæ ſemetipſam ſeparat, aliquid quaſi proprium abſcondendo, conſequens eſt vt ſeparetur à conſortio cæleſtis vitæ.* Et in fine ſermonis concludit.

Tu ſoror venerabilis, nihil celes, nihil abſcondas, nihil apud te abſconſum reponas in abſcondito, nihil retineas apud te, nihil remaneat abſcōditum. Hæc Bernardus. Ponderanda etiā ſunt Hyeronimi verba in regul. Monacharū capit. 3. *Hæc perpetuò in veſtro monaſterio obſeruatio maneat,*

quod nulla omninò tangere, aut aliqualiter retinere audeat per horam cenſum, aut obolum, aut aliquid quantumcumque minimum. Ita cenſent omnes Canoniſtæ communiter in cap. cum ad monaſterium, de ſtat. mon. Et colligitur ex eodem cap. & ex capit. Monachi, eodem titulo & capit. quanto de offic. ordinarij. Et amplectuntur Turrecremata, Panormitan. I. And. Archidiaconus, Sylueſter, Gerſon, Corduba, quos refert & ſequitur Mendoza in quodlibetis q. 8. concl. 4. quod expreſsè docuit Antoninus 3. parte, titulo. 16. cap. 1. §. 1. Qui omnes vno conſenſu fatentur Religioſum aliquid Prælato occultantem, ne ſibi auferatur, proprietarium eſſe, etiamſi illud antea cum eius facultate obtinuerit. Quare in Carthuſianorum conſtitutionibus teſte Nauarro conſ. 71. de regular. excommunicantur, qui occultandi animo, vltra valorem trium ſolidorum, quando non eſt quantitas vnius argenti hiſpani (teſte ipſo Nauarro) retinuerit, donauerit &c. Probatur primo, quia vt infrà dicemus, qui non habet animũ promptum, ad reddendum, id quod habet, peccat mortaliter. Ille autem qui Prælato occultat, ne res, quam vſui habet, ab illo iterum auferatur, non eſt paratus vt reddat: ergo. Minor (præterquã quod ex ſe manifeſta eſt, quia intentio occultãdi Prælato, contraria eſt intentioni & promptitudini ad reddendum quod petit, illamque excludit) probatur: Quia in iure idem eſt nolle aliquid facere, & fraude vti vt id non fiat; vnde teſtis qui fraude vtitur, ne ad teſtimonium ferẽdum, quando tenetur, ducatur, eodem modo peccat ac ille qui expreſsè teſtificari non vult. Quare qui fraude & occultatione vtitur ne reddat Prælato, id quod petitur; eodem modo peccat ac ille qui expreſsè reddere non vult. 2. probatur concluſio, quia vt ex conciliis, citatiſque canonibus colligitur; intentio illorum eſt, vt quidquid eſt in Monaſterio, aliis rebus ſit incorporatum, & Prælati ſubiaceat adminiſtrationi: ille autem qui aliquid Prælato occultat, ab eius adminiſtratione ſeiungit, & à corpore communitatis ſeparat. Sed aduertendum eſt hanc concluſionem, vt ſuprà dixi intelligendam eſſe, quando ſubditus occultat aliquid Prælato, ea intentione ne ab illo auferatur. Vnde qui ſine fraude aliqua aliquid occultat, dummodo illud tempore viſitationis manifeſtet, mortaliter non peccaret.

Ex hac doctrina ſequitur primo, quod ſi Religioſus aliquid ab vno Prælato acceptum vſui habet, ſi alius ſuccedat Prælatus vel ipſe conuentum mutet tenetur illam non occultare ſequenti Prælato, etiamſi à primo licentiã obtinuerit vt occultè illam retineret. Hoc probatur prædictis rationibus; & in particulari affirmat Graffis, prima parte ſuarum deciſionum lib. tertio, capit. 5. numer. 8. qui citat Antoninum & Sylueſtrum.

Infertur 2. ipſa ratio, quare clauium vſus ſemper fuerit à patribus condemnatus. Quia ſcilicet ex illo ſequitur ſæpe Religioſos contra Paupertatis Votum multa Prælatis occultare. Quod autem clauium vſum Patres deteſtati ſint teſtis eſt Hyeronimus in Regula Monacharum capit. quarto de Paupertate; vbi inquit. *Sic ſic Apoſtolicæ fœminæ proiicite peras & ſacculos, neque marſupia ex latere pendeant, neque opus ſit clauibus vt iam ex ipſis monſtretur exteriorum indiciis quod nihil habetur intrinſecum præter* IESVM; *quod nihil eſt clauſum eius, quod eſt deditum vſibus omnium.*

Dyoniſius etiam Carthuſianus de reformatione Clauſtralium articulo decimo-quarto & Hugo Victorinus vt refert Gerſon Alphaber. vigeſimo-ſecundo litera R. clauium vſum omninò prohibent; & Caſſianus lib. 4. capit. 15. tempora ſuã deplorat, eo quod inter Religioſos hic fuerit abuſus propter auaritiam introductus. Clauium enim vſus

poſſeſ-

poſſeſſionis & dominij iudiciũ eſt. Vnde iure ciuili ſtatuitur poſſeſſionem alicuius domus accipienti, claues tradendas eſſe. Et Iſaiæ 22. in quo vnius Pontificis depoſitio, & alterius aſſumptio deſcribitur, per vſum clauium poteſtas data deſignatur. Et in teſtamento nouo claues Petro collatæ, iuriſdictionem eius, & dominium ſignificant, vt communiter cenſent PP. inter quos videndus eſt Chryſoſtomus, homilia 55. in Matthæum, & Gregor. lib. 4. epiſt. 32. Quantò igitur potiori iure erunt damnandi, qui non ſolùm intra Monaſteria, libros aut aliam ſupellectilem recludunt, ſed etiam ne ſibi per ſuos Prælatos auferantur, apud familiares vel conſanguineos deponunt?

2. Infertur, Religioſum cum licentia aliquid habentem (puta habitum aut tunicam) ſi poſtea ſibi non ſit neceſſarium, teneri ad illud reddendum Prælato vel in communi loco ponendum, vt Prælati adminiſtrationi ſubiaceat. Ita in Concilio Mediolaneñſ. epiſt. 3. conſtitution. c. de Monialibus; ſtatutum eſſe inuenitur; præcipit enim vt quidquid neceſſarium non fuerit, ad communes officinas reducatur. Vnde addit: *Nullaſque apud ſe habeat, præter eas quæ ad quotidianum vſum ſunt neceſſariæ*. Hieronymus in regula citata, capite ſecundo. *Nihil proprium in Monaſteriis licet habere, certè non tunicam, niſi ex neceſſitate portatur, non caligam, neque aliud minimum quidquam*, & cap. tertiò. *Obteſtor vos omnes & ſingulos coram Deo, vt aurum & argentum atque citò tranſiens pecunia nulla, cor veſtrum ſeducat, vt nitatur aliqua veſtrum cum Anania & Saphira mentiri Spiritui ſancto, retinendo apud ſe aliud quantumcunque minimum temporale vltra ea quæ ex neceſſitate portantur, nec tamen hoc niſi de licentia Abbatiſſæ*.

Auguſtinus etiam in Regula & Benedictus, capit. 55. idem quod Concilium Mediolanenſe, præcipiunt, vt ſcilicet veſtes non neceſſariæ ad communia loca deferantur. Benedicti verba hæc ſunt. *Accipientes noua veſtimenta, vetera ſemper reddant in præſenti, reponenda in veſtiario* id eſt, in loco communi. Et infrà addit. *Iam quòd ſuperfluum eſt, amputari debet; & quodcumque vetuſtum reddant dum accipiunt noua*. Et diuus Baſilius in regula breuiorum, interrogatione ſexageſimanona *præcipit quod cellarius ſiue æconomus, quoties veſtimentum nouum Monachis præbet, vetus ab ipſis accipiat*.

Quibus regulis quamuis reſpectu aliorum religioſorum qui ſub illis non militant, præceptum non contineatur; tamen in quantum vim voti paupertatis explicant, aſſerentes contra illud eſſe, aliquid non neceſſarium retinere, tenemur conformari. Idem etiam colligitur ex Antonino in quarta parte ſummæ, titulo 14. capit. 10. §. 5. refert Religioſum quendam poſt mortem alteri ſibi amico apparuiſſe, illiſque crura igne concremata oſtendiſſe, rationemque illius pœnæ reddidiſſe, quia veteres caligas ſibi obſeruauerat & in communi cuſtodia non poſuerat. Vnde in noſtra Religione magna cum diſtrictione cauetur vt quidquid Religioſis neceſſarium non fuerit, ad communem deducant cuſtodiam, idemque in aliis reformatis Religionibus obſeruari ſolet. Et in ſpeciali de Carthuſienſi refert Nauarr. conſil. 75. de Regular. numer. 47. Et ratio huiùs doctrinæ eſt, quia quando Prælatus concedit alicuius rei licentiam, ſolùm concedit illam pro tempore quo fuerit neceſſaria. Vnde & neceſſitate & vſu ceſſante à Prælato data extinguitur facultas. Imò verò ſi Prælatus rem non neceſſariam conciperet, Religioſus non eſſet in conſcientia tutus vt in 4. parte dicetur.

Ex dictis vltimò colligitur, religioſo qui aliquid cum licẽtia habet, non ſufficere Prælati conceſſionem, ſed

vltra hoc neceſſariam eſſe animi promptitudinem ad reddendum, hoc eſt, voluntatem & intentionem ad reddendum, quod habet, quotieſcumque petitum fuerit, vt à peccato excuſetur.

Ita cenſent omnes citati Auctores, & addit Pet. Nauarra de reſtitut. lib.3.c.1. num.172. & Corduba in Reg. B. Franciſci. c.6.q.6. & 7. in fi. quod qui de Prælato conqueritur, vel murmurat, vel aliis modis nititur, ne ſibi id, quod habet, per Prælatum auferatur, non eſſe tutum in conſcientia: tunc enim Prælatus non concedit talem rem, ſed tan tummodo ad maiora incommoda vitanda, vel propter ſubditi proteruiam vel certè ad proprium damnum vitandum, illud permittit.

CAPVT V.

An Monachus poſſit ſine proprietatis vitio diſponere de re aliqua, independenter à Prælati voluntate.

ITA eſt annexum pauperitatis voto, nihil ſine Prælati facultate diſpenſare, vt merito dubitari poſſit, ſitne aliquis caſus poſſibilis in quo Religioſus aliquid recipiat, donet, aut apud ſe retineat ſine Prælati conſenſu. In qua re videtur certum ſine licentia Prælati poſſe religioſũ commendare ſuis familiaribus aut amicis, vt pecunias aliquas deponant, vel quodlibet aliud pretio æſtimabile apud aliquas perſonas, vt ab eis eas exigere poſſit, cum eis opus habuerit, dummodo religioſus eius ſit intentionis vt nolit illius pecuniæ vel rei dominium, neque vſum ſibi abſque Prælati licentia applicare: ſed tantum intendat illam habere commoditatem, vt obtentâ facultate ex illo depoſito ſibi eleemoſynam pro ſuis neceſſitatibus accipiat. Hoc dictum in ſimili caſu expreſſe decernitur in c. exiit §. cæterum, verſic. ita tamen, de verb. ſignif. tenetque illud D Bonauent. in ſua regula c.4 prope finem, & in quæſtionibus ſupra regulam qu. 25. & Corduba in reg. B. Fran. q. 8. & 9. Et ratione conſtat, quia in prædicto caſu nullum dominium, neque ius Religioſus acquirit. Quare ſine proprietatis vitio id fieri poteſt: Imo addit D. Bonauent. prædicto c. 4. id verum eſſe etiamſi, qui illam pecuniam deponit, intendat ſe ſtatim priuare dominio talis pecuniæ, & transferre illud in Religioſum, quia quamdiu ille non acceptat dominium, non poteſt dici Dominus, neque poſſeſſionem neque ius circa talem pecuniam habere. Et ſic manet dominium penes dantem poteſtquè de illa pecunia diſponere, ac ſi noluiſſet à ſe dominium illius abdicare.

Identidem fieri poteſt, ſi religioſus, abſque Prælati licentia nuntium aliquem mittat, petens ab amico aliquam pecuniam illi nuntio dari, dummodo intentione ſupradicta id faciat, nempe non acceptandi, neq; vtendi ea ſine Prælati licentia, poteſt enim tunc pecunia apud nuntium remanere quouſque à religioſo obtentâ à prælato licentiâ petatur.

Notandum tamen eſt non licere in prædicto caſu ſine licentia Prælati præcipere nuntio aut depoſitario vt talem pecuniam hoc vel illo modo expendant vel iam expenſæ rationes exigere vel talis pecuniæ clauem apud ſe retinere, ne ſine ſuo conſenſu diſtrahantur: quia hoc verè pertinet ad adminiſtrationẽ & vſum vt colligitur ex Clement. exiui, de verb. ſignif. Aliqui vero exiſtimant Religioſos tunc poſſe precari depoſitarium vel nuntium, etiam ſine Prælati conſenſu, vt in hos vel in illos vſus pecunias expendat. Mihi tamen hæc ſententia nunquam placuit. Nam depoſitarius vel habet illam pecuniam ſpecialibus vſibus

tantum illius Religioſi à vero Domino deſtinatam, & tunc nec precibus nec mandato, poterit eam in alios conuertere vel à vero domino ſine vlla limitatione conceſſa eſt, vt pro voluntate Religioſi eam adminiſtret vel diſtrahat, & tunc nec mandato, nec precibus Religioſus poteſt de ea ſine Prælati conſenſu diſponere. Nam preces in eo caſu mandato æquiualent & ſic Religioſus eſſet proprietarius, cum de re pretio æſtimabili ſine conſenſu prælati diſponeret.

Dices: ſi quis à vero domino precando illud poſtularet; non eſſet proprietarius, ergo cum verus dominus pecuniam depoſuerit vt eam tenens applicet illis vſibus quos religioſus efflagitauerit ſi id à depoſitario poſtulatur, non erit proprietat. peccatum Reſ. quod cum dominus illam pecuniam depoſuit, habuit animum vt pecunia pro Religioſi voluntate diſponeretur & ſic voluntas Religioſi eſt vera cauſa illius diſtractionis etiam ſi precibus id petat. Quare id petere non poteſt ſine Prælati aſſenſu. Quid enim intereſt, an precibus vel mandato, quis diſponat de re, ſi diſponit vt principalis cauſa, & preces tantum ſunt nomine tenus. Cum vero eam retinet verus dominus, religioſus ſolum eſt quoddam inſtrumentum morale, ſuis precibus dominum mouens vt eam hoc vel illo modo largiatur.

2. Non videtur peccatum proprietatis, propria manu attingere pecuniam aut quippiam aliud, cum animo non acquirendi dominium neque poſſeſſionem neque aliud ius; ſed ſolum intentione deferendi illum ad ſuum Superiorem, aut petendi licentiam illâ vtendi: ſicut non eſſet materia proprietatis, nummos aliorum ad Prælatum deferre. Neque in hoc eſt, cur immoremur, cum idipſum fratribus minoribus prohibitum ſit. Et idem erit in illis Religionibus, in quibus præceptum eſt prohibens talem acceptionem.

Quod ſi quis vellet ſeruare apud ſe pecuniam illam, aut rem pretio æſtimabilem ſine licentia ſuperioris, etiamſi ſeruetur cum animo non vtendi illâ ſine facultate ſuperioris, neque habendi aliquod dominium aut poſſeſſionem, ſed tantum expectandi aliquam occaſionem, vel neceſſitatis propriæ vel alterius opportunitatis vt eam à Prælato ſibi obtineat, verè non excuſaretur à peccato proprietatis. Ita ſentit Victoria apud Lud. Lopez in inſtructorio c. 156. cuius ſententiam ipſe etiam amplectitur, & ea ratio aſſignari poteſt, quia religioſus nihil inconſulto Prælato apud ſe retinere poteſt, ſed ſtatim & in continenti omnia ſuperiori tradi debent, vt in cap. cum ad monaſterium, de ſtat. mon. & c. 2. ſeſſionis 25. Concilij Trid. Probatur, & à nobis ſup. in c. de vitando vitio proprietatis, in retent. bon. mon. dictum eſt. Quibus accedit, quod ſeruare aliquid eſt actus adminiſtrationis alicuius rei, & cum adminiſtratio ſpectet ad proprietatem, non poteſt vſurpari ſine Prælator. licentia.

Ex prædictis efficitur non fore materiam proprietatis, ſi Religioſi ſæculares rogarent vt dent eleemoſynas parentibus aut conſanguineis religioſorum, nec ſimiliter ipſos religioſos prædictas eleemoſynas accipere, conſanguineiſque deferre, dummodo habeant animum non acquirendi dominium, neque ius aliquod (nam tunc dominium manet apud dantem quoadvſque parentes & conſanguinei recipiant) & dummodo dominus pecuniæ decreuerit quid faciendum ſit de illis, quibus dandæ ſint & quantæ.

Nam ſi indeterminatè ſine eo quod deſignet perſonas aut quantitatem, Dominus pecuniæ eleemoſynam à religioſo elargiendam præbuerit, tunc dubitatione non caret, an monachus ſine licentia Superioris poſſit determinatis perſonis illâ erogare. Viris doctiſſimis huius temporis id ſine Superioris conſenſu fieri non poſſe videtur; quia electio

perſonar. & quantitatis elargiendæ diſtributio & taxatio ad adminiſtrationem pertinent, & ſic requiritur Prælati aſſenſus; quæ ſententia mihi probabilior videtur.

2. Certum eſt quod religioſus poteſt accipere ſine proprietatis vitio ea quæ licet magnæ æſtimationis ſint, non tamen ſunt aliquo pretio æſtimabilia, vt oſſa, aliaſque reliquias Sanctorum.

Nec etiam eſt contra paupertatem, ſine licentia honores appetere, aut illos procurare, præſertim Eccleſiaſticos, quia illis non renunciatur per votum paupertatis, nec ſunt pecunia æſtimabiles, vt manifeſtè colligitur ex D. Thom. 2. 2. q. 186. art. 7. ad. 4. Vnde bene colligit Caietanus poſſe Religioſum cupere, & obtinere honorem doctoralem, & alios qui in præmium virtutis ac eruditionis conferri ſolent, verbi gratia, presbiteralem &c. Et poſt ipſos optimè docuit Nauarr. comm. 2. de Regular. num. 2. verſ. ...

3. Poteſt regularis ſine proprietatis nota cupere & habere beneficia eccleſiaſtica ſine licentia, vt ibidem Nauarrus docuit, quia vt ipſe ait, non ſunt bona pecuniaria & ſic religioſi beneficiati habent dominium & poſſeſſionem beneficiorum ſuorum; imo & eis competere poteſt ius eligendi, etiam abſque Prælati conſenſu, vt præfatus author ſcripſit de reddit. q. 1. mon. 9. n. 3. Quæ ſententia quoad beneficia eccleſiaſtica attinet limitanda eſt quantum eſt ex parte iurisdictionis aut tituli eccleſiaſtici præciſe. Nam ſine dubio habere dominium redditπuum aut fructuum prædictorum beneficiorum eſt contra votum paupertatis.

Hæc dicta ſunt de illis rebus quæ ſine Præl. licentia à Mona. haberi aut procurari poſſunt. Nunc examinare oportebit an præmiſſa licentia Prælati poſſit aliquis caſus excogitari in quo Religioſus vtatur aliqua re, ſic, vt Prælatus eam ipſi auferre nequeat. In quo illud communi aliquorum Religioſorum praxi receptum eſt, vt ab extraneis libros, vel aliam ſupellectilem, non dari, ſed accommodari ſibi petunt, ea conditione, ne alius his vtatur rebus. Quâ cautelâ ſibi multarum rerum vſus aſſumunt atque hoc modo Prælatorum ligare manus videntur, ne à ſe, contra voluntatem domini, res ſibi conceſſas auferant, aliorumque vſibus applicent.

Hic rerum abuſus, (licet in rigore contra paupertatem non ſit) longè tamen arceri debet à religionibus reformatis, vbi omnia in communi omnibus adminiſtrantur, ſecundum vniuſcuiuſque indigentiam. Abuſus enim ille vitæ communi derogat, in quantum non pro neceſſitate, ſed pro libito, rerum vſus indulgetur, & maximam præbet anſam peculiis: imo ipſis deterior eſt, nam peculia pro nutu Prælatorum auferri, & in alios vſus conuerti poſſunt, in illo vero caſu, neque Prælati (vt aliqui volunt) poteſtatem habent, rem illam commodatam, in alios vſus Monaſterij inuito Domino adminiſtrandi. Et demum incentiuum eſt proprietatis, cum his rebus ſubditi aſſueſcant appropriare ſibi bona alia, nolentes ad alios vſus transferri. Quare id in bene ordinatis Religionibus, permitti non debet; quod ſi permitti contingat, eâ conditione fieri debet, vt res mutuata ſicut & alia Monaſterij, indifferens ſit omniumque vſibus expoſita, ſecundum quod Prælato placuerit. Alias Prælati id concedentes non ignorent ſe magnam paupertati maculam inurere, eamque omnino relaxare.

CAP.

CAPVT VI.

Proprietatis vitium eſſe, permutare, mutuare, accommodare aut alio modo contrahere ſine Prelati conſenſu.

IN hac re dicendũ eſt primò. Nullum religioſum ex monaſterij bonis vel ex his quæ ipſe ad vſum habet, notabilem poſſe cum alio quantitatem permutare ſine Prælati nutu tacito vel expreſſo.

Ita docuit Ioannes 22. in extrauag. Ad conditorem de verb. ſignif. *Quis enim* (ait) *ſimplicem vſuarium dicere poterit, cui rem vſuariam liceat permutare, vendere, aut donare? Procul dubio hæc naturæ repugnare dignoſcuntur.* Et affirmat gloſſa, verbo (pertinere) multa ad hoc propoſitum adducens, & ſequitur Aluarus Pelagius apud Ser. conſci. q. 81. in fi. S. Bonauent. in ſpeculo diſcip. prticula 1. c. 4. *Nec poteſt* (inquit) *in rebus ſuo vſui deputatis, vt ſunt libri, veſtes, lecti, & alia huiuſmodi pro altis immutare.* Corduba ſuper reg. B. Franc. c. 6. q. 4. puncto 1. vbi dicit quatuor ſui ordinis Miniſtros hanc ſententiam docuiſſe. Tenet etiam Serena conſcientia in reg. B. Franciſ. eod. c. 6. 9. 78. & Abbas Smaragdus ſup. c. 33. reg. S. Benedicti, cuius hæc ſunt verba.

Ex his colligitur quod neque ab exterioribus propinquis, neque ab interioribus fratribus, licet aliquid accipere vel cum alio aliquo commutare. Et ratio, qua gloſſa & Corduba locis citatis in huius doctrinæ probationem vtuntur, hæc eſt, quia permutare eſt actus dominij: permutare enim nihil aliud eſt quam dominium vnius rei in aliam transferre perſonam, & ideo eſt religioſo prohibitus atque adeo ſecundum textum in l. 1. §. vlt. ff. de rerum permut. permutatio illa irrita erit. Quia vt ibidem dicitur, permutatio alienæ rei ipſo iure eſt nulla. Vnde Ludo. Lop. in inſtruct. c. 156. ſententia aſſerent. religioſum poſſe aliquid cum alio permutare, vel falſa eſt, vel ipſe de permutatione exiguæ quantitatis loquitur; aut de ea permutatione, quæ cum licentia tacita fit, quod ipſe ſatis expreſsè indicat.

Dico 2. Non ſolum actus permutandi eſt actus dominij, ſed etiam actus mutuandi, ac per conſequens religioſo illicitus.

Pro huius concluſionis pleniori probatione ex communi DD. Sententia præmitto duplex eſſe mutuum; aliud, generali nomine retento, mutuum vocatur, quod nihil eſt aliud quàm ex meo tuum facere, quod tunc contingit quando cum re mutuata illius dominium in alium transfertur quod in mutatione rerum vſu conſumptibilium neceſſariò contingit. Aliud vocatur commodatum, quando ſcilicet dominium rei in alium non transfertur, ſed tantum vſus, ac per conſequens res eadé à commodatario vero domino reddenda eſt; de vtraque ergo mutuatione concluſio intelligenda eſt, quam ſequitur Corduba, loco cit. q. 4. Serena conſ. q. 75. & Smaragdus vt ſup. dicens. *Non enim oportet Monachum ex his quæ pro neceſſitate temporis præſentis ab Abbate ſuſcepit, dare vel commodare quicquam, niſi ab Abbate illi fuerit ordinatum.* Vnde apud Carthuſien. 2. parte ſtat. antiquor. c. 31. non ſolum mutuarius actus prohibetur, ſed etiam excommunicationis pœna contrarium facientibus adiungitur, & in noua collectione (excommunicatione ſemotâ) idem ſcriptum reperitur. c. 19. n. 6. & ſimile ſtatutum apud PP. ſociet. Ieſu dicit vigere, in quibus Religionibus prædicti actus prohibentur veluti actus proprietatis vt in ipſarum conſtitutionibus declaratur. Ratio à priori eſt, quia aut religioſus mutuũ dat, aut commodatum, & vtrumque eſt contra paupertatis votum, & de

mutuo quidem id manifeſtum eſt, quia cum in mutuo dominium transferatur & religioſus nullum poſſit dominij actum exercere, ſequitur non poſſe aliquid mutuo dare. Et confirmatur, quia vt conſtat ex lege, nemo plus, de regul. Iuris. Nemo poteſt ius quod non habet, in alium transferre. Quare cum Religioſus nullum dominij ius in re aliqua habeat, nequit illud in alium transferre. De commodato verò idipſum probatur, quia aut res communes Monaſterij commodat, & hoc prohibitum eſt, nemo enim commodare poteſt quod ſuum non eſt, aut verò commodat id quod ſibi ad vſum deputatum eſt, & hoc etiã eſt illicitum: Vſuarius enim vſum quem habet, alteri applicare non poteſt, vt conſtat ex §. 1. inſtit. de vſu & habit. & ex aliis ſæpius repetitis. hoc tamen intelligendum eſt ex vi voti paupertatis, aliter verò iudicandum erit ex vi licentiæ præſumptæ ſecundum varias Ordinum conſuetudines, & ſecundum rerum qualitates quæ commodantur.

2. Ratio, quia religioſus (vt infra dicetur) nullum poteſt ciuilem contractum celebrare. mutuum autem vel commodatum eſt contractus ciuilis, vt conſtat ex toto tit. ff. de reb. creditis & ff. commodati.

Eſt tamen circa hanc concluſionem aduertendum. 1. non ſolum eſſe intelligendam reſpectu ſæcularium, ſed etiam reſpectu religioſor. ſi Prælatus expreſſe mutuationem prohibeat. Rationes enim adductæ, reſpectu vtrorũq; procedunt. Dixi (ſi Prælatus expreſſe prohibeat) hac enim prohibitione ſemota inter eiuſdem Conuentus fratres non dubium quin tacita licentia ſit præſumenda, vt ſibi inuicem ea quæ neceſſaria ſunt, mutuo dent: imo potius contra charitatem faceret qui fratri indigenti, Codicem exceptorium vel quid ſimile non mutuaret. Ita D. Bonauent. in ſpecu. diſcipl. 1. parte. part. 1. c. 4. *In commodandis* (inquit) *pro cohabitantium indigentia. non eſt lex poſita charitati.* Corduba loco cit. q. 5. vbi Hugonem & Barthol. de pila citat pro hac ſententia, imo q. 9. ex mente D. Barnardini inter proprietarios loco 5. enumerat illum, qui librum vel aliam rem omnium vſui deputatam fratribus non vult commodare, dummodo ipſe illa non indigeat. Et idem affirmat Albanus Pelagius apud ſeren. conſc. q. 51.

Vltimò, illud pro comperto ſtatuendum erit, nullum ciuilem contractum, in quo Religioſus aliquam debeat, debeat ciuilem actionem exercere, poſſe ab illo ſine Prælati licentia celebrari. Ita Innoc. Papa cõmuniter receptus in c. cum olim, 2. de priuil. Nauar. c. non dicatis. num 30. & ſequentibus, & conſil. 5. de pactis, nu. 4. Ratio eſt, quia omnes ij actus ſunt actus dominij, cuius religioſus eſt incapax, & non ſolum dominij, ſed etiam cuiuſcunque actionis ciuilis, vt in prima huius tractatus parte probauimus. Quare proprietatem incurrit, ſi abſque Prælati licentia contrahat, cum velit exercere actum iuris, cui renũciauit, quapropter talis contractus nullam aut Monacho aut monaſterio infert obligationem ciuilem, vt omnes Canoniſtæ fatentur ſumpto argumento à ſeruo vel à filio-familias, ſine Domini aut patris conſenſu contrahentis. Idque æquè militat in religioſis ſimplicibus, ac in procuratoribus, vel adminiſtrationem habentibus, ſi vltra conceſſam ſibi facultatem contractum celebrarent, vt cum Innoc. Panorm. & aliis tenuit Nauarrus, vt ſup. & Molin. tomo primo de Iuſtit. tract. 2. diſp. 140. qui ibidẽ iure aſſerit eſſe peccatum mortale, quando religioſi abſque facultate prædictã tacitã vel expreſſã, contrahunt cum ſæcularibus ignorantibus ſe monaſterio obligari, non verò monaſterium ipſi, niſi ex bona fide id facerent. Sed dubitare poteſt vtrum, cum ſine Prælati facultate monachus contrahit, licet non ciuiliter, ſaltem naturaliter, obli-

getur, ita vt in conſcientia teneatur facere quod in ſe eſt, vt contractum adimpleat. Dico in eo caſu Religioſum ne quidem naturaliter obligari. Ita Hoſtien. in ſumma. Panorm. & Felinus. c. ex reſcripto, de iure iurando. Nam licet ſeruus obligetur naturaliter in eo caſu, religioſus tamen, cum non habeat velle, neque nolle, nullo modo obligatur, & maxime, cum in conſcientia peccet contractum celebrando, & ſit proprietarius, non video cur in conſcientia debeat etiam naturaliter obligari; licet mihi non diſpliceat id quod Nauarrus aſſerit comment. 2. de regular. n. 42. in fine, teneri religioſum huiuſmodi contractus adimplere in quantum poteſt, ſaltem dum à Prælato non impeditur, quia ſicut vota Deo ſine conſenſu Prælati præſtita obligant donec Prælatus ea irritet, ita promiſſa homini facta valere & obligare debent, donec eis Prælatus contradicat.

Demum ſicut nec ex contractu monachi, ita nec ex eius delicto etiamſi ille Prælatus ſit, obligatur monaſterio, niſi quatenus in eius vtilitatem & commodum fuerit aliquid conuerſum, quoniam delictum perſonæ in detrimentum, Eccleſiæ non eſt conuertendum c. ſi Epiſcopum 16. q. 6. & regula delictum de regul. iuris in 6. Idem etiam cenſendum erit de depoſito ſi apud monachum deponatur, nam monaſterium, etiamſi monachus de Prælati licentia fiat depoſitarius, non tenebitur de depoſito, niſi quatenus res depoſita conuerſa ſit in monaſterij vtilitatem, vt colligitur aperte ex c. 1. de depoſito; ratio eſt; quia depoſitar. ſolum tenetur de dolo & lata culpa vt patet in c. bona. Fides de depoſito, & l. 1. ff. depoſiti: monaſterium vero ex delicto monachi non tenetur vt nuper adnotauimus; igitur non tenebitur ex depoſito collocato penes monachum, quando culpa illius aut perit aut deterius redditur vt in ſpecie annotauit Molina, tomo 2. de iuſt. & iure diſp. 525.

CAPVT VII.

Monachum non poſſe teſtamentum condere, neque ab aliis conditum exequi.

Videndum reſtat an ſit contra paupertatis Votum Regularem condere aut velle condere teſtamentum, vt ſic de omnibus proprietatis actibus clarius conſtet. Regularis ſi profeſſionem veram emiſerit nullo modo teſtari poteſt, vt expreſſe decernitur in authen. Ingreſſi. c. de Sacro-ſanctis eccleſiis c. quia ingred: entibus. c. ſi qua mulier. 19 q. 3. & c. 2. de teſtamentis: quæ deciſio recepta eſt in l. 7. tt. 3. part. 6. Tradunt doctores in prædictis locis, & Nauarr comment. 2. de regularib. n. 43. & de redditib. q. 3. monit. 11. & 12. nouiſſimè Molina de Iuſtitia & iure 1. to. tt. 2. diſput. 141. & Caro lus Tapia in dicta authent. Ingreſſi, verbo ideoque nec de his c. 1. huius concluſionis ea eſt ratio. Quia cum nihil proprium habeant, aut habere poſſint vt in dicto c. non dicatis, & c. cum ad monaſterium definitur teſtari non poſſunt. Et præterea quoniam ſui iuris non ſunt, neque velle, neque nolle habent, vt dicitur in c. Quorundam. & c. ſi religioſus de electione in 6. Quare à teſtamenti factione merito reiciuntur, cum in teſtamentis primum locum obtineat voluntas teſtatoris. l. in conditionib. ff. de conditionib. & de monſtrationibus. Quare teſtari non poſſunt tam ex defectu potentiæ, quàm ex defectu voluntatis: quæ duo in quolibet actu requiruntur. Ex quo etiã, fit quod nec cauſa mortis donare, aut legare poſſint etiam de licentia Abbatis, vt affirmat Bart. in dicta authent. Ingreſſi, & Præpoſiti in c. Nulli dubium 12. q. 5. n. 20. niſi in caſu, (vt limitauit Bart.) quo Abbas & capitulum conſentirent mo-

thalis culpæ reus, huius rei tranſgreſſor, nam neque contra paupertatis votum, cum nulla ſit ibi materia huius voti, neque contra obedientiam grauiter peccat, cum reg. Auguſt. & benedict. non obligent ſub mortali.

Vltimò infertur religioſum à Prælato abſentem poſſe, quicquid voluerit, recipere, cum intentione tamen manifeſtandi Prælato, cùm ad eius præſentiam peruenerit. In hoc enim caſu ius Prælati nō læditur: imo potius monaſterij commodo conſulit.

Secūdò in hac re dicendum exiſtimo non ſolum peccare mortaliter eū, qui aliquid ab alio ſine Prælati licentia recipit, ſed etiam qui ex rebus monaſterij aliquid ſine ipſius facultate tacita vel expreſſa appropriat. Ita cenſent omnes communiter, & ex Patribus clarius expreſſit Bernard. dict. ſerm. 48. Dicens. *Qui poſtquam ad conuerſationem monaſterij venit de rebus monaſterij aliquam facere fraudem præſumit, Iudas eſt, & pœnam Iudæ ſuſtinebit in inferno*, & poſt pauca, *Qui ſicut Iudas Iſcarioth. proprium retinent, vel de rebus monaſterij aliquid abſcondūt, conuenit illud. Aſcendunt vſque ad cælum, & deſcendunt vſque ad abyſſos.* Et antè Bernard. Caſſianus qui præcipue libro 7. c. 14. res monaſterij ſibi appropriantes etiam Iudæ comparauerat. Idem expreſsè ſentiunt D. Bonauent. in ſpeculo diſcipl. D. Antonin. 3. parte. tit. 16. c. 1. §. 11. & non video inter authores qui ab hac veritate diſſentiant.

Probatur primò, quia quamuis res monaſterij omnibus ſint communes, dominium tamen illarum ad nullum pertinet, ſed ad totam communitatē, & diſpoſitio ad Prælatum, vt dicitur in c. nullam 18. q. 1. ergo qui aliquid accipit ſine eius voluntate, committit actum proprietatis; cum diſponat de re, ac ſi eſſet propria.

Pro cuius rationis maiori intelligentia aduertit optimè Nauar. c. non dicatis. n. 8. poſſe rem aliquam dupliciter dici multis communem. Primò vt ſingulis, ita ſcilicet vt ſinguli habeant dominium in partem illius, quomodo hæreditas patris eſt multis filiis communis, & in hoc caſu poteſt vnuſquiſque ex parte quæ ſibi contingit aliquid ſine alterius volūtate accipere. Secundo modo vt vniuerſis. Quod tunc contingit quando nūllus illorum diuiſiue, vel diſtributiuè ſumptus habet dominium in illam, ſed omnes copulatiuè ſumpti, id eſt, tota communitas. Et in tali caſu nullus propria auctoritate poteſt ſibi aliquid appropriare ſine licentia eius qui à communitate vt diſpenſator conſtitutus eſt. Res ergo monaſterij quamuis ſint communes, ſunt tamen communes hoc 2. modo, vt per ſe manifeſtum eſt, cùm nullus ex communitate ratione voti dominium poſſit habere: Ac per conſequens qui ſine proprij diſpenſatoris licentia aliquid ſibi aſſumit, proprietarius conſtituitur.

Secundò, probatur concluſio ratione qua vtitur Nauarr. in hoc propoſito leg. 3. de reſtit. cap. 1. num. 199. dubitatione tertia. Quia aut religioſus accipit aliquid à communitate tanquam dominium illius habens, aut tanquam rem alienam. Si primo modo, exercet actum dominij ſibi prohibitum, ſi ſecundo, rem alienam contrectat, inuito Domino. Vtroque ergo modo proprietarius eſt.

Sed pro huius & præcedentis cōcluſionis maiori explicat. duo reſtant examinanda. Primum eſt, an vt Religioſus ſecurè aliquid poſſideat, ſufficiat Prælatum vidiſſe, vel compertum habuiſſe, illum ſibi aliquid ſumpſiſſe, & tacuiſſe, quamuis ipſe ſine licentia ipſius acceperit?

Reſpondent optimè Nauar. dict. c. non dicatis, n. 22. Mendoza, vt ſupr. concluſione 7. Corduba, vt ſupr. quæſt. 6. conditione 3. & quæſtione 7. punct. 3. Quod ſi Prælati ſilentium ſolum fuit permiſ-

ſiuum

ſiuum non excuſat religioſum à peccato mortali: multa enim mala permittunt Prælati ad maiora incōmoda vitanda. Si tamen ſilentium eſſet approbatiuum facti: iam reputaretur tacita licentia, atque adeo hæc religioſum ſecurum redderet. Quando verò ſilentium approbationi æquiualeat, iudicandum erit ex circumſtantiis rei acceptæ, & perſonarum, Prælati tacentis & ſubditi accipientis, vt infrà latius de licentia tacita agentes elucidabimus plenius. Secundum dubium eſt, vtrum qui accipit aliquid ſine Prælati licentia, rem tamē acceptam manifeſtam habet, ita vt à Prælato videri poſſit, vel ſæpè videatur, habeatque animum reddendi, ſi petatur, mortaliter peccet? Ratio dubitandi pro parte negata eſt, quia in tali caſu habet religioſus promptum animum ad reddendam ſuperiorē illam ſi petat: inſuper res illa eſt incorporata monaſterio & Prælati ſubiacet adminiſtrationi: ergo cum his circunſtantiis ſine licentia accipiens mortaliter non peccat.

Confirmatur, quia ſi Prælatus videat rem acceptam, & taceat, conſentire videtur.

Huius dubij ea ſit reſolutio. Quod ſi præſumatur tunc tacita Prælati licentia fieri id poſſe, ceſſante verò hac præſumptione minimè, licentia verò tacita præſumi non debet, eo ipſo quod Prælatus rem acceptam vſuique proprio applicatam videat, taceatque; nam ſæpe ad maiora ſcādala vitanda Prælati tacent inuiti. Quare non ſufficit rem acceptam Prælati adminiſtrationi ſubiacere, ſed vlterius requiritur, vt ipſe rem illam religioſo applicauerit, vt patet ex Patribus, iuribuſque citatis: nam & duo hæc ad Prælatum ſpectare videntur. Alterum eſt applicare religioſorum vſibus monaſterij bona, Alterum poſt huiuſmodi applicationem, ea in aliorum vſus ſi opus fuerit transferre. Quare non ſufficit Prælati ſilentium quod vocant permiſſiuum, ſed neceſſariò etiam requiritur approbatiuum, quod licentiæ tacitæ locum habet.

CAPVT IV.

De peccato proprietatis, quod contingit in retentione occulta bonorum monaſterij.

Alius eſt proprietatis actus, occultare bona monaſterij, etiāſi illa ex ſuperiorum facultate alicui conceſſa fuerint: cùm aliud ſit aliquid inſcio Prælato accipere, & occultè ſiue manifeſtè illud retinere. Aliud verò cum licentia noſtris vſibus applicatum occultare, hoc eſt quod quærimus in præſenti.

In qua re, vt certum ſtatuo religioſum aliquid occultò retinentem, ne ſibi à Prælato auferatur, etiamſi id præmiſſa Prælati tacita licentia acceperit, grauiter peccare, ſi tamen alio ſine occultet, non erit mortale. Ita Bernard. ſerm. 48. ad ſororem de modo viuendi. *Ergo ſi ancilla Dei* (inquit) *habet aliquid peculiare vel abſconditum, quod à cæteris ancillis Dei ignoratur furtum eſt: peccatum furti eſt. Quare quia omnia habet in communi cum cæteris ancillis Dei, & quaſi proprium ſibi aliud abſcondit, hoc furtum eſt. Hæc manifeſta fraus eſt. Hoc grande peccatum eſt, hoc eſt iter inferni.* Et infrà *ancilla Dei, quæ ſemetipſam ſeparat, aliquid quaſi proprium abſcondendo, conſequens eſt vt ſeparetur à conſortio cæleſtis vitæ.* Et in fine ſermonis concludit.

Tu ſoror venerabilis, nihil celes, nihil abſcondas, nihil apud te abſconſum reponas in abſcondito, nihil retineas apud te, nihil remaneat abſcōditum. Hæc Bernardus. Ponderanda etiā ſunt Hyeronimi verba in regul. Monacharū capit. 3. *Hæc perpetuò in veſtro monaſterio obſeruatio maneat,*

quod nulla omninò tangere, aut aliqualiter retinere audeas per horam cenſum, aut obolum, aut aliquid quantumcumque minimum. Ita cenſent omnes Canoniſtæ communiter in cap. cum ad monaſterium, de ſtat. mon. Et colligitur ex eodem cap. & ex capit. Monachi, eodem titulo & capit. quanto de offic. ordinarij. Et amplectuntur Turrecremata, Panormitan. I. And. Archidiaconus, Sylueſter, Gerſon, Corduba, quos refert & ſequitur Mendoza in quodlibetis q. 8. concl. 4. quod expreſsè docuit Antoninus 3. parte, titulo. 16. cap. 1. §. 1. Qui omnes vno conſenſu fatentur Religioſum aliquid Prælato occultantem, ne ſibi auferatur, proprietarium eſſe, etiamſi illud antea cum eius facultate obtinuerit. Quare in Carthuſianorum conſtitutionibus teſte Nauarro conſ. 71. de regular. excommunicantur, qui occultandi animo, vltra valorem trium ſolidorum, quando non eſt quantitas vnius argenti hiſpani (teſte ipſo Nauarro) retinuerit, donauerit &c. Probatur primo, quia vt infrà dicemus, qui non habet animũ promptum, ad reddendum, id quod habet, peccat mortaliter. Ille autem qui Prælato occultat, ne res, quam vſui habet, ab illo iterum auferatur, non eſt paratus vt reddat: ergo. Minor (præterquã quod ex ſe manifeſta eſt, quia intentio occultãdi Prælato, contraria eſt intentioni & promptitudini ad reddendum quod petit, illamque excludit) probatur: Quia in iure idem eſt nolle aliquid facere, & fraude vti vt id non fiat; vnde teſtis qui fraude vtitur, ne ad teſtimonium ferẽdum, quando tenetur, ducatur, eodem modo peccat ac ille qui expreſsè teſtificari non vult. Quare qui fraude & occultatione vtitur ne reddat Prælato, id quod petitur; eodem modo peccat ac ille qui expreſsè reddere non vult. 2. probatur concluſio, quia vt ex conciliis, citatiſque canonibus colligitur; intentio illorum eſt, vt quidquid eſt in Monaſterio, aliis rebus ſit incorporatum, & Prælati ſubiaceat adminiſtrationi: ille autem qui aliquid Prælato occultat, ab eius adminiſtratione ſeiungit, & à corpore communitatis ſeparat. Sed aduertendum eſt hanc concluſionem, vt ſuprà dixi intelligendam eſſe, quando ſubditus occultat aliquid Prælato, ea intentione ne ab illo auferatur. Vnde qui ſine fraude aliqua aliquid occultat, dummodo illud tempore viſitationis manifeſtet, mortaliter non peccaret.

Ex hac doctrina ſequitur primo, quod ſi Religioſus aliquid ab vno Prælato acceptum vſui habet, ſi alius ſuccedat Prælatus vel ipſe conuentum mutet tenetur illam non occultare ſequenti Prælato, etiamſi à primo licentiã obtinuerit vt occultè illam retineret. Hoc probatur prædictis rationibus; & in particulari affirmat Graffis, prima parte ſuarum deciſionum lib. tertio, capit. 5. numer. 8. qui citat Antoninum & Sylueſtrum.

Infertur 2. ipſa ratio, quare clauium vſus ſemper fuerit à patribus condemnatus. Quia ſcilicet ex illo ſequitur ſæpe Religioſos contra Paupertatis Votum multa Prælatis occultare. Quod autem clauium vſum Patres deteſtati ſint teſtis eſt Hyeronimus in Regula Monacharum capit. quarto de Paupertate; vbi inquit. *Sic ſit Apoſtolicæ feminæ proiicite peras & ſacculos, neque marſupia ex latere pendeant, neque opus ſit clauibus vt iam ex ipſis monſtretur exteriorum indiciis quod nihil habetur intrinſecum præter* IESVM; *quod nihil eſt clauſum eius, quod eſt deditum vſibus omnium.*

Dyoniſius etiam Carthuſianus de reformatione Clauſtralium articulo decimo-quarto & Hugo Victorinus vt refert Gerſon Alphabet. vigeſimo-ſecundo litera R. clauium vſum omninò prohibent; & Caſſianus lib. 4. capit. 15. tempora ſuã deplorat, eo quod inter Religioſos hic fuerit abuſus propter auaritiam introductus. Clauium enim vſus

poſſeſ-

poſſeſſionis & dominij iudiciũ eſt. Vnde iure ciuili ſtatuitur poſſeſſionem alicuius domus accipienti, claues tradendas eſſe. Et Iſaiæ 22. in quo vnius Pontificis depoſitio, & alterius aſſumptio deſcribitur, per vſum clauium poteſtas data deſignatur. Et in teſtamento nouo claues Petro collatæ, iuriſdictionem eius, & dominium ſignificant, vt communiter cenſent PP. inter quos videndus eſt Chryſoſtomus, homilia 55. in Matthæum, & Gregor. lib. 4. epiſt. 32. Quantò igitur potiori iure erunt damnandi, qui non ſolùm intra Monaſteria, libros aut aliam ſupellectilem recludunt, ſed etiam ne ſibi per ſuos Prælatos auferantur, apud familiares vel conſanguineos deponunt?

2. Infertur, Religioſum cum licentia aliquid habentem (puta habitum aut tunicam) ſi poſtea ſibi non ſit neceſſarium, teneri ad illud reddendum Prælato vel in communi loco ponendum, vt Prælati adminiſtrationi ſubiaceat. Ita in Concilio Mediolanenſ. epiſt. 3. conſtitution. c. de Monialibus; ſtatutum eſſe inuenitur; præcipit enim vt quidquid neceſſarium non fuerit, ad communes officinas reducatur. Vnde addit: *Nullaſque apud ſe habeat, præter eas quæ ad quotidianum vſum ſunt neceſſariæ*. Hieronymus in regula citata, capite ſecundo. *Nihil proprium in Monaſteriis licet habere, certè non tunicam, niſi ex neceſſitate portatur, non caligam, neque aliud minimum quidquam*, & cap. tertiò. *Obteſtor vos omnes & ſingulos coram Deo, vt aurum & argentum atque citò tranſiens pecunia nulla, cor veſtrum ſeducat, vt nitatur aliqua veſtrum cum Anania & Saphira mentiri Spiritui ſancto, retinendo apud ſe aliud quantumcunque minimum temporale. vltra ea quæ ex neceſſitate portantur, nec tamen hoc niſi de licentia Abbatiſſæ*.

Auguſtinus etiam in Regula & Benedictus, capit. 55. idem quod Concilium Mediolanenſe, præcipiunt, vt ſcilicet veſtes non neceſſariæ ad communia loca deferantur. Benedicti verba hæc ſunt. *Accipientes noua veſtimenta, vetera ſemper reddant in præſenti, reponenda in veſtiario* id eſt, in loco communi. Et infrà addit. *Iam quòd ſuperfluum eſt, amputari debet; & quodcumque vetuſtum reddant dum accipiunt noua*. Et diuus Baſilius in regula breuiorum, interrogatione ſexageſimanona *præcipit quod cellarius ſiue œconomus, quoties veſtimentum nouum Monachis præbet, vetus ab ipſis accipiat*.

Quibus regulis quamuis reſpectu aliorum religioſorum qui ſub illis non militant, præceptum non contineatur; tamen in quantum vim voti paupertatis explicant, aſſerentes contra illud eſſe, aliquid non neceſſarium retinere, tenemur conformari. Idem etiam colligitur ex Antonino in quarta parte ſummæ, titulo 14. capit. 10. §. 5. refert Religioſum quendam poſt mortem alteri ſibi amico apparuiſſe, illique crura igne concremata oſtendiſſe, rationemque illius pœnæ reddidiſſe, quia veteres caligas ſibi obſeruauerat & in communi cuſtodia non poſuerat. Vnde in noſtra Religione magna cum diſtrictione cauetur vt quidquid Religioſis neceſſarium non fuerit, ad communem deducant cuſtodiam, idemque in aliis reformatis Religionibus obſeruari ſolet. Et in ſpeciali de Carthuſienſi refert Nauarr. conſil. 75. de Regular. numer. 47. Et ratio huius doctrinæ eſt, quia quando Prælatus concedit alicuius rei licentiam, ſolùm concedit illam pro tempore quo fuerit neceſſaria. Vnde & neceſſitate & vſu ceſſante à Prælato data extinguitur facultas. Imò verò ſi Prælatus rem non neceſſariam conciperet, Religioſus non eſſet in conſcientia tutus vt in 4. parte dicetur.

Ex dictis vltimò colligitur, religioſo qui aliquid cum licẽtia habet, non ſufficere Prælati conceſſionem, ſed

vltra hoc neceſſariam eſſe animi promptitudinem ad reddendum, hoc eſt, voluntatem & intentionem ad reddendum, quod habet, quotieſcumque petitum fuerit, vt à peccato excuſetur.

Ita cenſent omnes citati Auctores, & addit Pet. Nauarra de reſtitut. lib.3.c.1. num.172. & Corduba in Reg. B. Franciſci. c. 6. q. 6. & 7. in fi. quod qui de Prælato conqueritur, vel murmurat, vel aliis modis nititur, ne ſibi id, quod habet, per Prælatum auferatur, non eſſe tutum in conſcientia: tunc enim Prælatus non concedit talem rem, ſed tantummodo ad maiora incommoda vitanda, vel propter ſubditi proteruiam vel certè ad proprium damnum vitandum, illud permittit.

CAPVT V.

An Monachus poßit ſine proprietatis vitio diſponere de re aliqua, independenter à Prælati voluntate.

ITA eſt annexum pauperitatis voto, nihil ſine Prælati facultate diſpenſare, vt merito dubitari poſſit, ſitne aliquis caſus poſſibilis in quo Religioſus aliquid recipiat, donet, aut apud ſe retineat ſine Prælati conſenſu. In qua re videtur certum ſine licentia Prælati poſſe religioſũ commendare ſuis familiaribus aut amicis, vt pecunias aliquas deponant, vel quodlibet aliud pretio æſtimabile apud aliquas perſonas, vt ab eis eas exigere poſſit, cum eis opus habuerit, dummodo religioſus eius ſit intentionis vt nolit illius pecuniæ vel rei dominium, neque vſum ſibi abſque Prælati licentia applicare: ſed tantum intendat illam habere commoditatem, vt ob tentâ facultate ex illo depoſito ſibi eleemoſynam pro ſuis neceſſitatibus accipiat. Hoc dictum in ſimili caſu expreſſe decernitur in c. exiit §. cæterum, verſic. ita tamen, de verb. ſignif. tenetque illud D Bonauent. in ſua regula c.4 prope finem, & in quæſtionibus ſupra regulam qu. 25. & Corduba in reg. B. Fran. q. 8. & 9. Et ratione conſtat, quia in prædicto caſu nullum dominium, neque ius Religioſus acquirit. Quare ſine proprietatis vitio id fieri poteſt: Imo addit D. Bonauent. prædicto c. 4. id verum eſſe etiamſi, qui illam pecuniam deponit, intendat ſe ſtatim priuare dominio talis pecuniæ, & transferre illud in Religioſum, quia quamdiu ille non acceptat dominium, non poteſt dici Dominus, neque poſſeſſionem neque ius circa talem pecuniam habere. Et ſic manet dominium penes dantem poteſtquè de illa pecunia diſponere, ac ſi noluiſſet à ſe dominium illius abdicare.

Identidem fieri poteſt, ſi religioſus, abſque Prælati licentia nuntium aliquem mittat, petens ab amico aliquam pecuniam illi nuntio dari, dummodo intentione ſupradicta id faciat, nempe non acceptandi, neq; vtendi ea ſine Prælati licentia, poteſt enim tunc pecunia apud nuntium remanere quouſque à religioſo obtentâ à prælato licentiâ petatur.

Notandum tamen eſt non licere in prædicto caſu ſine licentia Prælati præcipere nuntio aut depoſitario vt talem pecuniam hoc vel illo modo expendant vel iam expenſæ rationes exigere vel talis pecuniæ clauem apud ſe retinere, ne ſine ſuo conſenſu diſtrahantur: quia hoc verè pertinet ad adminiſtrationẽ & vſum vt colligitur ex Clement. exiui, de verb. ſignif. Aliqui vero exiſtimant Religioſos tunc poſſe precari depoſitarium vel nuntium, etiam ſine Prælati conſenſu, vt in hos vel in illos vſus pecunias expendat. Mihi tamen hæc ſententia nunquam placuit. Nam depoſitarius vel habet illam pecuniam ſpecialibus vſibus

tantum illius Religioſi à vero Domino deſtinatam, & tunc nec precibus nec mandato, poterit eam in alios conuertere vel à vero domino ſine vlla limitatione conceſſa eſt, vt pro voluntate Religioſi eam adminiſtret vel diſtrahat, & tunc nec mandato, nec precibus Religioſus poteſt de ea ſine Prælati conſenſu diſponere. Nam preces in eo caſu mandato æquiualent & ſic Religioſus eſſet proprietarius, cum de re pretio æſtimabili ſine conſenſu prælati diſponeret.

Dices: ſi quis à vero domino precando illud poſtularet; non eſſet proprietarius, ergo cum verus dominus pecuniam depoſuerit vt eam tenens applicet illis vſibus quos religioſus efflagitauerit ſi id à depoſitario poſtulatur, non erit proprietat. peccatum Reſ. quod cum dominus illam pecuniam depoſuit, habuit animum vt pecunia pro Religioſi voluntate diſponeretur & ſic voluntas Religioſi eſt vera cauſa illius diſtractionis etiam ſi precibus id petat. Quare id petere non poteſt ſine Prælati aſſenſu. Quid enim intereſt, an precibus vel mandato, quis diſponat de re, ſi diſponit vt principalis cauſa, & preces tantum ſunt nomine tenus. Cum vero eam retinet verus dominus, religioſus ſolum eſt quoddam inſtrumentum morale, ſuis precibus dominum mouens vt eam hoc vel illo modo largiatur.

2. Non videtur peccatum proprietatis, propria manu attingere pecuniam aut quippiam aliud, cum animo non acquirendi dominium neque poſſeſſionem neque aliud ius; ſed ſolum intentione deferendi illum ad ſuum Superiorem, aut petendi licentiam illâ vtendi: ſicut non eſſet materia proprietatis, nummos aliorum ad Prælatum deferre. Neque in hoc eſt, cur immoremur, cum idipſum fratribus minoribus prohibitum ſit. Et idem erit in illis Religionibus, in quibus præceptum eſt prohibens talem acceptionem.

Quod ſi quis vellet ſeruare apud ſe pecuniam illam, aut rem pretio æſtimabilem ſine licentia ſuperioris, etiamſi ſeruetur cum animo non vtendi illâ ſine facultate ſuperioris, neque habendi aliquod dominium aut poſſeſſionem, ſed tantum expectandi aliquam occaſionem, vel neceſſitatis propriæ vel alterius opportunitatis vt eam à Prælato ſibi obtineat, verè non excuſaretur à peccato proprietatis. Ita ſentit Victoria apud Lud. Lopez in inſtructorio c. 156. cuius ſententiam ipſe etiam amplectitur, & ea ratio aſſignari poteſt, quia religioſus nihil inconſulto Prælato apud ſe retinere poteſt, ſed ſtatim & in continenti omnia ſuperiori tradi debent, vt in cap. cum ad monaſterium, de ſtat. mon. & c. 2. ſeſſionis 25. Concilij Trid. Probatur, & à nobis ſup. in c. de vitando vitio proprietatis, in retent. bon. mon. dictum eſt. Quibus accedit, quod ſeruare aliquid eſt actus adminiſtrationis alicuius rei, & cum adminiſtratio ſpectet ad proprietatem, non poteſt vſurpari ſine Prælator. licentia.

Ex prædictis efficitur non fore materiam proprietatis, ſi Religioſi ſæculares rogarent vt dent eleemoſynas parentibus aut conſanguineis religioſorum, nec ſimiliter ipſos religioſos prædictas eleemoſynas accipere, conſanguineiſque deferre, dummodo habeant animum non acquirendi dominium, neque ius aliquod (nam tunc dominium manet apud dantem quoadvſque parentes & conſanguinei recipiant) & dummodo dominus pecuniæ decreuerit quid faciendum ſit de illis, quibus dandæ ſint & quantæ.

Nam ſi indeterminatè ſine eo quod deſignet perſonas aut quantitatem, Dominus pecuniæ eleemoſynam à religioſo elargiendam præbuerit, tunc dubitatione non caret, an monachus ſine licentia Superioris poſſit determinatis perſonis illā erogare. Viris doctiſſimis huius temporis id ſine Superioris conſenſu fieri non poſſe videtur; quia electio

perſonar. & quantitatis elargiendæ diſtributio & taxatio ad adminiſtrationem pertinent, & ſic requiritur Prælati aſſenſus; quæ ſententia mihi probabilior videtur.

2. Certum eſt quod religioſus poteſt accipere ſine proprietatis vitio ea quæ licet magnæ æſtimationis ſint, non tamen ſunt aliquo pretio æſtimabilia, vt oſſa, aliaſque reliquias Sanctorum.

Nec etiam eſt contra paupertatem, ſine licentia honores appetere, aut illos procurare, præſertim Eccleſiaſticos, quia illis non renunciatur per votum paupertatis, nec ſunt pecunia æſtimabiles, vt manifeſtè colligitur ex D. Thom. 2. 2. q. 186. art. 7. ad. 4. Vnde bene colligit Caietanus poſſe Religioſum cupere, & obtinere honorem doctoralem, & alios qui in præmium virtutis ac eruditionis conferri ſolent, verbi gratia, presbiteralem &c. Et poſt ipſos optimè docuit Nauarr. comm. 2. de Regular. num. 2. verſ. ...

3. Poteſt regularis ſine proprietatis nota cupere & habere beneficia eccleſiaſtica ſine licentia, vt ibidem Nauarrus docuit, quia vt ipſe ait, non ſunt bona pecuniaria & ſic religioſi beneficiati habent dominium & poſſeſſionem beneficiorum ſuorum; imo & eis competere poteſt ius eligendi, etiam abſque Prælati conſenſu, vt præfatus author ſcripſit de reddit. q. 1. mon. 9. n. 3. Quæ ſententia quoad beneficia eccleſiaſtica attinet limitanda eſt quantum eſt ex parte iuriſdictionis aut tituli eccleſiaſtici præciſe. Nam ſine dubio habere dominium redditaum aut fructuum prædictorum beneficiorum eſt contra votum paupertatis.

Hæc dicta ſunt de illis rebus quæ ſine Præl. licentia à Mona. haberi aut procurari poſſunt. Nunc examinare oportebit an præmiſſa licentia Prælati poſſit aliquis caſus excogitari in quo Religioſus vtatur aliqua re, ſic, vt Prælatus eam ipſi auferre nequeat. In quo illud communi aliquorum Religioſorum praxi receptum eſt, vt ab extraneis libros, vel aliam ſupellectilem, non dari, ſed accommodari ſibi petunt, ea conditione, ne alius his vtatur rebus. Quâ cautelâ ſibi multarum rerum vſus aſſumunt atque hoc modo Prælatorum ligare manus videntur, ne à ſe, contra voluntatem domini, res ſibi conceſſas auferant, aliorumq́ue vſibus applicent.

Hic rerum abuſus, (licet in rigore contra paupertatem non ſit) longè tamen arceri debet à religionibus reformatis, vbi omnia in communi omnibus adminiſtrantur, ſecundum vniuſcuiuſque indigentiam. Abuſus enim ille vitæ communi derogat, in quantum non pro neceſſitate, ſed pro libito, rerum vſus indulgetur, & maximam præbet anſam peculiis: imo ipſis deterior eſt, nam peculia pro nutu Prælatorum auferri, & in alios vſus conuerti poſſunt, in illo vero caſu, neque Prælati (vt aliqui volunt) poteſtatem habent, rem illam commodatam, in alios vſus Monaſterij inuito Domino adminiſtrandi. Et denium incentiuum eſt proprietatis, cum his rebus ſubditi aſſueſcant appropriare ſibi bona alia, nolentes ad alios vſus transferri. Quare id in bene. ordinatis Religionibus, permitti non debet; quod ſi permitti contingat, eâ conditione fieri debet, vt res mutuata ſicut & alia Monaſterij, indifferens ſit omniumq́ue vſibus expoſita, ſecundum quod Prælato placuerit. Alias Prælati id concedentes non ignorent ſe magnam paupertati maculam inurere, eamq́ue omnino relaxare.

CAP.

Caput VI.

Proprietatis vitium eſſe, permutare, mutuare, accommodare aut aliomodo contrahere ſine Prelati conſenſu.

IN hac re dicendū eſt primò. Nullum religioſum ex monaſterij bonis vel ex his quæ ipſe ad vſum habet, notabilem poſſe cum alio quantitatem permutare ſine Prælati nutu tacito vel expreſſo.

Ita docuit Ioannes 22. in extrauag. Ad conditorem de verb. ſignif. *Quis enim* (ait) *ſimplicem vſuarium dicere poterit, cui rem vſuariam liceat permutare, vendere, aut donare? Procul dubio hæc naturæ repugnare dignoſcuntur.* Et affirmat gloſſa, verbo (pertinere) multa ad hoc propoſitum adducens, & ſequitur Aluarus Pelagius apud Ser. conſci. q. 81. in fi. S. Bonauent. in ſpeculo diſcip. prticula 1. c. 4. *Nec poteſt* (inquit) *in rebus ſuo vſui deputatis, vt ſunt libri, veſtes, lecti, & alia huiuſmodi pro alus immutare.* Corduba ſuper reg. B. Franc. c. 6. q. 4. puncto 1. vbi dicit quatuor ſui ordinis Miniſtros hanc ſententiam docuiſſe. Tenet etiam Serena conſcientia in reg. B. Franciſ. eod. c. 6. 9. 78. & Abbas Smaragdus ſup. c. 33. reg. S. Benedicti, cuius hæc ſunt verba.

Ex his colligitur quod neque ab exterioribus propinquis, neque ab interioribus fratribus, licet aliquid accipere vel cum alio aliquo commutare. Et ratio, qua gloſſa & Corduba locis citatis in huius doctrinæ probationem vtuntur, hæc eſt, quia permutare eſt actus dominij: permutare enim nihil aliud eſt quam dominium vnius rei in aliam transferre perſonam, & ideo eſt religioſo prohibitus atque adeo ſecundum textum in l. 1. §. vlt. ff. de rerum permut. permutatio illa irrita erit. Quia vt ibidem dicitur, permutatio alienæ rei ipſo iure eſt nulla. Vnde Ludo. Lop. in inſtruct. c. 156. ſententia aſſerent. religioſum poſſe aliquid cum alio permutare, vel falſa eſt, vel ipſe de permutatione exiguæ quantitatis loquitur; aut de ea permutatione, quæ cum licentia tacita fit, quod ipſe ſatis expreſsè indicat.

Dico 2. Non ſolum actus permutandi eſt actus dominij, ſed etiam actus mutuandi, ac per conſequens religioſo illicitus.

Pro huius concluſionis pleniori probatione ex communi DD. ſententia præmitto duplex eſſe mutuum; aliud, generali nomine retento, mutuum vocatur, quod nihil eſt aliud quàm ex meo tuum facere, quod tunc contingit quando cum re mutuata illius dominium in alium transfertur quod in mutatione rerum vſu conſumptibilium neceſſariò contingit. Aliud vocatur commodatum, quando ſcilicet dominium rei in alium non transfertur, ſed tantum vſus, ac per conſequens res eadē à commodatario vero domino reddenda eſt; de vtraque ergo mutuatione concluſio intelligenda eſt, quam ſequitur Corduba, loco cit. q. 4. Serena conſ. q. 75. & Smaragdus vt ſup. dicens. *Non enim oportet Monachum ex his quæ pro neceſſitate temporis præſentis ab Abbate ſuſcepit, dare vel commodare quicquam, niſi ab Abbate illi fuerit ordinatum.* Vnde apud Carthuſien. 2. parte ſtat. antiquor. c. 31. non ſolum mutuarius actus prohibetur, ſed etiam excommunicationis pœna contrarium facientibus adiungitur, & in noua collectione (excommunicatione ſem[illegible]â) idem ſcriptum reperitur. c. 19. n. 6. & ſimile ſtatutum apud PP. ſociet. Ieſu dicit vigere, in quibus Religionibus prædicti actus prohibentur veluti actus proprietatis vt in ipſarum. conſtitutionibus declaratur. Ratio à priori eſt, quia aut religioſus mutuū dat, aut commodatum, & vtrumque eſt contra paupertatis votum, & de

getur, ita vt in conſcientia teneatur facere quod in ſe eſt, vt contractum adimpleat. Dico in eo caſu Religioſum ne quidem naturaliter obligari. Ita Hoſtien. in ſumma. Panorm. & Felinus. c. ex reſcripto, de iure iurando. Nam licet ſeruus obligetur naturaliter in eo caſu, religioſus tamen, cum non habeat velle, neque nolle, nullo modo obligatur, & maxime, cum in conſcientia peccet contractum celebrando, & ſit proprietarius, non video cur in conſcientia debeat etiam naturaliter obligari; licet mihi non diſpliceat id quod Nauarrus aſſerit comment. 2. de regular. n. 42. in fine, teneri religioſum huiuſmodi contractus adimplere in quantum poteſt, ſaltem dum à Prælato non impeditur, quia ſicut vota Deo ſine conſenſu Prælati præſtita obligant donec Prælatus ea irritet, ita promiſſa homini facta valere & obligare debent, donec eis Prælatus contradicat.

Demum ſicut nec ex contractu monachi, ita nec ex eius delicto etiamſi ille Prælatus ſit, obligatur monaſterio, niſi quatenus in eius vtilitatem & commodum fuerit aliquid conuerſum, quoniam delictum perſonæ in detrimentum Eccleſiæ non eſt conuertendum c. ſi Epiſcopum 16. q. 6. & regula delictum de regul. iuris in 6. Idem etiam cenſendum erit de depoſito ſi apud monachum deponatur, nam monaſterium, etiamſi monachus de Prælati licentia fiat depoſitarius, non tenebitur de depoſito, niſi quatenus res depoſita conuerſa ſit in monaſterij vtilitatem, vt colligitur aperte ex c. 1. de depoſito; ratio eſt, quia depoſitar. ſolum tenetur de dolo & lata culpa vt patet in c. bona Fides de depoſito, & l. 1. ff. depoſiti: monaſterium vero ex delicto monachi non tenetur vt nuper adnotauimus; igitur non tenebitur ex depoſito collocato penes monachum, quando culpa illius aut perit aut deterius redditur vt in ſpecie annotauit Molina, tomo 2. de iuſt. & iure diſp. 525.

CAPVT VII.

Monachum non poſſe teſtamentum condere, neque ab aliis conditum exequi.

Videndum reſtat an ſit contra paupertatis Votum Regularem condere aut velle condere teſtamentum, vt ſic de omnibus proprietatis actibus clarius conſtet. Regularis ſi profeſſionem veram emiſerit nullo modo teſtari poteſt, vt expreſſe decernitur in authen. Ingreſſi. c. de Sacro-ſanctis eccleſiis c. quia ingredientibus. c. ſi qua mulier. 19 q. 3. & c. 2. de teſtamentis: quæ deciſio recepta eſt in l. 7. tt. 3. part. 6. Tradunt doctores in prædictis locis, & Nauarr comment. 2. de regularib. à n. 43. & de redditib. q. 3. monit. 11. & 12. nouiſſimè Molina de Iuſtitia & iure. 1. to. tt. 2. diſput. 141. & Carolus Tapia in dicta authent. Ingreſſi, verbo ideoque nec de his c. 1. huius concluſionis ea eſt ratio. Quia cum nihil proprium habeant, aut habere poſſint vt in dicto c. non dicatis, & c. cum ad monaſterium definitur teſtari non poſſunt. Et præterea quoniam ſui iuris non ſunt, neque velle, neque nolle habent, vt dicitur in c. Quorundam. & c. ſi religioſus de electione in 6. Quare à teſtamenti factione merito reiciuntur, cum in teſtamentis primum locum obtineat voluntas teſtatoris. l. in conditionib. ff. de conditionib. & de monſtrationibus. Quare teſtari non poſſunt tam ex defectu potentiæ, quàm ex defectu voluntatis: quæ duo in quolibet actu requiruntur. Ex quo etiã, fit quod nec cauſa mortis donare, aut legare poſſint etiam de licentia Abbatis, vt affirmat Bart. in dicta authent. Ingreſſi, & Præpoſiti in c. Nulli dubium 12. q. 5. n. 20. niſi in caſu, (vt limitauit Bart.) quo Abbas & capitulum conſentirent mo-

bilia, & modica alienari. Nam immobilia neque Abbatem, neque collegium permittere poſſe alienari cauetur l. Iubemus, & authent. hoc ius porrectum, C. de Sacro-ſanct. eccleſiis. Nam qui alienare prohibetur, is etiam alienationi conſentire nequit vt ibi docuit etiam Bart. & Rodericus Suarez allegatione 20. n. 17.

Huius etiam concluſionis deciſio extendi poteſt ad pias cauſas vt prædicti authores tradiderunt, & ex fundamentis pro concluſione allatis manifeſtè colligitur. Quæ omnia ita vera ſunt vt nec ratione conſuetudinis poſſent teſtari, cum hæc conſuetudo quoad monachos non teneat vt pote irrationabilis vt inquit Baldus n. 5. Iaſò. n. 8. & Decius n. 11. in dicta authen. Ingreſſi, quamuis Nauarrus vt ſup. n. 44. contrarium probabiliter ſentiat.

Præterea extendi debet ad Prælatos, quia ipſi quoque verè regulares ſunt, & proprium habere non poſſunt & ad quoſcunque alios regulares ſiue mendicantium, ſiue non mendicantium, dummodo veram profeſſionem ſolemniter emiſerint in religione approbata, & ex conſequenti non extenditur ad oblatos, qui ſolemnem profeſſionem non emittunt. Ita docuit Nauarr. vt ſup. num. 45. & latius tradit Carolus Tapia dicta authen. Ingreſſi, vt ſup. n. 23. & c. 10. verbo, ſua, quia hi verè religioſi non ſunt, ob eandem etiam rationem ſub prædicta regula non comprehenduntur Eremitæ, illi inquam qui tria ſubſtantialia vota nō emiſerunt. qualis quondam fuit Paulus, vt tradit Gratianus circa c. per latum 19. q. 3. vbi ſic ait. *Paulus primus eremita colobium ſuum Athanaſio Epiſcopo Alexandrino reliquit ſed aliud* inquit *eſt de his qui in monaſterium ingreſſi ſe & ſua tradiderunt, aliud verò de his qui ſolitariam vitam ducentes ſe nulli eccleſiæ tradiderunt, illi ſemel tradita nulli tradere poſſunt, iſti nulli oblata liberi teſtari poſſunt.* Ita Gratianus circa dictum c. prolatum. Quamuis longè aliter in vita Pauli B. Hyeronimus narret. Scribit enim Beatum Antonium pallio, quod ei donauerat Athanaſius, Pauli corpus inuoluiſſe. Sed ſiue hac, ſiue illa ratione factum referatur, tamen illud vt certum ab omnibus defenditur, Eremitas teſtari poſſe, quia veri religioſi non ſunt.

Fallit vero hæc regula, primo quando monachus profeſſus filios ante profeſſionem procreaſſet; nam tunc ſi ante profeſſionem bona inter eos non diuiſerat, poteſt poſt eam, ſiue ex contractu ſiue teſtamēto diuidere legitimam poſſeſsionē quæ ad eos pertinet, & ſibi referuare nomine monaſterij quantum cuilibet filiorum reliquerit, vt decernitur in authent. ſi qua mulier C. de ſacroſanct. eccleſiis, & c. ſi qua mulier, 19. q. 3. De illa verò parte quæ ad monaſterium pertinet, non poteſt filios meliorare, neque maioratum inſtituere. Vt expreſsè docet Molina. lib. 2. de primogenijs. c. 9. nu. 56. & ſequent. quia præiudicium infert monaſterio, & vt expreſsè decernitur dicta l. 17. titu. 1. parte 6. 16. *Dexando a cada vno ſu legitima parti, y no mas.*

Quintò, fallit quia religioſus, licet teſtamentum condere non poſſit, poteſt tamen ſyngrapham quā vulgò nuncupamus memoriale, facere de his, quæ deſiderat fieri poſt mortem, vt contra Ioan. Trullum. notauit Nauarrus dict. comment. 2 num. 22.

DVBIVM I.

An Monachi aſſumpti ad Epiſcopatum poſsint teſtari.

Dubium verò eſt, Primum an Monachi ad Epiſcopatum, Cardinalatum, vel ſummam ſedem aſſumpti ſub hac regula comprehēdantur. Et primò Epiſcopos non

poſſe teſtari expreſsè docuit D. Th. 2. 2. q. 155. art. vlt. in reſponſ. ad 3. vbi ait eos per accidens ab obedientia abſolutos, at proprium retinere minimè poſſe. *Non enim*, inquit, *paternam hæreditatem vendicant tanquam ſuam, ſed quaſi Eccleſiæ debitam.* Cuius ſententiam ſecuti ſunt Turecremata n. 22. & Præpoſitus n. 23. in c. nulli, dub. 12. q. 5. & alij relati à Carolo Tapia dict. authenticâ, ingreſſi, verb. Ideoq; nec de his, c. 1. n. 32. Et ratio eſt aperta. Quia cùm adſtricti ſint Voto paupertat. teſtari non poſſunt de bonis, quæ per ipſos Eccleſiæ acquiruntur.

Idem ſentiunt de Monacho Cardinali effecto Bald. in authent. licêtiam. c. de Epiſcopis, & clericis n. 3. Philippus Francus in rub. de teſtam. lib. 6. num. 75. quos ſequitur Carolus Tapia vt ſup. Imo & ſummum Pontificem ex monachatu aſſumptum teſtamenti factione carere affirmauit Philipp. Francus vt ſup. quamuis contrarium verius exiſtimem. Nam ſi ſummus Pontifex poteſt Epiſcopis vel alijs religioſis iuſta accedente cauſa facultatem præbere teſtandi vt primum dicam recte idem poterit pro ſe diſpenſare.

DVBIVM II.

An religioſi militaris ordinis poſſint teſtamentum condere.

SECVNDVM dubium eſt, an milites, ſiue commendatarii coniugati, quales ſunt in Hiſpania Commendatarii D. Iacobi, Calatrauæ, & Alcantaræ, poſſint de ſuis bonis teſtamentum condere, cum religioſi ſint profeſſionemque emittant? Nauarr. vt ſup. num. 56. & in tract. de reddit. quæſtio. 3. monito 12. tenet eos teſtari non poſſe (vt pote qui nec Dominium habeant rerum, etiam patrimonialium; aut earum quas ſua induſtria acquirunt) ſed pertinere omnia ſua ad religiones militares, quarum ſunt commendatarii profeſſi. ea ductus ratione, primo quia ſunt vere religioſi, ac proinde pauperes nullius rei Dominium habentes ſecundo. Quia Pius quintus proprio motu, cuius verba ipſe vt ſup. refert commendatarijs omnibus aufert priuilegia, facultateſque teſtandi ab aliis Pontificib. conceſſa. Quare vult prædictos commendatarios eodem iure obligatos eſſe ac alios Religioſos.

Contraria verò ſententia probabilior videtur, quam tenet vterq; Molina. alter libro ſecundo de primogenijs cap. 9. numer. 69. alter verò de iuſtitia & iure loco citato. Quorum potiſſimum fundamentum eſt, quia hi non ſunt perfectè & integrè Religioſi, cùm & caſtitatis Votum plerique eorum non habeant, quales ſunt commendatarij Chriſti, regni Luſitaniæ, qui ne quidem coniugalem caſtitatem vouent. Cæteri vero abſolute eam non promittunt, ſed ſolum vouent coniugalem; ſimiliter paupertatem, obedientiam, totamque regularibus ita habent diſpenſatam, vt magis ſæcularibus coniugatis, ſplêdidamque (prout eos decet) familiam habentibus, quàm religioſis accommodata videatur. Et arbitror eorum ſtatuta confirmata eſſe à Summo Pontif. nec non & illorum priuilegia quantum ad facultatem teſtandi, prout vſu receptum videmus in omnibus his militibus. Quare vel proprius motus Pii. 5. receptus non fuit, vel contrarijs priuilegijs hodie manet abrogatus. Fundamentis vero Nauarri Reſpondetur ad primum: Nam conſtat eos integrè, & perfectè religioſos non eſſe, ſed tantum ſunt religioſi ſuo modo

(vt ita dicam) habentque diſpenſationem tam in voto paupertatis, quàm in voto caſtitatis, atque adeo dominij ſunt capaces prout coniugatorum ſtatus adminiſtrantium ſplendidam famil. habentiumque filios, & vxores poſtulat. Imo contrarium huius inobſeruabile eſſet omnino.

DVBIVM III.

An poßint veri religioſi cum facultate ſuperioris teſtari.

Primo certum eſt quod nullus ſuperior inferior Papa poteſt prædictam facultatem teſtandi regularib. concedere. Probat Nauarr. comment. 2. de regularib. n. 22. & patet ex dictis, quia ipſi eam facultatem non habent, ac proinde non poſſunt alijs conferre. 2. certum eſt Summum Pontif. poſſe religioſis profeſſis interueniente rationabili cauſâ, hanc præbere facultatem teſtandi. Docet D. Thô. vt ſup. Nauar. dicto c. non dicatis n. 57. & de reddit. eccleſiaſt. q. 3. monit. 11. Couarruuias c. 2. de teſtament. n. 50.

Et ratione conſtat. Quia Summus Pontif. poteſt religioſo concedere licentiam adminiſtrandi, vel dandi rem aliquam ſine eo quod illi concedat dominium illius rei: ergo capax eſt religioſus diſpenſandi, aut dandi aliquid per teſtamentū. Quare D. Th. aſſerit eum qui teſtamentum cum licentia Pontificis facit, non dici ex proprio facere, ſed Apoſtolica authoritate intelligitur eius poteſtatem fuiſſe ampliatam vt diſpenſatio illius etiam poſt mortem valeat.

Pro cuius dubij exactiori reſolut. quatuor genera religioſ. diſtinguit Nauar. Quidam (inquit) ſunt beneficiarij: Alij ſimplices religioſi, qui in conuentibus perfectæ communitatis reſident, nec habent aliquid proprium: Tertij generis ſunt qui beneficia non habent, ſed nec in perfecta communitate viuunt, & cum ſuperiorum licentia, quandam habent quantitatem panis, vini, olei, & cæterarum rerum victui ſuo neceſſariarum, ita vt ſi eis deſit aliquid, aliunde quærant, & quod ſupereſt ſuis vſibus ſeruent: Quarti vero ſunt qui cum licentia Summi Pontif. & alia ſufficienti cauſa extra clauſtra degunt & aluntur bonis, quæ ex induſtria ſua, labore, aut eleemoſynis quærunt, quorum nihil reddunt monaſterijs, neque ab ipſis quidquam recipiunt.

De primis, id eſt beneficiarijs, vt ſunt milites, & alij qui ea forma viuunt, dicit Nauarr. Papam ſolitum eſſe facultatem teſtandi illis concedere, nam ea non ſolum monaſterijs nocet, verum etiam prodeſt. Illi enim hac ſpe freti, parcius viuendo multa acquirunt, quæ poſtea morientibus illis ab inteſtato monaſterij commodis applicantur.

Secundis dicit non eſſe ſolitum S. Pontif. hanc facultatem concedere (non quod eos proprietarios faceret, ſed quia nunquam in vita habuerunt rem aliquam de qua poſſent diſponere, ita etiam nec decet vt in morte habeant, licet idem ipſe optima ratione aſſerat ſolitos eſſe Prælatos in vita, & Summum Pontificem in morte illis religioſis, qui ex ſua induſtria vel ſucceſſione parentum magnas adepti ſunt opes, diſponendi de aliqua parte facultatem concedere amicorum vel conſanguineorum commodum (pauperum tamen) ad eorum ſolatium, & aliorum exemplum.

Tertio religioſorum generi Summus Pontifex eam facultatem concedere ſolet. Tales ſunt fratres conuentualiter, non tamen communiter viuentes, quia illud non eſt aliud quam bonorum adminiſtratio-

nem prorogare, vt quemadmodum habent eã in vita per ſuperior. licentiam tacitam, vel expreſſam, eam etiam in morte habeant. Quarto etiam generi religioſorum facilius hanc ſolet facultatem concedere. Nam etſi eorum bona ſint eccleſiæ quoad proprietatem, & poſſeſſionem, ſicut in vita Summi Pontif. authoritate poterant donationes competentes illorum bonorum facere, cur nõ etiam poterunt eiuſdẽ Pontif. authoritate de iiſdẽ bonis teſtari in morte. Nequit tamen Summus Pontif. (vt optimè aduertit Nauarr. de redd. q. 3. monit. 6. hanc teſtandi facultatem in prophanos, aut illicitos vſus concedere, quia id eſſet contra naturæ legem, quod antea ſcripſerat Panor. in c. Cum eſſes, de teſtam. Imò nec ipſe Summus Pontif. etiamſi monachus non ſit de redd. eccleſ. ad vſus prophanos teſtari poteſt, vt idẽ Nauarr. ſentit. Vnde licentia teſtandi à Pontifice conceſſa Prælatis, aut aliis religioſis intelligi debet in pias cauſas. Præterea obſeruandum eſt hanc facultatem teſtandi conceſſam extẽdi poſſe ad donationes cauſa mortis, teſte ipſo Nauar. d. q. 3. monit. 10. Sed dicet aliquis, regularis ſimplex vel quilibet alius poterat de aliquibus bonis cum licentia ſuperioris in pia opera diſponere, igitur & hãc ei facultatem in morte præbere poteſt. Nã ſicut in vita hac adminiſtratione non derogatur voto paupertatis, ita non eſt ratio cur hæc diſpenſatio facta in morte ſit contra hoc votum. Reſpondet Nauarr. dict. n. 57. verſ: (& quia) nullatenus cõcedendum regularem in morte poſſe teſtari, cũ Prælati conſenſu de his quæ inter viuos eodem præcedente conſenſu poterat expẽdere in ſuos honeſtos vſus, quia præiudicatur iure publico, & voto paupertatis ſolemni, in quo ſolus Papa poteſt diſpenſare. Quæ ſolutio nõ ſatisfacit difficultati, quia nõ explicat in quo fiat hoc præiudicium Voto Paupertatis. Quòd ſi velit Nauar. (quod ſignificare videtur) Summum Pontif. tantum poſſe præbere hanc facultatem, quia ipſe ſolus Pontifex poteſt diſpenſare in voto paupertatis, hoc etiam non facit ad rem: quia nulla diſpenſatio fit, cum prædicta facultas conceditur, ſed potius manẽte intacta ratione, & natura huius voti quaſi extenditur (vt ſupra ex mente D. Th. diximus, & ipſe Nau. teſtatur) facultas diſponendi in vita vt etiam poſt mortem valeat, & hoc ſine vllo præiudicio voti paupertatis fit. Quare dicendum videtur monachum etiam cum licentia Prælati de vllis bonis non poſſe teſtari, quia modus hic teſtandi (etiãſi ſit ad pias cauſas, & de rebus modicis, præmiſſoq; Prælati conſenſu, pugnat cũ eſſentiã, & ratione voti paupertatis.

Primo quia cum teſtamentũ ſonat teſtation. mentis qua diſponit quis de rebus ſuis poſt ſuam mortem, ideo voluerunt iura vt monachi omnino eſſent alieni à teſtamenti factione, & cum Prælati voluntate. Secundũ quia iura etiamſi permittant eccleſiaſtica bona, maximè mobilia quæ à beneficiariis ex bonis eccleſ. ſunt acquiſita in vita, in pias cauſas aliaſq; eleemoſynas ab eis erogari, prohibẽt tamen ne prædicta bona eccleſiaſtica ab eiſdem poſt mortem vel teſtamẽto, vel alia cauſa alienentur vt patet ex c. Ad hæc de teſtam. Quia in iure id cautũ eſt ne eccleſ. bona beneficiar. imo etiã ab epiſc. acquiſita poſt mortẽ ab eis teſtam. diſponãtur quãuis in vita poſſint de illis diſponere. Eodẽ modo dicendum eſt in noſtro caſu, monachũ in vita cum licentia Præl. poſſe bona aliqua erogare, poſt mortẽ vero in teſtam. nõ poſſe, quia eccl. bona hoc gaudent priuil. vt poſt mortẽ alienari nõ poſſint niſi de licentia Pap. Vnde qui ea ſine facult. Põtif. diſponeret, peccaret peccato proprietatis, erogans ſine licentia iuſta, bona monaſterii.

3 Quia Prælatus abſolute prohibetur in iure teſtari, vt expreſſe habetur in c. quia ingredientibus, de teſtam. ergo non poteſt hanc facultat. ſubdito præbere. Et hæc de teſtam. factione.

Dvbivm IV.

An Monachi poſſint eſſe teſtamentorum executores.

Restat nunc vt de teſtamentorum executione dicamus. Circa quam 1. conſtituendum eſt religioſos poſſe eligi executores teſtamentorũ, vt colligitur aperte ex c. Tua nobis, de teſtam. & tradunt cõmuniter ſcribentes ib. non tamen poſſunt tale munus ſubire, niſi licẽtia Prælati petitã, & obtentã. Ita habetur in C. religioſus, de teſtam. l. 6. & Clement. vnica eodem tt. Si vero cõtra voluntatem prælati executionem adierit, certum eſt, totum eſſe irritum vt latè docet Couarr. in ca. Tua nobis, de teſtam. nu. 2. Syluest. verb. teſtamentum 2. n. 2. Molina de Iuſtitia, & iure to. 1. tt. 21. diſp. 247. Et ratio eſt quia religioſus nõ poteſt eſſe adminiſtrator vllorum bonorũ ſine licentia, vt ſup. prob & expreſſe cauetur in concil. Trid. ſeſſ. 25. ca. 2. de reform. regularium, quia adminiſtratio eſt ius quoddam ciuile pretio æſtimabile. Imo ob ſolam adminiſtrationem paternæ hæreditatis filius dicitur habere peculium profectitiũ vt patet ex his quæ parte 1. c. 1. de peculio profectitio diximus, eſſe vero teſtamenti executorem, nihil aliud eſt quam adminiſtrare, & expendere bona defuncti, vt habetur dicto c. Tua nobis. Et clement. exiui de verb. ſignif. §. verum etiam. Igitur fieri non poteſt ſine licentia Prælati, ex quo etiam colligitur in dicta adminiſtratione ſine prælati conſenſu aſſumpto vitium proprietatis committi omnino nullam eſſe, vt inter alios obſeruat Emma. Roderic. tom. 3. quæſtio. regul. qu. 72. art. 1. Prior tamen ſiue Guardianus, ſiue quilibet alius ſuperior ordinarius poteſt præbere hanc religioſis ſibi ſubditis facultatem exequendi teſtamentum, niſi aliud proprijs Ordin. conſtitutionibus caueatur, ac proinde ipſe ſine vlla alia generalis, vel prouincialis licentia poterit eſſe ex vi iuris teſtamentorum executor.

Ex quo infero fratribus minoribus prohibitum eſſe omnino hoc executorium munus, vt habetur dicta Clem. exiui §. verum. Primò quia id non poteſt fieri ſiue contrectatione pecuniæ, quæ omnino eis per ſuam regul. eſt interdicta. Secundo, quia executio eſt adminiſtratio bonorum defuncti. Quæ duo conſtant ex illis verb. Clementinæ. *Debent ſibi ſcire interdictum quod huiuſmodi executionibus, & depoſitionibus ſe exponant, Cum hæc ſæpius abſq; litigio, contrectatione vel adminiſtratione pecuniæ nequeant expediri.* Vbi Pontifex teſtamenti executionem, diſpoſitionem bonorum, & adminiſtrationem appellat. Quamuis ſi ſolum ſecundum hoc obſtaret, poſſent cum licentia Prælati ſicut alij religioſi fieri executores.

Capvt VI.

Quæſit quantitas grauis vt illam diſpenſans religioſus contra Paupertatis Votum peccet.

Dicendvm primo eſt non quamcumque bonorum diſpenſationem ſine Prælati licentia factam eſſe culpam læthalem. Hæc concluſio eſt contra Antoninum & Vandelium, qui (vt Ludo. Lopez in inſtruct. c. 156. refert) affirmarunt cuiuſcunq; rei etiã minimæ diſpenſation. ſine Prælati licẽtia factam eſſe peccatũ mort. eſt tamen rigida nimium hæc ſententia; quia

ſi materia leuis eſt, & illam diſpenſare ſolum leue erit & veniale peccatum. In omnibus enim præceptis locum habet commune illud effatū, parum pro nihilo reputari. Illud tamen cum Corduba in ſum. quæſtio. 109. diligenter aduerte, hanc rei leuis diſtributionē (quamuis mortale peccatum non ſubinferat) nunquam tamen à peccato veniali eſſe immunem, eoque graui, vt colligi poteſt ex modo loquendi SS. Patrum, qui ſeuerioribus verbis minimas etiam diſpenſationes inhibent, magnoque verborum pondere, eas à monaſteriis omnino arcere conantur. Conſulendi ſunt Bened. in regula vbi ſine licentia neq; codicē, neq; tabulas, neque graphium habere vult. Hyer. in reg. monachar. c. 3. *Non retineatur* (inquit) *quantumcunque minimum temporale.* Et ſubdit infra, *Nulla omnino tangere aut aliqualiter retinere audeat per horam, cēnſum aut obolum aut aliquid quantumcumque minimum.* Amplectitur idem Bonauentura in 1. parte ſpeculi particula 1. c. 4. his verbis *ſine licentia ſuperioris ne habeatur tabula aut acus.* Caſſianus lib. 4. de inſtitutis renuntiantium c. 13. de monachis loquens, hæc habet verba. *Nulli ciſtellam, nulli peculiarem ſportellam liceat poßidere, nec tale aliquid quod vt proprium retinēs ſuo debeat communire ſignaculo.* Hos Patres ſecutus Carthuſianus de reform. clauſ. c. 14. Hugo ſuper reg. B. Fran. Author. conformitatum ibidem, Serena conſc. q. 81. & Corduba ſuper eandem reg. q. 6. qui omnes affirmāt religioſum ſine licentia habentem filum acum, calamum vel quid ſimile peccare, & eſſe proprietarium. Quod non eſt ſic accipiendum, quaſi is religioſus peccatum læthale proprietatis incurreret, ſed duntaxat quod committat peccatum, quod in genere ſuo eſt proprietatis, etſi ratione parui tatis materiæ ſit peccatum veniale. Idemq; docuit Petrus Damianus in apolog. de contemptu ſæculi, in qua ſtrictiſſime de hac materia locutus eſt.

Reliquum igitur eſt vt explicetur quænam materia pro graui cenſenda ſit, vt illam diſtribuens mortaliter peccet. In hac re Nauarr. de reſtit. c. 1. lib. 3. alios ex Thomiſtis imitatus, & ſequitur Graphis 1. parte ſuar. diuiſion. lib. 3. c. 5. num. 49. Idem iudicandum de proprietatis peccato & de furto à ſæculari commiſſo ferendum eſſe cenſet, atque adeo illam dicit eſſe reſpectu religioſi materiam grauē, ſufficientemq; ad peccatum mortale proprietatis conſtituendum, quæ reſpectu ſæcularis eſſet materia furti. Hæc tamen ſententia ab alijs huius temporis viris doctis iuxtà ac pijs & grauibus, nimis ampla exiſtimata eſt; dicunt enim non eſſe eodem modo de peccato proprietatis & de furto iudicādum, cum enim religioſus non ſolū ratione paupertatis, ſed etiā ſæpius ratione iuſtitiæ adſtrictus ſit (vt ſup. diximus c. 3. huius partis 2.) ſequitur minorē reſpectu illius materiā ſufficere vt proprietatis peccatū mortale committat. Vnde deducunt 1. illam materiam, quæ reſpectu furti dubia eſt, an ſit ad peccatum mortale conſtituendum ſufficiens, eſſe certam reſpectu proprietatis. 2. inferunt eſſe peccatum mortale proprietatis in Religioſo vnum argenteum ſine licentia diſpenſare, cū enim hæc materia reſpectu furti ſit dubia, imo valde probabilis ſecundum illos, conſequenter docēt abſolute loquēdo eſſe materiā certā reſpectu proprietatis. Et quantum ad hoc quod vnus argēteus ſit materia grauis reſpectu omnium religionum, amplectitur hanc ſententiā Cord. in ſum. q. 109. ſecutus Nauar. in c. fin. 14. q. 6. & in manuali. c. 17. n. 3. qui affirmat vnū argēteum in regno Hiſpaniæ eſſe materiam grauem reſpectu furti. Et idem ſequitur conſ. 57. de regular. dub. 3. num. 7. vbi de religioſis tractans dicit tres partes vnius argētei (hiſpanicè tres quartillos) & ad ſummum, vnum argent. eſſe materiam grauē. Quā opinion. etiam ſequitur Salon de iuſt. & iure q. 66. art. 6. con-

trouerſia 1. poteſtque primo hæc ſententia fundari, quia in ordine Carthuſienſium (vt ibidem Nauarrus refert 2. parte ſtatutor. antiquorum, c. 31.) ſtatutum habebatur, vt religioſus, qui poſt obitum habẽs 12. dipondia depreheuſus fuerit, extra Conuentus clauſtrum & cœmeterium terræ mandetur; quæ ſtatuta à ſancta ſede Apoſtolica confirmata fuẽre. Qua confirmatione ſuppoſita poteſt non leue argumentum pro hac ſententia formari, in hunc modum: Eccleſiaſtica ſepultura carere, culpam mortalem ſupponit, vt in c. pro obeuntibus, & in cap. non æſtimemus 13. qu. 2. & ſequitur gloſſa in cap. ex parte, ſecundo de ſepulturis, ergo 12. dipondia reſpectu eorũ religionum, quæ diuites, amploſque redditus poſſidere dicuntur (qualis eſt Carthuſienſium), erit materia grauis.

2. Quia in eadem Religione, loco citato, qui ſine Prælati licentia tres ſolidos expendit, excommunicationis pœnâ mulctatur, hæc ergo erit ſufficiẽs materia ad peccatum mortale, cùm excommunicatio maior lethale peccatũ ſupponat, quæ pœna in noua etiam ſtatutorum collectione parte. 2. c. 19. confirmata hodieque obſeruata inuenitur.

Alij vero DD. moderni, quos Mendoza quæſt. 8. ſæpe citatâ imitatur, tenent peccati proprietatis materiam eſſe, duos argenteos diſpenſare, ſequuntur enim communem Thomiſtarum opinionem, aſſerentium hanc eſſe materiam furti grauem, & eodem modo de peccato proprietatis concludunt. Mihi tamen difficile admodum videtur, tam reſpectu ſæcularium, quam religioſorum, furtis certam limitare materiam, neque auſi ſunt antiqui & graues Theologi hanc materiæ grauitatem ad amuſſim decernere. Quare neque apud D. Thom. Scotum, Paludanum & alios vetuſtiores Theologos, quidquam certi de hac re cautum reperitur; ſed quia noſtri æui ſcriptores, arenas maris computare moliũtur, ne nos ab hac cõmuni via deflectamus, aduertendũ duximus, quantitatem grauem non poſſe reſpectu omnium religionum eſſe æqualem; aliæ quippe locupletiores, aliæ pauperiores ſunt, ideoq; reſpectu vnius eſt materia leuis, reſpectu alterius grauis erit cenſenda. Hanc doctrinam ex D. Thom. colligo 2. 2. quæſt. 32. ar. 4. ad tertium, vbi docet materiam grauem non ſolum ſumi abſolute & à parte rei, ſed etiam per comparationem ad paupertatẽ vel diuitias domorum, exemplo eleemoſynæ, quam vidua impoſuit gazophylacio, quæ, comparatione tenuitatis ipſius, magna erat.

Dubitationi igitur propoſitæ reſpondeo, merito reſpectu omnium religionum iudicari quantitatem grauem duos argenteos; ita communiter tenent Thomiſtæ, Mendoza vt ſup. quamuis Nauarrus, Corduba, & Ludou. Lopez ſtrictius loquantur; Ratio eſt, quia hæc in furto abſolute grauis materia reputatur, & à fortiori in religioſorũ furtis; in religionibus vero, quæ ſtrictiorẽ ſeruant paupertatem, forte minor quantitas grauis materia iudicari poſſet: Quod ſi nobis quiſpiam obiecerit viros graues & peritos aliarum religionum, maiorem quantit. prædictâ ſine ſcrupulo diſpenſare, Reſp. 1. ſapientiores eſſe eos, qui pro noſtrâ ſentẽtia citati, quos æquum eſſet hac in re, omnes quantumuis graues & religioſos, qui paupertatem exacte obſeruare cupiunt, ſect. 2. Reſp. præfatos etiam religioſos ſine ſcrupulo diſpenſare decem & 12. argenteos, ex quo tamen colligere non licet, nobis id eſſe permiſſum. Vnde addo tertio credendum eſſe illis à Prælatis ſuis tacitam vel expreſſam licentiam habere, & contrarium ſine temeritate iudicari non poſſe, hæc autem interpretatiua facultas apud nos locum non habet vt in 3. parte huius tractatus comprobabimus.

Ex dictis elicitur primò, grauius peccare Religioſum, qui ab alio religioſo ex his quibus vtitur, dictam

quan-

quantitatem aſſumeret, quàm illum, qui eandem vel ſeculari, vel à communibus Conuentus bonis furaretur. Ita colligitur ex Conc. Mediolanen. 1. 1. parte conſtit. c. de monialibus, vbi poſtquam docuit proprietarios caſtigandos eſſe, ſubdit, *& multo magis quæ ex communi aut ex eo quod alicuius vſui tributum ſit, furtum ſ i aliquid vendicauerit.* Et ratio eſt, quia maioris perturbationis cauſam præſtat & aliorum religioſorum propter hoc æſtimatio diminuitur, & vt claues in religionem introducantur, viam pandit, quæ multa ſecũ damna aduehere ſolent, licet hæc maior grauitas non ſit intra limites Voti paupertatis.

2. Ex dictis conſtat idem de aliis rebus pretio æſtimabilibus, vt ſunt veſtes, cibi &c. quod de pecunia, cenſendum eſſe; hinc qui ſine tacito vel expreſſo Prælati conſenſu acciperet, daret, vel à conuentus bonis ſubriperet notabilem harum rerum quantitatem, dubio procul mortalis noxæ reus fieret, idque hac potiſſimum ratione quod (vti c. 4 1. partis dictum fuit) non modò pecunia, ſed quæcunque alia res pretio æſtimabilis eſt materia Voti paupertat. ideoq; non tantum is qui notabilem pecuniæ quantitatẽ ſibi aſſumit, contra illud peccat, ſed etiam qui aliis ex rebus etiam comeſtibilibus eandem quantitatem infideliter diſtribuit; niſi alias tacita vel interpretatiua licentia prælati præſumeretur, quam puto præſumi ſæpenumero in religionibus laxioribus, minime vero in reformatis in quibus omnia etiam minima, ſine Prælatorum præuia licentia nec accipi nec diſpenſari à religioſis poſſunt.

Reſtant tamẽ circa traditã doctrinam duo dubia explicanda; Primum eſt ſi multi religioſi aliquam rem notabilis quantitatis ſibi aſſumant, an omnes peccent mortaliter, quamuis pars, quæ ſigillatim vnumquemque illorum contingit, minima ſit, ex monaſt. bonis? Reſp. affirm. quia quilibet illorum ita peccat, ac ſi totam illam ſolus ſibi aſſumeret; idque manifeſto exemplo comprobari quam facile poteſt, ducto ab iis, qui communi conſenſu vineam ingredientes notábile damnum inferunt; in hoc enim caſu omnes concedunt quemlibet ex illis læthaliter delinquere. Nec valet excuſatio dicentium, res Conuentus eſſe communes, quia (vt ſupra dicebamus) non eatenus communes ſunt, vt quilibet illorum habeat ius ad ſumendum ex illis quidquid ſibi adlibuerit, ſed quatenus in communem omnium vtilitatem à Prælat. diſpenſari debent & non à ſubditis

Secundum dubium eſt; vtrum peccet mortaliter religioſus, qui multoties res parui momenti ſibi aſſumit, ita vt ex omnibus illis notabilis quantit. conſurgat. Reſp. cum Nauarro de regular. conſ. 75. n. 28. & Craſſis 1. p. lib. 3. c. 5. n. 51. multa furta parua in religioſo, quamuis notabilem quantitatem attingant, non eſſe peccata mortalia ſi ſine fraude fiant, id eſt, ſi fiant ſine intentione multoties ſumendi per partes quod totum ſimul ſumi non poteſt. Et ratio eſt, quia ſicut ſimilia furta in vxore & filijſ-famil. à peccato mortali excuſantur ita pariter in Religioſo, qui filius etiam eſt; excuſanda videntur.

CAPVT IX.

An teneatur Religioſus illa, quæ ſine licentia Prælati expendit, reſtituere.

PRIMO in hac re conſtituo religioſum ad reſtituendum teneri. Et ratio eſt, quia omne furtum inducit reſtituendi obligationem, atq; ideò ſi religioſus furatus fuerit, ad reſtitutionem tenebitur. Quod vt determinate & delucide magis explicetur; ex ſuperioribus notandum peccatum proprietatis crebro ipſi

furto coniungi, vt v. g. quando religioſus ex boni. Conuentus, extraneis quippiam diſtribuit; aliquando vero à furto ſeiunctum eſt, vt, ſi ex his quæ viui habentur vel ex communibus Conuentus bonis aliquid alij eiuſdem conuentus religioſo tribuat, in hoc enim caſu, vt ſup. c. 2. huius partis probaui, quamuis peccet religioſus contra votum paupertatis, nihil tamen furatur.

Hoc ſuppoſito addo 2. quando religioſus nihil furatur, nihil reſtituere tenetur, tenebitur tamen vlterius ab actione diſpenſandi ceſſare & ſi res diſpenſata adhuc permaneat, vt v. g. ſi ſit veſtis aut liber, quæ facilius permanere poſſunt, tenebitur accipientem monere vt ſibi, vel in eos vſus reddat, quibus antea erat à Prælato deputata.

Deco 3. Quando religioſus furtum ſimul cum proprietate committit, exempli gratia, quando ex bonis monaſterij extraneis ſine licentia aliquid donat, vel alio modo alienat, tenetur rem alienatum conuentui reddere, & ſi ad tertiam perſonam deuenit, vt ad conuentum redeat, cònari; ſi tamen res illa ab accipiente bona fide, conſumpta eſt, non tenebitur accipiens illam reſtituere. Ita ſentiunt Corduba in ſumma q. 109. Antoninus 3. par. tit. 16. c. 1. §. 11. notab. 4. Silueſter verbo, Religio. 6. nu. 7. Nauarra lib. 3. de reſtit. c. 1. n. 181. & n. 200. & lib. 4. c. 2. n. 122. citans Paludanum & Palacios Rub. & ſequitur.

Nauarrus de reddit. q. 2. mon. 20. & Comm. 2. de regul. n. 21. & conſ. 75. de regul. n. 5. Molina tomo 1. de iuſt. tract. 2. diſput. 140. & diſput. 84. imo & Prælatus ſi donet vel ob turpem cauſam vel ſine iuſta cauſa, quia non habet ex officio facultatem ad hæc, reſtituere tenetur, vt Nauarrus & prædicti affirmant.

4. Concludo, ſi res accepta non ſit apud religioſum accipientem, neque apud 3. aliquam perſonam, tunc non teneri religioſum illum, (maximè ſi ſit ſimplex religioſus) ad reſtitutionem, quia non habet vnde reſtituat. Illi vero religioſi qui peculiũ habent, tenebuntur reſtituere, vt multi ex prædictis docent authores. Ex quo efficitur perſonam accipientem, quamuis bona fide à tali religioſo, & ſi is Prælatus ſit, ad rem acceptam reſtituendam teneri, ſi forte adhuc res maneat, vt Nauarr c. non dicatis, n. 31. ſequens Maiorem in 5. diſt. 38. & colligitur ex citatis authoribus in 3. concluſione, & ſequitur illam Guillel. Pariſien. tit. de moribus. c. de paupertate. & Io. Molanus in Compendio Theologiæ tit. 5. c. 2. can. 4. Et ratione clarum euadit, quia contra ius diuinum eſt, vt D. Thom. docet 2. 2. q. 32. art 7. ad 2. vt quis lucretur vel accipiat aliquid ab his, qui rem ſuam alienare non poſſunt, quare ad reſtitutionem tenetur, vt ibidem probat Diuus Thomas.

CAPVT X.

De licentia Prælati, quæ præcedere debet, vt monachus iuſtè res monaſterij diſpenſet.

Sæpe in ſuperioribus docuimus Monachum ſine ſui Prælati licentia monaſterij bona diſpenſantem, in vitium labi proprietatis. Reſtat nunc vt de eadem licentia ex parte Prælatorum requiſita breuiter diſſeramus examinantes, an præcedere debeat Prælati conſenſus expreſſus, an vero ſufficiat tacitus & virtualis; deinde an ex Prælatorum ſilentio tacitus conſenſus præſumatur & quando, præterea an aliquando ipſo renuente Prælato, ex vi licẽtiæ quæ debita ſolet appellari, religioſus licitè monaſterij bona in ſuã vel aliorum vtilitatem diſpenſet, ac demum, an ſemper monachis prælatorum expreſſus conſenſus ſufficiat, vbi de iuſta & iniuſta à Prælatis data

licen-

licentia, nonnulla attingemus, fundatur vero vniuerſa hæc diſputatio in verbis illis c. non dicatis, *certum eſt eos nihil habere, dare vel accipere ſine ſuperioris licentia debere.* Et in c. cum ad monaſterium, ibi: *Non præſumat illud accipere. ſed Abbati vel Priori aſſignetur & ſic ſuſcipiatur,* &c. denique in illis verbis cap. 2. Conc. Trident. ſeſſ. 25. de reform. ibi *Mobilium vero vſum ita ſuperiores permittant &c.* De hac igitur prærequiſita licentia ſiue prælatorum permiſſione quærimus qualis debeat eſſe.

DVBIVM. I.

Sufficiatnè tacitus Prælati conſenſus vt ſubditus quãcumque rem poſſit diſpenſare.

OPORTET primo præmittere tria poſſe licentiæ genera in præſenti diſtingui. Primum, quãdo Prælatus expreſſis verbis monacho facultatem aliquid diſpenſandi concedit, quam licentiam expreſſam omnes vocant, & de hac, ſi iuſta de cauſa concedatur, nulla eſt controuerſia, nam ſi hæc præcedat ea omnia, poterit ſubditus diſpenſare, quæ talem conferens poteſtatem ſuperior poteſt, nam, vt habetur in regula iuris in 6. quidquid aliquis poteſt facere per ſeipſum, idem per aliũ præſtare poteſt, vt in hoc etiam propoſito notauit Nauarrus com. 2. de regul. n. 23. 2. genus continet illam facultatem ſiue licentiam, quam debitam, iuſtam ſiue rationabilem vocant, quæ merito tunc præſumitur, quando aliquod ſe offert negotium adeo iuſtum & neceſſarium, vt Prælatus teneatur licentiam concedere & quam ſi neget vel renitatur, irrationabiliter ſit futurus inuitus. Qua ratione ſeruus & filius licite vtuntur rebus ſibi neceſſarijs, quæ Domini ſunt aut patris, etiamſi ſciant eum ẽ tereſſe contra eorum voluntatem; quia in illo caſu præſumitur conſenſus debitus patris aut Domini: eodem fere modo licet debitori retinere rem creditoris, quando irrationabiliter eſt inuitus, & in caſu quo ipſe creditor conſenſum præſtare deberet, vt communis & vera habet opinio. Debitam igitur licentiam vocamus quando ſeſe offert grauis aliqua & vrgens vel extrema neceſſitas, cui prælatus ex officio tenebatur ſubuenire, tunc ſi ſubditus, (etiã contranitente ſuperiore) ſuæ vel alienæ neceſſitati ſatisfaciat, ex debita licentia, dicetur illud diſpenſare.

Aliud genus eſt licentia tacita quam præſumptam virtualem vel interpretatiuam Iuriſperiti & Theologi nuncupant, de qua late ſcripſit Nauarrus comm. 2. de regular. num. 20. & 22. quæ tunc præſumitur quando probabiliter creditur prælatum approbaturum diſpenſationem bonorum monaſterij, à ſubdito, ipſo ignorante, factam, ſi eam ſciret; vt colligitur ex l. inter omnes §. recte ff. de furtis, in qua cauetur non cõmittere furtum eum, qui capit alienum clam Domino, qui libenter daret illud à ſe petitum.

Præmitto 2. tacitum hunc cõſenſum duobus modis contingere poſſe Primo quando Prælatus certior redditus de aliquo negotio à monacho geſto, neque illud approbat, neque reprobat, & hic dicitur conſenſus permiſſiuus. Alius eſt, quando expreſſe approbat, vel approbaturus creditur ſi ſciret, & hic dicitur conſenſus approbatiuus. Rurſum, tam tacita, quam expreſſa licentia duplex eſt; nimirum vel iuſta, quando nẽpe ab eo conceditur, qui habet facultatem eam concedendi, & inſuper iuſtam cauſam ad eam concedendam habet. Qua ratione iuſtam licentiam definit Nauarrus vt ſup. eam, quæ iuſte & iuſta de cauſa eſt concessa, de qua in fine huius partis dicemus.

His ſuppoſitis dico 1. vt ſubditus

omnia ea poſſit diſpenſare, quæ cum licentia expreſſa diſpenſare poſſit, ſufficit tacita licentia ſine conſenſus approbatiuus. Hæc eſt D. Thom. 2. 2. q. 32. art. 8. ad 1. & ad 2. & communis omnium ſententia; quia in moralibus taciti & expreſſi idem eſt iudicium l. expreſſi, ff. de regul. iur. & l. cum quid ff. ſi certum petatur; atq; ideo quicquid poterat diſpenſare cum licentia expreſſa, póterit etiam cum tacita.

Dico 2. etiam ſi ſubditus præſumat probabiliter Prælatum ſibi licẽtiam conceſſurum ſi illam peteret; ſi tamen alias apertè nouit Prælato diſplicere quod occulte & ſine licentia expreſſa aliquid diſpenſet, rem illam diſpenſando peccat. Ita ſentiunt Nauarrus in c. non dicatis n. 2. ſecutus Caietan. 2. 2. quæſt. 66. art. 5. & in ſumma, verbo, furtum, eſt quo cõmunis omnium fere iuniorum ſententia, quia tunc ſubditus diſpenſat contra voluntatem expreſſam Prælati, ſicque à peccato immunis eſſe non poteſt.

Porro, quamuis ij omnes peccare religioſum ſic diſpenſantem, vnanimiter fateantur, de grauitate tamen peccati, eiuſque ſpecie, multum inter ſeſe diſſident. Nauarrus enim, Caietanus vbi ſupra & iuniores alij peccatum tantum veniale eſſe contendunt, alij vero lethale; in quam etiã ſententiam inclinant aliqui moderni, vt Nauarra lib. 9. de reſtit. cap. 1. Medina de reſtit. q. 12. Hæ vero (quæ contrariæ videntur) ſententiæ, facile conciliari inter ſe poſſunt, primæ etenim authores idcirco dicunt ſolum eſſe peccatum veniale, quia loquuntur in caſu quo præſumitur prælat. ipſũ factum approbatur, quamuis alias modus occulte ſumendi eidem diſpliceat, quo poſito, veram eſſe priorem ſententiam nemo eſt qui inficiatur, tunc enim conſequenter dicendum eſt non ſufficere quod ſubditus ſciat, ſe licentiam, modo eam petierit, impetraturum ad hoc vt nõ peccet venialiter, ſed etiam vlterius requirit vt ſciat Prælatum, factum ipſum approbaturum, quantumuis occulte fiat. ſecundæ verò opinionis author. loquuntur in alio ſenſu, videlicet tunc peccare mortaliter religioſum occulte diſpenſantem, quando Prælato non tantum diſplicet occulte ſumendi modus, ſed etiam factum ipſum, eo ipſo quod tali modo fiat. Contingere enim poteſt Prælatũ ad facultatem hanc concedendã promptum habere animũ, & quod occultæ hæ diſpẽſationes illi valde diſpliceant, quia ex ipſis, proprietatis occaſio, aliaq; damna monaſterijs obtingunt, ita vt diſplicentia non ſolum cadat ſupra modum occulte ſumendi, ſed etiam, imo & præcipuè, ſuper diſpenſationem ipſam tali modo factam, & in illo caſu nemini [illegible] eſt religioſ. ſic diſpenſantem à graui peccato liberare, hocque eſt quod Ludou. Lopez aiebat ſcilicet non ſufficere quod ego intelligam Prælatum mihi conceſſurum licentiam, ſi peterẽtur, ſi aliàs ſcio ipſum non daturum illam, niſi expreſſè ab eo petatur, quia in hoc caſu non ſolum modus, ſed etiã ipſa diſpenſatio, prælati voluntati contraria eſt, & proinde hoc modo diſpenſans peccabit mortaliter, quia abſque Prælati conſenſu facit.

Dico 3 non poſſe ſubditum rectè licentiam tacitam aliquid diſpenſandi præſumere, ſi alias dubitat, an prælatus velit vt ab illo expreſſe petatur, quatẽ in dubio non præſumitur; ita colligitur ex D. Thoma 2. 2. d. quæſt. 32. art. 8. ad primum, vbi expreſſe docet in monacho requiri licentiam probabiliter præſumptam vt poſſit eleemoſynam facere, & ex Nauarro c. non dicatis, num. 20. vbi aſſerit ad licentiam tacitam requiri quod ſubditus probabiliter exiſtimet ſibi fore licentiam dandam, & diſpenſationem, prælato acceptam fore, vel ſaltem non diſplicituram, Conſentit etiam Ludo. Lopez vt ſupra. Et ratio eſt euidens, quia quando aliquis dubitat de voluntate Petri, vtrum velit ſine licentia ſua, bona ſua diſpenſari, certum eſt

nul-

nullum poſſe illa diſpenſare, ſine Petri licentia, vt confirmat Nauarrus in ſumma capite 7. numero. 4.

Dico 4. valde probabile eſſe, vbi conſuetudo inoleuit diſpenſandi cum licentia tacita, poſſe ſubditum cum illâ, in abſentia & præſentia prælati aliquid diſpenſare. Hæc concluſio colligitur ex citatis authoribus qui nulla ratione diſtinguunt de licentia tacita in abſentia vel in præſentia, nam alias in monialibus nunquam tacita licentia præſumeretur, cum ſemper earum Abbatiſſæ ſint intra clauſtra monaſterij. Circa huius licentiæ vſum conſulto aduertunt DD. illâ vtentem, debere ſuas paſſiones & affectus conſiderare, nam qui circa paupertatis boni non bene afficiuntur, vel qui ignorantes ſunt, frequenter hac licentia vtuntur, non ſine magno animarum ſuarum periculo; ideoque niſi manifeſtâ ſit præſumptio. nullus licentia tacita fretus, ſine piorum doctorumque virorum conſilio aliquid deberet diſpenſare, quia facile ob paſſiones (quæ ſæpe mentis aciem rectamque rationem obſcurant) vel ob ignorantiam quis decipi poteſt, tacitam licentiam, vbi non eſt, præſumendo, & in hoc caſu conſulendos eſſe viros doctos prudenter adnotauit Nauarra lib. 3. de reſt. c. 1. num. 171.

Dico vltimo non ſufficere ad præſumendum licentiam tacitam, quod Prælatus videat aliquid ſine licentia fieri, & taceat, nam ex hoc ſilentio colligitur conſenſus permiſſiuus, & non approbatiuus, multa enim ad maiora mala euitanda prælati diſſimulare ac permittere ſolent. Hæc concluſio eſt Nauarri c. non dicatis, n. 22. Cordubæ ſuper reg. B. Franciſci. c. 6. q. 6. condit. 3. & q. 7. puncto 3. &. Nauarræ vbi ſupra; itaq; neceſſarius eſt conſenſus approbatiuus, quia hic ſolum dicitur licentia, non vero permiſſiuus. Inſuper vt ſubditus in conſcientia ſit tutus neceſſarium eſt, Prælatum regulam & conſtitutiones ſuas, quæ circa modum licentiam concedendi diſponant, bene intelligere, quia ſi eſſet ignorans vel negligens in ſuorum ſubditorum gubernatione ex eo quod diſpenſationem non impediat, colligi non poteſt ipſum licentiam tacitam dare, ita affirmat Syluest. verbo, conſenſus, quia in hoc caſu Prælatus non impedit, vel quia intelligit ſe non teneri ad impediendum, vel quia negligens eſt, ideoque & ſi non impediat imo quamuis approbet, putans ſe non poſſe impedire, vel ad impediendum non teneri, non præſumitur ſimilis licentia.

Ex ſupradictis colligitur ſecundum varias religionum conſuetudines, & varios Prælatorum mores, maiora vel minora eſſe in ſubditis motiua vt huiuſmodi tacita licentia eaque magis vel minus extenſa ab eis præſumi poſſit. Ex quo etiam fit vt in vna religione ſit proprietatis peccatum, quod in alia licitum eſt; imo inter conuentus eiuſdem ordinis aut prouinciæ, quod in vno licet, in alio eſt contra paupertatis votum, non alia ratione, quam ob diuerſas conſuetudines, Prelatorumque conditiones, maiorem vel minorem ſuis ſubditis facultatem concedentes, ob cuius rei ignorantiá factum eſt vt multi in hac materia longius aberrauerint eo quod ex conſuetndinibus aliarum religionum vel conuentuum regulam vniuerſalem aſſumerent, putantes id ſibi in ſua Religione eſſe licitum, quod in aliis religionibus aut conuentibus tacita licentia concedebatur, non animaduertentes quod quamuis idem ſit apud omnes paupertatis votum, ratione tamen tacitæ licentiæ, hic & non illic præſumptæ, vel magis aut minus extenſæ in vna quam in alia parte, extendi etiam in ſubditis magis aut minus hanc diſpenſandi facultatem: In noſtra vero religione, ſi religioſus in monaſterio ſit, vel in eo loco ex quo facile Prælatum adire poſſit, illiuſque licentiam petere, regulariter

ter loquendo nihil poteſt ſine illa diſpenſare, quia in hoc caſu nulla præſumitur licentia tacita, etiam quoad minimarum rerum diſpenſationes, eo quod apud nos cognitum eſt expreſſe Prælatorum voluntatem eſſe, quod ad quamcumque etiam minimam diſpenſationem, ipſorum licentia poſtuletur, quod patet primo ex reg. in c. de cellula Prioris, vbi ſic habetur *De arbitrio & diſpoſitione ipſius* (nempe Prioris) *poſtmodum quæ agenda ſunt cuncta procedant.* Secundo colligitur ex conſtitutionibus in quibus nō ſolum rerum diſpenſationes, ſed etiam bibere ſine licentia prohibetur 3. idem oſtendi poteſt ex laudabili inuariabilique Prælatorum & ſubditorum conſuetudine, Prælati enim huiuſmodi diſpenſationes etiā minimas ſine licentia factas vehementer reprehendunt, & ſubditi in capitulo ſe accuſant, ſi quando contigerit tales diſpenſationes ab illis ſine licentia fieri. Dixi (regulariter loquendo) quia contingere poteſt caſus in quo aliquis ex noſtris poſſet hac tacita licētia vti, etiam in prælati præſentia, vt v.g. quādo illi de prælati conſenſu conſtaret. Addidi præterea, religioſo in monaſterio exiſtēti, quia iter faciens habet tacitam recipiendi omnia ſibi oblata licentiā, & ex illis ſumendi, quidquid ſibi pro itinere neceſſarium fuerit. Sed quæres, vtrum is, qui cum licentia prælati tacita quippiam diſpenſauit, teneatur prælato manifeſtare, id quod à ſe factum eſt. Reſp. vniuerſe loquendo, ad hoc neminem teneri. Ita colligitur ex Nauarro c. non dicatis, n. 20. & ratio ea eſt, quod tacita licentia præuia, licitè diſpenſarit, quæ omnes effectus ſortitur, quos expreſſa vt cap. præcedenti dictum eſt.

Secūdo quæres ex quibus principiis aut circunſtantiis poſſit diſcerni conſenſus permiſſiuus ab approbatiuo, quem diximus eſſe neceſſarium vt monachus licitè diſpenſet aliqua cum licentia tacita.

Reſp. id conſtare poſſe ex pluribus circumſtantiis, vt ex conſuetudine & vſu religionis ſolitæ præſumere in ſimili caſu conſenſum approbatiuum. 2. ex perſona tam ſuperioris, ſi v.g. ſit maximè ſuauis & pronus ad condeſcendendum ſubditis, nec ſimiles diſpenſationes in aliis caſibus reprehendat, quàm ſubditi. Deinde, ex qualitate perſonæ ſubditæ, vel quia magis à ſuperiore diligitur, vel quia maiorem habet apud ipſum authoritatem, aut denique quia expertus eſt ſe habuiſſe in ſimilibus caſibus prælati ratihabitionē: tertio ex ipſis rebus geſtis; nam in leuioribus facilius præſumi poteſt taciturnitas pro conſenſu, quàm in grauioribus. Denique ſi res geſta, in commodum & vtilitatem monaſterij cedat.

Cæterum conſenſum tantum eſſe permiſſiuum coniici poteſt ex iiſdē circumſtantijs. Deinde ſi prælatus à potentatibus ſiue magnatibus precibus moleſtatus (præcipuè ab his vel à quibus religio plura beneficia accepit, vel quorum fauore indiget) aliqualem diſpenſationem ſiue adminiſtrationem ſubditorum non reprobet, tunc ſubditos in conſciētia tutos eſſe affirmare non auſim, cum iſte conſenſus coactus potius, quā permiſſiuus dicatur. Vltimo, ſilentiū ſuperioris permiſſiuū præſumitur, ſi metu fuerit extortū vt recte Nauarr. com. 2. de regul. n. 21. Vnde religioſus qui ſiue verbo, ſiue aliquo ſigno metum infert Prælato, eo quod ægre ferat ſibi licentiam denegari, vel aliàs ita grauiter murmurat, vt rationabiliter poſſet ſuperior timere, ne habeatur auarus aut nimis rigidus, aut ne impediantur ſuffragia circa dignitates à ſe licitè obtinendas, tunc non recte præſumeretur conſenſus approbatiuus vt teſtatur Dyoniſ Carthuſ. de perfect. monaſt. art. 11. & Corduba vt ſupra & complures alij ex iunioribus; nam in ſimili caſu, Domino vidente & tacente propter ſimilem coactionem, non recte eius ſubſtantia ab aliis vſurpatur vt poſt alios tenet Syllueſt. verbo furtum q. 1. & ibi Angelus n. 8. & Nauarrus in ſumma c. 17. n. 4.

DVBIVM. II.

Fierinè aliquando poſſit, vt renitente ac contradicente ſuperiore licentia præſumatur.

DIXIMVS in ſuperiorib. præter licentiam tacitam & expreſſam eſſe quandam aliam quæ licentia debita nuncupatur, quâ quis rem aliquam, inuito domino aut prælato diſpenſat, in tali caſu in quo tenebatur ipſe petita à ſe licentia aſſenſum ſuum præſtare, tunc enim ſi petita hæc licentia denegata fuerit, quidquid ab inferiori geſtum fuerit dicetur fieri cum licentia debita, vt d.c. 1. docebamus de hac licentia iuſta ſiue debita optimè agit Enriquez. tom. 1. lib. 6. c. 13. lib. 3. de pœnitentia. n. 4. & ſequentibus, præcipuè in gl. lit. E. & F. Reſtat igitur in hoc c. aperiendum, an iſta licentia debita locum habeat in religionibus? In quo id certum exiſtimo, religioſo licitum eſſe, extremæ ſuæ neceſſitati ſubuenire, ſumendo ſibi res monaſterij etiám renitentibus prælatis. Nec de hoc eſt qui dubitet; nam præceptum de tuenda vita propria plus obligat, quàm votũ paupertatis, & illas eaſdẽ res poteſt quis in aliorum neceſſitat. diſpenſare, dummodo illi ſint in extrema neceſſitate conſtituti, adſintq; aliæ circunſtantiæ, de quibus infra. Idem etiam ſentiendum eſt de neceſſitate graui; appello autem grauem neceſſitatem, indigentiam eorum, quæ neceſſaria ſunt ad commodam ſuſtentationem vitæ & ad decentiam ſui ſtatus ſecundum vſum ſuæ religionis; quare in hac neceſſitate poteſt religioſus bona monaſterij ſibi applicare etiam ipſo ſuperiore renitente, dummodo neceſſitate ſua propoſita, licentiam à Prælato poſtularit; ita docuit Nauarra lib. 3. de reſtit. c. 1. n. 196. Et prob. 1. ex Conc. Trident. ſeſſ. 25. c. 2. de re for. vbi præcipitur vt nihil eorum, quæ neceſſaria ſunt Religioſis, eorum Prælati denegent; ex contractu enim in profeſſione inito, Religio ex ſua parte obligationem contrahit, Monacho præbendi neceſſaria ſecundum vſum & conſuetudinem ſui ſtatus. Quare in hoc deficiente Prælato (ad ipſum namque pertinet huic obligationi ſatiſfacere) poteſt ſubditus res ſibi neceſſarias, authoritate propriâ vendicare.

Cæterum vt paucis vſum licentiæ huius debitæ in praxi ſeruandum cõpræhẽdamus, ſciendum tria cõcurrere debere, vt à Monachis iuſtè, ac debito modo exerceatur. Primum (quod ſæpè iam repetitum eſt) vt priùs expreſſa licentia à Prælatis petatur: Secundum, vt iuſta cauſſa & neceſſaria interueniat, nempe ob res neceſſarias neceſſitate extremâ, vel vrgenti, quæ neceſſitas boni viri arbitrio iudicanda eſt; nec ſecurè hac in re nos ipſos iudices conſtituimus, cùm ſæpiùs ea, quæ vtilia tantũ ſunt, neceſſaria reputemus, aut decentiam noſtri ſtatus plus, quàm par eſt Religioſis, extendamus. Quocirca putarem rarò admodum hanc debitam licentiam in Monaſterijs abſque periculo exerceri. Tertium; vt non contentus ſit Religioſus ſemel poſtulaſſe licentiam, ſi ſperet eam adipiſci iterum atque iterum poſtulando, idque per ſe vel per alios. Nec excuſandi ſunt Religioſi, qui rebus aliquibus & pro ſui ſtatus honeſtate leuibus carere nolunt, ſed potiùs omnia more diuitum habere, eaq; à Prælatis ſine mora ſibi conferri volunt, cùm ſtatus paupertatis, quẽ profeſsi ſunt, præ ſe ferat quandam indigentiam rerum etiam neceſſariarum; quare hæc licentia debita ſolum habet locum cum prædictis circunſtantijs.

DVBIVM III.

An ſemper ſufficiat prælati expreſſa licentia, vt ſubditus ſecurè ſibi vel alijs diſpenſet monaſterij bona?

RESPONDEO plures eſſe caſus, in quibus etiam præmiſſâ Prælatorum expreſſâ licentiâ Monachi non poſſunt Monaſterii bona diſpenſare. Primus; ſi licentia vi metuvè à Prælatis fuerit extorta; nam tunc verè non excuſaretur à peccato, vt colligitur ex cap. Abbas, iuncta gloſſa, de his quæ vi met. &c. Hoc ipſum ſupràagentes de conſenſu tacito inſinuauimus. Idem etiam cenſendum exiſtimo de licentia fraude dolovè impetrata, vt non incongruè ex dicto capite, Abbas, iuncta gloſſa poteſt deduci, & notauit Nauarrus Comm. 2. de regul. nu. 21. Dolus autem vel fraus tunc contingit, quando circunſtantia quædã celatur Prælato, quam ſi agnoſceret, licentiam illam denegaret. Ad hæc etiam poteſt reduci licentia à monachis querelis, minis aut murmurationibus contra Prælatum fuſis, extorta, vt ſuperius etiam annotauimus, nam conſtat licentiam illam magis dicẽdam eſſe permiſſionem coactam, vt Nauarra aduertit lib. 3. reſtit. cap. 1. num. 173.

Secundus caſus, quando Prælatus concedit ſubditis rem aliquam vtendam vel diſtribuendam contra regulam aut ſtatuta propriæ Religionis; nam eo caſu tam concedens, quàm hi quibus conceſſio fieret, peccarent contra paupertatis votũ, nam quamuis adminiſtratio bonorũ monaſterij Abbatibus, Prioribus aut Prælatis alijs cõmiſſa ſit (vt expreſſe habetur 18. q. 2. cap. nulla) tamẽ iura hæc & alia, ſi quæ ſunt, limitanda veniunt vt intelligatur tantum in illis caſibus, in quibus non obſtant regula aut propria ordinis ſtatuta, quia tunc neq; Prælatus iure vtitur adminiſtratione ſibi commiſſa, neq; ſubditus re ſibi conceſſa, quare neuter eſt in conſcientia tutus, neque ille adminiſtrando bona ſine iuris aut regulæ facultate, quod idem eſt, ac ſi ſine licentia adminiſtraret, neq; hic vtendo bonis à non habente adminiſtrandi authoritatem, conceſſis.

Idem quoque iudicandũ erit caſu quo Prælato inferiori, à ſuperiori Prælato inhibeatur monaſterij bona adminiſtrare, in hunc illumvè vſum, poſſunt enim Prælati ſuperiores inferiorum iurisdictionem iuſtis de cauſis limitare, & tunc inferioribus Prælatis non licet ſine proprietatis vitio, ſibi ablatam authoritatem reaſſumere.

Tertius caſus, ſi Prælatus ſubdito licentiam vtendi re aliqua liberè & independẽter à ſe; quia tũc ſimilis licentia eſſet iniuſta, & Monachus ea vtens, proprietarius, vt infra ſequenti libro plenius differemus.

Idem etiam cenſendum erit, cùm Prælati Monachis præbent facultatem vtendi rebus Monaſterii in omnes vſus indifferenter ſiue licitos ſiue prophanos, quamuis id fiat dependenter à ſua voluntate, cùm hoc ipſum Prælatus facere nequeat vt ſequentibus etiam latius dicemus.

QVAR-

QVARTA PARS
HVIVS OPERIS.

De diſtributione bonorum monaſterij, qualiter facienda ſit à Prælatis, & de modo quo ſubditi ad vſum rebus conceſsis vti debeant.

Tex. in c. *Non dicatis.*

SEd ſint vobis omnia communia,& diſtribuatur vnicuique veſtrum à Præpoſito veſtro. & infrà. *De quo tamen nihil aliud fiat, niſi quod Priori placuerit.*

Textus in c. *Monachi.*

NEc peculium permittatur habere. & infrà. *Qui verò peculium habuerit, niſi ei ab Abbate fuerit pro iniuncta adminiſtratione permiſſum, à communione remoueatur altaris.*

Tx in c. *Cum ad Monaſterium.*

TAles enim ad agenda officia monaſterij deputentur, qui fideles fuerint, & diſcreti, nec alicui committatur obedientia perpetuò poßidenda, tanquam in ſua ſibi vita locetur, ſed tum oportuerit amoueri, ſine contradictione qualibet reuocetur.

Tex. in Trident. *ſeſſ.* 25. c. 2.

NEmini igitur regularium tam virorum, quàm mulierum liceat bona immobilia vel mobilia cuiuſcunque qualitatis fuerint, etiam quouis modo ab eis acquiſita, tanquam propria, aut etiam nomine conuentus, poßidere, vel tenere: Sed ſtatim ea ſuperiori tradantur, conuentuiq́; incorporentur. Nec deinceps liceat ſuperioribus bona ſtabilia alicui regulari, concedere, etiam ad vſum fructum, vel vſum, adminiſtrationem, vel commendam. Adminiſtratio autem bonorum monaſteriorum, ſeu conuentuum ad ſolos eorundem ad nutum ſuperiorum amobiles pertineat. Mobilium vero vſum ita ſuperiores permittant, vt eorum ſupellex ſtatui paupertatis, quam profeßi ſunt, conueniat. Nihilque ſuperfluum in ea ſit, nihil etiam, quod ſit neceſſarium eis, denegetur. Quod ſi quis aliter quicquam tenere deprehenſus, aut conuictus fuerit, is biennio actiua, & paſſiua voce priuatus ſit, atque etiam iuxta ſuæ regulæ & ordinis conſtitutiones puniatur.

ORDO SERVANDVS.

EX prædictis iuribus id imprimis colligere poſſumus, quod omnia monaſterij bona omnibus debeant eſſe communia; eo tamen pacto vt eorum adminiſtratio, & diſtributio ad ſolum Prælatum pertineat, id expreſſè ex predictis verb. dict. c. non dicatis, & ex illis ſacroſancti concil. Trident. *mobilium vero vſum ita ſuperiores permittant*, &c: apertè conſtat. Nec volunt iura ita monaſterij bona à Prælatis adminiſtrari, vt ipſi per ſeipſos illa diſpenſent; nam illis permiſſum eſt officiales creare, ac conſtituere, ita tamen vt ij fideles ſint, & diſcreti, & adminiſtratio bonorum non ſit illis in perpetuum commiſſa, ſed ſint ad nutum amobiles, ſic nempe vt cum oportuerit amoueri, poſſint vt d. c. cùm ad Monaſterium, & d. c. 2. Trid. *Adminiſtratio autem bonorum*, &c. decernitur.

Denique prædicta Iura Prælatis modum præſcribunt, qualiter ſibi iniunctum adminiſtrationis munus debeant exercere, nempe vt ſubditis neceſſaria prouideant, ſuperflua negent, vt in vltim. verbis concil. cauetur. Pręterea vt peculia Monachis non permittant, de quo in d. c. Monachi; & in Trident. agitur.

¶ Itaq; nos in hac parte, primò de vita communi, & diſtributione à Prælatis iuxta regulas vitæ communis faciendâ diſſeremus.

¶ Hinc de cauſſis, quæ interuenire debent, vt hæc diſtributio ſit iuſta, vbi de vitanda ſuperfluitate ac de peculio Monachis non permittendo diſſeremus.

¶ Ac poſtremò de parcitate quâ in bonis ſibi à Prælato conceſſis Religioſi vti debent.

CAPVT I.

A Prælato faciendam eſſe omnium bonorum Monaſterij diſpenſationem, vel ab officialibus ab eo ad id deputatis.

PELAGIVS Papa in epiſt. ad Opilonem (de qua fit mentio in ca. nullam 18. quæſt. 2.) ita de authoritate Abbatum, ſiue aliorum ſuperiorum monachorum reſcripſit, dum ait. *Vt de cætero, fideliter, & ſtudioſe vniuerſa quæ vel ad diuini cultus reuerentiam, vel ad vtilitatem eiuſdem Monaſterij pertinent Abbatis ſollicitudo (ad quem poteſtas tota pertinere conuenit) debeat adimplere.* Circa quæ verba Panormitanus in cap. Cum eccleſia Vlterrana. col. 4. de electione, & in cap. cum ad Apoſtolicam, de regularib. quem ſequitur Fellinus c. quoniam de ſimonia. & alij apud Nauarrum commentar. 3. de Regularibus numero quarto. Imò communis ſententr. tenet totam poteſtatem gubernandi Monaſteriũ, tam in ſpiritualibus, quàm in temporalibus ad Abbatem pertinere: Quamuis Authores differant, an in omnibus ſolus ipſe gubernet; an verò in aliquibus conſenſum Capituli requirere, & expectare debeat.

Præcereà omnes ferè Religionum Patres ac inſtitutores bonorũ Monaſterij diſtributionem ad ſolos Prælatos pertinere decernunt: Patet imprimis ex Auguſtino in Regul. c. 4. ibi, *diſtribuatur vnicuiq; à Præpoſito veſtro.* Quæ nos conſultò adjecimus dict. cap. non dicatis. Quæ Auguſt. verba omnes eius regul. expoſitores fatentur ab Auguſt. ideò eſſe appoſita, ne quis falsò ſibi perſuaderet, licere ſibi propriâ authorit. res communes Monaſterii accipere, vel in alios diſpenſare. Et primum in eadem reg. cap. 13. dicitur *obediatur Preſbytero, qui omnium veſtrûm curam gerit.* Idem Baſil. in ſua regula interrogatione 87. & clariùs interrogatione 9. præſcripſit, vbi inquirit, ſi frater nudus petat ab alio veſtem, quid hic facere debeat? & ſoluit, dicens: *Siue nudus, ſiue prauus, & ſiue ex neceſſitate, ſiue ex auaritia petat, ſemel dictum eſt, quod dare, aut accipere non cuiuſuis eſt, ſed eius, cui cum probatione talis diſpenſatio commiſſa eſt.* Et quæſtione 93. in ſimili propoſito adducit illud actuum Apoſtolorum, *diſtribuebatur vnicuique* &c. Videndus eſt hic magnus monachorum pater ſerm. quarto exercitationis; vbi idem repetit. Benedict. quoque cap. trigeſimo terito ſuæ regul. de Paupertate tractans, docet monachum nihil habere poſſe, ſed omnia neceſſaria à patre monaſterij ſperare debere. *Nec quicquam* (ait) *liceat habere quod Abbas non dederit, aut permiſerit, ſicut ſcriptum eſt diuidebatur ſingulis prout cuique opus erat.* Conſonat prædictis Patribus noſtra regula ab Alberto Patriarcha Hyeroſolimitano tradita, qui capite 8. de non habendo proprium ſic ait. *Nullus fratrum ſibi proprium aliquid dicat, ſed ſint vobis omnia communia, & diſtribuatur vnicuique per manum Prioris prout cuique opus fuerit.* &c.

Illud tamen conſiderandum eſt hos Patres, Auguſtinum Benedict. Baſilium & D. quoque Albertum hanc bonorum adminiſtrationem à monaſterij Præpoſito faciendam eſſe, docere ex illis verbis actuum Apoſtolorum, capite 5. *Erant omnia illis communia, & diſtribuebatur vnicuique ſicut cuique*

opus erat. quaſi hac forma conſicientes argumentationem. In eccleſia primitiua, vbi omnia bona fidelibus erant communia, nihil ſibi quiſque vſurpabat, ſed tantum eo vti licebat, quod diſtribuebatur ab alio, ſicut vnicuique opus erat, ideo enim adiectum eſt verbum *diſtribuebatur*, & non verbum, accipiebant. Igitur idem ſeruandum eſt in communitate monaſtica quæ inſtar huius inſtituta, ac ordinata eſt.

3. Expreſſe id cauetur in Trid. ſeſſione vigeſima tertia, capite ſecundo, illis verbis. *Mobilium verò vſum ita ſuperiores permittant*. &c. Imo ex toto c. non obſcure colligitur hanc bonorum adminiſtrationem apud ſolum Prælatum reſidere: & ex concil. Cameracen c. 11. & ex Mediolan. poſt Trident. celebratis parte 3. tt. de communi vitæ vſu clarè docetur.

Ex quo fit manifeſte, ſubditorum neminem poſſe propria authoritate res monaſterij ſibi accipere, alijs donare, ſiue quouis alio modo adminiſtrare, vt ſæpius ſuperioribus diſput. probauimus. Cuius ea eſt ratio. Quia cum adminiſtratio ſit actus dominij ſuperiori, iure ordinario competens, & monacho ſingulariter non ſit commiſſa, neque à iure, neq; à Prælato, ab eo exerceri poteſt ſine vitio proprietatis. Præterea quia ſi quiſquam propria authoritate poſſet ſibi monaſterij bona diſpenſare, cum omnes naturaliter procliues ſint ad vtendum rebus melioribus, ampliorique ſupellectili, inde rixæ, & contentiones in monaſterijs quamplurimæ excitarentur, nec facile eſſet etiam inter perfectos ſibi quamquam debitam menſuram etiam pro neceſſarijs præſcribere. Nam ſuppoſita naturæ corruptione plures à nobis neceſſitates finguntur, & ſic plura quàm neceſſaria forent, communitatis bona à monachis acciperentur.

Quare cito monaſterij bona perirent, vel omnes ſuperflua poſſiderent. Et quod deterius eſt ſollicitudo temporalis, quam paupertatis profeſſione reiecimus, altius quam in ſæculo mentibus noſtris infigeretur. Quæ omnia à ratione vitæ monaſticæ valde aliena ſunt, & ob id bonorum diſpenſatio non monachis, ſed ſoli Prælato demandata eſt.

Ita tamen hanc bonorum diſpenſationem à ſolo Prælato fieri dicimus, vt ab ipſo per ſeipſum, vel ab officialibus ab eodem ad idem deputatis adminiſtrari debeat, vt patet ex dicto capite Cum ad monaſterium, ibi: *Tales autem ad agenda monaſterij officia deputentur, qui fideles fuerint, & diſcreti*. Et ibi *non præſumat illud accipere, ſed Abbati, vel Priori, vel cellario aſſignetur* Et expreſſius ex Trident. dum ait. *Adminiſtratis autem bonorum Monaſteriorum, ſeu conuentuum ad officiales eorundem, ad nutum ſuperiorum amobiles pertineat*. Eſtque communis religionum praxis à fundatoribus conſtituta. vt patet ex Benedicto capite 31. & apud Auguſtinum capite 16. apud Baſil. interrog. 149. & apud Albertum in noſtra regula prædicto capite vt ibi etiam annotauimus in illius capitis expoſitione.

Horum verò officialium iuriſdictio ſiue poteſtas menſuranda eſt ex variis Religionum conſtitutionibus, aut conſuetudinibus. Et cum eorum facultas à Prælati voluntate dependeat, dicenda erit maior vel minor eorum iuriſdictio ſecundum quod Superior maiorem vel minorem iuriſdictionem ac poteſtatem promiſerit. Quod autem hæc poteſtas regulanda ſit omninò ex voluntate Prælati, præcipiunt Diuus Benedictus in ſua reg. vbi de cellario loquens, ait. *Curam gerat de omnibus, & ſine iuſsione Abbatis nihil faciat*. Et infra *omnia menſuratè faciat ſecundum iuſſionem Abbatis*, Et iterum: *A quibus enim pro-*

k 4 *hibuerit*

hibuerit, non præſumat, Hæc Benedict. Et Baſil. de cellario loquens interrog. 148. talem poteſtatem eum habere ſentit, qualem ei dederit, qui talem curam commiſit. nempe Præfectus. Et ratione ipſa monſtratur. Quia Prælatus adminiſtrationem, & gubernationem habet monaſterij & ſubditus ſolum ex commiſſione & delegatione, hinc fit, quod ad plura ſe extendere non poſſit, quam ei ſit permiſſum, & ſubdelegatum. Quid vero debeat Prælatus in eligẽdis miniſtris obſeruare, quid vero ipſi, & iniuncto ſibi muneri ſatisfaciant, teneãtur præſtare, latius ſcripſimus in c. 8. noſtræ reg in illa verb. *Et diſtribuatur vnicuique* dub. 1. attingemuſque infra breuiter. Illud tamen oportet hic annotare hos officiales à Prælato deſignatos non debere eſſe perpetuos, ſed quemadmodum ad nutum ſuperioris conſtituũtur, ita pro eius arbitrio amouери, & abſolui ab officijs poſſunt, vt ſtatuitur dict. c. 2. concil. Trid. ibi. *Adminiſtratio autem bonorum monaſterij ad ſolos officiales eorumdem ad nutum ſuperiorum amobiles pertineat*. Quod antea decretum erat in dict. ca. Cum ad monaſt. ibi. *nec alicui committatur aliqua obedientia perpetuò poſſidenda, tanquam in ſua ſibi vita locetur, ſed cum oportuerit amoueri ſine contradictione qualibet reuocetur.* Quod intelligendum eſt vt ibi. notat gloſſa verb. perpetuo de officialibus illis qui cononicè non eliguntur. Quare Proprior, vel Supprior, ſiue Sacriſta in religionibus id quibus canonicè eliguntur, non poſſunt (ſicut nec conſtitui) amoueri ad nutum Prælatorum, vt colligit ibi gloſſa verb amoueri, & in c. monachi verb. non mutetur de ſtatu monachorum, niſi rationabili, & iuſta intercueniente cauſa, vt dictæ gloſſæ animaduertunt.

Addo denique Prælatum ex vi huius adminiſtrationis teneri ſubditis neceſſaria adminiſtrare. Ita præcipit Trident. ſynodus. dicto cap. 2. ibi. Nihil quod ſit neceſſarium eis denegetur. Et poſt eam id confirmatum eſt à Concil. Cameracenſ. vt ſup. c. 11. vbi ſtrictè præcipitur vt Prælati omnibus neceſſaria tribuãt; Imo omnes Patres religionumq; inſtitutores, vt initio huius cap. diximus hoc onus diſtribuendi ſubditis neceſſaria Prælatis imponunt. Et præcipuè Benedict. c. 55. ſuæ reg. hoc Abbatibus commendauit, dum ait. *Vt hoc vitium peculiare radicitus amputetur dentur ab Abbate omnia, quæ ſunt neceſſaria id eſt cuculla, tunica, pedules, caligæ, bracile, cultellus, graphium acus, mappula, tabulæ, vt omnis auferatur neceſſitatis excuſatio, à quo tamen Abbate ſemper conſideretur illa ſententia actuum Apoſt. Quia dabatur ſingulis prout cuique opus erat.* Quare Baſil. in quæſt. compendio explicatis quæſt. 150. negligentiam. Prælatorum hoc modo exaggerat. *Si verò negligens*, inquit, *non det fratribus neceſſaria?* Reſp. *Hoc iudicium manifeſtum eſt ex verbis Domini qui dixit. Abite vos in ignem æternum, Eſuriui enim, & non dediſtis mihi edere, ſitiui, & non dediſtis mihi potum. &c.* & infrà. *Maledictus homo qui facit opus Dei negligenter.* De Greg in Paſtorali, parte 2. ca. 7. De hac cura circa adminiſtrationem temporaliũ agens ait. Sic itaque Paſtores erga interiora ſtudia ſubditorum ferueant: quatenus in eis quoque exterioris vitæ prouidentiam non relinquant. Nam quaſi iure vt diximus à percipienda doctrina gregis animus frangitur, ſi cura exterioris ſubſidij à Paſtore negligatur. Quare D. Hyeronim. in Epiſt. ad Euſtochium maxime cõmendat antiquorum Abbatum circa ſuos ſubditos curam. Nam illorum indigentiam præuenientes neceſſaria porrigebant. Inquit enim in hæc verba. *Non licet dicere cuiquam, tunicam, & ſaccum non habeo, ille* (nempe Prælatus) *ita vniuerſa moderatur vt quid poſtulet nemo habet.*

Ratione manifeſta probat. quia tam ius canonicum, quam Patres ſuprà citati hanc adminiſtrationem

tem-

temporalium Prælatis committunt, non in ſuum commodum, ſed potius in ſubditorum vtilitatem, vt cuique quod opus ſit illi tribuant; vt hac ratione omnino tollatur proprietatis occaſio, vt optimè notauit Benedict. dicto c. 55. & Aug. c. 16. ſuæ reg. dũ inquit. *Omnibus quantumcunque de minima paupertate venerint prouidendum eſt de communitate, ne aliquis occaſionem habeat habendæ proprietatis.* Deinde vt omnibus auferatur neceſſitatis excuſatio, id eſt, ne neceſſitatis velamine à proprio munere exequendo monachi excuſentur. vt idem pater Benedict. docuit. Ac denique vt omnis ſollicitudo in procurandis rebus terrenis à monachis auferatur. Conſulendus eſt Cardinalis Turrecremata in reg. D. Benedicti tr. 96. vbi plura incommoda adiecit, quæ ſequuntur quando Prælati ſubditis neceſſaria non tribuunt.

CAPVT II.

Monaſterij bona ita à Prælatis eſſe diſpenſanda vt communis vitæ ratio ſeruetur.

HAEC Prælatorum diſpenſatio qualiter fieri debeat, religioſorum Patres præſcribunt. Imprimis enim aduertunt hanc diſtributionem fieri debere inſpectis neceſſitatibus ſingulor. ita vt regula, & menſura diſtribitionis maioris vel minoris ſit maior vel minor indigentia ſubditorum. Et hoc eſt quod voluit Trident. dicto cap. 2. ibi. *Nihilque, quod neceſſarium fuerit eis, denegetur.* Clarius tamen Auguſt. in ſua reg. c. 3. expreſsit, dicens. *Diſtribuatur vnicuique à præpoſito veſtro victus & tegumentum, non æqualiter omnibus, quia non æqualiter omnes valetis, ſed potius vnicuique ſicut opus eſt.* D. Benedict. c. 34. ſuæ reg. *Sicut ſcriptum eſt, diuidebatur ſingulis, prout cuique opus erat, vbi non dicimus vt perſonarum, quod abſit, acceptio ſit, ſed infirmitatum conſideratio, vbi qui minus indiget, agat Deo gratias, & non contriſtetur: qui vero plus indiget humilietur pro infirmitate & non extollatur pro miſericordia, & ita omnia membra erũt in pace.* Hactenus Benedict. Quorum Patrum veſtigia inſecutus D. Albertus Patriarcha Hyeroſolymitanus c. 8. noſtræ reg. ita ſcripſit, *& diſtribuatur vnicuique per manum Prioris &c. prout cuique opus fuerit, inſpectis ætatibus, & neceſſitatibus ſingulorum.*

Ex hac igitur diſtributionis forma inducta eſt in Religionibus vitæ communis ratio, quæ in eo potiſſimùm conſiſtit, vt nullus quicquam vt propriũ ſibi vendicet, ſed omnia omnibus communia ſint, ita vt diſtribuantur à ſuperioribus, inſpectis ætatibus & neceſſitatibus ſingulorũ; Ob id enim in primitiua eccleſia omnia bona erant communia, quia nullus proprium aliquid ſibi eſſe dicebat, ſed omnia omnibus in communi, prout cuique opus erat, adminiſtrabantur. Ex qua priorum Chriſtianorum vitæ formula emanauit in religionibus hæc vitæ communis ratio. vt teſtãtur ſæpe D. Aug. Baſil. Benedict. in inſtitutis à ſe traditis. Quare in religione tunc omnia eſſe dicuntur communia, quãdo vna mẽſa, vnus cibus, eædem veſtes, habitatio eadem & ſupellex, ac denique omnia quæ ad victum, & veſtitum pertinent, æqualiter omnibus diſtribuuntur. Nam vt recte Auguſt. ſerm. 25. de verb. Apoſtoli, tractans illa verba act. Apoſt. 4. *Erant illis omnia communia* &c. ait. *Sed iure fraternitatis erant illis omnia communia, ſcilicet vt qui eodem conſortio religionis tenebantur, eodem conſortio fruerentur & vita, hoc eſt vt quibus erat vna fides, eſſet vna ſubſtantia, & quibus erat communis Chriſtus, eſſet & ſumptus,* Hæc Aug. qui tantopere huius vitæ communis ſtudioſus fuit, vt viginti locis ſuæ reg. quæ annotantur à Gerſone prima parte

libelli de proprietate hanc communem, & angelicam vitam commendauerit D. Chryſoſt. hom 58. ad populum Antiochenum de monachis ſui ſæculi ſcribens, ſic ait. *Vna menſa, vnum miniſteriũ ſuſcipientibus, & exhibentibus eadem fercula, eadem indumenta. habitacula eadem, eadem vita. Non eſt ibi meum ac tuum. ſed hoc verbum penitus eliminatum eſt multorum cauſa malorum.* Fuiſſeque hanc vitæ communis rationem olim maxime in vſu docet Nicephorus Calixt. lib. 14. hiſt. eccleſ. c. 50. *Simul* inquit, *in eiſdem ædibus viuunt, re nulla, quæ homines in terram reprimit, diſtracti, apud hos neque aurum eſt, neque quodpiam aliud metallum. Sed neque veſtis alicuius propria; quod namque hodie pallium aut humerale hic fert, eo cras alium indutum conſpicias, adeo vt vnius veſtem, vnam omnium, & rurſus omnium vnius eſſe putes. Omnibus autem communis proponitur menſa.*

In quorum Patrum teſtimoniis id licet conſiderare, omnes vitæ communis formam ad hæc duo reducere. Primum ad carendum proprio: deinde vt omnia ita ſint communia, vt eorum diſtributio fiat attenta ſubditorum neceſſitate. Quod maxime commendat concil. Trid. dict. c. 2. cuius hanc eſſe mentem optime docuit concil. Mediolanenſ. parte. 3. tt. de communi vitæ vſu, inquiens. *In omnibus monaſterijs quoad cibum, potum, ſomnum, veſtitum, cæteraſque res attinet, omnes communiter viuant. vt S. concil. Trid decretum eſt. Nec quidquam inter eas differat* (loquitur enim de monialibus) *aut alta alijs præferatur, aut poſthabeatur, quemadmodum votum paupertatis poſtulat.* Notanda ſunt hæc poſteriora verba *quemadmodum votum paupertatis poſtulat.* quibus clare inſinuatur ad votum paupertatis ſpectare accuratam huius vitæ communis obſeruantiam. In quo etiam ſenſu concil. Cameracenſ. tt. de monachis c. 9. & 10 interpretatur. S. concil. Trident. dicens. *Cùm ſacroſancta ſynodus Tridentina præceperit ea, quæ ad communem victum, victum, & veſtitum pertinent fideliter obſeruari · mandat hæc ſynodus omnibus religioſis, vt diligentiſſime paupertatis votum tanquam ineffabilis cuiuſdam, & dulciſſimæ quietis cauſam cuſtodiant: neque proprietatis vitio violent. Caueant igitur ne quid ſibi ita retineant, vel retinere deſiderent, vt communitati nolint eſſe commune, neque ad peculiares vſus eo vtantur ſine ſuperioris conſenſu.*

Ex quibus facilè colligitur interpretatio illorum verborum quæ in initio c. non dicatis, habentur. *Non dicatis vobis aliquid proprium, ſed ſint vobis omnia communia, & diſtribuatur vnicuique* &c. Quorum verus ſenſus eſt, bona monaſterij nulli eſſe propria, omnibus autem ita communia, vt vſibus, & neceſſitatibus eorũ ſecundum vniuſcuiuſque indigentiam à Prælato concedantur. Quare communia bona ſunt illa, quæ expoſita ſunt, vt liberè ea ſuperior adminiſtret in vſus neceſſarios ſubditorum.

Quare verò tantoperè hæc diſtributio, ſiue communis vita à Patribus commendetur, rationem reddere oportet. D. Baſil. ſerm. 5. exercitationis eam cauſam adinuenit vt hanc communem vitam introductã exiſtimet ob religioſorum pacem, & vnitatem, *Cum igitur*, ait, *plures ad eundem ſcopum reſpicientes communem inter ſe vitam ſuſceperint, oportet hoc præ omnibus in ipſis obtineri, vt vnum in omnibus ſit cor, & voluntas vna & deſiderium vnum, & quemadmodum Apoſtolus ſancit, vt vnum corpus fiat ex diuerſis membris coaptatus totus ille congregationis aceruus. Hoc autem aliter fieri non poteſt, niſi illud obtinuerit, vt non deſignetur nominatim alicui, neque veſtimentum, neque vas, neque aliud quod ex his, quæ ad communem vitam conducunt, quo ſingula ex his vſus fuit neceſſitatis, & non poſſidentis.* Hæc Baſil. cui conſonat Bened. vt ſup. qui etiam ex vitæ cõmunis obſeruantia pacem in religione cauſari docet. Quam etiam ad ineffabilem, & dulciſſimam quietem

cuſto-

cuſtodiendam iuuare ex concil. Cameracenſ. probauimus. Nec diſſentit Chryſoſt. in apologia vitæ monaſticæ, in qua dum conuerſationem hanc cœleſtem commendat, eiuſque gaudia, quietem, & gloriam, aliaque commoda recenſet, ſtatim ſubijcit hoc prouenire, *quia inde duo illa, quæ omnia peruertunt & perturbant, meum & tuum penitus eliminata ſunt. Cuncta quippe illis communia ſunt, menſa, domus, indumentum, & quod ſanè mirabilius eſt, vnus etiam idemque animus eſt.* Hæc Chryſoſt.

Atque adeo hæc bonorum diſtributio in religionibus ab earum inſtitutoribus introducta eſt, ne monachis vlla detur proprietatis occaſio (vt ſup. ex concil. Mediolan. adducebamus) quia cum ſe communibus monaſterij auxilijs deſtitutos conſpiciunt proprium victum, ſupellectilem, veſtitum, ac alia quærere compelluntur. Et ob prædictam cauſam concil. & præcipuè Trid. & religionum Patres, vt Aug. & Baſil. adducti in fine c. præcedentis tanto ſtudio, ac diligentia vitam communem in ſuis monaſterijs obſeruari voluerunt, ferè impoſſibile arbitrantes ſine hac paupertatis votum diu poſſe conſiſtere. Tum etiam vt à religioſis omnis ſolicitudo, ac rerum temporalium cura penitus reſecaretur. In hac enim cœleſti religionis philoſophia externæ terrenæque occupationes maximè impediūt ita vt rectè à Greg. 12. Moral. cap. 22. illud dictum ſit. *Cura multiplex terrenarum rerum, quia occupat, excæcat: nā vt terrena omnia ſunt corporea, & craſſa, ſic animus in his tractandis occupatus ſit craſſior, & concretior, ex quo illud prouenire neceſſe eſt, vt ea curarū mole impeditus ad cæleſtia contemplanda nequaquam poſſit aſcendere.* De quo bene idem Greg. 5. moral. c. 8. *Nequaquam*, inquit, *mens ad ſuperna attollitur ſi curarū tumultibus continuè occupetur.* Vberius autem quantum hæ ſollicitudines rerum temporal. ſpiritual. monachorum profectum impediant diſſerit D. Th. 2. 2. q. 186. art. 6. deque huius vitæ cōmunis laudibus aliqua in commentarijs noſtræ reg. dicto. c. 8. tradidimus. Ex quibus fit, eam eſſe laudabilem vitæ religioſæ conſuetudinem, qua veſtes lineæ, & pelliceæ, aut cuiuſuis generis in communi quodam loco ſeruentur, indeque ſingulis ſeptimanis, menſibus, vel annis in cuiuſq; vſum diſtribuūtur. Quarum cura aliquibus demandata eſt, vt nēpe illas mundent, cuſtodiāt, renouēt, reſarciant. In qua nemo præter eas, quæ quotidiano viui ſunt neceſſariæ, veſtes apud ſe detinet, in qua nullus, niſi conſcio, & annuente ſuperiore dona ſibi miſſa, vel accipit, vel vſui ſuo applicat, nullus penes ſe pecuniā aſſeruet, excepto eo, cui bonorū cōmuniū adminiſtratio, & cura imponitur. Nullus etiam in annum habet in ſua cella aliquid amplius ex veſtimentis, libris, aut ſupellectili, quam fuerit ad ſuum vſū à ſuperiore cōceſſum. Vbi deniq; eſt communis omniū victus, menſa, veſtitus, in communi aliquo loco ſolitus aſſeruari, ex quibus monachorum omnium neceſſitatibus ſubuenitur.

His prænotatis eā licet concluſionē elicere; Prælatū mortaliter peccare, qui non curat, vt communis vitæ ratio in monaſterio ſeruetur. Idem eſto iudicium de eo, qui communem vitam iam laxatam, quantū in ſe eſt, ad priſtinam obſeruantiam non conatur reducere, quin etiam ipſi ſubditi, qui Prælatis vitam communem reſtaurare volentibus contradicunt, eadem culpa mulctantur. Ita expreſſe docuerunt D. Ant. 3. parte tt. 16. cap. 1. §. 11. in fin. Sylueſt. verb. religio. 6. num. 7. idque ob has rationes.

Primo; quia contrariantūr ipſo facto decretis concil. & Patrum à quibus vitæ huius obſeruantia diſtrictè præcipitur, maximè verò à Sacroſancta Trident. ſynodo cap. 2. & præſertim capit. 1. ſeſſ. 25. in quo decernitur monaſteria à ſuperioribus quo ad obſeruantiæ integritatem inſtaurari, & priſtino ſtatui reddi debere

idque potiſſimum quoad ea quæ ad communem in victu, & veſtitu vitam pertinere videntur, multoque magis diſciplinam debere in ſuo vigore conſeruari à Prælatis eorum locorum in quibus viget. Hinc liquido patet tam non inſtaurantes collapſam, quam ſtantem labi permittentes grauiter delinquere.

Secundo quia vbi communis vita non obſeruatur, monachi varijs animæ ſuæ periculis circa tranſgreſſionem voti paupertatis exponuntur.

Tertio; quia communis vitæ obſeruantiam Prælati in re grauinegligentes, contraueniunt iuſtitiæ legali, qua ex ſuo officio tenentur bono communi conſulere. Inſuper diſpenſatione ſibi commiſſa abutuntur, & peccant contra fidelitatem, & ſæpe contra iuſtitiam diſtributiuam. Ideo etiam illos ſubditos grauiter peccare dixi, quia nolunt reformationi vitæ communis acquieſcere, nempe propter graue damnum emergens ex eorum contradictione, vt prædicti authores fatentur. Deinde quia Prælatis iuſta præcipientibus tenentur obedire, niſi fortè aperte ipſis conſtaret fieri non poſſe talem reformationem ſine graui, & notabili ſcandalo, vt infra dicam.

CAPVT III.

Sitnè ſecurus eorum monachorum, ſiue Canonicorum regularium ſtatus, qui in communi non viuunt.

Navarrvs in morali Theolog. peritiſſimus latè hanc difficultatem tractauit, maximè cōment. 3. de regular. num. 25. vbi quærit an ſecurus ſit ille ſtatus eccleſiar. canonicor. regularium, ſiue monachorum in quibus certa portio panis, vini, & reliquorum neceſſariorum pro victu, & certa quantitas pecuniæ pro veſtitu religioſis diſtribuitur, ſiue ſit per portiones quotidianas, ſiue menſtruas, ſiue annuas, ita quod nihil vltra teneantur eis eccleſiæ, vel monaſteriâ tribuere, neque ipſi è contra teneantur eis reſidua reddere, ſed ſuo commodo vel damno illa adminiſtrent, eâ tantum conditione adiectâ vt nihil in prophanos, aut illicitos vſus impendant, ſed potius reſidua in vſus pios conuertant.

In hac controuerſia omiſſis plurimis argumentis quæ pro vtraque parte adducit Nauarr. vt ſup. num. 8. cum ſequent. & etiam n. 25. nos breuiter pro reſolutione hanc diſtinctionem præmittimus. Aut enim ſermo eſt de illis monaſterijs, aut ordinibus, quæ ab initio ſuæ fundationis hanc vitam communem experti ſunt, & ij rurſum in dupliei ſunt differentia. Nam alij ex his ordinibus inueteratam habent non viuendi communiter conſuetudinem mul is ferro diebus in ipſis receptam & radicatam. In alijs vero nō pridem talis vitæ communis relaxatio orta eſt, ſiue ita recens vt facilè extirpari, antiquarique poſsit.

Primum igitur exiſtimo (idque indubitatum eſſe debet apud omnes) illos ordines qui in ſua primæua conſtitutione communem vitam ſuis profeſſoribus non impoſuerunt, non teneri ad obſeruantiam eius. Id expreſſè conſtat, quia cum hæc vitæ communis obſeruatio non ſit de eſſentia paupertatis, ac præterea in hoe ordine profitentes ad eius obſeruantiam ab initio non fuerint adſtricti, non eſt à quo ad huius communis vitæ obſeruantiam obligari poſsint.

Secundum exiſtimo in ea religione, in qua floret vitæ communis obſeruantia, non poſſe hanc relaxationem ſine graui culpa tam ex parte Prælati, quàm ex parte ſubditorum tolerari. Hoc dictum patet ex his quæ in fine præcedentis capitis tra-

[illegible] docet Diuus Antoninus, [illegible] 16.c.1 §. [illegible] Syluest. verb. religio [illegible] 7. & Nauar [illegible] is locis, maxime commẽt. 3 de regular. n. [illegible] Et ratio eſt eadem, quia concil. Trid. expreſſe prohibet hanc adminiſtrationem bonorum fieri ab alio, quam à Prælatis ſiue ab officialib. a ſe deputatis, non vero ab ipſis religioſis, tum quia omnia vult adminiſtrari in communi, & deinde monaſterijs quæ à vita communi receſſerunt, præcipit ad eandem reduci. Non ergo licebit vitã communẽ vſu receptã ſine graui peccate relaxare, aut nouiter relaxatam (ſi ſine magno ſcandalo fieri poteſt) nõ reducere ad priſtinũ reformationis ſtatum. Maxime vero procedit hoc dictum ſi loquamur de relaxatione, quæ peruenit vſque ad portiones priuilegiatas, quia hoc manifeſte pugnat Trid. decreto, vt infra videbimus.

Tertium conſtituo etiam in illis religionibus in quibus iam antea multis retrò annis vſu receptus eſt viuendi modus per portiones ſingulariter deſignatas, aut alia ratione, quæ vitæ communi deroget. Etiam ſi (humano more loquendo) impoſſibilis ſit vitæ communis anteactæ reſtauratio, periculoſiſſimus ſit ille ſtatus; primo, quia quamuis pro eius defenſione multæ adducantur rationes, poſt concilium Tridentinum ferè nullæ ſunt efficaces, quæ talem ſtatum tueri poſſint. Quare, cum Nauarr. eſſet de numero horum canonicorum voluerítque eorum partes defendere, vix ipſe, vir alias eruditiſſimus, firmum fundamentum inuenit præter ſcandalum quod ſequi poſſet ex huiuſmodi reformatione. Tũ ſecundo hic ſtatus periculoſus cẽſetur quia anſam præbet introductioni proprietatis, & aliorum damnorum de quibus capites ſecundo diximus Ac demum ſola ſpeculatione percipitur debere ſubditum ex vi voti paupertatis eſſe paratum omnia ponere in manibus ſuperiorum, vt ſi tamen [illegible] ſterij aſſumant hac [illegible] eſſe [illegible] legitimæ reformationi, ſi fiat circa vitam communem, & ex alia parte non poſſe hunc ſtatum ſine ſcandalo ſubditorum reformari. Quare caſus videtur methaphiſicus & eorum ſtatus parum ſecurus. Dein poſt deciſionem Tridentinam, vix poſſe hunc Monachorum ſtatum defendi, quia antea concil. ſolo communi iure attento, licitus erat, vt ex communi ſententia reſoluunt Corduba. queſtione quinquageſima quarta, §. ij. *por tanto*. Et Nauarrus dicto Comment. tertio numero vigeſimo ſeptimo. Et alibi ſæpe.

Quartum conſtituo adhuc ſtante deciſione Trident. tam ea qua in primo capite, ſeſſione vigeſima quinta de reformatione cauetur, vt Prælati teneantur monaſticam diſciplinam quoad communem vitam in victu, & veſtitu collapſam reparare; ac reformare, quàm ea, qua in ſecundo capite ſtatuitur; vt à Prælatis, vel ab eorum officialibus bona ſtabilia pro neceſſitate ſubditorum diuidantur; adhuc inquam hac deciſione ſtante ſaluari poſſe hunc ſtatum in illis religionibus, in quibus longa conſuetudine introductum eſt, vt ſinguli his portionibus & forma illa dicta in principio huius capitis viuant, dummodo talis conſuetudo ſine notabili ſcandalo antiquari non poſſit, nec reduci ad terminos vitæ communis. Hanc ſententiam late defendit Nauarr. vt ſupra numero vigeſimo quinto. Addit tamen Nauarrus ſex conditiones ab huiuſmodi regularibus ſeruandas, vt prædictus viuendi ſtatus honeſtus, ſecuruſque ſit, prima, vt ea quæ ipſis traduntur, dentur ſolum ad vſus neceſſarios, vel pios, & nullatenus ea vt propria, poſſideant; ſecunda, vt ſeruent ſtatuta, vel mandata ſuorum ſuperiorum, quæ diſponunt qualiter debeat à ſubditis fieri diſpenſatio horum bonorum; tertia, vt non diſpenſent in vſus pro-

I phanos.

phan[illegible]. vt Prælati ſal em tac[illegible] conſen[illegible]iant [illegible] modo viuendi. Nam ſi contradicunt, euidenter peccant ſubditi, diſpenſantes aliquid ſine eorum licentia. 5. vt prædicta licentia tacita vel expreſſa, ſit iuſta de cauſa conceſſa. 6. vt non contradicant reformationi legitimæ au[illegible]horitate legitima faciendæ, ſi quando ea fieri ſperatur. Quibus conditionibus alia potiſſima addi debet: vt ſubditi ſint parati ea quæ ſibi conceduntur requirentibus Prælatis in manibus ipſorum reſignare, vel ea ſolum habere dum Prælatus licentiam talem non reuocet.

His adiectis conditionibus, hæc ſententia prob. primo. Quia tali modo poſſidere nec eſt habere ius nec dominium, nec alicuius rei poſſeſſionem, ſed tantum vſum, vel vſumfructum, & adminiſtrationem rei durante voluntate ipſius Prælati, quod verè non eſt contra rationem voti paupertatis.

Hac ratione vtitur Corduba circa hoc propoſitum in ſumma vt ſup. & Nauarr. vt ſup. n. 25. & alijs pluribus locis. Quam rationem firmam e[illegible]ſti[illegible]o ſi attento iure communi loquamur, in quo caſu loquitur Corduba. nam ſtante deciſione Concil. Trid. nihil probat, vt ſupra vidimus. Quare probatur ſecundo & hoc eſt potiſſimum huius ſententiæ fundamentum, quia vbi introductus eſt hic viuendi modus, non poteſt tolli ſine magno ſcandalo. Id enim eſt quod in concluſione ſupponimus. Quapropter tacitè videtur approbatus non ſolum à Superioribus, ſed etiã à ſummo Pontifice Hoc fundamento motus Nauarr. vt ſup. n. 25. tenet hanc ſententiam. 3. facit pro hac ſententia, quod plurimæ ſint eccleſiæ illuſtres & ampliſſimæ in Hiſpania, in quibus eiuſmodi ſtatus ſeruatur, quales ſunt metropolis Cæſar-augu[illegible]ſtana, Cathe[illegible]is Pa[illegible]onenſis, & a[illegible]æ in q[illegible]u[illegible] vt ait Nauarr. n. 25. à tempore imme[illegible]iali ſic viuitur. & in qui[illegible]

[illegible]s vi[illegible] p[illegible] [illegible], & ſan[illegible]

Contra hanc [illegible] ſententiam. [illegible] pugnare vi[illegible]eur [illegible] c. 1 Trid. [illegible] præcipu[illegible], v[illegible] m[illegible] vitæ co[illegible]s obſ[illegible] P[illegible]lat[illegible] Et deinde c[illegible]tra[illegible]t ſtatum vitæ communi[illegible] ad quem pertinet, vt Prælat[illegible] omnia [illegible] ſet per ſe v[illegible] per officiales a[illegible]les, ac deinde vt n[illegible] monachorum, niſi officialis ſit a[illegible]miniſtratio c[illegible] mittatur. Quæ omnia pugnant prædi[illegible]æ ſententiæ. Nam imprimis in ea non reformatur vita co[illegible]unis ſed potius collapſa perſe[illegible]rat, deinde non aſſignantur officiales determinati qui bona monaſterij in communi adminiſtrent, ſed quilibet re[illegible]io[illegible]us eſt adminiſtrator bonorum ſibi conceſſorum.

Reſpondeo decretum concil. verè contrarium eſſe prædicto ſtatui vt tandem Nauarrus numero trigeſimo quarto compellitur fateri, quia concilium expreſſe voluit vitam communem in moneſterijs ſeruari. Tamen vt ipſe Nauarr. ait, quia iſte modus viuendi non eſt contra legem naturalem, neque diuinam. imo neque contra ius commune, ſi ex alia parte ſcandalum ex eius deletione ſequitur, potius eſt tolerandus. In noſtro vero caſu loquimur quando reformatio vitæ communis more humano eſt impoſſibilis, quin gratiæ ſcandalum oriatur.

Ex quibus fit hunc ſtatum eſſe periculoſiſſimum pluribus cauſis ſupradictis. Cuius periculum ex parte tolleretur, ſi priuilegio aliquo ſummi Pontificis, in quo Tridentino derogetur, protegatur Deinde vt ſemper parati ſint Monachi ad reformationem acceptandam, & ad illis quæ quiſque poſſidet in voluntate Prælati requiſitus renuntiandum.

Sed dices. ſi quilibet debet eſſe paratus ad reformationem acceptandam, vel ad renuntiandũ iis quæ habet ad vſum in manibus Pr[illegible],

quâ ratione ita impoſſibilis iudicatur reformatio, vt nõ poſſit fieri ſine magno ſcandalo?

Reſp omnes paratos eſſe debere ad reformationem prædictam acceptandam, & inſuper ad omnia, quæ habent ad vſum, in manus Prælatorũ reſignanda: non tamen omnes parati ſunt, quia non omnes paupertatis amatores exiſtunt, ſed complures inueniuntur, qui plures excuſationes ſuis proprietatibus opponunt, & ita reformationi contradicunt, quibus alij ſimpliciores adhærent, & ita ſi reformatio intenderetur, ſæpe magna pars communitatis turbaretur, & in deteriora peccata rueret, & ob id iudicatur impoſſibilis reformatio.

CAPVT IV.

Quæ cauſa dicenda ſit neceſſaria & Iuſta, vt Prælatus aliqua monaſterij bona ad vſum ſubditis concedat.

Ad vitæ communis rationem ſpectare diximus vt Prælati ſubditis ex bonis communitatis pro vniuſcuiuſque indigentia neceſſaria diſtribuant. Nunc reſtat aperire quid nomine neceſſitatis intelligatur, vt ſic facile ſit Prælatis percipere, in quos vſus poſſint monaſterij bona ſubditis diſpenſare.

Prima concluſio. Iuſta, & neceſſaria cauſa illa dicitur, non ſolũ quæ eſt de neceſſitate ſtatus, ita vt ſine illa non poſſit conſiſtere, quæ dicitur neceſſitas ſimpliciter; ſed & illa dicitur neceſſitas ſine qua res non poteſt decenter, aut conuenienter eſſe. Quare in religione neceſſitas, de qua loquimur, attenditur ſecundum conuenientiam ſtatus, ita vt illud poſſit in hoc ſenſu dici neceſſarium monachis, quod non excedit eorum profeſsionis ſtatum. Et hoc eſt quod voluit Trident. illis verb. c. 2. *Mobilium vero vſum ita ſuperiores permittant, vt eorum ſuppellex ſtatui paupertatis, quã profeſsi ſunt, conueniat.* Ex quo fit (vt rectè notat D. Antonin. 3. parte tt. 16. cap. §. 11.) vt cauſa rationabilis diſpenſationis ſit duplex, ſcilicet vtilitas & neceſſitas. Vtilitas ruiſum duplex eſt, ſcilicet priuata, & communis. Priuata, vt cum conceditur religioſo liber aliquis vel ad diſcendum, vel ad formandum animum ſuum ad ſalutem. Communis verò, cum talis vſus conceditur illi, qui ſuo ſtudio alijs poſſit proficere. Similiter neceſſitas eſt duplex. Priuata, vt cum in monaſterio paupere, in quo non poſſunt haberi neceſſaria ad victum, conceditur moniali, vt aliquid pro victu, veſtitu, & aliis ſibi neceſſariis habeat.

Neceſſitas verò communis eſt, vt cum conceditur alicui officiali, quid expendendum in vſus communes, huiuſmodi neceſſitates, vel vtilitates ex mente D. Antonini, Syłueſt. verb. religio 6. num. 7. Nauarr. comment. 2. de regul. n. 24. ſunt ſufficiens cauſa, vt Prælatus licitè diſpenſet ſine detrimento voti paupertatis.

Eſt tamen aduertendum primo quod quamuis hi tituli ſufficientes ſint ad quancunque diſtributionem honeſtandam, non tamen quoties hæ cauſæ ſe obtulerint, eæ conceſſiones à Prælatis ſunt faciendæ, ſed tantum quando huiuſmodi neceſsitates, aut vtilitates aliqualiter vrgent. Si enim quacunque rationabili occaſione exiſtente diſpenſationes ex facilè admitterentur, non leuis eſſet religionis iactura. Pro quo memoriæ mandandam Antonini ſententiam proferam; is enim loco citato ſic ait. *Et quamuis huiuſmodi neceſsitates, vel vtilitates ſint ſufficienter cauſa diſpenſandi, non tamen omnes ſed ſolum quæ ſunt valdè rationabiles,*

& euidentes fieri debẽt diſpenſationes vt in neceſſitatibus quotidianis victus vel veſtitus, & in vtilitatibus circa pertinentia ad ſalutem animæ. Et eſt valdè notandum ne in his faciliter diſpenſetur, tum propter ſequelam exempli, tum propter ſpeciem mali. Et idem affirmat Turrecremata in reg. D. Benedict. tt. 96.

Secundo aduertendum eſt hanc quoque diſpenſationem præſertim in religionibus reformatis, intra vitæ communis & æqualis limites fieri debere: quocirca Prælati qui illos præterirent, relaxationi facili negotio viam panderent. In quo autem communis vitæ iſtius perfecta ratio conſiſtat, dilucide ſatis ex concilior. & Patrum mente in noſtris conſtitutionibus. c. de vita communi, & æquali declaratur hiſce verbis. *Quia communis vitæ fundamentum eſt paupertatis, & vinculum regularis obſeruantiæ, Prælatis omnibus ſeuerè, arcteque præcipimus, ne ſuis ſubditis quidquam denegẽt, ex ijs quæ ad victum, & veſtitum, libros, medicinas, aut aliquid quodcunque neceſſarium ſpectant: ſed de his omnibus illis ſufficienter ſecundum noſtræ paupertatis ſtatũ diligenter prouideant, atque vt veri Patres, ſi quid eis deſit, inquirant, ſtatuimuſque vt in vnaquaque domo ſint officinæ communes librorum, veſtium, & aliorum quibus deputentur proprij officiales, & ex his officinis omnia tam tempore ſalutis, quam infirmitatis, tam in conuentu, quam in itinere religioſis omnibus, atque fratribus donatis, inſpectis eorum neceſſitatibus, & ætatibus prouideatur ſub pœna ſuſpenſionis ab officio Prælatis in hoc negligentibus. Voluimus deinde vt hæc vita cõmunionis perfecta obſeruetur ab omnibus tam à Patre Generali, & Prælatis quibuſcunq;, quam ſubditis, tam fratribus, quã monialibus: nec alicui liceat aliquid peculiare habere, aut aliter, quam in cõmuni viuere ſub pœna pro qualitate culpæ infligenda.*

Hæc igitur communis vita æqualis debet eſſe in omnibus: æqualem vitã appellamus, quando omnes vtriuſq; ſexus religioſi, & Prælati æq; vt ſubditi, vno cibo, vna menſa, eadẽ veſte, eadem habitatione, & deniq; omnibus alijs ad victũ & veſtitum pertinentib. cæteriſq; rebus ad regularem diſciplinam ſpectantibus æqualiter gaudent, aut vtuntur, ita vt ſine vllo diſcrimine officij, inſpectis tãtum, vt reg. præcipit, neceſſitatibus ſine vlla acceptatione perſonarũ inter Prælatũ, & ſubditum, ſi vterq; æque valeat aut ægrotet, eadem omnino menſura idẽq; modus ſeruetur, vt ſic tam in capite, quã in membris regularis diſciplina reſplendeat. Et cũ in hoc potiſſimũ conſiſtat noſtræ profeſſionis regularis obſeruantia nihilq; magis pro bono pacis, aut religionis expediat, omnis cura & diligentia (vt S. Synodus Trident. præcipit) à ſuperioribus adhibenda eſt, tam in capitulis generalibus, & Prouincialibus, quã in omnibus viſitationibus, vt ab hac communi vita non recedatur, cum ſine illa, quæ ad ſubſtantiam regularis vitæ pertinent, vix conſeruari queant.

Hæc communis vita perfectæ obſeruantiæ clauis eſt & fundamentũ vitæ religioſæ magnaq; in terris felicitas vt probat. Baſil. in conſtit. monaſt. c. 9. *Perfectiſſimã*, inquit, *ego illã vitæ communionẽ appello, à qua omnis propria, & priuata cuiuſlibet rei poſſeſſio excluſa eſt, à qua omnis abeſt diſſẽſio, omnis perturbatio, & rixa, ſed omnia ſint cõmunia, animi, mẽtes, corpora, eaq; quibus neceſſario ad cultũ, & votũ vtimur.* Et infra addit. *Huic vitæ inſtituto quid eſt tandem quod iure æquiparari poſſit, quid beatius dici? Quid hac coniunctione, vnitate & neceſſitudine aptius?* D. Ioan. Chryſ. in ho. 58. ad populũ Antioch. de monachis ſui temporis agens, laudanſque in illis hanc communẽ vitam, & æqualẽ *vna mẽſa*, ait, *& miniſtrãtibus & ſuſcipiẽtibus & exhibentibus eadẽ fercula, eadẽ indumenta, habitacula eadẽ, eadẽ vita, nõ eſt ibi meũ ac tuum, ſed hoc verbũ penitus eliminatũ eſt, multorũ cauſa malorum.* Beda ſup. illud act. 4. erãt illis omnia communia &c. ſic ait. *Qui ita viuunt vt ſint eis omnia cõmunia, in domo, cœnobitæ vocãtur, quæ vita tanto felicior eſt, quanto futurum ſtatum imitantur.*

CAPVT V.

Non poſſe Prælatum ſubditis peculium concedere: Explicaturque decretum Concil. Trident. cap. 2. ſeſſ. 25. de reformatione regularium.

QVID ſit peculium, & vnde dictum declarauimus plenius 1. parte c.1. huius operis. Quantum verò ad præſens attinet, notare oportet triplex genus peculij poſſe eſſe apud religioſos, vt optimè aduertunt Corduba in ſumma. qu. 54. Nauarr. l. 3. de reſtit. ca. 1. num. 172. & colligitur ex doctrina Nauarri varijs in locis, maxime comment. 2. num. 16. Primum genus peculij eſt: cuius adminiſtratio, aut alienatio non poteſt impediri, aut reuocari per Prælatum, & de hoc peculio hic non agimus, cum certum ſit illud neque Papam poſſe concedere, quia vt ſup. diximus, non poteſt in habenda proprietate cum religioſo diſpenſare. Poſſet tamen Papa auferre ſuperioritatem omnium aliorum Prælatorum reſpectu peculij alicuius religioſi, & tunc illud erit reuocabile ſolum à Papa, vt bene Corduba vt ſup. aduertit. Et Nauarr. conſ. 47. red. reg. num. 1. & 3. peculium tunc licet irreuocabile ſit reſpectu inferiorum Prælatorum, abſolutè cenſet reuocabile, cum reuocari poſſit tantum Pontificis voluntate.

Secundum genus peculij eſt reuocabile, & amobile ad nutum Prælati, & conceditur ad determinatos, & certos vſus, vt quando alicui conceduntur viginti aurei ad emendos libros, vel veſtes ſibi comparandas. Et hoc genus peculij, eiuſque adminiſtrationem omnes authores fatentur eſſe licitum multiſque religionibus in vſu.

Tertium genus peculij illud eſt, quod licet ſit reuocabile ad libitum ſuperioris, conceditur tamen vagè ad indeterminatos vſus. v. g. Quando monachus de licentia ſuperioris ſui vel Papæ habet aliquas pecunias vel reditus, & vſumfructum eorum, ita tamen vt de ipſis diſponat pro ſuo arbitrio, diſtrahendo, donando, alienando dummodo bona immobilia non alienentur, vel alio modo diſponendo, quod intelligi debet in vſus neceſſarios, pios, aut licitos, nam in vſus prophanos & illicitos nec ſummus Pontifex concedere poteſt, vt ſæpius ſup. notauimus.

Secundo obſeruandum, quod cum peculium ſemper habeat annexam adminiſtrationem, penes varia genera adminiſtrationum etiam peculia diſtinguantur, vt notat Nauar. comment. ſecundo de regular. num. 15. Adminiſtratio autem nihil aliud eſt quam ius diſponendi de re aliena nomine alieno, gratis vel ſtipendio, vt conſtat ex R. ff. de adminiſtratione tutorum, & c. grandi de ſupplenda neglig. Prælatorũ. Adminiſtratio igitur hæc triplex eſt, alia eſt quæ fit in vtilitatem, & damnum concedẽtis adminiſtrationem (qualis eſt quæ conceditur communiter officialibos monaſterij, quibus committuntur aliquæ villæ vel domus adminiſtrandæ nomine monaſterij) reuocabilis tamen ad nutum ſuperioris, de qua adminiſtratione, ſiue peculio agitur in dict. c. monachi, cũ dicitur. *Qui verò peculium habuerit, niſi ei fuerit ab Abbate pro iniuncta adminiſtratione permiſſum &c.*

Et hæc adminiſtratio hodie eſt in vſu apud omnes religiones, & commendatur à Trident. dicto capite ſecundo, ibi. *Adminiſtratio autem bonorum conuentus ad ſolos officiales* &c. Alia eſt adminiſtratio ſiue peculium quod conceditur in vtilitatem, & damnum adminiſtrantis cum aliqua penſione, & onere, ita vt teneantur certam

perſionem ſoluere, reliquum vero commodi vel damni ei cedat ad diſponendum de eo in ſuos honeſtos & pios vſus. Et olim ſimiles adminiſtrationes concedebantur religioſis iam ſenibus, & de religione bene meritis, quibus monaſterium concedebat villam quandam in perpetuum, vt perciperent fructus ad ſuos vſus in damnum, & vtilitatem ſuã, & etiam monialibus id olim concedebatur, vt conſtat ex c. inſinuante Qui clerici vel vouentes, & cap. de viduis 27. q. 1. Quæ adminiſtratio poſtea in. c. Cum ad monaſterium prohibita eſt, ne irreuocabiliter ait in perpetuum monachis concedetetur, vt conſtat ex §. Tales, dum ait. *Neque alicui committatur aliqua obedientia perpetuò poſſidenda tanquam in ſua ſibi vita locetur, ſed cum oportuerit amoueri ſine contradictione qualibet reuocetur.* hæc ibi.

Tertio adminiſtrat. forma, eſt libera, vt ſit etiam in vſus prophanos, qualem habent ſæculares ad diſponendum de rebus propriis, hæc verò adminiſtrationum diſtinctio ideo hic inſerta eſt, quia quamuis in aliquo coincidat cum diuiſione peculij præcedenti, proderit tamen valdè vt mentem Trid. clarius percipere valeamus.

3. Obſeruandum eſt quod ea bona quæ in adminiſtrationem cadere poſſint, alia ſunt mobilia, quæ de ſe non mouentur, ſed ab alijs moueri poſſunt; vt veſtes, libri, pecunia &c. Alia vero dicuntur ſemouentia, quia ſe mouent, vt animalia, & hæc reducuntur ad mobilia, alia ſunt immobilia quæ moueri non poſſunt, vt prædia, domus, & ſimilia. Alia ſunt quæ nec propriè ſunt mobilia, nec immobilia, vt ſunt annui reditus, quamuis hæc inter bona immobilia computentur, vt expreſſe habetur in Clem. exiuit. §. liceat. & ibi. gloſſa de verborum ſignif. & licet propriè immobilia non dicantur, in rigore tamen ſtabilia poſſunt appellari.

Prima ſententia eſt Gerſonis alpha 123. lit. g. & c. Gerardi, & Pirini in tr. de diſpenſat. eccleſiæ conſ. 2. coroll. 2. quos refert Corduba dict. q. 54. §. La primera. Quam etiam tenuit Theodoricus, quem refert, & ſequitur Carthuſianus de reformat clauſtrali. art. 8. & ſequent & molanus in compendio Theologiæ practicæ parte 5. c. 20. & Petrus Damianus, in apologia de contemptu ſæculi c. 7. (quæ habetur in 3. tom. bibliothecæ ſſ. Patrum) qui omnes tenent non poſſe Prælatos huiuſmodi peculia tertij generis (nempe liberam adminiſtrationem aliquorum bonorum in vſus honeſtos reuocabilem tamen ad nutum Prælati) monachis permittere & nituntur ſuam ſententiam confirmare pluribus infirmioribus tamen rationibus.

Contrariam verò ſententiam tenent Sylu. verb. Abbas q. 2. §. 7. & verb. religio 6. n 7. & Antonin. ſecutus hoſtienſem, & Vmbertum 3. parte tit. 16. c. 1. §. 11. Nauarr. comment. 2. de regul. à n. 15. vſque. ad 16. Corduba in d. q. 54. Panorm. in c. cum ad monaſterium, n. 8. Turrecremata in c. nõ dicatis, q. 1. Angelus verb. religioſus n. 17. maior 4. diſt inct. 38. q. 9. & alij plures magnique nominis Canoniſtæ quos refert idem Nauarr. Comment. 20. de regul. n. 27. Qui omnes fatentur poſſe Prælatum peculium tertij generis religioſis concedere cum duabus potiſſimùm conditionibus. 1. eſt vt tale peculium ſit conceſſum ad honeſtos & licitos vſus. 2. vt ſit reuocabile ad nutum Prælati, Qui authores indifferenter loquuntur, iam de peculio rerum mobilium, quam immobilium, & ſiue peculij adminiſtratio ſit apud ipſum religioſum, ſiue apud officiales Conuentus, Probantque ſuam ſententiam hac efficaci ratione. Quia Monachus non dicitur proprietarius, cum vtitur rebus monaſterij ex iuſta licentia Prælati, & animo reſignandi in eius manus, quia tunc ſolum habet vſum & vſum fructum talis rei dependenter à voluntate Prælati, quod non

eſt contra votum paupertatis, cum nec inueniatur ibi dominium, nec proprietas.

Prima concluſ. certum eſt (iure communi attento) non eſſe contra votum paupertatis tertium genus peculij poſſidere, ſiue ſit in mobilibus, ſiue immobilibus bonis. Ita tenent omnes authores pro ſecunda ſententia adducti; & videtur colligi ex dicto c. monachi, ibi. *Qui vero peculium habuerit niſi ei fuerit ab Abbate pro iniuncta adminiſtratione permiſſum*, &c. Igitur licebat Abbatibus permittere huiuſmodi peculia. Colligiturque ex dict. c. Cum ad monaſterium, in quantum præcipit ne alicui commendetur aliqua obedientia, ſiue adminiſtratio perpetua, Sumpto argumento à contrario ſenſu. Quæ iura videntur loqui de adminiſtratione, ſiue peculio conceſſo ad indeterminatos vſus, cum abſolutè loquantur. Expreſſius tamen id probatur ex c. inſinuante: Qui clerici vel vouentes & ex c. de viduis 27. q. 1. vbi permittitur moniali remanere in domo quondam ſua cum omni propria ſubſtantia, quo ad vſum, & vſum fructum plenariamque in vſus licitos adminiſtrationem, tam in rebus mobilibus quàm in immobilibus, cum manſerit in domo propria, & cum omni ſua ſubſtantia vt ibi dicitur. & præterea probari poteſt ratione facta pro ſecunda ſententia.

Ex quo infero etiam olim licuiſſe Prælatis concedere irreuocabiliter, & in perpetuum adminiſtrationem ſecundi generis, vt colligitur ex dicto c. Inſinuante. vbi conſtat mulierem profeſſionem emiſiſſe ea conditione adiecta vt cum omni ſubſtantia ſua domi remaneret, quod neceſſario irreuocabiliter fieri debebat, cum profeſſio ſub illa conditione fuerit emiſſa. Quamuis poſtea Innocentius 3. in dict. c. Cum ad monaſterium, decreuerit hanc adminiſtrationem nulli in perpetuum eſſe committendam.

Sed dices eſſe contra votum paupertatis hanc irreuocabilem conceſſionem, quare videtur quod illa conditio polita in dict. c. inſinuante, vel annullet profeſſionem, vt pote contra votum paupertatis adiecta vel alio modo ſit exponenda.

Reſpondeo in dict. c. Inſinuante, eſſe conceſſa illa bona irreuocabiliter reſpectu voluntatis Prælatorum inferiorum, non tamen reſpectu voluntatis Epiſcopi (quia tunc Epiſcopi præſidebant monaſterijs, aut reſpectu Papæ quod ſufficit vt non ſit contra votum paupertatis vt ſup. in 1. fundamento huius c. diximus. Quare ex vi iuris communis non eſt contra votum paupertatis adminiſtrationem aliquam, aut bona irreuocabiliter poſſidere reſpectu inferioris Prælati. Nam id de facto contingit in Prælatis perpetuis. Et olim id fuiſſe in vſu videtur colligi ex dict. c. Cum ad monaſterium, quod huiuſmodi vſus abolere voluit, maxime ſi illa bona concederentur ad determinatos, & neceſſarios vſus vt factum fuiſſe in ſpecie dict. c. inſinuante, tenuit ibi gloſſa verb. vt in domo propria. Poſt deciſionem vero dict. c. cum ad monaſterium, & concil. Trid. non licet ſine periculo proprietatis rem irreuocabiliter retinere, quamuis à Prælato id concedatur; vt ſupra latius docuimus.

Quare potiſſima difficultas huius c. eſt, an poſt decretum Concil. Trid. c. 2. ſeſſ. 25. de reformat. regularium adductum, relatumque à nobis ſup. in fronte huius 4. partis liceat peculium tertij generis monachis habere ad vſum reuocabile. Nauarr. comment. 2. de regul. n. 15. & 18. paſſimque alibi aſſerit concil. Trid. dict. c. 2. nihil de nouo ſtatuiſſe, ſed potius eius decretum eſſe veluti gloſſá prædictorum cap. tam c. monachi, quam c. cum ad monaſterium & ita exponit concil. Quod cum ait regulari non licere habere aliqua bona tanquam propria idem decernit quod decernitur in principio c. monachi. Et in c. cum ad monaſte-

rium, quatenus hæc iura prohibent regul. habere adminiſtrationem 3. ſpeciei, illam ſcilicet, quæ præbet facultatem diſponendi pro libito in quoſcunque vſus etiam prophanos & eodem modo intelligit illa verb. concilij. *Nec deinceps liceat ſuperioribus bona ſtabilia alicui regulari, etiam ad vſumfructum, vel vſum vel adminiſtrationem concedere.* nempe quod intelligatur de adminiſtratione illa libera & tertiæ ſpeciei, vel de ea quæ irreuocabiliter conceditur à ſuperioribus Quare poſt dictum decretum concil. Trid. ex ſententia Nauarr. licet cuilibet regulari habere peculium, & adminiſtrationem quorumcunque, bonorum ſtabilium, dummodo ſit conceſſumà ſuperiore ad vſus honeſtos, reuocabiliter tamen, & dependenter ab ipſius voluntate. Probat Nauarr. ſuam ſententiam. 1. Quia oportet iura iuribus concordare vt dicitur. c. cum expediat de elect. in 6. Quare non licet ab antiquo iure recedere, cum nouum ius non cogit. Et ſic cum in Trident. nouum ius non ſit expreſſum, illud interpretandum eſſe ſecundum mentem antiquorum iurium.

Secundo Probat id in dict. n. 18. quia hodie poſt concil. Trident. poſſet Prælatus cum ſuo Conuentu iuſta de cauſa, videlicet magnæ neceſſitatis, vel vtilitatis monaſterij mittere aliquem monachum induſtrium ad regendam aliquam villam vel domum adminiſtratione illius ipſi commiſſa, ad nutum tamen Prælati reuocabilem vt paſſim fit tempore vindemiæ, & meſſis ad quæ mitti non ſolent officiales ordinarij monaſterij, vt œconomus, Sacriſta, Cellarius, ſed alij particulares monachi, igitur poſt concil. licet monachis non officialibus adminiſtrationem bonorum ſtabilium concedere.

Tertio Addi poteſt pro ſententia Nauarr. quia ſicut Prælatus poteſt hunc vel iſtum monachum conſtituere monaſterij officialem, ita videtur eo ipſo quo præbet illis facultatem habendi aliquam adminiſtrationem vel peculium; facere eos officiales adminiſtrationis illorum bonorum, vel ſaltem poſſe facere.

Docti vero Neotherici, licet poſt concil. Trident. affirment tertium genus peculij eſſe licitum, eam tamen conditionem adiiciunt propter vim prædictorum verb. concilij Trid. nempe. *Nec liceat deinceps ſuperioribus.* &c. vt prædicta bona ſiue reditus ſint in poteſtate communis officialis, non vero in poteſtate ipſius religioſi, quia hoc eſſe prohibitum dicto decreto concil. Trident affirmant. Ita docuit Corduba, quem ſequitur Nauarr. vt ſup. n. 177. & 168 eo ſolo fundamento ducti, quia Concilium expreſſe voluit, vt bonorum monaſterij adminiſtratio, non ad ſingulares religioſos, ſed ad ſolos officiales ſpectaret.

Vt dubium hoc clarius reſoluamus, liceat hic repetere verba Trid. vt his ob oculos poſitis apertius eorum mentem poſſimus intueri. Ait ergo dict. cap. 2. ſeſſ. 25. Tridentina ſynodus in hunc modum *Nemini igitur regularium tam virorum, quàm mulierum liceat bona immobilia, vel mobilia, cuiuſcunque qualitatis fuerint etiam quouis modo ab eis acquiſita, tanquam propria, aut etiam nomine conuentus poſſidere, vel tenere, ſed ſtatim ea ſuperiori tradantur, conuentuique incorporentur. Nec deinceps liceat ſuperioribus bona ſtabilia alicui regulari concedere, etiam ad vſumfructum, vſum, adminiſtrationem, vel commendam. Adminiſtratio autem bonorum monaſteriorum, vel conuentuum ad ſolos officiales eorundem ad nutum ſuperiorum amobiles pertineat. Mobilium vero vſum ita ſuperiores permittant, vt eorum ſupellex ſtatui paupertatis, quem profeſſi ſunt conueniat, nihilque ſuperflui in ea ſit, nihil etiam quod ſit neceſſarium eis denegetur.*

Secun. Concluſio. Poſt huius decreti promulgationem non licet

ſuperioribus regularium peculium bonorum ſtabilium, etiamſi ſit reuocabile, & ad vſus honeſtos monachis concedere.

Vt hanc ſententiam efficaciter probem, aduertere licet. Primum Concil. Trident. clare euidenterque corrigere antiqua iura nouumque ſtatuere. Ita aperte Corduba: & Nauarr. citati, alijque Neotherici fatentur, & ex ipſo contextu luculenter patet, maxime ex illis verbis, *deinceps* &c. quæ ex natura ſua ius nouum nouamque conſtitutionem præ ſe ferunt, vt docuit gl. in Clemeos, verb. deinceps, de regularibus recepta communiter ſecundum Cardinalem Clem. 1. §. ſtatutum de elect. Quare licet libenter concedamus in prioribus verbis decreti nihil nouum, nihilque correctorium ſtatui, negari tamen non poteſt ab illo verſ. *deinceps* nouam à Trident. edi conſtitutionem, antiquique iuris correctoriam. tum ex vi illius verbi, deinceps, vt dictum eſt, tum ex vi ipſius rei in hoc decreto ſtabilitæ, ac præceptæ. Antea enim licebat Prælatis intra terminos iuris communis bona ſtabilia in peculium, ſine adminiſtrationem concedere, quāuis reuocabiliter, & ad honeſtos vſus, vt conſtat ex dicto c. monachi, & c. cum ad monaſterium & ex dictis ſup. 1. concluſ. Qua erg. ratione poteſt negari quod dum concil. ſtatuit, *nec liceat ſuperioribus deinceps bona ſtabilia alicui regulari concedere, etiam ad vſumfructum, vel vſum adminiſtrationem vel commendam* ius nouum ſtatui, antiquarique vetus maxime cum concil. vt conſtat ex c. 1. illius ſeſſ. vehementer optauerit ac diſtricte præceperit vt regularis diſciplina quoad communem vitam, vbi permanebat, conſtanter conſeruaretur. vbi verò collapſa eſſet, neruoſe reſtauraretur. Nō eſt credendū voluiſſe ius antiq; quod vitæ huic communi præiudicabat in ſolido ſtatu permanere, ſed potius conſulto illud mutaſſe, aboleuiſſe & antiquaſſe. Quare violenta eſt illa interpretatio Nauarri aſſerentis his verbis tantum prohibuiſſe concil. ne ſtabilia bona concederentur à Prælatis tanquam propria. Tum quia id in anteriori parte capitis erat prohibitum. Tum quia non video cur concil. in illo verſic. *deinceps* prohibuiſſet tantum ſtabilia bona alicui regulari concedi vt propria, & non idem ſtatuiſſet de mobilibus bonis vt in 1. parte cap. ſtatuit, loquens expreſſe tam de mobilibus, quam de immobilibus; Fruſtra enim diſtingueret Concil. inter ſtabilia, & mobilia bona, cum neutra poſſint vt propria poſſideri: vnde cum Concil. ibi conſulto diſtinxerit inter ſtabilia & non ſtabilia bona, egeritque tantum ibi de ſtabilibus, nulla ratione poteſt quadrare interpretatio prædicta Nauar. Quibus addo in illo verſ. *deinceps* & in ſequenti nempe *mobilium vero vſum* &c. definiri à Concil. qualiter immobilia & mobilia bona debeant à Prælat. concedi, illa (hoc eſt immobilia ſiue ſtabilia) ſolis officialibus monaſterij ad nutū Prælati reuocabilibus, horum vero mobilium, ſcilicet) vſum ita ſingulis dari præſcribit, vt non excedat ſtatum paupertatis, quem profeſſi ſunt.

Secundo Notandum eſt quod habere peculium nihil aliud ſit quam adminiſtrationem illius rei conceſſæ habere, vt docet Innocent. in c. Cum olim 2. de priuilegijs communiter receptus, vt teſtatur Nauar. commet. 1. de regularib. n. 14. Quod ita verum eſt vt à ratione peculij etiam profectitij, quod minimum eſt inter omnia peculia, non poſſit ſeparari adminiſtratio, vt patet ex l. placet de acquirenda hæreditate, & notat Nauarr. comment. 1. de regul. dict. n. 14. In quo differūt regularis habens peculium, & ille qui tantum habet res ſibi neceſſarias à ſuo Prælato in piòs vſus conceſſas; nam ille ratione peculij tenetur adminiſtrare ea quæ recta ratio adminiſtrandi peculij requirit, vt probat rectè Nauarr. comment. 2. n. q. quia

non

non poteſt dari peculium ſine administratione neceſſaria circa peculium commiſſum. Quod maxime procedit in peculio de quo loquimur. Nam de illo ſupponimus quod poſſit regularis in pios & honeſtos vſus peculij bona adminiſtrare, & expendere. Qui verò tantum habet res neceſſarias ad ſuos vſus conceſſas (vt ſolent communiter ſimplices regulares in religionibus reformatis) nulla ratione dicitur habere administrationē, neque peculium, quia vti rebus ſibi conceſſis in vſus neceſſarios, & determinatos à ſuperiore, non eſt proprie ea adminiſtrare, ſed tantum vſus ſimplex, qui ex natura ſua diſtinguitur ab adminiſtratione, vt omnes fatentur.

Tertio Obſeruandum eſt hoc eſſe diſcrimen inter illum, qui habet peculium, & inter officialem, qui conſtitutus eſt à Prælato vt adminiſtret bona monaſterij, quod ille adminiſtret peculium, in bonum, & commodum ſuum, & in vſus ſibi conuenientes hic vero adminiſtret monaſterij bona non in ſuam, ſed in ipſius monaſterij, aut aliorum monachorum vtilitatem. Ad id enim conſtituuntur officiales à ſuperioribus, vt bona monaſterij conſeruent, augeant, vel diſtribuant prout ipſis à ſuperioribus ſuis permiſſum eſt.

His præfatis probatur noſtra ſententia euidenti argumento. Quia concilium decernit monaſteriorum ſtabilia bona non poſſe concedi monachis ſimplicibus in vſum, nec in adminiſtrationem, ſed tantum officialibus monaſterij, & concil. vt ſup. probatum eſt, loquitur de quacunque adminiſtratione bonorum ſtabilium: ſed non poteſt concedi peculium bonorum ſtabilium alicui ſine hoc quod concedatur vſus, vel adminiſtratio, vt in 2. notab. nuper tradito dictum eſt: igitur Prælatus non poteſt monachis concedere peculium nec adminiſtrationē bonorum ſtabilium. Et confirmatur ex declaratione Congregationis Cardinalium, qui interrogati an domina Aldonza de Toledo, quæ, viro mortuo, facta fuit monialis, ſibique permittente filio reſeruauit ducentos aureos annuos, ſecure id poſſet facere? Reſponderunt eſſe contra Concil. Trident. illam dominam annuos reditus apud ſe retinere, ſed potius dandam eſſe eam pecuniam Abbatiſſæ, quæ illius neceſſitatibus prouideat.

Ex his igitur colligo 1. poſſe Prælatum bona ſtabilia concedere ad vſum alicuius religioſi, tali conditione appoſita, vt eius adminiſtratio ſit apud officiales monaſterij, nō vero apud ipſum religioſum, vt voluit Trident. & declaratio Cardinalium ſup. relata, docueruntque Cordub. & Nauarr. vt ſup. tunc verò hæc conceſſio non dicetur peculium. 1. quia peculij adminiſtratio debet eſſe apud habentem peculium, vt conſtat ex 2. notabili allato. 2. quia peculium eſt ſeparata ſubſtantia ab aliis bonis: at hæc bona non ſunt ſeparata, ſed potius incorporata aliis bonis, communitatis, cum adminiſtrentur ab officialibus, qui bona communia diſtribuunt. Quod euidentius patebit ex his, quæ infra dicemus.

Requiruntur autem duæ conditiones, vt huiuſmodi conceſſio debitè, & iuſtè à Prælatis fiat. 1. vt illa bona ſint incorporata communibus bonis, ita vt ſi alius magis egeat illis bonis, quæ repoſita ſunt apud officiales, illi tribuantur: quod præ oculis habere debet tam Prælatus concedens (qui permittere debet officialem illa bona alteri in maiori neceſſitate conſtituto applicare) quàm ſubditus in cuius commodum ea deputantur, vt is paratus ſit æquanimiter ferre illorum diſtributionem in alios vſus, prout viſum fuerit Prælato, etiamſi non ſint magis neceſſarij.

Secunda Conditio vt ſubditus quando ab officiali neceſſaria petit, exponat in particulari ſuas neceſſitates, nam alias tantum erit officialis veluti depoſitarius, & in hoc caſu eſſet

[illegible] tamen [illegible], quemadmodum [illegible] vel religiofus [illegible] adminiſtrator, [illegible] acciperet & [illegible] eſt contra mentē [illegible] duabus conditio- [illegible] bonorum ſtabi- [illegible] conceſſio, non tamen poteſt, [illegible] peculium ob rationes [illegible] tantum eſt quædam gratia ſiue indulgentia à Prælato conceſſa monacho, vt quoties voluerit ex illis redditibus aliquid in honeſtos vſus expendere, poſſit id facere ex conſenſu officialis monaſterij, exponens ei vſus in quos diſpenſare vult.

Ex quo intelliges verſari in ſtatu periculoſo illos religioſos, & moniales, qui habentes à ſuperiore in ſuos vſus conceſſos reditus vitalitios, ipſi vel ea bona adminiſtrant, habentque in ſua poteſtate, titulo, & nomine peculij; cum id Prælati non poſſint concedere, vel ſi illa bona apud officiales monaſterij reſident, ita expendi curant, ac ſi eſſet verum peculium ſibi conceſſum. Et quod deterius eſt, nunquam ferunt prædicta bona aliis monaſterij neceſſitatibus applicari, quæ omnia in cauſa ſunt vt ipſi in periculoſiſſimo ſtatu verſentur.

Sed dices, an ſit aliquis modus poſſibilis, quo fieri poſſit vt monialis, cui relicti ſunt annui reditus, poſſit eos apud ſe retinere, & adminiſtrationem exercere?

Reſpondeo 1. id fieri poſſe ſi annui reditus non ſint perpetui, ſed ad modicum tempus religioſis à Prælatis concedantur, verb. gratia, ad decennium. nam tunc non cenſentur bona immobilia. ita expreſſe tenet gloſ. in Clem. exiuit. §. nec licet verb. Cumque annui. Quare cum tunc ſint mobilia bona, eorum poteſt committi adminiſtratio cuilibet religioſo vt. 1. concl. dicemus.

Secundo poteſt id fieri ſi fundus, vel cenſus extraneo ſæculari detur, cum onere quod ſingulis annis ad vſum & alimenta [illegible] quantitatem [illegible] Item tenet Card. in [illegible] Clem. exiuit §. nec licet. Etiam eſt, quia tunc illa non ſunt bona ſtabilia conuentus, & ad ipſum pertinet ſolum id quod ipſi habet anno ab extraneo datur. Et hoc eſt quod voluit Cordub. in fine dict. q. 4. & idem cenſeo, imo id mihi probabile videtur, quod ſi alicui religioſo legarentur annuj reditus pro alimentis, & aliis neceſſitatibus, quod tunc poſſit habere adminiſtrationem illius pecuniæ. Ratio eſt, quia licet annuj reditus vltra decennium à iure inter bona immobilia & perpetua computentur, tamen quando ij annui reditus legantur pro alimentis alicuius perſonæ, non cenſentur, neque ſunt bona immobilia & perpetua, quia tunc ſunt plura legata & ſic ſi legatarius moriatur nō tranſmittit actionē in monaſteriū, quā tranſmitteret ſi eſſet vnum legatum; vt patet ex l. ſi cum prædefinit. & ex l. in ſingulo ſannos ff. quando dies legati cedit, & colligitur ex gl. citata in dict. Clem. Ex quibus iuribus conſtat non eſſe computandū inter immobilia bona etiamſi ad totam vitam relinquatur illud quod fit pro alimentis vel aliis vſibus pro ſingulis annis. In hoc tamen peculio ſeruandæ ſunt conditiones; de quibus in ſeq. concluſione.

Tertia Concluſio licitum eſt Prælatis peculium bonorum mobilium ſubditis concedere, dummodo illud ſit reuocabile ad nutum ſuperioris & ad vſus honeſtos, & determinatos. Ab hac concluſ. non eſt qui diſſentiat, & quia concil. Trident. quoad bonorum mobilium vſum nihil noui ſtatuit, cùm expreſſe ibi agat de bonis ſtabilibus, & ex alia parte id licebat ex antiquo iure & communi, id igitur modo etiam licitum erit.

Ex qua concluſ. infero poſſe monachos de licentia Prælati habere libros, veſtes, pecuniam, & alia mobilia adminiſtrare in ſuos vſus. Imo

licita eſt conſuetudo in aliquibus monaſterijs introducta, vt moniales victum tantum à monaſterio accipiant, veſtitum autem, & alia ex ſuis laboribus ſibi quærant &, quod magis eſt, vt cuilibet monacho detur quolibet anno vel menſe ab officiali monaſterij certa quantitas pecuniæ, vel victus pro vſibus ſibi neceſſarijs vt ſup. cap. præcedenti reſoluimus, quia his non contradicit Concil. Trident. quantum ad hoc, quod eſt habere peculium, ſed tantum ratione vitæ communis vt ibi diximus. Quare optime reſponſum eſt à Congreg. Cardinalium licere monialibus artificio, & proprijs manibus ſibi victum quærere, ſi aliunde non habeant vnde commode ſuſtentari valeant.

Prædictis non obſtant contraria fundamenta Nauarr. nam. 1. ſatis conuincitur ex dictis 2. concluſ. Ad 2. reſpond. quod quando Prælatus alicui committit adminiſtrationem alicuius villæ, vineæ, &c. iam ille ſupplet vicem officialis; nam cum ſæpe procuratores, aut œconomij nō poſſint omnia monaſterij negotia gerere, eliguntur alij qui vice eorum ea tractent in vtilitatem monaſterij & hoc non eſt contra Trident. ſed tantum quando hæc adminiſtratio alicui committitur tanquam peculium, potius in ſuam, quam in monaſterij vtilitatem.

Ad 3. dicitur quod Prælatus adminiſtrationem illam concedens alicui non conſtituit ipſum officialem. Nam hoc intereſt vt ſup. dixi inter habentem peculium, & officialem, quod ille adminiſtrat directe in vtilitatem ſuorum vſuum, hic vero in vtilitatem, & commmodum communitatis.

Ex quibus etiam infero non eſſe hodie licitam primam illam ſpeciem adminiſtrationis, qua res ſtabilis adminiſtranda conceditur in damnum & vtilitatem adminiſtratoris. Nam hoc eſt quod expreſſe in Concil. Trid. prohibetur vt dictum eſt.

CAPVT VI.

Nulla ratione à Prælatis debere concedi peculium ſine magna & vrgenti cauſa, neque illud à ſubditis eſſe procurandum.

Sive peculium poſſit hodie concedi in ſtabilibus bonis, vt aliquorum fert opinio, ſiue tantum in rebus mobilibus, vt verior ſententia & à nobis ſuperius confirmata tenet, illud imprimis certum eſt, tam Prælatos concedentes, quàm ſubditos vtentes ſine iuſta, & rationabili cauſa horum peculiorum beneficio grauiter peccare contra votum paupertatis. hoc dictum expreſsè colligitur ex Nauarr. comment. 2. de regul. n. 21.

Et 1. de ſuperiore concedente patet. quia cùm adminiſtret vel diſtribuat bona monaſterij in eos vſus, in quos à iure ipſi eſt prohibitum diſpenſare, peccat contra votum paupertatis, & ſicut procurator monaſterij, ſi vltra facultatem ſibi commiſſam aliqua bona monaſterij alicui religioſo concederet, eſſet proprietarius tam ipſe, quam religioſus illis bonis vtens vt ſup. demonſtrauimus: Ita Prælatus qui vltra facultatem ſibi à iure, à regula, ſiue à conſtitutionibus conceſſam huiuſmodi peculia permittit, erit proprietarius, cum adminiſtret bona monaſterij ſine facultate, & licentia iuſta; imo contra iura, regulam, & proprias conſtitutiones. Prætera (quæ eſt 2. pars noſtri dicti) ſubditi his peculijs vtentes mortaliter peccabunt. tum ob rationem ex ſimilitudine accipientis aliquid à procuratore adductam, tum, quia Prælatus ſine iuſta cauſa nōn eſt diſpenſator bonorum monaſterij, ac proinde eis vtens ſine iuſta licentia iniuſte vtitur, &

tunc illud peculium dicitur habere, quaſi propria authoritate poſſeſſum. Oportet tamen explicare quæ ſit rationabilis cauſa concedendi, aut habendi peculium.

Et 1. illa rationabilis cauſa videtur quando ſubditus nulla ratione obtinere poteſt vt ſuperior vel œconomus monaſterij ei neceſſaria prouideat, quia nō poſſunt, aut nolunt, tunc enim rectè poteſt à ſuperiorē petere peculium vt ex ipſo ſibi neceſſaria ſumat ſecundum decentiam ſui ſtatus. Nam quæ rationabilior cauſa excogitari poteſt, quam neceſſitas victus, & veſtitus, & aliorū quæ requiruntur ad decentiam proprij ſtatus? cum ſup. 3. parte huius diſputationis diximus religioſum in hoc caſu Etiam poſſe renitente Prælato ea quæ ſibi neceſſaria ſunt authoritate propria vendicare.

Secundo rationabilis cauſa in aliquibus religionibus videtur adminiſtratio alicui religioſo commiſſa, tunc enim iuſta cauſa videtur, vt ei peculium ſimiliter concedatur, vt habetur in c. Monachi. ibi. *Qui verò peculium habuerit niſi ei ab Abbate pro iniuncta adminiſtratione fuerit permiſſum.* &c.

Præterea iuſta cauſa merito cenſetur quando aliquibus officialibus monaſterij aliqua ſalaria pro iniuncto munere loco peculij aſſignantur, vt tradit Nauar. comment. 2. & 3. de regul. vnde in aliquibus monaſteriis aſſignari ſolent Prælat. aliquæ pictantiæ, ſiue prouentus peculiares, quæ omnia in religionibus, inquibus iam vſu recepta ſunt ſeruari tuta conſcientia poſſunt. Nam religioſi ab his muneribus retardarentur, niſi propoſitis his præmiis ad ea ſuſcipiēda allicerentur. Quamuis in aliis religionibus Prælati ea munera ſiue vlla ſpe temporalis præmij exequantur. His accedit etiam eſſe iuſtam cauſam conceſſionis peculij alicui religioſo, illum talis fuiſſe induſtriæ, vel conditionis vt eius intuitu aliqua bona notabilia, ſiue ſua arte, vel labore monaſterio comparentur. Docet Nauarr. comment. ſecundo de regular. numero vigeſimo quinto vbi refert ſolitos eſſe Dominicanos Sancti Stephani Salmanticæ ſui ordinis magiſtris cathedras magnorum redituum ibi regentibus permittere, vt ex illis cognatis ſuis pauperibus aliqua bona diſtribuant.

Tertia cauſa eſſe poſſet, ſi religioſi cibum, & veſtes communes prodigè, & ſuperfluè conſumant, tunc enim, ſi notabilis ſit exceſſus, iuſtè poteſt aſſignari portio certa, quæ ſit veluti peculium, vt hac ratione ipſi ſuo damno, vel commodo viuentes bonis monaſterij magis conſulant. Naturale quippe vitium eſt negligi, quod communiter poſſidetur, &, è contrario innatum eſſe ſolet, ea quæ in particulari habentur maiori cura ſeruari, & cuſtodiri.

Quarta cauſa rationabilis videtur eſſe ſtudium vitandæ diſcordiæ quæ aliquando tepeſcente ſpiritu in religione ex victu, & veſtitu ac vita communi, & æquali oriri ſolet. Quæ querela & murmuratio antiqua eſt in monaſterijs, cum adhuc tempore Auguſt. inter eius Monachos verſaretur, vt ipſe cap. nono ſuæ regulæ ait.

Si ſuper indumento inter vos contentiones, & murmura oriantur, & conqueritur aliquis ſe deterius accepiſſe, quam prius habuerat, & indignum ſe eſſe quod non ita veſtiatur, vt alius frater veſtitur hic vos probate quantū vobis deſit de illo interiori ſancto habitu cordis qui pro habitu corporis litigatis hæc Aug. quibus ſatis indicat contentiones quæ aliquando ex diſtributione quotidiana communi & æquali ſecundum vniuſcuiuſque neceſſitatis proportionem ſolent oriri.

Hæ aliæque cauſæ ab aliquibus reddi, probarique ſolent, vt iuſte religioſis peculium concedi poſſit. nobis vero non ſimpliciter & abſolutè, ſed potius cum ſequenti diſtinctione probantur. Nam aut ſermo eſt de cauſa ſufficienti & iuſta vt omnibus

ſubditis generaliter pecuha aſſignentur, vel tantum vt aliquibus in particulari. Si de primo loquimur, nulla ſufficiens & iuſta cauſa reputatur, vt Prælatus poſſit omnibus religioſis communiaris hæc peculia concedere, cum Concil. Trid. ſeſſ. 25. cap. 1. de reformat. regularium expreſſe præcipiat vitam communem quoad victum, & veſtitum integre, ſeuereque ſeruari. Quare nulla apparet iuſta cauſa, qua licitè poſſit Prælatus ſtanto hoc decreto toti communitati peculia, aut formam viuendi per portiones priuilegiatas concedere. Nam ſi concil. ibi ſtatuit vt vita communis collapſa reſtituatur, ad idque teneri ſuperiores, ex vi huius decreti Trid. ſup. c. 4. probauimus, qua ratione licebit vitam communem ſtatim relaxare? Aliquæ vero cauſæ ex dictis iuſtæ videntur vt Prælati alicui ſubdito in particulari in religionibus vbi id propria regula, conſtitutionibus, aut conſuetudine nō prohibetur, peculia permittant, dummodo peculium ſit in rebus mobilibus tantum, & ſiunt aliæ conditiones de quibus cap. præcedenti.

Denique vt hoc peculium iuſtè concedi poſſit, penſanda eſt cauſa, an iuſta, & æqua ſit arbitrio boni viri, & prudentis, quia illi relinquitur determinandum quod iure non eſt determinatum, vt dicitur lege prima ff. de iure deliberando & tradit in hoc propoſito Nauarr. comment. 2. de regularib. nū. 25. vbi ait penſandam eſſe perſonam, locum, tempus, finem in quem conceditur peculium, & quantitatem rei conceſſæ. Quibus addendum eſt, potiſſimum inſpiciendum eſſe illius religionis vſum, & conſuetudinem, ſi aliàs propriæ ordinis conſtitutiones nihil de hoc ſtatuant. Præterea an in illa ſint magni, vel parui prouentus & ſtatus paupertatis, qui communiter in ea ſeruatur, & tunc non ſine magna conſideratione peculium concedi debet.

Ex dictis 1. infertur peccare mortaliter Prælatum, qui non curat ſubditis præbere neceſſaria, ſecundum decentiam, & honeſtatem ſui ſtatus. Quia hac via anſam præbet ſubditis vt peculia procurent vt ſup. cap. 1. latius ex Patribus tradidimus. Et idem ſentio de eo, qui recipit plures religioſos, quam eleemoſynis vel redditibus conuentuum ſuſtentari poſſint. Quia reddit quaſi impoſſibilem, aut valde tenuem eorum victum & veſtitum. quare in Trident. ſeſſ. 25. cap. 3. maturè, ſanctéque decernitur. *Vt in monaſterijs is tantum numerus conſtituatur, ac in poſterum conſeruetur, qui, vel redditibus proprijs monaſteriorum, vel ex conſuetis eleemoſynis commodè poſſit ſuſtentari*. Quod ſtatutum præcipuè obligat Prælatos, ſuperiores, vt ita taxare numerum procurent, ne ex nimia multitudine conuentus grauentur, vel monachi quærendo neceſſaria ſollicitudine diſtrahantur.

Secundo infero, ſubditos etiam mortaliter peccare, qui occaſionem præbent, vt in religione peculia introducantur. Tenent. D. Antoninus tertia parte titulo 16. cap. 1. §. 11. Syluest. verb. religio 6. nu. 7. Tunc autem dicuntur præbere cauſam peculijs introducendis, cum bona monaſterij ſibi conceſſa diſſipant, deſtruunt, aut prodigè conſumunt; aut facile murmurant, & de conceſſis ſibi ad vſum etiamſi cum religioſa moderatione illis concedantur, querelas fundunt, aut etiam illi, qui ſubire labores aliaque officia religionis requiruntur, niſi eis peculia, aut ſtipendium (vbi dari non conſueuit) permittantur. Et multò magis qui ſuis opinionibus, aut ſuffragijs curant horum peculiorum abuſum ſuis religionibus inducere.

CAPVT VII.

Superiores non poſſe ſine proprietatis vitio monaſterij bona in vſus ſuperfluos nedum prophanos expendere.

VERA in hac re ſententia eſt communi Patrum, Doctorumque traditione recepta, monaſteriorum Prælatos grauiter, læthaliterque delinquere, monaſterii bona (quæ Chriſti ſubſtantia dicuntur) in prophanos vſus vanè aut imprudenter effundendo. Teſtantur id DD. ſacri. Hyronym. in regula monachorum cap. 3. *Præter victum* inquit, *& veſtitum & manifeſtas neceſſitates nihil cuiquam tribuas: ne filiorum panes canes comedant. Tu ergo conſidera ne Chriſti ſubſtantiam imprudenter effundas.* Gregorius etiam in Paſtorali, parte tertia, admonit. 21. de Prælatis loquens, ita habet: *Neceſſe eſt vt ſollicitè perpendant ne commiſſa indignè diſtribuant*, & infra, *Ne cùm pauca oporteat, plurima præbeant.* vnde Benedict. c. 55. ſuæ reg. poſtquam Abbati vt monachis neceſſaria diſtribuat, præcipit, ac ſubiungit. *Iam quod ſuperfluum eſt, amputari debet, & pedules, & quodcunque eſt vetuſtum, reddant, cum accipiunt nouum.* Quod D. Baſil. in reg. breuior. interrogat. 89 & 90. ſuis monachis præcipit. Expreſſius tamen hanc diſpenſationem ſuperflui eſſe peccatum mortale docent D. Antoninus 3. parte tt. 6. cap. 1. §. 11. & D. Bonauent. in reg. cap. 6. & in quæſt. circa reg. quæſt. 6. Eſtque communis ſententia omnium DD. Tenet Nauarr. comment 2. de regular. num. 21. vbi pro ſua ſententia adducit Alexãdrum Vmbertum, & Turrecrematã, & in comment. 3. n. 27. vbi ex Calderino, & alijs docet religioſos ſine neceſſitate non eſſe capaces vllarum rerum ſæpeque affirmat licentiam à Prælato conceſſam ſine cauſa eſſe irritam, imo nec Papam eam poſſe concedere. Idem Nauarr. ex mente Panorm. & aliorum affirmat in titulo de reditib. q. 3. monit. 6. num. primo, ſecundo & tertio. Nec video diſſentire aliquem ex authoribus ab hac ſententia. Quæ confirmatur ex Trident. ſeſſ. 25. cap. 2. vbi præcipitur ſuperioribus ne ſuperflua concedant illis verb. *Mobilium verò vſũ ita ſuperiores permittant vt eorum ſupellex ſtatui paupertatis quem profeſſi ſunt conueniat; nihilque ſuperfluum in ea ſit*, &c.

Et probat. ratione, quia cùm Prælatus non ſit Dominus, ſed tantum diſpenſator bonorum monaſterij, mortaliter peccat, ſi ea imprudenter ſuperflueque expendat, cum nec Summus Pontifex poſſit id facere, nam & ipſe nòn eſt Dominus bonorum eccleſiæ, ſed tantum diſpenſator. Quare cum vſus ſuperfluus non poſſit honeſtari aliqua iuſta cauſa, fit vt nulla ratione poſſit à Prælato permitti.

Secundo, quia votum paupertatis importat vſum tantum rerum neceſſariarum ſecundum decentiam ſtatus: quare quidquid moderatum hunc modum excedit, iniuſt conceditur ex quo fit Prælates, qui in vſus prophanos aut illicitos bona monaſterij impendũt, à fortiori grauius, deteriuſque peccatum committere, cũ ſæpè dictum ſit nec ſummum Pontificem poſſe id facere. Quod ſi in his Prælatus, qui ampliorem habet poteſtatem diſpondnei, grauiter peccat; quid ſentiendum erit de procuratoribus, Cellariis, Oeconomis, aut aliis officialibus, qui monaſterii bona diſſipant, diſperdunt, aut aliis vſibus ſuperfluis applicant? Contra hos ſcripſit D. Antoninus dict. §. 11. vt ſupr.

Sed an Prælati huiuſmodi vſus ſuperfluos concedentes peccato proprietatis delinquant, non conueniunt inter ſe omnes. Nam

D. Anthoninus ſecutus Vmbertum, & Sylneſt. Turrecrem. & Alexandrinus à Nauarro citati vt ſup. dict. num. 21. quamuis fateantur huiuſmodi diſpenſationem non fieri ſine peccato iniuſtitiæ, vel infidelitatis, negant tamen eos peccare contra paupertatem, quibus videtur fauere Nauar. ibi. Verſ. *Octauo infertur.*

Contraria tamen ſententia verior, communiorque eſt, eam tenet Nauarr. dicto num. 21. Verſiculo. *Quare videtur dicendum.* probarique poſtea ratione qua ſæpe vſi ſumus. Quia prælatus cum non habeat facultatem diſpenſandi in ſuperfluos vſus, peccat contra paupertatem adminiſtrando bona monaſterij ſine licentia quemadmodum peccaret procurator, vel officialis alius ſi excedens ſibi commiſſam poteſtatem bona monaſterij diſpenſaret. Imo & ipſe Prælatus, etiamſi in vſus aliàs licitos, & pias cauſas ſine licentia notabilem quantitatem monaſterij expenderet, eſſet proprietarius, ea ſolum ratione, quia vti debet adminiſtratione ſibi iniuncta in vſus rationabiles à lege, regula, vel conſtitutionibus permiſſos. Quare prætergrediens hanc facultatem, contra paupertatem peccat.

Et confirmatur ex capite, fraternitatem, de donationibus, vbi Alexander. 3. ita reſcripſit. *Cum Epiſcopus, & quilibet Prælatus eccleſiaſticarum rerum ſit procurator, & non Dominus; conditionem eccleſiæ meliorare poteſt, facere verò deteriorem non debet.* Et infrà. Docet huiuſmodi donationes eſſe renocandas, ex quo fit Prælatum gerere debere procuratoris vices in adminiſtrandis bonis monaſterij, neque eas excedere vltrà id quod ſibi permiſſum eſt à iure vel à ſuis conſtitutionibus.

Explicare tamen oportet vt clarius tota rei difficultas intelligatur, qui vſus neceſſarij, qui vero ſuperflui dicantur. Duobus igitur modis ſuperfluæ opes dicuntur vno modo ſi ſint ſuperfluæ naturæ, non tamen ſtatus, ſiue perſonæ, quales ſunt illæ ſine quibus viuere poſſet quis, ſi tantum naturalem neceſſitatem attenderet, non tamen ſtatum & ſuperflui dicitur reſpectu perſonæ, quod non ſolum reſpectu naturæ, ſed etiam ſtatus perſonæ ſuperfluit. Sciendum præterea eſt neceſſitatem naturæ vel ſtatus non eſſe accipiendam mathematice, ſed moraliter, ſecundum, inquam arbitrium viri pij, & prudentis, qui id neceſſarium arbitrabitur, ſine quo nullo modo naturæ, aut perſonæ ſtatus conſeruari poteſt. Deinde id etiam dici poteſt neceſſarium, quo licet in præſenti nobis opus non ſit, paulò tamen pòſt opus habebimus. Quod ita intelligi debet, non vt opes, aut pecunia poſſint conſeruari ſine ſuperfluitatis nota propter omnes caſus, qui aliquando accidere poſſunt, ſed tantum propter eos, qui probabiliter, & quaſi certò ita imminent vt niſi nunc eis proſpiciatur, poſtea prouideri non poterit, alioqui peccaretur contra præceptum Domini prohibentis ſollicitum eſſe de craſtino Math. 6. Is enim ſollicitus eſſe dicitur de craſtino, qui hodie pro ea re ſollicitus eſt, de qua ſatis tempeſtiue cras cogitare inciperet.

Ea igitur in præſenti ſuperflua appellamus, quæ neque ad vitam, neque ad decentiam ſtatus religioſorum ſunt neceſſaria. Quare ſuperfluum penſandum eſt ex omnibus circunſtantijs religionis, perſonæ, loci, temporis, officij &c. Vnde qui in vna religione iudicatur moderatus vſus, in altera vt ſuperfluus meritò reiicitur: & quod intra eandem religionem vni eſt neceſſarium, reſpectu alterius iudicatur ſuperfluum, & quod alicui tempore infirmitatis conueniens opportunumque eſt, id reſtituta ſanitate eidem concedere veræ derogat paupertati. Ac deniq; intra eandem prouinciam ſæpè eo victu, & veſtitu quo in vno conuen-

tu mo-

tu monachi licitè vtuntur, in alio pro[illegible] circumſtantias loci, licitè non vtentur. Nam fieri poteſt, vt in illo loco cibus, ſiue alia res vilis reputetur; quæ in alio magno pretio debeat comparari. Quare ille dicetur moderatus vſus vt recte Cordub. in reg. B. Franciſ. ca. 6. quæſt. prima, puncto primo aduertit, qui eſt ſecundum qualitatem ſtatus perſonarum, & ſecundum varietatẽ temporum, & locorum conditiones, & alias occurrentes circunſtãtias tam in quantitate, quàm in qualitate rerum. Vnde Prælati qui ſuperflua ædificia, aut nimis curioſa conſtruunt, dummodo illa excedant ſtatum paupertatis aut decentiã ſui ſtatus, grauiter contra paupertatem delinquunt. Hæc concluſio ſimili ratione probatur. Quidquid ſuperfluum eſt, paupertatis limites excedens notabiliter, non poteſt expendi à Prælato ſine graui, ac notabili culpa proprietatis, vt nuper probauimus.

Speciatim vero ſuperfluitatem ædificiorum; nimiam magnitudinem; & curioſitatem, etiam ipſarum eccleſiarum damparit imprimis Concil. Viennenſ. relatum in Clem. exiuit. §. *Rurſus* verſic. *Quamuis*, de verb. ſignif. vbi ſic dicitur. *Nec per illa vult ſibi Deus ſeruiri, quæ ſuorum ſeruitorum conditioni, & ſtatui diſſonarent.* Et paulo ante in verſ. *hinc eſt.* Dixerat. *Nullo modo deinceps fieri faciant, vel fieri ſuſtineant eccleſias, vel alia quacunque ædificia, quæ conſiderato fratrum inhabitantium numero, exceſſiua in multitudine; & magnitudine debeant reputari.* Hæc ibi. Et quamuis hic ſolum de fratribus minoribus hic ſermo ſit; tamen in quantum præcipitur vt ædificia ſtatus paupertatis, quem profitentur, conuenientia conſtruantur, commune eſt omnibus religionibus, & ipſi rationi naturali conſentaneum, quæ temperantiam rerum ſecundum vtentis qualitatem requirit. De hac ædificiorum vanitate & ſuperfluitate conqueritur D. Hyeronimus in reg. monachorum c. de paupertate, dicens. *Neque mihi aliquis opponat dives in Iudæa templum, menſam, lucernam thuribula, ſcyphos, & alia ex auro fabricata, tunc hæc probabantur à Domino quando ſacerdotes hoſtias immolabant, & ſanguis pecorum erat redemptio peccatorum, quanquam hæc omnia præceſſerunt in figura; nunc verò cum paupertatem domus ſuæ pauper Dominus dedicauerit, cogitemus crucem, & delicias lutium putabimus. Sed nunquid tempus vt habitetis in domibus laqueatis primo ornatis, & compoſitis, & quæ non tam ad vſum ſunt, quam ad delicias?* Quem abuſum latius proſequitur Bernardus in Apologia ad Gulielmum Abbatem, & in Epiſtôla ad fratres de monte Dei, vbi ſic inter alia inquit. *Iam enim ſubintrauit de ære alieno ſumptuoſũ & (quantum ſinit pudor) ambitioſa cellularum ædificatio, & abiecta ſancta ſimplicitate, & ruſticitate quaſi religioſas quaſdam nobis creamus habitationũ honeſtates: Dimiſſam enim à nobis Patribus noſtris iure hæreditario formam paupertatis & ſanctæ ſimplicitatis ſpeciem, verum decorem domus Dei alternantes à nobis & à cellis noſtris, per manus artificum exquiſitorum, cellas non tam eremiticas, quam aromaticas ædificamus nobis de eleemoſynis pauperum,* Et poſt pauca. *Ergo obſecro in peregrinatione huius ſæculi in malitia hac ſuper terram ædificemus nobis non domos ad habitandum, ſed tabernacula ad deferendum vt poté cito inde vocandi, & emigraturi in patriam.* Diuus Bonauentura in epiſtola quã ſuo ordini ſcripſit, quæ habetur titulo tertio libri ordinis Minorum, enumerat damna, & incommoda, quæ ex ædificiorum ſumptuoſitate, & ſuperfluitate euenire ſolent, his verbis. *Occurrit ædificiorum conſtructio ſumptuoſa, & curioſa, quæ pacem fratrum inquietat, grauat amicos, & hominum peruerſis iudiciis multipliciter nos exponit, & non ſine præiudicio paupertatis occurrit ſump-*

tuoſitas expenſarum. Nam cum fratres paucis nolint eſſe contenti; f[...]i ſumus omnibus oneroſi magiſque ſemus in poſterum, niſi remedium celeriter opponatur. Et infra. *Luce clarius prædicta omnia in maximum, & nullo modo diſsimulandum vergunt noſtri ordinis detrimentum, quamuis tepidis & indeuotis, & carnalia ſapientibus, quaſi iam facilia inexcuſabilia, & irremediabilia videantur, prauas ergo prædictorum vitiorum conſuetudines viriliter vos ô Prælati reſecetis, requirit hoc profeſſio perfectionis noſtræ requirit tribulationis incurſus, requirit mundus. Clamat S. Pater noſter Franciſcus, ſanguiſque Chriſti aſperſus, & dominus de excelſis.* &c. Et idem quoque confirmat in alia epiſtola, dicens. *Nam frequentia diſcurſus, & importunitas queſtus viles nos, & graues efficiunt, pro eo ſcilicet quod dum paucis nolumus eſſe contenti, & ædificia ſumptuoſa conamur erigere, vilia ſummo ſtudio quæritantes, nobilia per incuriam perdimus.* Et infra. *Quoniam paupertas eſt noſtri ordinis prærogatiua ſublimis. Væ nobis ſi hæc margarita conculcanda porcis viliter exponatur. Diſcurſum, curam, quæſtum, ſumptuoſitatem ædificiorum, librorumque, veſtium, ac ciborum ſic ſtudeas computare, quod à profeſsionis excellentia, vitæ obſeruantia non diſcordet. Fœdum eſt enim prophanumque mendacium, ſummæ paupertatis voluntarium ſe profeſſorem aſſerere, & rerum nolle penuriam pati. Interius inſtar diuitum affluere velle, & exterius more pauperum mendicare.*

Hæc ille. Qui etiam in expoſitione reg. B Franciſci c. 6. idem ſæpius repetere non veretur, & maxime in quæſtionibus ſup. regulam. q. 6. Nec ſolum paupertatis amator Franciſcus magno ſtudio in ſuo ordine ſumptuoſa ædificia fieri interdixit, vt ex Clem. exiuit, eiuſque vita apertiſsime conſtat, verum & D. Dominicus. Qui Romam reuertens cum cerneret ibi quoddam ædificium aliqua ſumptuoſitate conſtructum, ſtatim ne vltra progrederetur præcepit. Ita hiſtoria noſtri temporis eruditiſſimi viri Ferdinandi *del Caſtillo* 1. parte. c. 54. refert. Contra hanc ædificiorum ſumptuoſitatem plura etiam ſcripsère Dionyſius Carthuſianus de reformat. Clauſtrali art. 14. Guilielmus Pariſienſis tr. de moribus Eccleſiæ c. de paupertate, & expoſitores omnes regulæ B. Franciſci in dict. c. 6. Quod eos accepiſſe conſtat ex ſummis Pontificib. Clem. 5. & Nicolao 4. quorũ alter in Clem. exiuit, & alter in c. exijt de verborum ſignif. ædificiorum ſumptuoſitatem ac magnificentiam condemnant. Nec putet aliquis nos omnibus religioſis vnam eandemq; menſuram ſtatuere; ſed tantum volumus vt ea ædificia attento ſtatu paupertatis cuiuſcunque ordinis maiora, vel minora erigantur, ſic vt reſpectiuè in omnibus vitetur ſuperflua magnitudo, vana curioſitas, aut nimia pretioſitas. Neque in his excedi poteſt ſine graui religionis aut paupertatis iactura, ſequuntur enim ex hac ſuperfluitate quinque in religionibus reformatis grauiſſima incommoda, quæ licet breuiter, aptè tamen, & verè D. Bonauent. dicta q. 6. his verbis enumerat. *Quintuplicis enim peccati rei ſunt qui ſuperflua in ædificiis & aliis, quibus vtimur, procurant, & acquirunt. Primo propter tranſgreſſionem profeſsionis, quia pompis renunciantes in ſæculi paupertate & humilitate vera promiſerunt Domino famulari.*

Secundo propter malum exemplum quo alij diſcunt ab eis ſimilia facere, vel ſcandalizantur quando vident eos qui huiuſmodi pro Chriſto ſpernere deberent, quærere vel ſectari.

Tertio propter inquietudinem fratrum propter huiuſmodi ædificia & procurationes, quia & deuotio extinguitur, & diſciplina religionis plurimum diſsipatur. Sicut ſcriptum eſt venerunt ſtructores tui deſtruentes te, & diſsipatores à ſe exibunt.

Quarto. propter ſpoliationem aliorum pauperum, quibus ſæpe eleemoſinæ præripiuntur, & huiuſmodi ſtructura

fiunt,

ſiunt, ex quibus illi deberent veſtiri, & paſ dum quod i datur, eis negatur, qui i ad dandum triſique ſæpe deficit diuitium largitas & facultas.

5. *Quia quando nimis vrgemus homines ad dandum, perdunt deuotionem prius ad nos habitam, quod nec de prædicatione, neq; exemplis, nec alius quæ facimus ædificantur, vnde cum vident nos accedere, terrentur & timent, quod aliquid velimus ab eis expetere, quod graue ſit eis dare, & erubeſcunt negare, & ſi dederint non libenter, minus merentur ſic reb. & deuotionibus priuantur* Quibus verbis ſatis clarè, & aperte demonſtrantur innumera damna, quæ ex hac ædificiorum nimietate proueniunt. Quibus etiam adiungi poſſunt non contemnenda alia inconuenientia, qualia ſunt manifeſta pericula in quibus religioſi extra monaſterium vagantes, maxime iuuenes verſantur. Præterea mores religioſi in deſuetudinem vertuntur, ac demum foris diſcurrentes varia carnis commoda venantur, familiaritates contrahere compelluntur, à pœnitentibus munera quærere, ædificationem animarum aliquando pro quæſtu vendere, diuitibus adulari, ſcandala non curare, Dei, & Religionis honorem ſæpe conculcare non verentur. Quare ſuperiores maximam tenentur adhibere curam ne terrena cœleſtibus, humana diuinis præferentes, ſubditorum ſalutem, ac proinde propriam, cum eorum teneantur reddere rationem, pro vili ac temporali lucro tantis exponant periculis.

Neque ſolum concil. Viennenſe religionibus arctiſſimam paupertatem profitentibus ſumptuoſitatem, aut ſuperfluam in ædificiis curioſitatem, verum etiam in ornamentis, vaſis eccleſiaſticis, diuino cultui, ipſiſque Deo dicatis prohibuit. ait enim; vt refertur in dicta Clem. exiuit. §. rurſum ſup. verſiculo, *Quamuis*, in hæc verba. *Quamuis etiã paramenta, & vaſa eccleſiaſtica ad honorem diuini nominis ordinentur, propter quem fecit omnia ipſe Deus, tamen quia abſconditorum eſt cognitor, nec per illa ſibi vult ſeruiri, quæ ſuorum ſeruitorum conditioni, & ſtatui diſſonarent. Propter quod ſufficere debent eis vaſa, & paramenta eccleſiaſtica, decentia, in numero, & magnitudine ſufficientia competenti Superfluitas autem & nimia pretioſitas, vel quæcunque curioſitas in his, ſeu aliis quibuſcunque non poteſt eorum profeſſioni vel ſtatui conuenire.* hactenus Clemens 5. apud Concil. Viennenſ. vbi quamuis in ſpecie loquatur de fratribus minoribus, ratio tamen, ſiue fundamentum, quo nititur, vniuerſos monachorum ordines comprehendit.

Quare Calixtus. 3. Pont. max. cũ ad eius aures aliqui circa paramenta eccleſiaſtica fratrum Minorum exceſſus peruenirent (teſte Collectore priuileg. verb. *Ornamenta eccleſiaſt.*) ſuſpirans imperaſſe fertur vt in his rebus ſimilibus exceſſibus ſedulò obuiaretur. Et hugo in reg. B. Franciſ. c. 6. apud Cord. eodem c. q. 13. ait. *Quod ſit ars dæmonũ ſub ſpecie cultus Dei deſtruere in paupertate ſanctiſſima veriſſimum Dei cultum & apparens deuoti operam propoſiti deuotionem extinguens*, hæc ille Quare harũ rerũ ſuperfluitatẽ veræ deuotionis & paupertatis impedimenta, multorumque malorum cauſam eſſe prudenter annotauit noſtri temporis vir ſanctiſſimus, & de Chriſtiana eruditione bene meritus Frat. Ludouicus Granatenſis. Is enim in t de oratione 2. parte agens de octauo impedimento deuotionis, §. 8. de vitio curioſitatis ſic ait.

Il por eſto como el demonio vee quan grande ſea eſte impedimento, trabaja quanto puede (como dezei un Doctor) por emboluer a todá ſuerte de gentès en eſte vicio, ocupando é incitando a los Religioſos que trabajen porque ſus igleſias y monaſterios, y ornamentos ſean muy curioſos y ricos eſto ſo color de piedad haciendoles encreientès, que los ſiervos de Dios merecen todas las coſas, y que para ellos conuiene labrar hermoſos edificios y apoſentos porque ſi huelguen deſtar en ellos Loqual no tendra por

acertado quien loyere la doctrina de los Sanctos y ſpirituales varones. Porque los verdaderos ſieruos de Dios poco curan destas coſas; antes las abborrecen como à coſas que no ſe pueden buſcar, ni conſeruar ſin diſtraimiento de coraçon y perdimiento de tiempo. lo qual es muy contrario alos exercicios de la deuocion que como ſea coſa tan delicada con muy liuianas ocaſiones es perdida. Porque ſi al bienauentura do S. Antonio impedia el repoſo de la contemplacion no mas que la lumbre del ſol quando ſalia por la manana: quanto mas la impediran los cuidados con que ſe han de buſcar y conſeruar los bienes terrenos que tienen plumas y alas para huir? pues por eſta cauſa entre otras muchas es muy alabada la virtud de la probreſa euangelica, a la qual pertenece certar de vn golpe todas eſtas curioſidades y demaſias, y contentarſe con coſas viles y deſpreciadas à exemplo de aquel que ſiendo ſeñor de todo lo criado, no tuuo quando nacio otra meſor cama, que vn peſebri ne otra meior caſa que vn eſtablo id eſt. *Ideoque quia perſpicit dæmon quam graue ſit iſtud impedimentum, ſummoperè conatur (vt doctor quidam inquit) quoſcunque cuiuſuis conditionis hoc vitio inuoluere, extimulando eos ad exquirenda pretioſa, & elaborata ornamenta, quibus templa, & monaſteria ſua condecorent, idque ſub prætextu pietatis ac deuotionis, perſuadendo eis, ſeruis Dei nihil non deberi, quodque expediat ipſorum vſui ſuperba conſtrui ædificia & cubilia, quæ ea lubenter inhabitent. Quod tamen minimè rationi conſentaneum indicauerit qui Sanctorum, ac ſpiritualium virorum doctrinam lectitarit Veri quippe famuli Dei, parui iſta omnia pendunt, quin, & ea deteſtantur, & fugiunt ceu talia, quæ nec quæri, nec conſeruari citra cordis euagationem, temporiſque iacturam poſſunt, quod profecto exercitiis deuotionis (quæ ſubtilis, & tenuis valde eſt, ideoque leues ob cauſas profligatur) vehementer aduerſatur. Si namque D. Antonio contemplationem ipſi ſolis radij manè exorientis interturbabant, quanto magis ſolicitudines in acquirendis, & conſeruandis terrenis (quæ plumas alaſque habent ad euolandum) ipſius officient exercitio? Eam ob cauſam, ſimul & ob alias plures apprime commendatur Euangelica paupertas, cuius proprium eſt cunctas illas ſuperfluitates & curioſitates ab ipſa radice extirpare, & ſufficientes indicare res viles, ac contemptibiles, ad exemplum eius, qui exiſtens Dominus creaturarum omnium, dum naſceretur præter præſepe non habuit alium lectulum, nec præter ſtabulum venuſtius domicilium* hactenus Granat.

Nec mirum eſt D. Dominici filium obſequentiſſimum eiuſque inſtituti profeſſorem ab ipſo tanto Patriarcha hunc paupertatis ſpiritum ſuxiſſe. nam & ipſe beatiſſimus vir Dominicus (vt erudite refert F. Ferdinandus *del Caſtillo* 1. tom l. 1. c. 51. & c. 54.) ita in vita paupertatem etiam in cultu diuino amauit, & veneratus fuit, vt nunquam permiſerit ornamenta, ſiue paramenta ſerica, neque vaſa aurea, aut argentea præter calices in ſuo ordine fieri. Idem ſeruaſſe magnum illum Minorum Patriarcham facile comperiet, qui eius regulam & Pontificum Clementis. 5. & Nicolai 4 diciſiones perlegerit, ſeruaturque vſque hodie hic parciſſimus tam in ædificijs, quam in ornamentis paupertatis vſus apud familiam Capucinorum, & Diſcalceatorum, qui in hac arctiſſima paupertate tenui rerum omnium vſu contenti, gratiſſimum Deo præſtant famulatum.

Nec opponat quis non licere hac tempeſtate, qua hæretici Eccleſiarũ ac Monaſteriorum magnitudini, ornamentorumque pretioſitati detrahunt hac noſtra doctrina illorum impietati fauere, nequaquam enim fauemus, non enim abſolute ædificia magnifica, ac ſumptuoſa, vel ornamenta valde pretioſa damnamus, ſed tantũ reſpectiue loquentes, conſiderato ſtatu paupertat. vniuſcuiuſq: ordinis, qua ratione Concil. Trid. & viennen. loquuntur, aſſerimus illicitã

eſſe

eſſe ſuperfluitatem, aut nimiam precioſitatem, vnde in illis religionibus quæ habent copioſos reditus, vt Carthuſienſes, aliæque monachales illuſtres ac magnificæ eccleſiæ merito eriguntur, quæ tamen in pauperibus ordinibus fieri prudenter prohibentur.

CAPVT VIII.

Qua ratione ſe gerere debeant religioſi in illis quæ pro eorum vſu conceduntur, vt paupert. votum non trânſgrediantur.

ILLVD imprimis ſtatuo etiam annuente Prælato religioſos non poſſe ſine peccato proprietatis ſuperflua reſpectu ſui ſtatus poſſidere. hanc concluſ. tenent omnes authores quos ſup. c. præcedent. concluſ. 1. adduximus. Et ratione manifeſta conuincitur, quia ſecundum veriorem, & tutiorem ſententiam Theol. ſuperfluæ opes ſine peccato retineri etiam à ſecularibus non poſſunt, vt ſentit S. Th. 2. 2. q. 66. art. 7. & q. 87. ar. 1. ad 4. & alibi ſæpe Albertus, Richardus Paludanus, & alij in 4. ſententiarum diſtinct. 15. quo etiam loco 5. Th. q. 2. ar. 1 quæſtiuncula 4. ſcribit hanc eſſe communem Theolog. ſententiam, quod probat 1. ex illo loco. Math. 6. *Nemo poteſt duobus Dominus ſeruire. nō poteſtis Deo ſeruire, & mammonæ.* Seruire autē mammonæ nihil aliud eſt vt ibi teſtantur Chryſoſt. & Hyeronim. quam ſuperuacaneas diuitias, otioſas pecunias, aut veſtes, aut alia id genus congregare Similiter Luc. 3. dicitur *Qui habet duas tunicas, det non habenti, & qui habet eſcas, ſimiliter faciat.* quo loco per duas tunicas, aut eſcas aperte quod ſuperfluum eſt, ſignificatur. Nam vt S. Hyeronim. in epiſtola ad Eddibyam q. 1. explicat. vna tunica dicitur veſtimentum vnicuique neceſſarium. Quare ſi alicui tres, aut quatuor veſtes per hyemē neceſſariæ ſint, omnes illæ vna tunica cenſentur. nam ibi non egit Chriſtus Dominus vt notat Euthymius Mat. 10. de pluribus veſtibus diuerſarum rationum, quæ velut vnum indumentum conſtituunt, ſed de veſtibus mutatoriis eiuſdem rationis, vt ſunt duæ cappæ vel duo habitus, & hoc eſt quod ibi dicitur vt qui habet duas tunicas eiuſdem rationis, quia ſuperfluæ ſolent eſſe; vna m alteri det, neque hoc eſt conſilium, ſed potius præceptum. Nam cum dixiſſet ibi D. Ioannes *Omnis arbor, quæ non facit fructum bonum, excindetur, & in ignem mittetur* quærentibus turbis, quid ergo faciemus Reſpondet. Qui habet duas tunicas &c. Et confirm. ex illo Luc. 12. vbi Chriſtus Dominus diuiti illi de ſuis bonis recondendis cogitanti dixit. *ſtulte hac nocte repetent à te animam tuam.* &c. Quem locum tractans C. Auguſt. in lib. 50. homiliarum. hom. 7. aſſerit diuitem illum non ob aliud peccatum fuiſſe damnatum, niſi quia ſuperflua retinebat, & idem ſentit de illo, qui induebatur purpura, & epulabatur quotidie ſplendide. Quæ ſcripturæ loca potiori iure illis religioſis conuenire debent qui vltra neceſſaria, ſuperflua retinent. Et maxime in illis religionibus, vbi alij Religioſi egeſtate premuntur. Hi igitur à fortiori, quam ſeculi diuites patrum teſtimoniis damnantur. Contra quos adduci poteſt illud Baſil. in oratis, ſup. illa verba *deſtruam horrea mea* &c. *Eſt panis*, inquit, *famelici quem tu tenes, nudi tunica, quam in conclaui conſeruas, diſcalceati calceus, qui apud te marceſſit, indigentis argentum quod poſſides. inhumatum. Quocirca tot pauperibus iniuriam facis, quod dare valeres.* D. Hyeronim. vt ſup. *ſi plus inquit habes, quam tibi ad victum, veſtitumque neceſſarium eſt, illud eroga & in illo debitricem te eſſe noueris.* & apud Gratianum diſt. 42. can. hoſ-

pitale idem Hyronim. ait. *Aliena rapere conuincitur, qui vltra ſibi neceſſaria retinere probatur.* S. Auguſt. in pſal. 147 *ſuperflua* inquit *diuitis, neceſſaria ſunt pauperis; aliena retinet, qui iſta tenet.* Quod ſi hæc patres & plurima alia, quæ ob breuitatem omittimus. contra diuites ſeculares ſcripſerunt; Quæ in religioſos noſtri temporis plus quàm ſæculi diuites abundantes proclamarent?

Quare ſubditi non poſſunt excuſari dicentes iſta eſſe ſibi à Prælatis conceſſa, habereque animum paratum, vt pro voluntate Prælati poſſint ſibi auferri. Tum quia frequentes hæ facultates ſolent extorqueri violenter, precibus, aut vi, vel tantum permitti ſolent ad euitanda maiora mala, tum quia etiam ſi libere omninoque ſpontaneè concederentur, non excuſantur ſuperflua accipientes cum tali facultate à peccato proprietatis, quia Prælati, vt ſup. c. præced. demonſtrauimus, ſimiles licentias non poſſunt concedere.

Probatur præterea ex Patribus c. 1. & 2. huius 4. partis citatis, qui omnes ſuis regulis præcepêre vt omnib. religioſis bona monaſterij diſtribuerentur, ſecundum indigentiam, & neceſſitatem eorum *vt vnicuique opus eſt.* Per quæ verba omnino reiiciunt ſuperfluorum vſum, idque luculenter expreſſit Trid. dict. c. 2. dicens *nihilque ſuperfluum in ea ſit.* Quæ verba tam ad Prælatum concedentem, quam ad ſubditum vtentem diriguntur. Et in Clem. 1. de ſtatu monachorum ſtricte prohibetur monachis D. Benedicti quælibet pretioſitas, aut ſuperfluitas in ſuis vſibus. Quam deciſionem omnibus religioſis conuenire affirmauit Nauarr. comment 2. de regul. n. 27. & expreſſe D. Benedict. in ſua reg. c. 55. vetat ſuperfluitatem dicens. *Accipientes noua veſtimenta, vetera ſemper reddant in præſenti deponenda, ſufficit enim monacho duas tunicas, duas cucullas habere propter noctes, & ad lauandas ipſas, iam quod ſupra fuerit, eſt ſuperfluum & amputari debet, & quodcunque eſt vetuſtum, reddant, cũ accipiunt nouũ* D. Hieron. in reg. monacharum. c. 2. *Certe* inquit *non tunicam, niſi quæ ex neceſſitate portatur, non caligam, neque aliud minimum quodque.* Et in eadem reg. c. 3. *non retineatur aliquid quantumcunque minimum vltra ea quæ ex neceſſitate portantur.* Et infra *Si quæ verò ſuperſunt, vno claudantur in loco.* D. Baſil. in quæſt. fuſius explicatis. q. 22. de religioſorum veſtibus tractans, duplicatas eis habere non permittit, & in regulis breuior. interrogat. 70. agens de ſupellectili religioſorum, ait: vſus enim menſura eſt ineuitabilis neceſſitas vtendi, & interrogat. 90. prohibet duplicatarum veſtium vſum D. Aug. in ſua reg. *Non ſit* ait *notabilis habitus veſter* id eſt pretioſus. & ex D. Franciſ. ſatis conſtat ſtrictiſſimum tantum vſum rerum fratribus ſuis conceſſiſſe. Rerum igitur ſuperfluitas à viro religioſo non ſolum requirenda non eſt, verum & longe profliganda. Attendat ergo vnuſquiſque ſuæ profeſſionis limites, parſimoniamque ſectetur in omnibus, nec vane ſe extollat delitias in paupertate, vitæque auſteritate quærens. Abſit enim vt credamus tantas, quantæ hodie in pleriſque monaſterijs ſunt, vanitates, ac ſuperfluitates, à regula fuiſſe conceſſas, vel iuſte à Prælatis permiſſas. Miror etenim (vt cum Bernardo ad Guilielmum Abbatem clamem) *vnde inter monachos tanta intemperantia in commeſſationibus, potationibus, in veſtimentis & lectiſternijs, & equitaturis, & conſtruendis ædificiis inoleſcere potuit, & quod deterius eſt, vbi hæc ſtudioſius, voluptuoſius atque effuſius fiunt, ibi ordo melius teneri dicatur, ibi maior putetur religio, Ecce enim parcitas putatur auaritia, ſobrietas, auſteritas creditur, ſilentium triſtitia reputatur. Et contra remiſſio, diſcretio dicitur, effuſio liberalitas, loquacitas affabilitas, cachinnatio iucunditas, mollities veſtimentorum, & equorum faſtus honeſtas, lectorum ſuperfluus cul-*

tus

t[illegible] nu[illegible]d [illegible]is. cum [illegible]e hæc alterutrum [illegible] im[illegible], chari[illegible]as appellatur. Iſta [illegible] deſtruit charitatem hæc diſcre[illegible]o, d[illegible]cretionem confundit, talis miſer[illegible]ordia, crudelitate plena eſt, qua videlicet ita corpori ſeruitur, vt anima iuguletur. Quæ enim charitas eſt carnem diligere, & ſpiritum negligere? Quæuè diſcretio totum dare corpori, & animæ nihil? Qualis verò miſericordia ancillam reficere, & dominam interficere? Nemo pro huiuſmodi miſericordia ſperet ſe conſequi miſericordiam, quæ miſericordibus promittitur in euangelio, Veritatis ore dicentis. Beati miſericordes, quoniam ipſi miſericordiam conſequentur. Sed certiſsimè potius pœnam expectet, quam tali (vt ita dicam) impio miſericordi S. Iob magis prophetizando, quam affectando imprecatur. Nō ſit inquiens in recordatione. ſed conteratur quaſi lignum infructuoſum. Et infra idem Bern. (1. Timoth. 6.) *Habentes victum & veſtitum his contenti ſimus. Nobis autem pro victu ſatietas, nec veſtitum appetimus, ſed ornatum. Quæritur ad induendum, non quod vilius, ſed quod ſubtilius inuenitur, non quod repellat frigus, ſed quod ſuperbire compellat non denique (iuxta regulam) quod vilius comparari poteſt, ſed quod venuſtius, imo vanius oſtentari. heu me miſerum qualemcunque monachum. Cur adhuc viuo videre ad id deueniſſe ordinem noſtrum, ordinem ſcilicet qui primus fuit in eccleſia, imo à quo cœpit eccleſia, quo nullus in terra ſimilior Angelicis ordinibus, nullus vicinior ei, quæ eſt in cœlis Hieruſalem mater noſtra, ſiue ob decorem caſtitatis ſiue propter charitatis ardorem, cuius Apoſtoli inſtitutores, cuius hi, quos Paulus tam ſæpè ſanctos appellat inchoatores extiterunt? Et quidem inter illos cum nihil quod ſuum eſſet quiſpiam retinuiſſet, diuidebatur, vt ſcriptum eſt, ſingulis prout cuique opus erat non igitur quod quiſque pueriliter geſtire poterat. Sano vbi tantum, quod opus erat, accipiebatur, ibi nihil proculdubio otioſum admittebatur, quanto magis nihil curioſum? quanto magis nihil ſuperbum? Quod inquit opus erat hoc eſt quantum ad indumenta, quod & nuditatem tegeret & frigus repelleret. Putaſne ibi cuiquam galabrunum aut iſſembrunum quærebatur ad induendum, cuiquam ducentorum ſolidorum mula parabatur ad equitandum? Putaſnè inquam cuiuſpiam lectuli opertorium cattinum, aut diſcolor barricanus operiebat, vbi ſingulis diuidebatur tantum prout cuique opus erat? Non illic arbitror valde curatum fuiſſe de pretio, de colore, de cultu veſtimentorum, vbi tam indefeſſum inerat ſtudiū in concordia morum, animorum cohærentia profectuque virtutum. Multitudinis (inquit) credentium erat cor vnum & anima vna. Vbi nunc illud vnanimitatis exercitium? Fuſi ſumus exterius & de regno Dei, quod intra nos eſt relictis veris, ac perennibus bonis, foris quærimus vanam conſolationem, de vanitatibus, & inſaniis falſis, ac iam religionis antiquæ non ſolum virtutem amiſimus, ſed nec ſpeciem retinemus. Ecce enim ipſe habitus noſter (quod & dolens dico) qui humilitatis eſſe ſolebat inſigne, à monachis temporis noſtri in ſignum geſtatur ſuperbiæ. Vix iam in noſtris prouinciis inuenimus quo veſtiri dignemur. Miles & monachus ex eodem panno partiuntur ſibi cucullam, & chlamydem. Quiuis de ſæculo quantumlibet honoratus, etiamſi Rex, etiamſi Imperator fuerit non tamen Noſtra horrebit indumēta ſi ſuo ſibi modo præparata fuerint & aptata. Cæterum in habitu inquis, non eſt religio ſed in corde. Bene. At tu quando empturus luſtras vrbes, fora circuis, percurris nundinas, domos ſcrutaris negotiatorum, cunctorum euertis ſingulorum ſupellectilem, ingentes explicas pannorum cumulos, attrectas digitis, admoues oculis, ſolis opponis radio; quidquid groſſum, quidquid pallidum occurrerit, reſpuis. Si quid autem ſui puritate ac nitore placuerit, illud mox quantolibet pretio ſatagis tibi retinere. Rogo te, ex corde facis hæc, an ſimpliciter? Cum denique contra regulam non quod vilius occurrerit, ſed ſtudioſiſsime quæris quod quia rarius in-*

uenitur

ſubditis generaliter pecuha aſſignentur, vel tantum vt aliquibus in particulari. Si de primo loquimur, nulla ſufficiens & iuſta cauſa reputatur, vt Prælatus poſſit omnibus religioſis communitatis hæc peculia concedere, cum Concil. Trid. ſeſſ. 25 cap. 11 de reformat. regularium expreſſe præcipiat vitam communem quoad victum, & veſtitum integre, ſeuereque ſeruari. Quare nulla apparet iuſta cauſa, qua licitè poſſit Prælatus ſtante hoc decreto toti communitati peculia, aut formam viuendi per portiones priuilegiatas concedere. Nam ſi concil. ibi ſtatuit vt vita communis collapſa reſtituatur, ad idque teneri ſuperiores, ex vi huius decreti Trid. ſup. c. 4. probauimus, qua ratione licebit vitam communem ſtatim relaxare? Aliquæ vero cauſæ ex dictis iuſtæ videntur vt Prælati alicui ſubdito in particulari in religionibus vbi id propria regula, conſtitutionibus, aut conſuetudine nō prohibetur, peculia permittant, dummodo peculium ſit in rebus mobilibus tantum, & ſunt aliæ conditiones de quibus cap. præcedenti.

Denique vt hoc peculium iuſtè concedi poſſit, penſanda eſt cauſa, an iuſta, & æqua ſit arbitrio boni viri, & prudentis, quia illi relinquitur determinandum quod iure non eſt determinatum, vt dicitur lege prima ff. de iure deliberando & tradit in hoc propoſito Nauarr. comment. 2. de regularib. nū. 25. vbi ait penſandam eſſe perſonam, locum, tempus, finem in quem conceditur peculium, & quantitatem rei conceſſæ. Quibus addendum eſt, potiſſimum inſpiciendum eſſe illius religionis vſum, & conſuetudinem, ſi aliàs propriæ ordinis conſtitutiones nihil de hoc ſtatuant. Præterea an in illa ſint magni, vel parui prouentus & ſtatus paupertatis, qui communiter in ea ſeruatur, & tunc non ſine magna conſideratione peculium concedi debet.

Ex dictis 1. infertur peccare mortaliter Prælatum, qui non curat ſubditis præbere neceſſaria, ſecundum decentiam, & honeſtatem ſui ſtatus. Quia hac via autem præbet ſubditis vt peculia procurent vt ſup. cap. 1. latius ex Patribus tradidimus. Et idem ſentio de eo, qui recipit plures religioſos, quam eleemoſynis vel redditibus conuentuum ſuſtentari poſſint. Quia reddit quaſi impoſſibilem, aut valde tenuem eorum victum & veſtitum. quare in Trident. ſeſſ. 25. cap. 3. maturè, ſanctéque decernitur. *Vt in monaſterijs is tantum numerus conſtituatur, ac in poſterum conſeruetur, qui, vel redditibus proprijs monaſteriorum, vel ex conſuetis eleemoſynis commodè poſſit ſuſtentari.* Quod ſtatutum præcipuè obligat Prælatos, ſuperiores, vt ita taxare numerum procurent, ne ex nimia multitudine conuentus grauentur, vel monachi quærendo neceſſaria ſollicitudine diſtrahantur.

Secundo inferò, ſubditos etiam mortaliter peccare, qui occaſionem præbent, vt in religione peculia introducantur. Tenent. D. Antoninus tertia parte titulo 16. cap. 1. §. 11. Sylueſt. verb. religio 6. nu. 7. Tunc autem dicuntur præbere cauſam peculijs introducendis, cum bona monaſterij ſibi conceſſa diſſipant, deſtruunt, aut prodigè conſumunt; aut facile murmurant, & de conceſſis ſibi ad vſum etiamſi cum religioſa moderatione illis concedantur, querelas fundunt, aut etiam illi, qui ſubire labores aliaque officia religionis requiruntur, niſi eis peculia, aut ſtipendium (vbi dari non conſueuit) permittantur. Et multò magis qui ſuis opinionibus, aut ſuffragijs curant horum peculiorum abuſum ſuis religionibus inducere.

CAPVT VII.

Superiores non poſſe ſine proprietatis vitio monaſterij bona in vſus ſuperfluos nedum prophanos expendere.

VERA in hac re ſententia eſt communi Patrum, Doctorumque traditione recepta, monaſteriorum Prælatos grauiter, læthaliterque delinquere, monaſterii bona (quæ Chriſti ſubſtantia dicuntur) in prophanos vſus vanè aut imprudenter effundendo. Teſtantur id DD. ſacri. Hyronym. in regula monachorum cap. 3. *Præter victum* inquit, *& veſtitum & manifeſtas neceſſitates nihil cuiquam tribuas: ne filiorum panes canes comedant. Tu ergo conſidera ne Chriſti ſubſtantiam imprudenter effundas.* Gregorius etiam in Paſtorali, parte tertia, admonit. 21 de Prælatis loquens, ita habet: *Neceſſe eſt vt ſollicitè perpendant ne commiſſa indignè diſtribuant*, & infra, *Ne cùm pauca oporteat, plurima præbeant.* vnde Benedict. c. 55. ſuæ reg. poſtquam Abbati vt monachis neceſſaria diſtribuat, præcipit, ac ſubiungit. *Iam quod ſuperfluum eſt, amputari debet, & pedules, & quodcunque eſt vetuſtum, reddant, cum accipiunt nouum.* Quod D. Baſil. in reg. breuior. interrogat. 89 & 90. ſuis monachis præcipit. Expreſſius tamen hanc diſpenſationem ſuperflui eſſe peccatum mortale docent D. Antoninus 3. parte tt. 6. cap. 1. §. 11. & D. Bonauent. in reg. cap. 6. & in quæſt. circa reg. quæſt. 16. Eſtque communis ſententia omnium DD. Tenet Nauarr. comment 2. de regular. num. 21. vbi pro ſua ſententia adducit Alexādrum Vmbertum, & Turrecrematā, & in comment. 3. n. 27. vbi ex Calderino, & alijs docet religioſos ſine neceſſitate non eſſe capaces vllarum rerum ſæpeque affirmat licentiam à Prælato conceſſam ſine cauſa eſſe irritam, imo nec Papam eam poſſe concedere. Idem Nauarr. ex mente Panorm. & aliorum affirmat in titulo de reditib. q. 3. monit. 6. num. primo, ſecundo & tertio. Nec video diſſentire aliquem ex authoribus ab hac ſententia. Quæ confirmatur ex Trident. ſeſſ. 25. cap. 2. vbi præcipitur ſuperioribus ne ſuperflua concedant illis verb. *Mobilium verò vſū ita ſuperiores permittant vt eorum ſupellex ſtatui paupertatis quem profeſſi ſunt conueniat, nihilque ſuperfluum in ea ſit*, &c.

Et probat. ratione, quia cum Prælatus non ſit Dominus, ſed tantum diſpenſator bonorum monaſterij, mortaliter peccat, ſi ea imprudenter ſuperflueque expendat, cum nec Summus Pontifex poſſit id facere, nam & ipſe non eſt Dominus bonorum eccleſiæ, ſed tantum diſpenſator. Quare cum vſus ſuperfluus non poſſit honeſtari aliqua iuſta cauſa, ſit vt nulla ratione poſſit à Prælato permitti.

Secundo, quia votum paupertatis importat vſum tantum rerum neceſſariarum ſecundum decentiam ſtatus: quare quidquid moderatum hunc modum excedit, in iuſt conceditur ex quo ſit Prælates, qui in vſus prophanos aut illicitos bona monaſterij impendūt, à fortiori grauius, deteriuſque peccatum committere, cū ſæpè dictum ſit nec ſummum Pontificem poſſe id facere. Quod ſi in his Prælatus, qui ampliorem habet poteſtatem diſpondnei, grauiter peccat; quid ſentiendum erit de procuratoribus, Cellariis, Oeconomis, aut aliis officialibus, qui monaſterii bona diſſipant, diſperdunt, aut aliis vſibus ſuperfluis applicant? Contra hos ſcripſit D. Antoninus dict. §. 11. vt ſupr.

Sed an Prælati huiuſmodi vſus ſuperfluos concedentes peccato proprietatis delinquant, non conueniunt inter ſe omnes. Nam

D. Anthoninus ſecutus Vmbertum, & Sylueſt. Turrecrem. & Alexandrinus à Nauarro citati vt ſup. dict. num. 21. quamuis fateantur huiuſmodi diſpenſationem non fieri ſine peccato iniuſtitiæ, vel infidelitatis, negant tamen eos peccare contra paupertatem, quibus videtur fauere Nauar. ibi. Verſ. *Octauo infertur.*

Contraria tamen ſententia verior, commumorque eſt, eam tenet Nauarr. dicto num. 21. Verſiculo. *Quare videtur dicendum.* probarique poſtea ratione qua ſæpe vſi ſumus. Quia prælatus cum non habeat facultatem diſpenſandi in ſuperfluos vſus, peccat contra paupertatem adminiſtrando bona monaſterij ſine licentia quemadmodum peccaret procurator, vel officialis alius ſi excedens ſibi commiſſam poteſtatem bona monaſterij diſpenſaret. Imo & ipſe Prælatus, etiamſi in vſus aliàs licitos, & pias cauſas ſine licentia notabilem quantitatem monaſterij expenderet, eſſet proprietarius, ea ſolum ratione, quia vti debet adminiſtratione ſibi iniuncta in vſus rationabiles à lege, regula, vel conſtitutionibus permiſſos. Quare prætergrediens hanc facultatem, contra paupertatem peccat.

Et confirmatur ex capite, fraternitatem, de donationibus, vbi Alexander. 3. ita reſcripſit. *Cum Epiſcopus, & quilibet Prælatus eccleſiaſticarum rerum ſit procurator, & non Dominus; conditionem eccleſiæ meliorare poteſt, facere verò deteriorem non debet.* Et infrà. Docet huiuſmodi donationes eſſe reuocandas, ex quo fit Prælatum gerere debere procuratoris vices in adminiſtrandis bonis monaſterij, neque eas excedere vltrà id quod ſibi permiſſum eſt à iure vel à ſuis conſtitutionibus.

Explicare tamen oportet vt clarius tota rei difficultas intelligatur, qui vſus neceſſarij, qui vero ſuperflui dicantur. Duobus igitur modis ſuperfluæ opes dicuntur vno modo ſi ſint ſuperfluæ naturæ, non tamen ſtatus, ſiue perſonæ, quales ſunt illæ ſine quibus viuere poſſet quis, ſi tantum naturalem neceſſitatem attenderet, non tamen ſtatum. 2. ſuperfluũ dicitur reſpectu perſonæ, quod non ſolum reſpectu naturæ, ſed etiam ſtatus perſonæ ſuperfluũ. Sciẽdum præterea eſt neceſſitatem naturæ vel ſtatus non eſſe accipiendam mathematice, ſed moraliter, ſecundum, inquam arbitrium viri pij, & prudentis, qui id neceſſarium arbitrabitur, ſine quo nullo modo naturæ, aut perſonæ ſtatus conſeruari poteſt. Deinde id etiam dici poteſt neceſſarium, quo licet in præſenti nobis opus non ſit, paulò tamen pòſt opus habebimus. Quod ita intelligi debet, non vt opes, aut pecunia poſſint conſeruari ſine ſuperfluitatis nota propter omnes caſus, qui aliquando accidere poſſunt, ſed tantum propter eos, qui probabiliter, & quaſi certò ita imminent vt niſi nunc eis proſpiciatur, poſtea prouideri non poterit, alioqui peccaretur contra præceptum Domini prohibentis ſollicitum eſſe de craſtino Math. 6. Is enim ſollicitus eſſe dicitur de craſtino, qui hodie pro ea re ſollicitus eſt, de qua ſatis tempeſtiue cras cogitare inciperet.

Ea igitur in præſenti ſuperflua appellamus, quæ neque ad vitam, neque ad decentiam ſtatus religioſorum ſunt neceſſaria. Quare ſuperfluum penſandum eſt ex omnibus circunſtantijs religionis, perſonæ, loci, temporis, officij &c. Vnde qui in vna religione iudicatur moderatus vſus, in altera vt ſuperfluus meritò reijcitur: & quod intra eandem religionem vni eſt neceſſarium, reſpectu alterius iudicatur ſuperfluum, & quod alicui tempore infirmitatis conueniens opportunumque eſt, id reſtituta ſanitate eidem concedere veræ derogat paupertati. Ac deniq; intra eandem prouinciam ſæpè eo victu, & veſtitu quo in vno conuẽ-

tu monacon licitè vtuntur, in alio propter circumſtantias loci, licitè non vtentur. Nam fieri poteſt, vt in illo loco cibus, ſiue alia res vilis reputetur, quæ in alio magno pretio debeat comparari. Quare ille dicetur moderatus vſus vt recte Cordub. in reg. B. Franciſ. ca. 6. quæſt. prima, puncto primo aduertit, qui eſt ſecundum qualitatem ſtatus perſonarum, & ſecundum varietatē temporum, & locorum conditiones, & alias occurrentes circunſtātias tam in quantitate, quàm in qualitate rerum. Vnde Prælati qui ſuperflua ædificia, aut nimis curioſa conſtruunt, dummodo illa excedant ſtatum paupertatis aut decentiā ſui ſtatus, grauiter contra paupertatem delinquunt. Hæc concluſio ſimili ratione probatur. Quidquid ſuperfluum eſt, paupertatis limites excedens notabiliter, non poteſt expendi à Prælato ſine graui, ac notabili culpa proprietatis, vt nuper probauimus.

Speciatim vero ſuperfluitatem ædificiorum; nimiam magnitudinem; & curioſitatem, etiam ipſarum eccleſiarum damparit imprimis Concil. Viennenſ. relatum in Clem. exiuit. §. *Rurſus* verſic. *Quamuis*, de verb. ſignif. vbi ſic dicitur. *Nec per illa vult ſibi Deus ſeruiri, quæ ſuorum ſeruitorum conditioni, & ſtatui diſſonarent.* Et paulo ante in veti. *hinc eſt.* Dixerat. *Nullo modo deinceps fieri faciant, vel fieri ſuſtineant eccleſias, vel alia quæcunque ædificia, quæ conſiderato fratrum inhabitantium numero, exceſſiua in multitudine; & magnitudine debeant reputari.* Hæc ibi. Et quamuis hic ſolum de fratribus minoribus hic ſermo ſit; tamen in quantum præcipitur vt ædificia ſtatui paupertatis, quem profitentur, conuenienter conſtruantur, commune eſt omnibus religionibus, & ipſi rationi naturali conſentaneum, quæ temperantiam rerum ſecundum vtentis qualitatem requirit. De hac ædificiorum vanitate & ſuperfluitate conqueritur D. Hyeronimus in reg. monachorum c. de paupertate, dicens. *Neque mihi aliquis opponat diues in Iudæa templum, menſam, lucernam, thuribula, ſcyphos, & alia ex auro fabricata, tunc hæc probabantur à Domino quando ſacerdotes hoſtias immolabant, & ſanguis pecorum erat redemptio peccatorum, quanquam hæc omnia præceſſerunt in figura; nunc verò cum paupertatem domus ſuæ pauper Dominus dedicauerit, cogitemus crucem, & delicias lutum putabimus. Sed nunquid tempus vt habitetis in domibus laqueatis primo ornatis, & compoſitis, & quæ non tam ad vſum ſunt, quam ad delicias?* Quem abuſum latius proſequitur Bernardus in Apologia ad Guilielmum Abbatem, & in Epiſtola ad fratres de monte Dei, vbi ſic inter alia inquit. *Iam enim ſubintrauit de ære alieno ſumptuoſa & (quantum ſinit pudor) ambitioſa celularum ædificatio, & abiecta ſancta ſimplicitate, & ruſticitate quaſi religioſas quaſdam nobis creamus habitationū honeſtates. Dimiſſam enim à nobis Patribus noſtris iure hæreditario formam paupertatis & ſanctæ ſimplicitatis ſpeciem, verum decorem domus Dei alienantes à nobis & à cellis noſtris, per manus artificum exquiſitorum, cellas non tam eremiticas, quam aromaticas ædificamus nobis de eleemoſynis pauperum,* Et poſt pauca. *Ergo obſecro in peregrinatione huius ſæculi in malitia hac ſuper terram ædificemus nobis non domos ad habitandum, ſed tabernacula ad deſerendum vt pote cito inde vocandi; & emigraturi in patriam.* Diuus Bonauentura in epiſtola quā ſuo ordini ſcripſit, quæ habetur titulo tertio libri ordinis Minorum, enumerat damna, & incommoda, quæ ex ædificiorum ſumptuoſitate, & ſuperfluitate euenire ſolent, his verbis. *Occurrit ædificiorum conſtructio ſumptuoſa, & curioſa, quæ pacem fratrum inquietat, grauat amicos, & hominum peruerſis iudiciis multipliciter nos exponit, & non ſine præiudicio paupertatis occurrit ſump-*

tuoſitas expenſarum. Nam cum fratres paucis nolint eſſe contenti; f it ſumus omnibus oneroſi magiſque fiemus in poſterum, niſi remedium celeriter opponatur. Et infra. *Luce clarius prædicta omnia in maximum, & nullo modo diſſimulandum, vergunt noſtri ordinis detrimentum, quamuis tepidis & indeuotis, & carnalia ſapientibus, quaſi iam facilia inexcuſabilia, & irremediabilia videantur, prauas ergo prædictorum vitiorum conſuetudines viriliter vos ô Prælati reſecetis, requirit hoc profeſſio perfectionis noſtra requirit tribulationis incurſus, requirit mundus. Clamat S. Pater noſter Franciſcus, ſanguiſque Chriſti aſperſus, & dominus de excelſis.* &c. Et idem quoque confirmat in alia epiſtola, dicens. *Nam frequentia diſcurſus, & importunitas quæſtus viles nos, & graues efficiunt, pro eo ſcilicet quod dum paucis noluimus eſſe contenti, & ædificia ſumptuoſa conamur erigere, vilia ſummo ſtudio quæritantes, nobilia per incuriam perdimus* Et infra. *Quoniam paupertas eſt noſtri ordinis prærogatiua ſublimis. Væ nobis ſi hæc margarita conculcanda porcis viliter exponatur. Diſcurſum, curam, quæſtum, ſumptuoſitatem ædificiorum, librorumque, veſtium, ac ciborum ſic ſtudeas computare, quod à profeſſionis excellentia, vitæ obſeruantia non diſcordet. Fædum eſt enim prophanumque mendacium, ſummæ paupertatis voluntarium ſe profeſſorem aſſerere, & verum nolle penuriam pati. Interius inſtar diuitum affluere velle; & exterius more pauperum mendicare.*

Hæc ille. Qui etiam in expoſitione reg. B Franciſci c. 6. idem ſæpius repetere non veretur, & maxime in quæſtionibus ſup. regulam. q. 6. Nec ſolum paupertatis amator Franciſcus magno ſtudio in ſuo ordine ſumptuoſa ædificia fieri interdixit, vt ex Clem. exiuit, eiuſque vita apertiſſime conſtat, verum & D. Dominicus. Qui Romam reuertens cum cerneret ibi quoddam ædificium aliqua ſumptuoſitate conſtructum, ſtatim ne vltra progrederetur præcepit. Ita hiſtoria noſtri temporis eruditiſſimi viri Ferdinandi *del Caſtillo* 1. parte. c. 54. refert. Contra hanc ædificiorum ſumptuoſitatem plura etiam ſcripſere Dionyſius Carthuſianus de reformat. Clauſtrali art. 14. Gulielmus Pariſienſis tr. de moribus Eccleſiæ c. de paupertate, & expoſitores omnes regulæ B. Franciſci in dict. c. 6. Quod eos accepiſſe conſtat ex ſummis Pontificib. Clem. 5. & Nicolao 4. quorũ alter in Clem. exiuit, & alter in c. exiji de verborum ſignif. ædificiorum ſumptuoſitatem ac magnificentiam condemnant. Nec putet aliquis nos omnibus religioſis vnam eandemq; menſuram ſtatuere; ſed tantum volumus vt ea ædificia attento ſtatu paupertatis cuiuſcunque ordinis maiora, vel minora erigantur, ſic vt reſpectiuè in omnibus vitetur ſup. flua magnitudo, vana curioſitas, aut nimia pretioſitas. Neque in his excedi poteſt ſine graui religionis aut paupertatis iactura, ſequuntur enim ex hac ſuperfluitate quinque in religionibus reformatis grauiſſima incommoda, quæ licet breuiter, aptè tamen, & verè D. Bonauent. dicta q. 6. his verbis enumerat. *Quintuplicis enim peccati rei ſunt qui ſuperflua in ædificiis & aliis, quibus vtimur, procurant, & acquirunt. Primo propter tranſgreſſionem profeſſionis quia pompis renunciantes in ſæculi paupertate & humilitate vera promiſerunt Domino famulari.*

Secundo propter malum exemplum quo alij diſcunt ab eis ſimilia facere, vel ſcandalizantur quando vident eos qui huiuſmodi pro Chriſto ſpernere deberent, quærere vel ſectari.

Tertio propter inquietudinem fratrum propter huiuſmodi ædificia & procurationes, quia & deuotio extinguitur, & diſciplina religionis plurimum diſſipatur. Sicut ſcriptum eſt venerunt ſtructores tui deſtruentes te, & diſſipatores à te exibunt.

Quarto. propter ſpoliationem aliorum pauperum, quibus ſæpe eleemoſinæ præripiuntur, & huiuſmodi ſtructura

fiunt,

fiunt, ex quibus illi deberent veſtiri, & p[illegible] dum quod [illegible]is datur, eis negatur, quia ad dandum vtriſque ſæpe deficit dantium largitas & facultas.

5. *Quia quando nimis vrgemus homines ad dandum, perdunt deuotionem prius ad nos habitam, quod nec de prædicatione, neq; exemplis, nec alius quæ facimus ædificantur, vnde cum vident nos accedere, terrentur, & timent, quod aliquid velimus ab eis expetere, quod graue ſit eis dare, & erubeſcunt negare, & ſi dederint non libenter, minus merentur ſic reb. & deuotionibus priuantur* Quibus verbis ſatis clarè, & aperte demonſtrantur innumera damna, quæ ex hac ædificiorum nimietate proueniunt. Quibus etiam adiungi poſſunt non contemnenda alia inconuenientia, qualia ſunt manifeſta pericula in quibus religioſi extra monaſterium vagantes, maxime iuuenes verſantur. Præterea mores religioſi in deſuetudinem vertuntur, ac demum foris diſcurrentes varia carnis commoda venantur, familiaritates contrahere compelluntur, à pœnitentibus munera quærere, ædificationem animarum aliquando pro quæſtu vendere, diuitibus adulari, ſcandala non curare, Dei, & Religionis honorem ſæpe conculcare non verentur. Quare ſuperiores maximam tenentur adhibere curam ne terrena cœleſtibus, humana diuinis præferentes, ſubditorum ſalutem, ac proinde propriam, cum eorum teneantur reddere rationem, pro vili ac temporali lucro tantis exponant periculis.

Neque ſolum concil. Viennenſe religionibus arctiſſimam paupertatem profitentibus ſumptuoſitatem, aut ſuperfluam in ædificiis curioſitatem, verum etiam in ornamentis, vaſis eccleſiaſticis, diuino cultui, ipſique Deo dicatis prohibuit. ait enim; vt refertur in dicta Clem. exiuit. §. rurſum ſup. verſiculo, *Quamuis*, in hæc verba. *Quamuis etiã paramenta, & vaſa eccleſiaſtica ad honorem diuini nominis ordinentur, propter quem fecit omnia ipſe Deus, tamen quia abſconditorum eſt cognitor, nec per illa ſibi vult ſeruiri, quæ ſuorum ſeruitorum conditioni, & ſtatui diſſonarent. Propter quod ſufficere debent eis vaſa, & paramenta eccleſiaſtica, decentia, in numero, & magnitudine ſufficientia competenti. Superfluitas autem & nimia pretioſitas, vel quæcunque curioſitas in his, ſeu aliis quibuſcunque non poteſt eorum profeſſioni vel ſtatui conuenire.* hactenus Clemens 5. apud Concil. Viennenſ. vbi quamuis in ſpecie loquatur de fratribus minoribus, ratio tamen, ſiue fundamentum, quo nititur, vniuerſos monachorum ordines comprehendit.

Quare Calixtus. 3. Pont. max. cũ ad eius aures aliqui circa paramenta eccleſiaſtica fratrum Minorum exceſſus peruenirent (teſte Collectore priuileg. verb. *Ornamenta eccleſiaſt.* ſuſpirans imperaſſe fertur vt in his rebus ſimilibus exceſſibus ſedulò obuiaretur. Et hugò in reg. B. Franciſ. c. 6. apud Cord. eodem c. q. 13. ait. *Quod ſit ars demoniũ ſub ſpecie cultus Dei deſtruere in paupertate ſanctiſſima veriſſimum Dei cultum & apparens deuoti operam propoſiti deuotionem extinguens*, hæc ille Quare harũ rerũ ſuperfluitaté veræ deuotionis & paupertatis impedimenta, multorumque malorum cauſam eſſe prudenter annotauit noſtri temporis vir ſanctiſſimus, & de Chriſtiana eruditione bene meritus Frat. Ludouicus Granatenſis. Is enim in [illegible]de oratione 2. parte agens de octauo impedimento deuotionis. § . 8. de vitio curioſitatis ſic ait.

Il por eſto como el demonio vee quan grande ſea eſte impedimento, trabaſa quanto puede (como dezei un Doctor) por emboluer a todá ſuerte de gentès en eſte vicio, ocupando é incitando a los Religioſos que trabajen porque ſus igleſias. y monaſterios, y ornamentos ſean muy curioſos y ricos eſto ſo color de piedad haciendoles encreientes, que los ſiernos de Dios merecen todas las coſas, y que para ellos conuiene labrar hermoſos edificios y apoſentos porque ſi huelguen deſtar en ellos Loqual no tendra por

acertado quien loyere la doctrina de los Sanctos y ſpirituales varones. Porque los verdaderos ſieruos de Dios poco curan deſtas coſas; antes las abborrecen como à coſas que no ſe pueden buſcar, ni conſeruar ſin diſtraimiento de coraçon y perdimiento de tiempo. lo qual es muy contrario alos exercicios de la denocion que como ſea coſa tan delicada con muy liuianas ocaſiones es perdida. Porque ſi al beenauentura do S. Antonio impedia el repoſo de la contemplacion no mas que la lumbre del ſol quando ſalia por la manana: quanto mas la impediran los cuidados con que ſe han de buſcar y conſeruar los bienes terrenos que tienen plumas y alas para huir? pues por eſta cauſa entre otras muchas es muy alabada la virtud de la probreſa euangelica, a la qual pertenece certar de vn golpe todas eſtas curioſidades y demaſias, y contentares. con coſas viles y deſpreciadas à exemplo de aquel que ſiendo ſenor de todò lo criado, no tuuo quando nacio otra meſor cama, que vn peſebri ne otra meior caſa que vn eſtablo id eſt. *Ideoque quia perſpicit dæmon quam graue ſit iſtud impedimentum, ſummoperè conatur (vt doctor quidam inquit) quoſcunque cuiuſuis conditionis hoc vitio inuoluere, extimulando eos ad exquirenda pretioſa, & elaborata ornamenta, quibus templa, & monaſteria ſua condecorent, idque ſub prætextu pietatis ac deuotionis, perſuadendo eis, ſeruis Dei nihil non deberi, quodque expediat ipſorum vſui ſuperba conſtrui ædificia & cubilia, quæ ea lubenter inhabitent. Quod tamen minimè rationi conſentaneum indicauerit qui Sanctorum, ac ſpiritualium virorum doctrinam lectitarit Veri quippe famuli Dei, paruì iſta omnia pendunt, quin, & ea deteſtantur, & fugiunt ceu talia, quæ nec quæri, nec conſeruari citra cordis euagationem, temporiſque iacturam poſſunt, quod profecto exercitiu deuotionis (quæ ſubtilis, & tenuis valde eſt, ideoque leues ob cauſas profligatur) vehementer aduerſatur. Si namque D. Antonio contemplationem ipſi ſolis radij manè exorientis interturbabant, quanto magis ſolicitudines in acquirendis, & conſeruandis terrenis (quæ plumis aliſque habent ad euolandum) iſtius officient exercitio? Eam ob cauſam, ſimul & ob alias plures apprimè commendatur Euangelica paupertas, cui proprium eſt cunctas illas ſuperfluitates & curioſitates ab ipſa radice extirpare, & ſufficientes indicare res viles, ac contemptibiles, ad exemplum eius, qui exiſtens Dominus creaturarum omnium, dum naſceretur præter præſepe non habuit alium lectulum, nec præter ſtabulum venuſtius domicilium* hactenus Granat.

Nec mirum eſt D. Dominici filium obſequentiſſimum eiuſque inſtituti profeſſorem ab ipſo tanto Patriarcha hunc paupertatis ſpiritum ſuxiſſe. nam & ipſe beatisſimus vir Dominicus (vt erudite refert F. Ferdinandus *del Caſtillo* 1. tom l. 1. c. 51. & c. 54.) ita in vita paupertatem etiam in cultu diuino amauit, & veneratus fuit, vt nunquam permiſerit ornamenta, ſiue paramenta ſerica, neque vaſa aurea, aut argentea præter calices in ſuo ordine fieri. Idem ſeruaſſe magnum illum Minorum Patriarcham facile comperiet, qui eius regulam & Pontificum Clementis. 5. & Nicolai 4 diciſiones perlegerit, ſeruaturque vſque hodie hic parcisſimus tam in ædificijs, quam in ornamentis paupertatis vſus apud familiam Capucinorum, & Diſcalceatorum, qui in hac arctisſima paupertate tenui rerum omnium vſu contenti, gratisſimum Deo præſtant famulatum.

Nec opponat quis non licere hac tempeſtate, qua hæretici Eccleſiarũ ac Monaſteriorum magnitudini, ornamentorumq́ue pretioſitati detrahunt hac noſtra doctrina illorum impietati fauere, nequaquam enim fauemus, non enim abſolute ædificia magnifica, ac ſumptuoſa, vel ornamenta valde pretioſa damnamus, ſed tantũ reſpectiue loquentes, conſiderato ſtatu paupertat. vniuſcuiuſq: ordinis, qua ratione Concil. Trid. & viennen. loquuntur, aſſerimus illicitã

eſſe ſuperfluitatem, aut nimiam precioſitatem, vnde in illis religionibus quæ habent copioſos reditus, vt Carthuſienſes, aliæque monachales illuſtres ac magnificæ eccleſiæ merito eriguntur, quæ tamen in pauperibus ordinibus fieri prudenter prohibentur.

CAPVT VIII.

Qua ratione ſe gerere debeant religioſi in illis quæ pro eorum vſu conceduntur, vt paupert. votum non tranſgrediantur.

ILLVD imprimis ſtatuo etiam annuente Prælato religioſos non poſſe ſine peccato proprietatis ſuperflua reſpectu ſui ſtatus poſſidere. hanc concluſ. tenent omnes authores quos ſup. c. præcedent. concluſ. 1. adduximus. Et ratione manifeſta conuincitur, quia ſecundum veriorem, & tutiorem ſententiam Theol. ſuperfluæ opes ſine peccato retineri etiam à ſecularibus non poſſunt, vt ſentit S. Th. 2. 2. q. 66. art. 7. & q. 87. ar. 1. ad 4. & alibi ſæpe Albertus, Richardus Paludanus, & alij in 4. ſententiarum diſtinct. 15. quo etiam loco S. Th. q. 2. ar. 1 quæſtiuncula 4. ſcribit hanc eſſe communem Theolog. ſententiam, quod probat 1. ex illo loco. Math. 6. *Nemo poteſt duobus Dominis ſeruire. nō poteſtis Deo ſeruire, & mammonæ.* Seruire autē mammonæ nihil aliud eſt vt ibi teſtantur Chryſoſt. & Hyeronim. quam ſuperuacaneas diuitias, otioſas pecunias, aut veſtes, aut alia id genus congregare Similiter Luc. 3. dicitur *Qui habet duas tunicas, det non habenti, & qui habet eſcas, ſimiliter faciat.* quo loco per duas tunicas, aut eſcas aperte quod ſuperfluum eſt, ſignificatur. Nam vt S. Hyeronim. in epiſtola ad Eddibyam q. 1. explicat. vna tunica dicitur veſtimentum vnicuique neceſſarium. Quare ſi alicui tres, aut quatuor veſtes per hyemē neceſſariæ ſint, omnes illæ vna tunica cenſentur. nam ibi non egit Chriſtus Dominus vt notat Eutymius Mat. 10. de pluribus veſtibus diuerſarum rationum, quæ velut vnum indumentum conſtituunt, ſed de veſtibus mutatorijs eiuſdem rationis, vt ſunt duæ cappæ vel duo habitos, & hoc eſt quod ibi dicitur vt qui habet duas tunicas eiuſdem rationis, quia ſuperfluæ ſolent eſſe; vnam alteri det, neque hoc eſt conſilium, ſed potius præceptum. Nam cum dixiſſet ibi D. Ioannes *Omnis arbor, quæ non facit fructum bonum, exſcindetur & in ignem mittetur* quærentibus turbis, quid ergo faciemus Reſpondet. Qui habet duas tunicas &c. Et confirm. ex illo Luc. 12. vbi Chriſtus Dominus diuiti illi de ſuis bonis recondendis cogitanti dixit. *ſtulte hac nocte repetent à te animam tuam.* &c. Quem locum tractans C. Auguſt. in lib. 50. homiliarum. hom. 7. aſſerit diuitem illum non ob aliud peccatum fuiſſe damnatum, niſi quia ſuperflua retinebat, & idem ſentit de illo, qui induebatur purpura, & epulabatur quotidie ſplendide. Quæ ſcripturæ loca potiori iure illis religioſis conuenire debent qui vltra neceſſaria, ſuperflua retinent. Et maxime in illis religionibus, vbi alij Religioſi egeſtate premuntur. Hi igitur à fortiori, quam ſeculi diuites patrum teſtimoniis damnantur. Contra quos adduci poteſt illud Baſil. in oratis, ſup. illa verba *deſtruam horrea mea* &c. *Eſt panis,* inquit, *familici quem tu tenes, nudi tunica, quam in conclaui conſeruas, diſcalceati calceus, qui apud te marceſsit, indigentis argentum quod poſsides inhumatum. Quocirca tot pauperibus iniuriam facis, quod dare valeres.* D. Hyeronim. vt ſup. *ſi plus inquit habes, quam tibi ad victum, veſtitumque neceſſarium eſt, illud eroga & in illo debitricem te eſſe noueris.* & apud Gratianum diſt. 42. can. hoſ-

ti... l iti. cumque hæc alterutrum im... idimus, charitas appellatur. Iſta ch... deſtruit charitatem, hæc diſcre..., diſcretionem confundit, talis miſericordia, crudelitate plena eſt, quæ videlicet ita corpori ſeruitur, vt anima iuguletur. Quæ enim charitas eſt carnem diligere, & ſpiritum negligere? Quæuè diſcretio totum dare corpori, & animæ nihil? Qualis verò miſericordia ancillam reficere, & dominam interficere? Nemo pro huiuſmodi miſericordia ſperet ſe conſequi miſericordiam, quæ miſericordibus promittitur in euangelio, Veritatis ore dicentis. Beati miſericordes, quoniam ipſi miſericordiam conſequentur. Sed certiſsimè potius pœnam expectet, quam tali (vt ita dicam) impio miſericordi S. Iob magis prophetizando, quam affectando imprecatur. Nō ſit inquiens in recordatione. ſed conteratur quaſi lignum infructuoſum. Et infra idem bern. (1. Timoth. 6.) *Habentes victum & veſtitum his contenti ſimus. Nobis autem pro victu ſatietas, nec veſtitum appetimus, ſed ornatum. Quæritur ad induendum, non quod vilius, ſed quod ſubtilius inuenitur, non quod repellat frigus, ſed quod ſuperbire compellat non denique (iuxta regulam) quod vilius comparari poteſt, ſed quod venuſtius, imo vanius oſtentari. heu me miſerum qualemcunque monachum. Cur adhuc viuo videre ad id deueniſſe ordinem noſtrum, ordinem ſcilicet qui primus fuit in eccleſia, imo à quo cœpit eccleſia, quo nullus in terra ſimilior Angelicis ordinibus, nullus vicinior ei, quæ eſt in cœlis Hieruſalem mater noſtra, ſiue ob decorem caſtitatis ſiue propter charitatis ardorem, cuius Apoſtoli inſtitutores, cuius hi; quos Paulus tam ſæpè ſanctos appellat inchoatores extiterunt? Et quidem inter illos cum nihil quod ſuum eſſet quiſpiam retinuiſſet, diuidebatur, vt ſcriptum eſt, ſingulis prout cuique opus erat non igitur quod quiſque pueriliter geſtire poterat. Sane vbi tantum, quod opus erat accipiebatur, ibi nihil proculdubio otioſum admittebatur; quanto magis nihil curioſum? quanto magis nihil ſuperbum? Quod inquit opus erat hoc eſt quantum ad indumenta quod & nuditatem tegeret & frigus repelleret. Putaſne ibi cuiquam galabrunum aut iſſembrunum quærebatur ad induendum, cuiquam ducentorum ſolidorum mula parabatur ad equitandum? Putaſnè inquam cuiuſpiam lectuli opertorium cattinum, aut diſcolor barricanus operiebat, vbi ſingulis diuidebatur tantum, prout cuique opus erat? Non illic arbitror valde curatum fuiſſe de pretio de colore, de cultu veſtimentorum, vbi tam indefeſſum inerat ſtudiū in concordia morum, animorum cohærentia profectuque virtutum. Multitudinis (inquit) credentium erat cor vnum & anima vna. Vbi nunc illud vnanimitatis exercitium? Fuſi ſumus exterius & de regno Dei, quod intra nos eſt relictis veris, ac perennibus bonis, foris quærimus vanam conſolationem, de vanitatibus, & inſaniis falſis, ac iam religionis antiquæ non ſolum virtutem amiſimus, ſed nec ſpeciem retinemus. Ecce enim ipſe habitus noſter (quod & dolens dico) qui humilitatis eſſe ſolebat inſigne, à monachis temporis noſtri; in ſignum geſtatur ſuperbiæ. Vix iam in noſtris prouinciis inuenimus quo veſtiri dignemur. Miles, & monachus ex eodem panno partiuntur ſibi cucullam, & chlamydem. Quiuis de ſæculo quantumlibet honoratus, etiamſi Rex, etiamſi Imperator fuerit non tamen Noſtra horrebit indumēta ſi ſuo ſibi modo præparata fuerint & aptata. Cæterum in habitu inquis, non eſt religio, ſed in corde. Bene. At tu quando empturus luſtras vrbes, fora circuis, percurris nundinas, domos ſcrutaris negotiatorum, cunctorum euertis ſingulorum ſupellectilem, ingentes explicas pannorum cumulos, attrectas digitis, admoues oculis, ſolis opponis radio; quidquid groſſum, quidquid pallidum occurrerit, reſpuis. Si quid autem ſui puritate ac nitore placuerit, illud mox quantolibet pretio ſatagis tibi retinere. Rogo te, ex corde facis hæc, an ſimpliciter? Cum denique contra regulam non quod vilius occurrerit, ſed ſtudioſiſsimè quæris quod quia rarius in-*

uenitur pretioſius, emitur: ignorans factus hæc, an ex induſtria? Ex cordis theſauro ſine dubio procedit quidquid foris apparet vitioſum. vanum cor vanitatis notam ingerit corpori, & exterior ſuperfluitas, interioris vanitatis indicium eſt, Mollia indumenta, animi mollitiem indicant Non tanto curaretur corporis cultus, niſi prius neglecta fuiſſet mens inculta virtutibus. Miror autem cum regula dicat, ad magiſtrum reſpicere quidquid à diſcipulis delinquitur, & Dominus per prophetã, ſanguinem in peccato morientium de manu Paſtorum requirendum eſſe minetur, quomodo Abbates noſtri patiuntur fieri talia, niſi forte (ſi audeam dicere) nemo fidenter reprehendit in quo ſe eſſe irreprehenſibilem non confidit. Siquidem humanitatis eſt omnium in quo quiſque ſibi indulget, alijs non vehementer iraſci. Dicam dicã, præſumptuoſus dicar, ſed verum dicã. Quomodo lux mundi obtenebrata eſt? quomodo ſal terræ infatuatum eſt? quorum nobis vita via vitæ debuit eſſe, dum exemplum in ſuis actibus oſtendunt ſuperbiæ, cæci facti ſunt duces cæcorum. Quod enim (vt cætera taceam) ſpecimen humilitatis eſt cum tanta pompa, & equitatu incedere, tantis hominum crinitorum ſtipari obſequiis, quatenus duobus Epiſcopis unius Abbatis multitudo ſufficiat? Mentior ſi non vidi Abbatem ſexaginta equos, & eo amplius in ſuo ducere comitatu. Dicas ſi videas eos tranſeuntes non patres eſſe monaſteriorum, ſed Dominos caſtellorum, non rectores animarum, ſed Principes prouinciarum. Tum deinde geſtari iubentur mappulæ, ſcyphi bacini, candelabra, & manticæ ſuffarcinatæ, non ſtramentis, ſed ornamentis lectulorum. Vix deniq; quatuor leucis à ſua quiſpiam domo recedit, niſi cum tota ſupellectili ſua, tanquam ſit vel iturus ad exercitum, vel tranſiturus per deſertum, vbi non valeant inueniri neceſſaria. An non poſſet eodem vaſculo & aqua manibus vergi, & vinum bibi? An non poſſet ardens lucere lucerna, niſi in tuo quod portas candelabro, & hoc aureo vel argenteo, An non poſſet dormiri niſi ſuper varium ſtratum aut ſub peregrino coopertorio? An nõ vnus aliquis miniſter poſſit & iumentum ligare, & ad menſam ſeruire, & lectulum præparare? Nũc ergo tanta multitudini garſionum ac iumentorũ (cur vel ad ſolatium mali) nobiſcum non fecimus neceſſaria, quatenus hoſpites non grauaremus? Sed hæc parua ſunt, veniã ad maiora, ſed ideo viſa minora, quia vſitatiora. Omitto oratoriorum immenſas altitudines, immoderatas longitudines, ſuperuacuas latitudines, ſumptuoſas depolitiones, curioſas depictiones, quæ dum orantium in ſe retorquẽt aſpectum, impediunt, & affectum Hæc Bernard. Iam (prô dolor) noſtris temperibus plures religioſos propriæ profeſſionis oblitos conſpicimus ita poſt emiſſum de euangelica paupertate votum terrenis cupiditatibus trahi & elligari, vt inexplebili pecuniarũ deſiderio ſemper videantur flagrare, & pro his retinendis humanas diuinaſque leges contemnant. Quid vero de his dicam, qui in cellis ampliſsima ſupellectili, paramentis, picturis, imaginibus aureis, aut argenteis, alioq; rerum vario, & multiplici ornatu, diuitum ſæculi more abundare non verentur? Quid? taceamnè alios qui infinita librorum aut codicum multitudine armaria replent, quos fere nunquam ipſi nec vident, nec ab alijs legi permittunt, illoſque ſecum per varia cœnobia magnis ſumptibus, ſtrepitu magno, & puſillorum ſcandalo deferunt? Omitto alias ſuperfluitates vt ſunt varia pretioſaque horologia, vaſa fictilia, & aliæ neniæ quibus mulierum, aut puerorum more delicati monachi capiũtur. Ac denique mollities veſtimẽtorum, equorum faſtus, lectorum ſuperfluus cultus ac ſupellectilium aliarum ſuperabundantia, & vbi forte alij ex commilitionibus monachis veſtes habent contritas vixque eis paupertate oppreſſum monaſterium nouas poteſt concedere, ipſi tot, ac tantis abundare non verentur. verè iam religionis antiquæ,

[illegible] iam virtutem amiſimus, ſed [illegible] ſpeciem retinemus. Quis in principio, cum ordo cœpit monaſticus, ad tãtam crederet monachos labem deuenturos?

Præterea infertur maiori culpa notari, qui res monaſterij in vſus illicitos conſumunt, aut alias perdunt, vel diſſipant imò & moraliter loquendo eodem modò peccare credendum eſt qui rem aliquam ſuæ curæ commiſſam ex negligentia perdit, atque eum qui ex induſtria illam diſſipat.

Atque adeo tenetur religioſus quando aliquid ad vſum habet, attendere ne notabiliter conſumatur, perdatur, aut minuatur propter negligentiã ſuam, alias peccabit mortaliter contra paupertatis votum, & ſi in rebus minimis hanc habet incuriam propter materiæ paruitatem & peccatum veniale.

CAPVT IX.

Qualis debeat eſſe cura officialium monaſterij circa res ſibi commiſſas.

EX ſuperiori doctrina rurſus infertur quanta debeat eſſe officialium monaſterij, vt ſunt œconomus, Sacriſta, librarius, & reliqui cura circa res, quæ ſuæ cuſtodiæ & adminiſtrationi demandatæ ſunt, horum enim officium eſt commiſſas ſibi res diligenti cura cuſtodire, fideliterque tractare in ordine ad bonum commune. Et contrarium facientes contra paupertatis votum grauiter delinquunt vt affirmat Antonin. 3. parte tt. 16. cap. 1. §. 11. Et Baſil. in quæſtionibus breuioribus quæſt. 143. curam officialium circa res monaſterij declarat, vbi interrogat *quomodo curam gerere debeant operantes concreditæ ipſis ſupellectilus?* Et Reſpondet. *Primum velut Deo deuota, ac dicata, deinde velut non potentes abſque ipſis debitum impigrum ſtudium oſtendere* & quæſt. 144. repetit. *Si negligentia perdat quid aut ex contemptu abutatur.* reſp. *Qui abutitur, velut ſacrilegus, qui vero perdit, ſacrilegij cauſa iudicetur omnium Deo nuncupatorum ac dedicatorum*, & in regulis fuſius declaratis interrogatione. 9. fere eadem repetit. Quam ſententiam præ oculis habere debent conuentus officiales, propter quorum incuriam multoties eis concreditæ res perduntur vel notabiliter minuuntur. Caſſianus lib. 4. cap. 14. ſuorum temporum monachorum curam circa res monaſterij laudãs, tantam circa illas diligentiam habere ait; ac ſi eſſent propriæ, adeoque earum Dominium exuiſſe ac ſi extranei eſſent, & peregrini, & in cap. 19. eandem rem proloquens ait. *Tanta ſolicitudine curaque ſuſpicientes cuſtodiunt, ne quid ex eis imminuatur vel pereat vt credant ſe etiam pro minimis quibuſque vaſis tanquam pro ſacriſanctis rationem non ſolum diſpenſatori præſenti, ſed etiam Domino reddituros, ſi forte aliquid ex eis negligentia fuerit imminutum.* In cuius rei confirmationem cap. 20. memorabile illud tritumque adducit exẽplum illius fratris, qui cum properaret lenticulas coctioni præparare quia tria grana ab eo ſunt prætermiſſa, cum ab œconomo prætereunre conſpiceretur confeſtim ſuper hoc Abbatem conſuluit *à quo* vt Caſsianus inquit, *velut interuerſor, neglectorque ſacri peculij iudicatus ab oratione ſuſpenſus eſt. Cuius negligentia reatus non ei aliter remiſſus eſt niſi eum publica pœnitentia diluiſſet.* Hæc Caſsian. Tanta erat monachorum illius temporis circa monaſterij bona cura, & diligentia, cuius rei eodem cap. 10. rationem reddit, Caſſian. his verb. *Quia ſi quid fuerit in monaſterio ſemel illatum, vt ſacroſanctum eum omni decernunt reuerentia debere tractari. Tantaque fide vniuerſa procurant atque diſpenſant, vt etiam ea, quæ deſpectui habentur prauaque reputantur ac vilia, vt ſi*

vel loco mouerint, vel competentius collocauerint, mercedē ſe conſecuturos à Domino tota credulitate confidant. S. Benedict. idem in ſua reg. præcepit ca.31. Imo addit res monaſterij tanquam ſacras debere tractari, quæ etiam doctrina eſt Auguſt. vt ſup. vidimus cap.3.2. partis. Præterea huic curæ exhibendæ etiam circa res minimas monaſterij curandas aliquas adducit rationes Turrecremata ſuper regulam D. Benedicti vbi res etiam quæ paruæ, & viles videntur omni fide tractandas docet.

Prima eſt quia Religioſi mendici ſunt & pauperes atque adeo ea, quæ ſemel perduntur ſine magno ſuo labore, ſæculariumque grauamine iterum acquiri non poſſunt.

Secunda quia illa, quæ à nobis perduntur, pauperibus ablata ſunt, & propterea Dei ſeruos minimè decet propter ſuam ignauiam id quod à pauperibus ablatū eſt deſtrui.

Tertia quia ſicut perſonæ religioſæ Deo conſecratæ ſunt ita omnia illa quæ in earum ſeruitium, aut commodum à fidelibus offeruntur, atque adeo tanquam rerum conſecratarum habenda eſt horum ratio. Denique Dionyſius Carthuſianus tom.2. operum Minorum lib. de exemplis, & documentis authenticis art.3. ait. *Veri namque religioſi non ſe ipſos tantum, ſed omnia quoque ad monaſteria pertinentia Deo conſecrata, & cum omni reuerentia eſſe tractanda credunt. Ideo negligentiæ arguuntur, qui res eorum vſui conceſſas non ſatis cuſtodiunt, qui per negligentiam vtenſilia frangunt, potum effundunt, ſine licentia aliquid dant, vel quouis modo damnum inferunt domui ſuæ. Itaque cum gratiarum actione, moderamine & timore vtamur rebus nobis conceſſis.* Circa quam doctrinam aduertendū eſt hanc obligationem non ſolum apud Prælatos monaſteriique officiales, quibus ſpecialiter illorum obſeruatio demandata eſt, ſed etiam multoties apud particulares religioſos reſidere. Si enim videant aliquā rem deſtrui vel perdi, eique commode poſſint ſubuenire, non eſt mihi dubium ad hoc eos teneri. Ita colligo ex Caſſiano ſup. citato loco, & affirmat Baſil. vt ſup. q.41. his verb. *Inſtrumentorum cura principaliter ad euiuſcunque artis opificem pertinet. Si vero aliquando aliquid neglectum eſſe contingat, veluti communis poſſeſſio ita ab iis qui primum id viderunt conuenienti prudentia curetur. Nam etiamſi vſus ipſorum proprius eſt, attamen vtilitas ex ipſis communis eſt. contemnere enim alterius artis inſtrumenta velut ad ſe nihil pertinentia abalienationis ſignum eſt.*

Eſt tamen aduertendum religioſum in hoc caſu negligentem cōtra paupertatis votum non peccare, ſed contra charitatem, quia bona monaſterij conuenienti prudentia curare tenetur. Vt docet D.Th.2.2.q. 188. art.7.

QVINTA PARS DE PAVPERTATE, QVÆ ETIAM IN COMMVNI APVD MENDICANTES OBSERVATVR.

Ex c. *Non dicatis*. 12. quæſt. 1.

Non dicatis vobis aliquid proprium, ſed ſint vobis omnia communia. &c.

ORDO SERVANDVS.

RESTAT vt in hac quinta parte de illis Religioſis agamus, qui paupertatē nō ſolum in particulari profitentur, verum etiā in cōmuni, poſſeſſionibus, reditibus, & alijs immobilibus bonis proprijs omnino renunciarūt, quibus verè ſtricteque adaptari poſſint adducta verba: *Non dicatis vobis aliquid propriū*; tum neque in particulari, neque in communi proprium ſaltē immobile retineant. Oportet igitur vt huius generis Monachorum ſtatum, Conditioneſque explicemus. Quare de illorum ſtatu, & perfectione, deinde quorum bonorum ſint capaces, Vbi, An poſſint Hæredes inſtitui, legata ex teſtamento capere, Annuos reditus acceptare, aliaque huius generis bona habere, diſſeremus,

CAPVT I.

Religioſi Mendicantes qui ſint, vnde dicti, qualis eorũ profeſſio, & de eorum arctitudine & perfectione.

CVM in Eccleſia dei pro eius varietate & ornatu vtiliſſimè tãta Religioſorũ varietas ab initio fuerit introducta, in tanta diuerſitate ac Ordinum varietate, non omnes, quantum ad paupertatem in communi attinet, vna gradiuntur via, poſſent autem omnes ad tres viuendi modos reduci. Alij viuunt ex labore proprio, vendentes aliquid, & ementes aliud, quales olim fuerunt Eremitæ (de quibus ſcripſit Caſſian. lib. 4. de Inſtitutionibus renunciantium c. 4. *Ab ingredientibus eorum monaſteria, aliquid ſuſcipere nullatenus acquieſcunt, ſed manuum ſuarum labore & induſtria ſuſtentantur*, pluresque alij Religioſi, vt plenius ſcripſimus in Commentarij, noſtræ regulæ in Cap. de labore manuum. Alij ex bonis communibus viuunt ex bonis, inquam, quæ Religioſi ipſi ad monaſterium deferunt, quæ ipſo Iure ſtatim poſt profeſſionem emiſſam ad ipſum pertinent, iuxta Authenticam, Ingreſſi. C. de ſacro ſanctis Eccleſiis. Alij ex Eleemoſynis ſibi ſponte oblatis, aut ex mendicatione acquiſitis ſuſtentantur, quamuis congruenter hæ tres Ordinum Claſſes, quatenus ad præſens attinet inſtitutum, ad duo genera reduci poſſunt. Alterum eorum qui ex Fructibus poſſeſſionum, & reditibus viuunt, ſiue poſſeſſiones illæ Monachorũ profeſſione Monaſt. acquirentur, ſiue à ſæcularibus oblationibus pijs legatis aut alio modo relinquantur, Et ſi dicantur ſeruare tantum paupertatẽ in particulari, non verò in communi. Alterum vero eorum qui in communi nullas poſſeſſiones, nullaque immobilia bona, aut reditus quibus alantur, ex vi ſuæ Regulæ aut Conſtitutionũ habere poſſunt, ſed vel labore manuum neceſſaria ſibi parant aut victum præbet eis incerta mendicitas.

Primum genus Religioſorũ, qui poſſeſſiones, aut reditus pro victu neceſſario poſſident, olim maxime fuit in vſu apud PP. imprimis D. Bened. vt habetur in vita S. Placidi, Bona quæ fuerant Monachorum non licebat aliò deriuari, quam ad ſua Monaſteria, vt inde multos Dei ſeruos alere poſſet. Et D. Bernard. Epiſt. 1. ad Robertum: *Oſtenditur*, inquit, *terra quæ cum illo ex pro illo dicitur data fuiſſe*. Neque D. Baſilium his poſſeſsionibus renunciaſſe conſtat, cum ſæpe Monachis ſuis agrorum culturam ſuadeat, quæ poſſeſſiones proprie ſupponit. Idem feciſſe Gregoriũ Papã ex eius vita relata à Ioanne diacono, lib. 1. &. 5. c. 6. conſtat, Cum ibi dicatur, ex Patrimonio ſuo 7. monaſteria erexiſſe, ſex in Sicilia, vnum vero Romæ, & ſingulis prædia & poſſeſsiones donaſſe. Ex regula quoq. D. Auguſtini, aliſq; eiuſdem locis ſupra prima parte. c. 6. relatis, hic viuendi ex poſeſsionibus modus aperte colligitur: Imo & hodie hoc viuendi genus, apud omnes ordines Monachales, puta Carthuſienſes, Hieronimianos, & alios praxi receptum videmus.

Quartum genus Religioſorum quod Mendicantium appellatur, eſt eorum, qui poſſeſsionibus carentes, ex mẽdicitate & fideliũ eleemoſynis viuunt. Qui ideo mendicantes & dicuntur, quia ex ſua regula vel profeſsione ad congruã ſuſtentationem reditus aut poſſeſsiones habere non poſſunt, vt Conſtat ex Capitulo vnico de religioſis domibus in ſexto Et communiter ſcribentes ibi & in Capitulo, In præſentia, de probationibus. Conceſsi igitur ſunt hi ordines in adiutorium Epiſcoporum, vt eorum miniſterium prædicandi, & Confeſsiones audiendi ipſi ſua vita & exemplo adiuuent, vt dicitur in Concil. Meldenſi, cap. 3. & Roto-

magenti apud Burchard.lib.1.cap.88. habeturque expreſſe in clementina, dudũ §. Cæteri, de ſepulturis. Et in Extrauag. ſup. Cathedra. §. finali, eodem tit. iuncto Cap. Inter cætera de officio ordi. Et D. Thom. 22. q. 187. art. 1. ad. 3. & q. 188. ar. 4. ad 2. & 3. Et quamuis proponere Dei verbum, & functiones alias proximorum ſalutis gratia exercere, proprium videatur Epiſcoporum, tanquam qui veri Apoſtolorum ſucceſſores ſint: cum tamen omnia hæc per ſe ipſos præſtare requeant, ſingulari prouidentia, ac non ſine diuino concilio à ſummis Pontificibus factum eſt, vt Religioſorum Ordines, maxime tamen eorum, qui Mendicantium functione gaudent, ſpecialiter deputarentur, qui Epiſcoporum, Parachorum ac precipue ſedis Apoſtolicæ conatus in tuenda Catholica fide, ac Ethnicorum procuranda ſalute, ipſius ſedis authoritate fulti adiuuarent, ac hoc Apoſtolicum munus tum inter Chriſtianos tum inter Infideles, oppidatim per varia regna, & Regiones diſcurrendo obirent. Quare meritò, à Greg. magno, emanauit decretum, vt habetur decima ſexta q. 1. c ex authoritate, vbi, *Ex authoritate inquit huius decreti, ſacerdotib. monachis, Apoſtolorum figurã tenentibus liceat prædicare.* Hæc Gregor; qui Apoſtolorum munere fugi voluit Monachos, non quia in poteſtate, aut Iuriſdictione Apoſtolis ſuccedant, (hoc.n. munus potiùs ad dignitatem ſpectat Epiſcoporum) ſed quia ſuis diſcurſibus, & miſſionibus animarum profectibus more Apoſtolorum ſtudent. Vnde Apoſtoli ac Religioſi, qui hi per vniuerſum orbem miſſionibus illos imitantur, nubes in ſacra ſcriptura, meritò appellantur, quia aquas Euangelij portant, populis effundendas, vt irrigentur terræ populorum, & de hac cæleſti pluuia virtutum fruges ſpirituali operæ multiplicentur.

Quare nulli dubium eſſe poteſt ſi Catholicè ſapiat, omnibus Religioſis mendicantibus non ſolum conforme, ſed & præcipuam eſſe ſui inſtituti partem, ſaluti animarum ſtudere eſſeque à ſede Apoſtolica in hunc finem ordinatas, adeoque diuinitus inſtitutas, & vocatas ad fidei pietatiſque propagationem, morum inſtructionem ac communis boni conſeruationẽ. Quare concilium Viennenſe, vt refertur in Clementina, dudum §. Cæterum, de ſepulturis, Epiſcoporum coadiutores ſiue cooperatores in prædicationis officio, ac in aliis ſpiritualibus functionibus mendicantes ordines conſtituit. Quam vero ob cauſſam Apoſtica ſedes religiones inſtituerit mendicantes, & quale ſit earum munus, aptiſsime declarat inter alios D. Bonauentura in tract. Quare Fratres Minores prædicent, tom. 1. vbi inſtruit Rectores Eccleſiæ Deum imitari debere, qui & ſi omnia per ſe poſsit, dignatur tamen in quibuſdam operibus ſuis, habere Coadiutores, & vicarios; in hoc præbent Exemplum Eccleſiæ Rectoribus ſollicitudinis ſuæ, onus impartiendi, ne per ipſorum abſentiam & inſufficientiam ſalus fidelium negligatur.

Prædictis ergo (inquit) *D. Bonauentura, de cauſis in his nouiſsimis temporibus, de quibus prædixit Apoſtolus. 2. Timot. 3. quod inſtabant tempora periculoſa, ex multiplicatione peccatorum, ex numeroſitate rudium populorum, & ſeductione Hæreticorum, & raritate bonorum, & difficultate regendi, & inſufficientia Prælatorum, & parplexitate caſuum emergentium, & aliorum periculorum Eccleſiæ imminentium ex varijs euentibus, prouidit ſedes Apoſtolica, ad obuiandum præfatis periculis remedium quibuſcunq; animabus pereuntibus adminiſtrando, quod diuina ordinatione Religioſos quoſdam ordines inſtituit, qui officio prædicationis, & Confeſsionis ſibi commiſſo, ſubueniant indigentiæ populorum, & inſufficientiæ Clericorum, & obſiſtant verſutiis Hæreticorum, & hoc in ſolatium ex ſubleuamen oneris, non in*

præiudicium plebanorum.

Et infra) *Temperatiſsime quippe ait, ſic diſpoſuit diuina ſapientia, & inſtituit ſedes Apoſtolica, vt per ordines prænotatos in Prędicatione & confeſsione, defectus Clericorum ſuppleantur, & animæ ſaluentur.*

Et poſt pauca) *Quod autem quandoque Religioſi ad ſaluandos Fideles in Eccleſia eſſent vocandi, oſtenditur in Euangelio Luc. 5. Cum Deus dixit Petro: duc in altum, & laxate retia veſtra in capturam, concluſerant autē piſcium multitudinem copioſiſsimam, rumpebatur autē rete eorum, & annuerunt ſociis, qui erant in alia naui, vt venirent & adiuuarent eos & impleuerunt ambas nauiculas: mare eſt ſæculum Nauicula Petri eſt Eccleſia Fidelium; Rete eſt Euangelica doctrina per iuſsū domini tanta piſcium multitudo concluditur, quod rete rumpitur, quia tot ad fidem veniunt, quòd eam etiā hæreſibus ſcindunt: ſed cum Petrus cum ſuis trahere non valerent, annuerunt ſociis in alia naui, vt venirent, & adiuuarent eos, qui Prælati Eccleſiæ cum Clero, non ſufficientes tantam plebis multitudinem trahere ad littus vitæ perpetuæ, annuerunt admittendo ſocios religioſis ſcilicet, Ioanni & Iacobo, actiuis, & Contemplatiuis, vt venirent, compatiendo animarum periculis, & adiuuarent tam eos, qui trahunt, quàm qui trahuntur. illorum inſufficientiam, iſtorum indigentiam releuando* (Deinde ſubdit.) *Quod autē prioribus temporibus in Eccleſia non erant vocati, vel miſsi à Sede Apoſtolica Religioſi, ad officia Prædicationis, & Confeſsionis, vt nunc, iſta fuit ratio: Cum morbus adhuc paruus eſt, paucioribus indiget remediis, & lenioribus, ſed cum cœpit inualeſcere, & latius ſe diffundere, ne deſperabiliter agens periclitaretur, neceſſe eſt plura, & efficaciora remedia adhiberi, ita & cum ſtatus mundi modo deterior ſit, quam olim, expedit plures nunc eſſe ſubleuantes, iuxta illud Luc. 10. Meſsis multa, operarij pauci, Idonei & fideles. Rogate ergo dominum meſsis, vt mittat operarios in vineam ſuam.* Ac demum Concludit ſeraphicus doctor: *Cum igitur tam ſit Eccleſ. quaſi nauis tempeſtate concuſſa, in qua remigantibus pauore trementibus procellæ tumentes aperiunt nauem, miſſi ſunt Fratres à ſummo gubernatore; Fulti authoritate ſedis Apoſtolicæ, vt in nauiculis ſuis diſcurrentes per mundum, quos ex naufragio peccati periclitantes inuenerint, rapiant ex vndis & ad littus ſalutis reportent.* Hactenus D. Bonauentura.

Ex qua doctrina colligit D. Bonauent. in eodem opuſculo, prædictas Religiones teneri ex charitate ſaluti proximorū ſubuēnire. Et doctiſſimus Pater Dominicus Bagnez. 2. 2. q. 33. art. 3. dub. 3. Ordines Mendicantium teneri ſub præcepto, habere ſpecialem curam, vt Religioſi ſe exerceant in doctrina, Prædicationibus, & Confeſſionibus, cuius eam reddit rationem: *Quia finis prædictorum ordinum eſt ſalus animarum: Et ideo Prælati tenentur ad media procuranda, nec non & ſubditi tenentur ex profeſsione ſuâ diſponere ſe, vt ſint idonei ad exercenda potiſsimum ſui ordinis munia ſub peccato mortali; & ex conſequenti, tenentur peculiari obligatione, ad ſtudium litterarum, quoniam hæc eſt diſpoſitio idonea.* De horū mendicantiū numero ſunt Patres Prædicatores, Carmelitæ, Minores, Auguſtiniani, & alii, vt ſunt ſeruitæ, Minimi, & Religioſi ſociet: Ieſu, vt ex priuilegiis dictis ordinibus conceſsis conſtat. Iure autem communi ſolū ſunt expreſſe approbati, quatuor ordines mendicantes, qui præcipui ſunt inter omnes videlicet Minorum, Auguſtinianorum Prædicatorum & Carmelitarum, vt conſtat ex Cap. Vnico de religioſ. domibus in ſexto, vbi cum in hoc Capitulo intenderet Concilium, Ordines omnes mendicantes è medio tollere, à rigore huius decreti, excepit prædictos Ordines ac proinde videtur illos inter mendicantes declaraſſe, ex quo capite, in ſpecie de Carmelitis loquendo colligunt eſſe Mendicantes, Dominic. ibi, & Ioannes Andreas in cap. Quo-

rundam,

rundam, de electione in 6. vt refert ibi Gloſſa, verbo, Mendicantium & approbat Felinus, in cap: In præſentia, de probationibus. num. 53. Quare miror Nauarrum, in capit. Placuit de pœnitẽtia diſt. 6. Gloſſ. finali, de hac re dubitaſſe cum præter id quod iure expreſſum eſt, & colligitur ex dicto Capitulo, Quorundam, tradant cõmuniter Canoniſtæ. Decius in c. In præſentia, de probationibus, nu. 268. vbi refert Fulgoſium, Angelũ, Alexandrum, & alios, quos potuit videre Nauarrus, etſi ipſum noſtra Regula, & Priuilegia, in quibus id expreſſe decernitur, laterent.

Hi ergo Ordines ratione mendicitatis arctiſſimam paupertatem profiteri dicuntur, vt conſtat ex ca. Nimis. 2. de Exceſſib. Prælatorum, vbi tam Minores, quàm Prædicatores dicuntur arctiſſimam paupertatem habere, quia reditibus, poſſeſſionibus, aliiſque immobilibus bonis in communi carent: Et quamuis Prædicatores id non ſeruent ratione ſuæ regulæ, cum militent ſub D. Auguſtini regula, quæ poſſeſſionum Dominium non interdicit, tamen quia id olim ipſorum conſtitutionibus cautum, firmumque erat, vt latè docet D. Antoninus 3. part. tit. 16. ca. 1. §. 12. omneſque antiqui ſcriptores, ſufficiens id fuit, vt dicerentur, arctiſſimam paupertatem ſeruare: paria. n. ſunt, vt optimè docuit Abbas Conſilio 25. num. 3. volumine 2. quod aliqua religio ſit incapax ex regula, & alia ex Conſtitutione vt patet ex dicto cap. Nimis, tamẽ poſt Concil. Tridentinum, quod ſeſſ. 25. de reformatione regular. 3. c. fecit capaces bonorum in communi omnes regulares, exceptis Minoribus de obſeruantia & Capucinis fere omnes ordines Mendicantes, ab illã ſtrictiſsimâ paupertate receſſerunt, exceptis noſtro ordine, & ſocietatis Ieſu, quo ad domos profeſſus, vt patet ex ſexta parte Conſtitutionum huius Ordinis c. 2. §. 2. Quorum ordinũ ſtatuta etiã poſt Concil. Trid. confirmata ſunt à ſede Apoſtolica.

In his igitur religionibus & in aliis (ſi quæ ſint) maior vel minor incapacitas penſanda erit ex proprijs vniuſcuiuſque conſtitutionibus cautum præterea eſt Priuilegiis Pontificum, vt & illi ordines, qui olim erant Mendicantes etſi hodie poſſeſſiones, & reditus annuos habeant, Mendicantium nomen & Priuilegia non amittant, quod etiam de iure communi olim obſeruabatur vt tradit Felin. in cap. In præſentia de probationib.

Ratione igitur huius arctiſſimæ paupertatis, cæteris paribus, Religiones Mendicantes, quæ illam in effectu ſeruant, alijs perfectiores ſunt; ſtrictiſſima n. hæc paupertas & ſe laudabilior eſt, & maiora remouet impedimenta ad perfectionem cõparandam. Dixi, cæteris paribus, Quia in alijs ordinibus, reſpectu proprij finis aut aliarum circumſtantiarum forte perfectius, & laudabilius erit poſſeſsiones & immobilia bona poſsidere, vt recte notauit D. Thom. 2. 2. quæſt. 188. art. 7. & Caietanus ibi.

Inter religiones autem quæ in communi nec immobilia bona, nec reditus poſsident, duo ſunt gradus teſte D. Antonino. 3. part. tit. 16. ca. 1. §. 12. in fine Primus eſt, renunciare ipſo effectu, tam mobilibus, quam immobilibus, exceptis minimis vtẽſilibus ſine quibus vita humana ſuſtentari non poteſt, talis inquit eſt religio Fratrum Minorum, & ob id habet aliquid tarditatis, & anxietatis cum omni die oporteat corporale viaticum quæri, quia triticum, vinum, oleum, & denarios etiam per breue tempus tenere nõ poſſunt, vt in Clementina, Exiuit, de verborũ ſignif. habetur. & eſt tenens aliquid in communi, moderatè tamen, quod ſufficere poſsit ad victum & veſtitum pro aliquo tempore non prolixo. Et hic ſtatus perfectior cæteris, cum nec curam nec ſolicitudinem magnam exigat, neque ad ſui amorem trahant ea, quæ poſsidentur, cũ vſu conſumantur. Et talis fuit pau-

pertas primorum Chriſtianorum, vt habetur. 12 q. 1. c. dilectiſſimus. Et definiuit Ioan. 22. in Extrauag. Cum inter nonnullos, de verborũ ſignific: Et in Extrauag. Quorundam, eodem titulo. Talis fuit olim, vt inquit Antoninus, paupértas ord. Prædicat. Et talis hodie eſt noſtræ Religionis paupertatis vſus. Vltimo tandem notandum erit, quod cùm dicimus Religionem habere in communi immobilia, ſiue mobilia bona, non ita intelligendum eſt vt ſinguli Religioſi ſint domini aliquotarum partium, veluti ſolet eſſe fundus communis pluribus hæredibus æqualiter inſtitutis, vel emptoribus ex æquo pretium Conferentibus, ſed intelligendum eſt eſſe communia, vt vniuerſis, ita vt ſinguli Regularium non habeant dominiũ alicuius partis illorum bonorum, ſed tantũ quod omnes collectiuè ſumpti, qua ratione dicũtur communitas ſiue Conuentus, dicantur Domini illorum bonorum, vt reſoluit Felinus, & poſt eum Nauarr. commentario 2. dé Regularib. num. 8,

CAPVT II.

Ordines Mendicantes poſſe ex vi Iuris hæreditatem ſaltem quoad pretium, & æſtimationem capere.

MAGNA fuit olim controuerſia, An ordines Mendicantes poſſent Religioſorum Ingredientium hæreditatem acquirere Et pro parte Negatiua, vrget efficax argumentum, Quia mendicantes ideò dicuntur, quia prædia, & alia immobilia bona non poſſunt habere, ſed in hæreditate ſæpe immobilia bona computantur, igitur eis non licet hæreditatem capere. Nec valet ſolutio eorum, qui dicunt poſſe capere, dummodo ſtatim reddant immobilia bona, quia pretium generaliter ſuccedit loco rei, vt habetur. Quia pretiò ff. de vſuris, Quare religio, quæ eſt incapax rei, erit etiã æſtimationis & pretij Quo argumento commotus Archidiaconus in cap. de viduis. 27. q. 1. affirmauit id omne licere. 2. Quia tot poſſent eſſe bona hæreditate acquiſita, vt non præberet eis congruam ſuſtentationem incerta mendicitas, & deſinerent eſſe mendicantes. Et confirmatur, quia ſi non poſſunt habere dominium immobilium bonorum in communi, nequeunt etiã eſſe hæredes; quia dominium tranſit in hæredes, & in hæreditate veniunt tam mobilia, quam immobilia bona, vt dictum eſt.

Pro Reſolutione oportet annotare imprimis, tria poſſe Ordinum Mendicantium genera diſtingui; Primum eſt eorum, qui poſt Conſilium Tridentinum, poſſeſſiones, aliaque bona immobilia retinent, quales ſunt Fratres Ordinis Prædicatorum, Auguſt. & forſan alij. Secundum horum, qui poſt Concil. Trident. adhuc vel ex vi regulæ, aut propriarum Conſtitutionum, immobilia bona etiã in communi non poſsident, huiuſmodi ſunt noſtra diſculceatorum Reformatio, & Religio Patrum ſocietatis Ieſu, ſaltem in domibus profeſsis, licet nos, vt latius diximus in Expoſitione Regulæ Cap. 8. de non habendo proprium ex vi regulæ ad arctiſsimam teneamur paupertatem. Tertiõ eorum, qui ex regula & conſtitutionibus arctiſſimam etiã in communi profitentur paupertatem, quales ſunt Fratres Minores de obſeruantia, & Capucini nuncupati.

De his igitur tribus generibus Religioſorũ ſpeciatim oportet examinare, an poſsint ſuccedere in bonis Monachi profeſſi, qui ante profeſſionem non fecit teſtamentum, vel alio modo poſſint inſtitui hæredes. Sed antequam noſtram ſententiam ſtatuamus, oportebit prænotare Concil. Trident. c. 3. ſeſſ. 25. de Reformatione conceſsiſſe *Omnibus Monaſterijs, & omnibus tam virorum*

quàm

quam mulierum etiam mendicantium exceptis domibus Fratrum S.Franciſci Capucinorum, & eorum qui Minorum de obſeruantia vocantur etiam, quibus ex Constitutionibus ſuis erat prohibitum aut ex priuilegio Apoſtolico non erat conceſſum, vt deinceps bona immobilia eis poſſidere liceat. Hactenus Concilium. Hac Concilij indulgentia vſi ſunt aliqui ex ordinibus mendicantibus, qui retento nomine, & priuilegiis mendicantium annuos reditus, & immobilia bona poſſident, ac ſi Mendicantes non forent. Et de his nulla eſt controuerſia, eodem.n. Iure quantum ad capiendam hæreditatem cenſendi ſunt, ac alij ordines non mendicantes, alij vero Conſilij Tridentini permiſsioni renunciantes, arctiori ſe vinculo paupertatis obſtrinxerant, de quibus quærimus quo caſu poſsint capere ex teſtamẽto, vel Hæreditatem vel pia legata.

Prima Concluſio, Fratres Minores, tam Capucini, quam de obſeruantia nuncupati, nulla Ratione ſunt capaces ſucceſsionis hæreditariæ, quia id expreſſe prohibitum eſt in ſuâ regula Et in capit Exiit §. porrò, & ſequentibus, de Verborũ ſigni. in 6. & Clementina, Exiuit. §. capientes eodem titulo, & præter omnes ſcribentes in c. in præſentia de proba. & tradunt Nauar. commẽt. 2 de regul. n. 50. & 54. & P. Emm. Rodrig. to. 2. q. reg. q. 78. ar. 1. 2. & 4.

Sed an Fratres minores ſaltem poſsint capere hæreditatem vt eam vendant, vel ſaltem quod illis debeatur æſtimatio hæreditatis, maius dubium eſt. Et quamuis Bartolus in tractatu minoritarum exiſtimauerit deberi ipſis hæredit. æſtimationẽ ab adeuntibus hæreditat. ſoluendamtamẽ contraria ſententia verior eſt, quæ colligitur expreſsè ex Clement. exiuit, in quâ decernitur fratres minores, ſucceſsionis, (quæ ex natura ſua indifferenter ad pecuniam & ad alia mobilia & immobilia bona ſe extendit) conſiderata puritate ſuæ profeſsionis, nullatenus eſſe capaces. Vbi expendenda eſt illa particula (nullatenus) quæ verè excludit omnem ſucceſsionis modum, ſiue capiendo æſtimationem ab adeunte Hæreditatem, ſiue ipſi ſtatim vendant bona ad ſe delata, nam dictio iſta (nullatenus) vel alia ſimilis excludit omnem diſpoſitionem vt notat glo. in Clem. vt ſi de ætat. & qual. verbo (nullo modo) vt optimè docuit in hoc propoſito prædictus Emma. Rodriguez d. art. 2. Ex quibus ipſe infert art. 3. quod ſi fratres minores inſtituantur hæredes, nulla facta ſubſtitutione, teſtamentum ſit futurum nullum, & ex conſequenti hæreditas pertinebit ad venientes ab inteſtato. Infert deinde fidei cõmiſſum vniuerſale non poſſe fratribus minoribus relinqui, quia prꝛterquam quod id expreſſe caueatur d. Clemen. exiuit §. quia ego, ratione ipſa conſtat, quia fideicommiſſarius vniuerſalis eſt hæres in affectu, vt habetur l. qui 40. ff. ad Trebellia. Dixi, fideicommiſſum vniuerſale vt cum prædicto authore non excludã fideicommiſſum particulare, quod fratribus minoribus relinqui poteſt, & peti à ſyndico, vt fratrum neceſſitatibus ſubueniat

Tertio infert prædictus author Fratres minores poſſe inſtitui hæredes cum clauſula appoſita, quod pro eorum neceſſitatibus vendatur dicta hæreditas, & in eorum vſus conuertatur, quia ex mente Bart. in tractatu minoritarum li. 1. licet talis diſpoſitio defuncti in rigore non teneat quoad hæredis inſtitutionẽ, cum fratres minores ſint penitus, incapaces, teſtamentum tamen validum eſt quoad cauſam piam ibi appoſitam vt ſcilicet hæreditas vendatur & conuertatur in vtilitatem fratrum, quia quamuis regulariter teſtamentum ſine ſpeciali hæredis inſtitutione ſit nullum, fallit tamen in pijs cauſis, quia tunc ſufficit hæreditatem ad piam cauſam relinqui, V. g. pro Eccleſiis conſtruendis, pro redemptione captiuorum, pro alimentis pauperum & ſimilibus,

argu-

argumento l. ſi quis, C. de Epiſc. & cler. quia in eo caſu Epiſcopus vel Reſpublica repræſentat perſonam hæredis, quod ſufficit vt teſtamentum non inualidetur. Addit tamen præfatus Author ex mente Bartoli, eâ limitatione eſſe intelligendã prædictam ſententiam caſu, quo quantitas relicta teſtamento, non ſit adeò magna, vt videatur in fraudem facta paupertatis, ſed tantum ſit ad ſubleuandas fratrum neceſſitates, præſentes vel breui euenturas; ſi verò fratres non expreſſe inſtituantur hæredes, ſed alius qui debeat hæreditatem ipſam vendere, eiuſque pretium in fratrum neceſſitates expendere, hoc nullo iure videtur fratribus prohibitum; quare licitè hoc poterunt acceptare, modo quantitas non ſit immoderata.

Secunda concluſio. De Religioſis mendicantibus, qui poſt Con. Tridentini decretum renunciarunt immobilium bonorum poſſeſſioni, iudicandum erit quantum ad ſucceſſionem in hæreditate, ſecundum eorum regulam & conſtitutiones; quare illi, qui propriis conſtitutionibus non prohibentur, poſſunt imprimis, vt communis ſententia tenet, ſuccedere ingredientibus religionem ab inteſtato, & capere quãcumque hæreditatem etiam in immobilibus bonis, non vt retineant ſed vt vendant, & pretium in ſuas neceſſitates conuertatur, ita tenet gl. verbo (domum) in c. vnico de religioſis domibus in 6. quam ſingularem & communiter receptam affirmat Nauarrus d. n. 5. Decius in c. in præſentia, de probat. n. 270. Felinus n. 50. allegans illam gloſſam vt ordinariam & ſolemnem. Tenet præterea hanc ſententiam Panorm. in d. c. in præſentia, & late conſ. 28. vol. 2. n. 3 Cardinalis conſ. 104. &. Calderinus in tractatu de teſtam. conſ. penult. & inter omnes optime Baldus in authent. Egreſſi C. de ſacroſ. Eccleſiis], & c. cum cauſa, de re iudicata Bartolus in l. apud Iulianum, §. ſi periculum, de legatis 1. Et præter prælatos tenet Siluester verbo hæreditas n. 10. vbi ait indubitanter in aliis religionibus mendicantib. præterquã in ordine minorum ſuccedere monaſterium in bonis ingredientis religionem & idem eſt in aliis hæreditatibus ſibi relictis, dummodo immobilia bona vendantur ſtatim: ratio eſt, quia vt ait Baldus in c. cum cauſa, verſ quæro, de re iudicata, dominium momentaneum regulam non infringit argu. l. fin. de bonis quæ lib. quæ ratio placuit omnibus authoribus ſupra citatis; quare licitum eſt mendicantibus, per breue ſpatium retinere immobilia bona, dummodo ea ſtatim vendantur 2. probat Panorm. d. conſ. 28. quia cum ſtatuta ſiue regulæ prohibentes poſſeſſionem bonorum immobilium, ſint ſtricti iuris, vt notatur in c. in noſtra, de iniuriis, debet ſtricte intelligi. Quare etiamſi prohibeant ſimpliciter poſſeſſionum retentionem, atque redituum, non videntur prohibere id quod aliás à Iure conceſſum eſt, ſcilicet hæreditatem, & bona ingredientium capere, ſaltem vt vendant ea, & ex eorum pretiis ſuis neceſſitatibus ſubueniant 3. quia mendicantibus poſſunt fieri legata etiam de immobilibus bonis, dummodo ea vendant vt infra dicemus, ergo etiam hæreditas poteſt relinqui, quia in ratione retentionis immobilium bonorum nulla eſt maior ratio de legatis, quam de hæreditate. Aduertunt autem omnes prædicti authores, quod in alienatione bonorum iſtorum, non requiritur ea ſolemnitas, quæ eſt neceſſaria in alienatione aliorum bonorum monaſterij, cum illa alienatio fiat ipsâ lege iubente, & neceſſario ratione ſui ſtatus fieri debeat.

Præterea aduertunt debere implorari Iudicis officium, vt illa bene vendantur, & eorum pretium conuertatur, in proprias neceſſitates. Vlterius adnotandum eſt, non obligari mendicantes, ſtatim bona hæreditate acquiſita vendere, ſed

poſſe congruum tempus, & commodam opportunitatem expectare dum non ſit diuturna expectatio, vt notauit D.Antonin. 3.part. 3.tit.16. c.1.§. 2.Si tamen bona ingredientis,ea conditione ſibi eſſent collata, vt non alienentur,adhuc exiſtimat Sylueſter vt ſup. ſecutus Io. Andr. pertinere ad monaſterium in caſu quo prohibitum eſſet alienare bona in fraudem monaſterij, nam ſi alio honeſto fine factam fuiſſe prohibitionem conſtaret, tenet quod non pertinerent ad monaſterium, quãuis quocunque modo ad eum pertinere docuerit Auguſt. Beroius,in c. in præſentia num. 554. de probationibus.

Ex dictis igitur (vt breuiter omnia perſtringã) facile erit diſcernere, quantum attinet ad ius ſucceſſionis,inter tria illa genera mendicantium Ordinum, de quibus in initio huius capitis. Nam primum genus, eorum ſcilicet qui poſt Cõcil.Trid. decretum, retento mendicantium nomine, bonorum immobiliũ poſſeſſione gaudent,eodem iure ſuccedunt, ac alij Ordines non mendicantes.

Secundi vero generis Religioſi in hoc à primo diſcrepant, quod eorũ monaſteria omnia vel ſaltem aliqua in communi poſſeſſionibus, reditibus,& alijs immobilibus bonis carent,vel ex vi regulæ, vel propriarum conſtitutionum, & hoc ſufficit vt re ipſa vere dicantur & ſint mẽdicantes, licet poſsint ex Teſtamento capere hæreditatem ingredientium:ſunt tamen gradus inter hos, alijs quippe ſuis conſtitutionibus prohibetur, iure hæreditario ſuccedere in bonis ingredientium, & hi non poſſunt ſuccedere monachis profeſſis, ſi inteſtati profeſſionem emiſerint,neq; poſt emiſſam profeſſionem poterit monaſterium ſuccedere in bonis,quæ iure hæreditario monachis aliàs competebant,poſsũt tamen inſtitui hæredes,& his duobus caſibus,exceptis,eandem actionem habent ad monachorum bona ac cæteri Ordines, non tamen mendicantes, ſaltem in his regulibus propriis conſtitutionibus non arctantur. Huiuſmodi igitur paupertatem in communi ſeruat Congregatio Hiſpana noſtri Ordinis; in Italia vero licet monaſteria non poſſint immobilia bona ſiue annuos reditus poſſidere,tamen non arcentur à ſucceſſione hæreditaria, neque vllo alio modo ſunt incapacia hæreditatis. Deinde illud etiam videtur cõmune ordinibus 2. generis,quod adeũtes hæreditatem, debent immobilia bona intra breue tempus vendere vel applicare alijs monaſterijs ſiue Collegiis capacibus poſſeſſionum & redituum; quamuis non omninò deroget mendicitati,ſi poſſeſſionem aliquorum bonorum immobilium in mediocri quantitate retineant, vel pro functione aliqua obeundâ,v.g.pro Grammaticæ prælectione,vel ſi per modum Capellaniæ annuis reditibus fruantur, dũmodò ij reditus non auferant mẽdicitatem.

Tertij autem generis Religioſi, quales ſunt minores de obſeruãtia ſiue alij,qui ſtrictius B.Franciſci regulam profitentur, qui à Concil. Trident. comprehenduntur nomine Capuccinorum, non poſſunt ſuccedere monachis iure hæreditario, nec abſolutè inſtitui hæredes, neque ſi inſtituantur, capere ex teſtamento æſtimationem niſi in caſu quo apponeretur illa clauſula, de qua in principio huius capitis.

Dubium tamen aliud oriri poteſt, an Religioſi mendicantes,qui ratione ſuæ regulæ ſiue conſtitutionũ incapaces ſunt acquirendi hæreditatẽ, ſi eam vel aliquid aliud contra regulam & conſtitutiones acquirãt, peccent mortaliter, & teneantur bona ſic acquiſita reſtituere, loquor in caſu quo eorum regula vel conſtitutio non obliget ſub peccato mortali. Reſp. certũ eſſe ibi & peccatum mortale,& iniuſtitiam interuenire, ac proinde oriri obligationem reſtituẽdi;Ita expreſſe & latè reſol-

uit

uit D. Antoninus 2. par., tit. 16. ca. 1. §. 12. & 13 Nauarra in ſimili caſu lib. 3. de reſtit. cap. 1. numero 185. & ſequentibus. Et ratio eſt, quia Prælatus vel Conuentus talem hæreditatem capiens, peccat contra votum paupertatis, cum vouerit ſeruare paupertatem ſecundum conſtitutiones Ordinis, at vna ex conſtitutionibus eſt hæreditates non capere, igitur facit illud contra votum. Præterea confirmatur; quia tūc peccat quis contra paupertatis votum, cum aliquid ſine licentia iuſta recipit, ſed ſuperior vel Conuentus talem hæreditatem acceptans, illam ſine licentia iuſta recipit, igitur peccat contra paupertatem, & præterea contra iuſtitiam, quia lædit ius tertii, ad quem illa res vel hæreditas deberet pertinere; ſi verò non fiat iniuria tertio (quod in aliquo caſu poſſet contingere) tunc tantū peccabit contra paupertatem.

CAPVT. III.
De legatis, & annuis redditibus mendicantibus relictis.

Hoc commune ſemper fuit omnibus ordinibus mendicātibus etiam minorum, legata ſibi in teſtamētis relicta capere poſſe. Quòd ſi bona immobilia legentur, eadem vendere, & exſurgens ex eis pretiū, ſuis neceſſitatibus accommodare. Hoc aſſertum à fortiori patet ex dictis c. præcedenti, nam ſi hæreditatē poſſunt acquirere, poterunt etiam & legata, & de fratribus minoribus niſi ligatum ſit magnæ æſtimationis ita vt videretur in fraudem legari, ſi nempe per viam legati relinqueretur quod hæreditate cuius ſunt incapaces, relinqui non poterat) tenēt Bartolus in tract. minoritarum, Ancharranus in Clem. exiuit, & Baldus in autent. ingreſſi C. de bonis quæ liberis, quos citat & ſequitur Felinus, in capite in præſentia, de probat. numero 12 & Decius in dicto cap. numero 174. Sylueſter verbo, legatum, ſecundo numero 3. & colligitur ex clement. exiuit §, nec licet, d. verb. ſignif. traditque late Corduba ca. 6. in reg. B. Franciſ. quæſt. 11. *Dummodo* (ait) *talia legata relinquantur modo nō incongruo ſuo ſtatui, & in quantitate moderata ſine fraude.* Et ratio eſt, quia legatum eſt donatio, ſeu eleemoſyna teſtamento relicta, & ſic poteſt ab eis acceptari, non verò hæreditas, quia cū hæreditate tranſit ius ſucceſſionis, minores autē ſunt incapaces cuiuſcunq; iuris. Dixi, dummodo legata relinquantur non incongruè id eſt, contra ſuam regulā, vt ſi quis legaret fratribus minoribus vineam vel agrum, ea conditione vt illa excolāt valeret legatum vt declarauit Nicolaus 3. apud Cordubā, vt ſup. Addidi etiam, in quantitate moderata ſine fraude, quia non poſſunt habere legata in quantitate exceſſiua, ſed tantum quatenus egent, ad expendendum in vſus moderatos, non verò ad prouiſionem in futurum, ne per illa legata auferatur mendicitas. Neque etiam poſſunt accipere legata magna, quæ probabiliter facta videntur in fraudem hæreditatis, vt decernitur in dicta Clem. & tradit latè Corduba vt ſup. puncto 3.

Sed dubium eſt, an valeat legatum de annuis redditibus, mendicantibus relictum. Vera eſt ſententia, tale legatum non valere ſi fratribus minoribus relinquatur, quia annui redditus inter immobilia computantur, vt patet ex dicta Clem. exiuit, §, nec licet, verſic. *cumque annui redditus inter immobilia computentur* &c. ideoque nō poſſunt hos redditus habere, quia poſſet auferri mendicitas his redditibus. Hæc ſententia, communiter eſt ab omnibus recepta, Videnda eſt gloſſ. in dicta Clementina, exiuit, verbo, cumque annui redditus. Si verò de cæteris mendicantium ordinibus loquamur, an valeat, iudicandum

erit

crit ex eorum conſtitutionibus, ex quibus maior vel minor capacitas mendicantium poſt Concil. Trid. menſuranda erit.

Sed an fieri poſſit vt quis teſtamento ſuo Petrum hæredem inſtituat ea conditione vt aliquid annuū Conuentui mendicantium reddat in perpetuum? In hac re primò certum eſt, quod ſi prædicti annui redditus relinquantur ad certum vſum cultus diuini, puta ad reparanda eccleſiæ ornamenta aut ædificia, vel pro vino ad miſſæ ſacrificia peragenda, hoſtijs, oleóve lampadarum aut pro ſimilibus, legatum valere, vt docuit gl. nuper adducta, quod probat ex ca. nimis 1. de teſtamentis, & P. Ancharranus dicta Clem. exiuit. Sylu. verbo legatum 2. n. 4. Angelus verbo legatum 1. n. 5. & Corduba vbi ſupr. reſoluit etiam valere prædictum legatum in fratribus minorib us, dummodo ſeruentur duæ prædictæ conditiones ſupra appoſitæ. 2. exiſtimo ſi illud legatum relinquatur pro victu aut veſtitu, aut indiſtincte pro neceſſitatibus fratrum (ſi tamen pro modico tempore relinquatur) tunc valere etiam dictum legatum, vt tenent prædicti citati authores cum prædicta gl. verbo, annui redditus. Modicū autem tempus dicitur decennium, vt tenet ibi gl. ex Clem. 1. § fin. de rebus Eccleſ. non alie. Ratio eſt, quia per hoc legatum non tollitur ab eis mendicitas, ſed ſubleuatur, quod etiam in fratribus minoribus obtinere, prædicti authores fatentur, & vltra hoc temporis ſpatium poſſet etiam legatum relinqui hac via, puta, quod legatum daretur certis fratribus pro eorum neceſſitatibus, tūc enim legatum eſſet firmum pro vita illorum fratrum, quibus relinqueretur, nec diceretur legatū perpetuum, cum eorum morte extingueretur, idque aſſero ex mēte prædictæ gloſſæ, verbo, cumque annui redditus, & communis ſententiæ; ſi vero hæreditas, annui redditus aut legatum, relinquātur alicui hoſpitali, vel communitati, eo onere vt dent annuos redditus mendicantibus, tunc etiam valet legatum. Ita tenent Antoninus 3. parte. titul. 16. c. 1. §. 12. Sylu. verbo legatum 2. n. 4. Angelus, verbo legatum 1. n. 5. Tenet Corduba etiam in fratribus minoribus, dicta q. 11. pun. 3. prope finem, qui omnes tale legatum, non niſi ſub hac conditione valere cenſent, nempe quod religioſis inde nō competat vllum ius ciuile, petendi tale legatum ſiue annuos reditus in iudicio. Et quod dictum eſt de iſtis perpetuis redditibus, à fortiori procedit de illis prouentibus, quos aliquando Domini oppidorum ordinant annuatim fratribus dari ſuper gabellis iuſtis.

Nam hi prouentus verè ſunt eleemoſynæ, cum ſponte & ad beneplacitum dentur & reuocentur; ita tenet Syluest. verbo legatum 2. nu. 4. in fine & Antoninus vt ſupr.

Poſſunt præterea Religioſi mendicantes habere anniuerſaria perpetua ſine vlla tamen actione exigēdi in iudicio, ita Palud. Sylu. Ange. & D. Antoninus.

Poſtremo ſciendum eſt poſſeſſiones ſeu alia immobilia bona Religioſis mendicantibus ideo prohiberi, quia hæc ſunt veluti annui reditus virtuales; vt in Clem. exiuit, §. verū, in fine de verb. ſignif. Et ideo mendicantes dicuntur, quia eis ad congruam ſuſtentationem, reditus aut poſſeſſiones habere eorum profeſſio non permittit, vt habetur. ca. vnico, de relig. domibus, in 6. & optime notat Corduba in regula B. Franciſci c. 6. q. 10. pun. 2. & 3. Quare ſi eis dentur, aut alia ratione concedantur ſimiles poſſeſſiones eas vendere tenentur, vt ſupra dictum eſt, Hactenus locuti ſumus attento iure cōmuni, poſt Concil vero Triden. ſtandum erit mendicantium conſtitutionibus.

CAPVT IV.

Quæ bona ſibi relicta poſsint mendicantes in iudicio petere?

FRATRES minores nihil eorum, quæ ſibi vel ex legatis piis vel alia cauſa obueniunt, poſſunt iudicialiter petere, quia ſunt incapaces eorũ Conuentus cuiuſcumq; iuris & actionis ciuilis, vt ſæpe repetitur in c.exijt, de verb. ſignif. in 6. & Clem. exiuit eod. tit. Docet late Corduba in reg. B. Francil. c. 6. q. 11. puncto 4. Epiſcopi tamen & alij Iudices, tam Eccleſiaſtici, quam ſæculares poſſunt ex vi ſui officij nemine etiam hoc procurante, cõpellere hæredem, vel executorem, vel illum qui ad hoc tenetur, vt relicta Monaſterio adimpleat & ſoluat. Ita tenet Barto. in l. ne quicquã §. fin. ff. de off. Proconſ. & I. Andreas in c. ſi hæredes, extra de Teſtam. & Baldus in l. nulli C. de Epiſc. & clericis. P. Ancharr. in Clem. exiuit, & expreſſe decernitur à Nicolao tertio art. 3. apud Cordubam, vt ſup. imo cuilibet de populo competit actio ad hoc, & poteſt agere vt legata relicta ad pias cauſas impleantur, vt habetur in compendio priuilegiorũ verbo hæreditas §. fin. & docet Angel. verbo legatum 1. § 5. & Corduba vt, ſupr. Per Syndicum vero ſolent prædicti fratres ſibi relicta vendicare, cum certis circunſtantijs, de quibus Corduba cap. 4. ſuæ reg. q. 16. Et P. Emm. Rodriguez tom. 2. q. regul. q. 78. art. primo. Poſſunt tamen prædicti fratres ſimpliciter, extra iudicium fauorem Iudicis implorare, prædictaque legata tanquam eleemoſynas ſibi debitas poſtulare, cum hoc modo conſulant & voluntati defuncti, & ſuis neceſſitatibus, quia aliàs executores teſtamentorum aut hæredes non poſſent ad id à Iudicibus compelli, niſi Iudici de his legatis conſtaret. quomodo autem poſſet eis notum eſſe, niſi fratres denunciarent.

Porro de alijs mendicantibus ex mente Sylueſtri & Angeli vt ſupra, diſtinguendum eſt. Nam aut eis legantur annui perpetuique redditus, & tunc non poſſunt ciuiliter agere ſi proprijs conſtitutionibus aut regulâ vetetur ipſis annuos habere reditus, quia cum eis non competat hæc actio ciuilis, manifeſtum eſt ipſos eâ vti non poſſe, ſed tunc hæredes vel teſtamentarij compellendi ſunt à Iudice, qui ratione ſui officij poteſt ipſos cogere vt legata adimpleant, ſicut paulo ſup. dictum eſt de fratribus minoribus, ſi vero ſint alia legata vel reditus ad modicum tempus, vel aliarum rerum immobilium donationes aut renũtiationes, poſſent illarum rerum æſtimationem iudicialiter petere: Nam cum capaces ſint æſtimationis & pretii hæreditatis & legati &c. recte poſſunt ea ciuiliter & iudicialiter poſtulare. Cauendum tamen maxime eſt viris Religioſis, Iudices ſæculares aut Eccleſiaſticos, eorumq; tribunalia frequentare. Quia ex hoc ſequuntur, (vt recte notauit D. Antoninus) *odia, rixæ, mendacia, periuria, detractiones, inuidiæ, & vltra illud ſcandalum commune laicorum, Videntium mendicantes litigare, qui alias conſilia prædicare non ceſſant.* Et ante ipſum D. Baſilius in reg. fuſ. diſput. interrog. 9. idem ſuis monachis cõmendauit. *Nec enim* (ait) *conueniẽs eſt decori noſtro, ſi cum iniquis hominibus contendere videamur, aut litigare: ſiquidem ſeruum domini nõ oportet litigare* (Et infrà) *De his rebus,* (loquitur enim de vendicandis rebus monaſterii) *experiri apud iudices extraneos vetat nos idem Dominus, cum dicit, & ei qui vult tecum in iudicio contendere, & tunicam tuã tollere, dimitte ei & pallium.* Et infrà docet, *quod Religioſi in iudicio non laceſſentes ipſi, ſed laceſſiti tantum deſcendere debent.*

Sed contra hanc deciſionem ob-

ficies, Religiones mendicantes non poſſunt habere rerum immobilium dominium, vt habetur c. vnico de relig. dom. in 6. ergo rei vendicationem, vt probatur ex l. ſi non in rem, de rei vendic. Hoc argumēto motus Berotus in c. in præſentia, num. 541. ſecutus Calderinum affirmauit, non poſſe mendicantes acquirere iure actionis prædicta bona, ſed tantum iure æquitatis, quia æquum eſt vt pro alimentis illa bona conſequātur vt ex eorum pretio ſe alant, pro quo citat gl. in l. ſeruos de alimentis & cib. leg. Sed nihilominus à priori ſētentia non eſt recedendum; nec argumentum adductum ſupra, aliquid conuincit; nam vt ca. 2. dicebamus dominium rerum immobiliū mendicantibus competit, licet non diuturnum, ſed tantum momentaneum ſiue per breue tempus, quod eorum regulam non infringit. Et hoc ſufficiens eſt, vt poſſit ipſis competere rei vendicatio.

Hæc dicta ſint de illis Ordinibus mendicantibus, qui poſt Conc. Tridentini decretum, arctiſſimam ſeruant mendicitatem, nam qui in laxiori mendicitate viuunt, tantam habēnt capacitatem, quantam ſibi ipſi propriis conſtitutionibus præſcripſēre. Quocirca conſulenda erūt cuiuſuis ordinis ſtatuta: cum etenim ea, quæ de iure antiquo mendicantibus prohibebantur Conc. Trid. decreto fuerint conceſſa, non tam antiqui iuris canonibus, quam propriis vniuscuiuſque Ordinis conſtitutionibus ſtandum erit.

IESVS, MARIA.

APPENDIX
DE
PERFECTIONE PAVPERTATIS.

POSTEAQVAM egi de obligatione quam inducit Votum Paupertatis, non abs re viſum fuit interſerere hic tractatum de alio gradu longe excellentiori qui quidem obligationẽ nullam importat, ſed potius perfectionem & conſilium concernit dum Religioſos huius voti exactam obſeruantiam exoptantes ad aptiora huic aſſequendæ ſeligenda media à ſanctis paſſim vſurpata, mirificè prouehit. Non equidem ignoro non deeſſe quamplurimos qui ne obligatoria quidem circa votum hoc expleunt, vti nec deſunt alij quibus ſufficit ipſius ſubſtantiam obſeruare nihil penitus de ijs, quæ conſilium atque perfectionem tangunt, attingendo; attamen plures reperire eſt, plus quã profeſſi fuerint qui exequũtur, ac reſeruatis dũtaxat rebus præciſè neceſſarijs temporalia cuncta cómoda in ſacrificium Deo offerunt Omnibus & ſingulis nó parũ hic proderit appendix: priorib. confuſionẽ ingeret, dũ alios ſupererogatoria profeſſioni ſuæ patrare conſpicient, ad quæ ipſi neutiquam aſſurgunt, ſecundis & ad adorienda maiora calcar addet, & iter peruium aperiet, poſtremis inſtar fulcri cuiuſdã deſeruiet quo conſeruare ſe in inceptis & tutari queant. Conducet inſuper ijs Religionibus quæ ſpeciali obligatione ſe ad ea adſtringunt, quæ in alijs ſunt de perfectione Paupertatis.

Porrò ex ſupra ſæpe dictis conſtat, quod duplex eſt paupertas, alia in particulari, alia in communi circa vtramque explanaturi ſumus ea omnia, quæ pro exactæ vtriuſque obſeruantia facere poſſunt.

Inchoando proinde ab ea quæ in particulari eſt, dico omnibus Religioſis eſſe commune, nullius rei dominium vel proprietatem habere poſſe, vnde non datur in hoc maior minorue perfectio vniuerſi quippe æqualiter dominij ſunt incapaces; cæterum in vſu eorũ quæ ſibi ad vitæ ſuſtentationem permiſſa ſunt hanc maiorem ſeu minorem inuenire debemus: per quem intelligo eum qui neceſſarius eſt, & cuique ſtatui cuiuſque Religioſi decens, de ſuperfluo namque hic non agimus, hũc enim abdicare tenemur ex obligatione, prout fuſius in iſto tractatu id comprobauimus.

Loquendo itaque de vſu rerum neceſſariarum, S. Baſilius (*in reg. fuſ. interrog.* 38.) declaraſſe mihi videtur qualis debeat vſus eſſe penes

eos, qui perfectè paupertatem colere volunt. In omnibus (ait) ſcopum proprium nobis eſſe propoſitũ putare oportet ipſam frugalitatem ac vilitatem. Et inter .32 In victu cultuque tenuitatem & in omnibus rebus frugalitatem ac parſimoniam neceſſarias eſſe demonſtratum eſt Quod ipſum D. Bonauent. *(c. 6. Regul. S. Franciſ.)* luculentius & dilucidius aſſerit in hunc modum Profeſſores altiſſimæ paupertatis oportet quod omnia, quæ in eorum vſum veniunt, habeant, vt eſt poſſibile, paruitatem, vilitatem & aſperitatem quæ tria paupertatem altiſſimam naturaliter conſequuntur. è contra diuites habent affluentiam, gloriam, & apparentiam & conſolationem, quæ poſſent diuitiis comparari. Quia ergo paupertas, in quantum eſt contraria diuitiis, careat his tribus, ſi caret diuitiis, neceſſe eſt vt paupertas altiſsima, vt eſt poſsibile, careat his tribus in ſummo. Non ergo competit viris pauperibus habere magnas areas, vel ſumptuoſa ædificia, aut quæcumque ſimilia, non vaſa ornata, non cellaria vinaria, non promptuaria inſtaurata, ſed vt omnia, quantum patitur fragilitas, ad paupertatis ſtrictiſsimam regulam reducantur.

His verbis indicat S. Bonauen. vſum, quem perfecta paupertas exigit, tria expoſcere. primum; paruitatem hoc eſt frugalitatem ſiue tenuitatem, ſecundum vilitatem, tertium aſperitatem, In duobus primis conuenit cum Sancto Baſilio, vbi ſup. quo loco licet non faciat mentionem de tertio, nempe aſperitate, crebrò tamen alibi eam facit. Quapropter tres haſce conditiones breuibus exequi decreui, quod in ipſis ſumma perfectio paupertatis in particulari comprehendatur.

Prima itaque conditio illa eſt vt pauperes eorum, quæ in ipſorum vſum obueniunt habeant, vt poſſibile fuerit, paruitatem quod quantumuis de paruitate materiæ ſubinde poſsit intelligi, nihilominus hic non tam de quantitate rei poſſeſſæ, quam de parcitate & carentia rerũ temporalium, quoad fieri poteſt, intelligitur, quam Baſilius tenuitatẽ ſiue frugalitatem appellat vt in his pauperes à ſæculi diuitibus ſecernantur, qui rerum omnium copiam, affluentiam numeroſamque ſupellectilem poſsidere contendunt At contrarium Chriſti pauper exequi debet, paucißima poſsidere conando, quoad poſſibile ſibi fuerit, ſic vt contentus ſit iis quæ præciſe neceſſaria fuerint. 2. quod idẽ S. Bonau (in reg. de reformat ment.) inquit, Attende (ait) ſemper vt nihil habeas in cella niſi neceſſaria, & hoc dico de minimis rebus, ne fortè negligendo modica, paulatim cadas ad maiora. Ait enim Auguſtinus, vitaſti grandia, vide ne obruaris arena. Hæc Bonauentura. Huc ſpectat quod inimicus paulatim ſuggerit maiora, modo Crucifixi imaginem, hinc reliquiarum, poſt alias effigies, deinde thecã ſcriptoriam cum varijs Inſtrumentis vulgò eſtuche, quæ mox ſubſequitur Horologiũ, veſtimenta ſuperflua, diurnale quando ſufficit Breuiarium & huiuſmodi plura alia.

Præter id quod in ſuperioribus fuſiùs pertractauimus, hoc vnum ex D. Bonauent. deſumpinm adiiciam; ait enim quod quanto quis perfectius paupertatem amauerit, melius de neceſsitate iudicabit. Et infrà concludit, Iſta neceſſaria ſunt, ſine quibus eſſe non poſſumus. Vide ergo ea ſine quibus eſſe commodè potes & illa nec habere nec petere nec procurare neq; ſponte à dantib. recipere velis. Imò S. Franciſcus aiebat quod propoſitum debemus facere, detrahendi & diminuendi etiam à rebus neceſſariis.

Et D. Vincentius (in tractatu de vita ſpirituali.) vſum neceſſarium ſic definit Solum diſtrictiſsimè ad neceſsitate in de ipſis recipiat, quam neceſsitatem in pauco colligat, ſufferendo etiam quædam incommoda, propter paupertatis

amorem Et inf. Nihil ab aliquo petas niſi eſſet neceſſitas nec acquieſças dare volenti quibuſcumque precibus etiam ſub prætextu vt indigentibus poſſis elargiri. Et intra. Neceſſitatem autem tuam intelligo in parco victu, vili veſtitu & calceamento quibus tunc præſentialiter indiges. Ex quibus colligitur primo qualis eſſe debeat vſus Neceſſarius. 2. quantum interſit ad excludendã & exterminandam ſuperfluitatem ne oblatum quidem à quocunque quippiam accipere. Reductiue ſpectat etiam ad hunc vſum diſtrictum & pauperibus proprium; carere nonnunquam rebus neceſſariis; ij ſiquidem quibus hic animus non adeſt nec id reipſa quandoque comprobant, veraciter pauperes appellari nequeunt iuxta id quod egregie dicit Bernardus (*ſerm. 4. de aduentu*) Videmus autem (inquit) pauperes aliquos qui ſi veram haberent paupertat. non ad eo puſillanimes inuenirentur & triſtes, vtpote reges, & reges cæli, ſed hi ſunt, qui pauperes eſſe volunt, eo tamen pacto vt nihil eis deſit, & ſic deligunt paupertatem vt nullam inopiam patiantur. Et verba hæc traduxit S. Vincentius (*in lib. de vita Spirit. c. 4.*) ſcio (ait) quod laudabile non eſt, pauperem eſſe, ſed in paupertate paupertatem amare, & paupertatis inopiam propter Chriſtum gaudenter & hilariter ſuſtinere. Proh dolor multi de paupertatis ſolum nomine gloriantur: ſed quo pacto, vt nihil eis deſit.

Secunda conditio quam Diuus Bonauent. & Baſilius ponunt, eſt quod habeat vilitatem & hoc præcipuè obſeruari debet ſecundum Baſilium in omnibus quibus Religioſi vtuntur, quatenus quemadmodum diuites ac potentes ſæculi, ex iis rebus quibus vtuntur & earum pretio ac valore gloriam aucupantur humanam, ita plane pauperes ex vilitate ſuæ ſuppellectilis contemptum & abiectionem ſui procurare debent; qua de cauſa, cum propter humilitatem, tum propter Paupertatem ſtatuere Sancti & inſtitutores Religionum, vt Relig. veſtib. vilioribus vterentur S. Baſilius (*In reg. fuſior. interrog. 22.*) Prorſus & humilitatem & in victu tenuitatem cultuque & in omnibus rebus frugalitatem ac parcimoniam neceſſarias eſſe ſuperius demonſtratum eſt. Et inf. nimirum ad eoſdem quoque fines dirigendum nobis eſt quidquid ad veſtitum etiam pertinet; ſi enim in eo ſtudendum eſt nobis vt omnium infimi ſimus, ſine dubio & quod in hoc genere indumentorũ infimũ eſt, ſummoperè nobis, eſt amplectendum. Idem ait (*in conſtit. monac.*) Iam de veſtimentis & calceamentis &c. non ea exquirenda nobis ſunt quæ ſunt elegantiora, ſed quæ viliora, ea deligenda. S. Benedictus (*in ſua Reg. c. 55.*) tractans de veſtimentis inquit. De quarum omnium rerum colore aut groſſitudine non cauſentur. Monachi, ſed quales inueniri poſſunt in Prouincia in qua habitant, aut quod vilius comparari poteſt. Nec quiſpiam neſcit quantam in Religioſorum ſuorum veſtibus vilitatem apparere voluerit S. Franc.

Diuus Thomas (*2. 2. q. 187. art 6.*) affirmat veſtium vilitatem eſſe ſignum contemptus diuitiarum & denique Bernar. *ſer. in cœna domini* ait; ſecundum ferculum eſt paupertas ſpiritualis quam tria conſtituunt depoſitio rerum, & contemptus earum, vilitas &c.

Tertia & vltima conditio eſt quod vtenſilia habeant aſperitatem, quia cum Religio tota vel maxima ex parte huc dirigatur vt præteritas culpas ſatisfaciendo redimat, & ob id ſchola ſit pænitentiæ & victus ſeuerioris, in ea potiſſimum hæc aſperitas in paupertate inueniri debet; hæc quippe præter multa incommoda affert etiam multas moleſtias in cibo, veſtitu, victu & reliqua ſuppellectili quæ ad hanc peccatorum expiationem mirificè iuuant, & hoc ipſum eſt quod inquit

S. Vincentius vt ſup. Dicunt ſe amicos paupertatis, ſed paupertatis ſodales fugiunt, ſitim, contemptum, deſpectionem, velutiq; diuites & abundantes in ſæculo, luxu & pompis ſolatia & oblectamenta copulare ſatagunt in omnibus rebus ſuis, ita prorſus ipſis pauperes aſperitatẽ ac pænitentiã vilitati coniungere debẽt. Hæ sũt conditiones quas exigit neceſſarius vſus, penes eos qui perfecte votum paupertatis cupiunt obſeruare. Vnde liquet non omne id quod minoris conſtat eſſe magis paupertati proximum, nam fortaſſe carnes manducare, veſtiri panno, & his ſimilia minus conſtarent, eſt itaque neceſſariũ quod vna cum exilitate pretii, adſit rigor pænitentiæ &c.

Nec vero iſtud ſufficit, ſed inſuper perfectio neceſſario poſtulat ne & his quibus neceſſario opus habemus non niſi de expreſſa Prælati venia vtamur, nolẽdo vti præſumptis & tacitis quantumuis minimæ res forent, & donec particularem pro ſingulis, rebus veniam habere poſſumus, non procurare generalẽ. Pertinet ſimiliter ad paupertatẽ non velle licentias pro certis temporibus quinpotius promptum eſſe iugiter & paratum ad hoc vt ea quorũ vſu fruuntur, continuo per manum ſuperioris tradi poſſint, & vt ait S. Vincentius, contentũ eſſe rebus iis quarum vſu præſentialiter indiges. Multa alia dici poſſent quæ ad perfectionem paupertatis particularis attinent, verum quoniam intentum meum non eſt de iis fuſius loqui quæ ad Theologiam moralem reduci queunt, ipſa libris pijs & ſpiritualibus ediſſerenda relinquo.

De paupertate, quæ eſt in communi, bifariam agere poſſumus, vel habito reſpectu ad fines particulares cuiuſque inſtituti, ſecundum quod in quinta parte huius tractatus habitum eſt, vel 2. modo abſolute & ſimpliciter. Nos indiſcriminatim vtroque hoc modo procedemus, vt religioſus quilibet iuxta ſuum Inſtitutum his mediis ad illud adamuſſim obſeruandum ſibi ſubſeruire poſſit. Supponendum idcirco ex dictis cap. 1. quintæ partis huius tractatus binos eſſe paupertatis gradus vt teſtatur D. Antoninus 3. parte tit. 16. c. 1. Primus eſt renuntiare omnibus, exceptis his ſine quibus vita humana ſuſtentari nõ poteſt. 2. eſt retinere aliquid in communi cum tali moderatione quod poſſit ad victum & veſtitum pro aliquo tẽpore non prolixo ſufficere. In quolibet horum ſtatuum illa erit perfectior paupertas quæ intra decorem ſtatus cuiuſcunq; Religionis maiori frugalitate ac viliori ſupellectili eorum quæ in cõmuni poſſidentur, fuerit contenta, nam ſi paupertas in particulari eo perfectior eſt, quo ſingulorum vſus maiori paruitate, vilitate ac aſperitate fuerit præditus, cur idem ſentiendum non ſit de paupertate in communi ipſiq; aptanda ea quæ nuper de paupertate in particulari diximus. Quare optime D. Bonau. vt ſup. ex illis conditionibus quæ circa vſũ arctiſſimæ paupertatis ab eo fuerant adductæ, circa paupertatem in communi his verbis collegit; Nunquam competit viris pauperibus habere magnas arcas vel ſumptuoſa ædificia aut quæcunque ſimilia, non vaſa ornata, nõ cellaria, non vinaria, nõ promptuaria inſtaurata, ſed vt omnia quæ compatitur fragilitas ad paupertatis ſtrictiſſimam regulam reducantur. Præterea ibi perfectiùs paupertas obſeruatur, vbi non ſolum iure hæreditario verum nec alio titulo hæreditates acceptantur: & licet nulla ſit Religio quæ eleemoſynam legato relictam capere nõ poſſit, illa tamen quæ eleemoſynas perpetuas etiam quouis iure relictas nec legata in magna quantitate admittit, & inſuper ad res ſibi relictas iure ciuili vt ſibi debitas ius non quærit, perfectior ex hac parte erit alijs religionibus in quibus tam arcta paupertas non cuſtoditur.

Ex quo colligitur primo, ad per-

fectiſſimam obſeruantiam paupertatis in commuuni, maximè conducere ſtrictiſſimam ſingulorum Monaſteriorum paupertatis obſeruantiam; aliàs ſe rebus affluere pretioſaſque ſupellectiles habere velint, nec quidquam ex ijs, quæ ad decentiam ſui ſtatus pertinent, paterentur deficere, paupertatem in communi diu conſiſtere ferè eſt impoſſibile.

2. id maxime in Religion. adhuius paupertatis obſeruantiam confert, adniti ad hoc vt ſupellectiles cæteraque ad communem vſum Monaſterij deſeruientia, non ſumptuoſa, non pretioſa nec ſuperflua ſint, qualia ſunt ædificia templorum & Monaſteriorum, ornamentorum, apparatus, & plura alia, quæ ſub prætextu Religionis & cultus diuini inter Religioſos ſolent introducei; impoſſibile namque videtur eleemoſynas tot ſumptibus & inſuper tot expēſis quot quotidiana Religioſorum ſuſtentatio poſtulat, ſuppeditare. Et vero licet ad aliquod temporis ſpatium (non tamen abſque grandi labore & diligentia) id videatur poſſe fieri, ad longum tamen tempus eſt impoſſibile; quapropter pedetentim vel paupertatis cultus intercidet vel Religionis; clauſuræ inquam quietis ac receſſus Religioſorū. Et principalior occaſio ob quā Ordines mēdicantium ſibi de reditibus ac poſſeſſionibus prouidere cœperunt, alij quidem manifeſtè & palā, alij autē varijs titulis ac palliationibus, fuit hæc, voluiſſe vnà cum paupertate in communi, tam ſumptuoſa ædificia, tam pretioſas ſacrarum veſtium ac ſacriſtiæ apparatus alioſq; exceſſus ſociare, qui tamen cum mendicitatis ac paupertatis profeſſione ſtare nec ſe cōpati valebant. Et quoniam de iſto fuſius 4. parte huius tractatus actum eſt, in præſentiarū prolixior non ero.

Tertio Mirum eſt quantum ad paupertatis in communi cuſtodiam proſit paucos in quolibet Conuentu eſſe Religioſos: ita factitatum legimus in Hyſtoriis S. Franciſci, ipſum nimirum hoc mandaſſe & ſtabilijſſe eo fine potiſſimmm vt exactius & melius paupertas ſarta tecta conſeruari poſſet. Nec profecto obſcurum eſt poſſe Relig. quando ſunt numero pauci facilè ſuſtentari habitaque de certa alimonia ſecuritate, nulla ipſis diſtractionum aut poſſeſſionum quærendarum occaſio ſuppetit nec aliorum redituum ſub eleemoſynæ colore.

Quarto, Ea paupertas, quæ opere manuum ſeipſam fouet, firmior eſt & magis longiturna, quam quæ mendicitate ſola fulcitur, cū namque lapſu temporis fidelium charitas refrigeſcat ita vt eleemoſynas non erogent, laſſantur ac verecundantur Religioſi, quo fit vt victum ac veſtitum alia via conquirere ſatagant, mediis videlicet reditibus &c. proinde via illa tutior eſt quam tenuere SS Patres in Ægypto ſuſtentare, nempe ſeipſos opere manuum ſuarum, verum hoc minus in Europa vſitatum.

FINIS.

INDEX CAPITVLORVM TOTIVS LIBRI.

PRIMA PARS.

De dominio, vſufructu, & vſu, de paupertatis voto, & vitio proprietatis ei oppoſito.

CAPVT I.

QVid ſit dominium, quid proprium, ſiue peculium, quid vſusfructus, & vſus.

§. 1. de dominio.

§. 2. de vſufructu.

§. 3. de vſu.

§. 4 Quid ſit proprium, & de multiplici eius acceptione.

§. 5. De peculio.

Caput. II.

Quid ſit paupertas, & an ſit virtus.

Caput. III.

De origine & inſtitutione voti paupertatis.

Caput. IV.

Paupertatem eſſe potiſsimum perfectionis inſtrumentum, ac quod proinde expediens ſit vouere paupertatem.

Caput. V.

In quo conſiſtat votum paupertatis, & quod incapacitas dominy in religioſis potius in obedientia, quam in paupertatis voto fundetur.

Caput. VI.

De comparatione monachi, quantum ad incapacitatem, cum ſeruo ac filiofamilias.

Caput. VII.

De duplici voto paupertatis, ſolemni & ſimplici, ac etiam de paupertate in communi & particulari, quæ æqualis eſt omnibus religioſis.

Caput. VIII.

De peccato proprietatis, paupertati oppoſito, declaraturque verus ſenſus prædicti c. non dicatis.

SECVNDA PARS

De proprietate abdicanda & de acquiſitione bonorum, quæ per monachorum ingreſſum monaſterio acquiruntur.

Caput. I.

MOnachus nihil proprium dicere poteſt, nedum habere.

Caput. II.

De Malitia peccati proprietatis, & de pœnis, tam à iure quam à Patribus, ipſis proprietariys impoſitis.

Caput. III.

An ſummus Pontifex licitè diſpenſet cum monacho in proprietate, explicato in ea re Innocent 3. reſponſo in d cæum ad monaſterium.

Caput. IV.

An bona religioſorum, ipſo iure, poſt emiſſam profeſſionem, acquirantur monaſterio

Caput. V.

In quo alia quæ ad hanc per monachos acquiſitionem ſpectant ſpeciatim declarantur.

Caput. VI.

An ſi fiat donatio monacho vel relinquatur ipſi legatum, ea conditione vt nihil monaſterio acquiratur, teneat huiuſmodi legatum aut donatio.

Caput. VII.

In quo de varijs caſibus & religioſorum ſtatibus quantum ad acquiſitionem, diſſeritur.

Dubium. I.

An profeſſus religionem in certo monaſterio, acquirat illi, an verò alteri eiuſdem ordinis.

Dubium. II.

De religioſo aſſumpto in Epiſcopatum.

Dubium. III.

De monachis, beneficia eccleſiaſtica obtinentibus.

Dubium. IV.

De monachis extra monaſterium degentibus.

Dubium. V.

De monacho tranſlato ad aliam religionem.

Dubium. VI.

De monachis fugitiuis, apoſtatis, & expulſis à religione.

Caput. VIII.

An Religioſus ſit capax alicuius iuris.

TERTIA PARS

De varijs religioſorum actibus, in quibus proprietatis vitium contingere poteſt.

Caput. I.

Quando proprietatis peccatum in elargitione alicuius rei ſine Prælati licentia, committatur.

Caput. II.

Quibus religioſis & in quibus caſibus permiſſum ſit donationes aliquas facere.

Dubium. I.

De religioſis exemptis.

Dubium. II.

De religioſis non exemptis.

Dubium. III.

De donationibus factis à religioſis intra ſepta monaſterij.

Dubium. IV.

De Prælatis monachorum.

Dubium. V.

De procuratore & alijs conuentus officialibus.

Dubium. VI.

An poſſint religioſi donationes ad cauſas pias, & in eleemoſynas facere.

Caput. III.

Quando proprietatis peccatum in receptione alicuius rei ſine Prælati licentia, committatur.

Caput. IV.

De peccato proprietatis quod contingit in retentione occulta bonorum monaſterij.

Caput. V.

An monachus poſſit ſine proprietatis vitio diſponere de re aliqua, independenter à Prælati voluntate.

Caput. VI.

Proprietatis vitium eſſe, permutare, mutuare, accommodare, aut alio modo contrahere ſine Prælati conſenſu.

Caput. VII.

Monachum non poſſe teſtamentum condere, neque ab alijs conditum exequi.

Dubium. I.
An monachi aſſumpti ad epiſcopatum poſſint teſtari.
Dubium. II.
An religioſi militaris ordinis poſſint teſtamenta condere.
Dubium. III.
An poſſint veri religioſi cum facultate ſuperioris teſtari.
Dubium. IV.
An monachi poſſint eſſe teſtamentorum executores.
Caput. VIII.
Quæ ſit quantitas *grauis, vt illam diſpenſans religioſus, contra paupertatis votum peccet.*
Caput. IX.
An teneatur religioſus illa quæ ſine licentia prælati expendit, reſtituere?
Caput. X.
De licentia quæ ex parte prælati præcedere *debet, vt monachus iuſtè res monaſterij diſpenſet.*
Dubium. I.
Sufficiatnè tacitus Prælati conſenſus, vt ſubditus quamcumq; rē poſſit diſpēſare?
Dubium. II.
Fieri ne aliquando poſſit, vt renitente ac contradicente ſuperiore, licentia præſumatur?
Dubium. III.
An ſemper ſufficiat Prælati licentia expreſſa, vt ſubditus ſecurè ſibi vel alijs monaſterij bona diſpenſet?

QVARTA PARS

De diſtributione bonorum monaſterij: qualiter facienda ſit à Prælatis, & de modo, quo ſubdit rebus ad vſum conceſſis vti debeant.

Caput. I.
A Prælato faciendam eſſe omnium bonorum monaſterij diſpenſationem vel ab officialibus ab eo deputatis.
Caput. II.
Monaſterij bona ita à Prælatis eſſe diſpenſanda, vt communis vitæ ratio ſeruetur.
Caput. III.
Sitnè ſecurus eorum monachorum ſiue Canonicorum regularium ſtatus, qui in communi non viuunt.
Caput. IV.
Quæ cauſa ſit dicenda neceſſaria & iuſta, vt Prælatus aliqua monaſterij bona ad vſum ſubditis concedat.
Caput. V.
Non poſſe prælatum ſubditis peculium concedere; & explicatur decretum Concilij Trid. c. 2. ſeſsionis 25. de reformatione regularium,
Caput. VI.
Nulla ratione concedi debere à Prælatis peculium ſine magna & vrgenti cauſa; neque illud à ſubditis eſſe procurandum.
Caput. VII.
Superiores non poſſe ſine proprietatis vitio, monaſterij bona in vſus ſuperfluos, nedum prophanos expendere.
Caput. VIII.
Qua ratione ſe gerere debeant religioſi in illis, quæ pro eorum vſu conceduntur; vt paupertatis votum non transgrediantur.
Caput. IX.
Qualis debeat eſſe cura officialium monaſterij circa res ſibi commiſſas.

QVINTA PARS

De Paupertate, quæ etiam in communi apud ordines mendicantes obſeruatur.

Ex c. *non dicatis.* 12. q. 1.

Non dicatis vobis aliquid proprium, ſed ſint vobis omnia communia.

Caput. I.
Religioſi mendicantes qui ſint, vnde dicti, qualis eorū profeſsio

& de eorum arctitudine, & perfectione.

Caput. II.

Ordines mendicantes poſſe ex vi iuris hæreditatem ſaltem quoad pretium, & æſtimationem capere.

Caput. III.

De legatis, & annuis redditibus, mendicantibus relictis.

Caput. IV.

Quæ bona ſibi relicta, poſſint mendicantes in iudicio petere.

FINIS.

INDEX RERVM NOTABILIVM QVÆ CONTINENTVR IN HOC TRACTATV,

IN QVO PRIOR NVMERVS PAGINAM; POSTERIOR COLVMNAM DESIGNAT.

A.

ABBAS vtrum poſſit ſubdito impartire licentiam diſpenſandi bona conuentus ad omnes vſus indifferent-r. pag. 101.col.2.

Abdicatio bonorum etiã Apoſtolorum tempore erat voto firmata 21.2

Abſente prælato an poſſit religioſus quidquid voluerit recipere cum intentione id manifeſtandi prælato 86.1.

Accipiens aliquid ſine prælati licentia,quamuis habeat animum reddendi ſi petatur, mortaleter peccat; niſi tacita præſumatur licentia 87.1.

Acquiritur monaſterio, quidquid acquirit monachus 58. 2

Æconomus monaſterij nullam extraneis donationem facere queit 79.2

Adminiſtratio quid, & quotuplex ſit 125.2

Aliena retinet ,qui ſuperflua tenet 141.2

Anniuerſaria perpetua mendicantibus non prohibentur 157.2

Appetere vel procurare honores ſine licentia non eſt contra paupertatis votum. 92.2

Arceantur nec ne Carmelitæ diſcalceati à ſucceſſione hæreditaria. 155. 2.

Abuſus magnus circa paupertatis cultum.

Annui perpetuique redditus mendicantibus relicti,num poſſint ab ipſis iudicialiter peti. 158.2

Apoſtata ſiue deponat religionis habitum ſiue non,monaſterio acquirit 47.

Ædificia ſuperflua in monaſterijs gignunt innumera mala 1.

B.

BEneficia eccleſiaſtica poteſt habere religioſus etiam ſine prælati licentia 92. 1.

Bona religioſorum , niſi de eis ante profeſſionem diſpoſuerint , ipſo iure tranſeunt ad monaſterium 55.1.

Bona non debentur hæredi extraneo inſtituto (ſi religio bonorum ſit capax) niſi ſecuta morte naturali teſtantis monachi ibid. 2

Bona iniuſtè acquiſita, iuſtè tamẽ poſſeſſa monaſterio ſuo monachi acquirunt 60.2

De bonis aduentitijs qualiter filius religionem ingreſſus ante profeſſionem emiſſam diſponere valeat 57.2

Bona fratribus minoribus relicta poſſint ne in iudicio ,l. extra ab ipſis peti 158.2

Bona monaſterij Chriſti ſubſtantia dicuntur. 135.1

C.

CApucini nihil nec priuatim nec in communi poſſidere poſſunt tamquam proprium 63.1.

Carmelitæ diſcalceati, & Ieſuitæ in domibus profeſſis, quam arctam paupertatem ſeruent 151. 1.

Communis vitæ forma quæ ſit 94.1.

Conſtitutio Clementis VIII. de muneribus quid contineat 72.1.& 2

Conſentire an poſſit religioſus abſque ſuperioris licẽtia in electionem qua ab exteris procurator cõſtituitur 69.1

Conuentus fratrũ Minorum ſunt incapaces cuiuſcunque actionis,& iuris ciuilis 158.2

Subditi cõtradicentes prælatis vitam communem reſtaurare volentibus, mortaliter peccant. 119.1

Conuiuæ iure meritò aſſimilatur religioſus 78.1.
Conſtituere an valeat religioſus procuratorē nomine proprio in temporalibus quorum non eſt capax 69.1.
Contrahentes abſque Prælati licentia cum ſecularibus ignorantibus monaſterium vllam poſſe ſubire obligationem num peccent 49.2.
Clauium vſus in religionibus condemnatur 88.2.

D.

Diſpenſare num poſſit Pontifex in voto ſolemni paupertatis & caſtitatis 52.2.
Diſpenſandi rationabilis cauſa quænam ſit 123.2.
Diſtributio rei leuis ſine prælati licentia nunquam eſt immunis à culpa veniali 101.1.
Diſcrimen inter ſubditum habentem peculium & officialem monaſterij bona adminiſtrantem 134.2.
Diuitias quænam incommoda ſequantur 22.2.
Donatio ad illicitos vſus facta à religioſo etiam expulſo eſt ipſo iure nulla 74.2.
Donatio facta monacho ea lege vt nihil monaſterio acquiratur valeat nec ne 63.1.&2.
Dominium quid ſit 7.1.
Dominij fundamentum eſt lib. arb. 25.2.
Deſiderare beneficia Eccleſiaſtica non prohibetur religioſus 92.1.

E.

Elias Propheta paupertatis auctor 9.1.
Eliſeus Propheta eiuſque poſteri eximij paupertatis cultores 20.1.&2.
Epiſcopi olim ſummi Pontifices & Sacerdotes dicebantur 53.2.
Epiſcopus ex monachis creatus nū abſolutus à voto paupertatis, & obedientiæ 63.2. Quæ poſt dignitatem acquirunt, acquiruntur nec ne monaſterio l. Eccleſiæ in qua ſunt creati Epiſcopi ibi. Non poſſunt ſine licentia teſtari 96.2. Sicut nec monachus Cardinalis effectus ibidem.
Effectus peccati proprietatis quamplures 47.2.
Errores varij circa paupertatis cultum 19.1.
Ex vi voti paupertatis præciſe non [illegible] homo incapax dominij po[illegible] [illegible]s, &c. 29.2.

F

Facultate conceſſa religioſo degendi in ſæculo per totam vitam, cenſetur conceſſa facultas adminiſtrandi bona, quæ propria acquirit induſtria 65.[illegible] De eiſdem poteſt facere donationes ſuo ſtatui conuenientes ibidem.
Filio emittente profeſſionem quando Pater vſumfructū amittat, quem in bonis aduentitiis habebat 37.2.
Formalis ratio conſtituens paupertatem in eſſe virtutis quænā ſit. 18.1.
Fratres Minores in rebus ſibi conceſſis tantum habere poſſunt ſimplicem vſum facti 31.2.
Vſus, quem habent Fratres Minores in rebus ſibi conceſſis num à dominio [illegible]ſtinguatur [illegible]1.2.
Fidei commiſſum particulare fratribus Minoribus relinqui poteſt, generale non item 153.2. Num hæredes inſtitui poſſint ibidem.
Fundamentum perfectionis Euangelicæ eſt Paupertas ſpiritus 25.1.

G

Grauem quantitatem diſpenſans religioſus ſine Prælati licentia grauiter delinquit 72.1.&2.
Grauis quantitas reſpectu omnium religionum ſint duo argentei 102.2
In religionibus ſtrictiorem profitentibus paupertatem minor quantitas grauis iudicari poteſt ibidem.
Gubernandi poteſtas tam in ſpiritualibus quam in temporalibus tota ad Abbatem pertinet 14.1. Expectare debeat in aliquibus conſenſum capituli ibidem.

H

Habens aliquid ex Prælati licentia ſi poſtea non ſit neceſſarium, tenetur ad illud Prælati reddendum [illegible] in communi loco reponendum 69.1. Si perdat ex negligentia l. & induſtria diſſipet qualiter peccet 146.2.
Hoſpitalitas rel[illegible] præſertim cœnobia [illegible] [illegible]ibus ap[illegible] [illegible] co[illegible]endatur 73.[illegible]

Habens aliquid ex Prælati licentia non ſufficit ad ſubditi ſecuritatem niſi habeat animu reddendi, cum fuerit petitum. 101.

I

INconuenientia quæ ex ſuperfluo oriuntur t. 1.
Incapacitas prima, & potiſſima dominij in religioſis vnum habet à voto obedientiæ ſolemni 30. 2.
Incurratne proprietatis vitium qui ſine Prælati licentia vrget ſæculares vt parentibus eius dent eleemoſynas 91. 2. Quid ſi ipſi accipiant, & parentibus diſtribuant. ibidem.
Incurratne proprietatis vitium qui ſine Prælati licentia vſurpat ſibi res magnæ æſtimationis, non tamen pretio æſtimabiles 92. 1.
Iter faciens habet tacitam licentiam recipiendi omnia ſibi oblata, & ex illis expendi neceſſaria pro itinere 10. 1.
In quibus caſibus poſſit Prælatus concedere peculium ſubdito 133. 1.
Impoſſibile eſt ſine vita communi paupertatis votum diu conſiſtere 119. 1.
Incurratne proprietatis vitium qui ſine Prælati licentia vſurpat ſibi res magnæ æſtimationis, non tamen pretio æſtimabiles 92. 1.
Iudex, etiam nemine procurante, poteſt compellere hæredem, vt ſoluat legata ad pias cauſas relicta 158. 1.

L

LIcet ægenus quotuplex 105. 1. & 2.
Licẽtia ſine cauſa eſt nulla 135. 2.
Licentia religioſorum ad eleemoſynas elargiendas, vt rationabilis dicatur præſumpta quid requiratur 82. 1.
Legatum annuũ pro rebus ſacris reparandis valet, etſi mendicantium monaſterio relinquatur 157. 1.
Legatum de annuis redditibus fratribus minoribus relictum non valet 156. 2. valeatne cæteris mendicantibus relictum. ibidem.
Legatum relictum communitati cum onere dandi aliquid annuum mendicantibus valet 157. 2.
Legatum relictũ religioſo, vt eo pro libito vtatur, ad Monaſterium pertinet 61. 2. Etiamſi exprimatur conditio, vt nihil iuris monaſterio acquiratur. ibidem.

M

MAteria voti paupertatis includitur ſub obedientiæ voto 30 2.
Mendicantes æſtimationem rerum immobilium poſſunt iudicialiter poſtulare 158. 2.
Mendicantibus competit dominium rerum immobiliũ per breue tempus quod eorum regulam non infringat 155. 1. & 2.
Mendicantes litigare non decet 158 2.
Mendicantes quos eorum regula, vel conſtitutiones vocant habere redditus, ad hos non habent ciuilem actionem 158. 2.
Minores de obſeruantia & Capuccini non ſunt capaces ſucceſſionis hæreditariæ 153. 1.
Monachi exempti, item & expulſi, quaſnam donationes facere poſſint 71. 1. & 2.
Monachi de bonis, quorum adminiſtratio ſibi conceſſa, poſſunt facere eleemoſynam, & donationes iuxta limitationem à Prælato præſcriptam 77. 2
Monachis quam ſtricte prohibeantur munerum elargitiones 72. 1.
Monachus in acquiſitione bonorum ſeruo quoad rationem ſeruitutis ſi hoc comparatur 32. 1. & 33. 1.
Monaſterium habetur loco filij.
Monachus fugitiuus, item & iniuſte eiectus monaſterio acquirit 47. 1.
Monachus recipiens aliquid non ſibi nec monaſterio dandum, ſed alteri deferendum, num peccet, ſi illud Prælato occultet 85. 1.
Monachi peregrinantes & in ſcholis commorantes poſſunt facere eleemoſynas, quas honeſti peregrini, l. ſcholaſtici cõſueuerũt facere 82. 1.
Monachus è pecunià ad ſuam ſubſtẽtationem ſibi conceſſam poteſt quantum vult ſubtrahere & in fines honeſtos inſumere. 82. 1.
Monachus contrahens ſine Prælati licẽtia proprietatem incurrit 29. 2.
Monaſterium vtrum teneatur de depoſito collocato in Monachum ex Prælati licentia 95. 1.
Monachus de iure communi illi monaſterio acquirit, in quo profitetur 62. 1.
Monacho tranſeunte ad aliam religionem tranſeant nec ne cum ipſo bona 62. 2.
Multa parua furta ſine fraude facta non faciunt religioſum læthalis criminis reum 103. 2.

N.

Neceſſariū monacho quid dicatur 123.2.
Propter neceſſitatem victus, veſtitus, &c. poteſt religioſus habere peculiū 133.1.
Nocere monaſterio in iure quærendo poſſit nec ne abſq; peccato fieri. 19.1.
Nullus ſuperior inferior Papa poteſt facultatem dare teſtandi regularibus 97.1. & 99.2.
Non poteſt ſubditus tacitam diſpenſandi licentiam præſumere, ſi dubitat an velit prælatus, vt ab illo expreſſe petatur. 106.2.

O.

Occultè aliquid retinens etiamſi habeat animum dandi, proprietatis arguitur 83.82.84.2.
Occulte quippiam retinens ne ſibi à prælato auferatur etiamſi ex tacita prælati licentia acceperit, grauiter peccat. 87.2.
Officiales monaſterij quantanam cura res ſibi Commiſſas cuſtodire debeant 145.2.
Per obedientiæ votum fit homo dominij incapax, non tamen euangelicus pauper. 30 2.
Officiales monaſterij notabile aliquid diſpenſantes citra prælati licentiā votum paupertatis transgrediuntur 80.2.
Officiales à prælato deſignati ad eius nutum ab officijs amoueri poſſunt. 116.1.
Ordines Mendicantium cōceſſi ſunt in adiutorium epiſcoporum 148.2. Teneantur ne ſub præcepto curare religioſos exerceri in doctrina, prædicationibus, & Confeſſionibus 150.2.
Ornamenta templorum paupertati debent congruere. 129.1.
Ordines qui in ſua primæua conſtitutione communem vitam ſuis profeſſoribus non impoſuerunt, nō tenentur ad eius obſeruantiam 120.2.
Oſſa, aliasque ſanctorum reliquias poteſt recipere religioſus ſine proprietatis vitio, etiamſi magni ſint pretij. 120.2
Obligari naturaliter, lege ciuiliter quid ſit. 95.1.

P.

Paupertas quid, & quotuplex. 13.2.
Paupertas in communi ſub voto non cadit. ibidem.
Paupertas in particulari, quæ ſub voto cadit æqualis eſt omnibus religionibus. ibidem.
Paupertas euangelica eſt vera virtus moralis 15.2.
Innumera confert 22.1. & 23.1. & 2. eſt potiſſimum inſtrumentum ad charitatis perfectionem comparādam 22.2.
Perfecta inſtitutio voti paupertatis à Chriſto Domino 22.2. votum enim paupertatis Patres haud ignorauerunt 21 1. & 2.
Paupertatis votum in quo formaliter conſiſtat. 31.1.
Parentes olim habebant ius vitæ, & necis in filios 20.2.
Peculium quid, & quotuplex 12.2.
Quæ peculia à prælatis concedi poſſint 126.2.
Perfectius eſt tenere aliquid in communi pro victu, & veſtitu quam nō 151.2.
Poſſeſſio, cuiuſuis rei pretio æſtimabilis aut deſiderium illius monachum proprietatis reum conſtituit 40.1.
Prælatus concedens ſubdito peculium vltra facultatem ſibi conceſſam non eſt in conſcientia tutus. 132.2. ſicut nec ſubditus, cui conceditur. ibidem.
Prælatus ex nulla cauſa toti communitati poteſt concedere peculium 134.1.
Prælatus effundendo res conuentus in profanos vſus vane, vel imprudenter delinquit grauiter. 131.1. Item concedēdo ſubditis ſuperfluos vſus ibidem. 2. Item conſtruendo ædificia ſuperflua, & curioſa nimis 137.1
Prælatus donans ob turpem cauſam. reſtituere num teneatur. 164.1
Prælati religionum poſſunt facere donationes remuneratorias, & merè liberales, niſi aliunde eorum poteſtas arctetur. 78.2.
Prælatus ſuperior habet ampliorem facultatem diſpenſandi bona conuentus quam inferior. 79.1
Prælatus habens facultatem donandi vſque ad quantitatem 10. aureorum poteſt plures donationes facere etiamſi ſimul ſumptæ eam quantita-

tem excedant. ibid.
Prælatus mortaliter peccat qui non curat communem vitam in monaſterio ſeruari. 119.2.
Procurator conuentus diſpenſans in ſuperfluos vſus, lege ad pias cauſas, ſine licentia eſt proprietarius 137.2. Nullam extraneis donationem facere poteſt 79.2. Etiamſi in bonũ monaſterij cedat 80.1
Proprij nomine quid denotetur. 12.1.
Proprietatis peccatum quid ſit. 40.1.
Plures religioſi aliquam ex monaſticis rem notabilem ſibi aſſumentes, omnes peccant mortaliter, licet pars vnumquemque contingens minima ſit. 03.1

Q.

QVantitatem notabilem ſine licẽtia diſtribuens etiam ex rebus comeſtibilibus mortaliter peccat 103.1.
Quatuor tantum ordines mendicantes iure communi ſunt approbati. 150.2.
Quibus mendicantibus poſſint relinqui legata, & hæreditates 154.1. & 2.
Qualiter hæc bona alienari poſſint ib.
Quilibet de populo poteſt agere vt legata ad pias cauſas impleãtur 158.1.
Quintuplicis peccati ſunt rei, qui ſuperflua in ædificijs alijsque vſibus procurant, & acquirunt 138.2
Quibus in caſibus valeat religioſus diſpenſare ſibi, lege alijs bona conuentus etiam renitente prælato 109.1. & 2.
Quibus in caſibus nequeat monachus diſpenſare bona monaſterij, etiam cum expreſſa Prælati licentia 90.1. & 2.
Quod in vna religione eſt moderatus vſus, in alia poteſt eſſe ſuperfluus 136.2.

R.

REligioſus qui conqueritur murmurat & c. de prælato ne ſibi cõceſſa auferantur non eſt in conſciẽtia tutus. 90.1
Religioſus tranſgrediens votum paupertatis peccat peccato ſacrilegij, & iniuſtitiæ. 30.1
Religioſus diſpenſans aliquid extraneis ſine licentia vtrũ & quomodo teneatur reſtituere 104.1
Religioſi mendicantes acquirantnè monaſterio in quo profitentur. 62.2
Religioſo competit ius eligendi etiam ſine prælati licentia. 92.1
Religioſus beneficiatus cuinam acquirat ex beneficij redditibus 64.1
Religioſus comparatur mortuo. 31.1.
Quænam religio perfectior cenſeri debet 151.1
Religioſi qua ratione nubes appellentur. 149.1.
Religioſus perdens rem aliquam ex negligentia æque peccat, ac ex induſtria diſſipans 145.1
Religioſus diſpenſans aliquid cum tacita prælati licentia, nõ tenetur poſtea id prælato manifeſtare 108.1
Religioſus non excuſatur à peccato diſpenſando aliquid cum licentia tacita vbi aliàs nouit prælatũ requirere expreſſam. 106.1.
Religioſus cum tacito prælati conſenſu poteſt diſpenſare omnia quæ poteſt cum expreſſo. ibi. Hic tamẽ conſenſus debet eſſe approbatiuus, nec ſufficit permiſſiuus tantũ 107.1
Religioſus ex licentia Prælati poteſt diſponere de bonis conuentus, te ſtãri nequaquam 99.2. Ratio diuerſitatis quæ ſit ibid.2.
Religioſus nec intra monaſterij ſepta poteſt aliquid donare ſine prælati licentia 77.2.
Religioſus contrahens ſine prælati licentia nec ciuiliter nec naturaliter obligatur. 95.1.
Religioſus nolens ſe accõmodare fratribus rẽ omniũ vſui deputatã, ſi ip ſe nõ indiget, proprietarius eſt. 92.2
Religioſus notabilem quantitatem recipiens animo illam retinẽdi, prælatoque occultandi mortaliter peccat. 82.2. Nec nomine conuentus quippiam poſſidere poteſt abſque prælati licentia. 82.2.
Religioſus ex his quæ manuum labore acquirit nequit transferre in aliũ quantitatẽ notabilem ſine licentia 77.2. Item nec ſibi aſſumere 85.2
Religioſus ne dum ab extraneis, ſed nec à ſuis confratribus poteſt quippiam recipere ſine licentia. 85.2.
Religioſus occulte ſubtrahens aliquid à prælati diſpoſitione proprietatis arguitur 85.1
Religioſus ſæpe aſſumens ſibi res parui momenti, ex quibus conſurgit notabilis quantitas, num peccet mortaliter 103.2.
Religioſus proprietarius non incurrit ipſo facto excommunicationem. 48.2.
Religioſus beneficiatus poteſt diſpo-

nere de fructibus beneficij adhoneſtã ſui ſubſtentationem & pias cauſas 64. 1.
Religioſi non exempti, quas eleemoſynas facere queant, 81.2
Redditus annui inter immobilia cõputentur. 156. 2.
Res monaſterij tanquam ſacræ debẽt tractari. 146.2 eas deſtruens l. perdens, ſi eſt officialis peccat contra Paupertatem, ſi ſimplex religioſus contra charitatem. ibid.
Religiones mendicantes tenentur ex charitate proximorum ſaluti ſubuenire. 150. 2. Earum prælati tenetur ſub mortali procurare media, & ſubditaſſe diſponere, vt ſint idonei ad exercenda ſui ordinis munia ibidem.

S.

SAcrilegium quotupliciter reperiatur in peccato proprietatis 46. & 47.
Solemnitas voti num ſit de iure eccleſiaſtico. 37 1.
Seruus ſine Domini licentia contrahens. ſi non ciuiliter, ſaltem naturaliter obligatur. 95. 1.
Subditis præbens occaſionem vt in religione introducatur peculia, mortaliter peccat. 134.2. Quando occaſionem præbere dicatur. ibi.
Sũmus Pontifex ex monachatu ſumptus teſtar poteſt. 97. 1. Non tamen poteſt teſtari ad profanos vſus de Eccleſiæ redditibus. 99 1. iure impertit religioſis teſtandi licentiam 100. 1.
Superflui diſpenſatio eſt mortale peccatum 1,1. 1.
Superfluum non poſſidetur; abſq; peccato 141. 1.
Superfluæ opes ſine peccato retineri num valeatur à ſæcularibus ibid.
Superiores monaſterij tam ex ſuperfluis, quam non ſuperfluis poſſunt, debentq; erogare eleemoſynas 81. 1
Superiore non conſentiente nequit monachus fide iuſſor, l. tutor. fieri 48. 2.
Superior qui communem vitam laxatam ad priſtinam obſeruantiam nõ conatur reducere delinquit grauiter 109. 2.
Status religioſorum, qui in communi non viuunt, ſit ne ſecurus. 120. 2.

T.

TEſtamentum conditum à religioſo ante profeſſionem quando firmatur effectum. 34. 2
Teſtamentorum executores iure eliguntur religioſi. 100. 1 Non tamen tale munus ſine iure prætextunt ſine obtenta prælati licentia. ibid
Tribunalia à viris religioſis frequentari non debent. 1, 2
Quæ incomoda ex hoc ſequuntur ibid.
Tunica vna quæ cenſenda. 140. 2.

V.

VIcarius conuentus in abſentia prælati num poſsit totum quod prælatus ordinarius. 79. 2.
Vita communis in quo potiſſimum conſiſtat. 117. 2. à Patribus ſummis laudibus enchitur. 118. 1. & 2. Eſt fundamentum religioſæ vitæ 124. 2.
Votum ſimplex qualiter à ſolemni differat. 36.
Vota facta ſine prælati conſenſu obligant, donec ab eo irritentur. 95. 1.
Vſus-fructus. & vſus quid ſint, & in quo differant. 8. 2.
Vſus neceſſarius, vſusve ſuperfluus qui dicantur 136 1. & 2.
Vſus an differat à dominio in rebus vſu conſumptibilibus. 10 1. & 2.
De vſu fructu, quem habet frater in bonis aduentitijs poſſitne filius ante profeſſionem diſponere 157. 2
Votum paupertatis præciſe non reddit hominem dominij incapacem. 29. 2.

FINIS.

ERRATA SIC CORRIGE.

FOlio 19 [illegible] [illegible]emintionem. lege renunciationem. ibidem col. 2.de quo non eſt l. in quo fol 16. [illegible] l. 1 æternum l. diterum fol. 17. col. 2. talitas. l. liberalitas. fol. 18. col. 2. medietas l. mediocri[illegible]s. fol.19. col. 2 & 20 hoc vltimo.l. & vt ab hoc vltimo fol. 20. col.1. ſublimiores. l. ſublimioris. fo[illegible] 22. col. 1 motus. l. motum ibidem memoriam l memoria fol. 23. col. 2. dementi l. demer[illegible]a. folio 24. columna 1. multo. lege ac multo. folio 25. columna 2. fari poſſe [illegible] unos poſſe ibidem col. 1. ſtatuerunt l, ſtatuerunt. fol. 27. col. 2. Auguſtinus. l. Auguſtino. fol. 32. col. [illegible], extariorum l. exteriorum ibidem col. 2. quod qualiter. l.qualiter quod. fol. 36. col.2.ſemplici ſimplici. fol. 37.col.2.profecttionem l.profeſſionem. fol.38.col.1 transfert.l.tranſferat fol.39. col. 2. prouectæ l prouenit. fol,39 col 2 tanire ſolut l,tacite, vel.fol.140 col 1.non ac,l non minus ac,ibid. paupertatis l paupertati.fol.41 col.1.in 2.vero.l. in tertio vero fol.45.col. 1.à proprietate res ipſa l.pro[illegible]rietate ipſa re fol.46.col.1.de[illegible]cendo l.deſcẽdendo ibid col.2.poſt,expreſſe doceot,deeſt (peccatũ cõ[illegible]) fol. [illegible]1.col [illegible]ogmatis l.domati fol.53.col.1.eracuat l.euacuat fol 64.col.1.aliquid ſæcularium l.aliquorũ fol.66.col. [illegible]. adhuc non.l.adhuc.n.non fol.69.col.2.contractus celebratus l.contractu celebrato fol.81.col.2.cos aliunde.l.cos qui aliũde.fol 82 col 1 tacitæ & l & tacitæ fol.83.col. ſereniſſimorũ. [illegible] ſanctorum fol.87.col.1.ſuperiorem.l.ſuperiori rem fol.89,col.2.conciperet l.concederet fol.88.col [illegible]argenti.l.argentei.fol.90 col.2.identidem l.idẽ.fol 91 col 1.illũ l illam fol,92 col 2.petunt l petant ibid.monaſterium ipſi l.monaſterium ipſis fol 92.col.1 obligat.monaſt l. obligatus monaſterio fol.97.col.2.regularibus l.regulam.fol.98.col.2.amicorum .l. 10 amicorum fol.99.col.1.iure publico. l.iuri publico fol.99.col.2.ſonat.l.ſonet.fol. 100.col.1.conſenſu aſſummato.l.aſſumpta fol.102.col. 2. ſect.l.ſectari.fol 110.col.2.intelligatur l.intelligantur fol.115. col.2. adminiſtretio l. adminiſtratio fol. 116.col.1.& iniũcto l.vt iniũcto fol.116.col. 2.nemo habet. l. nemo habeat fol. 122.col.2.gratiæ ſcãdalum l.graue ibid.ad illis l:ad illa fol.124.col. 2. & votum l. & victum fol. 126. col. 1.tertio l.tertia. fol.145.col. 1. & peccatum veniale l.erit peccatum veniale fol.148.col.1.commentarij l.commentarijs fol.19, col.[illegible] præbent l.præbens.

EXPOSITIO
IN OMNES FERME
REGVLAS SANCTORVM

BASILII,

AVGVSTINI,

BENEDICTI,

FRANCISCI,

Ac aliorum Ordinum, præcipuè in Regulam Primitiuam Carmelitarum.

Auctore R. P. THOMA *de* IESV, *Fratrum Diſcalceat. Congregationis S. Eliæ Ordinis B. Virg. Mariæ de Monte Carmelo, per Belgium, & Germaniam Vicario generali.*

ANTVERPIÆ
Apud Gerardum Wolſſchatium.
cIↃ. IↃC. XVII.

PRIMA PARS HVIVS OPERIS

DE REGVLIS, SVB QVIBVS ORDO CARMELITARVM AB initio ſuæ inſtitutionis militi[t]avit.

Argumentum primę partis.

RECTVS *diſſerendi ordo poſtulat, ut in hac priori operis parte, quę pręfationis vices gerit, agamus de illis Regulis, quibus Ordo noſter à prima ſua ętate fuit aſtrictus; ut ſic gradatim ad Regulam Alberti deſcendentes, eius ſenſum, & mentem clarius percipiamus. Cùm enim Regula hęc ab aliis prioribus, antiquioribuſq́; fuerit aſſumpta, his primis fōtibus perſpectis, facile erit rivulos ex eis fluentes colligere. Cùm igitur Carmelitarum ordo tres vivendi normas à ſua prima origine agnoverit; in tria potiſſimùm capita prior huius libri pars diſſecabitur. In prima, de regulis à maioribus noſtris tempore legis ſcriptę, & primitivę Eccleſię uſque ad Ioannis Epiſcopi Hieroſolymitani ſeculum ſervatis: In ſecunda, de Regula à ſanctiſſimo hoc viro Ioanne Patriarcha Carmelitis tradita dicam: Et in tertia Regulam Alberti, (quę hodie in diſcalceatorum familia ſervatur, cum ſuis mitigationibus proponam. Ita tamen hęc erunt à me pręſtanda, ut circa unamquamque Regulam conſtet de authore, de tempore, de loco, & de aliis circumſtantiis, quę rem ipſam notiorem reddere ſolent.*

Capvt I.

Quibus regulis ordo Carmelitarum tempore legis veteris, & Prophetarum vixerit, quiſve fuerit huius Ordinis author.

Res hæc à primo fonte deducenda eſt. Oſtenſuros igitur hîc primam noſtri ordinis Regulam, oportebat prius hujus inſtitutionis magiſtrum, & authorem tradere. Quare (ut rem hanc debito ordine aggrediamur) primo loco hujus inſtituti fundatorem, ac magiſtrum inquiramus: poſtea de priori regula, ſub qua tunc religio floruit, dicturi.

De Elia, Ordinis Carmelitarum authore. paragraph. I.

Hac prima parte oſtenſuros, ordinem noſtrum à magno illo antiquatæ legis vate Elia ortum habuiſſe, opportuit præmittere, totius monaſticę vitæ inſtitutum à viro hoc emanaſſe, cúmque Evangelicæ legis conſilia divino ac prophetico ſpiritu prævidiſſe, primumque omnium obſervaſſe. Hujus rei teſtimonia paſſim apud Patres occurrunt, qui ferè omnes Eliæ, & Eliſeo hoc penè divinum vitæ genus deberi fatentur. Sentit hoc beatus Hieronymus Paulino ſcribens, & in epiſtola ad Ruſticum monachum. Sentiunt Iſidorus libr. 2. de officiis cap. 9. Caſſianus lib. 2. c. 15. & lib. 1. c. 2. Et Martyr Dorotheus in ſynopſi Prophetarum. Teſtatur idem S. Macharius in ſermone ad Monachos, ubi geminum agnoſcit fõtem, à quo omnes, quotquot religiones ſunt, emanavere: Primũ in veteri lege Eliã Thesbytem; ſecũdum in hac noſtra gratiæ Ioannem Baptiſtam (illum alterum Eliam) agnoſcit. Machario adhærent Sozomenus in Tripartita libr. 1. cap. 11. Nicephorus libr. 8. hiſtoriæ cap. 39. & alii plures, quos juniores referunt ſcriptores. In qua re potiſſimum conſulendi Bellarminus lib. 2. de Monachis cap. 5. Matthęus Galienus de origine Monaſtices, ac noviſſimè Henriquez (ut alios plures omittam, quos ipſe refert) tom. 2. c. 5. in Gloſſa littera B.

Hieron. *Iſidorus.* *Caſſianus.* *Machar.* *Sozomen.* *Niceph.* *Bellarmin.* *Mat. Gal.* *Henriqu.*

Eliam igitur hanc arctam, anguſtamq; viam ante omnes ingreſſum eſſe, Ioannes Hieroſolymitanus Patriarcha (qui circa annos Domini 400. floruit) ex ſcriptura colligit, idque in libro de inſtitutione monachorum ca. 9. & 10. latè probat. De qua re nos in libro de profeſſione monaſtica latiùs dicemus. Nũc quaſi adumbraſſe ſufficiat, Eliam, ejuſque ſucceſſores caſtitatẽ, paupertatẽ, & obediẽtiã ſervaſſe. In ſcriptura enim vates hic magnus ſine uxore, ſine liberis ſine familia caſtã cęlibẽq; vitã degens introducitur. Imò primum authorem colendæ virginitatis ferè omnes Patres eum appellant. In tanta inſuper paupertate vixit, ut veſtium loco, zona pellicea amictus 4. Regum 1. deſcribatur, & modò à vidua, modò à corvo victum, quaſi mẽdicatum accipiens. Vtriuſque conſilii virginitatis, & paupertatis Eliam fuiſſe cultorem, in tractatu de voto caſtitatis, & paupertatis apertiùs latiuſque proſequuti ſumus. Ac denique obedientia in Eliſeo, ac ceteris Eliæ ſucceſſoribus (teſtante ſcriptura 4. Regum 4.) reſplenduit: cùm poſt Eliæ raptum, Eliſeo ad Eliæ familiam revertenti occurrerunt omnes, cúmque proni adoraverũt: quaſi hoc externo reverentiæ ſigno conteſtantes, ſe obediẽtiam, quam priùs Eliæ pręſtiterant, jam in ipſum transferre. Notiora ſunt hæc, & à nobis diligentiùs probata.

Ioan Patriarcha. *4. Regum 1.* *4. Regum 4.*

Illud verò, quod nunc probandum aggredior, difficilius ſanè apparet: res eſt, Eliam, ejuſq; ſucceſſores profeſſionem monaſticam triplici (ferè ut nunc fit) votorum vinculo obſer-

obſervaſſe. Quod etſi pari certitudine cum nuper traditis firmum non ſit: probatione tamen magna non caret. Veritati igitur hujc examinandæ, conjecturis, quibus non parva fides debetur, utemur: priùs id ſupponentes (quod & Catholicis certum eſt, à nemineque illorum hactenus dubitatum) in lege veteri receptum, uſúque firmatum fuiſſe, vovere Deo, votíſque paciſci, & obligari. Ita cenſet Pater noſter VValdéſis in doctrinali libro 3. art. 2. cap. 21. cui & ſubſcribũt viri graviſſimi. Neque eſt cur in hoc ampliùs immoremur: cùm paſſim in ſcriprura veteri plura emiſſa vota leganius. Geneſ. enim 29. Iaçob Patriarcha votum vovit, David quoque de extruẽdo templo votum vovit Deo Iacob, ut dicitur Pſal. 131. ac denique plura alia vota leguntur Levit. 27. num. 6. & 30. Deuter. 12. & 23.

VValden.

Geneſ. 29.

Pſalm. 131. Levit. 27. Numer 6. Deut. 12. & 23.

Conſtat prætetea, (conſtabatque id olim apud veteres patres) quidquid illud ſit, quod ex voti obligatione fit, multò eſſe præſtantius, ac Deo gratius, quàm ſi libera ac ſoluta voluntate fieret. Cujus veritatis teſtis eſt Divus Thomas 2. 2. quæſt. 88. artic. 6. Addit inſuper promiſſio voto confirmata voluntati promittentis ſtabilitatem ac firmitatem nõ modicam, cùm animus nulla humana poteſtate, niſi à ſeipſo ligari poſſit, ac ſua fragilitate, & inconſtantia privari. De quo argumento plura apud Hieronymum Plato l. 1. de bono ſtatu relig. c. 20. eruditè (ut in aliis ſolet) ſcripta reperies.

S. Thom.

Hieron. Plat.

Tertiò id erit præmittendum, in lege veteri Religionis vota expreſſa fuiſſe, & obſervata: ſic enim Nazaræos Religionis voto aſtringi affirmat Origenes in 20. ca. Levit. hom. 11. Iſidorus lib. 2. de officiis cap. 4. & latiùs Caſſianus de corruptelis cap. 2. Ceterùm ad rem propiùs accedamus, & de caſtitatis voto ſpecialiter differentes, hoc votum in lege veteri fuiſſe etiam fidelibus propoſitum, oſtendamus. Primò ex illis verbis Iſaiæ 56. in quibus Dominus conſolatur eunuchos dicens: Non dicat eunuchus, ego lignum aridum: quia hæc dicit Dominus eunuchis, qui cuſtodierint ſabbata mea, & elegerint, quæ ego volui, & tenuerint fœdus meum; dabo eis in domo mea, & in muris meis locum, & nomen melius à filiis, & filiabus. Nomen ſempiternum dabo eis, quod non peribit.

Origenes. Iſidorus. Caſſianus.

Iſaia 56.

Quæ verba intelligunt B. Hieronymus, Cyrillus, Auguſtinus de virginitate cap. 24. & Baſilius in libr. de vera virginitate, de continẽtibus, id eſt, his, qui voluntàriè ſervant virginitatem, non verò ad litteram de abſciſſis, vel illis, quià ventre matris ſuæ ſic naſcuntur. Quod patet ex ipſo contextu, quia nulla eſt major ratio, cur eunuchis ſic natis promittatur major gloria, quàm ſit filiorum, & filiarum Dei. Et licet ii patres tãtùm affirmẽt, in lege veteri prædictis verbis conſuli voluntariam continentiam, nihilq; exprimant de voto caſtitatis; mihi tamẽ certum videtur, ex hoc loco non obſcurè colligi conſilium circa votum caſtitatis ſervandum. Idq; ex alio ſcripturæ ſimili loco, adjũcta Patrum obſervatione, confirmatur. Tunc enim plenè ſcripturam explicari exiſtimo, cùm eadem ſcriptura ſui eſt interpres. Locus igitur eſt Matthęi c. 19. vbi Chriſtus Dominus ait: Sunt eunuchi, qui ſeipſos caſtraverũt propter regnum cælorum. Vbi ipſa Eunuchorum appellatio perſpicuè indicat ipſum cõtinentiæ votum. Non enim eſt Eunuchus, qui ſolùm continet, ſed qui ita continet, ut non poſſit non contineri. Quare Chriſtus Dominus loquutus eſt non de his, qui ſolo propoſito voluntatis ſe caſtraverunt: ſed de illis, qui à ſe voto continentiæ omnem facultatem cõtrahendi nuptias amputaverunt. Hanc interpretationem rectè confirmat Bellarminus libro 2. de Monachis cap. 23. ex Epiphanio hæreſi 29. Hieronymo, Matth. 9. & Auguſtino, libro de ſancta virginitate capit. 30. utunturque prædicto Matthæi loco communi-

Hieron. Cyrillus. Auguſt. Baſilius.

Matth. 19.

Bellarmin. Epiphan. Hieron. Auguſtin.

ter con-

ter controverſiatii contra hæreticos noſtri temporis, ut probent caſtitatis votum à Chriſto Domino fuiſſe inſtitutum. Simili ergo ratione locus ille Iſaiæ eſt interpretandus, ut in illo, Eunuchorum nomine, non tantùm continentes, ſed etiam, qui continentiam voto firmarunt, intelligantur. Et quia fortaſſe alicui durum, novúmque videbitur, in lege veteri caſtitatis votum fuiſſe expreſſum, cùm potiùs lex ipſa cœlibes, & orbos, ſemenque poſt ſe non relinquentes maledictione dignos ducat: ut conſtat ex Deuteronomio, cap. 25. advertat oportet, ſcripturam non de ſemine carnali, ſed ſpirituali accipiendam eſſe. Et utrumque (nempe quòd in lege veteri caſtitatis votum commendetur, & quòd maledictio feratur in carentes ſpiritali prole) teſtatur clariſſime Damaſcenus libro 4. fidei Orthodoxæ capitulo 25. ubi virginitatem miris laudibus efferẽs, poſtquam eam multis veteris legis Patrum exemplis obſervatam fuiſſe docuit: ut oſtenderet, in illa lege non, ſolùm virginitatem ſervari, ſed etiã votum continentiæ emitti, & laudari, ſubjungit: Nonne lex magnum votum caſtitatem appellavit? Et ut objectioni, quæ ſeſe offerre poterat ex verbis illis Deuteronom. Maledictus homo, qui non relinquit ſemen poſt ſe, reſpondeat: ſtatim adjecit: Oportet igitur ſpiritualius accipere legis præceptũ. Nam eſt ſemẽ ſpirituale per charitatem, & timorem Dei in mentis utero parturienti ſpiritum ſalutis. Sic autem accipiendum eſt hoc: Beatus eſt, qui habet ſemen in Sion, & familiares in Hieruſalem.

Deuter. 25.

Damaſcen.

Hæc Damaſcenus. Quibus manifeſtè confirmat, in lege veteri fuiſſe caſtitatis votum: nec reprobatam fuiſſe continentiam. Et quamvis Damaſcenus non exprimat locum, in quo lex magnum votum caſtitatem appellat; tamen, præter illum Iſaiæ cap. 56. ſuprà adductum, non video alium in ſcriptura, ex quo clariùs id percipi poſſit, ni forte illud acceperit ex libro Sapientiæ capit. 3. ubi dicitur: Felix ſpado, qui non operatus eſt per manus ſuas iniquitatem, nec cogitavit contra Deum nequiſſima; dabitur enim illi fidei donum electum, & ſors in templo Dei accepriſſima. Qui locus eundem ſenſum cum illo priori Iſaiæ habet. Hæc autem tempore legis antiquæ dicta ſunt, ex quibus clarè conſtat, in illa votum continentiæ floruiſſe.

De voto verò obedientiæ etiam conſtat, apud monachos veteris legis fuiſſe receptum. Colligitur id apertè ex Ioſepho libro 2. de bello Iudaico cap. 7. ubi de Eſſenis loquens, affirmat, eos poſt biennium vota quædam, ſive juramenta emittere, inter quæ majoribus obedire jurabant. Verba Ioſephi audiamus: Priùs verò quàm incipiat communem habere vitam, magnis execrationibus adjurat, ſe primùm colere Deum, deinde quoque erga homines ſervare juſtitiam, & neque propria ſponte nocere cuiquam, neque ex præcepto obeſſe, & collaborare ſemper juſtitię ſectatoribus, fidem omnibus ſervare, maximè verò Principibus. Neque enim abſque voluntate Dei cuiquam poſſe principatus potentiam cõtingere. Si verò ipſe ceteris præſit, nunquam ſe abuſurum viribus poteſtatis ad contumeliam ſubjectorum. Et paullò inferius: His quidem execrationibus explorant, & quaſi præmuniunt accedentes; deprehenſos verò in peccatis à ſua congregatione depellunt: & qui taliter fuerit condemnatus, miſerabili plerumque morte conſumitur. Illis quidem ſacramentis, ac ritibus obligatus neque capere ab aliis oblatum cibũ poteſt. Hæc Ioſephus.

Ioſephus.

Tandem paupertatem Eliam, ejúſque ſucceſſores fuiſſe amplexos, docent D. Ambroſ. & alii, de quibus nos in tractatu de Voto paupertatis diximus. Quamvis (ut verum fateat) hi non doceant, Eliam, aut eius familiam votum de ſervandâ paupertate emiſiſſe. Id tamen ego tam de paupertate, quàm de aliis votis nunc oſtendam. Si enim Elias, ejuſq; ſucceſ-

Ambroſ.

ſores

ſ[..]res monachorum inſtitutum amplectentes, Deo conſecrarunt, caſtitatē, paupertatem, & obedientiā colentes, cum prædicti patres nō ignari eſſent, fore Deo gratiſſimū, longeq; meritorium, propoſitum ſuum voto firmare: (hoc enim, ut ſupra prǽmiſimus, in lege veteri notum, cōpertūq; fuit: & prætetea, cum aperte ſcirent, plurimum valere hanc votorū emiſſionem ad voluntatē noſtrā, quæ lubrica, ac in malū propenſa eſt, in bono firmandá, in rectoq; continendā: non eſt dubiū, quin hoc votorū auxilio ad prædictos fines juvarentur. Ad hæc accedat, illius ſocietatis viros ſelectos ex grege Iudaico, ſapientia, & acumine ingenii ceterá plebē longè ſuperaſſe, quibus ignorantia tātæ rei contingere non poterat: maximè vero Eliā, & Eliſeū vitæ monaſticæ duces, qui ex frequenti cum Deo colloquio, & lectione ſcripturarū, divitias, & uberrimos theſauros, qui in votis monaſticis laterent, fuiſſe adeptos, certè credendū eſt. Quare exiſtimo, ſcripturæ, & rationi valdè conſentaneū eſſe, viros illos divino lumine ductos, inſtitutū monaſticū tribus votis firmaſſe. Maximè cùm Elias ſpeciali Dei revelatione monaſticæ profeſſioni initiū dederit. Hactenus conſtat, Eliā Prophetam inſtitutorem fuiſſe monaſticæ profeſſionis, docuiſſeque trium votorum, ex quibus religio cōſtat, cultum, & obſervantiam.

Quo tempore, & loco vir excellēs Elias monaſticam vitam inſtituerit, aperiamus. De loco in primis cōſtat, tum apud ſcripturam, tum apud authores, fuiſſe Carmelum montem. Ita Regum narrat hiſtoria, potiſſimùm capitulo 3. & 4. libro 2. Et ne hujus nominis æquivocatio confuſionem pariat, ſciendum eſt, ex Hieronymo in Amos capitulo 1. duos eſſe in Syria Carmeli montes. *Reg. 2. 3. 4. Hieron.* Vnus eſt in tribu Iuda (qui Hebraicè CARMEL dicitur) inſignis, fertilis in paſcuis, fructibus, & herbis, ferax vini delicatiſſimi: in hoc Saul Amalecitū vicit; habitavit ibi Nabal, qui repulit nuntios Davidis. Alter eſt in Galilæa in tribu Iſachar (eodem teſte Hieronymo, Iſaiæ 6. & 29. & Hieremiæ 2. & 5. & ante ipſum Ioſepho de bello Iudaico capitulo 9.) qui dicitur Carmelus maris: mons eſt excelſus valde, & nemoroſus, nobiliſſimis vineis, oleis, arbuſtis, fructiferis arboribus, herbiſque odoriferis abundās, ut ob ſummam rerum omnium copiam, fertilitati, & abundantiæ in ſcriptura comparetur. *Ioſephus.* Abeſt à Tholomaide ſtadiis 120. ut Ioſephus tradit, ejuſq; paſſim multa fit mentio in Prophetis.

Hic mons, (ut verbis Divi Baſilii in Epiſtola ad Chilonem loquar) celeber Carmelus eſt, *Baſili.* in quo Elias demoratus, perplacuit Deo. In illo namque vitam ſolitariam, & ab hominum conſortio ſemotam profeſſus eſt, ut præter Baſilium ſentit Nazianzenus, *Nazien.* in oratione de pauperum amore; & in apologetico, poſtquam ex fuga rediit, atque in oratione in Maximum. Cujus rei non immemor Ioannes Hieroſolymitanus Patriarcha, *Ioan Hie* capitulo 19. de inſtitutione monachorum, & alibi ſæpe eam repetit. Hiſque graviſſimis patribus conſentiunt Volaterranus in antropologio *Volaterra.* libro vigeſimo primo, Guillielmus *Guill. Tyr.* Tyrus libro quinto continuationis belli ſacri cap. 3. Polydorus Virgil. lib. *Polydorus.* 3, de inventoribus rerum cap. 7. Sabellicus lib. 5. Æneade 9. pluresque alii, quorum teſtimonia retulimus in lib. 1. antiquitatis noſtri ordinis Carmeli, propè finem, reſponſione 1. propoſit. 4. Qui omnes uno ore fatentur, montem hunc morâ Eliæ, Eliſei, & illorum, qui filii prophetarum appellabantur, fuiſſe nobilitatū. Imò in hoc monte Eliam uſq; ad ſui raptum permanſiſſe, non obſcurè ex Martyrologio Romano die 20. Iulii *Martyrol. Romanum.* colligitur: ubi hæc verba habentur: In monte Carmeli raptus Eliæ Prophetæ, &c. Cujus etiam rei ſignum eſt, Eliæ, poſt raptum, oratorium in hoc monte erectum: de quo apud Suetonium in vita Veſpaſiani cap. 5. & Genebrardum, in Chronologia lib. 1. anno mundi 3382. mentio fit.

[illegible] [illegible] Nazianz. Baronius.

De hocoratorio Eliæ dicato ſtat epigramma Gregorii Nazianzeni apud Baronium in Martyrolog. 20. die Iul. quod ſacellum, ſive templum poſtea reſtitutum fuit per Helenam Conſtantini matrem, ut author eſt Nicephorus lib. 8. hiſt. Eccleſiaſticæ, cap. 30. Ac denique iterum per Baſilium imperatorem, ut refert Cedrenus in compendio hiſtoriæ in Baſilium.

Nicephor. *Cedrenus* *Ioan. Hier.*

Fundavit verò in hoc mõte Elias monaſticum inſtitutum, tanquam in commodiori, & aptiori ad altiſſimũ hoc vitæ genus. Teſtatur id Ioannes Hieroſolymitanus, ca. 19. in libro de inſtitutione monachorum his verbis: Studuit Elias deinceps religionem, quam inchoaverat, in loco idoneo plantare. Quare ad ſui & ſuorũ diſcipulorum jugem manſionem, elegit, præ aliis Eremis, Carmeli mõtem, tanquam commodiorem ad Propheticam diſciplinam, & vitam monaſticam in eo edocendam, & exercendam. Mons quippe præbet Eremitæ homini ex ſua ſolitudine ſilentium, & quietem: ex ſuis antris congruam manſionem, ex ſuo ſaltu jucũditatem, ex ſuo eminenti ſitu aerem ſalubrem, ex ſuis herbis, & fructibus paſtum uberem & ex ſuo fonte aquæ vivæ hauſtum dulcem. Propter quæ omnia Elias in monte iſto non modo elegit habitare: verum etiam domum orationi conſecratam, appellatam (SEVNION) in eo ædificavit. Hactenus Patriarcha Hieroſolym.

Ioan. Hier.

De tempore vero, quo divinus hic vates formam vivendi monaſticam tradiderit, non ita clare apud authores conſtat. Illud apud Ioannem Hieroſolym. ut ſup. c. 20. ſcriptum invenio: poſt inſtitutionem vitę monaſticæ, montem Carmelũ per ſexdecim annorum ſpatium, ante ipſius raptũ, Eliam incoluiſſe. Quare, ſive Eliæ raptum dicamus contigiſſe an. 3272. ab orbe condito, & à tempore diluvii an 1586. ſecundum Genebrar. chronographiam li. 1. fol. 123. ſive, ſecundum Adonem in Chronicon, ætate quinta à mundo condito 4247. ſive ut Erald. Carthuſienſ. in faſciculo temporum ait, circa annum a creatione mundi 4300. & a nativitate Abrahæ 1110. & ante nativitatẽ Chriſti anno 932. quam computationem aliis veriorem exiſtimo: ante hoc tẽpus, quo Elias raptus dicitur, ſexdecim inquam annis monaſticus ordo in monte Carmelo initium habuit.

Genebrar. Ado Eraldus.

Probavimus hactenus, Eliam fuiſſe authorem alicujus religioſi inſtituti: reſtat nunc oſtendere, inſtitutam ab Elia religionem uſque ad noſtra tempora perduraſſe: & denique hanc ipſam religionem eſſe eandem, quam ſub tutela B. Mariæ de monte Carmelo Carmelitæ nunc profitentur. In cujus confirmationem non advocabo domeſticos teſtes, nec noſtræ Religionis hiſtoriographos, ne forſan ſuſpecti judicentur, cum adeò externis abundemus authoribus, ut noſtri ſuperfluere videantur. Quare ſilentio nunc prætereo D. Cyrillum, quõdam noſtri ordinis Priorem generalem, qui circa ann. Dom. 1200. floruit, VVilhelmum de Samuco, Sibertum Becam, Philippum Riboti, Ioannem Groſſi, & doctiſſimum Bachonem, quorum meminit Trithemius Abbas de laudibus Carmelitarum c. 2. qui omnes libros integros de hac re ediderunt, quorum etiam veſtigia ſequuti ſunt doctiſſimus Paleonydor. Simon Coelhus, & ante ipſos in apologia quadam, Baptiſta Mantuanus. Et quamvis hos omnes excludam, unius, aut alterius teſtimonium, quibus fidem non habere nefas eſſet, adducam. Primum eſt Ioannis Hieroſolymitani Patriarchæ, quondam montis Carmeli ſplendoris, & cultoris inſignis, qui ex priore hujus familię ad Hieroſol. ſedẽ tẽpore Honorii, & Archadii fuit aſſũptus: cujus admirabilem ſanctitatem memoriæ non perituræ tradidit Nicephorus Caliſtus lib. 11. Eccleſiaſticæ hiſtoriæ ca. 18. Scripſit hic librum unum de inſtitutione monachorum in veteri lege exortorum, & in noua perſeverantiũ, in quo Capraſio mõtis Carmeli præpoſito reſcribens, Carmelitarum genealogiam à Propheta

D. Cyril. VVilhelm. de Samuco. Sibert Bec. Phil. Ribo. Ioan. Groſ. Ioan Bach. Trithem. Paleonido. Bap. Man. Ioan. Hier.

Nicephor.

pheta

pheta Elia, tanquam à primo fonte, late doctéque deducit. Hoc ſolum teſtimonio profectò nos contentos eſſe oporteret, & propter authoris vita, cum ſanctiſſimus fuerit, & inter noſtri ordinis Divos in Martyr. Molani die 13. Ian. referatur, omniq; mendacii labe carere credatur: & propter miram hominis eruditionem: is enim ſua ætate maximos adverſus D. Hieron. congreſſus ſuper doctrinâ Origenis habuit, qui tamen neque à Hieronymo fuit rationibus ſuperatus, nec in diſputationibus confuſus. Quare credendum eſt, illum in veritate examinanda, è latebriſq; eruenda, fuiſſe diligentiſſimum. Si his denique addamus authoris gravitatem, Patriarcham invenies. Is igitur vir miræ ſanctitatis, eruditionis incredibilis, gravitate, & functione aliis nò inferior librum hũc Carmelitarum inſtitutionem ab Elia continentẽ ſcripſit. Quibus adjiciam, hoc fermè 1. Eccleſiæ ſeculo contigiſſe, cùm ille circa annum Domini 400. floruiſſe tradatur, quo tempore recẽtior erat præteritorum ſeculorum memoria, maximè verò Apoſtolorum, totiuſq; Evangelicæ prædicationis. Nec minoris eſt conjecturæ, hiſtoriæ veritatem fuiſſe adeptum, cùm librum Hieroſolymis conſcripſerit, ubi tũc rerum Syriæ monumenta certiora inveniri neceſſe erat, præcipuè cùm de reb⁹ in illa pvincia geſtis agat. Quis ergo de hujus viri teſtimonio queat dubitare? ni fortè aliquis dubitet, vel illũ fuiſſe Carmelitã, vel librum hũc edidiſſe. Horũ primũ latè in tractatione Hiſpano ſermone de ordinis antiquitate edita l.1.c.11. demonſtravimus. Secundũ verò ita certum eſt, ut de eo ambigi nõ poſſit. Id ſentit Wal. qui frequenter hunc Ioan. lib. contra hæret. affert, præcipuè de ſacram. ti.9.c.89. Conſentit Armachanus, apud eundẽ Waldensẽ, Morigia li.1. de origine Religionũ c.30. Trithem. de laudibus Carmelitarũ ca. 2. Plato de bono ſtatu Relig. li.2.c.22. Greg. de Valenc. 22. diſput.10.q.4. puncto 1. pluresq; juniores & graviſſimi ſcriptores, & noviſſimè liber hic circumfertur inſertus Bibliothecæ ſanctorũ Patrum tom.9.

Molanus.

Valdenſ. Plato. Armacha. Morigia,

Trithemius. Gre. Valen.

Fuit autem liber hic Ioannis Bibliothecæ ſanctorum Patrum oppoſitus ex conſenſu graviſſimorũ Scholæ Pariſienſis Theologorum: approbatus inſuper a Genebrardo, Ioanne Dradeo, Margarino de Lavigne, aliiſque eruditiſſimis viris, ut conſtat ex 1. to. Bibliothecæ. longumq; eſſet, recenſere peritiſſimorum virorum ſcripta, qui hujus teſtimonio utũtur, licet incutia noſtra per multa tempora latuerit. Hoc unum tãti viri teſtimonium pleniſſimum ſufficiebat: ſed, ut uberiùs conſtet, eo non contentos, plura alia addere par erit.

Quare 2. loco accedat ex domeſticis Waldenſis, cujus authoritas, & doctrina apud catholicos viros laudatur, & ab hæreticis valde timetᷣ. Hic ſcribẽs adverſus ſuæ ætatis fidei oppugnatores, pręcipuè advers⁹ Wicleph, de ſacramental. ti.9.c.89. latè oſtẽdit, Carmelitas ab Elia, & Eliſeo inſtitutos, à quibus eorum monaſticam profeſſionem emanaſſe probat. Nec credendũ eſt, Waldenſem, qua vulgus ſolet, pietate id aſſeruiſſe. Etſi enim fas aliquãdo ſit, pietati ex affectu ortæ locum indulgere; in re tamen graviſſima, ubi fidei cauſa verſatur, vera undique pietas ab eruditis quæri ſolet, pręcipuè adverſus hęreticorum perfidiam. quibus mos eſt, veritates quacumque ex parte firmas inficiati. Quid facerẽt, ſi dubiis argumentis, aut ſimulata pietate veritas muniretur? Quare hoc Waldẽſis teſtimonium firmum, & omni fide dignum videtur.

Waldenſis.

Et antequam ad alia teſtimonia deſcendam, liceat addere Trithemii Abbatis, qui in inveſtiganda hiſtoria diligentiſſimè laboravit, latiſſimum teſtimonium. Is enim ægrè ferens, noſtri ordinis antiquitatem in tenebris jacere, opus integrum de laudibus Carmelitarum edendum curavit, perfecitque. Vbi non minùs verè, quam latè oſtendit, Eliam, & Eliſeum noſtræ Religioni dediſſe

primordia, ſeriemque ordinis contexit ab Elia uſque ad annum Domini 1220. quo tempore Carmelitæ in Europam pervenerunt. Omiſſis aliis quæ ſparſim toto illo libro tradit, aliqua eius verba referam: ait enim capitulo. 2. Elias Propheta Domini eximius recte, & Catholice fundator Carmelitanæ Religionis dicitur, ſi eius facta ex voluminibus regum, abſque inuidiâ diſcutiantur. Enim vero ipſe montem Carmeli primus habitaſſe legitur, à quo fratres Carmelitæ nominantur. Tripli- ci autem ratione oſtenditur, quòd iſtius obſervantiæ princeps Elias habeatur, a loco videlicet, ab habitu, & converſatione. Cùm ergo nomen ordinis a loco ſumitur, merito Carmelitarum princeps Elias memoratur: quia mons Carmelus, cujus ille habitator extitit, huic ordini vocabulum dedit. Non loquor vana, ſed teſtimoniis ſcripturarum comprobata profeto, cum Eliam Prophetam eundem locum longè ante Chriſti Nativitatem habitaſſe dico, qui fratribus Carmelitis Religionis ſuæ nomen dedit & exordium: (& infra ait) Conſentit ergo nomen loci, ut Elias ſit fundator ordinis Carmelitici. Vnde non ſunt vituperandi fratres hujus ſacratæ Religionis, quòd Eliam & filios Prophetarũ ſui ordinis fundatores, & Principes aſſeverant. Quantum verò ad rationem habitus pertinet, in Eliam ordo Carmelitarũ pulchra transfiguratione conſentit. Legimus, ipſum amictum fuiſſe pallio, quo tangente Iordanis obſtupuit, & ſe pedibus tranſeuntis calcabilẽ dedit. Sic Eliſeus, ſic filii Prophetarum imitatores Eliæ facti ſunt, qui non ſolùm ei loco, ſed & habitu ſimiles permanſerũt. Quòd ſi nobis de colore putas inferre calumniam, quamquã ſit vile argumentum, quod de invitis coloribus diſputar, ad veterum hiſtorias te vocamus, quibus in primitiva Eccleſia fratres Carmelitæ, inſtar Eliæ, virgulatis palliis legũtur fuiſſe induti. (Et paucis interjectis ait.) Ratione autẽ cõverſationis, Elias fundator ordinis Carmelitarũ exſtitit, qui eos in mõte Carmel. ſanctis moribus præceſſit. Quid fecit Elias, quod fratres Carmelitę pro poſſe non imitẽtur? incoluit ille eremũ, vaſta ſolitudinis dilexit, ſoli Deo & ſibi vacavit. At fratres Carmelitæ ab exordio ſuæ inſtitutionis vitam ſolitariam in monte Carmelo duxerũt, ſoli Deo vacare per contemplationis ſecretum eligentes, donec tandem noviſſimis penè temporibus Saracenorũ perſecutione de eremo expulſi, jubẽte ſede Apoſtolica, in urbibus ſunt locati. Vnde & antiquitus Eremitæ montis Carmeli vocabantur. Hæc Trithemius. Quibus quamvis hic author nullã hiſtoriã referat, forrè reputãs, veritati ſibi notiſſimæ cõfirmandæ opus non eſſe; nos tamen operę pretium duximus, ſcriptores aliquos producere, ut plenè adverſatiis noſtris ſatisfaciamus. Priùs tamẽ ejuſdem Trithemii verba c. 3. prædicti libri præmittam: ubi de ordine Carmelitarum loquens addidit ſequentia:

Hinc de monachorum inſtitutione dicit Hieronymus. Noſter princeps Elias eſt, dux noſter Eliſeus, & filii Prophetarũ, qui in agris & ſolitudine habitantes habitacula ſibi conſtruebant juxta fluẽta Iordanis. Erãt iſti viri multarum virtutũ, charitate maximi, devotione, & integritate sũmi, qui in contemplatione ſuſpenſi mundum cum voluptatibus ſuis cõtempſerunt: de quibus veraciter dicit Apoſtolus: Circuierunt in meloтis, & in pellibus caprinis egẽtes, anguſtiati, afflicti, quibus dignus non erat mundus. In ſolitudinibus errantes, in montibus, in ſpeluncis, & in cavernis terræ, qui per fidem regna vicerunt, operati ſunt juſtitiam, adepti ſunt repromiſſiones. Iſti ſunt viri fortes, atque prudentes, qui monaſticæ converſationis fundamenta jecerunt, qui, poſt Eliam, montem Carmeli inhabitantes, ſe habitu & cõverſatione Deo dignos exhibuerũt. Ab his ordo Carmelitarũ initiũ ſumpſit, & vocabulum. Ipſi enim ordinis

Tritbem.

Tritbem.

dinis Carmelitici converſationem legis tempore ſervaverunt, à quibus noſtri Carmelitæ ſub gratiâ, & nomen acceperunt, & ordinem. Nihil in his omnibus niſi tempus diſcrepat. Meritò vnus ordo Carmelitarum, & Eremitarum ſub lege, & gratia dicitur, qui unius Dei fide & cultu conjungitur. Neque autem ceteris ordinibus titulus Elianus convenit, quibus etſi converſatio vitæ congruat; tamen nomen loci non concordat. Antiquiſſimus ergo omnium ordinum in Eccleſia Dei Carmeliticus eſt, à quo ceteri ordines principium, & formam ſuæ inſtitutionis acceperunt. Hæc omnia Trithemius.

Poſt quem externi alii non defuere ſcriptores, qui Carmelitanæ Religionis ab Elia ortum, progreſſumq; integris voluminibus ediderunt. Præcipuè Carolus Fernandus Benedictinæ familiæ monachus, cujus meminit Caſſaneus in catalogo de gloria mundi parte 4. conſideratione 70. & noviſſimè Arnaldus de Vuion in libro de ligno vitæ parte 2. His etiam temporibus Paulus Morigia ordinis Ieſuitarum, diverſorum monachorum, ordinumque originis diligens indagator libro. 1. capitulo 30. per totum de inſtitutione, & origine Carmelitarum diſſerés, pluribus innixus authoritatibus Eliam habuiſſe authorem oſtendit. Hujus ſcriptoris teſtimonium ſufficeret ſtabiliendæ veritati à nobis intentæ, eò quòd ſeriò, & totus huic incumbens rei, Religionum initia, tempora, authoréſque diligenter inquirat. Quare jure de illo præſumédum eſt, rem attentiùs præ aliis perſpexiſſe, diligentiùſque indagaſſe.

Carol. Fer.
Caſſaneus.
Arnald. de Vuion.
Paul Morigia.

Hactenus non uno, aut altero mendicato verbo, aut authorum ſuffragio, ſed integris ſcriptorum operibus, tam familiaribus, & domeſticis, quàm externis veritatem propoſitam confirmavimus. Iam verò breviora, etſi non minùs digna teſtimonia afferemus.

Primum teſtimonium petendum erit ab authoritate ſummorum Pontificum, qui hâc veritatem luce clariùs expreſſerunt. In primis Sixtus Quartus in bulla, quæ incipit, Dum attentâ meditatione penſamus: Dat. Romæ, anno. 1477. ſic ait; Ordinem ipſum, ac illius perſonas ſub ſedis Apoſtolicæ, & Eccleſiæ Romanæ protectione immediatè exiſtentes, & inter ceteros regularium ordinum profeſſores in firmamento Catholicæ fidei militantes, tanquam religionis ſpeculum, & exemplar ſpeciali charitate fulgentes, ſanctorúmque Prophetarum Eliæ, & Eliſei, & aliorum patrum, qui montem ſanctum Carmeli juxta Eliæ fontem habitarunt, ſucceſſionem hæreditariam tenentes, fructus quoque, &c. Hactenus Sixtus IIII. Ferè idem repetunt Ioannes XXII. Iulius III. Pius V. Gregorius Decimus tertius, Sixtus Quintus, Pontifices maximi, qui in Bullis Ordini conceſſis eodem ferè verborum tenore utuntur. Imò & noviſſimè Sanctiſſimus noſter Clemens Octavus in Bulla, qua novę diſcalceatorum reformationis conſtitutiones confirmavit, ſucceſſionem hanc hæreditariam ab Elia Propheta nos habere declaravit: ut videre eſt in initio noſtrarum Conſtitutionum. Et quamvis id non ignotem, prædictorum Pontificum teſtimonia non eſſe fide divinâ credenda, cùm hoc tanquam de fide nō decernant: intra limites verò humani teſtimonii, quod majus, aut firmius proferri potuit, teſtimonio tot ſummorum Pontificum, quorum erudítio, doctrina, & rara ſanctitas, etiam ſecluſa Pontificali dignitate, quemlibet etiam protervum ad fidem cōpellerent.

Sixt IV.
Ioan XXII.
Pius V.
Greg. XIII.
Clem. VIII.

Ceterùm, quo magis moveor in hac re, ut illam majori fide, quàm humana, dignam credam, illud potiſſimum eſt Apoſtolicę ſedis decretum, cum Cardinalium conſilio à Sixto V. editum, in quo cautum eſt, ut Carmelitarum Religio Eliā, & Eliſeum ſuæ inſtitutionis Patronos coleret, & in eorum memoriam dies feſtos

Sixtus V.

officiis

eſt eius proprius recitaretur. Vbi inter alia, quæ in Eliæ officio & feſtivitate à Summo Pontifice approbato dicentur, illud eſt, quod in Hymno Eliæ decantatur;

Hic ſacri eſt ductor, columen decúſque
Ordinis noſtri, ſuperiſque gratus.
O Pater ſalve, placidúſq; tuos
Excite alumnos.

Fit etiam de Elia in toto ordine (niſi feſtum duplex occurrat) quotidie commemoratio, quod ſoli Patrono, ac Ordinis authori debetur. De ipſo præterea Miſſæ ſacrificium, Patrono tantùm conveniens celebratur. Hoc teſtimonium magni roboris eſt: neque enim alio graviori innixa fundamento Hiſpania noſtra probat, Apoſtolum Iacobum noſtrum calcaſſe ſolum, tantóque Patrono læta gloriatur. Nullo inquam alio ſolidiori fundamento, quam Romanos Pontifices ſpeciali cri officio natale hujus magni Apoſtoli per univerſam Hiſpaniam celebrari decreviſſe, in quo mentio fit ejus adventus in has partes, & ſub Patroni titulo recitatur. Accedit etiã, Romanam Eccleſiam errare non poſſe in rebus fidei, & morum, neque in aliis his affinibus, & propinquis, maximè in his, quæ univerſæ Eccleſiæ proponuntur. Quare in Religionum approbatione, ſanctorúmque inter Divos adnumeratione errare nequit, ut certa & firma Theologorum tenet ſententia. Ex quo nobis licet conjectare, ferè pari firmitate, & certitudine gaudere Pontificis decretum, proponens Religioni cultum alicujus viri ſancti, Patroni nomine: præcipuè ſi id faciat, ut credamus, eum verum Patronum eſſe, authorémve illius ordinis. Nã licet tale decretum videatur Religioni ſpeciali fuiſſe propoſitum: tamen, cùm Religio illa ſit approbata, & toti Eccleſiæ, ut via ad perfectionẽ propoſita; ex conſequẽti videtur, decretum illud Eccleſiam univerſam cõcernere. Quibus inſuper addo, authorem Religionis, hunc, illúmve ſanctũ ab Eccleſia proponi, verè nihil aliud eſſe, quàm eius vitã, moreſq; veluti exemplar imitandum profitentibus illum ordinẽ exhiberi. Quæ omnia ad mores pertinere, nemo eſt, qui nõ videat. Quare, cũ Apoſtolica ſedes Eliam Thesbytẽ authorẽ Carmelitarũ ſeriò declaraverit, officioq; Patroni proprio eundem quotannis celebrari ſanxerit, reliquum eſt, temeritatis crimine non eſſe liberũ, qui cõtrarium ſentire præſumpſerit.

Quid obſtat, quominus illud ſuperioribus adjungamus teſtimoniũ, (quod etſi pari certitudine non gaudeat, quia illam, quæ ab Apoſtolica ſede dimanavit, nulla humana adæquare poteſt certitudo; infra illam tamen magni eſt põderis (deſumptũ ex Martyro. doctiſſimi Molani, quod ut ipſe fatetur, ex variis aliis eccleſiarum Martyrol. confecit. In hoc ergo Molanus. 17. die Iun. Raptum Eliæ referens ſic ait: 15. Kal. Iul. in Arabiâ raptus B. Elias ordinis Carmelitarũ Patriarcha, qui tãtam gratiam invenit corã Domino, ut verbis clauderet, & aperiret cælum. Hactenus Molan. Quæ verba haud dubiè, cùm in Martyrol. res incertæ, aut dubiæ tradi non conſueverint, fidem aſſenſúmq; certum circa propoſitam veritatem nõ parum augent.

Præterea quis nõ plurimi æſtimet, piè veneretur, ſuſcipiatq; antiquiſſimã, nunquamq; oblitteratam traditionem, quæ non ſolũ in ordine noſtro, verũ apud multos alios invaluit, Eliam Carmelitis authorẽ eſſe? cùm in Miſſæ ſacrificio, in divino officio, in omnibus denique precationibus noſtris hujus rei veritas commemoretur, ac repetatur. Nec ſolùm Chriſtianis, Religioſiſve traditio hæc nota eſt: nã Saracenis ipſis Syriã incolentibus (quod majus eſt) olim fuit etiã cõperta: præcipuè verò inter Sultanos obſervata. Cùm enim hi terra

Antonin. Guilielm. Chronica mundi. Polydorus. Sabellicus. Nauclor. Pontacus. Supplementū chronicarū. Garibay. Caſſaneus.

ſancta potirētur, ſtudioſius, quàm de barbara gente credi poſſit, Carmeli montis incolas valde ſibi gratos, benignitate beneficiiſq; proſequebantur, & (quod ſilentio prætereūdū nō eſt) ut illiæ progeniē & ſucceſſores admirabantur, colebāt, & venerabātur. Quinetiam, dictu incredibilius apparet, ſuis eleemoſynis copioſam illa familia alebāt. Plures id referūt authores; maximè verò D. Anton. in hiſt. 3. p. t. 20. c. 5. Guillel. Tyri Epiſcopus in continuatione belli ſacri, l. 5. ca. 3. Chron. mūdi in 6. ætate fol. 207. Polydor. Virgil. de inventoribus rerum l. 7. c. 3. Sabellic⁹ l. 5. Ænead. 9. Naucler. tō. 2. generatione 41. Pontacus Burdegal. li. 2. Chron. circa annum 1180. Supplementum Chronicar. in principio li. 13. ac noviſſimè Garibay to. 12. ca. 28. ac deniq; Caſſaneus in Catalogo gloriæ mundi, 4. par. conſideratione 60. Æquū eſt præterea, in hujus rei cōfirmationē (ut nullum argumentorum genus prætermittamus) ad revelationes divinas de re propoſita factas accedere. Et in primis proferā illuſtrationē, & revelationē S. Petro Thomæ relatā. Is enim dum virginem noſtræ Religionis Patronam pro illius conſervatione precaretur, tale virginis accepit reſponſum: Confide fili, uſq; in finē mundi Religio Carmelitarū permanebit: nā Elias illius inſtitutor filio meo apparenti in transfiguratione pro eâdem cauſa poſtulavit, & impetravit. Huj⁹ revelationis teſtes ſunt noſtri ordinis ſcriptores, monūmentáq; omnia, & ultra ipſos eam referunt Philippus Macerius, & Ioannes Faventinus in vita S. Petri Thomæ.

Macerius. Faventin.

Accedat aliud alterius claſſis teſtimonium à Cantabrigēſi Academia, in Anglia olim celeberrima an. Domini 1374. decreta, ac in favorē ordinis prolata ſententia. Cùm enim tēpore Gregorii XI. ordinis adverſarii eius Antiquitati detraherent, irriderentq́;, nos veros Eliæ ſucceſſores appellari, viſis, ac examinatis noſtris, adverſariorūq́; rationibus Academia univerſa decrevit, Carmelitas nō ſolum Eliæ, & Eliſei imitatores, ſe potiùs veros, ac legitimis ſucceſſores eorum appellandos. Et quāvis Academiæ decretū Greg. XI. cōfirmaverit, impiiſſimus tamē hæreticus Wicleph adverſariorū factionem denuo excitavit, & contra Carmelitarū ordinē, ejuſq; antiquitatē invehitur. Contra hūc eius verba referens ſurrexit noſter Waldenſis in li. de ſacram. tit. 9. c. 89. probans noſtri ordinis antiquitatē, hæreditariamq; ſucceſſionem. Cujus opera poſtea fuerūt approbata à Martino V. qui ex decreto Cardinalium in Bulla, quæ incipit, Placuit nobis, illa confirmavit.

Greg. XI.

Waldenſ. Martin. V.

Quòd ſi his adeo quis difficilē in origine ordinis ita antiqua agnoſcēda ſe præbeat, de qua teſtimonia extant tam præclara: plura alia, licet nō fortiora, egregia tamen adda. In primis Ioſephus Antiochenus hujus rei protulit teſtimonium, qui in ſpeculo perfectæ militiæ primitivæ Eccleſiæ c. 12. & 72. ſic ait: Perfectorum militum Chriſti coadjutores ſurrexerunt ſtrenuiſſimi, viri ſolitarii, contēplationi dediti ſanctorū Prophetarum Eliæ, & Eliſei imitatores, qui de monte Carmelo deſcendētes per Galilęā, Samariam, & Palæſtinā, fidē Chriſti conſtantiſſimè ſparſerunt. Quiq; in virginis Mariæ honorē, in Carmeli montis declivio fabricātes oratoriū, Salvatoris matri ſpecialiſſimè ſervierunt. Hæc Ioſephus. Cujus meminere in hoc propoſito Aſcēſius Vadius in Cōmētariis Mantuani l. 1. Parthenices fol. 88. & Pineda 3. p. Monarc. Eccl. li. 22. c. 23. paragraf. 4. Paleonidorus li. 1. c. 6. Cuiaſtipulatur Chronica antiquiſſima Romana, quæ ferè eadē verba Ioſephi repetens ſic ait: A tēpore Eliæ, & Eliſei prophetarū, religioſi de numero eorum, qui morabantur in mōte Carmelo juxta civitatē Dominæ noſtræ Nazaret, ſecretiùs ſolebant habitare uſq; ad tēpora Salvatoris, qui tandē, prędicantibus Apoſtolis, in fide confirmati, in uno latere ipſius montis primò Eccleſiā in honorē virg. Mariæ conſtruxerunt. Hactenus prædicta Chron.

Ioſephus Antioch.

Aſcenſus Vadius. Pineda. Paleonido. Chronica Romana.

Quæ

Sigibertus Paleonid.

Quæ duo teſtimonia de Carmelitis aperte loquũtur, cũ ipſi fuerint (ut ſuprà diximus) qui B. Mariæ oratoriũ illud exſtruxere. Nec longe diſtat ab his Sigib. Gẽblacẽſis in chron. Hieroſ. (quẽ refert Paleonidor. ut ſup. dicens: Cũ Carmelitæ in S. pœnitentia perſeverãſſẽt à tẽpore ſanctorũ Eliæ, & Eliſei prophetarũ, tandem Chriſtum prædicantem audierunt. Qui religioſi fidem Catholicam confitẽtes, in Chriſto baptizati ſunt. Deinde perſeverantes in doctrina Apoſtolorũ, habentes gratiam ad omnem plebem veritatis Evangelicæ nũtii fideles, & Religionis Chriſtianæ legitimi cõfeſſores legitime effecti ſunt. Præterea id nobis clariſſimè ſcriptũ reliquit Erald. Carthuſ. qui in faſciculo tẽporum in deſcriptione an. 1294. ſic ait: Nobiliſſima civitas Acconis à Saracenis deſtruitur, ac demũ Deiferæ Mariæ in Carmelo monaſterium ad quatuor milliaria civitati vicinum ab eis igne crematũ, fratribus in eo degẽtibus perfidorũ gladiis trucidatis. Et tunc (proh dolor) ordo Carmelitarũ mellifluũ locum ex toto perdidit: in quo ab Eliæ, & Eliſei prophetarũ tẽpore duobus millib⁹, ducẽtis & viginti uno annis perſtiterãt. Idẽ an. 4300. à creatione mundi, ante Chriſti ortũ an. 923. ſic ait: Elias Propheta auriga Iſraël & origo Religionis Carmelitanæ Eliſeo vivente rapitur. Item circa an. Dom. 450. ita loquutus eſt: Eliſei Prophetæ Carmelitanæ Religionis primi, poſt Eliã, patris & Patroni, Sigibertho Geumblacenſe teſte, oſſa transferũtur de Samaria in Palæſtinã. His tribus locis clariſſimè vir hic noſtri ordinis Eliã inſtitutorẽ ac Patronum confitetur. Accedat prædictis Richardus Armachanus Archiepiſcop⁹ Hibernus, qui in quodã ſermone habito in feſto cõceptionis B. M. Avinionæ coram conclavi Cardinaliũ, cujus initium eſt, Ave Maria (præmiſſis aliis) ſic inquit: Quoniã (ut dicunt fide dignæ hiſtoriæ) à tempore Eliæ, & Eliſei Prophetarũ, qui ſæpius morabãtur in Carmelo juxta civitatem Dominæ noſtræ Nazaret ad tria milliaria, ſecretius ſolebãt homines inhabitare devoti uſq; ad tẽpora Salvatoris. Et tũc Eremitæ (ſcil. Carmelitæ) prædicantibus Apoſtolis, in fide ſolidati, in latere uno montis ipſius primò eccleſiã conſtruxerunt in honorẽ B. M. virg. in illo loco, in quo didicerãt, ipſam cũ aliis ſodalib⁹ in vita ſua ſæpi⁹ morã traxiſſe. Et ob hoc nimirũ inter alios Religioſos Dominæ noſtræ ſũt adſcripti, ut vocarẽtur fratres B. Mariæ de mõte Carmelo, &c.

Erardus.

Armacha.

Borvius. Paleonid. Vvaldenſ. Navarr. Clitoveus.

Hoc teſtimoniũ iiſdẽ verbis refert Magiſter Borvio Anglicus, & Carmelita, Paleonidorus ca. 1. lib. Waldenſis de ſacram. ti. 9. c. 89. & Navar. de horis Canonicis c. 21. n. 27. illud verò in hoc Armachani teſtimonio notatione dignum eſt: illũ nõ ex ſuo marte, aut ex apocryphis, minúſq; veris hiſtoriis, ſed ex fide dignis id deſumpſiſſe. Clitoveus Theologus inſignis, in ſermone habito in comitiis Provincialibus Carmelitarũ, qui habetur inter conciones Sanctorum ab ipſo editas, paullo poſt initiũ ita ait: Animadvertere nõ eſt indignũ, Carmelitani ordinis exordiũ ob tria præcipuè excellentiã quandam habere. Primò, quia ante inſtitutionem præcognitũ eſt divino nutu, & revelatũ. Memoriæ enim proditũ eſt (ut ſcholaſtica refert hiſtoria,) Eliã Thesbytẽ de tribu Aarõ progenitũ primum Religionis hujus fuiſſe authorẽ. (Et infrà:) At hi, qui primã Carmelitano ordini præſtiterunt originẽ, ut Elias, & Eliſeus, ex Iudæis nati ſunt. Qui verò ceteris Religionibus jecerunt fundamenta, ex gentibus progeniti ſunt, Conſtat itaq; antiquiorẽ Carmelitanæ Religionis, quàm aliorum ordinũ, eſſe originẽ, & ratione exordii ceteris præſtare. Philippus Hieropolitanus Abbas apud Paleonidorũ l. 2. c. 1. de antiquit. ordinis noſtri his verbis meminit: O Carmelitarũ Religio, quàm magna facta es in domo domini? Nũquid olim à modico fonte Eliæ Dei Prophetæ principiũ habuiſti? Et ecce nunc in magnũ fluviũ creviſti. Tu olim plantata in Eremo, nũc facta es civitas plena populo. Tu

Phil. Abbas Paleonid.

funda-

fundatore habes adhuc in Paradiſo viventem, & glorioſam Virginem Mariam Reginam cœli, Dominã mũdi, in Patronam ſingularẽ. Sicut enim de te olim proceſſerũt Patriarchę & Prophetę: ſic nunc de te procedunt ſacerdotes, & Levitæ, Doctores, & Evageliſtę. Qui Patres Patroni omniũ Religioſorũ facti ſunt: Hęc ille.

Deniq; lõgum eſſet, adjicere plura alia, quæ in hujus veritatis cõfirmationẽ ſcriptores multi tradidere. Tãtũ adjiciam duo validiſſima teſtimonia, alterũ Guillelmi Eyſengrenei, qui cõtra centuriatores ſcribens in ſua Eccleſiaſtica hiſtoria, cẽtenario 1. diſtinct. in tit. de Religionibus, & monaſticæ vitę cultoribus, ſpecialẽ articulũ ſub hac verborũ ſerie ponit: De monachis Carmelitis tẽpore Prophetarũ: & ibi inter alia ſic ait: Elias propheta primus Carmelita, & infrà: En hæretice Eliæ poſteritatẽ dici Monachos Carmelitas. Itidem ſic ait: Sanctus Eliſeus Carmelita, Princépſq; Eliadum, id eſt, Carmelitarũ. Et poſtquam aliqua attulit teſtimonia, ut probet, ordinem Carmelitarum tempore Prophetarũ floruiſſe, infert cõtrà centuriatores: En quàm antiquus ſit ordo Beatæ virginis.

Alterũ verò teſtimonium eſt Genebrardi, noſtri temporis diligentiſſimi hiſtoriographi, qui, ut doceat Carmelitas ab Elia propheta initiũ ſumpſiſſe, rejicit Polydori ſententiã, qui Aymerici tempore cenſebat, ordinem hunc incepiſſe. Verba Genebrardi referã: Ordo Carmelitarum (qui tũc variegata chlamyde induebatur) initiũ habuit in deſertis Syriæ Aymerici Antiocheni antiſtitis opera (ut refert Polydorus Virgilius lib. 7. de inventoribus rerũ c. 3.) Sed eorũ origo altiùs repetenda eſt: nẽpe à prophetis Elia, & Eliſeo, qui Carmelũ montẽ terræ ſanctę primi cõſecrarũt, & diſcipulos ibi reliquerunt, quos ſcriptura filios prophetarum appellat. In Europã eum poſtea adduxit Albertus Patriarcha Hieroſolym. Primi ſunt mendicantium. Prædicta Genebrar. Cujus viri quãta ſit in cõſcribendis hiſtoriis authoritas apud omnes (pręcipuè viros doctos) ita notum eſt, ut eius teſtimonio ſecurè poſſimus hic ſtare.

Quòd ſi duorũ hominũ teſtimoniũ verũ, & recipiendũ eſt, quantò magis quod per tot teſtes, ac tam illuſtres confirmatur? tot ſummorum Pontificũ decretis fulcitur? tot ſeculis roboratur? ac nõ ſolùm in Eccleſia, verũ apud Barbaras nationes traditione receptum ac comprobatum eſt? Nempe id falſum, aut fictum exiſtimet quis, quod tot viris digniſſimis, vetuſtioribus, ac recentioribus probatur? Nempe ignarus, aut ſuſpectus teſtis ſanctiſſimus ille (quem ſic appellat Trithem.) Ioan. Patriarcha Hieroſolym. qui opere integro nobis aſtipulatur? Num VValdenſis acerrimus hæreticorũ malleus, levia, aut frivola traderet? Num tot ordinis pii, graviſſimiq; viri in ſcribendis his, ſi vera nõ eſſent, tot voluminibus defatigarentur? Fortè tot Põtifices errarunt? aut in ſuis decretis decipi potuerunt? Num revelationibus veris tot retro ſæculis in ordine receptis fides adhibenda nõ eſt? Oblatrent hi ordinis noſtri veteres, noviq; adverſarii, quantũ libuerit: aperta ſunt enim, & luce clariora, quę diximus, ni ipſi ita cæcutiant, ut aperta luce ſolem non videant.

Ceterũ, ut res hæc omni ex parte abſoluta maneat, rationibus perficienda erit. Prima, nam (ut refert Hieronymus in Epiſtola ad Paulinum ſcripta) habet unumquodque propoſitũ, ſive inſtitutũ principes ſuos. Idq; ſanctus Doctor variis cõfirmat exemplis. Hic tantùm nobis ſufficiat, noſſe, quæcumque religioſæ vitæ inſtitura ab aliquo primo fonte dimanaſſe: nullamque eſſe Religionem, quæ aliquem ſui Patriarcham inſtitutorem ve non cognoſcat. Sic Baſilios, Benedictinos, Frãciſcanos, Carthuſienſes, per ſingulaque ſi diſcurras, à fundatore aliquo, Patronó ve emanare cõpertũ eſt. Quem ergo Patronũ agnoſcunt Carmelitæ, aut quem inſtitutorem

vnquam ,.niſi Eliam ſunt venerati? Quis vnquam hiſtoriographus vero , probabilive fundamento nixus alium nobis authorẽ potuit adinvenire? Legat, revolvatq; quis authorũ hiſtorias, & verè cõperiet, apud illos nullum alium determinatum poſſe authorẽ reperiri, ſi excludatur Elias. Nam qui ab Alberto Patriarcha ordinẽ cœpiſſe aſſerunt, ipſimet fatentur, Albertum tantùm ordinem jam prope labẽtem ſua Regula erexiſſe. Qui verò ab Aymerico ordinis primordia cõputant, ipſi etiã liberè cõcedunt, Aymericũ tempore Alexãdri III. Carmelitas per Carmeli ſaltus diſperſos in unum congregaſſe, ad cõmodioremq; vivendi formã redegiſſe. Qui verò à Ioan. Hieroſol. circa annum Domini 400. Regulã nos accepiſſe docent, ipſi quoq; admittunt, Ioan. Hieroſolym. antequã regulam Carmelitis traderet, eorũ converſationẽ, inſtiturumque fuiſſe amplexatum. Alii tandem, qui noſtra initia ad Apoſtolorum tempora referunt, nullum certè authorẽ deſignãt, neq; explicant, quãdo, & quomodo id cõtigerit. Quare confusè nimis loquuti, tem, & operam perdunt. Et veluti Nili ignotũ caput, ſic noſtri fontis initia hîc, atq; illic quęrũt. Quę omnia, ſi in unum iungantur, inevitabile cõficiũt teſtimoniũ, Eliam noſtrum extitiſſe authorem.

Vltimò, ſi memoria repetamus, quę in initio hujus primæ partis diximus, conſtabit, Eliam alicujus inſtituti Religioſi in Evangelica lege adhuc florentis fundamenta jeciſſe. Quæ autem nunc extat, vel præteritis temporibus floruit Religio, quæ Elia patrono gaudeat, aut glorietur, & tantum ſibi uſurpet honorẽ, nullã certè, præter noſtrã, nec præteritis, nec præſentibus ſæculis invenies. Cujus inſtitutio monaſticæ vitæ, exemplariq; illi, quod Elias in monte Carmeli plãtavit, ſimilior reperitur, quàm Carmelitarum? precipuè dum majores noſtri Carmeli fontem, ſpeluncaſq; habitarunt? Teſtis eſt Ioan. Patriarcha Hieroſolym. & Trithemius ſuperiùs adducti, qui latè in ſuis libr. demõſtrant, Carmelitas in omnibus veros fuiſſe Elię imitatores. Ni fortè aliquis dicat, poſt Eliam Propheram, filioſq; propherarũ, in Carmeli mõte aliquando veros Eliæ ſucceſſores defuiſſe. Sed certè id nemo verè poterit affirmare, cùm ex nulla hiſtoria, nullisve conjecturis certis colligi poſſit, hanc Eliæ familiam aliquo tempore vſq; ad annum Milleſimum ducenteſimũ, in quo Carmelitæ in Europam adventarunt, illius montis habitationẽ dereliquiſſe. Præcipuè verò id conſtabit, ſi quis perlegerit ea, quæ nos in libro de ordinis antiquitate de hac rę tradidimus. Si Elias ergo author Religioſæ vitę agnoſcitur, eamque in Carmelo ſitam reliquit, & nunquam abolitam fatentur authores; quos Eliæ dicemus ſucceſſores, præter eos, qui in Europam venerunt, a mellifluo illo expulſi monte, qui modò Carmelitæ nuncupantur.

Regulæ, divinaq; inſtitutiones à Carmelitis tempore Eliæ, & Prophetarum uſque ad tẽpora Ioan. 44. patriarchæ ſervatæ. paragr. 2.

Beatvs Cyril. mõtis Carmeli quondam Prior, vir doctrina, & ſanctitate præclarus, in lib. de peculiaribus geſtis Carmelitarũ, & in Epiſtola ad Abbatem Ioachim agens de Regulis, quibus Carmelitarum ordo olim Deo famulabatur, ſic ait: Sacrę hujus Religionis profeſſores inſtitutionẽ ſuam in divina ſcriptura, tanquam in amœno Paradiſo ſpeculabantur: ubi & fundatorũ dictæ Religionis virtuoſa exemplaria ab eis imitanda intuebantur, à Prophetis cõmendata, & multis ſacrorũ voluminum teſtimoniis approbata. Ex quibus dicti profeſſores diverſos profundæ ſapientiæ tractatus deducebant, quibus tanquam copioſis dapibus reficiebantur. *D. Cyrill.*

Hactenus Cyril. Cui ſententiæ aperte favet Trithemius in lib. de laudibus Carmelitarũ c. 4. dum ait: Sãcti enim fratres, qui in monte Carmelo juxta fontẽ Eliæ ante Chriſti nativitatem habitabant, Regulam cõſcriptam habuiſſe nõ leguntur, ſed ipſi norma, & regula ſibi fuerant, qui exemplo Eliæ cõcorditer vivebant. Ex quibus Patribus colligitur, ſcripturã ſacram monachis illis fuiſſe vivẽdi normã, & ultra ipſam, Eliæ exemplum, eiuſq; ſucceſſorũ pro Regula fuiſſe veneratos. Hoc verò pleniùs, latiuſq; proſequitur Ioan. Patriarch. Hieroſolym. Epiſcopus lib. de inſtitutione monachorũ ca. 16. Ideò (inquit) Elias (ut ſuo exemplo animos omniũ prædictorũ monachorũ eius diſcipulorũ provocaret ad ſuæ Religionis exercitiũ) ſtuduit, ſecundùm formã per Deum ſibi traditã, pollere corã eis frugalitate paupertatis, uti abſtinẽtia, parſimonia, domare cõcupiſcentias carnis, nitere candore Caſtitatis, abnegare libertatẽ voluntatis, vitare tumultũ plebis, & ardere fervore charitatis. Et quia in eius imitatione decrevit Deus conſiſtere hujus Religionis propheticã perfectionẽ, propterea Elias ipſe magna propheticę diſciplinæ, & monaſticę vitæ exemplaria (ſcilicet geſta ſua, & merita) demõſtravit cordibus profeſſorum hujus Religionis, per quæ ipſi ornarent penetralia mentis: ut ad rationem eius, ſæculo, ac terrenis omnibus ex totis pręcordiis renuntiantes, & carnales concupiſcentias per continentiã, & abſtinentiã crucifigentes, voluntatemq; propriam abnegãtes, & eã ſuperiori humiliter cõmittentes, à cõſpectu etiã hominũ abſconſi, prophetalẽ vitã eremiticã (quam Elias ipſe vixerat in ſolitudinibus, & maximè in mõte Carmeli) monachi prædicti in eodem mõte Carmeli, & in aliis Eremis, ac locis ad hũc finẽ continuarent, quatenus, eam accolentes, liberiùs etiã mentes ſuas cũ Deo per amorẽ perfectè unirent. Et infra: Quidquid igitur eſt perfectionis in hac Religione, ab hoc propheta Dei Elia exemplariter emanavit. Hæc, & alia ibi, & alibi Ioan. Hieroſol. docens, qua ratione Elias ſe præbuerit exemplũ, ac vivã filiis prophetarũ, aliiſq; ſucceſſoribus vivendi regulã. Idem author c. 21. ſigillatim refert alia Eremiticę vitæ inſtituta, & obſervantias, quas majores noſtri colebant: ubi præcipuè tractat de oratorio, ubi certis horis, ad peragenda divina officia, cõveniebant; & de cellis, in quibus ſoli, & ſeparati habitabant; & de ſilentio, quod miro cultu aſſiduè proſequebantur. Ac deniq; in eodem c. cõcludit, his verbis: Omnes quippe hujus Religionis veri ſectatores, tam in mõte Carmeli, quàm alibi habitãtes, profitentur, ſe humiliter ſequi illam ſanctã vitam, & propheticã juſtitiã vitę monaſticę, quã propheta Dei Elias ſervavit, & inſtituit, ac quã eſſe ſequendã, ipſe ſecundũ formã à Deo ſibi traditã, verbo pariter & exemplo diſcipulis ſuis tradidit; & in Eremo mõtis Carmeli reſidẽdo docuit maximè, ac demõſtravit. Et hæc de Regula tempore Eliæ, & Eliſei prophetarũ ſervata. Reſtat nũc, ut de modo vivendi ab Eliæ diſcipulis ſervato dicamus. Reliquit igitur Elias in monaſtica profeſſione multos poſt ſe ſucceſſores, quorũ alii in mõte Carmelo, in Galgala, & Bethel, alii in Hiericho, & aliis terræ ſanctæ locis habitabant, ut latè idẽ Ioan. Hieroſol. cap. 23. & 24. docet. De his igitur Eliæ, & Eliſei ſucceſſoribus videamus, quibus inſtitutionibus ad perfectionẽ vitæ monaſticæ ſategerunt.

Mihi id cõpertũ videtur, Eliæ, & Eliſei diſcipulos nõ una, eademque Regula vixiſſe. Nã filii Prophetarum (de quibus B. Hieronym. ad Paulinum, & ad Ruſticũ, Iſidor. libr. 2. de offic. c. 9. & Ioã. Patriarcha ferè per totũ librũ meminere) illam Regulã, quam idem Ioan. Hieroſol. tradidit, obſervarunt. Permãſeruntq; hi Prophetarum filii uſque ad Apoſtolorũ tempora, ut ex Euſebio Cæſarienſ. lib. 2. Eccleſiaſt. hiſt. apertè probatur. Is enim ita prędicto loco ſcripſit:

Trithemius. *Ioã. Patr.* *B. Hiero. Iſidorus. Ioannes. Euſebius.*

Apud Antiochiã floridiſſima cõgregatur Eccleſia, in qua etiam fuerunt prophetici ordinis viri quàm plurimi: & infrà: Qua tempeſtate Agabus unus ex his, qui aderãt, Prophetis. Alii verò Evæ ſucceſſores (nempè, Eſſeni, qui in deſertis Hiericho morabãtur) ſuprà Eliæ inſtitutiones alias ſupererogaverunt, fortè ab Eliſeo propheta eorũ magiſtro, & authore acceptas. Quamvis non dubitem, Eſſenorum genus etiam filiorũ prophetarum nomine olim cõtineri, licet ſpecialiter Eſſeni appellarentur, quia in perſectione monaſticæ vitæ potiſſimùm ab Eliſeo propheta ſunt inſtituti.

Plinius.
Solinus.

Pro quo recolenda exiſtimavi, tũ Eſſenorũ genus, & originẽ, tũ cultum, & Religionem. Eſſenorum familiã, ſi Plinio lib. 5. naturalis hiſt. c. 17. & Solino. cap. 36. credendum eſt, planè cõpertum erit, eſſe antiquiſſimã. Id enim Plinius præfato loco de Eſſenis tractans ſcriptum reliquit. Ita (ait) per ſæculorum millia (incredibile dictu) gens æterna eſt, in qua nemo naſcitur &c. Solinus quoq; fidelis Plinii imitator ferè eiſdem verbis Eſſenorum antiquitatem commendans dicit: Itaq; per immenſum ſpacium ſæculorum (incredibile dictu) æterna gẽs eſt, ceſſantibus puerpetis. Hæc Solinus. Et licet doctiſſimus Baronius 1. to. annal. ann. Chriſti 64. c. 6. 7. & 8. Plin. & Solin. dicẽtibus, Eſſenorum ſectã per multa ſæculorum millia extitiſſe, nõ credendũ exiſtimet, ea ratione ductus, quia qui res Iudaicas ſunt proſequuti, tã antiquam originem Eſſenis non tribuunt: quare ipſe, vel poſt Chriſtũ, vel paulò antea tempore Herodis majoris viros hos claruiſſe exiſtimat: nulla enim (ut ipſe ait) antiquior apud Ioſephũ de eis habetur memoria: tamen in hoc illuſtriſſ. Baronius fortè deceptus eſt. Nam apud Ioſephũ eadẽ ferè verba, quę apud Plin. & Solin. potuit facilè invenire. Is enim lib. 18. antiq. Iudaicarum cap. 2. de ſectis Iudæorum agens ſic inquit: Iudæi patriæ ſapientiæ ſtudioſi, iam inde a multis retro ſæculis in tres ſectas erant diviſi, Eſſenorũ, Saducæorũ, &c. Idemq; author lib. 13. c. 9. docet, tempore Ionathæ Pontificis, & Antiochi Regis has etiam ſectas floruiſſe. Quod cẽſet Genebrardus lib. 2. ann. mundi. 3944. Hoc eſt. 143. an. ante Chriſti adventum. Imo neq; ibi apud Ioſephum eorum initia expreſſe recenſentur: ſed potiùs in cõfuſo adnotarut, multis retrò ſæculis incœpiſſe. Quę verba tempora lõgiſſima denotant. Quare id certum videtur, eos à ſanctiſſimis prophetis Elia, & Eliſeo originem ducere. Idq; in primis probo ex Genebrardo viro graviſſimo lib. 1. Chronologiæ anno mundi 3272. Eliſeus (ait) conſtruxit cellas prophetis in Hierichũtis ſolitudine. Manavit inſtitutum, & loci Religio ad poſteros, fuitq; deſertum hoc uſq; ad Engaddi ab Eſſenis habitatum, hominibus cõtinentiæ incredibilis. Eodémq; loco habitaſſe Eſſenos, (nẽpe in deſertis Hiericho,) Plin. & Solinus ut ſuprà ſenſerunt. Et quãvis Genebrard. expreſsè nõ affirmet, Eſſenos ab Eliſeo propheta immediatè in monaſtica diſciplina fuiſſe inſtitutos; clarè tamen docet, ab ipſo, ſive à prophetica ſua familia ortos fuiſſe. Idque colligitur apertè ex Nicephor. lib. 2. Eccleſiaſt. hiſt. c. 15. qui de Eſſenis narrans, Eos (ait) vitã propheticã flagranti, atque ſerventi fide meditari, atq; æmulari. Quæ eſt igitur hæc prophetica vita, niſi ea, quã Elias, & Eliſeus, filiiq; prophetarum coluere? In hujus verò rei cõfirmationẽ argumento utar in hac materia validiſſimo. Nã Eſſeni, de quibus Philo, & Ioſephus, (ut infra dicemus) plura admiratione digna ſcripſerunt, fuerunt à divo Marco in Ægypto legibus, & inſtitutionibus Evangelicis imbuti, aliiſq; canonibus, & obſervantiis monaſticis inſtructi: ut poſt Nicephor. & Euſeb. lib. 2. c. 15. & 16. & Hiero. de ſcriptoribus Eccleſiaſt. in Marcum, communis tenet Catholicorum ſententia. Qui etiã cenſent, ab his Marci diſcipulis Chriſtianorum monachorũ poſtea

Baronius.
Ioſephus.
Genebrar.
Nicephor.
Nicephor.
Euſebius.
Hieron.

in

in Ægypto, & Palæſtina agmina deſcendiſſe, ut eum Nicephor. cap. 15. (& expreſſiùs cap. 16. illis verbis: Cũ ad hodiernum uſq; diem non apud alios, quàm apud noſtros homines, Regulas tales, vivendiq; mores conſervari, cõpertum ſit: lib. 8. c. 39. propè finẽ, Equidẽ ab illis Ægyptius tantopere hoc vivendi genus invaluiſſe conjicio: quæ ferè verba habẽtur apud Sozomen. lib. 1. c. 11.) & Euſeb. ut ſupra ca. 15. & 16. erudirè Caſſian lib. 2. c. 5. demonſtravit, dicens: Nã cũ in primordiis fidei pauci quidem, ſed pro baptiſmi monachorũ nomine cenſerẽtur, qui à beatæ memoriæ Evangeliſta Marco normam ſuſcepere vivẽdi &c. & infrà: Ea igitur tempeſtate, cùm Eccleſiæ illius primitivæ perfectio penes ſucceſſores ſuos adhuc recenti memoria inviolata duraret, &c. Quibus, & aliis ex c. & c. 4. precedẽti manifeſtè oſtẽdit, diſciplinã à B. Marco primis illis Evang. monachis traditã uſq; ad ſua tempora perduraſſe. Idq; & fortè expreſſiùs, in præfatione ad Caſtorem propè finẽ indicavit dicens: Secundùm eam, quam vidimus, monaſteriorũ Regulam per Ægyptũ, & Palæſtinam antiquitus fundatorũ; vel adjiciam, vel recidam. Nequaquàm enim credas, rationabilius quidquã, vel perfectius in Occiduis Galliatũ partibus reperiri potuiſſe, quàm illa ſunt inſtituta, quibus ab exordio prædicationis Apoſtolicæ, à ſanctis, ac ſpiritualibus patribus fũdata monaſteria ad nos uſq: perdurant. Hactenus Caſſian. Placet igitur Caſſiano, Euſeb. Nicephor. & aliis, Ægypti monachos in profeſſione Eſſenis, hoc eſt, diſcipulis B. Marci ſucceſſiſſe. Porrò argumentum (ut ad propoſitum redeamus) hac ratione formare licebit. Idem Caſſian. libr. 1. de inſtitutis renuntiantium ferè per totũ, Monachos Ægypti, & Palæſtinæ ab Elia, & Eliſæo, filiiſq; prophetarũ originẽ ducere, ſępe docet, ac repetit: cui ſubſcribunt Niceph. lib. 8. c. 39. & Sozomen. li. 1. c. 11. & Hieto. ad Ruſticũ & Paulinũ. Si ergo Ægyptii Aſcetæ, ſive monachi ab Elia, & Eliſeo ortũ habuerũt, & hi præterea ab Eſſenis diſciplinam ſuſcepere vivendi, eorumq; ſucceſſores extiterunt; neceſſario fatendũ erit, Eſſenos etiã ab Elia, & Eliſeo, ſive filiis prophetarũ eorum ſucceſſoribus promanaſſe. Quod præterea demõſtrat nominis etymologia. Nã licet demus, Eſſenos à vitæ ſanctitate eſſe dictos (quod voluit Chryſo. hom. 44. in act. Apoſ.) idque Philo in lib. cujus titulus eſt, quod liber ſit probus, apertè ſignificat tamẽ, ſi nominis etymologia attentè conſideretur, Eſſenos, ſive Eſſeos (ut alii volunt) ab Eliſeo potiùs dictos, quaſi Eliſenos, verius appatet. Quæ denominatio placuit etiam patri Henriques noſtri temporis authori gravi, & docto in 2. tomo, libr. 12. c. 5. in gloſſa in littera B.

Sozomen. Caſſianus. *Chryſoſt. Philo.*

His viſis, oportet, ut de Eſſenorũ inſtitutione, & Regula dicamus: breviter tamen id priùs præmittentes, Eſſenos tam Alexandriæ, quàm Palæſtinæ inhabitantes (utrobiq; enim horum ſecta florebat) Chriſti, & Apoſtolorũ prædicatione ad fidẽ fuiſſe converſos: Quod eruditè, ut ſolet, docet Baronius, ut ſuprà: colligitúrq; apertè ex Euſeb. Niceph. Sozomen. & Caſſian. relatis, qui uno ore fatentur, Eſſenos primos fuiſſe in Eccleſia vitæ monaſticæ cultores, ab eiſq; ad poſteros Ægypti, & Palæſtinæ monachos inſtitutũ, Religionẽq; manaſſe. De Eſſenorum igitur Regulis, & vitæ ſanctitate plura ſcripſere Ioſephus, ut ſuprà, Philo Iudęus natione Alexand. in lib. de vita contẽplativa, ſive de ſupplicibus in ſcripto, à quo poſtea ea, quæ de Eſſenis tradidere, acceperunt Euſeb. Sozomenus, Nicephorus, & alii. Breviter tamen ex his legibus, atque ſanctionibus, quibus Eſſeni inſigniores pietatis cultores, imò & Chriſtiani monachi ſeipſos addixerant, aliqua appingamus. Et omiſſis illis, quibus imbuti erant, opinionibus, dogmatibuſque Catholicis de Deo, & de immortalitate animæ, ſolùm ſtatuta circa mores teferam.

Euſebius. Nicephor. Sozomen. Caſſianus. Ioſephus. Philo.

1 In primis omne juramentũ,quaſi perjurium eſſe vitandum: quia quicquid vir perfectus dixerit, jusjurandi vim habere debeat,& quòd is veluti mendacii reus condemnetur,cui ſine teſte Deo non creditur.

2 Summã poſt Deũ exhibendam eſſe legiſlatori Moſi reverentiam, quem ſiquis blaſphemaverit, morte morietur.

3 Præcipuum ſtudium divinis litteris,ac veterum Patrum ſcriptis adhibendum, indéque petenda, quæ animorum curæ expediant.

4 Communis ſodalitii præfecto ita parendum eſſe, ut nihil ſine eius præcepto fieri liceat.

5 Continentem, ac cælibẽ vitam ducere,& ab omni prorſus conjugio per omnem vitam abſtinere.

6 Omnes facultates cõmunes eſſe, unũmque omnium patrimoniũ, quod per communes procuratores diſpenſetur (Ecce. 4.5. &. 6. præcepto tria religioſorum vota adumbrata.)

7 Nihil inter ſe aut mercari, aut vendere,ſed cũctis eſſe liberum accipere, à quibus libuerit quod opus ſit.

8 Albis veſtibus utendum, & amictum, & calceos non mutandos, niſi omnino aut conſciſſis prioribus, aut longi temporis uſu conſumptis.

Similis lex habetur in Deuteron. cap. 23.

9 Tantam etiam in naturalibus purgamentis habendam eſſe munditiæ curam, ut unuſquiſq; ſibi quotidie in ſecretiſſimis locis foveã dolabella effodiat, in qua ventrem exoneret, demiſſa primùm circumquaque veſte,contegendi corporis gratia,ac deinde terra, quam effoderat, in locũ ſuum reducta, ne ſcilicet divinæ lucis ſplendori fiat injuria.

10 Ante ſolis ortum publicis laudibus authorem naſcituri luminis celebrandum, poſtea verò ad ſuas cuique artes,ac ſtudia accedendum.

11 Hora quinta diei in commune cœnaculum, ſacris veſtibus, hoc eſt, lineis velaminibus indutis, coëundum: ibique ex eodem pane, & pulmento, in ſilentio reſidentibus veſcendum: nec aliquid guſtare cuiquam fas ſit, niſi publica oratio prãdium præveniat, & ſequatur, quæ Deum datorẽ victus & ante & poſt cibum collaudet.

12 Poſt prandium, depoſitis ſacris indumentis, ad ſua cuique opera uſque ad veſperam recedendum.

13 Ad eorum Religionem nuper venientes, non ſtatim in conſortium aſſumẽdos: ſed candida veſte, & perizomate indutos & dolabella incinctos, à curationibus ſuis explorãdos per tres integros annos, donec probatæ virtutis experimenta dederint. Hactenus de Eſſenis.

Tempore verò Eccleſiæ primitivæ, Carmeli cultores, aliique Eliæ ſucceſſores Evangelicam Regulam ſtudioſiſſimè obſervarunt, ut Trithemius c. 4. de laudibus Carmelitarum ſcribit his verbis: Deinde poſt paſſionem Domini, multiplicata per Iudæam fide Chriſtiana, hi, qui in monte Carmeli vitam imitatione Eliæ ducebant eremiticam, ſecundùm Evãgelium Chriſti vivere cœperunt, ſicut in actibus Apoſtolorũ ſcriptum eſt. Erant unanimiter in oratione perſeverantes, & erat illis cor unum, & anima una: nec quiſque inter eos aliquid habebat proprium, ſed erant eis omnia communia. Hæc eſt vita Apoſtolica, quã fratres Carmelitæ in primitiva Eccleſia ſtudioſiſſimè obſervabant, Regulam ſuper his Evangelicam in cordibus ſuis habentes conſcriptam. Succeſſu verò temporis cùm homines paulatim inciperent ab Apoſtolica vita recedere, & proprium ſibi quiſque poſſidere; timentes zeloſi montis Carmeli habitatores, ne & ipſorum ſancta converſatio per ſucceſſum temporis deficeret, de remedio in poſterum cœperũt cogitare, ſcientes, ordinem ſuum deinceps non ſatis tutum exiſtere, niſi per Regulam confirmaretur. Hæc Trithemius. Quæ verò fuerit hæc Regula, quam poſt tempora primitivæ Eccleſiæ Carmelitæ ſuſcepere, ſequenti capite declarabimus. *Trithem.*

CAPUT II.

De Regula, ſub qua Carmelitæ vixerunt ab anno Incarnationis 400. vſque ad annum 1171.

D.Cyrillus. DIVUS Cyrillus olim montis Carmeli eremita in libr. de peculiaribus geſtis Carmelitarum, & in Epiſt. ad Abbatem Ioachim, quæ hodie habetur in ſpeculo ordinis, lib. 8. à ca. 1. ita ſcripſit: Fuit autem tempore Archadii & Honorii Imperatorum quidam dictorum Religioſorum pater miræ virtutis, & perfectionis, Ioannes nomine, qui ceteros conſortes ſuos eiuſdem montis monachos exemplo ſuo, & magiſterio ſolicitè inducebat ad perfectionem acquirendam, ſecundùm propheticam diſciplinam vitæ monaſticæ per Eliam prophetam inſtitutæ. Quam diſciplinam Ioannes eis exponebat ex diverſis litteris, tam veteris, quam novæ legis, & ex nonnullis tractatibus editis à prædeceſſoribus ſuis: qui tandem propter eius ſanctitatem in Pontificem Hieroſolymitanæ Eccleſiæ ſublimatus Apoſtolo Iacobo in Epiſcopatu eiuſdem Eccleſiæ quadrageſimus quartus ſucceſſit. Hunc Ioannem chariſſimus eius diſcipulus, Capraſius nomine, ejuſdem montis, & Religionis monachus ſuppliciter flagitavit, ut quæ de inſtitutione hujus Religionis, & primis eius fundatoribus, & de perfectione ad exemplum eorum acquirenda frequenter diſſeruerat, dignaretur ſibi, & ſuis conſortibus breviter reddere in unum volumen, in quo omnia per ordinẽ intuerentur, ne oporteret eos librorum numeroſitatem evolvere. Ioannes ergo cernens, quòd propter occupationem ſuſcepti officii nõ poſſet ulteriùs jugem in monte Carmeli reſidẽtiam trahere, quod Capraſius ab eo flagitaverat, opere cõplevit. Scripſit enim eloquio, & litteris Græcis in quodam libro primariam noſtræ Religionis inſtitutionem, & fundatorum eius dignitatem, atque priſcorum profeſſorum geſta ſancta, & glorioſas virtutes, exterioremque habitus ornatum. Propterea prædictus Ioannes brevi & lucido eloquio ordinatè deſcripſit ſucceſſores dictorum patrum in illo libro, ut tãquam in nitido ſpeculo inſtitutionẽ ſuam intuentes, eam obſervare pronpenſiùs conarentur: & ſanctam vitã, ac virtuoſos mores dictorũ patrum ex totis præcordiis imitarẽtur. Quẽ librũ ipſe Ioan. ſodalibus ſuis Religioſis Eremitis montis Carmeli legendum, & obſervandum tradidit tempore Honorii Imperatoris, anno Domini 412. Et ex tunc profeſſores noſtræ Religionis ſategerunt ad perfectionem, & finem vitæ ſolitariæ tendere ſecundùm formã inſtitutionis prophetæ Eliæ per dictũ Ioãnem in præfato libro deſcriptæ. Hactenus Cyrillus. De hac regula Ioannis meminit Trithemius in lib. Tritkem. quem edidit de laudibus Carmelitarum c. 2. dicens: Sanctiſſimus ille Patriarcha Hieroſolymorum Ioannes, quid aliud in ſuo libro de principio & profectu hujus ordinis exprimit, niſi quòd Elias fundator eius fuit?

Eſtque præterea hæc Ioannis inſtitutio à Margarino de Lavigne e- Margar. Genebrar. Ioa. Drad. Fevarden. ruditiſſimo viro, tom. 9. Bibliothecæ ſanctorum Patrum inſerta. Fuit verò Bibliotheca hęc approbata à facultate Theologiæ Pariſienſis, potiſſimùm à Genebrardo, Ioãne Dradeo, ac Franciſco Fevardentio: & in ordine perpetua conſtantiqúe traditione receptũ eſt, olim majores noſtros ſub hac Regula Ioannis ad Religioſæ vitæ perfectionem properaſſe. Nam præter D. Cyrilli teſtimoniũ ſuperiùs adductũ (quod in hac parte magni ponderis, & authoritatis cenſendum eſt, cùm ſanctiſſimus hic vir ferè attigerit tempora, quibus hæc Ioannis inſtitutio in ordine vigebat, ut infrà dicam) meminit etiã

prædictæ Ioannis Regulæ lucidiſſimum Eccleſię lumen VValdenſis de Sacramentalibus tit. 9. c. 89. his verbis: Ordo Carmelitarum à Ioan. Patriarcha Hieroſolymitano prius Carmelita Regulam vivendi Græcè conſcriptam accepit, quam pleniori pòſt, ſub Alberto itidem Patriarcha, forma digeſtam inſpexit. Hic Ioannes tempore Archadii, & Honorii Imperatorum ad Capraſium monachum montis Carmeli, de peculiaribus geſtis Carmelitarũ, quod hactenus tráſlatum in Latinum habetur, volumen deſcripſit. Ita VValdenſis, qui prætereà adducit in confirmationẽ ſuæ ſententiæ Armachani Hibernię Archiepiſcopi teſtimonium, qui de Carmelitis ſcribens ſic ait: Qui inſuper (nẽpe Carmelitę) in principio naſcentis Eccleſiæ, in partibus illis prædicando Evangelium, ſollicitè laborarunt: & conſequenti tempore à Ioanne Hieroſolymitarũ Patriarcha Regulam vivendi communiter ſuſceperunt. Habetur inſuper præfata Regula in ſpeculo ordinis: ibique olim ſcholiis à Philippo Riboti per decem libros multos ante annos fuit exornata. Nec deſunt inter juniores exteróſq; autores, qui hujus Regulæ recordentur. Nã Paulus Morigia lib. 1. de origine Religionũ c. 30. Hieronym. Plato, de bono ſtatu Religioſ. li. 2. c. 22. Carol. Tapia in authen. Ingreſſi, verbo, monaſteria c. 17. Greg. de Valen. 2. 2. diſpu. 9. q. 4. puncto. 1. Ioannes Butler doctor Pariſienſis in ſermone Cõceptionis B. Virginis, & F. Emanuel Rodriguez 1. to. Quæſt. Regul. q. 1. de origine Religionum, Regulam hanc Ioanni Patriarchę adſcribunt: eamque Carmelitis dediſſe referũt. Quod expreſſiùs ex ipſo lib. conſtat. Imò Ioannis intentio eò potiſſimũ tẽdit, ut probet, monachos Carmelitas ab Elia, & Eliſeo, & aliis filiis Prophetarum originem, vitæque inſtitutionem hauſiſſe: ut patet ferè ex toto libro, præcipue c. 11. 16. 17. & [illegible]. ubi ſic ait: Quia ergo dicti Monachi ad exemplum Eliæ coluerunt jugiter in Carmelo juſtitiam vitæ monaſticæ: propterea appellati ſunt Eremitæ Carmeli. Et infra: Sed & ceteri hujus Religionis monachi habitãtes alibi cupiunt idcirco Carmelitæ appellari, quia eorum Religio, & ſancta converſatio eſt ab illis derivata, qui prædicto modo ſategerunt in monte Carmeli continuè religioſam vitam Prophetæ Eliæ (& uſque nunc ſatagunt) humiliter imitari. Omnes quippe hujus Religionis veri ſectatores, tam in monte Carmeli, quàm alibi habitantes, profitentur, ſe humiliter ſequi illam ſanctam vitam, & propheticam juſtitiam vitæ monaſticæ, quam Propheta Dei Elias ſervavit, & inſtituit. Nec eſt cur in hoc diutius immoremur, cùm inter alia, quæ Capraſius à Ioanne ſciſcitatus fuit, hoc unum ſit: quare monachi Eliæ ſucceſſores dicerentur Carmelitæ, cùm Elias converſationem hanc non in Carmelo, ſed in Carith inchoaverit? ut videre licet in ca. 17. hujus Regulæ. Conſtat igitur ex dictis, hanc Regulam fuiſſe à Ioanne Carmelitis traditam.

VValdenſ. *Armach.* *Phil. Ribo.* *Morigia.* *Plato* *Caro. Tap.* *Gregor de Valentia.* *Ioã. Butl.* *Emanuel Rodrig.* *Ioan. Hier.*

Quis verò ſit hic Ioannes, & quo tempore Regulam hanc tradiderit, reſtat ut aperiamus. Hic vir Monaſticæ fuit cultor profeſſionis, ut conſtat ex D. Hieronym. in Epiſtol. ad Theophilum Epiſcopum Alexandrinum. Et quamvis Lipomanus in vita S. Epiphanii aſſeveret, Ioannem ſimul cum Epiphanio in monaſterio Hilarionis in Palæſtina vitã monaſticam fuiſſe amplexatũ; id tamen certius apparet, virum hunc Carmelum montem cum reliquis ibi Eremitis habitaſſe. Quod inprimis cõſtat ex teſtimoniis B. Cyrilli, & VValdenſis nuper relatis, & ex Martyrologio Molani, ubi 12. die Ianuarii ſcriptum habetur: Item S. Ioannis Epiſcopi Hieroſolymitanæ Eccleſiæ, ordinis Carmeli profeſſoris. Quibus ſubſcribunt Hieronym. Plato, Paulus Morigia, & alii relati. Cõſtatque id apertiſſimè ex ſuo libro, in quo ſæpe ſe hujus montis profeſ-

Hieron. *Lipoman.* *Martyrol. Molani.* *Hier. Pla. Paul. Morigia.*

ſorem fatetur, præcipuè in 1. c. dum Carmelitis ſcribens ait: Sicut hæc omnia antiqui hujus noſtrę converſationis ſectatores ante nos intellexerunt. Et infrà: Quanta ſanctorũ præcipuorum authoritate hæc noſtræ vitæ Religio confirmetur, & cum quanta mentis ſecuritate formam hujus converſationis ſequentes, viam, & corda noſtra Domino dirigimus. Ex quibus patet, ſe inter Carmelitas, quibus hanc inſtitutionem ſcripſit, connumerare, tanquã ejuſdem vitæ aſſeclam, & cultorem. Poſtea vero ob eius merita, probatóſque mores, ad dignitatem Patriarchæ Hieroſolymitanæ Eccleſiæ fuit aſſumptus: ſucceſſitque Cyrillo, ut teſtatur Nicephorus libr. 12. Eccleſ. hiſt. cap. 24. Theodoretus lib. 5. hiſtoriæ Eccleſiaſticæ c. 35. Ruffinus lib. 2. eccleſiaſt. hiſt. ca. 21. & Genebrardus in chronologiâ libr. 3. anno Domini 403.) Fuit in ordine 44. ut apertè fatetur Nicephorus in ſua Chronologia, his verbis: Ioann. 44. ſedit annis 16. Fuit præterea Ioannes hic ſanctitate pręclarus. Quare eum Trithemius (ut ſupra) ſanctiſſimum appellat, Molanus verò inter divos, quos in ſuo Martyrologio refert, adſcribit, S. Cyrillus eum à vitæ ſanctitate commendat. Et, ut ad ſuperiora conſcendam, Nicephorus lib. 14. c. 30. ita de Ioanne noſtro ſcriptum reliquit: Deinde Hieroſolymis Cyrillo divinus Ioannes ſucceſſerat. Et infra in eodem cap. illum D. Ioannem appellat, dum ait: fuit condiſcipulus D. Ioannis &c. S. Theodoretus lib. 5. ut ſup. c. 25. 37. ſic ait: Hieroſolymorum Eccleſiæ præſidebat Ioannes vir mirabilis, ſucceſſor Cyrilli. Quæ à nobis relata ſunt, ut virũ hunc contra D. Hieronymum acriter ipſum impugnantem, defendamus. D. enim Hieronymus, imò & S. Epiphanius Ioannem Patriarchã, ut Origeniſtam frequenter, graviterque accuſant: ut conſpicere quis poterit in Epiſtolis à Hieronymo tã ad eundem Ioannẽ, quàm ad Theophilum Alexandrinum miſſis. Tamen quæ ibi S. Hieron. nimio zelo, & ardore ſcripſit, poſtea, veritate cognita, retractavit: &, quem antea ut Origeniſtam abjecerat, poſtea ut veræ, & Orthodoxæ fidei cultorem (teſte Baronio tom. 5. circa annum 399.) amplecti non dubitavit. Nec ſolus B. Hieronymus Ioannis ſanctitatem agnovit: ſed & D. Auguſtinus (eodem teſte Baronio) Ioannis mores, ſanctitatémque ſuo tempore fuit veneratus. Puto Hieronymum ab incepta cõtra Ioannem quæſtione ideo deſtitiſſe, quia is videns, ſe Origeniſtarum labe notari, librum ſcripſit, in quo ſe non Origenis doctrinam, ſed ingenium potiùs fuiſſe ſequutum, oſtendit: ut ſequentibus verbis Gennadius in Catalogo Illuſtrium virorum adnotavit. Ioannes Hieroſolymorũ Epiſcopus ſcripſit in obtrectatores ſtudii ſui librũ, in quo oſtendit, ſe Origenis ingenium, non fidem ſequutum: ut notavit etiam Trithemius de ſcriptoribus Eccleſiaſticis, & Honorius Auguſtodunenſis ca. 30. de lumin. Eccleſ. Id verò, quod in hac re Ioannẽ noſtrum ab omni ſuſpicione liberat, teſtimonium eſt Anaſtaſii Papæ, qui Ioanni reſcribens de Ruffino ſentẽtiam, eum ut Origeniſtam damnat, Ioannem verò ut ſanctiſſimum his verbis commendat. Vt amori tuo gratias ago, ita ſplendorem tuæ ſanctitatis, & eas, quas in Domino habes virtutes, ſubinde quodammodo parvitatis noſtræ favorabilis ſermo proſequitur. Tam eminenter, vir omnium præſtantiſſime, laudũ tuarum fulges nitore conſpicuus, ut par eſſe meritis ſermo non poſſit. Porrò autem tanto titulorum tuorum rapior incitamẽto, ut etiam quod impetrare nequeo, audere non deſinã. Iam hoc de laudibus eſt tuis, quòd me tantùm de cæleſtis animi iſtius ſerenitate laudaſti. Tui enim Epiſcopatus ordo perſpicuus per diverſum orbem velut radians etiam ad nos ſplendoris ſui detulit claritatẽ, &c. Hæc ſunt Anaſtaſii. Cùm igitur hujus Pontificis tempore orta fue

[Ni]ephor.
[The]odor.
[Ru]ffinus.
[Ge]nebrar.
[Ni]cephor.

Baronius.

Gennad.

Trithem
Honorius
Auguſt.
Anaſ. PP.

rit contra Ruffinum in oriente contentio, quòd Origenem de Græco in Romanam linguam derivaverit, videreturque ſe nimium Origenis doctrinis dediſſe, perlataque eſſet lis ad Anaſt. Pontificem: ipſe Ruffinum ut minùs Orthodoxum notavit. Ioannes verò non ſolùm ad Anaſ. aures ut Origeniſta non pervenerat, verùm eius ſanctitas, probataque virtus ſeſe uſq; ad Romam diffuderat. Nec eum Anaſtaſ. Pontifex ita ſeriò laudaret, ſi aliqua Origenis labe inureretur. Et hæc de Ioannis Hieroſolym. Epiſcopi ſanctitate dicta ſufficiant. Floruit hic vir (ut ſentiunt Theodo. li. 5. Eccleſ. 35. Nicephorus libro 12. hiſtor. Eccleſ. cap. 24. & Tritheimius ut ſuprà) tempore Archadii, & Honorii, circa annum Domini 400. vel ſecundùm computationem Baronii tomo 4. circa annum 386. ætate & tempore Theodoſii, hoc eodem anno 386. Plura alia ad hujus præclariſſimi viri vitæ ſanctitatē, ac tempus, quo Regulā tradidit Carmelitis ſpectantia, Deo dante in lucem dabimus in Apologia ſpeciali, in qua Ioannem à multis injuriis à Cardinal. Baronio immeritò illatis, conati ſumus vendicare.

Theodor. Niceph. Trithem.

Reſtat, ut de tempore, quo regulam hanc Eremitis Carmeli tradiderit, dicamus. De quo certā temporum rationem apud authores invenire non potui. Illud tamen ex B. Cyrillo, & VValdenſi, aliiſque junioribus colligitur, Ioannem aſſumptum jam in Patriarcham hanc regulam confratribus ſuis ſcripſiſſe. Quod credo veriſſimum, quamvis determinatè, quo anno id præſtiterit, non appareat. Solùm id pro cōperto habetur, circiter annum 400. contigiſſe.

Cyrillus. VValdenſ.

De Regula verò id ultimo hujus præfatiunculæ loco notare par erit, Ioannē in hac ſua inſtitutione quaſi mixtam Regulam ex hiſtoria veterum Patrum a tempore Eliæ in Carmelo commorantium, & ex admonitionibus proprio Marte ab ſcriptura ſacra confeciſſe. Eam ob cauſam (ut ipſe 1. cap. aſſerit) de fundatore ſupremo hujus Religionis, & primaria eius inſtitutione ediſſerit. Deinde refert aliqua exempla, glorioſas virtutes, & exteriorem habitum Eliæ, eiuſque ſucceſſorum, ut per hæc Carmelitæ diſcerent, formam horum patrum converſationis ſequentes, corda Domino Deo dirigere. Tradidit hanc Regulam idiomate Græco conſcriptam, ſub cujus directione Carmelitæ uſque ad Aymerici Patriarchæ Antiocheni tempora permanſerunt, Qui anno 1120. hanc Ioannis inſtitutionem in Latinum ſermonem fecit transferri, quouſque Albertus Patriarcha Hieroſolymitanus circa annum 1171. novam Regulam, ſeu potiùs hanc Ioannis planiori, breviorique forma digeſtam eis obſervandam impoſuit. De quo nos latè libro 1. de ordinis antiquitate ſcripſimus, & infrà quoque 2. p. dicemus. Nunc verò tantùm D. Cyrilli teſtimonium adjiciam: qui loco ſuperiùs adducto referens perſequutiones, quas poſt Regulam à Ioanne Patriarcha ſuſceptam, à Coſdroa Perſarum Rege, & Hummar Arabiæ Principe, Chriſtiani & omnes monachi Palæſtini paſſi ſunt uſque ad annum Domini 1099. in quo terra ſancta in ditionem Principum fidelium redacta eſt, his verbis res in ordine geſtas proſequitur: In Carmelo monte, & in quibuſdam aliis Eremis terræ ſanctæ permanſerunt ſub diſciplina vitæ Eremiticæ per Eliam prophetam inſtitutę, & in prædicto libro Ioannis deſcriptæ. Et intrà ſubjungit: Propter quod cœpit tūc cultus Religionis in mōte Carmeli ampliari. Quam plures enim devoti peregrini, qui ab occidente ſupervenerant, odore hujus ſancti loci tracti, & devotione Religioſorum Eremitarum montem hunc inhabitantium permoti, mundo renuntiabāt, & pro cōtemplatione cæleſtium ſe eorum contubernio jungebant. Erat autem in die-

Cyrillus.

diebus illis Patriarcha Antiochenus, & in Terra ſancta Apoſtolicæ ſedis legatus, vir quidam amabilis Deo, & hominibus, nomine Aymericus Maloſavda, natione Lemovicenſis, de villa appellata Salamiacum, qui prædictorum antecesſorum noſtrorum Eremitarum fratrum, B. Mariæ de monte Carmeli laudabilem converſationem attendens, eos multùm ſpecialiter ſuo tempore in Domino enutrivit. Intelligens autem, quoſdam eorũ, qui ex occidente ſupervenerant, ſpretis ſeniorum monitis, non rectè ambulare ad veritatem Religioſæ vitæ Eremiticæ in prædicto Ioãnis libro deſcriptæ, & perpendens, hoc ideo maximè contingere, quia Græcas litteras ignorantes neſciebant codicem illum legere, fecit librum illum de Græco in Latinum transferri. Et ob hanc cauſam prædictus Aymericus noſtri ordinis reformator cenſetur à Polydoro, de inventoribus rerum, libro 7. cap. 3. Sabellico, libro 5. æneade 9. Onufrio Pambino in Chronicon Eccleſiaſticum circa annum 1141, ſub Anacleto ſecundo, Genebrardo libro 4. ſuæ Chronologiæ, anno 1180. Guillelmo Tyri Epiſcopo, in continuatione belli ſacri, libro 5. cap. 3. & ab aliis à nobis relatis libro 1. Antiquitatis noſtri ord. cap. 9. Ioannis igitur Regula in ordinẽ ab anno 400. uſque ad 1171. in quo Albertus aliam tradidit, perſeveravit. Sed de hoc pleniùs libro 1. de ordinis antiquitate ſcripſimus. Nunc ad Regulam ipſam Ioannis revertamur.

(∵)

olydorus
abelli us.
uillelmus
yri.

Divi Ioannis Hieroſolymitani Patriarchæ liber de inſtitutione primorũ monachorum in lege veteri exortorum, & in nova perſeverantium, deſumptus ex vetuſtioribus ordinis codicibus, & ex Bibliotheca ſanctorum Patrum tomo nono.

Argumentum Regulæ, ſive inſtitutionum Ioannis.

IN hoc libro dum principium, & originem ordinis Carmelitarum Ioannes perſcrutatur, ab Elia primo hujus religionis autore ſumit initium, docens, quo tempore magnus hic propheta floruit, à quo genitus, vnde ortus, & quibus in locis in primordiis ſuæ vitæ fuerit converſatus. Deinde, quã inſtitutionem obſervaverit, obſervandãq; ſucceſſoribus reliquerit, oſtendit. Preterea de locis, quæ primitus hujus religionis profeſſores incoluerunt, qualitérque in eis, ſecundùm inſtitutionẽ ab Elia traditã, vixerunt: necnon etiã de aſcenſu Eliæ in Paradiſum, & de ſucceſſore eius in monaſtica profeſſione Eliſeo legit. Subinde verò deſcendens ad tempora primitivæ Eccleſiæ, tractat de tempore, in quo primùm hujus vitæ profeſſores baptizati ſunt, ad cognitionemq; Evangelicæ veritatis pervenerunt. Deniq; cauſam reddit, cur Carmelitarũ ordo B. Mariæ Virginis titulo inſigniatur, & pallio albo, baculo, zona, & ſcapulari ornetur. Plenus eſt liber hic monaſticis rudimentis, aliiſque ſublimioribus inſtitutionibus, tũ ex ſcriptura, tum ab Eliæ vita, & exemplo collectis. In quo Autor allegoricis ſenſibus, myſticiſq; interpretationibus mire abundat, ita, ut rectè de illo Gennadius ſcripſerit, Origenis ingeniũ, non doctrinam fuiſſe ſequutum.

Cap.

Caput I.

De Eliæ parentibus, ortu, patria, & de loco, ubi primò fuerit converſatus.

PRincipium religionis hujus, & quemadmodum, & vnde primò ipſa proceſſit, rationē petis, dilecte Capraſi, ante alia perſcrutandum. Quamvis namq; converſationis hujus ratio in ſola experientia conſiſtat, & nequaquam poſſet hæc ratio plenè verborū doctrina niſi ab experto tradi, neque etiam à te totaliter percipi, niſi eam pari ſtudio, ac ſudore per experientiā apprehendere laboraveris: multò tamen efficaciùs poteris ſuſceptę hujus profeſſionis aſſequi diſciplinam, & ad illam capeſſendam alios ardentiùs incitare, cùm auctorum, atque fundatorum eius agnoveris dignitatem, & primariam Religionis ipſius ſciveris inſtitutionē. Propter quod (ut ordine debito procedamus) de ſupremo hujus Religionis fundatore, & primaria eius inſtitutione eloqui pauliſper inchoabimus: deinde aliqua ſancta geſta, & glorioſas virtutes, & exteriorem habitus ornatum, déque ipſo fundatore, & primis eius diſcipulis, ceteriſq; hujus religionis priſcis profeſſoribus ſuccinctè diſponemus, ſicut hæc omnia antiqui hujus noſtræ cōverſationis ſectatores ante nos intellexerunt, & nobis tam in veteri, quàm in nova lege, doctrinis & exemplis philoſophati ſunt: ut per hæc diſcas, quanta ſanctorum pręcipuorum auctoritate hæc noſtræ vitæ religio confirmetur, & cum quanta mentis ſecuritate, formam hujus converſationis ſequentes, non per novitatem ſumptas, neque per inanes fabulas, ſed per approbata totius vitæ monaſticæ primaria exemplaria, viam & corda noſtra domino dirigimus, & ſemitas veniendi ad nos Deo noſtro rectas faciemus, ut, cùm venerit, & pulſaverit, confeſtim ei aperiamus, qui ait: Ecce ſto ad oſtium, & pulſo, ſiquis audierit vocem meam, & aperuerit januam, introibo ad illum, & cœnabo cum illo, & ipſe mecum. *Lucæ 12. Apoc. 3.* Scio igitur & animadverto, ab initio regni Achab Regis Iſraël uſque ad Chriſti adventum in carnem, decades annorum circiter nonaginta quatuor fluxiſſe, per quas, (ut Chronographi tradūt) cœpit Achab regnare ante incarnationem Domini Iesv. In diebus verò hujus Achab Regis Iſraël, & in regno eius fuit quidam propheta magnus de tribu Aaron, cui nomen erat Elias, ex patre vocato Sabacha, ortus in civitate Thesba, quæ eſt in regione Galaad. Ex qua Thesbi Elias eſt Thesbites dictus: qui Elias fuit poſtmodum habitator civitatis Galaad, quæ ab ipſo monte nomen eſt ſortita, ſicuti & regio monti illi circumvicina trans Iordanem ſita in ſorte dimidię tribus Manaſſe.

Caput II.

De receſſu Eliæ in Eremum, & de duplici fine vitæ Eremiticæ, & de renuntiatione rerum tranſeuntiū.

HIc Propheta Dei Elias Monachorum princeps primus extitit, à quo ſancta eorum primæva inſtitutio ſumpſit exordiū. Ipſe enim, obtentu contemplationis divinæ, & deſiderio ſublimioris profectus, longè & ab urbibus recedens, & ſeipſum cunctis terrenis ac mundanis exuens, religioſam & prophetalem vitam eremiticam primus hominum à propóſito ducere cœpit, quam, ſancto dictante, & mandante ſpiritu, inchoavit, & inſtituit. Quippe Deus ei

appa-

apparens mandavit, ut communem hominum habitationem fugeret, & ſe a turbis in deſerto abſconderet, atque deinceps in eremo monaſticè ſecundum formam ei indictam viueret: quod evidenti ſacrę ſcripturæ teſtimonio comptobatur. Legimus enim de hoc ita ſcriptum in libro regnorum: Reg.17. Factum eſt verbum Domini ad Eliam, dicens, recede hinc, & vade contra orientem, & abſcōdere in torrente Carith, qui eſt contra Iordanem, & ibi de torrente bibes, corviſq; præcepi, ut paſcant te ibi. Hæc autem præmiſſa ſalubria mandata, ad quæ implenda Spiritus S. Eliá inſtigavit, & deſiderabilia promiſſa, ad quæ adipiſcenda eum erexit, tantò debent majori intentione, nō ſolū hiſtoricè, ſed potiùs myſticè a nobis monachis eremitis per ſingula verba penſari, quanto in eis plenior cōprehenditur inſtitutio, id eſt, forma ad perfectionē propheticam, & finem eremiticæ vitæ, religiosè perveniendi. Cujus vitæ duplex dignoſcitur eſſe finis: unus quidē, quem per laborē noſtrum, & virtuoſum exercitū divinum adjuvante gratia, acquirimus. Hoc autem eſt, offerre Deo cor ſuū purū ab omni actuali ſorde peccatorū. Prov.10. 1.Pet.4. Quem finem attingimus, cùm ſumus perfecti in charitate, i. in charitate illa abſconditi, de qua Sap. ait: universa delicta operit charitas. Ad quē finem volens Deus Eliā pervenire ei dixit: Abſcondere in torrente Carith. Alius autē hujus vitæ finis eſt mero Dei dono nobis collatus: videlicet, non ſolū poſt mortem, ſed etjā in hac mortali vita aliqualiter guſtare in corde, & experiri in mente virtutē divinæ præſentiæ, & dulcedinē ſupernæ gloriæ, Hoc autē eſt, de torrente voluptatis Dei bibere. Quē finem promiſit Deus Eliæ, dicēs, & ibi de torrēte bibes. Propter utrūq; finē hotū duorū prophetalis vita eremitica eſt à monacho aſſumēda, teſtāte Pſalm. 61. propheta: in terra, inquit, deſerta, invia, & inaquoſa, ſic in ſancto apparui tibi, ô Deus, ut viderē virtutē tuā, & gloriam tuā. Per hoc enim, quòd in terra deſerta, invia, & inaquoſā manere elegit, ut ſic in ſancto. i. in corde puro à peccatis appareret Deo: mōſtrat primū electæ per eū vitæ ſolitariæ finē, qui eſt, offerre Deo cor ſanctum, id eſt, ab omni actuali peccato purū. Per hoc aūt, quod addit, ut viderē virtutem tuam, & gloriā tuam, mōſtrat manifeſtè ſecundū finē vitę prędictæ, qui eſt, jā in hac vita aliqualiter experiri, ſeu myſticè videre in corde virtutē divinæ præſētiæ, & guſtare dulcedinē ſupernæ gloriæ. Ad primū autem horum, ſcil. puritatem cordis, pervenitur per laborē, & exercitiū virtuoſum, divina gratia adjuuante. Et per perfectionē dilectionis devenitur ad ſecundū, ſcil. ad experimentalē guſtū divinę virtutis, & gloriæ cęleſtis, dicēte Domino: Ioan.14. Qui diligit me diligetur à patre meo, & ego diligā eū, & manifeſtabo ei me ipsū. Idcirco Deus per ea, quæ in ſuperioribus omnibus pręmiſſis verbis sācto Elię propoſuit, Prophetę illi, primò, & præcipuè monachorū Principi, & nobis eū imitantibus ſuadere maximè uoluit, Matth.5. Col.3. Ut ſimus perfecti, ſicut & pater veſter cæleſtis, inquit, perfect[9] eſt: & ſuper omnia charitatē habētes, quod eſt vinculū perfectionis. Quapropter, ut ad perfectionis ſuaſæ, & viſionis gloriæ dona valeamus promiſſæ pertingere, formā ad hoc perveniendi, per Deū in dictis verbis B. Eliæ propoſitā, curemus aure intenta, diſtinctè per ordinē pertingere, & opere adimplere. Loquēs enim Dominus ſancto Eliæ, atq; etjam tam in veteri, quā in nova lege cuilibet monacho vitæ eremiticæ, ait: Recede hinc (ſcil. à rebus caducis mundi, & tranſitoriis,) & vade contra Orientē, 3.Reg.17. ſcil. contra originalē cupidinem tuæ carnis: & abſcondere in torrēte Carith: ne in urbibus moreris ſimiliter cum turbis, qui eſt contra Iordanem; ut, ſcilicet, per charitatem ſis diviſus à delictis. His namq; quatuor gradibus ad culmen propheticæ perfectionis conſcendes, & ibi de torrēte bibes. Sed ut in hoc queas perſeverare, corvis præcepi, ut paſcant te ibi. Hęc

autem intelliges melius, ſi per ſingula diſcurrendo, ea diſtincte per ordinem exponamus.

Caput III.

De primo gradu profeſſionis monaſticæ, nempe, de abrenuntiatione divitiarum, & de receſſu a patria, & cognatione propria.

Gen. 12. EA, quæ tibi ſuadeo, ſigillatim intellige per ordinem, & diſcutte. Nam primò dixi tibi in mea viſione: recede hinc, ſcilicet, de terra, & de cognatione tua, & de domo patris tui, non ſolùm animo, ut terrenis poſſeſſionibus tui generis, & caducis Mundi divitiis cor tuum non apponas: ſed etjam opere, ut
Luc. 14. ipſas non poſſideas. Niſi enim quis renuntiaverit omnibus, quæ poſſidet, non poteſt meus eſſe diſcipulus: quoniam, licet poſſeſſæ divitiæ non claudant divitum introitum cęleſtis re-
Eccleſ. 31. gni, ſi cor ſuum ad eas non apponat, ſapiente dicente, Beatus eſt dives, qui inventus eſt ſine macula, & qui poſt aurum non abiit, nec ſperavit in theſauris pecuniæ: tamen, per hoc, quod ſapiens protinus ſubdit, dicés, Quis eſt hic, & laudabimus eum? expreſſit ſanè manifeſtè difficultatem reperiendi talem virum, qui divitias poſſidens, ad eas cor non apponat: cor enim facilè adhæret his, quæ frequentat. Propter quod, cùm poſſidentur divitiæ multæ, non poſſis majorem flammam accendere in corde, & vehementioré cupidinem gignere, quemadmodum Sapiés ait, Satuitas divitis non ſinit eum dormire: occupatus quippe in ſupervacuo poſſeſſarum divitiarum amore, cùm habeat ipſe rebus domeſticis intendere, affligitur aſſiduè ab ęrumna continuarum curarum, quæ non ſinunt ad ipſum ingredi deſiderium adimplendi verbum, quod audivit diverſorum præceptorum. Ærumnæ enim ſeculi, & deceptio divitiarum, & circa reliqua concupiſcentiæ introeuntes ſuffocant verbum, & ſine ſuo fructu efficitur: propter quod dives difficilè introibit in Regnum cælorum. Tu ergo fili mi, ſi vis perfectus eſſe, & de torrente bibere, recede hinc, ſcilicet, à rebus caducis mundi hujus, relinquendo corde, & opere omnes poſſeſſiones tuas terrenas, & facultates propter me: quoniam facilior, & tutior via ad perfectionem propheticam rendendi, & tandem ad Regnum cælorum perveniendi, eſt iſta. Omnis enim, qui reliquerit domum, aut fratres, aut ſorores, aut patrem, aut uxorem, aut filios, aut agros propter nomen meum, centuplum accipiet, jam in hac vita prægustans ſuavitatis meę dulcedinem, cunctis terrenis centupliciter prævalentem, & tandem vitam æternam poſſidebit. Ecce breviter audiſti primum gradum, quo conſcendere poſſis ad propheticæ perfectionis ſummum. Matth. 19. Matt. 19.

Cap. IIII.

De abrenuntiatione propria Voluntatis, & de coërcendis carnis deſideriis.

NUnc attende ſecundum. Sequitur enim in exercitatione mea, & vade contra Orientem, ſcilicet, contra originalem tuæ carnis concupiſcentiam. Scire namque debes, quòd in ortus tui die, non eſt à peccato præciſſus umbilicus tuus: quoniam in peccaris natus es totus, quemadmodum in perſona cujuſlibet hominis geniti à viro & femina, ait Propheta, Ecce in iniquitatibus conceptus ſum, & in peccatis concepit me mater mea. Ab hoc autem originali pecato, in quo concipitur homo, illud provenit, quòd Caro hominum adver- Ezech. 16.

ſalm. 50. alat. 5. ſus ſpiritum concupiſcit. Video (inquit Apoſtolus) aliam legē in membris meis, repugnantem legi mentis om. 7. meæ, & captivantem me in legem peccati, quæ eſt in membris meis: Hæc lex peccati eſt illa lata porta, per quam quis intrat, cùm ei conſentit, & fit ſpatioſa via, per quam homo ambulat, dum ſecundum eam vivit, quæ ducit ad perditionem, & att. 7. multi ſunt, qui intrant per eam. Accedentem verò ad ſervitutem Dei o- Pet. 2. portet abſtinere à carnalibus deſideriis, quæ militant adverſus animā, & ſtare in juſtitia, timore Dei, & præparare animā ſuam, non ad requiem, neque ad delitias, ſed ad tentationē, & anguſtias, quoniam oportet per multas tribulationes introire in Re- ct. 14. gnū Dei. Anguſta namq; eſt porta, & arcta via, quæ ducit ad vitam, & pauci ſunt, qui inveniunt eam: quoniam pauci ſunt electi, & puſillus eſt grex, cui complacuit Patri dare regnū. Tu ergo fili mi, ſi vis eſſe perfectus, & uſque ad finē monaſticæ, vel eremiticæ vitæ pervenire, ibiq; de torrēte bibere, vade contra Orientē, hoc eſt, cōtra originalem tuæ carnis cūpidinē, ac concupiſcentias ejus. Scio enim novi (inquit divina ſapientia) iniquos in die judicii reſervari cruciandos: quantò autē magis eos, qui poſt carnem in concupiſcentias immunditiæ ambulant, dominationémq; con- ccl. 18. temnunt? Poſt ergo concupiſcentias tuas non eas, & à voluntate tua avertere, eam prorſus relinquens, & ſuperiori, recto arbitrio, uſq; ad mortē Matt. 10. propter me humiliter te ſubmittens; non eſt enim diſcipulus ſupra Magiſtrum: perfectus autem omnis erit, ſi ſit ſicut magiſter ejus. Ego verò Dominus prophetarum, & magiſter deſcendi de cælo, nō ut faciam volū- cav. 4. hil. 2. tatem meam, ſed voluntatē ejus, qui miſit me patris, ei factus obediens uſque ad mortē, mortem autem crucis. Quamobrem, ſi quis vult venire poſt me, abneget ſemetipsū, & tollat crucem ſuam quotidie, & ſequatur me. Qui enim non bajulat crucem ſuam, & venit poſt me, nō poteſt meus eſſe diſcipulus. Si ergo vis cōtra Orientē, id eſt, contra originalem tuæ carnis cupidinem, poſt me venire, attende, qualiter oportet te crucem bajulare. Sicut namq; crucifixus quis jam non pro ſui animi voluntate membra ſua quoquam movendi, vel convertendi habet poteſtatem, ſed illic tantùm hæret immobiliter, ubi crucifigens ea fixerit: ita non ad id, quod tibi placet, neque delectat ad præſens, tuam voluntatē convertas, ſed quò te mea voluntas conſtrinxerit, tuam univerſam voluntatem applicare debes, ut jam non hominum deſideriis, ſed voluntati Dei, quod reliquū eſt, in carne vivas, temporis. Et quemadmodum ille, qui crucis patibulo eſt affixus, præſentia non contemplatur, præteritorum obliviſcitur, de craſtino non ſollicitatur, nulla concupiſcentia carnali permovetur, nulla ſuperbia, nulla contentione, nulla ultione, nulla æmulatione ſuccenditur: ſed cùm adhuc aſpiret in corpore, ſe mundo credit eſſe defunctum, illuc tantùm permittens ſui cordis intuitum, quò ſe non dubitat illico tranſiturum: ita quoque te timore Domini confixum, oportet, his præmiſſis omnibus eſſe defunctum: illic tantùm oculos animæ tuæ habendo defixos, quò te ſperare debes ſingulis momentis intraturū. Hoc ergo modo vade contra Orientem, ſcilicet, contra originalem tuæ carnis cupidinē. Sic enim qui Chriſti ſunt, carnem ſuam crucifixerunt cum vitiis, & concupiſcentiis, ſemper mortificationē Chriſti in carne ſua circunferentes, ut & vita eorum in corporibus eorum manifeſtetur, in quam cū fuerint transformati, pervenient ad illam ſupernam gloriam, quæ eſt æterna, quemadmodum eis ait Apoſtolus: Mortui enim eſtis, & vita veſtra abſcondita eſt cum Chriſto in Deo: cùm enim Chriſtus apparuerit, vita veſtra, tunc & vos apparebitis cum ipſo in gloria. Ecce oſtendi ſuccinctē ſecundū gradum, quo pervenire queas ad Prophetalis perfectionis gradum.

CAP. V.

De tertio gradu profeſſionis monaſticæ, ſcilicet, de caſtitate, & de ſolitudine à monacho amplectenda.

MODÒ amplectere tertium: ſequitur enim in perſuaſione mea: & abſcōdere in torrente Carith. Nolo enim te ulteriùs
Pſalm. 54. morari inter turbas in urbe, quoniã vidi iniquitatem, & contradictionem in civitate: die ac nocte circundabit eam ſuper muros ejus iniquitas, & labor in medio ejus, & injuſtitia: & non defecit de plateis ejus uſura, & dolus. Propter quæ omnia vitãda, ipſe Propheta in exemplum tibi datus maluit in ſolitudine habitare,
Pſalm. 54. Eccleſ. 7. quàm in urbe. Ecce (inquit) elongavi fugiens, & manſi in ſolitudine. Ait enim Sap. Nō pecces in multitudine civitatis, nec te immittas in populũ, nec alliges duplicia: nec enim eris in uno immunis. Quia ergo ſecundùm ſapientem, in Μόνῳ (id eſt, in uno ſeu in ſingulari) degens, non eris à peccato immunis; ideo debes ſolitarius pavere, & flere, id eſt, monachi officium exercere: μόνος enim Græcè, Latinè dicitur unus, ſive ſingularis, aut ſolus: ἄχος autem Græcè, dicitur Latinè triſtis. Inde itaque dictus eſt monachus, quaſi ſingularis, & triſtis, ſua ſcilicet, & aliorum peccata ſolitarius lugens. Et hoc tibi eligibilius, quàm inter turbas converſari in urbe. Si enim, teſte Sapiente, in uno, (id eſt, in monade, ſeu ſingularitate, aut ſolitudine) degens non eris à peccato uſquequaque immunis: quantò magis, ipſo teſtante, ſi te immittas in populum, duplicia tibi peccata alligabis, ac per hoc pavere ampliùs, & flere oportebit? Declina ergo frequentias turbarum, ne in civitate poſitus facere compellaris, quæ te non tam natura cogit facere, quam voluntas, videlicet, ne alterius furore movearis, ne aliena bella patiaris, nec te capiat oculus meretricis, ne avaritiæ, ceterorumque vitiorum alligeris vinculis: quæ omnia vitantur in ſolitudine. Quiſnam dimiſit Iob 39.
onagrum liberum, & vincula ejus quis ſolvit, niſi qui ei dedit in ſolitudine domum, & tabernacula ejus in terra ſalſuginis? Idcirco contemnit multitudinem civitatis, clamorem exactoris non audit. Onager quidem animal ſolitudinem diligens, illum ſignificat, qui remotus a turbis popularibus, ſolitarius converſatur. Cujus peccatorum vincula Deus ſolvit, & liberum à peccati ſervitute eum dimittit, dum ſibi domum in ſolitudine conſtituit, & tabernacula ejus in terra ſalſuginis, quæ ſitim attendit, ut juſtitiam cæleſtis patriæ ſitiat, qua tandem ſatietur. Beati enim, Matth. 4.
qui eſuriunt, & ſitiunt juſtitiam, quoniam ipſi ſaturabuntur. Tu ergo fili mi, ſi vis perfectus eſſe, & ad finem Monaſticæ vitæ eremiticæ pervenire, ibique de torrente bibere, abſcondere in torrente Carith, colens, ſcilicet, in abſconſa ſolitudine ſilentium. Quippe ſciens imbecillitatem tuam, & vas fragile, quod portas, timere debes in urbe offendere, ne inter turbas impingas, & corruas, atque frangaris. Sedebis ergo Thren. 3.
ſolitarius, & tacebis: quia bonum eſt homini præſtolari cum ſilentio ſalutare Dei. Quamobrem abſcondere in torrente Carith, qui diviſio interpretatur: quia expedit ad tui propheticã perfectionẽ, ut ita abſconſus, & diviſus ſis ab humano conſortio, quòd etiã mulieri non jungaris conjugio. Bonũ eſt homini mulierem non tangere: porrò hæc ad utilitatẽ tuã dico, & ad id, quod honeſtũ eſt, & quod facilitatẽ præbeat ſine impedimento Dominũ obſecrandi. Oportet enim te dividi ab his, quæ te impediunt, ut pfectè tēdas in Deũ. Solicitudo verò ſeculi iſtius, & fallacia divitiarũ ſuffocant verbũ Dei: ac per hoc impediũt

animum,

animum, ne pe[illegible] diligat Deum. Teste enim Sapiente, qui diligunt Deum, conſervabunt verbum ejus: qui vero cum uxore eſt, ſolicitus eſt quæ ſunt mundi, & propterea retrahitur, ne perfectè inhæreat perfectioni Dei, ſed cogitat, quomodo placeat uxori: qui autem ſine uxore eſt, ſolicitus eſt, quæ ſunt Domini, & cogitat, quomodo placeat Deo. Quàobrem, ſi non es alligatus uxori, noli quærere uxorem: beatior enim eris, ſi ſic ſecundùm meum conſilium permanſeris, ut ſis ex illis eunuchis, qui ſe caſtraverunt propter Regnum cælorum. Quoniam dabo eis in domo mea locum, & nomen melius filiis, & filiabus, & nomen ſempiternum dabo eis, quod non peribit. Ecce expreſſi tibi tertium gradum, quò pervenire valeas ad Propheticæ perfectionis altum.

1. Cor. 7.

Iſai. 56.

CAP. VI.

De perfecta Charitate, & fuga vitiorum.

AModo percipe quartum: ſequitur enim in admonitione mea. Qui (ſcilicet torrés Carith) eſt contra Iordanem. Certè Iordanis deſcenſio eorum interpretatur: per quem hoc in loco non abſurdè peccatum ſignificatur. Quid enim facit tam deſcendere homines à dignitate imaginis, & ſimilitudinis Dei in miſeriam, & turpitudinem, quàm peccatum, quod eſt tranſgreſſio divinorum præceptorum? Teſte enim ſapiente, Miſeros facit populos peccatum. Hinc Moyſes populo præcepta Dei tranſgreſſuro dixit: deſcendes, & eris inferior. Omnis enim natura, licet in ſuo genere ſit munda, ſuperiori tamen comparata redditur turpis, & immunda, & a ſua dignitate cadit, atque ſordeſcit res nobilis, cùm inferiori naturæ miſcetur, licet in ſuo genere natura inferior non ſordidetur. Nam & aurum cum ar[illegible]

Prov. 14.

Deut. 28.

[illegible]ato ſordid[illegible], ſi ei miſ[illegible]. [illegible] autem ait d[illegible] m[illegible] [illegible], teſtante [illegible]ptura) [illegible] [illegible]tis naturę homini, quod e[illegible] [illegible] tui univerſæ creaturæ prælatæ. [illegible]obrem, licet creaturæ ſint mund[illegible] in ſuo genere, humana tamen corda cadunt a ſua dignitate, & ſordeſcunt in creaturarum fr[illegible]tione. Hinc de his, qui corda in rebus creatis figunt, per Prophetam dicitur: Vaſtata eſt ſuperbia Iordanis, ſcilicet peccati. Quia videlicet unde peccatores (contemnendo Dei præceptum in peccato) contra Deum ſuperbiunt, inde in vaſtitatem corruptionis, & abominationis deſcendunt, dicente Propheta. Corr[illegible]pti ſ[illegible]t, & abominabiles facti ſunt in iniquitatibus. Carith vero diviſio interpretatur, per quam charitas meritò intelligitur: quia ipſa ſola hominem dividit à Iordane, ſcilicet, a peccatorum deſcenſione. Hinc namque Carith (ſcilicet charitas) perhibetur eſſe contra Iordanem, id eſt, contra peccatorum deſcenſionem: quia, ſicut ait Apoſtolus, quilibet homo, ſi ceteris omnibus polleat bonis, etja ſi loquatur omnibus linguis, & habeat omnē prophetiā, & omnē ſcientiam, & diſtribuat omnē ſubſtātiam ſuam in cibos pauperum, & tradat corpus ſuum ita, ut ardeat, charitatem autem non habeat, nihil prodeſt, nec transfertur à morte peccati in vitam. Qui enim non diligit, manet in morte. Ab hac tamen morte dividitur per charitatem, & ad vitam (dicente Ioanne Apoſtolo) transfertur. Nos (inquit) ſcimus, quoniam tranſlati ſumus de morte ad vitam, quoniam diligimus fratres. Bene igitur Carith (id eſt, charitas) eſt contra Iordanem, ſcilicet, contra peccatorum deſcenſionem. Quoniam (ſicut ait Sapiens,) univerſa delicta operit charitas. Tu ergo ergo fili mi, ſi vis eſſe perfectus, & ad finem monaſticæ vitę eremiticę pervenire, & contra Iordanem, id eſt peccatorū deſcenſionē abſcondi, debite in Carith (id eſt, in charitate) abſconderis.

Zachar. 11.

Pſalm. 13.

1. Ioan. 3.

1. Ioan. 3.

Prov. 10.

Si hoc adimplere renueris, miſer, & improbus efficieris, & non in Carith, ſed in Iordane, ideſt, in peccatorum deſcenſione eris. Si enim quicquam aliud amas, pluſquam me, jam non me diligis ex toto corde tuo: nec es in Carith, ſcilicet, in charitate: quare nõ es dignus videre me. Qui enim amat patrẽ, aut matrẽ plusquam me, non eſt me dignus. Aut, qui amat *Matt. 10.* filium aut filiam ſuper me, non eſt me dignus. Sed etſi quicquam aliud tantùm amas, quantum me, nondum me diligis ex toto corde tuo, nec es in Carith, ſcilicet, in charitate. Si enim toto corde tuo me diligeres, quantũcunque anima tua, & cetera omnia eſſent tibi cara; eis omnibus dilectionem meam præferres, & cuncta, quę cor tuum ab ea abducerent, protinus reſpueres, & odio haberes. Si quis enim venit ad me, & non odit patrem, filium, aut matrem, & uxorem, & fratres, & ſorores, adhuc autem & animam ſuam, non poteſt meus eſſe diſcipulus. Si verò cor tuum mihi tanto amore offeras, & te ipſum mihi tanta dilectione committas, ut quod volo, & tibi prohibeo, (quantumlibet ſit difficile caveri) totum tamen amore mei vites, & odias: quod autem volo, & tibi pręcipio (quantumcunque ſit durum fieri) nihilominus totum amore mei ſerves, & adimpleas: tunc enim incipies me utcumque diligere ex toto corde tuo, & ex tota mente, & in Carith, (ſcilicet, in charitate) eſſe. Qui enim habet mandata mea, & ſervat ea, ille eſt, qui diligit me. Primum autem mandatum omniũ eſt, Audi Iſrael: Dominus Deus tuus Deus unus eſt: & diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex tota mente tua. Hoc eſt primum, & maximum mandatum. Quod quia ſervari non po- *Deut. 6.* teſt ſine dilectione proximi, eò, quòd qui non diligit fratrem ſuum, quem non videt, non poteſt Deum dilige- *1. Ioan. 4.* re, quem non videt: ideo ſecundum mandatum ſimile huic eſt, Diliges proximum tuum ſicut te ipſum, ſcili- *Matth. 5.* cet in quo, & propter quod debes diligere te ipſum: in bono verò, & non in malo diligere te debes. Si enim in malo te diligeres, jam non te ipſum amares, ſed odio haberes: qui enim diligit iniquitatem, odit animam *Pſalm. 10.* ſuam. Ideoque proximum debes, ſicut te ipſum, in bono, & non in malo *Matth. 7.* diligere, ut omnia, quæcunque vis, ut faciant tibi homines, facias & tu illis: & quod ab alio oderis tibi fieri, vide ne feceris aliquando alteri. Dilectio enim proximi malum non operatur. Quapropter hoc in proximo amare, *Rom. 13.* & operari debes, per quod juſtus permaneat, ſi bonus eſt.

Rursum te debes diligere non propter te ipſum, ſed propter Deum. Quod enim propter ſe diligitur, in eo finis lætitiæ, & vita beata conſtituitur: cujus adipiſcendæ etjam ſpes jam hoc tempore conſolatur. In te verò, vel in alio homine non debes ſpem beatæ vitæ ponere: Maledictus enim homo, qui confidit in homine, & ponit carnem brachium ſuum, & *Hier. 17.* à Domino recedit cor ejus. Debes ergo in Domino finem tuæ lætitiæ, & beatam vitam conſtituere, Apoſtolo dicente, Nunc autem liberati à peccato, ſervi autem facti Deo, habetis fructum veſtrum in ſanctificatio- *Rom. 6.* nem; finem verò vitam æternam in Chriſto Ieſu Domino noſtro. Ergo ſi liquidè advertas, Deum debes diligere propter ſe ipſum, te verò non propter te, ſed propter Deũ. Cumq; debeas diligere proximũ tuũ, ſicut te ipsũ, debes utiq; eum diligere, non propter ſe, nec propter te, ſed propter Deum. Hoc autẽ quid aliud eſt, quàm in proximo diligere Deum? In hoc (inquit Ioannes Apoſtolus) cog- *Ioan. 5.* novimus, quoniam diligimus natos Dei, cùm Deum diligimus, & mandata ejus facimus. Quæ omnia utiq; in pręparatione animi facis, ſi Deum *Matt. 22.* diligas propter ſe ipſum, & ſi propter Deum diligas proximum, ſicut te ipſum: in his quippe duobus mandatis univerſa lex pendet, & Prophetæ: plenitudo autem legis eſt dilectio. Propter quod, ad eam præcipuè habendam hortatur Petrus Apoſtolus,

1. Pet. 4. dicens, Ante omnia, mutuam in vobiſmetipſis charitatem habentes: quia charitas operit multudinẽ peccatorum. Sed tantò minùs Carith, id eſt, charitas tua operit peccata, & eſt contra Iordanem, id eſt, contra peccatorum deſcenſionem, quantò minùs Deum, & proximum diligis. Quoniam major dilectio majorem meretur remiſſionem peccatorum, quemadmodum ſcriptum eſt, Remittũtur ei peccata multa, quoniam dilexit multum. Ecce expoſui tibi quartum gradum, quo contingere queas ad prophetalis perfectionis domum. Luc. 7.

Capvt VII.

Ad perfectionem charitatis monachis maximè conducere paupertatem, caſtitatem, obedientiam, & eremi ſolitudinem, aliáque vitare, quæ charitatis ardorem remittunt.

Restat nunc attendere, qualiter ad culmen perfectionis Propheticæ, & finem monaſticæ vitæ eremiticæ, per hos prçmiſſos quatuor gradus peruenias: ſequitur enim in propoſitione mea, & ibi de torrente bibes. Nempe expedit tibi Sapientis eloquio, abſtrahere à vino carnem tuam, ut animum tuum transferas ad ſapientiam, devitéſque ſtultitiam. Luxurioſa enim res eſt vinum, & tumultuoſa ebrietas: quicũque his delectatur, non erit ſapiens. Propter quod, ut faciliùs ad veram pervenias ſapientiam, à vino in Carith abſtinebis, & in remediũ tuæ ſitis, ac tutamentum vitæ tui corporis, bibes ibi de torrente materiali, ſcilicet, de aqua torrentis. Reminiſceris tunc, qualiter antea dixerim tibi, & ibi de torrente bibes. Præmiſi autem, abſcondere in torrẽte Carith. Quod ideo prædixi, quia adhuc, ut de torrente ſpirituali ter bibas, oportet te prius in Carith, ſcilicet, in charitate abſcondi. In qua non illico abſconderis, cum in ea eſſe inceperis: quoniam (ſicut dictum eſt) non quantalibet Charitas, ſed ſola perfecta operit univerſa delicta. Licet ergo mox, ut me incipis ex toto corde tuo diligere (etſi verè in Carith, id eſt, in charitate) tamen non es protinus abſcõditus in Carith, ſcilicet in charitate, quia non conteſtim es totaliter diviſus ab actuali peccati cupiditate. Nõ enim mox quieſcunt, imò ſurgunt in te carnales concupiſcentiæ, & cogitationes immundæ, conantes cor tuum in vetita trahere, & à dilectione mea totaliter evellere. Propter quod nondum potes perfectè diligere me ex toto tuo corde. Nam etſi cor tuum retineat tunc aſſiduè dilectionem meam habitualiter in ſe; adhuc tamen non poteſt tranquillè per actualem amorem, & perfectè ferri in me. Quin ne totaliter decidas à mea dilectione, oportet te tunc intẽdere ad expugnandum inſurgentes cogitationes immundas, & carnales concupiſcentias, contrarias dilectioni meæ: quas cùm velut illicitas edomaveris, non tamen continuò in Carith, id eſt, in charitate abſconditus eris, quia nõdum me ex toto tuo corde perfectè amabis. Adhuc enim reſtabunt tibi multa licita, quæ per me nec præcepta ſunt tibi, nec vetita, ut nuptiæ, divitiæ, negotia ſecularia, & ſimilia, quæ ſuprà commemoravi: quibus cùm te implicas, etſi cor tuum non divellant totaliter à mea dilectione, & ſinant te de me cogitare; ſed tamen frequenter te impediunt à mea deſideratione, & cor tuum ſubducunt à meæ dilectionis fervore. Quo quantò minus inflammaris, tantò minùs in Carith (id eſt, in Charitate) abſconderis; & quantò minùs in charitate abſconderis, tantò minùs ad perfectionem propheticam, & ad finem monaſticæ vitæ eremiticæ tendis. Tu ergo (fili mi) ut promptiùs queas abſcondi in Carith Proverb. 10.

 (ſcilicet,

ſcilicet in charitate, & ad finem deſtinatum pertingere, ibiq; de torrête bibere, evita non ſolum per me tibi prohibita, quæ te totaliter a mea dilectione ſeparant, (ut ſunt carnales concupiſcentiæ ei contrariæ, & cogitationes immundæ) ſed etjam diffugere ea, quæ te ab ardore dilectionis retardant: ut ſunt ea, quæ propterea tibi prius diſplicent. Nemo enim
2.Tim.2. militans Deo implicat ſe ſecularibus negotiis, ut ei placeat, cui ſe probavit. Illa vero ſummo ſtudio exquire, quæ te ad meæ dilectionis ardorem vocant: ut ſunt præcepta legis meæ, & ea, quæ propterea tibi ſup. perſuaſi, ſcilicet, paupertas, & carnalis concupiſcentiæ crucifixio, obedientia, & voluptatis propriæ abrenuntiatio, continentia, & eremi ſolitudo. Nam cum in mandatis, & conſiliis meis taliter exercitatus fueris, ut non ſolum cogitationes immundas, & carnales concupiſcêtias dilectioni meæ contrarias, ſed etjam cetera fervorem dilectionis meæ impedientia, & retardantia à te fugaveris, & ea, quæ amori meo opitulantur elegeris, ſi inde tam ferventi amore me traquillè diligas, tamque vehementi dilectione mihi totaliter adhæreas, ut nullum deſiderium contrarium dilectioni meæ, vel ejus impeditivum, aut retardativum in mente tua ſentias: tunc incipis me diligere perfectè ex toto corde tuo, & in Carith, (ſcilicet in charitate) abſconditus eſſe, adq; finem deſtinatum pertinge-
1.Tim.1. re. Finis enim præcepti eſt charitas de corde puro, & conſcientia bona, & fide non ficta. Quicquid enim in lege tibi præcipio, aut conſulo, ſive defugandis à te cogitationibus immundis, & carnis ac mundi concupiſcentiis, ut cor tuum ab his purum teneas, ſive de exhibendis proximo officiis, & vitandis ejus offenſis, ut ſine reprehenſione côſcientiam bonam ad eum habeas, ſive de impediêdis cultu meo obſequiis, ut ex fide non ficta ſed vera mihi deſervias; totum hoc ad hunc finem tibi ſuadeo, ut de corde tuo puro. & fervens, & vehemens amor totum pacificans cor tuum procedat, quo totaliter mihi ſine tenſu conjungaris: ut nihil penitus contrarium dilectioni meæ, vel ejus retardativum cor tuum in ſe ſentiat, ſed tranquillum in amore meo totaliter conquieſcat: quod nihil aliud eſt, quàm habere cor purum ab omni peccati actualis ſorde, & eſſe abſconditum in Carith, id eſt, in illa charitate, de qua Sapiens ait: Univerſa delicta operit charitas. Prov. 10. Cùm ergo ad hunc finem monaſticæ, ac propheticalis vitę eremiticæ perveneris, & ita in Carith, (ſcilicet, in charitate) abſconditus fueris, tunc ibi de torrente bibes. Quia in hac tam perfecta cognitione tui ad me, potabo te, & tuos ſodales illo torrente, de quo Propheta mihi loquês ait: Torrête voluptatis tuæ potabis eos. Scri- Pſalm. 35.
ptum eſt enim: Si reverſus fueris ad Iob. 22.
omnipotentem, ædificaberis, & longè facies iniquitatem a tabernaculo tuo, dabit pro terra ſilicem, & pro ſilice torrentes aureos, eritque omnipotens contra hoſtes tuos, & acervabitur tibi argentum: tunc ſuper omnipotentem deliciis affluens, & elevabis ad Deum faciem tuam. Vide vide, ſi ad Deum ex toto corde tuo (ut præmittitur) revertaris, qualiter in bonum gradatim ædificaberis. Primò quidem lôgè facies iniquitatem à tabernaculo, id eſt, a corde tuo: quia aliter cû omnipotente conjungi non
poſſes, ſicut ſcriptum eſt; Si dixeri- 1.Ioan. 1.
mus, quoniam ſocietatem habemus Iſa 59.
cum Deo, & in tenebris ambulamus, mentimur: quoniam iniquitates noſtræ diviſerunt inter nos, & Deum noſtrum, & peccata noſtra abſconderunt faciem ejus à nobis. Secundò pro terra (id eſt pro terrenis affectionibus, & divitiis à te dimiſſis,) dabit tibi Deus ſilicem, id eſt, fortem, & ardentem charitatem. Eſt enim ſilex lapis durus, & focarius, à quo ſalit ignis, & ſignificat illam perfectam cha-
ritatem, de qua ſapiens ait: Fortis eſt, Cant. 8.
ut mors dilectio, dura ſicut infernus Rom. 5.
æmulatio lampades ejus lampades ignis, atque flammarum. Hanc Deus

dat, ſicut ait Apoſtolus: Charitas Dei diffuſa eſt in cordibus noſtris per Spiritũ ſanctũ, qui datus eſt nobis. Tertiò, pro ſilice forti, id eſt, perfecta charitate ſervata à te, dabit tibi Deus torrentes aureos, illas videlicet ineffabiles, & ſuaves delicias ſpirituales, de quibus ſcriptum eſt: Oculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis aſcendit, præparavit Deus his, qui diligunt eum. Hę quidem deliciæ dicuntur torrentes, quia inſtar torrentis cum impetu, & magna voluptatis abundãtia ad mẽtem Prophetæ fluunt, ſicut ſcriptum eſt, Torrens redundans fons ſapientiæ. Sed ſicut torrens orto ſolis ardore, cito areſcit: ita dapes illæ ſpirituales, orta carnis cupiditate, mox à mẽte Prophetæ deſcendunt, & torreſcunt. Sunt verò hi torrentes aurei, id eſt, fulgentes, tam ex ardore dilectionis Dei, ex qua ad mentem Prophetæ fluunt, quã ex manifeſta notitia Dei, ad quam hominem propheticum myſtice perducunt, ſicut Dominus ait: Qui diligit me, diligetur à Patre meo, & ego diligam eum, & manifeſtabo ei me ipſum. Quartò, cùm ad talem notitiam Dei perveneris, erit omnipotens contra hoſtes tuos, viſibiles, & inviſibiles, protegens te ab eis, ſicut ipſe ait, protegam eum, quoniam cognovit nomẽ meum. Quintò, acervabitur inde tibi argentum, de quo Propheta ait, Eloquia Domini eloquia caſta, argẽtum igne, (id eſt charitate) examinatum. Quia enim propter charitatẽ Dei, mundum, & conſortia hominũ relinques, ut puro corde Deo inhæreas, mereberis divino colloquio abundè perfrui, ita, ut occulta & futura interdum revelentur tibi à Deo. Tu ergo ſuper omnipotẽtem delitiis inæſtimabilibus afflues, & elevabis ad Deum libere contemplãdum, faciem mentis tuæ. Ecce docui, qualiter ad perfectionem propheticam pervenias, & finem monaſticæ vitæ eremiticæ attingas.

Cor. 2.

Ioan. 14.

Pſalm. 90.

Pſalm. 11.

Cap. VIII.

De remediis ad perſeverandum humiliter in perfectione vitæ eremiticæ.

DEinceps oportet, quòd ultimò videas, quomodo in perfectione vitæ Propheticę perſeverare debeas. Sequitur enim in propoſitione mea: Corvíſque pręcepi, ut paſcant te ibi: quod utiq; ad tui conſolationem neceſſarium judicavi. Nempe, licet inenarrabilibus affluas delitiis, quamdiu bibes de torrente meæ voluptatis: duplici tamen ratione tuum gaudium nondum erit plenum. Primò quidem, quoniam vehementiſſimè, & ex totis tuis pręcordiis deſiderabis tunc faciem meã clarè conſpicere, quam tamen non poteris perſpicuè videre; non enim videbit me homo & vivet, quia ego lucem inhabito inacceſſibilem, quã nullus homo in hac vita videt, ſed nec videre poteſt. Secũdò, quoniam dum in illis ineffabilibus delitiis, quas bibes de torrente meę voluptatis, requieſcere diutius conaberis, repentè jam propter fragilitatem tui corporis ab eis ſemotus ad te ipſum reverteris. Corpus enim, quod corrumpitur aggravat animam, & terrena habitatio deprimit ſenſum multa cogitantem. Hac itaque duplici ratione, quia ſanctam faciem meam nõ poteris clarè cernere, & quia oppreſſus corruptibili corpore non valebis diutiꝰ deguſtare, nec permanere in illa glorioſa dulcedinis cõtẽplatione, orabis tunc, ſi vis in perfectione perſeverare, & dices incipiens gemere, Deus Deus meus ad te de luce vigilo, ſitivit anima mea in te, quam multipliciter tibi caro mea: in terra deſerta, invia & inaquoſa, ſic in ſancto apparui, ut viderem virtutem tuam, & gloriam tuam. Verùm, ne tunc itſeme-

Exod. 33.

1. Tim. 7.

Sap. 9.

Pſalm. 62.

remediabilibus gemitibus, & cordis
mœſtitudine inconſolabiliter diſſol-
varis, & deſiderio videndi me, & fa-
me guſtandi ſuavitatem dulcedinis
gloriæ meæ, ad conſolationem tui,
Corvis præcepti, ut paſcant te ibi.
Quippe corvorum nomine cum ra-
tione intelliguntur ſancti Prophetæ,
tibi in exemplum dati à me: quia ne-
quaquam de juſtitiæ ſuæ luce ſuper-
biunt, ſed per humilitatis gloriam &
infirmitatis propriæ notitiam, pec-
1.Joan.1. catorum in ſe nigredinem confiten-
tes, ajunt: Si dixerimus, quoniam
peccatum non habemus, ipſi nos ſe-
ducimus, & veritas in nobis non eſt.
Proinde de eorum quolibet ſcri-
Iob 39. ptum eſt: Quis præparat corvo eſcã
ſuam, quando pulli ejus clamant ad
Deum vagantes, eo quòd non ha-
beant cibum? Corvus ejus eſt natu-
ræ, quòd pullorum ſuorũ in ortu cã-
didorum ora hiantia, huc, illucque
in nido vagantia, & cibos expetentia
reſpicit, quibus cibum priùs non mi-
niſtrat, donec per pennarum nigre-
dinem proprii coloris ſimilitudinẽ
in eis recognoſcat: poſtquàm verò
nigreſcere eos conſpicit, totis ſuis vi-
ribus eos deinceps paſcit. Sic inter-
dum Prophetæ ſancti à me miſſi naſ-
cuntur pulli, ſcilicet, diſcipuli, ad tã-
tam tandem gratiam pervenientes
Eliæ exemplo, ut bibant de torrente
voluptatis meæ, quemadmodum &
Propheta ille. Sed cùm ex infirmita-
te propriæ naturæ nondum fuerunt
ad guſtandum illam ſuavitatem per-
ducti, huc, illucque vagantes deſide-
rio ad me clamandi, eò, quòd deſide-
ratos cibos illius internæ dulcedinis
nequeant adhuc ſumere: etjam juxta
id, quod ſcriptum eſt, niſi converſi
Matth.18. fueritis, & efficiamini ſicut parvuli,
non intrabitis in Regnum cælorum,
debent ſe tunc per humilitatem ad-
huc reputare pullos (id eſt, parvulos
in bono) & formidare, ne augmẽtum
oſtendant ex malo: ſcriptum eſt e-
Iacob.3. nim: In multis offendimus omnes.
Et tamen ipſi plerunque à peccatis
ſuis memoriam avertunt, & conſide-
rare propriam infirmitatem neſciũt,
ac per hoc nigredinem, quam aſſu-
mi oportet, contra mundi nitorem
non oſtendunt. Tantò autem minus
ſpiritalem illam refectionem inte-
riùs ſumere poſſunt, quantò exteriùs
per cultum vitæ præſentis quaſi ma-
gis niteſcunt. Corvus igitur in pullis
ora hiantia reſpicit, ſed antequam
cibum miniſtret, corpus indui pen-
narum nigredine in eis quærit. Quia
miſſus à me propheta priuſquam ad
abſconſum eſcam voluptatis meæ di-
ſcipulos perducat, admonet eos, &
exſpectat, ut (exemplo ſui) à nitore
vitæ præſentis per humilis lamenta
pœnitentiæ nigreſcant, & peccato-
rum propriorum nigredinem in ſe
recognoſcant. Qui ſi in confeſſione
vitæ prætetita lamenta ſui gemitus
(velut nigreſcentes plumas) ex inte-
rioribus proferant, illico Propheta
hiantibus in ore pręparatam à me eſ-
cam miniſtrat: quia ad guſtandum
dulcedinẽ de torrẽte voluptatis meę
emanantem eos invitat. Quos tantò
ardentiùs de torrente reficit, quantò
veriùs à mundi nitore eos nigreſce-
re, per humilis lamenta pœnitentiæ,
cognoſcit. Sed ut cognoſcãt diſcipu- Iob 19.
li ſe eſcã, ad quã Propheta eos vocat,
à me recipere, cũ ratione proponitur
ſub petitione: Quis præparat corvo
eſcam ſuam, quando pulli ejus cla-
mant ad Deum vagantes, eò quòd Pſalm.146.
non habeant cibos? ſubaudi, nullus
præparat niſi Deus, qui ſicut ſcriptũ
eſt, dat eſcam pullis corvorum invo-
cantibus eum. Tu ergo fili mi, cùm
ad perfectionem Propheticam, & fi-
nem monaſticæ vitæ eremiticæ per-
veneris, & de torrente meæ volupta-
tis biberis, ne inde de tanta ſuavitate
guſtata extollaris, repentè ab ea ad
tempus removeberis propter fragi-
litatem, & corruptionem tuæ carnis. Luc.9.
Cave ergo tunc, ne de perfectionis
tecto deſcendens tollere aliquid ex
his, quę renuntians abdicaſti. Nemo Phil.3.
enim mittens manum ſuam ad ara-
trum, & reſpiciens retrò, aptus eſt re-
gno Dei. Quamobrem, quæ retro
ſunt obliviſcens, ad ea, quæ ſunt pri-
ora, extendens te ipſum, perſequere,

donec

donec pervenias ad deſtinatum bravium ſupernæ vocationis. Non enim qui hæc præſcripta incepit, ſed qui in eis perſeveraverit uſque in finem, hic ſalvus erit. Et propterea vagans, inſtar pullorum corvi, debes ad me inceſſanter clamando, dicere: Quemadmodum deſiderat cervus ad fontes aquarum, ita deſiderat anima mea ad te Deus. Nam ſi ad illam dulcedinis meæ prægustatam ſuavitatem non confeſtim reducaris, hoc ideo fiet, primò, ut ſcias, te non ex tuis meritis, ſed ex mea gratia ad illã ſuavitatem priùs perveniſſe: ſecundò, ut ardentiùs eam deſideres, & multipliciùs deſiderando, capacior reddaris ad eam adipiſcendam. Ne autem interim a perfectione penitus corruas, Corvis præcepi, vt paſcant te ibi: quia prædeceſſoribus tuis Prophetis mandavi, ut te doctrina exẽplorum humilis pœnitentiæ paſcãt, qua peccatorum in ſe nigredinem humiliter recognoſcebant, & nitorẽ vitæ carnalis vitabant. Quaproprer, vt interim ſaturatus eſſe queas, eorum doctrina avidè paſcaris, ſicut ſcriptum eſt, Sapientiam Antiquorum omnium exquiret ſapiens, & in Prophetis vacabit. Quoniam ſi eorũ exemplo, à nitore vitæ præſentis, per propriæ fragilitatis notitiam, & veræ humilitatis modeſtiam, inſtar pullorum corvi totus nigreſcas; per devotam orationem, ac debitam peccatorum confeſſionem copioſos lamenti gemitus, (velut nigreſcẽtes plumas) ad Deum proferas: tunc reducet te Deus iterum ad guſtandam gratiæ dulcedinem effluentem de torrente voluptatis ſuæ. Hinc enim ſcriptũ eſt, Conſiderate corvos, quia non ſeminant, neque metunt, quibus non eſt neceſſarium horreum, & Deus paſcit illos. Ecce docui te, quomodo debeas humiliter perſeverare in perfectione vitæ eremiticæ.

Pſalm. 41. Eccleſ. 39. Matth. 6.

CAP. IX.

Eliam Prophetam per abrenuntiationem divitiarum, caſtitatis puritatem, & voluntatis propriæ negationem, ad perfectionem vitæ eremiticæ pervenisse.

ELIAS itaque, audita à Deo præfata lege perveniendi ad propheticam perfectionem, & monaſticæ vitæ eremiticæ finem, & perſeverandi in eâdem, conſideravit, Quòd non auditores, ſed factores legis juſtificabuntur: propter quod ex totis ſuis præcordiis ſtuduit ad dictam perfectionem propheticam, & finem monaſticæ vitæ eremiticæ pervenire, & legem ad eam perveniendi, quam à Deo audierat, opere adimplere, ſicut de eo ita legimus ſcriptum in ſuperiori lectione libri Regnorum: Abiit ergo Elias, & fecit juxta verbum Domini: cumque abiiſſet, ſedit in Torrente Carith, qui eſt contra Iordanem: corvi quoque deferebant ei panem, & carnes manè: ſimiliter panem, & carnes veſpere, & bibebat de torrente. Hæc autẽ verba præmiſſa exponemus, tam hiſtoricè, quam myſticè: quia utroque modo de Elia verificata fuere. Abiit ergo Elias. Quò abiit: contra Orientem, hoc eſt, contra originalem ſuæ carnis cupidinem. Quia enim in carne ejus non inhabitabat bonum, arbitratus eſt, ſe eſſe debitorem nõ carni, ut ſecũdùm carnem viveret, quia ſicut inquit Apoſtolus, Si ſecundùm carnem vixeritis, moriemini: ſi autẽ ſpiritu facta carnis mortificaveritis, vivetis. Ideo Elias (ut in ſpiritu perfectè Deo viveret) crucifixit carnem ſuam cum vitiis, & concupiſcentiis, mortificans membra peccati, quæ ſunt ſuper terram, fornicationem, libidinem

Rom. 2. 3. Reg. 17. Rom. 8. Gal. 5.

bidinem, immunditiam, & concupiſcentiam malam, altiori quodammodo anteceſſoribus ſuis: quoniam, ut per puritatem caſtitatis, & incorruptionem ſuę carnis ęquaretur Angelis ad converſationis imitationem, ſeipſum (propter Deum) virginitate perpetua primus hominum ſponte decoravit. Qui ſemetipſum prorſus abnegans, & voluntati propriæ abrenuntians, ſemper ſuperioris (id eſt Dei) voluntatem prorſus ſequutus fuit, quemadmodum de eo ſcriptum eſt: Abiit quocunq; eum ferebat voluntas, ſcilicet Dei. Sequitur, & fecit juxta verbum Domini, quia, ſcilicet, de terra, & de cognatione ſua, & de domo patris ſui in ſolitudinem receſſit, Deo pro ipſo aliquid melius tunc providente, ut ſcilicet à morte criperetur, & ad perfectionem vitæ monaſticæ traheretur. Quippe populus Iſraël per Achab Regem tecẽter ſeductus adorabat tunc Baal, tanquam Deum largitorem pluviarũ, & fertilitatum, ceterorumq; temporalium bonorum. Non advertebat autem populus ille, omnia hæc provenire à vero Deo Iſrael, & non a Baal, ſicut Dominus conqueritur per Prophetam, dicens: Et hæc neſcivit, quia ego dedi ei frumentum, vinum, & oleum, & argentum multiplicavi, & aurum, quæ fecerunt Baal. Ob hoc volens Elias tunc Regi Achab, & populo Iſraël oſtendere, illum eſſe verum Deum, quem ipſe colebat, & Baal eſſe falſum Deum, quem Rex (inſtigante Regina) noviter à populo adorandum introducebat: prædixit eis in verbo Domini, quòd quantumlibet invocarent Baal, pluviam eis largiri non poſſet, neque annis iſtis, aut pluvia ſuper terram deſcẽderet, donec pro hoc ipſe Elias Deũ Iſraël peroraret. Et quia propter carentiam pluviæ ſequuta fuit tunc fames vehemens in Regno Samariæ; ideo quærebat eum Rex interficere. Sed Elias priùs, quàm à Rege quęreretur, fecit juxta verbum Domini: quoniã ne à Rege inveniretur, receſſit nutu Dei de terra, & de cognatione ſua, & de domo patris ſui in ſolitudinem, relinquens de cetero mundanas divitias, non ſolùm mente, ſed etjam opere: ne per domeſticam curam, aut per facultates, & terrenas poſſeſſiones impediretur à conſequutione perfectionis vitæ monaſticæ, ad quam tunc vocabatur ipſe à Deo. Cumq́ue abiiſſet, ſedit in torrente Carith, qui eſt contra Iordanẽ: quia, ſcilicet, ſqualorem eremi ex tunc Elias cum ſilentio æquanimiter ſuſtinens, monachalem vitam eremiticam primus hominum ex propoſito ſervare ſtuduit, quam bene, ſecundùm etymologiam nominis, in ſolitudine torrẽtis Carith inchoavit: interpretatur enim Carith, diviſio, ut etjam nomen loci, in quo ſedit, indicaret, cum eſſe diviſum à cõſortio, & vita ſæcularium hominum. Sedit itaque ſolitarius in torrẽte Carith, deducens quaſi torrentem lachrymas per diem, & noctem: ut ſic eſſet contra Iordanem, (id eſt contra peccatorum deſcenſionem) quatenus ex ſuæ vitæ converſatione innoteſceret, quam rectè a propoſito primus hominum officium monachi ipſe tũc inchoaret. Monachus enim verè deinceps ipſe fuit: quia ſingularis, ſive ſolus, & triſtis ſedit, peccataq; ſua, & aliorum ſolitarius uberrimè luxit. Cumq́ue abiiſſet Elias contra Iordanem (id eſt contra originalem ſuæ carnis cupidinem) ſedit in torrẽte Carith, qui eſt contra Iordanem: quia in Carith, (id eſt Dei charitate) cũ dividente à Iordane (id eſt à peccatorum deſcenſione) ex tunc ſemper ſtetit, ſicut ipſe ait, Vivit Dominus exercituum, ante cujus conſpectum ſto. Iure autem merebatur ipſe ante celſitudinem divinæ majeſtatis ſtare, quia in tanto culmine perfectionis exſtiterat. Licet namque Salvator dixerit: Inter natos mulierum nõ ſurrexit major Ioanne Baptiſta: Eliã tamen eſſe æqualem Ioanni, Angelus Gabriel evidenter teſtabatur, dũ Zachariam affatus, Ioannem in ſpiritu & virtute Eliæ præire Chriſtum aſſenſit. Cujus Eliæ cor, ut in deſerto

Oſe. 2. *Thren. 2.* *3. Reg. 17.* *Matth. 11.*

ex ferventi charitate intra ſe concaleſceret, & in meditatione ſua ignis divini amoris exardeſceret, guſtabat frequenter ineffabilem Dei gloriā, & ſedebat (id eſt requieſcebat) in torrēte voluptatis divinæ, quo Deus potat diligentes ſe, dicente Propheta, Tortēte voluptatis tuæ potabis eos. *Pſal. 35.* Sed quamvis ſatageret tunc Elias in contemplatione tam ineffabiliū divitiarum, ſive delitiarum, aſſiduè requieſcere: oppreſſus tamen corruptibili corpore nequibat in eis diutiſſimè perinanere. Qua ad ſeipſum reverſus modò lætabatur in corde tacitè ex recordatione ſuavitatis guſtatę; modò verò gemebat validè ex deſiderio, & famc guſtandi ſuavitatem dulcedinis tam jucundæ. Sequitur: Corvi quoq; deferebant ei panem, & carnes manè: ſimiliter panem, & carnes veſperi, quibus cibis Elias exinanitum corpus in deſerto reficiebat: tantùm ne deficeret. Nec dubium, quin Deus panem, & carnes illi miniſtrabat, per corvos ei deferendo. Sic enim, antequam iret ad torrentem Carith, prædixit ei Deus, Corvis præcepi, ut paſcant te tibi. Propter quod Elias, dum in Carith exiſteret, confidens in Domino, eſcam ſuam in manu Dei cōmittebat, cui cura erat de eo. Illa autem omnia ad vitam neceſſaria adjiciebat ei Deus, *Matth. 5.* quia ipſe primùm quærebat Regnū Dei, & juſtitiam ejus. Myſticè verò Prophetæ prædeceſſores ejus (dicti corvi ratione ſuperiori) deferebant ei panem doloris, & pœnitentiæ, & carnes humilitatis veræ, manè, id eſt, quando ipſe ex recordatione ſuavitatis guſtatæ lætabatur: ſimiliter & veſperi, dum, ſcilicet, de abſentia illius ſuavitatis guſtatæ triſtabatur. Quippe, ne de ineffabili jucunditate ſibi ſubtracta ipſe ex triſtitia diſſolveretur: *Pſal. 79.* corvi deferebant ei panem, de quo ſcriptum eſt: cibabis nos pane lacrymarum. Nam ſancti Prophetæ (exemplis ſuis illi in divinis ſcripturis relictis) reducebant ei ad memoriam nigredinem ſuorum peccatorum, ex quorum conſideratione ſatiabatur pane lacrymarum, & doloris: propter quod humiliter reputabat ſe indignū bibere illam ineffabilem ſuavitatem, quam non ex ſuis meritis, ſed ex Dei gratia conſiderabat ſe priùs guſtaſſe. Similiter, ne in lætitia ex recordatione ſuavitatis guſtatæ ipſe per inanē gloriam extolleretur, corvi deferebant ei carnes, quia ſancti Prophetæ ſuis exemplis ad memoriam ei reducebant ſuæ carnis fragilitatem, & corruptiones, quæ auferebant ab eo illas delicias tam ſuaves: cujus fragilitatis paſtus agnitione, humilis manebat in ſe, cernens, quòd Omnis caro fœnum, *Iſai. 4.* & omnis gloria ejus, tanquam flos agri. Tam igitur ex fragilis carnis conſideratione, quàm ex peccatorum ſuorum recordatione, fuerunt ei lacrymæ ſuæ panes die, ac nocte, dū Corvi (id eſt Prophetæ) dicebant ei quotidie, ubi eſt Deus tuus? *Pſal. 41.* Hæc verò dicentibus Prophetis, recordatus ſcilicet, quòd ex peccatorum nigredine, & ex propriæ carnis fragilitate removebatur ipſe ab illa arcana Dei participatione, effundebat in ſe animam ſuam: quia per devotam orationem, & humilem peccatorum cōfeſſionem copioſos lamenti gemitus ad Deum proferebat. Et bibebat de torrente, id eſt, de aqua torrentis, abſtrahens à vino carnem ſuam, ut animum ſuum transferret ad illam ſalutarem ſapientiæ aquam, de qua dicitur: aquâ ſapientiæ ſalutaris potabit *Eccleſ. 15.* illum Dominus, à cujus ubertate inebriabatur, *Pſal. 41.* & torrente voluptatis ejus potabatur. Rurſum in ſpiritu raptus tranſibat Elias in locum tabernaculi admirabilis uſque ad domum Dei. Hoc itaque prædicto modo prophetalem vitam monaſticam ducebat Elias in eremo.

Caput X.

Eliam in torrente Carith cepiſſe ſuos diſcipulos, nempe, filios Prophetarum, ad vitam monaſticam erudire, & quare appellati ſint Prophetæ.

Denique Elias in monaſtica vita eremitica, quam primus hominum à propoſito inchoaverat, ſucceſſores poſt ſe in perpetuũ relinquere diſpoſuit. Qui, ut pater primus Monachorum fieret, in ſuos diſcipulos elegit quoſdã viros, qui idcirco ad ipſum in ſolitudine torrentis Charit tunc latentẽ confugiebant, ne per Regẽ Achab, & Reginam Iezabel cogerentur, ſicut & ceteri populares, adorare Baal. Viri quippe iſti timore Dei repleti, cernẽtes, Eliam ita verbo Domini tunc continere cælum, quòd pluviam nõ dabat ſuper terram, ad eum, tanquã ad Dei cultorem, accedebãt occultè in ſolitudine Carith, ut ſub eius doctrina in cultu veri Dei perſiſtere poſſent, & idololatria vitarent. Hos itaq; Deo devotos viros Elias ſecundũ formã à Deo ei traditam habuit ſuæ monaſticæ vitæ primos diſcipulos, & imitatores veros, quos etiã docuit prophetare, id eſt, ad laudem Dei Cantica, Hymnos, & Pſalmos cum inſtrumentis muſicis cantare. Cõſideravit enim, quòd bonum eſt confiteri Domino, & pſallere nomini eius altiſſimo, ad annuntiandũ manè miſericordiã ſuã, & per noctem veritatem ſuam, in decachordo Pſalterio cum cantico in cythara. Sapiens ergo his omnibus Eliam commendans, ſive in eius laudem ait: Prophetas facis ſucceſſores poſt te. Hæc autem ſapientis verba quidam in cortice cõſiderantes, ad hunc ſenſum interpretari conati ſunt: ut, quia Eliæ prædixit Deus, Eliſeũ unges poſt te, ideo æſtimarent, ſapientẽ conſequenter ſancto Eliæ dixiſſe, Prophetas facis ſucceſſores poſt te: quaſi ex hoc licuerit Eliæ ſuos ſucceſſores facere Prophetas (id eſt futura prænuntiantes:) quia Deus ei dixit, Eliſeũ unges Prophetã poſt te. Sed an hic ſenſus intentioni ſapientis cõveniat, ſatis patet. Ait enim Apoſtolus Petrus, Nõ volũtate humana allata eſt aliquãdo: prophetia; ſed Spiritu ſancto loquuti ſunt ſancti Dei homines. Quomodo ergo Elias faceret Prophetas (id eſt futura prædicentes,) qui nõ à voluntate humana, ſed à ſolo Spiritu ſancto efficiũtur? quemadmodũ Apoſtolus Paulus teſtatur dicẽs Alii datur operatio virtutũ, alii prophetia, alii diſcretio ſpirituũ. Hæc autẽ omnia operatur unus, atq; idẽ ſpiritus, dividẽs ſingulis prout vult. Nõ ergo eſt putandum, quòd Elias tales Prophetas fecerit, quos ſolus Spiritus ſanctus conſtituerit. Quapropter præmiſſum ſenſum, ut ab intẽtione ſapientis deviũ, relinquẽtes, ad mẽtem ſapientis indicandũ properamus. Scimus quidem, in divinis ſcriptutis nõ ſolũ appellari Prophetas illos, qui futura prævident, & prænuntiant; ſed etia illos, qui ad hoc officiũ ſunt inſtituti, ut ſcilicet cum inſtrumẽtis muſicis devotè Deũ laudent, & ei pſallant. Quid enim aliud eſt, quod in libro Paralipomenõ ſic legitur? Porrò cãtatores, filii Aſaph ſtabãt in ordine ſuo iuxta præceprũ David: & Aſaph, & Emã, & Ydithũ Prophetarũ David. Hoc quippe in loco Aſaph, & Emã, & Ydithũ ideo dicti ſunt Prophetæ David, quia per eũ erant inſtituti cãtores ad pſallendũ Deo cum inſtrumentis muſicis, quemadmodũ alibi in eodẽ libro ſic ſcribitur: David, & magiſtratus exercitus ſegregaverũt in miniſterium filios Aſaph & Emã, & Ydithũ, qui prophetarẽt cũ cytharis, pſalteriis, & cymbalis, ſecundũ numerũ ſuum dedicato ſibi officio ſerviẽtes. Et poſt pauca: Ydithũ in cythara prophetabat ſuper omnes cõfitẽtes, & laudãtes Deũ. Filii igitur Aſaph. Eman, Ydithum hoc in loco dicti ſunt. Prophetæ, non ideo, quia futura tunc prævi-

Pſal. 91.
Eccleſ. 48.
3. Reg. 9. 1
2. Pet. 1.
2 Paral. 25
1 Par. 25.

prævidérent, vel prænuntiarent: ſed quia Deum laudabat, & cum inſtrumentis muſicis ei pſallebant, ſicut paulo poſt ibidem ſcribitur: univerſi ſub manu patris ſui ad cantandũ in templo Domini diſtributi erãt in Cymbalis, & Pſalteriis, in miniſterio domus Domini, juxta Regẽ Aſaph, & Amã, & Ydithum. Quãobrem, dũ ſapiens S. Eliæ dixit, Prophetas facis ſucceſſores poſt te; nõ ideo hoc dixit, ut ſpiritũ prævidendi, vel prænuntiandi futura cõferret: ſed ideo potius, quia Elias monachos ſucceſſores poſt ſe inſtituit, nõ tantũ ad vitã monaſticã obſervanda ſecundũ formã à Deo ſibi tradita ſed etiã ad hoc ſervitiũ, ut prophetarent, hoc eſt, ut in Pſalmis, & canticis devotè Deo pſallerent, & ut Deum nõ ſolum corde, & ore, ſed etiã cum inſtrumentis muſicis laudarent. Et propterea appellati ſunt Prophetæ (id eſt pſallentes) & eorũ vita dicta eſt prophetica, id eſt, ad Pſalmos cũ inſtrumẽtis muſicis Domino canendos dedicata. Et quia in Pſalmis taliter Domino canẽdis, & obſervanda vita monaſtica, ſecundũ formã per Deũ traditã Eliæ, obtemperabant ipſi, prompto corde, illi S. *Eccleſ. 48.* Prophetæ; meruerunt ob hoc benedici a Sapiente, dicente eorũ Patri Eliæ: Beati ſunt qui te viderunt, & in amicitia tua decorati ſunt. Hi quidẽ illi ſunt Prophetæ Domini, quos liber Regnorũ meminit centũ fuiſſe à nece per Abdiã præſervatos, cũ Regina Iezabel ceteros eorũ interficeret. Quos divina ſcriptura illic appellat Prophetas Domini, non quia tunc futura prævidérent, vel prænũtiarent, ſed quia (ut prædiximus) cũ inſtrumentis muſicis Pſalmos, Cãtica, & Hymnos Deo devotè pſallebant. Quod ex his tibi perſpicuum fiet. Legimus enim in libro Regnorum, quòd, cùm Eliæ indicaſſet Abdias, ſe in ſpeluncis abſcondiſſe, & ſervaſſe centum ex dictis Domini Prophetis, Elias mox in monte Carmeli populo dixit Iſraëlitico, Ego Propheta Domini ſolus remanſi. *3. Reg. 18.* Sed cũ Elias tunc nõ ignoraret, centum ex his Prophetis Domini per Abdiam fuiſſe a nece præſervatos, quomodo ſalva a mendacio conſcientia poterat vir Dei populo dicere, Ego remanſi Propheta Domini ſolus? Abſit autem vel ſuſpicari, quod mentiretur tantus Propheta, *Eccleſ. 48.* cujus verbum, teſte ſapiente, ardebat quaſi facula, vel arbitrari, quod ignoraret tunc alios Prophetas Domini præter ſe vivere. Quomodo enim hos vivere ignoraret Elias, qui nec numerum Prophetarum Baal ignorabat, quos tunc revelavit, quadringentos quinquaginta, & Prophetas Lucorũ quadringentos eſſe? Nonne etiam per Abdiam recenter certificatus erat, quod Domini Prophetas centum Abdias ipſe in ſpeluncis abſconderat, & a morte præſervaverat: Cùm ergo hos Prophe- *3. Reg. 18.* tas Domini vivere Elias nõ ignoraret, quomodo populo verum loquebatur dicens, Ego Propheta Domini remanſi ſolus: niſi ideo verum diceret, quia ſciebat, quod nullus, præter eũ, erat tũc in Regno Iſrael Propheta Domini talis, qui futura prænoſceret per ſpiritũ Domini, vel nobis prænuntiaret: quavis, eo ſciente, eſſent tunc in Iſraël hi Prophetæ Domini, quos Abdias in ſpeluncis abſcondens, à morte præſervaverat? Sed quia iſti viri Prophetæ in ſacra ſcriptura ſunt appellati, eo quòd devotè cum inſtrumentis muſicis Deo canebant, nõ autẽ quòd ventura tũc prævidérent, vel prænuntiaret, ſicut ſolus Elias in Regno Iſraël tunc per ſpiritũ Domini futura prævidebat, & prænuntiabat: propterea ad hũc ſenſum, verè, & à ſua mente mendacio propulſato, Elias dixit tũc populo, Ego remãſi Propheta Domini ſolus. Nullus quippe præter eũ Propheta prænoſcẽs per Domini ſpiritum futura in Regno Iſraël tunc remanſerat, quoniã filii Iſrael eos omnes occiderãt, queadmodũ Elias poſtmodũ fugiens in ſpeluncã mõtis Oreb, propter metũ Reginæ Iezabel volẽtis etiã eũ occidere, cõquerẽs de nece dictorũ Prophetarũ, Dño dixit,

1. Reg. 19 Dereliquerunt pactum Domini filii Iſraël, altaria tua deſtruxerunt, & Prophetas tuos occiderunt gladio, & relictus ſum ego ſolus.

CAPVT XI.

Quo tempore Elias in monte Carmeli primæ profeſsionis monaſticæ fundamēta iecerit, & quare eius diſcipuli fuerint filii Prophetarum nuncupati.

CVm autem de ſpelunca mõtis Oreb, in qua aliquandiu manſerat, fuiſſet Elias juſſu Dei reverſus in terram Iſraël, ipſe, collectis in unum diſcipulis ſuis in monte Carmeli, protinus ſtuduit ſecundùm formam à Deo ſibi traditā denuo inducere eos ad obſervandā vitam monaſticam: quos etiā ſolicitè docuit diſciplinam propheticam, ordinans, ut devotè in Pſalterio, in Cythara, & in Cymbalis jubilationis Deum laudarēt. Cui officio priùs non poterant perfectè intendere, propter graves perſequutiones, quas paſſi fuerant à Rege Achab, & præcipuè à Iezabel uxore eius. Sedatis autem per Deum perſequutionibus illis, ex tunc quoſdam horum monachorum excellentes viros, ceteris perfectiùs cũ inſtrumentis muſicis Deo in Pſalmis devotè jubilantes, conſtituit Deus Prophetas, qui ſcilicet, ſicut Elias, prophetarēt. Per hunc quippe Pſalmorum jubilum appetiebant ita devotè Domino penetralia mentium, ut frequenter in eorũ corda immitteret Deus prophetiæ ſpiritum. Propter quod, dum de occultis certificati à Domino volebant, ad hunc Pſalmorum jubilũ devotiſſimè recurrebāt. Hinc in libro Regnorũ legimus, quòd Eliſeus in hac diſciplina eruditus, cùm per Regem Ioſaphat eſſet quadā vice de futuris cõſultus, & deeſſet ſibi tũc prophetię ſpiritus, Pſalteriũ ad ſe adferri fecit, in cuius cātu cor devotè Domino aperiens prophetiæ ſpiritũ de quærendis à Deo accepit. Divina itaq; diſponente ſapientia, ex tunc factũ fuit, quòd Elias, multiplicatis iſtis monachis per eum inſtitutis, quoſdā ex eis excellentes Prophetas, qui futura prævidebant, aſſumpſit ad hoc officium, ut ſcilicet cum eo, & poſt eum dictos monachos ſolicitè in vita monaſtica, ſecundùm formam ei traditā à Deo, erudirent: ut in diſciplina prophetica, & in Pſalmis Pſalterio canendis eos inſtituerent, & ita diligentem curam eorum gererent, ac ſi filii eorũ eſſent. Et propterea hi Monachi, qui priùs (ut prædixi) vocabantur Prophetæ, fuerunt poſtmodum appellati filii Prophetarũ: quia dictorum excellentiũ Prophetarum huius religionis erant diſcipuli, & in prophetica, ac in monaſtica diſciplina ſub regimine ipſorũ, tanquam patrum ſuorum Prophetarum. Et ſub hoc titulo, quo dicebātur filii Prophetarũ, fit ſæpe in lib. Regnorũ de his monachis mentio.

CAPVT XII.

De diſcipulis Eliæ, & primò de Iona Propheta.

IGitvr, cùm eorũ Religio eſſet jā tempore Eliæ ita multiplicata, quòd tam in eremis, quàm in civitatum ſuburbiis erant plures eorum cunei, neceſſe fuit, ut (præter Eliā) quidam ex eis excellentes Prophetæ, diſcipuli Eliæ, eos regerent, & gubernarent: quos monachi prædicti vocabant patres ſuos, & ipſi dicebantur filii Prophetarum. Horum autem Prophetarum, Eliæ diſcipulorum, non quidem omniũ, ſed paucorum (videlicet quatuor ex præcipuis) decet hic aliqua ſuccinctè narrare. Inter hos Prophetas, Elię diſcipulos, primus ordine temporis ad vitam monaſticam per Eliam vocatus, fuit ſanctus Ionas, de regione Geth, quæ eſt in Offit, filius illius mulieris viduæ, cui ligna colligenti, in Sarepta Sydoniorum Elias obviavit, & in cujus domo latuit, dum

Rex Achab per omnes gentes, & Regna, cum ad mortem perquiri fecit. Hunc Ionam puerum Elias tunc reſuſcitavit à mortuis, cùm ſuſtentaretur in domo matris illius. Quem ob hoc mater ex devotione tradidit Eliæ erudiendum in diſciplina prophetica vitæ monaſticæ, & factus Eliæ diſcipulus miniſtravit ei. Cùm autem oraret Deum Elias pro pluvia in monte Carmeli, miſit ſemel hunc Ionã puerum, ut de monte proſpiceret, ſi aliquid in mari appareret. Qui cùm contemplaretur ait, Non eſt quicquam. Et rurſum dicit ei Elias, revertere ſeptem vicibus: & in una vice vidit Ionas nubeculam parvam, quaſi veſtigium hominis aſcendentem de mari. Quod cùm Eliæ renuntiaſſet, agnovit Elias, pluviam grandem tunc deſcenſuram ſuper terram. Quam pluviam venturam Ionas per Elia miſſus Regi Achab eam deſideranti indicavit. Poſt raptum verò Eliæ in cælũ, Ionas ab Eliſeo in Ramoth Galaad miſſus, unxit Iehu in Regem Iſraël, ad ulciſcendum necem Prophetarũ Eliæ diſcipulorum. Demum monitus à Deo Ionas, ut in Ninivẽ pergẽs prædicaret, eam intra quadraginta dies ſubvertenda; vidit, ſancto ſpiritu revelante, Ninivitas per ſuã prædicationem cõvertendos ad pœnitentiã, & conſequuturos Dei miſericordiã. Ideo ne falſa videretur eis renuntiare, renuebat illuc ire, donec in mare projectus, & à bellua marina devoratus, poſt triduũ à piſce in terram evomitur. Qui, ſancto revelante ſpiritu, ſciens converſionem gentium fore ruinam Hebræorũ, prædicans Ninivitis, ideo de eorũ converſione dolebat: quia hac occaſione ſuum populum Iſraël iturum timebat. Sed Dominus oſtendens ei, tempus noviſſimę ruinæ populi Iſraël nondum veniſſe, juſſit eum ad terram Iſraël redire, & prophetare, terminos Iſraël ab introitu Emath, uſque ad mare ſolitudinis, reſtituendos per Ierobqam Regem Iſraël.

CAPVT XIII.

De vocatione Prophetæ Eliſei, præcipui Eliæ diſcipuli.

Alius Propheta, & ſupremus Eliæ diſcipulus fuit ſanctus Eliſeus, ex patre vocato Saphat, de urbe Abelmeula ſita in regione Zelmaan. Hic, ſicut in libro Regnorum legitur, dum de ſpelunca montis Oreb reverteretur Elias in terram Iſraël, inveniens hunc Eliſeum arantem in agro, miſit ſuper eũ pallium ſuum, & ita elegit eum in diſcipulum. Qui, poſt impoſitionẽ pallii, par boum mactans convivium populo fecit, & inde relictis patre, & matre, & terrenis omnibus, Eliam ſequens, & ei miniſtrans, monaſticã, & Prophetalem vitam imitatus eſt. 3. Reg. 19.

Hoc ſancto Eliſeo naſcente, magnum contigit prodigium. Vnum quippe idolũ ex vitulis aureis, quos filii Iſraël adorabant, in ortu Eliſei acutè mugivit. Quod cùm ſacerdos Domini in Hieruſalem audiſſet, divino nutu ait, Propheta natus eſt in Iſraël, qui ſculptilia Deorũ deſtruet, & fuſilia. Sanctus verò Eliſeus, poſtquam diſcipulus Elię fuit factus, Spiritum prophetiæ à Deo accepit, per quem ſpiritum indicabat Regi Iſraël omnes inſidias, quas cõtra eum Rex Syriæ parabat. Quadam autem vice exercitum Regis Syriæ percuſſit cæcitate, & adduxit ad Regẽ Iſraël in civitatem Samariæ. Hanc quoque civitatem obſeſſam à Rege Syrię, & oppreſſam fame relevavit Eliſeus à fame, & obſidione. Denique per ſigna, & prodigia, quæ inceſſanter operabatur, revocabat populum Iſraël ad veri Dei cultum, deſtruens miraculis, & prædicatione cultũ falſorũ Deorũ. Quod perſpicuè tunc monſtravit, cum unum ex religioſis filiis Prophetarũ (ſcilicet Ionam) in Ramoth Galaad miſit, ut ungerer Iehu in Regem Iſraël. Qui 4. Reg. 6. 4. Reg. 6. 4. Reg. 10.

4. Reg. 10. mox, ut fuit in Regem unctus, juſſu Eliſei omnes Prophetas Baal occidi fecit, & ſtatuam de Fano Baal proferens combuſſit, ædemq; deſtruẽs, de Iſraël delevit Baal. Mortuus autem Eliſeus, ſepultus fuit juxta ſepulchrum Abdiæ Prophetæ in civitate Samariç. In cujus ſepulchro cũ
4. Reg. 13. quidã poſuiſſent cadaver unius hominis mortui, ille homo revixit mox, ut tetigit oſſa Eliſei.

CAPVT XIV.

De Michæa Propheta diſcipulo Eliæ.

MICHAEAS quoque Propheta, ex patre vocato Hyempſã, fuit Eliæ diſcipulus. Sed iſte non eſt ille Michæas Moraſtites, qui temporibus Ionathan, Achaz, & Ezechiæ Regũ Iuda, prophetavit, & in numero duodecim Prophetarum ponitur: quoniam iſte Michæas Eliæ diſcipulus longè anteà prophetaverat, ſcilicet, in diebus Achab, Ochoziæ, & Iorã Regum Iſraël. Hic adhæſit Eliæ, cũ Elias de ſpelunca montis Oreb fuiſſet juſſu Dei reverſus ad terram Iſraël. Et eruditus Michæas iſte per Eliam in diſciplina prophetica monaſticę vitæ cum eſſet ipſe ex filiis Prophetarum, tandem accepit à Deo ſpiritum prophetiæ. In quo ſpiritu prædixit Regi Achab duplicem belli victoriam, quam reportavit Achab de Benadab Rege Syriæ. Sed quia Achab in ſecunda victoria Regẽ Syriæ Benadad morte dignum, quem ceperat, permiſit abire illæſum: ideo Michæas Regi Achab in ſpiritu Domini dixit, Hæc dicit Dominus, quia dimiſiſti virum dignum morte de manu tua, erit anima tua pro anima eius: quod ei evenit. Nam dum aſcendiſſet Achab cum Ioſaphat Rege Syriæ, unus de parte Benadab tetendit arcum, in incertũ ſagittam dirigens, & caſu percuſſit Regem Achab inter pulmonem, & ſtomachum, ex quo vulnere eâdẽ die Achab veſpere obiit, juxta verbum, quod loqutus ei fuerat Michæas, dicens, Audi ſermonẽ Domini: Vidi Dominum ſuper ſolium ſuum ſedentem, & omnem exercitum cœli aſſiſtẽtem ei à dextris, & à ſiniſtris, & ait Dominus: Quis decipiet Achab Regem Iſraël, ut aſcendat, & cadat in Ramoth Galaad? Et dicit unus à ſiniſtris verba hujuſmodi, & alius aliter. Egreſſus eſt autem ſpiritus, & ſtetit corã Domino, & ait: Ego decipiam illum: cui locutus eſt Dominus: In quo? Et ille ait, Ego egrediar, & ero mendax in ore omnium Prophetarum eius. Et dicit Dominus: Decipies, & prævalebis. Poſtea, cùm regnaret Ioram filius hujus Achab, redarguebat eum Michæas de cultura Idolorũ: quem Rex Ioram præcipitio interemit. Et ita martyrio coronatus, ſepultus eſt in Moraſti ſolus juxta ſepulturam Senachim.

CAPVT XV.

De Abdia Propheta diſcipulo Eliæ.

ALTER verò Propheta diſcipulus Eliæ, fuit beatus Abdias, de terra Sichem, ortus in agro Bechataran, qui, ut in libro Regnorũ legitur, timuit ab infantia ſua valde Dominũ. Et priùs quidẽ Abdias diſpẽſator Regis Achab exiſtens, cũ Regina Iezabel interficeret Prophetas Domini, tulit ipſe, ſicut prædiximus, centum ex illis Prophetis Eliæ diſcipulis: quos durante illa perſecutione, quinquagenos in ſpeluncis abſcondens, pane, & aqua pavit. Deinde, mortuo Achab Rege, cùm filius eius Ochozias Rex principes duos quinquagenarios ad Eliam miſiſſet, qui, orante Elia, fuerunt cum ſuis ab igne de cęlo deſcẽdente combuſti; rurſus miſit Rex Abdiam cum quinquaginta viris. Qui in monte Carmeli coram Elia 3. Reg. 18.

genua

genua flectens, pro anima ſua, & pro animabus ſuorum quinquaginta Eliam humiliter exoravit. Porrò Elias cernens Abdiæ humilitatem, & recolens, quòd centum ſuis diſcipulis vitam reſtauraverat, viciſſitudinem ei rependit, quoniã ſibi, & ſuis quinquaginta vitam clementer ſervavit. Hanc igitur gratiam ab Elia obtentam Abdias recognoſcens, relicto obſequio Regis Ochoziæ, factus fuit diſcipulus Eliæ, dimiſſis filiis Prophetis in domo ſua cum uxore. Igitur, quia centum Prophetas Eliæ diſcipulos paverat, accepit & ipſe à Deo ſpiritum prophetiæ: in quo ſpiritu prævidit, Idumæos adjuturos exercitum Aſſyriorum contra Hebræos: propter quod prophetavit, dictos Idumæos tandem per exercitum Nabuchodonoſor diſſipandos.

CAPVT XVI.

Eliam tam factis, quàm verbis, exemplar monaſticæ vitæ ſe diſcipulis ſuis præbuiſſe: ab ipſoq; omnē monaſticam perfectionem dimanaſſe.

Matth. 18. QVONIAM autem, qui aliis ſeipſum præbet exemplar vivendi monaſticè, neceſſe habet, ut vitam ſuam ita rectè intra ſe componat, ne ceteros per malum exemplum offendat, dicente Domino, Væ homini illi, per quem ſcãdalum venit: propterea vir Dei Elias ſic vitam ſuam in ſe diſpoſuit; quòd ab omni offendiculo ſe terſit. Sed quia non ſufficit magiſtro monaſticæ vitæ propheticę, ut ſtudeat conſcientiam habere ſine offendiculo ad Deum, & ad homines, ni ſuo exemplo ad bonum provocet conſortes, dicente Apoſtolo; In omnibus Tit. 2. teipſum præbe exemplum bonorũ operum: ideo Elias, ut ſuo exemplo animos omnium prędictorũ monachorum eius diſcipulorum provocaret ad ſuæ religionis exercitiũ, ſtuduit, ſecundùm formam per Deum ſibi traditam, pollere coram eis frugalitate paupertatis, uti abſtinentia parſimoniæ, domare concupiſcentias carnis, nitere candore caſtitatis, abnegare libertatem voluntatis, vitare tumultum plebis, & ardere fervore charitatis. Et quia in eius imitatione decrevit Deus, conſiſtere hujus Religionis propheticam perfectionem; propterea Elias ipſe magna propheticæ diſciplinæ, & monaſticæ vitæ exemplaria (ſcilicet geſta ſua, & merita) demonſtravit cordibus profeſſorum hujus Religionis, per quę ipſi ornarent penetralia mentis, ut ad rationem eius, ſæculo, ac terrenis omnibus ex totis præcordiis renuntiantes, & carnales cocupiſcentias per continentiam, & abſtinentiam crucifigentes, voluntatemque propriam abnegantes, & eã ſuperiori humiliter committentes, a conſpectu etiam hominum abſconſi, prophetalem vitam eremiticam, quam Elias ipſe vixerat in ſolitudinibus (maxime in monte Carmeli) monachi prædicti in eodem monte Carmeli, & in aliis eremis, ac locis ad hunc finem cõtinuarent: quatenus eam accolentes, liberiùs etiam mentes ſuas cum Deo per amorem perfectè unirent. Qui dum per legem diſciplinę propheticæ, & vitę monaſticę, ab Elia eis traditam pergũt, & ardenti amore dogmata Elię, tam ore cordis, quàm exequutione operis audiunt, proculdubio de animarum ſuarũ ſalute ſecuri ſunt: quemadmodum teſtatur ſapiens ſanctum Eliam ita alloquens, Beati ſunt qui Eccleſ. 48. te viderunt, & in amicitia tua decorati ſunt. Quicquid igitur perfectionis eſt in hac veſtra religione eremitica, ab hoc Propheta Dei Elia, tanquam à primordiali, & principe Monachorum authore, exemplariter emanavit: & primò quidem in præmemoratos viros filios Prophetarũ eius diſcipulos, deinde ab illis in ceteros noſtrę Religionis profeſſo-

 res,

mis latrantes, in nulla ſolitudine Regni Iſraël audebant tunc jugem moram trahere, propter metū Regi Achab, & prædictę Iezabelis uxoris eius. Sed, ſicut ait Apoſtolus, Circuierunt in melotis, in pellibus caprinis, egentes, anguſtiati, afflicti, quibus dignus non erat mundus, in ſolitudinibus errantes, in montibus, & in ſpeluncis, & cavernis terrę. Quamobrem, cùm tunc in Carith, vel alibi jugiter non manſerint, non potuerunt a Carith, dici Carithæ, neque ab alio loco denominati cōgruè: quoniã propter perſequutionem, quam patiebantur, nullius loci fuerunt tunc incolæ, qui, teſte Apoſtolo, compellebantur hinc & inde vagari, ac fugere.

Hebr. 9.

CAPVT XVIII.

Dominus apparet Eliæ in monte Oreb, & præcipit, ut revertatur in terram Iſraël.

DENIQVE cōpatiens Deus tribulationi eorum, & finem debitum eis imponere volens, apparuit Eliæ manenti in ſpelunca montis Oreb, & dixit ei, Quid hîc agis Elia? quaſi redarguēs ipſum, eò, quòd non manebat in Regno Iſraël. Elias autem de hoc ſe excuſans, reſpōdit Domino, Zelo zelatus ſum pro Domino Deo exercituum, quia dereliquerunt pactum tuum filii Iſraël, altaria tua deſtruxerunt, & Prophetas tuos occiderunt gladio. Sicut autem ait ſapiens, Audivit tunc Elias in Oreb judicia defenſionis. Quoniam Dominus oſtendit tunc illi in viſione mirabili judicia, quibus ſe, & ſuos cultores defendere decreverat de omnibus illis, qui de Regno Iſraël cultum veri Dei abjecerant, & ſuos Prophetas occiderant, & ibi introduxerant cultum Baal, quorum quoſdam per Azahelem, alios per Iehu, nonnullos verò per Eliſeū occideret, & de Regno Iſraël extirparet. Ad Eliæ quoque cōſolationem, revelavit tunc illi Deus, adhuc in Regno Iſraël plures eius diſcipulos veri Dei cultores remanſiſſe, qui pactum Dei non reliquerãt, quos cum illo ab inimicis eorum defenderet, & deinceps in Regno Iſraël in tranquillitate pacis ſervaret. Vnde dicit ei, Egredere, & ſta in monte coram Domino: qui egreſſus ſtetit in oſtio ſpeluncæ, & ecce ſpiritus grandis, & fortis, ſubvertens montes, & conterens petras tranſiit ante Dominum; non in ſpiritu Dominus. Et poſt ſpiritum commotio: non in commotione Dominus. Et poſt commotionem ignis: nō igne Dominus. Et poſt ignem, ſibilus auræ tenuis: ibi Dominus. Spiritus quippe grandis, & fortis tranſiens, prætendit, Azahelem, quem Deus in prædicta viſione oſtendit Eliæ, tranſiturum per Regnum Iſraël, ſubvertendo montes (id eſt majores) & cōterendo petras (id eſt fortes populos Iſraël.) Hinc Azahel interpretatur fortitudo Dei: quia per eum voluit Deus ſubvertere majores, & cōterere fortiores populi Iſraël, qui ab eius cultu receſſerant, quemadmodum Eliſeus Propheta Azaheli prædixit: Oſtendit mihi Dominus, te Regem Syriæ fore, & ſcio quæ facturus es filiis Iſraël mala: civitates eorum munitas igne ſuccendes, juvenes eorum interficies gladio, parvulos eorum elides, & prægnantes divides. Hæc autem omnia reſtatur liber Regnorū manifeſtè, per Azahelem poſtea in populo Iſraël cōpleta fuiſſe: & quidē juſtè. Nam ſequitur, Non in ſpiritu Dominus: quia in populo, qui ſpiritu Azahelis fuit punitus, non erat Dominus, quē per idololatriã abjecerant. Cōmotio verò tráſiens præmōſtravit, Iehu, quem Deus in prædicta viſione oſtendit Eliæ, tranſiturum per Regnum Iſraël, cōmovendo inde domū Achab. Hinc Iehu interpretatur cōmotio: quia per eum cōmovit Deus de Regno Iſraël domū Achab, qui cultū Baal in Regno Iſraël

3. Reg. 19.
4. Reg. 19.
Eccleſ. 48.
4. Reg. 8.

Iſraël introduxerat, & cultum veri Dei abjecerat, & Prophetas Dei occiderat: quēadmodū Ionas Propheta ipſi Iehu prædixit, dicēs, Hæc dicit Dominus Deus Iſrael unxi te in Regem ſuper populū Dei Iſrael, & percuties domum Achab domini tui, & ulciſcar ſanguinem ſervorum meorum Prophetarū, & ſanguinem omnium ſervorum Domini de manu Iezabel. Iezabel quoque comedent canes in agro, nec erit qui ſepeliat eam. Hæc autem omnia teſtatur liber Regnorum perſpicuè, per Iehu in domo Achab poſtea completa fuiſſe: & quidem juſtè. Nam ſequitur, Non in commotione Dominus: quia in domo illa per Iehu (ut præmittitur) cōmota non erat Dominus, a quo per idololatriam totaliter receſſerat. Ignis autem tranſiens deſignavit, Eliſeum, quem Deus in prædicta viſione oſtendit Eliæ, tranſiturum per Regnum Iſrael, inſtar ignis, cōſumēdo pueros idololatrarum. Hinc Eliſeus interpretatur, Dei mei ſalutare: quia conſumptis per eū filiis Idololatrarū, quibus in nomine Domini maledixit, advenit Dei ſalus Dei veri cultoribus. Nec mirum, ſi pueris illis hoc accidit: nā ſequitur: Nō in igne Dominus, quia non erat Dominus in pueris inſtar ignis conſumptis, & quia parentibus nutriebantur ad culturam idolorum. Sibulus verò auræ tenuis trāſiens ſignificavit Eliam, cui Dominus in prędicta viſione oſtēdit, quòd eſſet per Regnum Iſraël tranſiturus, inſtar ſibili auræ tenuis, vocans, ſcilicet, ſuos diſcipulos, & ceteros Dei ſervo ad refrigerium pacis, perſecutionibus eorum ſedatis. Hinc Elias interpretatur, Deus Dominus: quia Deus pro eis oſtendit ſe Dominum inimicis eorū, quibus (ut præmittitur) conſumptis, hos in Regno Iſraël pacificè ſervavit, eò, quòd ibi, (ſcilicet, in his per quos tranſit ſibilus auræ tenuis) erat Dominus, à cujus cultu per idololatria, ipſo reſte non receſſerant: Dereliqui mihi in Iſrae. (inquit Dominus) ſeptem millium virorum, quorum genua non ſunt incurvata ante Baal, & omne os, quod non adoravit eum, oſculans manum. His itaque omnibus Eliæ viſione oſtenſis, exponens eam, dicit illi Deus, Vade & revertere in via tuam, & unges Azahel Regem ſuper Syriam, id eſt, ungendum, ſeu promovendum à me, prænuntiabis, Azahel in Regem Syriæ: & Iehu unges, id eſt, ungendum, ſeu promovēdum a me, prænuntiabis, Iehu in Iſraël: Eliſeum autem unges, id eſt, ungendum, ſeu promovendum a me, pręnuntiabis, Prophetam pro te, ut, ſcilicet, poſt tui raptum prophetet, & prænuntiet, Azahelem, & Iehu a me promovendos in Reges. Hos quippe tres viros Azahelem, Iehu, & Eliſeum ad prædictas dignitates promovit Deus, ut exequerentur judicia, quæ in prædicta viſione oſtenderat ipſe Eliæ. Et propterea dicit Deus rurſum Eliæ: & erit quicumq; fugerit gladium Iehu, interficiet eum Eliſeus.

4. Reg. 9.

3. Reg. 19.

1. Reg. 19.

3. Reg. 19.

CAPVT XIX.

Elias elegit montem Carmeli præ aliis ad ſuam ſuorum & diſcipulorum habitationem, ubi in communi oratorio divinas laudes decantandas, ipſe, & Prophetarum filii conveniebant.

REVERSUS itaque Elias juſſu Dei de ſpelunca motis Oreb in terram Iſrael, coſeſtim inſtar auræ tenuis ſibilavit, id eſt, cōvocavit ſuos diſcipulos, & ceteros Dei ſervos, ad Deum deinceps in Regno Iſraël ſecurè colēdum, nuntians (ſicut à Deo acceperat) quod eos in pace dimitteret Dominus, perſecutionibus eorum ſedatis: Dereliqui mihi in Iſraël (inquit Dominus) ſeptem millia virorum quorum genua non ſunt incurvata ante Baal, & omne os, quod non adora- 3. Reg. 19.

vit)

vit eum, oſculans manum. Quia igitur ex tunc, & non antea, fuit Eliæ, & ſuis diſcipulis liberum, in Regno Iſraël ſecurè converſari ſtuduit ipſe deinceps Religionem, quam inchoaverat, in loco idoneo plantare: quoniam ad ſui, & ſuorum diſcipulorum jugem manſionem elegit præ aliis eremis Carmeli montem, tanquam commodiorem ad propheticam diſciplinam, & vitã monaſticam in eo edocendam, & exercendam. Mons quippe præbet eremitæ homini ex ſua ſolitudine ſilẽtium, & quietem: ex ſuis antris congruam manſionem: ex ſuo ſaltu jucunditatem: ex ſuo eminenti ſitu aërem ſalubrem: ex ſuis herbis, & fructibus paſtum uberem: & ex ſuo fonte aquæ vivæ hauſtum dulcem. Propter quæ omnia Elias in monte illo non modò elegit habitare: verùm etiam domum orationi conſecratam, appellatam Seunion in eo ædificavit. Quæ ideo Seunion dicta fuit, quonia Elias, & diſcipuli eius, de eorũ tabernaculis & ſpeluncis egredientes, ad domum illam honeſtè tribus vicibus conveniebant, non quidem ad refectionem corporalem, vel ad reliqua corporis miniſteria peragenda; ſed ad creatorẽ omnium Litaniis, & orationibus ſuppliciter placandum: & ut unuſquiſque eorum cum Propheta diceret: veſpere, & manè, & meridie narrabo, & annuntiabo: & exaudiet vocem meam. Conveniebant nãque ibi in unum ad Pſalmos, Cantica, & Hymnos, corde, & ore, ac cum inſtrumentis muſicis in laudem Dei canendos: ad volumina quoque Regis, & Prophetarum à Patre eorum audienda, pariterque legenda. In quorum diſciplinis, atque exercitii inſtitutis, ad perfectam, beatámque vitam ſtudiis jugibus in eremo Carmeli coaleſcebant, ſecundùm formam vitę monaſticæ per Deum creditam Eliæ.

Pſal. 54.

CAPVT XX.

Quibus de cauſis Elias montem Carmeli præ aliis mõtibus elegerit.

AD continuam autem reſidentiam in Carmelo ſemper faciendam, Elias montẽ hunc devotiorẽ ſuis diſcipulis reddidit, non ſolùm exemplo ſui, qui ex tunc quandiu in hoc mundo manſit (ſcilicet per ſexdecim annos) montem iſtum incoluit: ſed quia pręceteris eremis, in quibus habitavit, montem hunc quibuſdam magnis miraculis ſpecialiter inſignivit, per quæ, Deum Iſraël eſſe verum Deũ, manifeſtè idololatris mõſtravit. Cũ enim ante Eliæ ortum, fuiſſet de eo in Ieruſalem patri ſuo dictum: Puer hic judicabit Iſraël in gladio, & igne; nõ eſt dubium, vaticinium illud fuiſſe per Eliam in monte Carmeli adimpletum. Teſtante namque ſacri libri hiſtoria, cũ populus Iſraël, ſimul cũ Achab Rege eorũ, fuiſſet per Prophetas Baal ſeductus, & derelicto Deo vero, ad colendũ Baal deditus; tunc Elias zelũ Dei in præcordiis gerens, & de populi tranſgreſſione dolens, congregato univerſo populo cũ Rege in monte Carmeli, mirum judiciũ eis propoſuit, videlicet, quòd Baal à populo Deus reputaretur, ſi ſuos Prophetas in hoc monte ſacrificaturos ita exaudiret, ut ad vorandum eorum ſacrificium de cælo ignem mitteret: alioquin quòd Baal à populo prorſus reſpueretur, & Deus Iſraël verus Deus à populo firmiſſimè crederetur, ſi Baal non valeret per ignem ſuos Prophetas exaudire, & Deus Iſraël ignem de cælo mitteret ad vorandum ſacrificium, quod Elias in hoc monte illi offerret. Cumque propoſitio Eliæ populo placuiſſet, ſed Baal ſuper ſacrificio per ſuos

Pro-

inceſſanter duxeruntjuxta fontem Eliæ, ob cujus ſanctitatem, & loci devotionem, ad majorem ſervandæ vitæ eremiticæ opportunitatem, ibique paſſionibus animæ viriliter reſiſtentes, peremerunt nequitiam, & bonorum actuum exercitatione ſecuti ſunt cordis munditiam. Ad myſteria itaque divina ſe diſponentes, omnibus contentionibus, & certaminibus privati, cum ſilentio, & unanimitate, & communione animorum ad *Seunion* horis ſtatutis convenerunt, celebrantes in pace, cum timore, & reverentia creatoris, quæ ad cultum pertinent divinitatis, & ad juſtitiam Regni cæleſtis: quemadmodum de eis, & de eorum loco dicto, Iſaias Propheta in perſona Domini vaticinatus fuit dicens,
32. *Habitabit in ſolitudine judicium, & juſtitia in Carmelo ſedebit, & erit opus juſtitiæ pax, & cultus juſtitiæ ſilentium, & ſecuritas uſque in ſempiternum: & ſedebit populus meus in pulchritudine pacis, & in tabernaculis fiduciæ, & in requie opulenta.* Vbi vide, quàm pulchrè deſcribit Propheta per ordinem bonam eorũ vitam à poſteris monachis Carmelitis imitabilem. Primò quidem ipſi ſigillatim habitantes ſoli in cellis montis Carmeli, citabant quotidie ſeipſos ad judicium diſcernendi in propria mente, ſi cogitationes accuſarent, vel defenderet eos de aliquo iniquo, id eſt, deviante à rectitudine juſtitiæ. Ideo prædixit Propheta, *Habitabit in ſolitudine.* Secundò dum teſtimonium non reddebat illis cõſcientia de quocumq; iniquo, exercebãt officiũ monachi: quoniam *ſedebat ſuper eos juſtitia in Carmelo*, qua illud iniquum triſtes, & ſoli puniebãt per veram pœnitentiam, & emendabant illicò. Ob hoc prædixit Propheta, *& juſtitia in Carmelo ſedebit.* Tertiò, cùm nihil iniquum reperiebant in viribus animæ expiandum, tunc opus, quo ipſi ceteras vires animæ conſervabant in concordia perfectè cum recta ratione, erat interna pax juſtitiæ. Idcirco prædixit Propheta, *Et erit opus juſtitiæ pax.* Quartò, quia, teſte Sapiente, *in multiloquio non deerit peccatum: qui autem cuſtodit os ſuum, cuſtodit animam ſuam:* ideo ipſi, ut eſſent ſecuri à peccato, colebant aſſiduè juſtitiam ſilentio. Propterea prædixit Propheta, *Et cultus juſtitiæ ſilentiũ, & ſecuritas uſque in ſempiternum.* De his autem omnibus commendans eorũ vitam Dominus prædixit, *Et ſedebit populus meus in pulchritudine pacis*, ſcilicet, internæ: *Et in tabernaculis fiduciæ*, de obtinenda ſcilicet jucunditate ſupernæ gloriæ: *Et in requie*, mentis *opulenta.* Videlicet, ex guſtu, & contemplatione deliciarum procedentium de torrente voluptatis divinæ. Quia ergo dicti monachi ad exemplum Eliæ coluerunt jugiter in Carmelo juſtitiam vitæ monaſticæ: propterea appellati ſunt eremitæ Carmeli, cujus fuerunt incolæ, ſecundũ modum prædictum reſidentes ibi in juſtitia aſſiduè, ſicut Propheta prædixit, *Iuſtitia in Carmelo ſedebit.* Sed & ceteri hujus Religionis monachi habitantes alibi, cupiunt idcirco Carmelitæ appellari: quia eorum Religio, & ſancta converſatio eſt ab illis derivata, & ſumpta, qui prædicto modo ſatagerunt in monte Carmeli continuè religioſam vitam Prophetæ Eliæ (& uſque nunc ſatagunt) humiliter imitari. Omnes quippe hujus Religionis veri ſectatores, tam in monte Carmeli, quàm alibi habitantes, profitentur, ſe humiliter ſequi illam ſanctam vitam, & propheticam juſtitiam vitæ monaſticæ, quam Propheta Dei Elias ſervavit, & inſtituit, ac quam eſſe ſequendam, ipſe, ſecundùm formam à Deo ſibi creditam, & verbo pariter & exemplo diſcipulis ſuis tradidit, & in eremo montis Carmeli reſidendo, docuit maximè ac demonſtravit.

Sap. 10.

CAP. XXII.

Qua ratione Elias, & Eliſeus habuerint cuneos filiorum Prophetarum in civitatibus, qui poſt prima rudimenta vitæ monaſticæ, ad eremiticæ vitæ profeſsionem aſcendebant.

LICET Elias, & Eliſeus cum ceteris ejuſdem propoſiti religioſis viris manerent præcipuè in eremis; jubente tamen Deo (ptopter utilitatem ſui populi (civitates, & villas interdum frequentabant, miracula in populis operantes, futura eis prædicentes, vitiáque hominum caſtigantes, & eos ad Deũ revocantes, atque ad ſuam propheticam Religionem multos attrahentes. Unde in ſuburbanis quarundam civitatum, & villarum terræ promiſſionis, maximè autem in Galgala, & in Bethel, & in Hiericho, & in Samaria habuerunt cuneos Religioſorum virorum, filiorum Prophetarum, (ſicut legitur in libro Regnorum) apud quos manebant, dum ad civitates, & villas veniebant. Et illos de populo, quos ad ſuam propheticam Religionem trahere poterant, primò quidem in his conventibus faciebant erudiri in diſciplina prophetica, & in rudimentis religioſæ vitæ monaſticę, ut eos paulatim à converſatione urbium diſtraherent, quos poſtmodum ad eremos trasferebant. His enim monachis filiis Prophetarum habitantibus in urbibus, poſtquam erant in rudimentis diſciplinæ propheticæ, & vitæ monaſticæ eruditi, videbantur urbes quaſi carceres, & ſolitudo Paradiſus apparebat. Illi igitur ſuæ perfectionis in via progredi curãtes, monaſticam, ac propheralem vitam longè ab urbibus ducere malebãt in ſolitudinibus, quas appetẽtes ad eas ſecedebant nutu Prophetarum, qui eos regebant. Hinc in libro Regnorũ legimus, hos filios Prophetarum 4. Reg. 6.
dixiſſe ad Eliſeum: Ecce locus in quo habitamus corã te, anguſtus eſt nobis: eamus uſq; Iordanẽ, & tollãt ſinguli de ſilva materias ſingulas, ut ædificemus ibi locum nobis ad habitandũ. Erant autem ipſi tam multiplicari, quòd jam non valebant omnes in ſolitudine mõtis Carmeli cõmodè recipi. Propter quod ad nutũ Prophetarum, per quos regebantur, eligebant ſibi non ſolùm montem Carmeli, ſed & alia, præter montem hunc, loca eremitica, propoſito ſuo, & devotioni opportuna: & præcipuè illa, quæ per Eliam & Eliſeũ fuerant peragrata, & decorata. Quoniã igitur Elias, & Eliſeus in Iordanis flumine magnis claruerũt miraculis (nam aquæ Iordanis pallio Eliæ percuſſæ, in duas partes fuerant bis diviſæ, præbentes iter ſiccum præfatis Prophetis: Naaman leproſus in Iordane lotus, à lepra fuerat per Eliſeũ mundatus, & ſanitati reſtitutus (ideo aliqui horum monachorum filiorũ Prophetarum, devotione prædictorum miraculorum permoti, & aquarum opportunitate tracti, faciebant ſibi tabernacula in ſolitudine, propè fluenta Iordanis, prout eis dictabat Propheta Dei Eliſeus, quemadmodum in libro Regnorum legimus, E- 4. Reg. 6.
liſeum dixiſſe eis: Ite (ſcilicet ad Iordanem:) Et ait unus ex illis: veni ergo & tu cum ſervis tuis. Reſpondit, Ego veniam: & abiit cum eis. Cùmque veniſſet ad Iordanem, cædebant ligna pro tabernaculis ſibi ibidem ædificandis. Quidam autem dictorum monachorum filiorum Prophetarum, in monte Ephraim ſuam manſionem elegerũt. De his loquebatur Giezi famulus Eliſei, dum dicebat Naamã Syro: Dominus meus 4. Reg. 5.
miſit me ad te dicens: modò venerunt ad me duo adoleſcẽtes de mõte Ephraim ex filiis Prophetarum. Iſti quidẽ ſegregãtes ſe à turbis, quas videbãt colere vitulũ aureũ, quẽ Iero-

boam

boam poſuerat ad adorandum in Bethel, ſeceſſerunt nutu Eliſei in ſolitudinem montis Ephraim, ne poſſent exẽplo populi inficiidololatria, ſed vacarẽt in ſolitudine liberiùs divino cultui. Ab his itaque memoratis viris filiis Prophetarum inolevit, quòd plerique noſtri generis monachi, non ſolùm in monte Carmeli, ſed in diverſis ſolitudinibus terræ promiſſionis, ſunt in diſciplina prophetica vitæ monaſticæ ad imitationem eorum laudabiliter converſati. Prædicti autem monachi à pleriſque fuerunt Anachoritæ appellati, quia corda ſua angentes jejuniorum inediis, & cæteris corporum anguſtiis, non timuerunt (ut dictum eſt) ad imitationem Eliæ inceſſanter, & continuè penetrare vaſtos receſſus ſolitudinis montis Carmeli, & aliarum eremorum terræ promiſſionis. Ubi cogitationibus ſanctis, & intentione orationum, ac ceteris armis juſtitiæ muniti, non ſolùm occultas diaboli inſidias vincebant: ſed & apertos conflictus Dæmonum calcantes, tanto conatu mentes ſuas ad exemplum Eliæ Principis eorum, ſurſum in Dei contemplationem elevabant, ut in cæleſtibus choris putarentur tranſlati, & revelata facie gloriam Dei ſpeculati, perfruẽrẽs colloquio Dei, cui puris mentibus inhærebant.

CAPUT XXIII.

De raptu Eliæ, & de ſucceſſione Eliſei in ſpiritu prophetiæ, & in prælaturæ officio.

Legitimè itaque adminiſtrata Religione per eum inſtituta, agnovit Elias per divinam revelationem, quòd Deus volebat eum de hoc mundo elevare per turbinem ignis in Paradiſum voluptatis. Pergens ergo ad locum, unde aſſumendus erat in cælum, profectus eſt cum Eliſeo eius diſcipulo ad Iordanem, quem Elias pallio ſuo involuto percuſſit, & (ſicut ſacra libri Regnorum tradit hiſtoria) diviſæ tunc fuerunt aquæ Iordanis in duas partes, cedentes illis viris Dei, qui tranſierunt per alveum ſiccum fluminis. Cùmque pariter incedentes ſermocinarentur, Ecce currus igneus, & equi ignei apparuerunt, qui utrumque ab invicem diviſerũt. *4. Reg. 2.* Quoniam remanente Eliſeo in terra, Elias receptus in curru equorum igneorum aſcendit per turbinem ignis in cælum, ſcilicet, in Paradiſum voluptatis, qui in longo ſpatio, & terræ tractu à noſtra terra habitabili ſecretus adeò eſt editus, ut per eum uſque ad cælum attingat. In quo loco unà cum Enoch, qui longè antè illic præceſſerat Eliam, commoratur. Vivet autem ipſe Elias in magna quiete carnis, & ſpiritus, uſque ad tempus Antichriſti: ſed tunc in hunc mundum revertetur, quemadmodum teſtatur Dominus, dicens: Elias quippe venturus eſt, & reſtituet omnia. *Matth. 17.* Priùs quàm autem Elias ab hoc mundo transferretur in Paradiſum voluptatis, fuit ei curæ, imminente tranſlatione, monachos filios Prophetarum diſcipulos ſuos ſigillatim viſitare, & de patre idoneo eis providere, qui eos omnes generaliter eius loco regeret, & gubernaret: propter quod deſcẽdentes ipſe & Eliſeus de monte Carmeli, venerunt ambo in Galgala, dein in Bethel, & inde in Hiericho. Nam (ſicut prædiximus) in his locis habitabant viri Religioſi, filii Prophetarum, Eliæ diſcipuli, quos ipſe viſitans commonuit, ut de imminenti eius corporali abſentia triſtes non fierent. Quibus viſitatis valefaciens, perrexit cum Eliſeo ad Iordanem, quo pertranſito ſicco pede, dixit Elias ad Eliſeũ: Poſtula quod vis ut faciam tibi, antequã tollor à te. Habebat autem Elias duplicẽ Domini ſpiritũ, videlicet, ſpiritũ occulta (præſertim futura) prophetãdi, & ſpiritũ miracula faciendi.

Quorum ſpirituum non unum ſolum, ſed duplicem prædictum poſtulans Eliſeus, dixit: Obſecro, ut fiat ſpiritus tuus duplex in me. Prædixerat autem Eliæ Deus, dum manebat (4. Reg. 19.) in monte Oreb in oſtio ſpeluncæ, Eliſeum filium Saphat, qui eſt de Abelmeula, unges Prophetam pro te. Per quæ Domini verba intellexerat Elias, non quidem quòd Eliſeus eſſet ei ſucceſſurus in altero ſpiritu, ſcilicet, prophetico, propter quod Eliſeo petenti ſuum duplicem ſpiritum reſpondit: Rem difficilem poſtulaſti: (4. Reg. 2.) perpendens tamen à Deo, quòd ſi Eliſeus eſſet dignus videre modum illum mirabilem & arcanum, quo Deus ſublevaret eum in cælum, impetraret quod ab eo poſtulaverat. Eliſeus vero illud videbat, & ad eum clamabat, & quod ab eo poſtulaverat obtinuit, ſuccedens Eliæ, tam in ſpiritu prophetiæ, quàm in ſpiritu ſignorum: quemadmodum ſapiens teſtatur, dicens, (Eccleſ. 48.) Elias in turbine tectus eſt: & in Eliſeo completus eſt ſpiritus ejus. Videns itaque Elias diſcipulum ſuum Eliſeum ſuo ſpiritu plenum, novit, eum à Deo factum idoneum ad regendos ſuos diſcipulos filios Prophetarum. Propter quod totius Religionis per eum inſtitutæ commiſit illi tunc regimen, ac magiſterium. Et in hujus rei ſignum tradidit tunc Eliſeo ſuum inſignem Religionis habitum, relinquens ei pallium ſuum, dum ferebatur in cælum. Quo ſe operiens Eliſeus abjecit à ſe veſtimenta ſua, ſcindens ea in duas partes: ut filii Prophetarum videntes eum habitu Eliæ indutum, agnoſcerent eum ſpiritu Eliæ repletum; & ſic reciperent eum promptiùs pro Elia in patrem, & magiſtrum. Et rediens inde percuſſit bis pallio Eliæ Iordanem, videntibus viris Religioſis filiis Prophetarum, qui è contra erant, ejus regreſſum exſpectantes. Et cum vice prima non fuiſſent diviſæ aquæ, in ſecunda tamen vice diviſis hinc inde aquis Iordanis, tranſiit Eliſeus per ſiccum alveum fluminis. Cernentes ergo filii Prophetarum, Iordanem miraculosè ceſſiſſe Eliſeo: agnoverunt, eum ſuccedere Eliæ in duplici ſpiritu prædicto. (4. Reg. 2.) Propter quod ad invicem dixerunt: Requievit ſpiritus Eliæ ſuper Eliſeum: & venientes adoraverũt eum proni in terram, recipientes eum pro Elia in præcipuum eorum patrem, & magiſtrum, quem videbãt habitu Eliæ, & ſpiritu dotatum. Præbuerunt autem ex hoc actu formam ſuis ſucceſſoribus, ut quando ab eis erit ablatus pater eorum præcipuus, illum loco ejus in patrem humiliter ſuper ſe ſuſcipiãt, qui exemplo Eliſei erit ad eos per ſigna, & prodigia à Deo miſſus. Signis verò non apparẽtibus, omni ſolicitudine unanimiter ſtudeant, illum ex eis in patrem ſuper ſe ponere, qui præcedat ceteros, qui receperunt eum in patrem ſuper ſe.

CAPVT XXIV.

Eliſeus Propheta viſitat conventus Prophetarum, & mortuum ad vitam revocat.

SVSCEPTO itaque regimine propheticæ Religionis per Eliam inſtitutæ, ſolicitus fuit Eliſeus cuneos monachorum filiorum Prophetarum ſigillatim viſitare. Quos cupiens conſolari de abſentia Eliæ, operabatur coram eis ſigna, & virtutes: ne in vacuũ videretur gratiã Dei recepiſſe. Tum, ut per hoc eis oſtenderet, ſe gerere vices Eliæ, tum etiam, ut ſic eos ſolidaret in perſeverantia vitæ monaſticæ. Nam cùm eſſet apud monachos filios Prophetarum habitantes in Hiericho: eis currentibus dulcoravit Eliſeus, ad petitionem virorum Hiericho, amaras aquas civitatis, mittendo ſal in aquam fontis. Cum autem inde aſcẽderet ad viſitãdos filios Prophetarũ (4. Reg. 2.)

habi-

habitantes in Bethel, viri civitatis illius, qui erãt idololatræ, habebant ipſum propterea exosũ, quia erat cultor veri Dei: in cujus cõtemptũ provocarũt tunc pueros ſuos parvos, ut deriderent Eliſeum. Et egreſſi pueri de civitate illudebãt ei dicentes, Aſcende calve, aſcende calve. Eliſeus autem intelligens, verum Deum, cujus erat cultor, per hoc floccipendi à viris civitatis; cùm reſpexiſſet pueros, maledixit eis in nomine Domini: ut ſic magnificaret in civitate nomen veri Dei, quem illi contemnebant: & mox egreſſi de ſaltu duo urſi, laceraverunt ex eis quadraginta duos pueros. Quod ſcientes viri civitatis, timuerunt nomen Dei Eliſei. Filii verò Prophetarum illic commorantes, viſo hoc ſigno, cum gaudio, & honore receperunt Eliſeum in patrem eorum & magiſtrum. Abiit autem inde Eliſeus in montem Carmeli, viſitans, & conſolans filios Prophetarum habitantes ibi, apud quos tunc non diu manſit, quia deſiderabat priùs ceteros filios Prophetarum viſitare, & tandem in montem Carmeli redire. Pergens verò inde in Samariam, viſitavit filios Prophetarum illic habitantes, ubi relictam Prophetæ Abdiæ, oppreſſam ære alieno propter alimoniam, quam Abdias fecerat centum Eliæ diſcipulis, quos abſconſos ſervaverat in ſpeluncis, Eliſeus à debito relevavit, & victum ſibi & ſuis filiis miniſtravit, multiplicans miraculosè in magnam quantitatem parum olei in domo mulieris inventi. Quod ipſa vendens, & creditori ſatisfecit, & de reliquo pretii victum ſibi, & filiis ſuis procuravit. Rediens autem inde Eliſeus in montem Carmeli, tranſiit per civitatem Sunam, ubi erat mulier quædam magna, ad quam Eliſeus divertebat, quoties per Sunam tranſibat, quem mulier prædicta honeſtè recipiebat in ſuo hoſpitio, in quo cœnaculum illi fecerat, & ei decenter de ſuis facultatibus miniſtrabat. Quæ cùm filio careret, quòd haberet virum ineptum ad generandum propter ſenium, promiſit ſibi Eliſeus in remunerationem dictæ hoſpitalitatis, quòd filium de viro ſuo conciperet, & haberet. Et cùm ita eveniſſet, contigit ſucceſſu temporis, quòd poſtquam puer creverat, mortuus fuit. Indicavit ergo mulier viro ſuo, ſe velle ad Eliſeum aſcendere in Carmelo. Cui vir, neſciens filium eſſe mortuum, dixit: Quam ob cauſam vadis ad eum hodie? non ſunt Kalendæ, neque ſabbatum: quaſi diceret, ſi hodie eſſet feſtum, cauſam haberes aſcendendi ad eum. Conſueverant ſiquidem devotæ perſonæ, benedictionem ſecum victualium afferentes, viſitare diebus feſtivis Eliſeum, & ceteros monachos montis Carmeli: præcipuè autem devotione audiendi ab Eliſeo, & ab aliis Prophetis verbum Dei. Cùm ergo veniſſet mulier illa ad Eliſeum in montem Carmeli, corruẽs apprehendit pedes ejus, & dixit ei: Nunquid petivi filium à te? nunquid non dixi tibi, ne illudas me? Illuſam ſe reputabat, eò, quòd filium, quem ſine ejus petitione Eliſeus ſibi à Deo impetraverat, ita citò perdidiſſet. 4. Reg. 4. Cernens autem Eliſeus eam, ſequutus eſt in domum ſuam: & ingreſſus in cubiculum, ubi puer mortuus jacebat, fuſa ad dominum oratione, ſuſcitavit eum Eliſeus à mortuis. Quem cùm matri aſſignaſſet vivum, illa corruens ad pedes Eliſei, adoravit ſuper terrã, gratias reddens Deo, & Eliſeo. Per hæc itaque prædicta ſigna manifeſtavit Eliſeus Religioſis viris, filiis Prophetarum, Eliæ diſcipulis, duplicem Eliæ ſpiritum eſſe in eo completum: & propterea prædicti omnes monachi receperunt eum pro Elia in patrem eorum præcipuum, & magiſtrum.

Cap. XXV.

Rechabitas inſtructos fuiſſe ab Eliſeo in monaſtica diſciplina, & de quibuſdam miraculis Eliſei.

Eliseus etjam per ſigna, & virtutes, quæ operabatur inter plebes, trahebat ad ſuam propheticam Religionem multos devotos homines. Inde eſt, quòd vir Dei Ionadab, filius Rechab, ſciens, Eliſeum à mortuis reſuſcitaſſe Sunamitis filium, tractus fuit per hoc ad ſequendum in prophetica diſciplina vitæ monaſticæ Prophetam illũ. Cinei verò progenitores Rechab hominis Dei, qui ab inclyto Iabes, legis Doctore, fuerant profunde in lege Dei eruditi, ſuos poſteros legem Dei canere, & laudes ejus reſonare docuerunt. Ionadab autem in his omnibus plenè inſtructus, ad majorẽ perfectionis cumulum, fuit (ut prænittitur) Eliſeum Prophetam in monaſtica vita eremitica imitatus. Et quãvis in virginali caſtitate Eliſeum ſecutus non fuerit, volens, propter fragilitatem carnis, tam ſe, quam ſuos conjugio uti, & prolem ad Dei cultum procreare: tamen exemplo Eliſei, relictis omnibus, extra urbes cum Cineis ab eo deſcendentibus habitavit. 1. Paral. 2. De quibus in libro Paralipomenon legimus, Hi ſunt Cinei, qui venerunt de calore, id eſt, de fervore vitæ religioſæ domus Rechab, canẽtes, atque reſonantes, & in tabernaculis commorantes. Cinei itaque ab hoc Rechab deſcendentes, & cum Ionadab filio ejus Religionem Eliſei eremiticam ſequentes, dicti fuerunt Rechabitæ. Quorum pater (ſcilicet Ionadab) per Eliſeum Prophetam in diſciplina prophetica monaſticæ vitæ eremiticæ inſtructus injunxit ipſis Rechabitis, & cunctis ejuſdẽ propoſiti per affinitatem eis conjunctis cetera, præter continentiam, in inſtitutione Eliæ conſulta. Hier. 35. Ut, videlicet, Patri eorum ſemper obedirent: & vinum in ſempiternum non biberent: & domos non ædificarent: & ſementẽ non ſererent: & agros non poſſiderent: & vineas non plantarẽt, nec haberent: ſed in ſolitudine juxta urbes cunctis diebus in tabernaculis habitarent, prout hæc, & alia de ipſis pleniùs teſtatur Hieremias Propheta. Hier. 35. Denique Eliſeus ſumma cum diligentia creditos ſibi monachos filios Prophetarum regebat, quos ſuo exemplo, & magiſterio inducebat, propter Regnum Dei meliùs conſequendum, ad perfectionem inquirendam ſecundùm formam diſciplinæ vitæ monaſticæ per Deum traditã Eliæ. Quibus etjam de craſtino nõ ſolicitis providebat in vitæ neceſſariis, non ſolùm per humanam induſtriam, imò interdum miraculosè ſupra naturalem potentiam. 4. Reg. 4. Legimus namque in libro Regnorum, quòd cùm eſſet fames in terra, & dicti filii Prophetarum habitarent coram Eliſeo, compatiens ipſe fami eorum, dixit quadam vice uni de famulis ſuis, Pone ollam grandem, & coque pulmentum filiis Prophetarum. Egreſſus ille, ut colligeret herbas agreſtes, inveniens quaſi vitem ſilveſtrem, collegit ex ea collocyntidas, implens pallium ſuum, & neſciens quid eſſet, concidit in ollam pulmẽti. Infuderunt ergo ſocii cum comederent, cúmque guſtaſſent filii Prophetarum de coctione hac, clamaverunt ad Eliſeum dicẽtes, mors in olla, vir Dei: mortiferum enim erat præ amaritudine collocyntidarum illud pulmentum. Non fuit autem Eliſeus iratus coquo, lautioris enim menſæ conſuetudinem non habebat, ſed dicit eis: Afferte farinã, & cùm attuliſſent ſibi, miſit in ollam, & dulcorata ſtatim fuit eſca. Iuſſit ergo Eliſeus iterum infundi filiis Prophetarum, qui tunc ea dulcefacta lautè comederunt. Altera quoque vice cùm vir quidam ex devotione attuliſſet de Bethſaida Eliſeo panes pri-

mitivos, videlicet, viginti panes hordeaceos, & frumentum novum in pera ſua: dicit Eliſeus miniſtro ſuo, ut daret filiis Prophetarum ad comedendum. Qui reſpondit: Quantum eſt hoc, ut apponam coram centum viris? quaſi diceret, parum aut nihil erit inter tantos. Cui dixit Eliſeus: Da eis, quoniam comedent, & ſupererit eis. Poſuitque coram eis: qui comederunt, & eis ſatiatis, ſuperfuit juxta verbum Eliſei, multiplicans miraculoſè prædictos panes, ſine aliqua extrinſeca additione. Dicebat quippe, ut hæc omnia adjicerentur eis non ſolicitis indebitè, quid manducarent, aut quid biberent, aut quo operirentur. Quoniã primùm, & ante omnia, quærebant Regnum Dei, & juſtitiam ejus, projicientes omnes ſolicitudines ſuas in Deum, cui cura eſt de hominibus.

CAP. XXVI.

Monachos Carmelitas à captivitatibus Iudaici populi miſericordia divina fuiſſe liberatos.

QVONIAM igitur prædicti monachi, dum regebantur per Eliſeum, & etjam poſt ejus deceſſum, quærebãt ex totis præcordiis Dei Regnum, pro quo faciliùs conſequendo, terrenas divitias, & carnales delicias reſpuebant, humanaque conſortia, & turbarum tumultus vitabant; ideo præſervavit eos Deus à captivitatibus, ad quas, ante incarnationem Chriſti Ieſu, induxit populum Iudæorum, propter peccata eorum. Quod tamen ad majorem judaici populi ceſſit confuſionem, ut ipſe in fortiſſimis civitatibus, & munitis ſalvari non poſſet, cùm monachi in aperta montis Carmeli eremo, & non munita, ab inſultibus Aſſyriorũ & exercitus Chaldaici per Deum tunc protegerentur. Sed cauſa hujus diverſitatis fuit, ex parte quorumdam illius populi, legis divinæ prævaricatio: è contra verò, ex parte dictorum monachorum, ejuſdẽ legis obſervatio. Quod totũ bene ſignificavit Propheta Dei Iſaias, dum in perſona Domini captivitatem, & terræ diſſipationem populo Iudæorum venturam vaticinaretur: ita inter cetera dicens: Plangite ſuper regione deſiderabili, ſuper vinea fertili: ſuper humũ populi mei ſpinæ, & vepres aſcẽdẽt: quãto magis ſuper omnes domos gaudii civitatis exultantis? Domus enim dimiſſa eſt, multitudo urbis relicta eſt. Et paullò poſt, de monachis Carmelitis illius temporis contrariam ſententiam ſubdens, Propheta in perſona Domini ait: Et erit deſertum in Carmelo, & Carmelus in ſaltũ reputabitur. Et habitabit in ſolitudine judiciũ, & juſtitia in Carmelo ſedebit. Et erit opꝰ juſtitiæ pax, & cultus juſtitiæ ſilẽtiũ, & ſecuritas uſq; in ſẽpiternũ. Et ſedebit populꝰ meus in pulchritudine pacis, & in tabernaculis fiduciæ, & in requie opulenta. Licet namque temporibus Iudaicarum captivitatum eſſet deſertum in Carmelo, ita, quòd Carmelus non in munitionem vel ædificium, vel in ſaltum verè reputabatur; populus tamen monachorum illic commorantium faciebat in ſolitudine illa judicium Dei, & ſervabat in Carmelo juſtitia cæleſtis Regni, ſicut Propheta prædixerat: Habitabit (inquit) in ſolitudine judicium, & in Carmelo juſtitia ſedebit. Cujus juſtitiæ opus erat pax, qua ad invicem petimebant bellum. Et cultus prædictę juſtitiæ erat ſilentium, quo in ore vitabant multiloquium. Cujus quoq; dictæ juſtitiæ erat ſecuritas, qua à corde fugabãt inimicorum metum. Quippe monachi ita erant ad invicem per pacem diſpoſiti, quòd inter eos nullum erat bellum: & ſic erant in ore (per ſilentium) inimici, quòd inter eos nullum erat multiloquiũ: & ita erant in corde quieti, & ſecuri, quòd cor eorum non reprehende-

Iſai. 32.

bat eos ante Deum. Ideo confidentes in Deo eos protegente, cujus beneplacita faciebant ſemper, nullum habebant de inimicis metum. Teſte enim ſapiente, Cùm placuerint Domino viæ ejus (ſcilicet hominis) inimicos quoque ejus convertet ad pacem. Quia ergo ipſi ſtudebant Deo per juſtitiam placere, ideo protexit eos Deus à timore, & inſultibus inimicorum, & à captivitatibus Iudæorum: ſicut promiſerat, dicens: Sedebit populus meus in pulchritudine pacis, & in tabernaculis fiduciæ, & in requie opulenta, ſcilicet, virtutibus, & paſcuis Doctrinæ veræ Religionis uberibus. Quemadmodū Micheas Propheta concludendo, terram Iudæorum fore propter peccata eorum deſolandam, dicens: Terra erit in deſolationem propter habitatores ſuos, & propter fructum cogitationum eorum; ſubdit aliter de ipſis monachis, inquiens: Paſce Domine populum tuum in virga tua, gregem hæreditatis tuæ, habitantes ſolos in ſaltu, in medio Carmeli: paſcentur Baſan, & Galaad juxta dies antiquos. Ubi Propheta primò orat Deum, ne populus monachorum montis Carmeli concludatur ſimili ſententia deſolationis cum Iudæis; ſed paſcatur, ut priùs, doctrina Religionis per Deum, ſub virga, id eſt, Regula ſuæ directionis. Ideo ait: Paſce Domine populum tuum in virga tua, de qua Pſalmiſta ait: Virga directionis, virga Regni tui. Ne autem Propheta videretur pro toto populo Iudaico orare; ſpecificat hunc ſolum, dicens: Gregem hæreditatis tuæ, habitantes ſolos in ſaltu, ſcilicet, Carmeli. Secundò prævidens Michæas, ſe eſſe exauditum, prophetavit venturum, quod oraverat, dicens: In medio Carmeli paſcentur Baſan, & Galaad. Intellexit autem per Baſan, & Galaad, hos monachos montis Carmeli: tum primò, quia quàm plures eorum erant tunc de regionibus Baſan, & Galaad oriundi: tum ſecundò, quia Baſan interpretatur pinguis, & cœtus horum Religioſorum fiebat in medio Carmeli, pinguis paſcuis divinis, ſcilicet, doctrinis veræ Religionis. Galaad quoque interpretatur, acervus teſtimonii, & Deus centum horum monachorum acervavit in monte Carmeli, in teſtimonium contra populum Iudæorum, ut intelligeret populus, quòd propter prævaricationem legis divinæ fuit catenatus, & terra eorum deſolata, cùm hi Religioſi, quia ſervaverunt legem Dei, remanſerint liberi in terra illa, in medio Carmeli. Deinde exponit Propheta, qualiter in medio Carmeli paſcerentur, dicens: Juxta dies antiquos, in quibus, virgâ ſcilicet directionis Regni Dei paſcebantur ab Elia in monte Carmeli doctrinâ propheticæ vitæ monaſticæ, ſecundùm formam inſtitutionis per Deum creditam Eliæ.

Prov. 16. — Iſai. 32. — Mich. 7. — Pſal. 44.

Cap. XXVII.

Rechabitas non fuiſſe cum reliquo Iudæorum populo in Babylonem tranſlatos.

Reor, & ſeptuageſimi Pſalmi titulum id ſignificare, Filiorum Ionadab, & eorum, qui primi in captivitatem ducti ſunt. Iſte eſt Ionadab, filius Rechab, qui in Regnorum libro ſcribitur currum aſcendiſſe cum Iehu: & hujus filii ſunt, qui in tabernaculis ſemper habitantes, ad extremum, propter irruptionem exercitus Chaldaici, Hieroſolymam intrare compulſi, hanc primi captivitatem ſuſtinuiſſe dicũtur, quòd poſt ſolitudinis libertatẽ, urbe quaſi carcere ſunt recluſi. Monachi autem Rechabitæ quamvis eſſent in Hieruſalem recluſi, dum populus Chaldaicus Hieruſalem, & ceteram terram Iuda devaſtavit; ipſi tamen non fuerunt cum reliquo populo Iudæorum in Babylonem tràſlati, ſed in terra promiſſionis derelicti, 4. Reg. 10.

cti, ſicut & monachi Carmelitæ prędicti. Quoniam Nabuzardan princeps exercitus Regis Nabuchodonoſor, dum prædictam captivitatem Judæorum in Babylonem transferret, hos monachos Rechabitas cum Hieremia Propheta liberos abire conceſſit, quemadmodum Hieremias & populi captivitatem, & Rechabitarum liberationem prophetavit in perſona Domini, dicens:
Jer. 35. Firmaverunt filii Ionadab, filii Rechab præceptum patris ſui, quod præceperat eis. Populus autem iſte non obedivit mihi. Idcirco hęc dicit Dominus exercituum, Deus Iſrael: Ecce ego adducam ſuper Iudam, & ſuper Hieruſalē, univerſam afflictionem, quam locutus ſum adverſus illos, eo, quòd loquutus ſum, & non audierunt: vocavi illos, & non reſponderunt mihi. Domui autem Rechabitarū dicit Hieremias: Pro eo, quòd obediſtis præcepto Ionadab patris veſtri, & cuſtodiſtis omnia mandata ejus, & feciſtis univerſa, quæ præcepit vobis: propterea dicit Dominus exercituum, Deus Iſrael: Non deficiet vir de ſtirpe Ionadab, filii Rechab, ſtans in conſpectu meo cunctis diebus. Intellexit autē Deus per Virū dē ſtirpe Ionadab, non quidē principaliter carnalē ipſius Ionadab generationem: ſed potiùs noſtræ Religionis eremiticæ genus. Neque enim filii carnales ipſius Ionadab, aut ab eis geniti, ſed ſolùm monachi in hac religione eremitica eis ſuccedentes ſteterunt in conſpectu Dei cunctis diebus: quamvis carnalis ſtirps Rechabitarum perduraverit uſque ad ruinam civitatis Hieruſalem à Tito, & Veſpaſiano patratam. Nam dum Beatum Iacobum Alphei, qui paulò ante ruinā prædictæ civitatis deceſſit, Judæi in dicta urbe lapidibus obruerunt; ſacerdos quidam ex his Rechabitis nitebatur eum à morte eruere: quoniam Apoſtolus Iacobus vinum nunquam bibit, & alias abſtinentias grandes, ſimiles Rechabitarum obſervantiis, ſecutus fuit.

CAPUT XXVIII.

Monachi Carmelitæ Chriſtiani ejuſdem Religionis ſunt cum monachis in veteri lege ab Elia in Carmelo inſtitutis.

Intuentes quidam viri, monachos in monte Carmelo nunc habitantes eſſe Chriſtianos, putaverunt, (ut aſſeris dilecte Caprasi,) eos non eſſe ejuſdem Religionis cum illis monachis, qui olim per ſanctū Dei Eliam Prophetam fuerunt in eodem monte inſtituti, pro eo, quòd illi non fuerunt Chriſtiani, ſed Iudæi. Quàm autem erronea ſit iſtorum virorum opinio, & à veritate deviet: ex ſequentibus tibi manifeſtum fiet. Antiqui namque hujus montis monachi, etſi non nomine, tamen recta fide, fuerunt veri Chriſtiani, ſicut ſunt monachi moderni. Quoniam illi firmā fidem in Chriſtum habuerunt, à quo & animarū ſalutem ſperaverunt: pro qua conſequenda mundum reliquerunt, & corpora, ac animas ſuas obtulerunt Deo, & de quibus ait Apoſtolus: Circuierunt in meloris, & in pellibus caprinis, egentes, anguſtiati, afflicti, quibus dignus non erat mundus: in ſolitudinibus errantes, in montibus, ſpeluncis, & cavernis terræ: & hi omnes teſtimonio fidei probati fuerunt. Si ergo, teſte Apoſtolo, illi fuerunt probati teſtimonio fidei, quis non videat, quòd ipſi non perfidi, quales ſunt moderni Iudæi, ſed veri fuerunt orthodoxi? Quorū tempore ſi Dominus noſter Ieſus Chriſtus, quem cupiebant audire, & videre, veniſſet in hunc mundū, ſicut in noſtris venit temporibus, non minùs ſancti fuiſſent illi non ſolū fide, ſed nomine Chriſtiani, ejus doctrinam, & ſacramenta ſuſcipiendo, ſicut eorum ſucceſſores. De illis Heb. 11.

Salva-

Salvator noſter ſuis loquens diſcipulis, ait: Amen dico vobis, quia
Matth. 13. multi Prophetæ & juſti cupierunt videre, quæ videtis, & non viderunt: & audire, quæ auditis, & non audierunt. Sed quamvis ſacramenta gratiæ, quæ nos his diebus videmus, in remiſſionem peccatorum à Chriſto Ieſu inſtituta, illi non viderunt: & licet dogmata, & miracula, quæ ad ſalutem animarum, & confirmationem fidei diebus noſtris audivimus à Domino Ieſu dicta, & facta, illi nõ audierunt: hæc tamen omnia ſuis ſucceſſoribus vaticinati fuerũt, quẽadmodum ait Petrus Apoſtolus:
Act. 3. Omnes Prophetæ a Samuel, & deinceps, qui loquuti ſunt, annuntiaverunt dies iſtos. Quamobrem non eſt exiſtimandum, ſucceſſores illorũ ad Religionem illorum, ideo non pertinere; quia ſunt Chriſtiani: ſed multò magis eſſet arbitrandum, ipſos ſucceſſores nihil ad Religionem eorum attinere, ſi Chriſtianitatis ritum, ad animarum ſalutem conſequendam, non ſuſcepiſſent, ſicut eis illi Prophetę vaticinati fuerunt. Te-
1. Pet. 1. ſte enim Beato Petro Apoſtolo, De animarum ſalute exquiſierunt, atq; ſcrutati ſunt Prophetæ, qui de futura in nobis gratia prophetaverunt, ſcrutantes, quod, vel quale tempus ſignificaret eis ſpiritus Chriſti, prænuntians eas, quæ in Chriſto ſũt paſſiones, & poſteriores glorias, quibus revelatum eſt, quia non ſibi ipſis, nobis autem miniſtrabant ea, quæ nũc nuntiata ſunt nobis. Succeſſores igitur illorum ſanctorum Prophetarũ, qui, ſicut dictum eſt, in eremo montis Carmeli, & in ſolitudinibus prope fluenta Iordanis, ac in aliis deſertis, & in urbibus terræ promiſſionis habitabant, ab ipſis Prophetis incũctanter traditum (ut præmittitur) tenebant, Chriſtũ pro humani generis redemptione incarnandum, moriturum, & glorioſè reſurrecturum: quem ex totis eorum præcordiis deſiderabant, & ſperabant venturum. Quos ſicut Deus per Eliam, & ceteros ejuſdem propoſiti Prophetas inſtituere de adventu Chriſti futuro dignatus fuit: ita etiam, ut de præſentia Chriſti in mundo per ejus præcurſorem eos doceret, diſpoſuit, quòd dictus præcurſor ſic ante Chriſtum in ſpiritu Eliæ, & virtute præcederet, ut jam in ſua præſentia monaſticam eorum vitam eremiticam ab Elia Propheta inſtitutam aſſumeret. Quod nec Lucas Evangeliſta ſiluit, de ipſo præcurſore dicens: Puer autem creſcebat, & confortabatur ſpiritu, & erat in deſertis. Notandum autem, quod ait Lucas, in deſertis, quia Ioannes tam in deſertis ſolitudinis Iordanis (ſicut filii Prophetarum) quàm in deſertis montium latuit, ſicut Elias, & Eliſeus.

Cap. XXIX.

Ioannes Baptiſta verus Eliæ imitator. Ab ipſo filii Prophetarum, Eliæ ſucceſſores, fuerunt baptizati, & ad Chriſti fidem ſuſcipiendam inſtructi.

Hinc illi viri proceſſerunt, Elias, & Eliſeus, Ioannes, & Elizabeth, qui pelliceis tunicis, & caprinis induti, inopes, atq; egentes, anguſtiis, & doloribus afflicti, in ſolitudinibus errabant inter alta, & condenſa montium, invia rupium, inter ſpeluncarum horrenda, & fovearum vadoſa: quorũ converſatione dignus nõ erat orbis terrarum. Ideo Chriſtus ſciens, Ioannẽ expreſſam monaſticæ vitæ Prophetæ Eliæ imaginem gerere, dixit de eo Turbis: ſi vultis accipere, ipſe eſt Elias. Ioannes autem Elias dicitur, nõ ſecundũ ſtultos Phariſæos, & quoſdam hæreticos, qui reverſionem animarum introducunt: ſed quia juxta aliud teſtimonium Evangelii, venerit in ſpiritu & virtute Eliæ, & eandem

dem Spiritus ſancti vel gratiam habuerit, vel menſuram. Sed & vitæ auſteritas, rigorque mentis Eliæ, & Ioannis pares ſunt: uterq; enim in eremo, uterq; zona pellicea cingebatur. Hic Ioannes venit in teſtimonium, ut perhiberet de lumine, ut omnes crederent per illum. Præivit enim ante faciem Domini parare vias ejus. Anno ſiquidem quintodecimo Imperii Tiberii Cæſaris factum fuit verbum Domini ſuper Ioannem habitantem in deſerto apud fluěta Iordanis, ubi prædicti Religioſi, filii Prophetarum manebant: & venit in omnem regionem Iordanis, prædicans baptiſmum pœnitentiæ in remiſſionem peccatorum. Tunc, ſicut teſtatur Evangeliſta, exibat ad eum Hieroſolyma, & omnis Iudæa, & omnis regio circa Iordanem, & baptizabantur ab eo in Iordane, confitentes peccata ſua.

Propter quod religioſi, filii Prophetarum montis Carmeli, & alii in tabernaculis prope fluěta Iordanis, & in ceteris eremis terræ promiſſionis habitantes, fuerunt tunc à ſancto Ioanne duce eorum, ſicut & ceteri de populo, baptizati. Præparabantur autem ipſi per hoc ad unigenitum Dei filium dignè cognoſcendũ: qui tunc inter homines ignotus cõverſabatur, ſicut ipſe Baptiſta palam revelavit tunc Iudæis dicens: Medius veſtrum ſtetit, quem vos neſcitis: ipſe eſt qui poſt me venturus eſt, & ante me factus eſt, cujus non ſum dignus, ut ſolvam corrigiam calceamenti ejus. Cùm ergo prædicti Religioſi voce præconis intellexiſſent, unigenitum Dei filium eſſe in mundo præſentem, quem ex totis eorum præcordiis cupiebant videre, & à ceteris hominibus diſcernere; poſuerunt, Baptiſtæ inſeparabiliter aſſiſtere, ſcientes, in ejus Baptiſmo filium Dei manifeſtandum eſſe: ſicut ipſe Baptiſta teſtabatur dicens: Ut manifeſtetur in Iſrael, propterea veni ego in aqua baptizans. Quemadmodum autem Ieſum abſentem Ioannes eis Evãgelizaverat: ita poſtmodum ipſum præſentem eis manifeſtavit. Venit enim Ieſus à Galilæa in Iordanẽ ad Ioannem, ut baptizaretur ab eo: videns autem Ioannes Ieſum venientem ad ſe, indice eum omnibus prodens ait: Ecce agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi. Hic eſt, de quo dixi: poſt me venit vir, qui ante me factus eſt, quia prior me erat. Ut autem hoc præcurſoris teſtimonium credibilius redderetur, baptizato Ieſu à Ioanne, confeſtim aperti ſunt cæli, & deſcendit Spiritus ſanctus corporali ſpecie in ipſum, tãquam digito quodam fidei omnibus demonſtraret, hunc eſſe illum, qui eis à Ioanne in baptiſmo manifeſtãdus prædicabatur. Denique hunc, ſuper quem columba manſit, verum eſſe Dei Filium, vox Patris de cælo tunc facta eos etjam docuit, dicens: Hic eſt filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui. Quamobrẽ Baptiſta teſtimonium perhibens de Chriſto, extollebat ejus baptiſmum, dicens: Vidi ſpiritum deſcendentem quaſi columbam de cælo, & manẽtem ſuper eum, & ego neſciebam eum: ſed qui miſit me baptizare in aqua, ille mihi dixit: Super quem videris ſpiritum deſcendentẽ, & manentem ſuper eum, hic eſt, qui baptizat in Spiritu ſancto. Ne itaque prædicti Religioſi ſpem ſalutis ponerent in præcurſoris baptiſmo, ipſe perfectiori baptiſmo (ſcilicet Chriſti) eos fore baptizandos prophetaverat, dicens eis: Ego baptizavi vos in aqua, ille verò (ſcilicet Chriſtus) baptizabit vos Spiritu ſancto, & igne: quamquam, ut Ioannes Evangeliſta teſtatur, Ieſus non baptizaret, ſed diſcipuli ejus. Verùm quod ille dicitur præcipuè rem aliquam facere, qui authoritate, & nomine eam alius facit; & quia Apoſtoli, poſt acceptum Spiritum ſanctum, baptizabant homines in nomine Domini Ieſu, ſicut beatus Lucas teſtatur, & ſub invocatione hujus nominis deſcendebat Spiritus ſanctus ſuper baptizatos in ſpecie ignis viſibilis: ideo dixit Ioannes Religioſis prædictis: Ille, (ſcilicet

Chriſtus)

Ioan. 1. Luc. 3. Ioan. 1. Matth. 3. Ioan. 2.

Chriſtus) baptizabit vos Spiritu ſancto, & igne. Innuebat autem per hoc eis, quo tempore eſſent ipſi baptiſmo Chriſti baptizandi, qui ſcilicet tunc Apoſtoli baptiſmum conferrent in nomine Ieſu Chriſti, & Spiritum ſanctum in ſpecie ignis viſibilis acciperent illi, qui ab eis baptizarentur ſub invocatione nominis Chriſti. Quod, ante Chriſti Reſurrectionem, & glorioſam ejus in cælos aſcenſionem, factum non fuiſſe, Ioannes Evangeliſta evidenter teſtatur, dicens: Nondum erat ſpiritus datus, quia Ieſus nondum erat glorificatus. *Ioan. 7.*

CAP. XXX.

Carmelitæ Hieroſolymis poſt Aſcenſionem Chriſti ad fidem ſunt converſi, & baptiſmo Chriſti baptizati.

TEmporibus ante baptiſmum Ioannis præcedentibus, gens Iudæorum à diverſis gentibus, & Regibus multas perpeſſa fuerat captivitates, & diſperſa in diverſas gentium nationes: maximè autē ab Antiocho Epiphane Rege Syriæ duriſſimas ſuſtinuerat in lege perſecutiones. Sicut namque refert ſacra libri Machabæorum hiſtoria, Antiochus ad tantum Iudæos deduxit opprobrium, ut legem Dei obſervate volentibus mortis infligeret tormentum. Quiſque enim cogebatur idolis offerre ſacrificium, vel necis pati ſupplicium. Propter quod, multos promiſcui ſexus de populo Iudæorum, has oppreſſiones, & abominationes ferre nō valentes, oportuit propriam patriam relinquere, & in aliis diverſis mundi regionibus diſperſos habitare. Qui in diſperſione genuerunt filios loquentes idiomata, & linguas gentium illarum regionum, in quibus naſcebantur, & educabantur. Ex his autem Iudæis, natis in regionibus illis, multi devotione terræ promiſſionis tracti, tempore Imperii Tiberii Cæſaris, ad terram illam, cùm in pacis teneretur tranquillitate, remeantes ſtudebant religiosè illic vivere, copulantes ſe prædictis Religioſis habitantibus in terræ promiſſionis urbibus, & præſertim illis, qui manebant in Hieruſalē, quorum meminit B. Lucas in Actibus Apoſtolorum, dicens, Erant autem in Hieruſalē habitātes Iudæi, viri Religioſi ex omni natione, quæ ſub cælo eſt. *Act. 2.* Habebant ſiquidem prædicti Religioſi tunc manſionem maximè in Hieruſalem. Quia, cùm eſſet civitas inſignis, & metropolis Iudæorū, in quā cultus divinus præcipuè vigebat, reperiebant in ea plures devotos Iudæos, qui ſe ad eorum Religionem convertebant. Quos poſtquam prædicti Religioſi in rudimētis diſciplinæ propheticæ, & monaſticæ vitæ eremiticæ erudierant, ad eremos transferebant. Præceperat autem in lege veteri Deus, tres feſtivitates peculiares (ſcilicet Paſchæ, Pentecoſtes, & Scenopegiæ) debere per Iudæos ſolenniter celebrari: quas Iudæis alibi celebrare nō licebat, quàm in loco, quem elegerat Deus nomini ſuo, ſicut mandaverat Moyſes in Deuteronomio. *Deut. 16.* Et ſicut ex libro Paralipomenon docemur, templum, quod erat in Hieruſalem conſtructum, fuit locus ille, quem Deus elegit nomini ſuo. *2. Para. 7.* In quo loco annuatim tribus vicibus (ſcilicet in prædictis feſtivitatibus) omnes maſculi ſtirpis Iudaicæ debebant ex præcepto legis in conſpectu Domini apparere. Quamobrem Religioſi viri, filii Prophetarum, eremitæ montis Carmeli, & alii juxta fluenta Iordanis, & in ceteris eremis, & ſuburbanis, civitatem terræ promiſſionis habitantes, ne præcepta Regis transgrederentur, annis ſingulis in Hieruſalem venire conſueverant: ut, juxta legis præceptū, feſtivitates peculiares Paſchæ, Pentecoſtes, & Scenopegiæ illic celebrarent.

brarent. Et ob hoc quàm maximè manſionem Religioſorum, filiorum Prophetarū habebant in Hieruſalē, ut in dictis feſtivitatibus convenirēt ad eam. Anno ergo, in quo Chriſtus Ieſus aſcendit ad cælum, omnes prędicti Religioſi, mox poſt ejus aſcenſionem, convenerunt in Hieruſale, ut ibi inſtans feſtum Pentecoſtes celebrarent. Habitabant autem tunc in Hieruſalē Apoſtoli Domini noſtri Ieſu Chriſti propè manſionem dictorum Religioſorum, ſcilicet, in cœnaculo grandi, & ſtrato, in quo Chriſtus in die cœnæ fecit ſibi parari Paſcha, ubi ſacramentum Euchariſtiæ inſtituit, corpus ſuum ſub ſpeciebus panis ſumendum diſcipulis tradidit, eoſque ſacerdotes ordinavit. Quod cœnaculum erat in monte Sion, in illius montis parte, quæ dicitur Mello, ubi olim erat Palatium, quod Rex David ſibi conſtruxerat. Et ita prædicti Religioſi fuerunt habitationi Apoſtolorum tunc vicini. In die itaque Pentecoſtes, ſicut Beatus Lucas refert, factus fuit *de cælo repentè ſonus, tanquam advenientis ſpiritus vehementis, & replevit totam domum* illius cœnaculi, *ubi erant* Apoſtoli Chriſti, & diſcipuli. *Et apparuerunt illis diſpertitæ linguæ tanquam ignis, ſeditque ſupra ſingulos eorum. Repleti ſunt* autem *omnes Spiritu ſancto: & cœperunt loqui variis linguis, prout Spiritus ſanctus dabat eloqui illis.* Religioſi autem præfati in monte Sion, non multùm remoti à prædicto cœnaculo, ut præmittitur, habitantes obſtupuerunt, audientes, prædictū ſonum inſolitū reſonare in cœnaculo Apoſtolorum. Et ſcire cupientes, quidnam hoc eſſet, ad illud cœnaculum Apoſtolorum acceſſerunt. Qui cùm illic perveniſſent, *ſtupebant omnes, & mirabantur*: quoniam non ſolùm illi ex Religioſis, qui in terra promiſſionis, ſed etiam omnes illi ex eis, qui extra dictam terram in diverſis Regionibus fuerant nati, audiebant Apoſtolos linguis ſuarum Regionum loquentes, & Deum magnificantes. Et propterea Religioſi magis ſtupebant, ſcientes, Apoſtolos Galilæos, qui nunquam extiterant in eorum regionibus, neque à quoquam homine docti fuerant, loqui eorum linguis, ſeu idiomatibus. Alii autem ex Iudæis, qui supervenerunt, audientes, Apoſtolos loqui diverſis linguis, & eos minimè intelligentes, irridebant dicentes, eos eſſe ebrios. Beatus verò Petrus Apoſtolus cernens Religioſos, & quoſdam alios ex ſupervenientibus eſſe ſcientes, incepit detrahentibus obviare, oſtendens, Apoſtolos non eſſe ebrios, & per ſcripturas Prophetarū eos Spiritu ſancto repletos. Evangelizavit quoque Religioſis, Ieſum à mortuis reſurrexiſſe: & ipſum eſſe Deum, qui Apoſtolis Spiritum ſanctum effudit, exhortans, ut à prava generatione Iudæorum ſegregarentur. Auditis ergo ſermonibus Petri, Religioſi compuncti ſunt corde, & dixerunt ad Petrum, & cœtum Apoſtolorum: *Quid faciemus viri fratres?* Ad Act. 2.
quos Petrus: *Pœnitentiam agite, & baptizetur unuſquiſque veſtrum in nomine Domini noſtri Ieſu Chriſti in remiſſionem peccatorum, & accipietis donum Spiritus ſancti*: aliiſque pluribus verbis exhortatus eſt illos Petrus. Multi ergo ex prædictis Religioſis videntes, quòd illi, quos Apoſtoli baptizabāt in nomine Ieſu Chriſti, recipiebant in ſpecie ignis viſibilis Spiritum ſanctum; recordati fuerunt, adveniſſe tempus, de quo dux eorum Beatus Ioannes Baptiſta Chriſtum prophetans eis, prędixerat: *Ille* (ſcilicet Chriſtus) *baptizabit vos in igne, & Spiritu ſancto.* Quamobrem acceperunt ſermones Apoſtoli Petri, & baptizati ſunt ipſa die in Chriſto, recipientes in ſigno ignis viſibilis Spiritum ſanctum.

Capvt XXXI.

Carmelitæ, viſis Apoſtolorum miraculis, in fide magis ſunt ſolidati, factique Apoſtolorum coadiutores.

Altera autem die, cùm illi ex prædictis Religioſis, qui nōdum erant ab Apoſtolis baptizati, eſſent cauſa orandi in templo cum reliquis de populo ad horā orationis nonam, ſuppliciter à Domino Deo poſtulabant, ut per ſignū eis oſtenderet, ſi advenerat tempus, de quo dux eorum Ioannes Baptiſta prędixerat, quòd Chriſtus Ieſus Spiritu ſancto, & igne baptizaret. Titubabant enim de hoc nonnulli eorū, qui nec viderāt, nec audierant, Chriſtū Ieſum manibus ſuis quemquam baptizaſſe, cū ipſi Ioannis vaticiniū non perfectè intelligentes, ſperarēt, ſicut Ioannes ſuis manibus eos baptizaverat, ita Chriſtū propriis manibus eos baptizaturum. Exaudivit autem tunc Deus orationem eorū, & ad rectum intellectū vaticinii Ioannis eos perduxit. Contigit enim eâdem hora, ſancto inſtigante ſpiritu, Apoſtolos Chriſti Petrum, & Ioannem aſcendere in templum: & ad portam templi, quæ dicebatur Specioſa, obvium habere hominē quendam *annorum ampliùs quadraginta*, ex utero matris ſuæ claudum, rogantem eos pro Eleemoſyna: quem intuens Petrus cum Ioanne, dixit: *In nomine Ieſu Chriſti Nazareni, ſurge, & ambula.* Et apprehēſa manu ejus dextera, levavit eum: qui protinus exiliens ambulavit, & intravit cum illis in templum laudans Deum. Videntes autem prædicti Religioſi, & omnis populus eum in templo ambulantem, & laudantem Deum, & cognoſcētes, quòd ipſe erat, qui ad eleemoſynam ſedebat ad Specioſam templi portam; repleti ſunt ſtupore, & extaſi in eo, quod contigerat illi. Et cùm viderent Petrum, & Ioannem in porticu, quæ appellabatur Salomonis, cucurrerunt omnes ad eos. Quibus Petrus prædicavit, Ieſum, quem populus per ignorantiam interfecerat, à mortuis reſurrexiſſe: in fide cujus, & nomine, & non propria Petri virtute claudus curatus fuerat, propter quod Petrus eis dicebat: Nomen Chriſti, & fides, quæ per eum eſt, dedit iſti integram ſanitatem in conſpectu omnium noſtrum. Exhortabatur quoq; eos Petrus, ut pœniterent, & converterentur ad fidem Chriſti, ut delerentur eorum peccata: probans per ſcripturas Prophetarum, fidem Chriſti, & doctrinam eſſe ab eis ſuſcipiendā, & omnes eos renuentes fore exterminandos. Vt autem Religioſos vehementiùs attraheret, cognominans eos proprio titulo, quem à Prophetis traxerant, dixit eis: *Vos eſtis filii Prophetarum, & teſtamenti, quod diſpoſuit ad patres veſtros, dicens ad Abraham: In ſemine tuo benedicentur omnes familiæ terræ. Vobis primùm Deus ſuſcitans Filium ſuum, miſit eum benedicentem vobis; ut convertat ſe unuſquiſq; à nequitia ſua.* Igitur Religioſi præfati, viſo miraculo claudi, & audito ſermone Petri, intellexerunt, quòd ſicut Chriſtus ſuo nomine per Petrum invocato, dederat integram ſanitatem claudo: ita illos baptizabat *in igne, & Spiritu Sancto*, ſuper quos Apoſtoli effuderunt aquam, nomē ejus invocando. Hinc ergo perpenderūt, quòd ideo Ioannes Baptiſta dixerat eis prophetìcè: *Ille vos baptizabit Spiritu Sancto, & igne*, quia Apoſtoli aquam infundendo invocabant ſuper eos nomen Ieſu Chriſti, & illos baptizabant, tribuentes eis Spiritum ſanctū in ſpecie ignis de cælo miſſi. Quamobrem crediderunt perfectè in Ieſum *quinque millia hominum*: qui poſtmodum ab Apoſtolis baptizati, receperunt in ſigno ignis viſibilis Spiritum ſanctū. Erant autem perſeveran-

Act. 4. Act. 3. Act. 3. Matth. 3.

ſeverantes in doctrina Apoſtolorũ,in communione fractionis panis: quotidie quoque perdurantes in orationibus unanimiter in templo,cũ exultatione, & ſimplicitate cordis collaudates Deũ:quib' omne ſpatiũ diei in ſtudiorum exercitiis, & eruditione ſacri Evangelii ducebatur. Habebant quoque tractatus ſactorum voluminum, leges Patrum in allegoricam intelligentiam deducentes. Quoniam omnis lex vetus eis videbatur animali eſſe ſimilis, eò quòd extrinſece nihil niſi ut corpus habeat ipſam litteram, & ea, quæ ſecundum litteram deſignantur: intrinſece autem ſub littera, tanquam anima, lateat cujuſdam profundi, diviníque myſterii ſenſus invisibilis, & ſpiritalis. Quem illi ab Apoſtolis edocti, ſublimius, & nobilius, velut per ſpeculum inſpicientes, & ex ipſis litteræ nominibus admirandas quaſdam ſpecies intelligentiæ concipientes, divina, & profundiore ſapientia ſacrorum voluminum, tanquam copioſis dapibus imbuebantur. Denique eorum multi ea, quæ ab Apoſtolis hauſerant, ceteris effundentes, fidem Chriſti per Phœniciam, & Palæſtinam prædicabant, dilatantes dogma fidei, & moribus vitæ monaſticæ converſationem eccleſiæ Dei inſigniſſimam demonſtrantes.

CAPUT XXXII.

Carmelitæ lumine Evangelii eruditi, myſteria quondam ab Elia Propheta revelata clarius intuentur.

POſtquam autem profeſſores hujus Religionis fuerunt per Apoſtolos baptizati, & in ſacri Evangelii eloquiis eruditi, intellexerunt plenè, illud myſterium eſſe impletum, quod per Deum fuerat Prophetæ Eliæ in monte Carmeli revelatum. Legimus enim in libro Regnorum, quòd Elias aſcendit ad montem Carmeli, & pronus in terram poſuit faciem ſuam inter genua ſua, & dicit ad puerum ſuum, aſcende, & proſpice contra mare. Qui cùm aſcendiſſet, & contemplatus eſſet, ait: non eſt quicquam: & rurſum ait illi: Revertere ſeptem vicibus: in ſeptima autem vice ecce nubecula parva, quaſi veſtigium hominis, aſcendebat de mari in Carmelum. Ab eo autem loco Carmeli montis, unde puer aſcendebat, uſque ad ſummitatem montis, unde poterat mare proſpici, erant decem gradus, quos cùm puer ſemel aſcendens proſpexiſſet contra mare, mandavit illi Elias (ſicut eſt dictum) ut iterum aliis ſeptem vicibus per eoſdem gradus revertens contra mare proſpiceret. Et in ſeptima vice reverſionis vidit puer nubeculam illam, quaſi veſtigium hominis, de mari aſcendentem in Carmelum, & dixit ei Elias: Aſcende, & dic Achab: junge currum tuum, & deſcende, ne occupet te pluvia. Cùmque ſe verterent huc atque illuc: ecce cæli contenebrati ſunt, & nubes, & ventus; & facta eſt pluvia grandis. Quid autem ſacramenti rerum futurarum, præter hiſtoriam, viſio illa intrinſecus contineret, & quid jugis myſterii Deus Eliæ tunc ſtanti prono per eam portenderet, dignatus fuit Elias aperire, non palam hominibus, ſed ſecretiùs conſortibus. A quibus traditum tenemus, Deum ſub figurata viſione revelaſſe tunc Eliæ quatuor magna myſteria, quæ per ordinem explicabo. Primò, quòd quædam infantula naſceretur, quæ ex utero matris ſuæ ab omni peccato munda egrederetur. Secundò, tempora, in quibus hoc adimpleretur. Tertiò, quod hæc infantula virginitatem perpetuam ad exemplum Eliæ amplecteretur. Quartò, quòd Deus, jungens naturam ſuam huma-

3 Reg. 18.

næ, de virgine illa homo naſceretur. Per hoc namque, quod ille puer Eliæ vidit de mari nubeculam parvam oriri, revelavit Deus Eliæ, quod quędam infantula (ſcilicet B. Maria) per illam nubeculã ſignificata, &, inſtar illius nubeculæ, per humilitatẽ parva, naſceretur de humana natura peccatrice deſignata per mare. Quę infantula jam in ſuo ortu eſſet munda ab omni peccatorum ſorde, quẽadmodum nubecula illa fuit de mari amaro, ſine tamen aliqua amaritudine. Licet namque nubecula illa eſſet originaliter eiuſdem naturæ cũ mari, alterius tamẽ fuit qualitatis, alteriuſque proprietatis. Mare quippe ponderoſum eſt & amarum: ſed nubecula illa levis fuit, & dulcis. Sic, quamvis in quolibet alio homine natura humana, inſtar maris, ſit in ſua origine ita amaritudine peccatorum, & vitiorum pondere preſſa, ut fateri cogatur, Iniquitates meæ ſupergreſſæ ſunt caput meum, & ſicut onus grave gravatæ ſunt ſuper me: beata tamen Maria de hoc mari (id eſt natura humana) aliter fuit orta: quia in ſuo ortu non fuit onerata amaritudine delictorum, ſed inſtar illius nubeculæ, fuit levis per immunitatem peccatorum, & dulcis per plenitudinem chariſmatum. Ipſa enim in ſuo ortu fuit nubes illa, de qua per Moyſem figuratè eſt ſcriptum, Ecce gloria Domini apparuit in nube.

CAP. XXXIII.

Quid Deus Eliæ demonſtraverit in viſione nubeculæ parvæ: explicaturq; hæc viſio in allegorico ſenſu.

Significavit autem Deus Eliæ in prædicta viſione, quo tempore nubecula illa (ſcilicet B. Maria) videretur à diſcipulis Eliæ de mari, (id eſt, de amara, & vitioſa natura humana) oriri, & deſcendere. Nã oſtenſum fuit in eãdem viſione, quod nullus eorũ videret eam aſcendere, antequam ipſe ſemel per decẽ gradus aſcendens, cõtra mare proſpiceret; & iterum aliis ſeptem vicibus ad eoſdẽ gradus ad contemplandũ contra mare rediret. Dixit enim Elias ad puerũ ſuũ: Aſcende, & proſpice contra mare: qui, cum aſcendiſſet, & cõtemplatus fuiſſet, ait, Non eſt quicquam. Quæro ergo, quid fuit, puerũ Eliæ ſemel per decem gradus aſcendere, ad proſpiciendũ contra mare, & tunc ei nihil apparere? Certè hoc nihil aliud fuit, niſi quod puer (id eſt, cœtus diſcipulorũ Eliæ) contemplãdo aſcendit per illas decem generationes humanas à B. Luca in genealogia Chriſti poſitas, quę fuerũt ante diluvium ab Adã uſq; ad Noe in prima mundi ætate: & per eas diſcurrẽdo totũ tempus, quod fuit à Noe uſq; ad Adã, puer proſpexit, ſi fortè eo tẽpore nubecula (id eſt infantula) aliqua eſſet nata contra mare, id eſt, cõtra ſolitam amaritudinem, in vitioſa propagine naturæ humanæ. Et quia nubecula illa non fuit à puero viſa naſci in illa prima ætate mundi, ideo puer dicit, Non eſt quicquam. Præcepto tamen Eliæ, rediit iterũ puer ſeptiès per decem gradus ad proſpiciendum contra mare, & turſum (inquit) ait illi: Revertere ſeptem vicibus, & in primis ſex vicibus nihil illi apparuit. Hoc autem, ſcilicet, quod puer (id eſt cœtus diſcipulorum Eliæ) ſexies per decem gradus rediens nihil vidit, denotat, eum ulterius per alias ſex ætates generationum humanarum contemplando deſcẽdiſſe in genealogia Chriſti, quam B. Lucas texit à Sem filio Noe uſque ad Iamne filium Ioſeph. Quarum generationum ętas prima, incipiens a Sem filio Noe, terminata fuit in Thare filio Nachor. Secunda verò ętas, incipiẽs ab Abrahã filio Thare, terminata fuit in Salmõ, filio Naaſõ. Tertia, incipiẽs à Booz filio Salmõ, terminata fuit in Iona filio Eliachin.

Quarta, incipiens à Ioſeph filio Iona, terminata fuit in Elmadan, filio Her. Quinta incipiens à Choſan filio Elmadan, terminata fuit in Ioſeph filio Iuda. Sexta, incipiens à Semei filio Ioſeph, terminata fuit in Iamne filio alterius Ioſeph. Per has quidem ſex ætates generationum, à Beato Luca in genealogia Chriſti poſitarū aſcendit puer, (id eſt cœtus diſcipulorū, Eliæ, diſcurrendo totū tempus, quod fuit à Iamne uſque ad Sem: & cōtemplando, ſi forte eo tēpore nubecula (id eſt infantula) illa eſſet nata Et quia in toto illo tempore nata non fuit: ideo tunc diſcipulis Eliæ minimè apparuit. In ſeptima autem reverſionis vice nubecula eis apparuit: quia in tempore comprehenſo infra ſeptimam illarum generationum ætatem Beata Maria nata, à diſcipulis Eliæ viſa fuit. Vnde vice (inquit) una, ecce nubecula parva, quaſi veſtigium hominis, aſcendebat de mari. Prædictus namq; Iamne, in quo ſexta illarum generationū ætas terminatur, genuit filium nomine Melchi, in quo incepit harum generationum ætas ſeptima. Hic autem Melchi genuit Levi, & iſte Levi duos habuit filios: unum, qui à Beato Luca appellatur Mathat, ſed ab illo dicitur Melchi, nomen avi ſui retinens: & alium, qui vocatus fuit Panthera. Iſte verò Panthera genuit filium nomine Barpanthera: & hic Barpanthera genuit filium nomine Ioachim, qui ex Anna uxore ſua genuit Beatam Mariam. Et ita in una reverſionis vice (hoc eſt, in una generationum ętate, quæ fuit una ab illa, in qua homines per Dei præceptum reverſi fuerunt poſt diluviū ad multiplicandum genus humanum) nata fuit Beata Maria, ſcilicet, in medio illius ætatis ſeptimæ. Quæ etiam fuit defuncta, antequam prædicta generationū ætas ſeptima eſſet terminata. Sed prius quàm ipſa Dei genitrix ab hoc ſęculo migraret, fuit in Nazareth, & in Hieruſalē, & alibi à profeſſoribus hujus Religionis multoties viſa.

CAPUT XXXIV.

In quo proſequitur viſionem prædictam, applicans eam Beatæ Virgini.

Qvemadmodum hæc nubecula, (ſcilicet Beata Maria) in ſeptima generationum prænarratarū ætate fuit nata: ita etiam in eâdem ſeptima ætate fuit à diſcipulis Eliæ viſa in Carmelum ſpiritualiter aſcendere. Nam antequam decē generationes aſcendiſſent à Melchi, à quo (ſicut dictum eſt) ætas una incepit: fuerunt docti profeſſores hujus Religionis in Hieruſalem à ſummo templi Pontifice, quòd Beata Maria virginitatem Deo ſervare propoſuerat, ad exemplum Eliæ, ſicut præoſtenſum fuit in prædicta viſione. In una (inquit) vice ecce nubecula parva (ſcilicet Beata Maria) quaſi veſtigium hominis aſcendebat in Carmelo. Quæ ideo viſa fuit, quaſi veſtigium hominis, aſcendere in Carmelum: quia in hoc ſuo ſpiritali aſcenſu non feminam, quam imitaretur, ſed hominem habuit in exemplum. Alioqui nunquam nubecula illa aſcenderet in Carmelū, ad quem aſcenderunt utique Elias, & puer ſuus. Aſcendit (inquit) Elias in verticē Carmeli. Interpretatur autem Carmelus (ſcientia circunciſionis,) ad quam ſcientiam ille præcipuè aſcendit, qui ita ſcit præputium impudicitiæ à ſua carne, & mente circumcidere, ut non ſolùm ſe ab illicito carnalis cogitationis cœno alienum per caſtitatem reddat, verùm etiam ab omni impudicæ voluptatis experimento ſe immunem per virginitatem cuſtodiat. Propterea quippe data fuit circuncifio in veteri lege, ut facta in virili membro, in quo libido ſolet dominari, caſtitatē mentis, & corporis ſervandam, & pudicitiam reſtringendam indicaret.

Nemo autem unquam ad hanc aſcendit circuncisionis ſcientiam, priùs, quàm Elias, & puer ſuus, (id eſt, cœtus filiorum Prophetarum, & diſcipulorum ejus:) ipſi namque primi virorum ſe ipſos Deo per virginitatem perpetuam ſponte dedicâtes, caſtravêrût prorſus venereis voluptatibus ſuas mentes: & propterea appellati ſunt Carmelitæ, quod eſt interpretatum, ſcientes circuncisionem. Quia hoc, quod circuncisio indicat, ceteris præcellentibus hominibus altiùs inchoantes, ſciverunt perfecte in ſe adimplere. Ad montem quoque Carmeli, id eſt, ad hanc alta circuncisionis ſcientiam nubecula illa (ſcilicet Beata Maria) ideo quaſi veſtigium hominis aſcêdebat: quia non femina, ſed homo (ſcilicet Elias) exemplum aſcendendi ei præbebat: quem ipſa imitari ſatagebat. Nam ſicut Elias priùs præputium impudicitiæ ſcivit a ſua carne, & mente prorſus circuncidere, dum primus inter homines ſtuduit virginitatem perpetuam ſponte inchoare: ità poſtea Beata Dei genitrix præputium impudicitiæ ſcivit exemplo Eliç à ſe penitus circuncidere, dû (quaſi veſtigiû hominis illius) elegit prima feminarum propter Deû in virginitate perpetua vivere. Hinc eſt, quòd ſponſus in Epithalamio illi dicit gratulabundus, Caput tuum ut Carmelus: ubi pêr caput intelligitur recte animæ mens. Quia ſicut in corporis membris caput præeminet: ita in viribus animæ mens eſt dignior. Et ſicut à capite membra: ita à mente ceteræ vires animæ reguntur. Carmelus verò, Cognoſcens circuncisionem, interpretatur. Rectè igitur ſponſus huic virgini côgratulans ait, Caput tuum, id eſt, mens tua, ô Dei genitrix, eſt ut Carmelus, id eſt, verè cognoſcens circuncisionem. Quia prima feminarum per ſpontaneam voluntatem, & virginitatem, ſcivisti à te prorſus circuncidere omnem veneream voluptatem.

CAPUT XXXV.

Explicatur ampliùs prædicta viſio Eliæ.

Tandem demonſtratum eſt diſcipulis Eliæ in eâdem viſione, quo ordine naſceretur Dei filius de hac Virgine. Nam mox ut puer Eliæ, (ſcilicet cœtus diſcipulorum ejus) vidit nubeculam illam de mari, quaſi veſtigium hominis, in Carmelum aſcendere: dixit Elias puero ſuo, Aſcende, & dic Achab, Iunge currum tuum, & deſcende, ne occupet te pluvia. Signum quippe expreſſum imminentis incarnationis filii Dei fuit, ſcilicet, quòd cœtus diſcipulorum Eliç vidit nubeculam, & infantulam illam, quaſi veſtigium hominis, aſcendere per modû prædictum in Carmelum: hoc eſt, tantam habere circuncisionis lætitiam, & ſcientiam, ut ſervare vellet continentiam. Vnde, cùm cœtus profeſſorum hujus Religionis audiſſet in Hieruſalê, juvenculam illam voviſſe Deo virginalem continentiam, confeſtim perpendit, quòd adventus filii Dei propè, & in januis erat. Et quemadmodum Elias præceperat, ita aſcendit tunc cœtus diſcipulorû ejus per orationem ad Achab, qui fraternitas paternitatis interpretatur. Significat enim Dei Filiû, inter quem, & genus humanum, antequam ipſe incarnaretur, erat fraternitas tantùm paternitatis: quia à quo Patre fuit Dei Filius æternaliter genitus, ab eodem Patre fuit creatû humanum genus, ita ut Dei Filius non confundatur Patrem ſuum appellare Patrem eorum, dicens, Aſcendo ad Patrê meum, & patrem veſtrum. Sed quia inter genus humanum, & Dei filium, antequam ipſe incarnaretur, non erat fraternitas maternitatis, quoniam Dei filius nondum erat ex matre natus: ideo optans cœtus diſcipulorum Eliæ, ut

hæc fraternitas inter eos fieret, aſcendit per orationem ad Achab (id eſt ad Dei Filium) & ſicut Elias præceperat, ita ſuppliciter Dei filio dicebat: Iunge currum tuum. Currus quidem a currendo eſt dictus: eſt enim vehiculi rota circularis figuræ, & habilis ad portandū onus. Significat autem divinam Filiū Dei naturam, quæ eſt circularis, id eſt, æterna, & carens fine inſtar rotarum carri, quæ principio & fine carent. Per quam naturam divinam ipſe exultavit ut Gigas ad currēdam viam: portans, (ut ait Apoſtolus) omnia verbo virtutis ſuæ. Dicebat ergo ſuppliciter tunc illi puer, (id eſt cœtus diſcipulorum Eliæ,) Iunge (naturæ ſcilicet noſtræ) currum tuum, id eſt, æternam naturam tuam, & deſcende ad nos, ne te occupet, id eſt, retardet, ſed magis provocet pluvia, ſcilicet, quòd deſcendes ſicut pluvia. Decet enim te, ſicut pluvia in vellus, deſcendere: quoniam vellus, pluviam in ipſum ſine ſtrepitu deſcendētem accipiendo, vel reddendo, non rumpitur, ſed integrum ſervatur. Ita quoque te decet, taliter, & abſque ſtrepitu operationis humanæ in nubeculam (id eſt, in Virginem Mariam) placido illapſu deſcendere, & currum tuum, id eſt, æternam naturam tuam humanæ naturæ in utero virginis jungere: ut virgo, te Deum ſimul, & hominem concipiendo, deinde pariendo, non rumpatur, ſed integra in ſua virginitate conſervetur. Fuerunt autem exauditi Eliæ diſcipuli in hac ſupplici eorum deprecatione, ſicut ſequitur in prædictâ viſione: Cùmque (inquit) ſe verterent huc, ſcilicet, ad contemplandam in adoleſcentula ſpontaneam virginitatem: atque illuc, ſcilicet, ad deprecandam pro deſcenſu Filiī ſummā Deitatem, Ecce, cæli cōtenebrati ſunt, & nubes, & ventus, & facta eſt pluvia grandis. Per cælos honor, virtus, & celſitudo Filii Dei intelligitur, cujus adventū præſtolans Propheta dicebat, Domine inclina cælos tuos & deſcende: per nubem virgo Maria, ſicut dictū eſt, deſignatur: per ventum vero Spiritus ſanctus indicatur, quemadmodum per Prophetam dicitur, Flabit Spiritus ejus, & fluent aquæ. Ideo cæli, & nubes, & ventus fuerunt tūc contenebrati, quando virtus altiſſimi obumbravit ei: ideoque & quod natum eſt ex ea ſanctū, vocabitur Filius Dei. Et tunc facta eſt pluvia gratiæ grandis: quoniam Verbum caro factum eſt, & habitavit in nobis: & vidimus gloriam ejus, gloriam quaſi unigeniti à Patre, plenum gratiæ, & veritatis. De cujus plenitudine nos omnes accepimus, & gratiam pro gratia, ut ait Ioannes Evangeliſta.

CAP. XXXVI.

Cauſa, ob quas Carmelitæ dicti ſint Fratres B. Virginis Mariæ: & de oratorio ab eis in monte Carmeli in laudem B. Virginis erecto.

Receenſentes ergo Religionis hujus profeſſores, Deum prædeceſſoribus eorum per viſionem prædictam ſpecialiter revelaſſe, infantulam quandam naſciturā, quæ ex utero matris ſuæ munda ab omni peccati ſorde egrederetur, & inſtar eorum, ſpontaneam virginitatem amplexaretur, de qua virgine Deus Homo naſceretur: contemplantes etiam ipſi, hæc omnia poſtmodum fuiſſe adimpleta, & genus humanū per hanc Virginem accepiſſe à Dei Filio deſideratum ab eis pluviæ (id eſt gratiæ divinæ) beneficium; curaverunt cum devotione aſſiduè deſervire huic virgini, dudū eorum profeſſoribus revelatæ, ac deſideratæ, & poſtea eis exhibitæ. Et ſtuduerunt hanc ſpecialiter virginem ideò ſibi ipſis in patronam eligere, quia noverunt ipſam ſolam

ſingulariter eis conformem in primitiis virginitatis ſpontaneæ. Quêadmodum enim virginitas ſpontanea fuit primò per priſcos profeſſores hujus Religionis inchoata, & in viris introducta: ita eadem virginitas fuit poſtmodũ per Dei genitricem primò in feminis introducta, & incepta, ſicut ſuprà commemoravimus. Propter quod, ſicut Religioſi Carmelitæ ſunt primicerii virorum virginum: ita B. Maria eſt feminarũ virginum voto primiceria. Quæ cõformitas primiceriatus ſpontaneæ virginitatis, ſingulariter inter Dei genitricem & religioſos Carmelitas dudum prophetata, & poſtea adimpleta fuit: ita, quòd Religioſi Carmelitæ Virginem Mariam jam tempore Apoſtolorum dicebant ſororem ſuam, & propter dictam cõformitatem, ſeipſos fratres Beatæ Mariæ Virginis appellabant. Non arbitror autem, quòd negare velis, quin, eâdem Religione ſalvâ, profeſſores ejus ex cauſis diverſis poſſint in tẽporibus diſcretis deſignari variis titulis: alioquin in illum incideres errorem, quod Religio Chriſtiana nõ eſſet eadem in nobis, quæ fuit in Apoſtolis, & Chriſti diſcipulis. Quoniam Chriſtianæ Religionis profeſſores in exordio prædicationis Chriſti, & Apoſtolorum, non eodem deſignabantur cognomine, quo nunc deſignantur. Teſtante namque Beato Luca, cùm Chriſtianitatis profeſſores priùs dicerentur Diſcipuli, poſtmodum verò Antiochiæ primò cognominati ſunt Chriſtiani. Nunquid autem quia priùs alio, quàm nunc cognominabantur titulo, dices aliam fuiſſe in eis Religionem Chriſtianitatis, quàm ſit in nobis? Abſit. Hoc ergo etiam dices abſurdum, reputare, monachos nunc montem Carmeli inhabitantes ejuſdem non eſſe Religionis cum illis, qui in dicto monte converſabantur ante incarnationem Salvatoris: licet illi Prophetæ, & filij Prophetarum dicerentur: & iſti fratres Beatæ Mariæ cognominentur. Tunc enim, ut diximus, ipſi vocabantur Prophetæ, quando cum inſtrumentis muſicis & Canticis, & Pſalmis Deo pſallebant. Adveniente autem nova lege, ritus pſallendi Deo cum illis inſtrumentis muſicis ceſſavit, & fuit in alium immutatus, ſicut ait Apoſtolus: Impleamini Spiritu ſancto, loquentes vobiſmetipſis in pſalmis, & Hymnis & Canticis ſpiritualibus, canentes, & pſallentes in cordibus veſtris Deo. Et quia ritus ille antiquus Deo pſallendi cum inſtrumentis muſicis nunc in veſtra Religione non obſervatur; ideo ejus profeſſores modò Prophetę non appellantur. Tunc etiam ipſi rectè filii Prophetarum dicebantur, quando per Prophetas regebantur, ut prædiximus: nunc autem nequaquam per Prophetas reguntur, ideo nec filii Prophetarum vocantur: ſicut eos tunc appellatos fratres Beatæ Marię Virginis nemo ſanæ mentis diceret, cùm virgo Maria nondum eſſet nata. Sed, ſicut dictum eſt, poſtquam tam expreſſam, & propriam primitiarum ſpontaneæ virginitatis conformitatem inter ſe, & Dei genitricem cognoverunt adimpletam: ipſi ex tunc fratres Beatæ Mariæ virginis appellati fuerunt. Et in memoriam viſionis de ortu hujus virginis, præoſtenſæ Sancto Prophetæ Eliæ, ſub ſpecie nubeculæ aſcendentis de mari in Carmelũ, monachi prædicti anno Incarnationis filii Dei octogeſimo tertio, diruentes eorum Seunion antiquum, ædificaverunt huic primę Virgini Deo dicatę capellam quandam in monte Carmeli, juxta fontẽ Eliæ, in ſitu illo, in quo Elias orans viderat nubeculam illam, quaſi veſtigium hominis, de mari aſcendere in Carmelum: ubi profeſſores prædicti ſeipſos huic virgini commendantes, ſingulis diebus, in ſeptem horis Canonicis, ad effundendum dictæ virgini, & ejus Filio ſedulas preces, & ſupplicationes atque laudes, etiam tunc ſemper convenerunt: ibique de verbo divino, culpiſque vitandis, & animarum ſalute procu-

Ephes. 5.

procuranda humili colloquio adinvicem contulerunt. Et propterea cæteri, etiam ab eorum Religione externi, eos deinceps fratres Beatæ Mariæ Virginis de monte Carmeli ſemper appellaverunt.

CAPUT XXXVII.

De habitu monachorũ Carmelitarum: & primo de zona, & de eius ſignificatione.

INveſtigato in præcedentibus, & aliquantulum deſcripto fundatorum, ac priſcorum profeſſorum noſtræ Religionis cultu interiori, à nobis imitando, ſupereſt, tibi breviter exponere (ô dilecte Capraſi) exteriorem habitus ornatum, propoſitũm vobis ad exemplum, per quem interioris diſpoſitionis illorũ Patrum, à vobis imitandæ, non modicam ſenties notitiam. Teſte namque Sapiente, Amictus hominis annuntiat de eo, quemadmodũ & fundator primus Religionis hujus fuit à Rege Ochozia cognitus, expoſita Regi per nuntios qualitate veſtis. 4.Reg.1. Sciſcitabatur namq; Rex à ſuis nuntiis, cujus figuræ, & habitus eſſet vir, qui eis occurrerat, & loquutus fuerat: cui reſpondentes nuntii dixerũt: Vir piloſus erat, & zona pellicea accinctus renibus. Ex quo habitu confeſtim perveniens Rex in Prophetæ notitiam, ait: Elias Thesbites eſt. Zonæ quippe indicio, & hirſuti, incultique corporis ſpecie virum Dei indubitanter cognovit: quoniam zona pellicea (velut quoddam ſpeciale ſignũ impreſſum) ſuis renibus perpetuò cohærebat: qua accinctis lumbis, Elias dudum occurrerat à monte Carmeli uſque in Iezrael ante Regem Achab patrem Ochoziæ. 3.Reg.18. Hoc ergo exemplo ſuo docuit Elias, monachum hujus profeſſionis debere cinctis lumbis incedere. Nam & Ioannes Baptiſta, qui in ſpiritu, & virtute Eliæ venit, eum in accinctione lumborum imitatus fuit, de quo, Evangeliſta ſicait: Erat Ioannes veſtitus pilis camelorum, & zona pellicea circa lumbos ejus. Mat.1. Hujus autẽ zonæ habitu non parvum eſt, quod à monacho exigitur ſacramentum. Lumborum enim accinctio, & ambitus zonæ pelliceæ ſignificat, monachum debere mortificationem illorum membrorum circumferre, in quibus luxuriæ ſeminaria continentur. Ut ita, videlicet, ſint lumbi ejus zona pellis emortuæ exteriùs præcincti, quatenus interiùs inveniantur ſeminaria coitus in eo prorſus extincta: & decantet dignè cũ Propheta: Factus ſum ſicut uter in pruina; quia, ſcilicet, præditus gelu continentię ita ſtringo in lumbis conſcientiæ concupiſcentiæ carnalis ardorem, ſicut pruina congelando perſtringit utrem. Hinc in ſacra ſcriptura legimus, Eliam ideo primum omnium fuiſſe zona pellicea in lumbis cinctum, quia primus hominum hoc ſigno dedit monachis exemplũ reſtringendi in lumbis, & mortificandi omnis luxurioſi motus incentivum, per modum, de quo Apoſtolus ait: Mortificate membra veſtra, quæ ſunt ſuper terram, fornicationem, immunditiam, libidinem, & concupiſcentiam malam.

CAPUT XXXVIII.

De Melote, quæ à profeſſoribus huius Religionis olim geſtabatur: & de huius habitus ſignificatione.

MElotes quoque geſtaſſe fundatores primos hujus Religionis, Eliam, ſcilicet, & eius diſcipulos filios Prophetarum, Apoſtolus de eis loquens aſſeverat, dicens: *Circuierunt in melotis, & in pellibus*

pellibus caprinis, egentes, anguſtiati, afflicti, quibus dignus non erat mundus: in ſolitudinibus errantes, in montibus, & ſpeluncis, & in cavernis terræ. Dicitur enim Melota propriè à melo animali, quod etiam Taxus appellatur: de cujus pilis, vel pelle facta veſtis, quæ eſt valde hiſpida, Melota propriè vocatur. Quanquam quælibet veſtis de pilis animalium aſperis, aut de pellibus hiſpidis facta, Melota vulgariter dicatur: nam & indumẽtum de Camelorũ pilis, vel de pilis caprinis, conſuevit cõmuniter Melota dici à multis. Quo etiam habitu in nova lege Ioannem Baptiſtam fuiſſe indutum Evangeliſta teſtatur, qui ait: *Ipſe autem Ioannes habebat veſtimentum de pilis camelorum.* Hujus autem Melotæ geſtatio, ſuccedentibus temporibus, deriſum potiùs, quàm ædificationem eam videntibus comparabat. Idcirco veſtem illam cilicinam deſpectam cunctis, & quæ ex hoc ipſo nulla poterat ſpiritus emolumenta conferre, ſed elationis concipere nativitatem, profeſſores hujus Religionis concordi ſẽtentia refutarunt. Loco autem ejus, tunicam lanæ non pretioſæ, ſed mediocriter aſperæ, ejuſdem coloris, cujus exiſtebat melota, ſubtus ſcapulare geſtare aſſumpſerũt. Quoniam dictorum ſanctorũ Patrum noſtrorum, tam veteris, quàm novæ legis, exemplis oſtenditur, monacho hujus profeſſionis convenire, veſtem habere aſperam, & magis contrahentem corpus, quàm foventem: & illi repugnare, veſtem habere pretioſam, & delicatam, ſeu mollẽ, aut delectantem carnem. Si enim habitationi ſolitudinis conveniret, indumentis mollibus veſtiri: conceſſiſſet utique Dominus, hominem veſtimentis mollibus indutũ ira in deſertis eſſe videndum, ſicut in domibus Regum. Hoc autem vigilanter abnuit, dicens: *Quid exiſtis in deſertum videre, hominem mollibus veſtimentis indutum?* Ecce, qui in veſte pretioſa ſunt, & in deliciis, *in domibus Regum ſunt.* Hujus autem tam Melotæ, quàm veſtis aſperæ geſtatio ſignificat, Monachum, cujus officium eſt lugere ſe, & mundum, debere Deo exhibere ſedulum pœnitentiæ fructum: in aſperitate enim veſtis, punctio peccatorum: in colore autem ejus, quæ atramentario, vel nigro eſt infecta, pulvis oſtenditur mortuorum. Et idcirco utrumque horum debet Monachus adhibere ad pœnitentiam, ut in punctione aſperæ veſtis recognoſcat, quid per culpam fecit, de quo pungatur, & doleat: & in colore veſtis atramentario, ſeu nigro, perpendat, quid per judicium meruit: quia mortem non modò temporalem, ſed æternam quoque paveat. Quemadmodum Propheta ait: *Accingere cilicio, & conſpergere: quaſi luctum unigeniti fac tibi planctum amarum.*

Matth. 3.

Matth. 11. Luc 7.

Hiere. 6.

CAPUT XXXIX.

De ſuperhumerali, ſive, ut alii vocant, Scapulari: & de eius ſignificatione.

Superhumeralibus etiam priſci veſtræ Religionis profeſſores tempore legis veteris utebantur. Præceperat enim Iudæis lex, in quatuor angulis ſuarũ veſtium fimbrias, & in fimbriis funiculos facere. Quas fimbrias cum funiculis dicti profeſſores, juxta legis præceptum, in quatuor inferioribus angulis ſuperhumeralium geſtabant. Erat autem ſuperhumerale, veſtis ſine manicis, uſque ad renes deſcendens, in utroq. latere aperta, brachiis etiam eanudatis, cujus poſterior pars in humeris copulabatur parti anteriori. Novæ autem legis tempore huic veſti in apertura colli junctum fuit caputium, tegens caput, & ſcapulas. Quam noſtræ Religionis profeſſores (fimbriis, & funiculis ab ea reſecatis) uſque nunc ſumma cum diligentia diebus ac noctibus indeſinẽ-

tec

tergeſtabant. Per hoc autem, quod hæc veſtis capite, & ſcapulis ea onuſtis, & opertis, jugiter à Monacho portatur; denotatur, Monachum debere ſemper jugum obedientiæ ſuper ſe humiliter ferre, & ſuperiori ſuo irrefragabiliter ſubjacere, Apoſtolo Paulo ita prædicante: *Obedite præpoſitis veſtris, & ſubjacete illis: ipſi enim pervigilant, quaſi rationem pro animabus veſtris reddituri: ut cum gaudio hoc faciant, & non gementes: hoc enim expedit vobis.* Nam ſi eis non obedieretis, Chriſtũ, qui eos poſuit ſuper capita veſtra, ſperneretis. In eo autem, quod hac veſte, brachia, & latera corporis nudantur, ut expeditiora reddatur ad opus; ſignificatur, quòd monachus eam geſtans, debet eſſe ſemper promptus ad exercendum Dei opus: quemadmodum Apoſtolus præcipit, dicens: *Itaque fratres mei dilectiſſimi, ſtabiles eſtote, & immobiles, abundantes in omni opere, Deo ſemper ſervientes, ſcientes, quòd labor veſter non eſt inanis in Domino.* Et propterea omnẽ negligentiam ab opere Domini ſepellere debet Monachus: quoniam, ſicut Propheta ait, *Maledictus eſt, qui opera Dei facit negligenter.*

Hebr. 13.

1. Cor. 15.

CAPUT XL.

De pallio albo ad imitationem Eliæ ferendo: & de illius ſignificatione.

PAllio quoq; monaſtico indutum fuiſſe primum fundatorẽ hujus Religionis; ſcilicet, Eliam prophetam, ſacræ ſcripturæ authoritate monſtratur. Nempe hoc habitu operuit Elias vultum ſuum, cùm in monte Oreb tranſiret Deus ante eum. Hoc quoque pallium miſit ipſe ſuper Eliſeum, quando accepit eum in diſcipulum. Pallium autem iſtud fuit veſtis rotunda, à collo uſque ad medias tibias totũ corpus operiens, anteriùs aperta, ſed alibi undique clauſa, ſuperiùs anguſta, inferiùs amplitudine expanſa. Hoc pallium Elias Propheta Eliſeo dimiſit, dum ab eo in paradiſum volupratis aſcendit. Docuit autem per hoc, Elias, monachos hanc Religionem profitentes debere pallio ſupervеſtiri albo, quemadmodum eos albis indutos Dominus præoſtendit Sabachæ, patri Eliæ. Ante, quippe, filii ſui Eliæ nativitatem, vidit Sabacha in ſomnis viros candidatos, qui ipſum ſalutabant. Quæ viſio illi præſignavit, quales eius filius Elias imitatores ſuæ vitæ monaſticæ habiturus eſſet. Cernens namque Sabacha viros candidos, vidit in ſpiritu, Religioſos per Eliam inſtituendos; quos ideo candidatos vidit, quia Eliam, velut monaſticè vivendi exemplar, erant imitaturi in candore non tan, tùm mentali ſinceræ puritatis, ſed etiam corporalis habitus albi eos deſuper tegentis. Huius autem pallii geſtatio ſignificat, Monachos iſtius profeſſionis debere & puritatẽ mentis ſervare, & ſanctimoniam quoq; carnis cuſtodire: quemadmodum Apoſtolus prædixit, dicens: *Mundemus nos ab omni inquinamento carnis, & ſpiritus, perficientes ſanctificationem in timore Domini: non enim vocavit nos Dominus in immunditiam, ſed in ſanctificationem.* Hinc Elias, qui primus uſum huius pallii albi in monachis introduxit, per hoc ſignificavit, monachum pallio albo opertum, debere exemplo eius, ſervare ſanctimoniam, nedũ in mente, ſed etiam in carne: quaten[9] veſtimẽta illa, de quibus Beat[9] Iob Domino loquens, ait: *Pelle, & carnibus veſtiſti me*, ſervet monachus per ſanctimoniam ſemper munda, ſicut ſcriptũ eſt: *Omni tempore ſint veſtimenta tua candida.*

2. Cor. 7.

Iob. 10.
Eccleſ 9.

***
†

CAPVT XLI.

De baculo & ſpirituali eius ſignificatione.

BAculum denique geſtaſſe primos hujus Religionis profeſſores, Eliſeus, qui unus fuit ex ipſis, docet. Mittens enim Giezi puerum ſuum ad ſuſcitandum mulieris Sunamitis filium, dixit ei: *Tolle baculum meum in manu tua, & vade, & pone baculum meum ſuper faciem pueri.* Quem utique non dediſſet ei Propheta geſtandum, niſi eum manu ita ſolitus eſſet portare. Hoc autem ſuo exemplo docuit Eliſeus, monachum hujus profeſſionis debere baculũ in manu ſua circumferre. Hujus verò baculi geſtatio ſpiritualiter monet, Monachum nunquam debere inermem incedere inter tot oblatrantium concupiſcentiarum & vitiorum canes, & inter tot inviſibiles ſpiritualium nequitiarum beſtias, de quibus Propheta poſtulans per Deum liberari, ait: *Ne tradas, Domine, beſtiis animas confitentes tibi.* Debet enim monachus fide munitus reſiſtendo eas longiùs propulſare, Apoſtolo Iacobo ita dicente: *Reſiſtite Diabolo, & fugiet à vobis.* Adverſum ſe etiam ſævientes concupiſcentiarum, & vitiorũ canes debet Monachus retundere, imitatione Dominicæ paſſionis, & ejuſdem mortificationis exemplo, ita dicente Apoſtolo: *Qui Chriſti ſunt, carnem ſuam crucifixerunt cum vitiis, & concupiſcentiis.* Vides ergo, quia ſicut accinctio zonæ pelliceæ ſpecialiter denotat, Monachum debere omnem luxurioſum motum extinguere in membris, in quibus ſeminaria coitus continentur, & caſtitatem in membris illis pollere: ita geſtatio pallii albi generaliter monſtrat, Monachum debere omnem culpabilẽ immunditiam à carne, & à ſpiritu ſuo repellere, & in utroque per virtuoſam puritatem fulgere. Et ſicut geſtatio ſcapularis ſignificat, debere Monachum ſuo Superiori propter Deum obedire, & opera Dei promptè exercere: ita baculi geſtatio deſignat, monachũ nullis Diaboli, aut mundi, vel carnis tentationibus debere parere, ſed longe à ſe eas propulſare. Melotæ autem, ſeu veſtis aſperæ geſtatio ſignificat, Monachum debere per dignã pœnitentiã emendare omne, quod ex ignorantia, vel ex infirmitate, cõtigerit eum circa præmiſſa peccare. Hæc de noſtræ Religionis habitu, & ejus ſignificatione à nobis præſcripta, breviter admonent hujus profeſſionis Monachum, ut reverentiam ſui habitus in opere, in locutione, & in cogitatione ſua ſemper circumſpiciat, atque ea, quæ mundi ſunt, perfectè deſerat: & quod oſtendit humanis oculis habitu, hoc ante Dei oculos moribus prætendat, *amictus* ſemper *lumine* vitæ, *ſicut veſtimento*, ſicut ſcriptum eſt: *Beatus qui vigilat, & cuſtodit veſtimenta ſua, ne nudus ambulet, & videant turpitudinem ejus.* Quod nobis præſtare dignetur Dominus noſter Iesvs Christvs Dei Filius, qui cum Patre, & Spiritu ſancto vivit, & regnat benedictus, & glorioſus, per omnia ſæcula ſæculorum, Amen.

4. Reg. 4.

Pſal. 73.

Iacob. 4.

Galat. 5.

Apoc. 16.

Finis Regulæ Ioannis.

SVb hac igitur Ioannis exhortatione, ſive Regula, Carmelitæ ad perfectionem, & finem vitæ ſolitariæ, ſecundum formam ibi præſcriptam, tendere conabantur. Deinde temporis ſucceſſu Aymericus Antiochenus Patriarcha, & ſedis Apoſtolicæ legatus, Eremitas Eliæ ſucceſſores, per Carmeli ſaltus, & ſpeluncas diſperſos in unum coegit, eóſque ſub obedientia Bertoldi, quem primum Priorem Generalem tunc agnoverunt, conſtituit. Et ob id Aymericus dicitur noſtrum ordinem reformaſſe, ut docet Onuphrius

Onuf. Pabi. us Pambinus in Chronico Eccleſiaſtico, circa annum 1141. ubi ait: *Ordo Carmelitarum reſtitutus & reformatus ab Aymerico Maleſayda Patriarcha Antiocheno, & Sedis Apoſtolicæ Legato* Idē Guill. Tyr. docet Guillielmus Tyrus, li. 5. continuationis, ca. 3. & alii, de quibus nos lariùs lib. 1. Antiquitatis noſtri ordinis, ca. 9. diximus. De tempore verò, quo Aymericus ordinē Carmelitarū reformavit, ſatis non conſtat apud authores. Nos tamen ut veriorē ſententiam loco citato amplexati ſumus eam, quæ tenet, id cōrigiſſe circa annum 1120. In quibus autem ordinē reformaverit, attigimus ſuprà in pręfatione ad Regulam Ioannis.

Sed Aymerici labore non omnino ordo fuit reſtitutus. Nā cùm cōmune ſit Religionibus omnibus, tēporum diuturnitate ſeneſcere, tot ſæculis tranſactis non mirum, ſi Eliç, & Prophetarum inſtitutum in dies à priori illa vivendi norma deviaret: tum, quia Regula Iordanis, etſi miras inſtitutiones contineret, eas tamen in univerſali monendo potiùs quàm præcipiendo proponebat & prolixiùs, quàm ſtilus Regulæ poſcebat, Regulas tradebat: tum, quia cùm jam Aymerici opera communiter vixiſſent, novis conſtitutionibus, novo vivendi modo accommodatis indigebant, quæ in Regula Ioanis non inveniebatur. Quare tempore Brocardi, qui Bertholdo Priori generali ſucceſſit, ad Albertum Patriarcham Hieroſolymitanum, Regulam breviorem, clariorem, & ſuo vivendi modo magis accommodatam poſcentes confugerunt: quam Albertus (ut infrà dicemus) compoſuit, eiſq; tenore ſequenti obſeruandam tradidit.

CAPVT III.

De Regula primitiva ab Alberto Carmelitis tradita.

ALBERTVS Hieroſolymitanæ Eccleſiæ Patriarcha, Eremitarum montis Camreli ſuſpicatus incommoda, quæ ex Ioannis Regulę obſervatione illis contingere poterant, præcavens in futurum, ſuis fratribus Carmelitis Regulam perfectione, diſcretione, brevitate, & claritate conſpicuam, partim ex Ioannis Regula, partim ab experimento novi ordinis ſtatus deſumptam confecit. Et quamvis hic proprius ſe offerat diſſerendi locus de authore hujus Regulæ, de tempore, de confirmatione, & de aliis qualitatibus: majoris tamen claritatis gratia id prætermittimus, infrà idem latiùs oſtenſuri. Illud ſolùm hic addēdum fuit, Albertum his inſtitutionibus labentem jam Religionem ad priſtinum ſtatum revocaſſe. Nam, ut Onuphrius Pambinus, in Chronico Eccleſiaſtico, circa annum Chriſti 1205. ſcripſit, *Regula fratrum Carmelitarum ab Alberto Patriarcha Hieroſolymitano ſcribitur, ordo reſtituitur, & reformatur, &c.* Idem affirmat Burdegalenſis, lib. 2. Chronograph. circa annum 1198. his verbis: *Sub Innocentio III. ordo Carmelitarum ab Alberto Patriarcha Hieroſolymitano inſtauratur.* Quibus ſubſcribunt Nauclerus tomo 2. Chronicon, generatione 41. dicens: *Albertus Hieroſolymorum Patriarcha labentem in Syria Religionem reſtituere conatus eſt. Carmeli montis incolas fratres diſciplinâ, & Regulâ coërcuit, quæ Regula tunc Romæ probata eſt.* Hæc Nauclerus: & loquitur de tempore Innocentii III. Et Chronicon Chronicorum in 6. ætate fol. 207. *Ordo Carmelitarum in Syria apud Carmelum montem ab Alberto Hieroſolymorum Patriarcha excitatur, atque idem Regulam ſuo jure confectam obſervandam primò obtulit, & confirmavit.* Ex quibus colligere etſi obiter licet, primùm, Albertum non inſtituiſſe, ſed potiùs inſtauraſſe, excitaſſe, ac renovaſſe Carmelitarum ordinem; ſecundùm, ſua authoritate, quam tunc à jure habebat, tradidiſſe, & confirmaſſe. De qua nos quoque infrà latiùs dicemus.

Onuphrius. Burdegalen. Nauclerus. Chronicon Chronicorū.

REGULA PRIMITIVA FRATRUM BEATÆ MARIÆ DE MONTE CARMELI, AB ALBERTO Hieroſolymitano Patriarchâ eis tradita.

§. I.

ALBERTUS Dei gratiâ Hieroſolymitanę Eccleſię vocatus Patriarcha, dilectis in Chriſto filiis, Brocardo, & ceteris Eremitis, qui ſub ejus obedientia juxta fontem Eliæ, in monte Carmeli morantur, ſalutem in Domino, & ſancti ſpiritus benedictionem. Multifariè, multiſq; modis S. Patres inſtituerunt, qualiter quiſque in quocumque ordine fuerit, vel quemcunque modum Religioſæ vitę elegerit, in obſequio Ieſu Chriſti vivere debeat, & eidem fideliter de corde puro, & bona conſcientia deſervire. Verùm quia requiritis à nobis, ut juxta propoſitum veſtrum tradamus vobis vitę formulam, quam tenere in poſterum debeatis:

I. *Illud in primis ſtatuimus, ut unum ex vobis habeatis Priorem, qui ex unanimi omnium aſſenſu, vel maioris & ſanioris partis, ad hoc officium eligatur, cui obedientiam promittat quilibet aliorum, & promiſſam ſtudeat operis veritate ſervare.*

II. *Præterea iuxta ſitum loci, quem inhabitare propoſueritis, ſinguli veſtrũ ſingulas habeãt cellulas ſeparatas, ſicut per diſpoſitionem Prioris ipsius, & de aſſenſu aliorum fratrum, vel ſanioris partis, eædem cellulæ cuique fuerint aſſignatæ.*

III. *Nec liceat alicui fratrum, nisi de licentiâ Prioris, qui pro tempore fuerit, deputatum ſibi locũ mutare, vel cum alio permutare.*

IV. *Cellula Prioris ſit iuxta introitum loci, ut venientibus ad eundem locum primus occurrat, & de arbitrio*

& diſ-

& diſpoſitione ipſius poſtmodum qua agenda ſunt cuncta procedant.

V. *Maneant ſinguli in cellulis ſuis, vel iuxta eas, die ac nocte in lege Domini meditantes, & in orationibus vigilantes, niſi aliis iuſtis occaſionibus occupentur.*

VI. *Hi qui litteras noverunt, & legere Pſalmos, per ſingulas horas eos dicant, qui ex inſtitutione ſanctorum Patrum & Eccleſiæ approbata cõſuetudine ad horas ſingulas ſunt deputati. Qui verò litteras non noverunt, vigintiquinque vicibus dicant Pater noſter, in Nocturnis vigiliis, exceptis Dominicis & ſolemnibus diebus, in quorum vigiliis prædictum numerũ ſtatuimus duplicari, ut dicatur Pater noſter vicibus quinquaginta. Septies autem eadem dicatur oratio in laudibus matutinis: in aliis quoque horis ſepties ſimiliter eadem ſigillatim dicatur oratio, præter officia veſpertina, in quibus ipſam quindecies dicere debeatis.*

VII. *Nullus fratrum ſibi dicat aliquid eſſe proprium, ſed ſint vobis omnia communia. Et ex his quæ vobis Dominus dederit, diſtribuatur unicuique per manum Prioris, id eſt, per hominem ab eo ad idem officium deputatum, prout unicuique opus fuerit, inſpectis ætatibus, & neceſſitatibus ſingulorum: ita tamen, ut ſicut præmiſſum eſt, in deputatis cellulis ſinguli maneant, & ex his, quæ ſibi diſtributa fuerint, ſingulariter vivant.*

VIII. *Oratorium, prout commodiùs fieri poterit, conſtruatur in medio cellularum: ubi manè per ſingulos dies ad audienda miſſarum ſolemnia convenire debeatis, ubi hoc commodè fieri poterit.*

IX. *Dominicis quoque diebus vel aliis, ubi opus fuerit, de cuſtodia ordinis tractetis, ubi etiam exceſſus & culpæ fratrũ, ſiqui de aliquo deprehẽſi fuerint, charitate media corrigãtur.*

X. *Ieiunium ſingulis diebus, exceptis Dominicis obſervetis, à feſto exaltationis S. Crucis, uſque ad diem Dominicæ Reſurrectionis, niſi infirmitas vel debilitas corporis, aut alia iuſta cauſa ieiunium ſolvi ſuadeat: quia neceſſitas non habet legem.*

IX. *Ab eſu carnium ſemper abſtineatis, niſi pro infirmitatis, aut nimiæ debilitatis remedio ſint ſumendæ.*

Quia verò militia eſt vita hominis, & omnes, qui piè volunt vivere in Chriſto, perſecutionem patiuntur: adverſarius quoque veſter Diabolus, tanquam leo rugiens, circuit, quærens quem devoret, omni ſolicitudine ſtudeatis indui armatura Dei, ut poſſitis ſtare adverſus inſidias inimici. Accingendi ſunt lumbi veſtri cingulo Caſtitatis. Muniendum eſt pectus cogitationibus ſanctis: ſcriptum eſt enim: Cogitatio ſancta ſervabit te. Induenda eſt lorica iuſtitiæ, ut Dominum Deum veſtrum ex toto corde, & tota anima, & ex tota virtute diligatis, & proximum veſtrum tanquam vosmetipſos. Sumendum eſt in omnibus ſcutum fidei, in quo poſſitis etiam tela nequiſſimi ignea extinguere. Sine fide enim impoſſibile eſt placere Deo: & hæc eſt victoria quæ vincit mundum, fides noſtra. Galea quoq; ſalutis imponenda eſt capiti, ut de ſolo Salvatore ſperetis ſalutem, qui ſalvum facit populum ſuum à peccatis eorum. Gladius autem ſpiritus, quod eſt verbum Dei, abundanter habitet in ore & in cordibus veſtris. Et quæcunque vobis agenda ſunt, in verbo Domini fiant. Faciendum eſt vobis aliquid operis, ut ſemper vos Diabolus inveniat occupatos, ne ex otioſitate veſtra aliquem intrandi aditum ad animas veſtras valeat invenire. Habetis ad hoc beati Pauli magiſterium pariter & exemplum, in cuius ore Chriſtus loquebatur, qui poſitus eſt, & datus à Deo prædicator & doctor gentium in fide & veritate, quem ſi ſecuti fueritis, non poteritis aberrare. In labore (inquit) & fatigatione fuimus inter vos, nocte ac die operantes, nequem veſtrum gravaremus: non quaſi nos non habeamus poteſtatem, ſed, ut nosmetipſos formam daremus vobis ad imitandum nos. Nam cùm eſſemus apud vos, hæc denuntiabamus vobis, quoniam ſiquis non vult operari, non manducet. Audivimus enim inter vos quoſdam ambulantes in quiete, nihil operantes. His autem, qui eiuſmodi ſunt, denuntiamus, & obſecramus in Domino Ieſu Chriſto, ut cum ſilentio operantes ſuum panem manducent. Hæc via ſancta & bona: ambulate in ea. Commendat autem Apoſtolus ſilentium, cùm in eo præcipit operādum: & quemadmodum Propheta teſtatur, Cultus iuſtitiæ

ſitiæ ſilentium eſt. & rurſum: *in ſilentio & ſpe erit fortitudo veſtra. Ideoque ſtatuimus, ut ab hora veſpertina uſque in horam tertiam ſequentis diei ſilentium teneatis, niſi fortè neceſſitas, vel cauſa rationabilis, aut licentia Prioris ſilentium interrumpat. Alio verò tempore licet ſilentii non habeatur obſervatio tanta, diligentiùs tamen à multiloquio caveatur: quoniam ſicut ſcriptum eſt, & non minùs experientia docet, in multiloquio peccatum non deerit. Et qui inconſideratus eſt ad loquendum, ſentiet mala. Item, qui multis utitur verbis, lædit animam ſuam. Et Dominus in Evangelio: De omni verbo otioſo, quod loquuti fuerint homines, reddent rationem de eo in die iudicii. Faciat ergo unuſquiſque ſtateram verbis ſuis, & frenos rectos ori ſuo, ne forte labatur, & cadat in lingua ſua, & inſanabilis ſit caſus eius ad mortem. Cuſtodiens cum Propheta vias ſuas, non delinquat in lingua ſua. Et ſilentium, in quo cultus iuſtitiæ eſt, diligenter & cautè ſtudeat obſervare. Tu autem Brocarde, & quicumque poſt te inſtitutus fuerit Prior, illud ſemper habeatis in mente, & ſervetis in opere, quod Dominus ait in Evangelio: Quicunque voluerit inter vos maior eſſe frater, erit veſter miniſter: & quicunque voluerit inter vos primus eſſe, erit veſter ſervus. Vos quoque ceteri fratres Priorem veſtrum humiliter honorate, Chriſtum potiùs cogitantes, quàm ipſum, qui poſuit illum ſuper capita veſtra. Et eccleſiarum præpoſitis ait: Qui vos audit, me audit, & qui vos ſpernit, me ſpernit: ut non veniatis in iudicium de contemptu, ſed de obedientia mereamini vitæ æternæ mercedem. Hæc breviter ſcripſimus vobis, converſationis veſtræ formulam ſtatuentes, ſecundùm quam vivere debeatis. Siquis autem ſupererogaverit, ipſe Dominus cùm redierit, reddet ei. Utatur tamen in omnibus diſcretione, quæ Virtutum eſt moderatrix. Ex Achon Idibus Ianuarii, anno Domini* MCLXXI.

Hæc Regula prima à nobis dicitur: quia etſi alias fuiſſe regulas ante hanc non dubitamus, tamen hæc meritò prima dicitur, quia aliæ, vel ſcriptæ olim non erant, ſed tantùm illis ut traditionibus majores noſtri utebantur; vel ſi ſcriptæ, per modum tamen exhortationis, aut inſtructionis cujuſdam ferebantur: ita enim regula à Ioanne Patriarcha Hieroſolymitano conſcripta, per modum cujuſdam ideæ, ſive exemplaris apparet. Sed quia teſte Divo Hieronymo, nulla eſt tam ſancta, tam juſta, & diu proviſa inſtitutio, quæ in futurum plurimos nō patiatur defectus, & aliquandò correctione non indigeat: ideo non mirum alicui videri debet, ſi, quod prius maturè ab Alberto ſtatutum fuit, poſtea ex ſeniorum conſilio, ac experientia, id eſſe nocivum, teſtante, fuerit in aliquo immutatum. Nam & Eccleſia Sancta, cui divinum Spiritus ſancti lumen adeſſe ſemper fatemur, plerumque (ut habetur in cap. non debet de conſanguinitate, & affinitate) nonnulla rationabiliter præcipit, quæ ſuadente ſubditorum utilitate, poſt modum conſultius & rationabilius in melius commutat. Imò & ipſum Deum id feciſſe 4. Regum 18. cap. narrat hiſtoria, & refertur 63. diſtinctione cap. Quia ſancta Romana. §. verum: ubi exemplum Ezechiæ Regis adducitur, qui diſſipavit excelſa, & contrivit ſtatuas, & ſuccidit lucos, confregitq; ſerpentem æneum, quem Moyſes juſſu Dei conſtruxerat. Ideò autem deſtruxit ille, quod jubente Deo fecerat iſte, quia populus jam ſerpente æneo, eū colendo, & venerando, abuti cœperat. Sic multa à prædeceſſoribus & majoribus noſtris inſtituuntur, quæ illorum tempore optima, & proficua dignoſcebantur, poſtea verò injuria temporum, ſive aliis circumſtantiis denuo renaſcentibus, aut in ſuperſtitionem, aut in multorum perniciem vertuntur, fiuntq; communitati nociva, quæ antea ſalubriter tenebantur. Hęc attendentes regulæ Alberti obſervatores, cùm in illa quædam ſtatuta gravia, quædam dubia conſpicerent, illam mitigari, ac declarari oportere, pro majori ordinis bono decreverunt. Quare duos fratres, Brocardum, & Petrum anno Domini 1248. ad ſedem Apoſtolicam, hujuſmodi mitigationem, ac declarationem poſtulaturos miſerunt. Innocentius igitur Quartus, tunc magnus Eccleſiæ Paſtor, fratrum ſupplicationibus annuens, hāc mitigationem, ac declarationem Hugoni Cardinali Sanctæ Sabinæ, & Guillielmo Anteradenſi Epiſcopo, vice ipſius, faciendam commiſit, qui prædictam Regulam Alberti correctam, & mitigatam Priori, & fratribus Carmelitis hoc tenore conſcriptam, ſervandam tradiderunt.

REGVLA ALBERTI PRIMITIVA FRATRVM BEATÆ MARIÆ VIRGINIS DE MONTE Carmelo, prout ab Innocentio IIII. fuit declarata.

§. II.

INNOCENTIVS Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, dilectis filiis, Priori & fratribus eremitis B. Mariæ de monte Carmeli ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

QVÆ honorem Conditoris omnium, & profectum continent animarum, roboris præſidio ſunt fulcienda perpetui: ſed illa præcipuè, ſuper quibus Apoſtolicæ ſedis authoritas ſalubris providentiæ ſtudium noſcitur habuiſſe. Cùm itaque nos ad veſtrę ſupplicationis inſtantiam, per dilectum filium Hugonem tituli ſanctę Sabinæ presbyterum Cardinalem, & venerabilem fratrem noſtrum Guillielmum Anteradenſem Epiſcopum, quædam veſtræ regulę dubia declarari ac corrigi, ac etjam ipſius quędam gravia miſericorditer fecerimus mitigari, prout in litteris inde confectis pleniùs continetur: Nos, veſtris piis deſideriis annuentes, declarationem, ac mitigationem & correctionem hujuſmodi, authoritate Apoſtolicâ confirmamus, & pręſentis ſcripti patrocinio communimus. Tenorem autem litterarum ipſarum de verbo ad verbum fecimus pręſentibus annotari, qui talis eſt:

Frater Hugo Divinâ miſeratione tituli S. Sabinę presbyter Cardinalis, & frater Guillielmus eâdem miſeratione Anteradenſis Epiſcopus, chariſſimis in Chriſto Religioſis, Priori Generali, & diffinitoribus capituli generalis ordinis fratrum B. Mariæ de monte

Carmeli, ſalutem in omnium ſalutari. Accedentes ad Apoſtolicam ſedem fratres Clerici, Reginaldus & Petrus Ordinis veſtri, ex parte veſtra à Domino Papâ humiliter poſtularunt, ut quædam, quæ in privilegio veſtro ac Regula olim vobis à F. memoriæ Alberto Patriarcha Hieroſolymitano tradita continentur, dubia declarare, corrigere, ac etiam quædam ipſius gravia mitigare miſericorditer dignaretur. Cùm igitur Dominus Papa eorum devotis ſupplicationibus annuendo, nobis commiſerit, ut declarationem, correctionem, & mitigationem hujuſmodi faceremus vice ipſius, ſecundum quod ſtatui bono ordinis, & fratrum ſaluti expediens videremus: Religioni veſtræ, qua fungimur authoritate, mandamus, quatenus Regulam à nobis correctam, declaratam, ac mitigatam (prout expedire vidimus) devotè recipientes, eam firmiter obſervetis, & ad inſtar ejuſdem alias veſtras corrigatis: quam vobis per eoſdem Fratres mittimus in hac formâ.

Textus Regulæ.

Albertus *Dei gratiâ Hieroſolymitanæ eccleſiæ vocatus Patriarcha, Dilectis in Chriſto filiis Brocardo, & cæteris fratribus eremitis, qui ſub eius obedientia iuxta fontem Eliæ in monte Carmeli morantur, in Domino ſalutem, & Sancti Spiritus benedictionem.*

Multifariè multiſque modis ſancti Patres inſtituerunt, qualiter quiſque in quocumque ordine fuerit, vel quemcunque modum Religioſæ vitæ elegerit, in obſequio Ieſu Chriſti vivere debeat, & eidem fideliter, de corde puro, & conſcientia bona deſervire. Verum quia requiritis à nobis, ut iuxta propoſitum veſtrum tradamus vobis vitæ formulam, quam tenere in poſterum debeatis:

De Priore habendo, & tribus ſibi promittendis.

Illud inprimis ſtatuimus, ut unum ex vobis habeatis

Priorem, qui ex unanimi omniúmque aſſenſu, vel maioris & ſanioris partis, ad hoc officium eligatur, cui obedientiam promittat quilibet aliorum, & promiſſam ſtudeat operis veritate ſervare, cum caſtitate & abdicatione proprietatis.

DE RECEPTIONE LOCORVM.

Loca autem habere poteritis in Eremis, vel ubi donata vobis fuerint, ad veſtræ Religionis obſervantiam apta, & commoda, ſecundùm quod Priori, & fratribus videbitur expedire.

DE CELLIS FRATRVM, ET de communi menſa.

Præterea iuxta ſitum loci, quem inhabitare propoſueritis, ſinguli veſtrum ſingulas habeant cellulas ſeparatas, ſicut per diſpoſitionem Prioris ipſius, & de aſſenſu aliorum fratrum eadem cellulæ cuique fuerint aſſignatæ.

Ita tamen, quòd in communi refectorio ea, quæ vobis erogata fuerint, communiter, aliquam lectionem Sacræ Scripturæ audiendo (ubi commodè poterit obſervari) ſumatis. Nec liceat alicui fratrum, niſi de licentia Prioris (qui pro tempore fuerit) deputatum ſibi mutare locum, vel cum alio permutare. Cellula Prioris ſit iuxta introitum loci, ut venientibus ad eundem locum primus occurrat, & de arbitrio, & diſpoſitione ipſius poſtmodum quæ agenda ſunt, cuncta procedant.

DE IVGI ORATIONE, ET cellæ inhabitatione.

Maneant ſinguli in cellulis ſuis, vel iuxta eas die ac nocte in lege Domini meditantes, & in orationibus vigilantes: niſi aliis iuſtis occaſionibus occupentur.

DE HORIS CANONICIS.

Hi, qui horas Canonicas cum clericis dicere norunt,

eas

eas dicant ſecundum conſtitutionem Sanctorum Patrum, & conſuetudinem Eccleſiæ approbatam. Qui eas non noverint, vigintiquinque vicibus Pater noſter dicant in nocturnis vigiliis: exceptis Dominicis, & ſolemnibus diebus, in quorum vigiliis prædictum numerum ſtatuimus duplicari, ut dicatur Pater noſter vicibus quinquaginta: ſepties autem eadem dicatur oratio in laudibus matutinis, in aliis quoque horis ſepties ſimiliter eadem dicatur oratio ſigillatim, præter officia veſpertina, in quibus ipſam quindecies dicere debeatis.

DE ABDICATIONE proprietatis.

Nullus fratrum ſibi aliquid proprium eſſe dicat, ſed ſint vobis omnia communia, & diſtribuantur unicuique per manum Prioris, id eſt, per fratrem ab eodem ad idem officium deputatum, prout cuique opus fuerit, inſpectis ætatibus, & neceſſitatibus ſingulorum.

DE ORATORIO, ET CVLtu Divino.

Oratorium (prout commodius fieri poterit) conſtruatur in medio cellularum; ubi manè per ſingulos dies, ad audienda miſſarum ſolemnia convenire debeatis, ubi hoc commodè fieri poterit.

DE CAPITVLO ET CORREctione fratrum.

Dominicis quoque diebus, vel aliis, ubi opus fuerit, de cuſtodia ordinis, & de animarum ſalute tractetis, ubi etiam exceſſus & culpæ fratrum (ſi quæ in aliquo deprehenſæ fuerint) charitate media corrigantur.

DE IEIVNIO.

Ieiunium ſingulis diebus (exceptis Dominicis) obſer-

vetis à feſto exaltationis ſanctæ Crucis, uſque ad diem Dominicæ Reſurrectionis, niſi infirmitas vel debilitas corporis, aut alia iuſta cauſa ieiunium ſolvi ſuadeat: quia neceßitas non habet legem.

DE ABSTINENTIA carnium.

Ab eſu carnium abſtineatis, niſi pro infirmitatis, vel debilitatis remedio ſumantur. Et quia vos oportet frequentius mendicare itinerantes, (ne ſitis hoſpitibus onerosi) extra domos veſtras ſumere poteritis pulmenta cocta cum carnibus; ſed & carnibus ſupra mare veſci licebit.

DE SPIRITVALIBVS armis.

Quia vero tentatio eſt vita hominis ſuper terram, & qui piè volunt vivere in Chriſto, perſequutionem patiuntur, adverſarius quoque veſter diabolus, tanquam leo rugiens circuit, quærens quem devoret; omni ſolicitudine ſtudeatis indui armatura Dei, ut poßitis ſtare adverſus inſidias inimici. Accingendi ſunt lumbi veſtri cingulo caſtitatis. Muniendum eſt pectus cogitationibus ſanctis: ſcriptum eſt enim: Cogitatio ſancta ſervabit te. Inducnda eſt lorica iuſtitiæ, ut Dominum Deum veſtrum, ex toto corde, ex tota anima, & ex tota virtute diligatis, & proximum veſtrum tanquam vos ipſos. Sumendum eſt in omnibus ſcutum fidei, in quo poßitis omnia tela nequißimi ignea extinguere: ſine fide enim impoßibile eſt placere Deo, & hæc eſt victoria, quæ vincit mundum, fides veſtra. Galea quoque ſalutis capiti imponenda eſt, ut de ſolo Salvatore ſperetis ſalutem, qui ſalvum facit populum ſuum à peccatis eorum. Gladius autem ſpiritus, quod eſt verbum Dei, abundanter habitet in ore, & in cordibus veſtris: & quæcunque vobis agenda ſunt, in verbo Domini fiant.

DE LABORE MANVVM.

Faciendum eſt vobis aliquid operis, ut ſemper Diabolus inveniat vos occupatos, ne ex ocioſitate veſtra aliquem intrandi aditum ad animas veſtras valeat invenire. Habetis in hoc beati Pauli Apoſtoli magiſterium, pariter & exemplum (in cuius ore Chriſtus loquebatur) qui poſitus eſt & datus a Deo prædicator, & doctor gentium in fide & veritate, quem ſi ſequuti fueritis, non poteritis oberrare. In labore (inquit) & fatigatione fuimus inter vos, nocte & die operantes, ne quem veſtrum gravaremus: non quaſi nos non haberemus poteſtatem, ſed ut noſmetipſos formam daremus vobis ad imitandum nos: nam cum eſſemus apud vos, hoc denuntiabamus vobis: Quoniam ſiquis non vult operari, non manducet. Audivimus enim inter vos quoſdam ambulantes in quiete, nihil operantes: iis autem, qui huiuſmodi ſunt, denuntiamus & obſecramus in Domino Ieſu Chriſto, ut cum ſilentio operantes, panem ſuum manducent. Hæc vita ſancta eſt & bona, ambulate in ea.

DE SILENTIO.

Commendat autem Apoſtolus ſilentium, cùm in eo præcipit operandum, & quemadmodum Propheta teſtatur: Cultus iuſtitiæ ſilentium eſt: & rurſus: in ſilentio & ſpe erit fortitudo veſtra. Ideoque ſtatuimus, ut dicto Completorio ſilentium teneatis, uſque ad Primam dictam ſequentis diei. Alio verò tempore licet ſilentii non habeatur obſervatio tanta, diligentiùs tamen à multiloquio caveatur. Quoniam, ſicut ſcriptum eſt, & non minùs experientia docet, in multiloquio peccatum non deerit, & qui inconſideratus eſt ad loquendum, ſentiet mala. Item, qui multis utitur verbis, lædit animam ſuam. Et Dominus ait in Evangelio: De quocunque verbo otioſo, quod loquuti fuerint homines, reddent rationem de eo in die iudicii. Faciat ergo unuſquiſque ſtateram verbis ſuis, & frenos rectos ori ſuo, (ne forte labatur, & cadat in lingua ſua, & inſanabilis ſit caſus eius ad mortem,) cuſtodiens cum Propheta vias ſuas, ut

non

delinquat in lingua ſua: & ſilentium, in quo cultus iuſtitiæ eſt, diligenter & cautè ſtudeat obſervare.

EXHORTATIO AD Priorem.

Tu autem frater Brocarde, & quicumque poſt te inſtitutus fuerit Prior, illud ſemper habeatis in mente, & obſervetis in opere, quod Dominus ait in Evangelio: Quicumque voluerit inter vos maior fieri, erit miniſter veſter, & quicumque voluerit inter vos primus eſſe, erit veſter ſervus.

EXHORTATIO AD Fratres.

Vos quoque ceteri fratres Priorem veſtrum honorate humiliter, Chriſtum potiùs cogitantes, quàm illum, qui poſuit ipſum ſuper capita veſtra: & Eccleſiæ Præpoſitis ait: Qui vos audit, me audit; & qui vos ſpernit, me ſpernit: ut non veniatis in iudicium de contemptu, ſed de obedientia mereamini vitæ æternæ mercedem.

CONCLVSIO REGVLÆ.

Hæc breviter ſcripſimus vobis, converſationis veſtræ formulam ſtatuentes, ſecundùm quam vivere debeatis. Siquis autem ſupererogaverit, ipſe Dominus cùm redierit, reddet ei: utatur tamen diſcretione, quæ virtutum eſt moderatrix. Ex Accon idibus Ianuarii anno Domini 1171. Actum Lugduni anno Domini Milleſimo Ducenteſimo Quadrageſimo octavo, Domini Papæ Innocentii IIII. anno quinto, Kalendis Septembris.

Nulli ergo hominum liceat hanc paginam noſtræ confirmationis infringere, vel ei auſu temerario contraire; ſiquis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, & Beatorum Apoſtolorum Petri & Pauli ſe noverit incurſurum. Dat. Lugduni Kalend. Decembris. Pontificatus noſtri anno quinto.

Innoc IV.

Ex his, quæ in hac regulæ correctione deſcripta ſunt, facilè conſtare poterit, in quibus hæc regula mitigata ac declarata ſit. In primis cap. primum prioris Regulæ Alberti in hac nova correctione magis aperitur ac declaratur. Continebatur enim olim in illo, ut fratres obedientiam promitterent, ob quod dubitatum fuit, an ſimul tenerentur ex vi regulæ ad obſervandam caſtitatem, & paupertatem. Ad extinguendos ergo ſimiles ſcrupulos, in hac poſteriori correctione additum fuit: *Cum caſtitate, & abdicatione proprietatis.*

Præterea, quia inter fratres exorta fuit dubitatio, an illis Alberti verbis: *Nullus fratrum aliquid ſibi proprium eſſe dicat, ſed ſint vobis omnia communia, &c.* interdiceretur proprium in particulari tantùm, an verò etjam in communi. Hanc dubitationem ut declaret & ſolvat Innocẽtius Quartus, in prædicto Regulæ capite addidit, non poſſe fratres aliquid aliud in communi poſſidere, præter aſinos, & mulos, ſive aliquot animalium, ſive volatilium ad nutrimentum: & ſic eos teneri ad paupertatem, tam in particulari, quàm in communi ſervandam. Et ideo adjecit, *aſinos autem, ſive mulos, &c.*

Deinde cùm multa incommoda in vita omnino eremitica, & ſingulari fratres experirentur: (ſecundùm enim Regulam Alberti omnes in cellulis ſeparatis ſingulariter viventes, communi refectorio, & mẽſa non utebantur) denuo Innocentius præcepit, ut communi cibo in cõmuni refectorio veſcerẽtur ſimul. Hæc ſunt, quæ circa priorem Alberti regulam Innocentius IV. declarat, & auget.

Tandem in tota regula duo tantum eius præcepta mitigata reperiuntur. Primum eſt de eſu carnium. Nam in Alberti Regula ita erat ſcriptum: *Ab eſu carnium abſtineatis ſemper, niſi ratione nimiæ debilitatis ſumantur.* In mitigatione verò dicitur: *Ab eſu carnium abſtineatis, niſi pro infirmitatis vel debilitatis remedio ſumantur.* Secundũ præceptum, quod lenitum, ac temperatum ab Innocentio accepimus, circa ſilentium verſatur. In Regula enim Alberti olim præcipiebatur, ut ab hora veſpertina uſque in horam tertiam ſequentis diei ſilentium ſervaretur: in hac verò, à Completorio uſque ad Primam dictam ſequentis diei ſilentium ſtatuitur. Hæc ſunt, & non alia, in quibus illa prior Alberti inſtitutio in hac Innocentii mitigatione temperatã invenitur. Quæ cùm leviſſima ſit moderatio, & de leviſſimis etjam rebus: meritò uſque nunc Regula Innocentii primitiva à ſummis Pontificibus paſſim nuncupatur. Hęc verò Alberti Regula ſucceſſu temporis plures alias mitigationes, ac diſpenſationes paſſa eſt, de quibus ſtatim dicemus. In Hiſpania verò à fratribus Diſcalceatis anno 1568. cœpit feliciter obſervari, & nunc pluribus aliis novis conſtitutionibus firmata cuſtoditur. Contigit autem hæc Regulæ mitigatio (ut ex ipſa conſtat) anno 1248. anno quarto Pontificis Innocentii IV. Floruitque in ordine huius Regulæ obſervatio abſq; ulla alia mitigatione per ſpatium annorum 173. uſq; ad tempora Eugenii Quarti, quem circa annum Domini 1431. exiſtente in ordine Magiſtro Ioãne Facco Priore Generali, fratres adeuntes, aliam Regulæ novam mitigationem, ac moderationem humiliter ab eo poſtularunt: quam Eugenius in hac forma conceſſit:

REGVLA ALBERTI PROVT MITIGATA FVIT AB EVGENIO IV.

ANNO DOMINI M. CCCC. XXXI.

§. III.

BVLLA EVGENII IV. IN QVA

mitigantur capitula de abſtinentia carnium, de ieiunio, & de manſione in cellulis: atque conceditur fratribus indulgentia plenaria in articulo mortis.

EVGENIVS EPISCOPVS, SERVVS SERVORVM Dei, ad perpetuam rei memoriam.

ROMANI *Pontificis providentia circunſpecta nonnunquam ea, quæ ad propagationem Religionum quarumcunq; & in divinis obſequiis mancipatarum perſonarum proſperum ſtatum conſervãdum, ac animarum ſalutem earundem ſalubriter inſtituta fuerant, ut fructum afferant exoptatum, reformat & moderatur: & ut Religiones ipſæ, præſertim à Sede Apoſtolica approbatæ in ſuo vigore perdurent, prout tẽporis penſata dilectorum filiorum Ioãnis Facci Magiſtri Generalis, ac provincialiũ, & clauſtralium Priorum, & univerſorum fratrum ordinis B. Mariæ de monte Carmeli nuper expoſitum, quòd in certis capitulis Regulæ, fratribus dicti ordinis per bonæ memoriæ Albertum Patriarcham Hieroſolymitanum traditæ, inter cetera cavetur expreſſe: Quòd fratres prædicti ordinis ab eſu carnium abſtineant, niſi pro infirmitatis, vel debilitatis remedio ſumantur: eiſdem etiam, quòd ſingulis diebus (Dominicis duntaxat exceptis) à feſto exaltationis ſanctæ Crucis uſque ad feſtivitatem Reſurrectionis Domini noſtri Ieſu Chriſti ieiunare teneantur: quodq;* Eugen. IV.

ſinguli eorum manere debeant in cellis ſuis, die ac nocte in lege Domini meditantes, & in orationibus vigilantes præcipitur. Et propterea nonnulli ipſius ordinis profeſſores propter arctitudinem, & rigoroſitatem Regulæ huiuſmodi, tam ex fragilitate humana, quàm ex debilitate corporea nequeuntes eandem regulam obſervare, diſpendium ſuæ ſalutis incurrant: quodq́; plures etiam aſperitatem huiuſmodi pertimeſcentes ab ingreſſu eiuſdem ordinis retrahantur. Nos verò qui plantare religionem ſacram, & plantatam modis omnibus fovere, intenſis deſideriis affectamus, ſuper hoc quantum nobis eſt poſſibile, providere ſalubriter cupientes, & rigorem huiuſmodi quadam temperie mitigãtes, ac regulam ipſam moderantes, Apoſtolica authoritate tenore præſentium ſtatuimus, ordinamus, & concedimus, quòd dicti ordinis profeſſores, qui nunc ſunt, & pro tempore erunt, tribus duntaxat diebus ſingularum ſeptimanarum, etiam quibus (ut præfertur) ieiunare iuxta eandem regulam ſint adſtricti, præterquam in Adventu, & in Quadrageſima, & aliis generalibus prohibitis diebus, carnibus veſci, ac horis congruis in eorum Eccleſiis, & illorum clauſtris, ac per eorum ambitus manere, & deambulare licitè & liberè valeãt. Decernentes, eos, & eorum ſingulos circa præmiſſa ad arctiorem obſervantiam, quàm ſuprà præmittitur, occaſione profeſſionis in dicto ordine emiſſæ, vel in poſterum emittendæ minimè teneri. Et nihilominus fratribus eiſdem, qui regulam ipſam ita ut præmittitur moderatam obſervaverint, quòd eis proficiat in remiſſionem peccatorum. In omnibus & ſingulis privilegiis, indulgentiis, immunitatibus, libertatibus, exemptionibus, protectionibus, & prærogativis eidem ordini per antea conceſſis, uti & gaudere poſſint, eadem auctoritate concedimus per præſentes: conſtitutionibus Apoſtolicis, & ſtatutis, conſuetudinibus etiam prædictis, & aliis ordinis & Regulæ prædictis capitulis iuramento, confirmatione Apoſtolica, vel alia quavis firmitate vallatis, ceteriſque contrariis non obſtantibus quibuſcunque. Et ut ipſi fratres in humilitatis, & paupertatis ſpiritu, ac caſtimonia virtutum Domino famulantes ad huiuſmodi mitigatam regulam ferventius animentur: omnibus,

& ſingulis fratribus dicti ordinis præſentibus & futuris duntaxat, qui regulam iſtam ſicut præmittitur moderatam obſervaverint, ſeu in obſervantia ipſius vixerint, ut ſuperiores ipſorum dicti ordinis, vel alius quicunque idoneus eiuſdem ordinis ſacerdos omnium peccatorum ſuorum, de quibus corde contriti, & ore confeſſi fuerint, ſemel tantùm in mortis articulo plenam remiſſionem in ſtatu & ſinceritate Sanctæ Romanæ Eccleſiæ ac obedientia vel devotione noſtra, vel ſucceſſorum noſtrorum Romanorum Pontificum canonicè intrantium, nec non obſervantia prædicta perſiſtente, auctoritate Apoſtolica concedere valeant, devotioni ipſorum tenore præſentium indulgemus. Sic tamen, quod iidem ſuperiores, de quibus fuerit alteri ſatisfactio impendenda, eiſdem fratribus, ſi ſupervixerint, vel per alios, ſi fortè tranſierint, & faciendam iniungant, quam ipſi fratres facere teneantur, ut præfertur. Et ne (quod abſit) propter huiuſmodi gratiam Fratres prædicti reddantur procliviores ad illicita in poſterum committenda; volumus, quòd ſi ex confidentia remiſſionis huiuſmodi, prædicti fratres aliquando fortè committerent, quòd illa prædicta remiſſio nullatenus ſuffragetur. Et inſuper quòd per unum annum, ex quo noſtra præſens conceſſio ad eorundem fratrum pro tempore exiſtentium notitiam pervenerit, computando, ſingulis ſextis feriis, impedimento legitimo ceſſante, ieiunent. Quòd ſi prædictis ſextis feriis ex præcepto Eccleſiæ, regulari obſervantia, iniuncta pœnitentia, voto vel aliàs ieiunare teneantur, una alia die ſingularum ſeptimanarũ eiuſdem anni, qua ad ieiunandũ non ſint aſtricti, ieiunent. Et ſi indicto anno, vel aliqua eius parte eſſent legitimè impediti, anno ſequenti, vel alias quàm primùm potuerint modo ſimili, ſupplere ieiunium teneantur. Porrò, ſi aliàs forſan prælibatum ieiunium in toto vel in parte adimplere commodè non potuerint, eo caſu ſuperiores ipſorum ieiunium ipſum in alia pietatis opera, prout ſaluti animarum ipſorum viderint expedire, commutare valeant: quæ ipſi pari modo debeant adimplere. Alioquin noſtra præſens conceſſio quoad non obſervãtes duntaxat nullius eſſet roboris vel momenti. Nulli ergo hominum li-

ceat hanc paginam noſtrorum ſtatuti, ordinationis, conceſſionis, & voluntatis infringere, ſeu ei auſu temerario contraire. Siquis attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ſe noverit incurſurum. Datum Romæ apud ſanctum Petrum anno incarnationis Domini Milleſimo, Quadringenteſimo, Trigèſimo primo, Quinto decimo Kalendas Martii, Pontificatus noſtri anno primo.

Nec ſiſtit hic regulæ mitigatio: poſtea enim Magiſter Soreth totius ordinis Prior Generalis aliam regulę mitigationem in jejuniis feriarum *Pius II.* tertiæ, & quintæ poſt exaltationem ſanctæ Crucis à Pio II. anno Domini 1459. petiit, & obtinuit.

Sixtus IV. Ac tandem anno 1476. Sixtus Quartus circa Regulam ab Eugenio prædictis modis mitigatam conceſſit Priori generali, pro tempore exiſtenti, facultatem, ut quoad jejunia, & carnium abſtinentiam (temporum, locorum, ac perſonarum qualitate penſata) cum dicti ordinis profeſſoribus juxta ſuæ conſcientiæ arbitrium poſſet diſpenſare. Et ſic in capitulo generali Rupeculæ celebrato anno 1584. virtute hujus Sixti Quarti conceſſionis ſancitum fuit, ut Priores Provinciales, & eorum vicarii cum fratribus Provinciarum, ſuper eſum carnium feria ſecunda poſſent leniter agere: feria autem quarta eſus carnium tam publicus, quàm privatus, omnibus fuit interdictus. Et hæc de Regula Alberti cum ſuis mitigationibus.

Finis Partis Primæ.

SECVNDA PARS DE TITVLO, ET ALIIS PRÆFATIONIBVS REGVLÆ, NOBIS AB ALBERTO PATRIARCHA HIEROSOLYMITANO TRADITÆ.

Argumentum ſecundæ partis.

PRÆMISSIS *Regulis, aliiſque maiorum noſtrorum inſtitutionibus, antequam Alberti Regulam commentariis exponamus; operæ pretium exiſtimavi, quædam alia in hac ſecunda parte prælibare, quæ ſunt veluti præfationes eorum, quæ in hoc opere tractanda ſunt. Decrevi igitur à titulo ſive inſcriptione Regulæ initium ſumere.*

Titulus autem hic initio Regulæ præfixus habetur:

Regula Fratrum Beatæ Mariæ Virginis de monte Carmeli. Sunt autem hæc verba non Regulæ pars, ſed potiùs ſuperſcriptio, ſive rubrica corũ, quæ in regula continentur. Quare ſicut prudenter juriſperiti, qui aliquem juris titulum explanare aggrediuntur, priùs rubricam, ſive inſcriptionem, veluti primam januam ad cæterorum cognitionem aperire conſueverunt: ita nos non abs re à regulæ titulo, & inſcriptione ordiemur: ut ceteris rebus, quæ in regula continentur, majorem lucem, ac claritatem afferamus. Igitur circa hunc titulum tota hæc introductio verſabitur: primò de etymologia hujus nominis *Regula*, de authore, & tempore, deinde de titulo Beatæ Mariæ Virginis, quo inſignitur, de ejus (ſupra alias regulas) perfectione, de ſcopo ſive fine (quem logici objectum appellant,) ac tandem de ejus obligatione differemus. Hæc enim ſunt, quæ circa noſtram regulam, antequam ejus litteram exponamus, præcognoſci debent.

DVBIVM I.

De etymologia huius nominis Regula, & de definitione noſtræ Regulæ.

NOMEN hoc quàm latiſſimè patet, & variis acceptionibus apud variarum artiũ profeſſores gaudere ſolet. Quare æquivocum, & multiplex illud appellat Archidiaconus diſt. 3. ca. Regula, Omiſſis verò aliis ſignificationibus, de quibus latè tractant juris interpretes in l. 1. de reg. jur. & dict. c. Regula, eas tantùm hoc loco adducam, quæ in aliquo ſenſu adaptari poſſunt regulis Religionum. *Archidiac.*

Primò igitur, ut Iſidorus li. 6. etymologiarum c. 16. & refertur diſt. 3. c. canon, & c. Regula, affirmat, id quod Latinè regula dicitur, Græcè canon nuncupatur. Eſt autem regula ab eo dicta, quòd rectè ducit, neque aliquem aliorſum trahit. Alii verò, quorum Iſidorus ibidem meminit, regulam dictam exiſtimant, vel ab eo, quod regat; vel eo, quod formam bene vivẽdi præbeat: vel quòd diſtortum, pravumq; corrigat. Hæc Iſidorus. *Iſidor. Ca. canon. & c. Regul. d. 3.*

Sumitur præterea regula pro brevi, & compendioſa præceptione rerum, ut colligitur ex ca. quæro. 11. q. 1. & ſentit Archidiaconus, ut ſupra; qua acceptione omnes artes propriis funguntur regulis: habẽt enim Grammatici, Medici, Iuriſperiti, ac alii in ſuis facultatibus proprias regulas, quibus, veluti quibuſdam ſuæ artis dogmatibus, inſtruuntur, ac informantur. *Cap quær. 11. q. 1.*

Iuxta has Regulę acceptiones nõ incommodè Religioſorum Regula uſurpari poteſt. Et utà prima, qua Regula pro Canone ſumitur, incipiam, non eſt dubium, ob hanc Regulæ cum canone affinitatem, ſive, ut propiùs loquar, identitatem, olim Canonicos Regulares fuiſſe appellatos à canone ſive Regula: quia communem quandam vitæ Regulã, inſtitutumq; obſervabant. Ideoque Canonici Regulares ſunt nuncupari: in quo etjam ſenſu canonicè vivere dicuntur à Gregorio ca. quoniam 12. quæſtione 1. qui communem, & Regularem vitam profitentur. Cui etiam nominis appellationi adhæſit Iuſtinianus novella 59. ubi quáſdam mulieres, quia communem vitam, & Regulam tenebant, Canonicas appellavit. *Cap. quo 12 q 1. Iuſtiniano* Et quamvis Ludovicus Vives (teſte Navar. c. cui portio n. 2.) in hac canonicorum Regulariũ nomẽclatura Battologiam, (hoc eſt, inutilem ejuſdẽ nominis repetitionẽ) cõmitti aſſerat: & ob Græci ſermonis imperitiam, hanc fuiſſe in vulgo introductam etymologiam contẽdat, ignorante, utriuſque nominis eandẽ eſſe ſignificationem: à qua ſententia non abhorret Duarenus de beneficiis l. 1. c. 18. quare ibi Canonicos potiùs fuiſſe dictos à Canone, hoc eſt, à penſione, ſive annona, quæ ipſis pro ſtipendio, & mercede diſtribuebatur, exiſtimat. *Ludo. Vives Navarrus.* Canonicam enim, ac certam, ut ipſe aſſerit, ordinariámq; penſionem ii tantùm in Eccleſia accipiebant, cùm ceteris clericis non certa portio ex incertis, & contingẽtibus oblationibus, quæ fiebant in Eccleſia, contingeret: quare illi Regulares Canonici ſunt dicti, hi verò minimè: tamen à communi ſententia, & recepta Canonicorum regularium etymologia non eſſe recedendum exiſtimo, præſertim cùm œcumenica concilia, & ſummi Põtifices ſic paſſim eos appellẽt. *Duarenus.* Ea verò, quæ opponunt prædicti authores, nõ ſatis cautè fuiſſe objecta, graviter demonſtrant Covarruvias, Ioannes de Miravelle, Ioannes Trullo, & alii apud Navarrum, ut ſuprà; qui facilè eorum argumenta diluunt. *Covarruv. Ioan. Mirav Ioa. Trull. Navarrus.* Primò, quia cenſendum non eſt, tot ac tantos viros tam ejuſdem, quàm aliorũ ordinum, Græcè ac Latinè peritiſſimos ignoraſſe, *canon* Græcè idem eſſe, quod Latinè *Regula*. Quod quidem, ut Navar. ait, auditor canonũ

anniculus novit. Secundò ſolvunt, quia quando vocabula ſunt diverſarum linguarum, aptè fieri ſolet ejuſdem verbi congeminatio, ut in illo Marci 4. Abba Pater, & ad Rom. 8. Clamamus Abba Pater: imò in eâdem lingua ejuſdem verbi repetitio non ſemper Baptologiam redolet, cum fiat non rarò, ut excitetur affectus: ut illud Pſalmi, Deus Deus meus: & quod Chriſtus in cruce clamavit: Heloi, Heloi Lamaſabathani. Quare in præpoſito duplicata forte fuit nomenclatura, ut Regularis Canonicus, dum audit, bis ſe regularē appellari, magis ſuæ Regulæ, & profeſſionis obligationē expendat. Ac tandem ultimò, dicti ſunt Canonici Regulares ad diſtinctionem aliorū Canonicorum, qui etſi ſimul, & Regulariter ſuo modo ex Eccleſiæ patrimonio vivant; regulares tamen propriè non ſunt: quia profeſſionē monaſticā nō emittunt. Prædicti verò, Canonici Regulares propriè appellantur, quia ſtricti ſunt profeſſionis vinculo, ut optimè notat Navarrus, ut ſuprà.

rc. 4. Rom. 8.

lm. 62.

Ceteræ verò acceptiones, quæ, huic voci *Regulæ* conveniunt, optimè quoq; Religionis regulis quadrant. Nam ſive regula dicatur à rectitudine, qualis eſt illa, qua utuntur ſcriptores, lignarii, vel cæmentarii; ſive dicatur à regendo, quo ſenſu diximus uſurpari pro brevi in qualibet arte traditione documentorū: utroque ſenſu, ut egregiè notavit Vmbertus in exordio ſuarum enarrationum in Regulam Divi Auguſtini c. 7. monachorum inſtitutū cōgruè Regula dicitur: Primò, quia ſicut per regulam diſtorta diriguntur, ita etiam per hanc normam vivendi diſtorti mores diriguntur. Item, ſicut per illam gibbi removentur; ut patet in cæmentatio: ſic per iſtam gibbi ſuperbi, & ſuperfluitates cōplanantur. Item, per regulam res quadrantur, ut lapides redduntur quaterni opere quadro. Sic per Religionis regulam fiunt homines quadrati virtutibus Cardinalibus, ut fiant aptiores ædificio cæleſti. Item, habilitantur res diverſæ, ut fiant aptæ conjunctioni in unum, ut patet in cæmentariis. Sic per regulam monaſticam fiunt diverſi unum in Domino. Item, ſicut ſcriptor, qui de Regula nō curat, frequenter diſtortè ſcribit: ſic diſcipuli propriam regulam negligentes diſtortè vivunt. Qui autem ſecundùm eam, rectiſſimè vivunt. Et quemadmodum ex applicatione regulę quandoque res, quæ videbatur recta, apparet diſtorta, vel gibboſa, quæ apparebat plana: ſic procul dubio ſi diligenter vita multorum ſub regula degentium ipſi regulæ comparetur, apparebit diſtorta plus, quàm antea credebatur. Secundo etiam modo poteſt dici Regula, quia, ſicut regula in artibus docet artem ſciendi: ſic iſta artem vivendi. Et ſicut per regulam regit ſe quis in ſcientia: ita per hanc in vita. Hæc Vmbertus, ut ſuprà. Quibus aptè declarat etymologiam & officium Regulæ Monaſticæ ex comparatione ad alias regulas.

Vmbertus.

Propriè tamen, & in rigore, regula, de qua in præſenti præfari intendimus, definiri ſic rectè poſſet: Regula monaſtica eſt quędam Evangelica vivendi norma ab Eccleſia approbata, quæ tradit viam tendendi ad perfectionem ſecundūm tria ſubſtantialia vota, & alias obſervantias propriæ Religionis. Hæc eſt propria definitio rei: aliæ verò ſuperiùs aſſignatæ potiùs ſūt deſcriptiones quædā ſecundū hujus nominis, *Regulæ*, etymologiā, & variā ejus acceptionē. In ſpecie verò, adæquata noſtræ Regulæ definitio forte ſic tradi poſſet: Religionis Carmelitarū Regula eſt quædā norma vivēdi ab Alberto Patriarcha Hieroſolymitano tradita, ab ipſo, & à ſede Apoſtolica approbata, dirigens ad charitatis perfectionē acquirendā, potiſſimū oratione ac meditatione continua, quę eſt veluti immediatus ejus finis: deinde cellulę clauſura, manuum labore, arctiſſima abſtinētia, & ſilentio, tanquā mediis ad prædictū finē deſtinatis.

DVBIVM

DVBIVM II.

Circa illa verba, Fratrum B. Mariæ de monte Carmelo: *ubi diſſeritur, quare religio Carmelitarum titulo B. Mariæ Virginis inſigniatur.*

RELIGIOSI omnes Patronum aliquem, ſui ſtatus, & regulæ proprium authorem cognoſcunt. Alii enim Antonium, alii Baſilium, alii Benedictum, alii Franciſcum, aut Dominicum, ut inſtitutorem, & Patrem venerantur. Carmelitæ verò etſi Eliam magnū Dei prophetam ſuæ regulæ authorem, propriiq; inſtituti fundatorem habeant (ut latiùs infrà proſequemur) præter hunc tamen Patronum, illud habet religio hæc, ut ſpeciale privilegium, ut ſit ſub patrocinio, & tutela beatiſſimæ Virginis Mariæ. Nam ut in magna domo, præter Patremfamilias, matrem etiam aliquam eſſe neceſſe eſt, non ſolùm ad gignendos liberos, ſed ad eos deinde lactandos, & alendos: quæ, ſi mulier ſit fortis, qualem depinxit ſapiens, ſæpe familię virum excellit, & domeſtici eius ope, & auxilio majorem utilitatem, ac ſolatiū ſentire ſolent: ſic in hac noſtra Religionis domo, etſi primi Parentes Elias & Eliſeus fuerint, oportebat tamen propriam eſſe matrem, quæ ad ſpiritualem hanc Religioſorum familiam efficiendam, & eandem nutriendam, & propagandam, ſuis virtutibus, officiis, ac meritis concurreret. Hæc autem eſt virgo glorioſiſſima, omnium mulierū, ac virorum fortiſſima, quæ domeſticis ſuis vitam hanc efficere, & conſervare, omnémq; eis lætitiam & opem impartiri ſolet. Et quamvis hæc mundi Regina in omnes Eccleſię ſtatus, ac in Religiones ſpecialius lumen & auxilium ſuum diffundat, verū circa Carmeli incolas, eorúmq; ſucceſſores potiſſimum ſtudium, ac patrocinium, eos ubiq; defendēdo, proprióq; ſuo nomine, & titulo honorando, demonſtravit.

Religio igitur noſtra ſub tantæ Virginis patrocinio, tanquam ſub amœniſſima vmbra, ac ſub præſidio tutiſſimo, Deo militat. Quomodo autē Beatiſſima virgo Religionem iſtam præcipuo amore, & ſingulari cura fuerit proſequuta, & ob quā rationē ſpecialis Patrona, & turris illius ſteterit, & quo titulo fratres Carmelitę Virginis Mariæ præ aliis nomen aſſumpſerint, jā pergimus explicare, ſi priùs id omnibus notū ſit, nullam eſſe in Eccleſia Regulam, quæ titulo tam honorifico inſigniatur. Quia quamvis ſint ordines alii, qui ſimili inſcriptione gaudeant, eorum tamē regula non Virginis Mariæ, ſed ſub aliorum Patrū nomine traditur. Eſt enim peculiariter is titulus noſtræ Religioni, & Regulæ à temporibus antiquis addictus: cúmq; Sūmi Pōtifices jā diu cōfirmaverunt: ſimulq; hunc ordinē à virgine editum tradiderunt. Sic Sixtus IV. in quodam diplomate nobis conceſſo id ſequentibus verbis teſtatur: Dum attenta (inquit) meditatione penſamus, quòd virgo venuſtiſſima, quæ florem ſpecioſiſſimum Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum ineffabili ſancti Spiritus cooperāte virtute genuit, produxitq;, ſacrum ordinem B. Marię de monte Carmelo à ſede Apoſtolicā, pluribuſque Romanis Pontificibus approbatum, quem ejuſdem glorioſiſſimæ Dei genitricis ſemperq; Virginis Mariæ ſpeciali titulo voluit inſigniri &c. Eodem fermè modo loquūtur Pontifices Sixti IV. ſucceſſores, & noviſſimè Gregorius XIII. in bulla quę incipit, *ut laudes glorioſiſſimæ* eiſdem ferè, ac Sixtus IV. utitur verbis. Imò omnibus fidelibus ordinem noſtrū ſubtit. B. Mariæ Virginis nominantibus Innocentius IV. decem dies indulgentiarum contulit: Vrbanus verò VI. tres annos, & totidem quadragenas indulſit. *Sixtus IV.*

Sit

Ioannes Patriarcha Hieroſolymit.

Sit igitur prima ratio, quare Carmelitæ meritò nuncupari debeant fratres B. Mariæ Virginis de monte Carmeli. Deſumitur autem hæc ratio ex Ioanne Patriarcha Hieroſolymitano, in libro de inſtit. monachorum in veteri lege exortorum, & in nova perſeverantium, qui habetur, 9. tomi. Bibliothecæ SS. ubi is ca. 36. & ſequentibus aliquas colligit rationes, ob quas hic ordo hoc B. Mariæ Virginis titulo fuerit honoratus. Prima, propter primariam ordinis Carmelitarum in laudem Virginis Mariæ inſtitutionem. Nam Elias huius inſtituti monarcha in Carmeli mōte orationi incumbens, dum ſeptima vice de mari nubecula conſcenderet (ut 3. Reg. 18. nar. hiſtoria) ſeptimā ætate Virginem naſcituram, & filium Dei parituram præcognovit, ex tūc, in virginitate perpetua ad honorem ejuſdem virginis in Carmelo Religionem fundavit. Cura verūtq; (ut verbis prædicti Ioannis utar) ex tūc ſucceſſores Eliæ cum devotione aſſiduè huic virgini deſervite, dudum eorū anteceſſoribus revelatæ, ac deſideratę, & poſtea eis exhibitæ, & ſtuduerunt hanc ſpecialiter virginē ideo ſibi ipſis in Patronā eligere, quia noverunt ipſam ſolā ſingulariter eis cōformē in primitiis virginitatis ſpontaneæ. Quemadmodum enim virginitas ſpontanea fuit primò per priſcos profeſſores hujus religionis inchoata, & in viris introducta: ita eadē virginitas fuit poſtmodū per Dei genitricē primò in feminis introducta, & incepta. Propter dictā ergo conformitatē ſeipſos fratres B. Marię Virginis appellarunt. Hæc Ioannes Patriarcha, ut ſupra. Secunda ratio, eaque potiſſima, quare fratres noſtri dicti ſint Virginis Mariæ, deſumitur ex variis, & graviſſimis authoribus. Nēpe, quia fratres Carmelitæ fuerunt primi, qui in Eccleſia Dei templum, ſive ſacellū in honorē B. Mariæ Virginis erexerūt. Ita in primis teſtatur Ioannes Patriarcha, ut ſup. c. 36. qui in loco illius pręclaræ viſionis, ubi Elias nubeculā aſcēdentē vidit, in qua ſibi ortus virginis fuit præoſtenſus, aſſerit, monachos Carmelitas an. incarnat. Filii Dei 83. ædificaſſe virgini capellā quandam in monte Carmeli juxta fontem Eliæ: ubi profeſſores præfati ſeipſos huic virgini cōmendātes, ſingulis diebus in 7. horis Canonicis ad effundendū dictę Virgini, & ejus filio ſedulas preces ac laudes, etiam tunc ſemper conveniebant: & propter hanc causā ceteri, etiam eorum, qui à religione externi erant, eos deinceps fratres B. Mariæ Virginis de monte Carmeli appellaverunt. Hæc Ioannes Hieroſolymitanus. Cui authorum turba ſubſcribit. Et in primis (ut alios ex noſtris præterea) Waldenſis de ſacramētalib. tit. 9. contra Wicleph, & in doctrinali fidei art. 3. docet ex teſtimonio Ioannis pręfato, & ex Armachano Eccleſiæ Hiberniæ Præſule, Carmelitas ob hanc rationē, quia ſacellū virgini primi dicarūt, fratres Virginis Mariæ fuiſſe appellatos. Ait igitur Armachanus apud Waldēſem in ſermone de conceptione B. Virginis Mariæ, quem prædicavit anno Domini 1342. in conventu Carmelitarū Avinione: *Quoniā ut dicunt fide digna hiſtoria, à tēpore Eliæ & Eliſei, qui ſæpius morabantur in monte Carmelo, juxta Nazareth civitatē Dominæ noſtræ ad tria milliaria, ſolebant homines devoti ſecretiùs habitare uſque ad tempora Salvatoris. Et tunc illi Eremitæ, prædicantibus Apoſtolis, inter ceteros ſunt converſi: & in uno latere montis ipſius primi Eccleſiam in honorem B. Virginis conſtruxerunt: & ob hoc nimirum inter Religioſos Dominæ noſtræ primitus ſunt adſcripti, ut vocarētur fratres B. Mariæ de monte Carmelo.* Hęc Armachanus. Hujus Armachani teſtimonii poſt Waldēſē ut ſupra, meminit Navar. c. 21. n. 27. de horis Canonicis: ubi in hujus veritatis cōprobationē quædam carmina affert ex Mantuano, qui Parthenices Mariæ l. 3. fo. 88. ſic Marię Virginis circa Carmeli mōtis incolas amorē, viciſſimq; eorū obſequiū poſt ejus mortē in erigendo ei oratorio, ſive ſacello, aptè (ut ſolet) deſcribit his verſibus;

VValdenſis. *Armachan.* *Navar.* *Mantuanus.*

Huc igitur ſi quando quies, vacuumq; negotî
Tempus erat, veniens curas lenibat, & ipſa
Maieſtate loci largè oblectata, redibat.
Propterea montana viri ſpelæa colentes
Audito illius fato, ſublime ſacellum
Apricis poſuere iugis primi, atque quotannis
Sacra inſtaurantes, Hymnos, & thura ferebant.
Namque ipſi ſeſe, mox, ut vulgata ſalutis
Fama fuit, Chriſti magnis iunxere miniſtris,
Fautores operis ſancti, ſocioſq; laborum.
Propterea iſtorum longos ſervata per annos
Poſteritas iungit Mariæ cum nomine, Montis
Nomina Carmeli, &c.

Idem cum Mantuano ſentit Navarrus, ut ſupra. Commẽtator Vaddius in hujus veritatis comprobationem, adducit Ioſephum Antiochenũ vetuſtiſſimum hiſtoriographum, qui in ſpeculo perfectæ militiæ primitivæ Eccleſiæ c. 12. his verbis adſtipulatur prædictis: *Perfectorum militum (inquit) Chriſti coadjutores ſurrexerunt ſtrenuiſſimi viri ſolitarii contemplationi dediti, ſanctorum Prophetarum Eliæ, & Eliſei imitatores, qui de monte Carmeli deſcendentes, per Galilæam, Samariã, & Palæſtinam fidẽ Chriſti conſtantiſſimè ſparſerunt: quique in virginis Mariæ honorem in Carmeli montis declivio Oratorium fabricantes, Salvatoris matri ſpecialiſſimè ſervierunt.* Ecce quomodo Ioſephus, Carmelitas non ſolùm oratoriũ virgini ſtruxiſſe, ſed ipſos ſpecialiſſimè, ut ipſe ait, virgini inſerviiſſe, teſtatur. Igitur, quid mirum, ſi primi Carmelitæ Virginis Mariæ titulum ac patrocinium fuerint conſequuti?

Accedit etjam Ioannes Trithemius Abbas Sponheimenſis, ſcholæque Heidelbergenſis quõdam clariſſimum lumen, qui in libr. de laudibus Carmelitarum c. 7. ita ſcripſit: *Sicut ex veterum lectione didicimus, titulum B. Mariæ ſemper Virginis Carmelitis convenire maximè ſcimus. Nam ii ab exordio ſuæ inſtitutionis Dei genitricem ſemper maximo honore, & reverentia ſunt proſequuti. Enimverò non diu poſt Domini paſſionem, fratres montis Carmeli capellam in ejuſdem montis latere in Dei genitricis honorem conſtruxerunt, eámque in ordinis ſui advocatam ac patronam elegerunt, & fratres ejus deinceps appellati ſunt. Sicut ergo à Carmelo Carmelitæ: ita à capella, quam ædificarunt, uſque in hodiernum diem fratres Beatiſſimæ Dei genitricis, & Virginis appellantur. Et digna quidem Carmelitis denominatio, ut, qui Dei matrem ſpeciali ſemper amore venerantur, etjam illius ſint titulo clariores.* Et infrà, mutuum erga Carmelitas Virginis amorem his verbis demonſtrat: *Nec dubium mihi eſt, quin Dei parens Maria hunc ordinem ſpeciali favore proſequatur: quem, & loco vicinũ, & tempore primum ſibi & filio in obſequium exortum recognoſcit. Digni profectò ſunt fratres Carmelitæ, ſacratiſſimæ Virginis titulo inſigniri.* Prædicta Trithemius. Ante omnes verò authores prædictos, docuit id hiſtoria, quæ Romana dicitur: in qua de templo à Carmelitis Virgini dicato ſic ſcriptũ invenies: *A tempore* (inquit) *Eliæ & Eliſei Prophetarum, Religioſi de numero eorum, qui morabantur in monte Carmelo, juxta civitatẽ Dominæ noſtræ Nazareth, ſecretiùs ſolebant inhabitare uſque ad tempora*

pora Salvatoris: qui tandem, prædicantibus Apoſtolis, in fide cōſirmati, in uno latere ipſius mōtis, primò Eccleſiam in honorē Virginis Mariæ conſtruxerunt. Meminit autē hujus oratorii in obſequiū Virginis à Carmelitis cōſtructi Hieronymus Plato, de bono ſtatu Religionis l. 2. c. 22. ubi nomē ab eo fatetur Carmelitas accepiſſe, quia prima omniū B. Virgini in terrarū orbe dicata Eccleſia, ab eis fuerit erecta. Tenuit etiā id noſtra ætate Paulus Morigia ordinis Ieſuātorū, qui in lib. de origine Religionū lib. 2. c. 30. aperte fatetur, Carmelitas glorioſū Virginis nomē, & patrociniū præ ceteris, & meruiſſe, & accepiſſe, quia primi ſacellū, ſive Eccleſia in Virginis Mariæ honorē in Carmeli mōte fundaverunt. Si verò ad authores ordinis gradū facere liceret, innumerabilē ferè eorū multitudinē poſſemus adducere, qui uno ore, & ſententia hāc veritatē, ut certā, ut firmiſſimā, & ut in ordine à vetuſtis tēporibus à majoribus traditam verè & piè fatētur. Opus tamen non eſt proprios teſtes in medium proferre, ubi tot extranei abunde ſuppetunt.

Hier. Plato.

Paul. Mor.

Luculenter igitur ex præcedentibus conſtat, præclarū Virginis Mariæ cognomē, ac titulū, ordinē Carmelitarū meritò ſibi præ ceteris ordinibus vendicaſſe: quia hujus inſtituti profeſſores primi fuerūt, qui virgini Mariæ in primo Eccleſiæ ſæculo oratoriū conſtituerūt: primi etiam, qui ejus obſequio, & amoris inter ceteros Religioſos addicti ſunt: primi iidē, qui tantæ Virginis converſationē, & familiare colloquiū meruere. Nā (ut piè Mantuanus ſentit) Maria nō raro Carmeli incolas inviſere ſolebat, eorúmq; colloquio, & familiaritate oblectari. Quod ex eo opinor maximè credibile, quia cū Nazareth (ut authores ſupra adducti affirmāt) trib' miliaribus tantū diſtaret ab Eliæ fonte, ſive Carmeli vertice: quid mirū, aut cur non mirū, ſi ſanctiſſima virgo Eremitas Carmeli, cujus ſāctitas & religio totā Palæſtinā, & Alexādriā illuſtraverat, nō ſæpe adiret, eorumque colloquiis & neceſſitudine frueretur? Maximè cū poſt paſſionē Chriſti eos ad fidē, & Evangelii prædicationem converſos videret.

Mantuanus.

Nec ignoro, quoſdā etiā hoc Eccleſiæ naſcentis tēpore alia Virgini Mariæ tēpla cōſtructa referre. In primis enim Vincentius Velvacenſis l. 8. in ſpeculo hiſt. c. 92. teſtatur, Marthæ, Mariæ ſororis hortatu, poſtquā in Galliam ex Palæſtina mirabiliter (Lazaro, & Maximo comitata) pervenit, poſt novā Evangelicæ doctrinæ lucē Maſſilienſibus demōſtratā, demū factū eſſe, ut duo tēpla, alterū Chriſto Domino, alterum verò ejus genitrici cōſtructa fuerint. Nec me latet, memoriæ eſſe proditū, Apoſtolorū ſæculo templū aliud virgini fuiſſe dicatum. Scribit enim Raphaël Volaterran. lib. 11. Geographiæ, Antaradi (quæ & Anteradus dicitur, nūc autem Tortoſa appellatur, antiqua & egregia Phœniciæ urbs in litore maris ſita, (ut ex B. Hieronymo in Ezechielē c. 27. & ex Guillielmo Tyr. 7. belli ſacri c. 15. colligitur) ſacellū ſtare, quod primus omniū divæ Genitrici Petrus Apoſtolorū princeps excitaverit: & in quo primùm ipſe quoq; ſacrificarit. Imò qui Hiſpaniā, & res geſtas illic à Iacobo Apoſtolo deſcribunt, conſtanter affirmāt, ſanctiſſimā Virginē in civitate Cæſar-auguſta eidē apoſtolo apparuiſſe, & poſt apparitionē, templū vel ſacellū, quod nunc etiā eſt celebertimū, & vulgari Hiſpanico *Nueſtra Sennora del Pilar* appellatur, eodē Apoſtolo authore erectū fuiſſe. Hanc verò primā in toto orbe Chriſtianorū Eccleſiam variis modis, tabulis, & teſtimoniis, perpetua gentis Aragoniæ fama, ſimul & traditio clamant. Qua de re etiam, poſt Beutherium, meminit Ioannes Baſſeus in Chronico rerum Hiſpanicarum. Vetuſtiſſimum autem, & omnibus prius templum à Carmelitis fuiſſe conſtructum, graviſſimorum virorum authoritas, quos ſupra retulimus, luculenter confirmat, quidquid Vincentius, Volaterranus,

Vinc. Velva.

Volaterran.

Hieronym. Guillie. Tyr.

Beutherius. Ioan. Baſſe.

Beutherius, aut Baſſeus, ſcribant. Nam cùm hiſtoriæ fides ex numero & teſtium gravitate creſcat, tot ſunt pro noſtra ſententia teſtimonia, ſimul cum antiquiſſima religionis traditione, ut minimè vinci, ac ſuperari ab authoritate paucorum, ac ſingularium teſtium queat. Alias inſuper rationes in hujus tituli confirmationem congeſſerunt VValdenſis, Ioannes Patriarcha Hieroſolymitanus, Paleonidorus, & alii, quibus meritò, ac jure, nos fratres B. Virginis fuiſſe nuncupatos adnituntur probare. Eas tamen brevitatis cauſa, ad alia properātes omittimus. Et hæc de tit. & ſuperſcriptione Regulę.

Paleonidor.

·DVBIVM III.

De Regula, quam primitivam vocant, authore, tēpore, & confirmatione.

APpello Regulam primitivã, eam, quam Albertus Patriarcha fratribus ſuis Eremitis in Carmeli monte, & aliis Syriæ partibus degentibus tradidit. Non quia hæc fuerit omnino prima, ſed quia potiſſima ſit inter alias regulas, quas noſtra Religio agnoverit. Fuerunt enim in Carmelitarum ordine à tempore Eliæ, familięque Prophetarum, variæ vivendi regulæ, variáque inſtituta, ut ſupra retulimus. Sed ea, quæ ab Alberto condita fuit, etſi tempore fuerit ultima, à nulla alia perfectione ſuperatur. Ejus igitur in 2. p. hujus operis authorē inquirimus ſimul & tempus, in quo condita, & majoribus noſtris tradita, ac tandem quando, & à quibus Pontificibus fuerit confirmata.

Primò de authore ex ipſa Regulæ inſcriptione conſtat, in cujus limine habetur, *Albertus Dei gratiâ Hieroſolymitanæ Eccleſiæ vocatus Patriarcha dilectis filiis.* Num de hoc unquam quis dubitavit? Is enim Patriatcha (ut nos ſupra probavimus) datas à Ioanne Patriarcha leges, & utiliter admodum auxit, & eas ad commodiorem vitæ formulam redegit. Illud tamen apud omnes non conſtat, an Albertus hic, qui Regulam condidit, fuerit montis Carmeli incola, & Elianæ familiæ frater. Id verò mihi compertum videtur, quod in primis probo, ex Martyrologio Molani, qui octava die Aprilis illum inter noſtri ſanctos annumerat, & Erardus Carthuſianus in ſuo temporum faſciculo circa annum 1293. idem cenſet: olimque de eo in ordine eodem die celebrari conſueverat. Hoc ideo prænotavi, quia ex utroque (nempe ex ſanctitate vitæ morúmq; integritate, & ex profeſſione una cum Carmelitis) magna Regulæ ab ipſo traditæ dignitas accreſcit. Nam ex hoc, quòd ipſe quid fratribus expediret, quid ve illis imperari oporteret, priùs experimento didicerit, Regulam diſcretione conſpicuam condidit: ex vitæ verò perfectione ſalutaria præcepta emanarunt.

Martyrol. Molan. Erard. Car.

De tempore verò, quo Albertus Regulã hanc fratribus ſuis Carmelitis dederit, non ſatis liquet apud authores. Trithemius libr. de laudibus Carmelit. cap. 4. exiſtimat, illam anno Domini 1122. ſub Henrico, & Calixto Papa II. fuiſſe ſcriptam. Polydorus de inventoribus rerum libr. 6. cap. 3. circa annum Domini 1210. Sabellicus anno 1220. Pontacus Burdegalenſis 1198. Chronica mundi ſexta ætate fol. 207. & Supplementum hiſtoriarum lib. 13. anno 1200. Rebardus Florentinus in Chronica univerſali anno 1205. Nos verò omiſſis illorum ſententiis, certam & veram ſtatuamus, Albertum Regulam dediſſe anno Domini 1171. Id nobis apertè conſtat ex ipſa Regula, in cujus fine dicitur: Datum Accon, anno Domini 1171. qui etiam numerus annorum deſignatur in eâdem regula poſtea ab Innocentio IIII. declarata & correcta: prout in litteris

Trithemius. Polydorus. Sabellicus. Ponta. Burd. Chron mud. Suppl Hiſt. Rebar. Flor.

ſuperiùs

ſuperius ſcriptis licet videre. Illo autem prędicti Hiſtoriographi variarunt, quia cum hæc Regula à tempore, quo Carmelitæ in Europam pervenerunt, non fuerit obſervata, non mirum, quòd ſcriptores ipſos lateret.

Quando hæc Regula Alberti, & à quibus Pontificibus fuerit approbata, reſtat, ut aperiamus. In primis communis ſcriptorum ſententia tenet, illam ab Honorio III. fuiſſe cõfirmatam. Sic docuerunt Antoninus 3. parte hiſt. titul. 20. cap. 5. Vincẽtius in hiſtoriali lib. 31. cap. 123. Philippus Bergomen. in ſupplemento hiſtoriarum libro 13. in enarratione anni Chriſti 1200. Trithemius de laudibus Carmelitarum cap. 4. Caſſaneus in Catalogo glor. mund. 4. parte, conſideratione 70. Paulus Morigia de origine religionum, cap. 30. Imo inter authores ferè non eſt, qui ab hoc diſſentiat. Quo verò anno Honorius 3. id præſtiterit, aperire etiam oportet. In qua etiã re Philippus Bergomenſis, Chronica mũdi, & Paulus Morigia ut ſupra; & inter juniores Hieronymus Plato de bono ſtatu lib. 2. cap. 22. Garibay tomo 1. lib. 1. cap. 28. & frater Manuel Rodriguez in quæſtionibus regularibus quæſtione 1. in articulo de origine Carmelitarum, Carolus Tapia in áuthentica Ingreſſi verbo monaſteria c. 17. de antiquitate ordinis Carmelitarum, ac omnes ordinis ſcriptores cenſent, Honorium III. anno 1. ſui Pontificatus Regulam Alberti confirmaſſe. Idque expreſſe patet ex bulla Honorii III. cujus verba ſunt: *Honorius Epiſcopus Dilectis filiis Priori, & fratribus Eremitis de monte Carmeli. Nos normam veſtram vivendi regulariter ab Alberto Patriarcha traditam, quam ante concilium generale vos dicitis humiliter ſuſcepiſſe, in poſterum vos, & ſucceſſores veſtri, quantum cum Dei adjutorio poteritis, obſervetis. Et in remiſſionem vobis injungimus peccatorum. Nulli ergo hominum liceat, &c. Dat. Romæ anno Domini 1216. 3. Kalen. Januar. Pontificatus noſtri anno primo.*

Antoninus. Vincentius. Philip. Ber. Trithem. Caſſan. m. Paul. Mor.

Hiero. Plat. Garibay. F. Ma. nel. Rodriguez. Carol. Tap.

Poſtea Gregorius IX. referẽs hãc confirmationẽ Honorii III. denuo ipſe Alberti regulam approbavit, ut conſtat ex Bulla, quæ incipit, *Ex officii noſtri debito.* Hæc etiam eadẽ Alberti Regula ante Honoriũ III. fuit cõfirmata ab Innocentio III. Sic expreſſe aſſerit Nauclerꝰ to. 2. Chronicæ, generatione 41. ubi ſic habet: *Tẽpore Innocentii III. Albertus Patriarcha labentem in Syria religionẽ reſtituere conatus; Carmeli montis incolas fratres diſciplinæ regula coërcuit. Quæ regula tunc Romæ probata eſt.* Quibꝰ docet, ſtatim noſtrám Regulam tèmpore Innocentii III. fuiſſe Romæ approbatam. Sentit idẽ Trithemius de laudibus Carmelitarum cap. 4. his verbis: Poſtquam fratres hujus religionis in Europam venerunt, multi ſummi Pontifices ordinem hunc confirmarunt: de quibus Alexander Papa III. poſt quem Innocentius III. idem fecit: amborúmque veſtigiis inhærens Honorius III. multis adjunctis privilegiis, qui regulám denuo comprobavit. Hæc Trithemius. Illeſcas in hiſtoria, & vitis Pontificum, in vita Innocentii III. expreſſe affirmat; regulam noſtram confirmaſſe. Idem noviſſime etiam tradit Carolus in commentariis ad authenticã, Ingreſſi, verbo (monaſteria) ubi Religionum origines inveſtigans, noſtram ab Innocentio III. receptam, confirmatamque, aſſerit. Hanc Innocentii III. confirmationem fuiſſe factam in Concilio Lateranenſi, aſſerunt Romanus in nova, correctáque editione Rerum publicarum 3. p. lib. 6. c. 10. & Bernardinus Corius in hiſtoria Mediolanenſi 2. p. fol. 339. illúdque addit, approbationem hanc B. Ioannis Evangeliſtæ contigiſſe.

Ceterùm ne his plus immoremur, illud nunc probare contendam, ordinem noſtrum (ſi non expreſſe, ſaltem tacitè) in prædicto Concilio Lateranenſi fuiſſe approbatum. Verba prius Concilii referam, quæ habentur cap. 13. ubi dicitur: *Ne nimia Religioſorum diverſitas*

Gregor. IX.

Innocent. III. Nauclerus.

Trithemius.

Carol. Tap.

Bern. Cori.

Conc. Late.

gravem in Eccleſia Dei offenſionem inducat: firmiter prohibemus, nequis de cetero novam religionem inveniat, ſed quicumque voluerit ad religionem converti, unam de approbatis ſumat. Similiter qui voluerit domum de novo fundare, regulã & inſtitutionem accipiat de approbatis. Hactenus Concilium.

Circa hoc decretum conſiderandum eſt, ante ipſum Concilium licere, ſaltem authoritate Epiſcopi, novam Religionem invenire, quod infra latiùs probabimus. Nunc verò ex deciſione Concilii prædicta confirmatur. Quia Conciliũ hîc nõn prohibet, nec prohibere debebat, novũ ordinẽ authoritate Apoſtolica ſundare: ſed tantùm id authoritate propria vel Epiſcoporũ prohibetur. Imò nec Conciliũ Lugdunenſe, quod (ut infra) diſtrictiori decreto rẽ hanc interdixit, quicquam de ordine authoritate Pontificis adinvento decrevit, aut cogitavit.

Prçtereà, quia, poſt ipſũ Conciliũ Lateranenſe, inſtitutç fuerũt authoritate Apoſtolica beatorũ Franciſci, & Dominici Religiones, & plures aliç, de quibus mẽtio fit in cap. ne nimia, de religioſis domibus in ſexto.

Cap. ne nimia, de religioſ. dom. in 6.

Quod verò ante ipſũ Concilium liceret, ſaltim authoritate Epiſcoporũ, Religionẽ novã adinvenire, hoc in primis patet ex principio in jure notiſſimo, quo cavetur, id, quod nõ eſt ſuperiori reſervatũ, nec inferiori ordinario prohibitũ, præſumi à jure, inferiori eſſe conceſſũ: ut patet ex c. nuper de ſententia excommunic. c. cum apud de ſponſalibus. Quare cũ in toto jure hoc non inveniatur expreſsè, nec tacitè Epiſcopis prohibitũ, ex cõſequenti illis conceſſũ fuiſſe videtur. Quod ſimiliter confirmat uſus praxiſq; in Eccleſia à tempore Apoſtolorũ receptiſſima, qua obſervatum legimus, Religiones ferè omnes, vel authoritate propria fũdatorũ fuiſſe erectas, vel ſolũ ab Epiſcopis cõfirmatas. *Nã quis unquam Pontifex,* (ut Trithemius cap. 5. de laudibus Carmelitarum ait) *confirmavit veteres ordines Pachomii, Baſilii, Auguſtini, & Benedicti? Dic mihi detractor, legiſtine Bullas veterũ ordines approbantes? nuſquam invenies, hos ordines litteris confirmatos à principio.* Hæc Trithemius. Et quamvis Religiones olim fundatæ ſedis Apoſtolicç probatione non indigerent, ab Epiſcopis tamẽ, ordinariiſq; propriis probabantur. Sic regulã Auguſtini olim cõfirmavit Valerius Epiſcopus, ut tradit Roman⁹ centuria 8. anno Domini 329. Carthuſienſiũ verò inſtitutũ Hugo Epiſcopus, ut Genebrardus docet lib. 4. circa annũ 1070. Sigebert⁹ in Chronica mũdi. Platina in Gregorio VIII. Polydorus de inventoribus rerũ lib. 7. c. 3. & Volaterranus lib. 21. & Divũ Ambroſium propria authoritate monaſterium Mediolani erexiſſe, regulamque ei dediſſe fertur. Cujus meminit D. Auguſtinus libro 8. cõfeſſionum: noſtrique ordinis regulam ab Alberto traditam, dum Hiſtoriographi referunt, addunt, illam ſuo jure obſervandam Albertũ tradidiſſe: quaſi dicant, propria authoritate, proprióq; Patriarchatus fũgens munere Regulam confecit. Ita loquuntur Æneas Sylvius in Chronica mundi loco ſuperiùs adducto, Bergomẽſis & Garibay, ut ſupra. Imò inter authores noſtri temporis graviſſimos id docẽt. Bellarminus lib. de Monachis c. 4. tradit, Baſilium, Auguſtinum, & Benedictũ approbationem ullam à Pontifice nõ quæſiviſſe, propterea quòd nondum extaret tunc jus Eccleſiaſticũ id prçcipiens. Ratione etiam efficaci probatur: quia cùm ante Lateranenſe Concilium non legatur, religiones expreſſe fuiſſe approbatas à Sede Apoſtolica, fieret religiones incepiſſe poſt Concil. Lateranenſe, quòd hæretici maximè concedunt, ut probent novum eſſe adinventum. Imò neq; etiam ante Concilium Lateranenſe expreſſum in jure textum aliquem potui invenire, quo decernatur, requiri ad erectionem novi ordinis, aut regulæ approbationem, Epiſcopi authoritatẽ: licet id colligi poſſit ex Concilio Chalcedonenſi, cap. 4.

Cap. Nuper de ſentẽ. excom. Cũ ĩn apud de ſponſal.

Trithemius.

Romanus.

Genebrad. Sigebertus. Platina. Polydorus. Volaterran. Auguſtinus. Æneas Syl. Bergomenſ. Garibai. Bellarmin.

Et

Et refertur in cap. Quidam monachorum 18. quæſtio. 2. quantum ibi decernitur. Primùm, ne monachi monaſteria ſine authoritate Epiſcopi erigant. Secundùm, ut illi obediant: ex quibus conſequi videtur, nec religionem fundare ſine conſcientia, & authoritate Epiſcopi poſſe.

Edito hoc Lateranenſis Concilii decreto, cùm poſtea & importuna aliquorum ſupplicatione, & aliorũ præſumptuoſa temeritate, diverſorum ordinum mendicantium effrenata multitudo reſurgeret, repetita Lateranenſis Concilii conſtitutione, Lugdunenſe Concilium diſtrictiùs prohibuit, primùm, ne deinceps aliquis novum ordinem adinveniat (nempe ſine authoritate ſummi Pontificis:) deinde omnes ordines mendicantes poſt dictum Lateranenſe Concilium adinventos, eos ſcilicet, qui approbationem Apoſtolicæ ſedis non meruerint, de medio tollit, ac omnino revocat: eos verò, qui per eandem ſedem fuerant confirmati, permittit ſubſiſtere, dũmodò deinceps nullum ad eorum profeſſionem admittant, novùmque locum non acquirant: ut latiùs refertur in capit. unico de religioſis domibus in 6. Huic verò rigidiori Concilii decreto ea exceptio data eſt, nempe, ut ad Prædicatorum, Minorum, & eremitarum ſancti Auguſtini, nec non & Carmelitarum ordines deciſio hæc non extenderetur, ut patet ex §. ſanè, ubi ſic dicitur: *Sanè ad Prædicatorum, & Minorum ordines, propter eorum evidentem Eccleſiæ utilitatem, præſentem non patimur conſtitutionem extendi. Ceterùm eremitarum ſancti Auguſtini, & Carmelitarum ordines, quorum inſtitutio dictum generale Concilium præceſſit, in ſolido ſtatu volumus permanere.* Hactenus Concilium. In quibus ſatis apertè indicat, ſupradictam conſtitutionem ad Carmelitas non extendi, quia illorum inſtitutum dictum Cõcilium generale Lateranenſe præceſſit. Quare decernit, illorum ordinem in ſolido ſtatu permanere. Si verò Carmelitarum ordo ante prædictum Concilium Lateranenſe nõ fuiſſet approbatus, ſine dubio Lugdunenſis Cõcilii decreto extingueretur. Nam ſi illæ Religiones etiam à ſede Apoſtolica poſt Concilium Lateranenſe approbatæ, rejectæ ſũt, nec ultrà progredi permittuntur, à fortiori, ſi noſtra ex approbatis non cenſeretur, Concilio Lugdunenſi perimeretur. Quare cùm hoc cenſeat, noſtrum ordinem fuiſſe inſtitutum ante Cõcilium Lateranenſe, illáſque Religiones, quæ illud præceſſere, cenſeat approbatas (maximè quia Epiſcoporum vel Patriarcharum authoritate fulcirentur:) rectè ſequitur ex vi decreti Concilii Lateranenſis, noſtram Religionem in ipſo, & ante ipſum Lateranenſe fuiſſe confirmatam. Quod argumẽtum breviter hac ratione firmũ fiet. Ait Concilium Lateranenſe: *Qui voluerit ad religionem converti, unam de approbatis* (ante ipſum ſcilicet Concilium) *aſſumat*: & poſtea Concilium Lugdunenſe volens de medio tollere omnes religiones poſt Lateranẽſe ortas, declarat, Carmelitarum ordinem non eſſe extinguendum: quia ejus inſtitutio Lateranenſe præceſſit. Igitur cùm Concilium Lateranenſe ait, *Vnam ex approbatis aſſumat*, tacitè cenſet, eſſe approbatam Carmelitarum familiam, quam ipſũ præceſſiſſe, & antea legitimè fuiſſe inſtitutã, declaravit poſtea Lugdunenſe.

Sed contra hæc objiciunt aliqui, in dicto §. ceterùm non eſſe legendũ, *in ſolido ſtatu*, ſed potiùs, *in ſuo ſtatu manere concedimus, donec de ipſis aliter fuerit ordinatum: intendimus enim tam de ipſis, quàm de aliis non mendicantibus providere, prout animarum ſaluti, & eorum ſtatui videbitur expedire.* Sic enim in Concilio Lugdunenſi olim legebatur. Vnde in dicto §. Ceterùm, dicunt Bonifacium VIII. loco horum verborũ adjeciſſe, illa, *in ſolido ſtatu*. Quare contendũt hi noſtrũ ordinẽ neq; in Lateranenſi, neq; in Lugdunenſi Concilio fuiſſe approbatum.

Huic objectioni reſpondeo, verũ

eſſe, ut gloſſa in dicto §. ceterùm aſſerit, prædicta verba, *in ſolido ſtatu*, non haberi in Lugdunenſi Concilió, ſed tantùm ea, quæ adverſarii opponunt. Non tamen ex his ſequitur, noſtram Religionem non fuiſſe approbatam in prædictis Conciliis. Primó, quia clauſula illa (*donec de ipſis aliter fuerit ordinatum*) nõ aufert Carmelitis approbationem ſui ordinis: nam pari etiam ratione auferret à religionibus nón mendicantibus confirmationem, quia de Carmelitis, & de aliis non mendicantibus intendebat Concilium aliter ordinare. Quare ſi illa verba tollerent à Carmelitis, & aliis non mendicantibus confirmationem: manifeſtè fieret, quód, ante ipſum Concilium Lateranenſe, nullus eſſet in Eccleſia Dei ordo approbatus: quod eſt contra ipſum Concilium Lateranenſe, ut patet ex verbis ſuprà adductis. Tum etiam, quia multò ante Concilium Lugdunenſe, quod ſub Gregorio X. fuit celebratum, Carmelitarum Religio fuit approbata ab Honorio III. Innocentio III. ut ſuprà monſtravimus. Quare dum Concilium, noſtrum ordinem in ſuo ſtatu manere, permittit: certè non aliud intendit, quàm ut ipſe (dũ aliud Pontifici nõ placuerit) approbatus permaneat. Quare hoc non obſtat, quò minùs ante Concilium Lateranenſe Carmelitarũ Religio fuerit approbata, ſive in ſolido, ſive in ſólito, ſive in ſuo ſtatu legatur. Et hæc de Innocentii III. Lateranenſis Concilii approbatione.

Ex quibus ſequitur, Alberti Regulam ab anno 1171. in quo ab ipſo tradita fuit, approbatam fuiſſe, tum ob rationes dictas (nempe, quia Epiſcopi ante Lateranenſe Concilium hac poteſtate religiones Confirmandi gaudebãt: & potiori jure Patriarchæ, quorum juriſdictio, & authoritas ſuperior majórque eſt:) tum etiam (quod in hac re valde conſiderandũ eſt) quia Albertus tunc nõ ſolùm Patriarchæ munere, ſed & legationis Apoſtolicæ ſedis officio fungebatur, ut expreſſe docet Guilliel-mus Tyrus lib 5. continuationis belli ſacri cap. 3, his verbis: *Albertus poſtea Hieroſolymitanus ſub Innocentio III. Patriarcha, & legatus, certas obſervationum regulas Carmelitis præcepit.* Idem Sabbellicus ut ſupra. Et Chriſtianus Maſſeus author theatri vitæ humanæ, volumine 21. lib. 3. Quare etſi ratione officii Patriarchatus (quod abunde ſufficiebat) regulam propria authoritate confirmare non poſſet: præſtare tamen id ſine dubio potuit ratione muneris Legati, quo fungebatur. Imò ob hanc rationem cenſendum eſt, ab hoc tempore regulã fuiſſe à ſede Apoſtolica approbatã, cùm ex tunc fuerit ab ejuſdem ſedis Legato confirmata, ex regula juris, quæ habet: Ea noſtra fiunt, quibus authoritatem noſtram impertimur.

Guill. Tyr.

Sabellicus.
Chriſt. Maſ.

Ex his ſecundò colligo, antequã Albertus hanc regulam conderet, noſtrum ordinem à Sede Apoſtolica ob rationem nuper adductam etiam fuiſſe approbatam. Cùm Aymericus Patriarcha Antiochenus, & Sedis Apoſtolicæ Legatus circa annum Domini 1120. montis Carmeli Eremitas in unúm coëgerit, eiſque vivendi formulam more Latinorum monachorum tradiderit, ut teſtantur Polydorus, Sabellicus, atque Guillielmus Tyrus, ut ſupra Genebrardus lib. 4. Chronicæ circa annũ 1180. Onuphrius Pambinus in Chronico Eccleſiaſtico circa annũ 1141. Theatrum vitæ humanæ ut ſupra, & inter juniores Fratres Hieronymus Roman⁹, qui ut ſupra ob hãc rationem antiquitatem noſtri ordinis ab Aymerico cenſet computandam.

Polydorus.
Sabellicus.
Guill. Tyr.
Genebra.
Onuf Pãb.
Theat. vitæ humanæ.
Roman.

Tertiò infertur, ordinis approbationem verè judicandam eſſe ab anno circiter 400. in quo Ioannes Patriarcha Hieroſolymitanus Carmelitis ſuo jure regulam confecit, ut ſupra 1. parte cap. 2. latiùs adnotavimus. Quare ab illa ætate ordo Carmelitarum in Eccleſia Patriarcharum approbatione floret. Quòd ſi eorum ſententiam amplectamur,

qui

qui exiſtimant, Carmelitas olim ſuo B. Baſilij regula militaſſe, ab eóque vivendi monaſticè normam accepiſſe, (ut poſt Antoninū 3. pat. hiſtorialis titulo 20. cap. 5. multi alii tradiderunt, de quibus nos, eorúmque ſententia infra judicabimus) ab eodem quoque tempore, vel paulò antea ordinis confirmatio judicanda erit. Et hæc de approbatione à Patriarchis facta.

Antoninus.

Si verò ad Apoſtolicam ſedē convertamur, ante Innocentium III. Regulam Alberti approbatam ab Alexandro III. facilè comperiemus, ut docent non contemnendi authores. Trithemius de laudibus Carmelitarum cap. 5. ait: *Poſtquam fratres hujus Religionis in Europam venerunt, multi ſummi Pontifices ordinem ipſum confirmarunt: de quibus Alexander Papa III. unus extitit.* Idem ſentit Buchinguerius in ſua Chronica, & Genebrardus in methodo ad Chronologiam, & hiſtoriam univerſam, noſtriq; ordinis hiſtoriographi paſſim id clamant, præcipue Petrus Reymundus, & Ioannes Groſſi ordinis noſtri quondā præpoſiti Generales.

Alex. III. *Trithemius.* *Buchingue.* *Petr. Reym.* *Ioan. Groſſi.*

Demum, cùm ante Concilium Lateranenſe opus non eſſet Apoſtolicæ ſedis expreſſa approbatione, nō video, quæ major confirmatio alicui ordini tunc contingere poterat, quàm multorum Pontificum privilegiis ornari. Conſtat autem, Carmelitarum ordinem à tempore Leonis IIII. Adriani II. Stephani V. aliorúmque Pontificum, qui propè annum 850. floruere, varia privilegia accepiſſe, de quibus mentio fit in Bullis à Sixto IIII. conceſſis, maximè in illa, quæ incipit: Dum attēta meditatione: & in Bulla Gregorii XIII. cujus initium eſt: Vt laudes ſanctiſſimæ &c. in quibus commemorantur hi, & alii antiquiſſimi Pōtifices, qui Carmelitis ab anno 815. in terra ſancta oppreſſis varios favores conceſſerunt. Quæ etiam privilegia referuntur in compendio privilegiorum, verbo Indulgentia, quoad ſæculares.

Bul. Six. 4. *Bul. Gre. 13.*

DVBIVM IIII.

Qualis ſit finis, ſive ſcopus huius Regulæ, ac ex conſequenti noſtræ Religionis.

Omnes artes, ac diſciplinæ (ut Caſſianus loquitur collatione 1.) ſcopum quendam, id eſt deſtinationem, & telos, hoc eſt, finem proprium habent, ad quem, reſpiciens uniuſcujuſque artis ſectator induſtrius cuncta ordinat, & dirigit, & oblatos labores, pericula, & diſpendia univerſa æquanimiter, atque libenter tolerat, ſicut agricola finem habens, ſecurè, copioſéque vivendi ex proventu ſegetum fœcundarum, ſcopum (id eſt deſtinationē) gerit, agrum ſuum cunctis ſentibus expurgare, eúmque univerſis infructuoſis vacuare graminibus: ſine quo ſe adepturum finem propoſitum nō confidit. Similiter, qui certis quibuſque dignitatibus mundi hujus cupiunt honorari, cui ſe officio, vel ordini debeant mancipare, antea proponunt: ut per legitimum ſpei tramitem, finem quoque valeant deſideratę dignitatis attingere. Hęc & alia Caſſianus, ut ſupra. Noſtræ igitur profeſſionis, ſive Regulæ finē oportet ante omnia hujus Religionis athletis fixum hærere menti: ſcopúmque proprium præ oculis habere, ut in ipſum totis nervis, ac viribus jaculentur. Hujus enim cognitio, noſtræ directionis, ac vitæ caput eſt, atque principium. Nam cùm in quavis arte, ac diſciplina, ut eam rectè exequamur, ejus finis conſideratio maximè neceſſaria ſit: proculdubio in profeſſione monaſtica (quæ ars artium eſt) multò magis hæc cogitatio & cura finem ſuum inquirendi, ſuſcipienda eſt: ut & ſic viam deſtinare, eligere, ac parare media ad fi-

nis conſequutionem unicuique in promptu ſit. *Ignoranti enim quem portum petas* (ut etiam teſte Seneca loquamur) *nullus ſuus proprius ventus eſt. Ac perinde errant conſilia noſtra, niſi ſciantus, quò dirigantur.*

Seneca.

Eam ob rem in hoc opere cũ primis conſtituendum nobis eſt, quam ad metam, noſtræ Regulæ ſive inſtituti curſus dirigatur, ut viæ, rationeſque omnes faciliùs ineantur, quibus eò perveniri poſſit: & ut cetera, quę in Regula continentur, ex commẽſuratione ad proprium finem meliùs percipiantur. Omnis igitur monaſtica diſciplina duplici fine gaudere ſolet. Primus finis eſt ille omnium Chriſtianorum, omniumq; ordinũ communiſſimus, nempe charitas, ſive gloria Dei. Alter verò proprius eſt, qui telos, ſive finis proximus appellari conſuevit. Qui quidẽ finis, ſi cum illo ſuperiori conferatur; medium potiùs ad illum perveniendi exiſtimari poteſt. Nobis in præſenti conſilium ullum non eſt, de priori illo fine diſſerere, ſed de poſteriori tantùm: in hoc enim fine unaquæque religio ſuæ directionis figit obtutum, ad hunc ſuos principaliter dirigit conatus, hunc ſi ejus profeſſores attingant, votorum ſuorum ac inſtituti compotes evadent: ſunt autem ii varii, pro varietate etiam & diverſitate Religionum: omnes tamẽ ad tria genera reducuntur, ſecundũ quod ab omnibus Theologis, tria eſſe potiſſimè Religionũ genera, traditur: quorum aliud eſt in agendo, aliud in contemplando verſatur, tertium verò tam actionem, quàm contemplationem complectitur. Quod adhuc in alia duo membra ſubdividi poteſt. Nam vel eſt mixtum ex æqualibus partibus, ita, ut æqualiter & actioni, & contemplationi vacet: vel plus habet de uno, quàm de alio: verbi gratia, minùs de contemplatione, & plus de actione, vel è cõtra. Hoc ergo eſt, quod nunc inveſtigamus, quiſnam horum ſit hujus Religionis ſcopus, ſive finis verus, proprius, legitimus, ac immediatus.

Pro cujus reſolutione primò (idq; certò) ſtatuendum eſt, proximum, & potiſſimum noſtræ Religionis finem eſſe, contemplatione vacare. Quod & fuiſſe olim monachorum omnium primævam inſtitutionem conſtat ex his, quæ Caſſianus Collatione 9. ca. 1. luculenter docet: *Omnis inquit monachi finis, cordiſque perfectio ad jugem, atque indiruptam orationis perſeverantiam tendit: & quantum humanæ fragilitati conceditur, ad immobilem tranquillitatem mentis, ac perpetuam nititur puritatem. Ob quam omnem, tam laborem corporis, quàm contritionem ſpiritus indefeſſè quærimus, & jugiter exercemus: & eſt inter alterutrum reciproca quadam, inſeparabiliſque conjunctio.* ita Caſſianus. Et hunc fuiſſe antiquum monachorum morem, ac beatiſſimi Marci tempore, qui primus Alexandriæ Monachis normam dedit vivẽdi, obſervatum, à Nicephoro Caliſto lib. 2. cap. 15. & à Sozomeno eodem lib. cap. 17. & ſequentibus, & à Caſſiano lib. 2. de inſtitutis renuntiantium cap. 5. memoriæ proditum eſt: de quibus ipſe ita ſcripſit: *In primordiis enim fidei, probatiſſimi illi Marci æmulatores, ac diſcipuli eo fervore ſcripturarum divinarum lectionibus, orationique, & operi manuum diebus, ac noctibus ita incumbebant, ut neque eſcarum quidem appetitus, vel memoria, niſi alio, tertióve die corporis interpellaret inediã. Scripſit autem horum exercitia, ſtudia, atque Philoſophiam, inſtitutũ, mores, vitã, rationẽmque converſationis omnem celeberrimus Philo natione Iudæus, profeſſionẽ verò Pythagoricus, quem ad colloquiũ Petri Romæ divinum verbum concionantis, fama eſt, perveniſſe, ut Eccleſiaſtica narrat hiſtoria.* Hæc autem forſan alicui longè repetita videantur, cùm tamen vi propriâ noſtri inſtituti adduci meritò debeant. Fuerunt enim Monachi illi ex Eſſenis, Eliæ ſucceſſoribus, ut ſup. p. 1. c. 1. pleniùs tradidimus. Quare hanc Ægyptiorum monachorum in primitiva Eccleſia vivendi normam, inſtituti puritatẽ Regula noſtra protrahere uſque ad noſtra tẽpora, ac conſervare nititur.

Caſſianus.

Niceph. Caliſtus. Sozomenus.

VValdenſis.

Propiùs verò ad Regulā noſtram accedentes, propoſitam veritatem efficaciter comprobemus. Ita primum ſit non leve argumentū, quia noſtræ Religionis dux, & author Elias, totum ferè vitæ ſuę tempus in oratione conſumpſit. Sic enim de eo Waldenſis tit. 1. de ſacramentalibus c.6.n.7. ſcripſit. *Lege* (inquit) *librum Regum 3. & 4. ſi non noſter ſanctus Patriarcha Elias, non dico per plures vices, ſed pene totam vitam in orando conſumpſit.* Poſt Eliam verò filii Prophetarum, qui in ſolitudine juxta flumen Iordanis (ut authores ſunt Hieronymus ad Paulinum, & Iſidorus lib. 2. de officiis c.16.) habitarunt, hi die ac nocte, Hymnis, & orationibus ſtudebant. De his enim ait Ioannes Hieroſolymitanus, in libro de inſtitutione monachorum, de filiis Prophetarum, eorúmque ſucceſſoribus, inſtitutóque agens, quòd *ad imitationem Eliæ, inceſſanter, & continuè penetrare vaſtos ſeceſſus ſolitudinis mōtis Carmeli, & aliorum eremorum terræ promiſſionis ſolebant: ubi cogitationibus ſanctis, & intentione, oratione, ac ceteris armis juſtitiæ muniti, tanto conatu mentes ſuas ad exemplum Eliæ principis eorum ſurſum in Dei contemplationē elevabant, ut in cæleſtibus choris putarentur tranſlati, & revelata facie gloriam Dei ſpeculari, perfruentes colloquio Dei, cui puris mentibus inhærebant.* Hæc Ioannes.

Hieronym.
Iſidorus
Ioan. Hieroſ.

Deinde in Evangelica lege (ut nunc illos probatiſſimos monachos Marci diſcipulos prętercam, de quibus ſupra,) noſtri ordinis primævos in lege nova cultores orationi maximè ſtuduiſſe reperiemus. Ioſephus enim Antiochenus, lib. de perfecta militia primitivæ Eccleſiæ cap. 12. inquit: *Perfectorum militum Chriſti Apoſtolorum coadiutores ſurrexerunt ſtrenuiſſimi viri ſolitarii, contemplationi deditı, ſanctorum Prophetarum Eliæ, & Eliſei ſequaces, qui de monte Carmeli deſcēdentes, &c.* Et Armachanus apud Waldenſem tit. 9. cap. 89. in ſermone de conceptione Beatiſſimæ Virginis Mariæ inter alia ſic ait: *Vt dicūt fide digna hiſtoria, à tēpore Eliæ & Eliſei, qui ſæpius morabantur in monte Carmeli, ſolebant homines contemplativi ſecretiùs inhabitare, uſque ad tempora Salvatoris: & tunc illi Eremitæ, prædicantibus Apoſtolis, inter ceteros ſunt cōverſi.* Et infra docet, eos fratres Beatiſſimę Mariæ de mōte Carmeli fuiſſe vocatos. Ioannes quoq; de Vitriaco, in libro, qui dicitur memoriale c. 22. inquit: *Quidam viri ſæculo renuntiantes, ad imitationem Sancti viri, & ſolitarii Eliæ, vitam ſolitariam agebant in albearibus modicarum cellularum, tanquam apes Domini dulcedinem mellificantes.* Et verè Ioannes 44. Patriarcha Hieroſolymitanus, qui primam nobis in ſcriptis regulam tradidit, ferè per totā, nos ad imitationem Eliæ, & vitæ ſolitariæ finem (aſſiduam nempe contēplationem) dirigere conatur.

Ioſephus Antiochenus.
Armachan.
Ioā. de Vitr.
Ioan. Hieroſ.

Secundò, quia omni tempore, & ſæculo agnitum eſt, ut proprium noſtri ordinis inſtitutum, aſſidua divinæ legis meditatio. Et in primis, de temporibus ante Chriſti adventum, & de his, quæ poſt ejus adventū immediatè ſucceſſerunt, nec non de regula Beati Ioannis, jam dictum eſt. Poſtea Religió, quæ ſub Regula Alberti militavit (ut nunc etiam militat) idem agnovit intentum, ut cōſtat ex cap. 6. Regulæ, ubi præcipit, die ac nocte orare, & meditationi vacare. Et quia domeſtici teſtes in hac re certius reddūt teſtimonium; prodeat noſter Waldenſis, de ſacramentalibus, tit. 9. c. 84. n.7. ubi Religiones diſtinguens penes ordinem ad proprios fines, noſtrum deſignat his verbis: *Veniat Benedictus, & creſcat in aſſidua cuſtodia clauſtri: ſuccedat Albertus cum Carmelitis ſuis, & creſcat in ſilentio, & meditatione continua legis Dei, in ſecretis cellis, cum labore manuum, & penuria victus. Sic Dominicus ferveat in doctrina cæleſti, & Franciſcus in nuditate, & deſpectu mundi, &c.*

VValdenſis.

Tertiò accedunt aliquorū ſummorum Pontificum teſtimonia, quę rem propoſitam claram, & indubitabilem reddunt. Gregorius IX. (ut habetur in regiſtro anni tertii ſui Pontificatus, & refertur in ſpeculo

Greg. IX.

ordinis)

ordinis) fratribus in monte Carmeli commorantibus ita reſcripſit: *Dilectis filiis Priori, & fratribus Eremitis mõtis Carmeli ſalutẽ, &c. Ex officii noſtri circunſpectione, tenemur ſolicitam adhibere cautelam, nobis, qui, aſcendentes in montem orare cum Domino, pedes ſuos laverunt, iterum eos coinquinent à contemplationis ſpecula deſcendendo*: & infrà: *Hinc eſt, quod cum lotis pedibus ſpeculam Domini aſcendatis, vacaturi contemplationibus cæleſtium, & aſſumpſeritis contra malignos luctamen, terrenis omnibus abdicatis, ideo, &c.* Eiſdem quoque utitur verbis Innocẽtius Papa IIII. qui anno Domini 1245. regulam noſtrã confirmavit: quibus ſubſcripſit Alexander IIII. (ut in ſpeculo ordinis refertur.) Imò ex Bulla mitigationis ab Eugenio IIII conceſſa conſtat, fratres, dum mitigationem poſtularent, id potiſſimum pro cauſa mitigationis juſta allegâſſe, valde ſcilicet oneroſum, ac difficile eſſe, noctu dijúque in lege Domini meditari.

Innoc. IIII. *Alex. IIII.* *Eugen. IIII.*

Quarto, quia ſemper noſtri ordinis fratres Eremos coluerunt, & Eremitæ à ſummis Pontificibus; (ut ferè innumeris Bullis, & privilegiis patet) ſunt appellati. Imò hoc præ foribus in ipſo regulæ titulo legitur. At proprius Eremitarum finis eſt, Deo, orationibus, ac meditationibus divinis vacare: ergo iſte eſt noſtri muneris ſcopus. Neque contra hoc urget, quòd in civitatibus, aut villis nunc habitemus: quia conſultò noſtra Regula addit, ut hæc loca nobis conceſſa in Eremis, vel alibi, non aliter recipiantur, niſi apta ſint ad noſtræ Religionis obſervantiam, ut explicuimus ſupra c. 2.

Quintò, quia noſtra regula aliquẽ finem, & ſcopum habere debet: & tamẽ non habet pro fine vitam merè activam (ut conſtat) neque mixtam ex contemplatione, & actione, nempè, cura proximorum: nam nullum nec minimum de hac actione in Regula verbum fit. Habet ergo pro ſcopo potiſſimo vitam contemplativã, hic enim verus eſt finis, qui in regula exprimitur, & ab ea potiſſimùm intenditur.

Sextò, & efficaciſſimè probatur. Nam ille quidẽ eſt verus Religionis finis, ad quẽ cetera religionis exercitia reſpiciunt, & dirigũtur: ſed omnia Regulæ exercitia ad orationem præcipuè deſtinantur: hæc igitur finis erit. Major hujus argumentationis certa eſt ex ipſa natura finis. Minor verò probanda eſt, per ſingula regulæ mandata, & exercitia diſcurrendo. Et (ut à principaliori incipiã,) cellæ ſtabilis cuſtodia, & obſervantia ad hunc finem præcipuè deſtinatur, & à regula in id ipſum eligitur. Probabimus enim infra c. 6. quantũ cellæ aſſidua inhabitatio ad orationem, ac meditationem conducat: nec ulli dubium eſt, ad orationem ſecretum, & ſolitarium locum potiſſimũ requiri, ut conſtat ex illo Matth. 6. *Tu autem cùm oraveris, intra cubiculum tuum, & clauſo oſtio, &c.* Hac ratione oravit noſter Eliſeus 4. Reg. 4. qui puerum à morte ſuſcitaturus, domũ ingreditur, & clauſo oſtio oravit ad Dominũ. Quibus adde, quòd non utcunque in cellis manere regula præcipit: ſed ſingulos ſingulas, & ſeparatas cellulas habitare conſtituit, ut commodiùs divinis meditationibus & orationib⁹ vacare ſine alterius offendiculo poſſimus: quod latiùs proſequemur infra in expoſitione c. 2. Præterea, tùm hoc medium ad obtinendam puritatem, & indiſruptam orationem, & meditationem principalius ſit; ideo in regula tanquam fini proximius, & magis ei proportionatum, ſimul cum ipſo fine in 6. c. præcipitur. Et inſuper, ad hujus medii firmitatem, & conſiſtentiam aliud quoque mediũ à regula excogitatur, nempe, labor manuum, qui, ut infra in capite de labore manuum docebitur, ob id tãtopere nobis commendatur, ut infra cellam occupati, manus in opere & mentem in Deo fixam teneamus, & utrique ſtudium pariter impendamus. Nam ut optimè Caſſianus libro 10. inſtitut. c. 24. ob has duas cauſas inter alias, labor manuum ex-

Matth. 6. *4. Reg. 4.* *Caſſianus.*

terior

terior ab Ægyptiis monachis exercebatur. Primò, ne ab eis otiū tempus admitteretur. Secundò, ne meditationi ſpirituali finis imponeretur, *ut ſic* (ait) *pariter exercentes corporis, animæque virtutes, exterioris hominis ſtipendia cum emolumentis interioris exequantur: & ſic lubricis motibus cordis, & fluctuationi cogitationum inſtabili, operum pondere, velut quandam tenacem, atque immobilem anchoram præfigentes: cui volubilitas ac pervagatio cordis innexa, intra cellæ clauſtra, veluti in portu fidiſſimo, valeat contineri: atque ita ſpirituali meditationi, & cuſtodiæ cogitationum intenta, ab omni ſuperflua, & otioſa cogitatione, ſe cuſtodiat: ita ut quid ex quo pendeat, haud facile poſſit à quoquam diſcerni, id eſt, utrùm propter meditationem ſpiritualem manuum opus exerceant: an propter operis jugitatem tam præclarum ſpiritus profectus ſcientiæque lumen acquirant.* Hæc Caſſianus. Qui ibidem etiam docet, Paulum primū Eremi cultorem pro ſola purgatione cordis, & cogitationum ſoliditate, ac cellæ perſeverantia, manuum laborem elegiſſe. Et denique idem Caſſianus libro 2. inſtitutionum cap. 14. pulchrè (ut ſolet) docet, quantū ad orationem labor manuum conducat. Idem ſentit Bernardus in Epiſtola ad fratres de monte Dei: ubi monet, intra cellam manibus aliquid operandum, ad nutriendum, & conſervandum ſpiritum. Conſtat igitur ex dictis, tam cellæ aſſiduam commorationem, quàm laboris manuum exercitium, ad orationem, & meditationem à Regula prudenter ordinari, ac præcipi. *Bernardus.*

Oportet igitur, ut, ad reliqua capita Regulæ deſcendētes, idem de unoquoq; probemus. Poſt Regulæ articulum, qui de cellulæ habitatione tractat, ſequitur præcipuum de horis Canonicis, quæ mentem in Deum elevant, & interiorem animę devotionem in ejus honorē, & laudem excitant. Hæc verò non tam media ad orationem, quàm ipſa oratio dici poſſunt. Traditur deinde caput de non habendo proprium tam in particulari, quàm in communi. Hæc verò ſtrictiſſima paupertas (ut author eſt Gregorius IX. ibi adducendus) ideo à regula præcipitur, quia maximè oportet, viros contēplationi addictos, nudos ab omnium terrenorum poſſeſſione pedes habere. Et (ut omittam alia Regulæ ſtatuta, quæ etiā huic fini deſerviunt,) ad præcipua gradum faciam: ad ea nimirum, quæ de jejunio, de carnium abſtinentia, & de ſilentio loquuntur. Et (ut à jejunio incipiam) in primis ipſi Hæretici, jejuniorum, & abſtinentiæ acerrimi hoſtes, quales ſunt noſtræ ætatis Lutherani, & Calviniſtæ, etſi alias à jejunio utilitates omnes, & fructus ſecludāt, hunc negare non ſunt auſi, nempe, ad orationem, & contemplationem maximè adjuvare: ut videre eſt apud Bellarminum lib. 2. de bonis operibus in particulari ca. 11. in principio. Quod & nos hîc breviter exemplo antiquorum Patriarcharum & Sanctorum Patrum comprobabimus. Hi enim ieiunio animam ad orationem, & cæleſtium rerum contemplationē diſponebant. Sic de Moyſe Exod. 34. qui quadraginta dierum ieiunio animam præparavit, antequam ad Dei colloquium auderet accedere. Sic ſanctus noſter Patriarcha Elias per quadraginta dierum ſpacium ieiunium obſervat: ut Deū in monte Oreb ſub ſpecie auræ tenuis videre poſſet. Daniel quoque trium hebdomadarum ieiunio diſponitur ad revelationes Domini ſuſcipiendas. Et ob eandem rationem Eccleſia Catholica in profeſtis magnarum ſolennitatum ieiunia decernit, ut his animi aptiores reddātur ad vacandum tali celebritati: ut docet Divus Bernardus in vigilia ſā cti Andreæ. Quare rectè illud dictū eſt à Chryſoſtomo homil. 1. in Geneſin: *Jejunium eſt animæ noſtræ alimentum, leves ei pennas producit, ut in ſublime feratur, & ſumma contemplari queat.* Baſilius quoque ſermone 1. de ieiunio: *jejunium* (inquit) *orationem ad cælum tranſmittit inſtar alæ ipſi exiſtens ad profe-*

Greg. IX. *Bellarmin.* *Exod. 14.* *Bernardus.* *Chryſoſtom.* *Baſilius.*

profectionē ſurſum verſus. Neq; eſt, cur in hoc diutius immoremur, cū paſſim id Patres apertiſſimè clament.

De carnium verò abſtinentia illud eſt certū, maximè conducere ad corporis, & paſſionum ejuſdē mortificationem. Nam cùm carnes ſint quaſi quoddam ſeminarium libidinis (ut infra de eſu carnium probabimus,) paſſiones pacatiores reddūtur per earum carentiam. Iis autem ſedatis, animus promptior eſt ad divina ſpeculanda. Quare hæc carnium abſtinentia à regula commendatur, quaſi removens prohibēs mortificationem paſſionum, ac proinde inducens mentis elevationem in Deum.

Denique de ſilentio non eſt, qui ignoret, quàm fidus ſit orationis comes: & ob eam cauſam tantoperè à Patribus, & à noſtra Regula commendarui, & non utcunque, vel ſimplici præcepto, ſicut & alia; ſed pluribus verbis, & variis ſcripturæ authoritatibus perſuadetur, & præcipitur.

Septimò, & ultimò, orationem, ac meditationem finem eſſe Regulę, non levis conjectura ſuadet. Nā ſicut finis eſt id, quod primò intendimus, & quod in animo ante omnia alia præfigitur, ad cujus poſtea conſequutionem reliqua deſtinantur: ita regula inter eas conſtitutiones, quæ ad ſubditorum directionē ſpectant (ut initio 6. c. infra docebimus) primò loco telos, ſive ſcopum ante oculos objicit, ut ad illum reliqua, quæ in Regula continentur, ordinemus. Hoc itaque in mente fine propoſito, omnes actus noſtri ad ejus conſequutionem dirigendi ſunt. Hic nobis principalis debet eſſe conatus. Hæc immobilis deſtinatio cordibus noſtris firmanda eſt, ut divinis rebus, ac Deo mens ſemper inhæreat. Pro hoc fine cellæ ſolitudo & clauſura ſectāda eſt; ieiunia, vigiliæ, corporis nuditas, ſilentium, carnis abſtinentia, & reliquæ aſperitates ſuſcipiendæ ſunt. Et deniq; quidquid ab hoc diuerſum eſt, quamvis aliàs magnum videatur: inportunum tamē, aut etiam infimum, ſeu noxium iudicandum eſt.

Patet igitur ex dictis, poſt orationem, & meditationē, in noſtra Regula & profeſſione ſecundum locū obtinere vitæ aſperitatem: in qua etiam potiſſima pars eſt, cellæ, ſive monaſterii clauſura. Ita, ad hęc duo, nempe ad vitæ aſperitatem, & clauſurā, veluti ad duos orationis pedes, & firmiſſimas noſtri inſtituti columnas cetera reducuntur. Quare ſtudioſus quiſque noſtræ profeſſionis inſectator, poſt orationem, colat pœnitentiam, ſive vitæ aſperitatem, & clauſuram.

Secundò exiſtimo, ſecundariò ſtudendum eſſe nobis animarum ſaluti, ſine detrimento tamen (quantum fieri poteſt) principalioris finis. Et (ut clariùs loquar,) hac ſecunda aſſertione conſtituo, noſtræ religionis inſtitutum mixtum eſſe contemplatione, & actione, non tamen ex æquo, ſed principaliter ex contemplatione ſecundariò autem, & minùs principaliter, ex actione.

Duo continet probanda. Primū principale obiectum & adæquatum noſtri ordinis eſſe divinæ legis contemplationem; quod ſatis conſtat ex dictis. Secundum obiectum, ſecundarium & principaliori annexū, eſſe ſtudium ſalutis animarum quod nobis reſtat probandum, idque ſetio Deo favente iam in ſequentibus latiùs probabimus, repetitis iis, quæ alibi diximus in Stimulo miſſionum, ſive in libello de propaganda à Religioſis per univerſum orbem fide.

DUBIUM V.

An Religioni noſtræ conveniat ſtudium converſionis animarum.

Religioſis omnibus, quantumvis ſolitudini ac contemplationi deditis, exemptis forſan illis,

illis, qui Carmeliticam vitam profitentur, valde eſſe conſentaneũ, imò expedientiſſimum Eccleſię conatus in animarum converſione adjuvare, latiſſimè in 2. parte ſtimuli miſſionũ tam ex Regulis ſive inſtitutis Religioſorum omnium, quàm ex multis aliis argumentis; imò verò Religioſos omnes prę aliis huic fũctioni eſſe aptiſſimos, cũ ex fructu à Religioſis ordinibus in Eccleſia Dei percepto, tũ ex aliis capitibus pleniſſimè oſtẽdimus. Inter Religioſos verò ad tãtã gloriã à Deo fuiſſe Ordines mẽdicãtes veluti coadjutores fideliſſimos electos in 3. p. prædicti libelli, & ex antiqua horum ſanctiſſimorũ ordinũ in Eccleſia inſtitutione, & ex fructu, qui tanquam ex uberrimis fontibus in Eccleſię arva emanavit, conati ſumus demonſtrare. Ex quibus manifeſtè, ut puto, deducebamus proximorum curam, ac de propaganda fide ſollicitudinem, tãtum abeſſe, ut cum noſtro inſtituto pugnet, quin potiùs maximè ſit illi conſentaneũ: & quòd ad illius finem ſcopumque ſpecialem reducatur, illumque mirificè perficiat.

Præmittendum autem illud erit inprimis, quòd quantum ad pręſens attinet propoſitum, multiplex poteſt eſſe ſenſus hujus aſſerti. Primò, an ſit contra noſtrum Inſtitutum ſaluti proximorum ſtudere. Secundò, an ſit conforme. Tertiò, an etjã pars principalis noſtri inſtituti, utpote quæ ad finem noſtri inſtituti redigatur.

Secundò præmittendum, inſtitutum Religionis duo includere: primùm Regulam ipſam à ſummis Põtificibus comprobatam, deinde finẽ ſive ſcopũ, ad quem omnia aliã tam in Regula, quàm in Conſtitutionibus præſcripta deſtinantur. Regula igitur præcisè ſumpta non conſtituit inſtitutum, neque Religionẽ peculiarem, ſed eſt veluti materia, ac generica quædã inſtitutio, quæ ſpecificatur, & contrahitur ad varios fines, quos ſibi, ac poſteris Religionũ Fundatores præfixerunt: ut patet ex Regula D. Auguſtini, ſub qua innumeræ militant Religiones inter ſe diſtinctiſſimæ, ac in ſuis functionibus ferè contrariæ. Quare non tam ex Regula, vel ſaltem non ex ea potiſſimum, quàm ex Fundatorũ Religionum fine in Conſtitutionibus præfixo, inſtitutum Religionis eſt judicandum: & à fortiori vis & latitudo inſtituti penſanda erit, præcipuè ex declarationibus, ac Bullis ſummorum Pontificum; quia cùm Regula ſit jus quoddam humanum, & (ut nuper dicebamus) velut materia quædam, à ſummis Pontificibus, à quibus confirmationem, vimque obligandi accipit, explicatur, declaratur, extenditur, ac pro temporum, & locorũ mutatione limitatur, corrigitur, aut ad altiorem finem, ſive ſcopum ſublimatur. Vnde inſtituti Religionis appellatione, vel poſſumus intelligere finem particularem illius Ordinis, ut Prędicatorum prędicare, Monachalium contemplari; aut ipſam Regulam præcisè ſumptã. Ac denique inſtituti nomine comprehenditur tam Regula, & Conſtitutiones, quàm finis ſpecialis Religionis: quare quicquid in Conſtitutionibus præcipitur, vel alio modo ad Religionem pertinet, ſolemus dicere, ad noſtrum pertinere inſtitutum. De inſtituto igitur, in hac triplici acceptione erit ſermo, an in aliqua illarum Ordinis noſtri inſtituto, præcipuè Regulæ, Conſtitutionibus, aut ſpeciali eius fini pugnent, vel conſentaneæ ſint Miſſiones.

Tertiò tanquam certum indubitatùmque ſupponimus (latiùs inferius probandum) nomine, ſive titulo ſalutis proximorum contineri tam fidelium, quàm infidelium curam: id enim apertiſſimè probant rationes infra adducendæ, ac allatæ ſupra. Quare ſi probaverimus noſtræ profeſſioni valde eſſe conſentaneum, de ſalute proximorum procuranda tractare; non erit dubium, quin idem cenſendum ſit de infidelium converſione.

Quatuor igitur, aut quinque capitibus

pitibus rem totam comprehendam, Primò, ex Regula. Secundò, ex ſummorum Pontificũ teſtimoniis. Tertiò, ex authore ejuſdem Inſtituti, ac ex noſtrorum majorum exemplis. Quartò, ex mediis, hoc eſt, ex legibus ſcriptis. Denique quintò, ex fine ſpeciali, quem nos communiter ſcopum noſtræ vocationis appellamus. Ex his ergo principiis apertè deducam, ad noſtram familiam curam hanc, & ſolicitudinem, pro iuvandis proximis potiſſimũ ſpectare: dicturus deinde de eximia illa functione, quæ in infidelium ſalute procuranda verſatur.

Ex vi Regulæ, quam nos primitivam appellamus, in proximorum ſalutem incumbere tenemur.

§. I.

PRæmitto I. tanquam indubitatũ, nullam eſſe in Eccleſia Dei Religioſorum regulam, cum qua pugnet ſtudium animarũ: quod probat D. Thomas, 2. 2. q. 187. art. 1. ex decreto Bonifacii Papæ VIII. c. nullam 16. in quo expreſſè ſtabilivit, à nulla regula id eſſe vetitum. Quocirca univerſis Religioſorum inſtitutis & regulis; (ut ibi ex Bonifacii ſententia infert D. Thomas) congruit, proximorum animas adjuvare, ut latiùs in 2. parte c. 1. ſtimuli miſſionum demonſtravimus. Quòd verò Regula noſtra illud ipſum minimè interdicat, ex Bonifacii Papæ authoritate conſtat. Is enim optimè inſtituti noſtri formam, ac Regulæ normam callebat, cùm tempore primitivi ejuſdem vigoris floruerit, ipſamque ab Innocentio IV. mitigatam & elucidatam declaraverit, nec non ampliſſima & multiformia Religioni indulſerit privilegia, relata in ſpeculo ordinis, quorum nonnulla proximè ſubjecto §. in mediũ proferemus. Igitur cùm decreverit, in nulla regula prohiberi animarum curã, & noſtram unà cum aliis ſub hoc decreto comprehẽdi, manifeſtum eſt.

Præmitto II. Regulæ noſtrę hanc animarum functionem non modò non adverſari, quin potiùs eidẽ apprimè conſentire. Enimverò cùm cellę receſſus & ſolitudinis cuſtodia præcipitur, id abſolutè nequaquam, ſed cum hac limitatione, (niſi aliis juſtis occaſionibus impediamur) cõmendatur. Adhæc, in fine Regulæ ſubjungitur: *Si quis verò ſupererogaverit, Dominus cũ redierit, reddet ei.* Quibus verbis apertum eſt oſtium permagnum, ad omnia divina conſilia, quæ Regulæ non cõtrariantur. Docere autem vel annunciare verbum Dei, cùm Evangelicum conſilium ſit, vel potiùs præceptum, uti voluit D. Thomas opuſc. 19. alicui Religioſorum inſtituto repugnare nequit.

Tertio ceu indubitatum conſtituo, in Regula noſtra apertiſſimũ contineri præceptum de tuenda, ſive procuranda proximorum ſalute, idq; hiſce verbis: *Dominicis quoque diebus de cuſtodia Ordinis, & de animarum ſalute tractetis, ubi exceſſus & culpæ fratrum, ſi qua in aliquo deprehenſa fuerint, charitate media corrigantur.* Quorſum enim Innocentius iſta verba (*de animarum ſalute*) adderet, ſi dumtaxat de Religioſorum profectu ageret: An non illis verbis (*de cuſtodia Ordinis*) & ſimilibus aliis, ubi agitur de culpatum animaduerſione, ſatis ſuperq; conſultum foret? num peculiaria ac certa tempora requiret Pontifex, quibus Religioſorum ſpirituali emolumẽto invigiletur, cùm id omni tempore a Prælatis inquiri debeat: Verùm quò clarius horum verborum genuinus ſenſus innoteſcat, recolẽdum eſt, in Regula olim ab Alberto primitus tradita, illa verba (*de animarum ſalute*) non haberi, uti videre eſt in ipſo textu Regulæ apud Paleonidorum lib. 3. c. 2. & in præfationibus expoſitionis Regulæ quam nos prę teritis annis in lucem edidimus, ſed eadem poſtmodum in correctione ac declaratione Regulæ Alberti, ab

Inno-

Innocentio IV. facta, ac poſtulanribus ipſis Religioſis fuiſſe adjecta, uti & reliqua, quæ in Regula prudenter inſerta fuerunr. Itaque Regula eirca prædictum locum ſic olim habebat: *Dominicis quoque diebus vel aliis, de cuſtodia Ordinis tractetis, ubi exceſſus & culpæ Fratrum ſi quæ in aliquo deprehenſa fuerint, charitate media corrigantur*, nulla facta mentione de animarũ ſalute.

Oportet igitur, ut quænam ac quanta fuerit oecaſio addendi illa verba (*Et de animarum ſalute tractetis*) aperiamus, quò ſie de menre Regulæ & ſenſu, dubitandi locus non ſuperſit. Quaproprer rem brevibus attingã. Olim invadentibus rerrã ſanctã Saracenis (ur latiùs proſequũtur Ordinis hiſtoriographi, præcipuè Guil. de Samico, Eremita montis Carmeli, in Chronica de multip. Religionis Carmelirarum, per provineias Syriæ, & Europæ, & Paleonidorus lib. 3. ca. 5. & 6. non ſine Dei nutu, ope, ac revelatione, majores noſtri Syriam, Palæſtinam, & alia terræ ſanctæ loea deſerere ſunt coacti, & in Europã trãſmigrate. Quare anno Domini 238. ſupra milleſimũ nonnulli natione Cyprii in Famaguſtam, alii verò Siculi in Siciliam, in Maſſiliam alii, ae in provincias & regiones Europæ varias, varii tranſfretarunt, qui in prædictis regnis, ordinis Monaſteria divina freti gratia erexerunt. Cùm igitur in Eremis Syriç ob crebras Paganorũ infeſtationes, ſine periculo degere nõ poſsẽt, in Europa verò urpote ignoti, à Prælatis aliiſq; perſonis ſupra modũ vexarẽrur, nec poſſent faeile, ut olim in Eremis ſinguli ſeipſos tutari, ſtatuerũt eoite in unũ, & eivitares villaſq; cõjunctim inhabirãdo, ſuæ & proximorum ſaluti arrendere. Teſtatur idipſum Innocent. 4. qui Europæ Prælaris IV. Pontificatus ſui anno, (ut refert Paleonid. lib. 3. c. 6. & lib. 9. e. 5. Speeuli) in hunc modum teſcripſit: *Venerabilibus fratribus Archiepiſcopis, & Epiſcopis, ad quos præſentes litteræ pervenerint, ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem. Paganorum incurſus dilectis filiis fratribus Eremitis S. Mariæ de monte Carmeli, neceſſitatem induxiſſe dignoſcitur, quod ſe ad has marinas partes, non ſine afflictione multa ſpiritus contulerunt, cùm iis contemplationis dulcedine recreari ſolitis, ex hujuſmodi tranſitu turbata non modicum fuerit quies mentis. Cùm itaque ipſorum adhoc aſpiret affectio, ut per Apoſtolica pietatis auxilium, ſtatũ conſequi valeant, in quo ſibi & proximis Deo propitio ad ſalutem proficere hilareſcant, fraternitatem veſtram rogãdam duximus, & monendam, per Apoſtolica vobis ſcripta mandantes, quatenus ipſos, dum ad vos pervenerint, benigno ſuſcipientes affectu &c.* In quo reſcripto primò animadvertendum eſt, ipſius lirteras expeditas fuiſſe anre mitigationem Regulæ, quam ſequenti tũc anno præſtitit Innocentius II. Ante ipſam Innocẽtii correctionem Fratres prudenter mutaſſe conſilium, ut qui anrea in eremis contemplationis tantùm duleedine tenebantur, mox in villis degere eompulſi, non contemplationi tantùm, ſed & proximorum ſaluti vacare deſtinabant, ut elarè innuunt hæe verba: *Cùm itaque ipſorum ad hoc aſpiraret affectio, ut Apoſtolicæ pietatis auxilio ſtatum conſequi valeant, in quo ſibi & proximis, Deo propitio, ad ſalutem proficere hilareſcant*; expendenda ſunr illa verba, *ſtatum conſequi valeant*. Intendebant enim non perfunctoriè, ſicut & Eremitis permittebarur proximos juvare, ſed ad illud ex vi ſtatus teneri. Eũ in finẽ, ſequẽti anno (ut ex Regula conſtar) regulam Alberti eorrigi, mirigari, ac declarari, præſertim circa prohibirionem habitandi in villis & eivitatibus, ab Innocentio poſtularunt.

Quocirca paullo pòſt annexuit Innocent. IV. illa verba, *De animarum ſalute tractetis*; quæ deelaratio poſtquam à Sede Apoſtolica dimanavit, ſtarum, quem ardentibus votis exoptârant, nacti ſunt, in quo & ſuæ & proximorum ſaluti impensè indagandæ, conatus ſuos exerere poſsẽt.

Ab hae igirur Innoeent. IV. Regulæ correctione ae deelaratione, arcta illa eremitieè vivendi conſue-

tudo, in alteram nempe Cœnobialis vitæ methodum mutata eſt: quæ enim divinæ tantum contemplationi priùs inſiſtebat, cœpit exinde proximorum curam ac vigilantiam in ſe ſuſcipere: quod & expreſsè docuit Speeul. Ordinis lib. 9. c. 8. in fi. his verbis: Ab illo tamen monte dilatati fuerant profeſſores hujus Religionis in diverſis terræ Sanctæ partibus. Qui etiam noviſſimè, ſcilicet à diebus D. Papæ Innocentii IV. & Sanctiſſimi Regis Ludovici, ab eodem mõte Carmeli, in partibus Oeeidentalibus multiplicati ſunt in multas provincias, provinciæque in domos, domus in perſonas multas ſufficientes & idoneas, per orbem vireſcendo florent, & florendo multum fructum adferunt, ad fidei Catholicæ fulcimentum.

Ab Innocentii etiam IV. temporibus, cùm fratres ad vigilantiam in ſalutem proximorum jam ex Regulæ præſcripto ſeſe adſtringi intelligerent; Prælati eorundem, opportuna capeſſere media, ac de ratione ſtudiorum Theologię penſitare cœperunt, eáque Religioſis injungere, eoſdem Confeſſionibus exeipiendis, verbóq; Dei diſſeminãdo præficere non neglexerunt. Conſtat hoc apertiſſimè ex verbis ipſius Innocentii IV. apud Speculum Ordinis fol. 96. ubi ſic habetur:

Innocentius Epiſcopus, Servus ſervorũ Dei, dilectis filiis Priori, & Generali, & fratribus Eremitis S. Mariæ de mõte Carmeli, ſalutẽ & Apoſtolicã benedictionem. Devotionis augmentũ vobis Deo propitio provenire confidimus, ſi ſuper iis quæ pie cupitis, nos benignos ad gratiã habeatis. Cũ itaque, ſicut ex tenore veſtræ petitionis accepimus, plures veſtri Ordinis in Theologica facultate inſtructi cõpetenter exiſtãt, nos veſtris ſupplicationibus annuentes, tibi fili Prior, præſentiũ auctoritate concedimus, ut illis ex prædictis fratribus, quos ad hoc idoneos eſſe cognoveris, proponendi fidelibus verbũ Dei, & audiendi confeſſiones eorũ, de Diœceſanorũ tamẽ locorum aſſenſu, licentiã largiaris, ſine juris præjudicio alieni. Dat. Aſiſii 7. Kal. Septemb. Pontificatus noſtri Anno XI.

Vbi Innocentius Fratribus ipſis Eremitis, adhuc in monte Carmeli habitantibus, concedens, ut Prælati Religioſos idoneos Confeſſionibus excipiẽdis exponant, ſupponit apertè, id ipſum instituto ac Regulę eorum normæ congruere, quia in illa animarũ ſalus expreſsè erat commẽdata. Ipſe etiam Innocẽtius Epiſcopo Leodienſi, in Religionis favorem reſcribens (ut in ſpeculo Ordinis, fol. 74. refertur) rem hanc non minùs apertè confirmat dicẽs: *Cùm itaq; dilecti filii, Prior & fratres Eremitæ de monte Carmeli in Anglia commorantes, ad tuam diœceſim divertere cupiãt, ut ibidem inſiſtant divinis legibus, & ſibi ac aliis gloriam perpetua claritatis acquirant.*

Deniq; ab hoc tempore, omnes ferè Pontifices, qui Ordinem privilegiis gratiiſq; innumeris condecorarunt, uno ore loquentes, vel institutum Ordinis ex eo cõmendant, quia bifarium, ſcilicet activæ & contemplativæ vitæ ſtudium amplectatur; vel id ceu certum ſupponunt, uti latiùs ſequenti §. oſtendemus.

Illud tamen obiter conſiderandum, tam Innocentium IV. quàm alios Pontifices in ſuis Bullis, dum fratres noſtros Deo & ſaluti proximorum addictos referunt, ſimul eos Eremitas appellare, ut oſtẽdant cum Eremitarum nomine, curam proximorum ſalutem propugnandi, non pugnare, ut clarè conſtat exemplo fratrum Auguſtinienſium, qui adhuc Eremitarum nomine gaudent.

Ceterùm etſi nullum eſſet in Regula, hac de re expreſſum præceptum, ſufficeret, ut initiò proſequuti ſumus, quòd in ea non prohiberetur. Neque enim D. Auguſtinus in Regula meminit ſalutis proximorum, & tamen ſub eo diverſæ Chriſto famulantur congregationes, quæ licet habitu diverſę ſint, variæ in conſtitutionibus, diſcretæ in Cæremoniis; unâ tamen contentione glorificandi Deum, & proximum eidem lucrifaciendi, ſe exercendo piis operibus, deſudant.

Summo-

Summorum Pontificum teſtimoniis, animarum curam noſtro Inſtituto ineſſe comprobatur.

§. II.

NOSTRUM Inſtitutum mixtum eſſe ex actione ſpirituali, & divinorũ contemplatione, ex ſummorum Pontificum teſtimoniis, ad quos ſpectat proprium vniuſcujuſque Ordinis inſtitutum declarare, ita clarè convincitur, ut non opus ſit pluribus uti argumẽtis. Eorum igitur tantum litteras, ac teſtimonia proferã, qui tempore Regulæ (quam nos primitivam appellamus) floruere. Quare omnes infra adducendi, authoritate Pontificia functi, ante Eugenium IV. (qui anno Domini 1431. regulam omnino relaxavit, ut ex temporum computatione clariſſimè conſpicere licebit) claruerunt.

A tempore igitur Innocentii IV. ut in fine præcedentis §. 1. leviter attigeram, omnes ferè Pontifices, per varia ſæcula, continua ſuarum litterarũ ſerie, noſtro inſtituto animarũ functionem conſentaneam eſſe vel ſupponunt, vel clariſſimis exponunt verbis. Et ut nunc omittam Innocẽtii IV. præcedẽti §. allata teſtimonia, (quæ ſi attentè expendantur, efficaciſſima ſunt, ut credamus etiã illa fæliciſſima ætate, majores noſtros in montis Carmeli vaſta ſolitudine, cũ Eremiticæ vitæ obſervantia, litterarum palæſtram, ac animarum curam conjunxiſſe, adducam & alia aliorũ Pontificum grauiſſima, qui Innoc. IV. veſtigia, ac mentem ſecuti ſunt, quorum Apoſtolicæ litteræ habẽtur in Speculo Ordinis propè finem, loco, & pagina à nobis adducendis.

Vrbanus IV. in Bulla quæ incipit: *Pietatis opus &c.* in Speculo fol. 73. *Maximè* (inquit) *cum ipſi* (loquitur de noſtris Religioſis) *ſtudeãt ſub extrema paupertate vivere, ipſorũ ergo ad hoc ferventer ſpiret affectio, ut per eorum miniſterium ſalus Deo proveniat gratiſſima animarum, &c.* Idem etiam Vrbanus in Bulla incipiente, *Vobis ad hoc* (in Speculo fol. 69.) concedit Fratribus licentiam fidelium omnium ad ſe venientium audire confeſſiones, illamque reddit rationem: *Quia quæ animarum ſalutem paritura credimus, benigno concedere favore debemus.*

Vrbanus IV. in alia Bulla: Sacer (ait) Ordo veſter in agro Dominico divina diſpenſatione plantatus, Dominicum gregem illuminat, & currentibus in ſtadio iter inſinuat, quo ad ſalutis bravium facilius proveniatur. (Et infrà) Hæc ſacra Religio virtutum fæcunditate referta, ex ſuæ inſtitutionis exordio, per inſignium meritorum gratiam, & exemplaris vitæ doctrinam uberes hactenus in univerſali Eccleſia honeſtatis fructus protulit, & ſalutis &c. in Speculo fol. 72.

Clemens IV. *Præclara Ordinis veſtri Religio, quæ in agro Eccleſiæ hactenus uberes fructus produxit, & producit.* Et infrà etiam repetit prædicta verba Urbani IV. nimirum, *hæc ſacra Religio virtutum fæcunditate &c.* in Speculo fol. 72. Idem colligitur ex alia ejuſdem Clementis IV. Bulla apud Specul. fol. 62. p. 2.

Bonifacius VIII. in Bulla, quæ incipit, *Religionis veſtræ meretur honeſtas, ut petitionibus veſtris præſertim animarum ſalutem concernentibus favorabiliter annuamus, &c.* in Speculo fol. 69. p. 2. Ubi concedit Pontifex Ordinis Prælatis, ut poſſint Religioſos exponere ad prædicandum, & Confeſſiones audiendum. Omnes hi Pontifices clatè ſupponunt animarum curam, ad noſtræ profeſſionis ſcopum, & finem reduci. Sed & clarius, ita ut nullus relinquatur dubitandi locus, Ioan. XXII. in Bulla: *Sacer.* (inquit fol. 67. ſpec.)

Ordo noſter in agro Dominico Divina diſpenſatione plantatus &c.

Cujus profeſſores mundanis à ſe relegatis illecebris, cęleſtium contemplationi vacantes inſiſtunt jugiter, & profectibus animarum. Et infra: Adea libenter intendimus, per quæ Profeſſores jam dicti nullum internæ pacis patiantur excidium, nullũque ſui ſtatus perferant detrimentum, ut eo devotius divino cultui, ac ſalutis animarum inſiſtant operibus, quo quietior eorũ ſtatus fuerit &c. Datum id. Martii, Pontificatus ſui Anno I. Quæ verba Clemens VI. in alia Bulla, apud Specul. fol. 67. quæ etiam incipit: *Sacer ordo veſter*, anno VI. ſui Pontificatus, ad litterã tranſtulit, & confirmavit.

Ac denique Ioannes ipſe XXII. Anno XI. ſui Pontificatus in Bulla quæ incipit, *Inter ceteros ordines*, quæ habetur in dicto Speculo, fol. 69. p. 2. inter alia ita ordinis Fratribus reſcripſit: Sane pro parte veſtra fuit in Conſiſtorio propoſitum coram nobis, quod Ordo veſter, cujus inſtitutio Concilium generale pręceſſit, ab antiquo per ſedem Apoſtolicam approbatus, in diverſis mundi partibus, in ſacra pagina Magiſtris, Baccalaureis, Lectoribus, Scholaribus, & quã plurimis Sacerdotibus eruditis, ac ſufficienter inſtructis, in prędicationis officio verbi Dei, nititur reflorere, ac in iiſdem partibus Fratres ſufficientes, & utiles ad irrigandum agrum fidelium rore verbi Divini, & excolendum eorumdem fidelium mentes, non ſolùm eruditione ſermonis, ſed Confeſſionum auditione, & pœnitentiarum impoſitione ſalutarium exiſtere dignoſcũtur, &c. In hac Bulla idem ſummus Pontifex Ioannes auctoritate Apoſtolica, Conſtitutionem Bonifacii VIII. relatam in Clement. Dudum, de ſepulturis, & in extravaganti, ſuper Cathedram, quæ loquitur expreſſe tantum de duobus Ordinibus Mendicantibus, Prædicatoribus ſcilicet & Minoribus, (ubi eos coadjutores Epiſcoporum conſtituit, aliaque privilegia indulget) pleniſſimà extendit, ad noſtri Ordinis profeſſores. Illud quoque obiter conſiderandum, ante ipſum Ioan. 22. à tempore Innoc. IV. ut clarè ex ſuperioribus conſtat, noſtri Ordinis profeſſores addictos fuiſſe animarum miniſterio, ſicut & fratres Prædicatores à ſua inſtitutione, qui tamen à Bonif. VIII. & nos à Ioan. 22. ceteriq; Ordines Mẽdicantes Epiſcoporum effecti ſunt coadjutores.

Hæc ſunt Pontificum teſtimonia, omni exceptione majora, quibus regulæ primitivæ, (omnes enim ante Eugenii IV. mitigationem claruerunt) ac inſtitutionis noſtræ mẽs apertiſſime declaratur.

Ex conſtitutionibus, idem demonſtratur.

§. III.

VNIVERSÆ ferè utriuſque Congregationis, tam Hiſpaniæ, quàm Italiæ conditæ ab initio leges, hunc animarum zelum, tamquam nobis cõſentaneum, noſtri inſtituti athletis injungunt; quod validiſſimum eſt argumẽtum, quo animarũ zelũ ſemper fuiſſe religioni proprium confirmatur. Neq; enim efficacius Religionis alicujus ſpiritus aliũde probari poteſt, quàm ex Regulis in eadem ſcriptis, ac obſervatis: Nam leges ipſæ, & inſtituta, clarè vivendi modum, & ſemitam cujuſque Religionis edocent. Quod ut clarius liqueat breviter perſtringam Conſtitutiones omnes hactenus in Religione factas: in iis enim apertè animarum zelus commendatur, & quibus id potiſſimum fieri debeat mediis, demonſtratur: Unde ad oculum videre licebit, zelum animarum ſemper in Religione viguiſſe, nec non conjunctionem illam vitæ activæ, & contemplativæ, quæ adæquatus ſtatus noſtri finis exiſtit.

Præſupponendum itaque eſt Reformationem noſtram initium ſumpſiſſe

pſſe Anno 1568. prima Dominica Adventus, & ab illa die uſq; ad quartam Martii 1582. qua Capitulum Compluteſe celebratum fuit, factaque ſeparatio à Patribus mitigatis, vndecim anni cucurrere. Quo tempore ſcriptis legibus, ac conſtitutionibus carentes, factis ipſis atque exemplis primi illi Pattes hujus novæ Reformationis inſtitutum poſteris apertè demonſtrarunt. Æſtuabat tunc apud illos Pattes, & contemplationis ſtudium, & ardens animarum zelus: crebræ, ut Beata Virgo Thereſia in ſuis fundationibus cap. 13. recenſet, & nos infra latius dicemus, erant ad populum prædicationes, Confeſſionum exceptiones: crebri pro juvandis proximis per vicos, & caſtella excurſus.

Præterea hoc etjam ſpiritu, & intentione conditæ fuerunt primæ Conſtitutiones in Capitulo Complutenſi Apoſtolica auctoritate interveniente, in quibus clarè, & apertè pluries animatum zelus commedatur. In prima namque parte cap. 2. num. 1. dicitur, in Ordine noſtro tria Conventuum genera diſtinguenda: Unum pro novitiis, alterum pro ſtudentibus, tertium pro profeſſis, & in eorum quolibet diverſa ſtudia, & exercitia ſecundum cujuſque ſcopum eſſe ſtabilienda. Et poſtea additur: *In primo enim præcipuè de educatione ſpirituali, in II. de litterarum ſtudio, in III. verò de ſpirituali Monachorum pr feſtu, & animarum aliarum ſalute eſt habenda ratio.* Ecce primis hujus reformationis legibus animatū zelus non obiter, aut perfunctorie, ſed feriò, & quaſi ſcopus manifeſtè præfixus: Ecce Religioſorum noſtrorū ſtatum in duas diviſum partes; alteram quæ de educatione ſpirituali, & animarum noſtrarum profectu agit, (quę ad *Ordinis cuſtodiam* ſpectāt;) alteram quæ de litterarum ſtudiis, & proximis juvandis, quæ ad illa verba Regulæ, *Et animarum ſalute tractetis*, referenda ſunt. In hac igitur Conſtitutione, (quæ etjam continuata eſt uſque ad noſtra tempora) Regulæ noſtræ mens, & ferè ipſa verba, de quibus cap. 2. agebamus, nempe de *cuſtodia Ordinis, & de animarum ſalute tractetis*, expreſſa, declarata, ac ut obſerventur in Ordine præfixa, non ſine divino conſilio exponuntur. Et in eadem prima parte conſtitutionum, cap. 17. de ſtudiis, & ſtudentibus, num. 2. ſic habetur. Quia verò Religioſos decet, ut hæreſes & vitia exſtirpentur, eaque legere quæ ſibi, & proximis, in fide, & moribus prodeſſe dignoſcūtur &c. Atque hic etjam animarum zelum præcipi manifeſtè conſtat, cùm in eum finem ſtudiorum exercitia ſint ordinata. Conſtitutiones hæ decem annis continuis, in viridi obſervantia fuerunt, atque iis durātibus animatum zelum in Religione floruiſſe, nemo eſt qui negare poſſit.

Poſt quas conſtitutiones aliæ introductæ ſunt, & ut verius dicam continuatæ eædem fuere, in Capitulo Madriti celebrato, Anno Domini 1590. in quo præſidente Religioſiſſimo viro Patre Nicolao de Oria, ſtatuta omnia, quæ animatum ſalutem concernebant, auctoritate Apoſtolica denuo fuerunt ſtabilita, ſeu potius confirmata, & ex conſequenti eundem religionis ſpiritum Apoſtolica auctoritate firmatum. In prima enim parte cap. 9. num. 6. ſic dicitur: Et quia convenit Religioſos ſtudere vitiorum ac hæreſum exſtirpationi, atque ea legere, quæ ad fidei promotionem, bonorumq; operum incrementum, ac proximorum ſalutem conducunt. Et in 2. parte cap. 12. Erunt in Religione noſtra tria domorum genera, unum in quo Novitii inſtituantur, alterum collegiorum pro ſtudentibus, tertium pro Profeſſis. Et poſt pauca. In primo præcipuè de educatione ſpirituali &c. eiſdem enim omnino verbis ac in Conſtitutionibus Compluti editis, ut nuper retulimus. Poteſtne clarius, & expreſſius commendari animatum cura? Faciunt etjam ad hujus veritatis confirmationem ea, quæ in dictis etjam legibus caventur in prima parte

cap. 4. num. 2. Quod ſcilicet in Conventibus, in quibus generalia ſtudia non exiſtunt, (qui videlicet de numero eorum ſunt, quibus cura, & zelus aliarum animarum injunctus atque commiſſus eſt) ſint duo Regentes, qui ſacras litteras legant, eo ſcilicet fine, ut in Scripturis Religioſi edocti, populo poſſint prædicare, *quia utilis eſt ad docendum*. Deinde parte 2. ca. 14. num. 8. habetur. *Et quia doctrinam Chriſtianam populum edocere obſequium eſt Deo acceptiſſimum, ideo quilibet Provincialis in Conventibus ſua Provinciæ, prout ſibi magis expedtens viſum fuerit, vel in Conventu, vel extra hoc ipſum præſtabit.* Hæ leges, & ſpiritus fervor in Religione perſeveravit decem annorum ſpatio ad annum uſque 1600.

Deinde Anno 1600. in Capitulo celebrato Paſtranæ, ſive Toleti aliæ leges publicatæ ſunt, quas delegati cum auctoritate Apoſtolica ſicuti priores ſanxerunt: in quibus uti & in ceteris nobis injunctus atque commendatus fuit zelus animarum. In prima enim parte capite cap. 1. num. 2. dicitur: *Prima noſtra obligatio eſt, qua nos ante omnia Divino obſequio, deinde nobis metipſis, atque ultimò proximorum ſaluti ſtudere tenemur.* Ac in eadem prima parte cap. 19. num. 24. ſcriptum eſt: *Et quia non ſolum in Collegiis, ſed etiam Religionis noſtræ Conventibus litterarum exercitia eſſe oportet, ut aptiores reddantur, qui animarum ſaluti incumbunt.* Et eodem cap. num. 28. *Procurent diligenter Prælati Religionis noſtræ, ut Bibliotheca Conventuum noſtrorum probè inſtructa ſint omnibus libris neceſſariis ad profectum proximorum promovendum.* Viguerunt leges hę ad annum uſque 1604. in quo Conſtitutiones novæ cōditæ ſunt, ac in novam formam redactæ. In his denium legibus quid clarius, quam animarum zelus in ipſarum veſtibulo præſcribitur? in cap. enim primo ita ſcriptum invenitur: *Præterea cùm ſacer ordo noſter ad excolendam vineam Domini ab Eccleſia ſancta vocatus, ac Sanctorum Patrum Prophetarum Eliæ, & Eliſæi, aliorumq; veſtigiis inhærendo, non ſolum cœleſti contemplationi inſiſtat, ſed & profectibus jugiter vacet animarum, tam contemplationem quàm actionem complectitur.* Quibus verbis clarè ſatis exprimitur, finem noſtrum mixtum eſſe ex contemplatione, & actione: Et in 2. parte dicitur ca. 1. num. 3. *Quatuor ſunt apud nos monaſteriorum genera. Primum in quo recipiuntur, & inſtruuntur Novitii: Secundum in quo recepti, & in virtutibus radicati in ſacrarum litterarum doctrina, & ſcientia erudiuntur, hujuſmodi ſunt Collegia: In tertio verò de ſpirituali Monachorum profectu, & animarum ſalute eſt habenda ratio.* Plenius id confirmatur ex his, quæ in ſecunda parte capite 4. num. 19. ſcripta reperies: *Studeant Prælati, ut in librorum officina omnes libri neceſſarii, tam ad Religioſorum profectum, quam ad proximorum ſalutem reperiantur.* Similes in omnibus ferè conditæ ſunt à noſtra Congregatione Italiæ Conſtitutiones. Quare cum in utriuſque Congregationis ſcopo de juvandis proximis ſermo fiat, ac præfigatur forma Prædicatoribus, Confeſſoribus, Collegiis, Rectoribus, Lectoribus, Scholaſticis, ac aliis fūctionibus animarum ſaluti deſtinatis: & quod fortius eſt, major & optima Religionis pars in his exercitiis occupetur (& fortè nulla eſt Religio in Hiſpania ſive Italia, ſervata proportione, quæ pluribus Prædicatoribus ac Confeſſoribus gaudeat) magnam Religioni irrogaret injuriam, qui diceret tot viros inter quos maxima & præcipua eſt Ordinis pars, contra vel extra proprium finem, & inſtitutum à Religione occùpari.

Hæ ſunt à novæ reformationis Patribus ab initio ſancitæ; & conſtitutæ leges, & vt ita loquar, voces Dei ſcriptæ. Quare quemadmodum fontium aquæ, quò longius à genuina ſcaturigine dilabuntur, eò amplius confluentium hinc inde aquarum commixtione inficiuntur & primam ſinceritatem amittunt! ita etiam Reformationis noſtræ ſtatus, quantum à florentiſſimo ſui princi-

pio

pio receſſerit, tantum amittet puritatis.

Ab Authore noſtri inſtituti, & ab exemplo maiorum, animarum zelus nobis maximè commendatur.

§. IIII.

MAIORES noſtri eam vitæ inſtitutionem coluerunt, quæ & contemplationi divinarum rerum vacaret, & proximorum ſaluti, maximè cùm eorum neceſſitas exigebat, conſuleret. Sic olim Patres noſtri, ac primi inſtituti monaſtici propagatores, Elias; & Eliſæus, non ſcripto ſed rebus geſtis, ut ſcripturæ ſacræ narrant hiſtoriæ, inſtituerunt, & poſteris obſervandam tradiderunt. Quare magnus ille Athanaſius in epiſtola ad Dracõtium Monachum Eremitam, contentioſe renitentem animarum curam ſuſcipere, Eliæ, & Eliſei exemplo urget relicta ſolitudine, ad animarum miniſterium amplectendum. Recolẽda ſunt Athanaſii verba à nobis Stimuli miſſionum 2. p. cap. 8. allata. Eodem quoque Magni Eliæ Prophetæ exemplo Ammianus Euſebio Monacho, ut Theodoretus narrat in vita Euſebii, idem perſuaſit. Hanc etjam vivendi normam erumpente Evãgelii luce Carmelitæ magna cum animi contentione imitati ſunt. Nam à monte Carmeli diſcedentes ab Apoſtolis primùm baptizati, poſtea eorum coadjutores in prædicatione ſancti Evangelii effecti ſunt, ut Ioſephus Antiochenus. libr. 12. ſpeculi perfectæ militiæ primitivæ Eccleſiæ ſcripſit, nóſque late retulimus Stimuli miſſionum 2. parte cap. 4.

Sed ſi ad alia tempora, ſtatumq; Religionis deſcendamus, eandem inveniemus inſtitutionem, vitæque rationem ſervatam. Nam & illi Patres primitivæ noſtræ Regulæ olim profeſſores, etiam antequam Religio noſtra Ordinibus Mendicantibus annumeraretur, ita regulam in praxi obſervarunt. Nam cùm tunc eremiticam vitam in monte Carmelo in ſingulis, & ſeparatis cellulis cõmorantes profiterentur, convenientiſſimum judicarunt ſanctiores illius temporis viri ex ſolitudine ad imitationem Patris noſtri Eliæ Prophetæ pro animarum ſalute prodire. Quare B. Pater Cyrillus, qui inter Latinos fuit tertius Ordinis Generalis, vir aliàs ſanctiſſimus, ſpiritu prophetiæ illuſtris, claruſque miraculis, in Armeniam prædicandi Evangelii cauſa à D. Baſilio in viſione monitus, ſe contulit, majoremq; illius Provincię partẽ ad Eccleſię Romanæ unionem reduxit. Quid de Sancto Angelo, qui ardore martyrii, animarũque zelo flagrans, tanquam nubes imbrifera (ut Erardus Carthuſianus in faſciculo temporum ſcribit) prædicando circumquaque diſcurrens, innumeras Chriſto lucrifecit animas? Quid verò de ſancto Alberto, qui antiquorum patrum veſtigia ſecutus eſt, referam? Nónne multos ex Iudæis ad veritatẽ fidei adduxit? Quid demum de beatiſſimo viro Simone Anglico, cujus geſta breviter Paleonid. lib. 3. cap. 8. referens ait: *Eloquentiſſimus erat, ac tam vehemens, tamque efficax divinorum eloquiorum enucleator, ut Anglorum animos à vitiis ad virtutes mirabiliter commutaret.* Nonne iſti aliique Patres ſtrenuam operam dederunt, ut populos Chriſto conciliarent? De his ergo viris ſanctitate præſtantiſſimis inquiro, an fuerint Carmelitę? an inſtitutum regulámque primitivam obſervarint? ſi obſervarunt (quod omnino aſſerendum eſt, nec aliter ſancti eſſe potuiſſent) affirmandum etjam eſt, omnino eos, qui animarum zelum meditantur, ne lato ungue ab inſtituto diſcedere, ſed pótius illud perficere, atque obſervare: ſicut la-

tiſſimè

tiſſimè ex infra dicendis apparebit.

Nec minùs urget B. Virg. Tereſiæ, novæ Reformationis erectricis exemplum, quam ardens Dei & proximorum charitas monaſterio expulit, ut animarum ſalutem, quas perire cernebat, ſolicitè procuraret: eòque ſtudio ſic efferbuit, ut totam fere Hiſpaniam viginti annorum ſpacio, pro animabus Deo lucrãdis, magno cum labore peragrarit; ſæpéque dicere ſolebat, ſe potiùs viris Apoſtolicis animarum zelum invidere, quo Chriſto animarum lucrũ reportant, quàm ſanctorum martyria, quibus tantùm ſibi gloriam parabant.

Et ut nullum argumenti genus prætermittam, eadem Venerabilis Virgo, ac noſtræ Reformationis Mater Tereſia, in libro Fundationis ſuorum monaſteriorum, cap. 13. agens de prima illa Religionis ætate, maximè commendat illos duos piiſſimos Patres, à ſe pro erigendo primo Monaſterio electos, quòd eo tẽpore, quo prima Ordinis fundamẽta in oppido illo Darvelo jaciebant, & orationi inſtantes, & Verbo Dei per vicinias villas diſſeminando non ſine magno animarum fructu ſtuduiſſent. Hæc fuerunt noſtræ Reformationis primordia: his duobus ſponſi uberibus, oratione, & animarum ſalute ab infantia lactatus eſt Ordo noſter: in hæc tãquam in ſcopum tendunt actiones noſtrę, ut jam latius oſtendam.

Scopum ſive finem ſpecialem vocationis noſtræ tam contemplationem quàm actionem complecti.

§. V.

Institvto noſtro non tantùm conforme conſentaneumque eſſe, ſicut & ceteris Monachorum Ordinibus, ſed & propriiſſimum, tanquam uni ex mendicantibus, opem proximis ferre ſatis ſupérque conſtat ex ſuperioribus. Illud reſtat examinandum, an munus hoc, proximos juvandi, ita ad vitæ noſtræ rationem pertineat, ut finis ſit & ſcopus vocationis noſtræ, &, ut ita loquar, intret rationem finis eſſẽtialis, conſtituentis & diſtinguentis inſtitutum noſtrum ab aliis aliorum Ordinum: ſunt enim veluti gradus quidam eorum, quæ ad Religioſum ſtatum ſpectare, vel eidem adverſari poſſunt. Primus eſt eorum, quæ ſunt omnino contraria, quia cum votis, fine, regula, aut conſtitutionibus pugnant. Secundus eorum, quæ inſtituto nec contrariantur, nec tamen ad illud etjam pertinere dignoſcuntur, quæ propriè præter inſtituti rationem appellari ſolent: Ut ſi Prælatus injũgeret jejunia, vel aſperitates alias ab his, quæ in Regula aut Conſtitutionibus præſcribuntur. Tertius eorum, quæ ſunt profeſſioni conſentanea, qualia ſunt ea omnia, quæ ſunt media ad finem univerſalem, vel ſpecialem illius Religionis; ut ſunt in noſtro Ordine Jejunia, clauſura, ſcientiarum ſtudia, verbi Dei prædicatio, quorum alia ad contemplationem, alia in proximorum dilectionem, & curam diriguntur. Quartus gradus ẽſt eorum, quę ſunt de ſubſtantia inſtituti, & veluti baſes & fundamenta monaſticæ diſciplinæ, qualia ſunt ſubſtantialia vota, & finis, ſive ſcopus illius Religionis, ad quem omnĩa alia deſtinantur. Inſpiciamus ergo, an animarum zelus ſit ſpecialis finis à Patribus præfixus nobis, & veluti ſcopus, per quem ad Dei amorem, & proximi pervenire debemus.

Sciendum deinde eſt, quod, quãvis finis, pro varietate, & diverſitate Religionum varius ſit, omnia tamẽ ad tria genera reducantur, ſecundum quod ab omnibus Theologis, tria eſſe potiſſimùm Religionum genera traditur: quorum aliud in agendo, aliud in contemplando ver-

ſatur

ſtituit; tertium verò tam actionem, quàm contemplationem complectitur. Quod adhuc in alia duo mébra ſubdividi poteſt. Nam vel eſt mixtum ex æqualibus partibus, ita ut æqualiter & contemplationi, & actioni vacet; vel plùs habet de vno, quàm de alio: verbi gratia, minus de contemplatione, & plus de actione, vel è contra.

Noſtræ igitur Religionis inſtitutum mixtum eſſe ex contemplatione, & actione, non tamen ex æquo, ſed principaliter ex cõtemplatione, minùs principaliter ex actione, omnino eſt certum. Primò ex declaratione ſummorum Pontificum, qui tempore primitivæ regulæ floruerunt, ut patet ex his, quæ c. 3. ſtimuli miſſionum attulimus: præcipuè verò ex verbis illis Ioannis XXII. & Clem. VI. *Cujus profeſſores cæleſtium contemplationi vacantes inſiſtunt jugiter, & profectibus animarum.* Id etjam manifeſtè conſtat ex Bull. Innoç. IV. aliorúmque Pontificum.

Tum etjam ratione demonſtratur, quia ſcopus ſive finis noſtræ Religionis non eſt ſolùm oratio, aut contemplatio, ut conſtat, tum ex prædictis Pontificum Bullis, tum etjam ex fine, quem habent ſibi præfixum Ordines Mendicantes, qui, in quârum tales, inſtituti ſunt ad activã vitam ſpiritualem in proximos exercendam, ſummum Pontificem, Epiſcopos, & Parochos adjuvando: igitur finis ex contemplativa, & activa vita coaleſcit.

Tertiò hunc finem ex contemplatione, & actione compoſitum in ipſo proœmio, Conſtitutiones utriuſque Congregationis tam Hiſpanicæ, quàm Italicæ athletis ſuis præfixere: & primò Hiſpanicæ de fine ſibi conſtituto differentes inquiunt: Præterea cùm Sacer Ordo noſter, ad excolendam vineam Domini, ab Eccleſia vocatus, ac ſanctorum Patrum Eliæ, & Eliſei, aliorúmque veſtigiis inhærendo non ſolùm cæleſtium contemplationi inſiſtat, ſed & profectibus jugiter vacet animarum; tam contemplationem, quàm actionem (licet non ex æquo) complectitur: nam illam ut finem proximum; hanc verò, ut illi annexam reſpicit. Et infra: Et licet Regula noſtra aptè tradiderit media ad hos fines conſequendos &c. Ecce qua ratione Patres ordinis noſtri clarè, & aptiſſimè, duos hos fines agnoſcunt: ſive ut Theologi dicunt, vnum mixtum ex contemplatione, & actione.

Similiter in proœmio Conſtitutionum Congregationis Italicæ, idem deſignatur ſcopus, cùm in eis ita cavetur: Noſtræ verò Religioni hoc duplex bonum (nempe vacare Deo, & proximorum ſaluti) ordine ſervato, divinitus vallatum eſt: ut potior ejus pars eſſet arcana unio, qua per amorem, & contemplationem Deo anima ſociatur, poſterior autem proximis impenderetur: quam vitæ rationem amore utroque flagrantem Patres noſtri Elias, & Eliſæus non ſcripto, ſed rebus geſtis inſtituerunt, & poſteris obſervandam tradiderunt. Quid igitur opus eſt in his immorari, cùm ex antiquis Pontificum traditionibus, ex novis, & apertiſſimis ipſius Ordinis decretis, ac Conſtitutionibus, ex Ordinum Mendicantium inſtitutione, ex ratione ipſa conſtat, Religionem noſtram hoc altiſſimo fine gaudere, qui illam perfectiorem reddit, quàm ſi ſolùm contemplationem amplecteretur, ut 2. p. cap. 6. ſtimuli miſſionum ex D. Thomæ doctrina lariùs tradidimus.

Et ut nullũ argumenti genus pro hujus veritatis confirmatione deſideraretur, ſufficeret B. Virginis Thereſiæ, novæ hujus reformationis erectricis auctoritas & exemplũ, cujus præcipuus ſcopus in nova ſuæ familiæ reſtauratione ille fuit, (ut notiſſimum eſt apud omnes, magiſque ex ſequenti capite conſtabit) ut oratione, exemplo, & doctrina ſuorum Monaſteriorum quamplurimas Chriſto animas lucraretur, ac omnibus modis ſibi poſſibilibus Eccleſiæ

cleſiæ,fidei propagationi,& converſioni Hæreticorum ac infidelium opem ferret.

Habemus igitur ex dictis, animarum zelum, non ſolùm inſtituto noſtro non adverſari (ſtultum enim cenſuit D. Thomas 2. 2. quæſt. 187. art.1. & opuſc. 19. imò & erroneum, quod & nos ejus præcipuis argumẽtis demõſtravimus ſtim.miſſ. p.2.c.1. affirmare animarum ſalutis ſtudium contrarium eſſe alicui Monachorũ inſtituto;) ſed & omnino eſſe conſentaneum, utpoteà regula præceptum, Pontificum decretis declaratum, Conſtitutionibus quamplurimis firmatum, ab inſtitutoribus ac majoribus noſtris eorum vitæ exemplis commendatum: ac demum (quod & graviſſimum & maximum eſt) non tam pertinere ad noſtrum inſtitutum, quàm eſſe ipſiſſimũ ſcopum finemque inſtituti.

Quibus poſitis illud etjam videtur conſequens, omnes noſtras actiones,omnéſque regularis diſciplinæ profectus, tantò magis utilitatis & perfectionis continere,quantò huic ſcopo plus fuerint affines, nihilque ſalutarius, & ad omnem ſpiritualem profectum aptius poſſe excogitari, quàm pro proprio fine aſſequendo omnem operam ac ſtudium impendere. Deinde etjam fit, in dignoſcẽda ac judicanda inſtituti noſtri ratione, non eſſe inveſtigandam antiquam illam Eremitarum in Palæſtina degentium vivendi formam & regulam: cùm jam illa pene exoleverit,& ſummorum Pontificum decretis,correcta, mitigata,& declarata fuerit; ſed inſpicienda ea eſt, quæ poſt Innocent. IV. correctionem, in præſenti & olim fuerit obſervata.

Sed forſan aliquis harum rationum vim evaſiſſe arbitretur, dicens, Religionem noſtram huic animarum curæ,ſibi tot titulis incumbenti ſatisfacere,ſi Religioſi intra ſuorum Conventuum clauſtra,ſuis prædicationibus, & Cõfeſſionibus,huic ſtudeant animarum miniſterio, ſalva tamen manente optima inſtituti noſtri parte, quæ in rerum Divinarum contemplatione ſita eſt. Sed etſi daremus probabilem eſſe hanc ſententiam (maximè ſi ſecludamus vel obedientiam Summi Pontificis Miſſiones injungentis; vel extremam aut gravem ſalutis parvulorum neceſſitatem,doctrinæ Evangelicæ panem poſtulantium, in quo forſan eventu nulla Ordinum Mendicantiũ Religio ultra id teneretur; quod adhuc duriſſimum videtur, ſi Mendicãtium Ordinum inſtitutionẽ, de qua late parte 3. ſtimuli miſſionum diſſeruimus, attendamus:)tamen ex hac ſententia, etſi vera eſſet, non ſequitur, cum inſtituto noſtro miſſionum opus pugnare. Unde igitur colligis, ponendam eſſe metam Evangelio inter privatos parietes; nũ à conſtitutionibus formam Miſſionibus præſcribentibus? num à ſpiritu fundatricis? num à factis, & exemplis majorum?& ut ad altiora, & firmiora argumenta perveniam, nũ ab ipſo Chriſti Evangelio, aut ab Apoſtolorum, aliorùmque Patrum doctrina, & exemplo? Si enim non pugnat, Romæ Evangelium in propria, vel aliena Eccleſia prædicare; cur id in Perſide, vel Iapone pugnabit? frivola ſunt hæc, & ſine fundamento ullo excogitata.

Diverſam verò eſſe, inquiunt, utriuſque rationem: quia Miſſionum ſtudio, illæſa ſervari nequit præcipua inſtituti noſtri pars, quæ poſt vitæ aſperitatem Deo, & rebus divinis contemplando adhæret. Sed & in hoc primo falluntur. Nam clauſura, vitæ aſperitas, aut ſimilia alia, licet media ſint, vel à Regula, vel à Conſtitutionibus præſcripta, valdéque conducant ad Monachorum profectum, minimè tamen comprehenduntur ſub præcipuo noſtræ vocationis ſcopo: ſolùm enim optimâ illâ parte (quam Mariam elegiſſe Evangelica narrat hiſtoria)rerum cæleſtium theoria ſive contemplatio comprehenditur: Contemplativæ verò vitę tantum abeſt,quod noceat activæ ſpiritualis ſtudium, ut potiùs

illam

illam complcat atq; perficiat. Quare Divus Thomas, ut nos latiùs 2. p. cap. 6. ſtimuli miſſionum oſtendimus, ſequutus D. Gregor. alióſque Patres, verè docuit, perfectiorem eſſe vitam ex contemplatione, & actione mixtam, illâ, quæ ſola contemplatione delectatur. Cujus etjam ſententiam, ex Patrum doctrina à nobis 2. etjam p. cap. 5. ſtimuli miſſionũ allata, & quod firmius eſt, ipſorum geſtis, & exemplis roboratur. Hi enim, etſi ſe totos vitæ contemplativæ addixerunt, omnem tamen quietem ob proximorum ſalutem, uti Chriſti ſtrenui milites à ſe amovebant, ut in vinea Domini ſtrenuiſſimè laborarent.

Prætcrea, quia cùm his, qui in converſione gentium aliorúmve infidelium laborant, opus ſit, ut Apoſtolorum fungantur officio, oportet, ut & Apoſtolorum ſequantur veſtigia. Apoſtoli verò alia aliis omnia demandantes, duo tantum ſibi ſumpſerunt, ut nimirum orationi, & verbi miniſterio inſtantes eſſent. His enim duobus functionibus, oratione ad Deum, & ſpirituali ſolicitudine ad homines Apoſtolica functio continetur: nõ igitur unum pugnat cum altero, ſed potiùs inſeparabili vinculo inter ſe annectuntur: aliàs Chriſtus Dominus, qui Apoſtolis præceperat, ut ſine intermiſſione orarent, non præciperet, ut euntes in mundum univerſum Evangeliũ omni creaturę annunciarent. Quod ſi alicujus negligentia, & incuria hęc ita disjungantur, ut oratione aut cõtemplatione prætermiſſa, ac proprio neglecto profectu, totum ſe tradat verbi miniſterio; vel quod deterius eſt, miſſa ad aratrum manu retro deinde aſpiciat, ac labatur in vitia, non propterea damnandum eſt Miſſionum conſilium; neque hõrum inertia tantum & talem inſtituti ſplendorem obſcurare debet. Nũ Apoſtoli, num Eccleſiæ totius ſanctiſſimi Prælati, num tot Sanctorum Monachorum agmina, qui lucrandis animabus inſudarunt, divinorum contemplationi damnum aliquod attulerunt? Quòd ſi Religioſis Monachalibus, quorum inſtituti ratio tota in cœleſtium contemplatione ſita eſt, non obeſſe, ſed & quã plurimum profuiſſe Miſſionum opus, experientia ipſa, fructuſque in Eccleſia uberrimi percepti teſtantur; nobis quibus ſimul cum oratione injuncta eſt animarum cura, ut ex ſuperioribus liquet, harum cultura, ſi debitè aſſumatur, afferat detrimentum?

Denique noſtri finis eſſe præcipuam partem, orationis ſtudium, nemo eſt qui poſſit dubitare; oportet tamen advertere adhuc optimã tantùm partem eſſe, & non totam inſtituti rationẽ. Reſtat igitur altera pars, cui ſuus etjam locus in Religione debetur; & ſicut qui hanc à priori ſeparat, ſcopum ſive finem ſuæ vocationis non attingeret; ita qui primam à ſecunda diſtraheret, partem inſtituti teneret, non totum: igitur utraque neceſſariò tenenda eſt, ut debite finẽ aſſequamur. Quare cõtemplationem præcipuam eſſe finis noſtri portionem, ita accipiendum eſt, ut nulla ratione actiones noſtræ, quibus in Deum tanquam in univerſaliſſimum omnium finem medio contemplationis ſcopo tendimus, in ipſa contemplatione ejus allecti dulcedine ſiſtant; ſed potiùs ex ipſa, tanquam ex fonte animarum zelus derivetur, ita ut ex contemplatione ad proximorum curam deſcẽdentes, iterum ad interiora revertamur, ut ſic ingredientes, & egredientes, charitate Dei & proximi paſcamur.

Hæc ſunt (ut interim omittam alia) quibus non obſcurè probatur, noſtrum inſtitutum complecti etjam animarum curam. Quod ſi quis plura alia deſiderat, legat libellum à nobis ſupra citatum, ubi miſſiones ad ſpecialem noſtri Ordinis finem, & formam etjam miſſionum noſtro inſtituto magis congruam oſtendimus.

DVBIVM VI.

Ad quam ex quatuor Regulis hæc Alberti Regula reducatur.

QVatvor eſſe in Eccleſia Dei approbatas Regulas, quę veluti quatuor perfectionis elemẽta ſunt: & ſub his quatuor omnes ordines eccleſię militare, cõmunis tenet authorum ſentẽtia. Cęteræ verò Regulę (ſi quæ ſint) harum quatuor appendices, & quaſi corollaria appellantur, ut videre eſt apud Volaterranum lib. 21. Geographię, Polydorum lib. 7. de inventione ca. 4. Genebrar. lib. 4. circa annum Incarnationis 1285. Inter quatuor igitur prædictas Regulas prima fuit Baſilii, Baſilius enim in Oriẽtali Eccleſia normam, ac vivendi Regulam Monachis Syriæ conſtituit. Docet id Antoninus 2. part. ſuæ hiſtoriæ tit. *Antoninus.* 15. c. 12. & eſſe hanc communem omnium ſcribentium ſententiam, retulit Caſſaneus in Catal. glo. mun. *Caſſaneus.* 54. conſideratione. Baſilio ſucceſſiſſe Auguſtinum in Occidente, omnes etjam ſine controverſia tradunt. Poſt hanc ſequitur Benedicti Regula, quæ tertium jure occupat locum. Ultimò Regula à B. Franciſco non ſine magna utilitate Eccleſiæ edita eſt. Carthuſienſes tamen ſub Regula aliqua non militant; ſed propria habent ſtatuta, quæ mutari poſſunt per prælatos ſui ordinis, ac proinde non reducuntur ad aliquam ex prædictis Regulis, ſed proprio ordine, inter alioſque perfectiſſimo, & ſub conſtitutionibus inſtituto gaudent. De Regula verò fratrum Carmelitarum vel authores plurimi nõ meminere, vel ii, qui de ea ſermonem inſtituunt, appendicem ejus, quæ D. Baſilii eſt, non verentur fateri: licet alii ex Paulino, & Baſilio; alii ex Ioanne Hieroſolymitano, & Baſilio extractam tradant. Prioris ſententiæ, nempe, quòd Carmelitæ ſub Regula Baſilii quondam in Occidẽtali Eccleſia militaverint, author eſt Antoninus 3. p. ſuæ ſummæ tit. 16. *Antoninus.* c. 1. §. 8. prope finem, ubi ſic ait: *Sub Regula Baſilii (quæ 1. fuit) Fratres Carmelitæ aliquando fuerunt: quibus anno Domini 1247. Dominus Innocentius IV. addidit quaſdam ordinationes per modum Regulæ, traditas eis à quodam Patriarcha Hieroſolymitano, dicto Alberto, extractas à Regula Baſilii cum quibuſdam additis, &c.* Hæc Antoninus: quem ſequuntur plures alii graviſſimi ſcriptores, ut ſunt Caſſaneus, in Cat. gloriæ *Caſſaneus.* mun. 4. p. conſideratione 70. qui de Carmelitis loquens, ita ait: *Carmelitæ præferendi ſunt fratribus Prædicatoribus, ſancti Auguſtini, & Minoribus: quia primò fuerunt inſtituti, tùm fuerint ſub Regula B. Franciſci, quæ fuit ſolùm anno Domini 1218.* Sentit idem Sylveſter verbo (Religio. 1.) num. 7. & Armilla eodem verbo; *Sylveſter. Armilla.* & Antoninum ſequuntur turba Canoniſtarum, & aliorum authorum: & præcipuè quantum ad id, quod aſſerit, Albertum dediſſe Regulam mutuatam ex Baſilio, cum eo ſentiunt Polydorus lib. 7. cap. 3. de rerum inventoribus, *Polydorus. Sabellicus.* Sabellic. libr. 5. ænead. 9. & Platina: *Platina. Theatrum vitæ humanæ.* quorum etjam ſententiam probat author Theatri vitæ humanæ volumine 21. libro 3. folio 41. Alii verò alia via procedunt, aſſerentes, Carmelitas non immediatè ſub Regula D. Baſilii fuiſſe, ſed eam accepiſſe circa annum Domini 412. à Ioanne Patriarcha Hieroſolymitano, de quo ſuprà mentionẽ fecimus. Hunc tradunt Regulam Carmelitis dediſſe, extractam verò ex doctrina D. Baſilii. Ita affirmat noſter. Walden *Waldenſis.* ſis de ſacramentalibus titulo 9. cap. 89. Pro qua ſententia affert ibi Armacanum Hiberniæ Primatẽ. *Armachan.* Cenſet idem Paleonidorus libr. 2. cap. 5. *Paleonidor.* Plato de bo. ſta. Relig. lib. 2. cap. 22. *Hie. Plato.* Morigia lib. 1. de Origine Relig. ca. 30. & denique inter juniores Frater *Morigia.* Emanuel Rodriguez in quæſtionibus Regular. quæſtion. 1. de Origine *F. Emanuel Rodriguez.* Religionum, art. 5. & alii ordinis Hiſtorio-

ſtoriographi. Nobis verò in hac parte primùm videtur, Carmelitas nũquam ſub Regula Baſilii militaſſe, & D. Antoninus ſine fundamento loquutus fuiſſe videtur. Nam in primis excogitari non poteſt ullum tẽpus, in quo Carmelitæ ſub Regula Baſilii fuerunt. Regula enim Ioannis Hieroſolymitani, (ut ſupra p. 1. documus) tradita fuit Carmelitis circa annum Domini 412. & hæc perduravit uſq; ad Aymerici tempora, qui (ut ſupra etjam retulimus) inſtitutionem à Ioanne Hieroſolymitano Carmelitis datam, & idiomate Græco conſcriptam, Latinè verti, propter Latinos in monte Carmeli commorantes juſſit. Floruit autem Aymericus (ut præcedenti dubio tradidimus) circa annum Domini 1150. Cui ferè immediate ſucceſſit Albertus, qui anno 1171. Regulam nobis conceſſit. Quo ergo tempore ſub Baſilii Regula Carmelitæ vivere potuerunt? Et minùs etjam probabile appatet id, quod idẽ Antoninus, & alii cenſent, Regulam Alberti extractam, ac deſumptam fuiſſe ex ea, quam Baſilius condidit. Cùm potiùs, ſi noſtra Regula cum Baſilii, & aliorum Regulis conferatur, in nullo ferè eam, quę Baſilii eſt, referre videatur: cum ceteris verò frequenter concordet. Nam ſi per ſingula Regulę noſtrę capita diſcurramus, nullum ex Baſilio deſumptũ facilè inveniemus. Nam primum, quod eſt de Priore habendo, ac de tribus votis ſervandis, (in quibus Regularis diſciplina conſiſtit,) non mirum, quod in Baſilii Regula inveniatur: cùm hoc commune ſit omnibus Religionum inſtitutis. Differt tamen in eo, quod poteſt. Nam Baſilius in ſua Regula Præpoſitum, ſive Abbatem nominat: Albertus verò Priorem appellat. Secundum & tertium ca. in quo de Eremi ſitu, de cellularum ſingularitate, diſtantia & diſpoſitione agitur, non ſolum à Baſilii Regula petita non ſunt, verùm ei omnino contraria apparent. Baſilius enim cœnobialem, ac communem vitam in uno monaſterio, ſine hac cellularum ſeparatione, in ſuis Regulis ſæpe inſtituit. Albertus verò eremiticam vitam, ac ſolitariã decernit. Quartum verò c. de communi refectione traditur. An igitur quia idem in Regula Auguſtini & Bened. invenitur, noſtra Regula ex Auguſtini & Benedicti Regulis deſumpta eſt? Aut fortè, quia Baſilius communem menſam ſtatuit, & hãc ſuis regulis Auguſtinus & Benedictus confirmarunt, Regula Auguſtini & Benedicti à Baſilio emanaſſe dicẽda erit? Sed quid moror in hoc? cùm Regula Alberti communis refectionis menſam Eremitis nõ ſtatuat, ſed hoc ab Innocentio IV. additum fuiſſe conſtet? Præterea cap. 5. noſtræ Regulæ, quod de ſitu cellulę Prioris agit, eam eſſe conſtruẽdam juxta veſtibulum monaſterii tradẽs, nuſquam in Regulis Baſilii reperies. Sextum verò de oratione ac meditatione cõtinua nec apud Baſilium, nec apud alios Religionum inſtitutores ſub præcepto cautum invenitur. Septimum, quod circa horas Canonicas, & officium divinũ perſolvendum verſatur, potiùs Benedictum quàm Baſilium redolet. Octavum, quod de abdicando rerum uſu, ac proprietate tractat, fortè Baſilii eſt, quia omnium commune eſſe debet. Nam cùm paupertatis votum, à quo hæc abdicatio provenit, Religionibus omnibus commune ſit: quid mirum, ſi in Regula Baſilii inveniatur? Nonum verò caput de oratorio in medio cellularum erigendo, neque in Baſilii, neque Auguſtini, neque alia cœnobitica Regula ſcriptum reperies. Hujus verò quod in eodem c. ſtatuitur, ut ad audienda miſſarum ſolemnia fratres conveniant, etjam non meminit Baſilius. Cap. verò decimum de capitulo & correctione fratrum agit, ubi autem in Baſilio capitulum, aut aliquid, quod illud ſapiat legitur? Et ut omnia concludam, ubi Baſilius jejunium ab exaltatione Sanctæ Crucis uſque ad Dominicam Re-

ſurrectionis ſuis monachis cōmendavit: ubi abſtinentia à carnibus decrevit? Certè nec de jejunio in Regula Baſilii aliquod peculiare ſtatutum invenio: & carnium eſum non ſolum non interdici, verùm & expreſsè concedi video, ut patet in Regulis fuſior. interrogatione 19. & 20. ubi Baſilius apertè monachis, ſe nolle carnium eſum negare, fatetur. De ſilentio quoque nocturno in Baſilii Regula ſermo non fit. Quod ſi de labore manuum in ea tractatur (quod quidem non inficior) hoc tamen laborandi ſtudium ita fuit monachis Syriæ & Ægypti cōmune, ut nullus ad eorum conſortium admitteretur, qui alicujus artis mechanicæ munere non fungeretur. Nec ſolum in Orientalibus Religionibus id receptum comperies, ſed in Occidentalibus apud Benedictum, Auguſtinum, & Franciſcum idem ſtaturū videbis. Quid ergo commercii, ſocietatis, aut ſimilitudinis Alberti Regulæ, cum Baſilii inſtitutionibus? ut prædicti authores auſi ſint affirmare, noſtrā Regulam ex Baſilio extractam, ejúſque appendicem eſſe: cum tam latè, longeque inter ſe diſtent. Et certè inter hæc duo dicta Antonini, nempe, quòd Religio noſtra fuerit aliquādo ſub Regula B. Baſilii, & præterea, quod Regula Alberti ſit extracta ex inſtitutionibus Baſilii, hoc ſecundum magis cum ratione ac experientia pugnat. Nam de priori nō miror, quòd, cùm Religio noſtra in remotis Syriæ partibus commoraretur, ejus initia, ac progreſſus ab Antonino, & aliis Latinis ſcriptoribus ignorarentur, & ſic falli potuiſſent, exiſtimantes ſub Regula Baſilii famularum Deo præſtitiſſe.

Non parum prædictis obſtare videtur noſtri ordinis authorū ſententia. Nā Wald. ut ſup. & Paleon. & Mantuan. in apologia de antiquitate ordinis affirmant, Regulam noſtram extractam fuiſſe ex Regulis Baſilij. Huic objectioni reſpondetur, quod (ut ex Amphil. Yconiæ Epiſcopo, & ex aliis docet Paleon. li. 2. c. 5.) Euſebius Cæſareæ Epiſcopus, cum primùm Baſilium agnouit, admirans profundiſſimæ ſapientiæ eius pelagus, vocatis quibuſdam montis Carmeli fratribus, in monte Didymi eis Monaſterium conſtituit, cum quibus Baſilius omni humilitate converſando, poſt mortē Euſebij meruit provehi ad ſummum Cęſareæ ſacerdotij gradum. Et inſuper addit Paleonidorus: Iſte eſt Baſilius, qui Monachorum inſtitutū duplici ſub forma compoſuit: unam per modum dialogi, & hanc eius confratres Carmelitæ in monte Didymi aſſumpſerunt: & eundem in Patronum eligētes, de ordine S. Baſilij vocati ſunt: aliam per modum communis admonitionis, quam S. Ioannes 44. Hieroſolymorum Epiſcopus ſuo libro inſeruit, & Carmelitis tradidit. Sub hac Carmelitæ vixerunt quouſque ab Alberto compendioſam regulam acceperunt. Hæc Paleonidorus. Id mihi in hac re magis probatur (quod latiùs ſum proſecutus libro 1. ca. 10. de ordinis antiquitate) D. Baſilium, præter regulas, quas monachis communiter in cœnobiis de gentibus compoſuit (quæ etiam inter ſua opera habentur) aliam regulā tradidiſſe his, qui ſolitariam vitam in Ponto Euxino agebant, quorum ipſe ſimul cum D. Gregorio Nazianzeno collega fuit, ut ſępe tam ipſe, quàm Nazianzenus Epiſtolis ſuis repetunt. Conſulendus de re hac Baronius, qui hæc & alia D. Baſilij geſta tomo 4. circa annum 362. 563. plena oratione ſcripſit. Et quantum mihi fas eſt colligere, has inſtitutiones Baſilius ſimul cum Nazianzeno compoſuit: vt apertè ipſe Nazianzeno Epiſtola. 9. demonſtrat. Ab his fortè regulis, Eremitis illis Euxinum colentibus, impoſtris Ioannes Hieroſolymitanus partem aliquā ſuarum inſtitutionū eſt mutuatus: à quo Albertus Patriarcha (vt infra dicam) ſuam regulam accepit, & ideo Albertus dicitur ſuas inſtitutiones à Baſilio mendicaſſe. Quibus bene

Waldenſis. Paleonidor. Mantuanus.

Amphiloc.

conſo-

conſonantea, quæ noſtri ordinis hiſtoriographi de Baſilio dicunt: nempe, Regulam Ioannis extractã fuiſſe ex Regula Baſilij, non ex his, quæ inter ſcripta Baſilij circumferuntur, ſed de aliis inſtitutionibus, quas ipſe Eremitus Ponti ſive voce, ſive ſcripto tradidit. Et ex hoc communis authorum ſententia occaſionem aſſumpſit affirmandi, Carmelitas in occidenti ſub Regula Beati Baſilij militaſſe.

Sed certè (quod verius exiſtimo) horum authorum errandi occaſio non alia fuit, quàm, quod cùm ipſi ſolùm in Europa quatuor prædictas Regulas agnoviſſent, & Carmelitas neque ſub Auguſtini, neque Benedicti aut Franciſci regulis viderẽt, ſtatim ſuſpicati ſunt, ſub Regula Baſilij originem ſumpſiſſe. Maximè, cùm eorũ initia, vt pote in Syria, & aliis remotiſſimis Religionibus peracta ignorarent. Nec mirum eſt, quod hiſtoriographi Latini ea, quæ ita procul contigere, non cognoverint. Et hoc eſt in cauſa, ut tam variè, tam incertè, & frequenter tam longè à veritate de huius Religionis geſtis loquantur.

Ex prædictis igitur luculenter patet, Carmelitarum Regulam à Patriarcha Alberto eis traditam, non eſſe appendicem Regulæ Baſilij, neque ad aliquam aliam ex quatuor ſuperius allatis reduci. Quare cùm omnino diverſa ſit ab illis, non iam tantum quatuor Regulæ, ſed quinque inter approbatas erunt annumerandæ: præcipuè, cùm Regula Alberti nec tempore (vt dictum eſt ſupra,) nec perfectione, vt iam pergimus explicare, aliis poſterior ſit. Pateter iam ſecundò, Albertum in ſua regula nulla ferè inſeruiſſe, quæ antea in Inſtitutionibus Ioannis Hieroſolymitani non eſſent appoſita. Quod facile eſſet oſtendere, per ſingula Alberti capita diſcurrendo, vt probatur in Speculo ordinis libr. 8. capit. 4. ubi fuſius demonſtratur, prædictam Regulam ferè in omnibus, eam, quæ Ioannis eſt, æmulari: præcipuè verò legenti cap. 21. Ioannis Regulę, conſtabit, ab eodem circa oratoriũ, cellarum ſeparationem, & ſilentium, idem quod ab Alberto fuiſſe ſtabilitum. Quare Albertus in ſua Regula id ſolum præſtitit, vt, quod Ioannes in dictis inſtitutionibus ſuadendo in generali dixerat, Albertus ſtatuendo in ſpeciali determinaret. Ita expreſſe ſentit Waldenſis, de ſacramẽta. tit. 9. c. 89. dum ait, *Ordo Carmelitarum à Ioanne Patriarcha Hieroſolymitano regulam vivendi Graecè conſcriptam accepit, quam pleniori pòſt ſub Alberto Patriarcha forma digeſtam inſpexit.* Sentit ergo Waldenſis in hac re nobiſcum. *Waldenſis.*

DVBIVM VII.

De perfectione Regulæ Alberti, noſtraque Religionis.

VARIA ſunt in Eccleſia Religionum genera; quibus DEVS variis hominum conditionibus conſultum eſſe voluit. Nam cùm diverſa ſint hominum ingenia, varię propenſiones, nec pares omnibus vires inſint; unus enim diligit ſolitudinem, aliùs frequentiâ gaudet, alius libentiùs legit, aliùs operatur, vel orat: non ſine divino cõſilio, Religionum inſtitutum in multas profeſſiones, ſtudiaque dividitur: &, ut teſte Neſtorius Abbas apud Caſſianum collocatione 14. loquitur, *Quidam ſummam intentionis ſuæ erga Eremi ſecreta, & cordis conſtituunt puritatem: ut in præteritis Eliam, & Eliſeum, noſtrisq; temporibus Beatum Antonium familiariſſimè Deo per ſolitudinis ſilentium cohæſiſſe cognoſcimus. Quidam erga inſtitutionem fratrum, & pervigilem cænobiorum curam, omnem ſtudij ſui ſollicitudinem dediderunt. Quoſdam Xenodochij, & ſuſceptionis pium delectat obſequium. Quidam eligentes ægrotantium curam, alij intercesſionem, quæ pro miſeris, ac oppreſſis impenditur, exequen-* *Neſtor. Ab.* *Specul. ord.*

tes, aut doctrina inſtantes aut eleemoſynas pauperibus largientes, inter magnos, ac ſummos viros viguerunt. Hæc Neſtorius ut ſupra. Hoc autem ſingulis uniuſcujuſque artis ac vitæ profeſſoribus innatum cernimus, vt illam omnibus aliis excellentiorem exiſtiment, ac variis laudibus efferant: quod multis exemplis in artium profeſſoribus relucet. Laudant enim iuriſperiti ita ſuam artem, ut cum eorum diſciplina nihil putent conferendum: ab hac enim totius mundi adminiſtrationem ac practicam diſciplinam pendere putant. Medici verò nihil humano generi eorum facultate utilius eſſe cognoſcunt. Philoſophi hæc omnia, tanquam vilia & caduca, aſpernantur: nihilque ſublimius ea diſciplina exclamant, quę à terrenis his rebus homines abductos, ad cæleſtium contemplationem convertit. Theologi denique (ut alios interim omittam) tanquam cum Deo verſantes, ejúſque arcana penetrantes, ſcientiarum omnium famulatum Theologiæ deberi contendunt. Adeò enim unicuique pulchrum, ac excellẽs ſuum inſtitutum videtur, ut omnibus aliis præferendum meritò cenſeat. In quo, de propria facultate & inſtituto, à nobis latio iudicio neſcio quid proprietaris ac philautiæ latet: nam, dum de profeſſione propria quis gloriatur, in ſui laudem ac commendationem, ſuæ artis gloriam retorquet.

Idem quoque in ſuſcipiendis religioſæ vitæ inſtitutis plerumque accidere videmus, ut quod ſibi quiſque magis accommodatum videtur, id ſolum ut pręſtantiſſimum iactet: cetera verò pro nihilo ducat. Ex quo variæ ſunt inter Religiones exortæ quæſtiones, & controverſiæ magnæ de excellentia, ac perfectione uniuſcujuſque regulæ ſeu inſtituti: ita, ut ferè nulla ſit, quæ aliis etiã perfectiſſimis palmam concedere velit: cùm tamen verè & abſque ulla dubitatione, multæ ſint aliis digniores, ac perfectiores. Ex quo autem hæc perfectio penſanda ſit, non eſt locus hic exactiùs examinandi, cùm de hac materia latiùs in tractatione de profeſſione ſimus dicturi. Tamen ut ad propoſiti dubij reſolutionem deſcẽdamus, aliqua circa hæc profari oportet: ut, præmiſſis his, noſtræ Regulę, ac Religionis arctitudo, ac perfectio luculentiùs pateat. Conſulto addidi (& Religionis:) nam ex ſola regula, Religionis perfectio menſuranda non eſt: cùm plures Religiones perfectione inæquales, ſæpe ſub eâdem Regula militent. Quare ab alio principio, præter Regulã, penſanda eſt in Religionibus perfectio, ex utroq; tamen complete: nempe; tam ex Regula, quàm ex aliis Religionis ſtatutis, fine, & exercitiis, religioſi ſtatus perfectio conſideratur. In hac dubitatione noſtræ intentionis non eſt, ſanctiſſimis aliarum Religionum inſtitutis quicquam derogare, ſed tantùm noſtræ Regulæ, ac inſtituti perfectionem eius athletis, ac profeſſoribus oſtendere: ut ſic ad bravium ſuæ vocationis alacriùs, ac velociùs ab omnibus expediti currant, eique tenaciùs inhæreant, non ut de altiſſima profeſſione glorietur, ſed ut cum timore, & tremore ſuam ſalutẽ operantes, potiùs reddendam Deo rationem pertimeſcant.

Primùm igitur ad reſolutionem huius difficultatis notandum eſt, veram perfectionem Chriſtiani in charitate conſiſtere. Nam cùm uniuſcujuſque rei perfectio in eo ſita ſit, ut ſuo vltimo fini quàm arctiſſimè coniungatur, & finis hominis ſit DEVS, cum quo eum charitas ſive dilectio maximè unit, juxta illud Ioan. 4. *Qui manet in charitate, in Deo manet, & DEVS in eo*: & ad Coloſſ. 3. *Charitas eſt vinculum perfectionis*, id eſt, vinculum, quod ligans hominẽ cum DEO, illum reddit perfectum: fit ex conſequenti, quòd in charitate & dilectione DEI, omnis perfectionis Chriſtianæ ſumma ſita ſit. *Ioan. 4. Coloſſ. 3.*

Secundò notandum eſt, quòd quamvis in charitate perfecta, eſſentialis

tialis perfectio conſiſtat: eſt tamen præter hanc alia perfectio, quæ perfectio ſtatus, ſive ſtatus perfectionis dicitur: de quo D. Thom. 2. 2. q. 183. art. 1. & q. 184. art. 4. & alibi ſæpe, & communiter Theologi, qui dividunt perfectionem in abſolutam, quæ in charitate conſiſtit, & in ſtatum perfectionis, qui eſt modus vivendi, certis legibus & conſuetudinibus obnoxius, quibus perfectio adquiritur, vel exercetur. Qui perfectionis ſtatus adhuc ſubdividi ſolet, nempe in ſtatum perfectionis jã adeptæ, ſive exercendæ, (qualis eſt ſtatus Prælatorũ, utpote Epiſcoporum,) & in ſtatum adipiſcendæ, ſive acquirendæ perfectionis, qualis eſt ſtatus Religioſorum. Hoc enim intereſt inter Epiſcopos, & Religioſos, quòd ii non tenentur continuò eſſe perfecti, ſed tantùm ad perfectionẽ aſpirare: verſantur enim in palæſtra, & exercitatione virtutum, & remotione impedimentorum: illi verò tenentur eſſe perfecti, & in eo gradu charitatis inveniri, ad quem Religioſi per ſua vota, & exercitia tendunt. Quare Epiſcopi debent eſſe perfecti, ac perfectionis veluti Doctores, & Magiſtri, qui eam exercere, & docere tenentur. Religioſis verò tantum convenit diſcipulorum perfectio, quibus expedit addiſcere, & profectum in diſciplina curare. Tẽdunt igitur Religioſi ad perfectionem, & eorum ſtatus eſt via charitatis, ſive perfectionis acquirendæ. *D. Thom.*

Tertiò obſervandum eſt, in ſtatu Religioſorũ, ad perfectionem parãdã duplex eſſe inſtrumentorum genus. Aliud eſt communiſſimũ, qualia ſunt tria illa ſubſtantialia vota, obedientiæ, caſtitatis, & paupertatis: aliud verò ſolet eſſe proprium uniuſcujuſque Religionis inſtrumentum, qualis eſt finis, ſive proprius ſcopus illius Religionis: ac deinde peculiares uniuſcujuſq; ordinis obſervantiæ, ut vigiliæ, jejunia, meditatio ſcripturarum, oratio, nuditas, ſolitudo, & ſimilia, quæ propriis Religionum Regulis, ac conſtitutionibus decernuntur.

Inter hæc verò inſtrumenta, potiſſimum eſt, & omnino neceſſarium illud primum, quod tria ſubſtãtialia vota complectitur, in quo ſubſtantia Religionis ſalvatur, ac ſine quo Religio perfecta eſſe non poteſt. Nam hæc ſunt, quæ à Chriſto Domino, ut potiſſima ad perfectionem media, in Religione ſunt inſtituta: cùm certè, ut quis perfectè DEUM diligat, debeat & ſe totum DEO tradere, & omnia impedimẽta removere. Utrumque verò conſequimur per virtutes obedientiæ, caſtitatis, & paupertatis. Tradimus enim DEO nos totos, quando tradimus animam, ſive eius libertatem, corpus, & res externas. Nihil enim habemus aliud. Animus verò per obedientiam, corpus per continentiam, res externæ per paupertatem à nobis in Religione DEO traduntur. Ac proinde hæ virtutes cumprimis in Religione ſunt neceſſariæ ad perfectionem acquirẽdam. Nec ſolùm ad hanc juvant prædicto modo, ſed inſuper illis removentur omnia impedimenta divini amoris. Nam cùm radix omnium malorum ſit cupiditas, teſte Paulo ad Timoth. 6: ſic è contrario radix omnium bonorum eſt charitas, teſte D. Auguſt. ſermone 12. de verbis Domini. Omnis verò mala cupiditas ad tria capita reducitur: ad luxuriam, avaritiã, & ſuperbiam, ut habetur 1. Ioan. 2. Quidquid eſt in mundo, aut eſt concupiſcentia carnis, aut concupiſcẽtia oculorum, aut ſuperbia vitæ. Hos igitur tres impedimentorum fontes obruunt tres illæ prædictæ virtutes. Nam & concupiſcentiã carnis, continentia: ſuperbiam vitæ, obedientia: oculorum denique concupiſcẽtiam, ſive avaritiam, vitæ paupertas deſtruit. De quibus latiùs D. Thom. 2. 2. quæſtione 185. & 186. & doctiſſimè inter juniores Plato libr. 1. de bono ſtatu Religio. per plura capita, præcipuè à cap. 4. uſque ad 11. *Ad Timot. 6.* *Auguſtinus.* *1. Ioan. 2.* *D. Thom.* *Hiero. Plat*

Secundum genus inſtrumenti, quod in Religione reperitur ad parandam perfectionem, eſt duplex.

Vel enim eſt finis particularis Religionis, vel ſunt exercitia, quæ in tali Religione ſunt inſtituta. Hoc autem diſcrimen inter utrumque verſatur. Primò quia finis ſemper debet eſſe aliquis actus virtutis: vel miſericordiæ, (teſte D. Thom. 2. 2. q. 188. art. 1. & Caiet. ibi,) ut ſunt prædicare, docere, Xenodochiis inſervire, &c. vel Religionis, ut eſt oratio, ſive contemplatio. Exercitia verò non ſemper ſunt ex ſe actus virtutum, ut ſunt corporis maceratio, vigiliæ, cantus, ieiunia, ſolitudo, &c. Quæ licet intrinſecè actus virtutum non ſint: ſi tamē debitè aſſumantur, ſunt actus virtutis, ut D. Thom. 2. 2. q. 88. artic. 2. ad 3. docet: & perfectionis inſtrumenta, ut idem ipſe quæſt. 188. art. 7. in corpore fatetur: imò & media nō ſolum opportuna, verum (ſuppoſita communi hominum fragilitate) ferè omnino neceſſaria, ut experientia ipſa, & ſanctorum innumera exempla teſtantur, ad perfectionem Chriſtianā acquirendam, & conſervandam. De quo nos fortè alibi latiùs dicemus.

D. Thom. Caietanus.

Secundò differunt finis particularis, & exercitia Religionum, quòd hæc ſemper ordinantur ad maiorem obſervantiam trium votorum (ut docet D. Thom. 2. 2. q. 186. art. 9.) Itaque omnes iſtæ obſervantiæ habent pro ſcopo immediato perfectiorē trium votorum obſervationem, mediatè verò ipſam charitatem: finis verò peculiaris nō ſemper ordinatur, nec reſpicit maiorem, vel minorem votorum obſervantiam; ut patet de fine prædicandi, docendi, &c. Ex ſe enim nullam ordinationem habent cum obedientia, caſtitate, & paupertate: ſed immediatè reſpiciunt charitatem ipſam, qui eſt univerſaliſſimus finis Chriſtianæ Religionis. Ac denique inter exercitia particularia, alia ordinantur ad obſervantiā trium votorum, ut dictum eſt: alia ad conſequutionem finis particularis, ut ſtudium litterarum ad prædicādum.

Ex his clarè conſtat, in quo conveniant, & diſtinguātur Religiones: in duobus enim omnes conſentiunt, & in duobus aliis omnes ferè diſtinguuntur. Conveniunt enim in univerſaliſſimo, & potiſſimo fine, nempe, dilectione DEI, in communiſſimis deinde inſtrumentis, & mediis, in tribus ſcilicet votis. Differunt verò frequenter in fine particulari, vel in exercitiis, aut inſtrumentis particularibus, tàm in ordinatis ad obſervantiam trium votorum, quàm ad aſſequutionē illius finis particularis.

His præmiſſis breviter, nunc conſtituo primum, quod excellentia unius Religionis ſupra aliam poteſt attendi tripliciter, ut ex D. Thom. conſtat 2. 2. q. 188. artic. 1. & artic. 6. Uno modo ex parte finis: & ſic illa dicitur perfectior Religio, quæ ordinatur ad perfectiorem finem. Secundò attenditur excellentia unius Religionis ad aliam, ſecūdùm quod in eodem genere finis una ordinatur ad altiorem actum, quàm altera: ut inter Religiones, quæ ordinatur ad contemplativam vitam, perfectior erit illa, quæ ad contemplandum, quàm ea, quæ ad legendum ordinatur: & inter opera vitæ activæ, potior finis eſt, redimere captivos, quàm recipere. Et ideo Religio, quę ordinatur ad redimēdum captivos, erit excellentior eâ, quæ ad hoſpites ſuſcipiendos ordinatur, ceteris paribus. Attenditur etiam ex parte finis excellentia, quando ad plures fines una, quàm alia ordinatur: ut, quę ordinatur ad contemplandum & prædicādum, perfectior erit, eâ, quæ ad unum iſtorum tantū deſignatur. Tertiò iudicatur de præeminentia unius Religionis ad aliam, ex parte exercitij, non quidem quantum ad quantitatem; ſed quantum ad proportionem eius ad finem intentum. Hæc ſunt, quæ ex doctrina D. Tho. communiter obſervant Theologi, qui perfectionem omnem ex fine particulari, & mediis, ſive exercitiis ad illum aſſequendum proportionatis, deſumendam eſſe decernunt.

D. Thom.

Theologi.

Canoniſtæ verò, non ponderatis his ſubtilitatibus non à fine, ſed ab exercitiis potiùs, Religionis perfectio-

Canoniſtæ.

ſectionem judicant. In quo ſolùm conſiderare ſolent, in qua Religione ſit arctior, ſtrictior, durior, vel fortior vivendi modus: ſolùmque attendunt in omnibus communiſſimum charitatis finem, non inſpectis aliis particularibus, ſed tantùm diſtrictiorē vivendi ratione. Quibus

Cap. licet, de regul. favet Innocentius Papa in c. licet de Reg. ubi ſanctior vita dicitur arctior.

Non eſt locus hic diſſerendi, quæ harum opinionum verior, ac magis juri conſona ſit: parum enim ad propoſitum dubium ſpectat, an hanc, vel illā amplectamur. Et ideo hujus cōtroverſiæ ad aliū locum rejecto examine, ſecundū utramq; opinionē placet nunc de excellentia, & perfectione noſtræ Regulę, ac Religionis philoſophari: & prius de Regula in cōparatione ad alias Religionū Regulas: poſtea verò de Religione reſpectivè ad alias dicemus.

Secundò conſtituo, quòd noſtra Regula primitiva, tam ſecundum Theologorum, quàm Canoniſtarum ſententiam perfectior eſt quibuſcunq; aliis Religionum Regulis. Primò ex ſententia Patrum, & Theologorum probatur. Nam eremiticæ vitæ inſtitutum eſt culmen, & faſtigium Religioſæ vitæ, ac proinde eremitica vita perfectior eſt omnibus aliis. Teſtatur id apertè D.

D.Thom. Thom. 22. quæſt. 188. articulo 8. &

Omnes Pat. nullus eſt, qui ab hac ſententia diſſentiat, in quam omnes ferè Patres conveniunt, dum docent, non debere quenquam tranſire ad vitam eremiticam, niſi prius diligenter in cœnobio ſe exercuerit, propterea quod hic modus vivendi non adferat perfectionem, ſed præſupponat,

Hieronym. ut Hieronym. docet in Epiſtola ad

Caſſianus. Ruſticum, Caſſianus collatione 10.

Auguſtinus. ca. 3. Auguſtinus libro 1. de moribus

Benedictus. Eccleſiæ cap. 3. Benedictus in Regula ca. 1. Bernardus ſermone 3. de cir-

Bernardus. cuncisione, & ſic eremitica vita eſt perfectorū, ſimilis (ſuo modo) Epiſcoporū ſtatui. Sicut ergo (ut verbis D. Thom. utar) id, quod iam perfectum eſt, præeminet ei, quod ad perfectionem exercetur, ita vita ſolitariorum præeminet vitæ ſociali. Et hæc eſt potiſſima cauſa, quare Pontifices, omnium aliarum Religionum monachis ad Carthuſienſes, vel Camaldulenſes, qui eremiticam vitam profitentur, tranſitum permittunt. Imò inter hos duos ordines, quia Camaldulenſes viræ Eremiticæ inſtitutum perfectiùs exequuntur, utpote qui ſingulariter in cellulis ſeparatis degunt, conceſſum eſt à Leone Decimo, ut Carthuſienſes licite ad Camaldulenſiū ordinem tranſire poſſint. Cùm ergo in noſtra Regula, eremitica vita in rigore perfectiſſima inſtitura appareat, (ut patet ex cap. 2. 3. 4. & aliis Regulæ capitibus, in quibus, ut ſinguli ſeparatim in cellulis diviſis ac ſeparatis vivant, ſtatuitur, & ſolum præcipitur, ut Dominicis diebus in capitulo, & ſingulis aliis ad audiendum Miſſarum ſolennia convenire debeant, ut patet ex his quæ in cap. 2. & 3. dicemus, cujus verba ſunt: *Præterea juxta ſitum loci, quem inhabitare propoſueritis, ſinguli veſtrum ſingulas habeant cellulas ſeparatas, ſicut per diſpoſitionem Prioris ipſius, & de aſſenſu aliorum fratrum eadem cellula cuiq; fuerint aſſignatæ*; ita, ut quamvis Innocentius IV. in mitigatione addiderit, ut in Refectorio quotidie omnes conveniant, tamen nihil aliud circa rigorem, ac perfectionem Eremiticæ vitæ temperaverit: rectè fit, ut ex hac parte ſine ulla controverſia aliis omnium religionum Regulis præemineat. Nam neque Baſilius, nec Benedictus, nec Auguſtinus aut Franciſcus de vita eremitica in ſua Regula meminere. Nam etſi Auguſtinus fratribus eremitis Regulam dedit: tamen de eremitica vivendi forma ac inſtituto nihil Auguſtini Regula tractat. Neque ſufficit in eremo vivere, niſi ſolitariè, & ſeparatim vivatur, ut jure Eremitæ dici poſſint. De Carthuſienſium verò & Camaldulenſium Religionibus etjam cenſeo, cum noſtra Regula non eſſe eas conferendas: eo

tamen

tamen modo, quo hæc propoſitio inferius explicanda, & temperanda eſt. Primò quia Carthuſienſes non ita ſtrictam vitæ eremiticæ formam, ſicut noſtra Regula præcipit, obſervant, cum in clauſtris ſimultaneè degant. Et prætetea, cùm id habeant ex conſtitutionibus, quæ quotidie mutari, ac deleri ſolent, non ſunt comparandi cum eo eremiticæ vitæ inſtituto, quod in aliqua Regula conſtituitur. Camandulenſium verò Religio D. Benedicti Regulam obſervat: & ſic, quamvis perfectior ſit aliis in ſolitudine, modus tamen eorum, & vitæ inſtitutio adhuc ſi cũ eo, quià noſtra Regula decernitur, conferatur, excellẽtior illo non eſt: imò ab eo in multis ſuperatur, potiſſimũ verò in hoc, quod ille à Regula, hic verò à cõſtitutionibus ſtatuitur.

Et fortè minùs propriè utrumq; inſtitutum ac eremiticè vivendi modum comparamus: cùm hîc ſermo non ſit, nec controuerſia, niſi inter ea; quæ in Regulis Religionum conſtituuntur. Quare, cum illi vel Regulam eremiticam non habeant, (nempe Carthuſiani,) vel qui habẽt, ut Camandulenſes, in ea de eremitica vita nihil agant: manifeſtè fit, ut noſtra Regula non ſolum perfectior ſit ex hac parte omnibus aliis Religionũ Regulis, ſed potiùs ſola ſit, & unica ex Regulis ab Eccleſia approbatis, quæ eremiticã vitã decernat.

Tertiò dico, quòd noſtra Regula ex parte exercitii, non ſolum quàtum ad quantitatem, ſed quantum ad proportionem, eſt perfectior aliis. Quod ex eo manifeſtè probatur, quia auſteritas & ſolitudo ſunt optima media, & magis proportionata ad finem eremiticæ vitæ. Nam finis auſteræ & ſolitariæ vitæ, eſt contemplatio Dei rerumque cæleſtium, ut patet ex Caſſiano collatione 19. quę eſt de fine vitæ eremiticæ: quia medium ad contemplationem omniũ optimum eſt, habere animum collectum, & intentum: cui rei valdè deſervit ſolitudo, quæ omnem ſtrepitum rerum, quæ animum diſtrahere Caſſianus.

poſſunt, procul arcet. Idem quoque de jejunio, & reliqua vitæ ſeveritate dici poteſt: & nos ſupra, dum de fine noſtræ Regulæ ageremus, diximus. Cùm igitur in noſtra Regula cellas diſtinctas, ac omnino ſeparatas Albertus conſtituat, ac prætereà jejunium, ſilentium, manuum laborem diſtrictè commendet, fit, ut ſimul eremitica vita, proportionata ac cõvenientia media pro ejus perfecta exequutione decernantur, ac proinde, quòd, ex parte exercitii ad finem proportionati, perfectior ſit aliis Religionum regulis.

Imò, quamvis noſtra Regula vitam eremiticam non amplecteretur, adhuc ex parte finis perfectior eſt aliis Religionum Regulis. Nam, ut ex præcedentibus conſtat, finis, & ſcopus ejus eſt oratio, ac meditatio continua: quod in nulla Religione ex vi Regulæ ſtatutum invenitur. Legat, ac revolvat Lector Baſilii, Benedicti, Auguſtini, aut Frãciſci normas, quas tradidere vivendi, & præceptum ſimile de mentali, ac jugi orarione non inveniet. Quòd ſi quis dicat, in aliis Regulis actus docendi, aut prædicandi præcipi, qui contemplationi præſtant: reſpondeo, quòd adhuc noſtræ Regulæ perfectioni non derogat. Primò, quia in Auguſtini, Baſilii, aut Benedicti Regula vix de prędicatione mentio fit: ſolum Franciſci Regulam prædicationis munus ejus profeſſoribus injunxiſſe invenio. Quod tamen parũ prædictis obeſt, quia tunc prædicationis munus præferendum eſt contemplationi, quando ſimul eſt cum illa, & ab ea derivatur. Nam præcisè ſi contemplatio, & prædicatio ſumantur, contemplatio prædicationi præfertur, ut ex D. Thom. patet, ut ſupra articul. 6. in corpore. Quare, licet finis Regulæ Beati Franciſci ſit prædicatio, quia tamen illa non conjungitur cum contemplatione (nullum enim eſt in Regula Franciſci de contemplatione ſtatutum) apertè ſequitur, finem noſtræ Regulæ præferendum eſſe ei, qui D. Thom.

in

in Regula Franciſci præfigitur.

Dico quartò. Si vitæ perfectio ex arctiori vivendi modo (ut Canoniſtæ non immeritò volunt) penſetur: noſtra Regula perfectiſſima eſt inter alias, cum inter omnes ſit ſtrictiſſima. Probatur. Quia etſi ſola ea, quæ ex ſolitudine oritur, auſteritas ſufficeret, ut eam arctiorem redderet, habet præterea continuam in cellis clauſuram, ſimul cum aſſidua, & jugi oratione. Deinde ab exaltatione ſanctæ Crucis uſque ad Dominicam Reſurrectionis prolongata jejunia. Quæ omnia (imò nec ſingula) apud ullam aliam Religionis Regulam præſcripta inveniuntur. Quibus ſi addas paupertatem in communi, à carnibus (niſi pro infirmitatibus) abſtinentiam, manuum labores, ac ita arctum ſilentium, ut in nulla Regula ei æquale proponatur: proculdubio hæc regula aliis omnibus ſeverior, ac diſtrictior apparebit: & quamvis in ea aliud non eſſet, niſi vitæ eremiticæ inſtitutum, omnibus in vitæ ſeveritate præemineret.

Hæc dicta ſunt de noſtra Regula ſecundum ſe conſiderata. Quæ proculdubio, ſi, quantum ad eremiticæ vitæ formam attinet, in eo rigore, in quo condita eſt, ſervaretur: nec Camandulenſium, nec Carthuſienſium inſtitutum ei eſſet conferendum.

Nunc verò de noſtra Regula, prout à nobis ſervatur, adjunctis aliis à Religione excogitatis ad majorem obſervantiam exercitiis, diſſeramus: & noſtram Religionem cum aliis tùm ex parte finis, tum ex parte exercitiorum comparemus. Loquor autem nunc de Religione, prout complectitur tam Regulam, quàm ſtatuta à capitulis generalibus condita: & ſuppono, noſtram regulam in omnibus ad unguem ſervari exceptis his, quæ de ſeparatis cellulis, & commoratione in eremis ſtatuit, ut videre eſt in noſtris conſtitutionibus.

Dico quintò. Religio B. MARIÆ Virginis de monte Carmeli, prout à fratribus Diſcalceatis ſervatur, aliis Religionibus in perfectione inferior non eſt. Loquor nunc de Religionibus illorum, qui eremiticam vitam non profitentur. Nam Carthuſiani, & Camandulenſes, nobis, & aliis cœnobiticam vitam degentibus, ratione vitæ ſolitariæ, in perfectione ſunt præſtantiores. Quare omnibus cœnobitis ad eorum conſortium tranſitus eſt permiſſus. Probatur id efficaciſſima ratione: quia ex duplici capite, ut ex dictis cōſtat, attendi poteſt in Religione perfectio: primò ex parte finis, & conſtat inter omnes, finem mixtum ex contemplatione, & actione, ſive prædicatione perfectiorem eſſe alio quolibet. Præterea conſtare debet, inter mixtos fines, præferēdum eſſe eum, qui plus habet de contemplatione, illis, qui ex æquo vel ex contemplatione & actione, vel minùs ex contemplatione, & magis ex actione conſtāt: quia plus participat de contemplatione, quæ perfectior eſt aliis finibus: ſed noſtra religio, ut ex dictis patet, habet hunc finem mixtum, ita tamen, ut principaliter conſtet ex contemplatione, minùs verò principaliter ex actione: ergo ex hac parte nulli Religioni poſterior eſt.

Secundò hæc perfectio cōſiderari poteſt ex parte mediorum, & conſtat in Religione noſtra de mediis ad contemplationem ordinatis, de quibus latè diximus difficultate tertia. Patet etiam de illis, quæ ad prædicationem conferunt: qualia ſunt ſtudia, & exercitia litterarum, quæ in noſtris conſtitutionibus diſtrictè præcipiuntur. Ergo neque ex hac parte inferior eſt aliis. Quòd ſi in ſenſu Canoniſtarum de perfectione loquamur, qui eam tantùm ex arctitudine vitæ conjiciunt, ſi hæc in noſtra Religione conſideretur, etiam non eſt minor aliis: nam tam ex Regula, quàm ex conſtitutionibus, ut videre eſt in ultimo Dubio totius Regulæ, plures habet, & non contēnendas aſperitates, in quibus à nulla

ſupe-

ſuperatur. Solet etjam una Religio alterâ excellentior ac dignior dici ratione antiquitatis: quoniam, qui prior eſt tempore, potior eſt jure, ut patet ex cap. Antiqua de privileg. & Regul. Qui prior de Regul. jur. in 6. ut tradit Caſſaneus in Catalogo glor. mun. quarta part. conſideratione 52. Præterea excellentia, & præeminentia conſiderantur ex parte inſtituentium, ita, ut omnes illi, qui à majori, vel digniori ſunt inſtituti, præferantur ex parte hac eis, qui à minùs digno originem habent: ut patet ex capite quia ſæpe capit. ſicum de preb. in 6 & tradit idem Caſſane. Ut ſupra ultimò cōſideratur, quòd una Religio ſit excellentior altera ex approbatione: & ita illa Religio dignior erit, quæ priùs fuerit approbata, ut notatur in cap. finali de Religioſis domibus, & hæc tria potiùs ad dignitatem quàm ad perfectionem ſubſtantialem pertinent. Adhuc tamen in his, quæ accidentalia ſunt, hæc Religio indignior non eſt: nam de antiquitate patet ex dictis: de dignitate, & excellentia inſtitutoris (nempe ſanctiſſimi prophetæ Eliæ) tacere potiùs, quàm loqui par eſt: de approbatione verò ſuperius viſum eſt, noſtram Religionem ſaltem omnibus aliis, quæ mendicantes ſunt, priùs fuiſſe approbatam: quod ex Genebrardo, & aliis graviſſimis viris, & veritate ipſa confirmabamus.

Ca. Antiqua, de priv.

Caſſaneus.

Cap. quia ſæpe c. ſi eum. de Prabend. in 6.

Ca. ſi. de religioſ. domibus.

Hæc ſunt, quæ de noſtræ Regulæ, ac inſtituti perfectione breviter attigimus.

DUBIUM VIII.

De obligatione Regulæ: an ſcilicet obliget ad mortale, an verò ad veniale peccatum, ſive potius ad nullum.

HUIUS dubii reſolutio adeò gravis & difficilis authoribus viſa eſt, ut Cajet. 2. 2. q. 198. articulo 9. in fin. dubii magni ſummum Pontificem adeundum pro ejus declaratione putet. Angelus verbo (præceptum) eandem, circa D. Auguſtini regulam, declarationem deſiderat. Narrat. verò, vir aliàs rebus moralibus aptiſſimus, hanc inveſtigationem cap. 23. n. 48. ita difficilem, & abſtruſam arbitratur, ut ibi aſſerat præoptaſſe ſe, ut à Concilio Tridentino diffiniretur. Quod & exſpectaſſe Henricum & Cajetanum, ibidem aſſerit ille. Et tandem Sylveſter verbo (lex) nihil ſe potuiſſe in hac re exploratum, & certum habere, confitetur. Hæc enim eſt illa difficultas, quæ adeò olim fratres ordinis Minorum vexavit, ut tunc Clementem, Eccleſiæ ſummum Paſtorem ſuis precibus coëgerint, illam celebrem Clementinam, *Exivit de Paradiſo*, occaſione ſuæ regulæ in lucem edere. Et utinam huius Pontificis, & aliorum circa ſuam regulam declarationibus poſtea factis, adhuc eorum conſcientiæ ſedarentur. Adeò arduum, & difficile eſt, inſtitutoris, ſive legiſlatoris regulæ mentem dignoſcere, aut aperire. Sed quia pendet hujus dubij ſolutio ex notione alterius æquè ignoti, ac difficilis, penes quid inquam conjici poſſit, quando lex in conſcientia obliget, & præceptiva ſit; quando verò directiva tantùm, aut pœnalis ſolùm: ideo præſens difficultas in duas ſecabitur partes.

Caietanus.

Angelus.

Navarrus.

Sylveſter.

In

In prima de dignoſcenda legis obligatione, in ſecunda de hujus regulæ obligatione differemus.

PRIMA PARS.

Penes quid dignoſci debeat, an lex ſit præceptiva, & obligans in conſcientia.

PRÆMITTENDUM eſt, præceptum dupliciter ſumi, Primò ſtrictè, & propriè, ſive antonomaſicè pro illo præcepto, cujus tranſgreſſio eſt mortalis. Secundò ſumitur latiùs, prout ſolùm ejus tranſgreſſores venialis culpæ reos conſtituit: in quo ſenſu ab aliquibus præceptum mandatum appellatur, ut ab Archid. poſt Hugonem 14.q.1.c.Quiſquis: ubi affirmat, hac ratione ſumptum præceptum eſſe mandatum, medians inter præceptum obligans ad mortale, & conſilium, ſive exhortationem: quia inter obligationem ad mortale, & libertatem ad opera conſiliorum, mediate debet hæc obligatio ad veniale. Quæ licet mandatum ſive ſtatutum ab aliquibus appelletur, (in quo modò non moror) tamen tam hæc, quàm illa obligatio ad mortale, cadit ſub nomine præcepti genericè ſumpto, de cujus ratione eſt obligatio ad culpam, abſtrahendo à mortali, & veniali. Docent hoc Antoninus 3. p. tit. 16 §. 7. Gerſon alphabeto 63. littera G. Cajetan. 22. quæſtione 186. articulo 9. opuſc. 21. artic. 1. Navarr. de pœnit. diſt. 5. capit. Negotium numero 7. Corduba in regulam Beati Franciſci cap. 10. quæſtione 3. puncto 1. Et ratio eſt manifeſta: quia peccatum veniale eſt etiam prohibitum, ut conſtat de mendacio aut verbo joco ſo: ergo eſt contra præceptum, quia prohibitio inter reliquos actus legis connumeratur à D. Thom. 1. 2. q. 90. artic. 2. Tenéntque id Doctores in materia de peccato veniali, illud eſſe in hoc ſenſu contra præceptum. Igitur præceptum in generica & latiori ſui ſignificatione utramque obligationẽ comprehendit. D. Thom.

Reſtat nunc, ut aliquibus concluſionibus, ſive regulis aperiamus, quibus ſignis, aut conjecturis ſit inveſtigandum, quando lex, ſive præceptum imponat venialem, quando verò letalem obligationem. Oportet tamen priùs de lege diſtinguere. Nam aut loqui poſſumus de lege ſecundum ſe, antequam uſu, & conſuetudine recipientium interpretetur, verbi gratia de lege nupertimè edita, aut promulgata: vel poteſt eſſe ſermo de illa, prout jam uſu & conſuetudine recepta eſt: multũ enim intereſt, an hoc, vel illo modo loquamur. Nam in priori ſenſu ferendum eſt judicium de lege ſecundum ſe inſpecta, antequam conſenſu populi ejus vis minuatur, augeatur, obſcuretur, aut omnino extinguatur. Poſteriori verò compellimur, de lege conſuetudine declarata aliter ſentire: quia tanta eſt conſenſus recipientium legem vis, ac poteſtas, ut variè ejus obligationem immutare poſſit. In utroque ſenſu aperienda eſt difficultas, & inveſtiganda ſunt certiora ſigna, ex quibus inſtitutoris, aut legiſlatoris mens, obligandi hoc vel illo modo intelligatur.

Prima Regula. Quoties legiſlator apertè ſuam intentionem obligandi declarat, per quæcumq; verba, aut ſigna id faciat, tunc ſine dubio talis lex obligat ſecundum voluntatem, & intentionem legiſlatoris, dummodo qualitas materiæ id ferat. Hæc regula certiſſima eſt. Nam ſi legiſlator poteſtatem habet obligandi ad culpam, tum maximè credendum eſt, eum obligare, quando ipſe ſuam intentionem obligandi apertis ſignis, aut verbis manifeſtat. Dixi, ſi materia id ferat: nam ſi

hęc levis,& parvi momenti ſit,non poteſt (quantumvis legiſlator velit) gravem obligationem inferre,ut infra dicemus.

Soto.

Ex qua regula colligo contra Soto libr.1.de juſtitia q.6.art.4. & alios, legiſlatorem, ſi legem abſolutè ferat,neque ullo verbo aut ſigno declaret ſuam intentionem obligandi ad mortale, minimè tunc ad id obligare, quamvis aliàs materia ſit gravis. Ita ſentit Navar.cap. 23.numero 50. Imò etiam ſi addat verba præceptiva, ſentit, in dubio præſumendum eſſe de culpa veniali, non verò de mortali. Ratio eſt, quia in dubiis præſumendum eſt de mente legiſlatoris, (maximè Eccleſiaſtici,& potiori jure de inſtitutoribus & patribus Religionum,) noluiſſe conſcientias ſubditorum illaqueare, nec oneribus importabilibus filios ſuos gravare, ut rectè docet D.Thom. quodl. 1. q. 9. art.4. Si enim id voluiſſent, aliquo ſigno, ſive nota ſuam expreſſiſſent voluntatem. Præterea, quia cum in Clementina Exivit, de verborum ſignificatione, diffiniatur, obligationem legis ad culpam, colligendam eſſe ex verbis præceptivis, aut æquipollentibus, ſi hæc deficiant, (niſi aliàs evidenter conſtet de conditoris voluntate) non eſt, cur ſuſpicari ſimilem obligationem teneamur, niſi quis velit (ut dicitur) nodum in ſcirpo quærere.

Navarr.

D.Thom.

Secunda Regula: Quoties legiſlator in ferendis legibus verbis præceptivis utitur, tunc ſignum eſt, eum voluiſſe ad culpam obligare: loquimur autem in hac regula de culpa, prout abſtrahit à mortali, & veniali: nam de his ſtatim in ſpecie diſſeremus. Verba autem præceptiva ſunt: præcipimus, mandamus, prohibemus, inhibemus, vetamus, interdicimus, jubemus,& ſimilia: & à fortiori, cum aliquid præcipitur diſtrictè, vel in virtute ſanctæ obedientiæ, ſub obteſtatione divini judicii, ſub indignatione Apoſtolorum Petri, & Pauli, vel aliis æquipollentibus verbis, quæ mandantis animũ magis declarant. Hęc regula, ut magiſtralis & certa, traditur in dicta Clementina Exivit, ubi Pontifex explicans B. Franciſci regulam, tunc docet illam ad culpam obligare, cũ per ſimilia verba præceptiva aliquid decernit: & ex eius mente colligitur, eandem regulam obſervari debere ad leges omnes eccleſiaſticas, imò & civiles dignoſcendas: præcipuè verò ad regulas aliarũ religionũ, quarũ occaſione prædicta Clementina edita eſt. Fatetur hoc maxima Theologorum & Canoniſtarum pars, ſaltem loquendo de Eccleſiaſticis legibus: & conſtat, quòd deciſio dictæ Clemẽtinæ ſit etiam pro regula habenda, ad civiles leges interpretandas: quia ibi Pontifex ex generali principio, ſcilicet, quòd verba præceptiva habeant hanc obligãdi vim, infert & concludit, id ſpecialiter eſſe ſervandum in aperienda mente B. Franciſci. Ecce quomodo Clemens ibi tradat quaſi generale iuris principium, quòd omnibus conſtitutionibus, tam Eccleſiaſticis, quàm civilibus adaptari, & convenire poteſt, & debet.

Propoſitam igitur regulam, ut univerſalem, & veram amplectũtur Ioannes de Medina C. de ieiunio q. 7. & Caſtro l. de lege pœn. c. 5. documẽto 4. Sylveſter verbo (præceptũ) q.2. Armilla eod. tit. n.7. Caiet. dicta q.186. ar.9. dub. penu. Nau, ut ſup. n. 50. & ſeq. Cova. regula peccatum 2. p. §.5. n.2. & 3. Sot. ubi ſup. Med. 1. 2. q.94. ar. 4. & communiter Canoniſtæ, in dicta Clementina Exivit &c. quod præcipitur 14. q.1. c. Concupiſcentiam de conſtitutionibus.

Ioã. de Med.
Caſtro.
Sylveſter.
Armilla.
Caietanus.
Navarrus.
Covarr.
Soto.
Medina.

Quamvis Sylveſter, & Armilla ut ſupra de verbo, Mandamus, aſſerant, non denuntiare præceptum, niſi dicatur, præcipiendo mandamus: immeritò tamen. Nam licet aliquando extra conſtitutiones & leges hoc verbum poſitum non inducat præceptum, ut patet ex ca. Mandaſtis 2. q.5. ubi Sixtus Papa quibuſdam Epiſcopis reſcribens, ſic ait: *Mandaſtis, ut ſcriberem vobis:* nũquam

Cap. mandaſtis 2.q.1.

tamen

tamen verbũ (mando) in lege ponit, quin vim præceptivã præ ſe ferat: præ ſe ferat, inquã) ex propria natura, & ſignificatione, niſi alias ob aliquam circunſtantiam aut aliam ſpecialem rationem, hæc præcipiendi vis impediatur. Et idem ſentiendum eſt de cæteris verbis præceptivis. Quod eo argumento probari poteſt: quia ſimilia verba ex vi ſuæ ſignificationis connotant decretum voluntaris, alicuius Superioris, ſubditis intimatum & impoſitum, ut illud exequātur: quod pertinet ad virtutem obedientiæ, quæ pro obiecto habet præceptum ſuperioris. Quare, cùm talis intimatio fiat per præceptiva verba, conſequens eſt, ut quoties illa ponuntur in legibus, ſemper inducant obligationem obediendi. Loquimur autem nunc de obligatione, prout abſtrahit à mortali, & veniali.

Idem, quod de verbis expreſsè præceptivis dictum eſt, extendi debet, ex mente prædictæ Clementinæ, & ferè omnium prædictorum authorum, ad verba præceptis æquipollentia, qualia ſunt: debeant, teneantur, neceſſe, aut neceſſarium, non licet, non poteſt. Et addit Ioannes Medina, quem ſequitur Navarrus, numero 53. verbum (oportet) ſaltem quo ad leges eccleſiaſticas, ſignificare etiam obligationem præcepti. Et quamvis oppoſitum verius exiſtimet Caſtro ut ſupra, aſſerens, verbum hoc ſolam decẽtiam & honeſtatem ſæpe ſignificare: opinio tamen Navarri communior, & probabilior videtur. Ceterùm, quiequid ſit de verbo (oportet) illud ſine controverſia eſt apud viros doctos, verba imperativi modi eſſe præceptiva: ut manifeſtè traditur in dicta Clementina §. Nam etſi. Quem textum ut mirabilem & ſingularem in hoc propoſito, commendat Abb. dicto cap. Concupiſcentiam (& cum eo communiter Canoniſtæ) de conſtitutionibus.

Ex hac regula primò obſervandum eſt, quòd, cùm prædicta verba ex vi ſua habeant hanc vim obligãdi, ſive illa in lege civili ſive in eccleſiaſtica reperiantur, eandem vim retinere neceſſe eſt. Et ſic eodem modo de lege civili, & de eccleſiaſtica judicandum eſt. Quare non rectè limitavit Navar. ea tantùm deſervite legibus Eccleſiaſticis: quia Pontifex in dicta Clementina nihil declarat aut decernit circa jus canonicum, quod non poſſit commodè juri civili adaptari.

Secundò colligo, per hæc verba, ordinamus, ſtabilimus, ſãcimus, volumus, decernimus, ſi in legibus ponantur, nullam colligi poſſe obligationem ad mortalem culpam, quamvis materia aliàs gravis ſit. Affirmat Navarrus dicto cap. 23. numero 49. & præludio 9. numero 16. ubi hãc dicit eſſe communem cum Cajetano dicta quæſtione 186. ar. 9. & Caſtro ut ſupra, & videtur expreſſa ſententia D. Thomæ quodlib. 1. quæſtione 9. articulo 4. Ratio hujus eſt, quia tunc, cùm lex ſimili verborum tenore fertur, potiùs directiva, quàm præceptiva videtur: &, ut rectè notat Navarrus, illis verbis ſignificari videtur, quòd legiſlator quãvis habuerit animum, quòd actus tranſgrediendi, qui antea erat indifferens, ſit deinceps vitioſus, & conſequenter voluerit obligare ad veniale; quia tamen non præcipit, neque prohibet, videtur noluiſſe obligare ad mortale. Hucuſque de verbis, quæ obligationem in conſcientia tranſgreſſoribus imponũt, dictũ eſt: nunc de qualitate hujus obligationis diſſeramus.

Tertia Regula. Non ſufficiunt prædicta verba præceptiva, ut lex ex ſe obliget ad mortale, ſed amplius requiritur, ut materia præcepta ſit gravis, & alicujus momenti. Hanc regulam ita certam, & veram exiſtimant authores, ut inter eos nullus ſit ex his, quos ego viderim, qui eam neget, aut jure negare poſſit. Nullus enim affirmare auſus eſt, in materia levi legiſlatorem imponere poſſe culpam gravem, quantumvis verbis

Navarr. Caietan. Caſtro. D. Thom. Navar. Med. Caſtro. Abb. Panor.

clarè præceptivis utatur. Quare ad dignoſcendum, quando lex gravem & letalem imponit tranſgreſſoribus cenſuram, præter præceptiva verba, ſpectanda eſt gravitas materiæ. Ratio hujus ea eſt, quia, cùm ex dictis, verba præceptiva abſtrahant ab obligatione veniali vel mortali, fit, ut ex ſe non ſufficiant ad inducendam potiùs unam, quàm alteram obligationem. Quare ea conjicienda eſt ex gravitate materiæ. Tantæ enim cõſiderationis eſt gravitas, aut levitas materiæ, ut non ſit in poteſtate legiſlatoris, circa leviorem aut parvam materiam, gravem culpam indicere. Quod mihi ex eò evidenter cõſtat. Primò, quia ferè omnia præcepta naturalia & divina, aut ſaltem aliqua, traduntur per verba clarè præceptiva, quæ tamen in materia levi non obligant tranſgreſſores ad mortale peccatũ: quia contra naturam eſt, ut pro rei levis tranſgreſſione æterno ſupplicio quis perimatur: ergo à fortiori in lege poſitiva talis obligandi vis in eſſe non poteſt. Confirmatur: quia, ut legiſlatoris voluntas obliget, debet eſſe juſta, & rationabilis: nam ſi nulla, aut levis eſt cauſa præcipiendi; & Prælatus velit ſubditos gravibus onerare præceptis, quædam ſpecies tyrãnidis eſt. Nam, ſicut quinto Eth. docuit Ariſt. non ſinimus Principẽ dominari, ſed rationem: quia cũ ſibi hoc agit, tyrãnus efficitur: ergo Prælatus præcipiens ſine utili vel neceſſaria cauſa, (ſi graviter tranſgreſſores punire velit,) tyrannicè & iniuſtè ageret, & ſic eius lex non obligaret. Dices; In materia gravi poteſt legiſlator levem obligationem indicere: ergo in materia levi poteſt imponere gravem, & letalem: quia non videtur ulla diſcriminis ratio.

Ariſt.

Aliqui ex iunioribus Theologis cenſent, non eſſe in poteſtate legiſlatoris, (ſuppoſita materia gravi) obligare ad culpã venialẽ, & levẽ. Ita docent Bellar. c. 5. de laicis li. 3. c. 11. prope finẽ. Medina 1. 2. q. 96. ar. 4. & alii volũt, eſſe ſententiã Driedonis ut ſupra. Qui enituntur fundamento: quia, quamvis in poteſtate legiſlatoris ſit, præcipere, vel non præcipere rem gravem, tamen non eſt in eius facultate, ut præcepto indicto in re gravi, malum grave nõ ſit, ei non obedire: & ita exiſtimãt, in præcepto poſito in materia gravi, quaſi ex opere operato, cõſequi obligationem gravem.

Bellarmin.
Medina.
Driedo.

Contrarium tamen verius & probabilius videtur: nempe, quòd poſſit legiſlator, ferens legem circa gravem materiam, ſuam intentionem non obligandi, niſi tantùm ad culpam venialem declarare, ac proinde, quòd lex ab eo lata in eiuſdem tranſgreſſores tantùm præ ſe ferat hãc culpã. In primis id mihi ſentire videtur D. Thom. quodl. 1. q. 9. at. 4. ubi docet, quòd neq; ea, quæ tradũtur in regula per modum ſtatuti ſive ordinationis, nec ſimiliter Prælatus (qui eſt regula animata) obligat ſemper ad peccatũ mortale in ſuis mandatis. Et ſupponere videtur D. Thõ. id etiã contingere, ſuppoſita quacũque materia adhuc gravi: nam loquitur de eſu carnium, & aliis obſervantiis, quæ utiles & graves in ordinibus reputantur: & in quibus ineſt capacitas & pondus, ut poſſint ſub gravi præcepto imponi: imò & paſſim ſub tali onere præcipiuntur. Quod fieri non poſſet, niſi aliàs eſſet gravis materia. Imò expreſſè ipſe Divus Thomas ait, eſum carnium non eſſe peccatum mortale, quia in regula Divi Benedicti non eſt ſub præcepto (nempe diſtrictè ſumpto:) & idem affirmat de fractione ſilentii. Sentit ergo, quòd ſi hæc eſſent ſub præcepto, obligarent ad culpam mortalem: & tamen tradita per modum ſtatuti obligant ſolùm ad veniale: ergo ſentit Divus Thomas, quòd poteſt fieri ſtatutum in materia gravi, cum ſola obligatione culpæ venialis. Et hoc in ſenſu intelligit Navar. ca. 23. n. 49. hunc locum D. Thomæ, & communiter Canoniſtæ.

D. Thom.

Navarrus.

D. Thom.

Præterea adhuc clariùs fatetur

id

id D. Thomas 2. qu. 105. articulo 2. ubi gravitatem præceptorum & eorum obligationem, docet, deſumẽdam eſſe ex voluntate præcipientiũ. Ex quo infert, aliter eſſe dignoſcendam gravitatem divini præcepti, aliter verò humani. Nam illud quanto datur de meliori materia, tanto ejus inobedientia & tranſgreſſio gravior eſt. Quia, cùm voluntas legiſlatoris (nempe Dei) ſemper feratur in bonum: quanto aliquid eſt melius, tanto magis Deus vult, illud impleri. Unde, qui inobediens eſt præcepto de dilectione Dei, magis peccat, quàm qui tranſgreditur præceptum de nõ furando. Voluntas verò humani legiſlatoris non ſemper fertur in melius: & ideo ubi obligamur ex ſolo hominis præcepto, non eſt majus peccatũ ex eo, quòd majus bonũ prætermittatur; ſed ex eo, quòd præteritur id, quod eſt magis de intentione præcipientis. Apparet ergo, D. Thom. gravitatem tranſgreſſionis humanę legis non penſare ex gravitate materiæ ſolùm, ſed etiam ex intentione præcipientis. Ex quo fit, ſecundùm mentem Divi Thomæ, poſſe ſubditum minus peccare, ſi præceptum circa materiam graviorem ab homine latum prætermittat, dummodo ſibi conſtet, intentionẽ præcipientis non fuiſſe in illo ita arcte obligandi, ac ſi tranſgrediatur aliud præceptum ſibi impoſitum circa materiam minus gravem, dum conſtet in eo ſtrictiùs prælatum obligare voluiſſe. Si ergo ex mente Divi Thomæ omnis obligatio legis tanquam ex principali & potiſſima radice, à voluntate legiſlatoris dimanat, ita, ut legiſlator poſſit in materia gravi, ut octo, imponere obligationem gravem, ut unum: cur etiam non erit in eius poteſtate (ſuppoſita materia gravi) obligare tantùm ad culpam levem? cùm par ſit utriuſque ratio. Nec video, cur poſſit intra limites culpæ mortalis, eius gravitatem, ſtante eâdem materia, augere, aut diminuere, & non poſſit hanc gravem obligationem auferre, & ſolùm levem imponere: cùm certè difficilius primum, quàm ſecundum appareat. Tenet præterea hãc ſententiã expreſsè D. Ber. qui lib. de præcepto & diſpenſatione ſic ait: *Majora, minoráque mandata dixerim, ſecundùm quod majus min úsve velle cõſliterit ipsũ qui præcipit, ſive hominem, ſive Deum.* Et infra loquens de præceptis poſitivis in ſua regula traditis, & ut condiſtinguuntur contra præcepta naturalia, & contra alia præcepta poſitiva leviora, (ex quo clarè conſtat loqui de illis in materia gravi,) ait: *Præceptum ſuperioris obnoxium facere ſubditum ſuo mandato, mandatúmque peccato, non tamen magno, ſi contemptus defuerit.* & infrà: *Hæc ergo generalis regula ſit: ſi univerſorum, quæ per ſe nec bona, nec mala ſunt: aut divina inſtitutione, aut propria cujuſcunque profeſſione fixa non ſunt: ut non juſſa quidem, licitè utrumlibet vel admittantur, vel omittantur: juſſa verò, ſine culpa non negligantur, ſine crimine non contemnantur.* Hęc Bernardus. Intelligit tamen ibi nomine culpæ, non mortalẽ, ſed venialem, ut diſtinguitur contra crimen letale, ut ipſe ſæpius clarè innuit, & patet ex illis verbis antecedentibus, in quibus loquens de riſu, vel ſilentio interdicto ait: *In peccatum reputantur, non tamen in crimen.* Ubi diſtinguit crimen, quaſi mortalẽ culpã, cõtra peccatũ, quod accipitur ibi pro veniali culpa. Præterea hujus ſententię fautores ſunt omnes illi, qui docent, poſſe fieri votũ in materia gravi, quod ſolũ obliget ad venialẽ culpã: in quo expreſsè eã amplectũtur omnes Doctores, qui docent, civilẽ legem ſolùm obligare ſub veniali, ut Ric. quodl. 1. q. 19 Ang. verbo obediẽtia §. 1. & alii Canoniſtę apud Sylv. verbo (lex) §. 8. expreſſiùs tamen omnibus Navar. d. c. 23. n. 49. abſolutè dicens, omnes leges, etjã canonicas, quæ non habent expreſſa verba præceptiva, ſed ſolũ conſtitutiva, aut ordinativa, non obligare ad peccatum mortale, ſed tñ ad

D. Bern.

Richardus. Angelus. Sylveſter. Navarrus.

ad veniale, dũmodo ferantur de materia, quę de ſe aliàs nõ ſit pręcepta, nec obliget ad peccatũ mortale. Sp-lũ enim apponit hanc expoſitionẽ Nav. quia loquitur ibi univerſaliter, etiam de his legibus, quæ in materia gravi feruntur. Hancque cenſet fuiſſe D. Thom. ſententiam d. art. 9. & communiter approbatam à Panormirano, & ceteris Canoniſtis in c. Nam concupiſcentiam de conſtitut. quam noviſſimè amplexi ſunt Gutier. c. 7. n. 20. aſſerens, quòd lex humana juſta, & de re gravi obligat illius tranſgreſſorem ad culpã mortalem, aut venialem, juxta variam legiſlatoris voluntatem: Henriquez libro 4. cap. 7. numer. 1. & cap. 8. numer. 2. in 3. tomo ſuorum operũ, qui licet publicè editus non ſit, eum tamen jam typis excuſum Salmanticæ vidi. Inclinat apertè Caietanus d. quæſtione 186. articulo. 9. dubio penultimo, & clariùs colligi poteſt ex opuſculo 25. & probat Navar. ut ſupra. Primò, quia actus agentium non operantur ultra eorum intentionem. Secundò probatur, quia poteſt legiſlator in materia gravi tranſgreſſoribus majorem vel minorem pœnam infligere: ergo & culpam, quia major eſt connexio pœnæ ad culpam, quàm ſit obligatio culpæ mortalis cum materia gravi præcepta: ſed poteſt legiſlator pœnam ſine culpa tranſgreſſoribus inferre, vel minorem pœnam, quàm ſit culpa, & cauſa in tranſgreſſione legis: ergo ſimiliter, ſuppoſita materia gravi, poteſt imponere ſolùm levem, & venialem culpam. Antecedens probatur, quia pœna ſemper includit relationem ad culpam, ſaltem præſumptam: culpa verò gravis nullam habet cõnexionem cum materia gravi, cũ hæc præcipiatur ſæpius ſine impoſitione ullius culpæ.

D. Thom.
Panormita.
Gutierrez.
Henriquez.
Caietanus.
Navarr.

Tertiò, quia ſi non eſt in poteſtata præcipientis, in materia gravi tranſgreſſorem ſub levi culpa ligare, maximè, quia non eſt in ejus poteſtate, ut tunc ſubditus grave mandatum prætermittens graviter non peccet, ei non obediendo (ut aſſertores contrariæ ſententiæ prædicant:) ſed tunc adhuc eſt in ejus poteſtate, ut hæc gravis tranſgreſſio, inobedientia non ſit: ergo & ut ſub levi culpa ligare poſſit. Minor probatur: quia inobedientia formaliter ſumit ſpecificationem à tranſgreſſione rei præceptæ, in quantum procedit à voluntate ſuperioris: & ſic, cùm tunc voluntas ſuperioris non ſit, graviter ſubditum obligare, nec velit ſubditum ita arctè obedire, fit, ut in ejus poteſtate ſit, ut inobedientia hæc gravis non ſit.

Vltimò, quia communis conſenſus tenet, multa juris præcepta, ut ſunt ea, quæ traduntur in cap. Cùm ad monaſteriũ, de ſtatu monachorum, & in aliis iuribus, quæ diſponunt circa religioſorũ veſtes, ſilentium, refectorium, & alia, tantùm eſſe obligatoria ad veniale, de quo videndus eſt Antoninus 3. parte titulo 16. §. 7. Verè igitur affirmari poteſt, in materia gravi poſſe ferri pręceptum, quod tantùm obliget ſub culpa levi. Quæ autem ſit materia gravis, vel levis, non eſt huius loci determinare. Sufficiat ex alibi diſputandis ſupponere, materiam gravem non poſſe diffinitione aut regula certa comprehendi, ſed potius relinquendam eſſe prudentis arbitrio. Quando verò, vel quibus circumſtantiis cõſideratis, prudens arbiter id penſare debeat, latius in materia de obedientia dicemus.

Cap. Cùm ad monaſt. vrũ. de ſtatu Monach.
Antoninus.

Ad obiectionem contrariæ ſententiæ dicendum eſt, quòd eo ipſo, quòd legiſlator declarat, ſuæ intentionis non eſſe, graviter obligare, ex conſequenti aufert à ſubdito onus gravioris tranſgreſſionis, ſive inobedientiæ.

Quarta Regula. Dum legiſlator explicat, ſuam voluntatem non eſſe obligandi ad culpam, etiam ſi verbis præceptivis in materia gravi utatur, eius conſtitutio nullatenus etiam in materia gravi ad culpam ullam obligat. Hæc regula conſtat clarè ex communi omniũ ferè Re-

ligio-

ligionum conſenſu, in quibus conſtitutiones variæ verbis præceptivis & in materia gravi traduntur: & tamen, quia ab eorum conditoribus declaratum eſt, ſuæ intentionis non eſſe, ſubditos ligare in conſcientia, fit, ut ab hac obligatione omnino liberi maneant.

Quinta Regula. Quando neq; ex verbis præceptivis, neque ex alio ſigno colligi poteſt obligatio legis, recurrendum eſt ad pœnam, quam legiſlator tranſgreſſoribus imponit: ex gravitate enim hujus non incongruè legiſlatoris voluntatem conjectamus. Hæc regula, ut jacet, communis eſt; ſed quia à nobis pro nunc ad unguem examinanda non eſt, quia parum conducit ad præſens propoſitum; ideo ea, quæ de lege pœnali tam temporali, quàm ſpirituali pœnam infligente adduci hic poſſent, conſultò prętermittimus. Hactenus de Regulis ad inveſtigandam & dignoſcendam legis obligationem ſecundùm ſe ſumptę diſputavimus: reſtat ut jam de lege, prout uſu & conſuetudine recepta eſt, diſſeramus.

Ideo ſit ultima regula. Vera, & potiſſima interpretatio obligationis cujuſlibet legis jam promulgatæ & receptæ eſt communis populi conſenſus, communiſque uſus, & conſuetudo piorum, aut majoris partis communitatis. Nullus eſt enim aliuis legis fidior interpres, nec ſecurior, ac certior gloſſa, quàm conſenſus populi conſuetudine firmatus. Hanc regulam ita perſpicuam, & notam judicat Caietanus, ut ſupra d. artic. 9. ut exiſtimet, nulla probatione indigere. Probari tamē poteſt ex cap. Dilectus de conſuetudine, ubi Innocentius: *Conſuetudo (ait) eſt optima legum interpres.* Idem docet D. Thomas 1. 2. quæſtione 97. artic. 3. in corpore, & communiter Summiſtæ verbo (conſuetudo) & Canoniſtæ dicto cap. Dilectus. Et ratione confirmatur: primò, quia ſi conſuetudo vim habet abrogandi legem, & auferendi ab ea omnem obligationem: cur non & interpretandi? Conſuetudo autem in hoc propoſito dicitur communis cōſenſus eorum, qui ſub tali lege vivunt. Nec in hac conſuetudine, ſicut in aliis, requiritur temporis diuturnitas, ſive præſcriptio, ſicut erudite docēt Caſtrēſis, Aretin. Socinus ſenior, & alii relati à Menochio, de arbitrariis to. 1. lib. 2. cap. 199. n. 11.

Caietanus.

Cap. dilect. de conſuet. Innocentius.

D. Thom.

Summiſtæ. Canoniſtæ.

Caſtrenſis Aretinus. Soc Senior. Menochius.

Secundò probatur, quia in Regula D. Auguſtini, & Benedicti, multa antonomaſicè præcipiuntur, & tamen neminem obligant ad mortale: cùm tamen profeſſores Regulæ B. Franciſci variis implicentur præceptis. Cujus diverſimodæ obligationis non invenio aliam cauſam, niſi quòd, conſuetudine interpretante, in ordine Minorum ab ipſo religionis primordio apud omnes ejus proceres, & litteratos receptiſſimum ſemper fuerit, univerſa ſuæ regulæ mandata prevaricātes letalis criminis fuiſſe participes: cuius contrarium in ordine D. Benedicti, Auguſtini, aut aliis, contrario etiam conſenſu, & conſuetudine introductum eſt. Quare, cùm neque utrobique deficiant præceptiva verba, & ſubſit materia gravis, fit, ut tota obligandi, vel non obligandi ratio à conſuetudine derivata ſit.

A quo autem accipiat conſuetudo hanc interpretandi poteſtatem, primò affirmari poteſt, eam ex vi legis naturæ, conſuetudini innatam eſſe: lex enim naturalis dictat, ſingulas communitatis partes debere obedire, & conformare ſe cum voluntate totius communitatis: ex quo fit, ut ſecurè ſequantur conſenſum totius communitatis. Vel præterea alia ratio reddi poteſt non minùs certa aut firma, nempe, legiſlatores tacitè velle obligare communitatem, ſicut ipſa pro maioris ſuæ partis conſenſu ſe voluerit obligare.

***

SECVNDA PARS.

De obligatione noſtræ regulæ.

His igitur præmiſſis, ad principalem quæſtionem accedamus, & noſtræ Regulæ obligandi vim ex dictis conjiciamus: eſt enim hæc difficultas jam pridem inter nos ſimul cum reformatione exorta: & tam inter noſtri ordinis profeſſores, quàm inter alios extra ordinem authores pios, & doctos, ſæpe exagitata: quorum alii rigidiſſimam cenſuram, alii mitiorem, alii verò nullam de hac regula proferentes, in varios ſenſus, & opiniones diviſi ſunt. Nam ex his authoribus plerique ad mortale, alii ad veniale peccatum, nonnulli verò neutro modo obligare cenſebant.

Priorum ſententia, quòd regula ad mortalem culpam obliget, ſequẽtibus rationibus probari poteſt. Prima, quia (ut author eſt D. Thomas, 2. 2. quæſtione 186. articul. 9. communiter ab omnibus in hac parte receptus) in regula, præter tria vota, quodcumque aliud præceptum pòſitum obligat ſub mortali, & res eſt evidens ex ſuperioribus dictis: ſed in noſtra regula omnia, quæ in ea cõtinentur (exceptis his, quæ per modũ monitionis, & exhortationis tradũtur) cadũt ſub precepto: ergo omnia in ea cõtenta cadũt ſub mortali. Minor hujus rationis ex eo conſtat, quia quotieſcũq; in aliqua cõſtitutione ponuntur ſimilia verba: Præcipimus, mandamus; ſine dubio conſtitutio eſt præceptiva, maximè verò, ſi eis adjungantur alia verba, quæ horum vim augere ſolent, ut: diſtrictè præcipimus, &c. quod ſupra etiam latiùs oſtendimus. Cùm ergo in noſtræ regulæ veſtibulo ſtabiliatur quoddam generale præceptũ, extendens ſe ad omnia, quæ in ea continentur, ut patet ex illis verbis, quibus utitur Innocentius Pontifex, nempe: *Religioni veſtræ quâ fungimur authoritate mandamus, ut eam firmiter obſervetis:* imò & in fine ejuſdẽ regulę ſimile huic apponatur univerſale præceptum, totam regulam reſpiciens, illamq; comprehendens illis verbis: *Hæc breviter ſcripſimus vobis, religioni veſtræ formulam ſtatuentes, ſecundùm quam in poſterum vivere debeatis*: verbum enim (debere) (præcipuè ſi de imperativo loquatur) inducit præceptum, ut ſupra oſtendimus: ſit profectò, manifeſte omnia, quæ in regula decernuntur, obligare ad mortale, cùm ea omnia ſub his duobus præceptis in initio & regulæ fine appoſitis includantur.

D. Thom.

Nec valet, ſiquis vim argumenti conetur evadere, dicens, ſimile pręceptum reperiri in Regula D. Benedicti. Is enim ſuam regulam ſic exorſus eſt: *Auſculta, ô fili, præcepta magiſtri, & efficaciter comple, &c.* & prętcrea D. quoque Auguſtinus in ſua regula ait: *Hæc ſunt, quæ ut obſervetis, præcipimus.* Et tamen, quamvis horum Patrum prædicta verba pręceptum ſonare videantur, adhuc eorum Regulæ ſtatuta ex communi conſenſu Doctorum (exceptis his, quæ de tribus votis feruntur) non obligant ad mortale.

Reg. Bened. Reg. Aug.

Nam contra hoc in primis militat, non eſſe ita certum, prædictas Auguſtini & Benedicti regulas non obligare ſub mortali. Nam in primis de Auguſtini Regula expreſſe id ſentiunt Henriques de Gandavo, & Ioannes de Neapoli, & alii, quorum meminere Vmbertus in expoſitione ejuſdem regulæ, & D. Antoninus 3. parte, titul. 16. §. 6. qui non multùm ab hac ſententia diſſentire videtur. Præterea de regula D. Benedicti D. Bernardus in libro de diſpenſatione & præcepto, ſic ait: *Omnis contenta in regula Divi Benedicti, non profitentibus, (id eſt Novitiis) monita, ſeu conſilia ſunt cenſenda, nec gravant non ſervata: cùm tamen profitentibus præcepta, prævaricantibus in crimina fiant.* Inſuper, quia (quicquid ſit de verbis

Henriq. de Gandavo. Ioannes de Neapoli. Vmbertus. Antoninus. Bernardus.

præ-

præceptivis prædictorum Patrum regulis inſertis: & quamvis in eis fateamur, non ineſſe vim præceptivā, in noſtra tamen regula eſt omnino diverſa ratio. Tum primò, quia in illis jam communi conſenſu & recepta conſuetudine enervata eſt vis & robur obligandi horum verborum: in noſtra verò non conſtat de tali cōſenſu. Tum ſecundò, quia verbis præcipiendi in noſtra regula addita ſunt alia, quæ eorum vim, & legiſlatoris intentionem fuiſſe obligandi, magis declarant, ut ſunt: *Qua fungimur auctoritate*; & illa, *Firmiter obſervetis.*

Secunda ratio. Olim, ante mitigationem ab Eugenio factā, hæc eadem regula obligabat ſub mortali: quod ex eo maximè licet colligere, quia antiqui noſtri ordinis ſcriptores textū hujus regulæ tradentes, & ejus ſingula capita diſtinguentes, ea ſub præcepti rit. narrant. Sic Paleonidorus, qui, viginti nondū elapſis annis poſt mitigationē, ſcripſit, hàc noſtrā regulā referens, ſingulis capitibus hoc ordine præcepta conjūgit, ut primum cap. primū præceptū, & deinde ſecundum cap. ſecundum præceptum appellet, & ſic uſque ad 12. præcepta recenſeat.

Paleonid.

Et confirmatur: quia priſtini ordinis profeſſores à ſummis Eccleſiæ Paſtoribus hujus regulæ mitigationē inſtanter poſtularūt, quę nō mihi levis conjectura eſt, ea ætate regulā, ut obligatoriam fuiſſe receptā; cùm nulla regula in Eccleſia Dei à ſua primęva inſtitutione & rigore fuerit relaxata aut declarata, niſi illę tantùm, in quibus obligatio culpæ agnoſcebatur. Imò nullā aliam invenio, niſi D. Fräciſci regulā, ob hāc eandē cauſā à Clemēte V. mitigatā, ſeu (ut propriùs loquar) declaratā: & noſtram, quā nō ſemel, aut bis, ſed quater, aut quinquies correcta, declarata, ac mitigata eſt. Signum ergo eſt, profeſſores regulæ ad hujuſmodi mitigationem poſtulandam, metu gravioris culpæ fuiſſe coactos.

Tertia ratio. Quia verba imperativi modi, ſuppoſita aliàs materia gravi, obligant ad culpam gravem, & præcepto ſtricto æquivalent, ut ex dicta Clemētina Exivit, §. Nā etſi, ex mente Panormitani, & communis ſupra oſtenſum eſt. At in multis noſtræ regulæ articulis (imò ferè in omnibus uſque ad exhortationes) omnia ſub tenore verborum imperativi modi traduntur: nec dubitari poteſt, materiam omnem his articulis comprehenſam, utilē, neceſſariam, & gravem, & cujuſlibet obligationis capacem eſſe: ergo prædicta omnia cadunt ſub præcepto letalis culpę. Quòd verò in his materia ſit gravis, à poſteriori demonſtratur: quia ſimiles materiæ in aliis regulis, ſive Eccleſiaſticis legibus, ac Religionum conſtitutionibus, ſtrictè obligant, & non eſt, qui poſſit dubitare, ſupra quemlibet Regulæ articulum ferri poſſe à Prælatis præceptū ſtrictè obligans ad mortale: quod evidens ſignum eſt, materiam cujuſlibet eſſe gravem.

D. Clement. Exivit, par. Nam etſi. Panormita.

Quarta ratio. Quia hoc quaſi evidenter ipſius regulæ proceſſus demonſtrat. Quid enim aliud ſibi vult illa manifeſta diſtinctio, quę in regula ſit, in qua poſt tradita priora, & præceptiva ejus capita, diſtinguuntur exhortationes, & ſeparatim ſub titulo exhortationū traduntur? niſi clarè & apertè ſecernere præcepta, & potiſſima mandata à conſiliis, & ab iis, quæ præcepta non ſunt. Et confirmatur: quia ex ipſo etiam proceſſu litteræ manifeſtè cognoſcitur, omnia, quæ in Regula ponuntur ante exhortationes, eſſe verè leges, & pręcepta. Traduntur enim breviter, ſuccinctè, ac per modum Canonis, ſive regulę, authoritativè ſtatuendo, ac imperando abſque ulla probatione, aut corroboratione. Poſtea verò cùm ad exhortationes pervenitur: omnino ſtilus in alterum mutatur: qui magis accedit ad ſuadendum, vel diſſuadendum, quàm ad ſtatuendum, vel imperandum.

Vltimò. Quia ſaltem ſi noſtra regula exactè conſideretur, &

ratio-

rationes quæ pro hac, & alia parte urgent, appendantur: certè reddũt dubiam propoſitam quæſtionem, & ſufficientem cauſam ſcrupuli præbent. Sed cùm dubitatio oritur, an regula obliget, néene, tutior pars eſt amplectenda, ea nempe, quæ obligationem tuetur, ac docet: ut in ſimili ſpecie loquens de regula Beati Franciſci, docuit Clemens V. in dicta Clementina Exivit, §. Item quia, & facit cap. conſilium, & ibi gloſſa de obſervatione ieiunii, & c. juvenis de ſponſalibus, cum ſimilibus; & latè probat Felinus in c. auditis, penultimo de præſcripti. & Caſtro libro 1. de lege pœn. docu. 4. in fin. Ergo ſaltèm ob hanc rationem reputanda eſt regula ut obligatoria ad letalem culpam.

Clemens V. Cap. conſil & ibi glo de obſerv. ieiunii. & ca iuvenis de Spõſal.

Felinus.

Caſtro.

Pro contraria verò parte, quòd regula noſtra tam gravem (ut ſuperior tenet opinio) non præ ſe ferat obligationem, eſt efficax argumentum. Quia ex acceptatione legis, & communi conſuetudine eam recipientium, tanquã ex evidentiori ſigno, & certiori coniectura, penſanda, ac cõjicienda eſt eius obligatio, ut ſupra ex communi omnium ſententia præſcripſimus. Ubi etiam docebamus, omnes alias coniecturas ac regulas, ad cognoſcendam legis obligationem, aliquando eſſe incertas, ac fallibiles: hanc verò (nempe, recipientium conſenſum) ſolam ut magiſtralem, ut certam, ut infallibilem, ac ut ſuperiorem omni exceptione tradidimus. Quare, cùm in noſtra Religione nunquam fuerit receptus talis Regulę ſenſus, aut obligatio, nec à maiori, nec a minima eius parte, à primo limine approbatus: ſed potiùs contrarium religionem profitentibus prædicere, ac de noſtra Regula commendare ſoleant Prælati pii, ac docti, nimirum nihil in ea, præter tria vota, tranſgreſſorem reum conſtituere culpæ mortalis: evidens ſignum eſt, regulæ mandata ſive præcepta nullam ſimilem ſuis profeſſoribus obligationem imponere.

Pro certiori reſolutione recolendum eſt, ex D. Thom. 2. 2. quæſtione 186. articulo 9. ad primum, triplicem eſſe profitendi formam, ac modum. Primus eſt, quando quis abſolutè profitetur regulam: & tunc non tenetur ſub mortali ſervare omnia, quæ ſunt in regula, ſed tantùm vovet regularem vitam, quæ eſſentialiter conſiſtit in tribus votis. Secundus modus eſt, quo (teſte D. Thom.) in aliquibus Religionibus cautiùs aliqui profitentur, non quidem regulam, ſed vivere ſecundùm regulam, id eſt, tendere ad hoc, ut aliquis informet actus ſuos ſecundùm regulam, ſicut ſecundum quoddam exẽplar. Tertius eſt, quo adhuc in quibuſdam aliis Religionibus cautiùs emittitur profeſſio, dum Novitii tantùm profitentur obedientiam ſecũdum regulam: & tunc profeſſioni non contrariantur niſi ea, quæ ſunt contra præceptum regulæ. Tranſgreſſio verò vel omiſſio aliorum ſolùm obligat ad peccatum veniale. In hoc verò triplici profitendi modo, quantum ad obligationem majorẽ, vel minorem, nullum eſt diſcrimen: & idem cenſeo de aliis profitendi formulis, quibus hodie variæ Religiones utuntur, de quibus in tractatu de profeſſione dicemus. Omnes igitur, qui prædictis modis profitentur, non tenentur ex vi profeſſionis ſervare ſub mortali omnia, quę in regula continentur: quia cũ iſti tantũ profiteantur ſervare regulã, ut ipſa proponitur ſervanda, nimirum præcepta ut præcepta, & conſilia, ut cõſilia: non eſt cur ad omnia ſub mortali obligari dicatur, ut expreſsè decernitur in dicta Clementina Exivit. Et ex eo aperte probari poteſt. Nam qui profiteretur ſervare legem Evãgelicam, certum eſt, non intendere ſe velle in omnibus æqualiter obligari, ſed potiùs pro qualitate rerum, & diverſorum præceptorum, & conſiliorum. Quare, cùm Populus Iſraëliticus Exod. 24. & Ioſue ultimo, juramento & anathemate ſe obligaret ad præſtanda ea, quæ

D. Thom.

D. Thom.

D. Clement. Exivit.

Exod. 24. Ioſue, ultim.

Dominus fuerat loquutus: non eſt credendum, obligaſſe ſe ad omnia legis ſervanda ſub mortali: aliàs iuramentum eſſet valdè temerarium. Idem igitur cenſendùm eſt de eo, qui profitetur ſervare totam Regulam.

An verò is, qui profitetur ſervare regulam, tranſgrediens præcepta Regulæ, ſit reus voti ſolennis, ac ſi eſſent vota Regulæ præcepta; an verò tantùm dicendus ſit præcepti prævaricator, latiùs, dum de voto obedientiæ tractaremus, à nobis elucidatum eſt.

Prima concluſio. Si noſtra regula in ſe conſideretur, omnino præceptiva (etiam ſub reatu culpæ gravis) videtur: de facto tamen ad mortale nullatenus obligat. Prima pars huius concluſionis ſufficienter confirmatur argumentis ac fundamentis ſuperiùs pro contraria parte adductis. Secunda etiam ex dictis conſtat: quia cum hæc regula non ſit recepta, ut obligatoria ad mortale, non eſt dubium, de facto ad talem culpam non ligare: eſt enim cōſenſus, & conſuetudo recipientium legem, tantæ vis, ac roboris, ut ab ea omnis poteſtas obligandi in lege dependeat. Neque alia efficax ratio reddi poteſt, quare Regulæ Benedicti, Baſilii, & Auguſtini, aliorúmque Patrum ſuos profeſſores ſtrictè non obligent, D. verò Franciſci ita arctè gravet, niſi quia illæ uſu & moribus eas profitentium ſub gravi obligatione non ſunt receptæ; iſta verò à principio apud omnes eius familiæ fratres, ut præ ſe ferens contra tranſgreſſores letalem culpam habita eſt.

Secunda concluſio. Omnia, quæ ſunt in noſtra Regulà per modum præcepti expoſita, ad minus obligāt ad peccatum veniale. Hæc concluſio eſt D. Thom. ut ſupra, qui in ſolutione ad primum ait, quòd omnia, quæ ſunt contra præcepta regulæ, (nempe cōtra præcepta ſtrictè ſumpta) obligant ad mortale: tranſgreſſio verò aliorum ad veniale tantùm. Et probat D. Thom. quia omnia alia præter tria vota, ſunt diſpoſitiones ad principalia vota ſervanda, tanquam media ad finem; & cùm peccatum veniale tantùm ſit diſpoſitio ad mortale, & de ſe non tollat finē, ſed impediat aliquo modo, ideo tranſgreſſio eorum, quæ ſunt in regula, de ſe obligat ad veniale. Secūdò probatur ex eodem D. Thoma quodlib. 1. articulo 20. ubi expreſſe innuit hanc eandem ſententiam, nimirum, omnia, quæ ſunt in Regula, ad minus obligare ad culpam venialem. Et clarè ibi docet D. Thomas, quòd, præter præcepta Regulæ, ea omnia, quæ traduntur in ea per modum cuiuſdam ordinationis ac ſtatuti, obligant ad culpam venialem, Igitur à fortiori obligare debent ea, quæ per modum præcepti ſtatuuntur, ut in noſtra Regula fit. Præterea de regula Divi Auguſtini, quòd ſaltem ex ſe obliget ad culpam venialem, docet idem D. Thomas dicta quæſt. 186. articulo 9. ad primum, in his verbis: *In aliqua tamen Religione (ſcilicet ordinis Prædicatorum) talis regulæ tranſgreſſio non obligat, neque ad culpā venialem, ſed ſolùm ad pœnam taxatam ſuſtinendam: quia per hunc modum profeſſores hujus Regulæ ad eam obſervandā obligantur.* Sentit ergo D. Thom. regulam D. Auguſtini in aliis Religionibus ex ſe ſaltem obligare ad venialem culpam, quamvis in ordine Prædicatorum per accidens (quia profeſſores non intenderunt ſe ad culpam, ſed tantùm ad pœnam obligare) non obliget. Sicut poſſet quis in voto, quod aliàs de ſe obligat in cōſcientia, obligari tantùm ad pœnam à ſe conſtitutam. Et idem de Regula D. Auguſtini, quòd obliget ſaltem ad veniale, fatetur Caietanus tom. 1. opuſc. 25. articulo 1. & non minùs expreſſe in dicto articulo 9. circa reſponſionem ad ſecundū prope fin. Imò & D. Antoninus ut ſupra §. 6. affirmat, eſſe aliqua præcepta, præter tria vota: licet non explicet in ſpecie, an præcipiatur ſub veniali, vel mortali. Et idem videtur ſentire

D. Thom.

Caietanus.

Antoninus.

Vmber-

Vmbertus. Ioa. Domin.

Vmberrus, & Ioannes Dominicus in expoſitione ejuſdem regulę apud eundem Antoninum §. 5. & 6. Loquuntur támen hi de regula ſecundum ſe. De regula quoque D. Benedicti non obſcurè affirmat idem D. Thom. dicto quodlib. 1. fuſius tamen, & clariùs D. Bernardus, de præcepto & diſpenſatione, ferè per rorum: ubi, ſi attentè legatur, in regula D. Benedicti, ſecluſo contemptu, tantùm obligationem ad veniale docet & probat. Idem sētit Turrecremata, in expoſitione ejus regulæ, circa principium: & illum ſequitur D. Antoninus, ubi ſupra §. 7. Qui in regula D. Benedicti, præter tria vota, & ea, quæ alias lege Dei ſunt præcepta, tantum in ceteris ſtatutis & ordinationibus prædictæ regulæ agnoſcunt obligationem ad venialem culpam. De noſtra verò regula in ſpecie, quòd obliget ſolum ad veniale, videtur colligi ex eodem Antonino, ut ſupra §. 8. prope fin. dum docet, eſſe ordinationes quaſdam per modum regulæ traditas. Appellat autē conſultò eas ordinationes, potiùs, quàm præcepta. Quare æquo pede, ac in aliis, fatendum eſt, in noſtra regula hanc ſolum venialis offenſæ obligationem latere.

D. Thom. Bernardus. Turrecrem. Antonin.

Hanc D. Thomæ ſententiam, qua docet, omnia, quæ ſunt in regula, ad minus continere contra tranſgreſſores culpam venialem, cōmuniter ſequuntur Canoniſtę, ut videre eſt apud Abbatem cap. relatum, Ne clerici vel monachi, Archid. ca. 1. 27. quæſtione 1. Immolam, & Felin. in ca. Nam concupiſcentiam de conſtitution. Tenet idem Antoninus 3. parte titul. 16. §. 5. & communiter Summiſtæ; qui omnes cum D. Thom. ſentiunt, omnia quæ traduntur in Regula, quæ conſilia non ſunt, obligare ad minus ad veniale.

Abb Panor. Archid. Immola. Felinus.

Probatur deinde ratione. Quia in noſtra Regula ſatis aperte conſtat, multa tradi ſub forma præceptiva, ut 1. & 3. argumento pro contraria parte adductis probatum eſt. Præceptum autem ex ſe vel obligat ad mortale (ſi ſtrictè feratur, & contraria conſuetudine non temperetur, & hoc in noſtra regula locum nō habet ob rationem dictam,) vel obligat ad veniale: de ſe enim præceptum ſaltem hanc obligationem præferre debet maximè, ſi contraria conſuetudine non abrogetur: ergo in noſtra Religione, ea, quæ in Regula traduntur, obligant ad venialem culpam. Nec poteſt quis verè affirmare, communi conſenſu hanc vim obligandi etjam ad veniale eſſe extinctā: quia potiùs ferè omnium religioſorum noſtrorum conſenſus & ſententia in hanc partem ſemper inclinavit: & ita hodie paſſim tam Prælati, quàm ſubditi, tam docti, quàm indocti, una mente, & ore fatentur.

Quod ſi aliqui contrarium aliquando conati ſunt perſuadere, hi vel pauci, vel minùs periti, aut docti fuerunt. Imò ſi idem aliqua magna pars communitatis ſentiret, parum certè obſtaret. Tum primò, quia cōtrarium majori parti ſemper, ut verius & probabilius, placuit, & modò omnibus ferè placet. Tum ſecūdò, quia poſito, quòd religio in ſtudia contraria divideretur, tunc ſentiendum eſſet de regula ſecundum ſe, & non prout eſt conſenſu recipientiū declarata: & ſic manerent regula & ejus præcepta in ſua vi, & ad minus obligarent ad veniale. Et fortè, ſi conſenſum recipientium excludamus, timeri poteſt de letali obligatione.

Tertiò probatur. Quia vel loquimur de regula ſecundum ſe, aut de illa, ut eſt jam uſu & conſuetudine declarata: utroq; autē modo obligat ad veniale: nam de ſecūdo certum eſt ex dictis; de primo verò probant prædicta teſtimonia D. Thomæ, & rationes nuper adductæ: conſtat enim manifeſtę, D. Thom. loqui de regula ſecundum ſe.

Dixi ad minus obligare ad veniale, quia ad mortale minime obligat, tum ob rationem in prima cō-

cluſione allatam; tum etiam [illegible] dũ apertiſſimè non conſtat de men[illegible]te inſtitutoris Religionis, voluiſſe, ſcilicet, letalem obligationem ſubditis imponere, non eſt præſumendum de tali obligatione. Quia Sancti patres (ut rectè D. Thom. dicto
D. Thom. quodliberto ait,) qui religiones inſtituerunt, noluerunt hominibus injicere damnationis laqueum, ſed potiùs viam ſalutis aperire. Quia aliàs fortè majùs periculum eſſet in Religione, quàm in ſæculo. Ac proinde cenſendum eſt, omnes alias obſervantias, (præter tria vota,) niſi aliàs evidentiſſimè conſtet de mente legiſlatoris, tantum ad venialem culpam, minimè ad letalem obligare.

Obſervandum tamen eſt, regulę tranſgreſſionem, licet non pertingat uſque ad letale crimen, intra limites v[illegible] venialis offenſæ, eſſe certe graviſſimam inobedientiam. Quę gravitas primo ſumitur ex parte pręcipientis, quia gravior inobedientia eſt, prætermittere præceptum Superioris, quam inferioris Prælati: & ſic gravius eſt, regulę, quàm cõſtitutionum ac aliorum prælatorũ mandata frangere. Tum etiam, quia tunc gravior eſt tranſgreſſio, quando pręſumitur id, quod eſt magis de voluntate legiſlatoris, ut ſupra ex D. Thoma docebamus. Cõſtat autem, omnia, quæ in Regula conſtituuntur, eſſe magis a legiſlatore volita. Nam cum poſſet (exceptis votis) alia conſulendo, aut ordinando, & ſtabiliendo tradere: his non contentus, ſuam obligandi volũtatem verbis præceptivis, non utcumq;, ſed aliis, quæ eis firmitatem & vim adferrent, adjunctis, ut ſunt, *Qua fungimur authoritate, firmiter, &c.* & non ſolùm pręceptis generalibus, ſed ſpecialibus, manifeſtavit.

Iam argumenta in contrarium facta facilè ex dictis ſolvuntur. Nam primum tantum probat, in regula reperiri aliquot pręcepta, & ea fortè, ſi ſecundum ſe ſpectentur, obligare ad mortale. quia tamen n[illegible] non ſub hac obligatione, [illegible] ſ[illegible] veniali recepta ſunt, id[illegible] tranſgreſſores excuſantur a [illegible] culpa.

Ad replicam reſpondeo [illegible] Auguſtini & Benedicti [illegible] obligare ad veniale, ut ſupra [illegible] eſt: & illud teſtimoniũ Bernardi [illegible] ponunt Divus Antoninus, & Turrecremata dicto §. 6. dicentes, ibi Beatum Bernardum non accipere præceptũ propriè & ſtrictè, ſed largè pro quacunque juſſione, vel ordinatione: quæ, licet non conſtituat tranſgreſſorem reum letalis culpæ, conſtituit tamen prævaricatorem cum ſolâ veniali offenſa. Antoninus. Turrecremata.

Mihi verò hæc expoſitio non placet: graviorem enim culpam, quàm venialem, ſonare videntur illa verba, *Cùm tamen profitentibus præcepta, prævaricantibus in crimina fiant.* Quare dicendum eſt, Divum Bernardum loqui ibi indiffinitè de aliquibus præceptis, quæ tangant tria ſubſtantialia vota, quæ obligant ſub graviori culpa; de reliquis verò in regula contentis apertè tradit Divus Bernardus in dicto libro, ſolùm ligare ad veniale. Ceterùm, quicquid ſit de Regula Auguſtini, aut Benedicti, de noſtra indubitatè tenendum eſt, ſub tanto onere, (nempe letalis offenſæ) non gravare ejus tranſgreſſores, propter rationes ibi adductas.

Ad ſecundam rationem reſponderi poteſt, quòd licet ab antiquis ordinis ſcriptoribus regula tradatur ſub formâ præceptivâ, non ideo ſequitur, quòd imponat nunc tranſgreſſoribus culpam mortalem: tum quia præceptum (ut ſuperiùs annotavimus) communem rationem obligandi, tam ad veniale, quàm ad mortale, includit: tum etiam, quia etſi ſolùm ad mortale obligaret, non ſufficeret hoc, niſi nunc inter nos communi conſenſu ita eſſet approbatum: tum tertiò, quia, etſi fortè apud primos Regulæ profeſſores major obligatio, quàm nunc eſt

in Regula, agnita ſit; apud poſteros vero potuit contraria conſuetudine prædicta obligatio extingui, aut mitigari.

Ad confirmationem, fateor libenter, eos vel agnoviſſe in Regula majorem, quàm nunc eſt, obligationem, (quod parum obſtat ex dictis,) aut ſi eam non agnoverunt, ſatis fuiſſe arduum viris aliàs timoratis, venialem offenſam ſuſpicari, ut hoc ſcrupulo compellerentur ad moderationem & mitigationem Regulæ petendam.

Tertia ratio, imò & quarta eodem modo ac prima, ſolvuntur.

Ad ultimam verò, quicquid ſit de majore argumenti, adhuc tamen nihil infertur contra noſtram ſententiam, cùm apud nos nemo rationabiliter dubitare poſſit, loquendo in rigore de dubitatione, an regula obliget ad mortale, nécne: cùm ſatis jam in ordine compertum ſit, minimè ad mortale obligare.

Finis Secundæ Partis.

TERTIA PARS,

QVÆ CONTINET EXPLICATIONEM OMNIVM CAPITVM REGVLÆ ALBERTI, VSQVE AD EXHORTATIONES.

CAPVT PRIMVM.

De electione Prioris.

TEXTVS.

ILLVD *in primis ſtatuimus, ut unum ex vobis habeatis Priorem, qui ex unanimi omniúmque aſſenſu, vel maioris & ſanioris partis, ad hoc officium eligatur: cui obedientiam promittat quilibet aliorum, & promiſſam ſtudeat operis veritate ſervare, cum caſtitate, & abdicatione proprietatis.*

De election. Prioris 2. p. ſtatutorum Carthuſ. c. 2. De elect. Generalis & obedientia ei præſtanda, ac de profeſſione trium votorum agit Reg. B. Franciſ. c. 1 & 8. De obed. & paupert. Reg. Societ. Ieſu p. 3. conſtitutionum c. 1. De obedientia, caſtitate & paupert. Reg. monachorum ex ſcriptis D. Hier. ex tractatu 1. 3. & 4. & Regul. Monacharum D. Hier. ad ſcripta c. 2. & 3. & 6.

GLOSSA I.

CAPVT hoc duas continet partes: prima de Priore habendo, & de modo in ejus electione ſervando: ſecunda verò de obedientia ei promittenda, & de aliis votis, ex quibus profeſſio regularis conſtat, breviter tractat.

Circa primam hujus c. partem in primis annotare oportet, olim apud noſtri ordinis profeſſores Anachoreticum inſtitutum multorum annorum ſpacio uſque ad Aymerici Antiocheni Patriarchæ tempora floruiſſe, ut conſtat ex iis, quæ ſuperiùs de antiquitate ordinis tractavimus. Cùm verò Hieroſolymis prædictus Aymericus Apoſtolicæ ſedis legatione fungeretur, & noſtrorum fratrum tùc verè Anachoretarum, juxta Eliæ fontem in latere Carmeli commorantium, laudabilem vitam

tam ac converſationem conſpiceret, eos ſpeciali favore, & dilectione fuit proſequutus. Quare deinceps ordinis profectui, ac utilitati conſulere volens, eos decrevit ab illo arcto & ſtrictiſſimo vivendi ritu ad communem vitam ac cœnobialem reducere. Nam licet ſolitariæ vitæ inſtitutum ſublimioris ſit perfectio-
D. Baſilius. nis (nam eam meritò Baſilius in Epiſtola ad Quilonem martyrio com-
D. Nazianz. parat, Nazianzen. in Apologia pro
D. Chryſoſt. fuga ſua, cæleſtem vitam, Chryſoſt. verò Hom.8. in Mat. paradiſo digniorem, & Angelicis choris cõparan-
D. Hier. dam prædicant; Hier. verò ad Eliodotum, & ad Euſtochium, non ſolitudinem, ſed Paradiſum eam vo-
S. Epiphan. cat, & alii Patres, ut Epiphanius in
Caſſianus. Compendiaria doctrina, & Caſſianus in collationibus, multa de hujus vitæ dignitate, auſteritate, & perfectione tradiderunt:) noverat tamen vir ille, eſſe hanc altiſſimã profeſſionem paucorum, cùm ſit periculis ac laboribus plena, ut paſſim prædicti Patres, & alii teſtantur: econtra verò communem vitam ac ſocialem magna emolumenta ac commoda ejus Athletis præ ſe ferre. Complures hujus vitæ utilitates, ac Anacho-
D. Baſilius. reticæ incommoda & pericula D. Baſilius regulis fuſſ. quæſt.7. enume-
Caſſianus. ravit. Qua in re utriuſque vitæ oculatum teſtem Abbatem illum Ioannem producamus, quem Caſſianus coll.9. ca.3. triginta annos in cœnobii congregatione, deinde alios viginti in ſolitudine egiſſe, utroſque verò ſumma ſanctitate ac perfectione; ac demum in illa ætate provecta ad priorem vitæ communitatem ſe ſe ultrò retuliſſe commemorat. Et, ut omittam alia, quæ Baſilius ut ſup. & hic Ioannes apud Caſſianum de ſolitariæ vitæ periculis docent, hoc unum adjiciam; quòd in hac aſſidua noſtræ vitæ ſuper terram militia, ac inceſſabili pugna, & quidem de tan-
Bernardus. tare, quanta eſt vita æterna, nihil periculoſius eſſe poteſt (ut Bernardus ſerm.3. circumciſionis ait) quàm ſolum luctare velle, nihil verò tutius, quàm multorum unà pugnantium manibus adjuvari. Confirmant hoc multorum ſolitariè degentium triſtes exitus: qui cùm multos annos in ſolitudine, jejuniis, vigiliis, ac ſummo vitæ rigore peregiſſent, tandem à callido & verſuto hoſte decepti, miſere perierunt. Nec opus eſt hic ampliùs in deſcribendis cœnobialis vitæ emolumentis, ac ſolitariæ periculis detegendis immorari; quia de hoc (favẽte Deo) in tractatu de profeſſione monaſtica latiorem ſermonem proferemus. Sufficiat nunc lectori, præcognoviſſe, ſolitariam iſtam vitam ſociali in perfectione, ac puritate eminere: hanc verò ſecuritate, jucunditate, facultate, ac aliis perfectionis fructibus ſolitariã vincere. Aymericus igitur his & aliis vitæ communis utilitatibus accenſus, fratres noſtros ex Anachoretarum vivendi norma ad cœnobiale inſtitutum redegit: ita tamen, quòd Eremiticam vitam ad formam communem redactam, (ut nũc eſt apud Camandulenſes; ſtrictiorem tamen, quàm apud Carthuſianos) ſervarẽt. Et ſic ab eo prudenter illa ſtrictiſſima noſtrorum Anachoreſis fuit tẽperata, & ad mitiorem, veréque commodiorem Eremitarum vitam, ut in regula Alberti depingitur, revocata.

Hoc igitur tempore, poſtquam Aymericus Carmeli Anachoretas ſub prædicto vivendi modo cöegit, ſtatim Bertholdum eiuſdem Aymerici conſanguineum eis præpoſuit, & Latinorum more, Priorem nuncupavit. Olim namque etſi omnibus fratribus unus præeſſet, qui Abba Syriacâ linguâ, & Latinâ Pater dicebatur; voluit tamen, fratres noſtros, qui iam more Latinæ Eccleſiæ monachorum in communitate degebant, etiam hanc Latinæ Eccleſię conſuetudinem tenentes, Prælatos Priorum nomine nuncupatos habere. Quare Bertholdum hunc ob prædictam rationem primũ Priorem Generalem ordinis monumenta recenſent.

Ex

Ex quo factum fuit, quòd, cùm Fratres novum vivendi modum ab Aymerico traditum libenter aſſumerent, novam ſibi vivendi regulam fore neceſſariam conſpicientes, (neque enim regula Ioannis Patriarchę ab eis jampridem ſuſcepta tunc eis ſufficere poterat, cum anachoreticę vitæ inſtitutum, de quo ipſa ferebatur, jam eſſet extinctum,) Albertum Patriarcham adierunt, ut ſibi juxta novum vitæ propoſitum novam vivendi normam traderet. Quod ſatis indicant illa priora Alberti in Regula verba: *Multifariam multiſque modis Sancti Patres inſtituerunt, qualiter quiſque in quocunque ordine ſit, &c. vivere debeat. Verùm quia requiritis à nobis, ut, juxta propoſitum veſtrum, tradamus vobis vitæ formulam, quam tenere in poſterum debeatis, &c.* Propoſitum igitur, de quo fit hîc mentio, non eſt aliud, quàm illud, quod majores noſtri habuerunt vivendi in communitate ſecũdum formulam ab Aymerico deſcriptam: & juxta hoc ſibi dari regulam poſtularunt, quam Albertus tunc Hieroſolymitanæ Eccleſiæ Patriarcha ſuo jure & poteſtate tradidit: in qua inter cetera ſtatuta cap. primum & potiſſimum fuit de electione Prioris, & de modo in profeſſione ſervando. Et ideo ab electione Prioris Albertus ſuæ Regulæ dedit initium dicens: *Illud in primis ſtatuimus, ut unum ex vobis habeatis Priorem, qui ex unanimi omniumquè aſſenſu, vel majoris & ſanioris partis, ad hoc officium eligatur.*

Circa illa verò priora verba, *unum ex vobis habeatis Priorem*, forſan aliquis hîc hæſitare poterit, de quo Priore, an de Generali, vel conventuali illa accipienda ſint? Cujus dubitationis ſolutio facilis eſt ex his, quæ ordinis hiſtoriæ repetunt. Omnes enim affirmant (ut videre eſt apud Paleonidorum, libro 3. cap. 1. & in Speculo ordinis, & nos nuper attingebamus) Bertholdum fuiſſe primum Præpoſitum, ſive Priorem Generalem, cui Brocardus in Generalis miniſterio ſucceſſit. Hic ab Alberto regulam hanc popoſcit: & hunc in regulæ initio & fine Albertus alloquitur, & Priorem appellat. Quare cùm hic tunc eſſet Generalis Prior, & regula mentionem faciat, de Priore eligendo, fit, ut de Generali ſit intelligenda. Quod ex eo confirmari poteſt, quia tunc licet plura eſſent in Syria, & fortè per totam Ægyptum diſperſa monaſteria, Prior tamen conventualis montis Carmeli ſimul erat omnium Generalis, ſicut nunc contingit in pluribus monachalibus, ubi Prior certę ac peculiaris domus ſimul ut Generalis toti ordini præſidet; quamvis non incongruè ſecundò interpretari poſſumus prædicta verba, tam de electione Prioris Generalis, quàm conventualis, cùm utrique poſſint commodè adaptari.

Ex quo fit, ea omnia, quæ in regula noſtra de Priore abſolutè proferuntur, tam ad Priorem Generalem, quàm ad conventualem ſpectare, dummodo ſingula ſingulis debitè accommodentur: ita, ut ea, quæ ad monaſterii adminiſtrationem reducuntur, ad Priorem conventualem referantur: illa verò, quæ ad totius ordinis regimen ſpectant, ut ſunt, domos recipere, & ſimilia, Generali Priori convenire omnino aſſerendum ſit.

Secundo circa illud verbum, *Unum ex vobis, &c.* locus erat examinandi, qualis regendi forma in Religionibus commodior ſit; ánne Monarchiæ, quæ ad unius principatum & dominationem reducitur, ſoláque unius nititur voluntate & imperio: an Ariſtocratiæ, in qua ſceptrum optimates tenent: vel forſan Democratiæ, quæ à totius populi, ſive communitatis ſuffragiis, tanquam à potiſſimo principio dimanat? At quia nos breviter his commentariis ea, quæ utiliora, & selectiora ſunt, tradere feſtinamus: omiſſis aliis, quæ hinc inde adducta longiorem hanc tractationem redderent: id primum in hoc dubio abſque controverſia ex omnium fere

Philoſophorum ſententia conſtituo: ex natura rei, ſecluſis aliis circunſtantus (de quibus infra,) Monarchiam omnes alias regẽdi ſpecies antecellere. Probat id inter alios doctiſſimè Angelicus Doctor, opuſculo de regimine Principum lib. 1. c. 3.

D. Thom.

Secundum eſt, (idque ut certum multi graviſſimi authores tradidere) quòd hominum fragilitate inſpecta (ſumus enim omnes natura noſtra in vitia proni, eſtque humana conditio majoribus quotidie corruptelis infeſta,) utilius eſt & convenientius imperium ex Monarchia & Ariſtocratia mixtum: ita Divus Thom. 1. 2. quæſtione 95. ar. 4. & ibi omnes ejus expoſitores ſcripſerunt. Tradit quoque ex ſua & aliorum ſententia Bellarminus, tomo 1. tractatu de Romano Pontifice, ſtatim poſt initium. Hæc autem mixta regendi forma tunc conſurgit, cùm unus qui aliorum exiſtit Princeps, ſive Prælatus, de eorum conſilio deciſivo univerſa moderatur. Dixi, deciſivo. Nam ſi aliorum ſuffragia tãtum ſint conſultiva, potiùs Monarchiæ, quàm Ariſtocratiæ vires retinet: utuntur enim omnes Principes, qui Monarchiæ imperio fruuntur, multorum conſilio, & prudentia. Et quia iſtorum conſenſus neceſſario nõ eſt requiſitus, ideo abſoluti Principes & Monarchiæ dicuntur. Noſtræ verò Religionis gubernandi forma magis ad Ariſtocratiam accedit, ſive (ut veriùs dicam) ad Monarchiam mixtam. In ea enim Generalis, ex ſententia & conſenſu Diffinitorum, omnia graviora diſponit, gubernat, & præcipit: quamvis hodie Generalis authoritas non ſine rationabili cauſa fuerit ampliùs extenſa, Definitorúmque coarctata: ita ut non niſi in graviſſimis rarioribúſq; caſibus, eorum conſenſus requiratur. Hujuſmodi autem regendi formulam, noſtris temporibus, Religionibus bene inſtitutis maximè convenire, pulchrè oſtendit Navarrus, in c. Nullam 18. quæſtione 2. numero 10. & præcipuè numero 15. cujus verba libuit hîc referre: Concedimus (inquit) abſolute quidem & ſimpliciter optimam regendi ſpeciem eſſe Monarchiam, qua Reges utuntur, in qua unus ſolus gubernat, ſecundùm Ariſtotelem receptum à D. Thom. libro 1. de regimine Principum capitulo 3. 4. & 5. licet ſoleat in Tyrannidem degenerare, quæ eſt peſſima ſpecies mali regiminis ſecundùm eoſdem. Cõcedimus item, Patrem noſtrum Auguſtinum per ſuam regulam ſignificaſſe, quod potiùs Monarchia, quàm Ariſtocratia, vel Democratia in ſuo ordine ſervaretur, veriúſque eſſe id, quod antea diximus, nempe, ſanctiùs commodiúſque monaſteria gubernari per unum, quàm per multos, ſi Prælati eſſent Auguſtini, & ſubditi Poſſidonii. At quia Prælati longe ab Auguſtino, & ſubditi à Poſſidonio degeneraverunt & Monarchiæ abſolutę; omnium ferè non mendicantium in Tyrannidem degeneraverunt: ideo in quamplurimis Religionibus loco Monarchię inſtituta eſt Ariſtocratia, aut certè Monarchia ſtricta, qua unus de conſenſu multorum ad idem deſignatorum gubernat. Hæc Navarrus, ut ſupra.

D. Thom. *Bellarmin.* *Navarrus.*

Præterea hujus regiminis, quod nunc in noſtra floret Religione, veſtigia quędam, etſi non valde expreſſa, adumbrata tamen in noſtra Regula traduntur. Nam cap. 2. & 3. ſtatuitur, ut in donorum receptione, & cellarum aſſignatione Prior fratrum cõſenſum requirat, & ſpectet. Quæ verba de Priore Generali intelligi, jam ſupra à nobis probatum manet.

Tertiò circa prędicta verba, *Vnũ ex vobis habeatis Priorẽ*, obſervãdum eſt, noſtræ Regulæ mentem fuiſſe, ut ille, qui in Priorem eligendus fuerit, ſit ex noſtris, & Regulæ primitiuæ profeſſor, ut conſtat ex illis verbis, *Ex vobis*. Quod etiam jure Canonico cautum eſſe video, ut conſtat ex cap. nullus de electione in 6. ubi decernitur, in Abbatem non debere

Cap. Nullus de electione in 6.

eligi, niſi illum, qui expreſsè profeſſus ſit Regulam eorum, quibus præeſſe debet. Quod noviſſimè ſeſſione 25. c. 22. de reformatione regular. Concil. Tridentinum approbavit. Confidimus (inquit) Romanum Pontificem curaturum, ut his, qui ſuos conventus habent, Regulares perſonæ ejuſdem ordinis expreſsè profeſſæ præficiantur. Quibus juribus adducti Romani Pontifices, Gregorius XIII. Sixtus V. & Clemens VIII. à Prælatis fratrum noſtrorum, qui Regulam mitigatam obſervant, & eorum juriſdictione omnino nos ſeparari, & ex ipſis Diſcalceatis, ac Regulæ primitiuæ profeſſoribus Generalem, in nova hac reformatione aſſumi, ſanxerunt.

Conc. Trid.

Qui ex unanimi, omniumq; aſſenſu, vel majoris ac ſanioris partis, ad hoc officium eligatur. His verbis brevis formula in electione Prioris Generalis ſervanda, à Regula, deſcribitur, ſtatuendo, electionem fieri debere ex conſenſu omnium fratrum, vel majoris, & ſanioris partis. Circa hoc, illud ſcire oportet, capitulum generale, quod nunc in uſu eſt apud omnes ferè Religiones, olim non viguiſſe: ſed mortuo Priore Generali, qui per totius vitæ ſpacium perdurabat, alterà majori parte omnium Religioſorum eligebatur. Nunc tamen, ſicut in aliis Religioſorum congregationibus, à majori parte capituli Generalis, ut jura & canonicæ ſanctiones diſponunt, nominatur, qui tantùm in ordine per ſexennium durat, ut in Bulla Sanctiſſimi Domini noſtri Clementis Papæ VIII. decernitur. De forma autem in electione (juxta Concilii Trident. decretum) ſervanda, non eſt hic differendi proprius locus: videndi ſunt Summiſtæ verbo, electio.

Bulla Clement. VIII.

Cui obedientiam promittat quilibet aliorum, & promiſſam ſtudeant operis veritate ſervare, cum caſtitate, & abdicatione proprietatis.

Hæc eſt ſecunda huius c. pars, in qua de profeſſione & ejus forma agitur, ſtatuendo, ut omnes, dum profitentur, Priori Generali obedientiam cum caſtitate, & abdicatione proprietatis expreſsè promittant. Et quamvis ad ſtabilitatem profeſſionis ſufficiat, ut quis tantùm obedientiam promittat, aut converſionem vitæ, aut Regulam abſolutè, nec requiratur ad eius ſolemnitatem, quòd exprimatur paupertas, vel caſtitas: imò nec obedientia, ut latiùs in tractatu de profeſſione dicemus: olim tamen hæc veritas non erat ita conſtans, & recepta, ut nunc eſt apud authores. Quare Maiores noſtri, cùm in Regula Alberti nulla mẽtio fieret de paupertate & caſtitate, apud Innocentium IV. qui prædictam Regulam declaravit & mitigavit, dubitare cœperunt, an ad obſervantiam paupertatis & caſtitatis ex vi Regulæ tenerentur? ſeu potiùs, (ut propriùs, & veriùs loquar,) ad tollendas ſcrupulorum occaſiones, ab ipſo poſtularunt, ut caſtitatis, & paupertatis expreſſa mentio in hoc cap. traderetur: & ſic Innocentius IV. in hoc cap. illa verba adiecit, *cum caſtitate, & abdicatione proprietatis.* Quæ olim in Regula Alberti non conſtabant. Circa hanc igitur huius cap. partem, utilis valde & omnino neceſſaria tractatio de profeſſione, & tribus votis, quæ fundamenta ſunt, in quibus totius Religionis ędificium ſuperſtruitur, ſuſcipienda à nobis eſſet, niſi de his nos alibi longam & peculiarem diſputationem ſuſcepturos ſperaremus.

CAPVT SECVNDVM.

De Receptione locorum.

TEXTVS.

De conſil. à Fratribus exſpectando Baſilius in brevior. Reg. 48. & optime Bened. c. 3. ſua Regula, ſtatuta Carthuſi. 2. p. ca 4. & regula Monachorũ c. 7.

LOCA *autem habere poteritis in eremis, vel ubi donata vobis fuerint, ad veſtræ Religionis obſervantiam apta, & commoda, ſecundum quod Priori, & fratribus videbitur expedire.*

GLOSSA II.

CVM Carmeli grex & devota virginis familia in dies magis augeretur: tum ob loci anguſtiam, tum etjam ut Carmeli vinea verſus omnes terræ partes ſuas mitteret radices, ac palmites extenderet, alias adire regiones, & nova expetiti loca, fratres ad id uſque temporis in Provincia Syriæ commorantes decreverunt. Quare ab Innocentio IV. diſpenſationem petierunt, ut ſibi liceret ubique terrarum monaſteria erigere: nam ex vi Regulæ Alberti tantùm in eremis hoc cis videbatur permiſſum. Vnde totum hoc cap. 2. additum eſt ab Innocentio IV. in quo duo potiſſimùm ſtatuit. Primũ, habitationẽ noſtram in ſolitudine, vel eremo, vel in aliis locis ad noſtræ profeſſionis obſervantiam aptis eſſe debere. Secundum, quod prædicta loca arbitrio Prioris, & aliorum fratrum ad noſtrum propoſitum, ſive inſtitutum judicentur idonea.

Ex hoc igitur cap. tria licet manifeſtè deducere. Primum, non ſolùm in eremis, ſed aliis quoque locis noſtras domos conſtrui poſſe. Secundum: non quælibet loca ad noſtrarum domorum conſtructionem admitti poſſe, ſed ea tantum, quæ ad Regulæ obſervantiam viſa fuerint convenire. Tertium, nullum locum recipi poſſe, nec debere, niſi ex arbitrio Prioris Generalis, & aliorum fratrum (nempe Diffinitorum.)

Circa primum horum, illud ſe offert animadverſione dignum, quod hic prætereundum non eſt, quantum (ſcilicet) noſtræ Regulæ & profeſſioni ſolitudo & eremus conveniant. Id enim eſt proprium, & potiſſimum, quod Regula intendit, dum ait, *Loca autem habere poteritis in eremis.* Imò, quod alibi licitè erigant, id potiùs extenſio quædam, ſive regulę indulgentia videtur. Nec mirum eſt, quod fratribus, quos Eremitas Regula appellat, eremi habitatio magis, quàm urbium quadret.

Circa ſecundum verò, ſtatim obvia eſt dubitatio, quæ (ſcilicet) loca poſſint dici ad noſtræ Religionis obſervantiam apta, & commoda? Cujus ſolutio ex Regula patet: nempe, ea eſſe, quæ Prior Generalis & alii fratres apta & convenientia judicaverint. Sed quæ ſint circunſtantię & conditiones, quæ debeant concurrere, ut prior Generalis & ceteri fratres debitè id arbitrentur, & ſine periculo ordinis diſcernant, id non facile erit unicuique explicare.

Pro cujus declaratione primò certum eſt, hoc arbitrium ſive judicium penſandũ eſſe ex commoditate loci recipiẽdi. Quæ autẽ dici poſſint, & verè ſint commoditates loci

ad noſtræ Regulæ obſervantiam? Hæ ſine dubio regulandæ, & deſumendæ ſunt ex fine & ſpeciali noſtri ordinis ſcopo ſive inſtituto. Ex fine enim, & non aliunde, mediorū proportio maior vel minor menſuratur. Quare, cū finis ſpecialis, & primarius noſtræ Religionis ſit (ut ex dictis in Regulæ præfationibus conſtat) aſſidua divinæ legis meditatio, ſive frequens, & ſine intermiſſione ad Deum oratio (hic enim ante omnes alios ſcopus eſt, in quem omnia noſtræ militiæ tela diriguntur) ſecundarius verò & veluti minùs intentus ſit verbi divini prædicatio, & ſalutis proximorum cura (ut ſuperiori loco dicebamus:) fit, ea loca à Prælatis, ut aptiora præ aliis eligenda eſſe, quæ ad hos conſequendos fines, ſervata uniuſcujuſque dignitate & principalitate, magis proportionata judicaverint. Ea nimitum, quæ ad contemplationis quietem & aliqualem proximorum curam utiliora repererint. Ita tamen, ut licet potiſſimùm illud attendatur, hoc tamen nequaquam prætermittatur.

Similia loca ad ſuorum monaſteriorum conſtructionem D. Baſilium elegiſſe, ex Nazianzeno in ejus vita accepimus. *Cùm enim* (inquit Nazianzen.) *animadvertiſſet, eos, qui in communi vita (id eſt, monachos, qui degūt inter ſæculares) monaſticam licet abſtinētiam ſervent, aliis quidem utiles, ſibi verò nequaquam exiſtere, cū in multis eos neceſſe ſit verſari malis, quæ vitæ perfectæ, ac planè quieti contraria videntur: eos verò, qui in ſolitudine procul ab his agunt, firmiores quidem propoſito, magiſq; Deo conjunctos, quàm ſupradictos vidit, tamen ſibi tantùm utiles: utrumque vitæ genus conjungere conatus eſt. Quamobrem Monachorum cœnobia haud procul ab his, qui in hominum ſocietate vivunt, ædificari juſſit, nec omnino ſeparavit, ut & propinquitate, cùm opus charitatis expoſceret, adeſſe poſſent: diſtantes alioqui propriis terminis, ne quies eorum, aut pax interrumpi per multitudinem poſſet: ut & ſic nec ipſi Monachi actionis merito, quod ex impendenda aliis pietate eſſet, privarētur; neque rurſum eorum actio per tumultus inutilis efficeretur.* Hæc Gregorius, ut ſupra.

Ex quibus colligere licet, duo potiſſimùm in domorum noſtrarum erectione eſſe conſideranda. Primum, ut earum ſitus contemplationi aptus, & congruus ſit; & ita à ſæcularium converſatione & cohabitatione aliquantulum diſtet. Nam, ut optimè Bern. epiſt. 78. ad Suggetium Abbatem reſcripſit, *Iuge ſilentium, & ab omni ſtrepitu ſæcularium perpetua quies cogit cæleſtia meditari. Nam multum quidem* (ut ajebat Gregor.) *deorſum ducimur, dum loquutione continua ſæcularibus admiſcemur.* Confirmat hoc Caſſianus collatione 19. ubi per totam ſolitariæ vitæ finem eſſe contemplationem, & illam ad hanc medium eſſe aptiſſimum, demonſtrat. Nam cùm medium optimum ad contemplationem ſit, habere animum collectum, & à rebus omnibus abſtractum: huic rei mirum in modum ſolitudo deſervit, quæ omnem ſtrepitum rerum, quæ mentem diſtrahere poſsūt, procul arcet. Quod adeò eſſe verùm ſcribit D. Hier. lib. 2. contra Iovinianum, ut etjam multi Philoſophi ſolo naturæ ductu in deſertis habitaverint, imò & quidam ſibi oculos eruerint, ut ſine diſtractione contemplati poſſent.

D. Bernard.

D. Gregor.

Caſſian.

D. Hier.

Secundum eſt, ut conſtruenda monaſteria ab hominum convictu & vicinitate procul non erigantur: tum propter opera charitatis, prædicationibus, & confeſſionibus a nobis concivibus exercenda; tum etjam propter eleemoſynarum tetributionem, quam nos paupetes & mendici à ſæcularibus ad noſtrum quotidianum victum exſpectamus: nec non ob alias varias neceſſitates, quibus paupetes frequentiùs urgeri ſolent. Quare, ſicut mendicus homo, qui aliorū miſericordiâ viveret, ab hominum omnino ſeparati conſortio non poſſet, aliàs magna pateretur incommoda: ita nec pauperum conventus longè ab urbibus conſtrui, nec oportet, nec debent

ſin

ſin minùs, majora incommoda ſentient. Mediũ igitur inter duo extrema ſumendum eſt, ita ut nec in medius urbibus, nec procul ab eis, loca ad monaſteriorum fabricam recipiantur: ut ſic utrumque finem, ſcilicet, orationi vacare, & proximorum ſaluti ſtudere, poſſimus amplecti. Hunc vero eſſe opportuniorem noſtris domibus ſitum, experientia ipſa (optima rerum magiſtra) edocemur. In illis enim domibus, quæ ſimili ſitu & diſtantia gaudent, ut ſunt oppidorum Paſtranæ, Granatæ, & Valliſoleti, Religioſos maiori perfrui quiete, ferventiori oratione, & ſpiritu ambulare compertum eſt. Et utinam, ſi id fieri commodè poſſet, in ſecretioribus remotioribuſq; locis monaſteria noſtra erigerentur: ubi Deo tantum vacandi ejuſq; conſortio fruendi locus eſſet.

At dicet quis: Proximorum ſaluti commodius conſulitur, ſi in urbibus noſtræ domus erigatur. Nam cum ibi ſecularium ſit major frequentia, & concurſus, plus noſtro exemplo ędificabuntur, & confeſſionibus noſtris, ac prædicationibus proficient. Hæc tamen evaſio forte dęmonis eſt verſutia, qui ſub ſpecie recti, à noſtro inſtituto & propoſito nos revocare nititur: ut ex æquo utrumque finem amplecti cupientes utriuſque fructu privemur, & neutrum conſequamur. Nam cum finis noſter ſitus non ſit in proximorum cura, ſed in aſſidua oratione, vel meditatione: quæ lex quoque conſiliũ poſtulat, ut prætermiſſo principaliori ſcopo, vel eo ſaltem nimium periclitante, minus principalem ſummo ſtudio, & diligentia curemus? Ubi quæſo in noſtra Regula de proximorum ſalute perquirenda, aut de concionibus ad populum habendis mentio ſit? Ubi confeſſionum aut prædicationum miniſterium præcipitur, conſulitur, aut ſaltem indicatur? At, ſi intra cellulas noſtras manentes frequenter oremus, & noctu diuq; legem divinam m[illegible] temur, id noſtræ regulæ centrũ, & fundamentum eſt. Oportet igitur, illud ita facere & præſtare, ut hæc, quæ potiſſima ſunt, nequaquam aut pereant, aut in aliquo minuantur.

Secundo ex dictis infero, quantum in hac parte circumſpectos eſſe oporteat Ordinis prælatos, curantes, extra urbes & hominum frequentiam conventus erigere. Nam alias ordinis puritatem & primitivum rigorem magno (ſine dubio) relaxationis periculo exponunt. Quia, quantum in ſe eſt, occaſionem præbent, ut in his domibus Religioſi nunc vel ſucceſſu temporis ſecularibus negotiis occupati, variis diſtrahantur curis, hiſque implicati devotionis ſpiritum amittant, orationis fervorem extinguant, & denique omnia alia ſpiritualia illis in nauſeam & tædium vertantur.

Tertiò adhuc licet inferre, noſtræ intentionis non eſſe hîc, damnare eremi domos, quas longè ab hominum conſpectu ſecretiſſimis in locis in unaquâque Provincia cõſtrui, à noſtro admodum Religioſo Patre Generali Elia à S. Martino, ſimul cum Capitulo Generali, nuper ſancitum eſt. Hoc enim potiùs laudandum, ac viis omnibus commendandum eſt: cùm monaſteria hæc columen ſint, ac ordinis decus, ac Regularis obſervantiæ fundamentum: & denique veluti oſſa ac nervi, quibus hoc ſpirituale Religionis ædificium ſuſtentari debet. Loquor igitur nunc non de his eremitoriis, in quibus eremiticæ vitæ puritas ac perfectio omnino ſervatur: ſed de illis tantùm Monaſterijs, quæ frequẽtius in ordine eriguntur, in quorum fundatione prædictum modum obſervandum dixi. Quia per illum Regulæ menti, & ordinis utilitati, ac Religioſorum profectui ſatis conſulitur.

Circa tertium, quod Regula pręcipit, nempe loca recipi debere de arbitrio & diſpoſitione Prioris, & de aſſenſu aliorum fratrum, ſuppoſito, quod hîc Regula de Priore Generali loquatur, ut ſup. e p[illegible] præcedenti ſta-

tuimus, reſtat nunc examinandum, quo jure Prior Generalis authoritatem habeat ad novas domos in ordine fundandas, vel ad deſerendum jam antè fundatas.

Pro cujus reſolutione primò conſtituendum eſt, ordinis Prælatos, etiam ſi de Generali loquamur, ex vi juris communis non poſſe ſine authoritate Apoſtolica conventum aliquem erigere. quia hoc expreſsè cavetur c. Vnico de exceſſibus Prælatorum in ſexto. Imò & præter authoritatem Pontificis prædictam, requiritur Epiſcopi diœceſani licentia, ut decretum fuit à Tridentino ſeſſione 25. de reformat. regul. cap. 3. in fi. in quo ſtatuitur, ut prædicta loca minimè erigantur ſine authoritate Epiſcopi diœceſis, &c. in qua erigenda ſunt. Quare utraque & Summi Pontificis & Epiſcopi facultas ad nova monaſteria conſtruenda præcedere debet. Nec decipiatur quis exiſtimans, nunc, poſt editum Concilium, authoritatem Apoſtolicam de jure non prærequiri, cùm de illa Tridentinum non meminerit: nam ab Illuſtriſſima Cardinalium congregatione declaratum fuit, adhuc poſt concilium, authoritatem Apoſtolicam eſſe neceſſariam, per hæc verba: *Monachi non poſſunt ædificare monaſterium in Parochia, in qua id non habent, ſine cognitione, & licentia Papæ.* Quæ declaratio maximè videtur juri conſentanea: nam in prædicto Tridentini decreto minimè abrogatur diſpoſitio juris communis antiqui, ſecùdum quam licentia Papæ prærequirebatur, ut patet in dicto cap. unico de exceſſibus Prælatorum libro 6.

Cap. unico de exceſſibus Prælat. in 6. Conc. Trid.

Dict. c. unic. de exceſſib. Prælator.

Quæri tamen meritò poteſt, poſt prædictam Cardinalium declarationem, quæ licentia Papæ prærequiratur, & an uti liceat religionibus ſuis privilegiis, quibus eis indulgetur, ut poſſint ſine nova Papæ licentia monaſteria erigere? Quod conceſſum fuit ordini noſtro à Sixto IV. & noviſſime à Sixto V. & idem Minoribus Iulius II. & Vrbanus IV. conceſſerunt, ut in compẽdi Mendicantium habetur verbo ædificare.) Reſpondetur, hujuſmodi privilegia non eſſe abrogata, neque à Tridentino, cùm nihil contra [illegible]um ejus decretis contineãt ſimilia privilegia, neq; à congregatione Cardinalium, quia hæc tantum declaravit mẽtem concilii, attento communis juris rigore: unde, licet ex vi juris ſine licentia Papę non poſſint Religionũ Prælati nova recipere monaſt[illegible]ia, poſſunt tamẽ ex vi privilegii illis conceſſi, vel ab aliis ordinibus partic[illegible]pati.

Compendiũ Mendicant.

Extendenda tamen aliqui ex junioribus volunt hactenus de fundatione novorum monaſteriorum dicta ad tranſlationem monaſterii de uno ad alium locũ, etiam intra eandem diœceſim vel civitatem, in quo requiri, pręter Papæ licẽtiam, etiam Epiſcopi fatentur. Quia (ut ipſi aiunt) nõ videtur major ratio de uno, quam de alio: & jam hoc uſu religionum videtur fuiſſe receptum: tenétque Frater Emanuel Rodriguez, in Summa verbo (Pręlados) ca. 29. concluſio. 10. & ſic iſti cenſent, ex vi Concilii Tridentini, Epiſcopi licentiam eſſe neceſſariam. In hac re illud mihi videtur certũ, ex vi juris non requiri licentiam, neq; Pontificis, neq; Epiſcopi ad transferenda Monaſteria de uno loco ad alium: loquor nunc de illis monaſteriis, quæ poſt decretũ Bonifacii VIII. in dicto cap. unico de exceſſibus prælatorum ſunt erecta. Probatur apertè: quia ſi id in aliqua juris parte eſſet ſtabilitum, maximè eſſet in ca. unico de Religioſis domibus, vel dicto capite etiam unico de exceſſibus Prǽlat. Nullibi enim niſi his locis fit mentio de hoc. Sed in primis id nulla ratione colligitur ex cap. unico de Religioſis domibus. Nam quamvis ibi in §. (confirmatos,) Religioſis Mẽdicantibus interdicatur, novam domum adquirere, vel antiquam mutare: tamen ibi loquitur de illis ordinibus Mendicantibus, qui propter decretũ Concilii Lugdunenſis extincti ſunt. Et expreſsè ab hac deciſione ibi excipiuntur

F. Emanuel Rodriguez.

Cap. unico de religioſ. domibus. Cap. unic. de exceſſibus Prælatorũ.

u[illegible]tarum, Eremitarum, [illegible]ſtini, Dominicanorum, [illegible] Franciſcanorum Ordines. Q[illegible] ille nullatenus comprehen[illegible] religiones, nec ullas [illegible] Mendicantes, quę poſt dictum Con[illegible]um approbationem à ſede Apoſtolica meruere.

Præterea in d. c. unico de exceſſibus Prælatorum, quamvis ibi expreſſe caveatur, ne Religioſi ordinum Mendicantium denuo ad habitandum domos recipiant, vel eas abſq; ſedis Apoſtolicæ licētia mutare præſumant: adhuc tamen hæc deciſio non extenditur ad domos, quæ poſt illam editam fundaræ ſunt. Nam quamvis quantum ad hoc, quod eſt, novum erigere monaſterium, ſemper requiratur ex vi illius juris, ſummi Pontificis authoritas, quia id ſine ulla limitatione, prædicto c. ſtatuitur; quantum verò ad illud, quod decernitur de transferendis aut mutādis domibus jam receptis, expreſſè in d. c. declaratur, intelligendum eſſe tantùm de domibus ante prædictum decretum receptis, non verò de recipiendis, ut ibi expreſſè obſervat Gloſſa ferè in principio: imò id conceſſum eſt ad majorē firmitatem ordinibus Mendicantibus, ut patet in compendio, verbo (ædificare,) ubi Leo X. id conceſſit monialibus ſanctæ Claræ: & ex conſequenti per communicationem, omnibus aliis.

Gloſſa.

Porrò ſuppoſito, quòd Religioſi habeant à Sede Apoſtolica hanc transferendi ſua monaſteria ad alia loca facultatem, non video, quo jure teneātur Epiſcopi licentiam exſpectare. Nam certè Tridentini deciſio, loquens de nova monaſteriorum fundatione, non eſt, cur extendi debeat ad tranſlationem intra eandem diœceſim. Primò, quia cùm iſta conſtitutio ſit odioſa, ac juris communis correctoria, minimè extendi debet ad caſum in ipſa non comprehenſum. Imò limitari debet ejus deciſio, per tex. in d. c. unico de exceſſibus Prælatorum. Nam leges generales, etiam poſteriores, intelliguntur & limitantur per leges ſpeciales priores. Cujus exemplum quotidianum eſt in lege Sciendum, ff. qui ſatiſdare cogantur, & in authent. offeratur, C. de litis conteſtat. Vbi gloſſę cōmuniter receptę idem aſſerunt. Ex quibus fit, mentē Concilii exponendam, & intelligendam eſſe juxta dictum cap. ita, ut non extendatur ad tranſlationem. ſed tantum ad novam Conventus erectionem. Tum ſecundò, quia minimè in jure idem ſunt, fundare, & transferre monaſterium, ut patet expreſſè ex d. c. unico de exc. prę́l. ubi Bonifacius prohibet nō ſolùm novam loci erectionē ſine Pontificis licentia, verùm & quamcumque ejuſdem mutationem: ubi annotavit Gloſſa, minimè unum comprehendi ſub alio, & expreſſè in caſu, de quo loquimur, nobiſcum ſentit. Tum tertiò, quia cùm Patres Concilii non ignorarent prædicta jura, quæ Religioſis Mendicantibus interdicunt erectionem novam, vel tranſlationem, ſive aliam quamcunque mutationem ſuorum monaſteriorum, mirum eſt, ipſorum mentem fuiſſe (ut contrarii aſſerunt) comprehendere etiam domorum tranſlationem, & id non expreſſiſſe, cùm id in ſimili caſu exprimere, antea neceſſarium viſum ſit, & Concilio Lugdunenſi, & Bonifacio Pontifici, ut refertur juribus ſupra adductis. Tum etiam quartò, quòd auctores contrariæ ſententiæ affirmant, non requiri Epiſcopi licentiam ad deſertionem monaſteriorum. Et certè, ſi res attentè perpendatur, magis includitur ſub mente Concilii Trid. deſertio, quàm tranſlatio: quia res per eaſdem cauſas naſci, & diſſolvi debet: ac proinde eadem videbatur utriuſque ratio. Vnde non video, qua ratione ducti fateantur, requiri Epiſcopi licentiam ad tranſlationem, minimè verò ad deſertionem.

in l. ſciendum ff. Qui ſatiſdare cogan. & in Auth. offeratur, C. de litis conteſt.

Gloſſa.

Ex his ergo conſtat, Religionis Prælatos, licet ex vi juris ad erectionē novæ domus habere debeant tam Papæ, quàm Epiſcopi licentiam; tamen

tamen ex vi privilegiorum ſuorum nunc tantum obtinere debere Epiſcopi licentiam, quam fatemur ex vi Tridentini ad fundationem novam eſſe neceſſariam, non verò ad tranſlationem domus jam conſtructæ, quando intra eandem diœceſim hæc tranſlatio fit.

Secundò & principaliter ſtatuo, quòd quamvis ex vi juris communis non ſit ſpecialiter decretum, ad quem facultas hęc recipiendi novos conventus pertineat; an ad Generalem, an verò ad Provincialem, ac ptoinde ad utrumque ſpectare videatut: tamen ex vi noſtræ Regulæ, imò & noſtratum conſtiturionum, in noſtro ordine ad Generalem ſpectat, non utcumque, ſed ſimul cum conſilio Definitorum: ut ſic hoc Regulæ mandatum meliùs adimpleatur, in quo præcipitut, ut nova loca ab ordine non aliter recipiantur, quàm ſi Priori Generali, & aliis fratribus viſa ſint ptofeſſioni noſtrę expedire.

Quod & noviſſimè authoritate Sixti V. in Bulla, quæ incipit, *Cùm de ſtatu, ac bono regimine*, fuit confirmatum: ubi ſic dicitur: *Ita tamen, ut Priores Provinciales, aut alii fratres novas domos aut monaſteria recipere, erigere, aut conſtruere minimè audeant.*

Tertiò conſtituo, quòd licet ad novos erigendos conventus ſufficiat ex vi juris, Generalis, vel Provincialis authoritas, tamen novam Provinciam erigete, & fundare, vel erectam dividere, aut unam Provinciam alteri ſubjicere, ſine licentia Papæ, Prælati Regulares non poſſunt. Ratio hujus eſt, quia cùm de ſimilibus idem ſervandum ſit jus, fit, quòd prohibirio, quæ facta eſt à jure, ne fiat nova conſtitutio ſedis Epiſcopalis, nec ejus diviſio, nec ſubjectio abſque facultate Papę, ut patet ex c. felix, 16. q. 1. & c. locorum de conſecratione d. 1. & tradit Sylveſt. verbo (caſus) caſu 9. & 10. accommodari debeat & extendi ad erectionem, diviſionem, & unionem Provinciarum Religioſorum. In qua re conſulenda ſunt ptopria uniuſcujuſque ordinis privilegia.

Cap. felix. 16.q.cap. locorum de cōſecrat. di. 1. Sylveſter.

Quartò & ultimò circa deſertionem monaſteriorum dicendum eſt, attento juris rigore, non poſſe Prælatos ordinum Mendicantium deſerete conventus, jam in ſuo ordine erectos ſine licentia Papæ. Ita expreſsè habetur dicto c. unico de exceſſibus prælatorum in 6. Habent tamen Mendicantes à ſummis Pontificibus impetrara privilegia, ut, abſque noua licentia ſedis Apoſtolicæ, poſſint proprias domus, cùm expedire viderint, derelinquere. Sic Sixtus IV. conceſſit Generali Minorum, ut habetur in compendio, verbo (ædificare,) & Sixtus V. noſtrę reformationi, ut ea loca, quæ fratribus ſuis minùs commoda eſſe cognovit, poſſit dimittere in manibus Ordinariorum, illa licitè deſerendo, prout eis viſum fuerit expedire.

Vbi nota, Provincialem, imò nec totam Provinciam ſine licentia prędicti Generalis id poſſe facere; aliàs incurreret Excommunicationem contra religioſos, proprio rum locorum deſertores latam, cuius meminit Sylveſter verbo (caſus) caſu 8. & verbo (excommunicatio) 8. §. 20.

Et hæc de deſertione, tranſlatione, ac erectione locorum dicta ſufficiant.

CAPVT TERTIVM.

De Cellis Fratrum.

TEXTVS.

Camandulſ. Conſtit. & Carthuſ.cap. 14. reg. Monachor. c. 2. In nulla Relig.reg.ſimile ſtatutum de eremitica vita reperitur.

De aſſenſu fratrũ requirendo Baſil. & Bened. ut in c.praced.

PRÆTEREA *juxta ſitum loci, quem inhabitare propoſueritis, ſinguli veſtrum ſingulas habeant cellulas ſeparatas, ſicut per diſpoſitionem Prioris ipſius, & de aſſenſu aliorum fratrum, eædem cellulæ cuique fuerint aſſignatæ.*

GLOSSA III.

PRæcedenti capite poſtquàm à Regula de ſitu loci recipiendi dictũ eſt, jam ab hoc cap. de diſpoſitione, & forma conventus incipit agere. Circa quod duo in illo connotantur, ſive præcipiuntur. Alterum eſt, ut eremitarum cellulæ adinvicem ſeparentur, & unuſquiſque ſibi deſignatam ſingulariter inhabitet: alterum verò, ut hæc cellula unicuique de Prioris, & aliorum fratrum conſenſu deſignetur.

Circa primam hujus c. partem recolendum eſt, quòd olim, ut ex iis, quæ in regulæ introductione adducebamus conſtat, Religioſorum habitacula potiùs eremiticam, quàm cœnobiticam converſationem, imitabantur: & ſic ad illius vitæ & converſationis normam fratrum tabernacula ædificabantur. Quare tunc non intra cœnobii clauſtra Religioſi continebantur, ſed intra alicujus magni ſpatii terminos, disjunctas, ac ſeparatas cellulas, ſub unius tamen Prioris obedientia incolebant. Et ſic ſenſus prioris partis hujus capitis patet, dum inquit: Præterea juxta ſitum loci, quẽ inhabitare propoſueritis, ſinguli veſtrum ſingulas habeant cellulas ſeparatas. Hoc eſt, ut ſecundùm capacitarem loci cellulæ diſtent inter ſe. Vel ſenſus ſit: juxta ſitum loci, id eſt, prope locum, quem inhabitare propoſueritis, & non longè ab eo, (ut antea fieri ſolebat,) cellulæ adinvicem ſeparentur, & ſolitariè, ſive ſigillatim ab unoquoque habitentur. Norandum præterea eſt, quod non ſolùm præcipit regula, ſingulos ſingulas habere cellulas, ſicut nunc inter nos, & ferè multis aliis Religionibus ſervatur: ſed addit, ſeparatas, ita, ut & unuſquiſque ſolus in cellula vivat, & inſuper cellula quæque aliqua diſtantia loci ab altera ſeparetur, ut nunc in noſtris eremi domibus, & apud Camandulenſes conſuetudine & uſu receptũ eſt.

Hujus igitur ſtatuti eam rationem veram & fundamẽtalem reddimus, quia, cùm ferè omnis noſtra inſtitutio ad contẽplationem dirigatur, & tendat: ea media, quæ ad hoc propoſitũ magis conferunt, à Regula commendantur. Medium autem potiſſimum eſt ſolitudinis quies, quæ in nullo alio, quàm in ſeparatione ab aliorum cohabitatione, & conſortio ſita eſt. Et prętérquam quòd ratio id manifeſtat, & ex his, quæ in ſuperioribus tradidimus convincitur, id expreſsè de noſtra regula tractans tradit noſter Waldẽſis de ſacramentalibus tit. 9. cap. 76. In Carmelitarum (inquit) Regula ſinguli habẽt cellulas ſeparatas. Hoc autem ordinatum eſt propter orationes clandeſtinas. Vnde in Epiſtola ad Euſtochium de monachorum converſatione loquens Hieronymus, ſic ait: Et quia nocte, extra orationes publicas, in ſuo cubili unuſquiſque vigilat, circumeunt cellulas ſingulorum, *VValdenſis.*

& aute

& aure poſita, quid faciant diligenter explorant. Antiquior igitur uſus hoc habet in uſu, quod habet modò, juxta quem habuit Chriſtus in uſu ſolus orare, ut ex illo Matthæi conſtat, ubi dimiſſis diſcipulis ſeceſſit ſolus orare. In quem locum Chryſoſtomus Homil. 83. ad populum: Hoc enim (ait) faciebat, erudiens nos in orationibus quietem cõſtruere nobiſmetipſis in ſolitudine multa. Hucuſque Waldenſis.

Ex hac igitur prima capitis parte duo inferenda ſunt: alterum, ut omnes ſolitariè abſque ulla ſocietate in deſignata ſibi cellula habitent: alterum verò, cellulas adinvicem ſeparatas, & loco diſtantes conſtruendas eſſe: ita, ut cellulæ quoque ſolitariæ & ſingulares ſint ad eam normam, & modum, quem Camandulenſes ſervare diximus.

Quæret tamen aliquis, quæ ſit cauſa, cur nos hunc Regulæ articulum ad unguem non ſervemus? Reſpondetur, id ita fortè contingere, quia forſan in hac parte (imò, & id valde probabiliter apparet) antiquitus correcta regula fuit. Et licet id nobis expreſſo teſtimonio non conſtet: ex eo tamẽ conjici poteſt, quòd quando ab Eugenio IV. hæc Regula fuit mitigata, inter alia, quæ ſummus Eccleſiæ Paſtor tunc temperavit, illud potiſſimum fuit, ut fratres extra ſuas cellulas per monaſterii clauſtra deambulare liberè poſſent. Ex quo non obſcurè infertur, jam tunc antiquam illam Eremitarum vivendi normam ad communem cœnobiticam ſive clauſtralem vitam redactam fuiſſe.

Circa ſecundam verò hujus capitis partem, nempe, quòd Prior de aliorum fratrum aſſenſu unicuique ſuam cellulam deſignet, maximè expendendum eſt, quanta cura & ſtudio Majores noſtri ea, quæ ſpiritualem fratrum & Religionis profectum concernebant, ſoliti ſint examinare, ut in una cellula aſſignanda, non ſolùm Prioris, ſed & aliorum fratrum aſſẽſus exſpectaretur. Quod non ſine admirabili & divino illorum ſeniorum conſilio factum eſſe exiſtimemus. Sciebãt enim ipſi, quãtum ex ſiniſtra vicinitate aut conſortio detrimenti unicuique, etiam optimo Athletæ, provenire poterat. Et ideo inſpecta uniuſcujuſq; complexione, ac ſpirituali profectu, aliiſque penſatis circunſtantiis, (quod maturiùs fit multorum, quàm unius conſilio,) cuique cellula propria arbitrio tàm Prioris quàm fratrum deſignabatur. Et inſuper hoc ea cauſa fuiſſe ſancitum credamus, ut inſpectis ætatibus & neceſſitatibus, ſenioribus & inferioribus commodior cellula concederetur. Obiter tamen ſciendum eſt, quòd, cùm jam hic ſeparatim vivendi modus ceſſaverit, etiam ceſſet hoc regulæ decretum, ſaltem quantum ad illam partem, quòd Prior in concedendis cellulis teneatur aliorum conſenſum requirere.

Vltimò tandem circa hoc cap. illud occurrit addendum, in regula noſtra tam in hoc cap. quàm in aliis, dum habitationis fratrum mentio fit, eam cellularum potiùs, quàm cellarum nomine appellari: ut inſinuetur, habitacula arcta & ſtricta, parum exculta & expolita, & ex cõſequenti pauperrima ac ſimpliciſſima fuiſſe, & demum talis conditionis, ut non cellæ nomen, ſed cellulæ tantùm ſibi poſſent vendicare. Hujus enim altiſſimæ Regulæ profeſſoribus non congruere ſumptuoſa, aut magnifica domorum, aut cellularum conſtructio, noſtróque paupertatis, humilitatis, ac ſimplicitatis inſtituto minimè convenire dignoſcitur. Nam ædificiorum ſuperfluitatem nobis reprehendit Bernar. in Epiſtola ad fratres de mõte Dei; ſi verũ eſt, id, quod Paleonidorus noſter docuit, epiſtolam illam Divi Bernardi ad fratres de monte Dei, fuiſſe ad Carmelitas; qui tunc eo in monte degebant, reſcriptam. *Paleonidor.* quamvis contrarium verius exiſtimem: conſtat enim ex ipſo epiſtolæ contextu, eam ad Chartuſienſes, quibus tunc familiariter utebatur

D. Bernard.

Bernardus, fuiſſe miſſam. Sive ergo noſtri ordinis fratribus, ſive aliis quibuſvis miſſa ſit. ejus tamen doctrina Religioſis omnibus quadrat. Jam (inquit ille) de ęre alieno ſubintravit ſumptuoſa, & quantùm pudor ſinit, ambitioſa cellularum ædificatio: & abiecta ſancta ſimplicitate, & ruſticitate, quaſi religioſas quaſdam nobis creamus habitationum honeſtàtes, dimiſſam nobis à Patribus noſtris jure hæreditario formam paupertatis, & ſanctę ſimplicitatis ſpeciem, & verum decorem Dei alienātes à nobis &c. Et paucis interiectis, ubi admonet, ut unuſquiſque ſibi propriā cellulam ædificet, addit: Ergo obſecro in peregrinatione hujus ſæculi, in militia hac ſuper terram, ędificemus nobis nō domos ad habitandum, ſed tabernacula ad deſerendum, utpote citò inde vocandi & migraturi in patriam. Et infrà: Credite fratres, quia pulchritudines iſtę, & forēſes honeſtates citò virile propoſitum enervant, & maſculinum animū effeminānt. Idcirco Patres noſtri in Ægypto & Thebaida, ſāctę hujus vitę ardētiſſimi æmulatores, in ſolitudinibus degentes, ſibi cellulas ędificabant, in quibus tecti tantūmodò, & circumſepti à turbine & pluvia tutabantur. Hæc Bernar. Quibus antiquorum monachorum habitacula, cellulas appellat, & eorum paupertatem demonſtrat. Plura alia his adduci poſſent, quę nos latiùs in tractatu paupertatis addidimus.

CAPVT QVARTVM.

De communi refectione.

TEXTVS.

De cōmu. Refect. Aug. c. 8. Reg. Bened. c. 39. 40. & 41. Pachom. in Regul. ſibi ab Angelis tradita nu. 11. uſque ad 18. & Reg. ſocietat. 3. p. conſtit. 1. n. 5. Regul. monacho. c. 2. Monachor. c. 35. ſtatut. Chartuſ. c. 9. Delectio. in menſa cōcordat Aug. c. 8. & Bened. c. 38. Baſil. in brevior. Reg. 180. & Reg. ſociet. ut ſup. ſtatuta Chartuſ. cap. 9. Reg. Monachorū c. 37.

ITa tamen, quòd in communi Refectorio ea, quæ vobis erogata fuerint, communiter aliquam lectionem ſacræ ſcripturæ audiendo, ubi commodè poterit obſervari, ſumatis. Nec liceat alicui fratrum (niſi de licentia Prioris, qui pro tempore fuerit) deputatum ſibi locum mutare, vel cum alio permutare.

GLOSSA IV.

HÆc regulæ pars, ſive articulus uno contextu cum præcedenti legendus eſt; illi enim annectitur, & jungitur: & ita ejus interpretatio ex anteriori cap. deſumenda eſt. In capite igitur antecedenti, ut vidimus, ſingulos fratres ſingulas habere cellulas præceptum erat: hęc tamen diſtincta cellularum habitatio ita ſtatuitur, ut ad commune Refectorium omnes ſimul convenire teneantur. Vnde verba poſita in initio hujus capitis, ſcilicet, *Ita tamen, quòd in communi Refectorio*, uſque *ſumatis*, legenda ſunt per modum Parentheſis: & ſubſequētia verba, nempe, *Nec liceat alicui Fratrum &c.* continuanda ſunt cum ultimis verbis præteriti capitis. Et ſic ſenſus utriuſque capitis erit, quòd Religioſi, ſicut per aſſenſum Prioris eis fuerint cellulæ aſſignatæ, ſingulariter ſeparatas inhabitent cellulas: (ita tamen, quòd in communi refectorio omnes jungātur:) nec alicui liceat (ſine ejuſdē Prioris placito) deputatam ſibi mutare vel permutare manſionem. Quo prę miſſo fundamento, ad majorem hujus c. explanationem accedamus.

Ita tamen, quòd in communi Refectorio, ea, quæ vobis erogata fuerint, communiter ſumatis. Olim in Regula Alberti

commu-

communis menſa Anachoretis noſtris omnino erat interdicta, ut patet ex illis verbis: *Ita tamen, ut in deputatis cellulis ſinguli maneant, & ex his, quæ ſibi diſtributa fuerint, ſingulariter vivant.* Innocentius verò præcavens incômoda, quæ in futurum ex hac tam ſingulari vita poſſent oriri, vel fortè quia jam fratres tam arctam vitę eremiticæ ſemitam, tepeſcente ſpiritus fervore, perficere non ſufficiebant, prædictis verbis commune refectorium indixit. Quibus tria præcipuè commendantur. Primum, nequis aliquid extra Refectorium comedat: ſed id tantùm fiat in Refectorio communi Monaſterii omnibus ad id deputato. Secundum, quòd omnes ſimul tempore comeſtionis conveniant: id enim exprimitur illo verbo (*communiter.*) Nã non ſolùm dicit, ut in communi Refectorio cibaria ſumantur: ſed inſuper conſultò additur (*communiter,*) ut denotetur communis omnium & ſimultanea menſa. Tertium, quòd in Refectorio peculiaris cibus extra id, quod communiter omnibus erogatur, à nemine vel ſumatur vel poſtuletur: quod colligitur ex illis verbis: *Ea, quæ vobis erogata fuerint, communiter ſumatis.* Quæ tria communem menſam conſtituunt: ad quam maximè ſpectat, ut omnes ſimul illic aſſiſtant, & eiſdem & communibus reficiantur cibis. Quæ omnia, quia non parum ad communem vitam, & ex conſequenti ad perfectam Religionis obſervantiam conducũt, Patrum teſtimoniis, & ratione ipſa confirmanda & ornanda erunt.

Primum, nequis Religioſorum aliquid extra Refectorium comedat, præcipitur in quodã decreto Oxonenſis Concilii numero 45. ubi ſic decernitur: Quoniã inter alia vitia, impetus gulę viros Religioſos præcipuè nõ mediocriter infeſtat: decernimus, ut nec Monachi, nec Canonici Regulares, niſi ſtatutis locis (ſcilicet in Refectorio) & horis comedant aut bibant. Et inſuper addit: Si quis verò ſitiverit, impetrata licẽtia, Refectoriũ regulariter intret, ut ſic neceſſitati ſubveniat. Idẽ docet Caſſianus lib. 4. inſtit. c. 18. ſumma diligentia ſervari apud Ægypti Monachos: Antequã (inquit) vel poſtquã legitimã refectionẽ percipiant, ſumma cautione ſervatur, ne extra menſam quicquam cibi penitus ori ſuo quiſquam indulgere præſumat: ut incedentibus per hortos & pomaria cum paſſim blandéque per arbores poma pendentia, non ſolùm ſe objiciant pectoribus tranſeuntium, verũ etiam ſtrata per terram conculcanda pedibus ſe offerant, ſacrilegium ducatur, non ſolùm quicquam ex eis deguſtare, verùm etiam manu contingere, abſque eo, quod palam cunctis in communi ſe reficientibus exhibetur. Idem quoque Caſſianus ca. 16. ejuſdẽ libri inter monachos illos, extra ordinariam ac furtivã cibi refectionem plagis emendari, & purgari teſtatur. Vnde inter alia, quæ monachus ad perfectionẽ feſtinans, obſervare debet, illud potiſſimum hic ſanctus commendat, ut non potiùs quiſquam, non eſus voluptate devictus, ante ſtationem legitimam communémque refectionis horam, extra menſã percipere ſibimet prorſus indulgeat: ſed, nec refectione tranſacta, ex his præſumere ſibi quãtumcúmque permittat. Huic obſervationi Sanctus etiam Benedictus in ſua regula cap. 43. ſubſcripſit, dum præcipit, ne quiſquam preſumat, ante ſtatutam horam vel poſtea quicquam cibi vel potus percipere. Rectè igitur noſtra Regula, Patrum ſanctionibus adhærens, ſtatuit, ut in cõmuni refectorio ea, quæ religioſis erogata fuerint, ſumantur. Quod inſuper & conſtitutionibus ordinis roboratum, & confirmatum, in prima earum parte, capite quinto tẽperies.

Secundum verò, quòd omnes tẽpore comeſtionis conveniant, ita, ut nullus à communi menſa, & refectione deficiat: & inſuper, quòd peculiaris portio, ſive pictantia, præter id, quod omnibus erogatur, nemini

Caſſianus.

D. Benedict.

nemini ſit conferenda, ratio vitæ communis id maximè poſtulare videtur. Nam vitæ communis æqualitas potiſſimum in communi menſa relucet, quæ minimè ſervari poterit, ſi plures diverſis locis ſternantur mēſæ, ac proinde non ſimul eodémque loco religioſi reficiantur. Quare magna eſt in monaſteriis abuſio, graviſque & non contemnenda tranſgreſſio, ſi plures partiales menſæ parentur, aut aliis, quàm communibus, in eâdem cibis quis reficiatur. Per hæc enim deſtruitur & corruit, aut certè magna ex parte debilitatur præcipuum Religionis fundamentum, in communi vita conſiſtens. Et ideo hanc communem, & æqualem vitam, omnes Religionum fundatores paſſim clamant, dicentes: *Sint vobis omnia communia.* Communia autem eſſe non poſſunt, quæ diviſa, & propria facta ſunt, ac non æquè omnibus impertiuntur. Ex quo & innumera mala, plus quàm dici queat, in Religionibus reſultant. In primis enim, ex eo, quòd non omnes ſimul conveniant, magna præbetur Religioſis occaſio, ut aliis à communitate utantur ferculis, & ea avidè procurantes, proprietarii tandem evadant. Similiter monaſteriorum miniſtri his partialibus ac diſtinctis menſis valde gravantur. Fit etiam, & non rarò, ut abſtinentię quoque termini facilè contemnantur, ac ſilentium in Refectorio, & aliæ Religionum à Majoribus inductę conſuetudines relaxentur: & denique ex privatis & ſeparatis Religioſorum refectionibus multa & magna ac periculoſa vitia oriantur, ut rectè annotavit Carthuſianus de reformatione clauſtr. articulo 18. his verbis: *Ingurgitatio, ſive loquacitas, diſſolutio, ſaturitas, delectatio ſenſualis, conſolatio carnalis, ex quibus ſequitur concupiſcentia, & inflammatio corporis, faſtidium divinorum, ſomnolentia, ſcurrilitas, levitas, perditio temporis, infructuoſa atque indevota & negligens divini operis perſolutio.* Dion. Cart.

Ob dicta incommoda (etſi quæ ſunt alia, & erunt non pauca) tam ſacra concilia, quàm religionum Patres has peculiares menſas, & privilegiatas ac ſingulares portiones in ſuis monaſteriis deteſtantur, & communem refectionem diſtrictè præcipiunt. In primis, vetus quoddam Concilium Colonienſe, titulo de monachis, & eorum converſione & vita, ſic ait: *Statuimus, quòd omnes monachi in communi refectorio comedant, niſi infirmitas vel alia legitima cauſa excuſet.* Conc. Colo. Idem habetur in Concilio Maguntino, anno Domini 813. celebrato, cap. 9. cujus titul. eſt: *De regulari obſervantiâ Canonicorum. Simul* (inquit) *manducent & dormiant: ubi his id faciendi facultas ſuppetit.* Conc. Mag. Et Cōcilium Oxonenſe numero 48. circa Canonicorum Regularium Refectorium commune ſic ſtatuit: *Et in uno Refectorio ſimul edent: nec per ſe cuilibet, ſed communiter omnibus victualia præparentur.* Conc. Oxo. & numero 42. prædixerat: *Omnem ſingularitatem interdicimus in refectorio, ut cibus aliter uni, quam alteri præparetur: ſed qui præeſt videat, ut, ſcilicet, interdum alia præparentur, de quibus aliorum debilitas vel infirmitas valeat relevari.* Hoc etiam admonet Cōciliū Cameracenſe, titulo de monaſteriis c. 3. & 4. his verbis: *Quia menſæ communio Charitatis unionē deſignat, & à patribus antiquis ſtatutum obſervatúmque fuit in bene moratis cœnobiis, ut omnes eodem loco cibum ſimul caperent, ſtatuit ſancta Synodus, ut ſuperiores ſeverè prohibeant privatas menſas, coganturque omnes, qui legitimè non fuerint impediti, ad unum convenire Refectorium, communis Refectionis gratia.* Conc. Camer. Et denique Synodus Provincialis Hydruntina, titulo de monaſteriis, capitulo 4. id quoque decernit: *Privatæ* (inquit) *menſæ prohibeantur, cogantque ſuperiores, omnes, qui legitimè non fuerint impediti, ad unum convenire Refectorium, in eodem loco, eadémque menſa cibum capere: cùm menſæ communio charitatis unionem deſignet.* Synod. Hyd.

Præterea S. Ioannes Chryſoſtomus, homilia 58. ad populum, ſui temporis monachos his & aliis verbis commendat: *Una* (inquit) *menſa* Chryſoſtom.

& miniſterium ſuſcipientibus, & exhibentibus, eadem fercula, eadem indumenta, habitacula eadem, eadem vita, &c. Hanc verò communem menſam in ſuis monaſteriis ſervandam ſupponit Divus Auguſtinus, cùm in ſua Regula, cap. 8. ait: *Dum acceditis ad menſam, &c.* Idem evidenter colligitur ex Caſſiano libro 4. cap. 18. ſuperius relato. Baſilius quoque in regulis brevioribus, interrogatione 136. maximo rigore præcipit communem refectionem. Inquit enim prædicta interrogatione hoc modo: *Num neceſſe eſt omnes hora prandii congregari? & eum, qui reliquerit, ac poſt prandium venerit, quomodo tractabimus?* Reſpondet idem Baſilius: *Si, cùm venire potuiſſet, non feſtinavit, veluti qui negligentiæ crimen incurrit, impranſus maneat uſque ad horam conſtitutam ſequentis diei.* Hæc Baſilius. Qui etiam interrogatione 131. valde eos reprehendit, qui cibos communitatis, quibus ceteri monachi refici ſolent, ſtomachantur, ac faſtidiunt, & alios delicatiores quærunt. Accedat denique Archipater Monachorum Benedictus, qui cap. 43. ſuæ Regulę ita circa commune refectorium ſcriptum reliquit: *Ad horam verò refectionis qui ante verſum non occurrerit, ut ſimul omnes dicant verſum, & orent, & ſub uno omnes accedant ad menſam: qui per negligentiam ſuam aut vitium non occurrerit uſque ad ſecundam vicem, pro hoc corripiatur: ſi denuo nō emendaverit, nōn admittatur ad menſæ communis participationem: ſed ſeque ſtratus à conſortio ceterorū, reficiatur ſolus, ſublata ei portione vini uſque ad emendationem.* Idem etiam ſupplicium contra diſcedentes à communi menſa ante gratiarum actionem eodem capite decernit.

In hac tamen communis refectionis regula nolumus legitimè impeditos, aut infirmitate oppreſſos cōprehendere: nam & illi occupatione legitima à communi refectionis hora excuſantur; his verò propter ægritudinem, neque ad communem menſam accedere, neque eiſdem cū aliis uti cibis permiſſum eſt. De his nec Concilia, nec Patres loquuntur: imò expreſſe eos à prædicta generali regula excipiunt. Vnde Baſilius dicta interrogatione 139. *Eos (ait) qui, ob ægritudinem aliquam vel aliam neceſſitatem, aliis cibis utuntur, & ſcriptura ſacra, in qua legimus* Act. 4. *diſtribuebatur unicuique prout opus habebat, ſalvat.* Videndi etiam erunt idem Baſilius dicta interrogatione 131, Benedictus cap. 34. & 37. ſuæ Regulæ, Auguſtinus cap. 8. ſuæ regulæ. Qui omnes nuper adducto ſcripturę teſtimonio, ita volunt in ſuis monaſteriis omnia eſſe communia, ut tamen unicuiq; juxta propriam neceſſitatem & indigentiam, diſtributio fiat: quod & in noſtra Regula, eâdem cautione, infrà c. de non habendo proprium, commendatur.

Unde eos tantùm communis menſæ obſervatores eſſe Patres voluerunt, qui nec obedientia tunc ſint occupati, nec morbo aliquo gravati. Contra hos enim, qui optima corporis valetudine præſtant, ſi alia, præter communia condimenta, requirant; aut communia, quia vilia vel fortè ſuo palato inſipida, rejiciant; aut ob aliam rationem de appoſitis cibis murmurent aut contriſtētur, acriter ſancto Religionis zelo & fervore præfati Patres inſurgunt. Divus Baſilius, ut ſupra interrogatione 132: Qui dicit (ait) nocet mihi hoc, & contriſtatur, ſi aliud datū non fuerit, quid. eſt: Reſponſio apparet, quòd non novit dilectionem ejus, cui omnium, & ipſius cura concredita eſt. In ſumma autem, neque de nocente, neque de adjuvante cibo aliquis ſibi ipſi probationē permittere debet, ſed prælato ad probandū quod unicuique utile eſt, qui principaliter utilitatem animę requirit: atque ita ſecundaria ratione, ea, quæ ad corporis uſum neceſſarium pertinent, diſpenſat. Et immediatè interrogatione 133. addit: Si verò murmuraverit propter cibum? Reſpondeo: Iudicium eorum, qui in deſerto murmuraverunt, habet. Dicit enim Apoſtolus: Nolite murmura-

D. Baſilius.

Benedictus. Auguſtinus.

Baſil.

te, quemadmodum quidam illorum murmuraverunt, & interempti ſunt ab exterminatore. Quibus accedit Bernardus, qui ſerm. 30. in Cantica prope fin. molles ac delicatos monachos his verbis carpit: Qui voluerit (inquit) animam ſuam ſalvam facere, perdet eam. Quid hic vos dicitis, obſervatores ciborum, morum neglectores? Hippocrates & ſequaces ejus docent, animas ſuas ſalvas facere in hoc mundo: Chriſtus & ejus diſcipuli, perdere. Quemnam vos è duobus ſequi magiſtrum eligitis? At manifeſtum ſe facit, qui ſic diſputat: hoc oculis, hoc capiti, & illud pectori, vel ſtomacho nocet. Profecto quod unuſquiſque à ſuo Magiſtro didicit, hoc in medium profert: Caro & ſanguis revelavit tibi hanc ſapientiã, nõ ſpiritus Patris. Et infrà: Epicurus atque Hippocrates, corporis alter voluptatem, alter bonam habitudinem profert: meus magiſter (nempe Chriſtus) utriuſq; rei contemptum prædicat. Et paucis interiectis, addit: Quid verò prodeſt temperare à voluptatibus, & inveſtigandis diverſitatibus complexionum, ciborúmque varietatibus exquirendis quotidianam expẽdere curam? Legumina (inquit) vẽtoſa ſunt: Caſeus ſtomachum gravat: lac capiti nocet: potum aquæ non ſuſtinet pectus: caules nutriunt melãcholiam: choleram porri accẽdunt: piſces de ſtagno aut de lutoſa aqua meæ penitus complexioni non congruunt. Quale eſt hoc, ut in totis fluviis, agris, hortis, cellariiſve reperiri vix poſſit, quod çomedas? Puta te, quæſo, monachum eſſe, non medicum: nec de complexione judicandum, ſed de profeſſione: parce obſecro primùm quieti tuæ: parce deinde labori miniſtrantiũ: parce gravamini domus; ſcandalizatur enim in tua ſingularitate frater, judicans te ſuperſtitioſum, tanquam ſuperflua quærentem; aut certè me durum cauſans, qui non perquiram victui tuo neceſſaria. Fruſtra ſibi quidam blandiuntur de exemplo Pauli, hortantis diſcipulum non bibere aquam, ſed modico uti vino, propter ſtomachum, & frequentes ſuas infirmitates. Qui attendere debent primùm quidem, Apoſtolum minimè ſibi ipſi rem iſtiuſmodi ſuadere: ſed nec diſcipulum æque expoſcere ſibi. Deinde non Monacho hoc intimari, ſed Epiſcopo, cujus vita teneræ adhuc & pernaſcenti Eccleſiæ perneceſſaria erat. Da mihi alterum Timotheum, & ego cibabo eum (ſi vis) etiam auro, & potabo balſamo. Ceterùm tu tibimetipſi diſpenſas, miſertus tui: ſuſpecta eſt mihi frater, tui ipſius in re diſpenſatio, & vereor tibi illudi, ſub tegimine & nomine diſcretionis, à carnis prudentia. Quibus Bernardus optimè, ut ſolet, monachorum delicatorum mores depinxit. Sed quod in majorem me admirationem trahit, illud eſt, quòd Patres tantam voluerint hujus communis menſæ in ſuis monaſteriis haberi rationem, ut nõ obſcurè indicaverint, ad infirmos & valetudinarios fratres ſuo modo extẽdẽdam fore, ſaltem in eo ſenſu, ut ipſi nihil de cibis ſibi neceſſariis ſolliciti ſint, neque extraordinaria condimenta plus, quàm ſtatus paupertatis exigit, anxiè ſibi procurẽt. Quod clarè colligitur ex Divo Bernardo, ex ultimis verbis nuper adductis: clariùs tamen monet id epiſtola 321. ad fratres de Sãcto Anaſtaſio. Quod ex Baſilio & aliis infra à nobis adducendis in capitulo 12. manifeſtius fiet.

Et denique his omnibus de communi menſa allatis tandem accedat, prædicta omnia de communi menſa diſtrictè in noſtris conſtitutionibus præcipi, & diſtrictiùs forſan à Prælatis & ſubditis cum Dei adjutorio obſervati. Quòd omnes ad Refectorium ſimul accedant, libro 1. cap. 5 Conſtitutionum cavetur. Alterum verò, quòd aliqua ſingularis pictantia nemini (etiam Generali) apponatur, eodem cap. numero 1. & 3. ſummo rigore decernitur. Et denique, quòd extra Refectorium nihil cibi

cibi vel potius aſſumatur, eodem quoque cap. admonemur.

Aliquam lectionem ſacræ ſcripturæ audiendo. Antiquiſſimus eſt Religionum mos, reficientibus ſe fratribus ſacras aliquas aut devotas lectiones in Refectoriis recitari: quem morem non de Ægyptiorum typo, ſed ex Cappadocum Monachorum inſtituto dimanaſſe, docet Caſſianus libro 4. inſtitutionum cap. 17. Hanc verò lectionem, tum ob ſpiritualem animæ refectionem, tum (idque præcipuè) ob compeſcendam ſuperfluam, otioſamq; inter edendum confabulationem, à Patribus fuiſſe ſtatutam, ibidem Caſſianus ait. Quòd autem ob duos prædictos fines ſit lectionis inter edendum introductus uſus, ex Conciliis, & Patribus comprobabimus. Primò ſynodus Hydruntina titulo de monaſteriis capitulo 4. Servato (inquit) ſilentio, in communi menſa ſacra lectio adhibeatur, ut unà cum corpore ſumat quoque mens cibum. Et infra: nulli ſermones irreligioſi immiſceantur, &c. B. Benedictus in Regul. c. 38. Menſis (ait) fratrum edentium lectio deeſſe non debet. Summum ſilentium fiat ad menſam, ut nullius muſſitatio vel vox, niſi ſolius legentis, ibi audiatur. Hieronymus, de virginitate ſervanda, Vnaquæque (ait) Monachorum decuria cum ſuo parente pergit ad menſam: nullus ibi in cibo ſtrepitus eſt, nemo comedens loquitur. Et D. Auguſtinus in ſua Regula cap. 8. Cùm acceditis ad menſam, donec inde ſurgatis, quod vobis ſecundùm conſuetudinem legitur, ſine tumultu, & contentionibus audite: ne ſolæ vobis fauces cibum ſumant, ſed & aures eſuriant verbum Dei. Caſſianus, ut ſupra, apud Ægyptios (ait) tantum ſilentium exhibetur, ut cùm in unum tanta numeroſitas fratrum refectionis obtentu conſederit, nullus nec mutire quidem audeat præter eum, qui ſuæ Decaniæ præeſt. Tantaq; ſilentii hujus diſciplina ſervatur, ut, cucullis ultra oculorum palpebras demiſſis, nihil ampliùs intueantur, quàm menſam & appoſitos cibos: ita, ut quemadmodum vel quantum ſe reficiat alius, nullus invicem notet. Ob quæ Innocentius III. cap. Cùm ad monaſterium, de ſtatu Monachorum præcipit, in Refectorio ſemper ſilentium obſervari. Silentii etiam apud Ethnicos tanta obſervantia fuit, ut Perſarum, ac Medorum, atque Chaldæorum Regna (ut Origenes refert libro 3. in Iob, tomo 2.) & gentes omnes, pariter puſilli & magni, cùm manducaverint, non loquãtur: cum biberint, non ſermocinentur, maximam notam irrationabilitatis hanc eſſe æſtimantes, ſi manducans quis loquatur, vel bibens concionetur. Idcirco in eſcis ac potibus os non aperiunt ad loquendum, neque qui miniſtrat, neque quibus miniſtratur: ſed nutibus omnibus miniſtrantibus præcipiunt, hanc conſuetudinem pro mandato à prioribus accipientes, & velut legem hanc cum ſolicitudine obſervantes: & qui hanc violaverit, tanquam maxima tranſgrediens jura torquetur. Hujus prætereain menſa lectionis D. Baſilius in Regulis brevioribus meminit, dum interrogatione 180. quærit, Qua animi attentione, & affectione ea debeamus audire, quæ ad menſam accubantibus nobis leguntur? reſpondet, Majori multò cum delectatione, quàm cum quanta aut edimus, aut bibimus. Idq; ut appareat, mentem nequaquam diſtrahi ad corporis voluptatem, ſed majorem ſe in modum in verbis Domini oblectare. Quod ille faciebat, qui dixit, Dulciora ſuper mel & favum. Quibus omnibus Conc. Tolet. tertium, ut refertur d. 44. c. pro reverentia, meritò adjungi poteſt: ubi de ſacerdotali convivio agens, ſic ait: In convivio ſacerdotali, divinarum ſcripturarum lectio ſemper habeatur: primò, ut non ſolùm homo exterior, ſed etiam interior, Dei verbo paſcatur. Secundò, ut anima divinæ lectioni intenta à delectatione ciborum utcumque traha-

Benedict. in Reg. cap. 38. Reg. c. 8. Baſil. in brev. interrog. Reg. 80. & alii ſupr. decl. ann. Refect.

Caſſianus.

Hydrũ. Syn.

D. Benedic.

D. Hieronym.

D. Auguſt.

Caſſianus.

Innoc. III.

Origenes.

Conc. Tolet. c. pro reverentia d. 44.

trahatur. Tertiò, ut nociva verba & contentioſa, quæ in conviviis oriri ſolent, evitentur. Quibus Concilium breviter explicuit rationes, ob quas à Patribus inter edendum lectio ſacra eſt introducta.

Sed antequam ab hac communi menſa diſcedamus, non erit abs re, noſtri ordinis laudabilem, ne dicam, neceſſariam conſuetudinem, referre ac commendare ſimul. Præcipitur enim 1. p. conſt. c. 5. in fi. ut poſt prandium, cœnamve, aut collationem, omnes fratres in aliquem communem locum convenientes, ibi per unam horam de rebus ſpiritualibus ſive honeſtis confabulentur. Hæc autem confabulatio, ſive animi quies, aut recreatio, ut faciliùs diuturni ordinis labores ſufferantur, ab initio reformationis ſtatuta eſt. Nam ſicut homo corporali quiete ad corporis ſuſtentationem indiget (continuè enim laborare nemo poteſt:) ita etiam (ut eleganter
D. Thom. monet D. Thom. 2. 2. q. 186. ar. 2.) ex parte animæ, cujus operationes etiam laborioſæ ſunt (præcipuè ſi contemplationi vacet) aliqua requie uti neceſſe eſt. Adducitque D. Tho. in hujus cõfirmationem illud, quod in collationibus Patrum legitur de B. Ioanne Evangeliſta, qui, cum quidam ſcandalizarentur, videntes, eum cum diſcipulis ludere, mandaſſe fertur uni eorum, qui arcum ferebat, ut ſagittam mitteret: quod cùm pluries feciſſet, quæſivit, utrùm hoc continuè facere poſſet. Reſpondit, quòd ſi hoc continuè faceret, arcus frangeretur. Cui B. Ioannes ſubintulit: ſimiliter anima hominis frangitur, ſi nunquam à ſua intentione relaxetur. Hæc autem animi relaxatio dicitur jucunditas, ſive Euthropelia, quæ eſt virtus conſiſtens in dictis vel factis ludicris, in quibus tantùm quæritur delectatio animalis, eo tamen fine & intentione, ut poſtmodum ſtrenuè & viriliter ad ſpiritualia rediri poſſit. Hunc etiam eſſe antiquorum monachorum morem, facilè in primis ex D. Hieron.
D. Hieron. ad Euſtochium colliges: ubi de monachis ſui temporis, poſtquam de eorum prandendi modo ſcripſit, ſic ait: Hinc conſurgunt, (nempe à menſa) pariter, & hymno dicto, ad præſepia redeunt: ubi uſque ad veſperam cum ſuis unuſquiſque loquitur, & dicunt: Vidiſtis illum & illum, quanta in ipſo ſit gratia? quantum ſilentium? quàm moderatus inceſſus? Si infirmum viderint, conſolantur: ſi in Dei amore ferventem, cohortantur ad ſtudium, &c. Præterea Caſſianus collat. 24. c. 20. lo- Caſſianus.
quens de remiſſione in abſtinentia, & jejuniis, quam Eremitæ in hoſpitum adventu charitatis cauſa ſervare conſueverant, ſic inquit: Licet moleſta vobis, ac fugienda hæc remiſſio videatur: tamẽ quàm ſit utilis ac ſalubris, tam corpori, quàm ſpiritui veſtro, patienter attendite. Sæpe accidit, (non dicam Novitiis, & infirmis, ſed etiam expertiſſimis, atque perfectis,) ut niſi mentis eorum directio atque cenſura quibuſdam mollitia fuerit viciſſitudinum laxamentis: aut in teporem ſpiritus, aut certè in pernicioſam corporis valetudinem collabatur. Et infra, hujus interdum neceſſariæ remiſſionis cauſam reddit: Primùm (ait,) quia provocat nos avidiùs ſemper ſolitudinis deſiderare ſecreta: nam quodãmodo curſum noſtrum dum interpellare creditur, infatigabilem, jugémque conſervat. Qui, ſi nullo interdum obice tardaretur, uſque ad finem contendere indefeſſa pernicitate non poſſet. Hæc Caſſianus. Cujus ſententiæ fundamentum maximè penſandum eſt: ex eo enim clarè colligitur, noſtras interdum remiſſiones, ſi debitè aſſumantur, ad ſpiritus profectum maximè conducere. Nam, ut optimè Seneca Seneca.
lib. 1. de trãquillitate prope finẽ, Nec in eâdem intentione æqualiter retinẽda mens eſt. Et infra: Danda eſt remiſſio animis: meliores acrioreſque requieti ſurgent. Vt fertilibus agris non eſt ſemper imperandum: citò enim exhauriet illos nunquam

intermiſſa

intermiſſa fœcunditas: ita animorum impetus aſſiduus labor franget: vires recipient paululum reſoluti, & remiſſi. Naſcitur ex aſſiduitate laborum, animorum hebetatio quædam & languor. Legum conditores feſtos inſtituerunt dies, ut ad hilaritatem homines publicè cogerentur: tanquam neceſſarium laboribus interponentes temperamentum. Et infra: Indulgendum eſt animo, dádúmque ſubinde otium, quod alimenti ac virium loco ſit. Hactenus Seneca. Hæc tamen ideò adducta ſunt, quia aliqui, fortè ſancto & laudabili Religionis zelo, hanc animi poſt communem menſam relaxationẽ, quam nos Recreationem vocamus, è medio tollere, tanquam omnino ſpiritum extinguentem, non parum conati ſunt. Quorum in hac re judicium non alienum à veritate videretur, ſi in his recreationibus notabilis aliquis exceſſus, ut purà, ſi verba nociva, ſi rixæ, nugæ, contentiones, vel ſaltem verba omnino otioſa intervenirent: aut ſi aliàs animi gravitas vel religioſa modeſtia totaliter reſolverentur: vel ſaltem, ſi ſecundùm decentiam noſtræ profeſſionis & ſtatus, aliæ circumſtantiæ vel temporis vel loci nõ adeſſent. Ob quę S. Tho. ut ſupra, virtutem jucunditatis ſive Euthropeliæ, in vitium verti meritò affirmat. In hoc enim caſu ſimilis animi remiſſio non parum eſſet Religioni nociva. Nam, ut refert Taulerus in lib. inſtitut. inter alia, de quibus Chriſtus Dominus apud quendam virum perfectum de ſuis amicis querebatur, illud etiam erat, quòd ſimul cõgregati de rebus vanis vaniſſimè loquerentur, nec de ſuo nomine ullam mentionem facerent. Quare Chriſtus Dominus (Teſte Ludov. Bloſ. in ſpirituali monili, c. 8.) præſcribens B. Brigittæ ac familię ejus quaſi regularem quendam vivẽdi modum, concedit, ut poſt horas ſilentio, orationi, & aliis ſpiritualibus exercitiis deputatas, liberiùs inter ſe colloquantur, de honeſtis tamen, minimeq; Deo contrariis rebus. Imò eidem Brigittæ Beatiſſima virgo Maria in ſpiritu dixit, Amicos Dei poſſe quandoque, ſeu certo diei tempore conſolationem externam recipere, verba tamen ædificatoria proferendo, & honeſtè moderateq; ſe recreando, ad honorem, & laudem Dei. Si enim pugnus ſemper tenetur clauſus, contrahuntur nervi, & manus debilitatur. Idcirco moderata lætitia propter carnis infirmitatem placet Deo. *Ubi commode poterit obſervari.* Hæc verba non ad lectionem ſcripturæ referenda ſunt: ſed potiùs ad id, quod jam dictum eſt, nempe, quòd in communi Refectorio omnes cõveniant (ubi commodè id poterit obſervari.) Quòd ideo additum eſt, quia, cùm cellulæ aliquæ à communi Refectorio diſtarent, fortè ob temporis importunitatem & injuriam, aut ob alias juſtas cauſas, non ita facilis fratribus hora ſolita ad Refectionem acceſſus contingeret: & ideo ponitur, (*ubi commode poterit obſervari.*) Similia verba invenies, quoties regula præcipit, ut omnes ſimul conveniant.

S. Thom. *Taulerus.* *Ludo. Bloſ.*

Nec liceat alicui fratrum, niſi de licentia Prioris &c. Hoc intelligendum non eſt de loco Refectorii, ſed potiùs de cellula unicuique deſignata: ut in principio hujus capitis adnotavimus. Nam cùm ex cap. præcedenti conſtet, Priorem unicuique propriam cellulam aſſignare debere: hoc caput, quod præcedenti annectitur, de hac loci ſeu cellulæ mutatione apertiſſimè loquitur procul dubio.

CAPVT V.

De ſitu cellulæ Prioris, & de eius gubernatione circa res Monaſterii.

TEXTVS.

De arbit. & cum obedien. Prælati omnia in Monaſterio per. agenda eſſe, Benedict. c. 49. & 67. ſua Reg. & Decret. c. Nullam. 18. q. 2.

CEllula Prioris ſit juxta introitum loci, ut venientibus ad eundem locum primus occurrat: & de arbitrio, & diſpoſitione ipſius poſtmodum quæ agenda ſunt, cuncta procedant.

GLOSSA V.

IN duobus capitibus præcedentibus actum eſt in regula de ſitu & forma monaſterii, de cellis fratrum, & qualirer unicuiq; aſſignanda ſit: in hoc cap. in prima ejus parte de cellula Prioris Regula tractat, & decernit, eam juxta veſtibulum Monaſterii conſtituendam eſſe. In ſecunda verò parte, quaſi conſtituto, & diviſo jam Monaſterio, & cellulis ad habitationem, tam Priori, quàm fratribus deputatis: incipit jam de regimine monaſterii, & de iis, quæ in eo obſervanda ſunt, determinare: ut patet ex illis verbis, *De arbitrio & diſpoſitione ipſius, quæ agenda ſunt, cuncta procedant.*

Cellula Prioris ſit juxta introitum loci &c. Circa hanc primam capitis partem duo ſe offerunt potiſſimùm conſideranda. Primum eſt, cellulam Prioris juxta introitum loci eo fine præcipuè erigendam decerni, ut Prior ſæcularibus ad eremi domus accedentibus primus occurrat: & ipſe ſolus cum illis res & negotia tractet: ne cuilibet advenienti facilis ad fratres pateat acceſſus, præcavens in hoc, ne fratres à contemplationis quiete, & à dulci orationis ſomno turbentur. Solent enim ſæpiſſime advenientes hoſpites rumores varios & novitates perferre: & ſic mundum ipſum in monaſterium utrumque inducunt, Religioſosq; cogunt, aut certè invitant, ut rerum mundanarum, quas oblivioni tradiderant, denuo recordentur, & eorum menti imprimantur, quibus ſpeciebus eorum animi depicti & informati, orationis fervorem devotionémque facilè remittunt. Quare ſanctus Benedictus in ſua Regula cautè præcipit, ne hoſpites novarũ rerum nuntia in monaſterium referant. Cap. enim 67. ſuæ regulæ ſic ait: Nec præſumat quiſque aliis referre, quæcumque foris monaſterium viderit, aut audierit; quia plurima deſtructio eſt: quòd ſi quis præſumpſerit, vindictæ Regulari ſubjaceat. Quod & in veteri Pachomii Regula, ei ab Angelo tradita n. 48. decernitur: Cavẽdum eſt autem, ne quis de domo in alteram domum verba transferat, nec de monaſterio in agrum, nec de monaſterio in monaſterium. Et n. 49. Si quis ambulaverit in via, vel navigaverit, nõ loquatur in monaſterio, quæ ibi geri viderit. Hæc Pachomius, ſive potiùs Angelus Pachomio tradidit. Et fortè ob hanc rationem, in admittendis his extraneorum ſive ſæcularium hominum congreſſibus aut cõfabulationibus, magnam adhiberi à monachis cautionem,

D. Benedict.

Pachomius.

Baſilius

Baſilius voluit, ut late proſequitur ipſe in conſtitutionibus monaſticis. c. 6.

Secundò certum eſt, Prælatum non conſtitui à Regula domus ianitorem: tantùm enim præcipit, quòd ejus cellula ſit juxta introitum eremi. Et fortè ideo non dixit juxta januam Monaſterii, quia tunc, cùm religioſorum habitacula per eremum diſperſa eſſent, non erat aliqua ſepe circunclusa: ſicut & modò contingit in Camandulenſium eremo. Quare facilè ſæculares illas cellulas, quę juxta primum introitum erectæ erant, adire poterant: & ob id decernit Regula, ut ea, quæ Prioris eſt, in primo loco conſtruatur. Ex quo etiam inferre licet, cùm noſtrarum domorum jam nunc diſtincta ſit forma & diſpoſitio, non teneri Priorem ſuam habitationẽ juxta Monaſterii cardinem habere, Et de arbitrio, & diſpoſitione ipſius poſtmodũ, quę agenda ſunt, cuncta procedant. Statuit jam ab hoc loco de Prioris poteſtate, præcipitque, ut omnis Monaſterii diſpoſitio & gubernatio ad Priorem devolvatur, ita, ut omnia ejus voluntate & judicio menſurentur & fiant.

Circa hanc Regulæ partem oportet examinare, an omnia monaſterii negotia tantùm Prioris arbitrio & conſenſu peragenda ſint, an verò in aliquibus ſpectandus ſit aliorum fratrum, vel ſaltem majoris partis capituli conſenſus? In qua dubitatione pro parte affirmativa, nempe, voluntatem Prioris ſolam ſufficere, expreſſè militant Regulę verba nuper adducta. Authoritas igitur Prioris ſola ſufficit. Nec difficultatem evadet, ſiquis dicat, in noſtra Religione prædictam Prioris poteſtatem conſtitutionibus noſtris reſtrictam ac limitatam eſſe: cavetur enim in 2. parte earum cap. 5. & 8. ne Prior circa bona conventus, neq; circa alia majoris ponderis, diſponat abſque interventu & voto trium Clavariorũ, aut in defectu vel diſcordia iſtorum ſine majoris partis capituli aſſenſu. Nam nulla conſtitutio fieri poteſt Regulæ contraria: ut præcipitur in Bullis Gregorii XIII. Sixti V. & Clemẽtis VIII. Non igitur obſtant conſtitutiones, quò minùs Prior conventualis plenaria poteſtate fungatur.

Secundò, quia de jure communi tota poteſtas gubernandi monaſterium, tàm quoad temporalia, quàm quoad ſpiritualia, ad Priorẽ ſive alium quemcumque immediatum Prælatum ſpectat. Ita expreſsè docetur in cap. Nullam 18. quæſtione 2, ubi Pelagius Papa ſcriptũ reliquit: De cetero univerſa, quæ vel ad divini cultus reverentiam, vel utilitatem ejuſdem Monaſterii pertinent, Abbatis ſolicitudo (ad quem poteſtas tota pertinere convenit) debet adimplere. Ex quo loco hanc partem efficaciter probari, docet Navarrus d. c. nullam. n. 4. & conſilio 76. de Regularibus: à quo nullus Canoniſtarũ diſſentit.

Cap. Nullam 18. q. 2.

Navar.

In hac dubitatione primò certũ eſt, jure communi attento probabilius eſſe, Abbatem ſive Priorẽ Monaſterii per ſe ſolum hanc poteſtatẽ habere, & exercere poſſe: ita, ut ipſe ſolus omnia ferè, tàm quæ ad perſonas, quàm quæ ad res monaſterii ſpectant, gubernet, & ordinet. Ita expreſsè habetur in dicto cap. nullam. Dixi (ferè omnia) nam aliqua ſunt, quę, ut pote nimis ardua, ſolus Prelatus abſque conſilio & conſenſu conventus expedire non poteſt: qualis eſt alienatio bonorum Monaſterii, quæ capituli conſenſũ pręrequirit: alia verò ſunt, quæ licet nõ conſenſum capituli, ejus tamẽ conſilium deſiderant, ut optimè adnotavit Navarrus in d. c. nullam nu. 11. pro cujus confirmatione adducit c. ſine eeſſatione. 12. quęſt. 2. c. Nulli de rebus eccleſ. non alienan. c. Novit, & cap. Quanto, & cap. Ea noſcitur, de his, quæ fiunt à Prælato.

Dict. c. Nullam.

Navarrus. Cap. ſine ceſſat. 12 q 2. c. Nulli, de rebus eccleſ. nõ alien. c. Novit. & c. Quãto. & c. Ea noſcitur, de his, quæ fiunt à Pral.

Secundò certum eſt, jure noviori, ſeù (ut clariùs loquar) commu-

communi omnium ferè Religionum conſuetudine, teſte Navarro dict. conſ. 76. numero 1. hanc Prelatorum poteſtatem maxima ex parte fuiſſe reſtrictam, ita, ut bonam partem eorum, quæ ad conventus regimen ſpectant, teneantur facere Capituli, aut Conſiliariorum, vel Diſcretorum conſilio, ſive conſenſu. Idque expreſſè in noſtris conſtitutionibus dicta 2. parte cap. 5. notatur. Cavetur enim ibi, ut Prior ex conſenſu trium Conſiliariorum, quos nos Clavarios vocamus, ea, quæ ad regimen conventus ſpectant (præcipuè circa bonorum cuſtodiam) expediat: & in caſu, quo prædicti Clavarii diſſentiant, teneatur Capitulum conſulere, & majorem & ſaniorem partem ſequi. Imò & ea, quæ ardua & majoris ponderis ſunt, cum ſolis Clavariis determinare non poteſt: ſed convocare tenetur omnes Patres, vel ſaniorem partē conventus conſulere, ut ibidem præcipitur. Quare magni illi monachorum Patres Baſilius ac Benedictus in ſuis monaſteriis, Abbatibus, ut aliorum fratrū requirant conſilia, commendarunt. Baſilius enim in brevioribus quæſtion. 48. præcipit, ut Abbas ſeniores monaſterii ad conſilium ac conſiderationem de rebus communibus neceſſariò adhibeat, perſuaſus ab admonitione ejus, qui dixit, Cum conſiliis omnia facito. Hæc Baſilius. Et Benedictus capit. 3. ſuæ Regulæ, Quoties aliqua (ait) præcipua agenda ſunt in monaſterio, cōvocet Abbas omnem congregationem, & audiens conſilium fratrum, tractet apud ſe prudenter, & quod utilius judicaverit, faciat. Ideò autem omnes ad conſilium vocari diximus, quia ſæpe juniori Deus revelat quod melius eſt. Et infra: Si qua verò minora agenda ſunt, ſeniorū tantùm utatur conſilio: ſicut ſcriptum eſt: omnia fac cum conſilio, & poſt factum non pœnitebis. Et hoc eſt quod in noſtra regula bis aut ter repetitur, quod Prior de aſſenſu aliorum fratrum aliqua expediat. Nec eſt cur immoremur in inveſtigandis utilitatibus, quæ ex multorū adhibito conſilio ſequuntur.

D. Baſilius.

Benedictus.

Tertiò conſtat, Prioris poteſtatem, etiam quantum ad electionē aliquorum officiorum monaſterii, in noſtra Religione eſſe coarctatā: nam Prior ſolus Suppriorem & Clavarios conſtituere non poteſt: ſed eorum electio vel ad Provincialem ſimul cum ipſo, vel ad Conventum ſpectat. Alios verò Monaſterii officiales ad nutum creare & amovere poteſt: hoc enim ejus juriſdictio diminuta non eſt. Pertinet etiam ad ipſum, utpote quod ad regimen Conventus ſpectat, ordinatè ea officia deſignare, quæ adminiſtrationi, tam domus, quàm Chori deſerviunt. Et quamvis id Suppriori (ne Prior multis gravetur) commiſſū ſit: proprium tamen munus & juriſdictio Prioris eſt. De cujus arbitrio & diſpoſitione, quæ ad optimā Monaſterii adminiſtrationem conducunt, gerenda ſunt. Officia verò minora hebdomadibus ſingulis denuo religioſis injunguntur, vel injuncta confirmantur: & ſic quolibet Sabbato Tabula cōmunis legitur, qua unicuique illius hebdomadæ exercendum munus denunciatur. Quę majori ex parte tantùm per ſeptimanam in noſtra Religione perdurant, ut nemo ab eis excuſari ullo modo poſſit: idque valde uſitatum fuit apud antiquos monachos. Nam ut author eſt Caſſianus libro 4. inſtitut. capitulo 19. Per cunctam Palæſtinam, & Meſopotamiam, & Cappadociam, ac totum Orientem ſingulis hebdomadibus viciſſim fratres ad hæc officia ſibi reddenda ſuccedūt: ita, ut ſecundùm Cœnobii multitudinē miniſtrorum quoq; numerus deputetur. Et Hieronymus in epiſtola de cuſtodia virginitatis, de monachis ſui temporis loquēs, Per ſingulas (inquit) hebdomadas viciſſim miniſtrāt. Idque D. Benedic. ſæpiſſi-

Caſſian.

D. Hieron.

D. Benedic.

mè in ſua Regula monet: præcipuè c.37. Fratres (ait) ſibi invicem ſerviant: & loquitur, ut ex ſequentibus patet, de obſequio per ſeptimanam durante. Hujus miniſterii, per ſeptimanas viciſſim inter Monachos impenſi, rationem reddit D. Baſilius ſerm. 4. ubi poſtquam docuit, hujuſmodi munera & obſequia debere ab omnibus per hebdomadarum circuitum exerceri, rationem aſſignans, inquit, Vt humilitatis merces communis ſit, & non liceat alicui, ne in bono quidem ſuperare congregationem, & requies ex æquo omnibus contingat: nam partim defatigari, partim verò quieſcere, inſenſibilem laborem facit.

Denique attenta noſtra Regula, clarè etiam colligitur, prioris poteſtatem eſſe reſtrictam, & limitatam, ita, ut ea, quæ graviora videntur, ex aliorum fratrum cònſenſu diſponat. Idque ex eo præcipuè probatur, quia in duobus antecedentibus capitulis (nempe in ſecundo de receptione locorum, & in alio de cellis fratrum,) Prioris facultas non extenditur ſine fratrum aſſenſu, neque ad recipiēdas domos, neque ad cellulas deputandas. Qua ergo ratione credi poteſt, in hoc cap. ita amplam ei concedi facultatem, ut omnia ipſe ſolus gubernet, ſolus tractet, aut ſolus perficiat. Certè limitanda ſunt hujus cap. verba per ea, quę ſuperiùs dicta ſunt, nēpe ut omnia, pręcipuè ſi gravia ſint, fratrū conſilio diſponat: & monaſterii regimen exerceat, ut in noſtris conſtitutionibus decernitur. In qua re etiam ſi Regula obſtaret, ſufficeret noſtræ, & aliarum Religionum in contrarium communis, & recepta conſuetudo, authoritate Pontificum comprobata.

Neque obſtant in contrarium adducta. Nam prioris argumenti ſolutio facilis eſt, ſi attendas, tum communi conſuetudine, tum noſtris conſtitutionibus à Summis Pontificibus confirmatis, in hac parte regulæ derogari: imò (ut melius dicam) illam exponi & declarari.

Ad ſecundum ſimilima eſt reſponſio: juri communi derogari cōtraria Religionum cōſuetudine rationabili, & uſu recepta.

Ex prædictis autem Regulæ verbis aliud ultimum conſectarium elicitur, quòd ſine Prioris obedientia, & voluntate, nihil ſive magnum ſive parvum in monaſterio agere liceat: id enim clariſſimè ſonant illa verba: Et de arbitrio & diſpoſitione ipſius poſtmodum, quæ agenda ſunt, cuncta procedant. Et quidem in monaſterio tam in ſpiritualibus, quàm in corporalibus, tam in internis, quā in externis operationibus nihil eſſe aggrediendū ſine prævia Prælati authoritate ac obedientia, ubique Patres docent. Iſidorus enim libro 2. de officiis cap. 15. laudans Religioſorum vitam, inter alia ſic ait: Neque aliquid ab eis ſine nutu Paternæ juriſdictionis aſſumitur: & Divus Benedictus in Regula cap. 49. Ergò cum voluntate Abbatis omnia agenda ſunt: & cap. 67. ait: Similiter correctioni Regulari ſubjaceat, qui aliquid quamvis parvum ſine juſſione Abbatis facere præſumpſerit. Plura de hoc, eáque huic propoſito aptiſſima, infra in Epilogo Regulæ, dubitatione ſecunda, à nobis adducentur.

D. Iſidorus.

D. Benedic.

CAPUT VI.

De mãſione in cellulis, & de jugi, ac continua oratione.

TEXTUS.

Maneãt ſinguli in cellulis ſuis, vel juxta eas, die ac nocte in lege Domini meditantes, & in orationibus vigilantes: niſi aliis juſtis occaſionibus occupentur.

De manſione in cellula 2. p ſtatutorum Carthuſ. c. 14. n. 1. Simile præceptum de jugi & continua orat apud nullam Reg. non invenies: conſulat tamẽ B. Franc. c. 10. & Aug. c. 6. & Hieron. in Reg. Monachos c. 26. & habetur in Reg. Monachorum c. 14.

GLOSSA VI.

HUcuſque in noſtra Regula tantùm vel ſaltem præcipuè actũ eſt de Eremi loco, & ſitu, ac de poteſtate Prælati, & diſpoſitione monaſterii: jam ab hoc c. ſubditorum obligationes, & noſtrum inſtitutum, ſive ſcopum incipit aperire. In primis igitur hoc capite præcipitur, ut ſinguli die ac nocte in noſtris cellulis maneamus, niſi alias ab eis aliqua juſta cauſa cogamur recedere. Præterea, quòd in eiſdem cellulis, die ac nocte, divinæ legis meditationi & aſſiduæ orationi ſtudeamus. Juxta hæc igitur duo præcepta, hujus capitis commentaria in duas dividemus partes. In quarum prima de manſione in cella: in ſecunda de meditatione & oratione, Deo dante, dicemus.

Maneant ſinguli in cellulis ſuis, vel juxta eas, die ac nocte, &c.

Ex his primùm collige, non utcunque præcipi à Regula in cellis manere, ſed & præterea conſultò addi (ſinguli) ut denotetur, unumquemque ſingulariter & ſolum in propria cellula habitaturum, ut aptiùs orationi vacet, juxta ea, quæ ſuperiùs c. 3. adnotavimus.

Secundò collige, prædictis verbis denotari & præcipi, omni tempore in cellula reſidere: quod ſignificant illa verba (die ac nocte:) idq; niſi aliis juſtis occupationibus ab eis compellamur exire. Ex quò obiter nota, non quamlibet occaſioné ſive cauſam ſufficere, ſed eam tantùm, quam juſtam vel obediẽtia, vel neceſſitas, aut alia rationabilis cauſa reddant.

DUBIUM I.

DUbitabit tamẽ aliquis primò, an illa verba (die ac nocte) referenda ſint ad anteriorem capitis partem, ſcilicet, ad manſioné in cellula, an fortè ad ſecũdam, hoc eſt, ad meditationẽ, & orationem aſſiduam? Reſpõdetur, ſine dubio prędicta verba ad utrãque capitis partem referri debere: utramque enim apertè copulant, & connectunt: & ita ad utramque relata optimum reddunt ſenſum, némpe: Maneant die ac nocte in cellulis meditantes in lege Domini, ita, ut die ac nocte tam ad unum, quàm ad aliud referatur. Et hoc primò conſtat ex communi conſenſu & interpretatione ordinis. Ita enim ab initio ab omnibus receptum eſt, non ſolùm ad continuam orationé, ſed etiam ad perpetuã cellæ obſervationẽ omnes ex inſtituto noſtro teneri. Præterea, ex ipſo Regulę cõtextu non obſcurè decerpitur: nam his verbis, Maneãt ſinguli in cellulis ſuis die ac nocte, quæ eſt prima hujus c. pars, rectè jungũtur, & correſpõdẽt ſequentia verba: In lege Dñi meditantes, & in orationibus vigilantes: ita, ut die meditentur, nocte

verò

verò, in qua vigiliæ præcipuè exercētur, in orationibus vigilent. Tum etiam, quia prioribus capitis verbis quaſi ipſa materialis clauſura præcipitur: poſteriorib⁹ verò modus, quo in cellis manere & exerceri debeāt, deſcribitur, nempe *meditando, &c.* Vnde illa determinatio, *die ac nocte*, pariformiter utrumque reſpicit, & determinat. Nā in jure receptum eſt, quòd una determinatio reſpiciens plura determinabilia, pari formiter ea debeat determinare. Præterea tertiò, quia quando hæc regula mitigata fuit, inter cauſas mitigationis ea præcipuè fuit Eugenio IIII. ob oculos poſita, quòd fratres tenebantur ad orationē, & meditationem continuam: & inſuper ad incluſionem cellularū perpetuam, ut patet ex Bulla mitigationis in præfationibus adducta.

DVBIVM II.

Circa illa verba, *juxta eas*, multos dubitaſſe vidi, an religioſus abſq; ſuperioris permiſſu & licentia poſſit extra ſuam cellulā, prope eam tamē, manere. Cujus dubii negativam partem non parum urget mitigationis Bulla, in qua indulgetur, ut poſſint fratres liberè & licitè exire ad clauſtra. Ego id non erat antea ex vi Regulę permiſſum; & ex conſequenti neq. hoc tempore, quo nos regulę puritatem, & primitivum rigorem in hoc obſervamus.

Secundò pro hac eâdem parte facit: quia cū olim diverſa eſſet Monaſteriorū diſpoſitio & ſitus, ut cōſtat ex c. 2. & 3. ita, ut cellulæ adinvicem diſtantes, & ſeparatæ eſſent: oportebat tūc, ut fratres extra proprias cellulas per aliquod ſpacium, parùm ab eis diſtans, poſſent exire & deambulare. Hoc enim maximè ad orationem & contemplationem illos ſæpe juvaret. At nunc alia eſt Monaſterii forma, & diſpoſitio, cū omnes cellæ ſimul in uno dormitorio jungantur, & ſic qui antea Eremū, nunc cœnobium colant. Quare, cùm immutata ſit Monaſterii forma, non mirum, imò neceſſe eſt, ut & jus & regula in hoc etiam immutetur. Ita enim ſuperius ſumus philoſophati de cellula Prioris. Et confirmatur, quia hęc licentia propè cellulas exeundi, modò ſuppoſita cœnobiali diſciplina, contra regulæ intentionem pugnare videtur: nam certè ſi unicuique liberè licet juxta cellulam manere, facilè inutilibus confabulationibus anſam alüs præbebit: & ſic finis Regulæ aut extinguetur, aut valdè imminuetur, cùm fermè impoſſibile ſit in multiloquio orationem conſervari.

Confirmatur ſecundò, quia ferè omnes Prælati, præcipuè timorati, ſubditos cùm extra cellulam vagātes conſpiciunt, eos increpare ſolent, & ad cellas redire præcipiunt: neque in hoc Prælati animadvertunt, an ſubditi propè an longè ſint à cellulis, neque unquam ſubditi ibi neq; alibi excuſantur: quæ à poſteriori magna eſt conjectura, prædictam Regulæ exceptionem ſive indulgentiam iam inter nos ex cōmuni interpretatione ceſſaſſe.

Vltimò, ſi Religioſi poſſent prope cellulam exiſtere, & omnibus hoc permiſſum foret, & ita de facto fieret, ut omnes in dormitorio extra cellulas manerent, aut per alia monaſterii loca deambularēt: quid in Religione noſtra abſurdius fingi aut excogitari poſſet? Manifeſtò ergo conſtat, dictam limitationem nunc, ſine magna Religionis deformitate, & relaxationis periculo, locum habere non poſſe.

Pro parte verò affirmativa in primis urgent ipſius Regulæ clara & indubitabilia verba, à quibus minimè licet recedere. Secundò, quia etiam aliqui Prælati, viri pii & prudētes, non multū in hoc exiſtunt ſcrupuloſi. Tertiò, quia in 1. par. cōſtitut. c. 7. ita dicitur: *Vt meliùs ſervetur regula noſtra, quæ præcipit, fratres noſtros manere in cellulis vel juxta eas, præcipim⁹. &c.*

&c. Ergo Capitulũ Generale, in quo ea conſtitutio edita fuit, eam Regulæ limitationẽ admittit & approbat.

In hac dubitatione, quæ non parvi ponderis videtur, illud in primis conſtituo, Religioſos non poſſe abſque neceſſitate ad clauſtra pergere, aut per ea deambulare. Ita evidenter colligitur ex prima ratione pro contraria parte adducta; aliàs enim nos Regulam in hac parte mitigatam ſervaremus. Nam ſi ambulare per clauſtra relaxatio Regulæ eſt, nõ poteſt id nobis ſine relaxatione licere. Et idem ſentiendum eſt de deambulatione & progreſſu ad monaſterij hortos: id enim ſine ſuperioris licentia minime fieri poteſt, quia hoc non eſt iuxta cellulam, ſed longè ab illa diſcedere. Præterea, quia ſi nobis licet libere hortos adire, cur etiam non liceat ad quæcumque alia Monaſterij loca pergere, & per omnia vagari? cùm frequenter horti magis a cellula, quàm alia loca, diſtent. Vnde ad omnia, quæ intra Monaſterij ambitum continentur, acceſſus non prohibebitur. Quid igitur eſt quod Regula præcipit? an, ne exeamus per plateas & vicos ſine licentia? Optima certè erit cellulæ clauſura, ſi per totum monaſterium, aut per maiorem eius partem licet diſcurrere. Quare, aut dicendum eſt, nos non teneri aliqua ſtrictiori obligatione ad manendum in cellulis, quàm ceteros Religioſos; aut reſtringenda eſt hæc facultas à cellula exeũdi eo modo quo dixi, nempe, ut non liceat clauſtra, hortos, aut alia Monaſterij loca adire; nec per ea ſine licentia diſcurrere.

Secundò, mihi valde probabile videtur, poſſe nos aliquando iuxta cellulæ ianuam exire, & prope eam manere, dummodo alia incommoda non ſequantur, quale erit, ſi omnes cellulæ ſimul eſſent in uno dormitorio: nam tunc turpe eſſet & valde irreligioſum, ſi omnes vel aliqui iuxta proprias cellulas conſiderent. Vbi verò prædictum inconueniens ceſſat, vel aliud ſimile, (ſcilicet, quando Prælatus ob alias iuſtas rationes iuxta cellulas eſſe prohiberet,) poſſunt licite Religioſi in mediocri diſtantia extra cellam, vel ad fruendum ſole, vel ad commodiùs ſtudendum, vel ob aliam rationabilem cauſam egredi.

Neque cõtra hanc reſolutionem utriuſque partis argumenta obſtant. Nam ad primum pro parte negatiua nos libere fatemur, non eſſe licitum ambulare per clauſtra, vel ad alia loca ſimilia exire. Ad ſecundum reſpondetur, quòd etſi mutata ſit dormorum diſpoſitio, ſeruari tamen debet Regula in eo, quod commode poteſt, præcipue quando nullum incommodum ſequitur.

Ad confirmationem Reſpondetur, quod in caſu, quo Regularis diſciplina & ſilentij cuſtodia periclitetur, tunc iuſta eſt cauſa, ut Prælatus poſſit & debeat huiuſmodi egreſſus impedire.

Ad ſecundam confirmationem reſpondetur, Prælatos juſtè præcipere id, quando prædicta experiantur incommoda.

Ad ultimum iam dictum eſt, quod (licet in dormitorio conſidere inconueniens ſit) tamen quando cellula non eſt in dormitorio, tunc prædictum inconueniens ceſſat: imò quando dormitorium eſſet prope aliquod ſolarium, rectè poſſent eò accedere, ſi non eſſet periculum confabulandi, aut alias commiſcendi inutiles contentiones.

Ad ea verò, quæ pro parte affirmatiua objiciuntur, Reſpondeo ad primum, quòd Regula intelligenda eſt, quando nullum ſequitur inconueniens: & ſic pii Prælati id abſque ſcrupulo permittunt. Et ſic patet ad ſecundum, & tertium, quòd conſtitutio ordinis non eſt cõtra noſtram ſententiam. Nam nos etiam concedimus, eam indulgentiam non eſſe ablatam, ſed potiùs nunc permanere, ea tamen moderatione, qua ſupra dicto c. r. & 2. explicata eſt.

Ex his infertur verus intellectus & genuina & litteralis expoſitio pri-

oris

oris partis huius capitis. Vltra verò progredi & inquirere libet cauſam, ob quam à Regula tam ſtricta cellulæ clauſura præcipiatur. Et ideo ſit tertium dubium.

DVBIVM III.

Quæ ſit ratio, cur in noſtra Regula ita ſtrictè cellulæ cuſtodia præcipiatur.

IN hoc dubio præmittenda ſunt ea, quę de jugi cellulę habitatione Patres docent, ut ex his clauſuræ fructus vnicuique pateat: ſimúlque animadvertendum, quantum & noſtra inſtitutio, antiquorum Monachorum, ſeu (ut verè loquamur) Majorum noſtrorum vivendi ritui ſimilis ſit. Deinde in ſecũda hujus dubii parte rationem & cauſas colligemus, ob quas nobis tantopere cellæ cuſtodia commendetur.

Caſſianus. Quantum ad primum; Ægyptiis Monachis (quos nos nõn immeritò ut Patres, & majores colimus) ex Caſſiano, qui eorum inſtituta expertus, ea optimè nouit, cõſtat, magnam die ac nocte in ſuis cellulis immobiliter perſeverãdi fuiſſe curam. Nam ut hic li. 2. inſt. c. 15. ſcribit, *Nullus audet & quidem per totum diei ſpatiũ è cella ſua progredi, aut deſerere opus in ea ſolitus exercere: niſi fortè cùm fuerint ad officium neceſſarii cujuſcunque operis evocati.* Et lib. 4. c. 10. docet, eos ſine licentia minimè è cella progredi audere. Et inſuper 16. c. ejuſdem lib. ſic inquit: *Si finita Synaxi non revertebatur quis ſtatim ad ſuam cellam, puniebatur.* Plura alia de hac continua cellæ habitatione paſſim idem tradit Caſſianus, præſertim lib. 2. 3. 4. & 10. & aliis etiam locis infra citãdis. Hæc igitur Majorum noſtrorum, ſervandi cellulam cura, ad unguem, ut ab ipſis cuſtodiebatur, à noſtra regula commendatur.

Baſilius. Baſilius etiam hanc cellulæ manſionem, ſermone ſecundo exercitationis, talibus verbis cõmendat: Si itaque contigerit, te juxta circunſtãtiam negotiorum aliquam, è cella proficiſci, armatus in pectore timore Dei, & inſerta in manu charitate Chriſti, devictiſque per omnem cõtinentiam voluptatum incurſibus, ſtatim neceſſitate expleta reſili, ne immoreris: ſeu velocibus alis utere ad reditum, velut innocens quædã colũba ad arcã, quæ te emiſit, tranſfugiens, ſicque perſuadens tuis cogitatibus, contingere tibi non poſſe in ullo alio loco ſalutarem requiem. Et in fine ejuſdem ſermonis, Perſevera (inquit) in cella, non dies neque mẽſes, ſed multorum annorum circuitus, Hymnis cæleſtibus Dominum celebrans in nocte, & in die, imitans opera Cherubim. Recolẽdus eſt idẽ Baſilius in conſtit. Monaſt. cap. 7. & 8. ubi ſtabilitatem cellæ monacho amplectendam, vagationéſque ſine juſta cauſa fugiendas præcipit.

Bernard. Mirum etiam eſt, quàm frequens ſit D. Bernar. in hoc propoſito con̄ſulendo: hic enim ad fratres de mõte Dei (nempe ad Carthuſiẽſes ſive (ut alii volunt) ad noſtri ordinis fratres) ſcribens, ſic monet: Propter hoc, ſecundùm formã propoſiti veſtri habitantes in cælis, potiùs quàm in cellis, excluſo à vobis totò ſeculo, totos vos incluſiſtis cũ Deo. Et infra: Omnium bonorum officina eſt cella, & ſtabilis perſeverantia in ea. Et paucis interjectis: Regat ſanctæ obedientiæ Regula bonam voluntatem, illa verò corpus, & doceat illud poſſe cõliſtere in loco, cellam pati, ſecúmque morari. Impoſſibile eſt, hominem fideliter figere in uno animum ſuum, qui non priùs alicui loco perſeverãter affixerit corpus ſuum. Et deniq; inf. addit: Alia cella tua exterior, alia interior: exterior eſt, domus, in qua anima tua cum corpore tuo habitat: interior eſt, conſcientia tua, quam inhabitare debet omnium interiorũ tuorum interior Deus cum ſpiritu tuo: dilige ergò interiorem cellam tuam, dilige exteriorem, & unicuiq; ſuum impende cultũ. Hæc Bernar.

Qua verò de cauſa, cellæ commoratio tam arcta & aſſidua antiquis Monachis fuerit injuncta, variis in locis explicat Caſſianus, præcipuè tamen lib. 3. 4. & 10. inſtitutionum c. 3. ubi hanc oſtendit: *Caſſianus.* quia Spiritus acediæ maximè ſolet Monachos infeſtare, ut paulatim protracti è cella, actus ſuæ profeſſionis incipiant oblivіſci, qui non eſt aliud, quã intuitus & cõtemplatio divinæ puritatis: quæ non alibi poteſt, niſi in ſilentio, & jugi cellæ perſeverantia, ac meditatione conquiri. Quo quid aptius noſtro propoſito dici poſſet? tum, ut cellæ utilitas appareat: tum, ut conſtet, noſtrum inſtitutum, & profeſſionẽ ab antiquis illis Ægypti, & Palæſtinæ monachis deducta fuiſſe.

Idem. Prætereа idem Caſſianus, collatione 24. cap. 3. latè docet, ad interiorem hominis puritatem, pervigilem cellæ ſolitudinem maximè conducere. Nam variæ ac effuſæ cogitationes à nemine prorſus, quamvis ſolicito ac vigilanti, vel caveri poterunt, vel videri, niſi qui corpus atque animũ jugiter intra parietum ſepta concluſerit: ut ita quis velut piſcator egregius victum ſibi Apoſtolica arte proſpiciens, in tranquilliſſimo cordis ſui profundo agmina cogitationum natantia, intentus, atque immobilis caperet: & tanquã è prominenti ſcopulo curioſè profunda proſpectans, quas ad ſe hamo trahere debeat ſalutari, quas verò tãquam malos ac noxios piſces negligat, ac refutet, ſagaci diſcretione dijudicet. Et c. 5. proſequitur: In hac ergo unuſquiſque cuſtodia perſeverans efficaciter illud implebit, quod per Habacuc Prophetã ſatis evidenter exprimitur. Super cuſtodiã meam ſtabo, & aſcendam ſuper petram, & ſpeculabor, ut videam, quid loquatur in me, & quid reſpõdeam ad arguentem me. Huc uſque Caſſianus.

Bernardus. D. Bernardus hanc cellæ commoditatem ad cordis puritatem & orationem, latè proſequitur, ut ſup. Cellæ, inquit, & cæli habitatio cognatæ ſunt: quia ſicut cælum & cella adinvicem videntur aliquam habere cognationem nominis, ſic & pietatis. Nam à celando cælum & cella nomen habere videntur: & quod celatur in cælis, hoc & in cellis: quod geritur id cælis, hoc & in cellis. Quidnam eſt hoc? Vacare Deo, frui Deo. A cella enim in cælum ſæpe aſcenditur: vix autem unquam à cella in infernum deſcenditur, niſi ſicut dixit Pſalmiſta, Deſcẽdant in infernum viventes: videlicet, ne deſcendant morientes. Moriens autẽ vix aut nunquam aliquis à cella in infernum deſcendit; quia vix unquam niſi cælo prædeſtinatus in ea uſque ad mortem perſiſtit. Et infrà: Cella, terra ſancta eſt, & locus ſanctus, in qua Dominus & ſervus eius ſæpe colloquuntur, ſicut vir ad amicum ſuum: in qua crebrò fidelis anima verbo Dei conjungitur, ſponſa ſponſo ſociatur, terrenis cæleſtia, humana divinis uniuntur. Siquidem ſicut templum ſanctũ eſt Dei, ſic cella eſt ſervi Dei: & in templo, & in cella divina tractantur, ſed crebriùs in cella. Et aliquibus interpoſitis addit: Otioſum non eſt vacare Deo, imò negotium negotiorum hoc eſt, quòd quicunq; in cella non agit fideliter & fervẽter quodcunque agit, quod propter hoc non agit, ſcilicet, ut Deo ſerviatur, in eo quod agit, otiatur. Hæc & plura alia ibidem, ut optimè ſolet, tractat Bernardus. Ac denique Baſilius 7. ſuarum conſtitutionum, cellæ quietem, ac diuturnã cohabitationem *Baſilii.* ad mentis puritatem obtinendam ordinari, teſtatur.

Neque hanc ſolam in cella utilitatem Patres adinvenerunt, ſed & plures alias; eam tamen inter omnes commemorabimus, quòd in ea à multis periculis liberamur. Nam ut Baſil. dicto ſerm. 2. ait: Egreſſus es è cella tua: reliquiſti continentiam, oculos tranſmiſiſti in mũdum. Quare admonet (ut ſupra retulimus) ut exeat quis, quando neceſſe

fuerit,

fuerit, de cella Dei timore armatus, & ad eam quàm citiſſimè redeat. Vnde Syrenus Abbas apud Caſſianum collat. 6. cap. 15. hoc ipſum monet: Iugis cellæ commoratio retinenda eſt. Toties enim etiam reverſus quis, velut novus in ea & incipiens habitator titubabit, atque turbabitur, quoties ab eâdem fuerit evagatus. Illam namque, quam in cella reſidens acquiſierat intentionem animi, ſi fuerit relaxata, recuperare rurſus non ſine labore poterit, ac dolore. Et per hoc reductus retrò, non de amiſſo cogitabit profectu, quem ſuperadjicere potuit, ſi cellâ non fuiſſet excuſſus: ſed gaudebit potiùs, ſi illum ſtatum, de quo recidit, ſemetipſum ſenſerit recepiſſe. Quod & ipſa experientia compertum eſt: hoc ipſum ſcilicet quod Syrenus docet; varias enim perturbationes, contentiones, judicia, innumeráſq; alias labendi occaſiones cellæ incluſione vitamus.

Syren. Abb.

2. Ex his iam patet propoſitę dubitationis reſolutio, quare (ſcilicet) in noſtra regula in cellula, nocte diéque perſiſtere moneamur. Nam cùm noſtræ regulę peculiaris finis, aſſidua ſit divinæ legis nocte diéque meditatio: nullum aliud medium efficacius, & ad hujus finis conſequutionem convenientius, ac proximius excogitari potuit, quã diuturna, & ſtabilis cellę commoratio: ut ita, intrãres cubiculum noſtrum, ut Dominus docuit Matth. 6. cap. clauſo oſtio, ad cæleſtem Patrem orationes fundamus. Ibi enim cùm omnium cogitationum ſive ſolicitudinum ſtrepitu cor noſtrum careat, purè & familiariter Deo colloquimur. Vndè non incommodè cella, domus orationis dici poteſt: tum, quia juge orandi ſtudium exigit; tum etiam, quia cõmoditatem tribuit id optimè exequendi: cùm curas omnes tam internas, quã externas removeat. Quæ cùm ita ſint, ſine dubio cellæ habitatio ad continuam meditationem maximè confert.

Matth. c. 6.

Hanc verò cellæ indefatigabilẽ cuſtodiã ut tectiùs ſervaremus, noſtra Regula potiſſimũ medium adinvenit, laborem manuum, qui ad hoc propoſitum maximè cõducit, ut latè Caſſianus lib. 10. inſtitut. per totum, ac variis aliis in locis: de quo nos quoque infrà latiſſimè dicemus.

Die ac nocte in lege Domini meditantes, & in orationibus vigilantes. Hæc eſt hujus cap. ſecunda pars, in qua continua divinæ legis meditatio nobis imponitur. Hic eſt potiſſimus noſtræ Regulæ ſcopus, ut ſuprà fatiùs ſumus proſequuti, quem noſtræ militię tela veluti ſcopum reſpiciunt. Quæri tamen hic poteſt, quare noſtra Religio inter alias, hunc finem à nullà alia Regula intentum ita arctè profiteatur? Reſpondetur, eam potiſſimùm fuiſſe cauſam, quia cùm in noſtra Regula vita eremitica, ac ſuo modo ſolitaria inſtituatur, & hæc reſpiciat veluti finem, Dei & cæleſtium tetum cõtemplationẽ (ut ex Caſſiano patet collation. 19. idem quæ eſt de fine vitæ Eremiticę) ſit, ut auſterę & ſolitariæ vitæ, quæ in Regula decernitur, nullus alius finis congruentior eſſe poſſit.

Caſſianus.

Caſſianus.

Quare ad hunc finem, (ut ſuprà dicebamus,) noſter principalis debet tẽdere conatus: & quidquid ab hoc diverſum eſt, quamvis aliàs magnum, importunum tamẽ aut certè noxium judicandum eſt. Omiſſis igitur aliis, quæ de hoc fine, nempe de oratione, ac meditatione, ac de ejus utilitate & fructibus, à Patribus & variis aliis authoribus ſcripta ſunt, (nam hæc, & ſimilia, quæ directè ad noſtræ Regulæ expoſitionẽ non conduxerint, prætermittenda decrevimus:) tria in hoc capite erunt inveſtiganda. Primum, quid intelligatur nomine orationis, & meditationis. Secundum, an ſit homini poſſibile, die ac nocte in lege Domini meditari, & orationi aſſiduæ vacare. Tertium, quæ ſint, quæ facere quis tenetur, ut huic noſtro

fini, & ſcopo ſatisfaciat: & an fortè quis ob aliquam juſtam cauſam ab ejus adimpletione excuſetur.

DVBIVM I.

Quid ſignificetur his verbis, in lege Domini meditantes, & in orationibus vigilantes.

CVm duo in noſtra Regula diſtinctè præcipiantur, meditati ſcilicet in lege Domini, & in orationibus vigilare: oportet primo loco, quid oratio, & quid meditatio ſit, explicare, ut ſic Regulæ mens clariùs ab omnibus percipiatur. Et, ut ab oratione incipiam, licet oratio multas habeat acceptiones, propriè tamẽ & in rigore accipitur pro deprecatione ſive petitione. Qua ratione ex mente Damaſceni eam definit S. Tho. 2.2.q.83. artic.1. dicens, Oratio eſt petitio decentium à Deo. Cui conſonat D. Baſilius, oratione in Iulitã. Oratio (inquit) èſt boni cujusdam petitio, quæ à piis ad Deum effunditur. Gregorius Nyſſenus oratione ſecunda de oratione Dominica, Oratio eſt petitio bonorum, quæ Deo cum ſupplicatione offertur: & Divus Auguſtinus, Oratio (ait) quædam petitio eſt. In prædicta igitur Damaſceni diffinitione petitio ponitur loco generis; Decentium verò, loco differentiæ: ut excludãtur petitiones inutiles à ratione veræ orationis.

D. Damaſc. S. Thom. D. Baſil. Nyſſenus. Auguſt.

Vnde oratio in hac acceptione uſurpata pertinet ad intellectum practicum, éſtque illius actus & operatio: quod & teſtatut idem S. Thom. ut ſup. Nam orare nihil aliud eſt, quàm exprimere mentem noſtram, illámque Deo dicere ac manifeſtare, & ab eo aliquid petere ſive poſtulare. Petitio autem, cùm ſit intimatio ac loquutio, ad orationem neceſſariò pertinet. Nam cùm intellectus & voluntas ad orandum ſimul concurrant: voluntas concurrit deſiderando id bonum quo caret; intellectus verò illud deſiderium explicando, & proponendo, ejúſque adimpletionem poſtulando: & in hoc conſiſtit formaliter oratio: quemadmodum in rebus corporalibus, cùm re aliqua indigemus, per appetitum priùs rem illam deſideramus; per linguám verò, (quæ eſt appetitus interpres) neceſſitatem alteri aperimus, & rem illam ab eo efflagitamus: & in hoc ſecundo cõſiſtit petitio.

S. Thom.

Pręterea oratio, quantũ ad pręſens attinet, alia eſt mentális, quæ mente tantùm concipitur: alia verò vocalis, quę ultra hanc mentis conceptionem, vocem addit. Mentalis utiliſſima eſt, præcipuè cùm quis privatim orat: quia tunc ferventior ſolet eſſe, quàm ſi vox corporalis addatur, ut Concilium provinciale Mediolanenſe parte 3. cap. de divinis officiis docuit: ubi ſic ſcripſit: Quia mentis oratio tantò pręſtantior eſt eâ, quæ ſolùm ore exprimitur, quantò animus eſt excellentior corpore; piis incredibile ſolatium affert, & fructum. Hujus autem excellentiæ ſupra vocalem ea eſt ratio: quia per mentalem nos ſępe toto cordis ictu Dei aures meliùs attingimus, cùm ab omni ſtrepitu corporali vacamus, quàm ſi voce ſimul & corde orare velimus. Quamvis interdum vocalis etiam utiliſſima ſit, id q; plutibus de cauſis, quas adducit S. Thom. ut ſup. ar. 12. De oratione igitur tã mẽtali, quàm vocali, Regula accipiẽda eſt, cùm univerſaliter loquatur: ita, ut huic præcepto fiat ſatis, ſive vocaliter ſive mentaliter oretur. Et hæc de Oratione.

Con. Med.

Eſt autem meditatio, authore S. Thoma, 2. 2. quæſtione 180. artic. 3. proceſſus ſive diſcurſus intellectus, in veritatis inquiſitione

S. Thom.

occupa-

occupati: & idem eſt (ſecundū Divum Bernardum in libro de conſideratione) ac conſideratio. Imò (ſecundùm Ariſtotelem) omnis actus intellectus, conſideratio dicitur. Et in hoc ſenſu loquimur etiam nos de meditatione, prout cōprehendit quemcunque actum intellectus ſpeculativi, circa inquiſitionem & indignationem veritatis.

Quo ſuppoſito, meditatio differt ab oratione: primò, quia meditatio eſt alicujus veritatis conſideratio: oratio verò eſt petitio à Deo: præterea meditatio eſt actus intellectus ſpeculativi; oratio verò eſt actus intellectus practici.

Meditatio eſt duplex. Alia eſt generalis, quæ eſt circa quamlibet veritatem conſideratio: & ſic Philoſophi naturales meditari dicūtur: & omnis, qui aliquam veritatē proprio labore cupit adipiſci, circa illam meditari dicitur. Alia eſt ſpecialis, quę tantùm eſt circa divinam legem, ſecundùm illud Pſal. 1. Beatus vir, qui in lege Domini meditatur: & illud: In lege ejus meditabitur die ac nocte.

Quibus prænotatis, primò conſtituendum eſt, Regulam noſtram illis verbis, die ac nocte in lege Domini meditantes, præcipere ac velle, mētem noſtram debere eſſe occupatam ferè ſemper in divinæ legis conſideratione. Per divinam autem legem duo intelligi poſſunt. Primum, quæcunque ad Deum & divina beneficia pertinent, ut ſunt bonitas, charitas, miſericordia, ceteráque Dei attributa, & præterea ejus erga homines beneficia, ut ſūt creationis, Redēptionis, Fidei, inſpirationum, vocationum per ſe vel per alios, expectationis ad pœnitētiam, præſervationis à tot periculis animæ & corporis: & denique plura alia unicuique propria & maxima beneficia. Secundum, défectuum & culpæ propriæ conſideratio: ad quod etiam pertinet labilitas ad peccandum, diſſipatio propriæ ſubſtantiæ, nuditas à virtutibus, vulnera ignorantiæ, malitiæ, infirmitatis, & cōcupiſcentiæ, & alia, quæ exactè licet breviter proſequitur Cajetanus, 2.2. quęſtiōne 82. articulo 2. Quę omnia conſiderās, ideo dicitur in lege Dei meditari, quia iſta per legem divinam & ſacras ſcripturas nobis innoteſcunt, & ex earum meditatione, veluti ex intrinſeca cauſa, in nobis gignitur vera devotio, quæ reddit promptā voluntatem ad divinūm obſequium, ut docet S. Tho. dicto art. 2.

Caietan.

S. Thom.

Præterea, ad meditationem divinæ legis reduci poteſt quodcumque Theologiæ & ſcripturæ ſacræ ſtudium, imò & Logicæ ac Philoſophiæ, ſi eo fine talibus ſcientiis vacamus, ut meliùs divinas ſcripturas & legem Dei cognoſcamus.

Secundò exiſtimo, quòd nomine orationis in regula poſito intelligantur poſtulationes, ſive obſecrationes, aut gratiarum actiones: hæ enim ſunt partes orationis, ut conſtat ex Apoſtolo 1. ad Timot. 2. ubi quatuor conſtituit quaſi ſpecies ſive partes orationis, cùm ait: Obſecro igitur primùm omniū fieri obſecrationes, orationes, & poſtulationes, gratiarum actiones pro omnibus hominibus. Per obſecrationes enim Theodor. in cōmentariis hujus loci, & Auguſtinus Epiſt. 59. ad Paulinum quæſtione 5. intelligi dicunt deprecationem malorum, nempe, remiſſionis peccatorum: per orationem verò exponunt petitiones bonorum, ut gratię, & gloriæ: at per poſtulationes (teſte Auguſtino ibidem) quæcunque poſtulatio ſignificatur: & deniq: per gratiarum actiones, id quod ſonat: ita ut ſenſus Divi Pauli ſit, orandum eſſe Deum pro malis avertendis, & bonis accipiendis: & quidem utraque poſtulanda eſſe in futurum, & pro jam impetratis gratias eſſe exhibendas. Quicunque igitur hoc vel illo modo oraverit, in orationibus vigilabit, & Regulam adimplebit.

1. ad Thi. 2.

D. Theodor.

Auguſtinus.

Tertio

Tertiò certum exiſtimo, ex vi Regulæ omnes nos teneri non ſolùm ad meditandum, ſed etiam ad orandum die ac nocte in ſenſu, quo in ſequenti dubio declarabimus. Hoc dictum probatur: quia id expreſſe in regula cavetur illis verbis, *in lege Domini meditantes, & in orationibus vigilantes*. Non ergo unum aut alterum ſufficit, ſed utrunque ad perfectam adimpletionem requiritur: præcipuè cùm ex dictis conſtet, aliud eſſe meditari in lege Domini, aliud verò in oratione perſiſtere, ac vigilare.

DUBIUM II.

An ſit poſſibile id, quod Regula præcipit, ut die ac nocte in lege Domini meditemur, ac in orationibus vigilemus.

Caſſian.

PRo parte negativa hujus dubii in primis apparet, de hac frequenti ac jugi oratione minimè poſſe ferri præceptū. Primò, quia hoc eſt impoſſibile. Nam, ut Caſſianus loquitur collatione 1. c. 3. Inhærere quidem Deo jugiter, & contemplationi ejus inſeparabiliter copulari, impoſſibile eſt homini, iſta carnis fragilitate circundato. Nam quis unquam (ut ejuſdē Caſſiani collatione 23. cap. 5. verbis utar) quamvis præcipuus omnium juſtorum atq; ſanctorum, hujus corporis vinculis colligatus, ſummum hoc bonū ita poſſidere potuiſſe credendus eſt, ut nunquā à divina contemplatione diſcedens, nec parvo quidē tempore ab eo, qui ſolus bonus eſt, terrenis cogitationibus putetur abſtractus? Et infra: Ipſum illū Apoſtolum Paulum, qui omnium ſanctorum laborem, paſſionum numeroſitate tranſcenderat, nequaquam hoc implere potuiſſe confidenter adſtruimus. Hæc Caſſianus. Qua ergo ratione credi poteſt, Regulam nos ad hanc plusquā humanam contemplationem voluiſſe ligare? præcipuè cùm hoc ſanctiſſimis viris fuerit inobſervabile, & impoſſibile.

Secundò, quia Regula non poteſt ferre præceptum de re purè interiori, cùm neque eccleſia, ſecundum receptam omnium ſententiam, id poſſit. Sed oratio & meditatio, de quibus hîc loquimur, actiones ſunt immanentes, & operationes animæ omnino interiores: ergo hoc non eſt Regulæ præceptum; ſed potiùs putandum eſt cōſilium, ſive directio quædam.

Tertio & ultimò: quia in nulla Religionis Regula ſimile præceptum invenies. Quare ſignum eſt, rem adeò neceſſariam à Patribus prætermiſſam ideò fuiſſe, quia de ea in ſuis Regulis præcepta edere non poterant.

In hac difficultate, quę circa diuturnitatem orationis potiſſimùm verſatur, in primis ex jure divino tanquam certum ſupponimus, nobis non eſſe aliquod determinatum tempus ad orandum. Ita docet S. Thom. in 4. diſt. 15. quæſtion. 4. ar. 1. quæſtiuncula 3. & communiter alii. Quamvis autem nullus certo & præfixo tempore teneatur orare; omnes tamen, quando ad uſum rationis pervenerint, præcepto naturali & divino obligantur, aliquo tempore orare. Ita ſentire videtur S. Thom. ut ſupra: quia oratio medium quoddam eſt præcipuum ad obtinendam ſpiritualem ſalutem, quā tenentur omnes procurare: quamvis difficile ſit, ut ex Paludano docuit Navarrus cap. 5. de oratione, nu. 9. determinare, quando quis peccet mortaliter nō orando, ſiſtendo ſolùm in prædicto jure naturali, & divino. S. Thom. Navarr.

Secundò ſuppono, nos per Spiritum Sanctum ſæpe ad jugem, & cōtinuam orationem vocari: quod Dominus verbis & parabolis ſæpe perſuadere ſtuduit. Nam Luc. 11. parabo-

parabolam narrat illius, qui, ob importunitatem aſſiduè petendi impetravit, quod voluit. & Luc. 18. expreſſis verbis ait: oportet ſemper orare, & nunquam deficere. Et continuò adiecit parabolam viduę, quæ ſola precum perſeverantia, à iudice ferè inexorabili ſententiam, iudiciúmque extorſit. Et Luc. 21. Vigilate utique, omni tempore orantes. Quam doctrinam apud Eccleſiaſt. legimus capite 8. Ne impediaris orare ſemper: & apud Apoſtolum primæ ad Theſſalonicen. ultimo: Sine intermiſſione orate.

His præmiſſis, huius dubitationis nodus in eo conſiſtit, quid velit ſcriptura, quando nos ſemper vel ſine intermiſſione excitat ad orâdum: ex huius enim ſolutione facilè erit perſpicere, quid etiam noſtra Regula illis verbis ſignificet, Die ac nocte in lege Domini meditantes, & in orationibus vigilantes.

Prima eſt aliquorum ſententia, qui ſentiunt eos ſemper orare, qui ſemper bene operantur & vivunt: & videtur eſſe de mente Gloſſæ, & Caietani ibidem, & Navarr. ut ſupra numero 7. At quamvis aliqua ratione, opera bona genus quoddam orationis dici poſſint, his enim à Deo ſæpe miſericordiam impetramus: tamen ſi propriè & in rigore loquamur, hic ſenſus longè diſtat à vero & litterali ſenſu illorum Chriſti verborum: Oportet ſemper orare, & nunquam deficere. Nam ex adiunctis parabolis de vidua, & de iudice evidenter colligitur, ibi ſermonem eſſe de oratione, prout petitio quædam eſt.

Alii verò exponunt, ut ſemper orare nihil aliud ſit, quàm mentem cum Deo per amorem, & deſiderium aſſiduè coniungere. Huius ſententiæ in primis eſt Divus Auguſtinus epiſtola 121. ad Probam, capite 9. & in Pſalmum 37. in illa verba: Domine ante te omne deſiderium meum; ubi ſic ait: Ipſum deſiderium tuum, oratio tua eſt, & ſi continuum deſiderium contemplativa oratio: non enim dicit fruſtra Apoſtolus, Sine intermiſſione orantes. Nunquid ſine intermiſſione genu flectimus, aut manus levamus? Orare hoc pacto ſine intermiſſione, non poſſumus facere. Eſt alia interior oratio ſine intermiſſione, oratio, quæ eſt deſiderium. Si non vis intermittere orare, noli intermittere deſiderare. Continuum deſiderium tuum, continua vox eſt. Tacebis, ſi amare deſiſtas. Flagrantia charitatis, clamor cordis eſt: ſi ſemper manet charitas, ſemper clamas: ſi ſemper clamas, ſemper deſideras. Hęc Auguſtinus. In quem locum noſter Waldenſis, de ſacramentalibus titulo 1. cap. 2. intelligit per hoc deſiderium continuum, orationem mentalem, & continuum affectum placendi Deo. A quibus nec diſſentire videtur magnus Baſilius in oratione ad Julitam, quo loco probat, non eſſe impoſſibile præceptum, ſemper orandi: Quia non eſt (inquit) impoſſibile, rem vehementer dilectam ſemper deſiderare. Nam amatores huius ſæculi, ſive comedant ſive bibant, rem amatam cum deſiderio cogitant, & etiam inter dormiendum cum ea ſomniando verſantur. Et in hanc quoque ſententiam inclinat S. Thomas 2. 2. q. 83. art. 14.

Sed certè, quamvis hæc utilis & congrua ſit expoſitio, adhuc tamen non videtur propriè ſenſum litteralem explicare eius, quod ad litteram Chriſtus Dominus ſignificare voluit. Parabolæ enim ab ipſo adductæ, propriè ſumptæ orationi adaptantur: qua ratione oratio non eſt ſimplex deſiderium, ſed potiùs expreſſio, & manifeſtatio deſiderii per verba interiora vel exteriora.

Tertia expoſitio commodior, & verior aliis videtur, quam ſequuntur Chryſoſtomus, & Theophylact. in illa verba Pauli, *Sine intermiſſione orate,*

Eccl. | *Waldenſ.* | *D. Baſil.* | *D. Thom.* | *D. Chryſoſt. Theophyla.*

Caſſianus. *orate*, & Caſſianus collatione 9. & collatione 23. docentes, illis ſcripturæ ſententiis, quibus edocemur, vel ſemper vel ſine intermiſſione orandum, nihil aliud commendari niſi perſeverantiam, & aſſiduitatem orandi quàm maximam habere poſſimus. Id enim propriè declarant Parabolæ de vidua apud judicem inſtante, & de amico tres panes importunè poſtulante. Quorum exemplo, non ſolùm certis horis, ſed omni tempore, oblata occaſione, tum noctu, tũ interdiu orationi vacare debemus. Et fortè D. Auguſtinus & Baſilius hoc ipſum volunt, per continuum deſiderium. Nam quantum ex ipſis colligi poteſt, non loquuntur de deſiderio ita metaphyſicè & ſtrictè, ut excludant loquutionem, ſive clamorem, & petitionem. Et ſic Auguſtinus intelligit per deſiderium, continuam orationem mẽtalem. De quo omnino videndus, & attentè legendus Waldenſis, ut ſupra.

Jam ex dictis ſit prima propoſitio. Non eſt impoſſibile in lege Domini meditari, & die ac nocte ſemper orare, dummodo hoc intelligatur ſecundo aut tertio modo ex dictis. Hæc concluſio conſtat ex authoritate & teſtimonio Patrum, & præcipuè eorum, quos nuper citavimus. Et maximè confirmatur: quia Regula noſtra non ita ſtrictè loquitur, ac ſcriptura ſacra: nam hęc tantùm de oratione, regula verò de oratione & meditatione viciſſim facienda loquitur: multò autem facilius eſt, aliquando meditari, & aliquando orare, quàm ſemper orare, cùm meditatio ſit quædam ſpeculativa conſideratio, quæ in nobis plus perdurare & faciliùs exerceri poteſt, quàm oratio, quæ eſt quædam peritio. Igitur ſi ſcripturæ, & Chriſti Domini conſilium ſive præceptum de oratione non eſt impoſſibile in eo ſenſu, quo prædicti Patres exponunt, multò minùs credendum eſt, impoſſibilem eſſe jugem meditationem vel orationem: quamvis, ſi mathematicè loquamur, neutrum ſemper exerceri poſſit. Nam, ut rectè Caſſianus dicta collatione 23. c. 5. Quis unquam inventus eſt, qui nunquam ullam cibi, ullam indumenti, aliarúmve rerum carnalium geſſerit curam? nunquam de fratrum ſuſceptione, de loci commutatione, de cellulæ exſtructione ſolicitus, opem aliquam humani concupierit adjumenti? Et in hoc ſenſu loquitur primum argumentum, quo probatur, impoſſibile eſſe, nobis hac corporis fragilitate circundaris, ab hac cæleſti theoria ſive contemplatione aliquando non divelli. Caſſianus.

Secunda propoſitio. Id, quod Regula præcipit de meditatione & oratione continua, intelligendum eſt de continuatione & perpetuitate morali, in eo ſenſu, quo loquuntur Chryſoſtomus, Caſſianus, & Theophylactus; nõ verò de mathematica & phyſica continuatione. Ita expreſsè hunc Regulæ noſtræ articulum interpretatur noſter Waldenſ. de ſacramentalibus, titulo 9. c. 76. numero 3. Et patet primò: quia cùm Regula ſemper præcipiat orare, neque ullum tempus ſpeciale deſignet, manifeſtè pro omni tempore, tam diurno, quàm nocturno, nos ad orationem hortatur. Secundò, quia Ægyptii Monachi, ex quorum inſtituto noſtram Regulam promanaſſe non dubito, (ut ex Caſſiano pluribus locis conſtat) omni tempore orationi vacabant. Tertiò, quia in hoc ſenſu noſtra Regula ante mitigationem, (ut ex Waldenſi conſtat) fuit intellecta, & poſt reformationem (ut omnes nos teſtes ſumus) in eodem ſenſu ſemper recepta eſt. Et denique ex mediis, quæ in regula apponuntur, præcipuè verò ex continua & jugi cellulæ cuſtodia, quam ad aſſiduam quoque orationem præcedenti dubio ordinari probavimus, apertè colligitur, mentem ipſam Regulæ fuiſſe, ſine intermiſſione eo modo quo poſſibile eſt, ad orationem & meditationem nos excitare. Vvaldenſ.

Ad Primum in oppoſitum Reſpondetur, id non eſſe impoſſibile, ſi intelligatur de aſſiduitate morali: Patres verò, quando cenſent eſſe impoſſibile ſemper orare, loquuntur de continuatione mathematica, qua ratione præceptum eſt omnino impoſſibile: non verò primo modo, quia ſic poſſibile eſt, variis modis adimpleri, vel meditando, vel orando, aut divinæ ſcripturæ, vel aliis ſcientiis ei deſervientibus ſtudendo. Modus tamen aptior & compendioſior, quo Patres utebantur, ut huic præcepto ſatisfacerent, erat frequens, & creberrimus brevium orationum, quæ jaculatoriæ vocantur, uſus. Huncq; fuiſſe morem antiquorum Monachorum, D. Auguſtinus dicta Epiſtol. ad Probam, & Caſſianus lib. 2. inſtitutionum c. 20. docent. *D. Auguſt. Caſſian.* Quamobrem, ait Caſſianus, utilius cenſent, breves quidem, ſed creberrimas orationes fieri. Hoc quidem, ut frequentiùs Dominum deprecantes, jugiter ei cohærere poſſimus: illud verò, ut inſidiantis jacula, quæ infligere nobis tunc præcipuè cùm oramus inſiſtit, ſuccincta brevitate vitemus. In quem Caſſiani locum Waldenſis de Sacramental. titulo 1. cap. 12. num. 5. advertit, omnes iſtas orationes, non obſtante intermiſſione iſta frequenti, poſſe unam conſtituere orationem per ſe: quemadmodum ponunt Logici unam ſpeciem quantitatis diſcretæ ſimpliciter per ſe unam. *Waldenſ.*

¶ Ad ſecundum argumentum ſufficiebat Eccleſiæ & tot ſummorum Pontificum authoritas, qui noſtram Regulam confirmarunt. Sed, ut omnis ſcrupulus auferatur, facilliùs illud ſolvamus, dicentes, quòd quamvis actus interiores non poſſint nobis abſolutè præcipi, neque aliqua lege mandari: poſſumus tamen nos liberè aliquo voto ad eos obligari, & aliquam legem amplecti, ubi hi præcipiantur: & utrumque horum contingit in profeſſione noſtræ Regulæ, in qua ex duplici capite ad ea, quæ in ipſa præcipiuntur, ſive interiora ſive exteriora ſint, obligamur. Primò quia profitemur obedientiam ſecundùm Regulam. Ex hoc capite tenemur ad omnia Regulæ præcepta, ut communiter Doctores docent. Secundò, quia etiam ſi votum non interfuiſſet, nos liberè ſub hac lege & Regula cùm vivere decrevimus, ex conſequenti etiam voluimus, omnes ejus leges & mandata in ſuo robore, & ut in ipſa jacent, acceptare.

¶ Ad Tertium dicimus, novum non eſſe inter monachos inſtitutum ſemper orandi: imò, Caſſiano teſte Collatione 9. cap. 1. *Caſſian.* Omnis Monachi finis, cordiſque perfectio ad jugem atque indiſruptam orationis perſeverantiam tendit: & quantum humanæ fragilitati conceditur, ad immobilem tranquillitatem mentis, ac perpetuam nititur puritatem. Vnde Chryſoſtomus opere perfecto in Matthæum Homilia 8: Non eſt ita (inquit) fulgidum cælum vario ſtellarum choro, ut Eremus. Et infra loquens de aſſidua illorum Monachorum oratione ait: Neque enim quando jejunant & vigilant, vacare poſt diem dignum exiſtimant, ſed noctes quoque ſacris Hymnis & Vigiliis, dies autem in orationibus & manuum operationibus conſumunt. *Chryſoſt.* Et Gregorius Nazianzenus lib. 7. de reconciliatione: Deſiderabam (inquit) videre ſanctum illum pſallentium chorum, gloriam offerentium Deo in Eccleſia, cupiens aſpicere illos, qui in lege Domini meditantur die ac nocte, & exultationes Dei ſunt in gutture eorum qui ad exemplum, & cômunionem melioris vitæ ceteris omnibus vivunt, legis Dei, atq; Evangelii Chriſti taciti prędicatores. *Greg. Naz.* Ex quibus fit, cutam hanc, pervigilemque

ſolicitudinem Divinis orationibus, meditationibùsque vacandi, noviter à noſtra regula non ſuiſſe excogitatam, ſed olim fuiſſe adinventam, ſimùlque cum monaſtico inſtituto ortam: quamvis libenter fatear, nullibi niſi in ordine noſtro (ſaltem cum rigore & per modum præcepti) permanſiſſe.

DVBIVM III.

Quæ ſint, ad quæ quis teneatur, vt huic Regulæ præcepto ſatisfaciat.

CVM ex dictis conſtet, orationem ac meditationem potiſſimum eſſe noſtræ Regulæ finem, non eſt dubium, quin ad eius obſervantiam majori obligatione, quàm ad alia media vel præcepta Regulæ, teneàmur: & ſic majori conatu ad illum nitendum eſt diligenter, quantum fuerit ex parte noſtra curantes, ne incapaces & inhabiles reddamur ad hujus finis aſſequutionem. Vnde præſens dubium inquirit, quæ, & quanta erit hæc obligatio.

Pro parte negativa in primis urget commune illud Theologorum axioma, quòd finis præcepti non cadit ſub præcepto, ac proinde videtur, quòd finis Regulæ non cadat ſub illa, neque ſub aliqua alia obligatione.

Pro huius reſolutione ſciendum eſt, finem alicuius præcepti duplicem eſſe: alium ſpecialem, alium verò generalem, qui communis eſt omnibus præceptis, qualis eſt charitas. Et quidem finis hic poſterior non continetur ſub præcepto quolibet, quamvis omnium ſit finis: quia licet actus omnium virtutum ordinentur ad charitatem, hic tamen finis non comprehenditur in quolibet ſpeciali præcepto nec legis divinæ nec humanę. Etenim neq; ab homine, nec à Deo punitur, tanquam pręcepti tranſgreſſor, qui parentibus debitum honorem impendit, licet hoc facit abſq; charitate, & Dei dilectione, ut notavit D. Tho. præcipuè 1.2.q.100. art.9. Finis verò pręcepti ſpecialis ſub præcepto continetur, ut in præcepto peculiari & ſpeciali diligendi Deum, explicat idem D. Tho. in dicta quæſt. 100. art. 10. Et hoc eſt, quod communiter dicitur, præceptum continere finem proximum, non tamen remotum, ut ex D. Tho. manifeſtè deducitur, & præcipuè probatur ex q. 44. art. 4. ad primum 2. 2. ubi ita ſcribit: *Sub precepto, quod datur de actu alicujus virtutis, non cadit modus, quem habet ille actus ex alia ſuperiori voluntate: cadit tamen ſub precepto modus ille, qui pertinet ad rem propriæ virtutis.* Ibi D. Tho. per modum actus intelligit eius circunſtantias, quarum præcipua eſt circunſtantia finis ſive obiecti, quæ in moralibus coincidunt & in ſpecie, quòd finis proximus Religionis ſive Regulæ, etiam ſi neque Regula ipſa, neque ſtatuta Religionis obligent ad culpam mortalem, cadat ſub gravi obligationę, docuerunt Antoninus 3.p. Summę ti.16. §. 7. Turręcrem. in procemio Regulæ D. Benedicti & D. Tho. non obſcurè ſignificat, 2. 2. q. 147. art. 3. ad ſecundum, & manifeſte ibi Caietanus: & inter juniores, doctiſſimus Bannez 2.2. quæſt. 33. art. 3. dubio 3, docet, in ſuo ordine eum Religioſum peccare mortaliter, qui fit incapax vel non conatur, cùm poſſit, ad prædicandum: quia hic eſt ſuæ Religionis finis. Si hæc igitur vera ſunt, apertè colligitur, non eſſe tutum in conſcientia, qui in noſtro ordine non contenderit ſę expeditum & habilem reddere ad meditationem & orationem.

S. Thom.

D. Antoni. Turrecrem.

D. Thom.

Caietan.

Bannez.

Sed quia hæc prima facie, & ſcrupuloſiùs dicta videntur, oportet, ad ſedandas conſcientias, ea nos ampliùs explicare, docentes, qua ratione facienda ſit hæc expeditio. Tunc igitur nos habiles & expeditos reddidiſſe dicemur, quando, quantum

in nobis fuerit, ea impedimenta tollamus, quæ nos ab oratione & meditatione præpediunt: ea (inquam) quibus ſpontaneè, non bis aut iterum, ſed jam quaſi innata conſuetudine retinemur. Nam de illis, quę ex obedientia contingunt, impedimentis non eſt multum curandum, ut infra dicam. Præterea, etiam quis, (quantum ad præſens attinet) ad orationem habilis dicetur, ſi prędictis adhuc ligatus vinculis ſive impedimentis, ad meditationem & orationem quoquo modo aſpiret, eam (ſcilicet) deſiderando, & aliqua ex ſua parte adhibendo media, ut eſt lectioni devotè vacare, aut horas à conſtitutionibus orationi deputatas non intermittere. Ex quo infero, eum, qui ab aliqua paſſione ita ſe vinci & ſuperari permittit, ut deinceps animum demittat meditandi & orandi, ſaltem eo modo, quo nunc dixi, in periculoſo ſtatu verſari; quia quantum eſt ex ſua parte, deſiſtit ab intentione conſequendi proprium finem.

Sed quæret aliquis, an ſatisfaciat quis huic obligationi, ſi tempora ad mentalem orationem determinata cum aliis adimpleat, aliis verò temporibus nullam de meditatione rationem, aut curam gerat?

D. Auguſt. in lib. de hæreſibus c. 57. & Beda in commentariis in c. 18. Luc. D. Anſelmus, & alii in c. 5. 1. ad Theſſalonicenſes docent, eũ ſemper orare juxta Chriſti & Apoſtoli præceptum, qui ſtatutas, & certas orandi horas non pętermittit: & ita exponunt illud, *Oportet ſemper orare.* Sed certè hęc expoſitio non multum litterę quadrat. Nam (ut dubio 2. probavimus) Chriſtus Dominus illis parabolis, quibus confirmavit hoc dictum, nempe, de vidua inſtãte apud Iudicem, & de amico media nocte petente tres panes, non ſolùm certis horis, verùm etiam omni oblata occaſione, die ac nocte, orationi vacandum eſſe oſtendit. Deinde quia noſtra Regula non certas determinat horas, cùm id facilè poſſet: ſed indiſcriminatim die ac nocte præcipit orare. Præterea etiam quia prædicti Patres loquuntur de oratione vocali, quę non poteſt eſſe perpetua: non verò de mentali; ut rectè adnotavit Waldenſis de Sacramentalibus tit. 1. c. 3. Nam mentalem poſſe eſſe continuam docuerunt Auguſtinus, & alii patres, ut ſupra. Nos verò hîc loquimur de mentali. *Waldenſ.* *Auguſtinus*

Quare aliter & meliùs dicendum eſt, eum, qui horis deſignatis orationi cum cęteris aſſiſtit animo, & intẽtione orandi, etiam ſi aliis temporibus orationis vel meditationis non recordetur, noſtro Regulæ ſcopo & fini quoquo modo, licet non plenè ſatisfacere: quia hic non ſe reddit inhabilem ad regulæ finem cõſequendum, licet ad eum non tendat perfectiori modo, quo poteſt. Sicut cui ex proprio inſtituto competit prędicare, ſi ille intentionem habeat prædicandi, & aliqualiter ſe inſtruendi, licet non ita ut poſſet, vel ut alii ſtudent, literis vacet: non ideo ſe reddit inhabilem, ſed potiùs aliqua ratione fit aptus & capax. Ita in noſtro propoſito dicendũ eſt de eo, qui intentionem habet, ſi poſſet, ſemper orandi, & aliquando orat. Notandum eſt tamẽ; quòd hic, licet non eſſet tranſgreſſor finis Regulæ, quia ad ejus adimpletionem ſufficit intentio exequendi illum, ſine dubio peccaret venialiter, in quantum tranſgreditur Regulæ præceptum, quo ſtatuitur, ut omni tẽpore Orationi, & meditationi vacemus. ¶ Dico ſecundò, probabile eſſe, fratres laicos non ita ſtrictè ad orationẽ continuam teneri, ſicut & clericos & choriſtas. Ratio eſt: quia officium laicorum & eorum deſtinatio potiùs eſt laboribus manuum, vel exercitiis corporalibus deſervire, quàm orare aut contemplari: & hoc omnium Religionum conſuetudine ſervatur, ut hi ad miniſteria vitæ activę præcipuè recipiantur. Et ob hanc rationem alibi non docebimus, non poſſe ad arctiorem religionem intuitu majoris perfectionis tranſire: quia in

unaquaque Religione eundem ſcopum habere debent, ſcilicet, opera vitæ activæ, quæ eorum eſt finis principalis. Et ob id docuit Sylveſt. verbo (hora) fratres laicos peccare mortaliter, ſi in miniſteriis vitæ activæ negligenter ſe gerant. ¶ Verùm (quicquid ſit de hac re & opinione Sylveſtri) adhuc probabilius exiſtimo, eos ex vi noſtræ Regulæ æquè ac ceteros choriſtas ad orationem teneri. Tum quia in regula æquè omnibus indicitur labor manuum, & Oratio mentalis. Tum etiam, quia inter nos communi interpretatione receptū eſt, eos æquè ac reliquos ad orationem obligari.

Vnde ad rationem in oppoſitum adductam reſpondetur, eam procedere de fine mediato, & remoto, non verò de proximo ac immediato. Tum etiam argumentum non urget: quia illud Theologorum Axioma intelligendum eſt de fine actuum moralium. Nos verò hîc non loquimur de fine actuum, ſed de fine ſtatus ac profeſſionis monaſticæ: de quo noſter ſermo procedit.

CAPVT SEPTIMVM.

De horis Canonicis.

TEXTVS.

De offi. div. Aug. Reg c. 6. Bene. à c. 8 ſua Reg. uſque ad 20. Frã c. 30. & 2. par. ſtat. Carthuſ c. 1. reg. Monachar. cap 23. 724. B. Franc. c. 3. Reg. agit de of. laicorũ.

HI, qui horas Canonicas cum clericis dicere norunt, eas dicant ſecundùm conſtitutionem Sanctorum Patrum, & conſuetudinem Eccleſiæ approbatam. Qui eas non noverint, XXV. vicibus Pater noſter dicant in nocturnis vigiliis, exceptis Dominicis & Solemnibus diebus, in quorum vigiliis prædictum ſtatuimus duplicari: ut dicatur P. N. vicibus L. Septies autem eadem dicatur oratio in laudibus Matutinis: in aliis quoque Horis ſepties ſimiliter eadem dicatur oratio ſigillatim, præter officia veſpertina, in quibus eam quindecies dicere debeatis.

GLOSSA VII.

POST orationem mentalem, de vocali ſermonem Regula inſtituit, utpote de re maximè ad illam conducente. Nam ut auctor eſt D. Auguſtinus in epiſtola ad Probam, Ne deſiderium tepeſcat, inflammandum eſt crebrò aliquibus certis verbis. Et in eadem Epiſtola cap. 9. ait: Interdum voce nos ipſos ad devotionem acriùs excitamus. Et ob id docuit etiam Caſſianus, (ut c. præcedenti adnotavimus,) fuiſſe morem antiquorum monachorum, breves quidem & creberrimas orationes jaculatorias fundere: nam non ſolùm interiori mente, ſed etiam corpore, & linguâ debitæ ſervitutis obſequium Deo reddendum eſt. Quare oratio vocalis valdè utilis ad exercitium mentalis, imò & neceſſaria & obligaroria eſt, quando ex præcepto Eccleſiæ vel aliorum Superiorum, certas preces recitare jubemur, ut in præſenti

D. Auguſti.

Caſſianus.

c. Regulæ præcipit.

Ex hoc c. tria eliciuntur. Primum, quòd tam clerici, quàm reliqui, qui ut horarum officium noverunt, ad ejus recitationem tenentur. Secundum, quòd officium divinum in ordine recitandum eſt ſecundùm conſtitutionem ſanctorum Patrum. Tertium, quòd Fratres Laici, vel hi, qui horas Canonicas nondum recitare noverunt, tenentur earum loco certas orationes vocales in hoc cap. annumeratas dicere.

Et qui horas Canonicas cum clericis dicere noverunt. Circa priora verba, nempe, *Horas Canonicas*, notandum eſt: primò, certas preces, quæ in ſeptem partes principales dividi ſolent, nempe in Nocturnas, & Laudes, Primam, Tertiam, Sextam, & Nonam, Veſperas, & Completorium, appellari & Horas Canonicas, & divinum officium. Ideo autem Horę Canonicæ dicuntur, quia certis horis juxta Canonum ſanctiones recitandæ ſunt. Dicitur præterea officium, Divinum, quoniam proprium eſt munus clericorum & Monachorum, ad Deum per certa & ſtatuta tempora orare: & quia in ipſo continetur id, quod facere erga Deum debemus; ob id appellatur officium: & inſuper additur, Divinum, quia in eo divinæ laudes continentur. Et hoc eſt, quod Regula intelligit per horas Cononicas.

Secundò in illis verbis, *cum clericis dicere noverunt*, Dubium ſe offert circa eorum ſenſum litteralem. Videtur enim ex his verbis colligi, quòd qui officium divinum recitare noverit, ſive clericus ſive laicus, ad illud teneatur. Nam abſolutè Regula inquit, *Qui noverit*. Ergo ſi Laicus noverit, obligabitur. Reſpõdetur, olim in noſtro ordine, neque in aliis Religionibus (loquor nunc de illis, quæ à multis retrò ſæculis floruerunt) non fuiſſe inter Monachos, laicorum & Choriſtarum (ut nunc) adinventam diſtinctionem. Neque enim aliquis ex antiquis rerum Monachalium ſcriptor, hujus rei mentionem aliquam facit: ſed omnes indifferenter ad Religionem admittebantur. Et inter hos, qui legere aut intelligere horas noverat, ad earum recitationem tenebatur: qui verò literas neſciebant, excuſabantur: & ita credi poteſt, quòd ſi quis litterarum ignarus admittebatur, & is poſtea temporis diſcurſu litteras didiciſſet; licet eo tempore, quo eas ignorabat, ab officii perſolutione excuſaretur, poſtea verò officio divino cognito, ex vi Regulæ ad illud tenebatur. Jam verò in religionibus omnibus inducta eſt conſuetudo, ab admiſſione & tempore probationis monachorum, alios choro, (& hi choriſtæ ſive clerici) alios verò monaſterii obſequiis corporalibus (& hi laici nuncupantur) deputari. Illi ad Horarum perſolutionem, hi verò ad certas vocales preces earum loco tãtùm adſtricti ſunt. Secundum ergo hunc Religionum morem interpretanda, & obſervanda Regula eſt.

De Horis canonicis plura à nobis dici poſſent: ſed quia tantùm quę ad noſtrum propoſitum neceſſaria ſunt, in hac tractatione edere curamus; ideo his prætermiſſis, ad ea, quæ potiſſimùm Regulæ expoſitioni conducunt, deveniamus.

DUBIUM I.

Qualiter à Regula fratres profeſſi obligentur ad officium Divinum.

PRIMO certum eſt, maximè fuiſſe rationi conſentaneum, & ad Eccleſię ſacram politiam conducens, aliquas inſtituere & deſignare perſonas, quibus proprio munere incumberet, ut quotidie Deo totius populi nomine pſalmos, & laudes, orationéſque offerrent. Nam ſi reſpublica temporalis homines habet militiæ mancipatos, qui noctu diúque ad civitatis cuſto-

choriſtæ, ſive ſacris initiati ſint, ſive non, ad officium divinum tenentur: inter hos autem ſtrictiori vinculo tenentur, qui jam ſunt ſacris initiati, quàm reliqui choriſtæ, qui ad ſacros ordines nōdum promoti ſunt. Quia illi & conſuetudine, & lege Eccleſiæ obligantur: hi verò tantum conſuetudine, quæ non ſemper obligat ad mortale. Imò non deficiunt docti Neoterici, qui meros choriſtas ſemel aut iterum divinum officium omittentes, à culpa mortali excuſent. Et eorum fundamentum eſt: quia valde durum videtur, & à pietate Chriſtiana alienum, mittere aliquem in infernum ſine evidenti ac certa ratione. Quare, cùm non conſtet certò de obligatione talis conſuetudinis, impium videtur eos ita facilè condemnare. Pro hac ſententia, cujus modò examinandę non eſt locus, videndus eſt Arag. 2. 2. q. 83. art. 12. dub. 4. con. 3. cui maximè favet Soto lib. 10. de juſtit. q. 5. at. 3. Pro ipſius tamen quaſi confirmatione addiderim, choriſtas jam profeſſos nondum promotos, qui in Monaſteriorum officiis occupantur, ideòque Choro intereſſe non poſſunt, aut qui aliàs non docti ſunt, aut minùs experti, ut officium divinum commodè dicere poſſint, ex privilegio ſummorum Pontificum ad perſolvendum integrè prædictum officium non teneri: ſed Prælati habità conſideratione ſubditorum, ultra officium B. Virginis, ad quod obligatos remanſiſſe Pontifex voluit, aliquid aliud dicendum illis imponere poſſunt. Ita conceſſerunt Eugenius IV. Congregationi Sanctæ Juſtinæ, & Julius II. Congregationi Montis Oliveti: & Leo X. ordini Camādulenſium. Imò & prędictis Religioſis ob aliquam utilem, & honeſtam cauſam, officium præfatum omittentibus poſſe Prǽlatum aliquas orationes injungere, quibus ſatisfaciāt, indulſit Eugenius Quartus Congregationi Sancti Benedicti Hiſpaniæ, ut habetur in compendio privilegiorum dicti ordinis num. 55.

Aragon.

Soto.

Compendiū.

ubi nullam eis imponit obligationem, neque ad officium Beatiſſimæ Virginis. Ex quo colligi poteſt, quòd, cùm tam facilè in hac re diſpenſent Pontifices, non eſt credendum, ita arctam & ſtrictam eſſe hanc obligationem. Ceterùm (quicquid de hoc ſit) illud inter omnes conſtat, eos, licet ſemel aut iterum excuſari poſſint, ratione tamen conſuetudinis in univerſum omnes obligari.

Dico Secundò, Noſtri ordinis Religioſi ex vi Regulæ tenentur ad perſolvendum divinum officium. Ita conſtat, & decernitur expreſſe in hoc cap. dum dicitur, *Hi qui horas canonicas cum clericis dicere norunt, eas dicant.*

Sed dices, An choro deputati nondum ſacris initiati, qui ex vi noſtræ Regulæ ad perſolutionem divini officii tenentur, obligentur ad illud ſub reatu mortali? Et ratio dubii eſt: quia Regula ex ſe tantùm obligat ad culpam venialem, neque aliunde obligantur. Nam conſuetudo, quæ in aliis Religionibus obligat, inter nos locum habere non poteſt. Quoniam nunquam noſtri Religioſi, ſicut alii, ratione conſuetudinis compulſi ſunt divinum officium recitare. Quare tantùm hæc obligatio orta eſt in Religione ex hoc Regulæ præcepto.

Reſpondeo, Mihi probabile videtur ob prædictam rationem, eos, qui choro deputantur, ſolùm teneri ſub culpa veniali horas canonicas recitare, quamvis probabilius & certius credam, adhuc eos, ſicut & reliquos Religionum choriſtas, ſub culpa mortali teneri. Nam quamvis in Regula primùm fundata ſit hæc obligatio: tamen eius qualitas & modus obligandi, etiam in noſtra Religione, ortum habuit à conſuetudine, qua communiter apud omnes inductum eſt, choriſtas, etiam ſacris non initiatos, Horas prætermittentes peccare mortaliter. Et hic communis omnium conſenſus vim habet conſuetudinis. Ac pro-

inde

inde certiſſimum judico, noſtros Religioſos adhuc ſub mortali obligari. Dico tertiò, Religioſos laicos, neque jure aliquo communi, neque cõſuetudine aliqua teneri divinum officium recitare. Hęc eſt tum communis Religionũ conſuetudo, quæ eos ab hoc onere liberat, tum etiam eſt communis Doctorum ſententia. (quicquid Paludanus, & Auguſtinus de Anchona relati ab Antonino ut ſupra, in contrarium dicant, eo fundamento adducti, quia eo ipſo, quòd applicati ſunt ad cultum divinum, habent quaſi beneficium Eccleſiaſticum interpretantium, ſcilicet, vivẽdi ex eleemoſynis vel redditibus Monaſterii, qui Monachis cõceduntur ratione applicationis ad cultum divinum: & ex conſequenti cenſent, eos teneri ad Horas, ſicut & ceteros Choriſtas.

Paludanus. Auguſtin. de Anchona. Antoninus.

Contrariam tamen ſententiam, ut communem, omnes amplectuntur. Cujus potiſſimum fundamentum eſt: quia laici in Monaſteriis, corporalibus exercitiis, & in obſequium Choriſtarum, ut ii liberiùs Deo vacent, mancipantur, & ſic eorum principale inſtitutum eſt, activam vitam exercere. Et quemadmodum poſſent in Eccleſia inſtitui Religiones abſque choro, ad vitam activam tantùm ordinatæ, ut teſtatur Sanctus Thomas ſecunda ſecundæ quæſtione 188. articul. 2. ita intra eaſdem Religiones potuit, & debuit duplex monachorum genus inſtitui: quorum vnum contemplationi tantùm, vel contemplationi & actioni ſimul: alterum verò vitæ activæ tantùm, vel ſaltem principaliter aſtringeretur. Præterea, quia loco divini & Canonici officii, in omnibus ferè Religionibus, laicis imponitur certus orationum numerus, quem explere tenentur, & quod ſuo modo divinum officium dici poteſt: quod ſolet brevius & faciliùs eſſe, ut illi non impediantur à debitis obſequiis Monaſterio exhibendis, ad hoc tamen officium perſolvendum, non eſt cur mortaliter obligentur, cùm neque ex conſuetudine, neque ex jure, neque aliqua alia lege eos mortaliter obligari, conſtet.

S. Thomas.

Neque in contrarium adducta ratio pro Paludano & Ancona urget. Quia etſi fratres laici ex eleemoſynis vivant: ſuo tamen modo pro populo Chriſtiano orare cenſentur, in quãtum alios orantes adjuvant, eos à curis aliis, & ſollicitudinibus excuſando, ut rectiùs, & attentiùs Deo vacent. Quod ſufficit, etiamſi aliàs ipſi non orarent, ut juſtè monaſterii eleemoſynis ſive redditibus vivant. Tenentur tamen fratres laici ad officium divinum à Regula taxatum ſub veniali tantùm: nam non eſt aliunde, à quo obligentur, niſi à Regula. Hæc autem tantùm obligat ſub veniali.

Dico Quartò, Religioſos teneri ad officium divinum, publicè & in communi in ſuis monaſteriis peragendum. Hanc concluſionem docet Soto de Juſtitia & Jure art. 4. ut ſuprà Navarrus de oratione cap. 5. num. 11. Sylveſt. verbo (Hora) num. 10. & colligitur ex Clementina prima §. ne igitur, de celebratione miſſarum, & ex cap. 1. adjuncta gloſſa verbo (perſolvat) eodem titulo: ubi decernitur, Horas canonicas publicè in Eccleſia dici debere. Et ratione etiam conſtat: quia Monachi magna ex parte ſunt ſacris initiati; ſed nõ eſt licitum, ſecundùm jura (ut conſtat ex d. c. clericos, & duobus ſequentibus) ut clericorum conventus expers ſit divini officii: ergo tenentur in communi Monaſterio divinum officium recitare.

Soto. Navar. Sylveſter. C. ſe. 1. parag. Ne igitur de celebra. Miſ. & c. 1. adiuncta gla. ad. ſimul.

Ex quo infertur, Prælatos Religionum teneri ſub reatu mortali (ſi opportunitas adſit) divinum officium in ſuis monaſteriis publicè & in communi perſolvi curare. Dixi, Prælatos ad hoc teneri, quia hæc obligatio ad ſubditos non pertinet: imò neque ut horis publicè interſint, niſi aliàs ex aliquo alio ſtatuto ſub reatu mortali obligẽtur. Quamvis

vis Sylveſter (ut ſupra) quem ſequutus eſt Angelus verbo (Hora) exiſtimer, eum, qui in conſuetudinē duxerit Horis canonicis non adeſſe, vel ſi ob eius abſētiam, quando eſt ſine rationabili cauſa, Eccleſia in celebratione divini officii magnam jacturam pateretur, ut putà, quia nō ſunt alii illud potenres competenter celebrate, peccare mortaliter. Cuius in hac re opinio, quantum ad primum mēbrum, nempe, quantum ad eum, qui ex conſuetudine abeſt, mihi non probatur: quia conſuetudo abſque contēptu non inducit culpam mortalem, ut alibi latiùs diximus: licet de illis, ob quorum abſentiam Chorus magnū & notabile patitur detrimentum, Sylveſtri ſententia probabilis appareat, quam ſequutus eſt Caiet. verbo (Hora.) Nam quamvis ſubditi, aliqua lege eos gravitet obligante, adeſſe Horis non teneantur: tamen ex vi legalis juſtitiæ eorum abſentia erit peccatum mortale: quia ex eorum negligentia Monaſterium, notabile & magnum ſubit detrimentum, quādo in ipſo publicè divinum officium non recitatur, aut cum notabili irreverentia perſolvitur. Illud tamen eſt certum, Religioſum legitimè non occupatum, ſi choro non interſit, peccare venialiter: tum primò, quia hæc eſt peculiaris Choriſtatum profeſſio: tum ſecundò, quia ex vi juris & conſuetudinis omnes tenentur publicè Horas perſolvere: tum tertiò & urgentiùs, quia id noſtra Regula præcipit in illis verbis, Eas dicant ſecundùm conſtitutionem ſanctorum Patrum, & conſuetudinem Eccleſiæ approbatam: Conſuetudo autem Eccleſię eſt, ut publicè omnes in Choro conveniant: ergo ad minus ad veniale ex hac conſuetudine obligantur: tum ultimò, quia non caret culpa gravi, aliquem eſſe alicui muneri vel miniſterio deputatum, & tale miniſterium non adimplere.

Sed circa prædicta quæret aliquis, quæ opportunitas adeſſe debeat, ut Prælatus id curare teneatur? Reſpōdeo, de hoc ſatis apud authores non conſtare: colligi tamen poſſe hanc opportunitatē, & judicandum fore de ea arbitrio boni viri ex pluribus circunſtantiis, exiſtimo: nempe, ex numero Religioſorum, ex temporis opportunitate, ex loci commoditate, ex populi ſcandalo, & aliis occaſionibus. Quibus penſatis, prudens Prælatus arbitrabitur, an expediat nécne, pro tunc divinum officium ſolvere. Sed quia præcipua pars chori ex Religioſorum numero conſtat: meritò quis dubitabit, qualis numerus ſufficiat, ut Prælatus teneatur cum eis perſolvere? Reſpondeo, difficile eſſe etiam in hoc certam mēſuram aut Regulam tradere, cùm pendeat ex varia in Religionibus Chori qualitate. Vnde numerus, qui in una ſufficeret, in alia eſſet minimè conveniēs. Ceterùm quamvis exiſtimem, certam regulam conſtitui non poſſe omnibus Religionibus cōmunem: hoc tamen intelligo procedere in perſolutione divini officii, quando cum cantu celebratur: ſic enim in Religionibus taxari ſolet numerus eorum, qui ad minus adeſſe debent in choro, ut divinæ laudes cum cantu perſolvantur. Tamen ut ſaltem recitentur publicè & in communi, ſufficit duorum numerus, qui chorum componunt, & tanrùm ipſis aſſiſtentibus, chorus propriè dici poteſt. Teſtatur enim D. Iſidorus chorum, in lege nova certo ac determinato numero non conſtare: ait enim lib. 1. de Choris cap. 5. *Chorus propriè multitudo canentium eſt, quiq; apud Iudæos non minùs à decem conſtat canentibus: apud nos autem incerto numero à paucioribus pluribúſve ſine ullo diſcrimine conſtat.* Hæc Iſidorus. *Iſidorus.*

Dico quintò, Non ſolùm tenentur Prælati, ut publica officii divini in ſuis monaſteriis recitatio fiat: verùm etiam, ut divinum officium debitis horis, & ſtatutis tēporibus perſolvatur: ita, ut mortaliter peccent, ſi extra ſtatuta tempora recitentur. Ita docent Caiet. Verbo (Hota) §. 4. Silveſt. §. 9. Medin. C. de oratione *Caietanus, Sylveſter. Medina.*

quæſtio-

Tertiò certum exiſtimo, ex vi Regulæ omnes nos teneri non ſolùm ad meditandum, ſed etiam ad orandum die ac nocte in ſenſu, quo in ſequenti dubio declarabimus. Hoc dictum probatur: quia id expreſſe in regula cavetur illis verbis, In lege Domini meditantes, & in orationibus vigilãtes. Non ergo unum aut alterum ſufficit, ſed utrunque ad perfectam adimpletionem requiritur: præcipuè cùm ex dictis conſtet, aliud eſſe meditari in lege Domini, aliud verò in oratione perſiſtere, ac vigilare.

DUBIUM II.

An ſit poſſibile id, quod Regula præcipit, ut die ac nocte in lege Domini meditemur, ac in orationibus vigilemus.

Pro parte negativa hujus dubii in primis apparet, de hac frequẽti ac jugi oratione minimè poſſe ferri præceptũ. Primò, quia hoc eſt impoſſibile. Nam, ut Caſſianus loquitur collatione 1. c. 3. Inhærere quidem Deo jugiter, & contemplationi ejus inſeparabiliter copulari, impoſſibile eſt homini, iſta carnis fragilitate circundato. Nam quis unquam (ut ejuſdẽ Caſſiani collatione 23. cap. 5. verbis utar) quamuis præcipuus omnium juſtorum atq; ſanctorum, hujus corporis vinculis colligatus, ſummum hoc bonũ ita poſſidere potuiſſe credendus eſt, ut nunquã à divina contemplatione diſcedens, nec parvo quidẽ tempore ab eo, qui ſolus bonus eſt, terrenis cogitationibus putetur abſtractus? Et infra: Ipſum illũ Apoſtolum Paulum, qui omnium ſanctorum laborem, paſſionum numeroſitate tranſcenderat, nequaquam hoc implere potuiſſe confidenter adſtruimus. Hæc Caſſianus. Qua ergo ratione credi poteſt, Regulam nos ad hanc pluſquã humanam contemplationem voluiſſe ligare? præcipuè cùm hoc ſanctiſſimis viris fuerit inobſervabile, & impoſſibile.

Secundò, quia Regula non poteſt ferre præceptum de re purè interiori, cùm neque eccleſia, ſecundum receptam omnium ſententiam, id poſſit. Sed oratio & meditatio, de quibus hìc loquimur, actiones ſunt immanentes, & operationes animæ omnino interiores: ergo hoc non eſt Regulæ præceptum; ſed potiùs putandum eſt cõſilium, ſive directio quædam.

Tertio & ultimò: quia in nulla Religionis Regula ſimile præceptum invenies. Quare ſignum eſt, rem adeò neceſſariam à Patribus prætermiſſam ideò fuiſſe; quia de ea in ſuis Regulis præcepta edere non poterant.

In hac difficultate, quæ circa diuturnitatem orationis potiſſimùm verſatur, in primis ex jure divino tanquam certum ſupponimus, nobis non eſſe aliquod determinatum tempus ad orandum. Ita docet S. Thom. in 4. diſt. 15. quæſtion. 4. ar. 1. quæſtiuncula 3. & communiter alii. Quamvis autem nullus certo & præfixo tempore teneatur orare; omnes tamen, quando ad uſum rationis pervenerint, præcepto naturali & divino obligantur, aliquo tempore orare. Ita ſentire videtur S. Thom. ut ſupra: quia oratio medium quoddam eſt præcipuum ad obtinendam ſpiritualem ſalutem, quã tenentur omnes procurare: quamvis difficile ſit, ut ex Paludano docuit Navarrus cap. 3. de oratione, nu. 9. determinare, quando quis peccet mortaliter nõ orando, ſiſtendo ſolùm in prædicto jure naturali, & divino.

Secundò ſuppono, nos per Spiritum Sanctum ſæpe ad jugem, & cõtinuam orationem vocari: quod Dominus verbis & parabolis ſæpe perſuadere ſtuduit. Nam Luc. 11. parabo-

Caſſian. S. Thom. Navarr.

parabolam narrat illius, qui, ob importunitatem aſſiduè petendi impetravit, quod voluit. & Luc. 18. expreſſis verbis ait: oportet ſemper orare, & nunquam deficere. Et continuò adiecit parabolam viduę, quæ ſola precum perſeverantia, à judice ferè inexorabili ſententiam, judiciúmque extorſit. Et Luc. 21. Vigilate utique, omni tempore orantes. Quam doctrinam apud Eccleſiaſt. legimus capite 8. Ne impediaris orare ſemper: & apud Apoſtolum primæ ad Theſſalonicen. ultimo: Sine intermiſſione orate.

Luc. 18.

Luc. 21.
Eccleſ. 8.
1. ad Theſſal. 5.

His præmiſſis, huius dubitationis nodus in eo conſiſtit, quid velit ſcriptura, quando nos ſemper vel ſine intermiſſione excitat ad orandum: ex huius enim ſolutione facilè erit perſpicere, quid etiam noſtra Regula illis verbis ſignificet, Die ac nocte in lege Domini meditantes, & in orationibus vigilantes.

Prima eſt aliquorum ſententia, qui ſentiunt eos ſemper orare, qui ſemper bene operantur & vivunt: & videtur eſſe de mente Gloſſæ, & Caietani ibidem, & Navarr. ut ſupra numero 7. At quamvis aliqua ratione, opera bona genus quoddam orationis dici poſſint, his enim à Deo ſæpe miſericordiam impetramus: tamen ſi propriè & in rigore loquamur, hic ſenſus longè diſtat à vero & litterali ſenſu illorum Chriſti verborum: Oportet ſemper orare, & nunquam deficere. Nam ex adiunctis parabolis de vidua, & de judice evidenter colligitur, ibi ſermonem eſſe de oratione, prout petitio quædam eſt.

Gloſſa.
Caietan.
Navarr.

Alii verò exponunt, ut ſemper orare nihil aliud ſit, quàm mentem cum Deo per amorem, & deſiderium aſſiduè coniungere. Huius ſententiæ in primis eſt Divus Auguſtinus epiſtola 121. ad Probam, capite 9. & in Pſalmum 37. in illa verba: Domine ante te omne deſiderium meum; ubi ſic ait: Ipſum deſiderium tuum, oratio tua eſt, & ſit continuum deſiderium contemplativa oratio: non enim dicit fruſtra Apoſtolus, Sine intermiſſione orantes. Nunquid ſine intermiſſione genu flectimus, aut manus levamus? Orare hoc pacto ſine intermiſſione, non poſſumus facere. Eſt alia interior oratio ſine intermiſſione, oratio, quæ eſt deſiderium. Si non vis intermittere orare, noli intermittere deſiderare. Continuum deſiderium tuum, continua vox eſt. Tacebis, ſi amare deſiſtas. Flagrantia charitatis, clamor cordis eſt: ſi ſemper manet charitas, ſemper clamas: ſi ſemper clamas, ſemper deſideras. Hęc Auguſtinus. In quem locum noſter Waldenſis, de ſacramentalibus titulo 1. cap. 2. intelligit per hoc deſiderium continuum, orationem mentalem, & continuum affectum placendi Deo. A quibus nec diſſentire videtur magnus Baſilius in oratione ad Julitam, quo loco probat, non eſſe impoſſibile præceptum, ſemper orandi: Quia non eſt (inquit) impoſſibile, rem vehementer dilectam ſemper deſiderare. Nam amatores huius ſæculi, ſive comedant ſive bibant, rem amatam cum deſiderio cogitant, & etiam inter dormiendum cum ea ſomniando verſantur. Et in hanc quoque ſententiam inclinat S. Thomas 2. 2. q. 83. art. 14.

D. Auguſt.

Waldenſ.

D. Baſil.

D. Thom.

Sed certè, quamvis hæc utilis & congrua ſit expoſitio, adhuc tamen non videtur propriè ſenſum litteralem explicare eius, quod ad litteram Chriſtus Dominus ſignificare voluit. Parabolæ enim ab ipſo adductæ, propriè ſumptæ orationi adaptantur: qua ratione oratio non eſt ſimplex deſiderium, ſed potiùs expreſſio, & manifeſtatio deſiderii per verba interiora vel exteriora.

Tertia expoſitio commodior, & verior aliis videtur, quam ſequuntur Chryſoſtomus, & Theophylact. in illa verba Pauli, *Sine intermiſſione*

D. Chryſoſt.
Theophylact.

Caſſianus. *orate*, & Caſſianus collatione 9. & collatione 23. docentes, illis ſcripturæ ſententiis, quibus edocemur, vel ſemper vel ſine intermiſſione orandum, nihil aliud commendari niſi perſeverantiam, & aſſiduitatem orandi quàm maximam habere poſſimus. Id enim propriè declarant Parabolæ de vidua apud judicem inſtante, & de amico tres panes importunè poſtulante. Quorum exemplo, non ſolùm certis horis, ſed omni tempore, oblata occaſione, tum noctu, tū interdiu orationi vacare debemus. Et fortè D. Auguſtinus & Baſilius hoc ipſum volunt, per continuum deſiderium. Nam quantum ex ipſis colligi poteſt, non loquuntur de deſiderio ita metaphyſicè & ſtrictè, ut excludant loquutionem, ſive clamorem, & petitionem. Et ſic Auguſtinus intelligit per deſiderium, continuam orationem mentalem. De quo omnino videndus, & attentè legendus Waldenſis, ut ſupra.

Jam ex dictis ſit prima propoſitio. Non eſt impoſſibile in lege Domini meditari, & die ac nocte ſemper orare, dummodo hoc intelligatur ſecundo aut tertio modo ex dictis. Hæc concluſio conſtat ex authoritate & teſtimonio Patrum, & præcipuè eorum, quos nuper citavimus. Et maximè confirmatur: quia Regula noſtra non ita ſtrictè loquitur, ac ſcriptura ſacra: nam hæc tantùm de oratione, regula verò de oratione & meditatione viciſſim facienda loquitur: multò autem facilius eſt, aliquando meditari, & aliquando orare, quàm ſemper orare, cùm meditatio ſit quædam ſpeculativa conſideratio, quæ in nobis plus perdurare & faciliùs exerceri poteſt, quàm oratio, quæ eſt quædam petitio. Igitur ſi ſcripturæ, & Chriſti Domini conſilium ſive præceptum de oratione non eſt impoſſibile in eo ſenſu, quo prædicti Patres exponunt, multò minùs credendum eſt, impoſſibilem eſſe jugem meditationem, vel orationem: quamvis, ſi mathematicè loquamur, neutrum ſemper exerceri poſſit. Nam, ut rectè Caſſianus dicta collatione 23. c. 5. Quis unquam inventus eſt, qui nunquam ullam ſibi, ullam indumenti, aliarùmve rerum carnalium geſſerit curam? nunquam de fratrum ſuſceptione, de loci commutatione, de cellulæ exſtructione ſolicitus, opem aliquam humani concupierit adjumenti? Et in hoc ſenſu loquitur primum argumentum, quo probatur, impoſſibile eſſe, nobis hac corporis fragilitate circundatis, ab hac cæleſti theoria ſive contemplatione aliquando non divelli. *Caſſianus.*

Secunda propoſitio. Id, quod Regula præcipit de meditatione & oratione continua, intelligendum eſt de continuatione & perpetuitate morali, in eo ſenſu, quo loquuntur Chryſoſtomus, Caſſianus, & Theophylactus; nō verò de mathematica & phyſica continuatione. Ita expreſſè hunc Regulæ noſtræ articulum interpretatur noſter Waldenſ. de ſacramentalibus, titulo 9. c. 76. numero 3. Et patet primò: quia cùm Regula ſemper præcipiat orare, nequè ullum tempus ſpeciale deſignet, manifeſtè pro omni tempore, tam diurno, quàm nocturno, nos ad orationem hortatur. Secundò, quia Ægyptii Monachi, ex quorum inſtituto noſtram Regulam promanaſſe non dubito, (ut ex Caſſiano pluribus locis conſtat) omni tempore orationi vacabant. Tertiò, quia in hoc ſenſu noſtra Regula ante mitigationem, (ut ex Waldenſi conſtat) fuit intellecta, & poſt reformationem (ut omnes nos teſtes ſumus) in eodem ſenſu ſemper recepta eſt. Et denique ex mediis, quæ in regula apponuntur, præcipuè verò ex continua & jugi cellulæ cuſtodia, quam ad aſſiduam quoque orationem præcedenti dubio ordinari probavimus, apertè colligitur, mentem ipſam Regulæ fuiſſe, ſine intermiſſione eo modo quo poſſibile eſt, ad orationem & meditationem nos excitare. *Waldenſ.*

Ad Primum in oppoſitum Reſpondetur, id non eſſe impoſſibile, ſi intelligatur de aſſiduitate morali: Patres verò, quando cenſent eſſe impoſſibile ſemper orare, loquuntur de continuatione mathematica, qua ratione præceptum eſt omnino impoſſibile: non verò primo modo, quia ſic poſſibile eſt, variis modis adimpleri, vel meditando, vel orando, aut divinæ ſcripturæ, vel aliis ſcientiis ei deſervientibus ſtudendo. Modus tamen aptior & compendioſior, quo Patres utebantur, ut huic præcepto ſatisfacerent, erat frequens, & creberrimus brevium orationum, quæ jaculatoriæ vocantur, uſus. Huncq; fuiſſe morem antiquorum Monachorum, D. Auguſtinus dicta Epiſtol. ad Probam, & Caſſianus lib. 2. inſtitutionum c. 10. docent. Quam obrem, ait Caſſianus, utilius cenſent, breves quidem, ſed creberrimas orationes fieri. Hoc quidem, ut frequentiùs Dominum deprecantes, jugiter ei cohærere poſſimus: illud verò, ut inſidiantis jacula, quæ infligere nobis tunc præcipuè cùm oramus inſiſtit, ſuccincta brevitate vitemus. In quem Caſſiani locum Waldenſis de Sacramental. titulo 1. cap. 12. num. 5. advertit, omnes iſtas orationes, non obſtante intermiſſione iſta frequenti, poſſe unam conſtituere orationem per ſe: quemadmodum ponunt Logici unam ſpeciem quantitatis diſcretæ ſimpliciter per ſe unam.

D. Auguſt. Caſſian. *Waldenſ.*

¶ Ad ſecundum argumentum ſufficiebat Eccleſiæ & tot ſummorum Pontificum authoritas, qui noſtram Regulam confirmarunt. Sed, ut omnis ſcrupulus auferatur, faciliùs illud ſolvamus, dicentes, quòd quamvis actus interiores non poſſint nobis abſolutè præcipi, neque aliqua lege mandari: poſſumus tamen nos libere aliquo voto adeòs obligari; & aliquam legem amplecti, ubi hi præcipiantur: & utrumque horum contingit in profeſſione noſtræ Regulæ, in qua ex duplici capite ad ea, quæ in ipſa præcipiuntur, ſive interiora ſive exteriora ſint, obligamur. Primò quia profitemur obedientiam ſecundùm Regulam. Ex hoc capite tenemur ad omnia Regulæ præcepta, ut communiter Doctores docent. Secundò, quia etiam ſi votum non interfuiſſet, nos liberè ſub hac lege & Regula cùm vivere decrevimus, ex conſequenti etiam volumus, omnes ejus leges & mandata in ſuo robore, & ut in ipſa jacent, acceptare.

¶ Ad Tertium dicimus, novum non eſſe inter monachos inſtitutum ſemper orandi: imò, Caſſiano teſte Collatione 9. cap. 1. Omnis Monachi finis, cordiſque perfectio ad jugem atque indiſruptam orationis perſeverantiam tendit: & quantum humanæ fragilitati conceditur, ad immobilem tranquillitatem mentis, ac perpetuam nititur puritatem. Vnde Chryſoſtomus opere perfecto in Matthæum Homilia 8: Non eſt ita (inquit) fulgidum cælum vario ſtellarum choro, ut Eremus. Et infra loquens de aſſidua illorum Monachorum oratione ait: Neque enim quando jejunant & vigilant, vacare poſt diem dignum exiſtimant, ſed noctes quoque ſactis Hymnis & Vigiliis, dies autem in orationibus & manuum operationibus conſumunt. Et Gregorius Nazianzenus lib. 7. de reconciliatione: Deſiderabam (inquit) videre ſanctum illum pſallentium chorum, gloriam offerentium Deo in Eccleſia, cupiens aſpicere illos, qui in lege Domini meditantur die ac nocte, & exultationes Dei ſunt in gutture eorum: qui ad exemplum, & communionem melioris vitæ ceteris omnibus vivunt, legis Dei, atq; Evangelii Chriſti taciti prædicatores. Ex quibus fit, cutam hanc, pervigilemque

Caſſian. *Chryſoſt.* *Greg. Naz.*

ſolicitudinem Divinis orationibus, meditationibúsque vacandi, noviter à noſtra regula non fuiſſe excogitatam, ſed olim fuiſſe adinventam, ſimúlque cum monaſtico inſtituto ortam: quamvis libenter fatear, nullibi niſi in ordine noſtro (ſaltem cum rigore & per modum præcepti) permanſiſſe.

DVBIVM III.

Quæ ſint, ad quæ quis teneatur, vt huic Regulæ præcepto ſatisfaciat.

CVM ex dictis conſtet, orationem ac meditationem potiſſimum eſſe noſtræ Regulæ finem, non eſt dubium, quin ad eius obſervantiam majori obligatione, quàm ad alia media vel præcepta Regulæ, teneamur: & ſic majori conatu ad illum nitendum eſt diligenter, quantum fuerit ex parte noſtra curantes, ne incapaces & inhabiles reddamur ad hujus finis aſſequutionem. Vnde præſens dubium inquirit, quæ, & quanta erit hæc obligatio.

Pro parte negativa in primis urget commune illud Theologorum axioma, quòd finis præcepti non cadit ſub præcepto, ac proinde videtur, quòd finis Regulæ non cadat ſub illa, neque ſub aliqua alia obligatione.

Pro huius reſolutione ſciendum eſt, finem alicuius præcepti duplicem eſſe: alium ſpecialem, alium verò generalem, qui communis eſt omnibus præceptis, qualis eſt charitas. Et quidem finis hic poſterior non continetur ſub præcepto quolibet, quamvis omnium ſit finis: quia licet actus omnium virtutum ordinentur ad charitatem, hic tamen finis non comprehenditur in quolibet ſpeciali præcepto nec legis divinæ nec humanę. Etenim neq; ab homine, nec à Deo punitur, tanquam præcepti tranſgreſſor, qui parentibus debitum honorem impendit, licet hoc faciat abſq; charitate, & Dei dilectione, ut notavit D. Tho. præcipuè 1. 2. q. 100. art. 9. S. Thom. Finis verò præcepti ſpecialis ſub præcepto continetur, ut in præcepto peculiari & ſpeciali diligendi Deum, explicat idem D. Tho. in dicta quæſt. 100. art. 10. Et hoc eſt, quod communiter dicitur, præceptum contingere finem proximum, non tamen remotum, ut ex D. Tho. manifeſtè deducitur, & præcipuè probatur ex q. 44. art. 4. ad primum 2. 2. ubi ita ſcribit: *Sub præcepto, quod datur de actu alicujus virtutis, non cadit modus, quem habet ille actus ex alia ſuperiori voluntate: cadit tamen ſub præcepto modus ille, qui pertinet ad rem propriæ virtutis.* Ibi D. Tho. per modum actus intelligit eius circunſtantias, quarum præcipua eſt circunſtantia finis ſive obiecti, quæ in moralibus coincidunt & in ſpecie, quòd finis proximus Religionis ſive Regulæ, etiam ſi neque Regula ipſa, neque ſtatuta Religionis obligent ad culpam mortalem, cadat ſub gravi obligatione, docuerunt Antoninus 3. p. Summę ti. 16. §. 7. D. Antoni. Turrecrem. Turręcrem. in proœmio Regulæ D. Benedicti & D. Tho. non obſcurè ſignificat, D. Thom. 2. 2. q. 147. art. 3. ad ſecundum, & manifeſte ibi Caietanus: Caietan. & inter juniores, doctiſſimus Bannez 2. 2. quæſt. 33. art. 3. dubio 3. Bannez. docet, in ſuo ordine eum Religioſum peccare mortaliter, qui fit incapax vel non conatur, cùm poſſit, ad prædicandum: quia hic eſt ſuæ Religionis finis. Si hæc igitur vera ſunt, apertè colligitur, non eſſe tutum in conſcientia, qui in noſtro ordine non contenderit ſe expeditum & habilem reddere ad meditationem & orationem.

Sed quia hæc prima facie, & ſcrupuloſiùs dicta videntur, oportet, ad ſedandas conſcientias, ea nos ampliùs explicare, docentes, qua ratione facienda ſit hæc expeditio. Tunc igitur nos habiles & expeditos reddidiſſe dicemur, quando, quantum

in no-

in nobis fuerit, ea impedimenta tollamus, quæ nos ab oratione & meditatione præpediunt: ea (inquam) quibus ſpontaneè, non bis aut iterum, ſed jam quaſi innata conſuetudine retinemur. Nam de illis, quę ex obedientia contingunt, impedimentis non eſt multum curandum, ut infra dicam. Præterea, etiam quis, (quantum ad præſens attinet) ad orationem habilis dicetur, ſi prędictis adhuc ligatus vinculis ſive impedimentis, ad meditationem & orationem quoquo modo aſpiret, eam (ſcilicet) deſiderando, & aliqua ex ſua parte adhibendo media, ut eſt lectioni devotè vacare, aut horas à conſtitutionibus orationi deputatas non intermittere. Ex quo infero, eum, qui ab aliqua paſſionè ita ſe vinci & ſuperari permittit, ut deinceps animum demittat meditandi & orandi, ſaltem eo modo, quo nunc dixi, in periculoſo ſtatu verſari; quia quantum eſt ex ſua parte, deſiſtit ab intentione conſequendi proprium finem.

Sed quæret aliquis, an ſatisfaciat quis huic obligationi, ſi tempora ad mentalem orationem determinata cum aliis adimpleat, aliis verò temporibus nullam de meditationè rationem, aut curam gerat?

Auguſtinus. Beda. Anſelmus. D. Auguſt. in lib. de hæreſibus c. 57. & Beda in commentariis in c. 18. Luc. D. Anſelmus, & alii in c. 5. 1. ad Theſſalonicenſes docent, eũ ſemper orare juxta Chriſti & Apoſtoli præceptum, qui ſtatutas, & certas orandi horas non pętermittit: & ita exponunt illud, *Oportet ſemper orare.* Sed certè hęc expoſitio non multum litterę quadrat. Nam (ut dubio 2. probavimus) Chriſtus Dominus illis parabolis, quibus confirmavit hoc dictum, nempe, de vidua inſtãte apud Iudicem, & de amico media nocte petente tres panes, non ſolùm certis horis, verùm etiam omni oblata occaſione, die ac nocte orationi vacandum eſſe oſtendit. Deinde quia noſtra Regula non certas determinat horas, cùm id facilè poſſet: ſed indiſcriminatim die ac nocte præcipit orare. Præterea etiam quia prædicti Patres loquuntur de oratione vocali, quę non poteſt eſſe perpetua: non verò de mentali; ut rectè adnotavit Waldenſis de Sacramentalibus tit. 1. c. 3. Nam mentalem poſſe eſſe continuam docuerunt Auguſtinus, & alii patres, ut ſupra. Nos verò hic loquimur de mentali. *Waldenſ. Auguſtinus.*

Quare aliter & meliùs dicendum eſt, eum, qui horis deſignatis orationi cum ceteris aſſiſtit animo, & intẽtione orandi, etiam ſi aliis temporibus orationis vel meditationis non recordetur, noſtro Regulæ ſcopo & fini quoquo modo, licet non plenè ſatisfacere: quia hic non ſe reddit inhabilem ad regulæ finem cõſequendum, licet ad eum non tendat perfectiori modo, quo poteſt. Sicut cui ex proprio inſtituto competit prędicare, ſi ille intentionem habeat prædicandi, & aliqualiter ſe inſtruendi, licet non ita ut poſſet, vel ut alii ſtudent, literis vacet: non ideo ſe reddit inhabilem, ſed potiùs aliqua ratione fit aptus & capax. Ita in noſtro propoſito dicendũ eſt de eo, qui intentionem habet, ſi poſſet, ſemper orandi, & aliquando orat. Notandum eſt tamẽ, quòd hic, licet non eſſet tranſgreſſor finis Regulæ, quia ad ejus adimpletionem ſufficit intentio exequendi illum, ſine dubio peccaret venialiter, in quantum tranſgreditur Regulæ præceptum, quo ſtatuitur, ut omni tẽpore Orationi, & meditationi vacemus. ¶ Dico ſecundò, probabile eſſe, fratres laicos non ita ſtrictè ad orationẽ continuam teneri, ſicut & clericos & choriſtas. Ratio eſt: quia officium laicorum & eorum deſtinatio potiùs eſt laboribus manuum, vel exercitiis corporalibus deſervire, quàm orare aut contemplari: & hoc omnium Religionum conſuetudine ſervatur, ut hi ad miniſteria vitæ activę præcipuè recipiantur. Et ob hanc rationem alibi nos docebimus, non poſſe ad arctiorem religionem intuitu majoris perfectionis tranſire: quia in

unaquaque Religione eundem ſcopum habere debent, ſcilicet, opera vitæ activæ, quæ eorum eſt finis principalis. Et ob id docuit Sylveſt. verbo (hora) fratres laicos peccare mortaliter, ſi in miniſteriis vitæ activæ negligenter ſe gerant. ¶ Verùm (quicquid ſit de hac re & opinione Sylveſtri) adhuc probabilius exiſtimo, eos ex vi noſtræ Regulæ æquè ac ceteros choriſtas ad orationem teneri. Tum quia in regula æquè omnibus indicitur labor manuum, & Oratio mentalis. Tum etiam, quia inter nos communi interpretatione receptū eſt, eos æquè ac reliquos ad orationem obligari.

Vnde ad rationem in oppoſitum adductam reſpondetur, eam procedere de fine mediato, & remoto, non verò de proximo ac immediato. Tum etiam argumentum non urget: quia illud Theologorum Axioma intelligendum eſt de fine actuum motalium. Nos verò hîc non loquimur de fine actuum, ſed de fine ſtatus ac profeſſionis monaſticæ: de quo noſter ſermo procedit.

CAPVT SEPTIMVM.

De horis Canonicis.

TEXTVS.

De offi. diu. Aug. Reg. c. 6. Bene. à c. 8 ſue Reg. uſque ad 20. Fru c. 30. & 2. par. ſtat. Carthuſ. c. 1. reg. Monachar. cap 23. 724. B. Franc. c. 3. Reg. agit de of. laicorū

HI, qui horas Canonicas cum clericis dicere norunt, eas dicant ſecundùm conſtitutionem Sanctorum Patrum, & conſuetudinem Eccleſiæ approbatam. Qui eas non noverint, XXV. vicibus Pater noſter dicant in nocturnis vigiliis, exceptis Dominicis & Solemnibus diebus, in quorum vigiliis prædictum ſtatuimus duplicari: ut dicatur P. N. vicibus L. Septies autem eadem dicatur oratio in laudibus Matutinis: in aliis quoque Horis ſepties ſimiliter eadem dicatur oratio ſigillatim, præter officia veſpertina, in quibus eam quindecies dicere debeatis.

GLOSSA VII.

POST orationem mentalem, de vocali ſermonem Regula inſtituit, utpote de re maximè ad illam conducente. Nam ut auctor eſt D. Auguſtinus in epiſtola ad Probam, Ne deſiderium tepeſcat, inflammandum eſt crebrò aliquibus certis verbis. Et in eàdem Epiſtola cap. 9. ait: Interdum voce nos ipſos ad devotionem acriùs excitamus. Et ob id docuit etiam Caſſianus, (ut c. præcedenti adnotavimus,) fuiſſe morem antiquorum monachorum, breves quidem & creberrimas orationes jaculatorias fundere: nam non ſolùm interiori mente, ſed etiam corpore, & linguâ debitæ ſervitutis obſequium Deo reddendum eſt. Quare oratio vocalis valdè utilis ad exercitium mentalis, imò & neceſſaria & obligatoria eſt, quando ex præcepto Eccleſiæ vel aliorum Superiorum, certas preces recitare jubemur, ut in præſenti

D. Auguſti.

Caſſianus.

c. Regulæ præcipit.

Ex hoc c. tria eliciuntur. Primum, quòd tam clerici, quàm reliqui, qui ut horarum officium noverunt, ad ejus recitationem tenentur. Secundum, quòd officium divinum in ordine recitandum eſt ſecundùm conſtitutionem ſanctorum Patrum. Tertium, quòd Fratres Laici, vel hi, qui horas Canonicas nondum recitare noverunt, tenentur earum loco certas orationes vocales in hoc cap. annumeratas dicere.

Et qui horas Canonicas cùm clericis dicere noverunt. Circa priora verba, nempe, *Horas Canonicas*, notandum eſt: primò, certas preces, quæ in ſeptem partes principales dividi ſolent, nempe in Nocturnas, & Laudes, Primam, Tertiam, Sextam, & Nonam, Veſperas, & Completorium, appellari & Horas Canonicas, & divinum officium. Ideo autem Horę Canonicæ dicuntur, quia certis horis juxta Canonum ſanctiones recitandæ ſunt. Dicitur præterea officium, Divinum, quoniam proprium eſt munus clericorum & Monachorum, ad Deum per certa & ſtatuta tempora orare: & quia in ipſo continetur id, quod facere erga Deum debemus; ob id appellatur officium: & inſuper additur, Divinum, quia in eo divinæ laudes continentur. Et hoc eſt, quod Regula intelligit per horas Cononicas.

Secundò in illis verbis, *cum clericis dicere noverunt*, Dubium ſe offert circa eorum ſenſum litteralem. Videtur enim ex his verbis colligi, quòd qui officium divinum recitare noverit, ſive clericus ſive laicus, ad illud teneatur. Nam abſolutè Regula inquit, *Qui noverit.* Ergo ſi Laicus noverit, obligabitur. Reſpõdetur, olim in noſtro ordine, neque in aliis Religionibus (loquor nunc de illis, quæ à multis retrò ſæculis floruerunt) non fuiſſe inter Monachos, laicorum & Choriſtarum (ut nunc) adinventam diſtinctionem. Neque enim aliquis ex antiquis rerum Monachalium ſcriptor, hujus rei mentionem aliquam facit: ſed omnes indifferenter ad Religionem admittebantur. Et inter hos, qui legere aut intelligere horas noverat, ad earum recitationem tenebatur: qui verò literas neſciebant, excuſabantur: & ita credi poteſt, quòd ſi quis litterarum ignarus admittebatur, & is poſtea temporis diſcurſu litteras didiciſſet; licet eo tempore, quo eas ignorabat, ab officii perſolutione excuſaretur, poſtea verò officio divino cognito, ex vi Regulæ ad illud tenebatur. Jam verò in religionibus omnibus inducta eſt conſuetudo, ab admiſſione & tempore probationis monachorum, alios choro, (& hi choriſtæ ſive clerici) alios verò monaſterii obſequiis corporalibus (& hi laici nuncupantur) deputari. Illi ad Horarum perſolutionem, hi verò ad certas vocales preces earum loco ratùm adſtricti ſunt. Secundum ergo hunc Religionum morem interpretanda, & obſervanda Regula eſt.

De Horis canonicis plura à nobis dici poſſent: ſed quia tantùm quę ad noſtrum propoſitum neceſſaria ſunt, in hac tractatione edere curamus: ideo his prætermiſſis, ad ea, quæ potiſſimùm Regulæ expoſitioni conducunt, deveniamus.

DVBIVM I.

Qualiter à Regula fratres profeſſi obligentur ad officium Divinum.

PRIMO certum eſt, maximè fuiſſe rationi conſentaneum, & ad Eccleſię ſacram politiam conducens, aliquas inſtituere & deſignare perſonas, quibus proprio munere incumberet, ut quotidie Deo totius populi nomine pſalmos, & laudes, orationéſque offerrent. Nam ſi respublica temporalis homines habet militiæ mancipatos, qui noctu diúque ad civitatis cuſto-

choriſtæ, ſive ſacris initiati ſint, ſive non, ad officium divinum tenentur: inter hos autem ſtrictiori vinculo tenentur, qui jam ſunt ſacris initiati, quàm reliqui choriſtæ, qui ad ſacros ordines nōdum promoti ſunt. Quia illi & conſuetudine, & lege Eccleſiæ obligantur: hi verò tantum conſuetudine, quæ non ſemper obligat ad mortale. Imò non deficiunt docti Neoterici, qui meros choriſtas ſemel aut iterum divinum officium omittentes, à culpa mortali excuſent. Et eorum fundamentum eſt: quia valde durum videtur, & à pietate Chriſtiana alienum, mittere aliquem in infernum ſine evidenti ac certa ratione. Quare, cùm non conſtet certò de obligatione talis conſuetudinis, impium videtur eos ita facilè condemnare. Pro hac ſententia, cujus modò examinandę non eſt locus, videndus eſt Arag. 2. 2. q. 83. art. 12. dub. 4. con. 3. cui maximè favet Soto lib. 10. de juſtit. q. 5. ar. 3. Pro ipſius tamen quaſi confirmatione addiderim, choriſtas jam profeſſos nondum promotos, qui in Monaſterio tum officiis occupantur, ideóque Choro intereſſe non poſſunt, aut qui aliàs non docti ſunt, aut minùs experti, ut officium divinum commode dicere poſſint, ex privilegio ſummorum Pontificum ad perſolvendum integrè prædictum officium non teneri: ſed Prçlati habità conſideratione ſubditorum, ultra officium B. Virginis, ad quod obligatos remanſiſſe Pontifex voluit, aliquid aliud dicendum illis imponere poſſunt. Ita conceſſerunt Eugenius IV. Congregationi Sanctæ Juſtinæ, & Julius II. Congregationi Montis Oliveti: & Leo X. ordini Camadulenſium. Imò & prędictis Religioſis ob aliquam utilem, & honeſtam cauſam, officium præfatum omittentibus poſſe Prçlatum aliquas orationes injungere, quibus ſatisfaciãt, indulſit Eugenius Quartus Congregationi Sancti Benedicti Hiſpaniæ, ut habetur in compendio privilegiorum dicti ordinis num. 55.

Aragon. *Soto.* *Compendiũ.*

ubi nullam eis imponit obligationem, neque ad officium Beatiſſimæ Virginis. Ex quo colligi poteſt, quòd, cùm tam facilè in hac re diſpenſent Pontifices, non eſt credendum, ita arctam & ſtrictam eſſe hanc obligationem. Ceterùm (quicquid de hoc ſit) illud inter omnes conſtat, eos, licet ſemel aut iterum excuſari poſſint, ratione tamen conſuetudinis in univerſum omnes obligari.

Dico Secundò, Noſtri ordinis Religioſi ex vi Regulæ tenentur ad perſolvendum divinum officium. Ita conſtat, & decernitur expreſſe in hoc cap. dum dicitur, *Hi qui horas canonicas cum clericis dicere norunt, eas dicant.*

Sed dices, An choro deputati nondum ſacris initiati, qui ex vi noſtræ Regulæ ad perſolutionem divini officii tenentur, obligentur ad illud ſub reatu mortali? Et ratio dubii eſt: quia Regula ex ſe tantùm obligat ad culpam venialem, neque aliunde obligantur. Nam conſuetudo, quæ in aliis Religionibus obligat, inter nos locum habere non poteſt. Quoniam nunquam noſtri Religioſi, ſicut alii, ratione conſuetudinis compulſi ſunt divinum officium recitare. Quare tantùm hæc obligatio orta eſt in Religione ex hoc Regulæ præcepto.

Reſpondeo, Mihi probabile videtur ob prædictam rationem, eos, qui choro deputantur, ſolùm teneri ſub culpa veniali horas canonicas recitare, quamvis probabilius & certius credam, adhuc eos, ſicut & reliquos Religionum choriſtas, ſub culpa mortali teneri. Nam quamvis in Regula primùm fundata ſit hæc obligatio: tamen eius qualitas & modus obligandi, etiam in noſtra Religione, ortum habuit à conſuetudine, qua communiter apud omnes inductum eſt, choriſtas, etiam ſacris non initiatos, Horas prætermittentes peccare mortaliter. Et hic communis omnium conſenſus vim habet conſuetudinis. Ac pro-

inde

vis Sylveſter (ut ſupra) quem ſequutus eſt Angelus verbo (Hora) exiſtimet, eum, qui in conſuetudinē duxerit Horis canonicis non adeſſe, vel ſi ob eius abſēriam, quando eſt ſine rationabili cauſa, Eccleſia in celebratione divini officii magnam jacturam pareretur, ut putà, quia nō ſunt alii illud porentes competenrer celebrare, peccare mortalirer. Cuius in hac re opinio, quanrum ad primum mēbrum, nempe, quanrum ad eum, qui ex conſuetudine abeſt, mihi non probatur: quia conſuetudo abſque contēptu non inducit culpam mortalem, ut alibi latiùs diximus: licet de illis, ob quorum abſenriam Chorus magnū & notabile patitur detrimentum, Sylveſtri ſententia probabilis appareat, quain ſequutus eſt Caiet. verbo (Hora.) Nam quamvis ſubditi, aliqua lege eos gravirer obligante, adeſſe Horis non reneantur: tamen ex vi legalis juſtitiæ eorum abſentia erit peccarum mortale: quia ex eorum negligentia Monaſterium, notabile & magnum ſubit detrimentum, quādo in ipſo publicè divinum officium non recitatur, aut cum notabili irreverentia perſolvirur. Illud tamen eſt certum, Religioſum legitimè non occuparum, ſi choro non interſit, peccare venialiter: tum primò, quia hæc eſt peculiaris Choriſtarum profeſſio: rum ſecundò, quia ex vi juris & conſuetudinis omnes tenentur publicè Horas perſolvere: tum tertiò & urgentiùs, quia id noſtra Regula præcipit in illis verbis, Eas dicanr ſecundùm conſtitutionem ſanctorum Parrum, & conſuetudinem Eccleſiæ approbatam: Conſuetudo aurem Eccleſiæ eſt, ut publicè omnes in Choro conveniant: ergo ad minus ad veniale ex hac conſuetudine obligantur: tum ultimò, quia non carer culpa gravi, aliquem eſſe alicui muneri vel miniſterio deputatum, & rale miniſterium non adimplere.

Sylveſter. *Angelus.* *Caietanus.*

Sed circa prædicta quæret aliquis, quæ opportunitas adeſſe debear, ut Prælatus id curare teneatur? Reſpōdeo, de hoc ſaris apud authores non conſtare; colligi tamen poſſe hanc opportunitatē, & judicandum fore de ea arbitrio boni viri ex pluribus circunſtanriis, exiſtimo: nempe, ex numero Religioſorum, ex temporis opportunitate, ex loci commoditate, ex populi ſcandalo, & aliis occaſionibus. Quibus penſaris, prudens Prælatus arbitrabitur, an expediat nécne, pro tunc divinum officium ſolvere. Sed quia præcipua pars chori ex Religioſorum numero conſtat, meritò quis dubitabit, qualis numerus ſufficiat, ut Prælatus tenearur cum eis perſolvere? Reſpondeo, difficile eſſe etiam in hoc certam mēſuram aut Regulam tradere, cùm pendeat ex varia in Religionibus Chori qualitate. Vnde numerus, qui in una ſufficeret, in alia eſſet minimè conveniēs. Ceterùm quamvis exiſtimem, certam regulam conſtirui non poſſe omnibus Religionibus cōmunem: hoc ramen intelligo procedere in perſolutione divini officii, quando cum cantu celebratur: ſic enim in Religionibus raxari ſolet numerus eorum, qui ad minus adeſſe debent in choro, ut divinæ laudes cum cantu perſolvantur. Tamen ut ſaltem recirenrur publicè & in communi, ſufficit duorum numerus, qui chorum componunt, & tantùm ipſis aſſiſtenribus, chorus propriè dici poreſt. Teſtatur enim D. Iſidorus chorum, in lege nova certo ac determinato numero non conſtare: ait enim lib. 1. de Choris cap. 3. *Chorus propriè multitudo canentium eſt, quiq; apud Iudæos non minùs à decem conſtat canentibus: apud nos autem incerto numero à paucioribus pluribúſve ſine ullo diſcrimine conſtat.* Hæc Iſidorus.

Iſidorus.

Dico quintò, Non ſolùm renentur Prælati, ut publica officii divini in ſuis monaſteriis recitatio fiat: verùm etiam, ut divinum officium debitis horis, & ſtarutis tēporibus perſolvatur: ira, ut mortaliter peccent, ſi extra ſtarura tempora recirentur. Ira docent Caiet. Verbo (Hora) §. 4. Silveſt. §. 9. Medin. C. de oratione quæſtio-

Caietanus. *Sylveſter.* *Medina.*

quæſtione de Horis Canonicis recitandis dubio 1. Navar. lib. de oratione cap. 3. num. 49. 56. & 78. Quod ita intelligendum eſt, non quòd uno aut altero die tempus non obſervetur: ſed quòd ſæpe mutetur, vel taliter mutetur, ut gravis perverſitas in recitandis Horis contingat. Hęc autem cõcluſio colligi videtur ex Clementina prima de celebratione miſſarum: ubi concilium Viennenſ. ſic ait: Ne igitur tranſgreſſiones invaleſcant hujuſmodi, aliiſque veniant in exemplum: ſancimus, ut illi, ad quos id pertinet, omni negligentia vel injuria penitus relegata, circa reformanda præmiſſa, & eorum ſingula corrigenda, necnon ut cathedralibus, & Regularibus, & Collegiatis Eccleſiis, horis debitis perſolvatur, ſolicite curent diligentiam adhibere. Hactenus Concilium. Quæ autem ſint horæ debitæ, agunt Summiſtæ verbo (Horę,) & interjuniores doctè Bellarmin. to. 3. lib. 1. de bonis operibus cap. 11.

Navarrus. *Clem. 1. de celeb. Miſſ. Con. Vienneſ.* *Bellarmi.*

Vltimò dico. Ex vi noſtræ Regulæ tenentur Religioſi chorum pro divino officio recitando adire. Id in primis colligo ex illis Regulę verbis: Hi qui horas Canonicas cum Clericis dicere norunt. Quæ verba ſignificant, ſimul cum clericis alios etjam Horas Canonicas perſolvere, ac proinde omnes ſimul recitare. Secundò colligo ex cap. de ſilentio, ubi dicitur: Statuimus, ut dicto Cõpletorio ſilentium teneatis, uſque ad Primam dictam ſequentis diei: conſtat autem hoc non eſſe intelligendum de Completorio, nec de Prima ſingulariter dictis: nam ſic poſſet quiſquam Completorium uſque ad undecimam horam differre, & Primam ſimili modo. Quare ſupponit Regula tam Completorium, quàm Primam communiter ab omnibus recitari: & idem cenſendum eſt de aliis Horis. Tertiò, quia etſi expreſsè in Regula non caveretur, ut horę canonicę perſolverẽtur ab omnibus ſimul: tamen, etiam ſi olim ad omnes Horas non convenirent, nũc verò tenentur ex vi illorum verborũ: Eas dicant ſecundùm conſtitutionem Sanctorum Patrum, & conſuetudinem Eccleſiæ approbatam. Quam ſuprà eſſe diximus, ut in choro publice divinum officium certis horis ab omnibus recitetur.

Eas dicant ſecundùm conſtitutionem Sanctorum Patrum, & conſuetudinem Eccleſiæ approbatam &c. *Tex.*

DVBIVM II.

Quid intelligat Regula per Conſtitutionẽ Sanctorum Patrum; & conſuetudinẽ Eccleſiæ approbatam?

VT aperiamus Regulæ ſenſum, ſciendum eſt, olim inter Monachos maximum diſſidium fuiſſe circa modum Canonicis orationibus ſtatuendum, ut patet ex Caſſiano, præcipuè ex cap. 2. lib. 2. inſtitutionum. Per univerſam enim Ægyptum & Thebaidam certus & legitimus orationum modus ex Majorum conſtitutionibus (eodem teſte Caſſiano cap. 3. ut ſuprà) obſervabatur. De hac ergo circa divinum officium Sanctorum Patrum conſtitutione fortè Regula loquitur, vel certè de ea, quæ apud Palæſtinę & Syrię cœnobia receptiſſima erat, de qua idem Caſſian. lib. 3. ferè per totum loquitur. Et hoc mihi magis probatur. Nam cùm Majores noſtri per multa ſæcula in Palęſtinę cœnobiis habitaſſent, credendum eſt, eos à Palęſtinis, & non ab Ægyptiis monachis conſtitutionem hanc accepiſſe. Qualis autem fuerit Palęſtinorum in orando mos ſive conſtitutio, latiùs tractat idem Caſſianus lib. 3. per totum. *Caſſianus.* *Caſſianus.*

Secundò oportet etiam declarare, quid ſignificet Regula illis verbis: *Conſuetudinem Eccleſiæ approbatam.* Cujus reſolutio facilis eſt, ſi advertas

id, quod nuper dicebamus: ordinem noſtrum initium in Palęſtinæ patribus ſumpſiſſe. Vnde majores noſtri ſemper Patriarchas Hieroſolymitanos coluerunt, & Eccleſiam Hieroſolymitanam, ejuſque inſtituta, & præcepta in eo, in quo renebantur, amplexi ſunt. Quare etſi in recitandis Horis antiquam Patrum conſtitutionē amplecterentur: eam tamen ſecundùm conſuetudinem, & formam, Hieroſolymitanæ Eccleſiæ obſervabant. Vnde uſquead noſtra tempora, nempe, uſque ad annum 1586. in quo Sixtus Quintus nobis Breviarium Romanum indulſit; perduravit. Regula igitur, cùm præcipit dicere divinum officium ſecundùm conſuetudinem Eccleſiæ approbatam, ſine dubio de conſuetudine Hieroſolymitanæ Eccleſiæ eſt accipienda.

Sed cùm jam prædictum Breviarium Hieroſolymitanum non ſit apud nos in uſu, non eſt cur modò immoremur ampliùs in inveſtigandis illis Patrum conſtitutionibus, & Hieroſolymitanæ Eccleſiæ uſu, & orandi conſuetudine: cùm jam, loco iſtorum, conſtitutiones Romanæ Eccleſiæ, ejuſque ritus in recitandis Horis Canonicis ſequi teneamur. Qui verò ſint hujuſmodi ritus, & conſtitutiones, non eſt noſtrum in hoc loco latiùs explicare: ſufficiet tamen, ſi breviter aliqua attingamus de his, quæ requiruntur ad officium divinum debitè perſolvendum.

Ea, quæ ad officium divinum, ſecundùm Eccleſiæ Romanæ canones, neceſſaria ſunt, ad ſeptem capita reduci poſſunt, nempe, ad integritatem, ordinem, qualitatem, locum, tempus, attentionem, & devotionem: de quibus latè Summiſtæ. Primò ad integritatem divini officii ſpectat, ut nulla prætermittatur ex principalibus Horis, tam illarum quæ ad diurnum, quàm earum quæ ad nocturnum ſpectant officium. Præterea ad hanc reducitur, ut nulla ex minoribus partibus, ex quibus Horæ componuntur, prætermittatur: ut ſunt Pſalmi, Hymni, Lectiones, Orationes &c. nec non & aliæ minimæ partes, ex quibus hæ minores partes coaleſcunt, ut ſunt verſus, vel verba: in quibus omnibus, ſecundùm majorem vel minorem quantitatem materiæ, magis aut minus delinquitur. Secundò, ut rectè officium perſolvatur, ordo requiritur, qui in eo conſiſtit, ut ſingula propriis & debitis locis recitentur, ita, ut officia priorum Horarum priùs, & poſteriorum poſteriùs perſolvantur. Si autem hic ordo ab aliquo in particulari prætermittatur, poneret niſi veniale, ſi aliàs juſta cauſa non adſit: nam ſi ob rationabilem cauſam fiat, nullum erit peccatum. Si verò à Communitate hic ordo non ſervetur, grave erit peccatum, niſi id aliqua urgens cauſa poſtulaverit.

Tertiò, de loco, in quo divinæ laudes recitandæ ſunt, diximus dubio præcedenti, dum loqueremur de Horis publicè perſolvendis. Privatim verò peragenti officium non eſt certus deſignatus locus; ubique enim id perfici poteſt: quamvis ut loca turpia vitemus, conſilium ſit D. Ambroſii in illa verba 1. ad Timoth. 2. *Volo vos orare omni loco.* *Ambroſ.*

De tempore verò officia divina perſolvendi, cum diſtinctione loquendum eſt. Nam ſi loquimur de his, qui publicè officium dicunt, ut debitè abſque ullo peccato ſuo muneri ſatisfaciant, debent officia ſive partes totius officii ſtatutis horis celebrare, de quibus diximus difficultate præcedenti. Orantes autem privatim, ſi ſine juſta cauſa tempora debita omittant, ſolùm venialiter peccant.

Notandum eſt tamen, ex privilegio poſſe Generalem ordinis cum capitulo, vel ſaltem cum ſeniorum conſilio, circa recitationem officii ſtatutas horas determinare. Sic cōceſſit Eugenius IIII. Ordinis Beati Bernardi, ut in compendio eorum habetur verbo Divinū officium §1. *Compendiū*

R &Mar-

& Martinus V. cap. Generali ordinis Beati Hieronymi, ut habetur in eorum compendio, verbo (officium divinum,) §. 3.

Quintò requiritur attentio, quæ ab authoribus triplex diſtinguitur: alia ad verba, alia ad ſententiam, tertia ad ipſum Deum, qui orarut; de quibus latè Summiſtæ, ut ſupra.

Conc. Later. Sextò Concilium Generale Lateranenſe requirit devotionem, ut divinum officium rectè perſolvatur: ut patet ex cap. dolentes de celebratione Miſſarum. Nomine autem (devotionis) intelligitur & interna mentis promptitudo ad Deum laudandum, & externa promptitudo ad exteriores actus Religionis exercendos: ut ad genu flectendum, inclinandū, proſtrandúmve corpus. Hæc tamē devotio non cadit ſub præcepto mortalis peccati.

Ad devotionem externam revocari poteſt, ut cum cantu divinum officium celebretur: hoc enim infirmorum animi excitantur ad laudes Dei, & tædium expellendum, quod ex prolixitate officii non rarò oriri ſolet. Eſt autem cantus in Eccleſia utiliſſimus, ut latiùs contra hæreticos probat noſter Vvalden. tom. 3. de ſacramental. tit. 2. & latiſſimè ferè omnes noſtri tēporis controverſarii. Advertit tamen *Vvaldens.* Vvaldenſis c. 18. ut ſupra, quòd, quamvis communi populo proſit cantus, perfectis tamen viris interdum magis prodeſſe poteſt vox ſummiſſa, quàm alta, ut ipſe Auguſtinus libro 10. confeſſionum cap. 34. de ipſo *Auguſtinus.* ſo fatetur: ubi ait: Tutius mihi videtur, quòd Alexandrino Epiſcopo Athanaſio ſæpe mihi dictum commemini, qui tam modico flexu vocis faciebat ſonare lectorem Pſalmi, ut pronuncianti vicinior eſſet, quàm canenti &c. Vnde D. Iſidorius lib. 1. de officiis cap. primo, Primitiva (inquit) Eccleſia ita pſallebat, ut modico flexu vocis faceret *Iſidorus.* reſonare pſallentē, ita, ut pronuntianti vicinior eſſet, quā canenti. Propter carnales in Eccleſia, non propter ſpirituales conſuetudo cānendi inſtituta eſt, ut qui verbis non compungitur, ſuavitate modulaminis moveatur.

Vltimò, qualitas quoque officii obſervāda eſt, ita, ut clerici formam Breviarii Romani ſequātur: aliç verò Religiones ſive congregationes, quçex ſpeciali privilegio ſpecialem habent modum recitandi, illum ſequantur. Ita enim cavetur in Bulla Pii Quinti in initio Breviarii poſita. Et ad hoc reducitur, ut feſtivitates propriç alicujus loci, congregationis, aut Religionis, etiā ſi in Calendario Romano non ſint appoſitæ, *Etiam ſi in Kalend.* dūmodo aliàs in prędictis cōgregationibus vel Religionibus conſuetudo fuerit, eas ſolemniter celebrādi, debeant juxta formā & tenorem Breviarii Romani recitari, ut habetur in principio Rubricarū Breviarii Romani. Sed quia nos noviter Romanum officium, Carmelitano relicto, ſuſcepimus; congruum erit examinare hanc novam in ordine ſubortā difficultatē de ſanctis, ac ſolēnitatibus olim in Carmelitano receptis, & ex cōſuetudine ātiqua recitatis, an poſſint nunc etiā ſine Breviarii Romani prçjudicio recitari.

DVBIVM III.

An feſta omnia Sanctorum, ac aliæ ſolemnitates, quæ olim in Breviario Carmelitano recitabantur, debeant etiam in Romano recitari.

Svppono primò in ordine noſtro proprium fuiſſe orandi modum ac Breviarium: quod etiam adhuc inter mitigationis fratres perdurat. Nam cùm Pius V. in Bulla, quam de receptione Breviari Romani edidit, exceperit à Romani Breviarii uſu omnes illas congregationes, quarum inſtitutio dictum Breviarium ducentos annos anteceſſerat, dum-

modo

modo conſtaret, illas aliis certis Breviariis uſas fuiſſe: factum eſt, ut Carmelitarum ordo proprium & antiquum Breviarium (etiam poſt editionem Romani) retinuerit: quod apud nos in reformatione etiam in uſu fuit uſque ad annum 1586. in quo à Sixto V. Romanum impetravimus. Secundò præmittẽdum eſt, facultatem eſſe cuicunque congregationi à Pio V. in dicta Bulla conceſſam, proprium omittendi Breviarium, & ad Romanum tranſeundi. Nam liberum eſt unicuique, proprio favori ac privilegio renunciare, & jus commune ac univerſale amplecti. Hoc tamen in Religione fieri debet, ut ibi præſcribit Pius V. de conſenſu capituli generalis, quod cùm tunc habere non poſſent fratres Diſcalceati, nec poſſibile eſſet talem facultatem à totius Ordinis cap. obtinere: à ſummo Pontifice ſimilis facultas utẽdi Breviario Romano impetrata eſt.

Hac igitur facultate conſequuta, ſtatim exortum eſt in ordine dubium, an feſta Sanctorum, ac aliæ ſolemnitates, quæ in Carmelitano celebrabantur, quæ tamen non erant in Kalendario Breviarii Romani, deberent in Romano Kalendario inſeri, & ſecundùm ejus modum ac formam recitari.

Cujus quidem dubii ſolutio ſatis perſpicua ac nota videtur, Nam pręforibus ipſius Romani Breviarii in Rubrica prima, qua declarat Pontifex, de quibus feſtivitatibus in Breviario Romano officium fieri debeat, habetur: Officium fit duplex in feſtis, in quibus in Kalendario ponitur vox (duplex) & in feſtis Sanctorũ, qui apud quaſdã Religiones conſueverunt ſolemniter celebrari cum eorum octavis conſuetis, & officiis propriis à ſede Apoſtolica approbatis, aut ex ejuſdem ſedis autoritate receptis, aut recipiendis, ſervata tamen forma hujus Breviarii: alioquin de communi, etiamſi prędicta feſta in Kalendario Romano non ſint appoſita. Eadem etiam verba repetit infrà Rubrica ſecunda de officio ſemiduplici. Hæc Breviarium Rom. ut ſuprà.

Quibus verbis quinque clarè & manifeſtè indicantur. Primum eſt, Eccleſiam non ſolùm præbere facultatem prædictis congregationibus, propria ſanctorum feſta celebrandi; verùm & id præcipere. Patet hoc ex ipſis Rubricę verbis, in qua eodem tenore præcipitur, feſta in Calendario appoſita, ac propria cujuſcunque congregationis recitare. Officium enim (inquit) fit duplex in feſtis, in quibus in Calendario ponitur vox (duplex) & in feſtis Sanctorum, qui apud quaſdam religiones conſueverunt ſolemniter celebrari &c.

Secundò ex ſuprà dictis verbis dicendum eſt, poſſe in Religionibus recitari officia propria de his ſanctis, etiamſi hæc officia à ſede Apoſt. non ſint approbata: dummodo digna ſint officia, ut approbentur, vel Religio eis utatur, animo à ſede Apoſtolica confirmationem impetrandi: quod patet ex illis verbis: Cum eorum officiis propriis, ſedis autoritate receptis, aut recipiendis. Quòd ſi iſta feſta propriis officiis non gaudeant, recitanda ſunt ſecundùm Commune, ut conſtat ex illis verbis, *Alioqui de Communi*. Quare exiſtimo, ſi de communi officium fiat, non requiri aliam Apoſtolicæ ſedis approbationem, cùm jam ſit approbatum. Tertiò licet colligere, tam in officio proprio, quàm in aliis ſervandam eſſe formam à Breviario Romano præſcriptam: quod indicant illa verba: Servata tamen forma hujus Breviarii Romani. Forma autem Breviarii Romani nihil aliud eſt, quàm quòd ſervetur modus in divino officio celebrando in Rubricis aſſignatus: nempe, ut ſi feſtũ ſit duplex, officium verbi gratia matutinum, novem habeat lectiones, & poſt quamlibet Reſponſoria apponantur: Antiphonæ ante Pſalmos, & poſt illos integræ

reperantur: & alia quæ in dictis Rubricis præcipiuntur. ¶ Quartò in his verbis conſiderandum eſt, illa procedere de feſtis propriis cujuſq; congregationis, quæ apud illas cōſueverunt celebrari, etiamſi in Kalēdario Breviarii Romani appoſita non ſint, ut ex ipſo verborum contextu pluſquā manifeſtè patet. ¶ Ex quibus ultimò fit, quòd quamvis eccleſia non velit laudabilem Religionum propria ſanctorum officia recitandi conſuetudinem de medio tollere: vult tamen, omnes congregationes formam ac modum Breviarii Romani in recitandis officiis ſervare. Ex quo etiā infertur (quod eſt maximè in noſtro propoſito cōſiderandum) aliud eſſe in recitatione officii numerum ſanctorum, de quibus officiū fieri debet; aliud verò formam, quæ in tali perſolvendo officio ſervanda eſt. Quare liberū erat ordinis Prælatis, (imò & neceſſariū, ut infra demonſtrabimus) poſt facultatem à Sixto V. recitandi Romanum conceſſam, proprias ordinis feſtivitates, ſicut & antea (ſervata tamen forma hujus Breviarii) cum officio proprio vel cōmuni celebrare. At quia tutius viſum fuit, Apoſtolicam ſedem de re tam gravi conſulere, à Sixto V. poſtularunt, ut hanc ſibi aliàs à jure conceſſam facultatē confirmare dignaretur. Sæpe enim contingere ſolet, rem aliquā aliàs cōmuni jure conceſſam in ſpecie à ſede Apoſtolica imperrari, ut patet ex cap. 1. de reſcript. & c. quāquam 23. diſtinctione cum ſimilibus. Et certè ſi quid aliud peritum fuit, hoc præcipuū eſſe videbatur, ut officia Sanctorū propria authoritate Pontificia approbarentur: quod diximus ſuprà prærequiri in officiis propriis Sanctorum, quæ in Kalendario Romano non apponuntur. Quòd autem hoc cōtineret ordinis petitio apud Romanum Pontificem facta, patet ex Bulla ejuſdem Sixti Quinti in initio Quinterni Sanctorum ordinis poſita: ubi ſic inquit:

Cap. 1. de reſcript. c. quāquā 23. diſt.

Sed quia jam diu vetus viget in veſtro ordine laudabilis conſuetudo, dies feſtos in honorē Beatæ Mariæ, & quorundam Sanctorū ſolenniter celebrandi: ideo nobis humiliter ſupplicari feciſti, ut Religioſū iſtud inſtitutū auctoritate Apoſtolica comprobare dignaremur. Ex quibus conſtat, à ſede Apoſtolica non fuiſſe poſtulatum, ut aliquid de novo concederet; ſed potiùs ut cōprobaret, id eſt, approbaret ſive confirmaret id, quod antea jure cōmuni conceſſum erat. Conceſſit igitur, & approbavit Sixtus Quintus antiquam ordinis recitandi de propriis feſtis conſuetudinem, ut patet ex prędicta Bulla: & inſuper adjecit: Dummodo tàm in Miſſa, quàm in recitādis Horis canonicis diurnis ac nocturnis, modum ac formā deſcriptam in Quinterno ſeu libello per dilectos filios noſtros, Anthonium Sanctorum Ioannis & Pauli, Caraffam, & Vincentium, Sanctæ Mariæ in via titulorum, Presbyteros Cardinales Montis Regalis nūcupatos, de mādato noſtro reviſo, correcto, & approbato, in hoc ſervetis, & nihil penitus addatis vel minuatis &c. Prædicti igitur Cardinales in dicto libello ſeu Quinterno Beatę Marię Virgini ac quibuſdam aliis, pauciſſimis tamen Ordinis feſtivitatibus officia propria deſignarūt: & plures alias ab ordine conſuetudine receptas omittēres, ullam de eis mentionem non fecere.

Modò igitur præſens difficultas in eo ſita eſt, an præter dictas feſtivitates in Quinterno à Cardinalibus deſignatas liceat in ordine de aliis, quæ olim conſuetudine erant receptæ, in Quinterno verò novo non ſunt appoſitæ, propria, aut communia officia celebrare.

Pro parte negativa in primis urgēt verba illa in prędicta Bulla appoſita: Modum ac formā deſcriptā per dilectos filios Cardinales &c. obſervetis, & nihil penitus addatis aut minuatis. Quare cū prędicti Cardinales numerū ac formā Sanctorum

deſigna-

deſignaverint, minimè licere videtur, eis quidquã penitus addere vel detrahere.

Secundò, quia tempore Gregorii XIII. Romani põtificis, dum tota Religio reformaret Carmelitanum officium, abeo petiit, ut aliquas feſtivitates, de quibus fieri officium in ordine conſueverat, ſimul cum novo Carmelitano Breviario approbaret. Et quamvis Pontifex prædictum Breviarium cõfirmavit, feſtivitates verò alias, præter illas, quæ in illius kalendario continentur, comprobare noluit. Igitur cũ recitandi de his expreſſè ſit à ſede Apoſt. denegata licentia, non videtur id nunc quoquo modo licere.

Tertiò, quia ordinis Generalis procurator fatetur, ſe alias feſtivitates, præter eas, quæ in Quinterno continentur, innixè procuraſſe, & obtinere à prędictis Cardinalibus non potuiſſe.

Quartò, quia olim celebrabãtur feſtivitates plurimorũ Sanctorum, qui nondum ab Eccleſia erant canonicati: quod ſecundùm formam Breviarii Romani nunquam fit.

Quintò, quia illa ordinis conſuetudo fundamento ullo non innitebatur, ac ideo potiùs corruptela dicenda eſt.

Vltimò, quia fortè ſi de omnibus, de quibus olim erat cõſuetum, officium fieret, non eſſet locus ferias ullas recitandi: atque adeò non ſervaretur forma Breviarii Romani.

Prima concluſio. In ordine licitè fieri officium poteſt de illis feſtivitatibus, de quibus antea in ea officium fieri cõſueverat. Primò probatur ex jure communi Rubricatũ: nam hoc in rubrica prima & ſecunda (ut initio hujus difficultatis dicebamus) clariſſimè decernitur: nec tergiverſari ullo modo illa verba poſſunt: nec credendum eſt, Sixtũ V. in Bulla prædicta eis ullo modo contradicere voluiſſe: nec juris cõmunis deciſio abrogatur, niſi ei fuerit ſpecialiter derogatũ. At Sixtus V. in relata Bulla nõ ſolùm non derogavit communis Eccleſiæ rubricis: verũ eas expreſſè confirmavit. Nam poſtquam retulit ordinis ſibi factam ſupplicationem, ut laudabilem cõſuetudinem, dies feſtos Beatæ Mariæ, & quorumdam Sanctorum ſolemniter celebrandi, comprobaret, poſtea ait: Nos itaq; veſtris inclinati ſupplicationibus &c. ut officiũ prædictorũ feſtorum ubiq; recitare libere & licite poſſitis, auctoritate, Apoſtolica indulgemus. Vbi illa verba, Prędictorum feſtorum, referẽda ſunt ad illa, quæ in ſupplicatione continebantur, nempe: Sed quia jamdiu vetus viget in veſtro ordine laudabilis conſuetudo, dies Beatæ Mariæ & quorũdam ſanctorum ſolemniter celebrandi &c. Quare cùm in hac ordinis petitione non fuerit Sanctorum numerus reſtrictus, nec limitatus ſed eorum omnium, de quibus conſueverant officia celebrari, mẽtio fiat: manifeſtè colligitur, quòd illa verba, Prædictorum ſanctorum, quæ de his relationem faciunt, non ſint limitanda, ſed potiùs referenda ad omnes illas feſtivitates, de quibus in ordine conſuetudo erat, divina officia recitandi. Et ſic ſummus Pontifex in hac Bulla approbat cõſuetudinem ordinis abſque ulla reſtrictione.

Secundò, quia reſcripta Pontificum exponi debẽt juxta juris communis regulas, ut conſtat ex c. Cùm cauſam, de reſcript. c. licet de pręb. ubi communiter Doctores. Quare hęc Bulla interpretari debet juxta communes Rubricarum Eccleſiæ univerſalis regulas. Pręcipuè, quia ferè ſemper vitari debet juris communis correctio, niſi hoc expreſſe intendatur, c. cùm expediat de electione. Quare in noſtro caſu, abſq; dubio Sixti Quinti Bulla juxta cõmunes Rubricas intelligenda, atq; interpretanda eſt. *Cap. cũ cauſam de Reſcri. c. licet de Preben. Cap cùm expediat de Electione.*

Tertiò, quia ſecundũ receptam juris regulam, Quod in gratiam alicujus conceditur, non debet in ejus odiũ retorqueri, cap. quod in gratiã

Cap. Quod in gratia de Reg. iuris. l. 6. juncta lege, Quod in favorem, C. de legibus Cap. cum ordine de reſcript. cap. in his, cap. dudū de privil. Abbas Innocentius Hoſtienſ. Felinus. Decius. Menochius.

de reg. iur. lib. 6. juncta lege Quod in favorem C. de legibus. Ergo ſi ſummus Pontifex hanc Bullā, quantum ad officia Sanctorum, in favorem & privilegium Religionis edidit, ut patet ex illis Bullæ verbis, *Auctoritate Apoſtolica indulgemus*, quæ gratiam ac privilegium ſonant cap. cum ordine de reſcript. cap. in his, cap. dudum de privilegiis, tradiderūntque Abb. Innocen. Hoſtien. Felin. & Decius cap. primo de reſcriptis, cū aliis relatis à Menochio conſ. 59. volumine primo: non eſt cur quis credere debeat, ab ordine nunc per hanc Bullam fuiſſe ablatam facultatem, quæ antea illi jure communi Rubricarum cōpetebat: quia jam non hoc privilegium, ſed potiùs odium & Religionis damnū videretur: cùm nō ſolum favorē aliquē ſpecialem non prę ſe ferat, verùm & id, quod alias jure erat conceſſum, de medio tollat, ac perimat: quod minimè in ſimili caſu ſecundum juris Regulas præſumendum eſt.

Vltimò: quia ſi ob aliquam rationem nunc non liceret hęc feſta recitare, maximè ob illa verba Bullæ, nempe: Modum ac formam deſcriptam in hoc Quinterno obſervetis, & nihil penitus addatis vel minuatis. Sed certè ſi prædicta Bulla, & omnia ejus verba attentè conſiderentur, expreſſè in ea nihil aliud cavetur, quàm ut officium fiat de omnibus Sanctis, de quibus antea erat in ordine conſuetū, ſervata forma à Cardinalibus præſcripta. Et ita potiùs videtur quędam declaratio ſive confirmatio primæ rubricæ Breviarii Romani, in qua decernitur, ut ea officia celebrentur etiam nunc poſt receptum Romanū, quæ conſueverunt in religionibus celebrari, ſervata tamen forma Breviarii Romani, in ſenſu, quo ſupra hoc nomen (forma) expóſuimus. Et ut hoc rectiùs & tutius fiat, in dicta Rubrica præcipitur, ut officia Sanctorum propria à ſede Apoſtolica approbentur. Hoc igitur omnino eſt, & non aliud, quod Sixtus Quintus in hac Bulla decernit: in qua primò quidem approbat conſuetudinem ordinis antiquam; deinde tamen vult, ut in earum feſtivitatū forma aſſignāda, ſive in officio proprio (quod idē eſt,) ſervemus modum à dictis Cardinalibus auctoritate Pontificia præceptum, Modum (inquam) ac formam, non numerum feſtivitatum. Nam hæ ſaltem, quæ in conſuetudine erant, jam erant approbatæ, tum à Sixto Quinto in dicta Bulla, tum à generalibus rubricis. Solùm igitur vult, ſervari formam ac modum recitādi à Cardinalibus deſignatum.

Et cōfirmatur, ſeu potiùs amplius declaratur. Nam hæc ſunt verba generalis Rubricæ: Officium fit duplex in feſtis Sanctorū, qui apud quaſdam Religiones cōſueverunt ſolēniter celebrari cum eorum officiis propriis à ſede Apoſtolica receptis aut recipiendis: ſervata tamen forma hujus Breviarii, alioqui de communi &c. Ecce, quomodo etiamſi conſuetudinem Religionum proprias feſtivitates celebrandi approbet, reſervat tamen ſoli ſedi Apoſtolicæ poteſtatē, officia propria & eorum formā examinandi. Quid ergo eſt aliud, quod hîc Sixtus Quintus ſtatuit, qui in primis noſtri ordinis conſuetudinem confirmat, & poſtea formā in officiis propriis Sanctorum ſervandam, Cardinalibus prædictis examinandam ac conſtituendam reſervat? cui neque addendum, neque diminuendum, præcipit.

Secunda concluſio. Prædicti Cardinales à Sixto V. deſignati, nulla ratione limitarunt feſtivitates olim in ordine conſuetas celebrari. Patet primò, quia in toto illo libello, ſive Quinterno talis limitatio, aut reſtrictio non invenitur. Neque eſt argumentum ſufficiens, imò neque apparens, illas feſtivitates tantùm deſignaſſe & non alias: quia illic tantùm egerunt de illis feſtivitatibus, quæ officium proprium

habebant, ceteras verò prætermiſe-runt, ut de illis fieri poſſit in ordine officium de communi, juxta prædictam Rubricam in illis verbis: *Alioqui officium de communi fiat.* Et confirmatur, quia quando in aliqua diſpoſitione ſeu conſtitutione aliquis caſus omittitur, de eo judicandum eſt ſecundùm regulas juris communis, ut tritum juriſperitorum proverbium habet. Quare, cùm iſte caſus prætermiſſus ſit à Cardinalibus, de eo ferendum eſt judicium ſecundùm cõmunes Rubricarum Regulas: ac proinde, licet de his feſtivitatibus propria officia non dentur, communia verò eis minimè debent denegari.

Secundò, Quia, etſi Cardinales vellent, fortè non poſſent ſine ſpeciali à Summo Pontifice ad hoc eis conceſſa facultate, conſuetas in ordine olim feſtivitates limitare: quia Summus Pontifex eas in initio Bullæ confirmat, & tantùm Cardinalibus relinquit ac delegat modum ac formam, proprium officium examinandi: quod valdè diverſum eſt, ut ex ſuperioribus patet, ab hoc quod eſt, denuò feſtivitates aliquas concedere, aut ex conceſſis detrahere. Quare ipſi non poſſent, ultra hanc facultatem ſibi conceſſam, quicquam prædictarũ feſtivitatum numero addere, vel minuere. Et cõfirmatur: quia Cardinales à ſede Apoſtolica non habuêre facultatem addendi aliquas feſtivitates, præter eas, quæ in ordine erant in uſu: ergo nec poteſtatem acceperũt aliquam auferendi. Antecedens ex Bulla patet, ac proinde & conſequens.

Tertia Concluſio. Non ſolùm in ordine nunc eſt facultas, conſueta olim officia celebrandi, verùm ad id tenemur eo modo, quo obligamur celebrare ceteras feſtivitates in Kalendario Romano annumeratas. Hæc concluſio patet ex Rubrica prima, in qua utrumq; eodem verborum tenore præcipitur, ut patet ex his, quæ ſuperiùs diximus.

Hæc tria à nobis dicta, cum aliis, quæ de propriis ordinis feſtivitatibus ſupra attulimus, in Academia Complutenſi, communi Doctorum calculo ac ſubſcriptione propria, ut vera & certa annò 1592. cõfirmata ſunt. Subſcripſerunt enim huic noſtræ ſententiæ ex Theologis, Doctor Franciſcus Martinez, Primarius Cathedræ Theologiæ, & nunc meritiſſimus Canarienſis Epiſcopus, ac doctiſſimus Pater Vazquez Societatis Ieſu; & ex Canoniſtis, Doctor Salzedo, in priori Canonum Cathedra Regens, ac Felicianus, Cathedraticus Decreti, & alii inferioris notæ.

D. Franciſcus Martinez. *Pater Vazquez. Doctor Salzedo. Felicianus.*

Quarta Concluſio. Hæc feſta, de quibus ſuperioribus cõcluſionibus actum eſt, non eſt neceſſarium, quòd ſint propria, id eſt, de Sanctis propriis alicujus religionis: ſed ſufficit, quòd de eis in tali Religione conſueverit officium recitari. Hæc concluſio patet ex verbis tam Rubricæ primæ, quàm Bullæ Sixti V: ubi tantùm præcipitur, ut ſint feſtivitates, conſuetę in Religione aliqua celebrari. Quare non eſt opus, ampliùs in hujus concluſionis confirmatione immorari.

Ad argumenta in contrarium poſita, Reſpondetur. Ad primum evidenter patet ſolutio ex dictis, nempe, quòd formę à Cardinalibus præſcriptę nihil addatur vel minuatur. Ex hoc tamen non ſequitur, (ut ſæpius jam adnotavimus) non poſſe fieri officium de aliis feſtivitatibus in Quinterno à Cardinalibus prætermiſſis, dummodo fiat de cõmuni.

Secundum Argumentum non urget. I. Quia id, quod Gregorius obſervantiæ fratribus Breviarium Carmelitanum obſervantibus negavit, potuit concedere, imò debuit Sixtus V. novæ Diſcalceatorum reformationi: quia in ea receptus jam erat uſus Breviarii Romani, in quo cavetur, ut religiones eo utentes recitent feſtivitates proprias, ſecundùm conſuetudines receptas.

Ad Tertium dico, quòd dictū vel confeſſio Procuratoris Generalis nihil obeſt: tum primò, quia ſtandū eſt juri ſcripto, ex quo conſtat, nobis conceſſam fuiſſe hanc facultatē: tum ſecundò, quia potuit Procurator in hoc decipi, & fortè non percipere mentem Bullæ, nec Summi Pontificis. Quod viris ſapientibus etiam plerumque contingere ſolet.

Ad Quartum Reſpondetur, parum intereſſe, quòd in ordine eſſet uſus receptus recitandi officia aliquorum Sanctorum, qui nondum erant canonicati: quia hoc quotidie fit, & conceditur ab Eccleſia aliquibus congregationibus: imò & olim antequam Sanctorum Canonicatio eſſet introducta, omnia officia fiebant de ſanctis non Canonicatis.

Ad Quintum Reſpondetur, judicandum eſſe pro Religione quātum ad hoc, quod maximum habuerit fundamentum recipiendi plura Sanctorum officia. Nam cùm olim ordinum Prælati poteſtatē haberent in ſuo ordine proprium cōdendi Breviarium; non mirum eſt, ſi pii ſanctorum cultores propriis officiis eos voluiſſent venerari: maximè quia cùm Religio noſtra, tum in Eccleſia Hieroſolymitana, tum in Romana, pluribus annis floruiſſet, nec eſſe erat, ex utrâque plures Sanctorum feſtivitates recepiſſe. Et ut appareat hæc antiquiſſima Ordinis conſuetudo aliquorum Sanctorum ſolemnitates recitandi, infra narrabimus, à quo tempore hæ feſtivitates in Ordine conſueverint celebrari.

Ad ultimum Reſpondetur. Adhuc, etiamſi prædictæ feſtivitates recitentur, locum feriis relinqui. Imò etſi non relinquatur, parū intereſt, dummodo ſervetur forma Breviarii Romani. Imò hæc eſt mēs ipſius Breviarii, ut dum officium duplex vel ſemiduplex occurrerit, de feria minimè fiat. Sed oportet in hoc modum aliquem in ordine ſervari, & non ita amplè, ut fieri poteſt, hac uti facultate. Quare hîc annumerare decrevi, quę ſint feſtivitates, quæ potiſſimùm (eo modo quo antea) debeant obſervari: & ſimiliter tempora recenſere, ex quibus in ordine recitantur. Quamvis de omnibus ferè feſtivitatibus, de quibus olim conſuetū erat, nunc liceat officia celebrare: tamē oportet in hoc modum pręfigere. Quia, etſi ut in plurimum vera ſint, quę ſuperiùs probavimus: fateri tamen compellimur, amplam olim in ordine fuiſſe licentiam, (ne dicam abuſum,) pro libito feſta aliqua celebrandi. Quare oportet hîc inter feſtivitates diſcernere, & eas, quæ maturè, & habito in capitulis Generalibus cōſilio olim fiebant, proponere, quibus abſque ulla hæſitatione aut ſcrupulo nunc uti liceat.

In primis, feſtivitates omnes, quæ ad Virginem Mariam ſpectāt, illis diebus & ſolemnitatibus, cum eorum octavis, quibus antea recitabantur, etiam modò recitādæ ſunt. Nam cùm ſub ſanctiſſimæ Virginis hujus tutela Religio noſtra militet; eam ſemper ſpeciali devotione & honore eſt proſequuta. Quoniam, ut rectè Germanus Patriarcha Cōſtantinopolitanus, antiquus & gravis author, in oratione Virginis Dei præſcripſit; Quemadmodum continua reſpiratio non ſolū eſt ſignum vitæ, ſed etiam cauſa: ſic ſanctiſſimum Mariæ nomen, quod in Dei ſervorū ore aſſiduè verſatur, ſimul eſt argumentum, quòd ſit vera vita. Hæc ille. Quare hujus Virginis laudes ſemper in ore fratrum noſtrorū tam publicè quàm privatim verſabantur. Et, ut nunc alia Ordinis ſtatuta omittam, illud notare par eſt cum Paleonidoro lib.3.c.10. ab hinc annis ferè trecentis feſtum Cōceptionis in ordine ſolemniter celebrari, Narbonæ Anno 1306. ſtatutū fuiſſe. Deinde aliæ etiam feſtivitates Virginis ſemper fuerunt in uſu, & debent nunc obſervari: de quibus in Breviario antiquo Carmelitano

Germanus Patriarch. Conſtantinopol.

Paleonidor.

melitano conſtat. Solùm reſtat aperire, quando officium, quod ſemel in hebdomada de Domina noſtra fieri ſolet, in ordine fuerit introductum. Pro quo ſciendũ eſt, quòd in Capitulo Generali in monte Peſulano, anno Domini 1369. celebrato ordinatum fuit, (teſte Paleonidoro ut ſupra c.12.) ut in Adventu ſemel in hebdomada fiat officium plenum de Beata Virgine: in quo capitulo fuit etiam deſignata forma officiĩ. Idémque officium fieri in Quadrageſima, ſtatutum fuit in Capitulo Generali Podienſi, anno Domini 1375. præterquam in ultima hebdomada Quadrageſimæ, ut idem author c. 12. narrat. Quando verò hæc immemorialis, & laudabilis ordinis conſuetudo, ut per totum annum ſemel qualibet hebdomada fiat officium Deiparæ, originem ſumpſerit, certè ſcriptũ non invenio: fortè ita vetus eſt cõſuetudo, ut potiùs antiqua traditione, quàm ſcriptura aliqua nitatur.

aleonidor.

Præterea anno Domini 1342. in Capitulo Generali Lugduni celebrato decretum fuit, ut octava fieret de Sancto Michaële. Paleonid. lib.3.c. 11.

Anno 2321. in die Pentecoſtes, celebrato capitulo in monte Peſulano, ſtatuerunt ordinis Patres, fieri officium Novem lectionum de ſanctis, quorum nomina habentur in Canone Miſſæ, ac de ſanctis Apollonia, & Barbara. Paleonidorus ut ſupra.

Anno Domini 1339. in conventu Lemovicenſi, Capitulo Generali habito, decretũ fuit, ut de ſancto Martiali, & Timotheo fieret feſtum duplex, ſicut de uno Apoſtolo, & duplex feſtum etiam de ſancta Urſula: inſuper & novem lectionũ de Sancto Mauto, & Saturnino. Paleonid. ut ſupra.

Anno Domini 1456. in Capitulo Generali Pariſiis celebrato ſancitum fuit, quòd de Sancto Lazaro fieret officium, ſicut de uno Martyre & Pontifice. Paleonidorus lib. 3. cap.14.

Anno 2478. in conventu Griſienſi ſtatutum fuit, quòd fieret feſtum duplex, vel totum duplex de omnib⁹ illis ſanctis, & octavis, in quibus diebus & octavis conceſſa eſt indulgentia in Sixtina, hoc eſt, in Bulla Sixti IV. Et inſuper quòd fieret feſtum 9. lectionum de Sancto Fauſtino & Iovita: de Sãcto Honorato Epiſcopo & Confeſſore 24. Aprilis: de Sancto Eraſmo Epiſcopo & Martyre 3. die Iunii. Paleonidorus cap. 14.

Præterea anno 1482. in Capitulo Generali Avinione habito ordinatum fuit, ut feſtum decem millium Martyrum eſſet duplex. Paleonid. lib. 3. c. 14.

Hæc feſta ſunt, quæ uſque ad ſua tempora Paleonidorus ſcripſit. In quo quidem neſcio cui poſſit eſſe ambigendi locus, an poſſint nunc, ſicut & antea, ſecundùm formam Breviariĩ Romani de eis fieri officia: cùm per tot annorum ſpatia in Religione horum Sanctorum feſtivitates receptæ ſint. Tum etiã omnes ferè in Kalendario Romano annumerantur, licet non eiſdem ſolemnitatibus, ac in ordine, celebrentur.

Præterea in ſecundo loco & gradu certitudinis recenſere licet proprias Sanctorum Ordinis ſolemnitates, de quibus abſque ulla heſitatione, etiam ſi canonicati non ſint, dummodo in ordine jam pridem ſint recepti, eorumque feſtivitates celebrandi viguerit conſuetudo, officium fieri poteſt.

In Tertio loco apponi debẽt omnes aliæ feſtivitates Sanctorum, qui ab Eccleſia approbati ſeu canonicati ſunt, quamvis in Kalendario Romano non numerentur, dummodo eorum officia conſueverint celebrari. Quæ autem ſint hæ feſtivitates in ordine, & quando inſtitutæ, videndi ſunt Ordinis Hiſtoriographi, qui à tempore Paleonidori acta & geſta in Capitulis Generalibus recenſuerunt: quos

ego neque invenire neque videre potui. Poſſunt tamen hæ feſtivitates elici ex Kalendario antiquo Carmelitano. Præter has feſtivitates, licet in rigore juris aliæ poſſent recitari, omittendæ tamen meritò ſunt: tùm, quia ad eorũ officia peragenda non eſt ita certum fundamẽtum, ac in feſtivitatibus prædictis: tùm, quia nullus relinqueretur locus officium parvum B. Mariæ recitandi: quod certè alienum à ratione, & indecorum Religioni, quę ſub patrocinio Virginis militat, videtur.

DVBIVM IV.

An poſt Breviarii Romani uſum, in Ordine dici debeat Officiũ Beatæ Virginis, ſicut in Carmelitanto conſueverat.

HÆc difficultas expeditam ac facilem habet ſolutionem. Nam Pius V. in Bulla, quam circa Breviarii Romani officiũ edidit, in primis licet ademerit omnibus recipientibus Breviarium Romanum obligationem recitãdi in particulari officium Beatę Virginis: hoc tamen ita fieri voluit, ut in illis congregationibus, in quibus antea in choro prædictũ officium perſolvebatur, adhuc hæc laudabilis conſuetudo permaneret: ut patet ex illis verbis: Hoc autem concedimus ſine præjudicio ſanctæ conſuetudinis illarum Eccleſiarum, in quibus officium Beatæ Mariæ Virginis in Choro dici conſueverat, ita, ut in ipſis ſervetur ipſa laudabilis conſuetudo celebrandi more ſolito. Hæc Pius V. ſatiſque colligitur ex prædictis verbis contra Navarrum, qui Miſcellan. 70. de oratione cenſet, olim fuiſſe juris communis præceptum recitandi officium Beatæ Mariæ: nã Pius V. ſolùm hanc conſuetudinem vocat, ac proinde in jure de tali præcepto non conſtat, licet iure particulari Religionum aut congregationum eſſet de hoc præceptum. Et certè in noſtra Religione dum Carmelitanum retineremus, officium Beatæ Virginis non aliter, ac modò officium Romanum, Religioſos omnes tam in particulari, quàm in communi obligabat.

Navar. 3.

Poſt hanc igitur Bullam Pii V. ſuppoſito, quòd in noſtra Religione eſſet præceptum ſive conſuetudo in choro officium Beatæ Virginis recitandi, non eſt dubium, quin modò eadem maneat obligatio: quamvis ab illa in particulari & extra chorum omnes excepti ſint. Difficultas ergo ſupereſt, quem comprehendat, ſive aſtringat hæc obligatio in choro recitandi: & an ad omnes in particulari, an verò ad Communitatem, ſine hoc quod ad ſingulos derivetur, vel denique ad Prælatum ſolum extendatur?

Primus dicendi modus eſt aliquorum, qui exiſtimant, omnes exiſtentes in choro, dum officium Beatæ Mariæ perſolvitur, obligari ſub mortali ad attentionem, & ad ceteras circunſtantias, quæ in officio divino majori obligant. Quæ ſententia his argumentis nititur poteſt.

Primò, Quia cùm obliget chorum, ex conſequenti manifeſtum videtur, quàm omnes etiam exiſtentes in choro obligare debeat. Nam cùm certum ſit, quòd non obliget chorum in abſtracto & univerſali: fatendum erit, obligare membra & partes chori, quales ſunt ibi exiſtentes.

Secundò, Quia ſi non obligaret ſingulos, ſæpe contingeret, ut officium divinum in choro abſque attentione & intentione celebraretur: & ſic idem eſſet, ac ſi non

perſol-

perſolveretur. Antec. patet. Quia ea eſt hominum conditio, ut in his, in quibus arctè non obligantur, facilè deficiant: & ſic fieri poſſet, omnes non attendere. Tertiò, videtur pro hac parte pugnare etiam communis Religionis conſenſus.

Hic tamen modus dicendi inprimis non placet. Quia cùm omnes in particulari ab hac conditioneà ſede Apoſtolica excepti ſint; durum videtur, eo ipſo quòd choro aſſiſtant, eos tam ſtrictè & arctè obligate: quia jam eſſent melioris conditionis non aſſiſtẽtes Choro, neque officium Virginis recitantes, cùm ab his periculis & laqueis liberentur.

Secundò. Quia per hanc ſententiam à choro viri timorati, & præcipuè ſcrupuloſi arcerentur. Et prætereà laquei conſcientiis iniiciendi non ſunt, dum ſalva veritate ac Dei honore fieri poteſt.

Secundus modus dicendi circa hanc difficultatem eſſe poteſt, officium Beatæ Virginis obligare in choro totam Communitatem, neminem verò in particulari: ſicut in ſimili caſu, de illo præcepto Geneſ. 1. *Creſcite, & multiplicamini*, Divus Tho. 22. q. 152. art. 2. ad primum cenſet. Qui aſſerit, hoc præceptum Domini non obligaſſe omnes, & ſingulos homines: ſed tantùm ipſam multitudinem. Vbi diſtinguit inter debitum, & obligationem præceptorum: quòd aliud eſt debitum non à ſingulis, ſed à tota multitudine adimplendum, & tunc non quilibet de multitudine tenetur: aliud verò, quod à ſingulis impleri debet. Eodem modo videtur philoſophandum eſſe in præſenti, nempe, quòd illud præceptum, ut officium in choro perſolvatur, non obligat ſingulos, ſed tantùm totam communitatem, neminem verò in particulari.

D. Thomas.

Sed obiicies: quia prædictum præceptum, *Creſcite &c.* licet neminem determinatè obliget, obligat tamen indeterminatè omnes, ita, ut tempore neceſſitatis tenerentur illud homines adimplere. Igitur ſimili modo, ſaltem tempore, quo pauci choro aſſiſtunt, omnes ad attentionem tenebuntur: aliàs periculum eſſet, ut officium divinum in choro ſine attentione celebraretur.

Reſpondeo, Quòd licet verum ſit, illud præceptum obligare ſingulos tempore neceſſitatis, ut bona, & major pars Theologorum fatetur, quia illud omnes ex vi ſua, licet non determinatè, obligat tamen indeterminatè: tamen præceptum recitandi officium Beatę Marię neminem, neque determinatè, neq; indeterminatè, in particulari obligat ſub mortali: imò expreſſe voluit Pius V. ſingulos ab hac obligatione eximere: & ideò tempore etiam neceſſitatis non obligantur ſub mortali ad attentionem: ſed ſatis eſt, quòd obligentur ſub incurſione culpæ venialis ad eam attentionẽ, quæ ex natura rei annexa eſt officio divino.

Vel ſecundò Reſpondeo, quòd tempore neceſſitatis obligat exiſtẽtes in choro, ut illud perſolvatur, non verò obligat ad attentionem: quod eſt dicere, quòd hoc præceptum, ut officium hujuſmodi fiat in choro, obligat totam communitatem in choro aſſiſtentem, ut recitet illud: non tamen obligat ſingulos in particulari, ſicut præceptum, *Creſcite &c.* At ſi ita pauci adeſſent choro, ut ſine illis commodè non poſſet recitari, tunc tenerentur illi omnes ad recitandum, licet non ad attentionem ſub culpa mortali. Et hęc ſolutio ſecunda melior videtur.

Quòd ſi quis adhuc urgeat, quòd Pius V. licet in particulari omnes ab hac obligatione abſolvat, loqui tamen ibi videtur de illis, qui particulariter extra chorũ recitant, non verò de eis, qui choro aſſiſtũt. Reſpondendum eſt, abſolutè ablatam fuiſſe à Pio V. omnibus in particulari prædictam obligationem, ut ex

ipſa

ipſa Bulla patet: & ſolū conſtat, voluiſſe hoc cōcedere ſine præjudicio earum Eccleſiarū, in quibus prædictū officium dici conſueverat. Et ſic dicendū eſt, per illa verba noluiſſe Summum Pontificem ſingulos in choro obligare, ut infra parebit.

Tertiò objicies: ſi Papa relinquit congregationibus antiquum morem & cōſuetudinem ab eis in choro ſervatam: ergo in illis congregationibus, in quibus antea officium Virginis ſingulos chori obligabat, ut dictū eſt de noſtra Religione, etiam nūnc cùm retinenda ſit eadem conſuetudo, eodem modo obligabit.

Adhuc prædictæ objectioni reſpondeo: etiam ſi olim omnes in choro præſentes ad officium Virginis obligarentur; tamen poſt prædictam Bullam Pii V. hanc obligationem ceſſaſſe videri: quia cùm olim ad omnes pertineret obligatio recitandi in particulari, ex ea fiebat, ut in choro omnes tenerētur. Quare cùm à Pio V. illa obligatio recitandi in particulari, quæ hujus obligationis in communi erat principium, & quaſi radix, quantum ad ſingulos ſublata ſit, ex conſequenti etiam in choro ceſſare debet.

Poteſt etiam alia tertia via hujus difficultatis nodus diſſolvi, nempe, quòd illa obligatio recitandi officium Beatæ Virginis in choro nec comprehendat ſingulos, ut primus modus aſſerebat; nec communitatem, ut præcedens affirmabat: ſed tantùm ipſum Prælatum. Pro quo oporter notare, Præceptum verbi gratia recitandi officium divinum, triplici via poſſe obligare Communitatem. Primò ita, ut ſingulos cōprehendat & obliget, quemadmodum fit nunc in Officio majori. Secundò, ut obliget tantùm Prelatum ipſum, non ſolùm ut recitet ipſe, ſicut & alii; ſed etiam ut faciat Officium Divinum publicè in choro ſive Eccleſia recitari: quo ſenſu verè poteſt dici, quòd obligatio perſolvendi publicè Officium in choro ſpectat ad Prælatum. Tertiò poteſt præceptum communitatem non pro ſingulis, ſed tantùm pro tota Communitate obligare, ut ſuprà in ſecundo modo dicendi aſſerebamus: in quo ſenſu dicere poſſumus, Communitatem jam exiſtentem in choro teneri ad canendum vel recitandum publicè Officium, licet nemo in particulari teneatur cum aliis recitare aut canere.

Iuxta hanc triplicem obligationem, diſtinximus hunc triplicem dicendi modum: inter quos 2. & 3. probabiliores, & veriores videntur, præcipuè tertius, qui omnem obligationem in Prælatum refundit, quantum ad hoc, quod teneatur curare, ut Officium Virginis in choro perſolvatur.

Ad argumenta pro primo modo adducta facilis eſt ſolutio. Ad primum, quòd non obligat chorum, ſed tantùm Prælatum: vel ſi chorum, tantùm obligat ipſam Communitatem, neminem verò in particulari. Neque in hoc eſt, cur timendum ſit de periculo defectus attentionis: nam licet tunc ſinguli non obligentur ad eam ſub mortali, obligantur tamen ſub veniali: quod ſufficit, ut omnes debitè perſolvant. Quòd ſi periculum ſit, ut aliquando omnes huic debitæ attentioni deficiant; hoc parum refert: nam ſimile periculū poſſet inveniri, quamvis obligaret ſub mortali. Et ex hoc patet ſolutio ad ſecundum Argumentum.

Ad tertium reſpondeo, hunc nō eſſe communem Religionis conſenſum, ſed potiùs multos de hac re hæſitaſſe comperi: quorum ſcrupulis cupiens ſatisfacere, hanc addidi difficultatem, de qua perpauca, aut nulla apud autores, qui poſt Bullam Pii V. ſcripſerunt, inveniuntur.

(.·.)

IN TEXTV ibidem.

Qui eas non noverint, XXV. vicibus Pater noſter &c.

CIRCA hanc Regulæ partem primo ex ſuperius allatis cōſtat, fratres laicos non teneri ad Horas Canonicas, ſive Officium Divinum: ſed tantum ad illas orationes, quæ hîc in regula imponuntur. quæ breviores, ac faciliores ſunt. Quia cùm eorum munus & deſtinatio ſit corporalibus exercitiis ſtudere, (ut rectè obſervat Corduba in Reg. B. Franciſci c. 3. & ibi omnes expoſitores, & nos infrà latius in c. de labore manuum proſequemur:) non oportuit, eos graviori orationum ſive officii onere gravari. Conſtat etiam ex dictis, ſub veniali eos obligari ad prædictum numerum orationum à Regula ſtatutum.

Dubitari tamen poſſet, an etiam ſub culpa veniali teneantur prædictas orationes perſolvere temporibus determinatis? Reſpondeo, id probabile videri: quia hæc officia a Regula eis imponuntur diviſim ſub nomine Primæ, Tertiæ, &c. ex quo apparet, voluiſſe Regulam eos prædictis temporibus has orationes adimplere. Tum etiam, quia cùm hęc officia inſtituta ſint, ut animi devotio non extinguatur, ſed ſubinde orationibus ac precationibus per determinata intervalla excitetur: non ſatisfacient huic intentioni, ſi id debitis horis non faciant. At cùm occupati fratres laici fuerint, non debent in hoc nimis eſſe ſoliciti, neque ſcrupuloſi: nam eorum potiſſimum munus circa laborem corporalem exercendum verſatur. Et hæc de Horis Canonicis.

llius in ... tor. q. ... Bened. c. ... ſue regu. ... reg. mo... cho c. 2. & ... Franct. ... reg. Au... c. 3. ſiu. ... Carthuſ. ... c 10. ... e diſtribu... ne inſir. ... is facienda ... g. Franciſ. ... & c. 12 ... Auguſt. in. ... & 17. De ... firmorum ... ceſſitate ... blevanda. ... ugu regu ... e 9. & c. ... B. Reg. Me... achorum c. ... 9. De inſir... m Benedic. ... 36. & c. ... 7. de Seni... us. & infā... ibus. Et re... ula Societa. ... eſu 3 p. eō... ſtitut. c. 1. ... m 17. Regu. ... Monacho... um propōſi... ncm. ... De diſtributione per fra... trē facienda, ... 16 Item u... tt Ba il in ... brevioribus, ... egu. 87. & ... 91. Benedict ... 31. & 33. ... Regu. Mona... chorum, c. 2. ... & 3 De modo ſervāde in ... diſtributione, ... Benedict c. ... 34. ſue regu... le & Regula ... Monachorū, ... ut ſupra.

CAPVT VIII.

De abdicatione proprietatis.

TEXTVS.

NVllus Fratrum ſibi aliquid proprium eſſe dicat: ſed ſint vobis omnia communia, & diſtribuatur unicuiq; per manum Prioris, id eſt, per fratrē ab eodem ad idem officium deputatum, prout cuique opus fuerit, inſpectis ætatibus, & neceſſitatibus ſingulorum.

Aſinos autem ſive Mulos, prout veſtra expoſtulaverit neceſſitas, vobis habere liceat; & aliquot animalium, ſive volatilium ad nutrimentum.

GLOSSA VIII.

EX hoc c. nonnullæ deducuntur concluſiones. Prima, nullum regularē ex rebus Monaſterii aliquid ſibi proprium nec habere, nec verbo appellare poſſe. Secunda, omnia Monaſterii bona eſſe omnibus communia. Tertia, ut hęc ita intelligantur cōmunia, ut non ſit uniuſcujuſq;, ea ſibi propria auctoritate vēdicare: ſed omnibus omnia per manū Prioris, vel per alium fratrem ab eo deſignatum diſtribuantur. Quarta docet, hanc diſtributionem faciendam eſſe inſpectis ſingulorū ætatibus, & neceſſitatibus ita, ut Regula & menſura diſtributionis ſit major vel minor neceſſitas. Quinta, licitū nobis eſſe aſinos, ſive mulos in cōmuni poſſidere, & inſuper aliquot animalium ſive volatilium

ad noſtrum nutrimentum.

Ex qua ſexta & ultima elicitur alia concluſio: præter aſinos, & mulos, aut prædicta animalia ad nutrimentum, non licere nobis in communi redditus, aut poſſeſſiones, aut aliquid aliud immobile poſſidere.

Hęc ſunt, quæ Regula hîc brevi ſermone complectitur. Quę omnia ad votum paupertatis ſpectãt: & ſic à nobis alibi diſcutienda, hîc tamen breviter attingenda erunt: & potiſſimũ ea, ſine quibus littera hujus c. nequit commodè intelligi.

Circa hoc c. pręmittendũ eſt illud ab Innoc. IV. in aliquibus fuiſſe correctũ & declaratum. Nam olim in Regula B. Alberti ſic erat ſcriptum: Nullus fratrũ ſibi dicat aliquid eſſe propriũ: ſed ſint vobis omnia cõmunia, & ex his, quæ vobis Dominus dederit, diſtribuatur unicuique per manum Prioris, id eſt, per hominẽ ab eo ad idem officium deputatum, prout unicuiq; opus fuerit, inſpectis ętatibus & neceſſitatibus ſingulorum, ita tamen, ut, ſicut pręmiſſum eſt, in deputatis cellulis ſinguli maneant, & ex his, quæ ſibi diſtributa fuerint, ſingulariter vivant. Hæc Albertus in hoc capite.

Innocentius igitur hic in primis correxit regulam in illis ultimis verbis: *Ita tamen, ut ſicut præmiſſum eſt in deputatis cellulis, &c.* Nam Innocẽtius non ſingulariter eos in omnibus vivere permiſit, ſed ad cõmune refectorium cõvenire præcepit. Quare ablata ſunt in ejus mitigatione hęc ultima verba, & loco illorũ alia poſita ſunt in hoc cap. (quæ prima facie fortè alicui minùs apta; aut frivola videbuntur,) nempe, *Aſinos autem ſive mulos vobis habere liceat. &c.* Cujus licentiæ aut permiſſionis Albertus non meminit. Quorſum ergo (dubitabit quis) Innoc. prædicta verba in hoc c. præfixit? aut quę magna facultas vel permiſſio eſt hæc, Aſinos ſive mulos, & aliquot animalium ſive volatilium poſſidendi?

Illud tamen certum eſt, Innocẽtium non abs re, neq; ſine conſilio illa verba, *Aſinos autem ſive mulos &c.* addidiſſe. Per illa enim ampliùs hoc Regulæ caput declarare intendit: nam (ut ex præfatione ejuſdem Innocentii conſtat) ordinis profeſſores ab eo inter alia poſtularunt, ut quædam dubia, quæ in Regula ab Alberto tradita continebantur, declarare ac corrigere dignaretur. Nam inter fratres, (ut in ſpeculo ordinis dicitur,) circa hoc cap. prout in Alberti regula jacebat, magna dubitatio exorta fuit, an per illa verba, *Nullus fratrum ſibi dicat aliquid eſſe proprium, ſed ſint vobis omnia communia, & ex his quæ vobis Dominus dederit &c.* tenerentur non ſolùm ad paupertatem in particulari, ſed etiam in communi ſervandam. Quæ certè dubitatio ante Innocentium IV. tempore Gregorii IX. pullulavit. Cujus cauſa Fratres Gregorium IX. pro ejus ſolutione adiiſſe fertur: qui poſtquam Regulam ab Alberto traditam anno Domini 1230. Pontificatus verò ſui anno 3. confirmavit, ſic circa paupertatis articulum ſervandum decrevit: Ex officii noſtri debita circunſpectione tenemur, ſolicitam exhibere cautelam, ne ii, qui lotis pedibus aſcenderunt orare cum Domino, iterum eos coinquinent, à contemplationis ſpecula deſcendendo: & ne reſumẽdo terrenas facultates abjectas, quaſi quædam indumenta corporis habeant, unde teneantur, incaſſum cum ſpiritualibus nequitiis pugnaturi. Hinc eſt, quòd cum lotis pedibus mõtem Domini aſcenderitis, vacãtes contemplationibus cæleſtium, & aſſumpſeritis contra malignos ſpiritus luctamen, terrenis omnibus abdicatis: nos profectui veſtro aſpirantes, auctoritate præſentium diſtrictiùs prohibemus, ne in proprietatem de cetero eremi veſtri loca, vel poſſeſſiones, ſive domos, aut redditus alios recipiatis ullo modo, vel præſumatis habere, præter aſinos maſculos, aut aliquot animalium, ſive volatilium ad nutrimentum. Hanc

Gregorii declarationem eiſdem verbis fecit Innocentius Quartus anno ſecundo ſui Pontificatus, antequam Regulam confirmaret: qui eandem Gregorii Bullam eiſdem verbis repetit, ut videre eſt apud Paleonidorum libr. 3. c. 5. & 6. & in ſpeculo ordinis, ubi etiam prædictæ Bullæ recenſentur.

Paleonidor. Speculum ordinis.

Cùm verò fratres anno 4. Pontificatus ejuſdem Innocentii, ab eo Regulæ correctionem, declarationem, & mitigationem peterent, inter alia, quæ Innocentius IV. declaravit, illud potiſſimum dubium fuit, quod ad paupertatem ſpectabat: & hoc fuit in cauſa, ut paupertatem in communi, & omnium redditu um, & poſſeſſionum exſpoliationem, præter aſinos, & aliquot volatilium, Innocentius IV. in Regula, à nobis habenda, decreverit. Quod illis verbis ſatis declaravit: Aſinos autem, ſive mulos &c.

Ex quo clarè conſtat, ex vi regulæ nos, tam in particulari, quàm in communi, arctiſſimam paupertatem profiteri: cujus etiam paupertatis idem Innocentius IV. poſt hujus Regulæ confirmationem, eodem menſe & anno, quo Regulam confirmavit, in quadam Bulla mentionem facit, dicens: Hinc eſt, quòd cùm dilecti filii, Prior, & fratres Eremitæ de monte Carmeli, abdicatis ſæculi opibus, titulum paupertatis ſibi elegerint, ut mente & corpore expediti, liberam & acceptam valeant impendere domino ſervitutem: nullas poſſeſſiones neque proprium, quo ſuſtentari valeant, poſſidentes &c. In qua Bulla, noſtram etiam proponens fidelibus paupertatem, eos ad elargitionem eleemoſynarum ordini faciendam allicere intendit. Necnon idem Innocentius anno II. ſui Pontificatus, ratione hujus paupertatis ordinem exemit à decimarum ſolutione, ut in quadam Bulla, quæ in ſpeculo ordinis refertur, ait: Cùm itaque ex tenore petitionis veſtræ percepimus, quòd ordo veſter nullas poſſeſſiones habeat, ſed vos de fidelium eleemoſynis duntaxat elargitis ſub regulari habitu ſuſtentari: Nos paupertati veſtræ &c. Hæc autem Bulla annis 6. poſt mitigationem conceſſa fuit.

Speculum ordinis.

Patet igitur ex dictis, quid ſignificent illa verba, *Aſinos autem &c.* & quorſum appoſita ſint in hoc cap. Nam per illa expreſſe declaratur, nos nullas poſſeſſiones, neque redditus, neque quidquam aliud in communi habere poſſe, præter aſinos, ſive mulos, & aliquot animalium &c. Quæ altiſſima paupertas licet ex allatis Bullis Pontificum non conſtaret, ſufficientiſſimè tamen his verbis, (Aſinos ſive mulos) probaretur. Nam quorſum, ut in initio dicebamus, ſi nobis poſſeſſiones, redditus, domos, aut alia bona poſſidere liberum eſt, in ſpecie conceditur, ut aſinos aut mulos licitè poſſideamus? Certè ridicula eſſet hæc conceſſio, niſi aliàs eſſet ſingularis exceptio, qua nobis, quibus quidquam in communi ex Regula poſſidere non licet, conceditur, ut aſinos ſive mulos habeamus. Et hæc exceptio, ſecundũ juris axioma, Regulam firmat in cõtrarium.

At quamvis ex Regula, prout fuit ab Innocentio mitigata, de hac paupertate cõſtet: adhuc reſtat dubium, an hæc eadem in communi paupertas ex Reg. priori B. Alberti quoquo modo colligi poſſit?

Reſpondeo, hanc paupertatem collegiſſe Innocentium ex illis verbis Regulę Alberti, quæ in hoc c. referuntur, nempe, *Sint vobis omnia communia, & ex his, quæ vobis Dominus dederit, diſtribuatur unicuiq; &c.* Quibus verbis ſatis indicatur, fratres ex eleemoſynis debere vivere. Et ſive ex hoc c. Regulæ B. Alberti, ſive ex alio id Innocentius deſumpſerit, id omnino certum videtur, hanc declarationem eum ſecũdùm Alberti mentem feciſſe. Quod mihi illud argumẽtum efficaciter ſuadet, quia Innocẽtius in hac Regula tantũ in-

tendit, vel declarare dubia, vel gravia Regulæ onera moderari: at ſi ipſe ex ſuo Marte B. Alberti Regulæ ſtrictiſſimam hanc paupertatem addidiſſet; non mitigare, ſed augere regulam Alberti diceretur. Quare, ſi tantùm in hoc declaravit, ejus declaratio elicienda erat ex prioris Regulæ mente. Patet igitur ex dictis in hoc capite, tam de paupertate in communi, quàm in particulari ſermonem fieri. Quare breviter de utrâque agendum erit: & priùs de paupertate in particulari, ut litteræ ordinem ſequamur.

Nullus fratrum ſibi aliquid proprium eſſe dicat. Recolendum eſt in primis, paupertatem, quam Religioſi colunt, eſſe in duplici differentia. Altera eſt privata tantùm, quæ eſt de eſſentia voti paupertatis, per quam quilibet Religioſus abdicat à ſe capacitatem Dominii, & alterius cujuſlibet juris ad exteriora bona: poteſt tamen in communi poſſidere, in quantum in ſua Religione redditus & poſſeſſiones habentur, ut contingit in ordine Cartuſianorum, Benedictinorum, &c. Altera paupertas in communi dicitur, per quam nihil omnino neque in communi, neque in particulari poſſidetur: quæ non ſolùm ad perſonas, ſed etiam ad cõventus, quantum ad redditus & immobilia bona, extenditur: quam Sanctus Franciſcus, & ejus ductus exemplo Dominicus ſuo ordini ſervandam reliquerunt, & ante ipſos (ut ſupra demonſtravimus) noſtri ordinis profeſſores ab Alberto Patriarcha Hieroſolymitano ſimul cum Regula acceperunt. Prædicta igitur verba, *Nullus fratrum ſibi aliquid proprium dicat*, an ad paupertatem in communi, an verò in particulari pertineant, opus eſt ut explicemus.

DVBIVM I.

An illa verba, Nullus fratrum ſibi aliquid proprium &c. *intelligantur de paupertate in particulari.*

IN hoc dubio ulla certandi occaſio non eſt, cùm clarè conſtet, prædicta verba, Nullus fratrum ſibi aliquid proprium eſſe dicat, de paupertate in particulari eſſe accipienda. Quod ut manifeſtius fiat, annotare in primis oportet, Religioſum nulla ratione poſſe dominium aut proprietatem ullius rei poſſidere, ut diffinitum eſt in Lateranenſi Concilio ſub Alexandro Tertio, parte prima, cap. decimo & noviſſimè in Tridentino ſeſſione 25. capite 2. Conſtat etiam ex variis Patrum teſtimoniis. Vrbanus Primus in Epiſtola, ſeu Decretali de paupertate loquens, ſic ait: Quicumque veſtrum vitam communem ſuſcepit, & vovit, ſe nihil proprium habere, videat, ne pollicitationem ſuam irritam faciat. Caſſianus libro de inſtitutis renuntiantium, capite 3. de Ægypti Monachorum paupertate loquens, Nulli (inquit) ciſtellam, nulli peculiarem ſportellam liceat poſſidere, nec tale aliquid, quod ut proprium retinens, ſuo debeat communire ſignaculo. Divus Baſilius in conſtitutionibus monaſticis capite 35. Debet (ait) pietatis cultor, qui vitam communem amplexus eſt, ab omni privata rerum poſſeſſione liber eſſe. D. Benedic. in ſua Regula

Conc. later. Conc. Trid. Vrbanus 1.

Caſſianus.

gulae c. 33. Neque aliquid quis præſumat habere proprium, nullam omnino rem, neque codicem, neque tabulas, neque graphium, ſed nihil omnino. D. Auguſtinus in tribus regulis, quas condidit, idem latè prohibet. Omnes denique religionum inſtitutores hoc perpetua traditione ſenſerunt, ut omnes monaſticæ vitæ profeſſores nihil omnino proprium poſſiderent. Imò hâc proprietatis abrenuntiationem intrinſecam eſſe Religionis ſtatui, ſatis ubique conſtat: ac proinde omnes Religioſi ſpeciali voto, omnium rerum dominio ac poſſeſſioni renuntiant. Quod & neceſſariò debere ita fieri, alibi ex eo principio ac fundamento colligebamus, quia, cùm Religioſi ſui juris non ſint, ac ſuæ libertatis dominium non habeant, ſed illud in Prælatorum poteſtatem per traditionem, quæ in profeſſione fit, transferant: neceſſariò ſequitur, eos nihil habere, néque poſſidere poſſe, non aliter, ac ſi ſervi eſſent. Cujus rationis ſive fundamenti Benedictus c. 33. ſuæ Regulæ meminit: ubi cùm docuiſſet, nihil omnino proprium à monachis eſſe poſſidendum, rationem ſic reddit: quippe quibus nec corpora ſua, nec voluntates ſuas licet habere in ſua propria poteſtate. Eodem ferme modo in hoc propoſito arguit D. Aug. in ſermone de communi vita clericorum, relato in c. non dicatis, 12. q. 1. dicens: Cùm hujus congregationis fratres ſe per obedientiam penitus aliorum poteſtati ſubdiderint: certum eſt, eos nihil habere poſſe. Quaſi dicat, ex eo, quòd quis eſt ſub alterius poteſtate conſtitutus, neceſſariò ſequitur, quòd nihil in ſua poteſtate poſſidere neque habere poſſit: ſicut contingit in ſervo ac in filiofamilias: ſed quia de hoc latiùs, dum de Paupertatis voto ageremus, diſſeruimus, ne eadem ſæpius repetamus, ab his ſuperſedendum duximus.

Auguſtinus.

Baſilius.

Ex his factum eſt, quòd, cùm Religioſi per votum paupertatis ab omni poſſeſſione & proprietate, imò & habendi capacitate denudentur, non ſolùm nihil proprii illis habere conceditur; verùm nec quicquam oretenus proprium appellare Patres, ac Religionum inſtitutores permittunt. Quam conſuetudinem in Eccleſia Primitiva fuiſſe accuratè obſervatam, ex Actibus Apoſtolorum capite 4. accepimus, ubi dicitur: Nec quiſquam, eorum, quæ poſſidebat, ſuum aliquid eſſe dicebat. Vnde Baſilius in Regulis brevior. hanc (erſi rigidam) protulit ſententiam: quæſt. enim 85. ſic ait: Qui dicit, ſuum aliquid eſſe, ſeipſum alienum reddit ab Eccleſia Dei, & Charitate Domini. D. Auguſtinus ſermone 1. de vita communi clericorum, Quantum (inquit) poſſumus, imitemur ſanctos, de quibus loquitur lib. Act. Apoſtol. Nemo dicebat aliquid proprium. Idem docet in Epiſt. 109. ad Monachos, & clariùs in ſua regula præcipit, dicens: Non dicatis vobis aliquid proprium. A quo mendicavit Gratianus celebrem illum textum cap. Non dicatis 12. q. 1. Chryſoſtomus ſuæ ætatis Monachos commendans, ait: Non eſt ibi meum ac tuum: ſed hoc verbum penitus eliminatum eſt, multorum cauſa malorum. Et Conc. Milanenſe part. 1. cap. 7. quod habetur in 5. tomo Conciliorum, de Religioſorum paupertate tractans, ait: Tuum, & meum, atque omnis poſſeſſio, re & verbo omnino tollatur. Sed & illud magis mirandum eſt, ita hunc ritum inter antiquos Monachos fuiſſe obſervatum, (Caſſiano teſte ut ſupra) ut etjam qui inconſideratè proprium aliquid appellabat, illo tempore puniretur. Ac denique hanc obſervationem in ſuis Monaſteriis ita florere, Magnus ille Baſilius præoptavit, ut etiam Religioſorum proprios parentes communi nomine appellandos decerneret.

Act. Apoſtol. cap. 4.

Baſilius.

Auguſtinus.

cap. Non dicatis, 12. q. 1.

Chryſoſt.

Conc. Mila.

Horum igitur Patrum, imò & potiùs ſcripturæ veſtigiis noſtra inhærens Regula, meritò in hoc c. decernit, ut nullus fratrum ſibi aliquid proprium eſſe dicat, quaſi à fortiori ſumens argumentum. Si enim aliquid proprium vobis etiam nominare prohibeo: quantò magis neque habere neque retinere concedam? Quare in hoc cap. utrumque horum prohibetur: & poſſidere aliquid proprium, inſuper & proprium aliquid dicere: licet illud tanquã intrinſecum voto paupertatis præſupponatur; hoc verò tãquam utile ad ejus obſervationem expreſſe decernatur. Sic enim Gerſon in opuſc. contra proprietarios in ſimilibus verbis circa Regulã Auguſtini conſideravit, dicens: Si ergo expreſſe prohibet Auguſtinus verbum proprietaris, à fortiori & factum.

Gerſon.

Inquiret aliquis, an proprium aliquid dicere, in noſtro ordine peccatum ſit. Navarr. d. c. Non dicatis n. 1. tunc hoc exiſtimat eſſe peccatum, quando quis non ſolùm voce, ſed re appellaret, & crederet ſibi aliquid proprium: minimè verò peccatum cenſet, ſi quis ſibi rem uſui à Prælato conceſſam, propriam appellet. Alii verò Canoniſtæ, ut ſunt Archidiaconus, Cardinalis, & Alexander, in commẽtariis d. c. Non dicatis, & alii expoſitores Regulæ D. Auguſtini ſentiunt, Religioſum peccare ſaltem venialiter, qui abſolutè libros, cellam, aut veſtes, aut quid aliud proprium appellat. Quod etiam nobis videtur neceſſariò affirmandum: quia cùm noſtra Regula ad majorem paupertatis obſervantiam id clarè præcipiat, & hæc obliget ad peccatum veniale, non video, qua ratione ii poſſint excuſari, niſi ignorantia aut inconſideratione faciant.

Navarrus.

Archidiaco.
Cardinalis.
Alexander.

Secundò Quæret aliquis, quando peccabit quis contra votum paupertatis, aliquid proprium ſibi retinendo?

Hæc difficultas longiorem petit diſputationem, quam nos latè proſequuti ſumus in tractatu de voto paupertatis. Breviter tamen reſpondeo. Quoties cujuſcunque rei dominium, proprietas, ſive poſſeſſio, ju[illegible]el adminiſtratio, uſus fructus [illegible] uſus poſſidetur, ſive quilibet alius actus dominii exercetur, ſine Prælati tacita vel expreſſa licentia, toties peccatum eſt proprietatis ex ſuo genere, majus vel minus ſecundùm majorem vel minorem gravitatem materiæ. Ad quæ reducitur, quidquid Religioſus ſine Prælati authoritate donat, accipit, retinet, vendit, emit, commutat, vel alienat, aut mutat, vel alio modo adminiſtrat: quæ omnia per ſingulas partes prædicto libro probavimus. Quare ampliùs in his non oportet immorari.

IN TEXTV

ibidem.

Sed ſint vobis omnia communia.

DVBIVM II.

In quo conſiſtat ratio vitæ communis: ac de eius utilitatibus.

Vitæ communis modus ac forma in eo maximè ſita videtur, ut nullus Religioſorum aliquid proprium ſibi vẽdicet. Quia cùm proprium & commune inter ſe invicem pugnent, communia omnia ſibi eſſe non poſſunt, ubi propriũ aliquid retinetur. Pertinet etiam ad hanc vitæ communis rationem & eſſentiam, ut ea omnia, quę ad Religioſorũ victum & veſtitum ſunt neceſſaria, æqualiter eis, inſpectis eorum neceſſitatibus, ex bonis monaſterii communibus adminiſtrentur. Et ſic tunc in Religione omnia communia eſſe dicuntur, quando una mẽſa, unus

cibus

cibus, eædem veſtes, eadem habitatio, eadem ſupellex, & denique omnia, quæ ad victum & veſtitum pertinent, æqualiter omnibus diſtribuuntur.

Hanc eſſe communis vitæ rationem ac modum, in primis probatur ex actis Apoſt: ubi ca. 4. dicitur: Nemo aliquid ſuum propriũ dicebat, ſed erãt illis omnia communia, & diſtribuebantur unicuiq; ſicut cuiq; opus erat. In quę verba Aug. ſer. 25. de verbis Apoſt. ſic ait: Sed jure fraternitatis erãt illis omnia communia, ſcilicet, ut qui eodem conſortio Religionis tenebantur, eodem conſortio fruerentur & vitæ: hoc eſt, ut quibus erat una fides, eſſet una ſubſtantia: & quibus erat communis Chriſtus, cõmunis eſſet & ſumptus. Et idẽ Aug. in Reg. c. 3. Et diſtribuatur unicuique à prępoſito veſtro victus, & tegumentum, non ęqualiter omnibus, quia nõ æqualiter valetis omnes: ſed potiùs unicuique, ſicut cuiq; opus fuerit. Sic enim legimus in Actibus Apoſtolorum, quia erant illis omnia cõmunia. Quibus verbis ſatis perſpicuè docet Aug. communẽ vitam maximè in hac rerum proportionata diſtributione cõſiſtere. D. Baſi. ſer. 4. exercitationis prĩpt. *Porrò* (ait) *unum commune omnibus ſit, & nihil proprium unicuiq; nominetur: ſed in poteſtate Præfecti poſitus ſit uſus, ut ex cõmunibus id, quod conveniens eſt, unuſquiſq; uſurpet juxta Præfecti voluntatẽ.* D. Benedictus in Reg. c. 33. hanc rectum communitatem in eo conſiſtere decernit, ut nullus aliquid proprium habeat: & quòd omnia diſtribuantur ab Abbate ſingulis, prout opus habent: hanc enim ibi docet eſſe rationem cõmunis vitæ D. Ioa. Chryſ. hom. 78. ad populum Antiochenũ, de ſui ſęculi monachis narrans ait: Una menſa unum miniſterium ſuſcipientibus, & exhibẽtibus eadem fercula, eadem indumenta, habitacula eadem, vita eadem: non eſt ibi meum, ac tuum, ſed hoc verbum penitus eliminatum eſt, multorum cauſa malorum. In quorũ Patrum teſtimoniis id licet cõſiderare, omnes vitam communem ad hæc duo reducere, & ad carendum proprio, & ad diſtributionem communium bonorum, ſervata ſubditorum neceſſitate, faciẽdam. Quibus etiam accedat Conc. Trid. ſeſ. 25. c. 2. ubi volens quę ad commune vitam in victu & veſtitu conſervandã pertinent, fideliter obſervari, Religionum Pręlatis pręcipit, ut de bonis Monaſterii neceſſaria ſubditis provideant. Et in Conc. Colonienſi ſub Conrado Archiepiſ. ann. 1260. celebrato titul. de Monachis, & de eorum converſatione & vita, c. 3. ſic decernitur: *Statuimus, quòd Monachi proprium non habeant: & quòd pariter victum aut veſtitum percipiant de communi per adminiſtrationem ſui Abbatis.* Celebre quoq; Concilium Mediolanenſe, ſub Karolo Borromęo Cardinali poſt Tridentinum celebratum, parte 3. titulo de communi vitæ uſu, ſic inquit: In omnibus monaſteriis, quoad cibum, potum, ſomnum, veſtitum, ceteraſque res attinet, omnes communiter vivant, ut ſacro Concilio Tridentino decretum eſt: nec quidquã inter eas differat, (loquitur enim de monialibus) aut alia aliis pręferatur, aut poſt habeatur, quemadmodum votum paupertatis poſtulat: ut Tuum & Meum, ac omnis privata poſſeſſio & re & verbo omnino tollatur. Quibus verbis clarè hoc Concilium decernit, quantum ad votum paupertatis accuratè ſervandum conducat huius vitę communis ratio. Nam ex ea oritur, ut à Monachis omnis privata poſſeſſio procul arceatur: ſicut è cõtrario, ex defectu vitæ communis ac diſtributionis neceſſariorum magna illis proprietatis præbetur occaſio. Et denique prædictis conſonat Concil. Provinciale Camera. tit. de Monachis c. 9. 10. & 11. dicens: Cùm ſacroſancta Synodus Trid. præcepetit, ea quæ ad cõmunem vitam, victum, & veſtitum pertinent, fideliter obſervari: mandat hæc Synodus omnibus Religioſis, ut dili-

Act. Apoſt. c. — *Auguſtinus.* — *Idem.* — *Baſilius.* — *Benedictus.* — *Chryſoſto.* — *Conc. Trid.* — *Conc. Colon.* — *Conc. Medi.* — *Conc. Came.*

ut diligentiſſimè paupertatis votum, tanquam ineffabilis cuiuſdam & dulciſſimæ quietis cauſam, cuſtodiant: neque proprietatis vitio violent. Caveant igitur, ne quid ſibi ita retineant, vel retinere deſiderent, ut communitati nolint eſſe commune: neve ad peculiares uſus eo utantur ſine ſuperioris conſenſu. Et infra præcipit, ut Prælati omnibus neceſſaria tribuant.

Ex his facilè conjici poteſt, illa regulæ verba, *Omnia eſſe communia*, nihil aliud ſignificare, quam quod nemo quidquam ſibi proprium habeat: ſed potius ut omnia ſint omnium, & illis in communi, & in neceſſarios uſus auctoritate Prælati omnibus diſpenſentur. Quare commune bonum non erit illud, quod, quamvis quis à Prælato ſibi permiſſum habeat, tamen ita mordicus & tenaciter retinet, ut vix ab eo etiam auctoritate Prælati ſeparari poſſit. De quo memini me dixiſſe in tractatu de Paupertate: ubi bonum commune illud appellabamus, quod incorporatum eſt aliis bonis communibus monaſterii, & ſubeſt liberæ adminiſtrationi Prælati, ita, ut Prælatus libere & abſque impedimento poſſit neceſſariis fratrum, aut conventuum uſibus applicare.

Variæ verò ſunt rationes, ob quas Concilia ac Patres tantopere hanc vitæ communis rationem cōmendarunt. D. Baſilius Sermone 5. exercitationis, eam rationem hujus adinvenit, ut id factum eſſe exiſtimet ob Religioſorum pacem & unitatem. Cùm igitur (ait) plures ad eundem ſalutis ſcopum reſpicientes, communem inter ſe vitam ſuſceperint, oportet, hoc præ omnibus in ipſis obtinere, ut unum in omnibus ſit cor, & voluntas una, & deſiderium unum: & quēadmodum Apoſtolus ſancit, ut unum corpus fiat, ex diverſis membris coaptatum, totus ille congregationis acervus. Hoc autem aliter fieri non poteſt, niſi illud obtinuerit, ut non deſignetur nominatim alicui, neque veſtimentum, neque vas, neque aliud quid ex his, quæ ad communem vitam conducunt, quò ſingula ex his uſus ſint neceſſitatis, & non poſſidentis. Hæc Baſilius: quibus luculenter probat, maximè ad unitatem & pacem, hanc communem vitam conducere, quam etiam ad ineffabilem & dulciſſimam quietem cuſtodiendam juvare, ſuprà ex Concilio Cameracenſi retulimus. A Baſilio non diſſentit Chryſoſtomus in Apologia vitæ monaſticę: in qua dum converſationem hanc cæleſtem commendat, ejúſque gaudia, quietem, gloriam, aliáque commoda recenſet, ſtatim ſubjicit, hoc provenire, quia inde duo illa, quæ omnia pervertunt & perturbāt, Meum, & Tuum, penitus eliminata ſunt. Cuncta quippe illis communia ſunt, menſa, domus, indumentum: & quod ſanè mirabilius eſt, unus etiam idemque animus eſt. Horum Patrum ſententia manifeſto teſtimonio comprobatur. Nam tunc in Eccleſia primitiva fidelibus omnibus erat cor unum & anima una, quando omnia bona illis erant communia: ceſſante verò hac communitate & diſtributione bonorum, ortę ſunt in fidelibus lites & contentiones multæ. Ex quo colligitur, hanc vitam communem multorum bonorum eſſe parentem.

Baſilius. D. Chryſoſt.

Præterea hæc bonorum diſtributio in monaſteriis à Religionum inſtitutoribus introducta eſt, tum, ut monachis nulla detur proprietatis occaſio, (ut ſupra ex Concilio Mediolanenſi adducebamus,) quia cùm ſe communibus Monaſterii auxiliis deſtitutos conſpiciunt, proprium victum, ſupellectilem, veſtitum, ac alia quærere compelluntur: ob quam cauſam Concilia, & præcipuè Tridentinum, & Religionum Patres tanto ſtudio ac diligentia vitam communem in ſuis monaſteriis obſervari voluerunt, ferè impoſſibile arbitrantes, ſine hac vitæ

ratio-

ratione, paupertatis votum diu poſſe conſiſtere: tum etiam, ut à Religioſis omnibus omnis ſolicitudo ac rerum temporalium cura penitus reſecaretur. Nam in hac cæleſti Religionis Philoſophia, externę terrenæq; occupationes maximè impediunt, ita, ut rectè à D. Gregorio illud dictum ſit 12. moral. ca. 22. Cura multiplex terrenarum rerum, quia occupat, excæcat. Nam ut terrena omnia ſunt corporea & craſſa: ſic animus in his tractandis occupatus, fit craſſior & concretior. Ex quo illud provenire neceſſe eſt, ut ea curarum mole impeditus, ad cæleſtia contemplanda nequaquam poſſit aſcendere. De quo bene idem D. Gregorius 5. moral. cap. 8. Nequaquam ad ſuperna attollitur, ſi curarum tumultibus continuè occupetur. Vberiùs autem, quantum hæ ſolicitudines rerum temporaliū profectum noſtrum impediant, diſſerit D. Thomas 2. 2. q. 186. art. 6. Ne igitur his ſolicitudinibus mens impediretur, in procurādis ſibi neceſſariis occupata, fuit in Religionibus hæc vitæ communis Philoſophia introducta. Ex qua magna felicitas ac quies Religiònis ſtatui accreſcit, ut teſtis eſt venerabilis Beda in lib. retract. ſuper act. Apoſt. in illa verba, Erant illis omnia communia. Communia (inquit) idem eſt, quod Græcè cœna, à quo nomine conſtat perfectos Dei famulos cœnobitas Græcè, & communiter viventes Latinè dici. Qui ergo ita vivunt, ut ſint eis omnia communia in Domino, rectè, cōpoſito ex duobus uno nomine, vocantur cœnobitæ: quæ quidem vita tanto terreni ſæculi hujus converſationibus felicior eſt, quanto magis ſtatum futuri ſæculi etiam in præſenti imitatur: ubi ſunt communia omnia omnibus beatis, cernētibus ejus gloriam, à quo ſunt omnia bona. Hæc Beda. Quare hanc converſationem planè cæleſtem, nihilóque Angelis deteriorem appellat D. Chryſoſtomus in apologia, ut ſupra. Nam ſicut Angeli (inquit) omnes pariter in gaudio, & quiete, ſummaque illa cœleſti gloria exultant: ita fieri quoq; perſpicias in monaſteriis. Loquitúrque ibi D. Chryſoſtomus de vita communi Religioſorum: & propter hanc, eos cum angelis comparandos cenſet. Et (ut plura uno verbo concludamus) illud prætereundum non erit, ipſos adhuc Philoſophos ethnicos, cùm Rempublicam ingenio ſuo ita perfectam & abſolutam fingere vellent, ut animo magis optari, quàm re ipſa perfici poſſet; nullam aliam formam commodiorem, & præſtantiorem reperire potuerunt, quàm illam, in qua hæc vitæ communis regula ſervaretur. Sic enim Plato dial. 5. de Republica ſuam illam Rempublicam ita inſtituit, ut priſcum illud proverbium, Amicorum omnia cōmunia, quàm maximè vigeret. In eóque exiſtimavit, tam virtutis quàm felicitatis ſummam in civitate eſſe collocandam, ut quicquid proprium dicitur, omni ſtudio ab ea removeatur: neque ſolùm agri, aut pecuniæ, aut domus cum omnibus communicentur; ſed illa etiam omnia, quæ ita propria ſunt, ut cum aliis communicari non poſſe videantur. Hanc ergo (ait Plato) Civitatem ſive Dii alicubi, ſive Deorum filii vnà plures incolant, certè beatos, omniq; gaudio cumulatos fore. Hæc Plato. Quanta igitur communis vitæ felicitas eſt ac præſtantia, ut non ſolum Chriſtiani cæleſtem illam, verùm & Ethnici reputaverint!

D. Gregor.

D. Thomas.

Beda.

Chryſoſt.

Plato.

IN TEXTV
ibidem.

Et diſtribuatur unicuique per manum Prioris, id eſt, per fratrem ab eodem ad idē officium deputatum, prout unicuique opus fuerit, inſpectis ætatibus & neceſſitatibus ſingulorum.

HVcuſque in hoc cap. de proprietate abdicanda, ita, ut cō-

ipſa Bulla paret: & ſolū conſtar, voluiſſe hoc cōcedere ſine præjudicio earum Eccleſiarū, in quibus prædictū officium dici conſueverat. Et ſic dicendū eſt, per illa verba noluiſſe Summum Pontificem ſingulos in choro obligare, ut infra patebit.

Tertiò objicies: ſi Papa relinquit congregationibus antiquum morem & cōſuetudinem ab eis in choro ſervatam: ergo in illis congregationibus, in quibus antea officium Virginis ſingulos chori obligabat, ut dictū eſt de noſtra Religione, etiam nūnc cùm retinenda ſit eadem conſuetudo, eodem modo obligabit.

Adhuc prædictæ objectioni reſpondeo: etiam ſi olim omnes in choro præſentes ad officium Virginis obligarentur; tamen poſt prædictam Bullam Pii V. hanc obligationem ceſſaſſe videri: quia cùm olim ad omnes pertineret obligatio recitandi in particulari, ex ea fiebar, ur in choro omnes tenerētur. Quare cùm à Pio V. illa obligatio recitandi in particulari, quæ hujus obligationis in communi erat principium, & quaſi radix, quantum ad ſingulos ſublata ſit, ex conſequenti etiam in choro ceſſare debet.

Poteſt etiam alia tertia via hujus difficultatis nodus diſſolvi, nempe, quòd illa obligatio recitandi officium Beatæ Virginis in choro nec comprehendat ſingulos, ut primus modus aſſerebat; nec communitatem, ut præcedens affirmabat: ſed tantùm ipſum Prælatum. Pro quo oportet notare, Præceptum verbi gratia recitandi officium divinum, triplici via poſſe obligare Communitatem. Primò ita, ut ſingulos cōprehendat & obliget, quemadmodum ſit nunc in Officio majori. Secundò, ut obliget tantùm Prælatum ipſum, non ſolùm ut recitet ipſe, ſicut & alii; ſed etiam ut faciat Officium Divinum publicè in choro ſive Eccleſia recitari: quo ſenſu verè poteſt dici, quòd obligatio perſolvendi publicè Officium in choro ſpectat ad Prælatum. Tertiò poteſt præceptum communitatem non pro ſingulis, ſed tantùm pro tota Communitate obligare, ut ſuprà in ſecundo modo dicendi aſſerebamus: in quo ſenſu dicere poſſumus, Communitatem jam exiſtentem in choro teneri ad canendum vel recitandum publicè Officium, licet nemo in particulari teneatur cum aliis recitare aut canere.

Iuxta hanc triplicem obligationem, diſtinximus hunc triplicem dicendi modum: inter quos 2. & 3. probabiliores, & veriores videntur, præcipuè tertius, qui omnem obligatiónem in Prælatum refundit, quantum ad hoc, quòd teneatur curare, ut Officium Virginis in choro perſolvatur.

Ad argumenta pro primo modo adducta facilis eſt ſolutio. Ad primum, quòd non obligat chorum, ſed tantùm Prælatum: vel ſi chorum, tantùm obligat ipſam Communitatem, neminem verò in particulari. Neque in hoc eſt, cur timendum ſit de periculo defectus attentionis: nam licet tunc ſinguli non obligentur ad eam ſub mortali, obligantur tamen ſub veniali: quod ſufficit, ut omnes debitè perſolvant. Quòd ſi periculum ſit, ut aliquando omnes huic debitæ attentioni deficiant; hoc parum refert: nam ſimile periculū poſſet inveniri, quamvis obligaret ſub mortali. Et ex hoc patet ſolutio ad ſecundum Argumentum.

Ad tertium reſpondeo, hunc nō eſſe communem Religionis conſenſum, ſed potiùs multos de hac re hæſitaſſe comperi: quorum ſcrupulis cupiens ſatisfacere, hanc addidi difficultatem, de qua perpauca, aut nulla apud autores, qui poſt Bullam Pii V. ſcripſerunt, inveniuntur.

(.·.)

IN TEXTV ibidem.

Qui eas non noverint, XXV. vicibus Pater noſter &c.

CIRCA hanc Regulæ partem primo ex ſuperius allatis cōſtat, fratres laicos non teneri ad Horas Canonicas, ſive Officium Divinum: ſed tantum ad illas orationes, quæ hic in regula imponuntur.quæ breviores, ac faciliores ſunt. Quia cùm eorum munus & deſtinatio ſit corporalibus exercitiis ſtudere, (ut rectè obſervat Corduba in Reg.B.Franciſci c.3.& ibi omnes expoſitores, & nos infrà latius in c. de labore manuum proſequemur:) non oportuit, eos graviori orationum ſive officii onere gravari. Conſtat etiam ex dictis, ſub veniali eos obligari ad prędictum numerum orationum à Regula ſtatutum.

Dubitari tamen poſſet, an etiam ſub culpa veniali teneantur prædictas orationes perſolvere temporibus determinatis? Reſpondeo, id probabile videri: quia hæc officia à Regula eis imponuntur diviſim ſub nomine Primæ, Tertiæ, &c. ex quo apparet, voluiſſe Regulam eos prędictis temporibus has orationes adimplere. Tum etiam, quia cùm hęc officia inſtituta ſint, ut animi devotio non extinguatur, ſed ſubinde orationibus ac precationibus per determinata intervalla excitetur: non ſatisfacient huic intentioni, ſi id debitis horis non faciant. At cùm occupati fratres laici fuerint, non debent in hoc nimis eſſe ſoliciti, neque ſcrupuloſi: nam eorum potiſſimum munus circa laborem corporalem exercendum verſatur. Et hæc de Horis Canonicis.

CAPVT VIII.

De abdicatione proprietatis.

TEXTVS.

NVllus Fratrum ſibi aliquid proprium eſſe dicat: ſed ſint vobis omnia communia, & diſtribuatur unicuiq; per manum Prioris, id eſt, per fratrē ab eodem ad idem officium deputatum, prout cuique opus fuerit, inſpectis ætatibus, & neceſſitatibus ſingulorum.

Aſinos autem ſive Mulos, prout veſtra expoſtulaverit neceſſitas, vobis habere liceat; & aliquot animalium, ſive volatilium ad nutrimentum.

GLOSSA VIII.

EX hoc c. nonnullæ deducuntur concluſiones. Prima, nullum regularē ex rebus Monaſterii aliquid ſibi proprium nec habere, nec verbo appellare poſſe. Secunda, omnia Monaſterii bona eſſe omnibus communia. Tertia, ut hęc ita intelligantur cōmunia, ut non ſit uniuſcujuſq;, ea ſibi propria auctoritate vēdicare: ſed omnibus omnia per manū Prioris, vel per alium fratrem ab eo deſignatum diſtribuantur. Quarta docet, hanc diſtributionem faciendam eſſe inſpectis ſingulorū ætatibus, & neceſſitatibus ita, ut Regula & menſura diſtributionis ſit major vel minor neceſſitas. Quinta, licitū nobis eſſe aſinos, ſive mulos in cōmuni poſſidere, & inſuper aliquot animalium ſive volatilium ad no-

ad noſtrum nutrimentum.

Ex qua ſexta & ultima elicitur alia concluſio: præter aſinos, & mulos, aut prædicta animalia ad nutrimentum, non licere nobis in communi redditus, aut poſſeſſiones, aut aliquid aliud immobile poſſidere.

Hæc ſunt, quæ Regula hìc brevi ſermone complectitur. Quę omnia ad votum paupertatis ſpectát: & ſic a nobis alibi diſcutienda, hìc tamen breviter attingenda erunt: & potiſſimū ea, ſine quibus littera hujus c. nequit commodè intelligi.

Circa hoc c. pręmittendū eſt illud ab Innoc. IV. in aliquibus fuiſſe correctū & declaratum. Nam olim in Regula B. Alberti ſic erat ſcriptum: Nullus fratrū ſibi dicat aliquid eſſe propriū: ſed ſint vobis omnia cōmunia, & ex his, quæ vobis Dominus dederit, diſtribuatur unicuique per manum Prioris, id eſt, per hominē ab eo ad idem officium deputatum, prout unicuiq; opus fuerit, inſpectis ętatibus & neceſſitatibus ſingulorum, ita tamen, ut, ſicut pręmiſſum eſt, in deputatis cellulis ſinguli maneant, & ex his, quæ ſibi diſtributa fuerint, ſingulariter vivant. Hæc Albertus in hoc capite.

Innocentius igitur hic in primis correxit regulam in illis ultimis verbis: *Ita tamen, ut ſicut præmiſſum eſt in deputatis cellulis, &c.* Nam Innocētius non ſingulariter eos in omnibus vivere permiſit, ſed ad cōmune refectorium cōvenire præcepit. Quare ablata ſunt in ejus mitigatione hęc ultima verba, & loco illorū alia poſita ſunt in hoc cap. (quæ prima facie forrè alicui minùs apta, aut frivola videbuntur,) nempe, *Aſinos autem ſive mulos vobis habere liceat. &c.* Cujus licentiæ aut permiſſionis Albertus non meminit. Quorſum ergo (dubitabit quis) Innoc. prædicta verba in hoc c. præfixit? aut quę magna facultas vel permiſſio eſt hæc, Aſinos ſive mulos, & aliquot animalium ſive volatilium poſſidendi?

Illud tamen certum eſt, Innocētium non abs re, neq; ſine conſilio illa verba, *Aſinos autem ſive mulos &c.* addidiſſe. Per illa enim amplius hoc Regulæ caput declarare intendit: nam (ut ex præfatione ejuſdem Innocentii conſtat) ordinis profeſſores ab eo inter alia poſtularunt, ut quædam dubia, quæ in Regula ab Alberto tradita continebantur, declarare ac corrigere dignaretur. Nam inter fratres, (ut in ſpeculo ordinis dicitur,) circa hoc cap. prout in Alberti regula jacebat, magna dubitatio exorta fuit, an per illa verba, *Nullus fratrum ſibi dicat aliquid eſſe proprium, ſed ſint vobis omnia communia, & ex his quæ vobis Dominus dederit &c.* tenerentur non ſolùm ad paupertatem in particulari, ſed etiam in communi ſervandam. Quæ certè dubitatio ante Innocentium IV. tempore Gregorii IX. pullulavit. Cujus cauſa Fratres Gregorium IX. pro ejus ſolutione adiiſſe fertur: qui poſtquam Regulam ab Alberto traditam anno Domini 1230. Pontificatus verò ſui anno 3. confirmavit, ſic circa paupertatis articulum ſervandum decrevit: Ex officii noſtri debita circunſpectione tenemur, ſolicitam exhibere cautelam, ne ii, qui lotis pedibus aſcenderunt orare cum Domino, iterum eos coinquinent, à contemplationis ſpecula deſcendendo: & ne reſumendo terrenas facultates abjectas, quaſi quædam indumenta corporis habeant, unde teneantur, incaſſum cum ſpiritualibus nequitiis pugnaturi. Hinc eſt, quòd cùm lotis pedibus mōtem Domini aſcenderitis, vacātes contemplationibus cæleſtium, & aſſumpſeritis contra malignos ſpiritus luctamen, terrenis omnibus abdicatis: nos profectui veſtro aſpirantes, auctoritate præſentium diſtrictiùs prohibemus, ne in proprietarem de cetero eremi veſtri loca, vel poſſeſſiones, ſive domos, aut redditus alios recipiatis ullo modo, vel præſumatis habere, præter aſinos maſculos, aut aliquot animalium, ſive volatilium ad nutrimentum. Hanc

Grego-

Gregorii declarationem eiſdem verbis fecit Innocentius Quartus anno ſecundo ſui Pontificatus, antequam Regulam confirmaret: qui eandem Gregorii Bullam eiſdem verbis repetit, ut videre eſt apud Paleonidorum libt. 3. c. 5. & 6. & in ſpeculo ordinis, ubi etiam prædictæ Bullæ recenſentur.

Paleonidor. Speculum ordinis.

Cùm verò fratres anno 4. Pontificatus ejuſdem Innocentii, abeo Regulæ correctionem, declarationem, & mitigationem peterent, inter alia, quæ Innocentius IV. declaravit, illud potiſſimum dubium fuit, quod ad paupertatem ſpectabat: & hoc fuit in cauſa, ut paupertatem in communi, & omnium redditu um, & poſſeſſionum exſpoliationem, præter aſinos, & aliquot volatilium, Innocentius IV. in Regula, à nobis habendà, decrevetit. Quod illis verbis ſatis declaravit: Aſinos autem, ſive mulos &c.

Ex quo clarè conſtat, ex vi regulæ nos, tam in particulari, quàm in communi, arctiſſimam paupertatem profiteri: cujus etiam paupertatis idem Innocentius IV. poſt hujus Regulæ confirmationem, eodem menſe & anno, quo Regulam confirmavit, in quadam Bulla mentionem facit, dicens: Hinc eſt, quòd cùm dilecti filii, Prior, & fratres Eremitæ de monte Carmeli, abdicatis ſæculi opibus, titulum paupertatis ſibi elegerint, ut mente & corpore expediti, liberam & acceptam valeant impendere domino ſervitutem: nullas poſſeſſiones neque proprium, quo ſuſtentari valeant, poſſidentes &c. In qua Bulla, noſtram etiam proponens fidelibus paupertatem, eos ad elargitionem eleemoſynarum ordini faciendam allicere intendit. Necnon idem Innocentius anno II. ſui Pontificatus, rátione hujus paupertatis ordinem exemit à decimarum ſolutione, ut in quadam Bulla, quæ in ſpeculo ordinis refertur, ait: Cùm itaque ex tenore petitionis veſtrę percepimus, quòd ordo veſter nullas poſſeſſiones habeat, ſed vos de fidelium eleemoſynis duntaxat elargitis ſub regulati habitu ſuſtentari: Nos paupertati veſtræ &c. Hæc autem Bulla annis 6. poſt mitigationem conceſſa fuit.

Speculum ordinis.

Patet igitur ex dictis, quid ſignificent illa verba, *Aſinos autem &c.* & quorſum appoſita ſint in hoc cap. Nam per illa expreſſe declaratur, nos nullas poſſeſſiones, neque redditus, neque quidquam aliud in communi habere poſſe, præter aſinos, ſive mulos, & aliquot animalium &c. Quæ altiſſima paupertas licet ex allatis Bullis Pontificum non conſtaret, ſufficientiſſimè tamen his verbis, (Aſinos ſive mulos) probaretur. Nam quorſum, ut in initio dicebamus, ſi nobis poſſeſſiones, redditus, domos, aut alia bona poſſidere liberum eſt, in ſpecie conceditur, ut aſinos aut mulos licitè poſſideamus? Certè ridicula eſſet hæc conceſſio, niſi aliàs eſſet ſingularis exceptio, qua nobis, quibus quidquam in communi ex Regula poſſidere non licet, conceditur, ut aſinos ſive mulos habeamus. Et hęc exceptio, ſecundũ juris axioma, Regulam firmat in cõtrarium.

At quamvis ex Regula, prout fuit ab Innocentio mitigata, de hac paupertate cõſtet: adhuc reſtat dubium, an hæc eadem in communi paupertas ex Reg. priori B. Alberti quoquo modo colligi poſſit?

Reſpondeo, hanc paupertatem collegiſſe Innocentium ex illis verbis Regulę Alberti, quæ in hoc c. referuntur, nempe, *Sint vobis omnia communia, & ex his, quæ vobis Dominus dederit, diſtribuatur unicuiq; &c.* Quibus verbis ſatis indicatur, fratres ex eleemoſynis debere vivere. Et ſive ex hoc c. Regulæ B. Alberti, ſive ex alio id Innocentius deſumpſerit, id omnino certum videtur, hanc declarationem eum ſecũdùm Alberti mentem feciſſe. Quod mihi illud argumẽtum efficaciter ſuadet, quia Innocẽtius in hac Regula tantũ in-

tendit, vel declarare dubia, vel gravia Regulæ onera moderari: at ſi ipſe ex ſuo Marte B. Alberti Regulæ ſtrictiſſimam hanc paupertatem addidiſſet; non mitigare, ſed augere regulam Alberti diceretur. Quare, ſi tantùm in hoc declaravit, ejus declaratio elicienda erat ex prioris Regulæ mente. Patet igitur ex dictis in hoc capite, tam de paupertate in communi, quàm in particulari ſermonem fieri. Quare breviter de utraque agendum erit: & priùs de paupertate in particulari, ut litteræ ordinem ſequamur.

Nullus fratrum ſibi aliquid proprium eſſe dicat. Recolendum eſt in primis, paupertatem, quam Religioſi colunt, eſſe in duplici differentia. Altera eſt privata tantùm, quæ eſt de eſſentia voti paupertatis, per quam quilibet Religioſus abdicat à ſe capacitatem Dominii, & alterius cujuſlibet juris ad exteriora bona: poteſt tamen in communi poſſidere, in quantum in ſua Religione reddirus & poſſeſſiones habentur, ut contingit in ordine Cartuſianorum, Benedictinorum, &c. Altera paupertas in communi dicitur, per quam nihil omnino neque in communi, neque in particulari poſſidetur: quæ non ſolùm ad perſonas, ſed etiam ad cõventus, quantum ad redditus & immobilia bona, extenditur: quam Sanctus Franciſcus, & ejus ductus exemplo Dominicus ſuo ordini ſervandam reliquerunt, & ante ipſos (ut ſupra demonſtravimus) noſtri ordinis profeſſores ab Alberto Patriarcha Hieroſolymitano ſimul cum Regula acceperunt. Prædicta igitur verba, *Nullus fratrum ſibi aliquid proprium dicat*, an ad paupertatem in communi, an verò in particulari pertineant, opus eſt ut explicemus.

DVBIVM I.

An illa verba, Nullus fratrum ſibi aliquid proprium &c. *intelligantur de paupertate in particulari.*

IN hoc dubio ulla certandi occaſio non eſt, cùm clarè conſter, prædicta verba, Nullus fratrum ſibi aliquid proprium eſſe dicat, de paupertate in particulari eſſe accipienda. Quod ut manifeſtius fiat, annotare in primis oportet, Religioſum nulla ratione poſſe dominium aut proprietatem ullius rei poſſidere, ut diffinitum eſt in Lateranenſi Concilio ſub Alexandro Tertio, parte prima, cap. decimo & noviſſimè in Tridentino ſeſſione 25. capite 2. Conſtat etiam ex variis Patrum teſtimoniis. Vrbanus Primus in Epiſtola, ſeu Decretali de paupertate loquens, ſic ait: Quicumque veſtrum vitam communem ſuſcepit, & vovit, ſe nihil proprium habere, videat, ne pollicitationem ſuam irritam faciat. Caſſianus libro de inſtitutis renuntiantium, capite 3. de Ægypti Monachorum paupertate loquens, Nulli (inquit) ciſtellam, nulli peculiarem ſportellam liceat poſſidere, nec tale aliquid, quod ut proprium retinens, ſuo debeat communire ſignaculo. Divus Baſilius in conſtitutionibus monaſticis capite 35. Debet (ait) pietatis cultor, qui vitam communem amplexus eſt, ab omni privata rerum poſſeſſione liber eſſe. D. Benedic. in ſua Re-

Conc. Later. Conc. Trid. Vrbanus 1.

Caſſianus.

gula c. 33. Neque aliquid quis præſumat habere proprium, nullam omnino rem, neque codicem, neque tabulas, neque graphium, ſed nihil omnino. D. Auguſtinus in tribus regulis, quas condidit, idem latè prohibet. Omnes denique religionum inſtitutores hoc perpetua traditione ſenſerunt, ut omnes monaſticæ vitæ profeſſores nihil omnino proprium poſſiderent. Imò hàc proprietatis abrenuntiationem intrinſecam eſſe Religionis ſtatui, ſatis ubique conſtat: ac proinde omnes Religioſi ſpeciali voto, omnium rerum dominio ac poſſeſſioni renuntiant. Quod & neceſſariò debere ita fieri, alibi ex eo principio ac fundamento colligebamus, quia, cùm Religioſi ſui juris non ſint, ac ſuæ libertatis dominium non habeant, ſed illud in Prælatorum poteſtatem per traditionem, quæ in profeſſione fit, transferant: neceſſariò ſequitur, eos nihil habere, nèque poſſidere poſſe, non aliter, ac ſi ſervi eſſent. Cujus rationis ſive fundamenti Benedictus c. 33. ſuæ Regulæ meminit: ubi cùm docuiſſet, nihil omnino proprium à monachis eſſe poſſidendum, rationem ſic reddit: quippe quibus nec corpora ſua, nec voluntates ſuas licet habere in ſua propria poteſtate. Eodem ferme modo in hoc propoſito arguit D. Aug. in ſermone de communi vita clericorum, relato in c. non dicatis, 12. q. 1. dicens: Cùm hujus congregationis fratres ſe per obedientiam penitus aliorum poteſtati ſubdiderint: certum eſt, eos nihil habere poſſe. Quaſi dicat, ex eo, quòd quis eſt ſub alterius poteſtate conſtitutus, neceſſariò ſequitur, quòd nihil in ſua poteſtate poſſidere neque habere poſſit: ſicut contingit in ſervo ac in filiofamilias: ſed quia de hoc latiùs, dum de Paupertatis voto ageremus, diſſeruimus, ne eadem ſæpius repetamus, ab his ſuperſedendum duximus.

Auguſtinus. *Baſilius.*

Ex his factum eſt, quòd, cùm Religioſi per votum paupertatis ab omni poſſeſſione & proprietate, imò & habendi capacitate denudentur, non ſolùm nihil proprii illis habere conceditur; verùm nec quicquam oretenus proprium appellare Patres, ac Religionum inſtitutores permittunt. Quam conſuetudinem in Eccleſia Primitiva fuiſſe accuratè obſervatam, ex Actibus Apoſtolorum capite 4. accepimus, ubi dicitur: Nec quiſquam, eorum, quæ poſſidebat, ſuum aliquid eſſe dicebat. Vnde Baſilius in Regulis brevior. hanc (etſi rigidam) protulit ſententiam: quæſt. enim 85. ſic ait: Qui dicit, ſuum aliquid eſſe, ſeipſum alienum reddit ab Eccleſia Dei, & Charitate Domini. D. Auguſtinus ſermone 1. de vita communi clericorum, Quantum (inquit) poſſumus, imitemur ſanctos, de quibus loquitur lib. Act. Apoſtol. Nemo dicebat aliquid proprium. Idem docet in Epiſt. 109. ad Monachos, & clariùs in ſua regula præcipit, dicens: Non dicatis vobis aliquid proprium. A quo mendicavit Gratianus celebrem illum textum cap. Non dicatis 12. q. 1. Chryſoſtomus ſuæ ætatis Monachos commendans, ait: Non eſt ibi meum ac tuum: ſed hoc verbum penitus eliminatum eſt, multorum cauſa malorum. Et Conc. Mediolanenſe part. 1. cap. 7. quod habetur in 5. tomo Conciliorum, de Religioſorum paupertate tractans, ait: Tuum, & meum, atque omnis poſſeſſio, te & verbo omnino tollatur. Sed & illud magis mirandum eſt, ita hunc ritum inter antiquos Monachos fuiſſe obſervatum, (Caſſiano teſte ut ſupra) ut etjam qui inconſideratè proprium aliquid appellabat, illo tempore puniretur. Ac denique hanc obſervationem in ſuis Monaſteriis ita florere, Magnus ille Baſilius præoptavit, ut etiam Religioſorum proprios parentes communi nomine appellandos decerneret.

Act. Apoſtol. cap. 4. *Baſilius.* *Auguſtinus.* *cap. Non dicatis, 12. q. 1.* *Chryſoſt.* *Conc. Mila.*

Horum igitur Parrum, imò & potiùs ſcriprurę veſtigiis noſtra inhærèns Regula, meritò in hoc c. decernit, ut nullus fratrum ſibi aliquid proprium eſſe dicat, quaſi à fortiori ſumens argumentum. Si enim aliquid proprium vobis etiam nominare prohibeo: quantò magis neque habere neque retinere concedam? Quare in hoc cap. utrumque horum prohibetur: & poſſidere aliquid proprium, inſuper & proprium aliquid dicere: licet illud tanquã intrinſecum voto paupertatis præſupponatur; hoc verò tãquam utile ad ejus obſervationem expreſſe decernatut. Sic enim Gerſon in opuſ. contra proprietarios in ſimilibus verbis circa Regulã Auguſtini conſideravit, dicens: Si ergo expreſſe prohibet Auguſtinus verbum proprietaris, à fortiori & factum.

Gerſon.

Inquiret aliquis, an proprium aliquid dicere, in noſtro ordine peccatum ſit. Navarr. d. c. Non dicatis n. 1. tunc hoc exiſtimat eſſe peccatum, quando quis non ſolùm voce, ſed re appellaret, & crederet ſibi aliquid proprium: minimè verò peccatum cenſet, ſi quis ſibi rem uſui à Prælato conceſſam, propriam appellet. Alii verò Canoniſtæ, ut ſunt Archidiaconus, Cardinalis, & Alexander, in commẽtariis d. c. Non dicatis, & alii expoſitores Regulæ D. Auguſtini ſentiunt, Religioſum peccare ſaltem venialiter, qui abſolutè libros, cellam, aut veſtes, aut quid aliud proprium appellat. Quod etiam nobis videtur neceſſariò affirmandum: quia cùm noſtra Regula ad majorem paupertatis obſervantiam id clarè præcipiat, & hæc obliget ad peccatum veniale, non video, qua ratione ii poſſint excuſari, niſi ignorantia aut inconſideratione faciant.

Navarrus.
Archidiaco.
Cardinalis.
Alexander.

Secundò Quæret aliquis, quando peccabit quis contra votum paupertaris, aliquid proprium ſibi retinendo?

Hæc difficultas longiorem petit diſputationem, quam nos latè proſequuti ſumus in tractatu de voto paupertatis. Breviter tamen reſpondeo. Quoties cuiuſcunque rei dominium, proprietas, ſive poſſeſſio, ju[illegible] vel adminiſtratio, uſus fructus [illegible] uſus poſſidetur, ſive quilibet alius actus dominii exercetur, ſine Prælati tacita vel expreſſa licentia, toties peccatum eſt proprietatis ex ſuo genere, majus vel minus ſecundùm majorem vel minorem gravitatem materiæ. Ad quæ reducitur, quidquid Religioſus ſine Prælati authoritate donat, accipit, retinet, vendit, emit, commutat, vel alienat, aut mutat, vel alio modo adminiſtrat: quæ omnia per ſingulas partes prædicto libro probavimus. Quare ampliùs in his non oportet immorari.

IN TEXTV

ibidem.

Sed ſint vobis omnia communia.

DVBIVM II.

In quo conſiſtat ratio vitæ communis: ac de eius utilitatibus.

VITÆ communis modus ac forma in eo maximè ſita videtur, ut nullus Religioſorum aliquid proprium ſibi vẽdicet. Quia cùm proprium & commune inter ſe invicem pugnent, communia omnia ſibi eſſe non poſſunt, ubi propriũ aliquid retinetur. Pertinet etiam ad hanc vitæ communis rationem & eſſentiam, ut ea omnia, quę ad Religioſorũ victum & veſtitum ſunt neceſſaria, æqualiter eis, inſpectis eorum neceſſitatibus, ex bonis monaſterii communibus adminiſtrentur. Et ſic tunc in Religione omnia communia eſſe dicuntur, quando una mẽſa, unus

cibus, eædem veſtes, eadem habitatio, eadem ſupellex, & denique omnia, quæ ad victum & veſtitum pertinent, æqualiter omnibus diſtribuuntur.

Hanc eſſe communis vitæ rationem ac modum, in primis probatur ex actis Apoſt: ubi ca. 4. dicitur: Nemo aliquid ſuum propriũ dicebat, ſed erãt illis omnia communia, & diſtribuebantur unicuiq; ſicut cuiq; opus erat. In quę verba Aug. ſer. 25. de verbis Apoſt. ſic ait: Sed jure fraternitatis erãt illis omnia communia, ſcilicet, ut qui eodem conſortio Religionis tenebantur, eodem conſortio fruerentur & vitæ: hoc eſt, ut quibus erat una fides, eſſet una ſubſtantia: & quibus erat communis Chriſtus, cõmunis eſſet & ſumptus. Et idẽ Aug. in Reg. c. 3. Et diſtribuatur unicuique à præpoſito veſtro victus, & tegumentum, non æqualiter omnibus, quia nõ æqualiter valetis omnes: ſed potius unicuique, ſicut cuiq; opus fuerit. Sic enim legimus in Actibus Apoſtolorum, quia erant illis omnia cõmunia. Quibus verbis ſatis perſpicuè docet Aug. communẽ vitam maximè in hac rerum proportionata diſtributione cõſiſtere. D. Baſi. ſer. 4. exercitationis prũpt. *Porrò* (ait) *unum commune omnibus ſit, & nihil proprium unicuiq; nominetur: ſed in poteſtate Præfecti poſitus ſit uſus, ut ex cõmunibus id, quod conveniens eſt, unuſquiſq; uſurpet juxta Præfecti voluntatẽ.* D. Benedictus in Reg. c. 33. hanc rerum communitatem in eo conſiſtere decernit, ut nullus aliquid proprium habeat: & quòd omnia diſtribuantur ab Abbate ſingulis, prout opus habent: hanc enim ibidocet eſſe rationem cõmunis vitæ D. Ioa. Chryſ. hóm. 78. ad populum Antiochenũ, de ſui ſæculi monachis narrans ait: Una menſa unum miniſterium ſuſcipientibus, & exhibẽtibus eadem ferculà, eadem indumenta, habitacula eadem, vita eadem: non eſt ibi meum, ac tuum, ſed hoc verbum penitus eliminatum eſt, multorum cauſa malorum. In quorum Patrum teſtimoniis id licet cõſiderare, omnes vitam communem ad hæc duo reducere, & ad carendum proprio, & ad diſtributionem communium bonorum, ſervata ſubditorum neceſſitate, faciẽdam. Quibus etiam accedat Conc. Trid. ſeſ. 25. c. 2. ubi volens quę ad communem vitam in victu & veſtitu conſervandã pertinent, fideliter obſervari, Religionum Prælatis præcipit, ut de bonis Monaſterii neceſſaria ſubditis provideant. Et in Conc. Colonienſi ſub Conrado Archiepiſ. ann. 1260. celebrato titul. de Monachis, & de eorum converſatione & vita, c. 3. ſic decernitur: *Statuimus, quòd Monachi proprium non habeant: & quòd pariter victum aut veſtitum percipiant de communi per adminiſtrationem ſui Abbatis.* Celebre quoq; Concilium Mediolanenſe, ſub Karolo Borromęo Cardinali poſt Tridentinum celebratum, parte 3. titulo de communi vitæ uſu, ſic inquit: In omnibus monaſteriis, quoad cibum, potum, ſomnum, veſtitum, cæteraſque res attinet, omnes communiter vivant, ut ſacro Concilio Tridentino decretum eſt: nec quidquã inter eas differat, (loquitur enim de monialibus) aut alia aliis præferatur, aut poſthabeatur, quemadmodum votum paupertatis poſtulat: ut Tuum & Meum, ac omnis privata poſſeſſio & re & verbo omnino tollatur. Quibus verbis clarè hoc Concilium decernit, quantum ad votum paupertatis accuratè ſervandum conducat huius vitę communis ratio. Nam ex ea oritur, ut à Monachis omnis privata poſſeſſio procul arceatur: ſicut è cõtrario, ex defectu vitæ communis ac diſtributionis neceſſariorum magna illis proprietatis præbetur occaſio. Et denique prædictis conſonat Concil. Provinciale Camera. tit. de Monachis c. 9. 10. & 11. dicens: Cùm ſacroſancta Synodus Trid. præceperit, ea quæ ad cõmunem vitam, victum, & veſtitum pertinent, fideliter obſervari: mandat hæc Synodus omnibus Religioſis, ut dili-

Margin notes: Act. Apoſt. 4. — Auguſtinus. — Idem. — Baſilius. — Benedictus. — Chryſoſto. — Conc. Trid. — Conc. Colon. — Conc. Medi. — Conc. Came.

ratione, paupertatis votum diu poſſe conſiſtere: tum etiam, ut à Religioſis omnibus omnis ſolicitudo ac rerum temporalium cura penitus reſecaretur. Nam in hac cæleſti Religionis Philoſophia, externę terrenæq; occupationes maximè impediunt, ita, ut rectè à D. Gregorio illud dictum ſit 12. moral. ca. 22. Cura multiplex terrenarum rerum, quia occupat, exexcat. Nam ut terrena omnia ſunt corporea & craſſa: ſic animus in his tractandis occupatus, fit craſſior & concretior. Ex quo illud provenire neceſſe eſt, ut ea curarum mole impeditus, ad cæleſtia contemplanda nequaquam poſſit aſcendere. De quo bene idem D. Gregorius 5. moral. cap. 8. Nequaquam ad ſuperna attollitur, ſi curarum tumultibus continuè occupetur. Vberiùs autem, quantum hæ ſolicitudines rerum temporaliū profectum noſtrum impediant, diſſerit D. Thomas 2. 2. q. 186. art. 6. Ne igitur his ſolicitudinibus mens impediretur, in procurādis ſibi neceſſariis occupata, fuit in Religionibus hæc vitæ communis Philoſophia introducta. Ex qua magna felicitas ac quies Religiònis ſtatui accreſcit, ut teſtis eſt venerabilis Beda in lib. retract. ſuper act. Apoſt. in illa verba, Erant illis omnia communia. Communia (inquit) idem eſt, quod Græcè cœna, à quo nomine conſtat perfectos Dei famulos cœnobitas Græcè, & communiter viventes Latinè dici. Qui ergo ita vivunt, ut ſint eis omnia communia in Domino, rectè, cōpoſito ex duobus uno nomine, vocantur cœnobitæ: quæ quidem vita tanto terreni ſæculi hujus converſationibus felicior eſt, quanto magis ſtatum futuri ſæculi etiam in præſenti imitatur: ubi ſunt communia omnia omnibus beatis, cernētibus ejus gloriam, à quo ſunt omnia bona. Hæc Beda. Quare hanc converſationem planè cæleſtem, nihilóque Angelis deteriorem appellat D. Chryſoſtomus in apologia, ut ſupra. Nam ſicut Angeli (inquit) omnes pariter in gaudio, & quiete, ſummaque illa cęleſti gloria exultant: ita fieri quoq; perſpicias in monaſteriis. Loquitúrque ibi D. Chryſoſtomus de vita communi Religioſorum: & propter hanc, eos cum angelis comparandos cenſet. Et (ut plura uno verbo concludamus) illud prætereundum non erit, ipſos adhuc Philoſophos ethnicos, cùm Rempublicam ingenio ſuo ita perfectam & abſolutam fingere vellent, ut animo magis optari, quàm re ipſa perfici poſſet; nullam aliam formam commodiorem, & præſtantiorem reperire potuerunt, quàm illam, in qua hæc vitæ communis regula ſervaretur. Sic enim Plato dial. 5. de Republica ſuam illam Rempublicam ita inſtituit, ut priſcum illud proverbium, Amicorum omnia cōmunia, quàm maximè vigeret. In eóque exiſtimavit, tam virtutis quàm felicitatis ſummam in civitate eſſe collocandam, ut quicquid proprium dicitur, omni ſtudio ab ea removeatur: neque ſolùm agri, aut pecuniæ, aut domus cum omnibus communicentur; ſed illa etiam omnia, quæ ita propria ſunt, ut cum aliis communicati non poſſe videantur. Hanc ergo (ait Plato) Civitatem ſive Dii alicubi, ſive Deorum filii vnà plures incolant, certè beatos, omniq; gaudio cumulatos fore. Hæc Plato. Quanta igitur communis vitæ felicitas eſt ac præſtantia, ut non ſolum Chriſtiani cæleſtem illam, verùm & Ethnici reputaverint!

D. Gregor. *D. Thomas.* *Beda.* *Chryſoſt.* *Plato.*

IN TEXTV
ibidem.

Et diſtribuatur unicuique per manum Prioris, id eſt, per fratrem ab eodem ad idē officium deputatum, prout unicuique opus fuerit, inſpectis ætatibus & neceſſitatibus ſingulorum.

HVcuſque in hoc cap. de proprietate abdicanda, ita, ut cō-

munia ſint omnia monaſterii bona, Regula decreverat. Nunc ultrà progrediens ſtatuit, quibus, à quo, & qualiter ſit hæc diſtributio facienda. Primum horum illis verbis, Diſtribuatur unicuique, ſcilicet Religioſorum: ſecundum ibi, Per manum Prioris, vel per fratrem ab eodem ad idem munus deſignatum: tertium verò, quod ad modum ſpectat, illis claudirur verbis, Inſpectis ætatibus & neceſſitatibus ſingulorum. Quæ omnia, ut ſupra adducebamus, ex Actibus Apoſtolorum deſumpta videntur. Hæc igitur tria à nobis in præſenti ampliùs declaranda & confirmanda ſunt.

DVBIVM III.

Quibus, & à quo bonorum communium diſtributio facienda ſit.

PRIMA fronte dubitare poſſet quis hac ratione. Si bona Monaſterii communia ſunt, liberum unicuique erit, de eis ſibi neceſſaria propriâ auctoritate providere; id enim ad rationem cõmunis boni ſpectare videtur, ut de eo libere unuſquiſque vindicet, ſaltem quod ſibi neceſſarium eſt. Ergo non eſt exſpectanda Prælati, neque alterius diſtributio.

Pro hujus dubii reſolutione ſit prima propoſitio. In Religione nullus poteſt auctoritate propria aliquid ex communibus Monaſterii bonis ſibi in proprietatem, vel uſum applicare. Hæc concluſio ita eſt certa, ut à nullo unquam fuerit dubitata. Et primò patet. Quia omnes ferè Religionum inſtitutores, horum bonorum diſpenſationem ſive diſtributionem ad Prælatos pertinere, decernunt. Ergo abſque eorum auctoritate non poteſt ſubditus quicquam ſibi appropriare. Aug. in Reg. c. 4. ait: Diſtribuatur unicuique à præpoſito veſtro: ubi omnes expoſitores docent, illa verba, A præpoſito veſtro, eſſe appoſita, ne quiſpiam falsò ſibi perſuadeat, licere ſibi propria auctoritate res communes accipere, vel in alios diſpenſare. Conſonat Aug. *Auguſtinus.* Bened. c. 33. ubi de paupertate tractans docet, Monachum nihil habere poſſe, ſed omnia neceſſaria à Patre Monaſterii ſpetare debere. *Benedictus.* Nec quicquam (addit) liceat habere, quod Abbas non dederit aut permiſerit, ſicut ſcriptum eſt: Dividebatur ſingulis, prout cuique opus erat. D. Baſilius idem docet *Baſilius.* ſerm. 4. exercitationis, & in reg. brevior. interrog. 87. & adhuc clariùs interro 91. ubi inquirit: Si frater nudus petat ab alio veſtem, quid hic facere debeat? Et ſolvit dicens: ſive nudus, ſive pravus, &: ſive ex neceſſitate ſive ex avaritia petat, ſemel dictum eſt, quòd dare aut accipere non cujuſvis eſt, ſed eius, cui cum probatione talis diſpenſatio commiſſa eſt. Et q. 93. in ſimili propoſito adducit illud act. Apoſt. Diſtribuatur unicuique. Confirmat prædicta omnia optimè Trid. *Conc. Trid.* ſeſ. 25. c. 2. & poſt Trid. Conc. Medi. & Camerac. quæ omnia concilia, nulli Religioſorum licitum eſſe *Conc. Medi.* *Conc. Came.* aliquid ſine conceſſione Prælati poſſidere, decernunt. Nec velim hìc multum immorari, cùm alibi de hoc ſæpius me tractaturum promiſerim. Quare una vel altera ratione hanc concluſionem breviter confirmabo. Prima eſt: Quia ſi licitum eſſet unicuique, de bonis cõventus ſibi neceſſaria diſpenſare; maximum incõmodum, & inevitabilis ruina in Religione ſequeretur. Primò, quia dum unuſquiſque ſua auctoritate quippiam præſumit accipere, & omnes proni ſunt uti meliotibus rebus, inde rixæ & contentiones maximæ orirentur: ob quas vitandas, bonorum communitas introducta fuit, ut dubio præcedenti dictum eſt. Secundò, quia cùm homines, ſuppoſita naturæ corru-

ptione

ptione, plures neceſſitates fingant, plura etiam, quàm neceſſaria ſibi eſſent, ex bonis communitatis vendicatent: & ſic vel facilè Religionis bona perirent, vel omnes ſuperflua poſſiderent: ac proinde tam votum paupertatis, quàm temporalia Monaſterii bona omnino corruerent.

Secunda & principalis ratio. Quia Prælatus, ut ex dictis conſtat, maximè ex Concilio Tridentino ſeſ. 25. cap. 2. ex officio hanc diſtribuendi facultatem habet, & nullus eſt, qui unquam ſubdito eam conceſſerit, neque ad proprios uſus; ſed potiùs omnes illi eam expreſſe denegant, ut ex Patribus allatis, & præcipuè ex Tridentino ſuprà conſtat: ergo illicitè ſubditus facit, cùm hac abutitur poteſtate.

Ex quibus primò licet colligere, maximè ad votum paupertatis ſpectare, non ſolùm ut quis proprium nõ habeat, verùm etiam ut ne ſpontaneam ſibi quidem de bonis conventus diſpenſationem faciat. Omnia enim tam Conciliorum quàm Patrum teſtimonia, hîc & alibi relata, eum contra paupertatem delinquere, luculenter docent.

Secundò infertur, quòd neque ea, quæ quis proprio uſui deputata habet, valet alteri donare vel conferre, etiam ad uſum. Quod ex D. Baſil. ſupra inter. 29. evidenter mõſtratur. Tum etiam, quia hęc bona, quæ quis habet ad uſum, ſunt etiam communitatis, ac proinde non poterit ea diſpenſare.

Tertiò, quia noſtra Regula, & Regula etiam D. Aug. Bene. & Baſil. apertè docet, hanc adminiſtrationẽ vel fieri debere à Prælato, vel fratre ab eodem ad idẽ munus aſſignato. Quod expreſſis verbis docuit Trid. ubi ſupra: ergo qui non eſt deſignatus à Prælato, eam nõ poteſt exercere, & ſic recipiens ab eo illam rem, nõ eſſet tutus in cõſcientia. Quia ſubditus omnia, quę ad victũ & veſtitum pertinent, debet à ſuo Prælato expectare, ut patet ex dictis, & ex hoc c. Regulę, *diſtribuatur unicuique per manum Prioris, vel per fratrem &c.* Unde nullius rei licitus erit uſus, quam Prælatus vel expreſſe vel tacitè alicui non conceſſerit.

Reg. Aug. Benedicti. Baſilii.

Secunda concluſio. Prælati tenentur de bonis monaſterii ſubditis neceſſaria, tam quæ ad victum, quàm quę veſtitum attinent, prõpte charitativeq; diſtribuere. De hoc plura in tractatu de paupertate diximus: ibi enim egimus de cura, quam circa ſubditorum miniſterium Prælati adhibere tenentur.

Tertia concluſio. Hęc adminiſtratio non ſolùm poteſt fieri à Prælato, ſed etiam à quocumque alio ad id munus deſignato. Hæc conclu. conſtat ex regulis Baſilii, Benedi. Aug. ut ſuprà, & ex noſtra Regul. ibi, *vel per fratrem ob eodem ad idem officium deputatum.* Et eſt communis Religionum Praxis, ut Prælatus non omnia per ſeipſum immediatè diſponat, ſed per miniſtros ad ſuum nutum amobiles, ut Trident. d. c. 2. ſtatuit. Hic autem diſpenſator, qui fratribus neceſſaria diſtribuit, apud varias Religiones variis etiam nominibus gaudet. Apud D. Benedict. ut ex ejus Regula conſtat c. 31. & apud Aug. c. 16. cellarius nuncupatur: apud Baſil. interr. 149. diſpenſator dicitur: quamvis ſæpe etiam cellarius nominetur: apud antiquos Ægypti monachos, œconomus appellabatur, ut videre eſt apud Caſſianum lib. 4. inſtitution. c. 20. apud nos verò abſolutè frater in Regula nuncupatur. Trident.in. Caſſianus

Quę autẽ ſit hujus diſpenſatoris ſive œconomi facultas, nõ eſt facilè id in cõmuni diſcernere: cùm menſuranda ſit ex variis Religionum conſuetudinibus. Et potiſſimùm, cùm ejus facultas à Prelati voluntate dependeat, dicenda erit major vel minor, ſecundũ quod Prælatus majorẽ vel minorem poteſtatẽ ac juriſdictionẽ cõceſſerit. Quod autẽ omnino à Prelato pẽdere debeat, præcipit Benedictus in ſua Regul. ubi de cellario loquens, ait: Curam gerat de omnibus, & ſine juſſione Abbatis Benedi. Iuſt.

batis nihil faciat. Et infra: Omnia menſurare faciat ſecundùm juſſionem Abbatis. Et iterum: A quibus enim prohibuerit, non præſumat. *Baſilius.* Hæc Benedictus. Baſilius de cellario loquens interrogatione 148. talem poteſtatem eum habere ſentit, qualem ei dederit, qui talem ei curam commiſit, nempe, Præfectus. Et ratione ipſa monſtratur. Quia ſi Prælatus adminiſtrationem & gubernationem habet Monaſterii, & ſubditus ſolùm ex cõmiſſione & delegatione, fit, quod ad plura ſe extendere non poſſit, quam ei ſit permiſſum, & ſubdelegatum.

Circa hanc concluſionem duo oportet adnotare. Alterum, quid debeat Prælatus in eligendis his miniſteriis obſervare. Alterum, quid ipſi, ut injuncto ſibi muneri ſatisfaciant, teneantur præſtare. De primo exſtat celebre Innoc. III. Reſpõſum in c. Cùm ad monaſterium de ſtat. Monach. *Cap. Cùm ad monaſ. de ſtatu monach.* Tales autem (ait) ad agenda officia Monaſterii officiales deputentur, qui fideles ſint & diſcreti. Quibus verbis in diſpenſatore duo præcipue deſiderari fatetur: fidelitatem, nempe, & prudentiam. Nam ſi infidelis ſit, alteri Judæ ſimilis factus, ſubſtantiam Monaſterii deprædabitur, vel aliis deſtruet vius. Si verò imprudens, minimè damna vel commoda Monaſterii opportuno tempore conſiderabit, ut illa vitare, hæc verò conſequi monaſterium poſſit. *Baſilius.* Quare Baſil. interro. 104. magnam vult haberi rationem in adminiſtratoribus Monaſterii eligendis, ita, ut velit Præfectum id cum conſilio facere. Quæ Bened. conſiderans *Benedictus.* d. c. 31. multa ad cellarium ſtatuendum prærequirit. Ait enim: Cellarius Monaſterii eligatur de congregatione, ſapiens, maturus moribus, ſobrius, non multùm edax, non elatus, non turbulentus, non injurioſus, non tardus, non prodigus; ſed timens Deum, qui omni congregationi ſit ſicut Pater, & curam gerat de omnibus. Hæc Benedictus. obſecro plura ad eligendum Abbatem poſſet poſtulare?

Circa ſecundum, nempe, quale œconomi ſive diſpẽſatoris officium debeat eſſe, attente audiendus eſt D. Baſilius in regul. fuſiùs diſputatis, interrogatione 34. *Baſilius.* Primùm (inquit) oportet œconomos Monaſterii eos eſſe, qui illos poſſint imitari, de quibus in act. cap. 4. legimus, ſolitos eos fuiſſe ſingulis diſtribuere, prout unicuique opus erat, ita, ut multam miſericordiæ & longanimitatis erga omnes providentiam faciant: ut neque ſuſpicionem præbeant alicui affectionis, favoris, aut invitationis: neque è contrario elationis, ob quæ iis, quibus infenſiores ſunt, neceſſarias res ſubtrahant: aut his, erga quos affecti ſunt, amplius quam opus ſit largiantur. Eſt autem illud fraterni odii; hoc vero favoris, ſive amoris maximè vituperari. Itaque à favoris affectu, itémque contentionis, ad ſummam puros eſſe neceſſe eſt eos, qui fraternitatis res ad uſum neceſſarias diſtribuunt. Et idem Baſilius in Regul. brevior. interrogatione 149. inquirit, quæ ſit pœna diſpenſatoris, ſi quid amore vel odio fecerit: & ait: Quòd talis alienus ab Eccleſia Dei decernatur, donec correctus fuerit. Et infrà interrogatione 150. requirit, Si verò negligens, non det fratri neceſſaria, Reſpondet, hoc judicium manifeſtum eſt, ex verbis Domini, qui dixit: Abite à me vos maledicti in ignem æternum: eſurivi enim, & non dediſtis mihi edere &c. Prædicta Baſilius. Ac deniq; Benedictus, poſtquam *Benedictus.* Cellarii partes ita maturè depinxit, in eodem cap. qualiter ſuum munus ſine offenſione exercere valeat, ſimiliter docet: Curam (inquit) gerat de omnibus: ſine Abbatis juſſione nihil faciat. Quæ jubentur cuſtodiat, fratres non contriſtet. Si quis autem frater ab eo aliqua fortè irrationabiliter poſtulet, non ſpernendo eum contriſtet, ſed rationabiliter cum humilitate malè peten-

ti deneget. Memor ſit illius Apoſtoli præcepti: Quia qui bene miniſtraverit, gradum bonum ſibi acquirit. Infirmorum, infantium, hoſpitum, pauperumque cum omni ſolicitudine curam gerat, ſciens ſine dubio, quòd pro his omnibus in die judicii rationem redditurus ſit. Et infrà: Nec avaritiæ ſtudeat, neque prodigus ſit, aut extirpator ſubſtantiæ Monaſterii: humilitatem ante omnia habeat, & cui ſubſtantia non eſt, quæ tribuatur, ſermo reſponſionis porrigatur bonus. Quia ſcriptum eſt: ſermo bonus ſuper datum optimum. Et infrà: Fratribus conſtitutam annonam ſine aliquo typo vel mora offerat, ut non ſcandalizentur: memor divini eloquii, quid mereatur, qui ſcãdalizaverit unum de puſillis. Horis competentibus dentur, quæ danda ſunt, & petantur, quæ petenda ſunt, ut nemo perturbetur, neque contriſtetur in domo Dei. His facit Bened. ſatis aptè prudentiæ ac charitatis Regulas, quas debeat ſervare cellarius, proponit. Diſcant ergo Monaſterii diſpenſatores, horum Patrum Doctrinam ſectari; & eam veluti ſpeculum ante oculos ponãt. Qualiter verò ab eis ſubſtantia Monaſterii, cujus cura ſibi commiſſa eſt, tractari debeat, in tractatu de paupertate docuimus.

Ad rationem in contrarium adductam reſpondetur, advertendo, bona communia eſſe in duplici differentia. Quædam, quæ ita ſunt alicui univerſitati communia, ut cuique liceat ex eis accipere pro ſuo libito: qua ratione licitum eſt incolis alicujus oppidi, ex communi ſylva ligna cædere. Quædam verò ita ſunt communia, ut totum à toto poſſideatur, & nihil partis à parte, qua ratione Religioſis omnia communia dicuntur; nulli enim ſingulari licet aliquid ex eis accipere vel poſſidere, niſi juxta leges à Religione traditas, ut rectè Navarrus in c. non dicatis num. 40. docet.

DVBIVM IIII.

Qualiter fieri debeat diſpenſatio à Prælato, vel à fratre ab eo deſignato, inſpectis ætatibus & neceſſitatibus.

MVlta hîc memoriâ digna offerebant ſe examinanda circa modum, quo debeat Prælatus rerum uſus in ſubditos diſpenſare, niſi de hoc 4. p. tractationis noſtræ de paupertatis voto dictum eſſet, ubi diſſeruimus de cauſis, quæ intervenire debent, ut Prælatus, ſubditis aliqua diſtribuat, & in quos uſus monaſterii bona ſint diſtribuenda: & ſimiliter, quando Prælatus peccet, vel ſuperflua concedendo, vel neceſſaria denegando. Qualiter etiam ab œconomo ſive cellario bonorum adminiſtratio gerenda ſit, difficultate præcedenti breviter attigimus. Sed quoniam prædictis locis hæc generaliter dicta ſunt, oportebit hîc aliqua ſpecialiter circa illa verba, Inſpectis ætatibus, & neceſſitatibus, adnotare, quę ad modum ſive formam in diſtributione à Prælato, ſive diſpenſatore ſervandam, diximus pertinere. Primò igitur his verbis Regula diſtributionem non præcipit æqualiter mathematicè fieri: quia nõ æqualiter indigẽt omnes, ut rectè D. Aug. in ſua Reg. c. 3. ait: Diſtribuatur unicuique à præpoſito veſtro victus & tegumentum, non æqualiter omnibus, quia non æqualiter valetis omnes, ſed potiùs unicuique ſicut opus eſt. Bened. etiam c. 34. ſuæ Reg. in hoc propoſito ait: Sicut ſcriptum eſt, Dividebatur ſingulis prout cuique erat. Vbi non dicimus, ut perſonarum (quod abſit) acceptio ſit, ſed infirmitatum conſideratio: ubi qui minùs indiget, agat Deo gratias, & non contriſtetur: qui verò plus indiget, humilietur pro infirmitate,

Navarrus. *Auguſtinus* *Benedictus.*

& non extollatur pro miſericordia. Et ita omnia membra erunt in pace. Hactenus Benedictus. Hoc igitur eſt, quod hic noſtra Regula ſtatuit, ut in diſtributione bonorum, ratio habeatur uniuſcujuſque ætatis & neceſſitatis, & cui plus indiget plus detur, & cui minus, etiam minus conferatur. Quæ diſtributio licet non ſit ad æqualitatem mathematicam, eſt tamen ſecundùm juſtitiam diſtributivam: in qua attenditur æqualitas proportionalitatis.

Præterea meritò In hoc Regulæ articulo de ſingulorum ætatibus mentio fit. Nam quamvis fortè neceſſitatis nomine hic infantium, vel ſeniorum ætas comprehenderetur: adhuc tamen id expreſſè cavetur, ut majori cura ætatibus his, maximè verò ſenio confectis neceſſaria providerentur. Quis autem verè dicatur ſenex, non eſt facilè diſcernere. Hippocrates enim ſenem appellat à quadrageſimo octavo ſuę ætatis anno uſq; ad 56. ſic Servius Tullius illos ſenes nominat, qui ad annum 46. acceſſerunt: Varro verò 45. Galenus lib. 5. de tuenda ſanitate, ætatem ſenis tripartitò dividit, in quo modò non moror: nam jure Canonico probabilis ſententia eſt, ſenem dici, qui annum 50. attigerit: pro qua ſententia multos refert authores peritiſſimus Menochius, de arbitrariis judicum quæſtionibus, to. 1. caſu 59. Ipſe tamen, relicta hac ſententia, cum communi ſentit, ſenectutem arbitrio judicis, vel prudentum judicandam eſſe. Quæ ſententia maximè mihi placet, cùm in hoc ulla certa regula aut diffinitio aſſignari non poſſit. Prælatus ergo illum arbitrabitur ſenem, quem jam annorum numerus, perpeſſi in Religione labores, & aſſiduæ corporis afflictiones ineptum ad ordinis rigorem reddiderunt. Iis ergo diſtrictioris vitæ indulgentia (cum diſcretione tamen) permittenda eſt. Quod meritò magnus ille monachorum Pater Benedictus in ſua regula cap. 37. præcepit. Agens enim ibi tam de ſenum, quàm infantium ætatibus, ait: Licet ipſa natura humana trahatur ad miſericordiam in his ætatibus, ſenum videlicet, & infantium; tamen & Regulæ authoritas eis proſpiciat. Conſideretur ſemper in eis imbecillitas, & nullatenus eis diſtrictio Regulæ teneatur in alimentis; ſed ſit in eis pia conſideratio, & præveniant horas canonicas. Quòd autem Benedictus ita ſenibus præcipuè provideat, non mirum eſt, cùm Senectus quędam morbi ſpecies eſſe perhibeatur. Sic Comicus ſenectutem, ait, per ſe ipſam morbum naturalem eſſe. Vnde M. Tullius in oratione de Q. Mutio loquens: Et ille ſenectutis morbus (inquit) non equidem incidens eſt & tranſiens. Oportet tamen, Prælatos (& potiſſimùm in ordine noſtro) in hac re maxima cum cautione procedere, ita, ut non niſi præmiſſo diligentiori examine, hæc aliqualis indulgentia concedatur, ne profeſſio noſtra, quæ in aſperitate & arctitudine vitæ tota verſatur, his indulgentiis ac remiſſionibus facilè tepeſcat, aut relaxetur. Cum pueris verò, ſi qui in Religione aliquando admittantur, non minor Prælatorum diſcretio requiritur. In illis enim oportet, ut attentè conſideret vires, complexionem, & alia: & ſecundùm ea judicet, quid magis ordini expediat, ne Religionis progreſſu eis vires deficiant, & inhabiles ad communitatis labores omnino reddantur.

Hippocrates. Serv. Tul. Varro. Galenus.

Menochius.

Benedictus.

Comicus. & M. Tullius.

Tertiò aperire oportet, quid nomine neceſſitatis Regula intelligat. Pro quo obſervo, illam eſſe veram neceſſitatem, cui ſi non provideatur, officium communitatis ab habente eam exerceri non poteſt; vel ſi particularis perſona re aliqua indiget, ſine qua commodè ſecundum noſtræ vitæ ſtatum tranſire non poteſt: verbi gratia, ſi deficiant ſufficiens victus, vel veſtitus: ut

cibus

cibus & porus, veſtes, lectus, domus, vel cella, libri pro officio divino, vel pro ſtudio litterarum, ut Prædicatoribus, confeſſoribus, aut ſcholaſticis in collegiis ſtudentibus: & denique alia hujuſmodi requiſita ad cujuſque officii munus debitè exercendum. Quæ omnia providere tenetur Prælatus ſecundùm noſtrũ vivendi modum, & ſtatum paupertatis, quem profeſſi ſumus, ita ut verè adimpleatur Concilii Tridentini ſeſſione 25. cap. 2. decretum, nempe, quòd ita rerum uſum Prælati permittant, ut eorum ſupellex ſtatui paupertatis, quem profeſſi ſunt, conveniat; nihilque ſuperflui in ea ſit, nihilque, quod ſit eis neceſſarium, denegetur. Hæc enim ſunt, & aliæ neceſſitates, quas Prælatus in rerum diſtributione attendere, & providere debet. De quo, ſive de diſpenſatore (quod in propoſito idem eſt) Baſilius in regulis fuſior. in rerrogatione 19. ſcribens ait: Communis ſcopus diſpenſatoris ſit, neceſſitatis impletio.

Conc. Trid.

Baſilius.

Præterea advertant Prælati, nomine neceſſitatis hîc non intelligi neceſſitatem, quam dialectici ſimpliciter appellant: qua ratione aliquid dicitur neceſſarium, ſine quo res nullo modo conſiſtere poteſt: ſed neceſſitas ſumitur pro neceſſitate decentiæ, aut congruentiæ, ſecundùm noſtrum ſtatum paupertatis; ita, ut illa ſit cenſenda neceſſitas, quam, conſideratis noſtri ordinis circumſtantiis, indecens vel inconveniens eſſet, non ſublevare. Quare menſura & regula in diſtributione à Prælato facienda, eſt neceſſitas decentiæ noſtri ſtatus, quam optimè neceſſitatem dici, docuit Divus Thomas ſecunda ſecundæ quæſt. 141. & cum eo ibi Caietanus. Vnde hîc nomine neceſſitatis non ſolùm extrema neceſſitas, & illa, quæ gravis eſt; verùm & ea, quæ ſecundùm condecentiam ſtatus intelligitur.

D. Thomas.

Caietanus.

Ex quo fit, in prædictis caſibus neceſſitatis, & non in aliis debere fieri hujuſmodi inæqualem diſtributionem. Quare neque in minoribus aut parvis neceſſitatibus ita arctè obligantur. Vnde optimè Hugo de Sancto Victore in Regula Beati Auguſtini cap. 4. admonet, regulam hanc de diſtribuendis bonis communibus, inſpectis neceſſitatibus & ætatibus, non ſic eſſe interpretandam, ut abundanter omnia diſtribuantur, quaſi omnimoda indigentia ſit è monaſterio propulſanda. Quamvis enim Act. quarto ſcriptum ſit, Nec quiſquam egens erat inter illos: tamen etiam de ipſis Apoſtolis legimus, quòd Deo ſerviebant in fame & ſiti, in frigore, & nuditate: in hujuſmodi enim negotiis valetudinem naturæ, non carnis attendere oportet. Quare ſubditi rebus neceſſariis contenti eſſe debent, & patienter ferre, ſi aliquando hæc eis deficiant, neque in Religione abundantias, aut delicias quærere. Bernardus: Magna ſanè abuſio eſt, ut in loco paupertatis, ubi divites penuriam incurrunt, pauperes ſuperfluitatem quærant: in loco afflictionis, ubi delicati mortificantur, homines ruſticani res delicatas affectent. De hac vitæ parſimonia à ſubditis ſervanda, plura in tractatu paupertatis 4. par. c. ult. tradidimus. Quibus addo utilem Caiet. doctrinam 2. 2. quæſt. 181. ar. 7. qui ibi omnino videndus erit, ubi conqueritur de ſumptibus Religioſorum, ob quorum nimietatem perfectionem Religionum deſtructam eſſe affirmat.

Hugo de S. Victor.

Act. 4.

Bonavent.

Caietanus.

Sed hîc ſtatim dubium occurrit, an, quando neceſſitas eſt occulta, neque à Prælato cerni poteſt, ſubdito eam propalanti teneatur Prælatus fidem adhibere? Divus Auguſtinus cap. 17. ſuæ Reg. ait: Si latens eſt dolor in corpore, famulo Dei dicenti, quid ſibi doleat, ſine dubitatione credatur. Vmbertus

D. Auguſt.

Vmbertus.

verò in commentariis ad illud cap. in hæc Divi Auguſtini verba ita ſcripſit: Signa ſervorum Dei hæc ſunt, ſervire Deo die ac nocte voluntariè, humiliter, & devotè: obedire Prælato: quærere bonum commune, & non privatum: ædificare proximum verbo, & exemplo. Tali, inquit, famulo Dei, quid ſibi doleat, abſque ulla dubitatione credendum eſt. Hæc Vmbertus. Mihi verò in hac parte potiùs videtur, ut nimia credulitate Prælatus excedat, quàm ut ob hujus defectum à debita charitate, & juſtitia deficiat. Nam ſi in priori erret, fortè contra prudentiam, & materialiter tantùm peccabit: in ſecundo verò majori exponitur periculo, tum, quia facit contra potiſſima Charitatis & Iuſtitiæ præcepta; tum, quia ſubditum multis periculis tam corporalibus, quàm ſpiritualibus exponit. Aliquando tamen proderit, Prælatum leviter non credere, & cautiorem eſſe circa ſuas oves cognoſcendas: hoc enim maximè ad ferendum judicium in hac tejuvabit.

DVBIVM V.

De infirmorum neceſſitatibus, ac de eorum cura à Prælatis ſolicitè procuranda.

NEceſſitatis nomine potiſſimùm in Regula noſtra ægritudines ac debilitates Religioſorum intelliguntur. Quare oportet Prælatos maximè intentos eſſe in infirmorum neceſſitatibus providendis, ac curam de eorum valetudine ac ſolatio diligentem adhibere. Hanc maximè Religionum Patriarchæ & inſtitutores in ſuis Regulis commendarunt. Inprimis Divus Baſilius in quæſtione fuſio. interrogatione 55. quærit, an ſit juxta ſcopum pietatis uti medicina? Reſpondet, Quòd quemadmodũ ſingulæ artes in auxilium nobis, ob debilitatem, à Deo donatæ ſunt, veluti agricultura, cùm non ſufficerent ea, quæ ſponte ex terra naſcuntur: ſic etiam medicina data eſt in auxilium noſtri corporis. Vbi Divus Baſilius de medicinæ utilitate plura proſequitur. Ita tamen ibi tradit Monachos debere curari, ut ſuperflua non quærant: & præterea ſit Medicinæ attendendum, ut non in ipſa omnem cauſam ſanitatis & morborum ponamus, ſed ad gloriam Dei & formam medelæ animarum, uſum rerum ab ipſa ſumamus. Alia deinde lectione digna circa Medicinæ uſum docet ibi Divus Baſilius. Idem quoque in regul. brevior. interrogatione 155. ait: Qui præfectus eſt, neceſſariò ſingulos languẽtes cognoſcere debet, & convenienter curare. Benedictus, (cujus Regulam diſcretione conſpicuam Sanctus Gregorius appellat,) de infirmis fratribus cap. 36. ſic ſcriptum reliquit: Infirmorum cura ante omnia & ſuper omnia adhibenda eſt: ut ſicut re vera Chriſto, ita eis ſerviatur. Quia ipſe dixit: Infirmus fui, & viſitaſtis me &c. Et infrà: Ergo cura maxima ſit Abbati, ne aliquam negligentiam patiantur, quibus fratribus infirmis ſit cella per ſe deputata, & ſervitor timens Deum, & diligens, ac ſolicitus. Neque his contentus, infrà idem Benedictus iterum repetit: Curam autem maximam habeat Abbas, ne à cellariis aut ſervitoribus negligantur infirmi: quia ad ipſum reſpicit, quidquid à diſcipulis delinquitur. Divus Auguſtinus in capite 4. ſuæ Regulæ multa circa infirmorum curam ſanctè & piè decernit. D Hieronymus in Epiſt. ad Euſtoch. de cuſtodia virginitatis, inter alia, quæ de monachis ſui tem-

Baſilius. *Benedictus. Gregorius.* *Auguſtinus.* *Hieronymus.*

temporis laudat, hoc circa infirmorum curam refert. Siquis (inquit) cœperit ægrotare, transfertur ad exedram laxiorem, & tanto ſenum miniſterio confovetur, ut nec delicias urbium, nec matris quærat affectum. Et denique Franciſcus in ſua Regula cap. 6. Si quis (ait) in infirmitatem ceciderit, alii fratres debent ei ſervire, ſicut vellent ſibi ſerviri.

Franciſ.

Placuit etiam prædictis adjungere Divi Bonaventuræ, circa ægrotorum curam, quædam præclara documenta, à Prælatis præ oculis habenda. Is enim tomo ſecundo in lib. de ſex aliis Seraphin cap. hæc tradidit:

Bonavent.

Infirmitas corporis triplex eſt. Primi ſunt infirmi decumbentes in lectulis, vel acutis vel aliis infirmitatibus gravibus laborantes. Alii ſunt infirmi per domicilium, vel etiam per terram quandoq; deambulantes, & tamen ſæpe gravibus doloribus afflicti, ut calculoſi, fiſtulati, ponderoſi, & ſimiles. Tertii determinatam infirmitatem non habentes, ſed tamen corpore debiles, & viribus exhauſti, vel ſenes, & laboribus confecti, ut naturali infirmitate depreſſi, ſed quandoque accidentali labore ad tempus attriti. His eſt triplici pietate ſubveniendum. Scilicet, remediis medicinalibus, ſi congruè poteſt fieri. Item, relaxatione rigoris in victu, veſtitu, vigiliis, & hujuſmodi. Item, exemptione laboris in officiis, ſervitiis, diſcurſibus, & hujuſmodi, prout cujuſque neceſſitas exquirit. Itaque primis de primo, ſecundis de ſecundo, tertiis de tertio, juxta ſingulorum indigentiam ſpecialiter ſuccurrat. Omnis humanitas eſt infirmis, & debilibus exhibenda, quia flagellati ſunt à Domino. Si ſuper hoc ab hominibus tribulantur, ipſa eorum miſeria clamat ad Patrem miſericordiarum, contra illos, qui eos tribulant conquerendo, dicente David: Quoniam quem tu percuſſiſti, perſequuti ſunt: & ſuper dolorem vulnerum meorum addiderunt. Infirmus enim, qui afflictus ſibimet ſubvenire non valet, eo ipſo ampliùs tribulatur, quia ab his, quibus deberet, non ſolatur, non à labore relevatur, non ſubvenitur indigenti, nec habet ſibi compatientem, juxta illud Propheticum: In conſpectu tuo ſunt omnes, qui tribulant me: improperium expectavit cor meum, & miſeriam. Et ſuſtinui qui ſimul contriſtaretur, & non fuit: & qui conſolaretur, & non inveni. Et dederunt in eſcam meam fel exprobrationis, & in ſiti mea potaverunt me aceto objurgationis. Fiant ergo eis quæ ſequuntur &c. Et infra: Bonus autem Prælatus agnoſcit ſe fratrum ſuorum patrem, non Dominum, & exhibet ſe eis medicum, non tyrannum, nec reputat eos ut jumenta ſua vel ſervos emptionis, ſed ut filios hæreditatis ſupernæ conſortes: & facit eis ſicut vellet ſibi fieri, ſi ſimiliter indigeret. Sed fortes & ſani non ſentiunt quod ſentit æger: ideo neſciunt eis compati, ſcient autem poſtea, cùm dolebunt.

Quòd ſi objiciant, quia ſæpe fingunt ſe quidam debiliores, quàm ſunt; nunquid propter hoc omnes ſunt hypocritæ judicandi, cùm è contrario pro paucis juſtis, ut habetur in Geneſ. 18. multis malis Dominus voluerit pepercisse? Triplici autem ratione magis indigent infirmi ſubſidio pietatis, quàm ſani, & robuſti. Primò propter ſuſtentationem vitæ: quia ſe ipſos non valent procurare. Si tunc etiam ab aliis non procurantur; coguntur deficere, & non poſſunt ſubſiſtere, juxta illud 2. Reg. 1. Ne penitus pereat, qui abjectus eſt. Secundò, propter reſtaurationem ſanitatis, & virium, quas in infirmitate perdiderunt. Cùm enim ſanus & fortis ſolùm indigeat ſuſtentamento, ut quod habet conſervet, æger & debilis indiget duplici refectione, ne pereat, & perdat

quod adhuc habet, & reparet quod amiſit, dicente Domino Luc. 19. Abeo, qui non habet, etiam quod videtur habere auferetur. Tertiò, propter conſolationis relevamen: quia cùm ſic multipliciter affligantur, ſolatiū eſt eis, cùm vident alios ſibi compati, & ad reparationis ſuæ ſtudium fideliter cooperari, & dicunt eum Saul 1. Reg. 23. Benedicti vos à Domino, quia doluiſtis vicem meam. Sed dicunt aliqui: Illis debilibus dignè ſubvenitur, de quibus eſt ſpes convaleſcentiæ: in illis verò, de quibus non præſumitur quòd aliquando convaleſcant, inutiliter conſumuntur expenſæ. Hoc rectè diceretur, ſi non propter meritum charitatis, ſed propter retributionem humanæ utilitatis deberet infirmis miſericordia exhiberi. Qui autē propter hoc infirmo ſubvenit, ut cùm ſanus fuerit, bene factum illud ſervando retribuat, merito charitatis ſe privat. Vbi enim major miſeria, ibi clarior miſericordia apparet, & purior charitas. Expedit ergo, Prælatum quandoque experiri infirmitates ceterorum, ut diſcat compati, juxta illud Hebr. 4. Non habemus Pontificem, qui non poſſit compati infirmitatibus noſtris. Hæc Divus Bonaventura.

Bonavent.

Nec ſancta Pontificum decreta hujus laudabilis circa infirmos miniſterii obliviſcuntur. Innocentius enim 3. in ca. cùm ad monaſterium, de ſtatu monachorum, ſic ſtatuit: Porrò debiles, & infirmi, qui minutione indigent, vel aliqua medicina, non ſeorſum in cameris, ſed omnes in infirmitorio, quæ ſibi neceſſaria fuerint tam in carnibus, quàm in aliis, recipiant competenter. Hoc eſt igitur, quod noſtra Regula illis verbis, Inſpectis neceſſitatibus, præcipit. Latiùs verò & expreſſiùs noſtris conſtitutionibus hæc infirmorum cura commendatur, ut patet ex parte prima ca. 18. præcipuè, §. 2.

Et ratione etiam hæc conſtant: quia jure ipſo, & quaſi ex natura rei ſpectat ad Prælatos præfata proviſio de neceſſariis, præcipuè ubi major eſt indigentia, qualis eſt in infirmitatibus: quia ſubditi renuntiarūt ſe ipſos tam quoad animam quàm quoad corpus, & poteſtati Prælatorum omnino ſe tradiderunt. Et ſic non aliter, quàm Patres filiorum, ſubditorum tenentur curam gerere. Vnde ut optimè Turrecremata in d. cap. 36. regulæ Benedicti loquitur: Si monachus reliquit ſua ex quibus neceſſaria parare poſſet, reliquit ſuos, qui ei in infirmitatibus libenter miniſtrarent: reliquit etiā ſemetipſum propter Chriſtum, nolens ſui curam habere: magna erit impietas Prælatorum, ſi ſubditorum indigentiis non plenè ſubveniant. Hæc ille. Neque in procuranda infirmorum ſalute, ceteriſque ad eorū ſolatium neceſſariis unquam admittenda eſt Prælatorum excuſatio, dum paupertatis titulo negligentiùs his ſubvenire ſolent. Nam potiùs (ut Beata mater Tereſa à Ieſu dicere ſolebat) ſanis neceſſaria, quàm infirmis in monaſteriis indulgentia ſive deliciæ deficere debent.

Turrecrem.

Illud tamen etiam ipſos ęgrotantes admonere vellē, minimè oportere, nec ſuperflua in Monaſterio quærere, nec de obſequio ſibi impēſo murmurare: ſed ſe infirmos pauperes eſſe ſæpe mente recolere. Vnde Benedictus ut ſuprà: Ipſi infirmi conſiderent, in honorem Dei ſibi ſerviri, & non ſuperfluitate ſua contriſtent fratres ſuos, ſervientes ſibi. Hæc Benedictus. Quare ſi aliquando infirmi obſonium aliquod vel medicinam appetant, indicare illud debent Prælato, vel eorum curam gerenti: & ſi obtinuerint (ut par eſt) gratias agant: ſin minùs, patientes ſint, & ob Dei amorem eo libenter careant. Nam, ut inquit Baſilius interrog. 155. Si infirmus retribuēdæ à Deo mercedis gratia laborem ſuffert, nō inde ſolatium, ac mitigationem requirere debet: ſed ad retributionem mercedis à Domino ſe ipſum componere, ſciens, quòd cōſolatione pro anguſtia à benigno

Benedictus.

Baſilius.

Deo

Deo dignus fiet. Et in propoſito notanda ſunt Hugonis verba in reg. D. Franciſci cap. 6. ibidem à Corduba relata quæſt. 19. Infirmus autem (inquit) ſi pauper eſt voluntarius, penſet non quę divites, ſed quæ pauperes infirmos decent. Nam pauperis eſt, modicis eſſe contentum, & in neceſſariis ſæpe deficere, defectúmque æquanimiter tolerare. Grandium autem eſt, grandia quærere, & nullum in votis æquanimiter ferre defectum. Hæc ille. Neque enim Prælati, ut ibidem ait Corduba, more reddituariorum poſſunt communiter ſubditis ſine ullo defectu providere.

Quare cavendum maximè eſt Religioſis, etiam infirmis, extra ordinaria condimenta, aut pretioſa, aut non multùm neceſſaria quærere, ut optimè Bernard. in epiſtola 321. ad fratres de Sancto Anaſtaſio conſulit. Compatior (inquit) utique, & multum ego compatior infirmitati corporum, ſed timenda multò magis ampliúſque cavenda infirmitas animarum. Propterea minimè competit religioni veſtræ, medicinas quærere corporales. Nā de vilibus quidem herbis, & quæ pauperes deceāt, interdum aliquid ſumere, tolerabile eſt, & hoc aliquādo ſolet fieri: at verò ſpecies emere, quærere medicos, accipere potiones, Religioni indecens eſt: maximeque ordinis noſtri neque honeſtati congruit, neque puritati. Hæc omnia gentes inquirunt. Hucuſque Divus Bernardus. Et fortè, (ne tam rigidam ſententiam cum Bernardo proferamus) non hic D. Bernardus de gravibus infirmitatibus loqui credendus eſt, ſed de quibuſdam inveteratis, & conſuetis morbis, quibus non alio remedio, quàm patientia, mederi poteſt, de quibus Divus Baſilius loquitur dicta Interrog. 55. in reg. fuſiùs diſputatis.

Denique (ut omnia concludam) infirmis præ oculis hęc quinque habenda erunt. Primum, ne ſuperflua quærant. Secundum, quòd neceſſaria ita poſtulent, ut ſi eis denegentur, patienter ſufferant, & à Deo retributionem ſui laboris exſpectent. Tertium, ut ſibi perſuadeant, non omnes infirmitates medicinæ auxiliis poſſe ſanari: nam, (ut rectè Baſilius d. interrogatione 55.) Sæpe flagella peccatorum ſunt ægritudines ad converſionem inductæ. Quē enim (inquit Apoſtolus ad Hebr. 12.) diligit Dominus, caſtigat. Et ideo inter vos multi debiles & infirmi, ut ipſe prima Corinth. 11. teſtatur. Tales igitur oportet quieſcere, ac dimittere ſtudia medica, & ſuſtinere quæ inducuntur, ubi noſtra ipſorum delicta cognoverimus, juxta eum, qui dixit Michææ 7. Iram Domini ſufferam, quia ipſe peccavi. Hæc D. Baſilius, ubi latè docet, multas eſſe infirmitates, quæ non ex malitia victus, aut ex aliis principiis naturalibus proveniunt; ſed eas Deus nobis propter noſtra peccata vult infligere: in quibus medicinam quærere ſuperfluum eſt. Quartum, quòd etiam ſi aliquæ leves ægritudines (maximè inter nos) aliquod medicinæ remedium admittant: non tamen debent omnes, nec poſſunt curari, cùm poſſibile non ſit, in tanta vitæ nuditate ac arctitudine, aliquo corporis incommodo vel dolore non affici.

Quare ſi quis omnes eradicare velit, certè illi eveniet quod de Hydræ capitibus fabulantur Poëtæ, quòd amputato uno, plura renaſcerentur. Eſt enim hoc noſtræ vitę genus omnino medicinæ regulis contrarium. Et ſic de illis in noſtro Ordine non eſt multùm curandum, maximè ſi infirmitas gravis non ſit, aut talis conditionis, quòd à proprio munere exercendo Religioſos omnino impediat. Quare rectè D. Ambroſius in Pſalm. 20. Contraria (ait) divinæ conditioni præcepta medicinæ ſunt. Ita qui ſe medicinis dederit, ſeipſum ſibi abnegat. Videnda ſunt, quæ ſuprà capitul. 4. de refectione ex Bernardo Serm. 30. in Cantic. tradidimus. Vbi quan-

Bernardus. Aug. Reg.

tum diſtet inter Chriſti, & Hippocratis præcepta, & Inter utrjuſque diſcipulos, aptè docet ut ſolet.

Quintum & ultimum deſumitur ex Divi Auguſtini Regula capite 2. Vt cùm infirmi ſuas vires priſtinas teparaverint, ad feliciorem conſuetudinem ſuam tedeant: quæ famulos Dei tantò ampliùs decet, quantò minùs indigent. Neque ibi eos teneat voluptas jam vegetatos, quos necellitas levaret infirmos. Illos æſtiment ditiores, qui in ſuſtinenda parcitate fuerint fortiores. Et hęc de inſpiciendis ætatibus, & neceſſitatibus ſingulorum dicta ſint.

IN TEXTV
Ibidem.

Aſinos autem ſive Mulos, prout veſtra expoſtulaverit neceſſitas, vobis habere liceat.

CIrca hæc verba, aliqua in initio hujus capitis adnotavimus; ubi rationem reddebamus, quid his Innocentius Quartus voluerit ſignificare. Diximus enim, hanc eſſe veluti exceptionem paupertatis, quam in communi nobis in hoc capitulo Regula præſcribit. Et quamvis per hàc omnium poſſeſſionum, redditũum, ac aliorum bonorum dominium interdicatur, & nihil horum Religionibus ſimilem profitentibus paupertatem habere liceat; conceſſit tamen Innocentius Quartus, ut ſaltem aſinos ſive mulos, & aliqua alia animalia ſive volatilia nobis libetum eſſet poſſidere. Et inprimis aſinos ſive mulos habere permiſit: quia cùm fratres noſtri, Eremi loca ſæpe ab urbibus remota inhabitarent, ad eorum victum, & reliqua Monaſterii emolumenta, neceſſum erat his animalibus uti. Addit præterea: Aliquot animalium ſive volatilium ad veſtrum nutrimentum. Nam cùm nobis eſus carnium in hac regula ſit prohibitus, & ex alia parte piſces non ubique facilè parentur, rectè cautum ab Innocentio videtur, ut Eremitæ aliqua animalia haberent, ex quorum fructibus (quales ſunt, lac, caſeus, & ova) alerentur.

Præterea conſiderandum eſt, Regulam non ſolùm volatilia, ſed etiam aliqua alia animalia concedere: quod de quadrupedum etiam genete (quales ſunt oves, & capræ) intelligi debet. Ex quo elicere poſſumus, attento Regulæ rigore ac puritate, non licere in ordine, arietum, aut cuniculorum, ſive quorumcunque aliorum animalium greges poſſidere, niſi tantùm ea, quæ ad nutrimentum Religioſorum, mediis lacticiniis, aut ovis juvare poſſint.

Sed dices: Etiam ad infirmorum nutrimentum prædicta animalia conducunt: igitur etiam erunt à Regula permiſſa. Reſpondeo, quòd etſi aliqua ex animalibus prædictis utilia & neceſſaria ſint ad infirmorum ægritudines, in quibus carnibus veſci licet, curandas: tamen adhuc mens Regulæ non videtur eſſe, de hoc infirmorum nutrimento agere: quamvis in hoc non multùm ſcrupuloſè in ſiſtendum ſit. Neque enim exiſtimo, omnino à Regula alienum, in eremi domibus (ſi id ſine ſcandalo fieri poſſet) aliqua prædictorum animalia ad ſubveniendum infirmorum neceſſitatibus habere. Nec tamen credat aliquis, ex hoc licitum eſſe, greges arietum à fratribus poſſideri: hoc enim valde noſtræ paupertati diſſonum, & omnino contrarium cenſeo, niſi fiat cum magna cautione & limitatione, ut eſſet, quatuor vel ſex arietes pro dictis neceſſitatibus retinere. Denique circa hanc capitis partem reſtat, ut de paupertate in communi aliqua diſſeramus.

(.·.)

DVBIVM VI.

An noſtra Religio habeat paupertatem in communi, & una ſit ex Mendicantibus.

EX his, quæ in initio hujus Capitis præfati ſumus, ſatis ſuperq; conſtat, tum ex his verbis, *Aſinos ſive mulos &c.* tum ex variis Pontificum declarationibus ibi adductis, noſtram Religionem ex vi ſuæ Regulæ paupertatem in communi profiteri, ac ex conſequenti, quòd una ſit ex Mendicantibus, non quomodolibet ex conſtitutionibus aut aliis privilegiis, ut alii ordines ſibi hunc titulum vendicarũt: ſed ex proprio jure & Regula, quia illi proprietas omnis, rerumque uſus in communi interdicitur. Sunt autem ex approbatis in Eccleſia Dei Religionibus duæ Regulæ tantùm, quæ hanc mendicitatem, & paupertatem præcipiant; noſtra ſcilicet & Beati Franciſci Regula: quamvis noſtra prima fuerit ex his Regulis, quas ego viderim, quæ in Eccleſia hunc altiſſimum paupertatis modum introduxit, & ſuis profeſſoribus obſervandum tradidit. Nam cùm ea prima fuerit inter mẽdicantes, ut in præfationibus probatum reliquimus; conſtat etiam, ab ea in primis hanc arctiſſimam paupertatem dimanaſſe.

Quòd verò Religio noſtra ex Regula ſuam mendicitatem accipiat, præter ea, quæ in initio hujus cap. afferebamus, docet inter Canoniſtas Abbas Lappus alleg. 45. Et quamvis ibi aliquantulum hæſitet, tandem inclinat, Carmelitas eſſe Mendicantes ex Regula, quod colligit ex illis verbis Regulæ: Et cùm oporteat vos frequentiùs mẽdicare itinerantes. Et licet ipſe amplius non probet, non ineptè id ex prædictis verbis colligi demonſtrabo, quia ſive illud verbum (oportet) vim habeat præceptivam, ut conſtat ex Clemẽtina Exivit de verborum ſignificatione, ſive tantùm cõdecentiam ſive honeſtatem importet; magnam vim illa verba ad confirmandam Lappi ſententiam habent. Nam ſi præceptiva ſint,) quod verius & probabilius apparet,) apertè ſequitur intentum. Si enim Regula præcipit, ut adhuc itinerantes mendicemus, quantò magis etjam in aliis temporibus idem vellet obſervari? Si verò verbum (oportet) honeſtatem aut decentiam tantùm denotet, non minùs urget argumentum: quia tunc illis verbis ſupponitur profeſſio arctiſſimæ paupertatis. Nam faciunt hunc ſenſum: Cùm vos pauperes tam in particulari, quàm in communi ſitis, decet vos ut pauperes mendicare. Si enim Regula redditus ac poſſeſſiones permitteret, quorſum præcipere deberet, ut itinerantes mendicaremus? Quod non ob aliam rationem factum exiſtimo, niſi quia, cùm Monaſteria redditus habere non permittantur, ex quibus Religioſis itinerantibus providere poſſent, cautum à Regula fuit, ut illi iter facerent mendicantes. *Clem. Exivit, de ver. ſignif.*

Prætereà ex jure communi conſtat, Carmelitas eſſe Mendicantes. Colligitur enim ex cap. Vnico de Religioſis domibus in ſexto, eſtque hoc ita communiter receptum, ut non ſit neceſſarium ampliùs in eo immorari. *Ca unico de Relig. domibus in 6.*

Difficultas verò reſtat, an ſuppoſito decreto Concilii Tridentini ſeſſione 25. cap. 3. quo cavetur, ut omnes Religiones Mendicantes, exceptis Capucinorum & obſervantiæ Beati Franciſci, poſſint liberè & licitè redditus, ſive alia bona immobilia poſſidere: hæc deciſio locum habeat in paupertate, quam nos ex regula profitemur. *Conc. Trid.*

Eſtque urgens argumentum pro parte negativa: quia ibi Concilium

tantùm id permittit illis Religionibus, quibus ex conſtitutionibus ſuis erat prohibitum, aut ex privilegio Apoſtolico non erat conceſſum: at in noſtra Religione non ex privilegio aut ex conſtitutionibus ortum mendicitas habuit, ſed potiùs ex ipſa regula, ut ſuprà demonſtravimus. Secundò: Quia neque ordo Diſcalceatorum Carmelitarum, neque Regula primitiva tempore Concilii erat in uſu. Quare Concilium nullam de ea potuit habere notitiam, ac proinde deciſio tantùm extendenda eſt ad eas Religiones, quæ tunc temporis florebāt. Et confirmatur: Quia ſicut excepit Concilium ordinem B. Franciſci, quia hoc Mendicitatis jus ex Regula accepit, etiam noſtrum ob eandem cauſam exciperet: ergo adhuc ſtante decreto Concilii Tridentini, bona immobilia in ordine poſſideri non poſſunt.

Pro contraria parte etiam urgere videtur, quòd Concilium ibi de omnibus Mendicantibus loquitur, ſive ex regula, ſive ex conſtitutionibus mendicitatem ſervent: aliàs ſi tantùm loqueretur de illis Religionibus, quibus hoc per ſuas conſtitutiones erat prohibitum, fruſtra concilium exciperet fratres ordinis Minorum, quibus non ratione conſtitutionum, ſed ex ſua Regula hoc competebat.

Adhuc tamen prioris ſententiæ fundamenta probabiliora videtur. Nam certè Concilium illis verbis, Etiam quibus aut ex conſtitutionibus ſuis erat prohibitum, aut ex privilegio Apoſtolico nō erat conceſſum, expreſſè ſignificat, ſuam facultatem ad ſummum extendi ad illas Religiones, quibus hoc competit ex conſtitutionibus, aut ex privilegio Apoſtolico. Quare cùm Concilium tantùm conſtitutionum, vel privilegii, & non Regulæ mentionem fecerit, apertè videtur colligi, non loqui ibi de Medicantibus ex vi Regulæ. Et ad rationem in contrarium reſpondetur, verba Concilii aliam habere ſenſum, quàm argumentū proponit: nam Concilium ait: Concedit Sancta Synodus omnibus Monaſteriis & domibus, tam virorum, quàm mulierum etiam Mendicantium, exceptis fratrum Sancti Franciſci. Ecce, quomodo Concilium, volens comprehendere omnes Religiones etiam mendicantes, excepit B. Franciſci domus, quia mentionem fecerat Mendicātium: poſtea verò ad majorem claritatem addit etiam, illis Religionibus, quibus ex cōſtitutionibus propriis, aut ex privilegio Apoſtolico hoc erat prohibitum: non verò loquitur hic de illis, quibus ex Regula non erat conceſſum. Et ſic Religionem B. Franciſci ideo excepit, quia de Mendicantibus abſolute pronūtiaverat. Quare in hoc caſu non auderem affirmare, hoc decretū Concilii nobis præbuiſſe facultatem habendi immobilia bona. Et hanc noſtram ſententiam quidam doctiſſimus Primariæ Canonū doctor Valliſoleti, dum Concilium Tridentinum circa c. 3. exponeret, affirmavit: Tridentinum (ſcilicet) ibi non agere de illis Religionibus, quibus ex Regula bona immobilia nō ſunt permiſſa. Ex quo colligitur, non eſſe facultatem in ordine, niſi conſulto ſummo Pontifice, ſtatutum, quo facultas præbeatur ad habendos redditus, vel alia immobilia bona, condendi. Pręterea, quia Gregor. XIII. in Bulla ſeparationis, & alii Summi Pontifices ordini poteſtatem conceſſerunt, leges & ſtatuta faciendi, dummodo Regulæ primitivæ non ſint contraria. Tum tertiò, quia jam religio renunciavit propriis conſtitutionibus huic cōcilii favori. Quare, cùm Regula decernat, nihil nos neque in communi neq; in particulari poſſidere poſſe; ſequitur, quòd conſtitutio ulla ei non poſſit derogare. Nec valet, ſi aliquis reſpōdeat, non fuiſſe animum Pontificis, per hanc & ſimiles Bullas Concilio Tridentino derogare: quia Summus Pontifex minimè dictis Bullis abro-

gat Tridentini decretum. Nam Tridentinum non præcipit, ut habeantur bona immobilia, ſed concedit habendi ea liberam licentiam. Unde, quòd Summus Pontifex velit, nos ea licentia non uti, non eſt hoc Concilio derogare: ſicut non derogat Concilio Capitulum generale, cùm præcipit, ut nihil commune habeatur.

CAPUT IX.

De Oratorio, & cultu Divino.

TEXTUS.

mile decernitur in Cad. & Carmeſ. conſtitutionibus.

O*Ratorium (prout commodiùs fieri poterit) conſtruantur in medio cellularum, ubi manè per ſingulos dies ad audienda Miſſarum ſolennia convenire debeatis, ubi hoc commodè fieri poterit.*

GLOSSA IX.

Duo in hoc capitulo præcipuè commendantur. Primum, ut oratorium ſive Monaſterii Eccleſia in medio cellularum conſtruatur. Secundum, ut manè in oratorio ad audiendam Miſſam omnes convenire debeant. Nec tamen ad id obligat abſolutè, ſed tantùm, ubi hoc commodè obſervari poteſt. Circa hujus capitis priorem partem recolenda ſunt, quæ ſuprà capitulo 2. annotavimus: nempe, Monaſterii formam ex Regula talem eſſe debere, qualem ibi deſcripſimus. Quod ex hoc capitulo valdè confirmatur: dum in eo præcipitur, ut oratorium in medio cellularum conſtruatur. Quod ſignum evidens eſt, Monaſterii domum ſive ejus ſtructuram non eſſe continuam, ſicut modò erigi cum clauſtro & dormitorio ſolet: ſed potiùs tūc ex cellulis diviſis & à ſe invicem ſeparatis conſtitiſſe. Et hæc eſt forma monaſterii, quæ à Regula intenditur. Et ob id in medio earum in hoc capitulo Oratorium conſtrui præcipitur, ut commodiùs omnes ad officia divina peragenda convenirent, ut nunc etiam in Ordine Camandulenſium ſervatur. Eſt enim ex Regula nobis eremitica vita, & cellularum ſolitudo præſcripta, ut dicto capitulo 2. diximus.

Circa ſecundam verò hujus capitis partem, per illa verba, *Miſſarum ſolemnia*, primùm dici poteſt, omnes debere convenire manè ad audiendam Miſſam: quia cùm omnes laboribus manuum ſtuderent, oportebat, ut primò manè Miſſam audirēt, ut ſic labori jugiter incūberent. Ex quo elicitur, eſſe Reg. præceptū, ut omnes Miſſam quotidie audiant. Hic eſt cōmunis hujus loci ſenſus.

Secundò, & probabiliùs dici poteſt, hunc locum non intelligi de Miſſa privata, ſed potiùs de Miſſa conventuali: quod ſatis expreſſè illa denotant verba, *Miſſarum ſolemnia.* Miſſa enim ſolennis illa tantùm dicitur, quæ in conventu ab omnibus celebratur, ut conſtat ex Rubricis Miſſę ſolēnis. Et prętεrea, quia, cùm jure cautum ſit, ut quolibet die in Eccleſiis Regularibus Miſſa conventualis celebretur, ut ex cap. cum creatura de celebratione Miſſarum patet, videtur prædictum c. intelligi debere de hac Miſſa cōventuali. In quo duo ſtatuuntur: primum, quòd Miſſa hęc in quolibet cōventu quotidie celebretur: ſecundum, quòd ad illam audiendā omnes conveniant, ubi cōmodè poterit obſervari. Quę verba intelligi poſſūt, ut omnes

Capit. cùm creatura, de celeb. Miſſ.

conve-

convenire teneantur, niſi aliud impedimentum, vel rationabilis cauſa obſtet, quamvis propria & vera expoſitio ſit, ut ſupra in c. 4. de communi Refectorio attigimus: in quo ſimilia verba afferuntur, nempe hęc verba à Regula ideo eſſe adiecta, quia in aliquibus Eremis ita cellulæ ab oratorio, vel communi Refectorio diſtabant, ut non ſemper commoditas eſſet illud adeundi: hivero, qui Miſſæ ſolemni intervenire non poſſunt, non eſt dubium, quin ex mente Regulæ Miſſam privatam audire teneantur.

CAPUT X.

De Capitulo, & correctione Fratrum.

TEXTUS.

Dominicis quoque diebus, vel aliis, ubi opus fuerit, de cuſtodia ordinis, & de animarum ſalute tractetis; ubi etiam exceſſus & culpa fratrum (ſiqua in aliquo deprehenſa fuerint) Charitate media corrigantur.

GLOSSA X.

De habendo capitulo quelibet ſeptimana: D. Hier. in Regula Monachorũ. cap. 9. & de correctione. reg. Monachorum c. 6. & 2. p. ſtatut. Charthuſ. c. 8.

De charitate & modo in correctione ſervãdo Baſilius in brevioribus Reg 37. & 99 Benedi. c. 2. & 64. & idem Baſilius fuſio reg. 51. D. Francis. c. 7. & 10. ſua Regula Regula Societatis p. 6. c. 1. num. 15.

In hoc capite duo præcipuè ſtatuuntur: primum, tempus in quo capitulum conventuale celebrari debet: ſecundum, ea quæ in his capitulis gerenda ſunt. Circa primum conſtituitur hæc concluſio. Capitulum debet fieri ſingulis Dominicis, aut aliis diebus. Circa ſecundum. Quatuor determinantur. Primum, in capitulo de obſervantia ordinis agendum eſſe. Secundum etiam de animarum ſalute. Tertium, de correctione culparum. Et denique Quartum de modo correctionis (ſcilicet, ut charitativè fiat) tractat. Quæ omnia nos ad tria dubia reducemus. In primo & ſecundo, de capitulo conventuali, & de ejus actibus, nempe, quomodo in eo fieri debeant acclamationes ſive accuſationes, in Tertio verò ſpecialiùs, qua ratione in correctione culparum ſe gerere debeant Prælati, exponemus.

DUBIUM I.

De his, quæ tam ſecundùm ius, quam ſecundum noſtram Regulam in capitulo conventuali fieri debent.

In primis, ſingulis Dominicis, vel aliis diebus celebrari capitulum à regula decernitur: cujus verba duplicem ſenſum poſſunt habere. Primus eſt, ut Dominicis diebus, & ſi his aliquod impedimentum ſe obtulerit, aliis ſeptimanæ diebus capitulum fiat. Secundus ſenſus eſt, quòd non ſolùm Dominicis diebus, ſed etiam aliis, quando opus fuerit, vel neceſſitas poſtulaverit, de animarum ſalute & cor-

rectione culparum agatur. Et verè hæc expoſitio Regulæ menti magis videtur congruere: nam illa verba, *Vbi opus fuerit*, non ſignificant impedimentum, ut prima expoſitio fatebatur, ſed potius emergentem aliquam neceſſitatem ſignificant, in qua, etiamſi Dominica die præcedenti capitulum fuerit celebratum, denuo, poſtulante id neceſſitate peragi poſſit. Ex quo fit, ſecundùm Regulæ mentem, Dominicis diebus capitulum omitti non poſſe: quamvis priori expoſitioni maximè faveat communis ordinis conſenſus: imò & coſtitutio noſtra, in qua cavetur, ut diebus Veneris vel Dominicis in qualibet ſeptimana capitulum in conventu fiat. Hîc tamen illud obiter dignum animadverſione occurrit, quòd, quando in Regula agitur de refectorio, aut de eo quòd omnes in oratorio conveniant, ſemper illa verba adjiciuntur, *Vbi commodè poterit obſervari*. Hic verò hæc verba omnino omittuntur, quaſi velit Regula, ut nemo à culparum capitulo quavis cauſa aut incommoditate excuſetur.

Suppoſitis his, explicanda reſtát ea, quę in capitulo tam ex parte prælati, quàm ſubditorum, gerenda ſunt. Ante omnia igitur Prælatus (ut initium ſumam à juris & conciliorum decretis) præcipere tenetur, ut Regula vel ſaltem aliqua ejus pars in in capitulo legatur, & deinde eam vulgariter omnibus exponere. Ita ſancitum eſt in Concilio Vienenſi ſub Clemente V. celebrato, & refertur in Clementina prima, de ſtatu Monachorum §. Regula: docet Sylveſt. verb. (Religio) 7. num. 15. quamvis gloſſa in dicta Clementina verbo (juniores) doceat, quòd ſi non ſint in conventu juniores, Prælatus ad id non obligabitur. Nam dicta Clementina Regulam legi præcipit propter juniores. Mihi verò gloſſ. expoſitio non probatur: nam juniorum nomine non tam intelligit ibi Concilium adoleſcentes, vel noviter ad Religionem converſos, quàm omnes illos, qui in cōverſatione ſua, etiam ſi ſenes & antiqui in ordine ſint, juniorū mores imitantur. Nam ſicut ſeniorum nomine nō tam annorum numerus, & ętas longęva, quàm judicij maturitas, & ſenilis prudētia ſignificari ſolet, ut patet ex illo Eccleſ. 2. *Canities hominum prudentia eſt*, & Sap. 4. *Senectus venerabilis eſt nō diuturna, atque annorum numero computata, cani autem autem ſunt ſenſus hominis, & ætas ſenectutis vita immaculata*, ut notarunt etiā Orig. in Geneſ. hom. 3. & in lib. Ieſu Navè hom. 16. Hier. in Eſai. c. 3. Chryſoſt. in Epiſt. Paul. ad Heb. hom. 7. & deniq; D. Aug. in Gen. c. 18. qui omnes nomine ſeniorum non annorū ſenectutē, ſed cordis maturitatē, & prudentiam intelligi volūt: ita ècōtrario, juniorū appellatione, non tam ętate juvenes, & Religionē moderni, quàm omnes illi etiā ſenes & in ordine antiqui, qui juniorum vitā imitātur, in dicta Clemētina intelligi debent. Et cùm hi raro ab aliqua communitate ſoleant deficere, ſaltem propter hoc Prælatus vulgariter Regulam declarare tenebitur.

Secundò Prælatus in conventuali capitulo, antequam ad alia procedat, ſermone aliquo opportuno ſubditorum mentes ad Regulæ, quam profeſſi ſunt, obſervantiam, vel ad aliarum virtutum functionem hortari debet. Nam cùm ſit cuſtos legū, maximè earum cuſtodiam verbo & opere Monachis debet perſuadere. Ac deinde, cùm Paſtor ſit, aſſiduis clamoribus à caulis ovium lupos arcere debet. Vnde per Eſaiam 58. Dominus Prælatos alloquens, præcipit: *Clama, ne ceſſes*: & Paul. ad Timotheum 3. *Vt potens ſit exhortari in doctrina ſana*. Ex quo Divus Thomas 2. 2. q. 42. articulo ſeptimo omnem prælati curam, & obligationem ad duo capita reduxit: alterum, quòd ſubditos ſua doctrina in ſpiritualibus paſcat: alterū, quòd eos etjam paſcat in temporalibus. Nullus

Concil. Vien. Clement. 1. de ſtatu Monachorum.

Eccli 2. Sapien. 4.

Origenes. Hieronymus. Chryſoſt. Auguſtinus.

Eſai. 58. 1. ad Timot. 3.

D. Thomas.

ergo commodior locus eſt ad diſtribuendum hunc Doctrinæ paſtum, quàm capitulum diſciplinæ. Quare hic Prælatus ante omnia ad eius conſequutionem ſubditos monere debet. Et hæc ſunt veluti præambula, & inchoationes capituli.

Quod autem in capitulo præcipuè ſecundùm Regulam geri debet, ad tria tantùm capita reducitur: primum, ut de cuſtodia ordinis: ſecundum, ut de animarum ſalute: tertium, ut de fratrum culpis agatur.

Quoad primum, illud ſe offert ſtatim prænotandum, capituli conventualis finem eſſe, de ordinis cuſtodia tractare: ſecundariò verò, & minùs principaliter de aliis rebus. Ordinis verò cuſtodia nihil aliud ſonat, quàm obſervantiam, & diſciplinam regularem reficere. Quare de hac in capitulo potiſſimùm agẽdũ eſt: primò, ut Prælatus in ſermonibus ſuis ad ejus amorẽ ſubditos alliciat, & moveat: ac deinde tam Prælatus quam ſubditi viciſſim advertant, atque conferant, quid expediens aut utilius ſit ad exactiorem tam Regulæ quàm conſtitutionum obſervantiam: ac præterea, qua ratione occurrendum ſit, ne abuſus aliqui in monaſterio inducatur, vel quomodo inducti, ne ulterius ſerpãt ſecandi, ac radicitus extirpãdi ſint. Hic eſt præcipuus huius capituli ſcopus: & ob id in religionibus ejus frequentia tantopere commendatur.

Secũdum eſt, ut de animarum ſalute agatur: quod conſequẽs eſt ad primum: nam in cuſtodia ordinis animarum ſalus ſita eſt. In ſpecie verò hæc verba aliquid ampliùs, quàm præterita, indicant: nempe, quòd Prælatus unicuique, qualiter in via Dei progredi debeat, ſecundùm diverſum uniuſcujuſque ſtatum, munus, vel profectum, in communi aut in particulari, ſi opus fuerit, declaret, & doceat.

Tertiò capitulum conventuale ordinatur ad correctionem culparum, nempe, ut ibi fratres ſuas culpas ſpontaneè confiteantur, vel de eis accuſati, patienter & accuſationem, & correctionem ferant. Unde culpæ in capitulo duplici via propalantur: prima, dum ipſi religioſi ſeipſos coram omnibus humiliter accuſant: ſecunda, cùm à zelatore, vel ſyndico, vel alio de capituli gremio denuntiãtur. Quoad primum, obſervandum eſt, hunc laudabilem ſeipſos coram aliis fratribus accuſandi morem antiquum fuiſſe in religionibus. D. Baſilius ſermone 4. exercitationis in fine, Siquid (ait) factum eſt præter id quod decet, ſive ſit cogitatio interdicta, aut ſermo extra officium, aut ad orationem ſegnicies, aut Pſalmodiæ negligentia, aut communis vitæ deſiderium; ne occultet peccatum, ſed communitati confiteatur, quòd per communem orationem curetur vitium ejus. Et in Reg. fuſ. interrogatione 37. Ceterùm completa die (inquit) fiat publicatio omiſſorum, ſive peccatum voluntarium, ſive involuntarium, ſive etiam latenter factum eſt, aut in verbis, aut in factis, aut circa ipſum cor, ita, ut de his omnibus Deum per preces placemus. Hæc Baſilius. Ubi etiam, quotidie has ſui accuſationes coram omnibus fieri, monet: quod & hodie ad unguem in noſtra religione ſervatur, dum qualibet nocte religioſi poſt cœnam aut collationem coram omnibus proſtrati, ſpontaneè culpas leves revelant. Quòd verò Baſilius docet, etiam cordis cogitationes publicandas, conſilium potiùs, quàm mandatum videtur. Cautiùs tamen Divus Benedictus, culpas publicè confitendas eſſe c. 46. declaravit, dicens: Si quis in labore quovis, in coquina, in cellario, in miniſterio, in piſtrino, in horto, in arte aliqua dum laborat, vel in quocumq; loco aliquid deliquerit, aut fregerit quidquã aut perdiderit, vel aliquid aliud exceſſerit, & nõ veniens continuò ante Abbatẽ vel congregationẽ ipſe ultrò ſatisfecerit, & prodiderit

Baſilius.

Benedictus.

delictum

delictum ſuum: dum per alium cognitum fuerit, majori ſubjaceat emendationi. Si animæ verò peccati cauſa latens fuerit, tantùm Abbati, aut ſpiritualibus ſenioribus patefaciat. Hucuſque Benedictus. Divus quoque Hieronymus Regu. Monacharum cap. 9. Non pudeat (inquit) ſingulis hebdomadibus feria ſexta, quo die Salvator opprobria pro homine ab homine pertulit, unamquamque ſororum ſuam vitam coram omni cœtu ſororum diſcutere, & de commiſſis contra præcepta & Regulam ſe proprio ore criminari, ac diſciplinam ſubire, quatenus ſtimulata mens ſtimulo accuſationis ac verborum, caveat accuſanda ac pudenda committere. Nec tamen propter hoc, occulta cogitamina cordium prodātur, neq; occulta peccata, quę ſolis debent ſacerdotibus confiteri: ſed ſolū quæ præceptis obviant publicis, & ſororibus exempla peccandi præbēt. Si verò vel timore vel verecundia ſeipſam accuſare neglexerit, licet unicuiq; propalare tale crimen alterius, ut nullatenus radices inobediētia & ſuperbiā in ſācto hortulo veſtro arripiant, non evellendas de facili. Caſſiā. deniq; lib. 4. inſtit. c. 16. de Monachis Ægypti ſic ſcribit: Si quis igitur gyllouē fictilem caſu aliquo fregerit, nō aliter negligentiam ſuam, quàm publica diluat pœnitentia: cunctiſque in ſynaxi fratribus cōgregatis, tādiu proſtratus in terra veniam poſtulabit, donec orationū conſummetur ſolēnitas, impetraturus eā, cùm juſſus fuerit Abbatis judicio de ſolo ſurgere. Eodē modo ſatisfaciat, quiſquis ad opus aliquod accerſitus, vel ad congregationē ſolitam, tardiùs occurrerit, aut ſi decantans pſalmum vel modicum titubaverit: ſimiliter ſi ſuperbè, ſi duriùs, ſi contumaciùs reſpōderit: ſi negligentiùs indicta obſequia cōplevetit, ſive leviter murmuraverit: ſi lectionem operi vel obedientiæ præferens, officii ſtatuta ſegniùs fuerit inſequutus: ſi dimiſſa Synaxi, non concitus ad cellam recurrere feſtinaverit: ſi cum aliquo vel ad modicum ſubſtiterit, vel ſi ad punctum temporis uſpiam ſeceſſerit: ſi alterius tenuerit manū: ſi cum illo, qui cellulę ſuę cohabitator non eſt, confabulari quantumcunque pręſumpſerit: ſi parentum quempiam, vel amicorum ſæcularium videre tentaverit, vel colloquutus eis ſine ſuo fuerit ſeniori: ſi Epiſtolam cujuſcunq; ſuſcipere, ſi reſcribere ſine Abbate ſuo tentaverit. Quæ omnia Caſſianus nō aliter, quā per publicam confeſſionem, & pœnitentiam dilui atque emendari apud Ægyptios, aſſeverat.

Hieronymus.

Caſſianus.

Ex quibus Patrum teſtimoniis duo licet colligere. Primùm, leges, quæ de culpis propalandis ab eis latæ ſunt, non extendi ad interiores culpas: quod ex Divo Benedicto & Hieronymo cautè pernotatum accepimus. Ii tamen non negant, quò minùs, ſi Dei ſpiritu & nimio fervore aliquis agatur, ei non liceat, imò laudabile ſit, peccata etiam omnino occulta, & ſecreta ad ſuam confuſionem, & eorum ſatisfactionem publicè detegere.

Secundò licet inferre, non ſolùm quempiam non teneri, peccata omnino occulta & interiora, verùm nec ſecreta exteriora, ſi gravia ſint, manifeſtare: cùm nullus teneatur ſeipſum prodere, & infamare. Et patet ex ſupradictis Patribus, qui omnes in rebus levioribus exempla fingunt. Si verò peccata publica ſint, (etiam ſi gravia,) non eſt dubium, quin poſſint, & debeant in Capitulo publicari. Et ratio eſt, quia per hanc confeſſionem reus nullum incurrit ſuæ famæ detrimentum, cùm jam illius peccatum publicum ſit, & omnibus, vel majori capituli parti notum.

Tertiò infertur, quòd peccata ea, quæ levia ſunt, & quæ notabilem famę jacturam non præ ſe ferunt, licet aliàs leviter fama lædatur, tenetur quis (non ſub aliqua culpa, ſed ut cōſtitutionibus noſtris obediat)

in Capitulo publicè de ſe denunciate: qualia ſunt ea peccata, quæ ſupra à prædictis Patribus referuntur: quæ ex natura ſua leviſſima ſunt, & in Religione, quantumvis perfecta, quotidiana. Ob quorum confeſſionem, non ſolùm quis famam non amittit, ſed ſæpius eam auget: quia nullus tam perfectus ac ſanctus reperietur, qui in his exterioribus culpis, vel in interioribus aliis ſepties non cadat. Tum etiam, quia nullus ſanæ mentis erit, qui non judicet, majoris perfectionis ac virtutis eſſe publicè ea, quæ ſecreta ſunt, de ſeipſo confiteri, quàm fuerit vitii, ea commiſiſſe. Imò quamvis quis ſibi perſuadeat, ſe incurſurum aliquam ſuæ famæ levem maculam aut jacturam, non excuſabitur adhuc: tum, quia ſæpe homines proprio excellentiæ amore infamiam ubi non eſt ſuſpicantes, falluntur: tum etiam, quia Religioſi, ratione ſui ſtatus perfectionis, tenentur leve hoc detrimentum ob majorem ſuum profectum, libenter, vel ſaltem æquo animo pati. De quibus verò culpis ab aliis hæc accuſatio fieri debeat, vel quo modo, & quibus circunſtantiis, congruum erit, ut explicemus.

DVBIVM II.

De quibus culpis in Capitulo Conventuali fieri debeant accuſationes?

DICTVM eſt in calce præcedentis dubii, de quibus culpis poſſit, & teneatur quis ſeipſum in capitulo accuſare: nunc aperiendum eſt, à quibus, & de quibus poſſit etiam fieri hæc in capitulo denuntiatio. Et ante omnia præmittendum eſt ex Divo Thoma 2.2. q.33. arti. 7. ad 4. & in 4. diſtinctio. 19. q. 2. arti. 3. quæſtiuncula 1. ad tertium, quòd in capitulis religioſorũ, accuſationes licitè fiunt, abſq; hoc, quòd præcedat ulla correctio fraterna, de aliquibus culpis levibus, quæ famæ non derogant. Vnde ſunt quaſi quędam commemorationes potius oblitarum culparum, quàm accuſationes, vel denunciationes in rigore. Quare in his non eſt timendũ de defectu correctionis fraternę, ut etiam id praxis & ceterorum ordinum uſus habet.

Secundò præmittendum eſt, capitulum eſſe in Religione quaſi quoddam judiciale forum (ut latiùs ſequenti dubio declarabimus) in quo Prælatus veluti judex præſidet, & ad ipſum pro tribunali ſedentem quilibet Religioſus poteſt contra alium accuſationem deferre, ſecundùm uniuſcujuſque religionis propria ſtatuta. In his verò accuſationibus ſcopus eſt, vel perfectior Monaſterii obſervantia, vel delinquentium correctio, vel major profectus & emendatio. Quilibet igitur religioſus, ex vi ſuæ regulæ vel conſtitutionum, jus habet contra aliorum defectus in capitulo proclamandi, non aliter, ac quilibet de populo apud judicem ſecularem delinquentes denunciandi. Præcipuè tamen in religionibus conſtitui ſolet Zelator, ſive Syndicus, qui ſimilis eſt fiſcali forenſi. Hujus munus eſt, ordinis obſervantiam zelare, ac in hac parte Prælati curam, & vigilias adjuvare. Hi ſunt in Religionibus veluti cenſores conſtituti, ut mores, & vitam aliorum notent, & Prælatis prænotata deferant. Hujus muneris gratia in Republica Romana Cenſores creabantur, ut ait Cicero de legibus lib. 3. & Feneſtella de Magiſtratibus capite 17. præcipuè tamen Valerius Maximus lib. 2. de Cenſoribus. Cùm enim Prælatus ubique adeſſe non poſſit, ut aliorum defectus notet aut emendet: rueret profectò Regularis diſciplina, aut maxima ex parte periret, ſi non eſſet in Religionibus, qui vice ipſius, mona- *Cicero. Feneſtella. Valerius Maximus.*

ehorum converſationem exploraret. Nec putet aliquis, hoc novum in Religionibus figmentum eſſe: qui enim Divum Hieronymum in Epiſtola ad Euſtochium de virginitate perlegerit, ibi de zelatoris munere ita ſcriptum inveniet: Et quia nocte, extra orationes publicas in ſuo cubili unuſquiſque vigilat: circumeunt cellulas ſingulorum, & aure appoſita, quid faciant diligenter explorant. Et divus Benedictus in ſua Regu. ca. 46. hoc potiſſimum confirmat, dum ait: Ante omnia autem deputentur unus aut duo ſeniores, qui circumeant monaſterium horis, quibus vacant fratres lectioni, & videant, ne forte inveniatur frater accidioſus, qui vacet otio aut fabulis. Ex quibus evidenter fit, olim inter monachos hanc alios zelandi curam fuiſſe obſervatam.

Hieronymus.

Benedictus.

Videndum reſtat, de quibus tam zelator, quàm ceteri Religioſi poſſint, & teneantur alios accuſare. Cujus reſolutio ex variis pendet circumſtantiis: breviter tamen ab hac difficultate nos expediemus, quia de ea in tractatu de viſitandi modo latiùs dicemus.

Prima propoſitio. Zelator majori vinculo & obligatione aſtringitur, quàm alii, in capitulo Fratrum culpas denunciare. Patet: quia non ſolùm tenetur ratione charitatis, ſive quovis alio titulo, quo ceteri de communitate obligantur: ſed etiam ratione officii, ad quod de juſtitia adimplendum, & exercendum tenetur. Quare zelator, qui ſaltem aliquali cura non explorat aliorum culpas, vel ad minùs eas, quas vidit, non advertit, à veniali culpa (& fortè non parum gravi) excuſari non poteſt, licet ratione officii zelatoris non teneatur, ſicut Prælatus tenetur, è cella exire, circumire clauſtra, aut aliàs ſtudioſè explorare: ſed tantùm ſimpliciter ea, quæ coram ſe contigerint, Prælato in capitulo vel Refectorio denunciare, quia ita eſt in conſuetudine receptum. Dixi, ad culpam tamen venialem teneri: Et hoc quidem, niſi aliàs aliqua gravis relaxatio in monaſterio ſerperet, quæ Prælatum lateret: teneretur enim tunc ratione boni communis zelator ſub mortali manifeſtare.

Secunda Propoſitio. Etiam alii Religioſi, præter zelatorem, aliquando tenentur in capitulo culpas aliorum advertere. Primò patet ex Divo Bernardo in ſermone de Nativitate Ioan. Baptiſtę. Nemo (inquit) fratres, vitia palpet, peccata diſſimulet: nemo dicat, Nunquid cuſtos fratris mei ego ſum? Nemo, quod in ſe eſt, æquanimiter ferat, cùm viderit ordinem deperire, minui diſciplinam. Eſt enim conſentire, ſilere, cùm arguere poſſis. Et ſcimus, quia ſimilis pœna ſit facientibus, & conſentientibus. Bernardo ſubſcribit Chryſoſtomus in oratione prima contra Iudæos, loquens contra eos, qui peccatores non corrigunt, Ne (inquit) mihi dixeris, quid mihi cum illo commercii eſt? alienus eſt, ignotus eſt, dummodo ſit fidelis, dummodo eâdem jungatur Eccleſiâ. Proinde quemadmodum non tantùm ipſi fures dant pœnas, ſed etiam illi, qui non vetuerunt: ita non ſolùm qui impiè agunt, verùm etiam illi, qui cùm poſſint ab impietate revocare, tamen ob pigritiam vel timiditatem id facere nolunt, ſimili cum illis pœna plectuntur. Sic in noſtro propoſito dicendum erit, ad omnes pertinere, etiam leves culpas corrigere, cùm ex illarum frequentia Regularis diſciplina minui cœperit.

Bernardus. Chryſoſt.

Dixi in hac propoſitione, Religioſos aliquando teneri ad hanc denunciationem: quia non ſemper, nec ſub veniali culpa tenentur. Propter quod advertere oportet, triplex eſſe horum levium peccatorum genus.

Primum, cùm levia peccata

totam communitatem, vel majorem ejus partem inficiunt, & ex eis dimanant tranſgreſſiones aliquæ, aut relaxationes alicujus Regulæ, aut ſtatuti, aut conſuetudinis Religionis, quæ quamvis reſpectu particularium levia peccata ſint, reſpectu tamen communitatis & boni Ordinis communis, ut gravia judicanda ſunt. Et de his tenetur quis in capitulo vel in viſitationibus Provincialem denunciare, aut accuſare, non ſolùm ſub veniali, ſed etiam ſub mortali culpa. Quia tenetur quilibet de communitate, bono ejus communi proſpicere: maximè, cùm ſine detrimento Tertii id fieri poteſt. Et hæc dicitur culpa, ſive peccatum communitatis.

Secundum genus offenſæ eſt, quod ab aliquo particulari tantùm committitur. Et has offenſas, ſi publicæ ſint, etiam tenentur alii Religioſi ſub veniali in capitulo propalare: ne ex harum diſſimulatione damnum aliquod communitati accreſcat. Si verò hæ culpæ ſecretæ ſint, non tenetur quis publicè eas in capitulo accuſare. Conſtat id, tum ex praxi Religionis, tum etiam, quia hæ offenſæ in damnum communitatis ullo modo non vergunt: ac denique, quia nemo veniales culpas aliorum, abſolutè loquendo, tenetur corrigere. Et (ut uno verbo cõcludam) quoties culpæ leves ſunt occaſiones proximæ relaxationis proprii inſtituti, vel aliàs publicè committũtur, quis eas denunciare tenetur: quia per has duas vias ſemper communitati conſulitur. De aliis non eſt multùm curandum. Loquimur hîc de levibus offenſionibus, ut ſæpius pernotavi.

(∵)

DVBIVM III.

Qualiter ſe debeat habere Prælatus in correctione culparum.

Vt clariùs in hoc dubio procedamus, præmittendum eſt ex Gelaſio Papa in Epiſtola ad Opilionem, & refertur in cap. Nullam, 18. quæſt. 2. omnem monaſterii poteſtatem apud Prælatum reſidere, non ſolum in his, quę monaſterii commodum & temporale regimen ſpectant, ſed in illis etiam, quæ ad ſpirituale incrementum & juriſdictionem reducuntur. Nam cùm Religio, quædam ſit ſchola addiſcentium perfectionem, medio Superiorum magiſterio & Doctrina; omnino fuit neceſſarium, ut apud Religionis Prælatos hujuſmodi juriſdictio reperiretur, qua & ſuorum ſubditorum conſcientiis poſſent conſulere, verbum Dei proponere, confeſſiones audire, ſacramenta miniſtrare, & tandem reliqua media ad propoſitam ſibi perfectionem conducentia ex officio applicare: quibus etiam judiciaria poteſtas annexa eſt, ut aſſerit Divus Thom. quodlib. 1. art. 16. dum ait: Prælatus in capitulo præeſt, ut judex Eccleſiaſticus, aut ſecularis in judiciali foro.

Gelaſius Papa.

c. Nullam. 18. q. 2.

D. Thomas.

Ex his conſtat, Triplicem juriſdictionem Religionum Prælatis competere: aliam œconomicam circa res Monaſterii temporales; aliam merè ſpiritualem circa res interiores, & quæ ad profectum ſpiritualem conducunt: tertiam verò huic annexam, quæ ad finem ſpiritualem ordinatur, quę judicialis poteſtas dici poteſt: juxta quam triplicem juriſdictionem, Prælatus Monaſterium regit, & ſubditos ad ſuæ profeſſionis ſcopum conatur

diri-

dirigere. Et quia Prælatus ea, quæ gravia ſunt, ſecundùm noſtri ordinis conſtitutiones, prout habetur in cap. de officio Prioris localis, & in c. de capitulo conventuali,(quod etiam ferè in omnibus religionibus obſervatur, ut diximus ſuprà ca. 2.) de conſenſu capituli expedire debet: fit, ut proprius locus, temporalis exercendæ juriſdictionis in rebus gravioribus, ſit capitulum conventuale; ubi etiam ſpiritualia tractantur, & correctiones in ſubditos fiunt, ac proinde triplex illa juriſdictio in capitulo potiſſimùm exercetur.

De hac triplici functione, qua Prælatus in conventuali capitulo uti debet, ſpecialiùs diſſeramus. Et quod ad primam attinet, certum eſt ex dictis, aliquando conferendum eſſe de rebus temporalibus, & de earum augmentò, aut diminutione; & ſi aliquod aliud negotium temporale alicuius ponderis circa bona Monaſterii ſe obtulerit. At temporalia hæc perfunctoriè, & quaſi per tranſennam peragenda ſunt, cùm capituli deſtinatio, & præcipuus ſcopus ſit, de obſervantia ordinis, & animarum ſalute tractare. Quæ ad ſecundā verò, nempe quæ ad ſpiritualem profectum conducunt, à nobis duobus dubiis præcedētibus quoquo modo dicta ſunt. De Tertia verò, quæ de culparum correctione & animadverſione eſt, & ſuo modo ad ſpiritualem juriſdictionem etiam reducitur, in præſenti eſt à nobis diſcutiendum. Circa quod, duo ſunt diſſerenda. Primum, de obligatione, qua tenentur Prælati ſubditorum culpas corrigere. Secundum, de modo, quo eas corrigere ac emendare valeant. Quoad primum, nullus eſt qui dubitet, quàm terribile judicium Prælatis immineat, ſi hoc negligenter omiſerint. Nos tamen in medium teſtimonia aliqua proferamus, quia infinitum eſſet, omnia recenſere. Et in primis hoc Prælatorum importunum ſilentium, cùm ſibi corripiendi vel docendi ſubditos onus incumbit, quantum eis periculi ac detrimenti afferat, per Prophetam Ezechielem cap. 3. Dominus docuit, dicens: Si dicente me ad impium, Morte morieris, non enunciaveris ei, neque loquutus fueris, ut averratur à via ſua impia, & vivat; ipſe impius in iniquitate ſua morietur, ſanguinem autem ejus de manu tua requiram. Facit & illud Pauli ad Corint. 3. Væ mihi, ſi non evangelizavero. Et Eſaiæ 56. Speculatores ejus cæci omnes neſcierunt, univerſi canes muti, non valentes latrare; videntes vana, dormientes, & amantes ſomnia. Et in eodem cap. Væ mihi, quia tacui. Innumera ſunt alia ſcripturæ loca, quæ conſultò ob brevitatem ſilemus. Ad Patres verò accedamus, & primo loco prodeat Baſilius interrogat. 25. in Regul. fuſi: cujus titulus, & inſcriptio eſt, Quod horrendum imminet judicium Præfecto, peccantes non cōarguenti? Reſpondet, Qui commiſſam communem curam ſibi habet, ſic afficiatur, velut qui rationem reddere debet de ſingulis. Illúdque certò ſciat, ſi frater quiſpiam in peccato ceciderit, quem priùs ipſe de judicio Dei non præmonuerit, vel ſi jam lapſus in eo perſtiterit, nec docuerit rationem, quâ ſanari poſſit; ſanguis ipſius è manibus ejus requiretur. Maximè ſi non propter ignorantiā, ſed propter adulationem neglexerit. Et infrà: Qui verò ſic non ſe habet, nempe, ſincerè veritatem annunciando, dux eſt cæcus, & ſeipſum præcipitans, & ſequentes ſimul inducens. Et infrà addit: Nullus Pater negligit filium ſuum in foveam cadere, aut illapſum in ruina dimittit. Quantò autem magis horrendum eſt, animam in profundum malorum incidentem, in interitu dimitti? Hæc Baſilius. Divus Benedictus in Regu. cap. 22. Memor ſit (inquit) Abbas, quia Doctrinæ ſuæ, vel diſcipulorum obe-

Ezechiel 3.

Ad Cor. 3.

Eſai. 56.

Baſilius.

Benedictus.

obedientiæ, utrarumque rerum in tremendo judicio Dei facienda erit diſcuſſio. Sciatque Abbas culpę Paſtoris incumbere, quicquid in ovibus Paterfamilias minus utilitatis potuerit invenire. Tantùm iterum liber erit, ſi inquieto vel inobedienti gregi Paſtoris fuerit omnis diligentia tributa, & morbidis earum actibus univerſa fuerit cura exhibita. Paſtor earum in judicio Domini abſolutus dicat cum Propheta Domino, Juſtitiam tuam non abſcondi in corde meo, veritatem tuam, & ſalutare tuum dixi &c. Et infrà: Neque diſſimulet peccata delinquentium, ſed mox, ut cœperint oriri, radicitus ea ut prævalet amputet, memor periculi Heli ſacerdotis de Sylo. Et paucis interiectis: Ante omnia (ait) ne diſſimulans, aut parvi pendens ſalutem animarum ſibi commiſſarum, plùs gerat ſollicitudinem de rebus tranſitoriis, atque terrenis, & caducis: ſed ſemper cogitet, quia animas ſuſcipit regendas, de quibus rationem redditurus eſt; ſciatque, quia qui ſuſcipit animas regendas, præparet ſe ad reddendam rationem: & ideo timens ſemper futuram diſcuſſionem Paſtoris de creditis ſibi ovibus, cùm de alienis ratiociniis cavet, redditur de ſuis ſollicitus. Hæc Benedictus.

Gregorius. Proſper. Frequens eſt apud Gregor. in Paſtoralibus de hoc judicio Dei Prælatis ob correctionem omiſſam imminenti, Doctrina, præcipuè parte 2. c. 4. Sæpe namque (ait) Rectores improvidi humanam amittere gratiam formidantes, loqui liberè recta pertimeſcunt, & juxta veritatis vocem nequaquam jam gregis cuſtodiæ, Paſtorum ſtudio, ſed mercenariorum vitæ deſerviunt, quia veniente lupo fugiunt, dum ſe ſub ſilentio abſcondunt: tunc namque Propheta eos increpat, dicens: Canes muti, non valentes latrare. Hinc rurſum queritur dicens Ezechiel. 13. Non aſcendiſtis ex adverſo, neque appoſuiſtis murum pro domo Iſraël, ut ſtaretis in prœlio in domo Domini. Ex adverſo quippe, aſcēdere eſt, pro defēſione gregis voce libera hujus mundi poteſtatibus contraire: & in die Domini in prœlio ſtare, eſt, pravis decertantibus ex juſtitiæ amore reſiſtere. Paſtori enim recta timuiſſe dicere, quid aliud eſt, quàm tacendo terga præbuiſſe. Hæc & alia ibi latè Gregorius. Cui luculenter ſubſcribit Divus Proſper lib. 1. de vita contemplativa cap. 20. Ille autem (inquit) cui diſpenſatio verbi commiſſa eſt, etjamſi ſanctè vivat, & tamen perditè viventes arguere aut erubeſcat, aut metuat, cum omnibus, qui eo tacente perierunt, periit: & quid ei prodest non puniri ſuo, qui alieno puniendus eſt peccato? Mentior, ſi non hoc Dominus per Ezechielem Prophetam ſub cujuſdam terroris denotatione loquutus eſt, dicens ad eum: Speculatorem dedi &c. uſque requiram. Quid potuit expreſſiùs, & apertiùs dici? Hoc eſt enim dicere: Si impio peccata ſua non enuntiaveris, ſi eum non argueris, ut ab impietate ſua cōvertatur & vivat: & te, qui non increpaſti, & ipſum, qui te tacente peccavit, flammis perennibus perdam. Quis rogo tam ſaxei pectoris, quis tam ferreus erit, quem ſententia iſta nō terreat? Quis tam alienus à fide, qui ſententiæ iſti non credat? Hactenus Beatus Proſper. De quo etiam argumento multa utiliter ſcripſerunt Iſidorus lib. 3. de ſummo bono cap. 44. & ſequent. Auguſtinus lib. 10. Homiliarum, homilia 7. expoſitores in Ezechilem, præcipuè verò Divus Gregorius homilia 11. in eundem, & Hieronymus in cap. 3. ſuper ea verba, *Si dicente me ad impium &c.* Qui omnes magnum eſſe Prælatorum crimen cenſent, cùm ob rerum temporalium timorem, pigritiam, adulationem, gratiam, vel metum, ſubditorum peccata non redarguunt. *Iſidorus. Auguſtinus. Gregorius. Hieronymus.*

Vltimò tandem accedant notabilia

bilia Vmberti viri piiſſimi ac docti verba: qui in Regulam Divi Auguſtini cap. 164. ubi enumerat cauſas, ob quas à correctionibus Prælati frequenter deſiſtunt, ita ſcribit: Contingit interdum, ut Prælati tranſgreſſiones aliquas non corrigant, aut ex puſillanimitate cordis, aut ex humilitate ſuperſtitioſa, aut diffidentia proficiendi, aut ex ignorantia, quòd fratrum culpas ignorant; ſed nec curam ad eas cognoſcendas adhibeant: aut rurſus propter pacem propriam, quam turbare nolunt: aut propter verecundiam; conſcientia enim eos accuſante, alios corrigere non audēt: aut propter timorem odii, verēres, ne in ſubditorum indignationem incurrant: aut propter Prælationis amorem & deſiderium, quam amittere formidant, ſubditos contra ſe correctionibus hujuſmodi provocantes: aut ob defectum zeli, aut denique ex negligentia, quæ in Prelationis ſtatu maximè damnanda eſt. Hæc ſunt Vmberti: quas omnes cauſas ad duo reduxit Iſidorus ut ſuprà, nempe, vel quia Prælati amore rerum ſecularium implicantur: vel quia aliquo facinoris onere confunduntur. Auguſtinus verò dicta Homilia 7. ad timorem verbi aſperi reduxit: quia dum Prælati timent detractiones, irriſiones, & opprobria hominum ſuperborum, non audent eis neceſſaria medicamina adhibere. Attendant ergo Prælati: etſi quando ab opportuna correctione ceſſaverint, videant, quo fine vel ratione ducantur: & hanc diligenter examinent, ne eis ob aliorum crimina in profundum demergi contingat.

Iſidorus.

Auguſtinus.

Quoad Secundum verò, quèm ſcilicet modum in correctione facienda debeant obſervare prælati, manifeſtè id Regula docet, dum ait: *Vbi exceſſus & culpa fratrum, ſi qui in aliquo deprehenſi fuerint, charitate media corrigantur.* Si enim Prælatis erga ſubditos Paterna charitas & dilectio deficiat, correctio nihil proderit. Et ſi correctio ultra modum ſe extendat; vulnera exaſperabit, & cicatrici non medebitur. Si nimis rigidus & juſtus; injurioſus erit. Nam in hac re ſummum jus ſumma injuria ſolet eſſe. Si verò maximè lenis & ſuavis apparet, vitia facilè ſerpent: & dum ſubditi correctionem non metuunt, ſine fræno delinquent. Quid ergo Prælato agendum erit? Magna opus eſt prudentia, ut utroque extremo, & nimietate relicta, medium, in quo virtus eſt, amplectatur. A quo ut non declinet, maximè proderit, ſi D. Baſilii, & Benedicti (hi enim ſunt uberrimi Monaſticæ vitæ fontes) teſtimonia mente revolvat. Benedictus enim cap. 64. Regulæ, Abbates ſuos ſic circa correctionem exercendam inſtituit: In ipſa autem correctione prudenter agat, & ne quid nimis: ne dum nimis cupit eradicare æruginem, frangatur vas, ſuamque fragilitatem ſemper ſuſpectus ſit, memineritque, calamum quaſſatum non contetendum. In quibus non dicimus, ut permittat nutriri vitia: ſed quòd prudenter, & cum charitate ea amputet, prout viderit cuique expedire: & ſtudeat plùs amari quàm timeri. Idem quoque Benedictus c. 2. Regulæ, qualiter Abbas debeat ſeveritatem cum benignitate miſcere, his verbis docet: In doctrina ſua Abbas apoſtolicam illam debet ſervare formam, in qua dicitur: argue, obſecra, increpa, id eſt, miſcens temporalibus terrotibus blandimenta, dirum magiſtri, pium Patris oſtendat affectum: ſciatque, quàm difficilem, & arduam rem ſuſcipit, regere animas, & multorum ſervire moribus: & alium quidem blandimentis, alium increpationibus, alium verò ſuaſionibus ſecundùm uniuſcujuſque qualitatem, & intelligentiam gubernare. D. Baſil. in Regul. brevior. interrogatione 99. quærit: Quo affectu increpantem increpare oportet? Reſpondet, erga Deum quidem eum,

Benedictus.

Idem.

Baſilius.

quem habebat David, dum Pſalm. 118. dixit: Vidi prævaricantes & tabeſcebam, quia eloquia tua non cuſtodierunt. Erga eos verò, qui increpantur, talem qualem haberent pater & medicus, ſi filium cum lenitate & miſericordia curarent; maximè ubi mœror adfuerit, & laborioſus fuerit medelæ modus. Quare idem Baſilius interrogatione 37. execrandum eſſe docet, ac vehementer carpendum illum, qui non deſiderio correctionis fraternæ, ſed ultionis cauſa peccantem accuſat, vel caſtigat. De modo autem curandi varios ſubditorum morbos, agit quoque idem Baſil. in Reg. fuſ. interro. 51. Hinc D. Gregor. lib. moral. c. 6. Diſciplina (inquit) vel miſericordia plurimùm deſtruitur, ſi vna ſine altera teneatur: ſed circa ſubditos ineſſe rectoribus debet, & juſtè conſolans miſericordia, & piè ſæviens diſciplina. Hinc eſt quòd ſemivivi illius vulneribus, qui à Samaritano in ſtabulum ductus eſt Lucæ 10. & vinum adhibetur, & oleum: ut per vinum mordeantur vulnera, per oleũ foveantur. Vnuſquiſque igitur, qui ſanandis vulneribus præeſt, in vino morſum diſtrictionis adhibeat, in oleo mollitiem pietatis: per vinum mundentur putrida, per oleum foveâtur ſananda. Miſcendáque eſt lenitas cum ſeveritate, efficiendúmque quoddam ex utràque temperamentum: ut neque multa aſperitate ulcerētur ſubditi, neque nimia benignitate ſolvantur. Hoc nimirum illa tabernaculi arca ſignificabat, in qua cum tabulis virga ſimul ac Manna erat, ut in boni Rectoris pectore ſi eſt virga diſtrictionis, ſit & Manna dulcedinis. Sit itaque amor, ſed non emolliens: ſit pietas, ſed non plùs quàm expedit. Hæc optimè Gregorius ut ſuprà.

Magna igitur diſcretio à Prælatis in correctione adhibenda eſt. Nam, ut Divus Antoninus 3. parte ſumm. titulo 19. cap. 11. §. 6. advertit: Aliquando ſubditorum vitia prudenter diſſimulanda ſunt, ſuo tamen tempore judicanda: ut videlicet delinquens deprehenſus, toleratus tamen, augere culpas erubeſcat, ſeque ſe judice puniat. Nonnulla verò apertè cognita, maturè toleranda ſunt, ut congrua opportunitate corrigantur: quædam verò occulta ſubtiliter ſunt perſcrutãda, ut, quibuſdam ſignis erumpentibus, Rector, quod in ſubditorum mente clauſum latet, inveniat, & ex minimis majora cognoſcat: ſervatis tamen in omnibus ſecreti corrigendi jure & ratione, quam periti Theologi tradiderunt. Nonnulla tamen ſunt leniter arguenda. Nam cùm non malitia, ſed ſola ignorantia vel infirmitate peccatur, magno moderamine delicti correctio temperetur: ubi autem morbi gravitas correctionis aſperitatem poſtulat, ea non denegetur. Imò & cauterium apponendum eſſe conſtat. Prædicta Antoninus. Et (ut denique breviter omnia comprehendam) tam ſcriptura, quàm Patres in correctione, perſonarum, temporis, & boni communis circunſtantias penſandas eſſe docent, ut ſic medicina congruentiùs adhibeatur. Et in omnibus juſtitia cum miſericordia miſcenda eſt: quamvis ſemper magis in benignitatem, quàm in rigorem inclinandum ſit, ut optimè D. Benedictus ut ſuprà, Abbatem his verbis monuit: Semper exaltet miſericordiam judicio, ut idem ipſe conſequatur, & oderit vitia, & diligat fratres.

Ex his jam conſtat, qualiter Prælatus in capitulo ſua juriſdictione uti debeat, nempe, ut in correctione culparum pœnas dum infligit, vel alio modo punit, ſemper debeat in clementiam inclinare. Quæ ſecundùm D. Tho. 2. 2. q. 157. ar. 1. eſt virtus moderativa pœnarum, proveniens ex animi lenitate, & dulcedine affectus, qua quis abhorret omne illud, quod poteſt alium contriſtare. Et ideo dixit Seneca,

Gregorius. Antoninus. Benedictus. D. Thomas. Seneca.

quòd

quòd *Clementia eſt temperantia animi in poteſtate ulciſcendi*. Quare ſciant Prælati, ſe poſſe, quando id ratio & juſta cauſa dictaverit, pœnam legis diminuere, ut advertit Divus Tho. ut ſupra ar. 2. ad 2. & Caiet. ar. 3. in fi. quod ad virtutem clementiæ pertinet. Quis debeat celebrare capitulum, quando, quomodo, & quo fine, ſatis perſpicuum jam eſt: diximus enim, hoc eſſe Prælati officium, qui capitulum Dominicis ſingulis, vel aliis diebus habere debet: in quo pro ſcopo figere in ſua mente debet regularem obſervantiam, & animarum ſalutem. Modus autem, quo hanc ſibi conſtitutam metam attingere debet, continet Regulæ expoſitionem, ſermonem aliquem opportunum & ſalutarem, ac correctionem cum Charitate & diſcretione faciendam. Hæc ſunt ex parte Prælati. Ex parte verò ſubditorum requiritur, ut ſeipſos humiliter & devotè accuſent: & ſi alios denunciare velint, & accuſati ferant patienter, & accuſatores humiliter & charitativè procedant. Quæ omnia graviſſimè & doctè Vmbertus libr. 4. de eruditione Religioſorum tertia parte cap. 14. eſt proſequutus: ubi Regulas in capitulo tam à Prælatis, quàm ab aliis ſervandas præſcribit his verbis: Et notandum, quòd in loco correctionis cuncta ordinatè ſunt facienda. Multùm enim cavendum eſt, ne culpæ augeantur, ubi debent deleri, & ne locus correctionis fiat locus corruptionis. Multùm cavendum eſt ei, qui præeſt, qui injuſtitias aliorum debet corrigere, ne injuſtè agat. Cavendum eſt illi, qui accuſat, ne accuſatio eius ſit accuſabilis, vel reprehenſio reprehenſibilis. Ille verò, qui accuſatur, ſic ſe debet habere, ut eos, qui exemplo malo ſcandalizavit, humilitate, & patientia ſua ædificet, & non amplius ſcandalizet. Omnes ibi reverenter ſe debent habere: cùm judicium capituli, imago quædam ſit judicii Divini futuri. Nondebent de defectibus fratrum, qui manifeſtantur, ridere, ſed compati, & pro eis orare. Juſtitiam ejus, qui præeſt, debet comitari diſcretio, pietas, manſuetudo. In eo, qui accuſat, apparere debet charitas & modeſtia; in eo, qui accuſatur, humilitas, patientia & obedientia. & infrà proſequitur:

D. Thomas. Caietanus. Vmbertus.

Quæ diſcretio & manſuetudo ſint Prælatis neceſſariæ, ſignificatum eſt in hoc, quòd in arca fuerunt cum virga teſtamenti tabulæ & manna. In virga enim intelligitur correctio: in tabulis, ubi lex erat ſcripta, diſcretio: in manna manſuetudo. Pietas neceſſaria eſt: ignis enim zeli ardere debet in oleo miſericordiæ. Gregorius ſuper Ezechielem: Zeli ſancti diſcretio de virtute miſericordiæ neceſſe eſt, ut ardeat. Ad diſcretionem eius, qui præeſt, primò pertinet, ut correctionem efficacem opus divinum eſſe intelligat: & ideo ante correctionem, orationem debet præmittere; & ſi viderit fratrem correctum, Deo inde debet gloriam dare, & gratias agere. Eccleſ. 7. Conſidera opera Dei, quòd nemo poſſit corrigere, quem ille deſpexerit. Conſiderandum eſt, quæ opera ſint propria Dei, alterius virtuti non poſſibilia, inter quæ correctio invenitur. Ad diſcretionem etiam eius, qui præeſt, pertinet, ut agnoſcat, quæ culpæ ſecretò & manifeſtè ſint corrigendæ. Occulta culpa ſecretò eſt corrigenda, maximè ſi infamiam generat. Matth. 18. Si peccaverit in te frater tuus, corripe eum inter te & ipſum ſolum. Manifeſta culpa manifeſtè eſt corrigenda. 1. Timothei 5. Peccātes coram omnibus argue, ut & ceteri timorem habeant. Quòd dicitur (coram omnibus) referēdum eſt ad participium, & ad verbum. Iſidorus: Manifeſta peccata non ſunt occulta purgatione purganda. Palam arguendi ſunt, qui palam nocent: ut

dum aperta obiurgatione ſanantur, ii, qui eos diligunt, mitando corrigantur. Item ad diſcretionem ejus, qui præeſt, pertinet, ut agnoſcat, cui vel quando debeat parcere vel punire: cùm parcere, & punire, ſint contraria, contrariorum eadem ſit diſciplina. Qui neſcit parcere, neſcit punire. Greg. Sive plectendo ſive parcendo, hoc ſolùm bene agitur, ut vita hominum corrigatur. Attendendus eſt ſtatus perſonarum, quæ corriguntur, quia non ſanat oculum, quod ſanat calcaneum. Cum veterano parciùs agendum eſt (ùt ait Seneca:) Prima ad Timo. quarto: ſeniorem ne increparis, ſed obſecra ut patrem. Qui non poſſunt benignitate corrigi, terrore ſunt corripiendi. Auguſtinus ad Bonifacium: Quidam dixit pudore, & libertate liberos retineri, rectiùs eſſe credo, amore quàm metu. Et ſubdit Aug. Hoc verum eſt, ſed ſicut meliores ſunt quos dirigit amor, ita plures ſunt, quos timor corrigit. Iſidorus: Qui blando verbo caſtigatur, & non corripitur, acriùs neceſſe eſt ut arguatur: cum dolore enim abſcindenda ſunt, quæ leviter ſanari non poſſunt.

Manſuetudo neceſſaria eſt in correctione. In Pſalm. Supervenit manſuetudo, & corripiemur. Seneca: Vitia animæ, ſicut vitia corporis, leniter tractāda ſunt. Gal. 6. Vos ſpirituales eſtis, hujuſmodi inſtruite in ſpiritu lenitatis, conſiderans te ipſum, ne & tu tenteris. Super omnia cavendum eſt ei, qui in loco correctionis præeſt, ne ira Dei damnetur.

In accuſatione debet Charitas apparere: virga enim correctionis procedere debet de radice Ieſſe, id eſt, incendio amoris. Illos verò libentiùs debet accuſare, quos ampliùs amat. Apoc. 4. Ego quos amo, arguo, & caſtigo. Sunt aliqui, qui illos maximè volunt corrigere, quos videntur non amare, quorum correctio ab his, quibus adhibetur, non reputatur correctio, ſed hoſtilis perſequutio. Modeſtius etiam debet accuſare alium, quàm ſeipſum. Secunda ad Timotheum ſecundo: ſervum Domini oportet eſſe patientem, cum modeſtia corripientem.

In eo, qui accuſatur, humilitas & patientia debent apparere, ut erubeſcibilia ſua humiliter & patienter audiat. Apparere debet etiam in eo obedientiam, ut in ſuſceptione diſciplinæ patienter obediat. Sicut (juxta verbum Sapientis) fabricando fabri, & cytharizando cytharistæ fuimus: ita audiendo erubeſcibilia noſtra, & quæ nobis diſplicent patiendo, humiles & patientes efficimur. Si verò videatur ei, qui accuſat, quod ille qui præeſt, minus juſtè ſe habeat, ad memoriam debet reducere, quòd Salvator patientiam habuit, cùm Pilatus eum injuſtè judicavit: & quòd à militibus injuſtè flagellatus fuit. Bernardus: Stetit Ieſus ante Præſidem inclinato capite, demiſſis aſpectibus, vultu placido, ſermone raro, paratus ad opprobria, promptus ad verbera.

Lis in capitulo maximè cavenda eſt, quæ inter abuſiones clauſtri enumeratur. Ad eandem verò cavendam multum valet, ſi hi, qui innocentes & majoris perfectionis ſunt, taceant, & eum, qui præeſt, pro ſe reſpondere permittant. De quo exemplum habemus Luc. 7. ubi Phariſæo obloquente Mariæ Magdalenæ, Maria tacet, Salvator pro ea reſpondet. Ejuſdem 10. Martha accuſante Mariam, Maria tacet, Salvator reſpōdet. Ex eo, quòd ille, qui præeſt, pro innocente injuſtè accuſato non loquitur, alioquin occaſio eſt, quòd innocens pro ſe loquitur, & lis inde oritur. Hæc Vmbertus.

(∵)

CAPVT XI.

De Ieiunio.

TEXTVS.

De Ieiun. Re- … Franc. c. … & Ang c. … in nulla … ero Reg. ie- … un. ab exal. … crucis uſ- … ad Paſch. … eſur. decer- … itur. De, diſci. & … receſſis. in- … r. vide ſup. … 8. & adde. … Paccom. in … Regu. à n. 19. … uſque ad 24.

IEIVNIVM *ſingulis diebus (exceptis Dominicis obſervetis, à feſto exaltationis Sanctæ Crucis, uſque ad diem Dominicæ Reſurrectionis, niſi infirmitas vel debilitas corporis, aut alia iuſta cauſa ieiunium ſolvi ſuadeat, quia neceſſitas non habet legem.*

GLOSSA XI.

EX hoc cap, colligendum eſt primum, nos teneri ex vi Regulæ à die exaltationis Sanctæ Crucis uſque ad Paſcha Reſurrectionis jejunare: Secundum die Dominica à jejunio ceſſandum eſſe: tertium, infirmos, vel debiles, ſive quæcunque alia juſta cauſa impeditos, ad obſervandum jejunium non ligari. Quia neceſſitas (ut dici ſolet) neſcit legem. Hæc ſunt quæ in hoc cap. præſcribuntur.

DVBIVM I.

An ipſo die exaltationis Sanctæ Crucis ieiunandum ſit.

HOc dubium oritur ex illis verbis, *A feſto exaltationis Sanctæ Crucis &c.* & petit, ut reſolvamus, an ab ipſo die jejunia initium ſumere debeant, ita, ut ipſo quoque die exaltationis Sanctæ Crucis jejunandum ſit, an verò à ſequenti die ſit incipiendum? Et dubitandi ratio in eo præcipuè ſita eſt, an illa præpoſitio, (à) includat etiam ipſum diem termini, cui adjungitur, an verò excludat illum.

Reſpondeo ex mente Navarri, conſ. 18. de præbend. & digni. n. 6. ubi affirmat, quōd quando (à) præpoſitio adjicitur à lege alicui diei determinaro, tunc includit ipſum, niſi incluſio ſit contra jus commune. Pro quo aliqua jura affert. Et facit pro hac ſententia l. 3. §. minorem ff. de minoribus, l. pater, ad legem Iuliam de adulteriis: vnde cùm (à) præpoſitio in noſtro caſu poſita ſit à lege, & adiuncta diei determinato, & inſuper non ſit contra ius, quod illa dies in termino includatur: aperte colligitur, ipſa etiam die exaltationis ieiunandum eſſe, Quod obſervatur in praxi in ordine Prædicatorum, quibus à ſuis conſtitutionibus indictum eſt ſimile ieiunium, quòd inchoatur ipſo die exaltationis ex communi praxi & interpretatione. *Navarrus*

DVBIVM II.

An ſingulis diebus ieiunandum ſit.

HOc dubium duas continet partes: prima eſt, an tempore, quo in Religione præcipiuntur jejunia, ſine ulla intermiſſione continuanda, & obſervanda ſint? ſecunda, quare jejunia non ampſius, quàm uſque ad Dominicam Reſurrectionis extendantur?

Quoad primam partem, in primis ex Regulâ, diebus Dominicis jejunia ſolvenda eſſe, apertè cōſtat ex illis verbis, *Exceptis Dominicis*. Eſtque perpetua ab Apoſtolorum tempore traditio, diebus his ieiunium relaxandum fore, ut Tertullianus lib. de corona militis docet, dicens: *Diebus Dominicis jejunare, nefas ducimus*. Idem cenſet Ambroſius, qui in Epiſto. 83. *Dominica* (inquit) *jejunare non poſſumus: quia Manichæos etiam ob iſtius diei jejunia jure damnamus.* Idem docet Hilarius in præfatione in Pſal. Epiphan. in compendiaria Doctrina apud Bellarminum, tom. 3. de bonis operibus in particulari lib. 2. c. 23. Quibus adde Caſſianum lib. 2. inſtitution. c. 18. & lib. 3. c. 11. ubi tam inter Monachos Ægypti, quàm Palęſtinæ, & Meſopotamię, morem fuiſſe receptiſſimum Dominica die jeiunia relaxandi tradit. Quam remiſſionē fratribus indulgendam ait, cùm ob reverentiam Dominicæ Reſurrectionis, tum etiam, ut minus faciat hebdomadis venturę jeiunia, hujus expectatione, ſentire. ſemper enim æquanimiùs quælibet fatigatio ſuſtinetur, & ſine faſtidio labor impenditur, ſi interiecta viciſſitudo quædam, vel operis immutatio qualiſcunq; ſuccedat. Et præterea in reverentiam Dominicæ Reſurrectionis, die Dominica non eſſe jeiunandum, idem collatione 21. cap. 20. traditionem

Tertullian.

Ambroſ.

Hilarius. Epiphanius. Bellarmin. Caſſianus.

fuiſſe à maioribus præſcriptam, ſcribit: de quo etiam plura alia extant Patrum teſtimonia, præcipuè Melchiadis Papæ apud Damaſum in Pontificali. Divus Auguſtinus ſuper Ignatium, Epiſt. 4. ad Philipenſes ait: *Qui in Dominica jejunat, Chriſti Domini inſectator eſt*, Et Divus Tho. 2. 2. q. 147. art. 5. ad 3. docet, *Vitandum eſſe ex conſuetudine Romanæ Eccleſiæ die Dominica jejunare, ne videamur hæreticis conſentire*. Vide Divus Hieron. in commentariis in Matth. cap. 9. refert Manichæos die Dominica frequenter ieiunare ſolitos, ne viderentur de Chriſti Reſurrectione gaudere: quam falſam, & commentitiam fuiſſe prædicabant. His ergo cauſis noſtra Regula, ut die Dominica ieiunia non ſerventur, indulget.

Melchias. PP. Damaſus. Auguſtinus.

D. Thomas.

Hieronymus.

Sed an peccatum ſit, die Dominica ieiunare, huius loci non eſt exactiùs examinare. D. Tho. (ut ſupra) dicit, eſſe laudabile, ſemper ieiunare. Quod etiam Hieron. in Epiſt. ad Lucillum confirmans, aſſerit, Paulum cum aliis fidelibus, diebus Pentecoſtes & Dominicis ieiunaſſe. Alii verò ex adductis Patribus contraria docent: ut Auguſti. Tertulli. Ambroſ. & Melchiad. Quorum omnium fortaſſe idem ſenſus eſt, ſi ad intētionem ieiunātis, ſanctorum dicta referantur. Nam ex hac in die Dominica vel laudatur vel damnatur ieiunium. Adhuc tamen (quidquid ſit de intentione) ſuperſtitioſum videtur, imò & culpabile, dictis diebus ieiunare: cùm ſit cōtra communem Eccleſiæ conſuetudinem, quæ pro lege habenda eſt: ut in hoc propoſito ex mente Auguſtini, docet D. Tho. ut ſupra. Quare ſolùm diſcutiendum reſtat de aliis ſolemnibus diebus, qui ab exultatione Sanctæ Crucis uſque ad Domini Reſurrectionem occurrunt: an in eis ceſſandum ſit à ieiunio? Et præcipuè dubium ob diem Natalis Domini movetur. In quo non eſſe ieiunandum, Epipha. ut ſupra docuit, qui, *Non licere* (ait) *in die*

Idem.

natalis

Natalis Domini jejunare. Tum etiam, quia Priſcillianiſtæ diebus Dominicis, & in die Natalis Domini jejunare ſolebant, ut teſtatur Leo Papa Epiſt. 91. & ad Turbium, & ex aliis Patrum teſtimoniis colligit Bellarmin. ut ſupra.

Leo Papa. Bellarmin.

Contrarium tamẽ verius, & omnino probabilius eſt, nempe, quod hi, qui ex Regula vel ex voto tenentur diebus aliquibus jejunare, ſi illo tempore occurrat Natalis Domini dies, etiam in illa ſolita jeiunia ſervare tenentur. Primo quia Eccleſia (ut optimè Bellarm. ut ſupra) in die Natalis Domini abſolutè jeiunare non vetat, ſed tantùm prohibet his, qui ex ſuperſtitione, vel ex contemptu Eccleſiæ, vel aliquo alio malo fine jeiunarent. Quare Eccleſia Religionum Regulã, & alias de jeiunio obſervantias, etiam in die Natalis Domini, non tollit. Et ſicut in ca. finali de obſervatione jeiunii, omnibus fidelibus indulgetur, ut in die Natalis Domini edere carnes poſſint, etiam ſi dies Veneris, vel Sabbati ſit, & tamen excipit eos, qui voto vel Regulari obſervãtia ad carnium abſtinentiam tenentur: ita de jeiunio quoque philoſophandum videtur. Ex quo fit, intentionem eſſe Eccleſiæ, Religionum regulas & ſtatuta in ſuo robore firma relinquere, & minimè eis derogare. Videndus eſt Sylveſt. verbo (jejunium) nu. 27. & Corduba in Regula B. Franciſci c. 2. q. 2. puncto 1. ubi docet, hãc eſſe cõmunẽ Canoniſtarum opinionem, & receptam apud omnes ſuę Regulæ expoſitores. Neq; opus eſt in re tam manifeſta plura adjicere, cum id etiam Regula expreſſè indicet illis verbis, *Singulis diebus (exceptis Dominicis.)* Qui enim ſingulis diebus aliquid fieri præcipit, nihil excipit. Quod ſi Regula excipit diem Dominicam, alios dies reticendo cùm potuiſſet exprimere, de ejus mente fuiſſe videtur, ieiunium die quoque Nativitatis debere ſervari..

Cap. fin. de obſervatione ieiunii.

Corduba. Corduba.

Hæc dicta ſunt attento iuris & Regulæ rigore. Ipſa verò æquitate imperante, ieiunia hoc die non eſſe ſtrictè obſervanda, adhuc laudabilius exiſtimo: imò in hoc caſu fieri à Prælatis diſpenſationem, ipſa æquitas quaſi neceſſariò in honorem tantæ ſolemnitatis exigit.

Circa prædicta obiiciet aliquis id quod in noſtris conſtitutionibus prima parte c. 5. cavetur, ut in omnibus vigiliis Apoſtolorum, præterquam Ioannis Evangeliſtæ, Philippi, & Iacobi, ieiunia ſerventur: ſed dies ſecunda Natalis Domini eſt vigilia Ioannis Evangeliſtæ: ergo conſtitutionibus declaratum eſt, ſecunda die Paſchæ, Nativitatis non eſſe ieiunandum, ac à fortiori nec prima.

Reſpondeo, primò, ibi non intelligi de hac vigilia, ſed de ea, quæ eſt feſtivitatis Ioannis Evangeliſtæ ante portã Latinam. Ita apud Religionis viros peritos exponi accepi: & ratio manifeſta videtur, quia dum aliqua lex poteſt interpretari ſine eo quod deroget communi iuri, ſanè in eo ſenſu eſt intelligenda: quia fugienda eſt iurium correctio. Quare illa conſtitutio, ne Regulæ deroget, (quod mea ſentẽtia minimè intendit, nec poteſt ſi velit) intelligenda eſt in prædicto ſenſu. Secundò & fortè verius dicendum erit, prædictam feſtivitatem, de qua in conſtitutionibus ſit mentio, illam eſſe, quę occurrit intra ſolemnitatem natalis Domini: quod ex eo evidenter colligitur, quia hæc conſtitutio deſumpta eſt ex c. conſilium de obſervatione ieiunii, ubi ſic dicitur: Vigiliæ ſunt obſervatione ieiunii celebrandæ, præter vigilias Apoſtolorum Philippi, & Iacobi, & B. Ioannis Evangeliſtæ quoniam illorum ſolemnitas intra ſolemnitatem paſchalem, iſtius autem intra Natalem Domini celebratur. Ergo de hac ſolẽnitate iura & cõſtitutiones loquuntur, & non de illa quæ eſt ante portam Latinam. Vnde ad argumentũ reſpondeo, quod capitulum Generale, ęquitate imperante, diſpẽſavit, ſive (ut proprius loquar) de-

Cap. Conſilium. de obſervatione ieiunii.

claravit circa jeiunia Paſchalia mētem Regulæ, decernens, ut neque ſecunda die huius Paſchatis jeiunia ſervarentur. Non tamen inde ſequitur, quòd ipſa die Beati Ioannis non ſit jejunandum, in cuius vigilia non propter ipſius ſolemnitatem, ſed propter conjunctionem cum die Natalis Domini jeiunium ſolvitur. In hac curent Prælati, non unius aut alterius, ſed majoris partis timoratæ conſcientiæ ac ſcientiæ virorum Religionis conſuetudinem, & praxim ſequi, quo uſque aliquo generali capitulo declaretur, aut diſpenſetur, quid in hac re ſervandum ſit.

Quoad ſecundum verò hujus Dubii partem ſciendum eſt, quod uſque ad Reſurrectionem Domini, & non amplius, jeiunia à Regula indicta extenduntur: & (quantum opinor) nulla Regula tam prolongāta Jejunia ſtatuit. Quare verò Jejunia Reſurrectionis die finiantur, neque ulterius unquam in Eccleſia protrahi conſueverint, hoc ab Apoſtolorum traditione in Eccleſia exiſtimo fuiſſe ſervatum: qui tempore illo à Reſurrectione uſque ad Pentecoſten, in honorem Dominicæ Reſurrectionis minimè jejunabant. Ita docet Caſſian. dicta collatione. ne. 21. cap. 20. Epiphan. & Hilar. ut ſupra. In illis igitur Quinquageſimæ diebus (nam ita illi dies a Patribus vocabantur) nullus neque in terra, neque proſtrato corpore orabat, neque genua in oratione flectabat, neque jeiunia ulla illo tempore ſervabantur: quia hæc veluti pœnitentiæ, ac luctus indicia ſunt, quæ temporibus tantæ ſolemnitatis ac lætitiæ importuna eſſe ſolent. Et ideo diebus illis uſque ad Pentecoſten, in Eccleſia ieiunia non ſervabantur. Sequenti verò tempore propter nimium ætatis rigorem, etiam hæc ieiunii diſtrictio communi præcepto nullibi apud Religionum inſtitutores obſervata invenitur. Quare ſatis prudenter noſtra Regula, omiſſis his temporibus, à fine æſtatis, & à principio autumni fere uſque ad finem veris, nempe, ab exultatione Sanctæ Crucis uſque ad diem Dominicæ Reſurrectionis tantùm ieiunare decernit.

Caietanus. Epiphanius. Hilarius.

DVBIVM III.

Vtrum ad ieiunia Ordinis eædem conditiones requiſitæ ſint, quæ ad ieiunia Eccleſiaſtica ſunt neceſſaria.

PRo huius Dubii reſolutione recolendum eſt, jeiunium eſſe quadruplex, nempe, Spiritua le, Morale, Naturale, & Eccleſiaſticum. Spirituale dicitur abſtinentia à vitiis, Auguſtino teſte tractatu. 17. in Ioan. *Ieiunium magnum & generale eſt, abſtinere ab iniquitatibus: & illicitis voluptatibus ſæculi*: & hoc ieiunium impropriè dicitur. Jejunium Morale, eſt, uſus moderatus cibi & potus, ſecundum temperantiæ regulas: quod natura ipſa duce Philoſophi ſervaverunt. Hoc etiam jeiunium minimè ad noſtrum propoſitum ſpectat: quia nos hic de jeiunio verè & propriè loquimur. Tertium ieiunium dicitur Naturale, quod apud Theologos ſupponit pro abſtinentia, ab omni prorſus cibo vel potu: quod etiam minimè pertinet ad inſtitutum præſēs, cum de hoc nullibi præceptum detur, niſi in caſu, quo quis ad Sacramentum Euchariſtiæ accedat. Quartum eſt ieiunium Eccleſiaſticum, quod ita deſcribi ſolet: Eſt abſtinentia cibi ſecundum Eccleſiæ regulam, & modum aſſumpta.

Auguſtinus.

His prænotatis, dubium eſſe poteſt, primò an Regulæ ieiunia ſint Eccleſiaſtica de hoc quarto genere, an vero de ſecundo: & præterea, an in eo inveniantur conditiones Eccleſiaſtici ieiunii.

De prima huius Dubii parte ſic ut certum conſtituo. Jejunia Regulæ (& idem cenſeo de aliis ordinis jejuniis) verè Eccleſiaſtica ſunt. Hęc concluſio in prædicto ſenſu ſine temeritate negari non poteſt. Primò, quia ita habet cōmunis noſtræ Religionis conſenſus: imò evidenter in ipſis conſtitutionibus in his Regulę & ordinis jeiuniis præcipitur, ut omnes aliæ conditiones, & Regulæ jeiunii Eccleſiaſtici ſerventur, ut patet ex prima parte conſtitut. cap. 5. ubi ſtatuitur primò de hora competenti: ſecundò, de unica comeſtione; & taxatur cibus, qui in collationibus horum ieiuniorum dari debet: de abſtinentia verò à carnibus mentio non fit, quia hoc ex Regula præſupponitur: ac deinde quòd in his diebus Nona ante comeſtionem dicatur. Ergo verè ſunt ieiunia Eccleſiaſtica. Et confirmatur, quia in omnibus Religionibus ieiunia Regulæ vel conſtitutionum, etiam ſi ab Eccleſia non præcipiantur, ieiunia nihilominus Eccleſiaſtica dicuntur: quia ſervant prædictas regulas, & conditiones, ut patet ex communi Religionum uſu. Videndi ſunt expoſitores Reg. Beati Franciſci c. 2.

Præterea ſecundò, quia alia ieiunia, quę à fidelibus (vel ſpontaneè, vel neceſſitate impellente, ſive id ſit ratione voti, ſive ratione propriæ devotionis,) aſſumuntur, veræ ſunt ſecundùm regulas Eccleſiaſtici ieiunii. Quia hoc in Eccleſia communiter ieiunii nomine intelligitur. Argumenta verò, quæ contra hoc fieri poſſent, ſecunda parte huius dubii ſolventur.

Cùm ergo Regulæ ieiunia Eccleſiaſtica ſint, in eis conditiones, quas Eccleſia circa ieiunium præſcribit, neceſſariò obſervandæ erũt. Duo ſunt præcipuè, quæ tanquam eſſentialia in ieiunio Eccleſiaſtico conſtituuntur. Primum eſt unica comeſtio. Secundum verò, ut habeatur ciborum delectus, præſertim ut à carnibus abſtineant, qui Eccleſiaſtico more ieiunare volũt. Quoad primum de unica comeſtione, videndus eſt Divus Tho. in 4. diſtinctione 15. quæſtione 3. arti. 4. & 2. 2. quæſtione 147. arti. 6. & Summiſtæ verbo (ieiunium.) De ſecundo verò plura apud controverſarios traduntur, qui, contra hæreticos, licitum eſſe ab initio Eccleſiæ ciborum delectum in ieiunio probant, præcipuè Turrianus lib. 2. conſtitutionum Apoſtol. c. 59. Bellarmin. to. 2. lib. 4. de Romano Pontifice c. 16. maximè verò 2. to. lib. 3. de bonis operibus in particulari c. 3. & ſequent. & Doctores in 4. diſtinct. 15. ubi Divus Tho. q. 3. arti. 4. & 2. 2. ut ſuprà arti. 2. Plures alios authores congerit Enriquez t. tomo de indulgent. lib. 7. ca. 13. nume. 8. in ſua Gloſſ. litera D. Alia verò, quæ de ieiunio à Doctoribus traduntur, non ſunt ſubſtantialia, neque ita neceſſariò requiſita, quamvis ſuo modo & quaſi accidentaliter requirantur, ut eſt, quòd comeſtio fiat hora competenti, & quòd abſtinentia à lacticiniis ſervetur.

D. Thomas.

Turrianus. Bellarmin.

DD. in 4. diſtinct. 15. Enriquez.

Inſpiciamus igitur, an hæ conditiones, tam ſubſtantiales, quàm accidentales, in regulæ ieiuniis, & ſimiliter in aliis à Religionis conſtitutionibus præfixis repetiantur? In primis, prior illa conditio de unica comeſtione cavetur expreſſe in noſtris conſtitutionibus (ut ſuprà retulimus:) ubi præcipitur, ut in jeiuniis ordinis detur in collationibus fruſtum panis cum aliquo fructice. Quòd ſi aliquando aliquid ampliùs in quantitate vel qualitate à Prælatis addatur, verbi gratia, vel plures fructices, vel aliquando aliquę herbæ ſimpliciter cum aqua & ſale ſine alio condimento coctæ: non eſt cur ſcrupuloſi turbentur, exiſtimantes, ob id ieiunia ordinis ſolvi: quia, niſi aliquantulum collationes laxarentur, poſſibile non eſſet, tam continuata ac diuturna ieiunia in tota communitate ſuſtineri. Nam cùm ex alia parte tot laboribus, & aſperitatibus, ac frequenti oratione, &

meditatione (quibus pręcipuè caput debilitari ſolet) Religioſi premātur; oneri ſuccumberēt, (ſicut & modò multis contingit) niſi aliqualiter hac via adiuvarentur: dūmodo collationes eam latitudinem non excedant, quam Doctores in ieiuniis Eccleſiaſticis ſtatuunt. Neque eſt mirum, quòd æquo pede non ſervetur in ieiuniis Quadrageſimæ, & Ordinis, æqualis diſtrictio: nam & in hoc differentia aliqua apud monachos antiquos fieri conſuevit, ut videre eſt apud Divum Hieronymum, de cuſtodia virginitatis, Petrum Damianum, Epiſtola prima, ad fratres Eremi Ganiigni, propè finem: quod & præcipit Divus Benedictus ca. 49. ſuæ Regulæ. Quare non eſt mirādum, ſi tempore alio à Quadrageſima, aliqualis indulgentia in collationibus permittatur. Caveant tamen Prælati, ne in hoc modum, & menſurā excedant, & ſuæ Regulæ vel conſtitutionibus aliquod relaxationis vulnus infligant: quia gravis criminis reos apud Deum ſe fore noverint, cùm ob ſuam cauſam in ordine aliqualis relaxatio fuerit introducta.

Hieronymus. *Petrus Damianus.* *Benedictus.*

Secunda verò conditio de abſtinentia à carnibus nobis omnibus patet, quàm diſtrictè in noſtris monaſteriis obſervetur. Sed quia Eccleſia non ſolùm præcipit à Carnibus abſtinentiam, ſed etiam jejunii temporibus, ovorum, & lacticiniorum uſum interdicit, ut patet ex ca. ſtatuimus, & cap. presbyter. 93. diſtinctione, traduntq; omnes Summiſtæ verbo (jejunium) & Divus Thom. dicta quæſtione 147. articulo 6. videtur, quòd Religionis jejunia verè & propriè jejunia non ſint, cùm in eis indifferenter uti poſſimus ovis, & lacticiniis: & id expreſſe in noſtris conſtitutionibus permittatur: imò & Regula ipſa id libere concedat, dum annuit, animalia ſive volatilia ad nutrimentum habere; quòd, propter lacticinia & ova, ſuperiori capite in illa verba, *Aſinos ſive mulos &c.* permiſſum fuiſſe annotabamus. Igitur non ſunt vera jejunia.

Cap. Statuimus, & cap. Presbyter. 93. Diſtin. Summiſta. D. Thomas.

Huic dubitationi primò Reſpondeo, in omnibus jejuniis extra Quadrageſimam non eſſe prohibitum uti lacticiniis, & ovis: ſed tantùm in ipſo Quadrageſimæ tempore. Ita docet Cajetanus 2, 2. quæſtione 147. artic. 7. Medina in ſumma lib. 1. cap. 14. §. 10. Navarr. in manuali Latino cap. 21. nume. 15. & dicit eſſe opinionem Divi Thomæ ut ſuprà, Enriquez tomo primo libr. 7. de indulgentiis cap. 10. nume. 4. Cęterùm, (quicquid ſit de hac opinione, quæ etiam mihi probabilis videtur,) ad majorem ſecuritatem conceſſum eſt capitulo Generali Ordinis Minorum ab Eugenio IV. cujus meminit Corduba quæſtione 2. puncto 4. ſuper cap. 3. Regulæ, quoddam privilegium, in quo facultas ei præbetur ordinandi, & declarandi, in quibus locis & provinciis Fratres debeant jeiunia Regulæ in cibis Quadrageſimalibus obſervare. Quo utendo privilegio, à capitulo noſtro Generali decretum eſt (ut ſupra,) ut hoc Priorum arbitrio relinquatur: ut ipſi de eſu lacticiniorum, vel abſtinentia, ſecundùm varias locorum conſuetudines poſſent diſpenſare. Potiſſimum etiam fundamentum, quare in ieiuniis Regulæ liceat uti ovis ac lacticiniis, illud eſt, quia hoc à Regula permiſſum eſt, ut ſuprà præcedenti cap. diximus circa illa verba, *Aliquot animalium, ſive volatilium &c.* Quare cùm Regula ſit à ſummis Pontificibus confirmata, & ex alia parte de eſſentia ieiunii Eccleſiaſtici non ſit abſtinentia à lacticiniis; manifeſtè colligitur, quòd in jeiuniis Ordinis his cibis uti liceat: & adhuc, quòd hęc verè Eccleſiaſtica ieiunia ſint.

Caietanus. Medina. Navarrus. D. Thomas. Enriquez. *Corduba.*

IN TEXTV ibidem.

Niſi infirmitas, vel debilitas corporis &c.

DVBIVM IV.

Quæ ſint cauſæ, quæ excuſent ab adimpletione ieiunii?

DVBIVM hoc movetur circa ultima verba huis capitis, in quibus ſignantur cauſæ, ob quas à lege ieiunii Religioſi excipiantur, nempe, infirmitas vel debilitas corporis, ſive alia iuſta cauſa: quia neceſſitas (ut inquit Regula,) caret lege. Omnia verò, tam infirmitas, quàm debilitas, ſive quodcumque aliud impedimentum, ſub nomine iuſtæ cauſæ comprehenduntur. Omnis autem iuſta cauſa, ut communiter cum Divo Thom. 2. 2. quæſtione 147. art. 4. Theologi tradunt, ad unam ex tribus ſequẽtibus poteſt reduci, nempe, ad impotentiam, neceſſitatem, & pietatem, ſive maius bonum. Nam ieiunio vel corpus læditur, vel ſpiritus, vel ſubſtantia externa. Si corpus lęditur, impedimentum, quod à ieiunio excuſat, impotentia dicitur. Si ſpiritus proprius, vel aliorum profectus, pietas appellatur. Quòd ſi ſubſtantia externa, neceſſitas. D. Thomas. Theologi.

Ratione primi, nempe, impotentię, in ieiuniis ab Eccleſia præceptis pueri & ſenes excuſantur, ut iſtorum feſſa ſuſtentetur ætas; illorum verò quaſi pullulans, & incipiens, non frangatur vel areſcat. Quare in ieiuniis Eccleſiæ, pueri uſque ad XXI. annum (ſecundũ D. Tho. ut ſuprà) ab eorum impletione excuſantur: ſenes verò, ſi ſexagenarii ſint, ut communis tenet opinio: quamvis Navar. in ſumma Lati. ca. 21. nu. 16. non incongruè doceat, in ſenibus non eſſe certam, & determinatam regulam præſcribendam, ſed id arbitrio prudentis conſeſſarii vel Prælati eſſe relinquẽdum. Quod nos etiam ſupra c. 8. in illis verbis, *Inſpectis ætatibus, & neceſſitatibus*, ex mente Canoniſtarum afferebamus. Nam alii certiùs, alii verò tardiùs prædictam impotentiam ſenectutis incurrunt. D. Thomas. Navarrus.

Hoc autem, quod dictum eſt de pueris & ſenibus circa Eccleſiaſtica ieiunia, dubitari meritò poteſt, an etiam in Regulæ ieiuniis obſervandum ſit? Et (ut à certioribus incipiã) in ſenibus non dubito, ſervandum eſſe id, quod nuper ex Navarro tradidimus, ut id arbitrio Prẹlati relinquatur, ut ipſe omnibus penſaris iudicet, an ſenio confectus vires habeat nécne ad ſolvenda regularia ieiunia.

De pueris verò iam profeſſis, qui tamen nondũ XXII. annum attigerunt, dicendũ eſt, eos minimè à ieiuniis ordinis excuſari: quia per profeſſionẽ ipſi ſe coarctarunt ad ſtrictiorem obſervãtiam, quam Eccleſia tenet, nẽpe, ad Regulam noſtrã, & ad omnia, quę in ea continentur. Et ſicũ Regula ad prædicta ieiunia ſervanda obligantur. Et hanc credo eſſe cõmunem opinionem, & Religionum praxim, de qua vidẽdus eſt Cordubà in Regula Beati Franciſci c. 3. quæſtione 2. Corduba.

Præterea, ad impotentiam reducitur corporis infirmitas, vel debilitas, de quibus noſtra Regula expreſsè loquitur, & advertunt Caieta. in ſumma verbo (ieiunium) & Navarr. ut ſuprà. Illi etiam hoc titulo comprehenduntur, qui tam infirma cõplexione ſunt, ut vacuo ſtomacho capitis dolorem ac vertiginem patiantur: & denique omnes illi, qui, medicorum iudicio, non ſine periculo ſalutis corporalis ieiunare poſſunt. Hanc autẽ impotentiam arbitrio ſuo poterit Prælatus examinare, & ſi illi ſufficiens videatur, ſubditum à ieiunii onere abſolvat. Neq; oportet, ut in hoc nimis ſcrupuloſus aut anxius Pręlatus ſit, ſed potiùs Caietanus. Navarrus.

potiùs benignè & miſericorditer omnibus ſubveniat, & pietate magis, quàm rigore ducatur: niſi aliàs ob juſtas cauſas contrarium viderit, expedire. Nam ſi ſua benignitate Religioſi abutantur, & facile licentias petant, tunc in aliud extremum declinandum eſt, ut ordinis obſervantiæ ſumma cura provideatur.

Secunda cauſa, quæ à jejunio excuſat, poteſt eſſe neceſſitas, ut cùm die Jejunii aliquis labor neceſſarius, vel nobis vel communitati, aut aliquod aliud à Prælato impoſitum opus occurrit, cum quo jejunia compati non poſſunt: ob quam cauſam fratres laici laborantes à jejunio excuſantur. Et ſimiliter ad hanc cauſam reducitur, quando quis jejunando, ſuó officio minimè ut par eſt, poteſt ſatisfacere: quia ob jejunium opera obligationis prætermittenda non ſunt; inter quæ potiſſimum videtur, ut quis rectè ſuo munere fungatur.

Ob tertiam cauſam, quæ pietas ſive maius bonum dicitur, lege etjam jejunii non tenentur, qui jejunando non poſſunt ad ſuam, vel aliorum ſalutem ſpiritualem, vel corporalem, id, quod neceſſarium eſt, præſtate: ut ſunt Concionatores, Lectorés (ex officio vel obedientia) aut Confeſſores. Ita Caiet. 2. 2. quæſtione 147. artic. 3. & in Summa verbo (Jejunium,) quem ſequitur Navar. ut ſupra num. 16. Ad hanc etiam cauſam pertinet, quando ob jejunium impeditur quis à ſanctioribus & melioribus operibus, quibus, ſi non ieiunaret, vacare poſſet: qualia ſunt opera Miſericordiæ ſpiritualia, & corporalia, quæ ſuapte natura ſunt actus miſericordiæ, quæ eſt virture abſtinentiæ præſtantior. Ita Caietanus ut ſupra artic. 2. & Navarr. nume. 17. Sylveſt. verbo (ieiunium) quæſtione 3. *Caietanus. Navarrus. Sylveſter.*

Dixi verò ſupra, id, quod neceſſarium eſt, præſtare: nam aliàs ſi tantùm ſit ſupererogationis bonũ conciònari, aut legere, tunc minimè prætermittendum eſt id, ad quod ex vi noſtræ Regulæ ac inſtituti tenemur, niſi aliàs aliqualis neceſſitas ſit vel in populo verbum divinum audiendi, vel in Religione illud proponendi.

Ex his fit, eos, in quibus aliqua prædictarum cauſa non fuerit, ad regularia ieiunia teneri, quantumvis perfecti ſint. Hoc addiderim propter Hæreticos quoſdam, de quibus mentio fit in Clementina ad noſtram die Hæretic. aſſerentes, viros perfectos legibus ieiuniorum non teneri: quia ieiunium ad delendum peccatum ordinatur, quo perfecti iam carent, neque illud habere poſſunt. Hi condemnati ſunt in Concilio Viennenſi, & in dicta Clementina multotum ſanctiſſimorum virorum exemplis refutati. Contra hos latiùs controverſarii diſputant. Sufficiat nunc, notabile dictum Chryſoſtomi de ieiunio proferre, quo breviter omnes ieiunii fructus, qui ex ſacra ſcriptura colligunrur, uno verbo declaravit: ait enim de Jeiunio ſermone primo: *Ieiuna, quia peccaſti: jejuna, ut non pecces: jeiuna, ut accipias: jejuna, ut accepta permaneant.* Quaſi dicat: Jeiunium prodeſt, & maximè neceſſarium eſt ad ſatisfaciendum pro peccatis: præterea, ut præſervemur à peccatis: tertiò, ut à Deo virtures, ac cæleſtia bona impetremus: ultimò, ut impetrata dona permaneant. Quæ omnia tam imperfectis, quàm perfectis omnino ſunt neceſſaria. *Clementina, Ad noſtrum de Hæreticis. Concil. Vienenſ. Chryſoſt.*

(.?.)

Cap.

CAPVT XII.

De vbſtinentia carnium.

TEXTVS.

AAb eſu carnium abſtineatis, niſi pro infirmitatis, vel debilitatis remedio ſumantur. Et quia vos oportet frequentius mendicare itinerantes, (ne ſitis hoſpitibus onerosi) ex extra domos veſtras ſumere poteritis pulmenta cocta cum carnibus; ſed & carnibus ſupra mare veſci licebis.

GLOSSA XII.

Simile ſtatutum apud D. Bened. c. 36) ſua Reg. & c. 39. reperitur. concordat. ca. carnē de conſecrat. diſ. 5. Reg. monachorum cap. 11. & Monachorū. cap. 35. Carthuſ. 2. p. c. 10. nu. 24. De cibis fratrum itinerantium Regula Franciſci. c. 3.

OLIM in Regula Alberti primitiva, antequam mitigatione aliqua temperaretur, circa abſtinentiam carnium diſtrictior obſervantia præcipiebatur: erat enim in illa hac ratione ſcriptum, Ab eſu carnium ſemper abſtineatis, niſi pro infirmitatis, aut nimiæ debilitatis remedio ſumantur. In mitigatione verò (ut vidimus) ablata eſt illa particula (*Nimiæ*) & inſuper additum eſt, ut navigantibus, carnibus; itinerantibus verò pulmentis cum carnibus coctis veſci liceat. Cuius permiſſionis non meminit Albertus ut ſuprà.

Ex hoc igitur capite ſequentes colliguntur concluſiones. Prima eſt: Ad abſtinentiam carnium omnes fratres tenentur. Secunda: Carnibus veſci licet infirmis, debilibus, & ſupra mare navigantibus. Tertia: Itinerantes fratres frequenter mendicare tenentur. Quarta: In itinere extra domos noſtras pulmenta cum carnibus cocta ſumere licet.

(∴)

IN TEXTV ibidem.

Ab eſu carnium abſtineatis.

CIRCA hanc primam huius capitis partem duo ſe offerunt examinanda. Primum, Quare, cùm uſus carnium licitus ſit, nobis prohibeatur? Secundum. Quid hic nomine carnium comprehendatur.

DVBIVM I.

Quare cum uſus carnium ex ſe bonus, & licitus ſit, nobis à Regula interdicatur?

SCIENDVM eſt, (quod & breviter attingam,) de abſtinentia à carnibus duos in Eccleſia contrarios errores extitiſſe. Primus fuit Evonitarum, qui (ut refert Epiphanius hæreſi. 30.) omnium animantium carnes immundas eſſe dicebant: contra quos ſcripſit Paulus *Epiphanius.*

1. ad Tim. 4.

prima, ad Timoth. 4. dicens, *In noviſſimis temporibus erunt homines in hypocriſi loquentes mendacium, prohibentes nubere, & abſtinere à cibis, quos Deus creavit ad percipiendum cum gratiarum actione fidelibus, & his, qui cognoverunt veritatem: quia omnis creatura Dei bona eſt.* Hæc Paulus. Pugnat præterea contra hos apertè Chriſti Domini & Apoſtolorum exemplum, qui (ut ex Evangelio conſtat) in cœna agnũ typicum comederunt.

In aliud verò extremum erroris alii inclinaverunt hæretici, affirmantes, nullos omnino cibos, nulloque tempore debere Chriſtianis prohiberi: huius hæreſis author fuit Jovinianus qui (teſte D. Hierony. lib. 2. adverſus eundem docebat, abſtinentiam à quibuſdam cibis nihil omnino prodeſſe. Clariùs tamen & acriùs noſtri temporis hæretici, ciborũ delectum, tum illũ, qui aliquibus diebus ab Eccleſia ſervatur, tum etiam, qui perpetuò à Religioſis quibuſdam colitur, tanquam ſuperſtitioſum & inanem impugnant. Hujus factionis hac noſtra tempeſtate auctor fuit Lutherus, inſectatot Calvinus, Brenzius, Centuriatores, & Kemnitius apud Bellarminium tomo. 3. de bonis operibus in in particulari lib. 3. ca. 3. Duo autem præcipua ſunt, (& quæ ab noſtrum attinent popoſitum) quæ ad Hæreticis in carnium abſtinentia damnantur: primũ, quòd videamur nos rejicere aliquos cibos, tanquam per ſe malos: ſecundum quod abſtinentiam à carnibus meritoriam eſſe cenſeamus, & cultum Dei ex re indifferenti faciamus.

Hieronymus.

Bellarmin.

Primùm horum mendacium facilè convincitur ex Eccleſiæ ſtatuto: dicitur enim de conſecratione diſtinctione 5. cap. carnem; *Cuique monacho carnem nec guſtandi nec ſumendi eſt conceſſa licentia: non quia creaturam Dei judicemus indignam, ſad quia carnis abſtinentia apta, & utilis Monachis æſtimatur.* Ex his igitur clarè conſtat, Eccleſiam Religioſis carnem non prohibere, quia carnes immundæ ſunt, ut falsò calumniantur hæretici Præterea, nec Monachi à carnibus abſtinent, quia eas putent immundas, ſed potiùs ſeverioris, & diſtrictioris abſtinentiæ zelo. Vnde in Religionibus carnes non interdicuntur, quia illicitæ & malæ ſint, ſed quia expeditius eſt ad ſuum inſtitutum, carnibus non veſci. Et confirmatur, quia etiam Monachis ægrotantibus uti carnibus conceditur: non ergo eas immundas reputant. Addeetiam, quia ob prædictam rationem aliis cibis Monachi non utuntur, & tamen eos non immundos judicant: ut de Ioanne Baptiſta, qui Monachorũ princeps fuit, ab omni cibo & potu, præterquam à locuſtis & melle ſilveſtri, ſe abſtinuiſſe, Matth. 3. legimus: ac de Monachis Divo Chryſoſtomo contemporaneis ipſe Homilia. 14. in Epiſt. ad Timot. ait: Neq; pretioſa pulmenta apponentes, ſed ii ſolùm panem & ſalem, hi verò olera apponentes, ii verò, qui imbecilliores ſunt & leguminibus potiuntur. Hier. de cuſtodia Virginitatis ſic de Monachis loquitur: De cibis verò & potu, taceo, cum etiam languẽtes aqua frigida utantur, & coctum aliquid accepiſſe, luxuria ſit. Et infra: Vivitur pane, leguminibus, & oleribus, quæ ſale ſolo condiuntur. Caſſian. lib. 4. inſtitut. ca. 11. apud Ægyptios Monachos tantam docet abſtinentiam ſervari, ut ſummæ reputentur deliciæ, ſi herbæ ſale conditæ ad refectionem fratribus apponantur: & lib. 5. c. 23. pane ſolo ſanctos Eremi Patres fuiſſe enutritos, commemorat. De quo argumento plura nobis alia teſtimonia & exempla ex Baſil. in Reg. fuſ. interrogatione 19. & 20. ex Bernardo in apologia ad Guillielmum, & Epiſt. 321. ad fratres de monte Anaſtaſio, & in illa celebri, quam ad fratres de monte Dei, ſpiritu divino reſcripſit, ex Hugone Victorino tom. 2. lib. 2. de clauſtro animę, & deniq; ex D. Bonavẽ. lib. 2. pharetræ c. 22. licet deſumere. Ex

Cap. carnem, de conſecratione diſtinctio. 5.

Chryſoſto.

Hieronymus

Caſſianus.

Baſilius.
Bernardus,
Hugo,
Victorinus.
Bonaventura.

quibus

quibus non ſolùm à carnibus, ſed ab aliis etiam cibis monachos abinuiſſe, conſtar: nō quia illos reputaſſent immundos, ſed ob majorem corporis caſtigationem: ut & ſic maius Deo obſequium præſtarent.

Quoad ſecundum verò, quod damnant hæretici, nempe, catholicos affirmare, abſtinentiam carnium eſſe meritoriam, & ſic de re indifferenti cultum Deo exhiberi: concedimus libenter, hane unam eſſe cauſam, neque ob id tamen ex re indifferenti Deo holocauſtum offerimus. Nam ſi hæc abſtinentia bono fine fiat, ut quando ordinarur ad caſtigandũ corpus, ad moderandas paſſiones, & ad ſubjiciendum illud ſpiritui, ut liberiùs Deo vacer: tunc carniũ abſtinētia bona, & meritoria eſt, ut cōmunis tenet Theologorum ſententia. Ob quam etiam rationem, jeiunium, licet ſecũdum ſe indifferens ſit, ſi tamē aliquo prædictorum fine cohoneſtetur, ad virtutem temperantiæ pertinet, ac proinde & ad cultum Deì: ut Patres paſſim docent, qui videndi ſunt apud Bellarmin. ut ſupra c. 11.

Communis Theologorum ſententia.

Bellarmin.

Ex dictis eruenda eſt propoſiti dubii reſolutio. Licet enim carnium eſus ex ſe bonus, & licitus ſit, eatum tamē abſtineutia utiliſſima eſt, tũm propter dicta, tùm eriam, quia Religio ſchola eſt pœnitériæ ac virtutum, ad quam pertinet in primis abdicatio omnium voluptatum, mundi deliciarum, ac iucundarum & mollium aliatũ rerum: quod potiſſimũ medium eſt, ut in hac Schola virtutes ac pœnitentiæ exerceantur. Nam proculdubio hoc ipſum, quod eſt, carere rebus dulcibus ac aliis huiuſmodi emolumentis, valde gravē ac moleſtum nobis ſolēt eſſe. Et cum carnes rā terreſtrium, quàm volatilium animalium magis nutriant, & delectēt ex genere ſuo, quàm cæteri cibi, cùm ſint humanæ carni propinquiores, ſit, ut avidiùs illæ appetantur, & majori gula etiam edantur. Præterea carnium alimenta materiam generationis magis augent: & ſic difficilius appetitus ſub ratione comprimitur: his enim cibis caro impinguatur, & appetitus roboratur, ac proinde maior contra ſpiritum pugna inſurgit.

Quare Divus Hieronymus libr. 2. adverſus Jovinianum, eſum carnium, docuit, eſſe ſeminarium libidinis: & lib 5. ex inſtituro probat cōtra eundem Jovinianum bonam eſſe abſtinentiam à carnibus, & vino: & Baſilius in Hexaemeron homilia. 11. ſic ait: Veruntamen etiam nunc ad imitationem vitæ in paradiſo nos ipſos reducere volentes, vitatis his variæ materiæ eduliorum voluptatibus, ad illam vitam, quantum poſſibile eſt, noſipſos reducimus, fructibus, & ſeminibus, & nucibus ac foris putamen durum habentibus fructibus ad vitam degendam utentes. Horum verò ſuperfluitatem velut non neceſſariam repudiamus: non enim abominabilia ſunt propter creatorem, non tamen eligenda propter carnis delicias, ac voluptatem. Hæc Baſilius.

Hieronymus

Baſilius.

Ob hanc ergo rationem, & ob alias, quæ ex ſuperioribus colliguntur, eſus carnium in multis religionibus ſanctiſſimè eſt prohibitus. In primis Benedictus in ſua Regula ca. 39. *Carnium verò (ait) quadrupedum omnino ab omnibus abſtineatur comeſtio, præter omnino debiles, & ægrotos.* Vbi, argumento ſumpto à majori, & volatilium etiam animantium carnium eſum prohibet. Idem ſtrictiſſimè in Cartuſianorum ſtatutis cavetur, ut infra latiori ſermone dicemus: ſervaturque iſta laudabilis conſuetudo in aliis Religionibus, ut Camandulenſium, & Minimorum: & his, nō ſolum carnibus, ſed nec lacticiniis veſci licet: imò & omnibus Monachis jure canonico id præcipitur, ut patet ex dicto ca. carnē 5. diſtinct. & ca. cū ad monaſterium de ſtatu Monach. Servat etiam hoc, licet non ex Regula, Dominicanorum ſanctiſſima familia. Inter has verò Religiones duplex diſcriminis ratio invenitur.

Benedictus.

Statuta Cartuſianorum

D. cap. carnem, & cap. cum ad monaſterium de ſtatu Monachorum.

Prima, quia ex Regula hanc abſtinentiam Carthuſiani, (quibus conſtitutiones pro Regula ſunt,) Benedictini, & nos ſolùm accepimus: aliis verò propriis tantùm conſtitutionibus id præcipitur. Secunda eſt, quòd alii laxiùs, alii ſtrictiùs, alii verò ſtrictiſſimè prædictam abſtinentiam ſervant. Nam Carthuſiani, etiam imminente morte, carnibus non vescuntur: in noſtra vero Religione, & in aliis, ut ſunt Camandulenſes, tàntùm in infirmitatibus. In aliis verò extra Refectorium, vel certis quibuſdam diebus, ſive ex diſpenſatione, ſive ex quovis alio titulo permiſſum eſt carnibus veſci. Et denique primos illos Eccleſiæ primitivæ probatiſſimos Monachos, qui ſub divi Marci diſciplina in Alexandria floruere, Euſebius Cæſarienſis libr. 2. hiſtoriarum cap. 17. à carnibus abſtinuiſſe refert. Et ſi quis vitas ſanctiſſimorum Eremitarum percurrat, omnes etiam à carnibus abſtinuiſſe comperiet.

Euſebius Cæſarienſ.

In hac tamen abſtinentia difficultate non caret, quòd cùm eius cauſa vita humana abbrevietur, videtur contra legem naturæ eſſe, qua cautum eſt, ne quis ſui homicida crudelis exiſtat. Hoc dubium præcipuum locum habet in ſtrictiſſima Carthuſianorum abſtinentia: qui non ſolùm ad tempus, ſed perpetuò, etiam in ægritudinibus omnino mortiferis, à carnibus abſtinere tenentur. Propter quod, quidam eorum ſurrexerunt æmuli, qui hanc conſtitutionem irrationabilem & crudelem appellant, & votum ſtultum, quod de prædicta abſtinentia ſit: & ſic univerſaliter affirmant, teneri Carthuſiēſes nō abſtinere à carnibus in articulo mortis, nulla habita ratione ſcādali, ideſt, quamvis ſcandalū ſequatur. Hanc ſententiam amplexi ſunt Martinus à Magiſtris quæſtio. 2. de abſtinentia, Medina Cōplutenſ. C. de jejunio quæſt. 4. ad ultimum argumentum, Sylveſt. verbo Juramentum. 4.) §. 10.

Martinus à Magiſtris Medina Cōplutenſ.

Mitius vero tenet ſecunda ſententia, Carthuſianis in dicta ægritudine conſtitutis, & cum ſcandalo veſci carnibus non licere, poſſe tamen id facere in duobus caſibus; primò, ſi Carthuſiani alium cibum non habeant: ſecundò, ſi deſperetur omnino de ægroti vita, niſi illi miniſtrentur carnes, & utrobique ceſſet ſcandalum. Ita docuerunt Gerſon titulo de abſtinentia Carthuſianorum, qui habetur Alphabetico 39. (O,) & Maior in 4. diſtinctione 38. quęſtione 4. concluſione 5. Adrianus quodlib. 1. cum argumentis artic. 3. ad nonum. Victoria verò alia via procedit: in relectione enim de temperantia nume. 8. duo circa hanc Carthuſianorū abſtinentiam affirmat: primum licere Carthuſienſibus in ægritudinibus mortiferis cōſtitutis à carnibus abſtinere, imò & laudabile eſſe, etiā ſi nullū ſcandali periculum immineat: ſecundum ejus dictum eſt, licere etiam prædictis, carnibus veſci: imò ſi conſtitutio in tali periculo id prohiberet, intolerabilis eſſet, ſive ſcandalum timeatur, ſive non. Nituntur autem hæ opiniones optimis, & apparentibus rationibus, quas omittere ideo decrevi, quia non multum ad noſtrum inſtitutum conducunt.

Gerſon. Maior. Adrianus. Victoria.

Breviter tamen, ut certius, & probabilius in hac re primò ſtatuo, Carthuſienſiū ſtatutum, optimum ac laudabile eſſe. In primis id patet: quia ab Eccleſia hoc ſtatutū fuit ſemper laudatū & approbatum, imò & fortè ratione huius abſtinētię, Carthuſianorū Religio, ut ſtrictior, & perfectior ab Eccleſia judicatur. Et, ut omnibus clarius de hac conſtitutione cōſtet, ejus verba præmittamus, quę talia ſunt: Quia ſecundum ſanctam noſtri Ordinis conſuetudinē, à ſanctis Patribus noſtris introductam, omnem eſum carnium, & cibum quemcunq; ex carnibus, quomodolibet cōſtat, ſive per modum cibi, ſive per modum potionis, aut ſorbitionis ſumatur, à noſtro propoſito abiecimus, ſtatuimus, ut quicunque

cunque noſtri Ordinis profeſſus, hujus tam laudabilis conſtitutionis tranſgreſſor ſteterit &c. Si Prior, aut Vicarius, aut Procurator hoc fecerit tanquam ipſius ſuæ profeſſionis calumniator, & tranſgreſſor, obedientiam perdat, & vocibus, ac locis debitis, & ceteris obedientiis Ordinis careat in æternum. Deinde ſimplicibus Monachis hæc pœna ſtatuitur: & poſtremò eadem conſtitutio ad moniales extenditur. Hæc eſt conſtitutio, quæ circa abſtinentiam carnium in Carthuſia obſervatur.

Et quamvis in hac conſtitutione non exprimatur, illius obligationem & mentem extendi etiam in periculo mortis naturali: moribus tamen ita receptum eſt in hac Religione, ut nulli ægroto, etjam in extremis, carnes miniſtrentur, neque aliquid carnibus conditum ab eo comedatur. Tam igitur eorum ſtatutum, quàm conſuetudinem latè defendunt Gerſon, & Major (ut ſuprà,) & plures alii, inter quos Arnaldus de Villanueva, quem ſummum medicum, & Theologum appellat D. Antoninus 3. par. ſummæ titul. 16. cap. 6. parag. 5. atque in hujus rei confirmationem ejus verba refert. Ait ergo Antoninus ex mente Arnaldi, Quòd contrarium aſſerere, eſt falſum & phanraſticum, & probat quòd ſapit hæreſim.

Gerſon. Maior. Arnaldus de Villanueva. Antoninus.

Nam adverſatur (inquit) approbationi, & tolerantiæ Romanæ Eccleſiæ, & fingit novum dogma in pertinentibus ad utilem ſtatum fidelium, ponendo, quandoque à mortis periculo non poſſe ſine uſu carnium liberari; & ſic ad vitæ longitudinem carnium uſum neceſſarium: quod eſt falſum. Nam, (ut dicit,) virtus vitalis deficit, aut per malitiam morbi illam reſolventis, aut propter defectum alimenti, per quod haber conſervari, vel reſtaurari. Primo caſu probat per dictum Hippocratis dicentis, quòd ſi præ furia morbi cibus exhibeatur, ſuffocationis vel alterius gravamine ſuperaddito, coguntur vitam finire celeriùs: deficientibus autem propter penuriam alimenti, ſi denegetur cibus, & medicationi ſubdantur, exſpirant velociùs, tabefacti. Patet per id, quòd deficienti propter morbi magnitudinem non proſunt, ſed nocent carnes: ſed deficientibus propter alimenti penuriam, proſunt. Sed probat, plus competere vinum mediocriter ſumptum, maximè aromaticum, & vitella ovorum mediocriter mollia, ideo quòd velociſſima digeſtione convertuntur in laudabilem ſanguinem & multum, & quaſi ſine fæcibus.

A carnibus autem, & ceteris alimentis aliqua prædictarum conditionum deeſt.

Concludit ergo, quòd ad virtutem vitalem vel cognitivam plus conferunt ſuprà dicta, quàm carnes, licet fateatur, quòd ad confortandum virtutem motivam, plùs competant carnes: quam, dicit) (inducendo Galenum,) ſcilicet, confortationem virtutis motivæ non eſſe in ægris neceſſariam, quia modicùm egent ipſius operatione: ergo nec egent neceſſario uſu carnium: ſed bene uſu vini. Apoſtolus: Modico vino utere propter ſtomachum &c.

Vinum enim lætificat cor hominis. Cor autem eſt principium virtutis vitalis, quæ confortatur per cordis lætitiam.

Sed & in dicto Ordine multi ſeneſcunt, & vivunt etiam Octogenarii. Et ante diluvium non comedebantur carnes, diſtinctione 35. ca. ab exordio, & longiùs vivebant. Hæc omnia Antoninus ex Arnaldi ſententia. Poſtea verò ex propria ſic addit: Et hæc ſcripta ſunt, ut Religioſi, qui ſecundùm Regulam ſuam vel con-

ſtitutiones non debent carnibus veſci, credant, per talem abſtinentiam carnium non ſibi abbreviari dies, ſi hoc obſervant, nec pro quacumque debilitate carnes comedant: & contra illos, qui hoc non obſervant, ad excuſandas excuſationes in peccatis, allegantes, ſine eſu carnium ſanos non poſſe vivere. Hæc Antonin. ut ſuprà. Habent præterea Cartuſiani plura medicorum ſuffragia, quæ prædictam Arnaldi ſententiam defendunt: ac proinde licitum eſt & ſanctiſſimum tale Religionis inſtitutum.

Secundò, ſive verum ſit quod Arnaldus & alii medici loquuntur, ſiue non, hoc eſt ſive poſſit dari ægritudo, quæ non aliter ac eſu carnium curari poſſit, ſive talis non detur (ex quibus primum mihi probabilius apparet, quia negari non poteſt, aliquando faſtidium generari ægroto, ita, ut aliis cibis quàm carnibus veſci non poſſit:) adhuc tamen exiſtimo, tam publicè quàm ſecretè, tam exiſtente ſcandalo, quàm ceſſante, non ſolùm licere Cartuſienſibus à carnibus abſtinere, etiam in periculo vitæ propter ægritudinem conſtitutis, verum etiam neceſſarium eſſe. Hæc ſententia apertè eſt Navarri de Regularibus conſilio 10. numer. 6. qui expreſſè affirmat, hoc Cartuſianorum ſtatutum obligare ad mortale.

Navarrus.

Tenent etiam peritiſſimi noſtri temporis neoterici, eo nixi fundamento, quòd, cùm hoc ſtatutum antiqua conſuetudine interpretetur, ita, ut receptum ſit ut obliget in articulo etiam mortis, videtur ſatis licitum eſſe, tali ſtatuto obedire. Et quod hoc liceat, optimè ſatis probat Victoria (ut ſuprà.)

Neoterici.

Victoria.

Secundum verò, ſcilicet, quòd ad hoc teneantur, probant iſti authores: quia ex tranſgreſſione hujus inſtituti in hac parte, relaxatio oriri poterat in rigore & ſeveritate Regularis diſciplinæ: aliaque adducunt, quæ pertinere videntur ad rationem juſtitiæ legalis.

Mihi verò non aliter hæc ſententia vera, & probabilis videtur, quàm ſi in prædicto ordine hæc tranſgreſſio fuerit interpretata ut letalis, ac proinde quòd illa conſuetudo obliget ad culpam mortalem: cujus contrarium affirmat Petrus Sutor, hujus inſtituti profeſſor, in hiſtoria ſui Ordinis lib. 2. titul. 3. cap. 8. & idipſum in prædicta Religione communi conſenſu receptum exiſtimo. Et ideo, ut verior & probabilior nobis placet opinio Victoriæ. Ne quicquam his obſtat juſtitiæ legalis ratio: quia idipſum etiam procederet in omnibus aliis conſtitutionibus omnium Religionum, maximè in illis, quæ potiſſimùm ad earum obſervandum inſtitutum conducerent: cujus contrarium praxis, & communis Religionum uſus declaravit.

Petrus Sutor.

Ad rationem Dubii reſpondetur, quòd quamvis præceptum naturale ſit tuendi vitam à quocunque periculo mortis, & illam conſervandi: non tamen præceptum hoc abſolutè obligat, ſed tantùm in eo caſu, in quo non adſit cauſa rationabilis amittendi propriam vitam: nam ſi hęc occurrat, tollitur obligatio huius præcepti.

Quia (ut rectè Victoria, ut ſuprà) poteſt quis ratione patientiæ permittere, ſe occidi ab alio, aut in bello ſe exponere periculo mortis pro defenſione patriæ. Vxor etiam aſſiſtens marito laboranti peſte, aut morbo contagioſo, etiam ſi ſit probabile periculum vitæ, non peccat. Nec tenetur quis uxorem ducere, etiam ſi aliquando neceſſaria ſit ad vitæ conſervationem: ſed poteſt caſtitatem ſervare

cum periculo vitæ. Quare ſi juſta, & honeſta cauſa ſecundùm prudẽtiam boni viri adſit: poſſumus de vita, & de remedio illius non curare: imò laudabile & herojcum opus virrutis aliquando erit. Hac etiam de cauſa, licitum & laudabile eſt in articulo mortis, parata ſtramina relinquere, & humi aut in alio aſpero loco vitam finire, ſive ad imitationem fiat Domini noſtri Ieſu Chriſti, in patibulo Crucis vitam finientis, ſive ad exemplum aliorum: præcipuè, ſi ſit vir inſignis in aliqua congregatione aut Religione, qui id faciat, ut legitur Divum Iacobum Apoſtolum, Divum Martinum, ac Divum Franciſcum propriam vitam ſanctè ac pauperrimè terminaſſe. Tunc igitur, quando quis vitam ob Regulæ obſervantiam finierit, juſta, & rationabilis cauſa non immeritò cenſeri debet, amor, & reverentia propriæ Regulæ, & utilitas, quæ ſequitur ex diſciplina Religioſa ritè obſervata: ut tollatur naturalis obligatio tuendi propriam vitam. Et ne rigor, ac diſciplina Religioſa tepeſcant, non ſolùm à carnibus abſtinere extra ægritudinis tempora (ut nos ſervamus,) & aliis cibis uti, quibus imperceptibiliter vita abbreviatur, licebit: verùm etiam abſtinere à carnibus in infirmitate ipſa cum periculo vitæ: ut Cartuſiani tenentur facere, vel ad minus poſſunt licitè facere.

DUBIUM II.

Quæ ſint, quæ comprehenduntur nomine carnium?

PRo hujus Dubii reſolutione ſupponendum eſt, quòd licet aliqua ſint, quæ verè & propriè carnes non ſint, neq; appellentur, ex carnibus tamen ortum, & originem trahunt: ut ſunt ova, & lacticinia. Alia ſunt, quæ licet propriè carnes non poſſint dici, tamen maximam cum eis propinquitatem habent: ut ſunt ſanguis, lardum, ſagimẽ, ſive pinguedo. Alia verò, quæ licet à carnibus originem non habeant, ex conjunctione tamen ad illas magnam earum virtutẽ, & ſubſtantiam participant: ut jus, in quo carnes decoquuntur. Et denique alia ſunt, quæ licet carniũ ſubſtantiam in ſe non ſuſcipiant, ex ſimultanea tamen decoctione aliquã qualitatem, & excellentiam acquirunt: qualia ſunt legumina cum carnibus cocta. De his igitur inquirimus, an ſub prohibitione carnium à Regula facta, prædicta omnia etjam prohibita eſſe cenſeantur?

Quoad primùm de lacticiniis & ovis, in primis expreſſè id affirmare videtur Divus Gregorius c. deniq; 4. diſtinctione, ubi ait: Par autem eſt, ut nos, qui his diebus à carnibus animalium abſtinemus, ab omnibus quoque, quæ ſementinam trahunt originem carnis, jejunemus: à lacte (videlicet) caſeo, & ovis. Et colligitur ex c. Presbyter. 82. diſtinctione. Nam, ut Divus Hieronymus ex ſententia veterum Ægyptiorum libr. 2. contra Iovinian. refert, *Ovum, & lac nihil aliud eſſe videntur, quàm caro liquida, & ſanguis albus.* Quare Manichęus, ut author eſt Divus Thomas 1. ad Tim 4. ſicut prohibebat omni tempore eſum carnium: ita etiam ovorum.

Cap. Denique 4. diſt.

Cap. presbyter 82. diſtinctio.

Hieronym.

Contrarium tamen huius probabilius videtur: quia ova, & lacticinia carnes non ſunt, licet ex animalibus, quæ carnes habent, originem ducant. Neque hoc argumentum ullo modo urget. Hæc procedunt ex huiuſmodi animalibus, ergo ſunt carnes. Nam cum ex eorum ſemine generentur, & ſemen caro non ſit, utpote quòd ex ſuperfluitate alimenti procedit: ipſa etiam lacticinia, vel ova carnes non ſunt, neque ad carnes reducuntur. Tum etiam; quia licet ex carnibus generarentur, & carnes verè eſſent, (quod omnino falſum exiſtimo:) adhuc tamen parum obſtaret, quominus ovis ac lacticiniis nobis uti liceret: quia id expreſſè in Regula conceditur, ut ſupra cap. 8. & præcedenti in illa verba, Aliquot animalium, tradidimus. Sicque conſuetudine omnium Religionum interpretatum eſt: ut etiam apud Cartuſienſes, qui ſtrictiſſimam omnium carnium abſtinentiam ſervant, ovorum ac lacticiniorum uſus non interdicatur.

Ad autoritatem Divi Gregorii in dicto cap. Denique & d. c. Preſbyter Reſpondeo, ibi non probari, quòd ex eo, quod alicui carnes ſint prohibitæ, etiam ſint ea, quæ ex eis originem trahunt prohibita: ſed tantùm, (quod par eſt, & maximè rationabile,) ut, ſicut in ieiuniis Quadrageſimalibus ſervatur abſtinentia à carnibus: ita etiam in eiſdem ieiuniis ſervetur abſtinentia ab his, quæ ortum, ſementinamque trahunt à carnibus originem: quia intentum Eccleſiæ in his ieiuniis eſt, eos cibos interdicere, quorum uſus maximè delectat, & ad venerea provocat: cuiuſmodi ſunt carnes animalium in terra naſcentium, & quæ ex eis procedũt, ut ſunt lacticinia ex greſſilibus, & ova ex volatilibus: ut optimè ratiocinatur. D. Tho. 2. 2. q. 147. art. 8. Imò Eccleſia in aliis extra Quadrageſimam ieiuniis ſolùm carnes prohibet: ut nos cap. 11. de ieiunio, dubio ultimo adnotavimus: & fideles licitè lacticiniis & ovis utuntur, ubi non eſt contraria conſuetudo. Ad D. Hieronymum: Reſpondeo, eius verba eſſe intelligenda quaſi remotè de carne & ſanguine.

D. Thomas.

Quoad ſecundùm verò, an lardũ, ſagimen ſive pinguedo, & alia huiuſmodi, nomine carnium comprehendantur, majus dubium eſt. Et inprimis videtur, eodem modo in his philoſophandum eſſe, ac de ovis & lacticiniis diximus: cùm par in omnibus ratio appareat: ac proinde, quòd nomine carnium non comprehendantur.

Vera tamen reſolutio ſit, nomine carnium hæc omnia in noſtra Religione prohiberi. Quod firmiſſimè probo, tum ex Regula ipſa, tum ex conſuetudine, tum etiam ex jure. Et inprimis ex Regula. Nam cùm in prima Regula Alberti abſolutè eſus carnium ſine exceptione ulla interdiceretur: Innocentius IIII. poſtea in mitigatione permiſit, ut itinerantes uti poſſint pro cibo pulmentis coctis cum carnibus. In qua exceptione ſive conceſſione duo conſideranda ſunt. Primùm, ex hoc ipſo, quòd permittitur ſolùm edere pulmenta cum carnibus cocta, tacitè & quaſi per neceſſariam ſequelam, cætera prohiberi. Nam ſi nomine carnium non prohibentur in regula ſagimen, pinguedo, jus aut pulmentum, ſupervacanea eſſet hæc permiſſio, ſive exceptio. Quare, cùm ſit exorbitans à generali Regula conceſſio, ſive exceptio, de aliis Regulã firmat in contrariũ: hoc eſt, eo ipſo, quod ſtatuit licere pulmenta cum carnibus cocta, cætera denegat ac prohibet.

Præterea cõſiderandum eſt, pulmentum minus ad carnes accedere (ut in initio hujus dubii adnotavimus) quàm ſagimen, ſive pinguedinem. Nam illud tantùm quaſi qualitatem quandam participat, hoc verò quaſi ſubſtantiam ſuam à carnibus innatam habet. Quare ſi tantùm Regula permittit pulmenta co-

ſta cum carnibus, idq; ita arcte & ſtricte, ut fiat ſolùm pro itinerantibus: à fortiori pinguedinem, ſagimé, & alia ſimilia expreſſè denegavit.

Secunda ratio ſumitur à conſuetudine: quia jam in noſtra Religione id communi interpretatione, & conſenſu receptum eſt: & minimè horum uſus in monaſteriis noſtris admittitur.

Tertiò ex jure ipſo deduco. Nam c. de eſu carnium, de conſecratione diſtinctione tertia, cavetur, ut feria ſexta Christiani omnes à carnibus abſtineant: in Eccleſia verò communi interpretatione & jure receptum eſt, quòd ibi nomine carnium non ſolùm carnes ipſæ, ſed etiam ſagimen, lardum, pinguedo, &c. prohibeantur: quod non fieret, ſi hæc nomine carnium non comprehenderentur. Ergo ſimiliter in noſtra Regula nomine carnium prædicta omnia cenſentur prohibita.

Cap. de eſu carnium de conſecratione d. 3.

Ad rationem in contrarium reſpondetur, longè aliam eſſe rationem de ovis & lacticiniis, ac eſt de pinguedine, ſanguine, & aliis: quia ova, & lacticinia plus diſtant, & per plures tranſmutationes à carnibus ſementinam trahunt originem: at ſanguis, pinguedo, vel ſagimen quaſi immediatè à carnibus oriuntur, ac proinde maiorem conſanguinitatem habent cum ipſis. Quare lacticinia & ova affinitatem; pinguedo verò, ſagimen &c. quaſi conſanguinitatem cum carnibus habent.

De iure verò & pulmentis, an appellatione carnium prohibeantur, paret in primis, pulmentum prohiberi expreſſè: nam ſi nomine carnium non prohiberetur, fruſtra in Regula exciperetur, dum dicit, Extra domos veſtras ſumere pulmenta cocta cum carnibus. Et ſi omnibus liceret, minimè pro itinerantibus tantùm indulgeretur. De iure verò eodem modo dicendum eſt; imò à fortiori; quia magis ad carnes accedit, ac proinde clariſſimè ex Regula colligitur, in domibus noſtris licitum non eſſe, pulmétis aut iure uti, ut expreſſè (ſumpto argumento à contrario ſenſu) Regula prohibet, & communis conſenſus Religionis approbat. Quid verò pulmentum ſit, & quando eo uti liceat, infrà hoc cap. dicemus.

IN TEXTV
ibidem.

Niſi pro infirmitatis vel debilitatis remedio ſumantur.

Circa hæc verba notandum eſt, quanta arctitudine eius carnium prohibeatur, ut, cùm in ſuperiori cap. de jeiunio loquens, ajejunio non ſolùm debiles & infirmos excuſaverit, verùm & alia juſta cauſa impeditos, aut neceſſitate oppreſſos: hìc equidem ſolùm debiles & infirmos excipiat, & alias cauſas ſive neceſſitates non admittat. Simile ſtatutum de jeiunio eſt apud Divum Benedictum cap. 36. ſuæ Regulæ, ibi: Sed & carnium eſus infirmis, omninoque debilibus pro reparatione concedantur: at ubi meliorati fuerint, à carnibus more ſolito abſtineant. Ferè idem decernit Innocentius III. Archiepiſcopo Bracharenſi reſcribens, & refertur in c. conſilium, de obſervatione ieiunii: ubi dum carnes die Sabbati prohibet, ait, Sic tamen, quod debilibus, & infirmis periculum non emergat. Et idem colligitur ex eodem, in cap. cùm ad monaſterium, de ſta. Monach. ubi inquit: Debiles & infirmi, quæ neceſſaria fuerint ſibi, tam in carnibus quàm in aliis, recipiant competenter. Quare noſtra Regula idem quoque ſtatuit de debilibus, & infirmis; ubi duo genera hominum deſignat, quibus eſum carnium concedit, ſcilicet, infirmorum, & debilium: illis autem concedit pro reparatione ſanitatis, iſtis verò pro reparatione virium. Quis verò ſit debilis & infirmus dicendus, oportet ut aperiamus.

Benedictus.

Cap. conſilii de obſervatione ieiunii Cap. cum ad monaſterium, de ſta. Monachorum.

DVBIVM III.

Quibus ex cauſis carnibus veſci liceat? vbi qui ſint dicendi infirmi ac debiles, explicatur.

INfirmitatem aut debilitatem ſolùm ad eſum carnium, & non aliam cauſam ſufficere, nuper attingebamus. Quare nobis explicandum reſtat, quid infirmitas, vel debilitas ſit?

Modeſtinus l. 1. ff. de ædilitio edicto. Modeſtinus juteconſultus in l. 1. ff. de ædilitio edicto, Morbus (ait) eſt habitus cujuſque corporis contra naturam, qui uſum ejus ad id faciat deteriorem, cujus cauſa nobis natura ſanitatem ejus corporis dedit. Hoc Modeſtini reſponſum refert Gellius lib. 4. noctium Atticarum cap. 2. & dicitur morbus, teſte Archid. in c. legitima de appellationibus in 6. quia interdum mortem pariat. *Gellius. Archidiaconus.*

De debilitate verò variè juris interpretes loquuntur. Alii illum debilem appellãt, cujus manus abſciſſa fuit, ut patet ex cap. 2. de cleric. ægro, & debili: ac proinde qui officio alicujus membri impeditur, debilis appellatur. Alii verò infirmitatem ac debilitatem pro eodem uſurpant, ut patet in l. ſervum, de Verborum oblig. l. una de officio Conſulis, & l. ſi cui, in fine ff. ex quibus cauſis majo. At quamvis aliquando morbus pro debilitate, vel è contra accipiatur, ut prædicta jura fatentur: tamen quando in aliqua lege junguntur hæc duo, infirmitas, & debilitas, aliquid ampliùs in uno, quàm in alio latet: ut patet in Rubrica de clericis ægrotis, & debilibus. Si enim debilitas, nihil aliud eſſet, præter ægritudinem, fruſtra diceretur, de ægrotis & debilibus. Quare, cùm debilitas & infirmitas diverſa ſint, oportet, ut aperiamus, quid una quæque earum ſit. Quæ Philoſophia non à juris prudẽtium reſponſis, ſed à medicæ artis profeſſoribus mendicanda eſt. *Cap. 2. de clerico ægro, & debil. l. ſervum. ff. de Verborum oblig. l. una. C de officio Conſ. & l. ſi cui in fine, ff. ex quibus cauſ maior.*

Morbus eſt affectus præter naturam lędens operationes ſenſibiliter, ut refert Galenus lib. de differentiis morborum cap. 2. & 1. lib. methodi medendi, & lib. artis medicæ, & ibidem omnes expoſitores. Dicitur, quòd, lædat ſenſibiliter: quia in aliquibus contingere ſolet aliquandò quædam neutra diſpoſitio: quia tamen per illam non læduntur ſenſibiliter opera, ſive naturalia, ſive animalia, ſive vitalia: diſpoſitio illa morbus non dicitur. Morbus idem eſt, quod ægritudo ſive infirmitas, ut omnes medici fatentur. *Galenus.*

Debilitas idem eſt, quod imbecillitas apud medicos: imbecillum verò, teſtante Galeno de differentiis Symptomatum c. 4. eſt quod vix, vel ægrè, & longo tempore fit: ubi videtur Galenus inter genera Symptomatum, ſive accidentium morborum, imbecillitatem enumerare. Sed quia in aliquibus contingit imbecillitas citra id, quod præceſſerit morbus, ſaltem ſenſibilis, ut in quibuſdam correptis atrophia ſeu corporis reſolutione: oportet ampliùs, quid propriè imbecillitas ſive debilitas ſignificet, inveſtigare. *Idem.*

Per debilitatem igitur intelligere debemus, corporis & actionum ejus languorem, & imperfectionem: veluti ſe habent corpora, quę à medicis dicuntur neutra, quę ſunt media inter corpora ſana, & ægra: quoniam non habent illam perfectionem actionum, quæ ſanis debetur, neque illud actionum vitium, quod corpora ægra; ſed medio modo ſe habent, & ideo dici ſolent debilia, languida, corpora lapſa, ſive neutra. Sunt autem iſta corpora, teſte Galeno lib. artis medicæ cap. 6. in duplici differentia: nam alia ſunt neutra decidentiæ, alia convaleſcentiæ. Decidentiæ illa corpora neutra dicuntur, quæ ſunt paratiſſima *Galenus.*

ſima ad ægrotandum: quæ licet actu non ægrotent, habent tamen tantam debilitatem, ut ex qualiber minima occaſione ſtatim morbis ac infirmitatibus corripiantur, tanquam illis maximè obnoxia. Alia ſunt corpora neutra convaleſcentiæ, in quibus licet jam ceſſaverit ægritudo, debilitas tamen, ratione morbi præcedentis, & evacuationum, & aliorum remediorum, quæ pro extirpatione morbi à medicis fuêre applicata, adhuc præſens eſt, ita, ut ſi non optimè regantur ac gubernentur, non ſolùm in victus ratione, ſed etiam in aliis, facillimo negotio de integro in morbum incidant. Ita de duplici hac imbecillitate loquutus eſt Galenus lib. artis medicæ ut ſuprà, & ibi expoſito res omnes. Fit ergo ex his, imbecillitatem medium quoddam eſſe inter ſanitatem & ægritudinem, & hanc duplicem eſſe, aliam, quæ eſt diſpoſitio ad morbum, & quæ minatur illum: aliam verò, quæ ex tranſacto morbo in corpore remanet. Regula igitur in duobus caſibus eſum carnium concedit. Primus eſt pro infirmitatum remedio: nam hæ convenienter abſque indulgentia carnium curari non poſſunt. Concedit etiam pro imbecillitatis aut debilitatis reparatione, tam in debilitate decidentiæ, quàm convaleſcentiæ: ut & illa ad ægritudinem non perveniat, & morborum principiis obvietur, ne cum mala per longas convaluerint moras, ſerò (ut aliter dixit) medicina paretur: hæc verò ita adjuvetur, ut priſtinæ vires reparentur, & pericula relabendi in morbum de medio tollantur.

In his verò maxima cum conſideratione Prælatis procedendum eſt. Nam cùm hæc ſit ex præcipuis noſtræ Regulæ obſervantiis, curari ſummopere debet, ut potiſſimùm inter alias obſervetur. Olim verò in Regula Alberti hac cautione erat ſtatutum, ut ſolùm carnes nimis debilibus concederentur, quòd fortè ob eam rationem factum exiſtimo, ne (ſcilicet) quæ eſt hominum (natura inclinante) proclivitas ad credendum, vel ſuſpicandum majores de ſe neceſſitates, quàm re vera eis inſint, ex qualibet debilitate leviter moverentur ad eſum carnium procurandum. Hac igitur de cauſa addita eſt ab Alberto illa particula (nimia) quam Innocentius de medio ſuſtulit: quia nimia debilitas nihil aliud eſt, quàm morbus & ægritudo. Ipſe verò ſolùm poſuit (debilitatem:) ut diſtingueret inter debilitatem, & infirmitatem, in ſenſu quo ſuprà diximus: ut tolleretur ſcrupuli fratrum, quibus angi poſſent, an debilitas nimia, media, vel parva eſſet. Oportet ergo, ut maturè eſus carnium concedatur, & conſulto medico, ubi de infirmitate probabiliter dubitatur, fiat. Nam quando infirmitas evidenter apparet, opus medico non eſt. Neque oportet, debilitatem quamlibet ſtatim carnibus curare: cùm jus, & ova multis ſæpe ſufficiat. Recolenda ſunt, quæ ex Antonino Dubio primo hujus cap. adduximus: maximè verò illud, quo monet, ne quis facilè ſe ægrotum aut debilem credat, ut carnium eſu fruatur. Hos acriter reprehendit D. Bernardus in Apologia ad Guilielmum Abbatem, his verbis: Aiunt enim, incolumes ac validos juvenes conventum ſolere deſerere, & in domum ſe infirmorum, qui non ſunt infirmi, collocare, & carnium eſu (qui vix ægrotis duntaxat, & omnino debilibus, ex Regulæ diſcretione, pro virium reparatione conceditur,) non quidem corporis infirmitatis ruinas reficere pro incommodo, ſed carnis luxuriantis curam perficere in deſiderio. Quid hoc ignaviæ eſt, prandiis incubare longioribus, aut nudum molli voluptari in lecto? O boni milites, ſociis in ſanguine & cæde verſantibus, vos, aut cibos diligitis delicatos, aut ſomnos capitis matutinos? Et infrà: Delicata nimis medicina eſt,

Antoninus.

Bernardus.

priùs alligari, quàm vulnerari: membrum non percuſſum plangere, & necdum ſuſcepto ictu, admovere manum: fovere unguento,ubi non dolet: emplaſtrum adhibere, ubi ſciſſura non eſt. Sic Macarius vixit: ſic Baſilius docuit: ſic Antonius inſtituit: ſic Patres in Ægypto converſati ſunt. Hactenus Divus Bernardus.

IN TEXTV

Ibidem.

Et quia vos oportet frequentiùs mendicare itinerantes: (ne ſitis hoſpitibus oneroſi) extra domos veſtras ſumere poteritis pulmenta cocta cum carnibus &c.

HÆc verba denuo in mitigatione ab Innocentio IIII. addita ſunt, quibus conceditur, ut itinerantibus fratribus ſumere liceat pulmenta cocta cum carnibus: cujus permiſſionis Regula rationem reddit,ne recipientes fratres ſolicitudine quærendi, ac parandi eis cibos graventur: & ideo eis tales cibi conceduntur, qui facilè apud omnes inveniuntur, qualia ſunt pulmenta cum carnibus cocta. Prætereа circa illa verba: *Et quoniam vos oportet frequentiùs mendicare itinerantes*; Dubitatur, an illud verbum (oportet) vim habeat præcepti, an verò tantùm ſignificet condecentiam quandam, & honeſtatem: & ſic tantùm ſit conſilium?

Reſpondeo, quòd,quamvis verbum illud (oportet) ſecundùm probabiliorem ſententiam præceptivum ſit, ut ſuprà in præfationibus Dub. 7. adducebamus: tamen hîc ex adjectis quaſi honeſtatem quandam, & condecentiam ſtatus ſignificat: quaſi dicat: Quoniam vos paupertatem ſtrictiſſimam profitemini, oportet eam ut plurimùm itinerantes in mendicando obſervare.Et licet de mendicitate expreſſè tantùm hîc decernatur: tacitè verò ut pedites itineremus,ex mente Regulę colligi videtur: quia nunquam equitantes mendicare conſueverunt: & prætereа, quia maximè modus iſte itinerandi paupertati convenire dignoſcitur. Neutrum verò Regula præcipit, ſed tantùm monet: idque non ſemper, ſed frequenter debere fieri commendat. Propter hâc etiam mendicitatem permittit Regula,ut edere pulmenta liceat, ne nos pauperes, oneroſi, ex diverſitate victus hoſpitibus fiamus.

Dices,quare Regula non permiſit, ut comederent de omnibus quæ fratribus apponerent, quia hoc videtur major perfectio,cùm id Chriſtus Dominus Apoſtolis itinerantibus præceperit,ut ederent quęcunque illis apponerentur: & ita Divus Franciſcus 3. cap. ſuæ Regulæ propè finem, ſuos fratres per mundum euntes monet, ut ſecundùm ſanctum Euangelium, de omnibus cibis eis appoſitis liceat manducare.

Reſpondetur, quòd illa à Domino noſtro Ieſu Chriſto in Euangelio Apoſtolis prædicaturis in mundo, præſcripta forma, non præceptum, ſed indulgentia (neceſſaria tamen pro ratione ſtatus) fuit. Nam ut optimè D.Bonaventura in Apologia pauperum, in 2. reſponſione 2. particulæ art. 1. obſervat: Quia diſcipuli pauperes erant,& laborioſis prædicationis exponebantur diſcurſibus, ne pro penuria, & difficultate laboris in ſeipſis deficerent, vel pro diverſitate victus oneroſi redderentur ſuſcipientibus ipſos, hujuſmodi fuit eis à Domino forma præſcripta, tam piè, quàm providè, ut & aliis condeſcenderent,& injunctum ſibi laborem viriliter tolerare valerent. Ex quo eluceſcit, quòd tam abſtinere à carnibus & vino,quàm his uti, fieri poſſit perfectè & imperfectè: ſed unum (ſcilicet abſtinere)ſit perfectè ex proprio genere: alterum verò ratione circunſtantiæ adiunctæ,cùm ex ſe magis declinet à perfectione. Hæc Bonaven-

naventura. Ex quibus colligitur, de ſe perfectius eſſe, ſervare abſtinentiâ à carnibus, quam eis uti. Et licet prædicantibus Apoſtolis, tum ne recipientibus ipſos fierent oneroſi, tum ob prędicationis laborem, permiſſum ſit carnibus uti: adhuc tamen itinerantibus fratribus Regula tantum conceſſit uti pulmentis, quia non erat tantus labor, ut prædicatio Euangelii: & hoc ſufficiebat, ut fideles eorum ſuſceptione non gravarentur: quod magnæ fuit perfectionis.

Quid verò ſibi Regula velit pulmenti nomine, non facilè eſt apertè diſcernere: pendet enim huius declaratio ex notione propriæ ſignificationis huius vocis, *Pulmentum*, quæ non apud omnes eodem modo ſonat. Pulmentum ergo à pulte apud Varronem lib. 4. de lingua Latina, & alios probatos authores invenies. Puls autem (eodem Varrone teſte) ſic dicta eſt, quia ut ſcribit Apollodorus, ſonitum edit, cum ferventi aqua inſpergitur: quod inſinuat his verbis: *Pultem eſſe cibum ex farre comminuto, in farinam redactum, & aqua reſperſum* (*que es lo que dezimos en Romance puchas, o poleadas.*) Hoc cibo quondam Romani pro pane utebantur. Plinius lib. 18. cap. 8. *Pulte autem* (inquit) *non pane vixiſſe longo tempore Romanos, manifeſtum eſt.* Vnde & pulmentaria hodie dicuntur, ſive puls ipſa, ſive quodvis aliud ad modum pultis confectum. Huic pultis acceptioni favet Alexander ab Alexandro lib. 3. dierum genialium cap. 11.

Secundò apud Athenæum, li. 14. Dipnoſophiſtarum, puls non pro cibo liquido, (quem prędicti authores pultem ſeu puchas vocant:) ſed pro ſolidiori quodam cibo potiùs accipitur. Ejus verba referam: *Pultis* (inquit) *meminit ſic Alcman.*

Iam Pyaniam pultem præbebit, chidron candidum & cereum fructum.

Eſt autem Pyanion, ut inquit Soſibius, omnium ſeminum congeries, in paſſo cocta. Et paulò poſt: *Ephreſis leguminis.* Sentit igitur Athęneus ex mente Soſibii & aliorum, pultem eſſe cibum ex variis ſeminibus vel leguminibus fractis, & coctis in qua ſignificatione pulmentum apud Plautum in Aulul. invenies, dum inquit:

Pulmentum pridem eidem eripuit milvus,

Homo ad Prætorem plorabundus devenit.

Vnde ſolidior cibus pulmentum erit. Nam ſi puls eſſet ex aqua, & farina tantum, unguibus milui rapi non poſſet. Pulmentum igitur eſt quodvis olerum ſive leguminum genus, quod cum carnibus elixari ſolet.

Tertiò modo ſumitur pulmentum latiori ſignificatione: non enim certum cibum ex herbis, vel ex pulte, aut farina confectum, ſed utrumque horum comprehendit. Et ſic ejus ſignificatio ſecundùm varietatem materiæ, ex qua fit, attendi debet. Vnde Iſidorus lib. 2. Etymolog. cap. 2. *Pulmentum à pulte dicitur: ſive enim ſola puls, ſive quid aliud participationis ſumatur, pulmētum dicitur.*

Quarta ratione pulmentum etjam ſumitur pro jure, ſive pro re potabili, teſte Ambroſ. Calepino, verbo (pulmentum.) Quod ex Apuleio confirmat. Quam etiam ſignificationem apud Cælium Rodiginum lib. 9. lectionum antiquarum cap. 16. poſt medium, approbatam invenies. In propoſito ergo pulmenta cocta cum carnibus intelliguntur, legumina, aut olera ipſa, quæ ſimul cum carnibus elixari ſolent, ſive quodcunq; aliud, dummodo carnes non ſint, neque ex eis ſementinam originē trahant, quòd tamen cùm carnibus decoqui ſoleat: ſub quo etiam pulmento jus ipſum comprehenditur.

Ex his clarè conſtat, quid nomine pulmenti Regula velit. Et prætere a conſtat, quando his pulmentis uti liceat, nempe, itinerando, & extra domos noſtras. Ex quo fit,

quod

Varro. Plinius. Alex. ab Alex. Athenæus. Iſidorus. Calepi. Cæli. Rodi.

quod fratres itinerantes, dum ad alios Ordinis conventus perveniunt pulmentis his veſci non poſſint ratione illotum verborum *Extra domos veſtras*. Nec ſufficit, manducare extra domos, niſi in aliquo itinere ſint, ut pulmenta edere liceat: quia hoc tantùm conceſſum eſt pro itinerantibus, quamvis jam conſuetudine receptum ſit, etiam non itinerantes, extra coventus Ordinis manducantes, uti pulmentis. Tandem colligo, quòd licet hoſpitibus onerosi fratres non ſint (quia alias divites ſunt) prædicta conceſſione uti apud quoſcumque poſſint: quia licet ceſſet ratio Regulæ in particulari, non tamen ceſſat in univerſali: & hoc ſufficit ut poſſint pulmenta cum carnibus cocta edere.

DVBIVM IIII.

An poßit dari aliquis caſus, in quo, ſi quis carnibus ſine neceßitate utatur, peccet mortaliter?

NOn quærimus hic de eo, qui ex contemptu hoc Regulæ præceptum tranſgreditur, de quo ſatis clarè conſtat peccare mortaliter: ſed ſolùm, dubium eſt de eo, qui quidem ob delectationem, ſive aliam non juſtam cauſam carnibus veſcitur. Et ut brevitet hanc dubitationem reſolvam, primò certum eſt, eum qui carnes ſine ſcandalo ederet, non peccare mortaliter: quia cum hoc Regulæ ſtatutum de ſe ſolum obliget ad venialem culpam, & ex alia parte non appareat aliquod aliud præceptum, ſine dubio ejus tranſgreſſio non eſt de genere lethalis culpæ: quamvis non dubitem, intra venialem offenſam, eſſe graviſſimã, & dignam, ut à Prælatis ſevere & acriter puniatur.

Secundò certum eſt, eum, qui hoc præceptum cum ſcãdalo tranſgreditur, peccare mortaliter. Pro quo notandum eſt ex Divo Thom. 2.2. quæſt. 43. art. 1. ſcandalum eſſe duplex, aliud activum, aliud verò paſſivum. Scandalum activum nihil aliud eſt, quam dictum vel factum minus rectum, (hoc eſt, malum vel habens ſpeciem mali,) præbens alteri occaſionem peccandi. Et hoc ſcandalum nulla ratione licet. Alterum eſt ſcandalum paſſivum, quod tantùm eſt in eo, qui ſcandalizatur: & dici ſolet ſcandalum Phariſæorum, ut docet idem Divus Thomas ut ſuprà art. ſecundo. Eſt autem diſcrimen inter utrumque ſcandalum, primò, quia ſcandalum activum ſemper ſequitur ex aliquo peccato: ſcandalum verò paſſivum ex opere ex ſe bono. Prætetea, quia ſcandalum primo modo (ſcilicet activum) ſemper tenemur vitare: ac proinde ſi ex noſtris dictis aut factis peſſimus ſequatur, erit peccatum mortale, niſi quis omittat ea, ex quibus ſcandalum ſequitur. Secundo verò modo, nempe, propter ſcandalum paſſivum, hoc eſt, propter peccatum ſcandalizati vitandum, non ſunt dimittenda quæcunque bona, ſed tantùm ea, quæ ſunt de conſilio, aut bona temporalia non neceſſaria, ut tradit Divus Thomas arti. 7. & 8. ejuſdem quæſtionis. Nec tamen ſemper omittenda ſunt ea quę ſunt in conſilio, & temporalia bona: ſed tantùm quando alius ſumit occaſionem peccandi ex bono opere non habente ſpeciem mali, ex infirmitate, hoc eſt, ex paſſione & ignorantia. Nam quando ex malitia occaſionem ſumit, nulla ratione tenetur aliquis dimittere bona, aut temporalia, aut ſpiritualia etiam ea, quæ in conſilio ſunt, ut ex doctrina D. Thom. dicta q. 43. apertè colligitur.

Conſtat igitur ex dictis, quando erit peccatum ſcandali, edere carnes ſine neceſſitate, aut cum illa

D. Thomas.

Idem.

Idem.

Nam

Nam quoties quis abſque morbo, vel debilitate aliqua, tranſgreditur hoc præceptum, & ex ejus tranſgreſſione aliis fratribus præbetur occaſio, ut ipſi quoque paſſim, & ſine juſta cauſa carnibus utantur: tunc, qui cum hoc ſcandalo carnes manducat, peccat mortaliter: quia ex hac comeſtione datur aliis occaſio ruinæ ſpiritualis, & ſolet eſſe in cauſa, ut rigor ac Regularis diſciplina tepeſcat: quod reſpectu totius Religionis maximum damnum & ſcandalum eſt. Hoc ſcandalum activum appellatur, & omnes authores ob prædictam rationem affirmant, Cartuſienſes cum ſcandalo carnibus veſcentes peccare mortaliter.

Qui verò cum neceſſitate carnibus veſceretur (maximè ſi neceſſitas urgens ſit) etiam ſi alii ſcandalizentur, non peccat mortaliter. Hoc dictum pugnat contra communem ſententiam authorum, quos adduximus Dubio primo hujus capitis qui aſſerunt, Cartuſienſem, etiam in extrema neceſſitate cōſtitutum, cum ſcandalo carnibus veſci non poſſe: cujus contrarium nobis veriùs videtur, nempe, quod ſi Cartuſienſes tenentur in tali caſu neceſſitatis, ut ipſi affirmant, carnibus veſci, aſtinere non debeant propter ſcandalum, imo etiam ſi non teneātur, dummodo eis licitum in tali caſu ſit, veſci carnibus. Quia cùm præceptum ſit tuendi propriam vitam, non omittenda ejus adimpletio ratione ſcandali paſſivi, quod tantùm obligat, ut ratione ipſius temporalia bona ſolùm, & ea, quæ ſub conſilio ſunt, prætermittantur. Eodem modo judicandum eſt de eo, qui inter nos cum ſcandalo aliorum paſſivo carnes edit: quia non video, quare abſtinere teneatur ſi alias ei pro infirmitate vel debilitate reparanda neceſſariȩ ſint. Dixi (*urgens neceſſitas*) quia certè non quælibet neceſſitas ſufficeret: quia cùm ſubvenire huic non ſit ſub prȩcepto, & ex alia parte ſequatur puſillorum ruina, charitate id poſtulante, prætermittendus tunc eſt carnium uſus. Maximè verò inter ſæculares hæc doctrina locum habet, qui facilè ad ſcandala proni ſunt. Quare coram eis maxima cum cautela carnibus utendum eſt.

IN TEXTU

Ibidem.

Sed & carnibus ſuprà mare veſci licebit.

HÆc etiam exceptio communi Regulæ, quæ de carnium abſtinentia ab Alberto tradita eſt, addita fuit ab Innocentio IIII. in mitigatione, nempe, quod ſuprà mare carnibus veſci liceat. Quod ideo permiſſum videtur, quia navigantes, ſi hoc remedio non uterentur, ægrè poſſent ſuſtentari.

Circa hanc partem dubitabit aliquis, an in locis maritimis, in quibus Religioſi degunt, ſi aliquando recreationis gratia mare ingrediātur, poſſent hac Regulȩ conceſſione uti? Reſpondeo, id minimè licere: quia licet Regulæ verbis hoc factum conſonet, apertè tamen eſt contra ejus intentionem & mentem, quæ plus inſpicienda eſt, quam verba: quia finis ſive mēs Regulæ id permittentis fuit, quia plerunque ſuprà mare alia à carnibus alimenta non inveniuntur: finis autem hic omnino ceſſat tam in particulari, quàm in communi in noſtro caſu: & ſic ceſſat etiam permiſſio, quæ ob hunc finem data eſt. Nec utcunque navigantibus hoc permittitur, ſed tantùm illis, qui ſuprà mare. Quare in fluminibus navigantes hac indulgentia non gaudent: quia in illis etiam ceſſat ratio hujus permiſſionis.

Dubitari tamen poteſt, an in menſis Epiſcoporum vel Principum, veſci carnibus liceat? Cujus affirmativa pars videtur communiter

Glo. in c. Carnem de cõſec. d. 5.

ter recepta, & non obſcurè inſinuatur in gloſſa in cap. Carnem, de conſecratione, diſtin. 5. ubi ſic habetur: *Si autem à Principe, vel Epiſcopo invitētur, pro benedictione & obedientia deguſtare non metuant.*

Hæc tamen ſententia, licet communiter apud Religionis vulgus circumferatur, ſine fundamento, & ſine ratione excogitata eſt. Nam neque in jure fundata, neque ab authore aliquo gravi approbata hactenus reperitur, ut ne ipſa quidem gloſſa in dicto capitulo carnem eam teneat. Nam tantùm ibi docet, Gratianum prætermiſiſſe in dicto capitulo Carnem prædicta verba, nempe, *Si autem a Principe, vel Epiſcopo invitentur*, quæ habebantur apud Fructuoſum Epiſcopum, ex quo deſumptus fuit ille textus. Quare, cùm illa verba in corpore juris non ſint inſerta, nullam facultatem, nec licentiam monachis præbent: præſertim cùm poſt Pium IIII. & Pium V. Gregorius XIII. (ut habetur in initio decreti) declaraverit, ut omnia in corpore decreti emendata, & appoſita, quàm diligentiſſimè retineatur, ita, ut nihil addatur, aut imminuatur. Imò, quamvis dicto c. Carnem, illa verba adderentur, ridiculum eſſet, exiſtimare, ex vi illius capitis, nobis contra noſtram Regulam indulgentiam concedi, apud Epiſcopos vel Principes comedendi Carnes. Primò, quia ſi addantur in dicto cap. omnia verba à Gratiano prætermiſſa, invenies etiam monachis longè proficiſcentibus concedi, ut ex volatilibus ſuſtententur: unde ſimili ratione nobis id liceret, quod eſt abſurdum.

His addo, quòd etiam extra Refectorium nobis liceret Carnium eſus. Nam hoc permittitur monachis in c. Cùm ad monaſterium. §. in Refectorio, de ſtatu monachorum: imò, & in camera vel menſa Prælati, ut ibidem etiam decernitur. Quæ omnia abſurda, & ridicula ſunt. Secundò, quia etiam ſi daremus id expreſſè decerni in dicto ca. Carnem; nullatenus nobis liceret, ea ſolùm facultate carnes manducare. Quia decreti deciſiones tantùm ſunt, veluti quidam canones vel admonitiones, nec ſunt (ut ita loquar) præcepta, aut decreta jure obſervanda. Quare non liceret eis contra Regulam uti. Et quamvis adhuc ſint vera Pontificum decreta, quæ Carnium eſum vel extra Refectorium monachis, vel apud ſuos Prælatos indulgent, (ut habetur dicto ca. cùm ad monaſterium:) loquuntur tantùm de monachis nigris, circa quos olim antiqua juris decreta ferebãtur. Et ſic nõ ſunt extendenda ad alias Religiones. Quis enim audeat dicere, Carthuſienſibus, Camandulenſibus, aut Minorũ fratribus Ordinis vel aliis, quibus ex vi ſuæ Regulæ, vel conſtitutionum, eſus carniũ interdicitur, licere apud Epiſcopos vel Principes carnibus veſci? Loquũtur igitur ea jura (ſiquę ſunt) de monachis Regulam D. Benedicti obſervantibus. Et adhuc etjam de his aut aliis in nullo textu juris cautum invenitur, eis licere apud Epiſcopos vel Principes comedere Carnes. Quòd ſi alicubi hoc reperiatur, hoc ideo à jure olim permittebatur, quia Epiſcopi tunc Religionibus præſidebant. Quare ut Prælati in eſu carniũ poterant cum monachis diſpenſare, ut habetur in dicto ca. Cùm ad monaſterium.

Quid ergo dicendum erit, ſi Epiſcopus, vel Princeps aliquis ſpeciale privilegium habeat à Summo Pontifice in prædicto caſu conceſſum? Licebit ne tunc ſine tranſgreſſione Regulæ, huiuſmodi privilegio gaudere? Reſpondeo, adhuc mihi dubium eſſe, id licere: quia nunquã Põtifices ſpecialibus his privilegiis intendunt, ſanctiſſimis religionum Regulis in Eccleſia approbatis derogare.

Finis tertiæ Partis.

PARS

PARS QVARTA
QVÆ EXHORTATIONES
PRÆCIPVE CONTINET.

Dixi, hanc partem exhortationes præcipuè continere, quia interdum in ea aliqua pręcepta traduntur, ut patet de duobus illis, quæ de labore manuum, & de ſilentio tractant, ut ſuis locis etiam dicemus.

Exhortatio de ſpiritualibus armis.

TEXTVS.

QVIA *verò tentatio eſt vita hominis ſuper terram, & qui piè volunt vivere in Chriſto, perſequutionem patiuntur; Adverſarius quoque veſter diabolus, tanquam leo rugiens, circuit, quærens quem devoret; omni ſolicitudine ſtudeatis, indui armatura Dei, ut poßitis ſtare adverſus inſidias inimici. Accingendi ſunt lumbi veſtri cingulo caſtitatis. Muniendum eſt pectus cogitationibus ſanctis: ſcriptum eſt enim: Cogitatio ſancta ſervabit te. Induenda eſt lorica juſtitiæ, ut Dominum Deum veſtrum ex toto corde & ex tota anima, & tota virtute diligatis, & proximum veſtrum, tanquam vos ipſos. Sumendum eſt in omnibus ſcutum fidei, in quo poßitis omnia tela nequißimi ignea extinguere: ſine fide enim impoſsibile eſt placere Deo. Galea quoque ſalutis capiti imponenda eſt, ut de ſolo Salvatore ſperetis ſalutem, qui ſalvum facit populum ſuum à peccatis eorum. Gladius autem ſpiritus, quod eſt verbum Dei, abundanter habitet in ore, & in cordibus veſtris: & quæcunque vobis agenda ſunt, in verbo Domini fiant.*

GLOSSA I.

Christi milites, depoſito corporis animique torpore, ad vitiorum ſpiritualem pugnam, manendo in caſtris, vigilando in acie, Regula hic ſcripturæ variis teſtimoniis conatur excitare: ut in procinctu conſtitutos inimica hoſtium ſubverſio prævenire non poſſit: & ſic armis munitos in bellum prodire nos monet. De hac militia ſpirituali plura apud Patres ſcripta reperiuntur, præcipuè apud Divum Chryſologum ſermone 12. 13. 14. & 15. & 28. apud Antoninum 3. parte ſummæ titulo 4. cap. 1. parag. 3. 4. & 5. apud Laurentium Iuſtinianum, in opuſculo de interiori conflictu; Caſſianum, libro quarto capite 38. & collatione 7. cap. 5. & apud alios paſſim, ex quibus omnibus Caſſianum de armis ſpiritualibus dicta collatione 7. loquentē audiamus: ait enim eruditiſſimus ille vir in hæc verba:

Chryſolog. *Antoninus.* *Lau. Iuſtin.* *Caſſianus.*

Hujus Centurionis qualia arma ſint, vel ad quæ prœliorum exercitia præparentur, audi beatum Apoſtolum prædicantem (2. Cor. 10.) Arma (inquit) militiæ noſtræ non carnalia ſunt, ſed ſpiritualia. Dixit qualia ſint, id eſt, non carnalia, nec infirma, ſed ſpiritualia, & potentia Deo. Deinde ad quos ſint exercenda, conflictus conſequenter inſinuat. Ad deſtructionem munitionum cogitationes purgantes, & omnem altitudinem extollentem ſe adverſus ſcientiam Dei, & captivantes omnem intellectum in obedientiam Chriſti, præparati ulciſci omnem inobedientiam, cùm impleta fuerit primùm veſtra obedientia. Quæ omnia ſigillatim percurrere ſicut neceſſarium, ita etiam alterius temporis eſt. Armorum tantummodo volo vobis genera proprietateſque patefacere, quibus nos quoque ſi volumus bella Domini prœliari, & inter centuriones Evangelicos militare accincti jugiter debemus incedere. Sumite (inquit Epheſ. 6.) ſcutum fidei, in quo poſſitis omnia tela nequiſſimi ignea extinguere. Fides eſt ergo, quæ excipiens ardentiſſima libidinum tela, metu futuri judicii, & cæleſtis Regni credulitate mortificat. Et loricam (1. Theſſ. 5. inquit) charitatis. Ipſa nempe eſt, quæ vitalia pectoris noſtri circundans atque communiens, letalibus perturbationum objecta vulneribus contrarios retundit ictus, nec ad interiorem hominem noſtrum jacula diaboli penetrare permittit. Omnia enim ſuffert, omnia patitur, omnia ſuſtinet. Et galeam, ſpem ſalutis. Galea munimen capitis eſt. Quia ergo caput noſtrum eſt Chriſtus, debemus iſtud ſemper ſpe futurorum bonorum, veluti inexpugnabili galea, in cunctis tentationibus ac perſequutionibus communire: & principaliter fidem ejus illæſam atque integram cuſtodire. Aliis enim membris truncatū quempiam licet debilem, poſſibile tamen eſt, utcumque ſupereſſe: ſine capite verò nemini vel brevis vitæ ſpatium prorogatur. Et gladium ſpiritus, quod eſt verbum Dei. Penetrabilius namq; eſt omni gladio ancipiti, & pertingens uſque ad diviſionem animæ ac ſpiritus, compagum quoq; & medullarum, & diſcretor cogitationum, & intentionum cordis, dividens (ſcilicet) & abſcindens quicquid in nobis carnale terrenúmve repererit. Quibus armis quiſquis fuerit communitus, ab hoſtium ſemper telis ac populatione defenſus, non ut captivus, ac ſubditus ad hoſtilem cogitationum terram conſtrictus, deprædantiū vinculis abducetur, nec audiet per Prophetam Baruch 3. Quare inveteratus es in terra aliena? ſed quaſi triumphator ac victor in illa, quam voluerit, cogitationum regione cōſiſtet. Hactenus Caſſian. quibus optimè explicatarmā ſpiritualia, de quibus in hoc cap. mentio fit.

De labore manuum.

TEXTUS.

De labore manuum Pa. ch. à nu. 35. uſq; ad 100. Baſi in Reg. fuſi. Reg. 37. 38. 39 40, & 42. D. Bona. c. 48. 57. & 58. Fran. c. 5. Reg. ſocio. Ieſu 3. p. c. 1. n. 6. Reg Monach. c. 17.

FACIENDUM eſt vobis aliquid operis, ut ſemper Diabolus inveniat vos occupatos: ne ex otioſitate veſtra aliquem intrandi aditũ ad animas veſtras valeat invenire. Habetis in hoc B. Pauli Apoſtoli magiſterium pariter & exemplum, (in cujus ore Chriſtus loquebatur, qui poſitus eſt & datus à Deo prædicator, & Doctor gentium in fide, & veritate; quem ſi ſequuti fueritis, non poteritis aberrare. *In labore, inquit, & fatigatione fuimus inter vos, nocte, & die operantes, ne quem veſtrum gravaremus: non quaſi nos non haberemus poteſtatem, ſed ut noſmetipſos formam daremus vobis ad imitandum nos. Nam cum eſſemus apud vos, hoc denuntiabamus vobis, Quoniam ſi quis non vult operari, non manducet. Audivimus enim inter vos quoſdam ambulare inquietè, nihil operantes: iis autem, qui hujuſmodi ſunt, denuntiamus, & obſecramus in Domino Ieſu Chriſto, ut cum ſilentio operantes, panem ſuum manducent. Hæc via ſancta eſt & bona: ambulate in ea.*

GLOSSA II.

IN hoc c. labor manuũ præcipitur, ac variis ſcripturæ teſtimoniis cõmendatur. Circa hoc c. ſtatim dubiũ ſe offert, quare Regula, cùm laborẽ manuũ & ſilẽtiũ præcipit, pro horũ cõfirmatione tot ſcripturę teſtimoniis utatur: cũ alia majora præcepta ſimplici ſtylo ſuprà tradiderit? Reſpõdeo: Quòd quãvis labor manuũ ferè in omnibus Religionũ Regulis decernatur, maximè tñ ſolitariã vitã degentibus erat neceſſarius: & ideo tãtopere à Regula cõmẽdatur, ita, ut Waldẽſis noſter quẽ ſupra in c. 8. de nõ habẽdo propriũ retulimus, quatuor noſtræ Regulæ potiſſimũ inſtitutiones deſignet: nẽpe, meditari in lege Domini intra proprias cellas: laborare manibus: ſilentiũ horis ſtatutis ſervare: & penuriã victus. Hæc igitur ratio eſt, quare labor manuũ ita ſtrictè pręcipiatur. Quibus alia ratio addi poteſt: quia labor hic pręcipuè ad cellę jugẽ cuſtodiã ordinatur. Quare, cũ Regula nos manere in cellis ſemper pręcipiat, rectè tãquã mediũ neceſſariũ ad cõſequendã hãc cellulæ cuſtodiã, laborẽ manuũ in hoc c. præſcribit: de quo infrà latiùs dicemus.

Circa hũc Regulę articulũ, multa de manuum labore adduci poſſent: omnia tñ ad hęc erũt reducẽda. Primum, ut diſſeramus, quã uſitatus ac cõmẽdatus ſemper in Religionibus fuerit labor hic. Secundũ, quid nomine hujus laboris intelligatur; & qui labores maximè Religioſis congruãt. Tertiũ, quo fine in Religionibus labor manuũ fuerit introductus. Quartũ de modo laborandi, ut ſine diſtractione, & diſpendio ſpiritus fiat. Vltimũ, qui ſint, qui in Religionibus laborare manibus teneantur.

DVBIVM I.

A quo tempore in Religionibus corporales labores fuerint in uſu.

IN primis ab Apoſtolorum tempore, qui verè monachi fuerũt, hoc exercitium fuiſſe in uſu, Paulus Apoſtolus ſuo exemplo, & doctrina 2. ad Theſſ. 5. & alibi docet. Imò & de omnibus Apoſtolis Hieron. ad Ruſticum idem teſtatur: cui conſonat Benedictus in Regula capitulo 48. cùm ait: *Tunc vero monachi ſunt, ſi de labore manuum ſuarum vivunt, ſicut & Patres noſtri, & Apoſtoli.* Hæc Benedictus. De omnibus etjam Apoſtolis loquutus eſt Paulus 1. ad Cor. 4. *Laboramus operantes manibus noſtris.* Deinde in primordiis fidei, pauci illi, probatiſſimi tamen monachi, qui à B. Evangeliſta Marco (qui primus Alexandriæ Pontifex præfuit,) normam ſuſcepere vivendi, maximo fervore, (ut Caſſianus lib. 2. inſtit. cap. 5. ex hiſtoria Eccleſiaſtica referr) ſcripturarum divinarum lectionibus, orationiq;, & operibus manuum diebus ac noctibus incubabant. Inde Anchoretarum princeps, Paulus, & Antonius, qui prædictis temporibus floruere, mánibus diu noctuq́ue laborarunt. De Paulo Caſſianus lib. 10. cap. 24. narrat, quòd, cùm per anni ſpatium antrum ejus opere manuũ ſuarum fuiſſet impletum, id, quod ſolicita cura laborarat ſingulis annis, ſuppoſito igne concremabat. De Antonio Hieronymus in ejus vita, illum aſſiduè manibus laboraſſe tradit. Hocq́ue fuiſſe tam Anachoretis, quàm Ægypti Monachis exercitium uſitatiſſimum, variis in locis Caſſianus refert, præcipuè vero lib. 2. inſtitutionum cap. 3. & lib. 5. cap. 37. 38. & 39. Maximè verò libro decimo per totum, & demum collatione 24. cap. 11. & 12. ubi docet, antiquos monachos maximè deteſtari ex Agape ſuſtentari. Eſt autem *Agape* nomen Græcum, quod Græcè idem, quòd Latinè *dilectio* & *charitas*, ſonat. Ac proinde tranſlatum eſt, ut etiam ſignificet quicquid in egenos, & pauperes erogatur: ut videre eſt apud Tertull. lib. ad Martyres, de his, qui in carcere detinebantur: apud Eraſmum in ſcholiis in Epiſtolam D. Hieronymi ad Euſtoch. & inter alios, pulchrè apud Covarr. cap. ult. de teſtam. n. 2. ubi vim ac proprietatem hujus nominis explicat. Caſſianus verò d. colla. 24. & colla. 16. ca. 14. per *Agapen* intelligit id, quod otioſis hominibus, & non laborantibus à quibuſcunque tribuitur, ut notat Henriquius Chiquius in annot. ad Caſſianum verbo (Agape.) Hæc obiter dicta ſunt, ut unicuique ſit facile advertere, apud illos Monachos nefas reputari, ex Agape ſuſtẽtari. Quare D. Hieron. ad Ruſticum ait: Ægyptiórum Monaſteria hunc tenẽt morem, ut nullum abſque opere aut labore ſuſcipiant. Et ut ad Régulas Patrum accedamus, in primis Pachomius, qui Regulam miniſterio Angelorum ſuſcepit à num. 35. uſque ad 100. tam laborem, quàm modum in eo à monachis ſervandum præſcribit.

Baſilius quoque in ſuis Regulis, tam in his, quas fuſiùs explicat, maximè interrogatione 37. 38. 39. 40. & 42. quàm in his, quas compendio tradit, variis in locis ſtudium hoc laborandi ſuis monachis commendavit, ita, ut maxima ſuæ Regulæ pars in operariis artificibus, & eorum inſtrumentis ordinandis, ac regendis verſetur. Divus Benedictus capite 48. ſuæ Regulæ de opere manuum quotidiano, & capite 57. de artificibus Monaſterii ſtatuit. Neque his contentus, deinde cap. 66. in ſuis Monaſteriis omnes artes mechanicas, ſi poſſibile eſſet,

à Mo-

à Monachis optat exerceri. Divus Auguſtinus integrum librum de opere Monachorum ſcripſit: & in ſua Regula omnes tã ruſticos, quàm ſenatores ad labores invitat. Apud Carthuſienſium etiam Regulam, ſive ſtatuta, hoc eſſe præceptũ, maniſeſtè docet Divus Bernardus in ea Epiſtola, quam ad ipſos ſub nomine, *Fratrum de monte Dei*, ſcripſit. Nec Divus Franciſcus hujus fuit obſervantiæ oblitus, cùm laborem manuum in Regul. capitulo quinto conſtituat, & in ſuo teſtamento, *Laborent* (dicat) *fratres manibus: quia & ego manibus laborabam*. Et Pater Ignatius ſuæ Societati hunc etiam manuum laborem tertia parte ſuarum conſtitutionum capitulo primo num. *6:* commendavit. Noſtra igitur Regula tot antiquorum Patrum monumentis inſtructa, ſummo ſtudio ad manuum laborẽ ſuos profeſſores provocat, ut videre eſt in hoc capit. ubi Apoſtoli exemplo ac ſcripturæ teſtimoniis ad hoc ſtudium invitat. Quæ autem ſit cauſa, cur ita potiſſimum in noſtra Regula hoc laborandi ſtudium commendetur, ex ſequenti Dubio fiet manifeſtum.

B. Franciſc. *P. Ignatius.*

DVBIVM II.

Ad quem finem labor manuum in Religionibus commendetur.

Secundum verò, quod examinare in initio hujus cap. propoſueramus, quem ſcilicet ſcopum tot Patres, qui uno conſenſu corporalem laborem Religioſis injungunt, habuerint, facilè erit ex eorum ſententia elicere. Primò igitur labor corporalis deſtinatus fuit ad quærendum victum. Unde primo homini dictum eſt: *In ſudore vultus tui veſceris pane tuo*. Videndus eſt Caſſianus collat. 24. capite 11. & 12. & lib. 5. cap. 37. 38. & 39. Conſtat enim, ſuis laboribus multos, imò ferè omnes Anachoretas, & antiquos Monachos victitaſſe: nec penuria quidem victus, (quia multis quotidiana parentum, vel aliorum præſidia non deficiebant,) ſed potiùs majoris nuditatis, & paupertatis fervore, noluiſſe alienæ operationis agape, id eſt, eleemoſyna fulciri: ut ſcribit idem Caſſianus dict. colla. 24. capite 12. Quare proprium victum propriis ſudoribus & laboribus acquirebant. Unde D. Hieronymus ut ſupra. *Non tam propter victus neceſſitatem, quam propter animæ ſalutem*. Quaſi doceat eos victum laboribus adquirere, non tam ob victum parandum, quàm ob ſpiritualem profectum. Imò etiam D. Baſilius, ut ſuprà ſuorum Monachorum laborem expreſſè ad victum parandum refert. Et denique Divus Franciſcus in d. c. 5. mercedem temporalem pro labore fratrum, dum in pecunia non ſit, exſpectare vult.

Caſſianus. *Hieronymus.* *Baſilius.* *B. Franciſc.*

Secundò ordinatur ad tollendum otium. Quare Eccl. 33. dicitur: *Mitte ſervum tuum in operationem, ne vacet: multam enim malitiam docuit otioſitas*. Vide Divum Bernardum ad fratres de monte Dei: *Omnium autem tentationum, & cogitationum malarum, & inutilium ſentina, otiũ eſt: ſumma etenim mentis malitia eſt, otium iners*.

Eccleſ. 33. *Bernardus.*

Tertiò ordinari poteſt ad eleemoſynas faciendas: & ſic Paulus ad Epheſ. 4. monet fideles, ut laborent manibus: *ut habeant* (inquit) *unde tribuant neceſſitatem patienti*. Et de Monachis Ægypti docet D. Bernardus in Epiſt. ad fratres de monte Dei, ſuis laboribus pauperes, & oppreſſos in civitate exiſtentes ſuſtentaſſe. Quod latiùs proſequitur Caſſianus lib. 10. cap. 22. ad concupiſcentiam reprimendam, in quantum his laboribus maceratur corpus. Unde ſecunda ad Cor. 6. dicitur: *In laboribus, in jejuniis, in vigiliis &c.* Et has duas ultimas rationes, ob

Epheſ. 4. *Caſſianus.* *2. ad Cor. 6.*

quas labot inſtitutus dicitur, tradit *Baſilius.* Divus Baſilius in Regul. fuſ. interr. 37. *Cum non ſolum* (inquit) *propter corporis caſtigationem ſit nobis utilis talis vita ductus: ſed etiam propter dilectionem erga proximum: ut etiam debilibus fratribus per nos exhibeat Deus ſufficientiam juxta formam in Actibus cap. 20. ab Apoſtolo datam, dum ait: Omnia oſtendi vobis, quod ſic laborantes oportet ſubvenire infirmis.* Et denique labor manuum alios fines particulares reſpicere poteſt: præcipuè verò manſione in cella, & quietem corporis, ac mentis: de quo fine, memini, me dixiſſe in præfationibus, difficultate quarta. Et hic erat potiſſimus ſcopus, (ut ibi Caſſiano teſte adducebamus,) ob quem Eremitæ laborem manuum conſectabantur.

Quod verò hunc, & alios fines, & fructus hic labor reſpiciat, docet *Caſſianus.* idem Caſſianus lib. 10. cap. 24. ubi loquens de Paulo Eremita, ſic ait: In tantum probans, ſine opere manuum neque in loco poſſe monachum perdurare. Neque ad perfectionis culmen aliquando conſcendere: ut cum hoc fieri nequaquam neceſſitas victus exegerit: pro ſola purgatione cordis, & cogitationum ſoliditate, ac perſeverantia cellæ, vel accidiæ ipſius victoria & expugnatione, perficeret. Hoc ipſum confirmat D. Bernardus in Epiſt. *Bernardus.* ad fratres de Monte Dei: ubi, laborem manuum ad ſpiritualem profectum fuiſſe introductum, docet.

Communiter tamen & maximè is labor in Religionibus eſt commendatus ad fugiendum otium, & ejus damna declinanda. Sic in primis expreſſè Hieronym. dict. Epiſt. *Hieronym.* ad Ruſticum docet: Ægypti (ait) monaſteria hunc tenent morem, ut nullum ſine labore ſuſcipiant, non tam propter victus neceſſitatē, quam propter animæ ſalutem, ne vagentur pernitioſis cogitationibus. Eadem occaſione motus D. *Benedictus.* Benedictus cap. 48. ſuæ Regulæ laborem commendat, dicens: Otioſitas inimica eſt animæ: & ideo certis temporibus occupari debent fratres in labore manuum. Baſilius *Baſilius.* ut ſuprà interrogatione 37. inter alias rationes ad vitādam ſegnitiem, laborem præcipit: quamvis interrog. 42. pro præcipuo ſcopo hujus laboris, aliorum fratrum indigentiam ſublevare, conſtituat. D. Au- *Auguſtinus.* guſtinus pro laboris fine, otii fugam aſſignare videtur: dum in Regula ait: *Nullo modo decet, ut in ea vita, ubi ſenatores fiunt laborioſi, fiant opifices otioſi.* De hoc argumento plura apud Caſſianū locis citatis inveniemus: *Caſſianus.* potiſſimùm verò toto libr. 10. ubi poſtquam præcedētibus capitibus, ex ſententia Apoſtoli mala, quæ ex otioſitate provenire ſolent, numeravit, demum cap. 14. de Apoſtolo loquens, ſic concludit: Cauſas tantorum ulcerum, quæ de radice otioſitatis emergunt, uno laboris ſalutari præcepto curavit, ut peritiſſimus Medicorum, cæteras quoque valetudines malas eodem ceſpite pullulantes, ſciens protinus extinguendas, origine morbi principalis extincta. Hæc Caſſianus. Cujus, non abs re erit, aliqua alia breviter referre teſtimonia. Is enim dicto lib. 10. capite 8. ſic ait: Quaſi fiducia otioſis manibus gratis panem comedere audebimus, quem vas electionis, Euangelica ſolicitudine & prędicatione conſtrictus, ſine opere manuū comedere non præſumit? ſed in labore (inquit) & fatigatione, nocte & die laborantes, ne quem veſtrum gravaremus. Et in ca. 9. Nec tamen, ſe ſolùm taliter inter eos converſatum fuiſſe, teſtatur, ne forte non magna nec generalis videretur hæc forma, ſi ipſius tantùm traderetur exemplo: ſed etiam omnes, qui erant cum eo ad miniſterium Euangelii deputati, id eſt, Sylvanum & Timotheum, qui hæc eadem cum eo ſcribunt, aſſerit, ſimili opere laboraſſe. In eo etiam quòd dicit, ne quem veſtrum gravaremus, verecundiam eis incutit magnam. Si enim ille, qui Euangelium prædi-

cabat,

cabat, ſignis illud virtutibuſq; commendans, ne gravaret quempiam, gratis panem manducare non audet: quo modo illi non exiſtiment ſe gravare, qui quotidie eum otioſi vacanteſque præſumunt? Et multis interpoſitis, tandem in capitulo 22. concludit intentum, dicens: His itaque exemplis per Ægyptum Patres inſtituti, nullo modo otioſos eſſe Monachos, ac præcipuè juvenes patiuntur; Actum cordis, & profectum patientiæ & humilitatis ſedulitate operis metientes. Et non ſolùm à nullo quicquam ad uſum victus ſui accipere ſinunt: ſed etiam de laboribus ſuis non tantùm ſupervenientes ac peregrinos reficiunt fratres, verùm etiam per loca Libyæ, quæ ſterilitate & fame laborant, nec non etiam per civitates, his, qui ſqualore carceris contabeſcunt, immanem conferentes dirigunt alimoniæ victuſque ſubſtantiam de fructu manuum ſuarum, rationabile ac verum ſacrificium Domino tali oblatione ſe offerre credentes. Et in cap. 23. Vnde hæc eſt apud Ægyptum ab antiquis Patribus ſancta ſententia: Operantem Monachum uno dæmone pulſari, otioſum verò innumeris ſpiritibus devaſtari. Hæc pauca de multis ex Caſſiani lib. præfato. Divus quoque Franciſcus cap. 5. ſuæ Reg. ſic ait: Laborent fideliter & devotè, ita, quòd excluſo otio inimico &c. Et tandem in Regula hic etiam finis labori præfigitur, dum inquit, Faciendum eſt vobis aliquid operis, ut ſemper diabolus inveniat vos occupatos, ne ex otioſitate veſtra aliquem intrandi aditũ ad animas veſtras valeat invenire. Quæ verba omnia ferè ex Divo Hieronymo ad Ruſticum tranſcripta videntur. Et licet hic alius finis à Regula non præſcribatur: tamen non eſt dubium, (ut in ſuperioribus diximus,) ad cuſtodiam cellæ, & ad detinendas cogitationes, ne extra illã vagentur prædictum etiam manuum laborem ordinari. Nam cum in hoc cap. ſupponatur, fratres in cellis aſſiduæ orationi, & meditationi vacantes commoratutos, eis aliquam occupationem indicit: ne (inquit) dum diabolus vos otioſos inſpexerit, aliquem ad animas veſtras aditum inveniat. Et ſic ab oratione perturbet, aut à cella extrahat, & inquietos, & gyrographos reddat. Quæ quo ordine, quibuſve inſidiis, is adverſarius conetur, optimè (ut ſolet) Caſſianus libro decimo inſtitutionum depinxit: & ſimul noſtræ profeſſionis formam delineavit. Qui cùm miſerabilem (inquit) obſederit mentem; horrorem loci, & faſtidium cellæ gignit, & ad omne opus, quod intra eam fieri debet, inertem monachum facit & aliis innumeris machinationibus infeſtat, donec infelix anima accidiæ ſpiritu victa, aut in ſomnum compellatur concidere, aut relicta cella, in conſolationem hujus impugnationis, aliorum fratrum conſabulationem conſueſcat acquirere. Cùm autem jam eum viderit inimicus in conſerto prelio ſibi terga vertere: fortiùs & frequentiùs eum impugnat, donec paulatim protractus è cella, ſuæ profeſſionis incipiat oblivіſci, quæ non eſt aliud, quàm jugis contemplatio divinæ puritatis: quæ non alibi poteſt, niſi in ſilentio, & jugi cellæ perſeverantia, ac meditatione acquiri. Hactenus Caſſianus, qui cap. 6. ejuſdem libri latiùs proſequitur hanc dæmonis, contra Monachos otioſos pugnam.

Franciſcus. Hieronym. Caſſianus.

Et denique noſtra Regula laborem manuum inſtituit, quia, cum Religioſi tunc in eremis degerent, nec haberent prædia, poſſeſſiones, neque ullos reditus, non poterant aliter ſuſtentari.

(.?.)

ob hos labores poſſunt eos acquirere.

In celebrandis autem divinis officiis,& ſi lingua laboret,quia tamen principaliter hic attentio mentis & devotio conſideratur, magis ad laborem mentis operationes hæ reducuntur: quia in his, oportet, ut à principaliori fiat denominatio: quamvis maximam partem de labore manuum (in ſenſu, in quo hic loquimur) habeant. Et ob id ex hac parte orationes (ex juſtitia) lucrativæ ſunt victus, & labores manuum dicuntur.

Qui verò labores Religioſis maximè conveniant, hoc præcipuè penſandum erit ex fine, & Regulis uniuſcujuſque inſtituti. In univerſum tamen omnes prædicti laborandi modi convenientes ſunt, ut ex Divo Baſilio, Caſſiano, Benedicto, Hieronymo, Franciſco, & Auguſtino, de operibus monachorum, licet colligere: quorum alii aliquas ex prædictis artibus, alii alias commendant: quamvis Caſſianus, coll. lat. 24. cap. 12. affirmet, Ægypti monachos agriculturam ob diſtractionem, quam cauſat, nõ exercuiſſe. Cujus rei cauſa (inquit) Omnem amœnæ habitationis gratiam devitamus: ſqualentesq; naturali amaritudine arenas, & peruſtas ſalſa inundatione regiones cunctis mundi hujus opibus præponimus: ut non ſolùm frequentias hominum obtentu inviæ ſolitudinis declinemus; ſed etiam nequaquam nos ad qualiſcunq; culturæ diſtentionem uberis ſoli natura ſolicitet, per quam mens ab illa principali obſervatione cordis diſtracta, ſpiritualibus ſtudiis redderetur effœta. Hæc Caſſianus: qui ob prædicta incommoda, Ægypti Patres tantùm eos labores, qui intra cellam perfici poſſent, elegiſſe teſtatur. Tractat verò de hoc præcipuè lib. 2. capite 10. Et omnes Patres in hoc conveniũt, ut illæ artes ſive labores inter Monachos exerceantur, quorum exercitium ſpiritus profectum non impediat

Baſil. Benedictus. Caſſianus. Hieronymus. D. Auguſt. Franciſcus.

DUBIUM III.

Quæ ſint, quæ ſub labore manuum comprehendantur? & de laboribus, qui maximè Religioſis conveniunt.

D. Thomas. PRima pars hujus Dubii reſolvenda eſt ex his, quæ docet D. Thom. 2. 2. quæſtion. 187. articulo 3. in corpore, ſub opere, nempe manuali, intelligi omnia officia humana, ex quibus homines licitè victum lucrantur, ſive manibus, ſive pedibus, ſive lingua fiant. Vigiles enim, & curſores, & alii hujuſmodi ſuo labore viventes, intelliguntur de operibus manuum vivere. Nam cùm manus ſit organum organorum, per opus manuũ omnis operatio intelligitur, per quã aliquis licitè poteſt victum lucrari. Hæc Divus Thomas.

Vnde, non ſolùm ſub labore manuum comprehendũtur artes mechanicæ, quæ licitè à Religioſis exercentur, ut ſutoria, textoria, ædificatoria, fabrilis lignaria, vel ferraria, & agricultura, de quibus Divus Baſilius in Regul. fuſ. interrogatione 38. Divus Benedictus capite 66. ſuæ Regul. ſed etiam alia miniſteria, in quibus præcipuè labor corporis exercetur, ut ſunt alia officia Monaſterii, ut Procuraroris, Oeconomi, Oſtiarii, Sacriſtæ, Infirmarii, & denique omnia illa miniſteria, quibus licitè ſæculares victum lucrantur. Et ob hanc rationem ad manuum labores reducũtur lectiones quæcũque: ſive Theologicæ, ſive Grammaticæ: nam lingua in hoc caſu (ut docet Divus Thomas) nomine manus comprehenditur. Quare Religioſi, qui annuos reditus habere non poſſunt, licitè

Baſilius. *Benedictus.*

pediat

pediat. Inter quos, omnium optimè Divus Baſilius his verbis docuit: Communiter illæ artes eligendæ ſunt, quæ pacem ac tranquillitatem vitæ noſtræ conſervant, neque multo negotio ad parandum propriam materiam, opus habentes, neque multa ſolicitudine ad ea quæ facta ſunt vendenda. Item quæ nec congreſſus virorum ac mulierum indecoros aut nocivos nobis pariant. Et infrà: ædificatoria, & fabrilis lignaria, itemque ferraria, & agricultura, quia neceſſaria vitæ ſunt, à nobis rejici non poſſunt: præterquam ubi aut tumultus nobis inducãt, aut vitæ fratrum unitatem diſtrahant: tunc ipſas neceſſariò devitemus, præferentes artes, quæ nobis vitam indiſtractam, & Domino aſſidentem conſervant; & quæ neque à Pſalmodia, neque oratione, neque reliquo bono diſciplinæ ordine nos diſtrahant: alioqui, ubi principale inſtitutum non læditur, agricultura præferenda eſt. Hæc Baſilius. Bernardus quoque in Epiſtol. ad fratres de monte Dei, Operandum eſt (inquit) aliquid manibus, quod ſpiritualibus ſtudiis delectationem conſervet, & nutriat. Et infrà: Non ſpiritualia exercitia ſunt propter corporalia, ſed corporalia propter ſpiritualia: & ſic cum in adjutorium ſpiritualis ſtudii neceſſaria ſint, nõ tamen ad hoc ęquè ſemper convenire videntur omnia corporalia exercitia, ſed quæ cum ſpiritualibus propiorem videntur habere ſimilitudinem: ſicut ad ædificationem ſpiritualem, meditari quod ſcribatur, vel ſcribere quod legatur. Hactenus Bernardus: qui inter labores manuum, ſtudium ſcribendi aliis præferre videtur: quod antea prædixerat Chryſoſtomus, qui in Epiſt. ad Timoth. homil. 14. de monachis ſui temporis loquens, ait: Poſt completum Orationis officium, ſcribendis libris operam dabant. Denique D. Hieronymus ad Ruſticum, inter alia opera & labores, quæ ibi de Monachis refert: *Scribebantur* (inquit) *libri, ut manus operarentur cibum, & animus lectione ſaturaretur.*

Ex his ergo Patrum teſtimoniis hoc unum colligendum eſt, in quo & omnes conveniunt, eos labores à Religioſis aſſumendos eſſe, qui ſpiritum & devotionem non extinguant: qui animum non diſtrahant: ac denique tales, quorum occaſione ſecularibus immiſceri non cogantur. Et ratio ipſa demonſtrat: nam cùm ii labores ad majorem ſpiritus profectum aſſumantur, eorum utilitas penſanda eſt ex ordine ad hunc finem. Quare in tantum hoc laboris ſtudium utile erit, in quantum hujus finis aſſequutioni non obſtet. Et quamvis hic labor ad omnes Religioſos pertineat: principaliter tamen junioribus utiliſſimus eſt. Vnde Caſſianus lib. 10. cap. 22. Ægyptios monachos profectum ſedulitate operis metiri ſolitos eſſe, commemorat, ut ſuprà retulimus.

DVBIVM IIII.

Quomodo ſit laborandum, ut laboris fructibus non fruſtremur?

EX dictis facilè licet colligere, ea ratione & modo labores ſuſcipiendos eſſe, ut fini, ad quem deſtinantur, conveniant: hoc eſt, tali ſolicitudine & ſtudio fiant, ut animum nõ diſſolvant, neq; ab oratione diſtrahant. Quare Divus Franciſcus rectè in ſua Regula capite 5. ſic monet: Laborent fideliter & devote; ita, quòd otio ecluſo, orationis & devotionis ſpiritum non extinguant, cui debent cetera deſervire. Hæc Franciſcus. Et conſtat etiam ex his, quæ præcedenti Dubio diximus.

Sed qua ratione id fiet, ut laboribus intentus quis ſpiritum non ex-

tinguar, opus eſt explicare. Divus Baſilius in Regg. fuſſ. interro. 37. ita eſſe laborandum docet, ut Interim (ut ipſe ait) manus ad opera moveamus, & aliquando etiam lingua, ubi hoc poſſibile, & utile fuerit ad fidei ædificationem, (ſin minus corde) in Pſalmis, & hymnis, & ſpiritualibus cantilenis Deum collaudemus: (velut ſcriptum eſt ad Epheſ. 5.) & orationem inter opus expleamus, gratias quidem agentes ei, qui vires manuum ad opera dedit, & ſapientiam mentis ad capiendam ſcientiam. Et infrà: Orantes autem, dirigantur opera manuum noſtrarum ad ſcopum complacentiæ erga Deum: ſic enim & animi intentionem acquirimus, ubi in unaquaque actione ſucceſſum operis à Deo petierimus, & gratiarum actionem ei, qui dedit, perſolverimus, & ſcopum complacentię erga ipſum obſervaverimus. Nam ſi hęc hunc modum non habuerint, quomodo poſſunt mutuò contingere ea, quæ ab Apoſtolo dicta ſunt prima ad Theſſalon. 5. nempe, indeſinenter orare: & illud, Nocte & die operantes? Huc uſq; Baſilius: ubi rectè docuit, tum quomodo laborandum ſit, tum etiam quomodo connecti poſſint hæc duo, labor aſſiduus, & oratio ac meditatio continua. Auguſt. in Epiſtola ad Probam, monet, in omnibus negotiis & curis, quæ ſe offerunt, ne oratio tepeſcat, oportere certis verbis animum ſubinde excitare. Et idem de operibus monachorum c. 17. ait: Cantica divina cantitare etiam manibus operantes facilè poſſunt, & laborem ipſum tanquam divino Zeleumate conſolari. An ignoramus, opifices quibus vanitatibus, & & plerumque etiam turpitudinibus theatricarum fabularum donent corda & linguas ſuas, cùm manus ab opere non recedant? Quid ergo impedit, ſervum Dei operantē manibus, in lege Domini meditari, & pſallere nomini Dei altiſſimi? Hæc ille. Divus Iſidorus lib. 2. de officiis c. 5. Operantur autem manibus ea, quibus & corpus paſci poſſit, & à Deo mens impediri non poſſit. Hęc de monachis ſuę ætatis. Quare Sanctus Caſſianus in collatione Abbatis Iſaac, Nulla opera aggredienda eſſe (ait) niſi priùs illa communi Eccleſiæ oratione, Deus in adiutorium meum intende, Domine ad adiuvandum me feſtina, armaremur. Plura de hoc noſter tradit Waldenſ. de Sacramentalibus titulo 1. c. 3.

Auguſtinus. *Iſidorus.* *Caſſianus.* *Waldenſis.*

Oportet etiam, ut labor cum fructu & utilitate fiat, operantes neque ignavia nec nimia ſolicitudine affici. Nam ignavia ſignum eſt animi torpentis: ſolicitudo verò, ſi nimia ſit, animum perturbat, ut docuit Divus Bonaventura in Epiſtola ad quendam Magiſtrum innominatum. Et idem in c. 5. ſuæ Regulæ in hoc propoſito plura damna refert. Alia etiam tradunt Regulæ Beati Franciſci expoſitores in dicto c. 5. Omnia tamen, quæ circa hoc dici poſſunt, prædicta Divi Baſilii ſententia, ſi rectè perpendatur, comprehenduntur.

Bonavent.

Illud tamen unum ſuperioribus addendum eſt, illis laboribus magis ſtudendum eſſe, qui intra cellæ ambitum, aut ſaltem Monaſterii clauſtra peragi poſſunt. Et hoc præcipuè in Ordine noſtro. Nam alias hi labores ſæpe diſtractionem pariunt, & ſpiritum non rarò extinguere ſolent. Non tamen ob id ſubditi, ſi alii labores eis ab obedientia injungantur, eos contemnere, aut non recipere audeant: ut rectè Divus Auguſtinus lib. de opere monachorum, *Citiùs exauditur una obedientis oratio, quàm decem millia contemptorum.*

(∵)

DVBIVM V.

Qui ſint, qui in Religionibus manibus laborare teneantur?

D.Thom.

Waldenſ.

Bellarmin.

DE hoc Dubio copioſiùs diſſerit Divus Thomas 2. 2. quæſtion.187. arti. 3. 4. & in libr. contra impugnantes Religionem ca. 4. & noſter Waldenſis in Doctrinali fidei antiquæ, libr. 4. articulo primo, capite duodecimo, & præcipuè articulo ſecundo à c.21. ubi, dum aliorum Patrum ſententias refert, qui manuum labores ſuis monachis injunxêre, meminit hujus cap. Regulæ noſtræ, & omnia ejus verba refert: & noviſſimè ferè omnes hujus temporis controverſiarii, (inter quos doctiſſimè Bellarminus tom. primo libr. ſecundo de Monachis à capite 41.) de hac re fusè & optimè tractant. Nos verò breviter aliqua conſtituamus.

Primum eſt. Religioſi ex lege naturali vel divina, præcisè loquêdo, non plùs tenentur manibus laborare, quàm ſæculares. Probat hoc D.Thom. (ut ſuprà:) quia labor manuum vel ordinatur ad victum quærendum, & ſic nullus tenetur laborare, niſi qui aliunde non poteſt ſuſtentari: vel ordinatur ad excludendum otium, & ſic aliis laboribus occupati, à labore manuum excuſantur: vel ordinatur ad eleëmoſynam faciendam, & ſic labor manuum non cadit ſub præcepto, niſi interveniente aliqua neceſſitate, cui ſub præcepto aliquis ſubvenire teneatur: & ſic non magis obligat Religioſos, quàm ſæculares: vel tandem poteſt ordinari ad macerationem carnis, & ſic etiam non cadit ſub præcepto, cùm multis aliis viis caro reprimi ac macerari poſſit. Quare, ſi Religioſi ex propria Regula non obligentur, ex lege divina vel naturali non magis laborare tenentur, quàm ſæculares. Sub hac ratione D. Thomæ comprehenduntur omnes aliæ, quas in hoc propoſito ceteri authores formare ſolent.

Dico ſecundò. Ferè nulla eſt Religio, ubi aliquis manuum labor non præcipiatur, & ubi omnes fermè Religioſi non laborent, vel aliquo labore partim manuali, partim ſpirituali, uti ſunt, qui divina peragunt miniſteria: vel aliquo labore manuum, ut ſunt reliqui cœnobiorum miniſtri, ſua munera exſequentes, ut rectè annoravit Divus Bonaventura, in quæſtionibus ſuper Regulam Beati Franciſci quæſt. 11. dum ait: Aliàs autem omnes, præter infirmos, laborant: alii in ſtudio, ut fideles erudiant: alii in divino officio & laudibus Dei: alii in colligendis Eleëmoſynis pro ſuſtentatione cōmuni: alii in officiis domeſticis, infirmis & ſanis ex injuncta obedientia miniſtrantes: quidam, qui ſciunt artes mechanicas pro fratribus extraneis exercentes, ſicut mutuò cooperantur inter ſe formicæ, & apes, quidam per obedientiam miſſi, diverſas terras perambulant, cùm nuntios alios idoneos non habeamus: & ſic nullus impunè permittitur otioſus. Bonavent.

Dico tertiò. Ille, qui in Religione non laborat, neque aliis ſpiritualibus miniſteriis deſervire vult, ſi per ſuam profeſſionem ad hæc deputatus exſiſtat, ut ſunt omnes Choriſtæ: vel miniſteriis corporalibus, quales ſunt laici, qui ad hæc munera ex ſua profeſſione dedicantur; peccat mortaliter, & facit contra juſtitiam. Quod evidenter ex ea ratione colligitur: quia per profeſſionem fit quidam contractus inter Religioſum, & profitentem, per quam illa Religioſo omnia neceſſaria tam ad

victum, quàm ad veſtitum promittit; ipſe verò exercere ſuum munus, ad quod per profeſſionem deputatur. Quare Navarr. cap. 21. de oratione, num. 20. docuit, materiam principalem voti ſolemnis eorum, qui ad chorum ſunt deputati, eſſe inſervire Religioni in ſpiritualibus miniſteriis. Et de laico idem omnino videtur dicendum: cùm potiſſima materia ſolemnis voti illorum, fuerit, exſequi corporalia miniſteria, ut nos latè ex Sylveſtro, & aliis in cap. 7. de horis canonicis diximus. Ex quibus conſtat, eos ex juſtitia teneri, actibus ſuæ profeſſionis in Religione exerceri, ac laborare.

Navarrus.

Sed dices: Quando iſta laborandi ignavia erit grave peccatum? Reſpondeo, quòd in Choriſta, quando officium divinũ cum aliis, nulla legitima cauſa impeditus, ex cõſuetudine omiſerit recitare: aut Miſſam celebrare, ſi ſacerdos ſit: & alias obſervantias Choriſtarum omnino & ex conſuetudine neglexerit. In laico verò, quando nullo modo laborare, neq; aliquo alio miniſterio voluerit occupari. Ratio eſt: quia Religio eos ad hæc munera ſub cõditione conferendi illis neceſſaria recepit. Et hoc eſt, quod Divus Thomas 2. 2. quæſtione 187. artic. 4. ait de Religioſis, qui abſque neceſſitate otioſi in monaſteriis ex Eleëmoſynis vivere volunt, eos (ſcilicet) illicitè facere. Sentit ergo D. Thom. eos peccare, & cùm materia gravis ſit, peccatum erit grave & letale. Vbi Divus Thomas refert D. Auguſtinum de operibus monachorum, de his Religioſis loquentem, *Si nolent operari, non manducent*, his verbis ſignificando, monaſteria eos alere non teneri, quia ipſi nolentes laborare, pactum in profeſſione ſtatutum irritum fecere. Et confirmatur: quia ſi, Religioſis laborantibus, & ſua munera obeuntibus, Religio eis neceſſaria denegaret, ſine dubio Prælati mortaliter peccarent, non alia ratione, niſi propter dictum pactum tacitè in profeſſione initum: ergo, ſi ipſi non laborent, mortaliter peccant, dum ex bonis monaſterii ſuſtentari volunt. Hos autem peccare ratione ſcandali, docet idem Divus Thom. dicto articulo 4. ad quintum, dum ait: *Item tamen ſcandalum imminere poſſe de his, qui facultatibus communibus otioſè utuntur.* Quæ verba pro otioſis fratribus valde notanda ſunt.

D. Thomas.

D. Thomas.

Id autem in hac re etiam difficultate non caret, an ſimiliter ii ratione ingratitudinis peccẽt? Quia, cùm vivant de Eleëmoſynis, quæ à fidelibus ea intentione dantur (ut inquit Divus Thomas ut ſuprà) ut ipſi Religioſi liberiùs Religionis actibus inſiſtere poſſint, quorum cupiunt eſſe participes, qui temporalia miniſtrant; videtur, quòd hanc intentionem defraudent, & ex cõſequẽti, quòd à retributione collati beneficii, nempe, Eleëmoſynarum deficiant, ac proinde ingratitudinis culpam incurrant. In hoc dubio Divus Thomas ibidem cenſet, Monachos à Religioſis actibus deficientes, illicitè uti Eleëmoſynis, propterea quòd ea intentione à fidelibus dantur: ubi Caiet. interpretatur, Divum Thomam loquutum fuiſſe de peccato ingratitudinis: & ſic ipſe ibi latè docet, quemlibet Religioſum, qui Religionis actibus, qui ſunt ſub præcepto, non ſtudet, peccare mortaliter ingratitudinis peccato: ſi verò deficiat tantùm ab actibus, qui non ſunt ſub præcepto, peccare venialiter peccato ingratitudinis: & hanc Caietani Doctrinam communiter receptam video. Pro qua facit Divi Gregorii dictum lib. 2. Epiſt. cap. 42. ubi inquit: *Conſiderate, quantum peccatum eſt, ut ex aliena oblatione Deus vobis alimoniam tranſmiſerit, & vos mandata Dei diſcere negligatis.*

Idem.

Caietanus.

Gregorius.

Nobis verò in hoc non placet ſententia Caietani, in quantùm aſſerit, tranſgredientes præcepta, quæ ſunt in Religione, peccare

mortaliter peccato ingratitudinis: venialiter verò, ſi alia mandata prętereant. Nam vel Cajetanus loquitur de eo, qui trāſgreditur unum aut plura præcepta, & in hoc caſu non video ex qua parte incurrat peccatum ingratitudinis, ſi alia adimpleãr, quibus ſufficienter benefactoribus retribuit: vel quia ſemel, per breve tamen tempus, omnia tranſgreditur, & in hoc non eſt notabilis ingratitudo. Quia cùm aliis temporibus exercitiis Religionis ſtudeat, ſufficienter acceptam Eleemoſynam compenſat: vel denique ex conſuetudine omnia ſui muneris miniſteria omitrit, & tunc non contra gratitudinem, ſed contra juſtitiam (ut ſuprà diximus) mortaliter peccabit. Quod ea ratione confirmatur; quia vel ſæculares Eleemoſynas conferunt, ut Religioſi liberiùs ſuo muneri ac profeſſioni incumbant, & tunc, ſi ab hujus adimpletione deficiant, non contra gratitudinem, ſed contra juſtitiam peccabunt: vel Eleemoſynas præbent, ut temporalia merentes, ſpiritualia percipiant, & tunc, etiam ſi ex conſuetudine aliquis Religioſus in particulari ſua munera negligat, adhuc nō peccabit mortaliter, peccato ingratitudinis, quia licet ipſe à retributione deficiat, totum tamen corpus communitatis nunquam à retributione deficit. Quare, cum communitatis ſit quæ propriè beneficium accipit: ipſa quoque retribuere tenetur. Et ſic in omnibus Religionibus fiunt ſacrificia, orationes, & aliæ pro benefactoribus oblationes. Quare contra gratitudinem Religioſi otioſitati vacantes mortaliter non peccant: quamvis fortè à veniali non excuſentur. Peccant tamen (ut dictum eſt) contra juſtitiam, ſi aliquo labore vel corporali vel ſpirituali (eo modo, quo ſupra explicatum eſt) potiſſimum verò fratres laici, laborare non ſtudent. Divus Auguſtinus c. 25. de operibus Monachorum, eos obligat ad operandum: de quo videndus eſt Waldenſis in doctrinali, ut ſupra cap. 30. & Bellarmi. dicto cap. 41. verſic. itaque, qui, ſaltem hos fratres à labore manuum excuſare non audent: & Sylveſt. verb. (Hora) §. 3. ait, eos eſſe in ſtatu periculoſo, quando circa exercitia corporalia ſunt notabiliter negligentes. Ex dictis ergo conſtat, qui ſint, qui laborare, & quibus laboribus in Religione teneatur.

Auguſtinus. *Valdenſis.* *Bellarmin.* *Sylveſter.*

De ſilentio fratrum.

TEXTVS.

Commendat autem Apoſtolus ſilentium, cùm in eo præcipit operandum: &, quemadmodum Propheta teſtatur, Cultus iuſtitiæ ſilentium eſt: & rurſus, In ſilentio & ſpe erit fortitudo veſtra. Ideoq; ſtatuimus, ut dicto Completorio ſilentiū teneatis, uſq; ad Primā dictam ſequētis diei. Alio verò tēpore licet ſilentii non habeatur obſervantia tanta, diligentius tamen à multiloquio caveatur. Quoniam (ſicut ſcriptum eſt, & non minus experientia docet) In multiloquio peccatum non deerit: &, Qui incōſideratus eſt ad loquendū,

 ſentiet

DVBIVM I

A quo tempore in Religionibus corporales labores fuerint in uſu.

IN primis ab Apoſtolorum tempore, qui vere monachi fuerũt, hoc exercitium fuiſſe in uſu, Paulus Apoſtolus ſuo exemplo, & doctrina 2. ad Theſſ. 3. & alibi docet. Imò & de omnibus Apoſtolis Hieron. ad Ruſticum idem teſtatur: cui conſonat Benedictus in Regula capitulo 48. cùm ait: *Tunc vero monachi ſunt, ſi de labore manuum ſuarum vivunt, ſicut & Patres noſtri, & Apoſtoli.* Hæc Benedictus. De omnibus etiam Apoſtolis loquutus eſt Paulus 1. ad Cor. 4. *Laboramus operantes manibus noſtris.* Deinde in primordiis fidei, pauci illi, probatiſſimi tamen monachi, qui à B. Evangeliſta Marco (qui primus Alexandriæ Pontifex præfuit,) normam ſuſcepere vivendi, maximo fervore, (ut Caſſianus lib. 2. inſtit. cap. 5. ex hiſtoria Eccleſiaſtica refert) ſcripturarum divinarum lectionibus, orationiq; & operibus manuum diebus ac noctibus incubabant. Inde Anchoretarum princeps, Paulus, & Antonius, qui prædictis temporibus floruere, manibus diu noctuque laborarunt. De Paulo Caſſianus lib. 10. cap. 24. narrat, quòd, cùm per anni ſpatium antrum ejus opere manuũ ſuarum fuiſſet impletum, id, quod ſolicita cura laborarat ſingulis annis, ſuppoſito igne concremabat. De Antonio Hieronymus in ejus vita, illum aſſiduè manibus laboraſſe tradit. Hocque fuiſſe tam Anachoretis, quam Ægypti Monachis exercitium uſitatiſſimum, variis in locis Caſſianus refert, præcipuè verò lib. 2. inſtitutionum cap. 3. & lib. 5. cap. 37. 38. & 39. Maximè verò libro decimo per totum, & demum collatione 24. cap. 11. & 12. ubi docet, antiquos monachos maximè deteſtari ex Agape ſuſtentari. Eſt autem *Agape* nomen Græcum, quod Græcè idem, quòd Latinè *dilectio* & *charitas*, ſonat. Ac proinde tranſlatum eſt, ut etiam ſignificet quicquid in egenos, & pauperes erogatur: ut videre eſt apud Tertull. lib. ad Martyres, de his, qui in carcere detinebantur: apud Eraſmum in ſcholiis in Epiſtolam D. Hieronymi ad Euſtoch. & inter alios, pulchrè apud Covarr. cap. ult. de teſtam. n. 2. ubi vim ac proprietatem hujus nominis explicat. Caſſianus verò d. colla. 24. & colla. 16. ca. 14. per *Agapen* intelligit id, quod otioſis hominibus, & non laborantibus à quibuſcunque tribuitur, ut notat Henriquius Chiquius in annot. ad Caſſianum verbo (Agape.) Hæc obiter dicta ſunt, ut unicuique ſit facile advertere, apud illos Monachos nefas reputari, ex Agape ſuſtẽtari. Quare D. Hieron. ad Ruſticum ait: Ægyptiorum Monaſteria hunc tenẽt morem, ut nullum abſque opere aut labore ſuſcipiant. Et ut ad Regulas Patrum accedamus, in primis Pachomius, qui Regulam miniſterio Angelorum ſuſcepit à num. 35. uſque ad 100. tam laborem, quàm modum in eo à monachis ſervandum præſcribit. Baſilius quoque in ſuis Regulis, tam in his, quas fuſiùs explicat, maximè interrogatione 37. 38. 39. 40. & 42. quàm in his, quas compendio tradit, variis in locis ſtudium hoc laborandi ſuis monachis commendavit, ita, ut maxima ſuæ Regulæ pars in operariis artificibus, & eorum inſtrumentis ordinandis, ac regendis verſetur. Divus Benedictus capite 48. ſuæ Regulæ de opere manuum quotidiano, & capite 57. de artificibus Monaſterii ſtatuit. Neque his contentus, deinde cap. 66. in ſuis Monaſteriis omnes artes mechanicas, ſi poſſibile eſſet,

à Mo-

à Monachis optat exerceri. Divus Auguſtinus integrum librum de opere Monachorum ſcripſit: & in ſua Regula omnes tā ruſticos, quàm ſenatores ad labores invitat. Apud Carthuſienſium etiam Regulam, ſive ſtatuta, hoc eſſe præceptū, manifeſtè docet Divus Bernardus in ea Epiſtola, quam ad ipſos ſub nomine, *Fratrum de monte Dei*, ſcripſit. Nec Divus Franciſcus hujus fuit obſervantiæ oblitus, cùm laborem manuum in Regul. capitulo quinto conſtituat, & in ſuo teſtamento, *Laborent* (dicat) *fratres manibus: quia & ego manibus laborabam.* Et Pater Ignatius ſuæ Societati hunc etiam manuum laborem tertia parte ſuarum conſtitutionum capitulo primo num. 6. commendavit. Noſtra igitur Regula tot antiquorum Pattum monumentis inſtructa, ſummo ſtudio ad manuum laborē ſuos profeſſores provocat, ut videre eſt in hoc capit. ubi Apoſtoli exemplo ac ſcripturæ teſtimoniis ad hoc ſtudium invitat. Quæ autem ſit cauſa, cur ita potiſſimum in noſtra Regula hoc laborandi ſtudium commendetur, ex ſequenti Dubio fiet manifeſtum.

B. Franciſc.

P. Ignatius.

DVBIVM II.

Ad quem finem labor manuum in Religionibus commendetur.

SEcundum verò, quod examinare in initio hujus cap. propoſueramus, quem ſcilicet ſcopum tot Patres, qui uno conſenſu corporalem laborem Religioſis injungunt, habuerint, facilè erit ex eorum ſententia elicere. Primò igitur labor corporalis deſtinatus fuit ad quærendum victum. Vnde primo homini dictum eſt: *In ſudore vultus tui veſceris pane tuo.* Videndus eſt Caſſianus collat. 24. capite 11. & 12. & lib. 5. cap. 37. 38. & 39. Conſtat enim, ſuis laboribus multos, imò ferè omnes Anachoretas, & antiquos Monachos victitaſſe: nec penuria quidem victus, (quia multis quotidiana parentum, vel aliorum præſidia non deficiebant,) ſed potius majoris nuditatis, & paupertatis fervore, noluiſſe alienæ operationis agape, id eſt, eleëmoſyna fulciri: ut ſcribit idem Caſſianus dict. colla. 24. capite 12. Quare proprium victum propriis ſudoribus & laboribus acquirebant. Vnde D. Hieronymus ut ſuprà. *Non tam propter victus neceſſitatem, quam propter animæ ſalutem.* Quaſi doceat eos victum laboribus adquirere, non tam ob victum parandum, quàm ob ſpiritualem profectum. Imò etiam D. Baſilius, ut ſuprà ſuorum Monachorum laborem expreſſè ad victum parandum refert. Et denique Divus Franciſcus in d. c. 5. mercedem temporalem pro labore fratrum, dum in pecunia non ſit, exſpectare vult.

Caſſianus.

Hieronymus.

Baſilius.

B. Franciſc.

Secundò ordinatur ad tollendum otium. Quare Eccl. 33. dicitur: *Mitte ſervum tuum in operationem, ne vacet: multam enim malitiam docuit otioſitas.* Vide Divum Bernardum ad fratres de monte Dei: *Omnium autem tentationum, & cogitationum malarum, & inutilium ſentina, otiū eſt: ſumma etenim mentis malitia eſt, otium iners.*

Eccleſ. 33. Bernardus.

Tertiò ordinari poteſt ad eleemoſynas faciendas: & ſic Paulus ad Epheſ. 4. monet fideles, ut laborent manibus: *ut habeant* (inquit) *unde tribuant neceſſitatem patienti.* Et de Monachis Ægypti docet D. Bernardus in Epiſt. ad fratres de monte Dei, ſuis laboribus pauperes, & oppreſſos in civitate exiſtentes ſuſtentaſſe. Quod latiùs proſequitur Caſſianus lib. 10. cap. 22. ad concupiſcentiam reprimendam, in quantum his laboribus maceratur corpus. Vnde ſecunda ad Cor. 6. dicitur: *In laboribus, in jejuniis, in vigiliis &c.* Et has duas ultimas rationes, ob

Epheſ. 4.

Caſſianus.

2. ad Cor. 6.

Baſilius.

quas labor inſtitutus dicitur, tradit Divus Baſilius in Regul. fuſſ. interr. 37. *Cum non ſolum* (inquit) *propter corporis caſtigationem ſit nobis utilis talis vitæ ductus: ſed etiam propter dilectionem erga proximum: ut etiam debilibus fratribus per nos exhibeat Deus ſufficientiam juxta formam in Actibus cap. 20. ab Apoſtolo datam, dum ait: Omnia oſtendi vobis, quod ſic laborantes oportet ſubvenire infirmis.* Et denique labor manuum alios fines particulares reſpicere poteſt: præcipuè verò manſione in cella, & quietem corporis, ac mentis: de quo fine, memini, me dixiſſe in præfationibus, difficultate quarta. Et hic erat potiſſimus ſcopus, (ut ibi Caſſiano teſte adducebamus,) ob quem Eremitæ laborem manuum conſectabantur.

Caſſianus.

Quod verò hunc, & alios fines, & fructus hic labor reſpiciat, docet idem Caſſianus lib. 10. cap. 24. ubi loquens de Paulo Eremita, ſic ait: In tantum probans, ſine opere manuum neque in loco poſſe monachum perdurare. Neque ad perfectionis culmen aliquando conſcendere: ut cum hoc fieri nequaquam neceſſitas victus exegerit: pro ſola purgatione cordis, & cogitationum ſoliditate, ac perſeverantia cellæ, vel accidiæ ipſius victoria & expugnatione, perficeret. Hoc ipſum confirmat D. Bernardus in Epiſt. ad fratres de Monte Dei: ubi, laborem manuum ad ſpiritualem profectum fuiſſe introductum, docet.

Bernardus.

Communiter tamen & maximè is labor in Religionibus eſt commendatus ad fugiendum otium, & ejus damna declinanda. Sic in primis expreſſè Hieronym. dict. Epiſt. ad Ruſticum docet: Ægypti (ait) monaſteria hunc tenent morem, ut nullum ſine labore ſuſcipiant, non tam propter victus neceſſitatē, quam propter animæ ſalutem, ne vagentur pernitioſis cogitationibus. Eadem occaſione motus D. Benedictus cap. 48. ſuæ Regulæ laborem commendat, dicens: Otioſitas inimica eſt animæ: & ideo certis temporibus occupari debent fratres in labore manuum. Baſilius ut ſuprà interrogatione 37. inter alias rationes ad vitādam ſegnitiem, laborem præcipit: quamvis interrog. 42. pro præcipuo ſcopo hujus laboris, aliorum fratrum indigentiam ſublevare, conſtituat. D. Auguſtinus pro laboris fine, otii fugam aſſignare videtur: dum in Regula ait: *Nullo modo decet, ut in ea vita, ubi ſenatores fiunt laborioſi, fiant opifices otioſi.* De hoc argumento plura apud Caſſianū locis citatis inveniemus: potiſſimùm verò toto libr. 10. ubi poſtquam præcedentibus capitibus, ex ſententia Apoſtoli mala, quæ ex otioſitate provenire ſolent, numeravit, demum cap. 14. de Apoſtolo loquens, ſic concludit: Cauſas tantorum ulcerum, quæ de radice otioſitatis emergunt, uno laboris ſalutari præcepto curavit, ut peritiſſimus Medicorum, cæteras quoque valetudines malas eodem ceſpite pullulantes, ſciens protinus extinguendas, origine morbi principalis extincta. Hæc Caſſianus. Cujus, non abs re erit, aliqua alia breviter referre teſtimonia. Is enim dicto lib. 10. capite 8. ſic ait: Quaſi fiducia otioſis manibus gratis panem comedere audebimus, quem vas electionis, Euangelica ſolicitudine & prędicatione conſtrictus, ſine opere manuū comedere non præſumit? ſed in labore (inquit) & fatigatione, nocte & die laborantes, ne quem veſtrum gravaremus. Et in ca. 9. Nec tamen, ſe ſolùm taliter inter eos converſatum fuiſſe, teſtatur, ne forte non magna nec generalis videretur hæc forma, ſi ipſius tantùm traderetur exemplo: ſed etiam omnes, qui erant cum eo ad miniſterium Euangelii deputati, id eſt, Sylvanum & Timotheum, qui hæc eadem cum eo ſcribunt, aſſerit, ſimili opere laboraſſe. In eo etiam quòd dicit, ne quem veſtrum gravaremus, verecundiam eis incurrit magnam. Si enim ille, qui Euangelium prædicabat,

Hieronym. Benedictus. Baſilius. Auguſtinus. Caſſianus.

cabat,

cabat, ſignis illud virtutibuſq; commendans, ne gravaret quempiam, gratis panem manducare non audet: quomodo illi non exiſtiment ſe gravare, qui quotidie eum otioſi vacanteſque præſumunt? Et multis interpoſitis, tandem in capitulo 22. concludit intentum, dicens: His itaque exemplis per Ægyptum Patres inſtituti, nullo modo otioſos eſſe Monachos, ac præcipuè juvenes patiuntur: Actum cordis, & profectum patientiæ & humilitatis ſedulitate operis metientes. Et non ſolùm à nullo quicquam ad uſum victus ſui accipere ſinunt: ſed etiam de laboribus ſuis non tantùm ſupervenientes ac peregrinos reficiunt fratres, verùm etiam per loca Libyæ, quæ ſterilitate & fame laborant, nec non etiam per civitates, his, qui ſqualore carceris contabeſcunt, immanem conferentes dirigunt alimoniæ victuſque ſubſtantiam de fructu manuum ſuarum, rationabile ac verum ſacrificium Domino tali oblatione ſe offerre credentes. Et in cap. 23. Vnde hæc eſt apud Ægyptum ab antiquis Patribus ſancta ſententia: Operantem Monachum uno dæmone pulſari, otioſum verò innumeris ſpiritibus devaſtari. Hæc pauca de multis ex Caſſiani lib. præfato. Divus quoque Franciſcus cap. 5. ſuæ Reg. ſic ait: Laborent fideliter & devotè, ita, quòd excluſo otio inimico &c. Et tandem in Regula hic etiam finis labori præfigitur, dum inquit, Faciendum eſt vobis aliquid operis, ut ſemper diabolus inveniat vos occupatos, ne ex otioſitate veſtra aliquem intrandi aditū ad animas veſtras valeat invenire. Quæ verba omnia ferè ex Divo Hieronymo ad Ruſticum tranſcripta videntur. Et licet hic alius finis à Regula non præſcribatur: tamen non eſt dubium, (ut in ſuperioribus diximus,) ad cuſtodiam cellæ, & ad detinendas cogitationes, ne extra nillā vagentur prædictum etiam manuum laborem ordinari. Nam cum in hoc

Franciſcus.

Hieronym.

cap. ſupponatur, fratres in cellis aſſiduæ orationi, & meditationi vacantes commoraturos, eis aliquam occupationem indicit: ne (inquit) dum diabolus vos otioſos inſpexerit, aliquem ad animas veſtras aditum inveniat. Et ſic ab oratione perturbet, aut à cella extrahat, & inquietos, & gyrographos reddat. Quæ quo ordine, quibuſve inſidiis, is ad verſarius conetur, optimè (ut ſolet) Caſſianus libro decimo inſtitutionum depinxit: & ſimul noſtræ profeſſionis formam delineavit. *Caſſianus.* Qui cùm miſerabilem (inquit) obſederit mentem, horrorem loci, & faſtidium cellæ gignit, & ad omne opus, quod intra eam fieri debet, inertem monachum facit & aliis innumeris machinationibus inſeſtat, donec infelix anima accidiæ ſpiritu victa, aut in ſomnum compellatur concidere, aut relicta cella, in conſolationem hujus impugnationis, aliorum fratrum confabulationem conſueſcat acquirere. Cùm autem jam eum viderit inimicus in confecto prælio ſibi terga vertere: fortiùs & frequentiùs eum impugnat, donec paulatim protractus è cella, ſuæ profeſſionis incipiat oblivisci, quæ non eſt aliud, quàm jugis contemplatio divinæ puritatis: quæ non alibi poteſt, niſi in ſilentio, & jugi cellæ perſeverantia, ac meditatione acquiri. Hactenus Caſſianus, qui cap. 6. ejuſdem libri latiùs proſequitur hanc dæmonis, contra Monachos otioſos pugnam.

Et denique noſtra Regula laborem manuum inſtituit, quia, cum Religioſi tunc in eremis degerent, nec haberent prædia, poſſeſſiones, neque ullos reditus, non poterant aliter ſuſtentari.

(.?.)

DVBIVM III.

Quæ ſint, quæ ſub labore manuum comprehendantur? & de laboribus, qui maximè Religioſis conveniunt.

D. Thomas.

PRIMA pars hujus Dubii reſolvenda eſt ex his, quæ docet D. Thom. 2. 2. quæſtion. 187. articulo 3. in corpore, ſub opere, nempe manuali, intelligi omnia officia humana, ex quibus homines licitè victum lucrantur, ſive manibus, ſive pedibus, ſive lingua fiant. Vigiles enim, & curſores, & alii hujuſmodi ſuo labore viventes, intelliguntur de operibus manuum vivere. Nam cùm manus ſit organum organorum, per opus manuũ omnis operatio intelligitur, per quã aliquis licitè poteſt victum lucrari. Hæc Divus Thomas.

Baſilius. Benedictus.

Vnde, non ſolùm ſub labore manuum comprehendũtur artes mechanicæ, quæ licitè à Religioſis exercentur, ut ſutoria, textoria, ædificatoria, fabrilis lignaria, vel ferraria, & agricultura, de quibus Divus Baſilius in Regul. fuſ. interrogatione 38. Divus Benedictus capite 66. ſuæ Regul. ſed etiam alia miniſteria, in quibus præcipuè labor corporis exercetur, ut ſunt alia officia Monaſterii, ut Procuratoris, Oeconomi, Oſtiarii, Sacriſtæ, Infirmarii, & denique omnia illa miniſteria, quibus licitè ſæculares victum lucrantur. Et ob hanc rationem ad manuum labores reducũtur lectiones quæcũque: ſive Theologicæ, ſive Grammaticæ: nam lingua in hoc caſu (ut docet Divus Thomas) nomine manus comprehenditur. Quare Religioſi, qui annuos reditus habere non poſſunt, licitè ob hos labores poſſunt eos acquirere.

In celebrandis autem divinis officiis, & ſi lingua laboret, quia tamen principaliter hic attentio mentis & devotio conſideratur, magis ad laborem mentis operationes hæ reducuntur: quià in his, oportet, ut à principaliori fiat denominatio: quamvis maximam partem de labore manuum (in ſenſu, in quo hic loquimur) habeant. Et ob id ex hac parte orationes (ex juſtitia) lucrativæ ſunt victus, & labores manuum dicuntur.

Baſil. Benedictus. Caſſianus. Hieronymus. D. Auguſt. Franciſcus.

Qui verò labores Religioſis maximè conveniant, hoc præcipuè penſandum erit ex fine, & Regulis uniuſcujuſque inſtituti. In univerſum tamen omnes prædicti laborãdi modi convenientes ſunt, ut ex Divo Baſilio, Caſſiano, Benedicto, Hieronymo, Franciſco, & Auguſtino, de operibus monachorum, licet colligere: quorum alii aliquas ex prædictis artibus, alii alias commendant: quamvis Caſſianus, collat. 24. cap. 12. affirmet, Ægypti monachos agriculturam ob diſtractionem, quam cauſat, nõ exercuiſſe. Cujus rei cauſa (inquit) Omnem amœnæ habitationis gratiam devitamus: ſqualentesq; naturali amaritudine arenas, & peruſtas ſalſa inundatione regiones cunctis mundi hujus opibus præponimus: ut non ſolùm frequentias hominum obtentu inviæ ſolitudinis declinemus; ſed etiam nequaquam nos ad qualiſcunq; culturæ diſtentionem uberis ſoli natura ſolicitet, per quam mens ab illa principali obſervatione cordis diſtracta, ſpiritualibus ſtudiis redderetur effœta. Hæc Caſſianus: qui ob prædicta incommoda, Ægypti Patres tantùm eos labores, qui intra cellam perfici poſſent, elegiſſe teſtatur. Tractat verò de hoc præcipuè lib. 2. capite 10. Et omnes Patres in hoc conveniũt, ut illæ artes ſive labores inter Monachos exerceantur, quorum exercitium ſpiritus profectum non im-

pediat. Inter quos, omnium optimè Divus Baſilius his verbis docuit: Communiter illæ artes eligendæ ſunt, quæ pacem ac tranquillitatem vitæ noſtræ conſervant, neque multo negotio ad parandum propriam materiam, opus habentes, neque multa ſolicitudine ad ea quæ facta ſunt vendenda. Item quæ nec congreſſus virorum ac mulierum indecoros aut nocivos nobis pariant. Et infrà: ædificatoria, & fabrilis lignaria, itemque ſertaria, & agricultura, quia neceſſaria vitæ ſunt, à nobis rejici non poſſunt: præterquam ubi aut tumultus nobis inducāt, aut vitæ fratrum unitatem diſtrahant: tunc ipſas neceſſariò devitemus, præferentes artes, quæ nobis vitam indiſtractam, & Domino aſſidentem conſervant; & quæ neque à Pſalmodia, neque oratione, neque reliquo bono diſciplinæ ordine nos diſtrahant: alioqui, ubi principale inſtitutum non læditur, agricultura præferenda eſt. Hæc Baſilius. Bernardus quoque in Epiſtol. ad fratres de monte Dei, Operandum eſt (inquit) aliquid manibus, quod ſpiritualibus ſtudiis delectationem conſervet, & nutriat. Et infrà: Non ſpiritualia exercitia ſunt propter corporalia, ſed corporalia propter ſpiritualia: & ſic cùm in adjutorium ſpiritualis ſtudii neceſſaria ſint, nō tamen ad hoc ęquè ſemper convenire videntur omnia corporalia exercitia, ſed quæ cum ſpiritualibus propiorem videntur habere ſimilitudinem: ſicut ad ædificationem ſpiritualem, meditari quod ſcribatur, vel ſcribere quod legatur. Hactenus Bernardus: qui inter labores manuum, ſtudium ſcribendi aliis præferre videtur: quod antea prædixerat Chryſoſtomus, qui in Epiſt. ad Timoth. homil. 14. de monachis ſui temporis loquens, ait: Poſt completum Orationis officium, ſcribendis libris operam dabant. Denique D. Hieronymus ad Ruſticum, inter alia opera & labores, quæ ibi de Monachis refert: *Scribebantur* (inquit) *libri, ut manus operarentur cibum, & animus lectione ſaturaretur.*

Ex his ergo Patrum teſtimoniis hoc unum colligendum eſt, in quo & omnes conveniunt, eos labores à Religioſis aſſumendos eſſe, qui ſpiritum & devotionem non extinguant: qui animum non diſtrahant: ac denique tales, quorum occaſione ſecularibus immiſceri non cogantur. Et ratio ipſa demonſtrat: nam cùm ii labores ad majorem ſpiritus profectum aſſumantur, eorum utilitas penſanda eſt ex ordine ad hunc finem. Quare in tantum hoc laboris ſtudium utile erit, in quantum hujus finis aſſequutioni non obſtet. Et quamvis hic labor ad omnes Religioſos pertineat: principaliter tamen junioribus utiliſſimùs eſt. Vnde Caſſianus lib. 10. cap. 22. Ægyptios monachos profectum ſedulitate operis metiri ſolitos eſſe, commemorat, ut ſuprà retulimus.

DVBIVM IIII.

Quomodo ſit laborandum, ut laboris fructibus non fruſtremur?

EX dictis facilè licet colligere, ea ratione & modo labores ſuſcipiendos eſſe, ut fini, ad quem deſtinantur, conveniant: hoc eſt, tali ſolicitudine & ſtudio fiant, ut animum nō diſſolvant, neq; ab oratione diſtrahant. Quare Divus Franciſcus rectè in ſua Regula capite 5. ſic monet: Laborent fideliter & devote, ita, quòd otio ſecluſo, orationis & devotionis ſpiritum non exſtinguant, cui debent cetera deſervire. Hæc Franciſcus. Et conſtat etiam ex his, quæ præcedenti Dubio diximus.

Sed qua ratione id fiet, ut laboribus intentus quis ſpiritum non ex-

tinguat, opus eſt explicare. Divus Baſilius in Regg. fuſſ. interro. 37. ita eſſe laborandum docet, ut Interim (ut ipſe ait) manus ad opeta moveamus, & aliquando etiam lingua, ubi hoc poſſibile, & utile fuerit ad fidei ædificationem, (ſin minus corde) in Pſalmis, & hymnis, & ſpiritualibus canticis Deum collaudemus: (velut ſcriptum eſt ad Epheſ. 5.) & orationem inter opus expleamus, gratias quidem agentes ei, qui vires manuum ad opera dedit, & ſapientiam mentis ad capiendam ſcientiam. Et infra: Otantes autem, dirigantur opera manuum noſtrarum ad ſcopum complacentiæ erga Deum: ſic enim & animi intentionem acquirimus, ubi in unaquaque actione ſucceſſum operis à Deo petierimus, & gratiarum actionem ei, qui dedit, perſolverimus, & ſcopum complacentię erga ipſum obſervaverimus. Nam ſi hęc hunc modum non habuerint, quomodo poſſunt mutuò contingere ea, quæ ab Apoſtolo dicta ſunt prima ad Theſſalon. 5. nempe, indeſinenter orare: & illud, Nocte & die operantes? Hucuſq; Baſilius: ubi rectè docuit, tum quomodo laborandum ſit, tum etiam quomodo connecti poſſint hæc duo, labor aſſiduus, & oratio ac meditatio continua. *Auguſtinus.* Auguſt. in Epiſtola ad Probam, monet, in omnibus negotiis & curis, quæ ſe offerunt, ne oratio tepeſcat, oportere certis verbis animum ſubinde excitare. Et idem de operibus monachorum c. 17. ait: Cantica divina cantitare etiam manibus operantes facilè poſſunt, & laborem ipſum tanquam divino Zeleumate conſolari. An ignoramus, opifices quibus vanitatibus, & & plerumque etiam turpitudinibus theatricarum fabularum donent corda & linguas ſuas, cùm manus ab opere non recedant? Quid ergo impedit, ſervum Dei operantē manibus, in lege Domini meditari, & pſallere nomini Dei altiſſimi? Hæc ille. *Iſidorus.* Divus Iſidorus lib. 2. de officiis c. 5. Operantur autem manibus ea, quibus & corpus paſci poſſit, & à Deo mens impediri non poſſit. Hęc de monachis ſuę ætatis. Quare Sanctus Caſſianus in collatione Abbatis Iſaac, *Caſſian.* Nulla opera aggredienda eſſe (ait) niſi priùs illa communi Eccleſiæ oratione, Deus in adiutorium meum intende, Domine ad adiuvandum me feſtina, armaremur. Plura de hoc noſter tradit Waldenſ. de Sacramentalibus titulo 1. c. 3. *Waldenſis.*

Oportet etiam, ut labor cum fructu & utilitate fiat, operantes neque ignavia nec nimia ſolicitudine affici. Nam ignavia ſignum eſt animi torpentis: ſolicitudo verò, ſi nimia ſit, animum perturbat, ut docuit Divus Bonaventura in Epiſtola ad quendam Magiſtrum innominatum. *Bonavent.* Et idem in c. 5. ſuæ Regulæ in hoc propoſito plura damna refert. Alia etiam tradunt Regulæ Beati Franciſci expoſitores in dicto c. 5. Omnia tamen, quæ circa hoc dici poſſunt, prædicta Divi Baſilii ſententia, ſi rectè perpendatur, comprehenduntur.

Illud tamen unum ſuperioribus addendum eſt, illis laboribus magis ſtudendum eſſe, qui intra cellæ ambitum, aut ſaltem Monaſterii clauſtra peragi poſſunt. Et hoc præcipuè in Ordine noſtro. Nam aliàs hi labores ſæpe diſtractionem pariunt, & ſpiritum non rarò extinguere ſolent. Non tamen ob id ſubditi, ſi alii labores eis ab obedientia injungantur, eos contemnere, aut non recipere audeant: ut rectè Divus Auguſtinus lib. de opere monachorum, *Citiùs exauditur una obedientis oratio, quàm decem millia contemptorum.*

(V

DVBIVM V.

Qui ſint, qui in Religionibus manibus laborare teneantur?

DE hoc Dubio copioſiùs diſſerit Divus Thomas 2. 2. quæſtion.187. arti. 3. 4. & in libr. contra impugnantes Religionem ca. 4. & noſter Waldenſis in Doctrinali fidei antiquæ, libr. 4. articulo primo, capite duodecimo, & præcipuè articulo ſecundo à c.21. ubi, dum aliorum Patrum ſententias refert, qui manuum labores ſuis monachis injunxère, meminit hujus cap. Regulæ noſtræ, & omnia ejus verba refert: & noviſſimè ferè omnes hujus temporis controverſiarii, (inter quos doctiſſimè Bellarminus rom. primo libr. ſecundo de Monachis à capite 41.) de hac re fusè & optimè tractant. Nos verò breviter aliqua conſtituamus.

D. Thom.

Waldenſ.

Bellarmin.

Primum eſt. Religioſi ex lege naturali vel divina, præcisè loquẽdo, non plùs tenentur manibus laborare, quàm ſæculares. Probat hoc D. Thom. (ut ſuprà:) quia labor manuum vel ordinatur ad victum quærendum, & ſic nullus tenetur laborare, niſi qui aliunde non poteſt ſuſtentari: vel ordinatur ad excludendum otium, & ſic aliis laboribus occupati, à labore manuum excuſantur: vel ordinatur ad eleemoſynam faciendam, & ſic labor manuum non cadit ſub præcepto, niſi interveniente aliqua neceſſitate, cui ſub præcepto aliquis ſubvenire teneatur: & ſic non magis obligat Religioſos, quàm ſæculares: vel tandem poteſt ordinari ad macerationem carnis, & ſic etiam non cadit ſub præcepto, cùm multis aliis viis caro reprimi ac macerari poſſit. Quare, ſi Religioſi ex propria Regula non obligentur; ex lege divina vel naturali non magis laborare tenentur, quàm ſæculares. Sub hac ratione D. Thomæ comprehenduntur omnes aliæ, quas in hoc propoſito ceteri authores formare ſolent.

Dico ſecundò. Ferè nulla eſt Religio, ubi aliquis manuum labor non præcipiatur, & ubi omnes fermè Religioſi non laborent, vel aliquo labore partim manuali, partim ſpirituali, uti ſunt, qui divina peragunt miniſteria: vel aliquo labore manuum, ut ſunt reliqui cœnobiorum miniſtri, ſua munera exſequentes, ut rectè annotavit Divus Bonaventura, in quæſtionibus ſuper Regulam Beati Franciſci quæſt. 11. dum ait: Aliàs autem omnes, præter infirmos, laborant: alii in ſtudio, ut fideles erudiant: alii in divino officio & laudibus Dei: alii in colligendis Eleemoſynis pro ſuſtentatione cõmuni: alii in officiis domeſticis, infirmis & ſanis ex injuncta obedientia miniſtrantes: quidam, qui ſciunt artes mechanicas pro fratribus extraneis exercentes, ſicut mutuò cooperantur inter ſe formicæ, & apes, quidam per obedientiam miſſi, diverſas terras perambulant, cùm nuntios alios idoneos non habeamus: & ſic nullus impunè permittitur otioſus.

Bonavent.

Dico tertiò. Ille, qui in Religione non laborat, neque aliis ſpiritualibus miniſteriis deſervire vult, ſi per ſuam profeſſionem ad hæc deputatus exſiſtat, ut ſunt omnes Choriſtæ: vel miniſteriis corporalibus, quales ſunt laici, qui ad hæc munera ex ſua profeſſione dedicantur; peccat mortaliter, & facit contra juſtitiam. Quod evidenter ex ea ratione colligitur: quia per profeſſionem fit quidam contractus inter Religioſum, & profitentem, per quam illa Religioſo omnia neceſſaria tam ad

mortaliter peccato ingratitudinis: venialiter verò, ſi alia mandata prætereant. Nam vel Cajetanus loquitur de eo, qui tráſgreditur unum aut plura præcepta, & in hoc caſu non video ex qua parte incurrat peccatum ingratitudinis, ſi alia adimpleát, quibus ſufficienter benefactoribus retribuit: vel quia ſemel, per breve tamen tempus, omnia tranſgreditur, & in hoc non eſt notabilis ingratitudo. Quia cùm aliis temporibus exercitiis Religionis ſtudeat, ſufficienter acceptam Eleemoſynam compenſat: vel denique ex conſuetudine omnia ſui muneris miniſteria omittit, & tunc non contra gratitudinem, ſed contra juſtitiam (ut ſuprà diximus) mortaliter peccabit. Quod ea ratione confirmatur; quia vel ſæculares Eleemoſynas conferunt, ut Religioſi liberiùs ſuo muneri ac profeſſioni incumbant, & tunc, ſi ab hujus adimpletione deficiant, non contra gratitudinem, ſed contra juſtitiam peccabunt: vel Eleemoſynas præbent, ut temporalia metentes, ſpiritualia percipiant, & tunc, etiam ſi ex conſuetudine aliquis Religioſus in particulari ſua munera negligat, adhuc nõ peccabit mortaliter, peccato ingratitudinis, quia licet ipſe à retributione deficiat, totum tamen corpus communitatis nunquam à retributione deficit. Quare, cum communitatis ſit quæ propriè beneficium accipit: ipſa quoque retribuere tenetur. Et ſic in omnibus Religionibus fiunt ſacrificia, orationes, & aliæ pro benefactoribus oblationes. Quare contra gratitudinem Religioſi otioſitati vacantes mortaliter non peccant: quamvis fortè à veniali non excuſentur. Peccant tamen (ut dictum eſt) contra juſtitiam, ſi aliquo labore vel corporali vel ſpirituali (eo modo, quo ſupra explicatum eſt) potiſſimum verò fratres laici, laborare non ſtudent. Divus Auguſtinus c. 25. de operibus Monachorum, eos obligat ad operandum: de quo videndus eſt Waldenſis in doctrinali, ut ſupra cap. 30. & Bellarmi. dicto cap. 41. verſic. itaque, qui, ſaltem hos fratres à labore manuum excuſare non audent: & Sylveſt. verb. (Hora) §. 3. ait, eos eſſe in ſtatu periculoſo, quando circa exercitia corporalia ſunt notabiliter negligentes. Ex dictis ergo conſtat, qui ſint, qui laborare, & quibus laboribus in Religione teneatur.

Auguſtinus. *Waldenſis.* *Bellarmin.* *Sylveſter.*

De ſilentio fratrum.

TEXTUS.

Commendat autem Apoſtolus ſilentium, cùm in eo præcipit operandum: & quemadmodum Propheta teſtatur, Cultus iuſtitiæ ſilentium eſt: & rurſus, In ſilentio & ſpe erit fortitudo veſtra. Ideoq́ ſtatuimus, ut dicto Completorio ſilentiũ teneatis, uſq; ad Primã dictam ſequẽtis dici. Alio verò tẽpore licet ſilentii non habeatur obſervantia tanta, diligentius tamen à multiloquio caveatur. Quoniam (ſicut ſcriptum eſt, & non minus experientia docet) In multiloquio peccatum non deerit: & Qui incõſideratus eſt ad loquendũ,

ſentiet mala. item: Qui multis utitur verbis, lædit animã ſuam: & Dominus ait in Evangelio: de quocunq; verbo otioſo, quod loquuti fuerint homines, reddet rationẽ de eo in die Iudicii. Faciat ergo unuſquiſq; ſtaterã verbis ſuis, & frenos rectos ori ſuo, ne fortè labatur in lingua ſua, & inſanabilis ſit caſus eius ad mortẽ, cuſtodiens cum Propheta vias ſuas, ut non delinquat in lingua ſua: & ſilentium, in quo cultus iuſtitiæ eſt, diligenter & cautè ſtudeat obſervare.

GLOSSA III.

SEcvndvm præceptum, quod inter exhortationes latet, de ſilentio tractat. Hoc autẽ in Regula non exhortationẽ, ſed præceptum eſſe, expreſsè patet ex illis verbis, *Ideoq; ſtatuimus, &c.* quæ nõ conſiliũ, ſed mandatum ſonant. Secundò, quia hic articulus præcipuè fuit mitigatus ab Innocẽtio IV. Tertiò, quia ita conſuetudine, & communi Ordinis conſenſu receptum eſt, ut nullus unquam de hoc dubitaverit.

In hoc c. circa ſilentium duo ſtatuuntur: primũ eſt, ut dicto completorio, uſq; ad Primam dictã ſequentis diei, ſilentiũ obſervetur: ſecundum verò, quòd licet extra prædicta tempora ita arctè ſilentium nõ obſervetur; diligenter tamẽ multiloquium caveatur. Cum hoc c. Regulæ cõſonat Bened. c. 42. Regulæ: *Omni tempore (ait) ſilentio debẽt ſtudere monachi, maximè verò nocturnis horis.* Et infrà: *Et exeuntes à Cõpletorio, nulla ſit licentia denuo cuiquã loqui aliquid, excepto, ſi neceſſitas hoſpitum ſupervenerit, vel Abbas alicui aliquid juſſerit.*

Bened. Reg.

Circa primam partẽ ſciendum eſt, olim in Regula Alberti majorẽ fuiſſe in ſilentio obſervantiam: ita enim in illo cautũ erat: *Statuimus, ut ab hora veſpertina, uſq; in horam tertiam ſequẽtis diei ſiletium teneatis, niſi fortè neceſſitas, vel cauſa rationabilis, aut licẽtia Prioris ſilentium interrumpat.* Hæc Albertus. Innocẽtius igitur IV. hoc ſtatutum tẽperavit, ut ſolùm à dicto cõpletorio, uſq; ad Primam dictam ſequentis diei ſilentium obſervetur. Ex alia verò parte illa permiſſio, quæ in Regula Alberti cõtinebatur, nẽpe, *Niſi fortè neceſſitas, vel cauſa rationabilis, aut licẽtia Prioris ſilentiu interrumpat*, ab eo ſublára eſt: & abſolutè, ſine ullo alio tẽperamenro, ſilentium à dicto completorio, uſq; ad Primam dictã ſequẽtis diei, ſervari decrevit.

Secundò notandũ eſt, Regulam à dicto Completorio, & non ab hora cõpletorii, ſilentiũ ſtatuere: ex quo clarè fit, quãvis hora debita Cõpletorii tralacta ſit, ſi tamẽ à cõmunitate completorium non fuerit recitatum, ſilentiũ nõ obligare. Et idẽ etiã cẽſendum eſt, ſi ante horã conſueta dicatur; ex tũc (ſcilicet) obligare.

Tertiò quæret aliquis, an occurrẽte ſolẽnitate aliqua, vel alia rationabili cauſa poſſit cõpletorium (ne ſilẽtium frangatur) uſque ad decimã, vel undecimã noctis horam differri: vel (quod ab aliquibus obſervari videmus,) licitè fiat, ut hora cõpetenti duo vel tres communitatis fratres hoc officium in choro perſolvãt, & poſtea omnes idem officiũ in choro dicant: ut illi intentioni Eccleſiæ ſatisfaciant, & hora debita officium perſolvatur; hi verò Cõpletorium, (quod ipſi de ſilentio vocant) adimpleant: & dicto hoc, ſilentiũ teneatur?

Reſpõdeo, quòd, exiſtente aliquãdo cauſa rationabili, non erit peccatum, cõpletorium aliquantulum differri: imò etjam ſi cauſa rationabilis non adſit, ſi rarò fiat, non erit peccatum mortale, ex his, quæ ſuprà de Horis canonicis diximus. Et credo convenientius fieri, ut, ra-

tionabili

tionabili cauſa exiſtente, completorium differatur, quàm diſpenſare, ut, dicto completorio, communitas confabulari poſſit. Illud verò, quod ab aliquibus de duplici completorio fingitur, ſine fundamento videtur. Quod, cùm Regula abſolutè poſt dictum completorium obliget, ſic urgeri poteſt. Vel hoc officium, quod à duobus vel tribus recitatur, eſt verè officium Completorii, & tunc eo dicto, Regula obligat, nam abſolutè in ea habetur, ut dicto Completorio ſilentium teneatur: vel non eſt vere officium Completorii, & ſic fruſtra recitabitur, ad ſatisfaciendum horis debitis, ab Eccleſia ad officia divina deputatis. Tum etiam, quia poſſent Prælati ſimiliter duplicem Primam fingere, & unam hora debita perſolvete, & alteram hora undecima vel duodecima, & compellere Religioſos ad ſervandum ſilentium, uſque ad prædictam horam.

Quartò conſiderandum occurrit, nomine *ſilentii* non tantùm intelligi ceſſationem à loquutione, ſed etiam à quolibet alio ſtrepitu, qui alios poſſit inquietare: nam ſilẽtium, utriuſque privationem includit, ut patet ex illo Sapiẽtę. 18. *Dum mediũ ſilentium teneret omnia.* Et præterea, quia cùm finis Regulæ ſit, ut omnes tunc & orationi, & quieti vacent, & hæc ęquè & loquutionibus, & ſtrepitu impediantur, patet, utriuſque ſilentium hic præcipi.

Quintò obſervandum eſt, hoc Regulæ ſtatutum æquè Prælatos ac ſubditos obligare. Et quamvis conſtitutionibus noſtris permiſſum ſit ſuperioribus, ut in eorum cellis ſilentii tempore aliqua colloquia eſſe poſſint: hoc tamen, ſicut ibi exprimitur, de verbis neceſſariis intelligendum eſt, & quæ commodè in aliud tempus reſervari non poſſint: aliàs non minùs, quàm alii ſubditi, Regulæ tranſgreſſores fient. Nam & conſtitutio ampliorem poteſtatem, quàm pro neceſſatiis colloquiis, ipſis concedere non potuit. Quare tantùm Regulam declaravit pro neceſſariis. Vnde hoc eſt diſcrimen inter Prælatos, & ſubditos, quòd ii ſine licẽtia, etiã neceſſaria illo tempore loqui non poſſunt; illi verò generalem loquendi de neceſſariis licentiam à conſtitutionibus acceperunt.

Sextò oportet notare, Innocentium deleſſe ex Alberti Regula illa verba, *Niſi forte neceſſitas, vel cauſa rationabilis, aut licentia Prioris ſilentium interrumpat.* Quo facto ſatis ſignificavit, ſe velle excludere omnes excuſationes ad ſilentii fractionem, ut majori cum cautione & ſolicitudine obſervetur. Quare in hoc, ab Alberto traditam conſtitutionem de ſilentio reſtrinxit, & coarctavit.

Septimò circa illa verba, *Alio verò tempore licet ſilentii non habeatur obſervãtia tanta, diligẽtius tamẽ à multiloquio caveatur.* Notandũ eſt, aliis temporibus, Regulã voluiſſe, ſuo modo ſilentiũ obſervari: quamvis non ita ſtrictè, ſicut ſit dicto cõpletorio: diligentiſſimè tamẽ, ut non ſolũ à verbis otioſis, ſed etiam à multiloquio caveatur, injungit. Hoc igitur intereſt, ex mẽte Regulę, inter ſilentii tẽpus à cõpletorio uſq; ad Primã conſtitutum, & inter alia diei tempora, quod, dicto completorio, nõ ſolùm à multiloquio & aliis cõfabulationibus, ſed etiã ab omni loquutione, niſi inevitabili neceſſitate urgẽte, ceſſandum eſt: aliis verò temporibus, licet neceſſatiis confabulationibus à Regula uti permiſſum ſit: expreſsè tamen multiloquia, quæ vulgò confabulationes ſive converſationes appellamus, prohibentur.

Vltimò, ut hanc ſilentii materiam abſolvamus, aliqua ex Patribus de utilitate, & fructibus ſilẽtii, & de damnis linguæ in multiloquio, in otioſis verbis, vel facetiis, proferamus; illud tamen primò ad majorem ſilentii commendationem referentes, quod Suidas, & Zenodotus, & cum eis Eraſmus in proverbiis verbo (Pythagorę ſilẽtium) commemorant, apud Gentiles (ſcilicet)

Pythagoram pro myſteriis ſuæ Religionis, diſcipulis ſuis Quinquenne ſilentium indicere ſolitum.

Ad Patres verò accedamus; qui paſſim & ſilentii fructus commendant, & linguę multiloquium, otioſa verba, ac facetias damnãt. In primis D. Aug. ad fratres in eremo, in ſermone de ſilentio ſic ait: Silētium (fratres chariſſimi) inter cetera vobis in eremo ſummè neceſſarium eſt. Omne enim, quod non ędificat, in periculum vertitur dicentium, & audientium. Lingua noſtra ſenſum noſtrum ſequatur & rationem, non voluntatem. Non enim debemus tantùm oculos clauſos ſervare, ſed & linguas intra dentes reſervare illęſas: ſermo enim vanus vanę cōſcientię index eſt. Qualis enim es, tales ſermones loqueris: talis & mens cōprobatur. Et qualis fueris in factis, talis comprobaberis in verbis. Stultus enim valde eſt, qui nō prius verbũ ducit ad linguã rationis, quàm ad linguam oris educat. Qualis eſt homo in mente, talem verboſitas depingit in ore. Verboſitas hominem cōnducit in joculatorem, humanæ naturę dignitatē deponit, honores ſibi rapit, inimicos infinitos acquirit. Inflāmat denique linguæ mobilitas, in adoleſcētia ad jocoſa, in virilitętate ad fraudulenta: ſed in ſenili ad detractoria. Reſtringenda eſt igitur hęc parva favilla, ne in magnam vertatur flãmam: ſurculus, ne creſcat in ſylvam: gutta, ne tumeſcat in fonte. Majus eſt deniq; (fratres) linguã refrenare, quàm capere civitatem: quia illud inſultat exteriùs, ſed iſtud interiùs. Hîc ſumuntur arma cōtra reipſum, ſed ibi de alieno. Sũma tamē verecundia eſt, & depreſſa dejectio, nō poſſe linguam refrenare, & vile non poſſe ligare mēbrum. Ecce, lingua egredi quærit, motum perquirit. Tu verò (ô Monache) per tēperantiam, ipſam refrena, appone ei peſſulum rationis, circunda eam maturitate diſcretionis. O lingua, tu periculum immittis, & luctum producis: diſcordiam ſæpe ſpargis, & proditionis venenum & detractionis patis: & ad infernum, qui tibi credunt, conducis. O monache, cognoſce linguam nequam, fuge eam, deſpice eam, ſi potes, cōfunde eam. Sed volo inſtruere tuam linguam bene loqui. Vis bene loqui? Da ei moderatum totum. Pretioſa enim lingua non novit niſi verba divina ſæpe conſerre. O quàm ſanctum eſt os, unde ſemper cæleſtia erumpunt eloquia! O monache, conſidera te redditurum rationem de omni verbo otioſo, & tantò magis, quantò minùs mundo es obligatus. Non enim in foro; ſed in cella habitare debes: non familiam, ſed familiarũ animas oratione paſcere debes. Non eſt igitur tibi neceſſe, multũ loqui, nec inter homines cōverſari, nec mercantias pertractare, unde vivas. Nam mercantiã in Monacho, uſurã occultã exiſtimamus. Ama igitur (ô Monache) ſolitudinem, fuge multitudinem, ne cōprehendaris in verbo, ne cōfundaris in facto. Et ſi interrogatus fueris, melius eſt, ad ſingula reſpondere breviter, quàm diutius immorando, verba curioſa & prolixa extendere. Verboſitas enim quid aliud eſt, quã ſemen, quod fructum non facit? O verboſe, erubeſce, & conſidera tuam grandem miſeriam. Quid enim aliud es, quàm ſal infatuatum, quod ad nullum valet condimentum? verè infructiferus es, & infructiferos facis, qui te libenter audiunt. O verboſe mendax, qui veritatem rarò dicere voluiſti! O loquax, cognoſce te ipſum: nam loqui nunquam erubeſcis, nec conſideras, quid, ſed quãtum dicere poſſis Non menſuras verborum ſententias, ſed tantùm ut ſatieris. O verboſe, erubeſce, quia omnino cognoſcetis, quid agis. Nam tua conditio eſt, occulta manifeſtare, nota in conventibus prædicare. Sed ſi neſcis, ſomnias inaudita, fingis te ſcire quod neſcis, ut libenter audiaris à cunctis. O artifex mendaciorum, ô faber tabularum, lege quod dicitur

dicitur: Quia vir linguoſus non dirigetur ſuper terram, nec dirigetur in terra promiſſionis. O Monache & tu diligenter attendas. Nam, qui non refrenat linguam ſuam, hujus vana eſt Religio. Qui non cuſtodit linguam ſuam, Monachus non eſt: qui autem moderatur linguam ſuam, prudentiſſimus eſt, verúſque monachus eſt. Eja ergo (fratres mei) amate ſilentium: ponite cuſtodiam ori veſtro: eſtote ſolitarii, ut ſitis Angelis ſociati: eſtote ruſtici, ut ſitis cives ſanctorum, & domeſtici Dei: eſtote muti, ut ſitis loquaces: loquimini Deo, ut ſitis veraces: contemplate in eremo, ut contemplemini à Sanctis in cælo: elevate capita, ut elevemini corde: extendite brachia, ut extendamini toto corpore volantes ad cælum, ad quod perducat nos Chriſtus Deus noſter Amen. Hæc Aug. D. Bern. in ſerm. de triplici cuſtodia manus, linguæ, & cordis, Quis ſanè numeret (inquit) quantas modicū linguę membrum contrahat ſordes: quàm multiplex in labiis incircumciſis immunditia coaguletur: quàm ſit gravis pernicies oris incircumſpecti? Eſt enim lingua diſſoluta in ſermonibus otioſis: eſt lingua impudica, eſt & magniloqua: quarum prima laſciviæ, ſequens arrogantiæ famulatur. Eſt etiam lingua doloſa, & item lingua maledica: quarum altera in falſiloquam, & adulatoriam ſubdividitur: altera verò nunc in facie contumelias irrogat, nunc detrahit in occulto. Quòd ſi de omni vel otioſo verbo, quodcumque loquuti fuerint homines, Deo ſunt reddituri rationem in die judicii; quantò diſtrictiùs de verbo mendaci, mordaci, & injurioſo, de elato, vel laſcivo, de adulatorio, aut detractorio, judicabūtur. Quā vera ſentētia (fratres,) in multiloquio nō effugiēdū peccatū. (Vt enim pretereā cetera) ſi propterea eſt otioſum verbū, quòd nullam rationabilē causā habet; quā rationē de eo reddere poterimus, quod eſt preter rationē? Nemo veſtrum (fratres) parvi ęſtimet tēpus, quod in verbis conſumitur otioſis; ſiquidē tēpus acceptabile eſt, & dies ſalutis. Volat verbum irrevocabile, volat tēpus irremeabile, nec advertit inſipiēs, quid amittat. Libet cōfabulari (ajūt) donec hora pręterea. O donec pręterea hora? O donec pertranſeat tēpus: Donec prætereat hora, quā tibi ad agendam pœnitentiam, ad obtinendam veniam, ad acquirendam gratiā, ad promerendā gloriam miſeratio conditoris indulget? Donec tranſeat tēpus, quo divinam tibi repropitiare debueras pietatē, properare ad Angelicam ſocietatem, ſuſpirare ad amiſſam hæreditatem, aſpirare ad promiſſam felicitatem, excitare remiſſam voluntatem, flere commiſſam iniquitatem? Sic nimirum, ſic Agricolæ, cùm diu deſiderata affuerit opportunitas ſeminandi: Sic vinitores, cùm exſpectatum tempus putationis advenerit, inveniſſe occupationes, & quaſi irreprehenſibiliter ſine opere diem tranſegiſſe lætantur? Sic inſtantibus nundinis, inſtitores necte moras, occaſiones quærere ſolent, ne quem fortè ſibi ex eis quæſtum provenire contingat? Sic denique pauperes mendicantes, cùm multis clamoribus evocatus tandem affuerit eleemoſynarum diſtributor, diverticula captant, & concurrentibus ſociis vacuos ambiunt occupare receſſus, & fovere latebras in angulis platearum. Vtinam tamen, vel ſolùm tempus vitæ amitteretur in his verbis! ſed multi in his etiā vitā amittere cōprobantur: nec modò ipſi amittere, ſed adimere quoq;, & hoc fratribus ſuis. An non amittunt vitā detractores, Deo odibiles, odibiles vitæ? Et paucis interiectis ait: Vilis res eſt muſca moriens, ſed exterminat oleum ſuavitatis. Tenerum membrū lingua; attamen vix teneri poteſt: ſubſtantia quidem infirmū atq; exiguum, ſed uſu magnū, & validum invenitur.

Modicum membrum eſt, ſed niſi caveas, magnum malum. Tenuis eſt & lata, aptiſſimum vacuandis cordibus inſtrumentum: ſicut multorum mihi inter vos conſcientias arbitror atteſtari, niſi forte omnes tam perfecti ſimus, ut nunquam nobis, poſt longas confabulationes, inventa ſit mens quodam modo vacua, meditatio minùs devota, ſicca magis affectio, & holocauſtum orationis non uſque adeò pingue, propter verba, ſive quæ diximus, ſive etiam quæ audivimus, verba tamẽ. Facilè enim lingua labitur, nec minùs facile illabitur cordi, ita, ut multis inter loquẽdum minùs profuerit, quòd propriam cohibuerint, dum non caverint alienam. Vtilis eſt frater, qui tibi loquitur: ſapiens eſt Religioſus ac timens Deum: plus dico: Angelus eſt, & angelus lucis: etiam ſic cave tibi, ne audias unde lædaris. Nec perſonam velim tibi ſuſpectam eſſe, ſed linguam: præſertim in ſermocinatione communi. Bona quidem columbæ ſimplicitas, ſed in hac parte ſerpentis quoque aſtutiam non omittas. Huc uſque Bernardus. Gregorius lib. 7. Moral. c. 17. ſuper illud Iob 6. Ad increpandum tantùm eloquia concinnatis, & in ventum verba profertis (inquit). In ventum verba proferre, eſt, otioſa dicere. Nam ſæpe, dum ab otioſis verbis nequaquam lingua compeſcitur, ad temeritatem quoque ſtultæ increpationis effrenatur. Nam, dum otioſa verba cavere negligimus, ad noxia pervenimus. Infrà Proverb. 27. Qui imponit ſtulto ſilentium, iras mitigat. Quòd autem multiloquio quiſque ſerviens, rectitudinem juſtitiæ tenere non poſſit, teſtatur Propheta, qui ait: Vir linguoſus non dirigetur in terra. Hinc Salomon iterum dicit: In multiloquio peccatum nõ deerit. Hinc Iſaias ait: Cultus juſtitiæ ſilentium, videlicet, indicans, quia mentis juſtitia deſolatur, quando ab immoderata loquutione non parcitur. Hinc Iacobus dicit: Si quis putat ſe Religioſum eſſe, non refrenans linguam ſuam, ſed ſeducens cor ſuum; hujus vana eſt religio. Hinc rurſum ait: Sit autem omnis homo velox ad audiendum, tardus autem ad loquendum. Hinc iterum adjungit: Lingua inquietum malum, plena veneno mortifero. Hinc per ſemetipſam nos veritas admonet dicens: Omne verbum otioſum, quod loquuti fuerint homines, reddent de eo rationem in die judicii. Si ergo ratio de otioſo ſermone exigitur, penſandum valde eſt, quæ pœna illud multiloquium ſequatur, in quo etiam per ſuperbiæ verba peccatur. Sciendum quoque eſt, quòd ab omni rectitudinis ſtatu depereunt, qui per noxia verba dilabũtur. Humana etenim mens, aquæ more, cu cumcluſa, ad ſuperiora colligitur: quia illud repetit, unde deſcendit. Et relaxata deperit: quia ſe per infirma inutiliter ſpargit. Quot enim ſupervacuis verbis à ſilentii ſui cenſura diſpẽſatur, quaſi tot rivis extra ſe ducitur. Vnde & redire interiùs ad ſui cognitionem non ſufficit: quia per multiloquiũ exteriùs ſparſa, vim intimæ conſiderationis amittit. Totam igitur ſe ſe inſidiantis hoſtis vulneribus detegit; quia ſe nulla munitione cuſtodiæ circumcludit. Vnde ſcriptum eſt: Sicut urbs patẽs, & abſque murorum ambitu: ita vir, qui non poteſt in loquendo cohibere ſpiritum ſuum. Quia enim murum ſilentii non habet, patet inimici jaculis civitas mentis: & cùm ſe per verba extra ſemetipſam ejicit, apertam ſe adverſario oſtendit: quam tantò ille ſine labore ſuperat, quantò & hæc eadem, quæ vincitur, contra ſemetipſam per multiloquium pugnat. Infrà: Lingua ſub magni moderaminis liberatione frenanda eſt, non inſolubiliter liganda: ne aut laxata in vitium defluat, aut reſtricta, etiam ab utilitate torpeſcat. Hinc per

Sapien-

Sapientem dicitur: Sapiens tacebit uſque ad tempus: ut nimirum, cùm opportunum conſiderat, poſtpoſita cenſura ſilentii, loquendo quæ congruunt, in uſum ſe utilitatis impendat. Hinc Salomon ait: Tempus tacendi, & tempus loquendi. Diſcretè quidem viciſſitudinum penſanda ſunt tempora: ne aut cùm reſtringi lingua debet, per verba ſe inutiliter ſolvat: aut cùm loqui utiliter poteſt, ſemetipſam pigrè reſtringat. Quod bene Pſalmiſta conſiderans, brevi poſtulatione complexus eſt, dicens: Pone Domine cuſtodiam ori meo, & oſtium circunſtantiæ labiis meis. Oſtium namque aperitur, & clauditur. Qui ergo ori ſuo nequaquam ponit obſtaculum, ſed oſtium petit, apertè docuit, quòd & per diſciplinam retineti lingua debeat, & ex neceſſitate laxari, quatenus os diſeretum, & congruo tempore vox aperiat, & rurſum congruo taciturnitas claudat.

Divus Joannes Chryſoſtomus de otioſis confabulationibus, Homilia 17. in Epiſtola ad Epheſios capitul. 5. in expoſitione morali, ſic ait: Nullus ſit nobis ſermo otioſus. Ex otioſo quidem ſermone incidimus & in abſurdos. Præſens tempus nō effundendi gaudii, ſed luctus eſt, tribulationum & lamentationum. Tu verò leviter urbanis facetiis jocularis? Quis athletarum ſtadium ingreſſus, relicta ſolicitudine cum adverſario certandi, facetiis utitur? Inſtat diabolus: circuit rugiens, ut rapiat: omnia movet ac tentat: omnia adverſus caput tuum invertit, extráque nidum ejicere te molitur: dentibus ſtridet ac fremit: ignem ſpirat adverſus ſalutem tuam: & tu ſedes, facetias effundens, & quæ ſtulta ſunt, & ad rem non conveniunt, effutiens? Poteris itaque ipſum bene ſuperare? Ludimus dilecti? vis diſcere ſanctorum converſationem? Audi Paulum dicentem: Triennium (inquit) noctes ac dies non deſtiti cum lacrymis admonere unumquemque veſtrum. Si verò pro Mileſiis & Epheſiis tanta uſus eſt diligentia, non facetias loquens, ſed cum lacrymis admonitionem inferens: quid de aliis dici poterit? Audi verò, quid & Corinthiis dicat: Ex multa tribulatione (inquit) & anxietate cordis ſcripſi vobis per multas lacrymas. Et iterum: Quis infirmatur, & ego non infirmor? Quis offenditur, & ego non uror? Quin audi, quid & alibi dicat: Nam & nos (inquit) qui ſumus in hoc tabernaculo, gemimus. Et per ſingulos dies (ut ita dicam) ex hoc mundo migrare cupiente Apoſtolo, tu rides, & ludis? Belli tempus eſt, & tu quæ tripudiantium ſunt, uſurpas? Non vides bella gerentium facies, quomodo ſunt triſtes, contractæ, ſuperciliis terribiles, & horrore plenæ? Vide aciem oculorum auſteram, cor excitatum, ſaliens & palpitans, animum collectum, trementem, ac trepidantem (ut multam diſciplinam rerumque concinnitatem taceam. Itaque apud illos non licet turpe verbum dicere, imò nec loqui quidem temere. Multum ſilētii illis, qui in exercitu ſunt, ſibi invicem mandantibus. Si ergo illi, quibus cum ſenſibilibus & carnalibus hoſtibus bellum eſt, quique nihil ex ſermonibus noceri poterunt, tanto utuntur ſilentio: tu cui in ſermonibus bellum eſt, imò potior pars belli, eam tibi partem incautam relinques & nudam? An ignoras, quòd hinc potiſſimùm pluribus inſidiis obruimur? Ludis, deliciaris, facetias dicis, ac riſum moves, nihil iſta curans? Quot ſunt ex facetiis penuriæ, quot incommoda, quot turpiloquia? Sed tales (inquis) non ſunt facetiæ. Verùm audi, quòd omnem facetiarum urbanitatem rejecerit Apoſtolus. Belli tempus eſt, pugnæ, vigiliarum, cuſtodiæ, armaturæ & aciei. Nullum hîc locum habet

ridendi tempus; illud enim mundi eſt. Audi Chriſtum dicentem, Mundus (inquit) gaudebit, vos autem contriſtabimini. Malorum tuorum gratia crucifixus eſt Chriſtus: & tu rides? Alapis percuſſus eſt, tantáque commodi tui gratia ad avertendam tempeſtatem, quæ te occupabat, paſſus eſt; & tu deliciaris? Et quomodo, quæſo, ipſum non magis ad iracundiam provocas? Hæc ille. ¶Divus Bonaventura lib 3. Pharetræ c. 3. de multiloquio Gregorium referens in moralibus, Certum eſt (inquit) quòd verboſus vir juſtificari nequeat. Item: Mentis juſtitia deſolatur, quando ab immoderata loquutione non parcitur. Idem Greg. in Paſtoral. Quia mutum ſilentii non habet, patet inimici jaculis civitas mentis: & cùm ſe per multa verba extra ſemetipſam ejicit, apertam ſe totam adverſario oſtendit; quam ille tantò ſine labore ſuperat, quantò & hæc eadem quæ vincitur, contra ſemetipſam per multiloquium pugnat. In Proverb. dicitur: Sicut urbs patens, & abſque murorum ambitu: ita vir, qui non poteſt in loquendo cohibere ſpiritum ſuum. Idem ſuper Ezech. Valde difficile eſt, ut qui multa loquitur, non etiam mentiatur. Iſidorus in Syno. Loqui multum ſtultitia eſt, & vox inſipientis in multiplicatione ſermonis. Idem: Multiloquium non declinat peccatum: fluvius enim exundans, citò colligit lutum. Hucuſque Bonaventura.

Bonaventura.

Ac denique Petrus Damianus ſilentium ſerm. 2. de vitio linguæ his verbis commendat: Curate ergo (fratres mei) cùm invicem convenitis, ut honeſtè, graviter, & moroſè, incedere ſtudeatis: quatenus debitæ mortificationis inſignia præferentes, & inter volmetipſos quietè ac pacificè fraterna valeatis charitate congruere, & extrinſecus adventantibus ſanctæ converſationis exempla præbere: præcipuè tamen, loquacitatis vitio ſeverè ac vigilanter obſiſtere, prurienti linguæ frenum ſobrii moderaminis adhibere: ne (quod abſit) brevis horæ ſpatio perdatis (ocioſa loquendo) quod per plures dies acquiſiſtis orando: & nunc lingua leviter effluat, quod mentem poſtea (pœnitendo) graviter premat. Sæpe namque inter reliquos cibos unus fortaſſe à comedente trajicitur, qui per plures dies poſtmodum occupans ſtomachum, minimè digeratur. Sic nimirum inter multa verba, quæ indiſcretè proferimus, impoſſibile eſt, ut non quandoque aliquid prodeat, quo deprimi mentis noſtræ ſtomachum ſentiamus, ac per hoc nequeat facilè digeri, quia non poteſt oblivioni traditum, à cogitatione deleri. Nonnulli enim fratrum, poſtquam ſe aliquando ſiluiſſe meminerint, quadam (quaſi ex ipſo ſilentio) ſecuritate præſumpta, mox ad proferenda vana quælibet, & levia defluunt: & non ad neceſſitatis judicia, ſed ad voluntatis potiùs petulantiam indiſcreta ora reſolvunt. Quibus profectò valde timendum eſt, ne magis Deum de vitio vaniflux verboſitatis offendant, quàm ſibi priùs de ſilentii ſui cenſura placuerant. Deum ſiquidem, quem ſilentio, & orationibus inſiſtendo, in ſe ſuſcipere fortaſſis antè meruerant, nunc vacando fabulis & ſermonibus otioſis tantò periculoſiùs, quantò viciniùs perſequi non formidant. Et infrà ait: Quid autẽ vaniloquio poteſt eſſe deterius, quod nõ modò per ſemetipſum, infelicem animum letaliter gravat; ſed & ipſam honeſtæ vitæ religionem, quę hominem Deo jungit, evacuat? Iacobo teſtante, qui ait: Si quis putat Religioſum eſſe, non refrenans linguam ſuam, ſed ſeducens cor ſuum, hujus vana eſt Religio. Quibus nimirum verbis luce clariùs conſtat, quia in nihilum omnis noſtra Religio redigeretur, niſi ſolicitè immoderata linguæ laſcivia compeſcatur. Qui rurſus ait: Qui in verbo non oſtendit, hic

hic perfectus eſt vir. Si viri perfectio in cuſtodia verbi ponitur, profectò patet, quia per effrenatæ loquacitatis incuriam, omnis etiam perfectæ vitæ compoſitio diſſipatur. Et ſi rem velimus diligenter inſpicere, deteriùs peccat plerumque lingua, quàm vita. Nam etſi vigilanter animam noſtram cuſtodire proponimus; tamen, quia propagati de carne cum peccato ſumus, impediente ſæpiuſ ipſa carnis infirmitate, peccamus: ſed quicquid in humana converſatione delinquitur, fructuoſæ pœnitentiæ remedio & crebris orationibus expiatur. Conſideremus ergo (Fratres chariſſimi) quàm grave ſit delinquere in lingua, quæ compuncti & amari cordis interpres, pro noſtris delictis efficaciter conſuevit orare: & eam vaniſſimæ loquacitatis vitio ream atque obnoxiam divino conſpectui reddere, quæ nimirum in ſuæ munditię puritate perſiſtens, noſtris reatibus poterat veniam obtinere. Vnde non immeritò per virum ſapientem dicitur: Flagelli plaga livorem facit: plaga autem linguæ comminuit oſſa. Ecce, lingua oſſa non habet, & oſſa comminuit: quia, cùm ipſa per ventoſa verba leviter effluit, fortia atque robuſta virtutis noſtræ facta corrumpit. Nam cùm mors & vita ſit in manu linguæ, valde cavendum eſt vitium, quod & manu ad feriendum uti dicitur, unde inaniter loquentis anima trucidetur. Vnde non immeritò idem, qui ſupra, ſapiens dicit: Multi ceciderunt in ore gladii: ſed non quanti, qui interierunt per linguam ſuam. Duo autem unicuique neceſſaria ſunt, qui ſe ab hujus nequitiæ peſte cuſtodire deſiderat, ut (videlicet) & proprium os à ſupervacuis ſermonibus comprimat, & aures etiam ab ineptis alienæ loquacitatis confabulationibus claudat. Quoniam hoc virus non ſolùm eos, à quibus oritur, letaliter inficit: ſed eos etiam, in quos perfunditur, pernicioſa tabe corrumpit. Vnde ſcriptum eſt: Sepi aures tuas ſpinis; & noli audire linguam nequam, & oti tuo facito oſtia, & ſeras auribus tuis. Aurum tuum, & argentum conſla, & verbis tuis facito ſtateram, & frenos ori tuo rectos, & attende, ne fortè labaris in lingua, & cadas in conſpectu inimicorum inſidiantium tibi, & ſit caſus tuus inſanabilis in mortem. Salomon autem dicit: Qui cuſtodit os ſuum, cuſtodit animam ſuam: qui autem inconſideratus eſt ad loquendum, ſentiet malum. Nec enim credendum eſt, (fratres mei) Sanctos Doctores (novi ſcilicet ac veteris teſtamenti) tot ſententias ſine cauſa adverſus linguæ vitium protuliſſe. Niſi enim huic morbo immane periculum ineſſe cognoſcerent, nequaquam adverſus hunc tam auſtere, tam multipliciter, tam uniformiter diſputarent. Vt enim cetera teſtimonia ſacræ ſcripturæ prætereàm, quem Apoſtoli verba illa non terreant, quæ de hac pernicie terribiliter intonat; dicens: Ecce (inquit) quantus ignis quàm magnam ſylvam incendit! Et linguæ ignis, univerſitas eſt iniquitatis: lingua conſtituitur in membris noſtris, quæ maculat totum corpus, & inflammat rotam nativitatis noſtræ, inflammata à gehenna. Non autem in initio lingua ignis dicitur: quia ſicut de inſipiente Salomon dicit: Apertio oris, illius inflammatio. Si ergo ignis eſt, quæ omnem virtutum noſtrarum ſylvam incendit: ſi univerſitas eſt iniquitatis: ſi totum corpus ſua fœditate contaminat: ſi totam noſtræ nativitatis inflammat, id eſt, ſi omne meritum inſtabilis vitæ noſtræ, ſuæ damnationis incendio devorarit: niſi linguam ſuam quis diſcreta moderatione cuſtodiat, quis de ſobrietate, quis de caſtitate præſumere, quis de jejuniis, ſive de vigiliis; atque alia ſe poterit bona operatione jactare? Ponamus ergo (fratres chariſſimi) frenum ori noſtro: non ex eo verba ſcurrilia prodeant:

deant: non fluxæ lætitiæ prorumpant. Non lingua veſtra (fratres) infirmi vitam detractione mordeat: non, bene currentis opera ſub vitę hujus incerto, pręcipitanter extollat: Non præterita facta vel dicta inaniter recitet: non quod à ſæcularibus agitur, inter fratres peſtilenter enarret. Servemus & nos quod Paulus Coloſſenſibus præcipit, dicens: Sermo veſter ſemper in gratia ſale ſit conditus, ut ſciatis, quo modo oporteat vos unicuique reſpondere. Sit ergo lingua veſtra modeſta, ſobria, pudica: ſit ori veſtro, ſaliva creſcente, lingua virgo: & niſi utilitatis occaſio præbeatur, uſque in craſtinum ſive perendie incorrupte ſervetur. Portatis vobiſcum portatis (fratres mei) clavem cellulę: portate clavem linguæ. Opponitis peſſulum oſtio: adhibete retinacula ſalubriter ori veſtro. Anceps non emittit. Accipitrem, niſi anſerem videat: & Monachus dimittat linguam ſuam, ſi loquendi neceſſitas non aſſiſtat? Dedignatur venator catulum ſolvere, niſi lepus appareat: viliorem habeat Monachus linguam ſuam, quam ad nullius ſalutem vel commodum inutiliter ſolvat? Sudat lapis in manu oppugnantium mœnia: & incaſſum volat verbum de ore ſtantis in Eccleſiæ diſciplina. Arcus flexis cornibus fruſtra non intenditur, & rationale os ad effundendum irrationabilia paſſim reſeratur. Parcitur pharetræ, ut ex ea ſagitta leviter non exeat: non parcitur linguæ, ut mordax in quemlibet verbum, velut ictum vulneris non infligat. Quid ad hoc fratres dicimus? qua nos argumentatione defendere: qua nos poſſumus artificioſa excuſatione purgare? Nunquid non facilius eſt atque tranquillius, tacere, quàm loqui? Nunquid non laborioſius eſt, linguam per tot loquacitatis verba diſcurrere, quam in ſuo quietam ſilentio permanere? Vnde non immeritò de quibuſdam per Ieremiam dicitur: Docuerunt linguam ſuam loqui mendacium: ut iniquè agerent, laboraverunt. Laboraſſe dicuntur, ut iniquè agerent, qui tacendo utique, ſine peccato melius quieviſſent. Etſi fortè quemlibet fortem in lingua ſe fatigare jugiter delectat, Paulum audiat, quid dicat Corinthiis: Quid ergo fratres? cùm conveniris, unuſquiſque veſtrum Pſalmum habet, doctrinam habet, Apocalypſim habet, linguam habet, interpretationem habet, omnia ad ædificationem fiant. Si quem ergo tædet linguam ſuam rigida ſilentii cenſura compeſcere: orando, pſallendo, legendo, ſive etjam ædificationis verba proferendò, ſtudeat eam ſalubriter exercere: ne, cui nunc ardet lingua in loquendi concupiſcentia, damnationis ſuæ poſtmodum comburatur in pœna. Neque enim negligenter audiendum eſt quod dives ille petebat refrigerari linguam ſuam, quia cruciabatur in flamma: quia enim juxta Apoſtolicam ſententiam, humana lingua à Gehenna, hoc eſt, à gehennalibus incolis nunc dicitur inflammari: non immeritò poſtmodum flammis ultricibus tradita, cùm eiſdem ſimul mereretur aduri. Vnde non incongruè de perverſa lingua per Sapientem dicitur: Inflamma (inquit) ſua comburet injuſtos: qui dereliquit Deum, incidet in illam, & exardebit in illis, & non extinguetur in illis: quaſi Leo, quaſi pardus, lædet eos. Illud & quantæ formidini, quanto nobis debet eſſe terrori, quod veritas ait: Omne verbum otioſum, quod loquuti fuerint homines, reddent rationem de eo in die judicii. Audiat vaniloqua lingua, audiat lingua otioſa, audiat lingua ſcabioſa, lingua (inquam) quæ velut ſcabiem quandam atque pruritum patitur, niſi ſemper quodammodo acuto ſupervacuæ loquutionis ungue ſcalpatur. Audiat, & paveſcat: intelligat, & circa terribilem

ſenten-

ſententiam perhorreſcat. Audiat terrorem judicii de ore ipſius judicaturi. An non habet aures, ut poſſit audire, quæ & manum habet ut poſſit occidere? Mors enim & vita in manu linguæ. Audiat ergo quod de ore veritatis dicitur, & ſubtili meditatione diſcutiat, quod minatur. Omne verbum (inquit) quod loquuti fuerint homines, reddent de eo rationem in die judicii. Ponamus itaque, ut otioſum verbum (ſi contra ſacræ ſcripturæ ſententias fas eſt dicere) leve ſit & exiguum omnino peccatum. Sed quid milio brevius? Quid pennâ levius invenitur? Veruntamen, ſi pennarum vel miliorum innumerabilis multitudo congeritur, neceſſe eſt, ut portantis cervix, velut ſub gravi lapide immoderanter preſſa, frangatur. Ex humentibus quoque ſaxis, tenuis quidem & rara gutta diſtillat: ſed ſi vas ſubeſſe ſpacio longiore permittitur, ita plenum, ac ſi profluens unda diſcurreret, invenitur. Parvæ equidem, ſed innumeræ ciniphes, ſuperbi Pharaonis & totius Ægypti ſuperavere virtutem. Breve tempus eſt, hora; ſed dum hora horæ continua ſucceſſione conjungitur, totius vitæ noſtræ curſus impletur. Nemo itaque ſemetipſum deſpiciat (fratres mei) ſed peccatum, quia leve arbitratur eſſe dum penſat, grave videatur in ejus æſtimatione, cùm numerat. Quid enim durius ſaxo? Quid aquâ liquidius? Et tamen à quodam ſapiente dicitur: Gutta cavat lapidem, conſumitur annulus uſu. Nimirum & omnis animæ noſtræ fortitudo ac ſoliditas deſtruitur, ſi aſſiduis inundantium, & quodammodo pluviarum, verborum fluxibus atteratur, quamvis & leviter ſe peccaſſe quis aſſerat, cùm Apoſtol. dicat: Qui legem præterit, Deum inhonorat. Porrò otioſis verbis aſſuetus, duplici procul dubio culpæ videtur obnoxius: quia divinas laudes, ad quas humana conditio aſſiduè provocatur, abjicit, & ſuperfluæ loquacitati, à qua prohibetur, inſiſtit. Sicut de quibuſdam Hieremias dicit: Duo mala fecit populus meus: me dereliquerunt fontem aquæ vivæ, & foderunt ſibi ciſternas diſſipatas, quæ continere non valent aquas. Quæ nimirum Prophetæ verba etiam de otioſa loquentibus poſſunt non inconvenienter intelligi: qui derelicto fontæ aquę vivæ (hoc eſt, poſtpoſito verbo vitæ) ora ſua ciſternas faciunt, ex quibus non novi, ſed veteris hominis verba proferunt: quemadmodum non recentem de fonte, ſed ſentinoſam potiùs aquam de ciſterna proferunt. & quia labia ſua moderata diſcretione reprimere neſciunt, ciſternæ diſſipatę aquas nequeunt continere. Notandum ſanè quia ſicut avis advolans exponitur ramo cujuſlibet arboris: ſic malignus ſpiritus plerumque veniens incidit linguæ inconſideratè loquenti: & in ordinatum quid in decurſu ſermonis per ſurreptionem ſuadet effluere, unde poſtmodum veniens (quaſi congeſta dimicandi materia) cor hominis valeat impugnare. Intra conſcientiam ſuam, fratres chariſſimi, unuſquiſque redeat in ſe, culpam quam dicimus recognoſcat. Sępe namque aliquid loquimur negligenter, unde poſtmodum ad ſilentii noſtri cuſtodiam redeuntes, tantam ingruentium cogitationum moleſtiam patimur, ut vix tolerare poſſimus. Et pœnitet quidem omnino, tam incautè noxia protuliſſe; ſed remedium non occurrit: quia quod ſemel emiſſum volat, non poſſumus revocare. Unde Flaccus ait: Et ſemel emiſſum volat irrevocabile verbum. Oramus, pſallimus: ſed evellere de corde noſtro infixum ſpinæ illius aculeum non valemus. Tunc veteranus hoſtis, cùm mentem noſtram in tanto verſari turbine conſpicit, victor & inſultans gaudet, ſe quaſi fructus de ſuo labore colli-

gere

gere, quos in malè veraci terra linguæ noſtræ meminit ſeminaſſe. In quo videlicet facto quid aliud quam Turdelam imitatur, quæ ex eo, quod digerit, moritur? Ex ejus quippe ſtercore planta naſcitur, de cujus humore viſcus conficitur, quo poſtmodum & ipſa capitur; atque ex eo, quod prius fuerat cibus ejus, agitur, ut & ipſa poſtmodum ſit cibus alienus. Ita ergo cum immunda quæque ac vana proferimus, quid aliud, quàm laqueos, nobiſmetipſis loquendo compingimus: quibus abaſtutis aucupibus (hoc eſt à malignis ſpiritibus) capiamur? Sæpe autem ſermo noſter non loquenti, ſed audienti pugnam generat, ita, ut cor ejus in odium illius, qui contraria verba protulerat, vehementer accendat: etſi facultas adſit non tam verba verbis reddere, quam malæ retributionis actibus paratreſpondere. Hæc autem in ipſa verborum confabulatione parvi pendenda nobis videtur, & levia: ſed cum ad orationum ſecreta recurrimus, reducta protinus ad memoriam, dura prorſus & intolerabilia judicamus. Quapropter (dilectiſſimi fratres mei) ſtudeamus noſmetipſos contra ſilentii clauſtra reprimere, & linguas noſtras à vanis & inutilibus eloquiis cohibere. Anima namque noſtra ſuperni Regis eſt ſponſa, cui, accepto pignore ſancti Spiritus, ſignaculo fidei eſt dotata. Maneat ergo in penetrabilibus virgo, non indecenter in publicum prodeat: non per oris limen egreſſa, inſuper vacua verba cum ſæculatibus inaniter ſe fundat, ne, cum eam ſponſus à modeſta pudicitiæ ſuæ gravitate deviare conſpexerit, quandoque objurgans dicat. O pulchra inter mulieres, egredere & abi poſt veſtigia gregum. In cubiculo ergo ſuo, virginali more reſideat, oris oſtium clauſum teneat, & nunquam, niſi quæ ad expectandum ſponſi cæleſtis adventum pertinent, loquutura procedat. Sub umbra ſilentii reprimat ſe, de color videatur, ab omni æſtu negotii ſæcularis abſcondat ſe, ut non immerito poſſit cantare alacri voce, ſub umbra illius quem deſiderabam, ſedi, & fructus ejus dulcis gutturi meo. Introduxit me in cellam vinariam: ordinavit in me charitatem. Solent autem ſponſæ nobilium, adverſas pigmentorum ſpecies mandendo per ora revolvere: ut advenientibus pro eis flagrantius valeant ac ſuavius redolere. Anima etiam noſtra, cepas, allia, & quicquid terrenæ prudentiæ acritudine fervet, prorſus abhorreat: caſiam vero aſſiduæ orationis, ſtactem ſacræ lectionis, Pſalmodiarum cinnamomum, & cuncta odotamenti ſpiritualis aromata jugiter fragrare contendat. Chriſtus ſit omne quod loquitur, omne quod delectatur, omne quod ſapit, omne quod vivit. Chriſtum ſpiret, Chriſtum flagitet Chriſtum æſtuet, Chriſtum ore pronuntiet, Chriſtum aſſidua cordis meditatione pertractet. Hactenus Petrus Damianus & ceteri, Patres qui tantopere ſilentium commendant: ut interim omittam (ne prolixior videar) Magnum Greg. qui in tractatu in quadrageſimi jejunii ſilentium, optimè graviterque, ut ſolet, linguæ damna ſilentiique utilitates deſcripſit.

Exhortatio Prioris ad Humilitatem.

TEXTVS.

TV autem frater Brocarde, & quicumque poſt te inſtitutus fuerit Prior, illud ſemper habeatis in mente, & obſervetis in opere, quod Dominus ait in Evangelio: Quicunque voluerit inter vos maior fieri, erit miniſter veſter: & quicunque voluerit inter vos primus eſſe, erit veſter ſervus.

GLOSSA IV.

IN hâc & ſequenti exhortatione invicem Priorem monet ad humilitatem, & fratres, ut Priorem ſuum venerentur honorent, eiq; obediāt. Et ſic duo hoc loco à Regula ſignificantur. Primum, Prælati erga ſubditos modeſtia, & humilitas. Secundum, ſubditorum erga Prælatum fidelitas, & obedientia. Circa primum D. Baſil. in Regulis fuſiùs explicat interr. 3. Præfectumq; ſic inſtituit: Præfectum (ait) ne elatum faciat dignitas, ut ne ipſe à beatitudine humilitatis excidat, aut etiam elatus, in judicium incidat Diaboli: verùm illud credat, quòd plurium cura, plurium eſt miniſterium. Quemadmodum igitur qui multis ſauciatis miniſtrat, & ſingulorum vulnerum ſanies detegit, & auxilia juxta ſubjecti mali proprietates adhibet, hoc miniſterio non elationis occaſionē ſumit, ſed potiùs humilitatis, ſtudii, ac ſolicitudinis: ſic multò ampliùs cui medela infirmitatū fraternitatis concredita eſt; velut omnium miniſter, & pro omnibus rationem daturus, meditari ac ſolicitus eſſe debet. Hoc pacto rectè aſſequitur ſcopum, velut Dominus dixit Luc. 22. Si quis vult inter vos eſſe primus, ſit omnium ultimus, & omnium miniſter. Hæc Baſil. D. Aug. in Reg. c. 43. ſic de Prælatis ſcribit: Ipſe verò, qui vobis præeſt, non ſe exiſtimet, poteſtate dominante, ſed charitate ſerviente, felicem. Honore coram vobis prælatus ſit vobis: timore coram Deo ſubſtratus ſit pedibus veſtris. Circa omnes ſeipſum bonorum operum præbeat exemplum: corripiat inquietos, conſoletur puſillanimes, ſuſcipiat infirmos, patiens ſit ad omnes. Diſciplinam libens habeat, metuendus imponat: & quamvis utrumque ſit neceſſarium, tamen à vobis plus amari appetat, quàm timeri, ſemper cogitans, Deo pro vobis redditurum eſſe rationem. Vnde vos magis obediendo, non ſolùm veſtri, ſed etiam ipſius miſereamini, qui inter vos quantò in loco eſt ſuperiori, tantò in periculo majori verſatur. Divus Franciſcus in ſua Regula capit. 10. de Prælatorum humilitate ita docet: Fratres, qui ſunt miniſtri & ſervi aliorum, aliorum fratres viſitent &c. Et infrà: Miniſtri tantam familiaritatem habeant erga fratres, ut dicere poſſint eis & facere, ſicut Domini ſervis. Quia (ut ibi expoſitores, & præcipuè Divus Bonaventura adnotatunt) Prælati dicuntur miniſtri in ſpiritualibus, & ſervi in temporibus. Et Hugo in eandem Regulam: In no-

Baſilius. Auguſtinus. D. Franciſ. Hugo.

mine Miniſtri (ait) humilitas, in nomine ſervi utilitas oſtenditur. Nam miniſtri debent eſſe ſervi, non Domini fratrum; miniſterium quidem, non dominium habentes: quia utilitate, & miniſterio ſervire, & miniſtrare debent. Et ideo Miniſtri & ſervi vocantur. Lucæ 22. Qui major eſt veſtrum, erit miniſter veſter: nam Prælati tam humilitate, quàm vitæ imitatione, Chriſto debent eſſe conformes, qui Matth 20. ait, Filius hominis non venit miniſtrari, ſed miniſtrare.

(·?·)

EXHORTATIO AD FRATRES.

TEXTUS.

Auguſt. in Regula, cap 23. Benedict. in Reg. cap. 4. & optimè in 3. p. Regulæ Societatis Ieſu c. 1. n. 23. & Reg. Monachorũ c. 1. & monachorũ cap. 6. & præcipuè 2.

VOs quoque (cæteri fratres) Priorem veſtrum honorate humiliter, Chriſtum potius cogitantes, quam ipſum: qui poſuit illum ſuper capita veſtra: & Eccleſiarum præpoſitis ait: Qui vos audit, me audit: & qui vos ſpernit, me ſpernit. Ut non veniatis in iudicium de contemptu, ſed de obedientia mereamini vitæ æternæ mercedem.

GLOSSA V.

HIc jam ſubditos provocat ad honorem debitum Prælatis exhibendum. Honoratur autem dupliciter Prælatus à ſubditis. Primò, ſi eum ex corde & affectu diligant. Secundò, ſi ejs reverentiam & obedientiam præſtent. Quæ duo tunc convenienter fient, quando in Prælato potiùs Chriſti perſonam, quàm hominis conſideraverint: & ſic tum de honore, tum etiam de obedientia mercedem habebunt.

Auguſtinus. Similem exhortationem in Regula Auguſtini invenies, dum c. 23. inquit: *Præpoſito tanquam Patri obediatur, multò magis Presbytero, qui omnium veſtrum curam gerit.* Benedictus c. 72. *Deum timeant, Abbatem ſuum ſincera & humili charitate diligant, Chriſto omnino nihil præponant.* Hæc Benedictus.

In hac igitur ultima Regulæ parte Albertus hanc conſiderationem circa Prælatos, ut in ipſis Chriſtum intueremur, tanquam potiſſimam atque præſtantiſſimam, in hunc locum rejecit, ut firmiùs noſtris mentibus ſemper inhæreret.

EPILOGVS
REGVLÆ.

TEXTVS.

Opera ſupererogationis ſine conſenſu Prelati non eſſe facienda. D. Baſilius in Brevioribus interrogation. 138. Benedictus c. 59. ſua regul Carthuſien. 2. p. ca. 10. nu. 25. & 28. & conſtit. Societatis.

HÆc breviter ſcripſimus vobis, converſationis veſtræ formulam ſtatuentes, ſecundùm quàm vivere debeatis. Siquis autem ſupererogaverit, ipſe Dominus cum redierit reddet ei: utatur tamen diſcretione, quæ virtutũ eſt moderatrix. Actum Lugduni, anno Domini Milleſimo, Ducenteſimo, Quadrageſimo octavo, Domini Papæ Innocentii IV. anno quinto, Kalendis Septemb.

GLOSSA Vltima.

BREVEM, compendioſam tamen & utilem vivendi normam noſtra Regula continet: quia ſæpè multis præceptis animus obrutus, oneri ſuccumbit. Ita verò hæc brevis proficiendi formula nobis à Regula eſt præſcripta, ut ipſa moneat, ultra præfixã metam progrediendum: & unicuiq; facultatem ſupererogandi, prævia diſcretione, concedat. Circa hanc tamen ſupererogationẽ, quam Regula hic Religioſis permittit, tria à nobis tractanda ſunt. Primum eſt, Omnibus maximè curãdum eſſe, aliqua ſupererogationis opera facere. Secundum, qua ratione hæc cum diſcretione & obedientia facienda ſint. Tertium, quæ ſint ea, quę ultra præcepta Regulæ, noſtra Religio ſuis conſtitutionibus adjecerit, ac ſupererogaverit.

DVBIVM I.

An omnes Chriſtiani teneantur habere intentionẽ proficiendi in via virtutis, & Chriſtianæ perfectionis.

HVIC dubitationi reſpondet Cajetanus 2. 2. q. 186. artic. 2. ſupponendo, in hoc profectu tria poſſe conſiderari. Primum eſt, executio eorum, quæ utilia videntur ad proficiendum. Secundum, Intentio exequendi ea, quę ad hunc profectum conducunt. Tertium, contemptus proficiendi. *Caietanus.*

Primò, conſtat, ſi de exequutione loquamur tam interioris, quàm exterioris actus, in hoc vel in illo opere eam omittere, nullum eſſe peccatum: ut ſi quis omittat exercitiũ actuum humilitatis, & alicujus operis Miſericordiæ, quando non currit præceptum. Et ratio hujus eſt: quia nulla lex obligat ad ta-

le bonum exercendum, ut ſupponitur: & ſic nullum erit peccatum. Quare ſufficit, quòd quilibet Religioſus caveat offenſam Dei in his, quę ſibi pręcepta ſunt: licet alia, quę ſunt ſupererogationis opera non faciat: ut in ſimili propoſito, de quolibet Christiano reſpectu mandatorum Dei, docet Gerſon 3.p. tractatu de perfectione cordis, Alphabetico 68. Lit. F. G. & H. *Non peccat* (inquit) *ſi Chriſtianus conſilia non adimpleat, ſi caveat offenſam Dei, & gratias agat Deo, eò quod noluerit hominem amplius obligare, quàm ad præcepta: & non languet circa adimpletionem præceptorum, ſed diligenter, & ſtrenuè & integre exexercet.* Hæc ille. Et addit Gerſon, quòd aliquando Chriſtianus aliquas faciat ſupererogationes: quia, (ut ipſe ibidem notat, & Angeſtus in moralibus cap. 8.) licet nullus teneatur ad conſilia, tamen vix contingere poteſt, ut homo præcepta debitè adimpleat, quin aliquãdo aliquid conſilii ſupereroget: ſaltem quoad intentionem voluntatis. Quæ proportionaliter Religioſis applicanda ſunt. Impoſſibile enim (mortaliter loquendo) videtur, quòd ſi quis tantùm ea, ad quæ tenetur, velit implere, ea debitè exequatur, quin aliquando deficiat & cadat: ut in propoſito optimè docuit Divus Auguſtinus in ſermone de verbis Apoſtoli. Semper (inquit) tibi diſpliceat quod es, ſi vis venire ad id quòd non es: nam ubi tibi placuiſti, ibi remanſiſti: ſi autem dixiſti, ſufficit, periiſti. Idem ſemper adde, ſemper ambula, ſemper profice: noli in via deficere, noli retroire, noli deviare: remanet enim, qui non proficit. Divus Bernardus Epiſtola 91. ad Abbates Sueſſione congregatos, Aut aſcendas (inquit) neceſſe eſt, aut deſcendas: ſi attentes ſtare, ruas neceſſe eſt. Minimè profectò eſt bonus, qui melior eſſe non curat: & ubi incipis nolle eſſe melior, ibi etjam deſinis eſſe bonus. Et Epiſtola 253. ad Abbatem Garinum: Vera virtus finem non habet, tempore non clauditur: nunquam juſtus arbitratur, ſe comprehendiſſe: nunquam dicit, Satis eſt. Et infrà: Quòd ſi ſtudere perfectioni, eſſe perfectum eſt, profectò nolle proficere, deficere eſt. Vbi ergo ſunt qui dicere ſolent: ſufficit nobis: nolumus eſſe meliores, quàm Patres noſtri? O Monache, non vis proficere? Non. Vis ergo deficere? Nequaquam. Quid ergo? Sic mihi (inquis) vivere volo, & remanere in quo perveni: nec pejor fieri patior, nec melior cupio. Hoc ergo vis, quod eſſe non poteſt. Idem Bernardus infra: Hinc planè colligitur, quia nolle proficere, non niſi deficere eſt: inter profectum enim, & defectum in hoc ſtatu mortalis vitę nihil mediũ invenitur. Neceſſe enim eſt, ſpiritum aut proficere ſemper, aut deficere. Idem ferè repetit Epiſtola 341. quę eſt ad Monachos Sancti Bertini. Frequens etiam eſt apud Bernardum & alios Patres hoc adagium, *In via Dei non proficere, deficere eſt*: vel, *Non progredi, regredi eſt.* Nam qui ſic eſt cum Deo limitatus & parcus, ut ultra id, quod tenetur, nihil aliquãdo addat, etiam ſi id facile ſit; vix rectè ea ſervabit, ad quæ tenetur. Nam tantem (Deo id permittente) occaſione oblata ruet. Nam qui hujuſmodi vivunt, non merentur à Deo abundantiora ſeu ſpecialiora auxilia. De hoc latius videndus eſt Richardus de Sancto Victore, in Cantic. lib. 5. c. 9. & 11. & Cant. 4. c. 25. ubi multis rationibus, & ſimilitudinibus probat, quòd tenemur in melius proficere, ut perfectionem ſequamur, & ut à peracto itinere nõ deficiamus. Prædicta autem intelligenda ſunt, quando quis non facit actum poſitivum non proficiendi, (de quo ſtatim dicemus:) ſed tantùm dicit abſolutè: ſufficiat mihi præcepta adimplere.

Quoad Secundum verò, in quantum reſpicit intẽtionem proficiendi, nempe, quãdo quis habet animũ & intentionem non proficiendi ampliùs, nec faciendi id, quod melius aut perfectius eſt, ſed tantùm

Gerſon. *Auguſtinus.* *Bernard.* *Richardus de Sancto Victore.*

propo-

proponit ſervare mandata, alia verò omnino, & poſitivè non vult ſervare, nec ultra mandata proficere: hunc quidem ſine dubio peccare dicēdum eſt: ut docet Cajet. dicta q. 186. artic. 2. quia firmat animū contrà ſpiritualem profectum, & quantum eſt de ſe, directè ponit obicem Spiritui ſancto & gratiæ Dei: quod eſt peccatum, & culpa. Verùm non eſt tam grave peccatū, ſicut ſi hanc intentionem juramento vel voto confirmaret: quia tunc propter majorem animi firmitatem contra gratiam, & propter majorem irreverentiam, quando fit ex voto vel juramēto, eſt peccatum mortale: quod non contingit, quando ſolùm fit ſine juramento vel voto: quia ſolùm tunc eſt peccatum veniale, cùm non tranſgrediatur aliquod præceptum, ad ſalutem neceſſarium. Et cum hac intētione ſalvari poteſt dilectio Dei ſuper omnia: quamvis (ut ſupra diximus) hic ſtatus valde periculoſus ſit. Quod confirmari poteſt ex teſtimonus Sanctorum nuper adductis.

Caietanus.

Ex his ergo infertur, quòd ſi exequutio vel intētio ultrà progrediēdi omittatur in hoc vel illo opere, non erit peccatum, & aliquando nec veniale. Si verò quis habeat intentionem ſervandi ea, ad quæ ſub præcepto tenetur, & omittere alia bona ſuperetogationis ſive cōſilii, quæ conducunt ad ſpiritualem profectum: tunc ipſe peccat venialiter, quia, quantum eſt de ſe, ponit obicem Spiritui Sancto. Hæc Cajetani Doctrina, quæ his duabus propoſitionibus clauditur, communiter à Thomiſtis recepta eſt in dicto arti. 2. ut ſupra. Eam etiam tenet Corduba in Regulam Beati Franciſci c. 1. q. 3. ubi de Religioſis loquens, docet, eos peccare, ſi intendant nunquam proficere, ſeu non facere alia bona, neque alio modo meliora, quàm ſua Regula vel conſtitutionibus taxantur. *Et peccabunt* (inquit) *eò gravius, quò magis eos docet intendere perfectioni, quàm alios Christianos.*

Thomiſta. Corduba.

Quoad Tertium verò attinet, dicendum eſt, quòd quando quis omittit alia opera ſupererogationis ex cōtemptu, tunc mortaliter peccabit: quia contemnens conſilia divina, ipſum Deum contemnit. Intervenit autem hujuſmodi contemptus, ut docet Cajetanus ut ſupra, quando homo refugit ſubjici conſiliis divinis; ut conſiliis; & profectui charitatis, ut profectui charitatis: ut perfectiori viæ. Si quis autē ſpiritualē profectum, & divina conſilia reveretur; ſed, quia nō obligatur ad illa, & non ſunt neceſſaria ad ſalutē, non vult illa amplecti, & nihil curat de illis, quantum ad ſuum profectum; talis vere non contemnit: & ſic non peccat mortaliter, ſed tantùm venialiter, quia omittit (ut diximus) in intentionem, & exequutionem ſui profectus.

Ex his infero, quòd opera ſupererogationis licet abſolutè nullo modo ſint ſub præcepto: tamē contemptus eorum eſt ſub præcepto. Deinde non habere contrariam intentionem ad illa, eſt ſub præcepto: licet tantū obliget ad veniale. Quare Regula noſtra meritò ad opera ſupererogationis nos inducit, cùm ait: *Si quis autem ſupererogaverit &c.*

Secundò infero, eſſe maximè laudabile, alia opera ultra id, quod præcipitur, conari adimplere. Nam, cùm omnes Religioſi teneantur ad perfectionem tendere, laudabile eſt, non ſolùm media ſibi ad hūc finem determinata, ſed etiā alia plura exequi, ut faciliùs finem conſequantur. Neq; hæc ſingularitas vitium reputari debet: quia tunc aliquis ſingularitatis vitio notaretur, cū media neceſſaria, & quæ ſub præcepto ſunt omitteret; & alia ſupererogationis exequeretur: vel cū iſta propter vanam gloriā, ut ipſum ſingulariter ſanctum alii judicent, faceret. Maximè verò laudabile eſt (ut admonet Caſſianus lib. 11. ca. ultimo) omni ſtudio quidquid in converſatione fratrum minimè cōmunis uſus recepit, utpote quod inani

Caſſianus.

ſubjicitur gloriæ, declinare: & ea, quæ nos poſſunt inter ceteros notabiles reddere, quibuſque nobis, quaſi ſolis ea facientibus, laus apud homines ſit comparanda, ſummopere vitare. Quod in exteriori diſciplina eſt intelligendum, quam communem cum aliis ſervare, laudabile eſt.

DVBIVM II.

An hoc, quod Regula monet de ſupererogationis operibus, intelligi debeat etiam ſine Superioris licentia?

PRo affirmativa parte hujus dubitationis in primis urget Regulæ textus expreſſus, qui nos ad hæc excitat opera: nec requirit Superiorum interventum, ac facultatem. Igitur, illis protſus neſcientibus & ignorantibus, hæc laudabiliter fieri poſſunt. Secundò, quia Deus nos hortatur ad bene operandum, ſecundùm illud Eccleſiaſt. 9. Quodcumque poteſt manus tua, inſtanter operare: ſed ubi adeſt conſilium Dei, fruſtra hominum expectatur bene placitum. Ergo non eſt neceſſe, voluntatem Prælatorum præcedere ad hujuſmodi opera. Et confirmatur ex authoritatibus Divi Auguſtini, & Divi Bernardi præcedenti dubio allatis, ubi docent, ſemper proficiendum & ſupererogandum: & nullam mentionem faciunt de licentia Prælati. Et ſimiliter videtur pugnare pro hac ſententia illud Pauli, *Nolite ſpiritum Dei extinguere &c.* Tertiò, Quia Sanctorum vita nobis imitanda eſt: multos verò Sanctos in ſpiritualibus profeciſſe novimus, & multa bona opera patraſſe ſine Prælatorum conſilio, ut conſtat de multis Eremitis, qui ſolitariam vitam degentes, Prælatos minimè conſulere potuerunt. Vltimo, quia id, quod eſt occaſio alicujus vanæ gloriæ, oportet nos ſedulò fugere: ſed adire frequentet Prælatum, pro conſilio vel licentia ad agendum aliquid ſupererogationis, occaſio eſt inanis gloriæ & propriæ æſtimationis: nam inimicus facilè ſuggerit complacentiam de hoc, quòd Prælatus nos æſtimet viros perfectos, & majoris profectus ſtudioſos: ergo licitè hoc ſæpe abſque Prælatorum interventu fit.

Eccleſ. 9.

Auguſtinus. Bernard.

Sit Prima propoſitio. Si Prælatus præciperet abſolutè, ut nullus aliquod ſupererogationis opus faceret, ei non eſſet obediendum. Hoc ex eo conſtat, quia illicitùm præcipit. nam præcipit contra conſilium Dei, & contra ſpiritualem profectum, ob quod in animis ſubditorum obicem Spiritui ſancto ponit: & ſic ei minimè eſſet in hac re parendum. Verum eſt tamen, quod ſi Prælatus in aliquo particulari caſu, & ob aliquam rationabilem cauſam, præciperet, ne quis ultra id quod in communi fit, aliud ſupererogaret; tunc ſubditus obedire teneretur, quia licitè præcipit, & ſic inobedientiæ culpam incurreret, qui contrarium ageret.

Dico Secundò, ſi Prælatus præciperet, ut nihil extraordinariè fieret ſine ejus licentia, tunc ſubditi tenentur obedire. Ratio eſt, quia Prælatus, cùm ſit Dominus noſtrarum actionum exteriorum, poteſt licitè prohibere, nequid fiat ſine ejus examine: quia ipſe vult ſcire, in quibus, vel qualiter ſubditi exerceantur, quibus laboribus & pœnitentiis onerentur, ne fortè errent, vel indiſcretè ſuccumbant, vel impotentes fiant ad alia onera communitatis, quæ ex præcepto tenentur adimplere. Et ſic, cùm in his juſtè præcipiat, ei obedientia

debetur: præcipuè cùm in hoc ipſe non intendat ſpiritualem profectum impedire, ſed tantùm ſubditis providere & conſulere, ut pro viribus onus ſuſcipiant, vel ne ea aggrediantur, quæ potiùs eorum ſpiritui noxia, quàm utilia eſſe poſſunt: quod facilè ſubditi, ſi proprio judicio regantur, prævidere non poſſunt. Hæc concluſio magis ex ſequenti conſtabit.

Sed dices: Prælatus tantùm eſt ſuperior Religioſorum in his, quæ ad Regulam concernunt: ſed hoc eſt ſupra Regulam: ergo in his non valet ſeſe intromittere. Reſpondeo, quod hæc etiam ad regulam ſuo modo pertinent: nam Regula monet, ut fiant hæc opera: & ideo Prælatus ea poteſt moderati, & examinare; ut Superior. Secundò, (& hæc eſt ratio præcipua:) quia omnia, quæ ad Regulæ adimpletionem reducuntur, poteſt Prælatus licitè jubere; & prætetea omnia impedimenta removere. Quare hæc opera, de quibus loquimur, poſſunt reduci ad Regulæ obſervantiam, in quantum poteſt quis per hæc exteriora opera incapax fieri, vel minùs habilis ad ea, quæ in Regula mandantur exſequenda. Et ſic prælatus poteſt illum ab his retrahere. Ob hanc enim rationem poteſt omnia ſubditorum vota irritare & annulare: & præcipuè ea, quæ de bono non præcepto neque in lege Dei neque in Regula fiunt.

Quibus poſitis, ſolùm eſt difficultas in eo caſu, nempe, quando Prælatus non prohibuit abſolutè hujuſmodi opera fieri, nec præcipit, ut non fiant: ſed merè negativè ſe habet. An tunc liberum ſit & optimum, ea opera ſine Prælati licentia facere: vel ſaltem æquè bonum ac ſi cum licentia fierent; vel denique non malum?

Dico Tertiò, in hoc caſu non eſſe peccatum, neque inobedientiam, inconſulto Superiore ſimilia opera facere. Patet. Nam hoc opus ex ſuo objecto eſt bonum, nec ulla circunſtantia vitiatum; quia ſi aliqua vitiari poſſet, maximè in obedientia: ſed ſupponimus, nullum eſſe Prælati mandatum: ergo hoc opus bonum, & meritorium erit. Imò, etiamſi contrarium Prælatus præciperet; in Religionibus, ubi Prælatorum mandata non obligant ad culpam, nullum eſſet peccatum: ut alibi in tractatu de voto obedientiæ docuimus, quamvis magna eſſet imperfectio, & non modicum errandi periculum.

Dico Quartò, Periculoſum valde eſt, & non ita meritorium, iſta opera facere ſine Prælati obedientia. Hoc dictum, in quo eſt tota hujus difficultatis vis, fusè probandum eſt.

Et primò id expreſsè docet Divus Benedictus in ſua Regula c. 49. ubi agens de Quadrageſimæ tempore, ſic ait: Ergo his diebus augeamus nobis aliquid ad ſolitum penſum ſervitutis noſtræ, orationes peculiares, ciborum, & potus abſtinentiam: & unuſquiſque ſupra menſuram ſibi indictam aliquid propria voluntate cum gaudio Sancti ſpiritus offerat Deo: & ſubtrahat corpori ſuo de cibo, de potu, de ſomno, de loquacitate &c. Hoc ipſum tamen (ait) quod unuſquiſque Deo offert, Abbati ſuo ſuggerat, & cum ejus fiat oratione, & voluntate. Quia quod ſine permiſſione Patris ſpiritualis fit, præſumptioni deputabitur, & vanę gloriæ, non mercedi. Ergo cum voluntate Abbatis omnia agenda ſunt. Hæc Divus Benedictus: ubi nihil ſine voluntate Abbatis, & ejus oratione ſive permiſſione, quæ hìc pro expreſſa voluntate ſumitur, ut ex præcedentibus & ſubſequentibus conſtat, faciendum eſſe decernit. *Benedictus.*

Divus Baſilius ſermone 5. exercitat. Vera autem (ait) & perfecta obedientia ſubditorum erga Præfectum in hoc declaratur, ut

non ſolùm ab abſurdis ex conſenſu Præfecti abſtineant: ſed neque ea, quæ laudabilia ſunt, citra illius conſenſum faciant. Et hujus reddit rationem ſerm. 2. exercitationis, his verbis: Si itaque repeteris per gratiam Dei bonorum operum Doctorem; ſerva apud te ipſum, ut nihil præter ſententiam ipſius facias. Quicquid enim extra ipſum fit, furtum eſt & ſacrilegium, ad mortem ducens, & non ad utilitatem: etjam ſi tibi bonum eſſe videatur. Si enim bonum eſt, cujus gratia occultè & non in propatulo fit? Interroga cogitationem tuam, per dexteram deprædari te volentem; per bonas nimirum diſciplinas, ſiniſtras tibi actiones ſubornantem. Ne velis aggredi incantationem ſerpentis, cùm inexpertus ſis artis incantandi: ne fortè attractus ſerpentibus, ab ipſis impliceris: deinde, Impotens ad reſiſtendum ipſis exiſtens, ſine miſericordia ab ipſis conſumaris. Hęc ut ſupra Baſilius. Et idem in Regulis brevioribus interrogatione 138. aliam rationem hujus concluſionis affert, dum inquit: Si verò quis ſe ampliori onere, quàm communi, opus habere putat, ſive in jejunio, ſive in vigiliis, ſive in quacunque alia re; revelet hanc rem his, quibus communis cura commiſſa eſt: ob quam (videlicet) cauſam, putat ſe ampliori onere indigere: & quod ab ipſis approbatum fuerit, obſervet: ſæpe enim alio potiùs modo, id quod ſufficiens eſt neceſſitati, fieri oportebit. Ubi Magnus Baſilius etjam majori onere, ac diſtrictiori vita indigentibus non permittit, pro ſuo arbitrio ſuis humeris majora, quàm communia onera imponere: quia (ut ipſe ait) fortè alia via huic neceſſitati occurrendum erit, quæ ſufficiens ſit: quod Prælati judicio penſandum eſt.

D. Ioannes Climacus.

Divus Ioannes Climacus gradu 25. Qui ductore caret, etjam ſi ſapiens ſit, ſæpe tamen errat in via. Sic qui ſuam voluntatem ac judicium in hac via ſpirituali ſequi decernit, licet omnem omnium ſapientiam ſolus obtineret, facilè tamen in exitium animæ ruet. Optimè quoque Divus Bernardus, harum rerum peritiſſimus Magiſter, ſermone 77. in Cantica, Quàm multi (inquit) ex hoc arrepto tramite periculoſiſſimè aberraſſe comperti ſunt: nimirum ignorantes aſtutias Sathanæ, & cogitationes ipſius; factum eſt, ut qui ſpiritu cœperant, carne conſummarentur, abducti turpiter, lapſi damnabiliter. Seductori dat manum, qui dare diſſimulat præceptori. Hæc Bernardus.

Bernardus.

Caſſianus.

Caſſianus collatione 16. c. 11. Ipſe Sathanas transfigurat ſe in Angelum lucis, ut obſcuram ac tetram caliginem ſenſuum pro vero lumine ſcientiæ fraudulenter effundat. Qui niſi humili & manſueto corde ſuſcepti, manſuetiſſimi fratris vel probatiſſimi ſenioris reſerventur examini, & eorum judicio diligenter excuſſi, aut abjiciantur, aut recipiantur à nobis: ſine dubio venerantes in cogitationibus noſtris pro Angelo lucis Angelum tenebrarum, graviſſimo feriemur interitu. Quam perniciem impoſſibile eſt evadere quenquam, ſuo judicio confidentem. Hoc ipſum, quod Caſſianus, omnes etiam diſciplinæ ſpiritualis authores uno ore tradiderunt.

Gregorius.

Divus Gregorius hanc etjam veritatem confirmat. Is enim in lib. Regum c. 2. Melior eſt (inquit) obedientia, quàm victima, & auſcultare magis, quàm offerre arietum adipem: quia longè altioris eſt meriti, propriam voluntatem alienæ ſemper voluntati ſummittere, quàm magnis jejuniis corpus atterere, aut per compunctionē ſe in ſecretiori ſacrificio mactare. Quid eſt adeps arietum, niſi pinguis & interna devotio? melior eſt tamen obedientia. Et ut teſtimoniis Patrum finem imponam, accedat ultimò idem Gregorius, qui luculen-

Idem.

ter admodum hanc concluſionem corroborat. Is enim lib. 32. moralium c. 17. Illum (ait) ſine dubio ſublimioris diſcipulatus ordinem apprehendere, qui, relictis omnibus quæ exteriùs poſſederat, etjam internas voluntates frangere parat: ut ſe alterius voluntatibus ſubdens, non ſolum pravis deſideriis, ſed ad perfectionis cumulum etiam in bonis votis ſibimet renuntiet, & cuncta, quæ agenda ſunt, ex alieno arbitrio obſervet. Hunc hoſtis callidus tantò molliùs alloquitur, quantò ab excellentiori dejicere ardentiùs conatur: móxque virulenta ſuggeſtione blandiens, dicit: O quanta per temetipſum miranda agere poteris, ſi nequaquam te judicio alterius ſubdis! Cur profectum tuum ſub ſtudio meliorationis imminuis? Hæc blandiens inſinuat: ſeorſum verò in voluntatibus ejus propriis, exercendæ ſuperbiæ cauſas parat. Hactenus Gregorius. Ex cujus, & aliorum Patrum teſtimonio conſtat, quanto melius, quantò perfectius, quantò ſecurius ſit, omnem ſuum arbitrium relinquere, quàm id retinere, etiam bene utendo: & quàm periculoſum è contrario ſit, proprio uti judicio & regimine, & ſine Præpoſitorum ductu & conſilio, opera etjam bona aggredi.

Sed reſtat, ut id etjam rationibus oſtendamus. Et prima ſit. Nam qui ſine ſui Rectoris ſive Prælati conſilio aliquid aggrediuntur, ſæpe in ipſis bonis operibus, quæ agunt, in oratione, in jejuniis, vigiliis &c. ad minus poſſunt aliquid propriæ voluntatis, imò & multum immiſcere. Quantum autem de propria voluntate inſeritur, tantum de bonitate operis minuitur. Ergo multo meliùs erit, ſi hæc ex obedientia fiant.

Dices, te habere pro duce, Dei voluntatem, illique velle per ſimilia opera placere. Sed huic obiectioni maximè adverſatur, quia voluntas Dei ſæpe obſcura eſt & incerta, & frequenter in ea percipienda plures errores, & variæ perplexitates oriri ſolent. Deinde, (quod etiam argumētum magnum eſt,) quòd in ea conjicienda & interpretanda proprium ſenſum adhibes, ac proinde etjam aliquid tui judicii. Melius autem eſt, ita vitam inſtituere, ut nihil penitus de tuo immiſceas. Nam hæc eſt vera abnegatio, quam Dominus præcipit, ut noſmeripſos ita deſeramus, ut nihil noſtrum retineamus. Nec parvum ſuperbiæ ſignum eſt, velle te ipſum in dignoſcendâ Dei voluntate regere. Nam (ut rectè ait Divus Ioannes Climacus, gradu 25.) Humilis ſemper abominatur voluntatem ſuam, velut ſeductricem & errantem. Et quamvis omnes eius cogitationes & facta Divinæ Regulę congruēria ſint: adhuc tamen non ſequitur voluntatem ſuam, nec credit ſenſui ſuo. Nam (ut rectè Divus Auguſtinus 14. de Civitate c. 13. Vbi dixiſti; Meus ſenſus ſufficit mihi: ibi defeciſti, ubi tuo conſilio placuiſti.

Climacus.

Auguſtinus.

Et confirmatur: quia hunc eſſe Dei morem certò nobis conſtat, ut cùm ipſe per ſe vel per Angelos illuminare omnes poſſet, malit tamen, homines ab hominibus doceri: quod propter mutuam charitatem aliquando fit: aliquando tamen, & ſæpius, ut dum alter alteri ſubjicitur, humilitatem exerceat. Hoc Caſſianus collatione 2. c. 24. Samuelis exemplo demonſtrat, quem Dominus ſuamet Doctrina erudire noluit, ſed ſemel & iterum ſenem Heli voluit adire: & quem ad ſuum vocabat obſequium, eius tamen, qui veluti ei ſuperior erat, licet ſanctitate inferior, inſtitutione informari voluit. Actorum quoque 10. Cornelium ab Angelo alloquente, ad Petrum pro Doctrinæ inſtitutione remiſſum fuiſſe legimus. Et (quod magis eſt) ipſum Apoſtolum Paulum, quem Dominus tanti fecit, ut ipſe

Caſſianus.

Actor. 10.

non

gere, quos in malè veraci terra linguæ noſtræ meminit ſeminaſſe. In quo videlicet facto quid aliud quam Turdelam imitatur, quæ ex eo, quod digerit, moritur? Ex ejus quippe ſtercore planta naſcitur, de cujus humore viſcus conficitur, quo poſtmodum & ipſa capitur: atque ex eo, quod prius fuerat cibus ejus, agitur, ut & ipſa poſtmodum ſit cibus alienus. Ita ergo cum immunda quæque ac vana proferimus, quid aliud, quàm laqueos, nobiſmetipſis loquendo compingimus: quibus abaſtutis aucupibus (hoc eſt à malignis ſpiritibus) capiamur? Sæpe autem ſermo noſter non loquenti, ſed audienti pugnam generat, ita, ut cor ejus in odium illius, qui contraria verba protulerat, vehementer accendat: etſi facultas adſit non tam verba verbis reddere, quam malæ retributionis actibus parat reſpondere. Hæc autem in ipſa verborum confabulatione parvi pendenda nobis videtur, & levia: ſed cum ad orationum ſecreta recurrimus, reducta protinus ad memoriam, dura prorſus & intolerabilia judicamus. Quapropter (dilectiſſimi fratres mei) ſtudeamus noſmetipſos contra ſilentii clauſtra reprimere, & linguas noſtras à vanis & inutilibus eloquiis cohibere. Anima namque noſtra ſuperni Regis eſt ſponſa, cui, accepto pignore ſancti Spiritus, ſignaculo fidei eſt dotata. Maneat ergo in penetrabilibus virgo, non indecenter in publicum prodeat: non per oris limen egreſſa, inſuper vacua verba cum ſæcularibus inaniter ſe fundat, ne, cum eam ſponſus à modeſta pudicitiæ ſuæ gravitate deviare conſpexerit, quandoque objurgans dicat. O pulchra inter mulieres, egredere & abi poſt veſtigia gregum. In cubiculo ergo ſuo, virginali more reſideat, oris oſtium clauſum teneat, & nunquam, niſi quæ ad expectandum ſponſi cæleſtis adventum pertinent, loquutura procedat. Sub umbra ſilentii reprimatſe, de color videatur, ab omni æſtu negotii ſæcularis abſcondat ſe, ut non immerito poſſit cantare alacri voce, ſub umbra illius quem deſiderabam, ſedi, & fructus ejus dulcis gutturi meo. Introduxit me in cellam vinariam: ordinavit in me charitatem. Solent autem ſponſæ nobilium, adverſas pigmentorum ſpecies mandendo per ora revolvere: ut advenientibus procis flagrantius valeant ac ſuaviùs redolere. Anima etiam noſtra, cepas, allia, & quicquid terrenæ prudentiæ acritudine fervet, prorſus abhorreat: caſiam vero aſſiduæ orationis, ſtactem ſacræ lectionis, Pſalmodiarum cinnamomum, & cuncta odoramenti ſpiritualis aromata jugiter fragrare contendat. Chriſtus ſit omne quod loquitur, omne quod delectatur, omne quod ſapit, omne quod vivit. Chriſtum ſpiret, Chriſtum flagitet Chriſtum æſtuet, Chriſtum ore pronunciet, Chriſtum aſſidua cordis meditatione pertractet. Hactenus Petrus Damianus & ceteri, Patres qui tantopere ſilentium commendant: ut interim omittam (ne prolixior videar) Magnum Greg. qui in tractatu in quadrageſimi jejunii ſilentium, optimè graviterque, ut ſolet, linguæ damna ſilentiique utilitates deſcripſit.

Exhortatio Prioris ad Humilitatem.

TEXTVS.

TV autem frater Brocarde, & quicumque poſt te inſtitutus fuerit Prior, illud ſemper habeatis in mente, & obſervetis in opere, quod Dominus ait in Evangelio: Quicunque voluerit inter vos maior fieri, erit miniſter veſter: & quicunque voluerit inter vos primus eſſe, erit veſter ſervus.

GLOSSA IV.

IN hâc & ſequenti exhortatione invicem Priorem monet ad humilitatem, & fratres, ut Priorem ſuum venerentur honorent, eiq; obediãt. Et ſic duo hoc loco à Regula ſignificantur. Primum, Prælati erga ſubditos modeſtia, & humilitas. Secundum, ſubditorum erga Prælatum fidelitas, & obedientia. Circa primum D. Baſil. in Regulis ſuſiùs explicat interr. 3. Præfectumq; ſic inſtituit: Præfectum (ait) ne elatum faciat dignitas, ut ne ipſe à beatitudine humilitatis excidat, aut etjam elatus, in judicium incidat Diaboli: verùm illud credat, quòd plurium cura, plurium eſt miniſterium. Quemadmodum igitur qui multis ſauciatis miniſtrat, & ſingulorum vulnerum ſanies detegit, & auxilia juxta ſubjecti mali proprietates adhibet, hoc miniſterio non elationis occaſionẽ ſumit, ſed potiùs humilitatis, ſtudii, ac ſolicitudinis: ſic multò ampliùs cui medela infirmitatũ fraternitatis concredita eſt; velut omnium miniſter, & pro omnibus rationem daturus, meditari ac ſolicitus eſſe debet. Hoc pacto rectè aſſequitur ſcopum, velut Dominus dixit Luc. 22. Si quis vult inter vos eſſe primus, ſit omnium ultimus, & omnium miniſter. Hæc Baſil. D. Aug. in Reg. c. 43. ſic de Prælatis ſcribit: Ipſe verò, qui vobis præeſt, non ſe exiſtimet, poteſtate dominante, ſed charitate ſerviente, felicem. Honore coram vobis prælatus ſit vobis: timore coram Deo ſubſtratus ſit pedibus veſtris. Circa omnes ſeipſum bonorum operum præbeat exemplum: corripiat inquietos, conſoletur puſillanimes, ſuſcipiat infirmos, patiens ſit ad omnes. Diſciplinam libens habeat, metuendus imponat: & quamvis utrumque ſit neceſſarium, tamen à vobis plus amari appetat, quàm timeri, ſemper cogitans, Deo pro vobis redditurum eſſe rationem. Vnde vos magis obediendo, non ſolùm veſtri, ſed etiam ipſius miſereamini, qui inter vos quantò in loco eſt ſuperiori, tantò in periculo majori verſatur. Divus Franciſcus in ſua Regula capit. 20. de Prælatorum humilitate ita docet: Fratres, qui ſunt miniſtri & ſervi aliorum, aliorum fratres viſitent &c. Et infrà: Miniſtri tantam familiaritatem habeant erga fratres, ut dicere poſſint eis & facere, ſicut Domini ſervis. Quia (ut ibi expoſitores, & præcipuè Divus Bonaventura adnotarunt) Prælati dicuntur miniſtri in ſpiritualibus, & ſervi in temporibus. Et Hugo in eandem Regulam: In no-

Baſilius. *Auguſtinus.* *D. Franciſ.* *Hugo.*

mine Miniſtri (ait) humilitas, in nomine ſervi utilitas oſtenditur. Nam miniſtri debent eſſe ſervi, non Domini fratrum; miniſterium quidem, non dominium habentes: quia utilitate, & miniſterio ſervire, & miniſtrare debent. Et ideo Miniſtri & ſervi vocantur. Lucæ 22. Qui major eſt veſtrum, erit miniſter veſter: nam Prælati tam humilitate, quàm vitæ imitatione, Chriſto debent eſſe conformes, qui Matth 20. ait, Filius hominis non venit miniſtrari, ſed miniſtrare.

(·?·)

EXHORTATIO AD FRATRES.

TEXTUS.

Auguſt. in Regula, cap 23. Benedict. in Reg. cap. 4. & optimè in 3. p. Regula Societatis Ieſu c. 1. n. 23. & Reg. Monachorũ c. 1. & monachorũ cap. 6. & præcipuè 8.

Vos quoque (ceteri fratres) Priorem veſtrum honorate humiliter, Chriſtum potius cogitantes, quam ipſum: qui poſuit illum ſuper capita veſtra: & Eccleſiarum prepoſitis ait: Qui vos audit, me audit: & qui vos ſpernit, me ſpernit. Ut non veniatis in iudicium de contemptu, ſed de obedientia mereamini vitæ æternæ mercedem.

GLOSSA V.

Hic jam ſubditos provocat ad honorem debitum Prælatis exhibendum. Honoratur autem dupliciter Prælatus à ſubditis. Primò, ſi eum ex corde & affectu diligant. Secundò, ſi eis reverentiam & obedientiam præſtent. Quæ duo tunc convenienter fient, quando in Prælato potius Chriſti perſonam, quàm hominis conſideraverint: & ſic tum de honore, tum etiam de obedientia mercedem habebunt.

Auguſtinus. Similem exhortationem in Regula Auguſtini invenies, dum c. 23. inquit: *Præpoſito tanquam Patri obediatur, multò magis Presbytero, qui omnium veſtrum curam gerit.* Benedictus c. 72. *Deum timeant, Abbatem ſuum ſincera & humili charitate diligant, Chriſto omnino nihil præponant.* Hæc Benedictus.

In hac igitur ultima Regulæ parte Albertus hanc conſiderationem circa Prælatos, ut in ipſis Chriſtum intueremur, tanquam potiſſimam atque præſtantiſſimam, in hunc locum rejecit, ut firmiùs noſtris mentibus ſemper inhæreret.

EPILOGVS
REGVLÆ.

TEXTVS.

Opera ſupererogationis ſine conſenſu Prælati non eſſe facienda. D. Baſilius in Brevioribus interrogation. 138. Benedictus c. 39. ſuæ regul. Carthuſien. 2. p. ca. 10. nu. 25. & 28. & conſtitutio Societatis.

HÆC *breviter ſcripſimus vobis, converſationis veſtræ formulam ſtatuentes, ſecundùm quàm vivere debeatis. Siquis autem ſupererogaverit, ipſe Dominus cum redierit reddet ei: utatur tamen diſcretione, quæ virtutũ eſt moderatrix. Actum Lugduni, anno Domini Milleſimo, Ducenteſimo, Quadrageſimo octavo, Domini Papæ Innocentii IV. anno quinto, Kalendis Septemb.*

GLOSSA Vltima.

BREVEM, compendioſam tamen & utilem vivendi normam noſtra Regula continet: quia ſæpè multis præceptis animus obrutus, oneri ſuccumbit. Ita verò hæc brevis proficiendi formula nobis à Regula præſcripta, ut ipſa moneat, ultra præfixã metam progrediendum: & unicuiq; facultatem ſupererogandi, prçvia diſcretione, concedat. Circa hanc tamen ſupererogationẽ, quam Regula hic Religioſis permittit, tria à nobis tractanda ſunt. Primum eſt, Omnibus maximè curãdum eſſe, aliqua ſupererogationis opera facere. Secundum, qua ratione hæc cum diſcretione & obedientia facienda ſint. Tertium, quæ ſint ea, quę ultra præcepta Regulæ, noſtra Religio ſuis conſtitutionibus adjecerit, ac ſupererogaverit.

DVBIVM I.

An omnes Chriſtiani teneantur habere intentionẽ proficiendi in via virtutis, & Chriſtianæ perfectionis.

HVIC dubitationi reſpondet Cajetanus 2. 2. q 186. artic. 2. ſupponendo, in hoc profectu tria poſſe conſiderari. Primum eſt, executio eorum, quæ utilia videntur ad proficiendum. Secundum, Intentio exequendi ea, quę ad hunc profectum conducunt. Tertium, contemptus proficiendi. *Caietanus.*

Primò, conſtat, ſi de exequutione loquamur tam interioris, quàm exterioris actus, in hoc vel in illo opere eam omittere, nullum eſſe peccatum: ut ſi quis omittat exercitiũ actuum humilitatis, & alicujus operis Miſericordiæ, quando non currit præceptum. Et ratio hujus eſt: quia nulla lex obligat ad ta-

le bonum exercendum, ut ſupponitur: & ſic nullum erit peccatum. Quare ſufficit, quòd quilibet Religioſus caveat offenſam Dei in his, quę ſibi pręcepta ſunt: licet alia, quę ſunt ſupererogationis opera non faciat: ut in ſimili propoſito, de quolibet Chriſtiano reſpectu mandatorum Dei, docet Gerſon 3.p. tractatu de perfectione cordis, Alphabetico 68. Lit. F. G. & H. *Non peccat* (inquit) *ſi Chriſtianus conſilia non adimpleat, ſi caveat offenſam Dei, & gratias agat Deo, eo quod noluerit hominem amplius obligare, quàm ad præcepta: & non langueat circa adimpletionem præceptorum, ſed diligenter, & ſtrenuè & integre ea exercet.* Hæc ille. Et addit Gerſon, quòd aliquando Chriſtianus aliquas faciat ſupererogationes: quia, (ut ipſe ibidem notat, & Angelus in moralibus cap. 8.) licet nullus teneatur ad conſilia, tamen vix contingere poteſt, ut homo præcepta debitè adimpleat, quin aliquādo aliquid conſilii ſupererogет: ſaltem quoad intentionem voluntatis. Quæ proportionaliter Religioſis applicanda ſunt. Impoſſibile enim (mortaliter loquendo) videtur, quòd ſi quis tantùm ea, ad quæ tenetur, velit implere, ea debitè exequatur, quin aliquando deficiat & cadat: ut in propoſito optimè docuit Divus Auguſtinus in ſermone de verbis Apoſtoli. Semper (inquit) tibi diſpliceat quod es, ſi vis venire ad id quòd non es: nam ubi tibi placuiſti, ibi remanſiſti: ſi autem dixiſti, ſufficit, periiſti. Idem ſemper adde, ſemper ambula, ſemper profice: noli in via deficere, noli retroire, noli deviare: remanet enim, qui non proficit. Divus Bernardus Epiſtola 91. ad Abbates Sueſſione congregatos, Aut aſcendas (inquit) neceſſe eſt, aut deſcendas: ſi attentes ſtare, ruas neceſſe eſt. Minimè profectò eſt bonus, qui melior eſſe non curat: & ubi incipis nolle eſſe melior, ibi etiam deſinis eſſe bonus. Et Epiſtola 253. ad Abbatem Garinum: Vera virtus finem non habet, tempore non clauditur: nunquam juſtus arbitratur, ſe comprehendiſſe: nunquam dicit, Satis eſt. Et infrà: Quòd ſi ſtudere perfectioni, eſſe perfectum eſt, profectò nolle proficere, deficere eſt. Vbi ergo ſunt qui dicere ſolent: ſufficit nobis: nolumus eſſe meliores, quàm Patres noſtri? O Monache, non vis proficere? Non. Vis ergo deficere? Nequaquam. Quid ergo? Sic mihi (inquis) vivere volo, & remanere in quo perveni: nec pejor fieri patior, nec melior cupio. Hoc ergo vis, quod eſſe non poteſt. Idem Bernardus infra: Hinc planè colligitur, quia nolle proficere, non niſi deficere eſt: inter profectum enim, & defectum in hoc ſtatu mortalis vitę nihil mediū invenitur. Neceſſe enim eſt, ſpiritum aut proficere ſemper, aut deficere. Idem ferè repetit Epiſtola 341. quę eſt ad Monachos Sancti Bertini. Frequens etiam eſt apud Bernardum & alios Patres hoc adagium, *In via Dei non proficere, deficere eſt*: vel, *Non progredi, regredi eſt.* Nam qui ſic eſt cum Deo limitatus & parcus, ut ultra id, quod tenetur, nihil aliquādo addat, etiam ſi id facile ſit; vix rectè ea ſervabit, ad quæ tenetur. Nam tantem (Deo id permittente) occaſione oblata ruet. Nam qui hujuſmodi vivunt, non merentur à Deo abundantiora ſeu ſpecialiora auxilia. De hoc latiùs videndus eſt Richardus de Sancto Victore, in Cantic. lib. 3. c. 9. & 11. & Cant. 4. c. 25. ubi multis rationibus, & ſimilitudinibus probat, quòd tenemur in melius proficere, ut perfectionem ſequamur, & ut à peracto itinere nō deficiamus. Prædicta autem intelligenda ſunt, quando quis non facit actum poſitivum non proficiendi, (de quo ſtatim dicemus:) ſed tantùm dicit abſolutè: ſufficiat mihi præcepta adimplere.

Quoad Secundum verò, in quantum reſpicit intētionem proficiendi, nempe, quādo quis habet animū & intentionem non proficiendi ampliùs, nec faciendi id, quod melius aut perfectius eſt, ſed tantùm propo-

Gerſon. *Auguſtinus.* *Bernard.* *Richardus de Sancto Victore.*

proponit ſervare mandata, alia verò omnino, & poſitivè non vult ſervare, nec ultra mandata proficere: hunc quidem ſine dubio peccare dicẽdum eſt: ut docet Cajet. dicta q. 186. artic. 2. quia firmat animũ contra ſpiritualem profectum, &, quantum eſt de ſe, directè ponit obicem Spiritui ſancto & gratiæ Dei: quod eſt peccatum, & culpa. Verùm non eſt tam grave peccatũ, ſicut ſi hanc intentionem juramento vel voto confirmaret: quia tunc propter majorem animi firmitatem contra gratiam, & propter majorem irreverentiam, quando fit ex voto vel juramẽto, eſt peccatum mortale: quod non contingit, quando ſolùm fit ſine juramento vel voto: quia ſolùm tunc eſt peccatum veniale, cùm non tranſgrediatur aliquod præceptum, ad ſalutem neceſſarium. Et cum hac intẽtione ſalvari poteſt dilectio Dei ſuper omnia: quamvis (ut ſupra diximus) hic ſtatus valde periculoſus ſit. Quod confirmari poteſt ex teſtimoniis Sanctorum nuper adductis. *Caietanus.*

Ex his ergo infertur, quòd ſi exequutio vel intẽtio ultrà progrediẽdi omittatur in hoc vel illo opere, non erit peccatum, & aliquando nec veniale. Si verò quis habeat intentionem ſervandi ea, ad quæ ſub præcepto tenetur, & omittere alia bona ſuperetogationis ſive cõſilii, quæ conducunt ad ſpiritualem profectum: tunc ipſe peccat venialiter, quia, quantum eſt de ſe, ponit obicem Spiritui Sancto. Hæc Cajetani Doctrina, quæ his duabus propoſitionibus clauditur, communiter à Thomiſtis recepta eſt in dicto arti. 2. ut ſupra. Eam etiam tenet Corduba in Regulam Beati Franciſci c. 1. q. 3. ubi de Religioſis loquens, docet, eos peccare, ſi intendant nunquam proficere, ſeu non facere alia bona, neque alio modo meliora, quàm ſua Regula vel conſtitutionibus taxantur. *Et peccabunt* (inquit) *eò gravius, quò magis eos docet intendere perfectionem, quàm alios Chriſtianos.* *Thomiſtæ. Corduba.*

Quoad Tertium verò attinet, dicendum eſt, quòd quando quis omittit alia opera ſuperetogationis ex cõtemptu, tunc mortaliter peccabit: quia contemnens conſilia divina, ipſum Deum contemnit. Intervenit autem hujuſmodi contemptus, ut docet Cajetanus ut ſuprà, quando homo refugit ſubjici conſiliis divinis, ut conſiliis; & profectui charitatis, ut profectui charitatis: ut perfectiori viæ. Si quis autẽ ſpiritualẽ profectum, & divina conſilia reveretur; ſed, quia nõ obligatur ad illa, & non ſunt neceſſaria ad ſalutẽ, non vult illa amplecti, & nihil curat de illis, quantum ad ſuum profectum; talis verè non contemnit: & ſic non peccat mortaliter, ſed tantum venialiter, quia omittit (ut diximus) in intentionem, & exequutionem ſui profectus.

Ex his infero, quòd opera ſuperetogationis licet abſolutè nullo modo ſint ſub præcepto: tamẽ contemptus eorum eſt ſub præcepto. Deinde non habere contrariam intentionem ad illa, eſt ſub præcepto: licet tantũ obliget ad veniale. Quare Regula noſtra meritò ad opera ſuperetogationis nos inducit, cùm ait: *Si quis autem ſupererogaverit &c.*

Secundò infero, eſſe maximè laudabile, alia opera ultra id, quod præcipitur, conari adimplere. Nam, cùm omnes Religioſi teneantur ad perfectionem tendere, laudabile eſt, non ſolùm media ſibi ad hũc finem determinata, ſed etiã alia plura exequi, ut faciliùs finem conſequantur. Neq; hæc ſingularitas vitium reputari debet: quia tunc aliquis ſingularitatis vitio notaretur, cũ media neceſſaria, & quæ ſub præcepto ſunt omitteret; & alia ſuperetogationis exequeretur: vel cũ iſta propter vanam gloriã, ut ipſum ſingulariter ſanctum alii judicent, faceret. Maximè verò laudabile eſt (ut admonet Caſſianus lib. 11. ca. ultimo) omni ſtudio quidquid in converſatione fratrum minimè cõmunis uſus recepit, utpote quod inani *Caſſianus.*

ſubjicitur gloriæ, declinare: & ea, quæ nos poſſunt inter ceteros notabiles reddere, quibuſque nobis, quaſi ſolis ea facientibus, laus apud homines ſit comparanda, ſummopere vitare. Quod in exteriori diſciplina eſt intelligendum, quam communem cum aliis ſervare, laudabile eſt.

DUBIUM II.

An hoc, quod Regula monet de ſupererogationis operibus, intelligi debeat etiam ſine Superioris licentia?

PRo affirmativa parte hujus dubitationis in primis urget Regulæ textus expreſſus, qui nos ad hæc excitat opera: nec requirit Superiorum interventum, ac facultatem. Igitur, illis prorſus neſcientibus & ignorantibus, hæc laudabiliter fieri poſſunt. Secundò, quia Deus nos hortatur ad bene operandum, ſecundùm illud Eccleſiaſt. 9. Quodcumque potest manus tua, inſtanter operare: ſed ubi adeſt conſilium Dei, fruſtra hominum expectatur beneplacitum. Ergo non eſt neceſſe, voluntatem Prælatorum præcedere ad hujuſmodi opera. Et confirmatur ex authoritatibus Divi Auguſtini, & Divi Bernardi præcedenti dubio allatis, ubi docent, ſemper proficiendum & ſupererogandum: & nullam mentionem faciunt de licentia Prælati. Et ſimiliter videtur pugnare pro hac ſententia illud Pauli, *Nolite ſpiritum Dei extinguere &c.* Tertiò, Quia Sanctorum vita nobis imitanda eſt: multos verò Sanctos in ſpiritualibus profeciſſe novimus, & multa bona opera patraſſe ſine Prælatorum conſilio, ut conſtat de multis Eremitis, qui ſolitariam vitam degentes, Prælatos minimè conſulere potuerunt. Vltimò, quia id, quod eſt occaſio alicujus vanæ gloriæ, oportet nos ſedulò fugere: ſed adire frequenter Prælatum pro conſilio vel licentia ad agendum aliquid ſupererogationis, occaſio eſt inanis gloriæ & propriæ æſtimationis: nam inimicus facilè ſuggerit complacentiam de hoc, quòd Prælatus nos æſtimet viros perfectos, & majoris profectus ſtudioſos; ergo licitè hoc ſæpe abſque Prælatorum interventu fit.

Eccleſ. 9.

Auguſtinus. Bernard.

Sit Prima propoſitio. Si Prælatus præcipetet abſolutè, ut nullus aliquod ſupererogationis opus faceret, ei non eſſet obediendum. Hoc ex eo conſtat, quia illicitùm præcipit. nam præcipit contra conſilium Dei, & contra ſpiritualem profectum, ob quod in animis ſubditorum obicem Spiritui ſancto ponit: & ſic ei minimè eſſet in hac re parendum. Verum eſt tamen, quod ſi Prælatus in aliquo particulari caſu, & ob aliquam rationabilem cauſam, præciperet, ne quis ultra id quod in communi fit, aliud ſupererogaret; tunc ſubditus obedire teneretur, quia licitè præcipit, & ſic inobedientiæ culpam incurreret, qui contrarium ageret.

Dico Secundò, ſi Prælatus præciperet, ut nihil extraordinariè fieret ſine ejus licentia, tunc ſubditi tenentur obedire. Ratio eſt, quia Prælatus, cùm ſit Dominus noſtrarum actionum exteriorum, poteſt licitè prohibere, nequid fiat ſine ejus examine: quia ipſe vult ſcire, in quibus, vel qualiter ſubditi exerceantur, quibus laboribus & pœnitentiis onerentur, ne fortè errent, vel indiſcretè ſuccumbant, vel impotentes fiant ad alia onera communitatis, quæ ex præcepto tenentur adimplere. Et ſic, cùm in his juſtè præcipiat, ei obedientia

debetur: præcipuè cùm in hoc ipſe non intendat ſpiritualem profectum impedire, ſed tantùm ſubditis providere & conſulere, ut pro viribus onus ſuſcipiant, vel ne ea aggrediantur, quæ potiùs eorum ſpiritui noxia, quàm utilia eſſe poſſunt: quod facilè ſubditi, ſi proprio judicio regantur, prævidere non poſſunt. Hæc concluſio magis ex ſequenti conſtabit.

Sed dices: Prælatus tantùm eſt ſuperior Religioſorum in his, quæ ad Regulam concernunt: ſed hoc eſt ſupra Regulam: ergo in his non valet ſeſe intromittere. Reſpondeo, quòd hæc etiam ad regulam ſuo modo pertinent: nam Regula monet, ut fiant hæc opera: & ideo Prælatus ea poteſt moderari, & examinare; ut Superior. Secundò, (& hæc eſt ratio præcipua:) quia omnia, quæ ad Regulæ adimpletionem reducuntur, poteſt Prælatus licitè jubere; & præterea omnia impedimenta removere. Quare hæc opera, de quibus loquimur, poſſunt reduci ad Regulæ obſervantiam, in quantum poteſt quis per hæc exteriora opera incapax fieri, vel minùs habilis ad ea, quæ in Regula mandantur exſequenda. Et ſic prælatus poteſt illum ab his retrahere. Ob hanc enim rationem poteſt omnia ſubditorum vota irritare & annulare: & præcipuè ea, quæ de bono non præcepro neque in lege Dei neque in Regula fiunt.

Quibus poſitis, ſolùm eſt difficultas in eo caſu, nempe, quando Prælatus non prohibuit abſolutè hujuſmodi opera fieri, nec præcipit, ut non fiant: ſed merè negativè ſe habet. An tunc liberum ſit & optimum, ea opera ſine Prælati licentia facere: vel ſaltem æquè bonum ac ſi cum licentia fierent; vel denique non malum?

Dico Tertiò, in hoc caſu non eſſe peccatum, neque inobedientiam, inconſulto Superiore ſimilia opera facere. Patet. Nam hoc opus ex ſuo objecto eſt bonum, nec ulla circunſtantia vitiatum; quia ſi aliqua vitiati poſſet, maximè in obedientia: ſed ſupponimus, nullum eſſe Prælati mandatum: ergo hoc opus bonum, & meritorium erit. Imò, etiamſi contrarium Prælatus præciperet; in Religionibus, ubi Prælatorum mandata non obligant ad culpam, nullum eſſet peccatum: ut alibi in tractatu de voto obedientiæ docuimus, quamvis magna eſſet imperfectio, & non modicum errandi periculum.

Dico Quartò, Periculoſum valde eſt, & non ita meritorium, iſta opera facere ſine Prælati obedientia. Hoc dictum, in quo eſt tota hujus difficultatis vis, fusè probandum eſt.

Et primò id expresſè docet Divus Benedictus in ſua Regula c. 49. ubi agens de Quadrageſimæ tempore, ſic ait: Ergo his diebus augeamus nobis aliquid ad ſolitum penſum ſervitutis noſtræ, orationes peculiares, ciborum, & potus abſtinentiam: & unuſquiſque ſupra menſuram ſibi indictam aliquid propria voluntate cum gaudio Sancti ſpiritus offerat Deo: & ſubtrahat corpori ſuo de cibo, de potu, de ſomno, de loquacitate &c. Hoc ipſum tamen (ait) quod unuſquiſque Deo offert, Abbati ſuo ſuggerat, & cum ejus fiat oratione, & voluntate. Quia quod ſine permiſſione Patris ſpiritualis fit, præſumptioni deputabitur, & vanę gloriæ, non mercedi. Ergo cum voluntate Abbatis omnia agenda ſunt. Hæc Divus Benedictus: ubi nihil ſine voluntate Abbatis, & ejus oratione ſive permiſſione, quæ hic pro expreſſa voluntate ſumitur, ut ex præcedentibus & ſubſequentibus conſtat, faciendum eſſe decernit. *Benedictus.*

Divus Baſilius ſermone 5. exercitat. Vera autem (ait) & perfecta obedientia ſubditorum erga Præfectum in hoc declaratur, ut

ter admodum hanc concluſionem corroborat. Is enim lib. 32. moralium c. 17. Illum (ait) ſine dubio ſublimioris diſcipulatus ordinem apprehendere, qui, relictis omnibus quæ exteriùs poſſederat, etjam internas voluntates frangere parat: ut ſe alterius voluntatibus ſubdens, non ſolum pravis deſideriis, ſed ad perfectionis cumulum etiam in bonis votis ſibimet renuntiet, & cuncta, quæ agenda ſunt, ex alieno arbitrio obſervet. Hunc hoſtis callidus tantò molliùs alloquitur, quantò ab excellentiori dejicere ardentiùs conatur: móxque virulenta ſuggeſtione blandiens, dicit: O quanta per temetipſum miranda agere poteris, ſi nequaquam te judicio alterius ſubdis! Cur profectum tuum ſub ſtudio meliorationis imminuis? Hæc blandiens inſinuat: ſeorſum verò in voluntatibus ejus propriis, exercendæ ſuperbiæ cauſas parat. Hactenus Gregorius. Ex cujus, & aliorum Patrum teſtimonio conſtat, quanto melius, quantò perfectius, quantò ſecurius ſit, omnem ſuum arbitrium relinquere, quàm id retinere, etiam bene utendo: & quàm periculoſum è contrario ſit, proprio uti judicio & regimine, & ſine Præpoſitorum ductu & conſilio, opera etjam bona aggredi.

Sed reſtat, ut id etjam rationibus oſtendamus. Et prima ſit. Nam qui ſine ſui Rectoris ſive Prælati conſilio aliquid aggrediuntur, ſæpe in ipſis bonis operibus, quæ agunt, in oratione, in jejuniis, vigiliis &c. ad minus poſſunt aliquid propriæ voluntatis, imò & multum immiſcere. Quantum autem de propria voluntate inſeritur; tantum de bonitate operis minuitur. Ergo multo melius erit, ſi hæc ex obedientia fiant.

Dices, te habere pro duce, Dei voluntatem, illíque velle per ſimilia opera placere. Sed huic obiectioni maximè adverſatur, quia voluntas Dei ſæpe obſcura eſt & incerta, & frequenter in ea percipienda plures errores, & variæ perplexitates oriri ſolent. Deinde, (quod etiam argumentum magnum eſt,) quòd in ea conjicienda & interpretanda proprium ſenſum adhibes, ac proinde etjam aliquid tui judicii. Melius autem eſt, ita vitam inſtituere, ut nihil penitus de tuo immiſceas. Nam hæc eſt vera abnegatio, quam Dominus præcipit, ut noſmetipſos ita deſeramus, ut nihil noſtrum retineamus. Nec parvum ſuperbiæ ſignum eſt, velle te ipſum in dignoſcenda Dei voluntate regere. Nam (ut rectè ait Divus Ioannes Climacus, gradu 25.) Humilis ſemper abominatur voluntatem ſuam, velut ſeductricem & errantem. Et quamvis omnes eius cogitationes & facta Divinæ Regulę congruētia ſint: adhuc tamen non ſequitur voluntatem ſuam, nec credit ſenſui ſuo. Nam (ut rectè Divus Auguſtinus 14. de Civitate c. 13. Vbi dixiſti; Meus ſenſus ſufficit mihi: ibi defeciſti, ubi tuo conſilio placuiſti.

Climacus.

Auguſtinus.

Et confirmatur: quia hunc eſſe Dei morem certò nobis conſtat, ut cùm ipſe per ſe vel per Angelos illuminare omnes poſſet, malit tamen, homines ab hominibus doceri: quod propter mutuam charitatem aliquando fit: aliquando tamen, & ſæpius, ut dum alter alteri ſubjicitur, humilitatem exerceat. Hoc Caſſianus collatione 2. c. 24. Samuelis exemplo demonſtrat, quem Dominus ſua met Doctrina erudire noluit, ſed ſemel & iterum ſenem Heli voluit adire: & quem ad ſuum vocabat obſequium, eius tamen, qui veluti ei ſuperior erat, licet ſanctitate inferior, inſtitutione informari voluit. Actorum quoque 10. Cornelium ab Angelo alloquente, ad Petrum pro Doctrinæ inſtitutione remiſſum fuiſſe legimus. Et (quod magis eſt) ipſum Apoſtolum Paulum, quem Dominus tanti fecit, ut ipſe

Caſſianus.

Actor. 10.

non

non per Angelos, ſed ſeipſo eum vocaret Act. 9. & quem uno verbo inſtruere poterat, ad Ananiam mittit: *Surge* (inquiens) *et ingredere civitatem, & ibi dicetur tibi, quid te oporteat facere.* Quem locum Divus Bernardus in ſermone de Converſione Beati Pauli aptè Religioni applicat, quam Religioſi ingrediuntur, ut edocti per hominem, diſcant quæ ſit voluntas Dei. Omnibus igitur tam perfectis, quàm imperfectis, tam doctis quàm indoctis divina providentia mediis aliis hominibus lumen impertiri ſolet.

Bernardus.

Secundò eadem veritas efficaciter comprobatur: quia qui Prælati obedientiam ad ſimilia opera prærequirit, ſi licentiam obtineat, jam exercet actum obedientiæ, & abnegationis proprii judicii & voluntatis in hac re, & inſuper præſtat opus à ſe concupitum, & illius meritum conſequitur: ſi verò à Prælato licentiam non obtinet, prædicta omnia etiam conſequutus eſt. Nam in primis propriam voluntatem & judicium in hac re depreſſit ac abnegavit, & præterea operis, quod nitebatur facere, merito minimè fruſtratur: cùm voluntas apud Deum pro facto reputetur. Ille verò, qui non accerſito Prælato, & abſque ejus licentia opus quantumvis bonum præſtat, tantùm facit illum actum, qui in ipſo bono opere exercetur: mercedem tamen obedientiæ non conſequitur imo ſe exercēs in propria voluntate & judicio, in ipſo opere multum de merito amittit, & forte, imò certiùs propriæ quæſitioni intendit. Quare ille loco mercedis ac retributionis, judicium & pœnam ſubibit. Rectè igitur Bernardus Sermone 71. in Cant. tractans illa verba Iſai. 58: Quare jejunavimus, & non aſpexiſti? humiliavimus animas noſtras, & neſciſti? Ecce in die jejunii veſtri invenitur voluntas veſtra &c. *Si in die* (inquit) *jejunii mei invenitur voluntas mea, non tale jejunium elegit ſponſus, nec ſapit illi jejunium meum, quod non lilium obedientiæ, ſed propriæ voluntatis vitium ſapit. Ego autem non ſolum de jejunio; ſed de ſilentio, de vigiliis, de oratione, de lectione, de opere manuum, poſtremò de omni obſervatione Monachi, ubi invenitur voluntas ſua in ea, & non obedientia Magiſtri ſui, id ipſum ſentio, minimè prorſus obſervantias illas, etſi bonas in ſe, tamen inter lilia, id eſt, inter virtutes deputandas. Grande malum propria voluntas, qua fit, ut bona tua tibi bona non ſint: quia nihilominus, quod propria inquinatum ſit voluntate, quaſi abiit is, qui paſcitur inter lilia.*

Nec timendum eſt, quòd Prælati noſtrum deſiderium & profectum impediant. Nam ſi hoc ad gloriam Dei tendit, & ipſi Deo gratum exiſtit, Deus Prælati cor facilè inclinabit, ut facultatem ad tale deſiderium exequendum tribuat, & ſanctis in hac re intentionibus ſubditorum faveat, ut ex Sancta Scriptura feciſſe accepimus, cùm Sanctus Daniel ſimul cum ſociis ſuis abſtinentiam ſervare voluit: quia cùm rogaſſet tunc Principem Eunuchorum, ut ſibi ad hoc facultatem tribueret, ait ſacer Textus, *Dedit autem Deus Danieli gratiam & miſericordiam in conſpectu Principis Eunuchorum.*

Tertia ratio. Quia qui proprio nititur judicio, ſine Superioris facultate opus quantumvis bonum aggrediens, maximis ſe periculis exponit. Nam, ut Benedictus ait ut ſuprà, vanæ gloriæ ei deputabitur, & non mercedi: & Baſilius ſacrilegium reputat. Quæ occaſionaliter ſunt intelligenda, & quaſi initiativè: nempe, quòd his operibus abſque obedientia peractis, initium vanæ gloriæ & infidelitatis circa Prælatum ſumitur. Exponit ſe præterea variis erroribus. Nam, ut iidem Baſilius, Bernardus, & Gregorius relati docent, hoc ſerpens antiquus intendit, ut per bona opera ſeducat ſubditos, ut ſeipſos tegere velint, & ſic eos a Prælatorum

Baſilius. Bernardus. & Gregorius relat.

ductu,

D. Dorot. — Caſſianus. (margin)

ductu, & providentia ſepararos facilè ſeducat, & in varios trahat errores. Vnde D. Dorotheus Doctrina 5. Omnes virorum ſpiritualium lapſus & interitus ad proprium judicium, quo ſeipſos diſcernere voluerunt, tanquam ad primariam radicem reducit. Et denique Caſſianus collatione 2. c. 11. *Nullo namque* (ait) *vitio tam præcipitem, Diabolus Monachum pertrahit, ac perducit ad mortem, quàm cùm neglectis conſiliis ſeniorum, in ſuo ſibi judicio perſuaſerit, ac diffinitione, Doctrinâve conſidere.*

Dico quintò. In noſtra Regula nemini datur facultas ſupererogandi abſque Prælati conſilio & obedientia. Hoc dictum in primis patet: quia noſtra Regula intelligenda eſt ſecundùm ſanum ſenſum, & magis accommodatum ad ſpiritualem profectum: hic enim eſt finis Regulæ. Neque quiſquam ſanæ mentis credere aut ſuſpicari poterit, Regulam divino ſpiritu dictante factam nobis indicare, aut præcipere viam, non quæ ad ſalutem, ſed quæ ad interitum ducat. Ejuſmodi verò eſſet hæc, ſi unicuiq; inconſulto ſuperiore, liceret majora onera vel alia a Regula ſibi imponere. Conſtat enim ex dictis, quantum ſit hoc detrimentum. Quare quando Regula monet, unumquemq; ni melius proficere, & majora his ſuperaddere, intelligenda eſt cum Superioris licentia. Quod mihi ex eo probatur, quòd cùm hæc ſit communis Sanctorum Patrum ſententia; non eſt credendum, ab ea Regulam noſtram voluiſſe deſcedere.

Secundò probatur: quia Regula in hac parte non præcipit, ſed potiùs invitat, & monet ad ſupererogandum: hæc autem admonitio ſive conſilium non excludit obedientiam, aut Prælatorum diſcretionem. Nam ſimiliter omnes ſancti, quotquot in Eccleſia fuerunt, ſuadent hanc ſupererogationem & ſpiritualem profectum, ut ex præcedenti dubio latiùs conſtat. At, ſtante hoc Sanctorum conſilio, ſancti viri ſemper docuerunt, adhuc requiri Prælatorum obedientiam, ut prædicta ſupererogatio rectè & debitè fiat. Ergo nihil obſtat Regulæ conſilium, quin in his operibus debeamus ſemper Prælatum conſulere. Et confirmatur: quia multa ſunt bona opera ſupererogationis, ut ſunt miſericordiæ, & alia, quæ ſi quis ſine Prælati aſſenſu præſtare poſſet, facilè Religionis obſervantia deſtrueretur.

Tertiò & urgentiùs patet: quia, etiam ſi hoc eſſet præceptum Regulæ, deberet intelligi cum debitis & neceſſariis circunſtantiis: quarum una eſt, ut fiat cum debita diſcretione, quæ in hac parte nihil aliud eſt, quàm uti Superiorum conſilio & adiutorio. Omnis enim diſcretio in ſpirituali profectu, & potiſſimùm in ſubditis in hoc ſita eſt, ut alieno regantur arbitrio. Docet id Caſſianus collat. 2. cap. 2. ubi ex ſententia Divi Antonii, omnes diceptiones & errores ex defectu deſcretionis originari, & ob huius defectum plures eſſe deceptos, neque in arrepta virtutis via perduraſſe, demóſtrat his verbis: Quamobrem quid principaliter ducat ad Deum, manifeſtè poterimus agnoſcere, ſi ruinæ ac deceptionis illorum cauſa diligenter fuerit à nobis indagata. Illis enim cùm exuberarent prædictarum opera virtutum, diſcretio ſola deficiens, uſque ad finem ea durare non ſivit. Neque enim alia lapſus eorum cauſa deprehenditur, niſi quòd minus à ſenioribus inſtituti, nequaquam potuerunt rationem diſcretionis adipiſci. Et c. 5. dum de ruina Heronis ſenis agit: Nonne (inquit) quia minus diſcretionis virtute poſſeſſa ſuis diffinitionibus regi, quàm inſtitutis maiorum maluit obedire? Sed & clariùs, & apertiùs c. 10. eiuſdem collationis, Abbas Moyſes prædictam veritatem oſtendit. Vera (inquit) diſcretio non niſi vera humilitate acquiritur: cuius hu-

Caſſian. D. Antoni. — Abbas Moyſes. apud Caſſianum. (margin)

militatis

militatis hæc erit prima probatio, ſi univerſa non ſolùm quæ agenda ſunt, ſed etiam quæ cogitantur, ſeniorum reſerventur examini: ut nihil quis ſuo judicio credens, illorum per omnia diffinitionibus acquieſcat, & quicquid bonum vel malum debeat judicare, eorum traditione cognoſcat. Quæ inſtitutio non ſolum per veram diſcretionis viam docebit incedere: verùm etiam cunctis fraudibus & inſidiis inimici ſervabit illæſum. Nullatenus enim decipi poterit, quiſquis non ſuo judicio, ſed Majorum vivit exemplo. Hæc Caſſianus. Et idem apre c. 11. 16. & aliis eiuſdem collationis, veram diſcretionem Monachi in hoc conſiſtere ſæpius docet, ut neque agere quidquam, nec diſcernere abſque Superiorum judicio præſumat. Idem luculenter Bernardus ſerm. 3. de circumciſione, docet: ubi loquens de Religioſis, ſic ait: Ergo neminem curat qui curritalluminari neceſſe eſt lumine diſcretionis, quæ mater virtutum eſt, & conſummatio perfectionis. Hæc nimirum docet, Ne quid nimis. At verò, quia omnino rara iſta avis eſt in terris, huius diſcretionis locum in vobis (fratres) ſuppleat virtus obedientiæ: ut nihil plus, nihil minus, nihil aliter, quam imperatum ſit, faciatis. Rectè igitur & congruè ubi noſtra Regula monet, ut in ſupererogationibus diſcretione utamur, exponi debet, *Diſcretione*, id eſt, conſilio & obedientia Prælatorum, ſive ſeniorum.

Bernardus.

Dixi, *Seniorum*: quia fortè aliquando continget, Prælatum ita eſſe timidum aut tepidum, ut nullam præbeat licentiam, nec ſimilia opera ei multùm placeant: & tunc eligendus eſt confeſſor, aut Pater ſpiritualis, vir pius & prudens; & eius conſiliis & diffinitionibus in omnibus ſtandum erit. Tutius tamen eſt, quando id commodè fieri poteſt, Prælatum adire, & eum conſulere. Nam Prælatis cum Deus ſubditorum regimen commiſerit, ab illis præcipuè vult ſubditos gubernari.

Vnde ad primum argumentum in oppoſitum ex nuper dictis conſtat.

Ad ſecundum, Quòd Deus non ſolùm movet nos, ut recta operemur, ſed ut rectè & debitè ea operemur. Rectè autem operari, eſt, cum debitis circunſtantiis opus perficere: quarum una ex potiſſimis eſt diſcretio, quæ in eo conſiſtit, ut ſubditi in omnibus Prælatorum conſilio regantur. Ad confirmationem dicitur, ſanctos exhortari nos ad proficiendum quolibet momento: iſte autem profectus verè & propriè acquiritur per obedientiam: aliàs enim vertitur in defectum: neque per hanc ſpiritus Dei extinguitur, ſed potiùs accenditur.

Ad tertium reſpondetur, omnes viros perfectos & ſanctos ſemper hanc viam proficiendi obſervaſſe, ut conſtat ex Caſſiano dicta collat. 2. Eremitæ verò, qui hoc obedientiæ præſidio deſtituti fuerunt, vel in initio ſuæ converſionis aliorum doctrina inſtituti ſunt, vel ſi hoc caruere, ſemper animi præparationem habebant ad recipiendum aliorum conſilium, & inſtructionem, ſi adeſſet: & ob id à Deo illuminari meruerunt.

Caſſianus.

Ad ultimum reſponderi poteſt, omnia in hac vita mortali plena eſſe laqueis, & periculis. Quare illud eligendum eſt, quod minori periculo ſubeſt: minus autem periculum eſt vanæ gloriæ, quàm proprii judicii & voluntatis. Nam per hoc ad innumera alia aditus patefit. Quare eligendum eſt magis, omnia cum obedientia agere, etiam ſi aliquo vanæ gloriæ periculo exponamur, quàm ex propria voluntate & judicio bonum quodcunque operari: quia hoc, ut ex dictis conſtat, periculoſiſſimum eſt: Periculum verò vanæ gloriæ paulatim obedientiæ merito extinguitur.

DVBIVM Vltimum.

Quæ ſint opera ſupererogationis, quæ nunc in noſtra Religione ſupra Regulam obſervari præcipiuntur?

QVVM in Regula, ut præcipua media ad conſequendam perfectionem, tam oratio & meditatio ſcripturarum continua, quàm alia arctioris vitæ documenta præſcribantur, quæ magni ſatis ponderis videri poterant: Religio tamen noſtra divino conſilio ac favore excitata, & adhuc rigidioris ac diſtrictioris vitæ zelo ducta, ſupra id, quod Regula præcipit, multa alia moleſta & acerba corpori, maturè ſupererogavit.

Circa primum, nempe, orationē mentalem, quæ in Regula diu ac noctu exerceri decernitur, cùm nulla huic præcepto additio fieri poſſet, ad commodiorem tamen ejus obſervantiam, duas integras ac determinatas orationis horas ab omnibus ſimul tenēdas ſtatuit: alteram primo manè, alteram verò veſpere: in quibus omnes ſimul ad orationem in choro convenire debent: quia, ut optimè noſter Waldenſ. de ſacramentalibus titulo 1. c. 2. num. 11. ait: Oratio continua & ſine intermiſſione, penitus extinguetur, niſi orationi certis horis, aliis curis & negotiis omiſſis, ſtudeamus. Quod ex Auguſtino in Epiſtola ad Probam confirmat. Et nos D. Baſilium in ſimili propoſito loquētem inducamus, qui in Regulis fuſ. interrogatione 37. ſic ait: *Nec verò quia omni tēpore gratiarū actio & lege præcepta eſt, & noſtræ vitæ neceſſaria ſecundùm naturam & orationem demonſtrata eſt: negligere ob id oportet conſtituta orationibus in fraternitatibus tempora, quæ neceſſaria delegimus, unoquoq; propriam quandam recordationē bonorum à Deo habente. Diluculum quidem, ut primi motus animæ ac mentis oblationes ſint Dei, & nihil aliud curandū ſuſcipiamus, prius quàm notione de Deo delectati ſimus: velut ſcriptum eſt Pſal. 76. Memor fui Dei, & delectatus ſum. Neq; corpus moveamus ad operationē, priuſquam faciamus quod dictum eſt Pſal. 5. Ad te orabo Domine, manè exaudies vocem meam: manè aſtabo tibi &c.* Et infià: *Ceterùm cōpleto die gratiarum actio fiat de his, quæ in ipſa data ſunt nobis, aut rectè facta.* Ecce apud Baſilium rationē, ob quam, non obſtante communi de jugi oratione conſilio, oportuit certas horas deſignari: & unam mane, alteram veſpere opportunas cenſet.

Waldenſis.

Auguſtinus. Baſilius.

Determinata etjam ſunt prędicta orationis tempora, & cautū, ut omnes ſimul ad orationē conveniant, propter magnum emolumentum, quod ex multorum ſocietate ſolet provenire. Nam Sacra ſcriptura divinitus traditum eſt Eccleſ. 4. *Si dormierint duo, fovebūtur mutuò: unus quomodo caleſiet?* Ad hoc igitur frigus repellendum, ac ſpiritum accidiæ, qui ſolitariè orantē ſępe ſolet invadere, propulſandū, nihil aptius, quàm ut duo foveātur mutuò: & quò plures fuerint, eò etjam magis calorem augeri, ac multiplicari neceſſe eſt. Sic enim videmus, viridem adhuc ſtipitem inter alios ardentes carbones cādem illorum flamma facilè comburi. Sic prorſus nobis evenire ſolet: nam ſeparatim orantes, frequentiùs languemus: aliis autē hominibus orationis ardore incenſis permixti, illorum exercitiis nullo labore incaleſcimus: & ob eā cauſam, inter alias, cōmunis eſt inter nos in duobus illis deſignatis temporibus oratio.

Eccleſiaſt. 4.

Pręterea orationē mentalem maximè juvat vocalis (ut ſuprà c. 7. de Horis canonicis mōſtravimus) hæc autē in nobis ita exercetur, ut cùm liberum eſſet in canēdis Horis, ſuaviorem concentū eligere, ſine modulatione tamen aliqua ſimpliciſſimus quidam pſallendi modus inſtitutus ſit: quod & orationi, & pœnitētium ſtatui maximè congruebat, ut ſuprà c. 7. ex Auguſtino tradidi-

mus. Et tandem quotidianum examen ab omnibus, in choro cõvenientibus, ante meridianum prandium faciendum in noſtris conſtitutionibus ſtatuitur: quod itidem orationis fervorem, ne extinguatur, maximè juvare ſolet.

Ad ſecundum verò, quod carnis caſtigationem ac vitæ aſperitatem reſpicit, reduci poſſunt ea omnia, quæ moleſta & acerba tã in cibo & veſtitu, quàm in reliquo victu in cõſtitutionibus decernuntur. Hæc enim omnia ad jugẽ, atq; indiſruptã orationis perſeverantiam tendunt, & ad perpetuam mentis ducunt puritatẽ: quod latiùs pręfari ſumus Dubio terrio noſtrarum pręfationum.

In primis igitur, nudis pedibus noſtri ordinis profeſſores incedere debent, ita tamen, ut ſandaliis ex canabe vel ſparto confectis uti liceat. Ac proinde caligæ, niſi neceſſitate itineris vel infirmitatis, ferri prohibẽtur. Præterea corporis indumenta, ſive Religioſorum veſtes fieri debẽt ex ſargia, quę Hiſpanicè dicitur, *Sayal*, o, *Xerga*, coloris griſei: & hæc ſtricta eſſe debere decernitur. Neque ulli permiſſum eſt alias veſtes ferre, aut poſſidere, præter habitum, & exteriorem tunicam, & interiorem ex ſtamenia confectam.

Ad dormiendum inſuper nulla ratione culcitris uti licet, ſed omnes pro ſtramentis, corticibus arborum vel tabulis cũ coopertoriis ſimplicibus vel duplicibus utuntur. Vltra quæ ad majorem corporis caſtigationem, omnibus anni diebus alternativè (excepta die Dominica) omnes in communi diſciplinam accipiunt, quæ durat quandiu cum cãtu dicitur Pſalmus, *Miſerere mei*, cum Antiphona, *Chriſtus factus eſt pro nobis &c.* & tribus orationibus, nempe, *Protege Domine famulos tuos*: ſecũda pro Eccleſia: & tertia tandem pro Rege, ſcilicet, *Quæſumus omnipotens Deus, ut Rex noſter Philippus.* Quæ diſciplina communis ita inviolabiliter accipitur, ut vix prima die Paſchę intermittatur. Quibus addo id, quod quotidie in Refectorio poſt cœnam vel collationem omni tempore fit, tum, ut zelator aliorum culpas Prælato referat; tum, ut etjam ipſi fratres, nemine compellente, ſuas (etjam ſecretas) confiteantur: ubi etjam pro earum caſtigatione frequenter à Pręſidente publica vapulant diſciplina.

Conſtitutionibus etjam noſtris diſtrictè cavetur, ne quis in cella ſua aliquid particulare, præter id, quod omnibus cõceſſum eſt, habeat: & ſic nec unum quidem pomum etjam Prælato in cella reſervare, ſine magna pœna licet. Cellulæ etjam ſupellex ſimplex & pauper omnibus tribuitur: ita, ut præter lectulum & aliquos libros, quos à libraria communi mẽdicatos habere ſolent, qui ſtudiis vacant; & unam vel alteram imaginem, nulla alia utenſilia inveniantur. Nec non in communi, pręter paupertatem, quam regula præcipit, iis etjã, quæ licitè habere permiſſum erat, ut ſunt capellaniæ, & alii ex aliis cauſis redditus, Religio omnino renũciavit. Et inſuper humiles domus, & utenſilia vilia poſſidentur, quæ æquè omnibus ſunt cõmunia. Adhuc autem in Refectorio mappæ omnino prohibitæ ſunt: ubi communis mẽſa ſternitur tam Priori Generali, quàm aliis, & æquales pictantiæ omnibus diſtribuuntur: neque in hac parte inæqualitas aliqua permittitur, niſi pro evidenti neceſſitate. Omnes etjam ad communia officia Monaſterii, nullo excepto, niſi quem neceſſitas eximit, per ſeptimanam deputantur tam Prælati quàm ſubditi.

Deniq; cùm Regula tantùm præcipiat, ab Exaltatione Sanctæ Crucis uſq; ad Dominicam Reſurrectionis jejunare; Religio præter jejunia in aliis tẽporibus ab Eccleſia inſtituta, in omnibus vigiliis B. Marię Virginis, in vigilia Corporis Chriſti, & tribus diebus Rogationum, & in omnibus Feriis ſextis per annum adjecit.

Nec illud eſt omittendum, quanto cum

to cum rigore in eſu carnium procedatur: quanta diſtrictione ſilentium ſuis temporibus,& locis obſervetur: quanta cura peculiares inter Religioſos confabulationes etjam aliis temporibus caveantur: & inſuper, quàm difficulter ſæcularibus aditus ad alloquẽdos Religioſos pateſiat,ita, ut ſine licentia,(neq;omnes tamen,ſed quos Prælatus expedire viderit)ad eorum colloquutionẽ minimè admittantur. Ob quam cauſam maximè Navarrus in conſiliis,cõſilio decimo de Regularibus, ordinem Chartuſienſ. commẽdat.

Hæc,ſunt quæ conſtitutiones noſtrę ſupra id quod Regula continet, in aſperitate vitæ & aliis ſupererogaverunt. Omitto nunc ſtrictum obedientiæ vinculum, ſine qua nec bibere utique licet: paupertatis arctiſſimam profeſſionem, & alia aſperiora exercitia, & Religioſas functiones,quæ ut in plurimum duriores,ac ſenſui repugnantes ſunt.

Chryſoſt. Aptè ergo Chryſoſtomus in Timoth.Homil 14.de monaſteriis loquutus eſt dicens: *Verè domus luctus ſunt Monaſteria,ubi ſaccus,cinis,ſolitudo, jejunium, terræ accubatio:ubi nullus riſus,nec ſæcularium rerum turba: omnia pura à nidore,ſanguine,tumultu,turbatione,&c.* Et cùm idẽ in hoc ſtatu tam plura aſpera ac acerba conſpiceret, univerſos Religioſos (meritò) crucifixos appellandos cenſuit. Nec tamen nos tanta vitæ arctitudo deterreat,aut frangat. In hac enim cruce, in hac ſolitudine, in hoc vivẽdi modo, licet in ſpecie aſpero & odioſo, quę ſolatia,quæve gaudia inveniantur,ſolus novit, qui ipſa accipit. Nã ut Iſraëlitis olim, cum ſiti laborarent,ſilices ipſi aquas concedebant; & ſi aliquando amariores aquæ occurrerent, ligno ſtatim immiſſo reddebantur dulces: ſic in iſto arctiſſimo vitæ inſtituto, licet interdum intuẽntibus aliqua ita gravia appareant,ut ſolo aſpectu deterreant: eadẽ tamen(cùm in rem ventum fuerit) non minùs quàm dulces aquæ delectant: ſicque divina providentia, ut aqua de petra, oleúmque de ſaxo duriſſimo educatur. Accedit præterea divina gratia, quæ jugum hocà facie olei, quod ab ea dimanat, facit computreſcere. Neque hic tamen finis. Nam dum ſpes illius vitæ & mercedis æternæ, quam ſibi quiſque proponit, attenditur; neceſſe eſt, ut id ſentiamus, quod Sanctus Bernardus, qui omnes has corporis moleſtias & vitæ aſperitates ſemini comparat, in quo jaciendo etjam ſi damnum aliquod ſequi videatur; inſipiens tamen eſſet, qui ejus damni metu ſeminare deſineret, cùm multò majus ſit lucrum, quod percipitur. Ejus verba referam. At enim in Pſalmo, *Qui habitat*, ſermone 10. *Quomodo dicunt vobis carnales? Crudelis eſt vita veſtra: non parcitis carni veſtræ. Eſto, non parcimus ſemini, in quo et magis parcere poteramus. An non melius eſt, aliud renovari & multiplicari in agro, quàm in horreo putreſieri? ſic vos parcitis carni veſtræ. Sumus nos crudeles interim non parcendo: at vos planè parcendo crudeliores, ſiquidem etjam nunc caro noſtra requieſcit in ſpe.* Hæc Bernardus. Bernardus. Cui optimè Auguſtinus de verbis Domini ſermone 9. ſubſcripſit: Auguſtinus *Quàm facilè (inquit) toleratur qualibet adverſitas temporalis, ut æterna pœna vitetur, æterna requies comparetur!* Hactenus Auguſtinus. Reſtat enim poſt hanc vitam illa vita & illa merces, quam oculus non vidit,& quæ in cor hominis non aſcendit; & tunc dabitur nobis pro cinere corona, oleum gaudii pro luctu, pallium gaudii pro ſpiritu mæroris, ut Eſaias c. 6. prędixit: Iſaia 5. 6. & inſuper cum Patre, & Filio,& Spiritu Sancto perfruemur æterna gloria.

AMEN.

FINIS.

INDEX CAPITVM ET DVBIORVM

hujus Libri.

PRIMA PARS.

CAP. Primum, Quibus Regulis ordo Carmelitarum tempore legis veteris, & Prophetarum vixerit, quiſvé fuerit hujus ordinis author? p. 2.
§.1. De Elia ordinis Carmelitarum authore. p. 2.
§.2. Regulæ, divinęq; inſtitutiones à Carmelitis tempore Eliæ & Prophetarum, uſque ad tempora Joannis.44. Patriarchę ſervatæ. p. 14.
Cap.2. De Regula, ſub qua Carmelitæ vixerunt ab anno Incarnationis. 400. uſque ad annum. 1171. p. 19.
Divi Joannis Hieroſolymitani Patriarchæ liber de inſtitutione primorum monachorum, in lege veteri exortorum, & in nova perſeverantium. p.93.
Cap.1. De Eliæ parentibus, ortu, patria, & de loco, ubi primò fuerit converſatus. p. 24.
Cap.2. De receſſu Eliæ in eremũ, & de duplici fine vitæ eremiticę, & de renuntiatione rerum tranſeuntium. p.24.
Cap 3. De primo gradu profeſſionis monaſticæ, nempe, de abrenuntiatione diuitiarum & de receſſu à patria, & cognatione propria. p. 26.
Cap.4. De abrenuntiatione propriæ voluntatis, & de coercendis carnis deſideriis. p. 26.
Cap.5. De tertio gradu profeſſionis monaſticæ, ſcilicet, de caſtitate, & de ſolitudine à monacho am-

plectenda. p. 28.
Cap. 6. De perfecta charitate, & fuga vitiorum. p. 29.
Cap. 7. Ad perfectionem charitatis monachis maximè conducere paupertatem, caſtitatem, obedientiam, & eremi ſolitudinem, aliáque vitare, quæ charitatis ardorem remittunt. p. 31.
Cap. 8. De remediis ad perſeverandum hnmiliter in perfectione vitæ eremiticæ. p. 33.
Cap. 9. Eliam Prophetam per abrenuntiationem divitiarum, caſtitatis puritatem, & voluntatis propriæ negationem, ad perfectionem vitę eremiticę perveniſſe. p. 35.
Cap. 10. Eliam in torrente Carith cœpiſſe ſuos diſcipulos nēpè, filios Prophetarum, ad vitam monaſticam erudire, & quare appellati ſint Prophetę? p. 38.
Cap. 11. Quo tempore Elias in monte Carmeli prima profeſſionis monaſticæ fundamenta jecerit: & quare ejus diſcipuli fuerint filii Prophetarum nuncupati? p. 39.
Cap. 12. De diſcipulis Elię, & primò de Iona Propheta. p. 40.
Cap. 13. De vocatione Prophetę Eliſei, pręcipui Elię diciputi. p. 41.
Cap. 14. De Michęa Propheta, diſcipulo Elię p. 42.
Cap. 15. De Abdia Propheta, diſcipulo Eliæ. p. 42.
Cap. 16. Eliam tam factis, quàm verbis exemplar monaſticæ vitæ ſe diſcipulis ſuis præbuiſſe, ab ipſoque omnem monaſticam perfectionem dimanaſſe. p. 43.
Cap. 17. Redditur ratio, cur monachi Elię ſuceſſores dicantur Carmelitæ potiùs, quàm Charitæ? pagina. p. 44.
Cap. 18. Dominus apparet Eliæ in monte Oreb, & pręcipit, ut revertatur in terram Iſraël. p. 45.
Cap. 19 Elias elegit montem Carmeli, præ aliis, ad jugem ſui & diſcipulorum habitationem: ubi in communi oratorio ad divinas laudes decantandas ipſe & Prophetarum filii conveniebant. p. 46.

Cap.20. Quibus de cauſis Elias montem Carmeli prę aliis elegerit? p. 47.

Cap.21. Quòd multi hujus Religionis Patres, tam veteris, quàm novæ legis ſint jugiter converſati monaſticè in monte Carmeli ad Eliæ imitationem, ſervantes juſtitiam, cellæ clauſuram, & ſilentium. p. 48.

Cap.22. Qua ratione Elias & Eliſeus habuerint cuneos filiorum Prophetarum in civitatibus, qui poſt prima rudimenta vitæ monaſticæ, ad eremiticę vitę profeſſionem aſcendebant. p. 50.

Cap.23. De Raptu Elię, & de ſucceſſione Eliſei in ſpiritu prophetię & in pręlaturæ officio. p. 51.

Cap.24. Eliſeus Propheta viſitat conventus Prophetarum, & mortuum ad vitam revocat. p. 52.

Cap. 25. Rechabitas inſtitutos fuiſſe ab Eliſeo in monaſtica diſciplina, & de quibuſdam miraculis Eliſei. p. 54.

Cap.26. Monachos Carmelitas à captivitatibus Iudaici populi miſericordia divina fuiſſe liberatos. p. 55.

Cap.27. Rechabitas non fuiſſe cum reliquo Iudæorum populo in Babilonem tranſlatos. p. 56.

Cap.28. Monachi Carmelitæ Chriſtiani ejuſdem Religionis ſunt cum monachis in veteri lege ab Elia in Carmelo inſtitutis. 57.

Cap.29. Ioannes Baptiſta verus Eliæ imitator. Ab ipſo filii Prophetarũ, Eliæ ſucceſſores, fuerunt baptizati, & ad Chriſti fidem ſuſcipiendam inſtructi 58.

Cap.30. Carmelitæ Hjeroſolymis, poſt Aſcenſionem Chriſti, ad fidem ſunt converſi, & Baptiſmo Chriſti baptiſati. 60.

Cap.31 Carmelitæ viſis Apoſtolorum miraculis, in fide magis ſunt ſolidati, factíque Apoſtolorum coadjutores. 62.

Cap.32. Carmelitę lumine Evangelii eruditi, myſteria quondam ab Elia Propheta revelata clariùs intuentur 63.

Cap.33. Quid Deus Eliæ demonſtraverit in viſione nubeculæ parvæ: explicaturque hæc viſio in allegorico ſenſu. p.64.

Cap.34. In quo proſequitur viſionem prædictam, applicans eam Beatæ Virgini. p.65.

Cap.35. Explicatur amplius prædicta viſio Eliæ. 66.

Cap.36. Cauſæ, ob quas Carmelitæ dicti ſint fratres B. Virginis Mariæ: & de oratorio ab eis in monte Carmeli in laudem Virginis erecto. p. 67.

Cap.37. De habitu monachorum Carmelitarum: & primò de Zona, & de ejus ſignificatione. p.69.

Cap.38. De Melote, quæ à profeſſoribus hujus Religionis olim geſtabatur: & de hujus habitus ſignificatione. p. 69.

Cap.39. De ſuperhumerali, ſive (ut alii vocant) ſcapulari, & de ejus ſignificatione. p.70.

Cap.40. De pallio albo, ad imitationem Eliæ ferendo, & de illius ſignificatione. p.71.

Cap.41. De baculo, & ſpirituali ejus ſignificatione. p.72.

Hactenus capita libri Inſtitutionum Ioannis, qui totus in prædicta capita diſtributus inſertus eſt his commentariis ſub capite 2. huius primæ partis, in cuius continuationem ſequitur vltimum ipſius partis caput.

Cap.3. De Regula primitiva ab Alberto Carmelitis tradita. p. 73.

Regula primitiva, prout primò ab Alberto fuit Carmelitis tradita. p.74.

Regula ipſa primitiva, prout ab Innocentio 4. fuit declarata. p.79.

Regula ipſa, prout fuit ab Eugen. 4. mitigata. 87.

SECVNDA PARS.

Dubiola quædam alia per totã tractationem ſparſa inquirenda ſunt in Indice verb. infrà, verbo. Dubium.

¶ Dubium Primum, de etymologia hujus nominis (Regula) & de definitione noſtræ Regulæ. p.92.

Dub. 2. circa illa verba, *Fratrum B. Mariæ de mõte Carmelo.* Vbi diſſeritur, quare Religio Carmelitarum titulo B. Mariæ Virginis inſigniatur? p.94.

Cap.

Dub.3. De Regulæ, quam primitivam vocant, autore, tempore, & confirmatione. p.98.

Dub.4. Qualis ſit finis, ſive ſcopus hujus Regulæ, ac ex conſequenti noſtræ Religionis? p.103.

Dub.5. Ad quam ex quatuor Regulis, hęc Alberti Regula reducatur. p.122.

Dub. 6. De perfectione Regulæ Alberti, noſtræque Religionis. p.125.

Dub.7. De obligatione Regulæ: an, ſcilicet, obliget ad mortale, an verò ad veniale peccatum, ſive potiùs ad nullum? p.125.

Hoc 7. Dubium habet duas partes.

In prima parte quęritur, penes quid dignoſci debeat, an lex ſit pręceptiva, & obligans in cōſcientia. 133.

In ſecunda parte, quæritur ſpecialiter, de obligatione noſtræ Regulæ. p.140.

TERTIA PARS.

Explicatio ſingularum partium cujuſq; capitis, inquirenda eſt in Indice rerum infrà, verbo, Explicatio.

¶ Cap. 1. De Electione Prioris, Gloſſa 1. p. 147.

Cap.2. De receptione locorum. Gloſſa 2. p. 152.

Cap.3. De cellis fratrum. Gloſſa 3. p. 158.

Cap. 4. De communi Refectionę. Gloſſa 4. p. 160.

Cap. 5. De ſitu cellulæ Prioris, & de ejus gubernatione circa res monaſterii. Gloſſa 5. p.168

Cap. 6. De manſione in cellulis, & de jugi, ac continua oratione. Gloſſa 6. p.172

Hoc 6. caput duas continet partes.

PRIMA PARS CAPITIS.

¶ Dubium 1. circa illa verba, *Die ac nocte.* p.172.

Dubium 2. circa illa verba, *Iuxta eas.* p.173.

Dub. 3. Quæ ſit ratio, cur in noſtra Regula ita ſtrictè cellulæ cuſtodia præcipiatur? p.175.

SECVNDA PARS CAPITIS.

¶ Dubium 1. Quid ſignificetur his verbis, *In lege Domini meditantes, & in orationibus vigilantes.* 178.

Dub.2. An ſit poſſibile id, quod Regula præcipit, ut

die

die ac noĉte in lege Domini meditemur, ac in orationibus vigilemus. p. 180.
Dub. 3. Quæ ſint, ad quæ quis teneatur, ut huic Regulæ ex præcepto ſatisfaciat. 184.
Cap. 7. De Horis canonicis. Gloſſa 7. p. 186.
Dub. 1. Qualiter à Regula fratres profeſſi obligentur ad officium divinum? 188.
Dubium 2. Quid intelligat Regula per conſtitutionem Sanĉtorum Patrum, & conſuetudinem Eccleſiæ approbatam? 192.
Dubium 3. An feſta omnia Sanĉtorum, ac aliæ ſolemnitates, quæ olim in Breviario Carmelitano recitabantur, debeant etiam in Romano recitari? 195.
Dubium 4. An poſt Breviarii Romani uſum, in ordine dici debeat officium B. Virginis, ſicut in Carmelitano, conſueverat. 202.
Cap. 8. De abdicatione proprietatis. Gloſſa 8. p. 205.
Dubium 1. An illa verba, *Nullus fratrum aliquid ſibi proprium &c.* intelligantur de paupertate in particulari? p. 208.
Dubium 2. In quo conſiſtat ratio vitæ communis, ac de ejus utilitatibus. 210.
Dubium 3. Quibus, & à quo bonorum communium diſtributio facienda ſit. 213.
Dubium 4. Qualiter fieri debeat diſpenſatio à Prælato, vel à fratre ab eo deſignato, inſpeĉtis ætatibus & neceſſitatibus. 217.
Dubium 5. De infirmorum neceſſitatibus, ac de eorum cura à Prælatis ſolicitè procuranda. 220.
Dubium 6. An noſtra Religio, & Regula habeat paupertatem in communi, & una ſit ex Mendicantibus? 225.
Cap. 9. De oratorio, & cultu divino. Gloſſa 9. p. 359.
Cap. 10. De capitulo, & correĉtione fratrum. Gloſſa 10. p. 228.
Dubium 1. De his, quæ tam ſecundùm jus, quàm ſecundùm noſtram Regulam in capitulo coventu ali fieri debent. 228.
Dub.

Dubium 2. De quibus culpis in capitulo conventuali fieri debeant accuſationes? 232.
Dubium 3. Qualiter ſe debeat habere Prælatus in correctione culparum. 234.
Cap. XI. De jejunio, Gloſſa 11. p. 241.
Dubium 1. An ipſo die Exaltationis Sanctæ Crucis jejunandum ſit? ibidem
Dubium 2. An ſingulis diebus jejunandum ſit? 242.
Dubium 3. Vtrùm ad jejunia ordinis eædem conditiones requiſitæ ſint, quæ ad jejunia Eccleſiaſtica ſunt neceſſariæ? 244
Dubium 4. Quę ſint cauſę, quæ excuſent ab adimpletione jejunii? 247.
Cap. XII. De abſtinentia Carnium. Gloſſa 12. p. 249.
Dubium 1. Quare, quum uſus carnium ex ſe bonus & licitus ſit, nobis à Regula interdicatur? ibidem
Dubium 2. Quæ ſint, quæ comprehenduntur nomine carnium. 255.
Dubium 3. Quibus ex cauſis carnibus veſci liceat? Ubi, qui ſint dicendi infirmi ac debiles, explicatur. 258.
Dubium 4. An poſſit dari aliquis caſus, in quo, ſiquis carnibus ſine neceſſitate utatur, peccet mortaliter? 262.

QVARTA PARS.

Textus 1. De ſpiritualibus armis. p. 264. Gloſſa 1.
Textus 2. De labore manuum. 267. Gloſſa 2.
Dubium 1. A quo tempore in Religionibus corporales labores fuerint in uſu? 268.
Dubium 2. Ad quem finem labor manuum in Religionibus commendetur? 269.
Dubium 3. Quæ ſint, quę ſub labore manuum comprehenduntur, & de laboribus, qui maximè Religioſis conveniunt. 272.
Dubium 4. Quomodo ſit laborandum, ut laboris fructibus non fruſtremur? 273.

Dubium 5. Qui ſint, qui in Religionibus manibus laborare teneantur. 275.

Textus 3. De ſilentio fratrum. Gloſſa 3. 297.

Textus 4. Exhortatio ad Priorem. Gloſſa 4. 309.

Textus 5. Exhortatio ad fratres. Gloſſa 5. p.310.

EPILOGVS REGVLÆ.

Dubium Primum, An omnes Christiani teneantur habere intentionem proficiendi in via virtutis, & Chriſtianæ perfectionis? p.311.

Dubium 2. An hoc, quod Regula monet de ſupererogationis operibus, intelligi debeat, etiam ſine Superioris licentia? p.314.

Dubium ultimum, Quę ſint opera ſupererogationis, quæ nunc in noſtra Religione ſupra Regulam obſervari præcipiuntur? p.321.

INDEX RERVM, QVÆ HOC OPERE CONTINENTVR.

A.

1 ABDRAS ex diſpenſatione Regis Achab, diſcipulus Eliæ & propheta factus.
1 Abſtinentia carnium in quibuſdã Religionibus ſanctè & piè inſtituta eſt, non quia immundæ illæ ſunt, vt quidam hæretici exiſtimarunt; pag.249. ſed quia ipſa licita eſt & vtilis ad ſpiritualem profectum. pag. 252
2 Si debito fine cohoneſtetur, ad virtutem pertinet. pag.251
3 Non ſolum ſi imperceptibiliter vitam breuiorem efficiat, ſed etiam in ipſo mortis articulo licita eſt ob honeſtam cauſam vt ob Regulæ obſeruantiam, pag. 254.
1 Accuſationis in capitulo faciendæ de leuioribus culpis ſcopus eſt perfectior monaſterij obſeruantia, vel delinquentium correctio vel maior profectus & emendatio. pag. 232
2 Accuſantes in capitulo ſubditi, item accuſati quomodo ſe habere debeant. pag. 239.
1 Agape idem quod charitas: & viuere ex Agape idem quod viuere ex aliena liberalitate ocioſe viuendo. pag.268
2 Ex Agape viuere maximè deteſtati ſunt antiqui monachi. Ibidem.
1 Albertus incola Carmeli, & Elianæ familiæ monachus. pag.48
2 Tradidit Carmelitis Regulam breuitate, claritate, diſcretione & perfectione conſpicuam, qua ordinem reſtituit ſuo iure & reformauit: nec tamen inſtituit. pag. 37.98.149. & ſequent.
3 Reliqua vide verbo (Regula.)
1 Animi remiſſio vtilis. pag.166. & ſequent.
1 Animalium greges poſſidere, vt arietum, cuniculorum &c. attento Regulæ rigore & puritate non licet nobis. pag.224. & ſeq.
1 Arma ſpiritualia ad viuum depinxit Caſſianus: cuius verba. pag.266
1 Arietes aliquot in Eremi domibus caute retinere pro infirmis fortè fieri poſſit. pag. 224
1 Artis ſuæ quotuſquiſque magnificus laudator, quin & ſuæ monaſticæ profeſſionis. pag.126. & ſeq.
1 Aymericus Patriarcha Antiochenus redegit ex rigida anachoreſi ad mitiorem vitam Carmelitas. pag.73. & 148
2 Ob eam cauſam ordinis reformator fuiſſe cenſetur. p.22. & ſeq.
3 Huius opera non omnino ordo Carmel. reſtitutus fuit. pag.73.

B.

1 BErtholdus primus prior Generalis Carmel. ab Aymerico ſub hoc nomine prioris electus. pag.146
1 Bona, redditus, & poſſeſſiones nos poſſidere non poſſe, neque id lege ſtatuere inconſulto Pontifice, etiam poſt Concil. Trident. quo ea res mendicantibus permiſſa eſt, probabilius eſſe oſtenditur. pag.226
1 Breuiarium Romanum quando in noſtra congregatione in vſu eſſe cœperit: & qua occaſione ſpecialiter debuerit obtineri à Summo Pontifice. pag. 194. & ſeq.

C.

1 CAnonici Regulares dicti à Canone pag. 92. Quorum nomen à Baptologia, hoc eſt ab inutili eiuſdem nominis repetitione defenditur. ibidem & 93.

1 Canonicè viuere dicuntur,qui communem ac regularem vitam profitentur. pag.92
1 Cantus in Choro prodeſt populo & imperfectionibus,vtilior ſummiſſa vox perfectis. pag. 194
1 Capitulum amplius quam ſemel intra eandem hebdomadam fieri ſi opus fuerit Regulam præcipere, verius videtur. pag.228. & 229
2 Omnem de abſentia à cap. excuſationem Regula excludere videtur. pag. 229.
3 In hoc pro præcipuo ſcopo habenda ſunt quæ ad regularem obſeruantiam ſpectant: ſecundario alia. pag. 230
4 Ad correctionem culparum ordinatur etiam. Ibidem.
5 Eſt quaſi quoddam iudiciale forum, in quo Prælatus vt iudex præſidet & religioſi accuſare poſſunt. pag. 232
6 Propter imperfectiores exponenda eſt in eo Regula à Prælato quamuis omnes antiqui ſint in ordine. pag. 229
1 Capitis dolor, & vertigo ad impotentiam ieiunandi reducuntur pag. 247.
1 Carmelitæ honorati titulo Beatæ Mariæ triplici ratione. pag. 95. & ſeq.
2 Cum prioribus tẽporibus appellati fuiſſent filij Prophetarum, eadem manente Religione,noua ex cauſa,poſterioribus temporibus rectè appellati ſunt fratres B. Mariæ de monte Carmeli. pag.68
3 A captiuitate Iudaica liberati ſunt. pag.55
4 Chriſti baptiſmo per Apoſtolos baptizati pag. 60. & coadiutores eorum facti. pag.62
5 Sub Regula Ioannis vixerunt multis annis pag. 14. ad quæ tempora. pag. 22.
1 Carmelus interpretatur ſcientia circuncifionis. pag.65
1 Carnis abſtinentia, multum conducit ad corporis & paſſionum mortificationem. pa.108
2 Carnium appellatione,oua & lacticinia non continentur. pa.256
3 Lardum, ſagimen, ſanguis, & pulmenta in noſtra Religione, carnium appellatione veniunt, vt ex Regula, conſuetudine, & iure ipſo conſtat. pag.256.
4 Eſus earum caute, & prudenter à noſtris Prælatis permittendus cum ſit ex præcipuis Regulæ præceptis pag. 259. & acriter puniendus niſi debite fiat. pa.262
5 Abſtinere ab his, etiam itinerando, perfectius eſt. pa.261
6 Supra mare carnibus veſci non licet, ſi animi recreandi cauſa illud ingrediantur, nec ſi nauigatio ſit in flumine. pa.263
7 Carnibus veſci apud nos ſine ſcandalo, nec tamen ob honeſtam cauſam, peccatum mortale non eſt ex Regulæ præcepto, cum ſcandalo actiuo peccatum mortale eſt. p.262. non vero cum paſſiuo. p.263
1 Carthuſienſes tranſire poſſunt ad Camaldulenſes. p.129
2 Horum ſtatutum de abſtinentia carnium etiam in articulo mortis cum alij illicitum & ſtultum pag. 252. alij licitum & neceſſarium ſi ſcandalum immineat, ibidem, alij omni caſu omnino neceſſarium eſſe ex iſti manerint pag. 253. verius tamen eſt, licitum & laudabile eſſe omni caſu, non tamen neceſſarium in articulo mortis. pag. 254
1 Carith. diuiſio interpretatur. pag.28.& 29
1 Cellularum ſeparatio, quæ in Regula præcipitur, qua ex cauſa in Reformatione non ſeruetur. pa.159
2 Earum deſignationem non tenetur Prior facere de conſenſu fratrum prout modo Regula obſeruatur. pag.159
3 Cellulæ nomen diminutum eximiæ paupertatis & arctitudinis nota. pag. 159
4 Non eſſe ſumptuoſè ædificandum rectè Bernardus. pag. 159
5 Quæ Prioris eſt, iuxta introitum loci eſſe præcipitur, ne rumores fratribus deferantur ab aduentantibus pag. 168. modo autem non eſt quod in eo loco conſtitui debeat. pag. 169

6 Eius obſeruatio perpetua nobis præcipitur. p.172
7 Egreſſus ab ea ad deambulandum per clauſtra, aut hortos nobis non licet. p. 174.
8 Iuxta eam manere, aliquando licet, niſi ſit in ipſo dormitorio p. 174.
9 Eius perſeuerantia antiquis monachis, familiaris. p. 155. eamque Patres mirum in modum commendant, p.175. tum quod ad contemplationem puritatem, & orationem conferat valde p. 176. cum quod à multis nos periculis liberet. p.177
10 Qua ratione tam arctam eius cuſtodiam nobis Regula præcipiat: p. 177.
1 Chriſtus queritur de monachis in vnum congregatis vane vaniſſima confabulantibus, & Brigitæ honeſtam colloquutionem debito tempore permiſit. p. 167
1 Chorus ſi magnum & notabile damnum patiatur ex ſubditorum abſentia, eos ex vi legalis iuſtitiæ, mortaliter peccare, probabile videtur. p. 191.
2 Si nulla legitima cauſa impeditus abſit à choro religioſus venialiter peccat, vt ex profeſſione, miniſterio, conſuetudine & Regula ſatis colligitur. p. 191.
3 Chorus proprie multitudo canentium eſt ex Iſidoro. p. 191
4 Ipſum adire pro officio diuino recitando ex Regula tenentur Religioſi p. 192.
1 Circunciſio caſtitatem mentis & corporis ſeruandam iudicat. p. 65
1 Commune bonum eſſe definit, quod ita mordicus & tenaciter Religioſus tenet, vt vix ab eo etiam authoritate Prælati auferri poſſit, quamuis cum debita licentia illud primo obtinuerit. p. 212
1 Communitas eſt quæ retribuere tenetur proprie benefactoribus. p. 297
1 Completorium, differri aliquantulum poteſt ex rationabili cauſa: ſi ſine cauſa fiat raro, non eſt peccatum mortale. p. 298
2 Conuenientius eſt differre completorium ex rationabili cauſa, quam eo dicto, in ſilentio diſpenſare. p. 299
3 Completorium duplex, quorum altero ecclesiæ, altero ſilentij præcepto fiat ſatis, ſine fundamento adinuentum eſſe videtur. ibidem.
1 Concilium Lateranenſe nouam Religionum fundationem prohibuit. p. 100. Lugdunenſe vero idem diſtrictius. p. 101.
1 Cælibes & non habentes ſemen dum ſcriptura maledicit, de his intelligenda eſt, qui ſemine & prole ſpirituali carent. pag. 4
1 Conſcientia pura ſecurum animum reddit & à calamitatibus præſeruat iuſtos p. 55.
1 Conſtitutio Sanctorum Patrum de qua ad recitationem diuini officij in Regula fit mentio, probabilius intelligitur agere de Patribus Syriæ & Paleſtinæ, quam Ægypti. p. 192
1 Conſuetudo quæ eſt interpres legis vſu receptę, dicitur eſſe communis conſenſus eorum qui ſub eiuſmodi lege viuunt. p. 139
In hac conſuetudine diuturnitas temporis, aut pręſcriptio non reperitur. ibidem.
Conſuetudo Eccleſiæ approbata, ſecundum quam officium diuinum in Regula recitandum præcipitur, Hieroſolymitanæ Eccleſiæ conſuetudo eſſe intelligitur. p. 193
1 Correctio fraterna non eſt quod præmittatur ad denuntiationem in capitulo faciendam de leuioribus culpis. p. 232
2 Correctionem ſubditorum negligènter omittentibus Prælatis terribile imminet iudicium ex ſcriptura & Patribus. p. 235. & ſeq.
3 Cauſas huius negligentiæ Prælatorum in corrigendo rectè congeſſit Vmbertus. p. 237
4 Facienda eſt vtroque prudenter, remoto extremo & rigoris & lenitatis p. 237. ſed magis declinandum in lenitatem. p. 238
5 Vt recte eam faciat habeat Prælatus præ oculis multa quæ monent Patres, de quibus late. p. 237. & ſeq.

1 Culpas leuiores ex conſuetudine manifeſtabant coram omnibus antiqui monachi. p.230.& ſeq.
2 Interiores non ſunt in capitulo propalandæ, neque etiam exteriores graues, niſi ſint publicæ. p.231
3 Culpas graues poteſt quis ad ſui confuſionem, coram omnibus manifeſtare ſi ſpiritu Dei agatur. ibidem.
4 Leuiores culpæ, quamuis aliquantulum famam lædant à nobis manifeſtandæ ſunt, vt fiat ſatis conſtitutioni. ibidem.
5 Culpas aliorum tenentur alij etiam, præter zelatorem, aliquando in capitulo aduertere. p. 233
6 Leuium culparum duplex genus, alterum quod communitati, alterum quod ipſi peccanti nocet ſolum de quibus quando, & ſub qua culpa teneatur quis denunciare. p.233.& 234.
1 Curam rerum terrenarum longe exterminandam & quantum noceat Gregor. p.213.
1 Currus congruè deſignat naturam diuinam filij, quæ principio & fine caret, & omnia portat verbo virtutis ſuæ. p.67
1 Cyrillus, Prior montis Carmeli. p.14.

D.

1 DEbilitas idem quod imbecillitas. p.258
2 Eſt medium quoddam inter ſanitatem & ægritudinem, ex qua actiones corporis languidæ ſunt. ibidem.
3 Dupliciter intelligitur, & quæ apta eſt, vt facillimo negotio morbum adquirat, & quæ ex præcedenti morbo relicta viribus indiget: vtrique autem Regula carnes indulget, adhibito Prælati prudenti conſilio. pag. 259.
4 Nimiæ debilitatis adiectio ex Regula Alberti, iuſta de cauſa adempta per Innocentium. ibidem.
5 Non quælibet carnium vſu curanda eſt pag. 259. maxime inter ſeculares pag. 263.
6 Nec quis eam ſibi facile perſuadere debet vt carnibus veſcatur. 259. vide verbo (monachus) & (Religioſus.)
1 Deus denegat interdum iuſtis dulcedinem ſuauitatis ſuæ, cum vt ardentiùs eam appetant, & poſtulent, tum, vt ab ipſo eam ſibi aduenire cognoſcant. pag. 35.
2 Eius mos eſt, vt cum poſſit omnes per ſe vel per Angelos illuminare, malit tamen homines ab hominibus doceri, & de huius ratione. pag. 317.
3 Inclinat corda Prælatorum, vt debitam licentiam præſtent circa ſuper erogationes. pag. 318
1 Diſcretio magna, alieno ſubijci arbitrio & conſilio p. 319. ob cuius defectum multi miſerè perierunt. ibidem.
1 Diſpenſator monaſterij ab alijs cellarius, ab alijs œconomus, à noſtra vero Regula frater appellatur. pag.215
2 Huius ſcopus, neceſſitatis impletio. pag.219
3 Eam poteſtatem habere cenſendus eſt, circa adminiſtrationem & diſtributionem bonorum, quam Prælatus conceſſerit. pag. 215
4 Caute & prudenter eligendus eſt à Prælato & qualis eſſe debeat, pag. 216.
5 Qualiter ſe habere debeat in ſuo munere rectè exequendo: & Baſilij & Benedicti egregia de ea re admonitio. pag 216
1 Diuitiæ difficile poſſidentur quin impediant perfectionem. pag. 26.

E.

1 ELias Propheta primus omnium monaſticæ vitæ inſtitutor. p.21.& 35.& ſequentibus in Carmelo p.5. tanquam incommodiori loco p.6. quo autem tempore. ibidem, & p.46.& ſeq.

Euan-

2 Euāgelica cōſilia præuidit prophetico ſpiritu,& primus obſeruauit.p.2.& 36
3 Primus inter viros colendæ virginitatis autor, & eius diſcipuli. pa. 66
4 Ipſe eiuſque ſucceſſores profeſſionem monaſticam triplici votorum vinculo firmarunt, vt probabile eſt. pa. 3
5 Ipſe princeps, & Dux Carmelitarum totum pene vitæ tempus in oratione conſumpſit, vnde Carmelitis eius ſucceſſoribus emanauit orandi iuge ſtudium. pa.105.
6 Huius diſcipuli anxie,& enixe petierunt à Deo Incarnationem filij,& deſcenſum ad Mariam. pa.67
7 Diſcipulos erudiuit in Carith,& deſtinauit pſallendis hymnis Deo. pa.39
8 Perfectum ſe præbuit diſcipulis exemplar vitæ monaſticę,à quo omnis perfectio dimanauit,ita vt omnes alij monachorum principes riuuli quidam ſunt huius fontis. pa.43.& ſeq.
9 Huius nomen interpretatur Deus Dominus. (ſignuit. pa. 47
10 In Carmelo eximia miracula fecit, quibus præ cæteris illum montem in-
11 Aliquādo relicta eremo,ad ciuitates accedebat in quibus cuneos habuerūt monachorū, quos ibi primū inſtitutos ad eremum transferebant. pa.50
12 Huius diſcipuli quàm viuendi formulam habuerint. pa. 15
1 Eliſæus, rapto Elia, ipſi ſucceſſit tam in duplici ſpiritu, quam in prælatura filiorum prophetarum. pa. 51
2 Libenter receptus eſt à monachis in Patrem, & Magiſtrum, qui eum ſucceſſiſſe Eliæ in operationem mirabilium cognouerunt. pa. 53
3 Interpretati huius nomen ſalutare Dei mei. pa.46
4 Fuit Eliæ præcipuus diſcipulus. pa.41
1 Epilogus quidam myſticæ ſignificationis vniuerſi habitus monaſtici huius noſtræ profeſſionis. pa. 72
1 Eremi domos fundari, vtiliter ſancitum eſt: ſunt quippe fundamenta regularis obſeruantiæ. pa.154
1 Errare in quibus non poſſit ſedes Apoſtolica. pa.10
1 Eſſeni dicti ab Eliſæo quaſi Eliſſeni. pa. 17
2 Antiquiſſimi. pa.16
3 Ab Elia, & Eliſæo originem ducentes. ibid.
4 A Marco Inſtituti. ibid.
5 Chriſti & Apoſtolorum prædicatione conuerſi. p.17
6 Primi,ex quibus religio deriuata eſt ad monachos Ægypti,& Paleſtinę,ibi.
7 Eorum Regulæ & inſtituta varia circa formam viuendi recenſentur. pa. 18
1 Eſus carniū nobis non licet ni mēſa Princ.& Epiſ.quod late probatur.p.264
1 Eunuchus pro eo qui voluntarie ſeruat virginitatem, in ſcriptura aliquando accipitur. pag. 3
2 Eunuchus eſt non ſolum qui continet,ſed qui ita continet vt non poſſit non continere. ibid.
1 Exercitia in Religionibus inſtituta ad acquirendam perfectionem quamuis non ſemper intrinſece ſint actus virtutis: tamen debite ordinata & ſunt actus virtutis, & pene neceſſaria ad perfectionem. pa.128
1 Explicatio regulæ ibi, vnum ex vobis habeatis priorem. pag. 149
2 Ibi. qui ex vnanimi omniumque aſſenſu, vel maioris, & ſanioris partis ad hoc officium eligatur. pag. 151
3 Ibi. Cui obedientiam promittat quilibet illorum, & promiſſam ſtudeat operis veritate ſeruare, cum Caſtitate, & abdicatione proprietatis. ibid.
4 Ibi. loca autem habere poteritis ad veſtræ Religionis obſeruantiam apta, & commoda. pag.152
5 Ibi. Secundum quod Priori, & fratribus videtur expedire. pa. 155
6 Ibi. Præterea iuxta ſitum loci, quem inhabitare propoſueritis, ſinguli veſtrum habeant cellulas ſeparatas. pag. 158
7 Ibi. Sicut per diſpoſitionem prioris ipſius, & de aſſenſu aliorum fratrum eædem cellulæ cuique fuerint aſſignatæ. pag. 159
8 Ibi. Ita tamen, quod in communi Refectorio. pag.160
9 Ibi. Aliquam lectionem ſacræ ſcripturæ audiendo. pa.165
10 Ibi. vbi commode poterit obſeruari. pa. 167
11 Ibi. Nec liceat alicui fratrum, niſi de licentia Prioris. ibid.

12 Ibid. Cellula Prioris ſit iuxta introitum loci. pag. 168
13 Ibi. Et de arbitrio & diſpoſitione ipſius poſtmodum, quæ agenda ſunt, cuncta procedant. p. 169. & 171
14 Ibi. Maneant ſinguli in cellulis ſuis, vel iuxta eas die ac nocte. p. 172
15 Ibi. Die ac nocte. ibid.
16 Ibi. Iuxta eas. p. 173
17 Ibi. Die ac nocte in lege Domini meditantes & in orationibus vigilantes pag. 177. & 179.
18 Ibi. Hi qui horas Canonicas cum clericis dicere norunt. pag. 187
19 Ibi. Eas dicant ſecundum Conſtitutionem ſanctorum Patrum, & approbatam conſuetudinem eccleſiæ. pag. 192
20 Ibi. Qui eas non nouerint, 25. vicibus dicant Pater noſter. pag. 205
21 Ibi. Aſinos autem ſiue mulos. pag. 206
22 Ibi. Nullus fratrum ſibi aliquid eſſe proprium dicat. pa. 208. & ſeq.
23 Ibi. Sed ſint vobis omnia communia. pag. 210. & ſeq.
24 Ibi. Et cum oporteat, vos frequentius mendicare itinerantes. p. 225
25 Ibi. Oratorium prout commodius. pag. 227
26 Ibi. Miſſarum ſolemnia. ibid.
27 Ibi. Dominicis quoque diebus, vel alijs vbi opus fuerit. pag 228
28 Ibi. Vbi opus fuerit. pag. 229
29 Ibi. Diſtribuatur vnicuique. pag. 213
30 Ibi. Inſpectis ætatibus & neceſſitatibus. pa. 217
31 Ibi. De cuſtodia ordinis. pa. 230
32 Ibi. Et de animarum ſalute. ibid.
33 Ibi. A feſto Exaltationis ſanctæ Crucis. pa. 241
34 Ibi. Vſque ad diem Dominicæ Reſurrectionis. pag. 244
35 Ibi. Ab eſu carnium abſtineatis. p. 249. & ſeq.
36 Ibi. Niſi pro infirmitatis, vel debilitatis remedio ſumantur. 257
37 Ibi. Et quia vos oportet frequentius mendicare itinerantes ne ſitis hoſpitibus oneroſi ſumere poteritis pulmenta cocta cum carnibus. p. 260
38 Ibi. Sed & carnibus ſupra mare veſci licebit. p. 263
1 Explicatio illius 3. Reg. 17. factum eſt verbum Domini ad Eliam, dicens: recede hinc & vade contra orientem &c. pag. 25
2 Explicatio Pſal. 62. Ibi. In terra deſerta. p. 25. & 33.
3 Explicat. Iob. 39. Quis præparat coruo eſcam. pag. 34
4 Explicat. Iob. 22. ſi reuerſus fueris ad omnipotentem. pag. 32
5 Explicat. 2. Paralip. 35. Porro Cantores. pag. 38
6 Explicat 3. Reg. 19. Egredere & ſta in monte coram Domino. pag. 45
7 Explicat. Iſai. 32. habitabit in ſolitudine iudicium. pag. 49. & 55
8 Explicat. Mich. 7. terra erit in deſolationem. pa. 56
9 Explicat. 3. Reg. 18. & pronus in terrã poſuit faciẽ ſuã inter genua ſua. p. 63

F.

1 FEſtiuitates de quibus in noſtra reformatione ſine hæſitatione & ſcrupulo officium fieri poteſt recenſentur ſigillátim. p. 200
1 Filij prophetarum vnde dicti Monachi Carmelitæ, Eliæ ſucceſſores. p. 40
1 Finis cognitio principium vitæ & directionis: ac proinde diligenter inquirẽdus à monacho ſcopus proprius & præ oculis perpetuo habẽdus p. 103
2 Semper debet eſſe finis, alicuius virtutis actus, vel miſericordiæ vel Religioni. pag. 128
3 Finis, & primæua inſtitutio monachorum omnium, contemplatio. p. 104
4 Finis proprius, immediatus & potiſſimus Religionis Carm. contemplatio eſſe oſtẽditur, tum ab Autore Elia eiuſque ſucceſſoribus p. 104. tum ab Autoritate ſummorum Pontificum p. 105. tum ab eremi habitatione & vitæ Eremiticæ profeſſione p. 106. tum deniq; à Regula ipſa per ſingula capita diligenter diſcuſſa. p. 107
5 Finis vero quaſi ſecundarius & minus principalis proximorum cura. p. 108
6 Finis proprius noſtræ Religionis mixtus ex actione & contemplatione non tamen ex æquo, ſed principaliter ex contemplatione. ibid.
7 Finis præcepti cadit ſub præcepto, non generalis, ſed proprius. p. 184

1 Fundare monaſteria non poſſunt Prælati iure communi ſine licentia Papæ etiam poſt Conc. Trident. pag.155
2 Priuilegio Sixti quarti & Sixti quinti licet nobis ſine noua Pontificis licentia monaſteria erigere. ibidem.
3 Fundare & transferre monaſteria in iure non reputatur pro eodem. pag.156
4 Fundandi nouas domos & deſerendi fundatas autoritatem quo iure habeat Generalis p.155. vide verbo (Monaſteria) & (Tranſlatio.)

G.

1 GRadus Monaſticæ, Propheticæ & Eremiticæ vitæ quatuor.
2 Primus abrenunciatio diuitiarum & ſæculi. pag.26
3 Secundus abnegatio propriæ voluntatis, & mortificatio paſſionū ibid.& 27
4 Tertius receſſus ad ſolitudinem, & caſtitas. pag. 28
5 Quartus Charitas Dei & proximi & fuga vitiorum. pag. 29

H.

1 HOræ Canonicæ ſic dictæ quia certis horis per Canonum ſanctionem deſignatis recitari debent. pag.187

I.

1 IMperium mixtum ex Ariſtocratia, & Monarchia vtilius eſt, hominum fragilitate inſpecta. pag.150
1 Infirmorum quanta cura habenda ſit à Prælato, ſedulò oſtendunt Patres præcipuè Bonauentura. pag.220
2 Si non plenè, eis ſubueniat Prælatus Impie agit. pag.223
3 Hi non ſuperflua, & grandia quærere debent, ſed ita ſe habere vt pauperes decet, non murmure, non querimonia. ibidem.
4 Infirmis quinque præ oculis habenda. pag. 227
5 Infirmitates omnes internæ nec curari poſſunt, nec debent, quippe quorum viuendi ratio Medicinæ præceptis omnino contraria. ibid.
1 Innocentius I V. Alberti Regulam correxit, declarauit, ac mitigauit. p.78
2 Decem dies Indulgentiæ cōceſſit omnibus appellantibus ordinem Carmelit. ſub titulo Beatæ Mariæ, pag.94
1 Inſtrumentum ad perfectionem parandam in ſtatu Religioſorum duplex, alterum Communiſſimum, alterum cuiuſque proprium. pag.127
1 Ieiunium quadruplex, ſpirituale, morale, naturale, & eccleſiaſticum p.244
2 Eccleſiaſticū de abſtinētia cibi ſecūdū Eccleſiæ regulā & modū aſsūpta.p.244
3 Ieiunia noſtræ Regulæ & ordinis verè eſſe ieiunia Eccleſiaſtica omnibus diligenter diſcuſſis ieiunij conditionibus latè oſtenditur. p.245.& ſeq.
4 In ieiunio Eccleſiaſtico duo quaſi eſſentialia conſtituuntur, & vnica Comeſtio, & ciborum delectus. pag. 245
5 Ieiunio accidentalia ſunt hora deſignata, & abſtinentia à lacticinijs. ibid.
6 Ieiunia ab Apoſt. tēpore die Dom. obſeruata nō ſunt ob plures rationes. p.242
7 Ieiunium diei Dominicæ ex intentione vel laudatur vel damnatur. ibid.
8 Ieiunandum ex ipſo etiam Exaltationis die. pag. 241
9 Ieiunium quamuis ſtricto iuris rigore obſeruari debeat in natali Domini apud nos tamen ipſa æquitate ſuadēte, laudabilis videtur ſi relaxetur. p.243
10 Ieiunium ſecundi diei Natalis Domini quaſi diſpenſatum eſſe videatur quaſi ex mente Regulæ, in ea tamen rei maxime obſeruare oportet Prælatos quod maior pars piorum & eruditorum fratrum Religionis in praxi & conſuetudine obſeruauerit. ibid.
11 Quare longius non protrahantur. pag. 244
12 Collatio in Ieiunijs Regulæ & ordinis nec ſcrupuloſius exhibenda eſt, neque ita vt eccleſiaſtica ieiunia eſſe deſignant. pag.246
13 Ieiunij quadrageſimalis & aliorum extra quadrageſimam differentia quædam ſemper apud antiquos etiam monachos fuit, vt in illo rigidius, in his paulò indulgentiùs ſe haberent. ibidem.
14 Probabile eſt in ieiunijs extra quad. oua, & lacticinia prohibita, nō eſſe. ibi.
15 Oua & lacticinia in Ieiunijs Regulæ & ordinis ex priuilegio & mente etiā ipſius Regulæ adijcere poſſumus: nec eo minus vera ieiunia erunt. ibid.
16 Prælatus benignè ieiuniū diſpenſet fratribus, prudēter tamen & cautè p.248
17 A ieiunio excuſant, impotētia p.247. neceſſitas p.248. pietas ſiue maius bonū.
18 Qui ſuo munere fungi non poteſt, ſi ieiunet: excuſatur. ibid.
19 A noſtris cōcionatoribus, lectoribus, & confeſſarijs quādo omitti poſſit. ibi.
20 De ieiunio exēpla Patrum p.10. & eius fructus breuiter ex Chryſoſt p.248

††† 4 Ioan-

1 Ioannes Hieroſolym. Patriarcha, Carme. librum de origine Carme. ſcripſit ad Capraſium: cuius libri veritas comprobatur. p.6.& 7.
2 Hunc librum pro Regula tradidit Carmelitis p.19.& quando. pag.22
3 Eximiæ doctrinæ & Sanctitatis fuit, quæ variè comprobatur. pag.19
4 Profeſſor Carmeli fuiſſe oſtenditur ibid.& quo tempore floruit. pag.22
1 Ionadab filius Rechab quis fuerit. pag.56
1 Ionas Propheta Eliæ diſcipulus. pag.40
1 Ioan.Bapt. Eliæ ſucceſſor monachos illius profeſſionis erudiuit & baptizauit. p.59.& reliq.
2 Quare dicatur venire in ſpiritu Eliæ? ibidem.
1 Itinerare debere nos pedites ex Regula colligi videtur. pag.260
1 Iudicio proprio qui nititur, magnis ſe exponit periculis. pag.317
1 Iuniores ſunt ſæponumerò, non antiquitatem non habentes, ſed qui iuuenum imitantur mores. p.229
1 Iuriſdictio triplex competit Prælatis Religionum œconomica circa res temporales monaſterij, merè Spiritualis circa res interiores, & quæ ad profectum Spiritualem conducunt, & iudicialis. pag.234

L.

1 LAbor aſſiduus frangit animorum impetus: & remittendus eſt. pa.166
2 Labor manuũ à tempore Apoſtolorum in vſu fuit apud Monachos. p.268
3 Ab omnibus Religionum Patribus monachis commendatus. pag.269
4 Tũ ob multas alias rationes vtilis, nẽpe, ad victũ quærẽdũ p.270. Ad eleemoſynam faciendam ibid. Ad macerationem corporis ibid. Tum maximè ad ocij damna vitanda, in Religionibus inſtitutus. ibid. colum.2.& 3.
5 Nomine laboris manuũ cõprehẽduntur omnia officia humana, ex quibus homines licitè victũ adquirũt, ſiue id manib. ſiue pedibus, ſiue lingua fiat. p.272
6 Orationes etiã, quatenus ad hũc laborẽ reduci poſſunt. p.ſequen.col.1.&2.
7 Ille præ cæteris eligendus, qui ad ſpiritus profectũ magis conferat: Alij aũt ſtudium ſcribendi, Alij agriculturam maximè commendant. p.273
8 Quo modo exercendum, ſit vt hæc duo coniungi poſſint, aſſiduus labor, & continua oratio, Patres docent, quorum Doctrina. pag.274
9 Laborare non plus tenentur Religioſi ex vi legis naturalis aut diuinæ, præciſe loquendo, quam ſæculares. pag.275
10 In Religione qui non laborat, cum poſſit, ſecundũ deputatum munus ſuæ profeſſionis, peccat mortaliter contra iuſtitiam, quam de ea re contractus quidam in veniſſe dicatur inter profitentem & Religionem. ibid.
11 Laborandi ignauia quando graue peccatum ſit. pag.277
12 Laborantes laici fratres excuſantur à ieiunijs. p.248
1 Laici fratres æquè ac cæteri ad orationem tenentur ex Regula. p.165
2 Negligenter ſe habendo in exercitijs ſui muneris quando peccent, & quantum ibid. & p.275. & 297.
3 Quare non teneantur ad officium diuinum, ſi nouerint, vt Choriſtæ, cum id regula præcipere videatur. pag.167
4 Neque iure communi, neque conſuetudine ad officium diuinum tenentur contra Paludanum & alios. pag.190
5 Horũ inſtitutũ ad exercitia corporalia deſtinat. p.205.& 190. ac proinde ſufficiẽter pro populo ex hac cauſa orare dicũtur, & iuſte ex elemoſ. viuere ibi.
6 Tenentur ad ſuas orationes ſub veniali. pag.205.
1 Lectio S.Scrip. in cõmuni menſa adhiberi ſolita apud antiquos monachos, & propter ſpirital. animæ refectiõnẽ, & (quod præcipuũ eſt) ad cõpeſcẽdã inter edendũ confabulatiõnẽ, ex Concil. & patribus oſtenditur. pag.164.& ſeq.
1 Legiſlatorem non poſſe inducere obligationem ad mortale in materia leui demonſtratur. p.136
2 Poſſe autem e contrario in materia graui leuem inducere obligationem, vt probabilius & verius defenditur multis fundamentis. ibid col.2.& 3.
3 Legiſlator dum explicat, ſe nolle obligare ad culpam, etiam in materia graui præcipiendo non obligat. p.138
4 Eius voluntatem circa inducendã culpã, pœnæ qualitas manifeſtat. p.139
5 Pœnam maiorem vel minorem imponere poteſt in materia graui. p.138
1 Lex præcep. nõ ſufficit, vt obliget ad mort. niſi alioquin ſit materia gra. p.135
2 Quæ per verba præceptiua lata eſt obligat ad culpam, prout abſtrahit à veniali & mortali. p.134

3 Quæ abſolutè fertur, neque vllo verbo, aut ſigno declarata eſt voluntas obligandi ad mortale, non obligat ad mortale. p.134
4 Quod ſi apertè declarata eſt voluntas obligandi ad mortale, obligat ad mortale, ſi materia alioquin id ferat. pag.133
5 Legem conſiderare pro vt nuper promulgata eſt, vel prout iam illam vſus recepit, plurimum intereſt. pag.133
6 Legis promulgatæ, & vſu receptæ obligatio quanta ſit, communis populi conſenſus, vſus & piorum conſuetudo, aut maioris partis cōmunitatis rectè, & ſecurè interpretatur. Quod ratione & auctoritate fusè cōprobatur. p.139. & 143.
1 Loca ad noſtræ Religionis obſeruantiam apta, & commoda ea eſſe intelliguntur, quæ ad præcipuum finem contemplationis, & aliqualem curam proximorum magis apta & commoda ſunt. pag.153

M.

1 Magiſtrū perfectionis non ſatis eſt ſtudere, vt habeat purā conſcientiā ad Deū, ſed & in ſuo exemplo ad bonum prouocare conſortes. pag.43.
1 Meditatio eſt proceſſus, ſiue diſcurſus intellectus in veritatis inquiſitione occupati. pag.178
2 Differt ab oratione, quod eſt petitio à Deo, illa autem conſideratio alienius veritatis: Oratio actus intellectus practici, illa verò ſpeculatiui. pag.179
3 Meditatio diuinæ legis attributa Dei, eiuſque in homines beneficia, & humanę fragilitatis, & peccati, conſiderationem denotat. ibi. & ad ſtudium Theologiæ & Logicæ, ſi debitè fiat, extenditur. Ibidem.
1 Melota à melo animali, quod & Taxus dicitur. p.70.
2 Quæuis veſtis ex hirſutis & hiſpidis pellib. ſiue pilis facta vulgò ſic appell. ib.
3 Hac vſi ſunt Elias & eius diſcipuli: deinde in aliam veſtem mutata quæ magis decerêt. pà. 71
1 Mendicitas nobis ex Regula competit. pag.225
1 Menſam communem quæ conſtituant & eius laudes. pag. 161
2 Omnes in ea eodem tempore aſſiſtere, nihilque præcipuum ſingulariter edere debere ex Concilijs & Patribus fusè oſtenditur. pag. 102
3 Menſæ partiales, & plures multorum cauſa malorum. ibidem.
4 A menſa communi licitè abſunt infirmi, & iuſtè occupati, iuſtè etiam alijs vtuntur cibis infirmi p.163. ex Conciliorum, & Patrum definitione, & ſenſu.
1 Michæas Propheta diſcipulus Eliæ, non qui inter 12. Prophetas enumeratur ſed alius, cuius geſta breuiter enarrantur. pag.42.
1 Miſſa ex Regulæ præcepto ſingulis diebus à nobis audienda eſt. pag.227
2 Miſſam ſolemnem, & conuentualem ſingulis diebus celebrandam nobis præcipi, ad quam omnes conuenire debeant, probabilius eſt. ibid.
1 Monachi finis aſſidua oratio. p.180
2 Monachos alia cōdimenta præter cōmunia, requirentes, vel cōmunia reſpuentes & murmurantes, & delicatè ſe habētes, Patres acriter reprehendūt. p.163
3 Monachos delicatos egregie depinxit Bernardus, cuius verba de ea re. p.164
4 Monachi choriſtæ ſiue ſacris initiati ſiue non, ſiue iure eccleſiaſtico, ſiue conſuetudine ad diuinum officium perſoluendum tenentur p.188. arctius autem ad ſacros ordines promoti, ita, vt non promotos ſemel aut iterum omittentes excuſent à mortali quidam Neoterici. ibid.
5 Monachi, profeſſi non promoti, ex priuilegio, an, & quo modo excuſentur ab officio diuino perſoluendo. p.189
6 Monachos Choriſtas, non initiatos quamuis probabile videatur ſolum ſub veniali ex vi Regulæ ad officium, diuinum obligari: tamen multo probabilius, imo certiſſimum eſſe videtur eos ſub mortali adſtringi. p. 190
7 Monacho noſtræ profeſſionis conuenit veſtis aſpera. p.70.
8 Monachus vnde dictus. pag.29
1 Monarchia excellit alias gubernationis ſpecies, abſolutè loquendo. p.150
1 Monaſteria deſerere attento iuris rigore non poſſunt mēdicantes ſine noua licentia Papæ p. 151. licet tamen hoc eis ex priuilegio. ibidem.
2 Nobis licet monaſteria deſerere ex conceſſione Sixti V. p.157. dummodo fiat cum licentia Generalis. ibidem.
1 Morbus definitur ex Modeſtino I. C. p.412. poſt med. & ex Galeno: pag.258
2 Idem quod ægritudo, ſiuè infirmitas. ibidem.
1 Mutanda ſunt ſucceſſu temporis multa prudenter, quæ antea ſalubriter erant inſtituta. pag.78

Necel-

N.

1 Neceſſitatis nomine, non ſolum quæ extrema, aut grauis eſt, ſed etiam quæ ad cōdecētiā noſtri ſtatus pertinet, in Regula intelligēda eſt. p.219
2 Non quælibet neceſſitas hoc nomine continetur: neque ita propulſanda eſt, vt omnia abundent. Quod ad monachorũ abuſum pertinet. p.219

O.

1 Obſecratio deprecationem malorum, hoc eſt petitionē remiſſionis peccatorum ſignificat. pag.179
1 Occaſio errandi quæ fuerit his, qui exiſtimarunt Carmelitas ſub Regula Baſilij militaſſe. pag.125
1 Otioſitatis damna. p.269. vſque ad 271
2 Otioſi peccatum ſcandali cōmittunt. p.276. non tamen ingratitudinis. ibid.
1 Officium diuinum quare ſic dictum. pag.167
2 Ad officium diuinum perſoluendum in communi ſine cantu, duorum numerus ſufficere videtur. pag.191
3 Niſi debitis horis perſoluatur, Prælatus peccat mortaliter, ſi ſæpè fiat p.191
4 Quæcumque ad eius debitam perſolutionē requirantur, reduci poſſunt ad hæc nempè, ad integritatē ordinũ, qualitatē, locum, tempus, attentionē, & deuotionē, quando, & quantum peccatum ſit horum peruerſio. p.193
5 Ordini D. Bernardi, & Hieronymi conceſſum eſt, vt horas ſtatuere & determinare poſſint in recitatione diuini officij obſeruandas: quod cum capitulo per Generalem, aut de ſeniorum conſilio fiat. pa.193
6 Officia recitare de feſtiuitatibus in ordine cōſuetis non ſolũ licitè in noſtra reformat. poſſumus, quod latè probatur, p.197. ſed etiā ad id tenemur p.199
7 Officiũ B. Mariæ, quod ſemel in hebdomada fit, vnde originē habuerit. p.200
8 Officiũ paruũ B. Mariæ nunquā fuit ſub præcepto iure cōmuni eccleſiæ cōtra Nauarram. pag.202
9 Pius Quintus ſuſtulit obligationem huius officij parui, quoad ſingulos p.202
10 Non obligat ſub mortale ad attentionem ſingulos etiam in choro exiſtentes: quod per triplicem modum latè exponitur. p.203
11 Officia per ſingulas hebdomadas antiqua conſuetudine apud Monachos diuidi ſolita. p.170
12 Officium diuinum publicè & in communi in monaſterijs perſoluendum eſt, ſi opportunitas adſit, alioquin Prælatus peccat mortaliter p.28. & quæ ſit hæc opportunitas ibid. Onager denotat ſolitarium ibid.
1 Oratio propriè accipitur pro deprecatione, ſiue petitione. p.178. & p.108
2 Mentalis excedit vocalem, & feruentior eſt. p.178
3 Tam per vocalem, quam per mentalem fit ſatis Regulæ præcepto. ibid.
4 Orationis nomine quæ contineantur. pa.108
5 Ad orationē & meditationē tenemur ex regula ſ. ad vtrāq; nō ad alterā p.178
6 Orandi tempus certum cum nullum præfixum ſit iure diuino, difficile eſt determinare quando quis teneatur. pag.180
7 Ad orationē per Spir. Sanct. excitamur ſæpè, & id Chriſtus ſedulo ſuaſit. ibi.
8 Orandum eſſe ſemper quidam exponant per bonam operationem p.181. Quidam per coniunctionē aſſiduam cum Deo ex amore & deſiderio ib. Quidā (& cōmodius) per aſſiduitatē orandi, & petendi, quam maxima eſſe poſſit. ibi.
9 Orādi & meditandi ſemper die ac nocte præceptũ, non phiſicè, ſed moraliter intellectum. p.182. vel per continuum deſiderium, vel per aſſiduam petionem explicatam, non eſt impoſſibile. p.181
10 Orationibus breuibus, nēpe iaculatorijs huic præcepto Patres ſatisfaciebant, quod fuit in vſu antiquis monachis. p.183
11 Orare, ac meditari, quum actus ſint interiores, qua ratione à Regula præcipi poſſint vt obligemur. ibidem.
12 Orandi ac meditandi præceptũ qua oratione & meditatione, qua expeditione, & remotione impedimentorum impleatur. p.178
13 Oratio vocalis vtilis ad mentalem. p.166
14 Orationē ac medit. maximè iuuāt cellę, iugis cuſtodia & labor manuũ p.106
15 De oratione, cōtēplatione, & puritate antiquorũ Monachorũ Caſſianus. p.104
16 Orationē ac meditationē quare Religio noſtra tam arctè profiteatur p.105
17 Orandi ac meditandi præcepto noſtræ regulæ ſatisfacit quis, ſi tempora orationi deputata cum alijs adimplet quamuis reliquo tempore nullam de ea re curam habeat. p.174.

Orato-

1 Oratorij forma, & diſpoſitio. pag.227
1 Ordo Carmelitarum approbatus in Concilio Lateranenſi fusè oſtenditur. pag.100.& ad obiecta reſpondetur. p.101.vide religio.
2 Ante ipſam regulam Alberti, etiam approbatus à ſede Apoſtolica per Aymerium Patriarcham Antiochenum ſuum legatum. pag. 102
3 Quinimo ab anno circiter 400. approbatus cenſetur, quo Ioannes Patriarcha Hyeroſolymorum Regulam eis tradidit. ibid.
4 Ipſe etiam ordo ab anno circiter 850. varijs ſummorum Pontif: priuilegijs tacitè approbatus. pa.103
5 Ordinum Benedicti Dominic.Franc.& Carmel.diſtinctio penes proprium vniuſcuiuſque finem, eleganter per Vualdenſem tradita. pag. 105
6 Ordini D.Benedicti Hiſpaniæ conceſſum priuilegium circa officium diuinum recitandum à choriſtis non promotis. pa. 179

P.

1 Paupertas in cōmuni per Regulā nobis præcipitur, vt ſatis oſtēditur. p.167
2 Solis Franciſci, & Alberti regulis præcipitur in communi. p. 225
3 Paupertas in communi eſt, quæ neque in particulari, neque in cōmuni quidquam poſſidet.pa.208. In particulari vero, quæ ad votum paupertatis eſſentialiter pertinet. ibidem.
4 Non incongruè ex eo capite prouenire paupertatem monacho dici poteſt, quod cum ipſe in aliena poteſtate ſit, non videtur quidquam ſub ſua poteſtate habere poſſe. ibidem.
5 Paupertatem etiam in minutiſſimis Patres à monacho exigunt. pag.208
6 Quando violetur votum paupertatis breuiter. pa. 210
7 Paupertatis excuſatio admittenda eſt Prelatis circa infirmiorum curam negligenter ſe habentibus eo titulo. p.222
1 Pallio albo vſus eſt Elias monaſtico in cuius imitationem eius diſcipuli, & ſucceſſores eo ipſo vſi ſunt, quo ſignificatur: interna puritas, meritis, & externa à monacho huius profeſſionis ſeruanda. pa. 71
1 Perfectio eſſentialis Chriſtiana in charitate conſiſtit. p.126
1 Pœnam legis poteſt prælatus diminuere, quando id ratio, & iuſta cauſa dictauerint. pag. 238
1 Præceptum latius ſumptū abſtrahit à præcepto ad mortale & veniale. p.133
2 Præceptum Prælati ſine vtili, vel neceſſaria cauſa impoſitum, ſi grauiter eius trangreſſores punire velit, tyrannicum eſt & non obligat. pa.136
3 Præcepti diuini, & humani in obligādo vis non eodem modo cognoſcitur: ſed diuini grauitas ex meliori materia, humani etiam ex intentione præcipientis colligitur. p.137
4 Vnde præceptum hominis etiam in leuiori materia plus aliquando obligat, quam in grauiori, ſi ita noluit legiſlator. ibidem.
1 Prædicatio tum præfertur contemplationi, quando coniuncta eſt cum contemplatione. pag.130
Prælatus legū cuſtos, & paſtor ouiū, & ſingulos quoſq; viā ſalutis docet.p.230
2 Qualis debeat eſſe qui eligendus eſt. pa.52
3 Prælatus immediatus quamuis attento iure communi omnia penè negotia ſui cōuentus ſuo arbitrio expedire poſſit: communi tamen Religionum conſuetudine adhibere debet in multis Capituli & fratrum conſenſum. pa.170
4 Prælatus ſi tepidus ſit, eligendus idoneus magiſter caute tamē, vt quoad fieri poſſet, Prælato duce Deo ſeruiamus. p.321
1 Prior de quo in Regula fit mentio, pro Generali, & Conuentuali accipitur ſingula ſingulis debite accommodando. pag.149
2 Prioris arbitrio nō omnia diſponēda: ſed multa de Cap. & fratr.cōſēſu.p.170
3 Priorem ex eiuſdem Regulæ profeſſoribus eſſe aſſumendum, & Regula, & iure, & Tridentino ſancitur. p.150
1 Proprium oretenus appellando noſter religioſus peccat venialiter. p. 208
1 Prophetæ aliquando dicuntur: pſallentes Domino, ad hoc inſtituti. p.38
1 Proficere, qui non vult deficit: eleganter ex Prioribus: pa.312
2 Non profitendi intentio quando peccatum, ſi ſine contemptu, vel cum illo & quale peccatum. pag.311. & 312

Proximorum cura nobis in Regula non præcipitur : nec conſulitur. pa.154
1 Prouinciam fundare, diuidere, vel vnam alteri ſubijcere non poſſunt Prælati Regulares ſine licentia Papæ. pa.156
1 Pueriliſ ætatis magna habenda ratio inter nos ne deficiant. pa.218
1 Pulmentum à pulte dicitur: quę eſt omnium ſeminũ congeries in paſſo coƈta : Id in Regula quidquid ad carnes non pertinet, neque ex eis originẽ trahit, hoc nomine continetur : quod tamen cum carnibus decoqui ſoleat. pag. 261. & 262
2 Pulmento vti non licet itinerantibus ſi ad noſtros conuentus diuertãt. ibid.
3 Ex conſuetudine vtuntur pulmento etiam non itinerantes; dummodo extra conuentum ordinis ſint. ibidem.

R.

1 Rechabitæ adiuti Eliſæo in omnibus, præterquam in caſtitate. pag. 54
2 Non ſunt cum reliquo populo Iudæorum tranſlati in Babylonem. pag. 56
3 Horum inſtituta. pag. 54
1 Recreationem poſt prandium, & cænam prudenter eſſe inſtitutam apud nos, ratione, & authoritate Patrum probatur. pa.166
2 Non eſt de medio tollenda, ſi debitæ circunſtantiæ obſeruentur. pag. 167
1 Reditus, vid. verbo (bona)
1 Refectorium communis cibi capiendi locus; vnde extra illud nihil eſſe comedendum ſeuere præcipitur: & docent Patres. pag. 161
1 Regiminis forma noſtræ Religionis mixta ex monarchia, & Ariſtocratia, quæ his temporibus maxime bene inſtitutis Religionib. conuenit. p. 150
2 Hæc ipſa forma in Regula noſtra adumbrata eſſe videtur. ibidem.
1 Regula dicta ab eo, quod recte ducit, vel ab eo quod regat. pag. 92
2 Sumitur pro breui & compendioſa præceptione rerum. ibidem.
3 Regula vt à rectitudine, & a regendo dicitur, optime quadrat monaſtico inſtituto p. 93. cuius rei conuenientiã adamuſſim proſequitur. Vmbert. ibi.
4 Regulæ monaſticæ diffinitio; & noſtræ Regulæ diffinitio. pag. 93
5 Regulæ Carmel. titulus præ alijs omnibus inſignis, & honorificus. p. 94.
6 Regula Alberti dicitur prima, generalem Carmelitar. Regulã perfectione excedit. pag. 78
7 Regula ab Alberto tradita an. Dom. 1171. p. 98. ex quo tẽpore approbata eſſe cenſetur, tum ſuo, tum legati iure, ac proinde a ſede Apoſtolica. p. 102
8 Fuit ab Honorio tertio confirmata p. 99. anno primo Pontificatus. ibidem.
9 Ante Honorium fuit ab Alexandro tertio, & Innocentio tertio approbata. p. 99. & 103.
10 Regulæ primitiuę profeſſores, quid maximè prę oculis habere debeãt. p. 108
11 Regulas in Eccleſia approbatas quatuor eſſe, ad quas aliæ omnes reducuntur communis tenet ſententia. pa. 122
12 Regula Baſilij fuit prima. Huic ſucceſſit Auguſtinus. Benedictus deinde ſequutus eſt. Vltimo Regula Franciſci. ibidem.
13 Regula Alberti non tam alia noua Regula, quam compendium quoddam inſtitutionum Ioannis eſſe videtur. pag. 125
14 Regulam Alberti ex Regula Baſilij eſſe acceptam quo ſeuere, ſiue etiam quo errore dicant Hiſtoriographi. pag 125
15 Regulæ Alberti perfectio præ alijs fusè probatur. pag. 125
16 Regulã Alberti ſolam inſtituiſſe propriè vitam Eremeticam non abſurde dicitur. pag. 150
17 Regulas Benedicti, & Auguſtini non vſque adeo certum eſt, non obligare ad mortale. p. 140. obligant autem ad veniale. pag. 143
18 Regula Alberti, quãuis ſecundũ ſe cõſiderata diſputationis rigore ad mortale obligare videatur, quæ pars ex multis argumentorũ locis oſtendit. p. 140 cum de facto non obligat ad mortale, & late oſtenditur. 142
19 In eo vtroque præcipiendo ſtatuit, obligat ſub veniali. pa. 143
20 Regula Prædicatorum non obligat, etiam ad veniale. pag. 143
21 Regulæ tranſgreſſio intra limites venialis culpæ grauiſſima eſt. pag. 145.
22 Regulæ noſtræ Eremus, & ſolitudo maxime conueniunt. pag. 152
23 Regula Alberti quando, & in quib. fuerit correcta, declarata ac mitigata per Innocentium Quartum. pag. 96

24 Quando, & in quibus fuerit rurſum per Eugenium Quartum mitigata. p. 86
25 Quando, & in quibus denuo fuerit temperata per Pium ſecundum, & Sixtum Quartum. pag. 90
26 Pro Regula primis monachis Carmalit. Sacra ſcriptura, Eliæ, & Eliſæi exempla fuere. pag. 14
1 Regulares dicuntur proprie, qui profeſſionis vinculo ſunt adſtricti, pag. 93
1 Religio Camilitar. ſub titulo, & patrocinio B. Mariæ &c. pag. 94
2 Vna ex mendicantibus. pag. 225
3 Religio ab Elia inſtituta eſt hæc eadem, quam ſub tutilo Virginis Mariæ modo Camelitæ profitentur. Quæ veritas multis teſtimonijs, & rationib. late, & fuſe probatur. à pagina 6. vſque ad 10.
4 Religio multiplex in Eccleſia. pag. 104. & 125
5 Religiones ante Concil. Lateranenſe, vel ſola fundatorum, vel ſaltem Epiſcoporum autoritate de nouo fundari potuerunt, vt Pachonij, Baſilij, Auguſtini, & Benedicti. pag. 100
6 Religionem Carmelitarum ſub Regula Baſilij militaſſe quidam aſſerunt. pag. 122. Id hoc veriſimile non eſt, quod ex collatione ſingulorum capitum ſit manifeſtum, pag. 123. Vnde neque eius appendix eſſe cenſenda eſt, pag. 125. & huius erroris occaſio, ibidem.
7 Religionis dubitantia in tribus votis ſaluatur, & illa potiſſimũ requiruntur, vt pote quæ omnium vitiorum flammam extinguunt. pag. 127
8 Religionis perfectio ex regula, & cæteris conſtitutionibus ſimul iunctis complete conſurgit. pag. 126
9 Religiones in quo diſtinguantur. pag. 128
10 Religionis vnius excellentia ſuper aliam tripliciter attenditur: primo ex fine perfectiori: ſecundo intra eundem finem ex actu magis perfecto: tertio ex medijs eiuſmodi fini proportionatis. pag. 128
11 Religio Carmelitarũ prout à diſcalceatis obſeruatur: inferior alijs non eſt exceptis his, quæ Eremiticam vitam profitentur; vt ſunt Cartuſiani, & Camildulenſes. pag. 131
1 Religioſus tenetur aſpirare ad perfectionem; non eſſe perfectus. pag. 127
2 Nihil proprij autoritate ex bonis monaſterij, vendicare poteſt, alioquin rixarum, & contentionum maximam anſam præbet. pag. 214
3 Ex his quæ habet ad vſum nihil alteri conferre poteſt ſine prælati licentia neque ad vſum quidem. pa. 215
4 Religioſo occultam neceſſitatem prælato manifeſtanti, credendum eſt facilius, ſi ſeruus Dei ſit, alioquin cautè. pag. 219
5 Ocioſi religioſi non peccant peccato ingratitudinis ocioſè veuendo, contra Caietanum. pa. 276
Vide verbo (ordo) (monachus) (proprium)
1 Rumores deferentes monachi reprehenduntur. pag. 168.

S.

1 Senectus, quæ ſit, vt huius ætatis ratio habeatur ſecundum Regulam arbitrio Prælati prudentis relinquendum eſt, ita vt Religionis etiam ratio habeatur ne tepeſcat. pag. 218
2 De ſeruitate ad rationem ieiunij idem cenſeri debet. pa. 247
1 Silentium diſtricte obſeruatum apud quoſdam Ethnicos. pa. 165
2 Non ſolum loquutionis importat priuationem, ſed & cuiuſuis alterius ſtrepitus, qui inquietare poſſit. pag. 299
3 Silentij præceptum æquè obligat prælatos, ac ſubditos, excepto eo, quod Prælati licentiam habent à conſtitutione de neceſſarijs loquendi: non item ſubditi. ibidem.
4 A ſilentio ſola ineuitabilis neceſſitas excuſat: idem. Reliquas reieciſſe videtur Regula excuſationes. ibidem.
5 Silentij etiam tempore tranſacto, prohibentur confabulationes. pa. 299
6 Silentium non exhortatio poſt completorium, ſed à completorio dicto obligat. pa 298
7 Silentij & modeſtiæ antiquorum monachorum in communi menſa commendatio ex Caſſiano. pa. 165

Ad ſilen-

8 Ad ſilentium egregia exhortatio Auguſtini pag. 300. Chryſoſtomi pag. 303 Gregorij pag. 302. Bernardi pag. 301. Bonauenturæ pa. 304. Petri Damiani ibidem.
1 Solitudo ad contemplationem maximè confert pag. 153. Ad finem noſtræ Regulæ pag. 158. & ad perfectionem denique pag. 176. 177.
1 Status perfectionis eſt modus quidam viuendi certis legibus, & conſuetudinibus obnoxius, quibus perfectio acquiritur, vel exercetur. pag. 127
2 Diuiditur in ſtatum perfectionis exercendæ in quo ſunt Epiſcopi; & in ſtatum perfectionis acquirendæ qui pertinet ad monachos. ibidem.
1 Studia varia, in quæ humanum ingenium propendet optimè Neſtorius Abbas explicuit. pag. 125
1 Suauitatem dulcedinis Dei diu retinere duplici de cauſa non poſſumus pag. 33.
2 Super humeralis ſiue ſcapularis forma, qua ſignificatur perpetuo portandum iugum obedientiæ à monacho. pag. 70
1 Superogationis opera facienda ne in debitis deficiamus. pag. 312. & 313.
1 Regula noſtra non finit ea facere ſine licentia ſuperioris. pag. 319
3 Periculoſum valde eſt & non ita meritorium ea facere ſine Prælati licentia quod fusè probatur ex Patribus. pag. 315
4 Facere quæ non ſunt prohibita à Prælato, nullum eſt peccatum ex eo quod non fiant cum eius licentia. ibidem.
5 Hæc opera prohibenti à Prælato ſubditi obedire tenentur; non ſi abſolutè prohibeat: ſed ſi fieri prohibeat ſine eius licentia. pag. 3¹4

T.

1 Temeritatis notam vitare non poteſt qui Eliam Carmelitanæ familiæ authorem eſſe negare præſumpſerit. pag. 10
1 Templum à Carmelitis in Carmelo in honorem virginis erectum, primum fuiſſe omnium contra quoſdam defenditur. pag. 97
1 Tranſlationi monaſterij faciendæ non prærequiritur Epiſcopi licentia ex Tridentino pag. 155. ſic hæc tranſlatio intra eandem diœceſim fiat pag. 156.

V.

1 Verba præceptiua quæ ſint. pag. 134
2 Verbum (mandamus) ex propria ſignificatione denotat præceptum & obligat ad culpam. ibidem.
3 Verba præceptis æquipollentia quæ ſint & quod eandem vim habent in obligando. pag. 135.
4 Verba imperatiui modi ſunt præceptiua ſine controuerſia apud viros doctos. Ibidem.
5 Verba (ordinamus, ſtabilimus & cætera eiuſmodi) directiua potius quam præceptiua ſunt; ac proinde non obligant ad mortale ex communi ſententia ſed ad veniale. pag. 135
6 Verbum (oportet) an præceptum inducat. pag. 206
1 Virgo Maria incolas Carmeli inuiſere ſolita pag. 96. in quos ſpecialem amorem, & patrocinium oſtendit. pag. 94. & 96
2 Prima omnium inter fœminas coluit virginitatem ad exemplum Eliæ. pag. 65. & 68.
1 Virginis Mariæ natiuitas ſine macula, tempus natiuitatis, virginitatis perpetua ad exemplum Eliæ amplexa, & quod Deum conciperet in nubecula Eliæ oſtenſa deſignabantur. pag. 64.
1 Vita eremitica in ſeparatis cellulis olim viguit apud Carmelitas. pag. 158
2 Vita eremitica perfectior, ſed cœnobialis iucundior, facilior & ſecurior pag. 148.
3 Huius vitæ duplex finis & charitatis conſecutio cum puritate cordis, & experientia diuinæ dulcedinis. pag. 25
4 Huius perfectio quomodo attingenda. pag. 31
5 Hæc omnium perfectiſſima pag. 139. eius laudes & pericula. pag. 148

1 Vita communis & eius æqualitas potiſſimum relucet in menſa communi pag. 161.
2 Huius ratio in eo conſiſtit quod nullus aliquid proprium habeat & quod omnibus de communibus bonis diſtribuantur neceſſaria: quam mirum in modum commendant Concilia & Patres. pag. 110. 111. 112. 113.
3 Huius vſu ceſſante exortæ ſunt inter fideles non nullæ lites & contentiones pa. 213. eius laudes 211.
1 Vitæ propriæ tuendæ præceptum non obligat, ſi rationabilis cauſa adſit. pag. 154.
1 Votum Caſtitatis in veteri lege fidelibus propoſitum, & obedientiæ, pag. 3. & 4 paupertatis etiam ibidem.
2 Vota religionis in veteri lege expreſſa, & obſeruata. pag. 3
3 Quod fit ex voto multo eſt præſtantius, & gratius Deo. ibidem.
4 Vouere Deo & vſu receptum fuit in veteri lege. ibidem.
5 Vrbanus V I. tres annos, & totidem quadragenas indulſit his, qui ordinem Carmelitarum apellauerint ſub Titulo Beatæ Mariæ. pag. 95

Z.

1 ZElatoris munus eſt ordinis obſeruantiam zelare, & in hac parte Prælati curam & vigilias iuuare. pag. 232
2 Huius munus etiam apud antiquos monachos in vſu fuit. ibidem.
3 Maiori vinculo quam cæteri religioſi adſtringitur vt in capitulo aliorum culpas debeat aduertere. pag. 233
4 Sub veniali tenetur culpas aduertere, quamuis non debeat ſtudiose nimis explorare, ibidem.
5 Sub mortali tenetur grauem relaxationem obrepentem in monaſterio ſi lateat Prælatum, illi manifeſtare. ibidem.
1 Zona pellicea circa lumbos vſus eſt Elias, & ſucceſſores eius monachi, qua incentiua luxuriæ à monacho ſedulo reſtringenda ſignificarunt. pag. 69.

FINIS.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE